RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKO-SLOVANSKÉHO.

Redaktor

Dr. Josef Burian,

sídelní kanovník Vyšehradský.

Pořadatel části právní a liturgické

Vácslav Kocián,

kaplan u sv. Štěpána.

Pl. t. spolupracovníci:

Josef Baar, František Bartoš, Mat. Baťha, Prokop Baudyš, Dr. Ferdinand Beneš, Antonín Benýšek, František Blažko, P. Bernard Brand, Dr. Antonín Brychta, Emanuel Cívka, Vácslav Čermák, P. Černý, Jan Doležel, Alois Dostal, Vincenc Drbohlav, Matěj Dušek, Ben. Faitlík, Ladislav Fiala, Jan Götschner, František Grydil, monsign. Bohumil Hakl, Jan Havlů, Jan N. Holý, Dr. Rudolf Horský, František Chramosta, Jan N. Jindra, Dr. Eug. Kadeřávek, Vojtěch Kameš, František Klíma, Filip Konečný, Jan Konečný, Dr. František Kolísek, Petr Kopal, František Košťál, Alois Koudelka, Josef Kousal, Karel Král, Josef Kuchynka, František Kuřil, Josef Kyselka, Vácslav Lefler, Josef Lhotský, Th. C. Mat. Lhotský, Josef Lexa, Klement Markrab, Vácslav Nepokoj, Josef Odstrčil, Vácslav Oliva, Karel Otman, monsign. Josef Pekárek, František Pelikán, Augustin Peroutka, Th. C. Antonín Podlaha, Jan Podlaha, František Pohunek, František Pochop, Antonín Rejsek, František Rychlík, Jan N. Řehák, Dr. Jaroslav Sedláček, Dr. Antonín Soldat, Dr. Jan Soukup, Dr. Jan Sýkora, Josef Symon, Jan Šicha, J. Schönfeld, Vácslav Šproc, František Špička, Dr. Josef Tumpach, P. J. Veit, Vácslav Vintera, František Vohnout, Prokop Zaletěl, František Zdráhal, Ferdinand Zuna.

ROČNÍK I.

V PRAZE.

Tiskem a nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny (V. Kotrba)

1894.

Obsah I. ročníku.

A) Listy homiletické.

a) Kázání nedělní.

Str.

Neděle I. adventní. Václav Kocián 1
Neděle I. adventní. Jan Doležel 5
Neděle II. adventní. Josef Pazderka 12
Neděle II. adventní. František Pecháček 17
Neděle III. adventní. Dr. Josef Burian 19
Neděle III. adventní. Jan Šicha 23
Neděle IV. adventní. Josef Odstrčil 25
Neděle IV. adventní. Josef Mottl 31
Neděle po narození Páně a konec roku. Josef Kuchynka 40
Neděle I. po Zjevení. František Košťál 94
Neděle I. po Zjevení. František Bartoš 100
Neděle II po Zjevení. Bohumil Hakl 104
Neděle II. po Zjevení. Jan Šicha 107
Neděle Devítník. František Klíma 109
Neděle Devítník. Dr. Josef Burian 114
Neděle I. po Devítníku. Alois Dostál 116
Neděle I. po Devítníku. Josef Kousal 119
Neděle II. po Devítníku. Josef Lexa 159
Neděle II. po Devítníku. P. Prokop Baudyš 163
Neděle I. postní. František Rychlík 171
Neděle II. postní. Václav Šproc 175
Neděle III. postní. J. N. Řehák 178
Neděle IV. postní. P. Prokop Baudyš 237
Neděle smrtelná. J. N. Řehák 240
Neděle květná. J. N. Řehák 244
Hod Boží Velikonoční. Karel Král 317
Neděle I. po Velikonoci. Vojtěch Kameš 326
Neděle I. po Velikonoci. Vincenc Drbohlav 330
Neděle II. po Velikonoci. Alois Dostál 333
Neděle II. po Velikonoci. Dr. Ferdinand Beneš 336
Neděle III. po Velikonoci. Dr. Ferdinand Beneš 339
Neděle III. po Velikonoci. Josef Baar 341
Neděle IV. po Velikonoci. J. N. Řehák 385
Neděle V. po Velikonoci. Ben. Faitlík 389
Neděle VI. po Velikonoci. Josef Lexa 395
Hod Boží Svatodušní. Vincenc Drbohlav 400
Neděle I. po Sv Duchu. Prokop Zaletěl 461
Neděle II. po Sv. Duchu. Al. Koudelka 470
Neděle II. po Sv. Duchu. Josef Kousal 473
Neděle III. po Sv. Duchu. Josef Baar 476
Neděle III. po Sv. Duchu. Josef Kousal 479
Neděle IV. po Sv. Duchu. Vojtěch Kameš 481
Neděle V. po Sv. Duchu. Josef Kyselka 486

Str.
Neděle VI. po Sv. Duchu. Josef Baar 529
Neděle VII. po Sv. Duchu. Josef Symon 547
Neděle VIII. po Sv. Duchu. Jan Götschner 558
Neděle IX. po Sv. Duchu. Václav Vintera 562
Neděle X. po Sv. Duchu. František Grydil 609
Neděle X. po Sv. Duchu. Josef Kousal 612
Neděle XI. po Sv. Duchu. Václav Vintera 616
Neděle XI. po Sv. Duchu. Josef Kousal 620
Neděle XII. po Sv. Duchu. Bohumil Hakl 623
Neděle XIII. po Sv. Duchu. Jan Šicha 625
Neděle XIV. po Sv. Duchu. P. Bernard Brand 630
Neděle XV. po Sv. Duchu. Josef Lexa 673
Neděle XVI. po Sv. Duchu. Jan Podlaha 676
Neděle XVI. po Sv. Duchu. Ferdinand Zuna 680
Neděle XVII po Sv. Duchu. František Bartoš 691
Neděle XVIII. po Sv. Duchu. Vincenc Drbohlav 694
Neděle XIX. po Sv. Duchu. Václav Šproc 737
Neděle XX. po Sv. Duchu. Václav Vintera 752
Neděle XX. po Sv. Duchu. Josef Kousal 756
Neděle XXI. po Sv. Duchu. (Růžencová) Josef Kyselka 759
Neděle XXI. po Sv. Duchu. František Blažko 762
Neděle XXII. po Sv. Duchu. Josef Lexa 765
Neděle XXII. po Sv. Duchu. František Špička 768
Neděle XXIII. po Sv. Duchu. (Posvěcení chrámu.) Václav Lefler 771
Neděle XXIII. po Sv. Duchu. (Posvěcení chrámu). Josef Kousal 773
Neděle XXIV. po Sv. Duchu. Prokop Baudyš 809
Neděle XXV. po Sv. Duchu. František Špička 819
Neděle XXV. po Sv. Duchu. Josef Kousal 823
Neděle XXVI. po Sv. Duchu. Josef Lexa 826
Neděle XXVI. po Sv. Duchu. Josef Pekárek 830
Neděle XXVII. po Sv. Duchu. Josef Lexa 831
Neděle XXVIII. po Sv. Duchu. František Grydil 835
Neděle XXVIII. po Sv. Duchu. Jan Šicha 838

Kázání postní.

Modlitba a práce.

Řeči socialní, které pro svatopostní čas napsal Dr. Rudolf Horský.

Kázání I. Já dole 182
Kázání II. Já nahoře 189
Kázání III. Já nahoře + Já dole 251
Kázání IV. Idea práce 259
Kázání V. Kterak staré a nové pohanství zkomolilo ideu práce 266
Kázání VI. Křesťanství ideu práce obrodilo a opět obrodí 344

Šestero řečí postních o námitkách proti zpovědi.

Napsal Josef Lhotský, farář v Jirčanech.

Řeč I. Zpověď vymyslili a zavedli kněži 197
„ II. Povinnost zpovídati se člověku jest ukrutná a nepřirozená . . . 202
„ III. Zpověď znemravňuje lid 275
„ IV. Kněži mluví a kážou o tom, co se jim zpovídáme 280
„ V. Nejsem takový hříšník, abych musil k zpovědi 284
„ VI. Jiní také nejdou k zpovědi a kdybych já šel, smáli by se mi . . 356

b) Kázání sváteční.

Str.
Svátek neposkvrněného Početí Panny Marie. Matěj Dušek 7
Svátek sv. Štěpána, prvomučenníka. Dr. Josef Burian 38
Slavnost Obřezání Páně. Antonín Benýšek 82
Nový rok. Václav Kocián 85
Slavnost Zjevení Páně. P. Antonín Rejsek 86
Svátek Očisťování Panny Marie. Jan Šicha 157
Pondělí Velikonoční Josef Kousal 321
Svátek na nebe vstoupení Páně František Blažko 392
Pondělí Svatodušní. Vincenc Drbohlav 400
Svátek sv. Jana Nep. Josef Baar 408
Slavnost Božího Těla. František Chramosta 465
Svátek sv. Petra a Pavla. Josef Kousal 534
Svátek sv. Petra a Pavla. Jan Doležel 538
Svátek Navštívení Panny Marie. Vincenc Drbohlav 543
Svátek sv. Cyrilla a Methoděje. Josef Baar 549
Svátek sv. Cyrilla a Methoděje. Antonín Benýšek 555
Svátek na nebevzetí Panny Marie. Václav Nepokoj 628
Svátek andělů strážců. Alois Dostál 682
Svátek Narození Panny Marie. Václav Lefler 685
Svátek Jména Panny Marie. František Pelikán 687
Svátek sv. Václava. Karel Otman 742
Svátek sv. Václava. Matěj Lhotský 747
Svátek Všech Svatých. Vojtěch Kameš 813
Památka všech věrných zemřelých. Karel Otman 816

c) Řeči příležitostní.

Řeč při slavnosti stromku vánočního. Václav Kocián 45
Promluva při pohřbu Fr. Cveka. František Grydil 47
Promluva o posledním dnu v roce. Bohumil Hakl 77
Popeleční středa. Prokop Zaletěl 166
Velký Pátek. Klement Markrab 247
Promluva o slavnosti „Ochrany sv. Josefa“. Dr. Frant. Kolísek 360
Příprava na sv. missii. Josef Kyselka 413
Kázání u příležitosti sv. biřmování. Josef Baar 416
Předvečer pobožnosti májové. Bohumil Hakl 421
Řeč při oddavkách. Klement Markrab 423
Promluva k farníkům Zašovským o „morovém“ pátku. Jos. Odstrčil . . . 425
Promluva u příležitosti sv. biřmování. P. J. K. Veit 489
Řeč při pohřbu žákyně Albiny Kanských z Velké Bystřice. J. Schönfeld . 492
„ při prvotinách kněžských Jan N. Jindra 566
„ o stoleté památce povýšení kaple sv. Petra a Pavla ve Stojanově na chrám farní František Kuřil 572
„ u příležitosti svěcení sochy sv. Anny v Os. Bytyšce Jan Konečný . 634
„ o primici vel. p. Jos. Suchého. Karel Otman 638
Promluva o primici v domě. Bohumil Hakl 643
Řeč při svěcení školy P. Černý 698
Poutní kázání o svátku sv. Bartoloměje. Josef Kousal 702
Řeč při svěcení kostela. Jan N. Jindra 777
Kázání při příchodu na novou stanici. Prokop Zaletěl 781
Promluva u příležitosti čtyřicetiletého kněžského jubilea. Fr. Pochop . . 841
Promluva u příležitosti výstavy veleb. Svátosti na osadě smíšené. Václav Oliva 844

B) Listy katechetické.

Str.
Dr. Josef Burian. Výpomocné vyučování náboženské 136
„ „ Školní bratří Gerharda Velikého v 14. a 15. stol. . 434, 501
„ „ Některé příklady k výkladu katechismu 855
Emanuel Cívka. Je-li vždy prospěšno předčítati žákům celou epištolu a evangelium 213
„ „ Některé myšlénky o dozoru na vyučování náboženství ve školách 499, 584
Václav Čermák. Katechismus v tabulkách 216, 428
Alois Dostál. Pátý článek víry (katechese) 578
„ „ O vlastnostech víry (katechese) 707
„ „ Užívejme křídy při náboženském vyučování 795
Ladislav Fiala. Co jest hřích? (katechese) 364
„ „ Devatero cizích hříchů (katechese) 429
„ „ Vlastní jména v biblické dějepravě 580
Jan N. Holý. Následky hříchu 652
„ „ Vinný keř 793
František Chramosta. Je-li prospěšno, by děti si psaly poznámky z náboženství? 713
Petr Kopal. Výchova dítek v křesťanském socialismu 54
Klement Markrab. Potřeba dvojího katechismu pro školy obecné 132
Augustin Peroutka. Kterak lze případně vyložiti žákům tříd nižších školy obecné jádro učení katolického o Svátosti oltářní? 786, 848
Arnošt Petroupímský. Zrnka ze školní praxe 60
František Pohunek. O Písmě svatém (katechese) 49, 123
Dr. Jaroslav Sedláček. Jáma lví. Příspěvek k výkladu bible 135
„ „ Ur Chaldejských. Příspěvek k výkladu bible . . . 716
„ „ Voda k oběti Eliášově na Karmelu. Příspěvek k výkladu bible 717
Obětování cizího ohně. Příspěvek k výkladu biblo . 854
Dr. Jan Sýkora. Katechese o milosti Boží napomáhající 207
„ „ Katechese o prvním přikázání Božím 288, 362, 426, 493, 645
František Vohnout. Katechese biblicke 128, 211, 292 365, 431, 496, 648, 709, 790, 850

Promluvy ku mládeži.

Neděle I. postní. Emanuel Cívka 217
Neděle II. postní. Emanuel Cívka 295
Neděle III. postní. Emanuel Cívka 298
Promluva před prvním svatým přijímáním. František Grydil 300
Neděle IV. postní Emanuel Cívka 368
Neděle V. postní. Emanuel Cívka 371
Neděle IV. po Velikonoci. František Chramosta 436
Neděle V. po Velikonoci. František Chramosta 438
Neděle I. po Sv. Duchu. Emanuel Cívka 503
Neděle II. po Sv. Duchu. Emanuel Cívka 505
Neděle III. po Sv. Duchu. Emanuel Cívka 508
Neděle IV. po Sv. Duchu. Emanuel Cívka 510
Neděle V. po Sv. Duchu. Fr. Chramosta 586
Neděle VI. po Sv. Duchu. Fr. Chramosta 589
Neděle VII. po Sv. Duchu. Emanuel Cívka 591

C) Listy vědecké.

Batha Mat., kaplan: Které jsou církevní předpisy v příčině zařízení svatostánku VIII. 605. IX. 671. XI. 805. XII. 862.
Brychta Ant., Dr. kanovník: O závěti sebevraha, dle níž má se za něho zříditi mešní fundace X. 723. XI. 799.
Horský Rud., Dr.: Stopy zjevení v starojonické filosofii. I. 63. II. 137. III. 220.
Kadeřávek Eug., Dr. a univ. professor: O pádu prvních rodičů. IV. 305. V. 374 VI. 440. VII. 513. VIII. 593. IX 657.
Kocián Václav: Obec místní a obec farní (dle zákona ze 7. května 1874. č. 50.) I. str. 65.
„ Rodokmen a jeho kolkování. I. 73.
„ Lhůta ku podání fasse za účelem doplňku kongruy II. 142.
„ Kdy končí pohřeb jakožto veřejný úkon náboženský? — „Neslušným chováním“ může býti i projev ústní. (§ 303, str. 3.) II. 143
„ Systemisovati nové místo správce duchovního jest na volném uváženi úřadů správních. Aby místo pomocného kněze bylo systemisovaným, nutně třeba uznání stát. III. 224.
„ Reciprocita ve příčině poplatků pozůstalostních mezi Rakouskem a Ruskem. Poplatky z odkazů na zádušní mše svaté. III. 226. IV. 311.
„ Listiny snubní — kdo uchovává? III. 227.
„ Beneficiát nemůže býti zavázán platiti pomocnému knězi plný obnos kongruový převyšující dávku jež beneficiátovi zvláštním titulem závazným byla uložena. — Ocenění poskytu naturálního odhadem. IV. 309.
„ Účinek legitimace dítka na dosažení domovské příslušnosti nezávisí na opravě matriky naroz. V. 379.
„ Jak stanoviti počet žactva a určiti vzdálenost za příčinou zřízení veřejné obecné školy? V. 380.
„ Kongrua před c. k říšským soudem. — Právní zásady říš. soudu o nároku kongruovém VI. 447. VII. 519. VIII. 597.
„ Kongrua realního farního administratora v Čechách. VI. 451.
„ Finanční prokuratura kdy zastupuje duchovní ústavy a kláštery? VII. 521.
„ Redukce povinností nadačních jest možna. VIII. 598.
„ Manželství, v něž vstoupil v Italii příslušník státu rakouského se státní občankou italskou jen dle řádu církevního, vzhledem ku právu rakouskému nelze považovati zřejmě neplatným. VIII. 600.
„ Potupa Matky Boží (dle § 122. tr. zák.) VIII 602.
„ Změna rozsuzování právního není ještě důvodem nároku pohledávacího. — Měna rýnská, vídenská, konvenční a rakouská po r. 1891. IX 665.
„ Útraty za pohostění a mešní víno — kdy lze vřaditi do vydejů fasse. X. 726.
„ Matrik správcové oprávněni jsou potvrzovati jen údeje matrikami zjištěné. XI 802.
„ Žádá-li nadační listina křestního listu, pak nadace určena pro uchazeče nábož. vyznání, křestním listem prokazovaného. XI. 804.
„ Urážka biskupa při kanonické visitaci. (§ 303. tr. zák.) XII. 864.
Lhotský Josef, farář: Rorátní mše sv. v Čechách. I. 69. Tři mše svaté na Hod Boží Vánoční. II. 144.
Sedláček Jaroslav, Dr., univ. professor: Východní liturgie mešní. II 140. III. 222. IV. 305. V. 378. VII. 516. IX. 663. X. 721. XI. 797. XII. 857.
Soldát A., Dr.: Dějiny pastýřského bohosloví na vysokém učení pražském. VIII. 595. IX. 660. X. 719.
Vigouroux-Podlaha: Bibliothéky assyrské a důležitost jejich pro obranu Písma svatého. X. 729.
Z mého denníku III. 223. IV. 306. VI. 441. XII. 860.

Responsa et Decreta Romanarum Congregationum.

Benedictiones: I. 72. II. 153. IV. 313.
Cineres. III. 228.
Stola III. 229. VI. 455.
Festum sti Joseph. III. 229.
Functiones hebdom. sanctae. IV. 313. 314.
Commemoratio de Titulari Eae et de Patrono loci. VIII. 603.
Convalidatio stationum Viae Crucis. VIII. 604.
Executio dispensationum matrim. ante exceptum Apostol. documentum. VIII. 604.
Resolutiones S. R. C. circa usum linguae slavicae. IX. 667.
Reductio missarum. IX. 668.
In Indicem librorum prohibit. relata opera nov. IX. 669.
Decretum circa liturgicum cantum. X. 733.
Consecratio altarium (dubia). XII. 866.
Benedictio concionatoris. XII. 867.
Oratio „En ego bone et dulcissime Jesu". XII. 867.
Casus disparitatis cultus VI. 454.

Zprávy.

Havlů Jan, kanovník a farář, Spolek sv. Josefa. III. 233. VIII. 607.

Posudky literární.

Borový Kl., Dr.: Úřední sloh církevní. III. 230.
Dreves G. M. S. J. Die Hymnen Johanns von Jenstein. II. 155. III. 231.
Fleiner Fritz, Dr. Die Tridentinische Ehevorschrift. V. 382.
Hontheim Jos. S. J. Institutiones Theodicaeae. X. 736. XI. 807.
Krogh-Tonning, Dr., (přel. Ferbers.): Die Kirche und die Reformation. I. 74. II. 154.
Dopisy sv. učitele círk. Alf. Marie Liguori. II. 156. III. 232. IV. 315. V. 384. VI. 458. VII. 527.
Sborník histor. kroužku. VI. 457.

Listy homiletické.

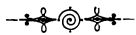

Neděle I. adventní.

Jest věčnost, jest soud.

„Avšak den ten (jest den) Pána Boha zástupů, den pomsty, aby se pomstil nad nepřátely svými“

Jerem. 46, 10.

Jsou jisté pravdy, přátelé drazí, o nichž aspoň někdy každý člověk na světě i nejprostší i nejučenější přemýšlí, ano přemýšleti musí, pravdy, které nejistotou, záhadností a strachem naplňují jeho rozum a vzrušují jeho srdce. A takovou pravdou jest též obsah dnešního svatého evangelia, jež vyličuje nám hrůzný onen děj posledního dne světa, posledního, věčného soudu.

A jako o všech záhadných pravdách svaté víry naší, tak i o tomto věčném soudu přemýšlelo a psalo mnoho a mnoho lidí učených, obzvláště *filosofův*; a většina z nich pokorně podrobila se učení svaté víry Kristovy a tomu dnešnímu svatému evangeliu; leč někteří z nich *na pohled* k jinému přišli výsledku a ve spisech svých nevěreckých tuto pravdu popírají.

Výslovně pravím: *na pohled k jinému že přišli výsledku!* Neboť přihlédneme-li k životu, obzvláště ale ku posledním chvílím těchto filosofů: tuť vidíme se vší jistotou, že ve spisech svých sice ten věčný soud popírají, v srdci ale a v rozumu že se ho bojí, že jsou o něm přesvědčeni; že tedy popírají tu věčnosť ne z přesvědčení upřímného, nýbrž z příčin jiných; buď že je to módou popírati vše, čemu učí Kristus, anebo že jim takové nevěrecké spisy vynesou hojně peněz, poněvadž vědí, že za našich dnů většina lidí nejraději čte knihy, v nichž je něco pikantního, něco ostrého, anebo v nichžto jest někdo tupen, ať už je to Bůh, nebo Kristus, nebo Církev, anebo třeba vlastní krajan a soused. To bývá obyčejně příčinou toho veřejného v knihách popírání věčnosti — a *nikoliv upřímné přesvědčení.* Mohl bych uvésti z dřívější doby mnohé takovéto filosofy nevěrce, kteří v důvěrném hovoru přátelům svým anebo před smrtí veřejně se přiznali, že před

tou věčností přece jaksi se bojí: ale uvedu jednoho, jehožto smrť právě uvedla mne na tu myšlénku, již jsem právě s Vámi sdělil.

Není tomu dávno, co zemřel ve Francii muž (Renan), jehožto jméno znala celá Evropa jakožto nevěrce, jenž popíral Božství Kristovo a učení Jeho a tedy i věčný soud. Muž ten svými spisy, jež vynesly mu několik milionů franků, tisíce lidí pohoršil a k nevěře přivedl. A tento nevěrec v důvěrném hovoru se svými přátely a dětmi – jak veřejné listy přinesly — říkával: „Kdybych snad onemocněl, nevolejte mně kněze; bylo by po mém slavném jménu, po mých spisech; možná, že bych odvolal vše.“ A když mu přátelé proto domlouvali a tázali se ho na příčinu, tu odpovídával: „*Všecko by bylo dobře, ale s tou věčností se mi to nelíbí, o tom nejsem jist, ta mě nějak straší, té se bojím!*“ A jak si přál, tak se mu stalo!

Roznemohl se a cítě konec života svého, žádal si kněze, ale přátelé jeho, — jimž mnoho na tom záleželo, nepřipustili ho k němu — a tak zemřel — jak žil: bez Pána Boha. Tak jsem to četl svého času v listech veřejných.

Drazí v Kristu! Ať mi vysvětlí někdo tuto záhadu! Ten nevěrec nevěřil v Pána Ježíše, nevěřil v Boha, nevěřil ve svaté evangelium, vše popíral i věčnost a přece se té věčnosti bál! *Co toho asi bylo příčinou?* Nic jiného nežli ta *nejistota* před tou věčností, to, že nevěděl jistě, je-li za tím hrobem něco nebo není. Neboť říci anebo napsati: *Není věčnost*, to je věc ta nejsnadnější, to dovede každý.

Ale *přesvědčit* o tom *svůj rozum*, aby to za jistojisté uznal, a *přesvědčit své srdce, aby se té věčnosti nebálo*, — to je jiná otázka. *To nedovede ani sebe větší mudrc*, i kdyby byl anebo chtěl býti největším nevěrcem!

A tato nejistota a z ní vyplývající bázeň před věčností jest právě *největším důkazem*, že ta víra, to ponětí o věčnosti je jaksi srdci lidskému vrozeno a sice každému, nejen křesťanu ale i pohanu. Neboť nalézáme tuto víru ve věčnost a věčný soud u všech národů světa: u Aegypťanů, Arabů, Assyrů, Peršanů. Řeků, Římanů. Germanů i pohanských našich předků, starých Slovanů, kteříž o víře Kristově pranic nevěděli. ani neslyšeli.

A proto, přátelé drazí, s tou největší jistotou říci můžeme: že **víru v život věčný** a ve věčný soud hlásá nejen svaté evangelium, ale že dosvědčují ji všichni národové a že nutně žádá ji i *rozum náš*, jak praví výslovně svatý Jan Zlatoústý: „*Není-li soudu, není Bůh spravedlivým a není-li Bůh spravedlivým, jest všecko marné, co se praví: není ctnosti, není nepravosti!*“ Hom. II. in epist. ad Colos.

A v pravdě! Není-li věčného soudu, pak zde na světě býti ctnostným — bylo by bláznovství; a naopak, prováděti největší zločiny — bylo by dovoleno! — Pak by lidstvo nebylo nic jiného, nežli na jedné straně stádo oveček a na druhé smečka tygrův a vlkův.

Když vlk anebo tygr vrhne se na ovečku, která mu vody nezkalila a zardousí ji a rozsápe: nic nás to nepřekvapuje. Řekne se: je to dravec, je to zvíře, je to jeho povahou!

Když ale člověk bez citu ve mstivosti své pronásleduje bližního, jenž mu vody nezkalil, když v pouta jímá otroky, by s nimi obchod vedl, anebo když jazykem zlým rozedrává srdce i dobrou pověst, anebo rukou hrabivou odejme jmění anebo rukou vražednou život svému bližnímu a dovede to ukrýti až k smrti své: řekneme také o takovém dravci v lidské podobě, že za to nemůže, že souzen býti nesmí?

To by musel ten cit práva a spravedlnosti, jejž sám Bůh dal srdci našemu, úplně v tom srdci našem vyhynouti a rozum náš úplně býti zatemněn! Jinak musíme rozhodně říci: Takový zločin musí býti potrestán, když ne zde na světě, tak jistě tam na věčnosti a proto nevyhnutelně musí býti *věčný soud!*

To je tedy nade vši pochybu i se stanoviska *víry* i se stanoviska *rozumu* jisto, že poslední věčný *soud jedenkráte bude a býti musí.* — Leč ptejme se **kdy** to bude? Tuto otázku dali jedenkráte učenníci samému Pánu a On jim na ni odpovídá: *O tom dni a hodině že neví žádný* . . . Mat. 24, 36.

Proto je to pošetilé, když někdo z lidí vystoupí a prorokuje, ten a ten rok v ten a ten den bude konec světa!

To neví žádný, ani andělé!

Co my o tom věčném soudu víme, jest jen to, že *bude* a pak *jaký bude.* Neboť to zjevil nám Spasitel náš a sice v tom svatém evangeliu, kdež praví, že až nastane ten poslední den světa, *slunce se zatmí, měsíc nedá světla svého, hvězdy budou padati s nebe,* na čtyřech stranách světa vypukne oheň a moře dráti se bude ze svých břehů. A tu se ukáže na nebi znamení Syna člověka — *Kříž* — a za ním objeví se sám *Syn Boží* s anděly nebeskými — a na povel těchto andělů otevrou se hrobové a všickni vstaneme z mrtvých a všickni bez rozdílu shromáždíme se před soudnou stolicí Boha Syna, věčného soudce, — a On nás bude souditi a sice bude nás souditi dle toho, co jsme zde na světě *myslili, mluvili a konali.* A bude to soud přísný, soud spravedlivý, pro někoho radostný, pro jiného žalostný.

Pro člověka, jenž zde na světě upřímně smýšlel, poctivě mluvil a spravedlivě jednal, pro toho bude ten den dnem radosti a vítězství; pro toho však, kdo zde neupřímně smýšlel, nepoctivě mluvil a nespravedlivě jednal, pro toho bude ta chvíle chvílí hroznou, okamžikem strašného překvapení a odsouzení!

Pravím výslovně *„myslil, mluvil a jednal“.* Proč? Protože tam na věčném soudu (na pravdé Boží) z každé myšlénky, z každého slova i z každého skutku účet klásti a souzeni budeme a to ne snad jen z těch zjevných, nýbrž i ze skutků, slov a myšlének nejtajnějších. Zde na světě i před soudem je možno zakrýti, ne-li skutek — aspoň myšlénky; tam na soudu věčném to možno nebude. Tam objeví se i nejvniternější záhyby srdce našeho a sice před *celým světem!*

Jak bude asi v tu chvíli věčného soudu tomu člověku, jenž dovedl myšlénky své nešlechetné opatrně před světem ukrývati, jenž před vyššími a mocnými tohoto světa dovedl se plaziti jako had, jen aby získal přízeň jejich, na jiné však byl jako kat —; jak bude tomu, jenž k jiným, jež by po straně na lžíci vody utopil, je pomlouval, jim škodil, do očí sladce se usmíval a je chválil; jak bude tomu, jenž špatné skutky své dovedl tajiti a přikrýti pláštíkem farisejským, tak že zdál se upřímným poctivcem, v srdci ale a v tajnosti byl třeba jedním z nejhorších hříšníků? Jak bude mu, až tam vše před celým světem odhaleno bude?

A naopak, jak mile překvapen, jakou radostí naplněn bude ten člověk, jenž zde na světě nejšlechetnější měl snahy, jenž poctivě hájil práva a spravedlnosti bez ohledu na to, zdaliž to lidem je milo nebo protivno, jenž každému bez obalu přímo pravdu mluvil a proto od lidí pronásledován, tupen, podezříván, ano mnohdy žalařován a i k smrti uštván byl? Jakou radost pocítí, až ty šlechetné jeho snahy, pro něž zde trpěl, od věčného Soudce před celým světem uznány a odměněny budou?

Proto, drazí v Kristu, řekl jsem hned z počátku, že ten poslední světa den pro někoho bude hrozným, pro někoho ale radostným.

A nyní již bych měl skončiti; ale ještě několik jenom slov. Slyšeli jsme dnes a myslím, že mohli jsme se také o tom přesvědčiti, že ten věčný soud jedenkráte jistojistě bude, že na něm všickni budeme souzeni a sice i z nejtajnějších myšlének. To je, jak jsme slyšeli, přesvědčení anebo aspoň obava i těch nevěrců, kteří jiné věci úplně popírají. Já nyní však se ptám: odkud to, že když je to tak jisté, přec tak málo lidí na ten věčný soud pamatuje a ještě méně jich k němu se připravuje? Že většina lidí žije tak, jakoby toho soudu nebylo? Někteří myslí, že příčinou toho jest zloba lidská, já myslím však, že spíše vyplývá to z *liknavosti* a z *lenivosti* povahy lidské.

Každý zajisté víme, že na takové okamžiky, jež člověku přinášejí radost, potěšení ať duševní nebo tělesné, každý rád vzpomíná a je si pamatuje, o nich rád slyší a mluví, na to však, co naplňuje jej bázní, strachem a hrůzou, nerad myslí, o tom nerad slyší, nerad mluví a raději to zapomenouti hledí. Vezměme jen tak na příklad tu na světě věc nejjistější, *smrt*. Že zemříti musí, o tom nemůže přece nikdo pochybovati! A přece kolik pak lidí častěji na smrt vzpomene anebo se k ní připraví? Velmi málo! A když ani k tomu tak jistému okamžiku tak málo lidí, neřeknu duševně, ale ani co se týče urovnání časných věcí, se nepřipraví: jak pak můžeme od nich žádati, aby mysleli, pamatovali, anebo dokonce snad připravili se na věčný soud, jenž je dál nežli smrt, jenž přijde teprve po ní!

Leč, co myslíte, přátelé drazí, co asi je lepší a rozumnější: zdali jako mnozí zamhouřiti oči a mysleti si: Však ono to tak zlé nebude — a vůbec na to nikdy nemysleti a žíti svou cestou dále, — anebo uvažovati aspoň někdy o tom soudu posledním a

upravovati život svůj podle úvahy té? Myslím, že kdo sám dobře smýšlí se svou budoucností a se svou věčností, ten že zvolí to druhé. A to učiňme i my. Ať počínáme, co počínáme, vždy na ten soud pamatujme, životem svým k němu se připravujme, aby až budeme státi jedenkráte před Soudem věčným, každý i nejútlejší záhyb srdce našeho celému světu hlásal, že jsme *byli lidmi šlechetnými a poctivými, že jsme byli křesťany upřímnými* a věrnými učenníky Krista Ježíše, Soudce věčného. Amen.

Václav Kocián, kaplan u sv. Štěpána.

Neděle I. adventní.

O hrozné i potěšitelné věčnosti.

„Nebe a země pominou".
Luk. 21, 33.

Dnešní nedělí se nám počíná *advent*. To slovíčko „advent" znamená tolik jako *příchod*. S tímto časem se nám tedy připomíná, že někdo přijde. A kdo přijde? Přijde *konec světa* a na konci světa přijde *Syn člověka* v oblace s mocí velikou a velebností *k soudu* a po tom soudě nastane a přijde *věčnost*. Bude to pro nás *hrozný advent* aneb *„Příchod"*; neboť stojí psáno: *„že tehdáž lidé schnouti budou pro strach a očekávání těch věcí, kteréž přijdou na všecken svět"*. Dnes Vám povím, *proč ta věčnost jest tak hroznou* a spolu i *potěšitelnou*. S milostí Boží počínám.

Pojednání.

1. Na věčnosti jest kniha a v té knize jest popsán celý život náš. Tam jest poznamenáno každé slovo, které jsme mluvili, každý skutek, jejž jsme vykonali, každá zásluha, již jsme svou trpělivostí a svým milosrdenstvím si získali, tam jest psáno také i každé provinění, jehož jsme se dopustili. *Co v té knize psáno jest, zůstane zapsáno na věky*; neboť ta kniha jest *Bůh sám*, jakožto *Pán Vševědoucí a všudy přítomný*; u něho nepřijde nic v zapomenutí.

Nemá-li tedy věčnost pro nás býti hroznou, nýbrž potěšitelnou, choďme jako ve dne *poctivě* a varujme se hodování a opilství, smilstva a nestydatosti, svárů a závisti *a oblečme se v Pána Ježíše Krista*. —

2. Na věčnosti jest světlo a to světlo *osvěcuje všecky temnosti života našeho*. Při tom světle pozná člověk, co zde na světě nechtěl poznati; pozná, proč Bůh hříšníkům shovívá a proč jim zasloužené odplaty hned zde nedává; při tom světle uvidí se, kdo zde pokrytcem aneb upřímným křesťanem, kdo tajným hříšníkem aneb pokorným služebníkem Božím byl. Na to světlo pamatujme a *od-*

odvrhněme od sebe všecky skutky temnosti a obstojíme dobře tam na věčnosti.

3. Na věčnosti jsou vážky a na těch vážkách budou se *všecky skutky našeho života vážiti.* Na tu jednu vážku položí se naše ctnosti, na tu druhou naše nepravosti. Na té jedné vážce budou se vážiti naše modlitby, naše posty, naše almužny, a na té druhé naše nedbalost ve službách Božích, naše nestřídmosť, naše nemilosrdenství a to pohoršení, jež jsme svými řečmi a skutky natropili. — Mojí drazí! Jak často vidíváme vážky! Vzpomeňme si vždy na ty vážky tam na věčnosti, aby váha naše a míra byla vždy spravedlivá; pak nebude věčnosť pro nás hroznou, nýbrž potěšitelnou.

4. Na věčnosti jsou *svědkové a žalobníci naši.* Tam budou svědčiti a žalovati na nás naši skutkové, tam budou svědčiti a žalovati na nás ti, o něž jsme se měli po právu starati a jsme se nestarali; ti, jež jsme měli poučovati, ale jež jsme v slepotě ponechali; — ti, jimž jsme měli dobře raditi, nicméně je podvedli; — ti, jež jsme měli kárati, avšak nekárali; ti, jimž jsme měli laskavě sloužiti a jimž jsme nesloužili. — Ti čekají tam na nás, aby svědectví neb žalobu svou proti nám přednesli. Ale kdo bližního svého miluje jako sebe samého, kdo každému dává, nechává a prokazuje, což jeho jest, kdo mluví pravdu a lže nenávidí, ten se *nepotřebuje věčnosti strachovati,* tomu bude věčnosť milou a potěšitelnou.

5. Na věčnosti jest náš soudce, *soudce vševědoucí,* který se nedá přelhati ani oklamati; soudce přísný, u něhož žádná výmluva neplatí; soudce spravedlivý, který každému odmění dle toho, jak činil. Svatý apoštol Pavel praví: *„Kdo nechce od tohoto soudce na věky odsouzen býti, ten ať soudí nyní sám sebe, ať oplakává nyní hříchy své* a ať se *dá na pokání“*, a ten soudce tam na věčnosti bude jemu milostivým.

6. Na věčnosti jest také *naše odplata.* Kapka vody, kterouž jsme bližnímu svému podali aneb odepřeli; šat, kterým jsme nahého přiodili, aneb jehož jsme z něho strhli, sousto chleba, které jsme lačnému poskytli, aneb jemu záviděli; každé slovo, kterýmž jsme zarmoucené těšili, aneb je pohoršili; každý dobrý anebo zlý skutek, o němž žádný nevěděl, kromě Boha samého: *to vše dojde své odplaty a trestu tam na věčnosti.*

V Kristu shromáždění! Připomeňte si často hojnou odplatu, která spravedlivé a nevinné čeká na věčnosti a hrozné tresty, jimiž nekající hříšníci věčně trápeni budou *a procitnete ze sna hříchů svých* a budete opatrní, abyste si neposkvrnili srdcí svých a svědomí svého. Když pak přijde Syn člověka v oblacích s mocí velkou a velebností, tenkrát se nebudete báti ani oné knihy, ani oněch vážek, ani toho světla, ani svědků a žalobníků, ani soudce samého, nýbrž pozdvihnete hlav svých radostně a uzříte vykoupení a s ním spasení své. — Amen!

Jan Doležal, farář v Rouchovanech na Mor.

Slavnost neposkvrn. Početí bl. Panny Marie.

Rodička Boží bez poskvrny počatá.

„Všecka jsi krásná, přítelkyně má poskvrny není na tobě.“
Pís. Šalom. 4, 7.

Nastala nám zimní doba. Slunce nebeské sotva že se ukáže, již opět zapadá a tma jest naší hlavní společnicí. Jest to doba *smutná*. Avšak naše pečlivá matka Církev svatá hleděla nás i za této smutné doby potěšiti; dalať v té době vyjíti *hvězdě*, aby nám svítila v té příšerné tmě. A tou hvězdou jest *dnešní svátek neneposkvrněného Početí blahoslavené Rodičky Boží, Marie Panny.*

Pravý katolický křesťan, zvláště katolík Český, okřívá vždy, kdykoli zanášeti se má *Rodičkou Boží*; vždyť národ náš Český jest po přednosti národem Mariánským; národ náš Český, vyniká zvláštní úctou a láskou k Bohorodičce, což jest povahovou známkou národů Slovanských vůbec. Kdyby národ naš nebyl lnul ode dávna k Rodičce Boží, kdyby proto nebyl zvláštním předmětem lásky její, snad by toho národa našeho již nebylo, snad by ten krásný, lahodný zvuk naší řeči již se neozýval v Čechách. Zajisté byly by zvláště *bouře protestantské*, *bouře třicetileté války* ten jazyk z Čech vymýtily; a což daleko závažnějším jest, *i pravá víra Ježíšova* byla by se z Čech vystěhovala a víra pokažená byla by se dnes roztahovala po těch krásných nivách naší milé vlasti. Že se tak nestalo, že i víra našich otců, víra *katolická* i jazyk náš český dosud v Čechách panují, to jest přední zásluhou lásky Matky Boží k nám! My jsme národem Marianským! A proto plesá srdce naše dnes o svátku Marianském; plesá, ač tato doba zimní sama ku plesu nevyzývá. — A má to srdce naše všecku příčinu radovati se dnes, neboť může jeho láska k Rodičce Boží nejplnějším právem dnes volati: „Všecka jsi krásná přítelkyně má a poskvrny není na tobě.“ Vždyť si dnes radostně připomínáme, že nebyla ani stínem hříchu dotknuta; připomínáme si, že z dědičného hříchu zvláštní milostí Boží byla vyjmuta a sama ani nejmenším hříchem osobním se neposkvrnila, majíc k tomu zvláštní výsadu milosti Boží. Proto jest nejkrásnější, nejzdařilejší dcerou Otce nebeského, v níž On Své největší zalíbení má. Tato víra v neposkvrněnost její byla od počátku v církvi svaté; avšak teprv slavné paměti veliký papež Pius IX., vzorný ctitel Rodičky Boží, dne 8. prosince r. 1854. pravdu tu slavně prohlásil za článek víry

Nuže, my budeme tento den slaviti; budeme se své Matce a Královně nebeské v její neposkvrněnosti a tudíž v její u Hospodina velikosti obdivovati a tím větší láskou dnes k této, po Bohu nám nejdražší bytosti, zahoříme. A to stane se, když skromný důkaz podáme, *že Rodička Boží v pravdě a na jisto z hříchu prvotného byla vyjmuta, že byla neposkvrněně počata.*

Matko nebeská! Kdybych tě tak velice nemiloval, ani bych se neodvážil slabými ústy svými o tvé velikosti promlouvati; že tak přece odvažuji se, toho příčinou jest ta moje vroucí láska k tobě, která si nedá brániti, kde se jedná o chválu tvou, jakož i o to, aby získala tobě co nejvíce vroucích ctitelů! Vy pak, moji drazí, věnujte mi svou pozornost, když mluviti budu na oslavu Rodičky Boží ve jménu Páně.

Pojednání.

Že naše Matka nebeská, Maria Panna, hříchu prvotního na sobě nikdy neměla, vidíme jasně ze slov posla Božího, archanděla Gabriela, kterýž k Marii s nebes přišel, aby jí sdělil radostné poselství, že jest vyvolena za Matku jednorozeného Syna Božího; neboť tento posel Boží pravil k ní: *„Zdráva buď, milosti plná, Pán s tebou.“* Tehdáž, kdy anděl Boží tato slova věčně památná promluvil, neměl ani jeden člověk milosti Boží, poněvadž všecky tížil *hřích dědičný*, všickni byli předmětem hněvu Božího. Proč tedy dí k Panně Nazaretské, že jest *„milosti Boží plna“*? Zajisté jen proto, že tato Panna *jediná* hříchu toho na sobě neměla, neboť jinak by milosti Boží vůbec neměla, tím méně mohla by slouti *„milosti plnou“*. A hle, tak promlouvá anděl proto, že ho Bůh poslal a tato slova v ústa mu vložil. Bůh sám Marii Panně a celému světu pověděl: *„Tato dcera má Maria jest z hříchu dědičného vyjmuta, jest bez poskvrny“*. Proto jest zvláštním předmětem mé rozkoše; proto já, Pán, nejraději u ní a dosud jen u ní dlím, v ní jediné své zalíbení mám, poněvadž všickni ostatní synové a dcery Eviny hříchem stíženi jsouce, dosud úpí v moci ďábla.“

Ejhle, nejmilejší, kdybychom žádného jiného důkazu neměli, postačuje nám tento důkaz nejhlavnější; neboť kde mluví zřetelně sám Bůh, tam má, tam musí umlknouti každý jazyk lidský.

Avšak dobrý Pán Bůh dal nám *rozum*, vzácnou to mohutnost poznavací, a nenamítá ničeho, podrobujeme-li Jeho zjevení i tomuto svému rozumu, zjevení Boží rozumem tím rozebírajíce, abychom se o pravdě zjevené takořka z vlastního názoru přesvědčili, a tak v pravdě zjevené tím více a více se utvrdili.

A hle, i tento *náš rozum* jasně uznává, že Maria Panna musila býti z hříchu prvotního vyjmuta, měla-li býti ženou, v jejíž lůně měl Syn Boží vzíti přirozenost *lidskou* a spojiti ji s přirozeností *božskou*. Jako totiž od věčnosti Bůh předvídal pád lidí a od věčnosti se ve Svém milosrdenství na tom ustanovil, že pošle jim Vykupitele, Svého jednorozeného Syna: tak již od věčnosti předurčil ji k důstojnosti Matky tohoto Syna Svého, určil ji k důstojnosti nejvyšší, kterouž povýšena jest nade všecky tvory i nad cherubiny a serafiny. Musila tudíž budoucí Matka Syna Božího, Maria, cherubiny a serafiny převyšovati svatostí, čehož by nebylo, kdyby jen na okamžik byla bývala zbavena posvěcující milosti, jížto andělé nikdy nepostrádali! Proto tak pokorně se před ní uklání archanděl Gabriel, poněvadž ví, že jí milosť Boží nikdy nescházela, že jest mu v tom

ohledu nejen rovna, ale v ohledu mateřství Boží jej daleko převyšuje. —

Víme dále, moji drazí, co řekl *Bůh* v ráji k pekelnému hadu, když ho soudil; co mu řekl, aby hned po hříchu spáchaném potěšil prvorodiče naše: „*Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a jejím; a ona potře hlavu tvou.*“ Víme dobře dle učení církve svaté a dle běhu dějepisných událostí, že touto ženou, tímto potomkem prvorodičů byla míněna blahoslavená Panna Maria; jen ona a žádná jiná. Ejhle, ona má hlavu hada pekelného potříti; moc jeho nad lidmi v Synu svém na dobro zlomiti; ona má býti druhou, neporušenou, poslušnou Evou! Tu pak nemohla sama ani na okamžik pod mocí tohoto hada státi, kterýž by jí to byl drze vyčítal, čehož o Matce Pána nejsvětějšího mysliti nelze. Musila tudíž všemohoucností Boží býti z hříchu dědičného vyjmuta, aby satan neměl příčiny, Matku Syna Božího uražeti.

Uvažujte dále! Syn Boha věčného, tedy Bůh sám, musel míti na světě Matku, v jejíž lůně měl vzíti na Sebe člověčenství naše; měl s Matkou tou co nejúžeji se spojiti. Bylo by to možné, kdyby byla hříšnou dcerou Evinou? Jako se nesnesou voda a oheň a jedno druhému musí nezbytně ustoupiti; právě tak nemůže Bůh spojiti se s hříchem, a tudíž nebyl by se mohl Ježíš Kristus nikterak spojiti s Marií, kdyby byla bývala hříšnou. Kdyby byl milosrdný Bůh neudělal té výminky z hříchu dědičného, byl by Vykupitel vůbec na svět nemohl přijíti a vykoupení lidstva bylo by se stalo nemožným, poněvadž by se byl Syn Boží jako člověk nemohl naroditi, nebyl by se mohl státi naším bratrem, členem našeho rodu, větvičkou na stromě pokolení lidského, čehož k vykoupení našemu nezbytně bylo třeba. Proto praví svatý Jan Damascenský (de fide orthod.): „*Bůh dal Panně Marii takové tělo a takovou duši, jak přislušelo té, jež měla přijati Boha v lůno své; neboť jsa svatý, nemůže leč ve svatých přebývati.*“ A praví-li korunovaný pěvec Boží David ve svém Žalmu 93, 5.: „*Na dům Boží přísluší svatosť*“, měl jistě na paměti Rodičku budoucího Spasitele, o Němž tolik a tak krásně promlouval. Onať stala se v nejplnějším slova smyslu „domem“, příbytkem Božím, a tudíž „*přislušela na ni svatosť*, kteráž v tom jen záležeti mohla, že byla z hříchu dědičného vyjmuta. Syn Boží by se byl štítil, vzíti Své tělo z lůna svaté Anežky, svaté Teresie a jiných svatých panen, poněvadž tyto panny, byť i sebe čistější za svého života, přece při narození svém hříchem poskvrněny byly. Maria musila býti *bez poskvrny* počata, poněvadž její lůno mělo se státi svatostánkem věčného Slova. Musila-li archa úmluvy býti zevně i vnitř nejčistějším zlatem obložena, poněvadž v sobě chovala desky Zákona: čím světější musila býti Maria, aby mohla Pána a Zákonodárce ve svých útrobách nositi. V tom smyslu napsal svatý Otec Pius IX. ve své encyklice, jednající o neposkvrněném početí Panny Marie, tato krásná a pravdivá slova: „Slušelo se, aby Jednorozený, jako na nebi má Otce, Jejž

serafini třikrát „Svatý“ jmenují, také i na zemi měl Matku, jížto záře svatosti nikdy nescházela“.

Hle, moji drazí, takto soudí rozum dle svých nezvratných pravidel.

Tak soudili od počátku Církve všichni svatí a učenci církevní; té víry držela se naše svatá Církev povždy. Abych jen některé doklady podal, uvádím učeného Origena z III. století, kterýž mluvě o dědičnosti hříchu, praví: „*Rodička Boží svůdným dechem hada nebyla dotknuta*“. (Hom. 3. in divers.) Svatý Epifanius ze IV. století nazývá ji „*ovečkou neposkvrněnou, kteráž porodila Beránka Krista*“. Svatý Ambrož nazývá ji: „*neposkvrněnou Pannou, která milostí Boží zůstala čistou ode všech poskvrn hříchu*“. (Serm. 22. in ps. 118.) Svatý Augustin dí: „*O hříchu-li je řeč, vyjímám nejblahoslavenější Pannu Marii, o níž v této otázce příčinou cti Boží dokonce mluviti nechci*“. (De nat. et gratia č. 36. n. 42.) Sněm Tridentský osvědčuje, že nemá na mysli zahrnouti v usnešení o prvotním hříchu blahoslavenou a neposkvrněnou Pannu, Rodičku Boží Marii, nýbrž že zachovati se mají ustanovení papeže Sixta IV. pod tresty v ustanoveních těch obsaženými. (Sess. 5. Decret de pecc. orig. in fin.) Ustanovení tato vynešená r. 1474., 1483. udílejí odpustků těm, kteří konají ve zbožném duchu slavnost neposkvrněného Početí a zakazují pod přísnými tresty, viniti z kacířství ty, kteří učí, že Rodička Boží bez hříchu prvotního počata byla.

Avšak, aby toto zřejmé učení prohlášeno bylo *za článek víry*, aby totiž každý věřící povinen byl, tuto pravdu věřiti; to ponechal Bůh teprv Svému miláčku, velikému papeži, slavné paměti *Piu IX*, jenž vše to, co jsme dnes krátce na mysli uvažovali, důkladně prozkoumal a když od biskupů celého světa obdržel zprávu, že tato víra vždy a ve všech krajinách Církve byla, ji dne 8. prosince r. 1854. slavně za článek víry těmito slovy prohlásil: „Ke cti nejsvětější Trojice, na uctění Rodičky Boží, z plnomocenství Pána Ježíše, blahoslavených apoštolů Petra a Pavla a z plnomocenství vlastního oznamujeme, že učení, které stanoví, že Panna Maria hned v prvém okamžiku svého početí z obzvláštní milosti pro zásluhy Ježíše Krista od všeliké poskvrny a viny dědičné čista a prosta byla zachována, jest od Boha zjeveno.“ (Bulla Pii IX. Ineffabilis Deus.)

Od té doby musí každý katolický křesťan tuto pravdu pevně věřiti, jinak by stal se *kacířem* a z Církve by vypadl. Ovšem jest za našich časů takových zvrhelů bohužel veliké množství, že nevěří vůbec a tudíž také nevěří tomuto veřejně do oči padajícímu a na výsost utěšenému článku víry. Jakož někteří drze urážejí Boha, rovněž i urážejí nejsvětější jeho Rodičku; ovšem kdo nectí Otce, nemůže ctíti ani matku. Ó jak politováni hodni jsou tito zaslepenci! Jakou radosť mohou míti takoví lidé na světě? Jsouť duchovními sirotky, nemajíce Otce Boha, ani Matky Marie. Za Boha a za Marii tento bídný svět se všemi svými zdánlivými radovánkami náhrady jim nedá a dáti nemůže.

My, moji drazí, jak jsme tu pohromadě, zajisté k těm nešťastníkům nepatříme; neboť ti v den Rodičky Boží do chrámu Páně nejdou, poněvadž se mu vyhýbají vždycky. My dnes, připomenuvše sobě neposkvrněné početí své Matky nebeské, radostně voláme: „*Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na Tobě.*“ My se radujeme radostí nevyslovitelnou vědouce, že Matka naše nebeská krásou svou převyšuje cherubíny a serafiny, jsouc po Bohu první na nebi a na zemi. My se radujeme, že máme u Boha přímluvkyni nejvydatnější, neboť dle míry svatosti řídí se i vliv svatých na Boha a tudíž jest vliv Mariin největší a nám nejprospěšnější.

Avšak nepostačilo by, abychom dnes jenom se radovali z té nesmírné výsady neposkvrněného početí naší Matky nebeské; nepostačilo by, abychom jenom radostně volali: „*Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na Tobě*“; musíme dnes své Pani nejvzácnější také zavděčiti se, jí se zalíbiti; a to stane se, učiníme li *dobrá předsevzetí* pro život svůj. A tu v první řadě napadá mi věc věru nejdůležitější. Viděli jsme, že Marii Pannu moudrost a milosrdenství Boží proto vyňalo z dědičnosti hříchu, poněvadž měla býti příbytkem nejsvětějšího Syna Božího. A ejhle, nežádá-li na nás Bůh v našem Zákoně Novém, abychom i my nejen často, ale stále *byli příbytkem téhož Ježíše Krista*, což stává se ve svatém přijímání, kteréž nám pod pokutou ztráty života věčného přikázáno jest? Praví Pán Ježíš: „*Amen, pravím vám, nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti Jeho krve, nebudete míti života v sobě*“. A tu posuďte sami, jak zřízeni býti musíte, abyste ke stolu Páně přistoupiti mohli! Ani skvrny hříchu na vás nesmí býti, má-li Ježíš příbytek u vás vzíti. Bývá-li tomu vždy tak? Oh, můj Bože, jak často jest nucen dobrý Pán Ježíš vejíti do srdce černého, nejen všedními, ale i těžkými hříchy zohaveného! Jak se tu láska Jeho děsí, že člověk jí a pije sobě své zatracení!

Ó, moji přemilí, dnešní svátek radostný ve vás upevniž to předsevzetí, že ke stolu Páně přistupovati budete vždy s tím vědomím, že jste žádného hříchu svévolně na sobě nenechali, ale ze všech svátostně se očistili; a tím se Matce své nebeské nejvíce zavděčíte, neboť nemohouc více sama nositi Krista pod srdcem svým, přeje toho štěstí nám a raduje se, vidí-li, že Krista Pána opravdu v srdci nosíme po hodném svatém přijímání.

Dále pak děkujme zvláště dnes dobrotivému Bohu, že Marii z hříchu dědičného a ze všech hříchů osobních ráčil vyjmouti, a ji Matkou Syna svého učiniti, čímž stala se také Matkou naší, neboť nám ji pak mohl Syn Boží, umíraje na kříži, za Matku odkázati, což učinil slovy k ní a ku svatému Janu pronešenými: „*Hle, Matko, syn tvůj, hle, synu, Matka tvá!*“ Nad to pak velebme Matku svou nebeskou pro tuto její přednost dnes a po celý svůj život, volajíce z plna srdce: „*Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na Tobě!*“ Přiviňme se k ní tím pevněji, ctěme ji, každodenně na ni vzpomínajíce některou krásnou modlitbou, zvláště tou, kterou sám anděl Boží ji pozdravil, řka: „*Zdráva buď*

milosti plna!“ Prosme ji za přímluvu každodenně, vědouce, že její přímluva jest nejvydatnější a že nebylo slýcháno, že by koho opustila, když k ní bylo voláno. A ta hvězda nejjasnější, Maria, bude se z nás radovati, bude prostřednicí naší u trůnu Božího a vymůže nám, že jednou po vezdejší pouti šťastně dospějeme do příbytků nebeských, abychom se tam s trojjediným Bohem, s Marií a se všemi anděly a svatými radovali po všecky věky věkův. Amen.

Matěj Dušek, gymn. profesor náboženství ve Vys. Mýtě.

Neděle II. adventní.

Ježíš Kristus jest Bůh.

„Jdouce zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli: Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očisťují, hluší slyší, mrtví z mrtvých vstávají a chudým se evangelium zvěstuje“. Mat. 11, 4. 5.

Svatý Jan, předchůdce Páně, octnul se pro své horlení proti cizoložnému králi Herodesovi ve vězení. Předvídaje blízký svůj skon, vyslal dva z učenníků svých k Pánu Ježíši, aby se Ho tázali: „*Ty-li jsi ten, který přijíti má?*“ t. j. ty-li jsi onen od Boha zaslíbený, od proroků předpovídaný, od židů a pohanů toužebně očekávaný Mesiáš, či jiného čekati máme? Svatý Jan tázal se takto, ne jakoby sám byl pochyboval, že Ježíš jest zaslíbený Mesiáš, o Němž již po křtu Jeho v Jordáně slavné svědectví byl vydal; nýbrž že někteří z učenníků jeho dle předsudků židovských na Krista pro Jeho nízkost a pokoru se horšili, za Mesiáše Ho nemajíce, ba na Něho až zanevřeli, obávajíce se, že by svými zázraky mistra jejich zastínil. Proto poslal z nich dva k Pánu Ježíši, aby tento určitě před lidem o Své důstojnosti se vyslovil, učenníky jeho přesvědčil a pro sebe získal.

Pán Ježíš byl nedlouho před tím vzkřísil mládence Naimského a zdržoval se v okolí Naimu, uče a uzdravuje nemocné, které se všech stran přiváděli a snášeli.

Právě tehda přišli oni vyslanci Janovi a tázali se: „*Ty-li jsi ten, který přijíti má, či jiného čekati máme?*“ Pán Ježíš neodpověděl jim přímo, nýbrž poukázav na své skutky, které sami očitě viděli, řekl: „*Jdouce* zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli: „*Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očisťují, hluší slyší, mrtví z mrtvých vstávají a chudým se evangelium zvěstuje.*“ Z toho měli poznati, že ten, jenž takové skutky koná, od Boha poslán býti musí, ano že jest to ten, o němž Isaiáš předpověděl: „*Posilňte se, Bůh sám přijde a spasí vás Tehdáž otevrou se oči slepých a uši hluchých otevřeny budou; tehdáž poskočí kulhavý jako jelen, a rozvázán bude jazyk němých*“. (Is. 35, 4.—6.)

Tak Kristus Pán, chtěje přesvědčiti učenníky Janovy o svém božském poslání, poukazal jim na své zázraky.

A jak se vedlo Kristu Pánu za časů Janových, tak se Mu vede i podnes. Přemnozí křesťané docela v židy se proměnili, nebažíce po ničem, než po zisku a slávě. Proto také odříkají se Ježíše Krista, opovrhují Jím a přichycují se každého licho-mesiáše, který hory doly jim slibuje. Aby pak takového mesiáše patřičně povznesli a svědomí své pro odpadnutí od Krista ukonejšili, odpovídají na otázku: kdo jest Kristus? Kristus jest člověk, ovšem nad jiné moudrý a svatý. Avšak nikoliv! **Ježíš Kristus jést Bůh**; *to dokazují divy Jeho*, což s pomocí Boží dokáži

Pojednání.

Co jest div či zázrak?

Slovo zázrak jest, pokud se na Boha vztahuje, u mnohých tak zvaných osvícenců jen za posměch, ač lidé tito věří nejen v mnohé pověry pohanské, nýbrž v čiré divy t. zv. spiritismu, že totiž, ovšem pomocí zlých duchů, pevné věci se samy od sebe pohybují, ve vzduchu vznášejí a zavřenými dveřmi procházejí, nástroje hudební samy od sebe hrají, zpěvy se rozléhají, kvítí prší, voda bez nádob se vznáší, lidem žhavé uhlí na hlavu se klade beze všeho úrazu, ruce, hlavy, ano celé postavy mlhovité se objevují, daleké události, tajné myšlénky se zjevují.

Jen Bůh nemá zázraku činiti, a kdo věří, že Bůh zázraky činí, není osvícencem, nýbrž tmářem.

Lidé oni jsou vskutku k politování. Vždyť zázrak právě jest skutek který jediné Bohu připsati se musí, jest čin výhradně božský, kterého žádný tvor vykonati nemůže. Kdo tedy věří, že Bůh jest Tvůrcem a Pánem všehomíra a přece popírá, že by divy činiti mohl, ten, jak dí sám Rousseau, patří do blázince.

Kdyby, drazí v Kristu, nějaký kámen opravdové listí vyhnal, kvetl a ovoce nesl, jistě bychom se divili; když ale strom to činí, nic se nedivíme. Kdyby však strom kořeny ze země vytáhl a se procházel, bezpochyby by nám to bylo podivno, ale když pes tak činí, nevidíme v tom nic podivného. Aneb kdyby opice sepsala velikou knihu, dokazujíc v ní, že předkové její byli lidé a velcí učenci, aneb ohlásila, že bude dělati doktorát, jistě by nám to bylo s podivením; ale když lidé tak činí a třeba dokazují, že člověk jest jen dokonalejší opice, nic nám to není divno. Mezi jednotlivými tvory jsou totiž podstatné rozdíly a co u jednoho jest přirozené, u druhého jest nadpřirozené. Strom pučí, kvete a nese ovoce, čehož kámen nedokáže; co tedy u stromu jest přirozené, u kamene bylo by nadpřirozené. Zvíře pohybuje se z místa na místo, co rostlina nemůže; co tedy zvířeti jest přirozené, pro rostlinu jest nadpřirozené. Člověk konečně může se učiti, knihy spisovati, jiné vyučovati, což schopnost zvířete přesahuje; co člověku jest přirozené, pro zvíře jest nadpřirozené. A není Bůh nade vší přírodou? není bytostí nadpřirozenou? A je-li, není též právě

to, co nadpřirozené, tedy zázračné jest, pro Něho přirozeným? Jest-li dal Bůh zemi sílu semeno oživiti a rozhojniti, proč by nemohl bez země je oživiti a rozmnožiti? Odkud pak se vzalo první semeno, ne-li od Boha? A vdechl-li Bůh do země život, stvořiv člověka, proč by nemohl mrtvého vzkřísiti? Příroda toho ovšem nedovede, ale právě proto jest to zcela přiměřeno Bohu, sice nebyl by Bohem.

Nuže tedy, činil Ježíš Kristus divy?

Písmo sv. uvádí nám množství divů, které Ježíš Kristus činil.

Ježíš proměnil v Káni Galilejské vodu ve víno.

Když totiž nedostávalo se svatebníkům vína, a Maria, matka Jeho, na tuto nesnáz Ho upomenula, poručil naplniti šest štoudví vodou a nositi je správci svatby. A když on i hosté okusili, poznali, že voda v nejlepší víno proměněna byla. I uvěřili v něho učenníci jeho. Jan II.

Ježíš nasytil množství lidu pěti chleby a dvěmi rybami.

Vzav totiž chleby a ryby, pozdvihl oči své k nebesům, požehnal je, lámal chleby a dával apoštolům, aby je mezi zástup rozdali. A jedli a nasyceni jsou všici. A sebrali ostatky drobtů, dvanácte košů plných. Těch pak, kteří jedli, byl počet pět tisíc mužů, kromě žen a dětí. Mat. XIV.

Ježíš utišil vítr a bouři jediným slovem.

Když byl jednou s apoštoly na moři Galilejském, zdvihla se bouře a loďka pokrývala se vlnami. On pak spal. A přistoupili k Němu učenníci Jeho a vzbudili Ho, řkouce: „*Pane, zachovej nás, hyneme.*“ Tedy vstav přikázal větrům a moři a stalo se utišení veliké. Lidé pak divili se, řkouce: „*Kdo jest tento, že Ho větrové a moře poslouchají?*“ Mat. VIII.

Ježíš uzdravoval nemocné všeho druhu.

„Přistoupili k Němu zástupové mnozí, majíce mezi sebou němé, slepé, kulhavé, mdlé a jiné mnohé, i kladli je k nohoum Jeho a uzdravoval je, tak že se zástupové divili vidouce, ani němí mluví, kulhaví chodí, slepí vidí: i velebili Boha Israelského.“ Mat. XV.

Ježíš křísil mrtvé.

V Naimu vzkřísil mládence, syna jediného matky vdovy. „Vida matku plakati, hnut jest milosrdenstvím a řekl jí: Neplačiž. A přistoupiv dotekl se mar. (Ti pak, kteří nesli, zastavili se.) I řekl: mládenče, tobě pravím, vstaň. I posadil se ten, jenžto byl umřel a počal mluviti. I dal jej mateři jeho. Pojala pak všecky bázeň a velebili Boha, řkouce: Prorok velký povstal mezi námi, a Bůh navštívil lid svůj. A vyšla řeč ta o Něm po všem Judsku a po vší okolní krajině.“ Luk. VII.

Nápadnější ještě jest *vzkříšení Lazara.* Obdržev zprávu, že Lazar jest nemocen, otálel Ježíš schválně s příchodem, až byl Lazar mrtev. Pak řekl k učenníkům svým: „Raduji se pro vás, že jsem tam nebyl, abyste věřili. Ale pojďme k němu.“ Přišed do Bethanie zašel k hrobu a poručil odvaliti kámen. Řekla Mu Marta:

„Pane, již páchne, neb čtyry dny jest v hrobě.“ Dí jí Ježíš: „Zdaliž jsem ti neřekl, že, budeš-li věřiti, uzříš slávu Boží?“ Tedy zdvihli kámen. Ježíš pak, pozdvihnuv oči vzhůru, řekl: „Otče, děkuji Ti, že jsi mne vyslyšel. Jáť jsem věděl, že mne vždycky slyšíš; ale pro zástup, který okolo stojí, jsem to řekl, aby věřili, žes Ty Mne poslal.“ Pak zvolal hlasem velikým: „Lazare, pojď ven!“ A hned vyšel, který byl zemřel a mnozí ze židů přítomných uvěřili v Něho. Jan XI.

Toť některé ze skutků Páně, které patrně přesahují možnosť lidskou. tedy pravé zázraky jsou.

Ale považovali také protivníci Páně, židé a pohané, skutky tyto za zázraky?

Židům a pohanům musilo nejvíce na tom býti záleženo, aby divy Ježíšovy byly upřeny aneb průvodná moc jim odepřena byla. Nuže. popírali tito a sice nejvzdělanější, že zázraky tyto vskutku se staly, aneb hleděli je přirozeným způsobem vyložiti? Nikoliv. Když na příklad se rozneslo, že Ježíš Lazara vzkřísil a zástupy lidu do Bethanie chvátaly shlédnout nejen Krista, nýbrž i Lazara, shromáždil nejvyšší kněz vysokou radu a mluvil k shromážděným takto: „Co učiníme? Člověk tento činí zázraky a necháme-li Ho tak, všeci uvěří v Něho.“ A žádnému z přítomných nenapadlo navrhnouti: „Shromážděme lid a řekněmu mu: „Kristus neučinil žádných zázraků“. Proč? Předstoupiti před 1000 a 10.000 lidí a říci jim: co jste všeci viděli, nestalo se, bylo by tolik, jako říci: slunce o polednách nesvítí. Aneb chtíti namluvit tisícům, kteří sami uzdraveni byli, že nebyli nemocni, aneb že nejsou uzdraveni, bylo by tolik, jako prohlásiti se za zbavena zdravého rozumu.

Ale nejen nepopíral nikdo zázraků Páně, nýbrž ani se neopovážil tvrditi, že. co lid za zázrak má, přirozeným během se stalo. Neb kdo by to byl tvrdil, byl by musil tytéž skutky v těchže okolnostech a týmiž prostředky moci vyvésti, což nikdo si netroufal. Nejkratší odpověď nejvyšší rady na zázraky Páně byla, že se uzavřelo, Ježíše a Lazara zabíti. Pravda jest, že židé také se pokusili přičítati divy Páně Belzebubovi; avšak i toto rouhání vydává svědectví pravdě. Připisujíce je ne leckterému ďáblíčkovi, nýbrž nejvyššímu z ďáblů, osvědčili, že za něco stály. Později vymyslili si, že Ježíš tajně se vkradl do svatyně svatých, tam jméno Jehova právě vyslovovati se naučil a pravým vyslovováním toho jména divy činil, což není na ujmu. nýbrž na potvrzení divů Páně.

A co soudili o zázracích Páně pohané, a sice nejvzdělanější z nich, mudrci, jako Celsus, Porphyrius, Jamblikus, Hierokles a Julian odpadlík? Nižádný jich nepopíral, aniž tvrdil, že přirozeným během se staly; nýbrž jistili, že pomocí čar a kouzel se staly.

Tak tedy dle svědectví apoštolů, židů a pohanů činil Ježíš Kristus divy a zázraky.

Co z toho následuje? *Že Ježíš jest Bůh.* To dovodím takto: Řekne-li někdo: „já jsem prorok od Boha poslaný“, můžeme o tom pochybovati; neboť jest možno, že lže. Pakliže výpověď svou patrným, nepochybným zázrakem potvrdí, musíme mu věřiti a vskutku

za proroka od Boha poslaného ho míti. Proč? *Protože Bůh slovo jeho potvrdil.* Neb zázrak jest čin *a tudíž svědectví božské* a Bůh jen pravdu může dosvědčiti; sice by spolupůsobil k oklamání a oblouzení lidí, což s jeho svatostí se dokonce nesrovnává. Kdyby na př. někdo za archanděla Gabriela se vydával a výpověď svou nepochybným zázrakem, ku př. vzkříšením mrtvého dokázal, musili bychom mu věřiti, poněvadž výrok jeho potvrdil sám Bůh.

Obraťme to na Ježíše Krista. On vždy tvrdil, že jest Syn Boží, pravý Bůh, téže bytnosti a moci s Otcem, a na potvrzení toho výroku činil nesčíslné divy od přátel a nepřátel uznané. Nebyl-li Syn Boží, tož Bůh, čině skrze Něho divy, lži a podvodu nejhanebnějšímu, nejnešlechetnějšímu byl nápomocen a příčinou, že miliony lidí, kteří se Kristu klaněli a klanějí, modláři jsou. Je to možno? *Jen blázen neb rouhač mohl by to tvrditi.* Jako tedy Bůh Mojžíšovi a prorokům divy, které skrze ně činil, dosvědčoval, že mluvili pravdu, vydávajíce se za poslance Boží, tak vydal i Kristu Pánu svědectví, že pravdu mluví, vydávaje se za Syna Božího, pravého Boha. To bylo nepředpojatým ze židů patrno, jako svědčí Nikodem, řkoucí: „Mistře, víme, že od Boha jsi přišel, neb nikdo nemůže takých skutků činiti jako Ty, leč Bůh jest s ním.“ Jan 32.

Než nejen to. Zázraky Páně přímo dosvědčují, že Ježíš Kristus jest Bůh. Mezi zázraky, které proroci činili a těmi, které Kristus konal, jest *velký rozdíl.* Ti činili je z moci Boží, *Kristus z vlastní.* Při všech zázracích objevuje se jako *Pán všehomíra,* jehož vůli vše jest podrobeno a jenž nemá zapotřebí, jako lidé, vyprošovati si pomoci s nebe k tomu, co učiniti chce. On dí malomocnému: „*Buď čist*“ a jest čist; šlakem poraženému: „*Vstaň vezmi lože své a jdi*“, a ten vstana, béře lože a jde; Lazarovi: „*Vyjdi*“, a vyšel. Činil-li však zázraky z vlastní moci, tož jest patrno, *že jest Bůh,* ježto *jen Bůh zázraky činiti může.*

Proto praví sv. Jan: „Mnohé zajisté i jiné divy činil Ježíš před obličejem učenníků svých, které nejsou psány v knize té ale tyto jsou napsány, abyste věřili, že *Ježíš jest Kristus, Syn Boží.*“

Tak jsou *divové nezvratným důkazem Božství Ježíše Krista.*

Vložte, nejmilejší, tuto pravdu jako učenníci Janovi v srdce své, obraťte se s celým srdcem k Ježíši Kristu, buďte v skutku a pravdě učenníky Jeho a pak jdouce zvěstujte, co jste viděli a slyšeli. Zvěstujte manželky křesťanské vlažným manželům, děti zapomenutým rodičům, starci lehkovážné mládeži, *že Ježíš Kristus jest Bůh,* požehnaný na věky a že, neuznáme li Ho a nevyznáme li Ho jako Boha s radostí na zemi, učiníme tak s hrůzou a třesením na věčnosti, poněvadž Bůh nebývá posmíván. Amen.

Josef Pazderka, farář v Kateřinkách v Slezsku.

Neděle II. adventní.

Proč se mnozí na Pána Ježíše horší?

„Blahoslavený jest, kdož se nepohorší na mne.“ Mat. 11, 6.

Ty-li jsi ten, kterýž přijíti má“, — t. j.: ty-li jsi ten zaslíbený Mesiáš, jehož národ náš toužebně očekává? S tou otázkou poslal Jan, syn kněze Zachariáše, dva z učenníků svých k Pánu Ježíši, o Jehožto zázračných skutcích ve vězení byl uslyšel. A co odpověděl Pán Ježíš? Odkázal vyslané posly na skutky své, jež u jich přítomnosti činil, a o nichž měli mistru svému vyprávěti, že totiž slepým zrak, hluchým sluch, chromým přímé údy, malomocným zdraví a mrtvým život daroval a dodal: *„Blahoslavený, kdož se nepohorší na mne!“*

Komu asi slova Páně především platila? Nepochybně nejprv Janovi, kterýžto jako druhdy Eliáš pln ohně, neohroženosti a odvahy snadno se mohl domnívati, jako by Pán Ježíš jaksi nesměle vystupoval a národ židovský ohledně své osoby a důstojnosti tak dlouho v nejistotě ponechával, kdežto by bez prodlení *věječkou v ruce humno vyčistiti a sekeru ke kořenu neužitečného stromu měl přiložiti.* Za tou příčinou poslal své učenníky k Pánu Ježíši, aby od Něho určité vyjádření ohledně jeho osoby téměř vynutil. Avšak hodina Páně ještě nepřišla a protož i svatý Jan i všickni stejně s ním smýšlející měli se umírniti, o Kristu Pánu před časem nesouditi, nýbrž Jemu a jeho svaté věci věrně důvěřovati, ježto cesty Boží jsou nevystižitelné.

A že se tak až podnes děje, že se mnozí na Pána Ježíše ovšem v jiném smyslu a za jinou příčinou nežli svatý Jan horší, dokáže další řeč má, kterou přednesu ve jménu Páně.

Pojednání.

Velmi mnozí horší se na Pána Ježíše proto, že se *ve světě neobjevil dle očekávání a přání jejich.* Než jejich horšení se prozrazuje obmezené náhledy a nekalé záměry, jelikož božského Jeho poslání a nevystihlé moudrosti u vychování a pokřesťanění lidského pokolení nepoznávají.

1. Tak někteří pokládají Pána Ježíše za pouhého člověka, ovšem vznešeného, výtečného. Svým obmezeným rozumem pochopiti nemohou, jak ten jednorozený Syn Nejvyššího jako chudé, nepatrné dítko se naroditi a služebníkem všechněch učiněn býti mohl. Proto se horší, kdežto duše pokorná v Kristově nízkosti a poníženosti spatřuje odlesk Jeho božské velikosti a slávy a klaní se Jemu.

2. Jiní pokládají Pána Ježíše za mučenníka vlastního přesvědčení, jelikož toho ve svém sobectví nenahlížejí, jak mohl Otec nebeský takovou láskou k odbojným lidem zahořeti, že ani vlastního Syna neušetřil a jak ten jednorozený Syn Boží *dobrovolně*

za hříchy mnohých v oběť se dal. Proto se horší, kdežto všickni ponížení a utištění v utrpení Kristově spatřují svou útěchu a bezpečnou cestu k nebi, vedoucí přes Golgotu.

3. Opět jiným zdá se toho příliš málo býti, co Kristus Pán jako vítěz nad smrtí a nad ďáblem až podnes vykonal. Dle jejich názoru měl již dávno s povrchu země odkliditi pohanstvo, židovstvo, mohamedánstvo a všecky zlovolné svaté víry protivníky. A jelikož toho až posud neučinil, proto se na Něho horší. Kdyby ale považili, že království světská v málo letech sice povstávají a se rozmáhají, nikoliv království duchovní, království to ctnosti a pravdy, pak by obdivovali božského zákonodárce, zpytatele ledví i srdcí lidských, jenžto v pozvolném vzrůstu svaté církve a v trpělivém snášení všech zatvrzelců, kacířů, rozkolníků a protivníků Jeho svaté víry právě svou nedostihlou moudrost a lásku projevuje.

4. Jsou konečně mnozí, jimžto Kristus Pán jako Pastýř a Posvětitel svých věřících na celo nevyhovuje. Dle jejich náhledu měl by jich zbaviti všeho pokušení a trapných následků dřívějšího poblouzení. A poněvadž se tak neděje, horší se. Kdyby ale duchem pokory byli projati a na cestě kajícího života vytrvali, poznali by, že Slitovník nebeský proto na ně sesýlá pokušení, proto jich nechává pod jařmem trpkého následku minulých hříchů vzdychati, aby je uchoval v pokoře, v zapření sebe samých, aby je utvrdil u víře a lásce a poučil, že prospěšno a spasitelno jest ohněm delšího zkoušení a duchovního cvičení kráčeti, aby všecky pozůstatky hříchu na vždy a zcela ze srdce vymizely.

Ó, neznají zajisté Krista, Učitele a Zákonodárce božského ti, kteří se na Něho horší; nebo kdo Jej náležitě poznati chce, musí s Ním skrze svatost života spojen býti; srdce jeho musí mocí víry Kristovy projato a duch jeho ve hloubích víry zasvěcen býti.

5. Než žel Bohu, jsouť za dnů našich přemnozí, jižto se netoliko na Krista Pána horší, ale přáli by sobě, aby Ho ani nebylo. Slyšeli jsme to za časů, které ještě v dobré jsou paměti, jak se rýpalo proti Pánu Ježíši a proti učení Jeho, že prý se více nehodí pro potřebu lidstva a pro nynější osvětu. *Smutné toho památky zůstaly až posud.* Ach jak mnoho lidí odloučilo se zcela od Krista! A co z nich jest a co z nich bude? Jsouť jako ratolesti od kmenu odtržené; i uschnou a nehodí se leč na oheň k spálení.

A netroufají-li si ti synové světa proti samému Kristu Pánu válčiti, tedy vylévají svou nenávisť proti Němu na služebníky Jeho, na kněze. Úřad kněžský v mnohých listech se tupí a zlehčuje, úkony kněžské se uvádějí v posměch, náboženství považuje se za věc, s kterou možno nakládati dle libosti. Nevěra, bezbožectví, nemravnosť pokládají se za největší vymoženosti doby nové, za osvícenost a vzdělanost, jaké nikdy na světě nebylo.

Řcete, není liž to všecko tolik, jako na Krista Pána se horšiti a Jím pohrdati vedle vlastních slov Jeho, jež mluvil učenníkům svým: „*Kdo vás slyší, mne slyší a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá. Kdož pak mnou pohrdá, pohrdá tím, kdož mne poslal.*“ Luk. 10, 16.

Vyplňují se zajisté slova Páně Mat. 22, 14.: „*Mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených.*“ Málo židů uvěřilo v Krista Ježíše, málo křesťanů bude spaseno v Kristu. Jsou sice na jméno Jeho pokřtěni, ale ústy Ho nevyznávají, dle svatého učení Jeho se neřídí, skutky svými Ho zapírají. „*Vykopali jámu a sami do ni padli.*“ Žalm. 56, 7.

Abychom tomuto neštěstí na vždy ušli, *buďmež křesťany* nejen dle *jména*, ale *i skutkem.* Náboženství Kristovo, jak je Církev svatá katolická hlásá, budiž nám jasnou hvězdou při plavbě na moři tohoto bouřného života. Zůstaneme-li vždy božskému pastýři Kristu Ježíši věrní, On jedenkráte přizná se k nám a nalezneme v Něm blaho své a svou spásu. Amen.

† František Pecháček, osobní děkan v Dobrušce.

Neděle III. adventní.

Vykupitel byl očekáván: 1. jak od národa Israelského tak 2. od národů pohanských.

„Ty kdo jsi?“

Jan 1, 19.

Kamkoliv se obrátíme, všude nalezáme *překrásný pořádek a souměrnost.* Den neustále střídá se s nocí, léto s podzimkem, zima s jarem. I říše rostlinstva a živočišstva zachovává svoji pravidelnost. Jen člověk, tento nejznamenitější tvor po andělích, o němž praví Písmo, že málo menším učiněn jest andělův, neměl by podléhati pořádku? Má-li ale v nějaké společnosti pořádek a jednota se udržeti, musí tu někdo býti, kdoby společnost takovou řídil, pořádek zaváděl a udržoval. A k tomu jsou Bohem ustanovené *vrchnosti* a její *úřadové.*

I národ Israelský, tato samým Bohem ustanovená a hlídaná společnost, měl svou nejvyšší vrchnost, jež nad pořádkem bděla a zvláště o to se starala, aby nauky, jež *Bohem skrze proroky zjevovány byly, v ryzosti* se udržely a k spasení, k útěše a poučení všech sloužily. Byla to tak zvaná *nejvyšší rada* židovská, jež sestávala z nejvyššího kněze a 72 mužů, vybíraných z kněží, ze zákonníků a z nejstarších v lidu. V čase, dokud národ Israelský míval ještě krále ze své krve, zastávala tato rada také veřejný pořádek. Ale později, když národ Israelský svoji samostatnost ztratil, nezbyl jí leč dohled na náboženské vychování. Tou příčinou, když *svatý Jan Křtitel* v krajině Jordánské veřejně vystoupil a kázati začal, ani se u nejvyšší rady neohlásiv, upotřebila svého práva a vyslala k němu své kněze a jáhny, aby se ho pozeptali: „*Ty kdo jsi?*“ Jsi zaslíbený Mesiáš? Jsi snad Eliáš, jenž v ohnivém voze k nebesům jel a opět přijíti má? Anebo jsi snad onen prorok, o němž Mojžíš předpověděl, že ho vzbudí ze

středu našeho, a že bude podobný jemu? Co pravíš sám o sobě? A nejsi-li ani zaslíbený Mesiáš, ani prorok Eliáš, ani onen prorok, jejž vzbuditi nám slíbil Mojžíš, proč učíš? Jakým právem učíš?

Svatý Jan ovšem na všecky tyto otázky odpověděl, aby ukázal, že uznává nejvyšší radu jakožto *zákonitou vrchnost*, jíž právo přináleží takové otázky klásti. Než nejvyšší rada z odpovědi svatého Jana neučinila potřeby žádné. Ale my, kteří jsme minulou neděli slyšeli, že vše, co v Písmech svatých napsáno jest, k *našemu naučení napsáno jest*, my vším právem můžeme se tázati: „*Jak přišla asi nejvyšší rada na myšlénku, ptáti se svatého Jana zdali jest Kristus?*“ Ó moji drazí, *jak by to bylo možno, kdyby byla o Kristu nikdy neslyšela anebo nečtla?* Ano, nejvyšší rada *věděla*, že Kristus přijíti má. Vždyť proroci zřetelnými slovy příští Jeho předpověděli. Že ale svatého Jana se táže, zdali jest Kristem a žádného jiného proroka se tak netázala, toť nám důkazem, že **Krista toho času čekala**. Nic však méně nečekala Krista jenom nejvyšší rada, jež se znala v Písmech, nýbrž i

I. celý národ Israelský a
II. veškeří národové pohanští.

I.

Každý prorok, jenž nějakým viděním od Boha obdařen byl, dostal spolu rozkaz, aby je sepsal a budoucím potomkům zachoval. Jakmile ale byl takový spis dohotoven, zmocnil se ho nejvyšší kněz a když jeho pisatel zemřel, uložil ho do archy úmluvy, aby se každou sobotu a svátek lidu veřejně předčítal a vykládal.

Dokavad takových spisů bylo málo, četly se zhusta a zase znova. Když ale jich přibývalo, trvalo to déle než na ně došlo, poněvadž se všecky vystřídati musely. Ale přec byl tento obyčej tak zaveden, že aspoň v roce celé Písmo přečteno býti muselo.

Nuže, když se tyto spisy předčítávaly a důležitější místa vykládala, rcete sami, drazí přátelé, mohl-li zůstati obsah spisů těch lidu tajným? A na čem záleželo nejvíce veškerému národu, než na příštím Mesiáši? Proto ani jinak není možno, než že Israelité dychtivě na každé místo Písma svatého čekali, které o příštím Mesiáši pojednávalo.

A zajisté že slova ta prorocká bedlivě uvažovali a v srdci svém hluboko ukládali, jimi se těšíce. Ach ano, myslím, že zvláště myšlénkou na příštího Mesiáše se těšili, když nouze a strast mocně na ně dotíraly.

Kdybych tedy ani k tomu nechtěl poukázati, že hned Adam Mesiáše toužebně čekal a že tuto touhu svým potomkům sdělil a ti zase jiným: již z toho předčítání knih prorockých musíme souditi, že *touha po Mesiáši v celém národě daleko široko, hluboko a vroucně byla rozhlášená a upevněná.* Proto nejednou k Písmům svatým poukázal Syn Boží: „Nechcete-li slovům a skutkům mým věřiti, nahlédněte do Písem; ta vydávají svědectví o mně.“ A jinde

zase vytýkal zatvrzelým židům: „Mnozí spravedliví a proroci toužili viděti, co vy vidíte, slyšeti, co vy slyšíte a neviděli a neslyšeli.“ Mat. 13, 17.

Nejvřeleji a nejjasněji vysvítá touha po Mesiáši v onom hlasu, jenž se ozývá z úst proroka Isaiáše: „Ďštěte nebesa s hůry a oblakové pršte Spravedlivého, otevři se zemi ....“

Ach jak mocně tedy zatoužilo srdce lidu Israelského po Mesiáši! Jak se připravovalo na Jeho příští!

Ó moji drazí, pohlédněme na sebe! My dočkali jsme se té milosti, že vtělený Syn Boží k nám již přišel, my jsme viděli Jeho ponížení i Jeho slávu; ó rcete, nemá-li zahořeti srdce naše láskou a vděčností k Němu? Ó rozvaž jen, člověče: „Ty kdo jsi?“

Ty jsi *člověk*, však mnohem více, ty jsi *křesťan*, ano ještě více, ty jsi **katolický křesťan**, jenž Boha znáš, jehož národové neznali; ty jsi *bratrem Kristovým* a dědicem království nebeského učiněn, ty jsi očistěn, posvěcen a láskou Boží podělen. Jaká to důstojnost pro tebe! A ty bys nechtěl za tolik milostí Bohu býti vděčen? Považ přece, co by z tebe bylo, kdyby byl *Mesiáš nepřišel?* Ještě bys seděl ve tmách, ještě bys nemohl pro nebe nic záslužného činiti. Ještě bys seděl v stínu smrti. Anebo chceš, aby tě zahanbili i ti bezbožní židé? Nuže tedy slyš dále, jak oni *skutky* se připravovali na Mesiáše a naň čekali. Když totiž za časů bratří Machabejských Šimon udatností se vyznamenal, usnesl se celý národ, že ho zvolí za krále, aby panoval v potomcích nad nimi, *dokud nepřijde ten veliký prorok, jenž přijíti má.* A kdo byl ten očekávaný prorok? A který národ jej očekával?

Ten očekávaný prorok nebyl nikdo jiný *než Pán Ježíš* a národ, jenž Ho čekal, byl *celý národ Israelský.*

V pozdější době ale rozdvojil se národ Israelský a sice ve stranu jednu, jež zůstala věrná svým předkům a svatým obyčejům a ve stranu druhou, jež se smísila s odpadlíky v krajině Samařské a nazývala se Samaritány. Však i tam žila naděje v zaslíbeného Mesiáše, i tam blahodějná touha opanovala všechny, jak seznáváme z oné rozprávky, již měl Pán Ježíš s ženou Samaritánkou u studně Jakubovy. Pravila zajisté žena Samaritánka: „Já vím, že přijde Mesiáš, jakž byl předpovídán; když ale přijde, naučíť nás všemu, cožkoliv činiti máme.“ (Jan 4, 25.)

Věděla-li ale chudá, prostá žena o budoucím Mesiáši a čekala li naň, jak teprve čekali na Něho ti, již zběhlí byli u věcech Písma! A moji drazí, i podnes mnohá prostá žena zahanbí ty, již se praví býti moudrými a jimi nejsou; zahanbí ty, již o všelikých věcech dovedou mnoho mluviti, ale o Bohu, o Spasiteli nejméně. Ale co jest do všeliké moudrosti, *nevychází-li z Boha a nevede-li k Bohu?* Kéž tedy národ Israelský nás nezahanbí u věcech náboženských! A přece se mi zdá, že již se tak stalo! Chrámy naše na mnohých místech jsou opuštěné — — — lid vykonává práci jako v den všední — o domácí pobožnosti v mnohých rodinách není více řeči. — Pane Bože! Kam jsme to dospěli! Jak zardíti se musíme, vidíme-li příslušníky obce židovské v den sobotní z da-

leka do modlitebnice přicházeti, aby se poklonili Bohu svému; jak zardíti se musíme, vidíme-li kterak zachovávají své svátky a své posty! A proč to všecko až dosud činí? Protože žijí v naději příštího Mesiáše svého. Ano, jejich touha po něm byla tak veliká, že ho ještě tenkráte očekávali, když přišel. Josef Flavius, dějepisec židovský, praví o poslední válce židovské, že „židé ke vzpouře proti Římanům proto roznícení a podrážděni byli, jelikož právě toho času jistého Vykupitele Mesiáše očekávali“; a tak se děje až po dnes.

Touha po Mesiáši, *očekávání* Spasitele bylo tedy u židů *zjevné a patrné*, ano *jedinkou bohoslužbou* jejich. Nic však méně tato touha oživovala i *ostatní pohanské národy*, jak uslyšíme v díle

II.

Na první pohled mohlo by se zdáti, že Bůh, když si národ Israelský vyvolil a jemu zaslíbení skrze praotce a proroky dával, na ostatní národy jaksi zapomněl a jim otčimem byl. Ale tomu tak není. *I národové pohanští měli dost příležitosti, aby se o zaslíbeném Vykupiteli dozvěděli a touhu po něm vzbuzovali.* Víme všichni dobře, že od jednoho praotce veškeré pokolení lidské pochází. Tudíž ono první zaslíbení tak dobře mezi ostatní národy mohlo přijíti a ústním podáním se udržovati, jako se udržovalo v národě Israelském. Praotcové národa Israelského často byly nuceni dlíti v zemích pohanských. Tak Abraham, jak víme, sestoupil do Egypta, když v Palestině zuřil hlad. Isák a Jakub konali daleké cesty. Syn Jakubův, Josef, s celým svým příbuzenstvem dráhná léta trávil u pohanských Egyptčanů. V pozdějších letech, když národ Israelský sklesnul, dav se na dráhu nepravosti, ztrestal jej Bůh a vydal jej v ruce nepřátel. Daleko od vlasti milené dleli Israelité v končinách Babylonu a Assyrie. Jak vzpomínali na domácí krb! Jak otevírali Písma, čekajíce s touhou dne svého vysvobození! O rcete sami, zdali tito národové jak Egyptští, tak Babylonští, tak i Assyrští, jsouce v stálém styku se židy, nemohli býti poučeni o příštím Vykupiteli?

A když se roznesla po světě pověst o vzdělanosti židův a o jejich Písmech, vyžádal si Egyptský král Ptolomeus překlad těch Písem, aby je mohli také Řekové a Římané čísti a z nich mnohé známosti nabýti. Že také skutečně známost Písem rozšířena byla, dosvědčuje onen komorník mouřenínské královny Kandaces, jenž vraceje se z Jerusalema, četl knihu Isaiáše proroka. *Nechybělo tudíž národům ostatním na příležitosti, aby se mohli o příštím Mesiáši dověděti a po Něm touhou zahořeti.*

A opravdu máme také po ruce svědectví nejednoho muže, jenž toto očekávání *výslovně uvádí.* Na příklad u Řeků praví Sokrates, mudrc svému žáku: „Já myslím, že učiníme nejlépe, budeme-li pokojně očekávati božského zjevení, ano, jest potřebí, abychom takový čas očekávali; nebo tenkráte s jistotou se dozvíme, jak bychom se k Bohu a k ostatním lidem chovati měli.“ A když

se ho tento žák zeptal, kdo přijde a kdy? odpovídá mu: „To jest ten, pod jehož ochranou žiješ.“

Rcete, moji drazí, není tu zjevné očekávání Boha samého? Ale Sokrates byl učitelem a čemu učil, to žáci jeho nejen v hlubinách srdce ukládali, nýbrž i dále v lidu hlásali.

Co se však Římanů týká, diví se doposud učenci křesťanští, kde se vzala taková touha u nich po Mesiáši, jež obsažena jest v jejich spisech. Spisovatel Římský Suaetonius, výslovně dokládá, *„že se po celém východě rozšířila ona stará, ale zaručená pověst, že to v prozřetelnosti božské určeno jest, že v tomto čase jakýsi potomek z Judstva veškerou zemí vládnouti bude.“*

Ó moji drazí, zdaliž nevíme, že potomek *ten byl Kristus, Syn Boží, zaslíbený Spasitel?* Kéž tedy roztoužilo se srdce naše po Spasiteli tomto, kéž roznítilo se láskou k Němu, kéž se prokázalo vděčným Jemu po všechny dny života! Ale, bohužel, kde naše láska? Kde naše vděčnost? Praví Písmo: „Kde poklad tvůj, tam i srdce tvé.“ Ano, náš poklad bývá ve světě, náš poklad bývá marnost, náš poklad bývá ctižádost, — náš poklad bývá bohatství .... A hle! u tohoto pokladu rádo prodlévá srdce naše, u té marnosti, u té ctižádosti, u toho bohatství a pak se divme, že pro Spasitele nezbývá lásky žádné v srdci *a vděčnosti* tím méně. Ó křesťané, jaká hanba by to byla pro nás, kdyby v touze po Spasiteli předstihli nás pohané, kteří ani pravého Boha neznali! Jak hluboko bychom v přesvědčení svém poklesli, kdyby horlivost naše v poznání Spasitele byla menší, nežli touha židů po Spasiteli, jež se více nesplní, poněvadž Spasitel již na svět přišel. Nuže, pryč s onou tvrdou, ledovou kůrou, jež obestírá srdce naše! Pryč s liknavostí! Vzmužme se! Jsme křesťany, jsme učenníky toho, jenž nás vykoupil drahocennou krví. A byla-li to láska a sice nevýslovná láska, jež Ho přivedla na svět, budiž to opět láska a sice horoucí láska, jež žárem plným příchod jeho uvítá. Amen.

Dr. Josef Burian, sídelní kanovník.

Neděle III. adventní.

Otázka a odpověď.

„Ty kdo jsi?“ Jan 1, 20.

Na otázku poslanců židovských: *„Ty kdo jsi?“* odpověděl *svatý Jan Křtitel*: „Nejsem ani prorokem, ale jsem hlasem Toho, Jemuž nejsem hoden rozvázati řeménků u obuvi Jeho.“ Jaká to skromnosť! Jaká to pokora! Svatý *Jan* nepřivlastňoval sobě česť a slávu, která mu nepatřila; nevydával se za něco, čím nebyl.

A jak my to děláváme? Chceme býti něčím lepším, než čím skutečně jsme; a je-li co dobrého na nás, zakládáme sobě na tom.

Kdybychom tomu onomu postavili otázku: „*Ty kdo jsi?*“ dostali bychom podivné odpovědi. Já skutečně dnes otázku tu postavím a některé odpovědi na ni s vámi sdělím ve jménu Páně.

Pojednání.

1. Podivná to otázka: „*Ty kdo jsi?*“ Jeden odpověděl by: „*Jsem bohatý člověk; jsem svým pánem a od nikoho nezávisím.*“ *Bohatství* jest dobrou věcí zvláště za našich časů, kdy peněz je málo a chudina se šlape. Jak mnoho dobrého může *boháč* učiniti; jak často může slzy setříti, nářek utišiti! Ale tvrditi: „*na nikom nezávisím*“, jest obmezenosť a nerozum; tím člověk jen dokazuje, že není hoden toho bohatství, které mu Pán Bůh dal. *Že od nikoho nezávisí?* Závisí *od jiskry*, která může vletět do stodoly a zapálit obilí jeho. Závisí *od kousku ledu*, který padá z černých mračen; *od vojny, od nevěrných přátel, od pádu dobytka* a od jiných podobných věcí. Jen *jedno* jest *bohatství*, kteréž nekazí ani oheň, ani voda, ani rez, ani mol; a *to bohatství* záleží v tom, když *duše* ozdobena jest *křesťanskými ctnostmi*: moudrostí, spravedlností, dobročinností, nábožností. Takové bohatství mínil Kristus Pán, když pravil: „*Hledejte pokladů, které ani mol nekazí, ani rez nešírá, ani zlodějové nevykopávají a nekradou.*“ Takové bohatství rozuměl svatý *Petr*, když napomínaje *paní* napsal: „*Vaši ozdobou nebuď zevnější zaplétání vlasů aneb okládání zlatem, ani oblékání šatstva; bohatým ne před lidmi, ale před obličejem Božím jest člověk srdce neporušeného, a pokojného, krotkého ducha.*“ Toto bohatství jest lepší nad bohatství celého světa a toho sobě získati hleďme.

2. „*Ty kdo jsi?*“ Podivná to otázka. Jiný zase by odpověděl: „*Jsem poctivý, dobrý člověk!*“ Ale větší neplechy nyní netropí se než s tím slovem „*poctivý*“. *Kupec*, dává-li malou váhu a míru, praví: „*Jsem poctivý.*“ *Hospodský*, jenž hostům *připisuje*, praví: „*Jsem poctivý.*“ *Lichvář*, jenž bere veliké úroky, říká: „*Jsem poctivý*“. *Svůdník*, který uvrhl dívku do hanby světské i hanby Boží, říká: „*Já jsem poctivý.*“ Nejmilejší, kdo se sám chválí, není chvály hoden. *Poctivým* jest jenom ten, kdo je beze lsti, bez úskoků; kdo svědomitě plní své povinnosti; kdo nepřekročuje meze spravedlnosti, kdo je nábožným.

Avšak nejeden praví: „Za našich časů *s poctivostí* daleko nedojde se. Já, kdybych si neměl připsati, neměl bych žádného výdělku. Já, kdybych mluvil všem pravdu, ukamenovali by mne.“ A tuším, jest to přece jináče. *Poctivost* nám káže *Bůh, víra, svědomí. Nepoctivosti* kráčí v patách *neštěstí, záhuba časná*, zvláště pak *záhuba věčná*. Nevypínejme se *poctivostí svou*, ale buďme vskutku *poctivými*.

3. „*Ty kdo jsi?*“ Podivná to otázka. Zase jiný by odpověděl: „*Já jsem zkušený ve světě.*“ *Zkušenost* je dobrá věc; ale býti *zkušeným* a při tom nemíti *víru*; býti *zkušeným* a při tom býti otrokem svých *náruživostí*; býti *zkušeným* a při tom míti *zlé*

srdce: za *takovou zkušenost* nedám ani groše. Jenom taková *zkušenost* je světlem a příkladem pro jiné, která zakládá se *na moudrosti křesťanské*, totiž zkušenost ve věcech Božích.

4. „*Ty kdo jsi?*“ Podivná to otázka. Někteří říkávají o sobě: „*Jsem také křesťan!*“ Ale *jaký?* Ovšemť jest velikým štěstím býti *křesťanem*. Svatý *Roman* stál před *Valerianem* císařem, jenž mu hrozil nejstrašlivějšími mukami. Svatý *Roman* zvolal: *Za šťastného* pokládám se, že jsem *křesťanem*; neodstoupím; muč, jak chceš!“ — Ale *jakým* jsi *křesťanem?* Chodíš-li do chrámu? Chodíš-li ku svaté zpovědi? Postíš-li se?

Nejmilejší, nevypínejme se tím, co na nás dobrého jest. Je-li co dobrého na nás, mluvme *se žalmistou Páně*: „*Ne nám, ne nám, ale Tobě, Hospodine, přísluší čest a chvála!*“ *Bohatými* buďme ve ctnostech, *poctivými* v jednání, *zkušenými* v moudrosti křesťanské; buďme *horlivými katolíky* a dostane se nám podílu v blahoslavenství od Krista v nebesích připraveném. Amen.

Jan Šicha, farář v Liblicích.

Neděle IV. adventní.

O Božském a lidském adventu.

„I uzří všeliké tělo spasení Boží.“
Luk. 3, 6.

Všecky posvátné a slavnostní doby v Církvi Římsko-katolické z úmyslu dvojího ustanoveny jsou. Jednak, aby nám veliké děje a pravdy našeho svatého náboženství v živou přiváděly upomínku, jinak, aby nám dosti důrazně nejdůležitější povinnosti před oči stavěly, povinnosti, kterých jakožto věřící křesťané plniti máme. Tak upomíná nás hod Velikonoční na to, že Kristus v pravdě z mrtvých vstal, a vyzývá nás, abychom i my z hrobu hříchů povstali a životem ctnostně kráčeli. Tak upomíná nás hod Svatodušní na to, že Duch Svatý na apoštoly seslán byl a vyzývá nás zároveň, že i my tohoto Ducha přijímati a Jím říditi se máme. Tak ukazuje nám slavnosť *všech svatých* na ony nesčetné duše z každého stavu, z každého věku i pohlaví, jenž korunu věčné slávy již sobě vydobyli a vyzývá nás zároveň, že i my po tomto jediném cíli blaženosti toužiti a v opravdovém zápasu za ctnost a svatost vytrvati máme. A tak jest i s *adventem*. Při tom však věděti třeba, že latinské slovo „*adventus*“ v naší mateřské řeči „*příchod*“ znamená, tak že to jedno, řeknu-li *advent* anebo *příchod*. Tedy i *advent* čili *posvátná doba adventní* má význam dvojí. A který pak jest dvojí význam ten? Předně předkládá nám doba *adventní* tu potěšitelnou pravdu, že Ježíš, Syn Boží, na svět přišel a dosud přichází, aby svět tento od všeliké bídy hříchu osvobodil; pak ale připomíná nám neodvratnou tu povinnosť, že i my k Ježíši přijíti

musíme, chceme-li na vykoupení Jeho podílu míti, aneb dle výroku dnešního svatého evangelia, chceme-li spasení Božího spatřiti. Můžeme tedy, jak vidíte, *o dvojím adventě* mluviti; *o božském adventě*, t. j. o příchodu božského Vykupitele k lidem, a *o lidském adventě*, t. j. o příchodu lidí k božskému Vykupiteli.

Poněvadž rozjímání tohoto dvojího adventu za spůsobné mám, aby srdce naše opětně díky a láskou k Ježíši Kristu naplnilo, proto zvolil jsem je za předmět duševní řeči své. Promluvím tedy:

1. o adventu Vykupitele u lidí;
2. o adventu lidí u Vykupitele.

Díl I.

1. *Božský advent* vzal počátek svůj před devatenácti sty lety, tenkráte, když Syn Boží s nebes výšin v nejčistější lůno přesvaté Panny sestoupil a přirozenosť lidskou přijal na Sebe. Co jej tenkráte pohnulo, aby nebe opustil a na zemi k lidem přišel, to dobře víme. Onť s trůnu věčné slávy Své viděl tu nevýslovnou a nesmírnou bídu, kteráž lpěla na hříšném člověčenstvu. Bída na těle, bída na duši, bída časná, bída věčná. Onť viděl, kterak lidé pod ukrutným jhem ďábla úpěli a pořád hloub a hloub v politování hodném a strastiplném stavu svém upadali. Nářek a pláč ubohých, toužebný výkřik za pomoc a vykoupení ze všech končin světa k Němu donikal. A hle, neskončená, nevystihlá láska Jeho nedala Mu více pokoje; Onť nemohl bídy této tak hrozné a veliké více viděti a patřiti. Poněvadž lidé po čtyřtisíciletém vzdorování konečně hluboký pád svůj cítili, odhodlal se Syn Boží k tomu, že člověčenstvu pomůže. A poněvadž žádný člověk a žádný anděl díla toho schopen nebyl, tedy zvolal: „*Ecce venio!*“ *Hle, Já přicházím*, já sám chci odpomoci. A jak řekl, tak se i stalo. Syn Boží opustil místo radosti a blaženosti a přišel do pozemského plačtivého našeho údolí. Všeliké tělo uzřelo spasení Boží! Věděl sice božský Spasitel náš již předkem o všeliké trpkosti a o všech trampotách, o té chudobě a potupě, o té bídě a o těch bolestech, kterých na zemi vytrpěti mu bude; avšak to vše nebylo s to, aby Jej od úmyslu Jeho odvrátilo, a byť i sebe více muk na Něj bylo čekalo, i ty nebyly by Ho zadržely, aby k nám nesestoupil, aby k nám nepřišel. Onť nemyslil na Svou radosť a na své štěstí, Onť myslil jen na naši bídu a na naše neštěstí. To chtěl s nás sňati, hřích potlačiti, ďábla okovy spoutati; lepších časů chtěl zavésti, nebeský pokoj přinésti, aby pravdou a pokojem všichni lidé, kteří dobré vůle jsou, již na zemi oblaženi býti mohli. S láskou takovou přišel k nám poprvé, slavil *první advent*, *první příchod Svůj*.

2. Avšak tento *první* příchod, kterýž zajisté k vykoupení našemu byl by postačil, příchod tento daleko nepostačil milujícímu srdci božskému. Protož ustanovil nejsvětější oběť, *mši svatou*, aby vždy a ustavičně u všech pokolení země až na konec časů Svůj *advent*, Svůj *příchod* v každé obci křesťanské opětovati mohl. Ano, moji drazí, když kněz *při mši svaté* konsekruje, když chléb a víno

proměňuje, v okamžiku tom přichází *Syn Boží* do středu obce křesťanské právě tak, jakož tenkráte před devatenácti sty lety do středu celého člověčenstva byl zavítal. *A všeliké tělo* t. j. *každý věřící uzři zde při mši svaté tajuplně přítomné spasení Boží.* Byla-li to tedy již láska *nesmírná*, že Syn Boží vůbec na svět přišel, jakým jménem máme teprve pojmenovati tuto lásku, žeť Syn Boží i v každé obci křesťanské advent Svůj opakuje? A to nestává se toliko snad jednou aneb několikráte do roka; nikoliv, každodenně přichází Kristus poznovu do středu našeho. Jako milující otec navštěvuje denně milených dítek Svých, zrovna jako by v nebi, ve vlastní slávě Své dokonale šťastným býti nemohl, kdyby lásku Svou každodenním *adventem* u nás na zemi se neuspokojil. Kristus ukrývá Svou majestátnost tělesnému oku našemu, avšak jen proto, aby nás viditelným zjevením Svým nezastrašil, a aby nám zmužilosti a odvahy dodal, bychom s dětinnou důvěrností k Němu se přibližovali. Ó jak dobrý, jak nevýslovně dobrý jest Spasitel naproti dítkám Svým! —

3. Avšak ani tento *druhý advent* neukojil ještě dokonale touhu nevyčerpatelné lásky Jeho; chtělť On a chce *advent ten* i v každinké jednotlivé duši křesťanské slaviti. Netoliko do každého křesťanského chrámu chce Kristus přijíti, nýbrž i do každého křesťanského *srdce*; netoliko v rukou kněze, nýbrž i v útrobach jednoho každého věřícího chce On spočívati; každý z nás ma Syna Božího v srdci svém nositi, jak Ho kdys svatá Matka Jeho pod srdcem svým nosila. Jeden každý z nás má v sobě samém spásu Boží spatřiti.

Ó, moji drazí, jaká to nesmírná hloubka božského smilování spočívá ve slovíčku „*každý*“. A byť byl člověk sebe více chud a prost, přece má jej Pán za hodna příchodu Svého; a byť byl člověk sebe více na duchu obmezený a nevědomý, přece má jej Pán za hodna příchodu Svého! A i toho štěstí můžeme netoliko jednou aneb dvakráte za živobytí nebo i každého roku zakusiti, což by již bylo milostí nepřirovnatelnou, nikoliv; štěstí toho požívati můžeme každinkého dne, ve kterýž jsme očistili od hříchů svědomí své lítostí, láskou a pokorou. Ježíšova radost jestiť býti se syny lidskými; v čistém srdci věřící a pokorné duše nalézá láska Jeho jaksi teprve plného svého uspokojení. Z příčiny té neobmezujeť On *advent Svůj* toliko na ty, které v chrámu Páně přítomné jsou, nýbrž kdekolvěk která duše po Něm dychtí a touží, tam přichází On k ní. Každého trpícího, každého slabého vyhledává v příbytku jeho. Jemu není žádný nemocný tak ošklivý, žádné místo tak vzdálené, žádná cesta tak nepříjemná, žádná chatrč tak nečistá a špinavá, aby každého času nezavítal tam, kam člověk volán bývá. — Ó té neskonalé lásky našeho Pána a Boha!

4. K trojímu tomuto *adventu* přidruží Kristus na konci času ještě *advent čtvrtý*, *advent* ne více tak chudobný, jako kdys v zemi Judské, ne více tak tajuplný, jako ve chrámech našich,

ne více tak skrytý, jako ve přijímající duši, nýbrž *advent u veliké moci a slávě, v blesku věčné božské své důstojnosti.*

Totě *advent onen veliký*, když Ježíš přijde, aby Své vítězství slavil nad hříchem, nad smrtí a nad peklem; kdy Ježíš přijde jednak k nevypravitelnému nářku všech těch, kteří stavěli proti Jeho učení jen nevěru, proti Jeho lásce jen zlovůli, proti Jeho zaslíbením jen opovržení; jinak k nevýslovné radosti všech těch, kteří jen v Něho věřili, v Neho doufali, Jeho celým srdcem milovali. A ke konci tohoto *posledního adventu* budou spravedliví zářiti jako slunce, potápěti se budou v moři šťastného roznícení, plesati budou zpěvem, který vesmír naplní radostným „*Alleluja*“, a povznesou se s Kristem a s anděly Jeho ke trůnu Otce věčného.

Čtverý advent tedy slaví Syn Boží na světě na oslavu lásky a moci Své. Má-li však *advent* ten nám býti ku spáse a k útěše, musíme i my rádi k Ježíši přicházeti. S adventem *božským* advent *lidský* musí spojiti se.

Díl II.

Ó, moji drazí, co prospěla by všecka milost Páně, s níž k nám přišel a ještě na dále přijíti chce, kdybychom my se zdráhali k Němu přicházeti? Spasení stane se nám jen tehdy, když na čtverý advent se strany Kristovy následovati bude čtverý advent se strany naší.

1. Prvnímu příchodu Ježíše pro člověčenstvo vůbec učiníme zadost tím, když rádi o životě a utrpení Jeho budeme uvažovati. Často máme v srdci svém rozjímati, co velkého na zemi On pro nás učinil; jak chudě a bídně na zemi nám k vůli živ byl; jak bolestně a opovrženě život Svůj dokonal, a jak mnohých nevýslovných pokladů a milostí nám vydobyl. Poněvadž všechno Jemu děkujeme, ano všechno, co dobrého již v tomto životě máme a co dobrého v životě druhém nás ještě očekává, Jemu samému, tomuto božskému Spasiteli děkujeme, jest zajisté to nejmenší, co Jemu za to učiniti můžeme, abychom alespoň tomuto svému nejvyššímu, svému jedinému dobrodinci častěji *díky vzdávali!* Když On, Syn Boží, s nebes dolů sestoupil, aby za nás trpěl, po celý život trpěl, to nejtrpčí, co jen býti může, trpěl: tož zajisté jest to nejmenší, co my oproti tomu činiti můžeme, abychom alespoň často pozorně o bolestech a ranách Jeho uvažovali! A jak snadno můžeš, křesťanská duše, rozjímání to každodenně opětovati! Jistě, že máš v příbytku svém *křížek* a na křížku tom pnějícího *světa Vykupitele, Syna Božího*; ó pohlédni při příchodu aneb při odchodu z příbytku svého milostným pohledem na krucifix, a volej šeptmo: „Nedej, ó Pane, aby utrpení a umučení Tvé na ubohé duši mé zmařeno bylo!“ — Máš i *svěcenou vodu* v komůrce své! Pokrop se vodou tou a modli se nábožně: „Tvá nejsvětější Krev, ó můj Ježíši, očistiž mne ubohého od hříchů mých!“ A kolikrátkoliv tak učiníš, rozjímáš vždycky krátkým sice, ale velmi užitečným spůsobem o utrpení Ježíšově. Ó, moji drazí, pakliže ani takto s Ježíšem

obcovati nechceme, pakliže celý den a celý týhoden prožijeme, aniž bychom lásky a umučení Jeho jen jedinkou myšlénkou vzpomenuli: ó rcetež, nemusili bychom pak sebe z největšího a nejčernějšího nevděku viniti? Mohli bychom při takovéto nevšímavosti a bohaprázdnosti ještě velikých nadějí činiti sobě, že spasení Božího v nebi kdys uzříme? Protož učiňme předsevzetí, že budeme ode dneška v malinkých a snadných cvičeních zbožnosti horlivě sobě libovati. Ujišťuji vás ve jménu Božím, že i taková maličkost nám k nebi dopomoci může, budeme-li v ní věrně a vytrvale až na konec žití svého pokračovati.

2. Druhému příchodu Ježíše *do křesťanské obce* při nejdražší oběti mše svaté učiníme za dost tím, když této nejsvětější oběti co nejčastěji obcujeme a přítomni jsme. Když z rána zvon věžový znamení k oběti mše svaté dává, tu jakoby anděl nebes po celé osadě a po okolí celém volal: „Sem spěchejte, všichni synové a všechny dcery země, a slavte *advent* Přítele a Vykupitele svého.“ A na volající hlas zvonu měli by všickni, kteří pilným a potřebným obchodem zaneprázdněni nejsou, se srdečnou radostí sem do chrámu Páně spěchati. A proč pak s takou radostí? Poněvadž to čest největší jest, když my, ačkoliv nízcí tvorové prachu, přece předstoupiti smíme před Toho, který slovem Svým jediným z ničehož nebesa i zemi byl učinil a je neustále řídí a spravuje; poněvadž to čest největší, že my, ačkoliv hříšníci bídní, přece před nejsvětější obličej neposkvrněného Beránka Božího a budoucího přísného Soudce svého předstoupiti smíme; poněvadž to čest největší, když my, ačkoliv nečistí červové země, přece mezi sbory nejčistších duchů nebeských, kteří při mši svaté ve vší úctě a vroucnosti oltář Páně obkličují, vmísiti se smíme. Ó, moji drazí, rcetež, kterak to možno, tak blízko kostela přebývati a přece denně mši svaté neobcovati? A proč? Inu, větším dílem jen z pouhé pohodlnosti, lenosti a vlažnosti, tak že v zanedbání tomto zároveň jakási nevšímavost k Ježíši Kristu a k Jeho nejdražším milostem spočívá. Kdo však ani v neděli a ve svátek zasvěcený advent svůj zde u Ježíše neobnovuje, aneb jen proto sem přichází, aby neslušným chováním, hříšnými myšlénkami a rozpustilými řečmi, aneb snad dokonce i chlipným pohledem a drzým šatem Krista Ježíše ku hněvu přiváděl: člověk ten zajisté přátelství veškero s Ježíšem zlomil a porušil; a nešťastná, zlomyslná duše taká nesmí doufati, že i jí podílem se stane patřiti kdys spasení Božího. Pročež nedejte, moji drazí, jak dalece vám možno, ani jedinkému dni přejíti, aniž byste v pokojné zbožnosti a s úplnou, úctyplnou přítomností ducha svého na nejsvětější oběti mše svaté pravého nebrali podílu.

3. Třetímu příchodu Ježíše v útroby duše křesťanské učiníme zadost, když dle přání Jeho častěji k přijímání nejsvětější Svátosti hodně přistupujeme. Moji drazí, křesťan pravý cítí se v duši své vždy jakousi mocnou touhou po svatém přijímání proniknut; onť nezná šťastnějšího dne nad onen, ve kterýž by bránu srdce svého takořka otevříti, a Ježíše, Pána a vtěleného Boha svého opětně do sebe přijati směl.

Ó, kdož touto touhou opravdově a beze vší přetvářky jest oživen, tenť také zajisté hodně a náležitě se připraví k výkonu tak svatému a nestane se tak snadno, aby člověk taký *nehodně* ke stolu svatému se přiblížil. Z toho tedy poznejte, jak smutně to s těmi dopadá, kteří žádného srdečného přání nechovají, tento spůsob *adventu* s Ježíšem slaviti; kteří buďto zcela Jeho se vzdalují, aneb jen nuceně, t. j. jen k vůli tomu mrtvému a nenáviděnému zákonu při času Velikonočním k těmto hodům přistupují. Pro ty jestiť den svatého přijímání dnem trápení a ne dnem slastí; místo co by duše jejich překypovati měla díky a radostí, přecházejí oni v den ten nevrle a rozladěně sem tam.

V pravdě nešťastní to lidé! Ó, kdož k Ježíši přichází jako zrádce *Jidáš* s duší nabubřenou pokryteckou zlomyslností, ten na věky neuzří spasení Božího! Pročež nechať jest nám *kající lotr* ve své důvěře, *Petr* ve své pokoře, *Magdalena* ve své skroušenosti vzácným vzorem při slavnosti tohoto vysoce svatého *adventu* ve svatém přijímání!

4. *Poslednímu příchodu Páně* v den poslední vyhovíme častější upomínkou na přísný a neuprosný soud onoho dne. Přemýšlejme tedy o hrůzných křečech a smrtelném trhání, které vesmír v den ten rozpoltí! Přemýšlejme o všem tom úžasu a o všem tom zoufalství lidí, kteří bědováním a lkáním celou zemi naplní! Myslemež obzvláště často na to hrozné zahanbení, které nás nade vši pochybnost vůči celého světa stíhne, pakli ve hříších bychom zemřeli! Vzpomínáme li nyní posledních věcí, pak zajisté nikdy, nikdy více nezhřešíme, nýbrž v bázni a třesení spásu svou budeme působiti. Dále suďme často sebe samy, avšak suďme opravdově a spravedlivě; držme poněkud soud před obličejem Ježíše, t. j. právě tak, jako bychom již již před božskou Stolicí vševědoucího Ježíše stáli! Nalezneme-li při soudu tom v srdci svém něco Bohu nemilého, ó pak na místě opravdově toho litujme, jak možno brzy se zpovídejme, aby nás nepřekvapil ve hříších onen den, na němžto žádná lítosť a žádná zpověď více se nepřijme. Vždyť pak svatý apoštol dává nám to potěšitelné ujištění, že nebudeme Ježíšem více souzeni, pakli jsme samy sebe opravdové a pokorně soudili.

Nezmeškejme konečně žádné příležitosti, kdykolvěk Ježíš nás navštíví, Jeho pro sebe získati, Jeho, svého budoucího Soudce, dary svými takořka uplatiti. On nás navštěvuje v osobě *chudých*. „*Co jste jednomu z mých nejmenších bratří učinili, mně jste učinili.*“ Pročež zahrnujmež Jej dle svých sil hojnými *dary;* pak kdys uzná nás *za Své dobrodince* a řekne k nám: „*Lačnil jsem, a dali jste mi jísti, žíznil jsem, a dali jste mi píti, nah jsem byl, a přioděli jste mne.*“ Zachováme-li se nyní tak milosrdně k Ježíši v osobě *chudých*, pak zajisté bude *poslední advent* pro nás dnem radosti; neboť: „*milosrdenství jest nad soud vznešeno;*“ pak bude *poslední advent* počátkem nekonečného plesu, nehynoucí slasti, poněvadž i my z úst Jeho uslyšíme: „*Pojďte požehnaní Otce mého a vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa;*“ pak spasení Božího věčně věkův patřiti budeme. Amen.

Josef Odstrčil, farář v Zašové na Moravě.

Neděle IV. adventní.

Očistění od hříchu jest nejlepší příprava na příchod Kristův.

„Připravujte cestu Páně, přímé čiňte stezky Jeho.“ Luk. 3, 4.

Posvátný čas adventní blíží se ku konci. Ještě několik dní a budeme již slaviti radostné narození Páně v srdcích svých. *Církev svatá* vede nás již od *Jordánu* k *Betlému*, od *Jana* proroka k *Ježíši*, králi prorckův. *Již stojíme* na pahorku — brzy se nám objeví Betlém, položený v úrodné žitné dědině; hned budeme státi v duchu *u jeslí*, kde spatříme tu největší lásku, kterou Bůh k nám na jevo dal tím, že Syna Svého na svět poslal, aby nás vykoupil.

Moji drazí! zdali přichystali jste již všickni Pánu tomuto srdce své? K tomu nás vybízela po celý čas adventní Církev svatá. Kdo toho z nás ještě neučinil, nezatvrzuj déle srdce svého, slyš ji aspoň dnes, když již naposledy volá s Janem na poušti: *„Připravujte cestu Páně, přímé čiňte stezky Jeho.“ V čem ale příprava srdce pozůstává, uslyšíte s pomocí Boží v dnešní řeči*, když mne pozorně budete poslouchati.

Pojednání.

Když ctihodný a nábožný arciotec Jakob v Bethel vystavěti chtěl oltář Hospodinu, krásný konal obřad před lidem svým. Svolal totiž všecku čeládku svou a napomínal ji, řka: *„Odvrzte bohy cizí, kteréž máte mezi sebou a očisťte se, a změňte roucha svá.“* A podobně k nám volá Kristus žádaje, abychom Mu připravili příbytek v srdci svém: „Odvrzte bohy cizí, kteréž máte mezi sebou, a očisťte se, a změňte duše své.“ Protož panují-li bohové hříšné žádosti v srdci našem, odvrzme je. Poskvrňujeme-li duši špínou zlých neřestí, očisťme ji v svátosti pokání. Lpí-li staré hříšné zvyky jako železný pancíř na duších našich, změňme roucha svá. Jinak nadarmo očekávati budeme hosta nebeského, neboť On nevejde dříve do srdce našeho, pokud nevyhostíme z nich bohy cizé, modly hříšné, pokud neočistíme svědomí a nezměníme roucho duše své.

Mojžíš pasoucí stáda kněze Jethra na poušti nesměl přiblížiti se k hořícímu keři, poněvadž byl v něm přítomen Bůh sám, a tudíž zouti musil dříve obuv svou, a teprv mohl mluviti s Bohem všemohoucím. Král David nevstupoval do svatyně k modlitbě, dokud neumyl ruce své. A my bychom osmělili se obětovati Bohu nečisté srdce své? Jak velikou nemilost bychom přitáhli sobě nezdvořilostí tou, aspoň z částky poznati můžeme z následujícího příkladu. Francouzský král Ludvík XIII. byl jednou pozván od bohatého knížete ke stolu. Vkročiv do večeřadla, uviděl, že napl-

něno jest obrazy nestydatými, i obrátil se a chtěl odejíti. Jsa ale snažně žádán, aby poshověti ráčil, se slušnou důstojností odpověděl, řka: „Tedy mi připrav místo takové, abych jako křesťanský král bez urážky oči pozdvihnouti mohl.“

Moji drazí! Učmež se z tohoto příkladu, jaký příbytek připraviti musíme králi nebes i země v srdcích svých. Dříve než dával mannu pršeti Bůh na poušti židům, vál vítr na poušti při svítání, aby všecku špínu a prach s ní odnesl, aby na čistou půdu padati mohla. Také čteme v Písmě svatém, že ani jediné zrnéčko zázračného pokrmu toho nepadlo do ležení israelského. A proč? Protože nečisté byly stánky jejich. Židé musili vyjíti ze stánků svých a sbírati ji do košů svých.

Křesťané! Zdaliž možno nalézti sladší manny nad tělo Kristovo? Chcete-li, aby srdce vaše stalo se příbytkem Páně, proste Ducha Svatého, aby větrem své milosti srdce vaše očistil a vyčistil; vyjděte na poušť, t. j. vykročte z hříchů a zlých navyklostí, a pak Syn Boží — tato nejsladší manna pro duše naše, vejde do srdce našeho. „Divná to pošetilosť“, volá sv. Bonaventura, „lidé umývají obličej, ruce a nohy, čistí často obuv svou, srdce své ale nechtějí očistiti.“ Ó, my nechceme náležeti k těmto, jimž slovy těmito výčitka se činí. Nikoliv. Alebrž k hlasu Církve svaté uposlechneme napomenutí spasitelného: Připravujte cestu Páně, a hodnými se učiníme radostí vánočních. Amen!

† Josef Mottl, farář na Kladně.

Hod Boží Vánoční.

O lásce Boží k nám.

„A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“ Jan 1, 14.

Nejmilejší v Kristu shromáždění, „Ejhle zvěstuji vám radost velikou“ (Luk. 2, 10.), hlásal anděl o půlnoci pastýřům betlémským novinu; „neboť se vám dnes narodil Spasitel světa.“ Ano „Narodil se Kristus Pán,“ tak od půlnoci se zvěstuje po všem světě a význam narození tohoto se podává v slovech milé naší písně: „Člověčenství naše ráčil vzíti na se“ Syn Boží; což totéž jest jako: „Slovo tělem učiněno jest“ (Jan 1, 14.). A po čem jej mají poznati? „Jděte do Betléma“, praví k nim; „toť vám budiž znamením: Naleznete nemluvňátko plénkami obvinuté, v chlévě betlémském na jeslích položené.“ Tedy nemluvňátko — chudičké plénky — jesle — chlév, kde mezi volem a oslem Syn Boha živého, všemohoucí Bůh — Král králů, Pán všehomíra, jemuž andělé v prachu se koří a zakrývají tváře své!

Kdyby trvám nebyl článek víry svaté, že „Slovo tělem učiněno jest“, že Syn Boží jest tím rozmilým robátkem v jeslích:

Kdo by mohl na mysl připustiti, že, co v narození Ježíše Krista vidí, Jest narození Syna Božího, Vykupitele a Spasitele světa?

Ale, což nebyl po 4000 let očekáván? Což nevolali patriarchové a prorokové (Isa. 45, 8.): „Rosu dejte nebesa s hůry a oblakové dštěte spravedlivého!“ Což nebylo pokolení lidské žádostivo Spasitele, volajíc (Isa. 64, 1.) „Ó bys prolomil nebesa a sestoupil!“ A hle, narodil se nám. A když se měl naroditi, na rozkaz císaře pohanského Augusta do Betléma dalekou cestu matička Jeho Maria Panna koná; tam v Betlémě nikde místa nemá ani v hostinci, ani v nějaké odlehlé chaloupce; mělot se vyplniti slovo Páně (Jan 1, 10.): „Do vlastního přišel a svoji Ho nepřijali.“ Kam se tudíž bylo obrátiti? Za městem jest rozbořený hrad Davidův, jehož část slouží pastýřům za chlév bravu. Sem se utekou Maria a Josef — je zima — zde se má naroditi Spasitel světa. A nadešla doba a narodil se Kristus Pán. Ach můj Bože!

Pozastavme se dnes u jesliček, zadívejme se do milého Ježíška a rozjímejme, jakou lásku prokázal nám, že člověčenství naše ráčil vzíti na se. Uvažme dnes význam hodu Božího ve slovech písně milé: „*Člověčenství naše ráčil vzíti na se!*“ Co tu vidíme, co tu slyšíme, vše hlásá nám nevýslovnou lásku Boha našeho. Nejmilejší v Kristu, čím se odplatíme za vše to?

I.

Kdokoliv povahu lidskou jen poněkud zná, přisvědčí, že základem vší pravé lásky jest podobnost.*) Toť jest hlavní příčina, toť podnět základní lásky pravé a pevné. Podobnost pak tato jest základem lásky Boží jako lásky lidské. Protože si nás nejdobrotivější Bůh učinil sobě podobné: „Stvořiltě člověka dle obrazu svého“ (1. Mojž. 1, 27.), proto nás miluje. A duch člověka jest obrazem Boha samého. Ó člověče, ty poznáváš sebe v obraze svém ať si malovaném, ať si v podobizně; ejhle, tak Bůh poznává v tobě obraz svůj a proto tě miluje.

Nejmilejší v Kristu, leckdo z vás vidí se býti opuštěným, říká, že nemá na světě přítelíčka, který by v srdci svém za krapet lásky k němu měl; nuže Bůh tvůj miluje tě, ať jsi kdokoliv. Onť nedívá se na tvé roucho, na tvůj stav, na tvou poníženost, ba ani na tvé hříchy, jichž ovšem nenávidí; ty's obrazem Jeho a proto tě miluje, a dnes-li obrátíš se k Němu u vyznání zkroušeném ze hříchů svých, ubezpečuji tě, že přijme na milost tebe a zapomene na vše, cos byl učinil. „V hlubokost mořskou uvrže všecky hříchy naše“, (Mich. 7, 19.) praví Písmo svaté, t. j.: jako kámen do hlubiny mořské spadlý neobjeví se již na povrchu, podobně i hříchové naši neobjeví se již v paměti Hospodina Boha našeho. Zajisté Bůh miluje nás, ač my toho ani nezasluhujeme.

---

*) Fr. J. Saint-jure S. J., De la Connaissance et de l'Amour du Notre Seigneur Jésus-Christ, l. I. chap. I. § 8.

Z lásky k nám učinil veškeren svět; ano k vůli tobě učinil jej, kdokoliv jsi, jelikož člověkem jsi. Jaká tu dobrota Boží, jak nesčetná dobrodiní její!

Než člověk čím více od Boha svého obdržel, tím méně se k Němu hlásí, tím více se Jeho vzdaluje. Zdaž to nevidíme den jak den? Jsou arci ještě šlechetná srdce na světě, která zajisté neopomenou nade vše si Boha vážiti, ale málo takových. A záleží mu na lásce lidské. Proto Bůh přikazuje, bychom Ho milovali: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého". Ano Bůh vyhrožuje a vyhrožuje tresty věčnými, nebudeme-li jej milovati, tresty pekelnými. Tážete se, cože láska božská vymyslila na nás peklo? Zajisté tak Bůh přinutiti člověka chce, by ho miloval.

A přes to přese vše viděl, že mu lidé rozuměti nevolí! Tu svrchovaná moudrost Jeho našla nový prostředek, jaký arci jediná Všemohoucnost lásky Boží mohla uskutečniti.

Až posud byl člověk dle obrazu Božího učiněn. „Vím, co učiním Já", volá Bůh. „Půjdu a stanu se dle obrazu lidského, učiním se podobným člověku." Bůh jest pouhý Duch, a člověk na smysly své vázán jest. A v skutku Syn Boha živého sestupuje s nebe, béře na se člověčenství naše a „Slovo tělem učiněno jest". „Ku podobenství lidskému učiněn jest a v postavě nalezen jest jako člověk." (Phil. 2, 7.) A jaký člověk? „Maličký narodil se nám". (Isa. 9, 6.) Bůh od věčnosti, svrchovaný Pán nebes i země, vyměnil dnes oděv svůj, „přijav na se postavu služebníka". (tamtéž). Veliký Bože, hrozný Bože! tak jsi vyměnil dnes oděv Svůj, či spíše jsi zakryl slávu a moc Svou! Od Panny čisté, nejsvětější Matky Své dal jsi se položiti na slámu do jesliček! Ó rozmilý Ježíši! co's to pro nás učinil! Ó přemilé pacholátko! chtěl's jako spanilé robátko naroditi se nám, proč pak právě v chlévě, proč pak mezi volem a oslem jsi se narodil? Což nebylo na světě města, paláce, komnaty, světničky, kolébky a peřínek? Mezi hovady volem a oslem jsi se narodil?

Vím a rozumím tajemství. Protože, dí Didak Stella (in c. 2. Luk.), Adam nerozuměv lidské důstojnosti, ponížil se pádem hříchu, že až němé tváři nerozumné připodobnil sebe, mezi něž byl také vyhnán: proto Syn Boží hledaje člověka ztraceného, hledal jej na místě jemu přiměřeném, v chlévě mezi nerozumnou tváří. Ba proto se prý dalo pacholátko božské položiti na seno a slámu, že lidé, jako ta němá tvář jen po seně a slámě touží, tak po pohodlí těla a rozkoších jeho, po jídle a pití se honí.

Ano, nejmilejší v Kristu, tak Bůh miloval svět, že Syna Svého jednorozeného vydal nám. Čím se tudíž odplatíme za vše, co učinil nám? „Člověčenství naše ráčil vzíti na se."

II.

Rozhodněme se v milostných těchto dnech milovati Ježíše Krista a přilnouti duší i tělem, celým srdcem k životu křesťanskému. Proto s nebe na zem sestoupil, aby nám dokázal, jak nás

miluje Bůh náš, bychom i my milovali Jeho. K tomu nám dal přikázání lásky a to pod zárukou věčné blaženosti neb věčného zavržení. Jak, vy byste byli v stavu odepříti Jemu lásku srdce svého? —

Dejme tomu, že k vám přijde člověk cizinec z dalekých zemí, kdesi z Ameriky třebas. I vypravuje vám, co zkusil v životě hladu a žízně, horka a zimy, nebezpečí na moři a suchu, jakých obětí na se byl vzal — do ciziny se odebral opustiv přátel, ba i rodičů svých, aby našel štěstí sobě i bratřím svým. A štěstí mu přálo. Co hledal, našel a s nahromaděnými poklady se navrátil do vlasti své. „Přijmete mě v lásce k sobě“, praví dále; „já se s vámi o poklady své rozdělím“. A vy poznáváte v cizinci svého příbuzence, ba svého bratra dobrého.

Kdo z vás by mu odepřel lásky, služby, přístřeší? Kdo by mu nevyhověl, čeho by si koliv přál, byť to i o půlnoci bylo?

Nuže Bůh sám, nesmírně jsa bohat, Král králů, Pán pánů, majitel všehomíra, přichází dnes k nám, ovšem jako chudičký člověk, jako malé robátko, nemluvňátko; žádá také na vás, abyste Ho přijali. Podívejte se naň v jeslích, zeptejte se, čeho si as žádá. Zdá se jako by své ručinky proto měl k nám vztažené.

Ó rozmilý Spasiteli, ó poklade Boha všemohoucího! Čeho žádáš na nás? Což nemáš bohatství nesmírného? Což není vše Tvoje? Spíš my k Tobě máme spěti, abychom si vyprosili, čeho nejvíc potřebí. Tobě řekl Otec nejštědřejší: (Žalm 2, 8.) „Žádej na mně a dám tobě národy v dědictví tvé a u vladařství tvé končiny země.“ Čeho tudíž na nás žádati můžeš? A žádá a volá nám (Přísl. 23.): „Věnuj mi, synu, srdce tvé.“ Přijmi mě a já obohatím tebe. —

Zdaž bude kdo v stavu odepříti lásky Jemu? Kdo jí více zasluhuje nežli Ježíš Kristus? Kdo se lépe za ni odměňuje nežli Ježíš Kristus? Máť každý člověk srdce, které bez lásky nemůže žíti. Kdo jest více lásky naší hoden nežli Ježíš Kristus?

Příčinou nelásky bývá bázeň; odkud se stává, že se vzdalujeme, místo co bychom se měli přiblížiti: nuže, pohleďte na jesličky; malé dítko miluje přece každý.

Příčinou nelásky bývá pýcha, pro niž se opovrhuje tím, co lásky hodno: nuže, smí kdo opovrhovati Bohem svým?

Příčinou nelásky bývá závist: nuže, co mu záviděti lze? A přece o přízeň vznešených a vysokých se honí mnozí: nuže, kdo vznešenější Boha?

Já pak myslím, že příčina nelásky a chladnosti a lhostejnosti lidské k Ježíši jest jeho neznalost. Omlouvaltě sv. Pavel (1. Cor. 2, 8.) i samé židy, kteří ukřižovali Ježíše Krista, že „kdyby byli poznali, nikdy by Pána slávy nebyli ukřižovali“, podobně i Betlémští byli by Spasiteli svému přístřeší neodepřeli: tak i nám jest říci, že, kdyby lidé znali lásku Ježíše Krista, nikdy by jí neodpírali.

Než, což se nekáže rok co rok o Ježíši Kristu, což je neznámým? Sv. Jan Zlatoústý vykládaje (1. Cor. 16, 22.) slova apo-

štola národů: „Nemiluje-li kdo Pána našeho Ježíše Krista, maranatha, budiž proklat“, praví: „Od té chvíle, co Syn Boží přijal člověčenství na se, nemůže se nikdo více omlouvati, že by mu nebylo lze milovati Boha svého. A jsou-li lidé přece, kteří nemilují Jeho, nezasluhují věru ani milosti, ani slitování, ani odpuštění.“

Veliký sv. Tomáš Akvinský píše: (Opuscul. 61. c. 29.) „Není-li pravda, ty miluješ bližního svého, poněvadž je také člověk jako ty a podstatou jste sobě podobni. Abys se tudíž nemohl omlouvati a snad člověka nad Boha nemiloval, Bůh se stal člověkem „Slovo tělem“. Přeješ-li tudíž člověku, který se s tebou narodil, že člověk jest: proč nemiluješ Boha svého, Krista který se nejen člověkem stal jako ty, alebrž z lásky k tobě se člověkem stal, z lásky k tobě chudobu, zimu, všelikou nepohodu na se vzal, ba hotov jednou za tebe i život dáti, krví svou tě vykoupiti, tebe šťastným učiniti, tebe svým vlastním tělem v nejsvětější Svátosti nasycuje, tebe dobrým příkladem předchází, abys jednou s ním, s božstvím i člověčenstvím jeho na věky blažen byl.“ Nemá-li tudíž svatý Pavel pravdu, rce-li: „Nemiluje-li kdo Pána našeho Ježíše Krista, budiž proklat.“

Čím se tudíž odplatíme za vše, co učinil nám? „Člověčenství naše ráčil vzíti na se.“

Kéž bychom měli dnes jiskru alespoň oné lásky k rozmilému, chudičkému Ježíši, jakou hořel onen Seraf v lidském těle, sv. František z Assisi, jenž první jesličky stavěl na oslavu Narození Páně! O, bych v srdcích vašich roznítiti mohl dnes plameny lásky k novorozenému Spasiteli, jak je rozněcoval sv. František Serafinský v posluchačích svých!

Viděl světec tento, jak mnohé srdce křesťanské pro Ježíše, Jenž vší lásky hoden jest, nebije. Bylo to právě v měsíci listopadu l. P. 1223, kdy se světec tento v Římě zdržoval.*) I zajde ke sv. Otci, papeži Honoriovi III. a prosí ho, aby směl o příštích Vánocích Narození Páně oslaviti novým způsobem. Papež vyslechnuv jej dovolil mu stavěti jesle betlémské na památku, že Syn Boží vskutku člověčenství na se vzíti ráčil a v Betlémě v chlévě, v největší chudobě se narodil.

A od té doby po celém světě křesťanském jsou jesličky betlémské v chrámech Páně i po domech, a těšívají se křesťané věřící ze všech stavů, mladí i staří, jmenovitě dítky křesťanské, na jesličky, by se při pohledu na ně obradovali a zapěli Ježíškovi „Narodil se Kristus Pán“ a jiné písně vánoční.

A při této příležitosti vám, rozmilí v Kristu, povím, jak stavěl sv. František první jesle. Asi 15 dní před Božím hodem l. P. 1223 zašel k jednomu zbožnému šlechtici vlašskému, jménem Jan Velita, jenž na blízku města Reate v Italii měl svůj hrad Greccia.

Zbožný pán s radostí vyhověl přání Františkovu, by směl na jeho hradě v noci na Štědrý večer slaviti jesle Betlémské.

---

*) Viz sv. František Serafinský, sepsal J. Kř. Votka, T. J. hl. 7.

I nařídil vše potřebné a spolu po celém okolí dal rozhlásiti, že sv. František z Assisi jako veliký světec již všady známý, bude na štědrý večer ve hradě Greccia oslavovati Narození Páně. Lidstva se sešlo veliké množství.

Jak vyhlíželo oslavení toto? V jedné jeskyni stály jesle, do nichž seno vloženo bylo, k jeslím postaveni vůl a osel. Před jeskyní hořelo mnoho světel. Na tom nebylo dosti. František se postaral o nové písně vánoční. Lid tedy začal s Františkem Serafinským písně tyto před jeslemi zpívati a taková radost zmocnila se všech, že byli velice dojati, tak že mnoho slzí radostných tu bylo vylito. Sv. František pak byl při tom až u vytržení mysli. Z prsou jeho jen povzdechy bylo slyšeti; zpívati dále už nemohl pro dojatost, jíž ovládati nemohl.

V téže jeskyni byl upraven oltář, u kterého o půlnoci sloužena jest mše sv., při níž František sám za jáhna posluhoval oděn jsa u velmi skvostné roucho. Sv. evangelium pak, které se o půlnoční zpívává, zpíval i on hlasem jako nadzemským; načež kázal o chudičkém králi a narození jeho v Betlémě. A kázal prý o něm s takovou líbezností a dojatostí, že mu srdce až rozplývalo. Spíše lze jej sobě představiti nežli slovy vylíčiti. Není divu, že pro samou lásku k novorozenému Ježíši nebyl s to vysloviti nejsvětějšího jména „Ježíš“, říkaje toliko a zajíkavě „ten chlapeček Betlémský“.

A kdy u nás v Čechách stavěny jsou první jesličky? R. 1232 přišli poprvé synové duchovní sv. Františka do vlasti naší. Jak oslavovali svátky vánoční jinak, nežli že po příkladu ba i rozkazu svého patriarchy sv. Františka Serafinského stavěli také jesličky? A blah. Anežka, Česká duchovní dcera téhož sv. Františka, Klariska, zajisté už před vstoupením do řehole dověděla se o nové úctě Narození Páně a zamilovala si ji, jakož i mnozí jiní zbožní předkové naši. Jako u sv. Jakuba na Starém městě Pražském v klášteře minoritů, tak na Františku u řeky Vltavy v klášteře chudých paní (tak se říkalo Klariskám) stavěny každý rok krásné jesličky na oslavu Narození Páně.

Rozmilí v Kristu, na miliony srdcí věřících obradovalo se již u jesliček; v kolika srdcích studených jako led roztály ledy lhostejnosti náboženské a vrátila se zase víra a láska do srdce; v mnohém srdci hříšném roztrhly se hráze zatvrzelosti a zaslepenosti. Nejeden z těch, kdo se, trvám, při napomenutí na obrácení své potupně usmívali, cítí se při pohledu na chudičkého Ježíše jako zdrcena. Slovo vtělené volá nám: „Já jsem pro tebe, ó člověče, s nebe sstoupil, z lásky k tobě stal se člověkem; já pro tebe volil chudobu a postavu služebníka, stal se k vůli tobě maličkým, jak tu ležím v chlévě, v jeslích, na slámě, a to z té příčiny, abys ty na věky nezahynul, abys došel spasení — a ty mnou pohrdáš, ty o sv. víru nestojíš, ty o život křesťanský se nestaráš, ty se za mne stydíš, a mně lásku neláskou a nevděkem splácíš, ba i Umučení a zásluhy Umučení mého maříš?!

Co Mu odpovíme? O my neztrpíme, nesneseme výtky takové. Nepůjdeme od Tebe, ó rozmilý Ježíši, dokud jsme si předsevzetí pevné neučinili, že Tobě volíme žíti i umříti — dokud jsme Tě neubezpečili, že upřímně Tebe milovati budeme.

Člověčenství naše ráčil's vzíti na se: nuže, od té chvíle snaha naše bude rozhodná vzíti na se podobenství Tvé v smýšlení a mluvení a jednání. Od té chvíle, co Tě vidím tak chudinkého, nikdy více nevyjde z úst mých slovo nespokojenosti aneb nářek na chudobu, spíše chci ji se sv. Františkem milovati, za Tebou nositi, ji v uctivosti míti, počestně se živiti, trpělivě třebas strádati. To jsou naše sliby, toliko milosti své k tomu nám uděl. Amen.

Antonín Rejzek, T. J.

Svátek svatého Štěpána, prvomučenníka.

O dobré přípravě k smrti.

„A vyvrhše jej ven z města, kamenovali". Sk. ap. 7, 57.

Moji drazí! Včera a dnes, jaký to rozdíl, jaká to změna! Včera plesalo každé věrné křesťanské srdce, radujíc se z příchodu a narození Spasitele světa, a dnes bolestně připomíná si odchod neb smrť muže Božího, *Štěpána svatého. Včera* oslavovala Církev svatá narození, dnes oslavuje smrť. Věru, lépe ani nemohla vypodobniti život lidský. Přicházíme a odcházíme, rodíme se a umíráme. Takový jest život náš. Památka smrti svatého Štěpána dojímá sice srdce naše, zvláště pomníme-li, jakou ukrutnou smrtí sešel se světa, nicméně i tato ukrutná smrť obsahuje v sobě mnoho potěšitelného a radostného. Štěpán, jeden ze sedmi jahnů, jsa pln milosti a moci, činil divy a zázraky v lidu. I povstali židé z některých škol, aby se hádali se Štěpánem. Ale nemohouce odolati moudrosti jeho, rozvzteklili se v srdci svém a zuřivostí skřípěli zuby na něho. Avšak Štěpán nedbá vzteklosti jejich, nýbrž patří do nebe a vidí slávu Boží a Ježíše stojícího na pravici Boží. Pln nadšení volá: „*Aj, vidím nebesa otevřena a Syna člověka stojícího na pravici Boží.*" A to bylo hlavní příčinou, že z města jej vyvrhše kamenovati počali. Deštěm kamenů zraněný, již na polo mrtvý, volá mučenník Boží: „*Pane Ježíši, přijmi ducha mého!*" V tom již počínají nohy jeho slabostí klesati. Padaje na kolena, naposledy vzdychá k Bohu nebeskému se slovy: „*Pane, nepokládej jim toho za hřích!*" Po slovech těch zavírá ústa na věky a usíná sladce v Pánu.

Ó, moji drazí, odvraťme se zpět od tohoto krvavého divadla, jež svatý Štěpán svým životem zaplatiti musil. Štěpán šel *ze světa smrtí ukrutnou, násilnou,* ale přece *lehce*; proto smrť jeho byla *radostná a potěšitelná.*

I my musíme se jednou s tímto světem rozloučiti, nebo *uloženo jest všem,* dí svatý Pavel, *jedenkráte umříti.* O tom není po-

chybnosti žádné. Ale jest otázka jiná: *jaká bude naše smrť?* Zemřeme smrtí přirozenou anebo násilnou? Zemřeme lehce jako svatý Štěpán anebo těžce? Bude se při smrti naší radovati nebe, anebo bude plesati peklo z kořisti své?

Ale k čemu kladu takové otázky? Tažme se raději, co *činiti a jak se chovati máme*, abychom sobě usnadnili ten poslední krok, jenž žádného nemine, a jemuž nikdo žádnou měrou uhnouti se nemůže. Dejte pozor!

Pojednání.

Nejjistější a nejmocnější prostředek, abychom sobě usnadnili poslední hodinku, jest *spravedlivý život a svědectví* dobrého svědomí.

Moji drazí! Cenu *dobrého* svědomí v žádném okamžení života tak dobře poznati nemůžeme, jako na smrtelném loži, v posledních to dobách života. Tehdáž zajisté *opouští člověka všecko*: opouštějí člověka smyslové, opouštějí radosti, opouští celý svět — jen jedno člověka neopouští, a to jest *jeho svědomí*. V tom posledním okamžiku, když studená ruka smrti po člověku chtivě sáhá, když svět před očima mizí, když srdce matnými údery se ozývá a krev v žilách se staví, když zrak závojem mlhavým se potahuje a sluch opouští: tenkráte teprv uspalé dřív svědomí *procituje* ze sna. Tu povstává, tu začíná bouřiti, předešlé nepravosti v celé ošklivosti stavíc před oči. Předvrhuje všecky podvody, všecka utiskování; staví mu před oči všecky ohavné skutky, kterými jiné poskvrnil a do záhuby uvedl.

Spravedlivý Bože! Což má hříšníka v tomto bouření a vytýkání potěšiti? Víra? Náboženství? Vždyť dle víry nežil, náboženství nevykonával! Vždyť cílem jeho nebylo nic jiného, leč ukojení hříšných rozkoší! Vždyť v zásadách svých jednal tak, jako by nad námi nevládnul Bůh, spravedlivý soudce! A hle! tělo, pro které zákon Boží šlapal nohama a Boha urážel, bez vlády leží, nemohouc již ani hřešiti. Jediný okamžik a vyhasne svíce života docela. A co potom? Potom jest soud. A kdo bude souditi? Souditi bude ten uražený, potupený Bůh. *Ach, jak hrozné jest, upadnouti v ruce Boha rozhněvaného!*

Zcela jinak pohlíží k smrti spravedlivý křesťan. Odhodlaně čeká onen okamžik, kdy Pán kyne, aby odešel na svět jiný. V těch ztrhaných očích zračí se posvátný poklid, který svědčí, že i v hlubinách srdce není bouře ani vlnobití. Ovšem nemůže býti ani jináče. Jaký život, taková smrť. Jak v čas svého putování živ byl, tak též lehce umírá. A čeho by se také lekal? Svého svědomí? Když jej k dobrému vedlo, uposlechl; když před hříchem jej varovalo, uposlechl. Bohu věrně sloužil, bližního miloval. U své smrtelné postele vidí zvedené děti; vidí v duchu všechny ty, jimž pomáhal a dobře činil, jak jej žehnají, litují, za něho se modlí. Své poslední okamžení obětuje Pánu Ježíši, poroučí duši svou do Jeho rukou; vidí nebe otevřené a ukolébán od andělů v spánek

smrtelný, umírá tiše, pokojně. Duše jeho ubírá se v průvodu andělů k branám věčnosti, aby *vešla v dědictví věčné.* Tak tiše a pokojně usnul v Pánu svatý Štěpán pod přívalem kamenů. *Dobré vědomí* vyplněných povinností ulehčilo a osladilo mu krutou dobu tu.

Ó, můj Bože! jak krásná a lehká jest smrť svatých tvých! *Blahoslavení, jenž v Pánu umírají.*

Ó svatý Štěpáne, hrdinný mučenníku Boží! Ty víš, tys toho zakusil, ty bys těm milým duším křesťanským nejlépe mohl pověděti, jak lehce se umírá, *kdo svědomí zachoval neporušené.*

Ó, moji drazí! Nelekejte se smrti, jíž Kristus všecku hrůzu odňal. Na světě věčně zůstati nemůžeme. Považte, co hořkostí, trpkostí, starostí na světě. Proč bychom se tedy toho báli, co nás těch starostí, trpkostí a hořkostí zbavuje? Vždyť jdeme k Otci dobrotivému, laskavému, jenž nehledí na osobu lidskou, jenž nehledí, jaký kdo zde oděv nosil, jaký úřad zastával, jak mnoho statků měl. Pán nejvyšší hledí jen *na dobrý, křesťanský život, na věrné konání povinností stavu, na čisté, dobré svědomí.* Přijde-li duše na věčnost ozdobená tímto svatebním rouchem, vchází do stánků věčných Pána nebeského, kamž vešel dnes svatý Štěpán. Amen.

Dr. Josef Burian, sídelní kanovník Vyšehradský.

Neděle po narození Páně a konec roku.

Závěť roku skonávajícího.

„Hle já umírám; a bude Bůh s vámi, a přivede vás zase do země otců vašich“
I. Mojžíš 48, 21.

Tak těšil kdys umírající patriarcha Jakub v Egyptě truchlící syny své, kolem smrtelného lůžka jeho shromážděné, vyjeviv jim poslední vůli svou a poděliv je statky a požehnáním, jednomu každému vlastním.

I my, nejmilejší, stojíme dnes u lůžka umírajícího, abychom vyslechli poslední vůli a přijali odkazy jeho. Loučíme se s rokem skonávajícím, a to ne bez pocitu truchlivosti. Již opět, — a jak rychle! uplynula značná část vyměřeného nám pobytu na zemi; opět o hodný kus cesty přiblížili jsme se ku hrobu. Tak ubíhá rok za rokem a nežli se nadějeme, překvapí nás ten poslední. V pravdě *„jako stín jsou dnové na naší zemi“.* (Job 8, 9.) „Než nekormuťte se!“ těší nás rok odcházející. *„Hle já umírám; ale Bůh bude s vámi, a věrně-li budete užívati statků, jež vám zanechávám, přivede vás do zaslíbené země života nepomíjejícího a nehynoucí blaženosti.“*

Které pak jsou ty statky, jež nám odkazuje rok *dokonávající?* Tyť jsou, jež sám byl s nebe obdržel, aby jimi zemi oblažil: *jaro,*

léto, jeseň a zima. Ano, toto čtvero svých počasí odkazuje nám umírající rok dnes poslední vůlí svou, a to před pěti nebeskými svědky, jež svaté evangelium dnešní staví k smrtelnému lůžku jeho. Jest to sám *božský Ježišek s Marií,* matkou, *a Josefem,* pěstounem Svým v chrámě dlící a tam od bohabojného *Simeona* a zbožné prorokyně *Anny* poznaný. Jistě nebylo závěti tak věrohodnými svědky potvrzené a platné, jako *závěť roku dnes skonávajícího* a pořizujícího; a proto nechte, přátelé drazí, ať vám ji v další řeči své vyložím.

* * *

„*Hle já umírám; ale Bůh bude s vámi a přivede vás do země otců vašich, zachováte li věrně poslední vůli mou;*“ — tak se loučí s námi rok skonávající a odkazuje

1. první ze statků svých, *radostné jaro,* vám, dítky milé. Co jest smavé jaro v přírodě Boží, to jest veselý věk dětský v životě lidském. Avšak jaro přírodu Boží nejen bujnou zelení odívá, nýbrž i vonnými květy zdobí a zárodky nových plodů obsýpá, na jichž zdaru požehnání celého roku závisí. Tak i jaro mládí vašeho má se odívati netoliko bujnou zelení jarého života alébrž i květem ušlechtilých mravů, a nasazovati zárodky bohumilých ctností, na nichž spočine jednou blaho života vašeho.

„*Buďtež opatrní jako hadové*“ (Mat. 10. 16.), napomínal božský Spasitel učenníky své, do světa je posílaje. A rovněž tak napomíná i vás, na začatku cesty života stojící. Co činí had? S opatrností největší ostříhá hlavy své, protože na ní závisí život jeho. S takovou též opatrností máte vy opatrovati dobu mládí svého, protože na ní závisí celá budoucnost vaše. Jakému vzrůstu navykne stromek v mládí, v takovém setrvá pak po celý ostatní věk svůj. Podobně člověk. Proč povrhujíce sladkou mannou nebeskou a Pána Boha hněvajíce, toužili synové israelští po hrncích masa otroctví egyptského? Proto že mu od mladosti byli přivykli. A tak bývá i v ohledu duchovním: kterým ctnostem neb neřestem se kdo oddá v mladosti své, těm pak obyčejně ku svému štěstí neb neštěstí slouží v dalším životě svém.

Hle, dítky rozmilé, jak důležitý jest pro vás věk mládí vašeho! Jest to nadějné jaro vašeho života. Jak na jaru závisí požehnání celého ostatního roku, tak na jaru vašeho dětství vše blaho vaše pozdější. Proto rok skonávající odkazuje vám jaro své, napomínaje vás, abyste s opatrností hadí chránily mládí své před všelikou daremností a nectností, a zdobily se kvítím zbožnosti, pilnosti a dobrého chování. Sám božský Ježíšek napomíná a vede vás k tomu příkladem svým. Vypravujeť o Něm svaté evangelium, že byl rodičům svým ve všem poddán a poslušen. Tak i vy buďte poslušny rodičů a učitelů svých, k dobrému vás vedoucích, abyste jako On prospívaly nejenom věkem, nýbrž i moudrostí, ctností a milostí u Boha i u lidí. —

2. Druhý ze statků svých, *zlatoskvoucí léto*, poroučí rok dokonávající jinochům a pannám křesťanským. Ano, zlatoskvoucí jest léto, neboť žárné slunko jeho zlatým leskem odívá plodiny polní, přivádějíc je jasem a teplem svým znenáhla k toužebnému dozrání. Podobně tak máte i vy, jinoši a panny křesťanské, ozařováni slunkem milosti Boží, dospívati a dozrávati v lásce Boží, a ctnosti, jichž první zárodky v jaru života péče rodičů a učitelů byla vložila do srdcí vašich.

Než tu jakobych slyšel stonásobný hlas mezi vámi se ozývající: „*Mladost naše jest radost!* Korunujme se růžemi plesu, nežli zvadnou! Pijme z poháru rozkoší, dokud šumí! Na pobožnost času dost, až napadne sníh šedin na hlavy naše!“ Neklamejte se, moji drazí! Radostem mládí vašeho nikdo nebrání. Ale což radost věku vašeho nedá se dobře se službou Boží a s ctností spojiti? Což musí býti hříchem a bezbožností? Pána Boha, toho láskyplného Otce na nebesích, jenž žádá službu vaši a v ní spasení vaše, chtěli byste odstrkovati a odkazovati na dobu pozdější, aby vám jednou dobrým byl, až se již radovati a hřešiti nebudete moci? Řekněte, který pán přijme do služby člověka zchátralého a vyžilého, který král do řad bojovníků svých muže sestárlého neb zmrzačelého? A jako tito, tak i královská ctnost, tak i Pán nebes dává přednost statnému věku jinošství před věkem staroby a sešlosti. Vždyť víte, že v zákoně starém nepřipouštěl Hospodin k předepsaným obětem než jen živočichy mladé a zdravé jako na pokyn, že oběť mládí, že služba letní doby života, doby to jinošství a panenství, jest mu nejmilejší.

Ovšem žádná doba roční není tak bohatou na bouře zkázonosné, jež zhusta všecku naději a radost pracovníka žalostně v nivec obrací, jako právě doba letní. Proto Církev svatá žehná plodinám zemským, aby je Pán Bůh v létě ochraňovati a ku kýženému zdaru přivésti ráčil. A tak i letní doba života lidského, věk jinošský, vystavena jest nejčastějším a nejzhoubnějším bouřím vášní a pokušení, jež nadějnou žeň ctnosti a bohabojnosti zničiti hrozí a bohužel přečasto i ničí, zůstavujíce po sobě žaluplnou spoustu a záhubu. Proto Církev svatá volá zvláště vás, jinoši a panny křesťanské, ku svatým svátostem, k těmto požehnaným pramenům milosti a všeho požehnání Božího, abyste jimi posilněni všem bouřím věku svého vzdorovati a v ctnosti se uchovati i prospívati mohli. K tomutéž cíli staví vám tak často před oči Rodičku Boží, aby vás vznešený příklad její povzbuzoval, a posílá vás k ní, aby ochrana a pomoc její vás provázela. Odevzdejte se jí zvláště dnes, stojíce s ní u lůžka roku dokonávajícího, a slibte jí, že chcete se od dneška věrně držeti její nevinnosti a ctnosti, a jako ona vyhledávati radostí pravých, radostí to, jimiž oplývá srdce neporušené a pokorné, duše láskou Bohu oddaná. Pakť i o vás slyšeti se budou slova Ducha Božího v písmě svatém: „*Ó jak krásné jest čistotné plémě v skvělosti: nesmrtelná zajisté jest památka jeho neboť i u Boha známé jest, i u lidí. A na věky korunované jsouc, slaví vítězství, dobyvši odplaty bojů neposkvrněných.*“ (Moudr. 4, 1. 2.)

3. Třetí na majetku svém podíl odkazuje rok umírající našim *mužům a ženám.* Jest to jeseň, podzimek bohatý plodinami a ovocem, jež po příznivém jaru a šťastném létu v hojnosti se byly urodily ku blahu člověčenstva; jest to doba sklizně, doba radostna, ale i mnohé a úsilovné práce vyžadující. Takovou též jest v životě lidském doba dospělé mužnosti. Jest to doba činu po zdárném vývinu, doba působení ovocem ctnosti, jež v nás vštípena byla za dob dětství, dále pěstována a k dozrání přivedena v letech jinošských. Povoláním muže a ženy jest, aby požehnané výsledky svého vychování a vzdělání, své moudrosti a zkušenosti přiváděli ku platnosti v životě domácím, rodinném i veřejném. Majíť slovem a příkladem svým i samy sebe povzbuzovati i jiné vésti k Bohu a k ctnostnému životu křesťanskému.

Než bohužel! jak mnoho jest mužů a žen křesťanských, kteří tomuto vznešenému a důležitému povolání svému zadost nečiní, kteří s hrdou nevšímavostí aneb chabou netečností chovají se naproti víře své a povinnostem svým! A přec právě oni by měli býti největší ozdobou, záštitou a podporou víry. Či komu sluší více, aby veřejně vyznávali náboženství své po otcích zděděné, neohrožené se ho zastali a podporovali zájmy jeho, nežli mužům a ženám křesťanským? Komu sluší více, aby hlásili se ku Kristu a svaté Církvi Jeho, podíl brali na službách a slavnostech Božích, zbožnou modlitbou posvěcovali práci a domácnost svou, nežli otcům a matkám našim, stojícím takřka na svícnu v rodině a společnosti lidské. Že se tak od mnohých neděje, jest přežalostnou vadou věku našeho, jež na zmar přivádí mnoho krásného ovoce jeseně života lidského ku škodě rodin i obcí a celého člověčenstva.

Proto odkazuje vám, muži a ženy, rok skonávající jeseň svou, abyste jeseň života svého užívali horlivě k činům služby a spravedlnosti Páně. Jako vzor představuje se vám a kyne vám k následování třetí svědek odkazu toho, sv. Josef, ženich Rodičky Boží a pěstoun Ježíšův. Spojujte jako on s pracovitostí a hospodárností vroucí lásku ku Kristu Ježíši a horlivost v svaté službě a ochraně Jeho s věrností manželskou svědomitou péči o zbožné vychování dítek svých, s poctivostí a rozšafností v společenském obcování též vnitřní posvěcení milostí Boží. A tak naplní se na vás slova Žalmisty Páně: „*Blahoslavený muž, kterýž se bojí Hospodina a zalíbení má v přikázáních Jeho. Mocné na zemi bude símě jeho. Sláva a bohatství bude v domě jeho: a spravedlnost jeho zůstane na věky věkův.*“ (Žalm. 111.) —

4. Čtvrtý konečně odkaz činí rok odcházející *starcům a stařenám.* Jim odkazuje zimní dobu svou. Jest to sice doba pustá a neplodná, ale ona jest zároveň časem milého odpočinku po klopotách léta a podzimku, časem spokojeného požívání toho, co silná ruka v čas jeseně šťastně byla sklidila. Podobně tak i věk staroby jest sice dobou pohyblivé činnosti prázdnou, ale též i dobou odpočinku po starostech a trampotách tohoto života, dobou utěšeného

požívání toho, co si byl člověk v ctnostně prožitém mládí a v činném spořádaném věku mužném připravil.

Vizte jen starce a stařenu, kteří život svůj v pracovitosti, ctnosti a službě Boží ztrávili, kteří čas minulých dnů dle vůle Boží vynakládali. Trudnou zimní dobu života oslazuje jim vědomí, že nežili na světě nadarmo, že zachovali svědomí své čisté a že, seč byla síla jejich, učinili, co ukládala jim povinnost k Bohu a k milé rodině. Za odměnu toho jest jim popřáno v pokoji požívati ovoce spravedlivého života. Úcta a vážnost sousedů přichází jim vstříc při každém vykročení z tiché komůrky jejich; o výživu a časné zaopatření jejich pečují vděční synové a dcery; a jako andílkové milé útěchy obklopují je přítulní vnoučkové vinouce se k nim jako mladistvé révoví kolem stromů opadaných, aby je osvěžili milou zelení své veselosti a přítulnosti.

Než ký div, ctihodní stařečkové a stařenky, že vzdor tomu přicházejí na vás někdy myšlénky, jež přináší s sebou zimní doba života vašeho; myšlénky trudné jak chmurný zimní den, jež kalí pokoj stáří vašeho. Člověk za chmur a nepohod zimních těší se opětným příchodem jara a radostí jeho Vy ovšem nemůžete se těšiti na návrat jara života svého, mládí se vám již více nevrátí na světě tomto. Avšak vám kyne jaro neskonale krásnější, jaro věčného života, plno radostí nevýslovných a nehynoucích v království nebeském.

A proto jako spravedlivý Simeon a zbožná Anna, starcové stojící při skonávání roku tohoto, setrvejte věrně ve službě Boží a odevzdávejte se s celou důvěrou do vůle dobrotivého Pána Boha, volajíce se Simeonem: „*Nyní můžeš, ó Pane, kdy se Tobě líbí, propustiti nás, služebníky Své, z tohoto života v pokoji. Viděli jsme spasení Tvé, zakusili jsme hojně otcovské dobroty a lásky Tvé na světě tomto, a doufáme pevně, že dáš nám ji okoušeti věčně i na světě onom v nebeské slávě Své!*“ —

* * *

Tak, drazí přátelé, rozevřel jsem před vámi poslední vůli roku dokonávajícího a ukázal, co kterým z vás doporoučí. Na vás nyní jest, chcete-li odkazy jeho přijmouti čili nic. Uvažte však, žeť to Bůh, Tvůrce jeho sám, jenž k vám mluví touto poslední vůlí jeho a že na přijmutí a zachování její bude záviseti jednou celá věčnost vaše. Přijměte ji tedy tím slavným slibem, že ji chcete vždy věrně plniti, v každém věku svém dle vůle Boží užívati, Boha a svatého zákona Jeho nikdy se nespouštěti. Takť vzdáte dnes Bohu nejplatnější díky za vše dobré, jež vám v tomto odcházejícím roce prokázal a pojistíte si požehnání a dobrotu Jeho i pro časy budoucí. Bůh bude s vámi na další cestě tohoto života a uvede vás jednou do zaslíbené země pokoje a blaha věčného Amen.

Josef Kuchynka, sídelní kanovník Vyšehradský.

Řeči příležitostné.

Řeč při slavnosti stromku vánočního, pořádané I. dobročinným spolkem pro ošacení chudé mládeže farnosti sv. Hašťalské u přítomnosti Jeho Eminencí nejdůst. P. P. Fr. de Paula, hrabětě ze Schönbornů, arcibiskupa Pražského.

Milé dítky!

Dnes sešly jste se, dítky milé, do této síně školní z příčiny zvláštní, z příčiny zcela jiné, nežli obyčejně sem chodíváte. A také když dívám se na vás v tuto chvíli, vidím zvláštní výraz ve tvářích a očích vašich, výraz slavnostního rozechvění a radostného očekávání! — A nedivím se! Neboť jestliže tato chvíle (slavnostní) dojemnou jest, utěšenou a radostnou *pro nás všecky*, kteří zde shromážděni jsme, jak neměla by dojemnou, utěšenou a radostnou býti *pro vás!* Vždyť jest to slavnosť vaše, náleží vám, uspořádána je k vůli vám, ten stromeček vánoční i ty dárky uchystány jsou jen pro vás: a všickni, kteří jsme se dnes sem sešli, přišli jsme jen k vůli vám: ano i sám nejmilostivější arcipastýř náš — v převeliké laskavosti své přijeti ráčil a to jen k vůli vám, aby vás viděl, aby slavnosti vaší byl přítomen a aby dal vám své požehnání.

Vidíte tedy, dítky milé, že všecko, co zde spatřujete, vše, co v tuto chvíli se děje, děje se jen pro vás, z lásky k vám, ve prospěch váš — aby vám učiněno bylo potěšení, aby učiněna byla vám radosť.

A za tu radosť, za ty dárky, za to dobrodiní, kterého se vám v tuto chvíli dostává, sluší se, dítky milé, abyste byly *vděčny* dobrodincům svým a abyste *radosť* činily těm, kdož připravili potěšení a radost vám!

A jak nejlépe asi můžete projeviti vděčnost dobrodincům svým?

Tím, když upřímně a vroucně za ně se pomodlíte, a v té modlitbě poděkujete Pánu Bohu a Pánu Ježíši, že vzbudil vám lidi dobré a milosrdné, že pohnul srdcem jejich a naklonil je k dobročinnosti, lásce a útrpnosti nad vámi, a když v té modlitbě poprosíte Pána Boha, aby všem dobrodincům vašim dal zdraví a božské své požehnání a odplatil jim vše, co pro vás učinili!

Leč řekl jsem, že nejenom máte býti vděčny, ale že slušno také, abyste *radosť* činily těm, kteří dnes radosť a potěšení připravili a učinili vám. A víte, čím největší způsobíte radost dobrodincům svým? Slušným a vzorným chováním, zbožností, pilností a poslušností!

Neboť když budete hodny a nábožny, když budete se všude, ať je to kdekoliv, pěkně a slušně chovat, když budete ve škole i doma poslušny a pilny: pak radosť z vás bude míti Pán Bůh i Ježíšek, radosť z vás budou míti vaši rodičové, učitelé i všickni ti dobrodinci, kteří tento vánoční stromek a tuto slavnosť dnešní vám připravili!

Ano dítky milé, jedině vzorným chováním, zbožností, pilností a poslušností můžete poněkud aspoň státi se *hodnými toho vyznamenání*, že sám nejmilostivější arcipastýř náš k vůli vám této slavnostní chvíli ráčí býti přítomen! Neboť jest to veliké pro nás vyznamenání a ukládá mi přemilou tu povinnosť, abych vyslovil a projevil Jeho Eminencí Nejdůstojnějšímu, Nejjasnějšímu Arcipastýři za převelikou tu laskavosť a za vznešenou přítomnosť, s jakouž tuto slavnosť milostivě poctíti ráčil, nejpokornější a nejuctivější díky — spolu s ujištěním, že jako nevymizí ten radostný a milý dojem, jakýž laskavosť a vzácná návštěva Vaší Eminencí i na srdce dítek těchto i na srdce nás všech učinila: tak že i ty dítky i my v modlitbách svých prositi budeme Pána všemocného, aby Vaši Eminencí nám všem k radosti, chudým pak a nuzným k útěše po mnohá a mnohá leta zachovati ráčil!

* * *

Ještě však několik slov budiž mi dovoleno promluviti a sice k Vám, velevážení pánové, kteří založili jste dobročinný a bohumilý spolek ku podporování chudých dítek ve farnosti zdejší, a kteří uspořádali jste tuto slavnosť dnešní, jakož i Vám, lidumilní a šlechetní dobrodinci, kteří jakýmkoliv dárkem přispěli jste k vystrojení stromku vánočního a opatření dárků pro tyto chudé dítky!

Budiž i Vám zde veřejně vzdán upřímný dík za vaši šlechetnost, za vaši útrpnost a dobročinnost!

Neboť ačkoli přesvědčen jsem, že všecko to, co učinili jste ve prospěch těchto dítek chudých, učinili jste z čisté, nezištné a opravdové lásky k bližnímu, z té lásky, kteráž nehledá odměny a nemiluje jen slovem, ale skutkem a pravdou, která nejenom trpícího lituje, ale také dle možnosti pomáhá: přece vězte, že ani jediný krok, který jste učinili pro dítky tyto, ani jediný krejcar, který věnovali jste na tento stromek vánoční a na tyto dárky, nezůstane bez odměny!

První odměnou budiž vám to vědomí, že vykonali jste skutek lásky a milosrdenství, že touto slavností, těmi dárky připravili jste radost a potěšení těmto dítkám! A dojista přisvědčíte mi každý, že toto vědomí jest jedním z nejblaženějších pocitů srdce lidského! Či může snad býti krásnějšího a milejšího pocitu pro člověka, jako ten, když svědomí jeho praví mu: Tys vykonal skutek dobrý, skutek šlechetný; pomohl jsi tam, kde jsi pomoci mohl! a pomohl jsi tak, jak jsi moci pomohl! a to co's vykonal, vykonal jsi z čisté, nezištné lásky k trpícímu bližnímu!

Není-liž toto vědomí, tento pocit blažený již velkou odměnou vám za to, co učinili jste pro dítky tyto?

Avšak ještě jiná čeká vás odměna za šlechetnost a dobročinost vaši. Odměna totiž od Pána Boha!

Jako zajisté i založení tohoto spolku vašeho, takť i uspořádání této dobročinné slavnosti jest skutek lásky a milosrdenství! A jako sám Spasitel náš prohlásil přikázání lásky za nejprvnější a nejvyšší tak také za skutky lásky a milosrdenství nejhojnější dává odplatu a odměnu! Vždyť dojista známo vám to slovo Spasitele našeho Krista Ježíše, že i ten, kdo z lásky a útrpnosti žíznícímu bližnímu podá sklenici vody, aby ho občerstvil, hojnou odplatu vezme; ano i to známo vám, že tentýž Spasitel náš řekl, cokoliv učiníme pro něho z lásky bližnímu trpícímu, jako bychom Jemu samému učinili.

A vidíte, kdyby tak dnes ten Spasitel náš v těle lidském byl mezi námi a my viděli bychom Ho, že trpí hlad, nouzi a bídu a že nemá, čím se odíti, zdaliž pak bychom poslední, co bychom měli, Jemu neposkytli, abychom Jej nasytili, abychom Mu pomohli, abychom Ho přiodili?

Pevně za to mám, že tolik jest víry, tolik jest lásky ku Pánu Ježíši v srdci každého z nás, že bychom snažili se jeden druhého v tom předstihnouti; ano že bychom si to nejvyšším vážili štěstím, kdybychom mohli Spasiteli trpícímu něčeho poskytnouti, něčím pomoci! — A ejhle, neřekl-liž tentýž Kristus Pán: Cokoliv učiníte jednomu z těch nejmenších, mně jste učinili!

Cokoli tedy učinili jste pro tyto dítky, jako byste učinili samému Jednorozenému Synu Božímu, a jestliže On slíbil odměnu hojnou tomu, kdo z útrpnosti bližnímu žíznícímu podá sklenici vody, (tedy i za nejmenší skutek dobrý) dojista nenechá bez odplaty toho dobrodiní, které z útrpnosti a lásky prokazujete těmto dítkám a hojnou měrou vám je odmění, a to tím spíše, any ty dítky nezapomenou na to dobrodiní, jež jste jim učinili a budou modliti se a prositi Pána Boha za vás, aby to, co jste pro ně učinili, co jste jim věnovali, na jiné straně vám vynahraditi a odplatiti ráčil.

Jménem jich a za ně volám: „Zaplať Bůh všem měrou nejhojnější!“

Václav Kocián, kaplan u sv. Štěpána v Praze.

Promluva při pohřbu Františka Cveka, dvořáckého výminkáře v Brušperku.

Církev svatá nedoporoučí příliš konati chvalořeči při pohřbu věřících, — více povzbuzuje ku modlitbám za zemřelé. „*Modlete se za sebe vespolek, abyste spaseni byli,*“ tak volá Církev svatá, a na jiném místě dí: „*Svatá a spasitelná jest myšlénka za mrtvé se modliti, aby od hříchů svých sproštěni byli.*“ Než při některých příležitostech je přece příhodno při pohřbu zemřelého několik slov promluviti a taková příležitosť je dle mého mínění dnešního dne při pohřbu tohoto v Pánu zesnulého Františka Cveka, jenž zaopatřen byv svatými svátostmi v 71. roce věku svého na věčnost povolán byl. — V životě svém v rozličném postavení se nacházel. — Byltě v mladých letech svých vojínem, byl rolníkem, byl hospodářem. Jako

vojín sloužil věrně a udatně, čehož důkazem viditelným jsou odměny a vyznamenání, kterých se mu dostalo. Jako rolník pracoval pro své a svých dítek vezdejší blaho, jako hospodář řídil především své dítky a jiné domácí; spravoval dobře své jmění, nejen v časných věcech, nýbrž též ve věcech duchovních, Boha se týkajících.

V *Pánu zesnulý byl vojínem.* — Než nechtěje příliš mnoho říci ku chvále jeho, pravím, že zvláště se též vynasnažoval býti vojínem Božím. A vojíny Božími máme se vynasnažovati všichni býti. — „Vojenství neb bojování jest život člověka," pravil již trpitel Job. — Bojovati jest nám proti nepřátelům spásy naší, proti tělu, světu a ďáblu; v tomto boji má každý vytrvati až do konce, by říci mohl se svatým apoštolem Pavlem: „*Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval — a proto je mi uložena koruna slávy věčné.*" —

V Pánu zesnulý byl rolníkem. Pracoval na poli svém, — viděl ovoce práce své, však dobře dělal, že neopomíjel vzdělávati srdce své a srdce dítek svých slovem Božím, modlitbou; neboť tato práce, toto pěstování nese užitek k životu věčnému. — Ano v tomto ohledu obzvláště platí slova písma sv.: „*Co bude člověk síti, to bude i žíti.*" Co prospěje člověku, kdyby den co den v potu tváře pracoval, kdyby byl pánem sebe lepší úrody, když v duši je pusto a prázdno, když tu jen koukol hříchu vyrostl a trní i bodláčí zlého svědomí. — Zde na světě nechává Bůh, nebeský hospodář, dobré i zlé pohromadě, pšenici i koukol — ano koukol na oko svým květem zvláště je krásnější — na konec však řekne Pán: „*Svažte koukol ve snopky ku spálení, pšenici však shromážděte do stodoly mé*" — totiž do království nebeského. — Každému z nás platí napomenutí: „*Modli se a pracuj!*"

V Pánu zesnulý byl hospodářem. Staral se o statky vezdejší, těžil s nimi a vytěžil; mnohem opatrněji však jednal, že hleděl zvláště v pokročilém věku svém hospodařiti pro království nebeské. „*Shromažďujte si poklady v nebi, kdež ani rez ani mol jich nekazí.*" Každému z Vás svěřil Bůh statky, schopnosti, milosti, kterých máme užívati ku chvále Boží, ku své spáse a ku prospěchu bližního. — Jsou to ty hřivny, které nám svěřil nebeský hospodář, a s kterými máme těžiti. A blahoslavený onen, jenž, když přijde Pán ho soudit, bude moci říci: „*Pane, pět hřiven dal jsi mi, hle pět jiných získal jsem*". I řekne mu Pán nebeský: „Nuže, služebníče dobrý a věrný, poněvadž jsi byl nad málem věrným, nad velikými věcmi *tebe ustanovím.* Vejdi v radost Pána *svého!*"

Doufejme, nejmilejší, že též tento v Pánu zesnulý dojde pochvaly a odměny od Boha. Doufejme, že pro něj nastala neb brzy nastane jiná lepší žeň, než nynější žeň vezdejší, žeň odplaty v životě věčném. Amen. František Grydíl, kooperátor v Brušperku na Moravě.

Listy katechetické.

Školní katechese o Písmě svatém.

(Dle katechismu Pražského.)

Milí žáci! Nedávno jsem vám vykládal, že Pán Ježíš, když ještě přebýval na zemi, založil *náboženskou společnost*, a řekl jsem vám též, jak tuto náboženskou společnost pojmenoval (nazval) Kdo si to pamatoval? — Pověz nám to, A! My jsme si ale také již řekli, *pro koho* Pán Ježíš tuto církev založil. Pro koho? B! Jak se proto nazývá církev svatá, že ji Pán Ježíš založil pro *všecky* lidi a také pro *všecky* duchovní potřeby těchto *všech* lidí? C! Dobře jsi řekl. Církev, kterou založil Pán Ježíš, nazývá se *církev katolická.*

Dále jsem vám vykládal, že Pán Ježíš svěřil této své církvi (církvi katolické) trojí duchovní úřad: učitelský, kněžský a královský čili pastýřský. Tento trojí úřad nesvěřil jí však nadarmo, nýbrž proto, aby mocí tohoto trojího úřadu pečovala o spasení lidí. Pamatovali jste si, k čemu svěřil Pán Ježíš církvi svaté *úřad učitelský?* Pověz nám to, D! — Ano, úřad učitelský svěřil Pán Ježíš církvi svaté, aby hlásala, zvěstovala slovo Boží, čili slovy jinými: *aby učila;* nebo poručil Pán Ježíš apoštolům, kteří byli první představení církve, aby *učili* všecky národy. Pravil k nim totiž: „Jdouce, *učte* všecky národy, *učte je* zachovávati všecko, co jsem koli přikázal vám.“ (Mat. 28, 19.)

Církev Pána Ježíše, církev *katolická*, má tedy poručeno od samého Pána Ježíše, aby *učila* všecky národy; a církev katolická činí tak stále, nebo posýlá ke všem národům svoje kněze, aby je učili znát Pána Boha a zachovávat všecko, co přikázal Pán Ježíš.

Ale *odkud* pak *béře církev katolická* to, *čemu učí?* — Dejte hezky pozor, abyste si všecko, co vám nyní budu vykládati, dobře zapamatovali. — K otázce, kterou jsem vyslovil, odpovídá katechismus: „Církev katolická zakládá svoje učení na *Písmě svatém* a na *ústním podání.*“ Slovy těmito chce se říci: Čemu církev katolická učí, toho nemá sama ze sebe, toho si sama nevymyslila, nýbrž béře to 1. z Písma sv. a 2. z *ústního podání.* — Odkud že béře církev katolická to, čemu učí? K!

Jako ze studánky béřeme vodu, abychom se napili, tak podobně béře církev katolická to, čemu učí (svoje učení) z *Písma sv.* a z *ústního podání.* — Nežli se počne stavěti dům, odkopává se na místech, kde mají státi zdi, všecka měkká země a odváží se pryč; to se děje tak dlouho, až se přijde na skálu nebo na zem velmi tvrdou. Tomu říkáme, že se pro dům kopají základy. Aby základy ty byly dobré, aby nepovolovaly, když se na nich počne stavět, musí se často kopat hluboko a pak se teprv počne na nich stavět. Kdyby dům neměl takových pevných základů, nestál by pevně, zbořil by se brzy. Má-li však dobré, pevné základy, opírá se o ně a stojí pevně i ve větru a bouři.

A jako lidé staví svoje domy, aby dlouho a pevně stály, na základech pevných, tak podobně staví církev katolická svoje učení, které má trvati až do skonání světa, na základech pevných, na základech, které by nikdy nepovolily. A těmito základy, na kterých staví a o které opírá církev katolická svoje učení, jsou *Písmo svaté* a *ústní podání.* Proto říkáme, že církev katolická *zakládá svoje učení* (či: pevně staví) *na Písmě sv. a ústním podání.* Na čem že zakládá církev katolická svoje učení? N!

Co však rozumíme *Písmem svatým* a co *ústním podáním?* K otázce: Co rozumíme Písmem svatým? odpovídá katechismus: *Písmem svatým neboli Biblí rozumíme sbírku knih, které z vnuknutí Ducha sv. od svatých mužů sepsány a co takové od církve uznány jsou.* (Definici tuto napíšu na tabuli nebo dám několikrát čísti v katechismu [což se méně doporučuje zvlášť ve třídách přeplněných] a pak vykládám.)

Písmem sv. rozumíme sbírku knih. Co je to sbírka? Máme-li více rozličných věcí, kteréž patří k sobě, na jednom místě pěkně urovnaných, říkáme, že máme *sbírku.* Máme-li na příklad více rozličných brouků nebo motýlů ve skříni připevněných, říkáme, že máme sbírku brouků nebo motýlů. Jsou též sbírky zbraní, sbírky květin, sbírky obrazů a t. d. V Písmě sv. jest více knih tlustších i tenčích, a knihy tyto jsou urovnány a svázány v jedno; tvoří tedy *sbírku knih* a proto pravíme, že Písmem sv. rozumíme *sbírku knih.* A jest to opravdu sbírka knih, nebo je jich všech dohromady 72 a všechny knihy tyto jsou spojeny v jednu velikou knihu, které říkáme jak? M! —

Písmo sv. má však ještě jiné jméno a sice mu říkáme také ještě *Bible.* Co pak znamená toto slovo? Slovo Bible jest slovo cizí a znamená česky tolik jako *kniha.* Co že znamená slovo Bible? P.! — Mnohý z vás si asi myslí: Ale proč pak se říká Písmu sv. Bible čili kniha? Proto, milí žáci, že jest Písmo sv. knihou nade všecky knihy, knihou svatou, knihou takovou, jaké se žádná jiná kniha nevyrovná. Písmo sv. nazývá se tedy jinak také Bible, a Písmem sv. neboli Biblí rozumíme sbírku knih. Co že rozumíme Písmem sv. neboli Biblí? A!

Ale Písmo svaté není sbírkou obyčejných knih, nýbrž knih zvláštních. Vy máte také rozličné knihy: čítanku, mluvnici, početnici; máte tedy sbírku knih. Kdybyste je dali všecky svázat v jedno, tak že by z nich byla jedna veliká kniha, bylo by to Písmo svaté

nebo Bible? — Vidíte, sami dobře poznáváte, že nikoli. Písmem svatým neboli Biblí rozumíme tedy knihy zvláštní, ne knihy takové, jaké napsali lidé sami ze sebe, jaké si lidé sami vymyslili, nýbrž knihy, kteréž jsou sepsány z vnuknutí Ducha svatého od sv. mužů.

Když vám pan učitel řekne: „Připravte si písanky, budete psáti!“ a když vám potom něco diktuje a vy píšete, tedy jste nepsali sami od sebe, nýbrž proto, že vás pan učitel k tomu pobádal; nenapsali jste též, co vám kterému napadlo, nýbrž napsali jste, co vám diktoval pan učitel. Co jste tedy napsali, nepochází od vás, nýbrž jsou to slova pana učitele. — Jako zde vás pan učitel *vyzval*, abyste psali, a vám napovídal čili předříkával, co máte psáti, tak podobně *pobádal Duch svatý nábožné, svaté muže*, mluvil (zvláštním tajemným způsobem) k jejich srdci, *aby psali*, a *vkládal jim do srdce*, napovídal jim, *co by psáti měli*, při psaní pak je chránil a opatroval, aby nenapsali nic nepravého. — Tito svatí mužové nepsali tedy sami od sebe, nýbrž Duch svatý jim dal tu myšlénku do srdce, Duch svatý jim to *vnukl*, aby psali, a sám jim napovídal (ne hlasem lidským, nýbrž způsobem zvláštním), sám jim kladl do srdce, co by psáti měli, a pomáhal jim, až napsali každý celou knihu, jeden knihu větší, druhý knihu menší, některý také i více knih; proto pravíme, že jsou tyto knihy *sepsány od svatých mužů z vnuknutí Ducha svatého.* A sbírku všech těchto knih, které jsou sepsány od svatých mužů z vnuknutí Ducha svatého, nazýváme: Písmo svaté neboli Bible. — Sbírku *jakých* knih nazýváme Písmem svatým neboli Biblí? A! — Z čího vnuknutí jsou sepsány knihy Písma svatého? B! — Od jakých mužů jsou sepsány? D!

Ale jak pak můžeme věděti, *které* knihy jsou sepsány z vnuknutí Ducha svatého od svatých mužů? — Z knih oněch samých toho nevíme, z těch toho nepoznáme, ale víme to od církve svaté, která knihy tyto od svatých mužů přijala a o nich prohlásila, že jsou sepsány z vnuknutí Ducha svatého. Proto praví katechismus, že jen takové knihy patří k Písmu svatému, které církev svatá *uznala* za knihy sepsané od svatých mužů z vnuknutí Ducha svatého. — Ale jak pak může církev svatá vědět, které knihy jsou sepsány z vnuknutí Ducha svatého od mužů svatých? — Uvedem si příklad. Umřel by nějaký bohatý muž a po jeho smrti našel by se papír, ve kterém stojí psáno, že všecko svoje jmění odkazuje svému služebníku N. — Kdo pak může povědít nebo dosvědčit, že tento papír pochází skutečně od toho muže zemřelého, že on sám psal všecko to, co v něm stojí psáno? — To mohou dosvědčiti buďto lidé, kteří při tom byli, když on to psal, anebo to může dosvědčiti ten, komu on sám papír ten k uschování dal, konečně pak to mohou dosvědčiti i také lidé, kteří znají písmo, jakým nebožtík psával. Když pak tito dosvědčí, že papír onen pochází skutečně od toho zemřelého bohatého muže, on že jej sám psal, bude tomu každý věřiti a služebníku N. toho nikdo neupře, že mu patří majetek po zemřelém onom bohatém muži. A kdyby přišel někdo jiný také s nějakým papírem, o kterém by

říkal, že ho psal onen bohatý muž a že jemu taky něco odkázal, ale kdyby písmo na tomto papíře vypadalo jinak a kdyby neměl nikoho, kdo by mu to dosvědčil, že je to skutečně pravda, nikdo by mu to nevěřil. (Příklad zopakuji otázkami.) Teď dejte pozor dále.

Když Pán Ježíš ještě na zemi učil, měli židé svaté knihy a tyto knihy, které pocházely od Mojžíše a proroků a jiných nábožných mužů, nazývali Písmem svatým. Pán Ježíš řekl sám, že jest v tomto jejich Písmě obsaženo slovo Boží, sám z něho předčítal (ve škole v Nazaretě, Luk. 4, 17—19.) a je vykládal. Když pak P. J. na nebe vstoupil a apoštolům seslal Ducha sv., napsali též někteří sv. apoštolové a učenníci z vnuknutí Ducha sv. knihy a knihy ty odevzdali nebo poslali vždycky křesťanům v některém městě, tito si jich velice vážili, střežili a opatrovali je jako nejvzácnější poklad, opisovali je a sdělovali křesťanům v jiných městech. Tenkráte však byla už *církev katolická*, nebo ji založil sám P. J. a sv. apoštolové byli první její představení. Církev sv. tedy věděla, které knihy pocházejí od sv. apoštolů a učenníků a které nikoli. Když tedy církev sv. o některé knize prohlásila, že jest sepsána z vnuknutí Ducha sv. od toho a toho apoštola nebo učennika čili slovy jinými: když ji *uznala* za knihu sepsanou od toho a toho apoštola nebo učenníka, pak tomu musíme věřiti, nebo církev sv. věděla jistě, které knihy jsou od sv. apoštolů a které nikoli. Církev sv. pak všecky tyto jednotlivé sv. knihy (i ty, které již měli Židé, i ty, které sepsali sv. apoštolové a učenníci) shromáždila v jednu velikou knihu, kterou nazýváme: Písmo svaté. — Písmo sv. jest tedy sbírkou *čeho?* B! — Není však sbírkou knih obyčejných, nýbrž knih sepsaných *z čího vnuknutí?* D! — A od *jakých mužů?* F! — *Kdo* pak musil prohlásiti čili *uznati*, že jsou knihy tyto skutečně sepsány od sv. mužů z vnuknutí Ducha sv.? T! — Do sbírky oněch knih, kterou nazýváme Písmem svatým, patří tedy jenom knihy *jaké?* M! — Jak říkáme Písmu sv. ještě jinak? N! — Kdo to teď dovede říci celé, co rozumíme Písmem svatým? A! — Opakuj to ještě jednou B! —

Ale ty knihy, které všechny dohromady nazýváme Písmem svatým, nebyly sepsány všecky stejně, všecky v jednom čase. Některé byly sepsány o mnoho dříve, nežli přišel na svět P. J. Jiné zase byly sepsány až po smrti Pána Ježíše. Proto rozdělujem celé Písmo sv. na *dvě části*. První část jmenujeme nebo nazýváme: „*Písmo sv. Starého zákona*, druhou pak: *Písmo sv. Nového Zákona*. — Na *kolik* částí že dělíme Písmo sv.? B! — Jak nazýváme první část? D! — A jak druhou část F! — Co jest Starý zákon a co Nový zákon, to musíte již věděti, nebo jsme se tomu již dříve učili. — Kdo ustanovil *Nový zákon*? C! — A od počátku až do narození Pána Ježíše byl jaký zákon? C! — Co pak rozumíme tímto *Starým zákonem*? H! Dobře jsi řekl. Všecko, co Pán Bůh lidem zjevil (oznámil, poručil, slíbil), dřív než přišel na svět Pán Ježíš, nazýváme Starým zákonem. V tomto Starém zákoně zjevoval se Pán Bůh (oznamoval vůli svou) hlavně jenom jednomu národu, a to byl *který* národ? Z! — Ale ani v tomto

národě nezjevoval se Pán Bůh, neoznamoval vůli svou všechněm lidem, nýbrž obyčejně jenom mužům jednotlivým jako na př. Mojžíšovi, pak prorokům a jiným některým nábožným mužům. Co pak Pán Bůh těmto mužům zjevil, to pak oni zase oznamovali jiným a také sepsali ve zvláštních knihách a Duch svatý jim při tom pomáhal, aby se nemýlili. Všecky pak tyto knihy, které byly sepsány od Mojžíše, proroků a jiných sv. mužů, byly pak sebrány, shromážděny v knihu jednu, kterou nazýváme: Písmo sv. Starého zákona. „*Písmo sv.*", protože jest to sbírka knih, které jsou sepsány (z vnuknutí Ducha sv.) od proroků a jiných svatých mužů, — a přidáváme: „*Starého zákona*", protože knihy ty byly sepsány v zákoně Starém t. j. před narozením Pána Ježíše. *Od koho* že byly sepsány ty knihy, kterým říkáme: Písmo svaté Starého zákona? A! — A *kdy* byly sepsány? B! — A proto že byly všecky sepsány v Starém zákoně, říkáme jim *jak?* C! — Když tedy řekneme: Písmo svaté Starého zákona, rozumíme tím *jaké knihy?* D! —

Pánem Ježíšem začal zákon jiný, zákon *Nový*. Pán Ježíš učil ve všech krajinách země židovské po celá tři léta, nenapsal však ničehož. Teprve po smrti Pána Ježíše sepsali sv. apoštolové a učenníci některé knihy, ve kterých vypravují, co Pán Ježíš činil a čemu učil; mimo to sepsali také ještě knihy, ve kterých věřící (křesťany) sami poučují a napomínají. Všecky tyto knihy, které sepsali svatí apoštolové a učenníci po smrti Pána Ježíše, jsou taky sneseny dohromady ve knihu jednu a všecky společně se nazývají: *Písmo svaté Nového zákona.* — *Kdo* že sepsal knihy, které jmenujeme: Písmo svaté Nového zákona? K! — A *kdy* je sepsali? L! — Kdo jim při tom pomáhal, aby se nemýlili? P! — Kdo pak to slíbil svatým apoštolům, že jim Duch svatý všecko připomene a všemu je naučí? S! —

(Nyní opakuji vhodnými otázkami krátce celou katechesi a na konec snažím se vzbuditi v srdcích žáků úctu k Písmu svatému, jakož i ochotu jednati vždycky podle učení Pána Ježíše a předpisů církve svaté, promlouvaje k nim asi následovně:)

Milí žáci! Učili jsme se, že všecky ty knihy, kteréž dohromady tvoří Písmo svaté, sepsány jsou od mužů svatých z vnuknutí Ducha svatého. Co je v nich psáno, nepochází tedy od lidí, nýbrž od Ducha sv., od Pána Boha. Proto musíme všecky ty knihy Písma svatého míti ve veliké uctivosti.

Císař Konstantin poslal jedenkráte svatému Antonínu poustevníkovi vlastní rukou psaný list. Všichni se divili té veliké cti, jakou tím císař Konstantin prokázal tomuto svatému muži, a všichni chtěli list ten viděti V Písmě svatém máme mnoho listů a všecky ty listy diktoval Duch svatý nábožným mužům a po těchto mužích nám je poslal. To je pro nás veliká česť. Musíme ale také ukázat, že jsme veliké této cti hodni a musíme všecky ty listy, celé Písmo svaté, ve velké míti uctivosti, tak jako to činí církev svatá, která poroučí, aby se při každé mši svaté četly částky Písma svatého. Mimo to ještě ustanovila církev svatá, aby každý kněz, dřív nežli

počne při mši svaté čísti částku Písma svatého Nového zákona, které říkáme „evangelium“, udělal na knize kříž a sám aby se taky poznamenal svatým křížem, když pak přečetl „evangelium“, aby knihu políbil a tak ukázal, že si slov Písma svatého, slov Pána Ježíše velice váží. Když kněz při mši svaté počíná čísti „evangelium“, tu všichni věřící (křesťané), kteří jsou přítomni, povstanou, udělají každý kříž a stojí tak dlouho, dokud kněz svaté evangelium nepřečetl a knihu nepolíbil. Když pak kněz v neděli s kazatelny předčítá svaté evangelium, poslouchají ho všichni stoje; když pak evangelium přečetl a knihu líbá, říkají všichni: „Chvála tobě, Pane Ježíši Kriste! Všichni poslouchají svaté evangelium stoje, aby ukázali, že mají k němu velikou úctu a že chtějí činiti, čemu nás Pán Ježíš ve svatém evangeliu učí. Za to pak, co ve svatém evangeliu slyšeli, chválí Pána Ježíše. — Tak chvalte i vy Pána Ježíše, mějte v uctivosti každé jeho slovo, kteréž jest napsáno ve svatém Písmě, a přičiňujte se, abyste vždycky činili, co On nám činit poručil. Všemu tomu se učíte v katechismu, nebo katechismus obsahuje v krátkosti učení Pána Ježíše; buďte tedy vždycky při vyučování pozorni a jednejte také vždycky podle toho, čemu se zde učíme.

Částku Písma svatého, krátký výtah z něho, máte i vy v rukou, totiž „Biblickou dějepravu“; nebo to, co máte v Biblické dějepravě, je všecko vyňato z Písma svatého. A sice máte v Biblické dějepravě to nejpotřebnější, co má křesťan věděti z Písma svatého. Čítejte si tedy pilně v „Biblické dějepravě“, ale vždycky uctivě a pobožně, nebo žádná kniha není tak svatá jako Písmo svaté a „Biblická dějeprava“ jest částkou vyňatou z Písma svatého, je tedy také knihou svatou. Já se však obávám, že tak vždycky všichni nečiníte. — *Svatý Karel Boromejský čítal Písmo svaté vždycky kleče.* Takovou měl k němu úctu, tak si ho vážil! Budete i vy Písmo svaté, „Biblickou dějepravu“, svaté evangelium míti vždycky v uctivosti? Budete rádi činiti, co nám ve svatém evangelium poroučí Pán Ježíš? — Nuže, co jste přislíbili, čiňte! — Budoucně vám vyložím, co rozumíme ústním podáním. Fr. Pohunek.

Výchova dítek v křesťanském socialismu.

Přede vším jest mi ctěnému čtenáři omluviti se, že jsem po letech mnohých opět ocítil se na půdě, jíž jsem jaksi odvykl. Pohnula mne k tomu okolnost zvláštní.

Není tomu dávno, co v Paříži ve shromáždění socialistů, vlastně anarchistů, pronesena byla slova: odchovávejme své děti v zásadách socialistických, rozumějme: anarchistických, atheistických. A jelikož, co se v Paříži podobného šustne, u nás horlivě se papouškuje, slyšeli jsme brzy na to z úst známé socialistické řečnice apell na matky: *odchovávejte dítky své v zásadách*

internacionály. Jak se slovům jejím mělo rozuměti, pověděla řečnice častěji dříve. Celá její řeč prodchnuta byla atheismem, ba jakousi záští proti náboženství. Ženské vůbec, mluví-li veřejně, mluvívají nejraději s citem.

Jakožto učitel náboženství míval jsem častěji příležitost přesvědčiti se, že dítky socialistických předáků neuměly ani Otče náš, ba ani dělati kříž, a ze sdělení mnohých ctěných kollegů dovídal jsem se, že děti socialistů, byť i ne veřejně, tedy za zády učiteli náboženství odporovaly a ostatních vyzývaly, aby knězi nevěřily, že to není pravda.

Možná, že zkušeností podobných učinil více méně již každý katecheta. Co tu dělati? Pustit se snad s dětským socialistou do polemiky? Anebo jej trestati veřejně? Obé by bylo choulostivo. Leč by něco podobného dělo se jaksi systematicky, čili provokatorně, učiní katecheta vždy lépe, reaguje-li na věci podobné spůsobem jiným, o mnoho účinnějším.

Jest mi líto, že povolání žurnalistické nedovoluje mi, probrati předmět tento, jak by zasluhoval do podrobna, nýbrž pouze náčrtkovitě. Myslím si však, že postačí, razím-li v té věci pouze novou cestu v naději, že si ji ctění čtenáři pohodlněji upraví a vyšlapou sami.

* * *

Dítě jakmile učiteli náboženství po šestém roku do rukou přijde, budiž vedeno v zásadách křesťanského socialismu.

Neradil bych, aby se s tím odkládalo až na leta pozdější. Vzduch, jejž dýšeme, jest anarchismem otrávený. Kdo s lidem do bližších styků přichází, přesvědčuje se, že běžné fráse jeho bývají anarchisticky přibarveny. Socialní radikalismus má příliš mnoho adeptů a apoštolů pouličních a proto vniká vždy hloub do mas lidu, takořka v jeho tuk a krev. Jsouť již i matky, jež jím nemluvňata odkojují.

Nejsou již jen otráveny studně naše a veřejná čerpadla lidového vzdělání: noviny a knihy, nýbrž *i prsy mateřské*, a tu třeba, aby mládeži nejútlejší podáván byl kazijed, jímž jest mléko náuky křesťanské.

* * *

Napsal-li starý křesťanský apologeta, že anima humana naturaliter christiana, můžeme důsledně tvrditi, že tatáž duše přináší si sebou na svět socialismus pravý, Bohem jí vštípený. Psycholog byť jen povrchní může na nemluvněti, dokud se na čtyřech po zemi šoulá, pozorovati zjevný, určitý *cit pro právo majetkové.* Příklad to objasní.

Vidíme dítě lézti po zemi. Matka mu zdaleka ukáže jablko. Dítě ihned začne se po něm ručkama třepetati a k matce se šoulati. Dítě si z rukou matky jablko vezme. Nyní by se k němu přiblížilo dítě jiné, jež by mu jablko bráti chtělo. Dítě prvější ihned ruku s jablkem schová za záda. Ono ví, že jablko je jeho, že jest jeho majetkem. Dítě to by právě nemělo hlad, ono by si

jablko někam za tím uložilo. To však spozoruje dítě druhé. Ono se nepozorovaně přitočí a jablko mu vezme. Ono užívá lsti, ono dává pozor, když majitel jablka se nedívá, když si hraje; tu teprv krade se k tomu místu a jablko mu vezme. Tím již dává na jevo, že jablko není majetkem jeho, nýbrž jiného. Ta dětská lesť jeho jest důkazem nejlepším, že si něco osvojuje, co mu nepatří.

Leč pozorujme obě dítka dále. Prvější dítě po chvilce si na své jablko vzpomene, ono si pro ně jde a s hrůzou shledává, že majetek jeho se ztratil. Jeho první pohled a zároveň podezření padne na dítě druhé, jež se mu škodolibě směje a jablko ukradené mu ukazuje. Právní majetník dá se do vřeštění, šoulá se ku zloději, chtěje mu majetek násilně vyrvati. Zloděj se brání.

— Mami — mami! — jme se první volati, — *první to spor pro rušení držby.*

Matka přijde a pozná ovšem ihned příčinu sporu, jejž prostě rozhoduje tím, že zloději jablko vezme a vrátí majetníku prvnímu.

Kdož by ze své vlastní paměti neznal takových *rušení držebnosti* hojnost!

Pramalinký chlapeček najde někde pohozený provázek. Sebéře jej. Najde si k němu proutek. S obojím pak běží k matce, anebo staršímu bratříčkovi. — —

„Bič — bič!“ volá prosebně.

Jakou má radost z biče, jímž může popoháněti kočičku anebo pejska — — hi — hi — hi!

Zatím se k němu přiblíží dítě větší, a bičík mu násilím vezme. Jaký se tu strhne nářek srdce rvoucí, co je tu nových žalob na rušení držby!

V které rodině je více dětí, co tu mívají rodiče za soudy z příčiny té držby. Kdož by ty spory mohl spočítati?

„To aby člověk byl jen stále mezi vámi rychtářem!“ slýcháme matky si stěžovati.

Kterak hojnou mají tu rodičové příležitost *cit majetkový* v dítkách velmi záhy pěstovati. A běda rodičům, jestliže spory ty neřeší spravedlivě! Cit majetkový jest duši lidské vrozen, jest samým Bohem vštípen. Již nemluvně cítí v sobě byť jen slabý hlas probouzejícího se svědomí: *nepokradeš!* Již tím, že nepozorovaně loudí se k druhému, aby mu bez jeho vědomí jablko vzalo, ozývá se v něm: nepokradeš! — že bráti něco proti vůli druhého jest nedovolené. Rodičové by neměli nikdy trpěti, aby jedno dítě druhému co bralo.

Mnozí rodičové dělají si z toho žert, podaří-li se jednomu dítěti ukrásti něco druhému a když poškozené křičí a dovolává se soudu rodičů, tu říkají: i nech mu to, já ti dám jablíčko jiné.

To je náramná vychovatelská chyba, jež může později zle se vymstíti. Zloděj budiž vždycky trestán tím, že musí porušenou držbu napraviti. Tak to vyžaduje právní dětský cit. A ve které rodině by se toho nedbalo, tam poznenáhla vyvinuje se jakýsi *rodinný socialismus*, v němž jeden krade druhému; v takové rodině vyvinuje se záhubná socialistická náuka, že krásti druhému, šiditi

a podváděti, není hříchem. Pak ale šidí a okrádají se rodičové staří i na výměnku.

Proto by měli i kazatelové rodiče častěji napomínati, aby v dítkách od nejútlejšího mládí šetřili a pečlivě hleděli právního, Bohem vštípeného citu.

Které co má, budiž mu ponecháno, leč by se mu to odňalo z trestu. Rodičové jsou na místě Božím, oni mají právo *konfiskace.*

Právní cit jeví se u dítěte velmi záhy v řeči.

Tažme se dítěte: čí jest tento klobouček? —

„Ten klobouček je můj.“

„Čí jsou tyto střevíčky?“

„Ty střevíčky jsou mé.“

„Čí jsou tamhle ty boty?“

„Ty boty jsou tatínkovy.“

„Čí jest tamhle ta sukně?“

„Ta sukně je maminčina.“

„Čí je zde tato stodola?“

„Ta stodola je *naše*“

Kdo dítě učil, aby jednou řeklo: to jest moje, — tamto maminčino — atd. — a ta stodola je *naše?*

„Čí jest tamhle to pole?“

„To pole jest naše.“

„Čí ten les?“ —

„Ten je les *náš.*“

„A tamhle ten?“

„Tam ten les je souseda Petra, Pavla a pod.“

Kdo dítě učí rozeznávati: toto jest mé, tamto tatínkovo a tamhle to je *naše.*

Učitelem jest tu právní duši dětské vrozený cit.

Dítě záhy si samo skombinuje: tyhle botky nosím já, tam ty boty nosí tatínek, ba i ten nejtěžší pojem utvoří si samo, že pole, stodola, dům atd. jsou *naše.*

Dítě nikdy neřekne: tento dům jest tatínkův, anebo maminčin, nýbrž jest *náš,* patří *nám* všem.

Majetkové tedy pojmy nejpodstatnější, pojmy nejzásadnější vytvořují se probouzející se řečí v dítěti samy. Neboť které kdy matce napadne učiti dítě: toto jest tvé, to je mé, to je tatínkovo a tamto je *naše?* Zajisté žádné.

Pojmy: *můj, tvůj, naše,* vytvořují se v dítěti nejdříve a to kombinací vlastní. Žádný zákonodárce, ani učitel, ba ani matka je tomu neučila. Rodiče ovšem případnými spory při rušení držby právní cit v nich sice ostří a pěstují, ale první popud ku právu majetkovému, vyjádřenému v osobních zájmenech, má každé dítě *ze sebe.*

Proto i co nejpilněji toho trojího šetřme. Na základě: *můj, tvůj, naše,* spočívá původní patriarchální život a spočívá dosud život rodinný. Žádná rodina nemůže obstáti, v níž by se říkalo pouze *můj a tvůj* bez *naše.* A zase život rodinný byl by nemožný, kdyby

v něm platilo pouze *naše*, *bez můj a tvůj*. *Můj*, *tvůj*, *naše* jest právním pokladem rodiny.

Je to čirý nerozum moderního socialismu, jenž náukami svými ničí pojmy: *můj*, *tvůj a naše*.

Proti náukám socialistickým svědčí psychologie lidské řeči. Dříve bylo *já*, *mé*, pak teprv vzniklo *ty*, *tvé* a pak teprv *naše*. První člověk byl sice *socialním*, ale nebyl *socialistou* v rozumu moderním.

Původní patriarchální zařízení rodiny nebylo žádnou měrou socialistickým.

Dí-li starý klasický básník, že doba železná nastala tehdy, kdy začaly se rozměřovati pole šňůrou a kdy ponejprv vraženy byly do země koly ku plotům, tedy je to básnický obrat a nic více. Musíme si představovati původní patriarchální stav, jak ve skutečnosti byl a jak nám jej bible dle skutečnosti cestovateli tisícerými stvrzený vyličuje. Nuže jak to vypadalo v rodinách patriarchálných? Socialisté tvrdí, že manželství původně bylo pouhou smlouvou osobní — na jak dlouho se které straně líbilo. To však odporuje naprosto nejstarším zprávám bible. Kain a Lámech měl každý ženu svou a děti z nich zplozené patřily tomu, kdo je zplodil a nazývaly se též dle otce. A pojal-li některý patriarcha žen více, byly to ženy jeho. Právě v těch dobách patriarchálních bývalo největší potupou, urval-li soused sousedu ženu, anebo jen ženinu. Tím již byla znectěna. Cizoložství trestalo se na ženě smrtí. Doba patriarchální nezná nic, co by jen zdaleka podobalo se *Frintanen Rousseau-ovu*. Orient od prvopočátku co nejžárlivěji střeží ženu, on jí ani nedovoluje, aby bez závoje vyšla na ulici. Toliko oči muže jí smějí ve tvář zříti. Teprv *vzdělaný* Řek a Říman v době mravního úpadku pořádal slavnosti nejhnusnější, avšak jen jednou v roce, kdy žena směla se komunismu oddati, čili prostituovati.

Popatříme blíže do patriarchálního života rodiny Isákovy, jak jej líčí bible.

Přišel Esau zemdlený z lovu a potká bratra Jakoba se známou krmí.

— Dej mi z vařeného toho! —

Jemuž Jakob řekl: Prodej mi prvorozenství své.

Esau odpověděl: Hle umírám hlady.

Přisáhl mu tedy Esau a tak vzav chléb a krmi z čočovice jedl a pil.

Tážu se: Kde je tu stopa po nějakém komunismu?

Na každé straně nejstarší bible nalezáme stopy majetku *osobního* i v rodinách patriarchálních.

Vezmi zbraň svou, toul a lučiště — praví starý Isak k synu Esauovi — a vyjdi ven: a když něco ulovíš, udělej mi z toho krmi, jako víš, že já chci a přines, já pojím: a ať požehná tobě duše má, prvé než umru. —

Zde máme dokonce důkaz, že Esau, jak bychom moderně řekli, vedl si *svou kuchyň* mimo kuchyň matky Rebeky!

Leč poslyšme dále: Slyšela jsem — dí Rebeka k synu mlad-

šímu — řkoucího otce: Přines mi z lovu *svého* a nadělej pokrmu (roz: Ty Esaue ve své kuchyni, čili ve své domácnosti).

A v šaty Esaua velmi dobré, kteréž u sebe měla, oblékla ho! — Byly to šaty z mladších let Esaua.

Tedy každý syn měl *svůj* oblek. Nepanoval tedy komunismus ten, jaký shledáváme dnes jen v rodinách nejnepořádnějších, že by táta bral si boty synovy a syn boty tátovy a máma brala si sukni dceřinu a dcera sukni mámin u. V rodině patriarchální každý člen rodiny měl jistý majetek *osobní*, či slovy jinými: každý směl říci: toto jest *mé*, toto *tvé* a ono je *naše*.

I země byla od časů nepamětných rozdělována, čehož najdeme doklady v bibli skoro na každém listě. Člověk jednou odsouzen byl ku práci v potu tváři. Původně člověk tu zem a tu roli, kterouž skrápěl svým potem, a kterouž označil šlépějemi svými, považoval za svůj majetek, z něhož jej toliko lupič násilím vyháněl!

Studna, kterouž si vykopal, patřil jemu, pozemek k hrobu určený, náležel jemu. Kámen byl od jakživa znamením meze a byl posvátný, a stával se i historickým. Na sta a na tisíce nalézáme stop majetku *osobního* v bibli. *Moderní komunismus naprosto odporuje nejstarším dějinám člověčenstva, odporuje slovem: povaze lidské.*

Končím. Učitel náboženství má ve škole hojnou příležitosť i nejútlejším dítkám úctu k osobnímu majetku vštěpovati, k čemuž mu dějeprava poskytuje dokladův hojných. Dítě kam si ponejprv do lavičky sedne, sedá tam pořád.

Ono pláče, vypudí-li je z něho některé silnější. Tak to bývalo původně při usazování se v krajině neobydlené. A byla-li již obydlená, pak — pak přišlo-li rodin více — nenastalo žádné rozdílení majetku, nýbrž nastal boj. Bralo se násilím: ženy, děti, dobytek, pole, stavení — slovem všecko.

Starý věk nynějšího vulgerního komunismu neznal, neznal přeměnu majetku dělením *socialistickým*, přeměna děla se jako dosud: děděním, postupem, anebo i násilím — loupeží, čili jak mi tomu dnes říkáme *válkou*.

Moderního komunistu by byli ve starém patriarchálním věku — *ukamenovali hned prvního dne.*

Podaří-li se učiteli náboženství v příčině té získati ještě i učitele třídy ku svobodnému spolupracovnictví, aby při časté příležitosti všecken důraz kladli na osobní majetek poctivě anebo právně nabytý, pak nepochybuju ani dost málo, podaří se jim, dítkám v nejútlejším mládí vštípiti hlubokou úctu k majetku naproti snahám moderních komunistů.

Pravila-li ta jistá česká socialistka: odchovávejme své děti v náukách socialistických, pak musí škola tím více působiti na proti takovým matkám. A co dítěti vštípí se v útlém mládí, to s ním jde po celý život — až do hrobu. *Proto čiňme z dítěte socialistu křesťanského!*

Petr Kopal.

Zrnka ze školské praxe.

I.

Měl jsem ve škole většího již hocha, pyšného, domýšlivého, který nejen věděl, že jest synem svého otce, nýbrž který si též na tom zakládal, že jest synem bohatého otce, a kterého mimo to nebylo tajno, že jest otec jeho mužem velmi váženým a že má o školu veliké zásluhy. Chlapec ten se dopustil jednou nezbednosti a já mu pro to domlouval; on však se rozlobil, posadil se a mumlal do knížky: „aby tě čert....“, ale tak, že jsem to dosti dobře slyšel. Děti blíže sedící to také slyšely a jiným zvědavým našeptávaly.

Čin tento nesměl zůstat bez trestu. Ve mně vzkypěla krev a již to mnou škubalo, bych ho přetáhl. Ovládl jsem však a pokud možno, utišil. Co teď? Potrestám-li ho, jak by zasloužil, abych jej vyléčil z jeho zpupnosti a domýšlivosti, budu mít opletání nejenom s otcem, nýbrž i s úřady. Místního školdozorce nemohu se také tázati. Není pochybnosti, že to bylo pro mne těžké postavení. — V okamžiku tom jsem si však vzpomněl, abych hledal světla u Boha krátkou modlitbou, aby osvítil mne i vinníka a ve jménu Božím nastoupil jsem pak cestu střední. Napsal jsem otci několik řádek, v nichž jsem mu vyložil, co se přihodilo, jak by jeho syn zasloužil přísný trest a to tím více, že dal všem dětem ve škole pohoršení, že však jsem ho nechtěl trestati bez vědomí otcova, doufaje, že ani on mu trestu nepromine, proto že by to bylo k veliké škodě chlapcově. Napsaný lístek dal jsem vinníkovi, řka k němu vážně a zcela klidně: „Jdi, milý synu, s tímto lístkem domů a řekni otci, že nesmíš přijít do školy, dokud sem nepřijde tvůj otec; potom budeme mluviti dále, neboť žáka takového, který jest nevděčníkem a neslušně kleje, ve škole nepotřebuji.“

Tohle na děti účinkovalo, neboť to byl nový, neobyčejný trest. I zmíněný chlapec se patrně zarazil a odcházel s lístkem s očima sklopenýma. Musím vyznati upřímně, že jsem měl málo naděje, že u otce hochova něco pořídím, neboť jsem věděl, jak se se synem mazlí; ale jiné rady v okamžiku tom jsem si nevěděl.

Když chlapec odešel, pravil jsem k dětem: „Nyní se, děti, pomodleme za vašeho spolužáka, aby ho Pán Bůh napravil.“ I modlil jsem se s dětmi a doporoučel syna, otce jeho, i sebe Pánu Bohu. A to prospělo více, nežli jsem doufal. Za chvíli přišel otec patrně pohnut se synem uplakaným. Nejprve mne pochválil a mi poděkoval, že jsem vzal na něj takový ohled, dále pak pravil, že chlapce potrestal citelně doma sám a do školy že přišel proto, abych ho i já před dětmi citelně potrestal, a chlapec že mne musí odprositi přede všemi dětmi.

Když jsem pozoroval, že to chlapci bylo velice líto, když přede mnou padl na kolena, když prosil snažně za odpuštění a

byl ochoten i trest podstoupit, pravil jsem k němu se srdcem pohnutým: „Již vidím, že je ti to velice líto, že jsi tak špatně jednal, a poněvadž vím, že ti i milý Pán Bůh odpustil, odpouštím ti i já veškerý další trest, neboť jsi dostal dost již od otce. Dalším svým chováním ukaž, že jsi odpuštění hoden. Jdi si sednout! Hoch děkoval plačky; i otec jeho byl pohnut až k slzám a ještě jednou mi poděkovav odešel.

I ukázalo se, že lítost chlapcova byla opravdová a že sám Bůh pohnul jeho srdcem; neboť od té doby patřil k žákům nejlepším a nejpořádnějším a též jako jinoch žil vzorně. Kdybych se však byl dal unésti okamžitým hněvem nebo ohledy lidskými, byl by snad hoch ten na vždy zahynul. — I při udržování školní kázně jest třeba míti na paměti Boha a modlit se vroucně: „Přijď, svatý Duše!“ Arnošt Petroupímský.

II.

V měsíci červnu r. 1890 zavítal do naší osady v Pánu zesnulý nejdůstojnější pan biskup Královéhradecký dr. J. Hais, aby tu udílel svaté biřmování. Při zkoušce z náboženství, jež posvátnému výkonu předcházela, byly všecky dítky velmi čily a hbitě a pěkně odpovídaly. Když bylo vypravováno z biblického dějepisu také o Adamovi a Evě, dal Jeho biskupská Milost tuto otázku: „Ale proč lstivý had sváděl Evu ke hříchu — proč se asi neobrátil nejprve na Adama?“ — — — — — Tato neočekávaná otázka všecky dítky zarazila. — „Nuže, milé dítky, kdo mně na to odpoví?“ vybízí pan biskup a laskavě se usmívá. A hle, jeden z menších žáčků nesměle se hlásí. — „Tedy nám to pověz, ty malý chlapečku!“ praví nejdůstojnější vrchní pastýř a chlapečka po hlavě hladí, aby mu odvahy dodal. A hošík zajíkavým hlasem praví: „Adam by byl hada neposlechl. Znal všecka zvířata a věděl, že nižádné zvíře mluviti neumí; proto by byl hned ve lstivém hadu ďábla poznal. Ale Eva zvířat tak dobře neznala. Proto se had obrátil na ni.“ — „Dobře, velmi dobře jsi odpověděl, hodný chlapečku!“ chválil radostně pan biskup. — „Ale hleď, čím to je, že nikdo jiný kromě tebe k otázce mé odpověděti nevěděl — ani ti starší? — — — Dítky, *sám Duch svatý* vašeho spolužáčka *osvítil*, a on tak dobře proto odpověděl,“ poučoval vrchní pastýř vážným hlasem všecky školáčky. Nemá-li toto moudré poučení o sobě velikou sílu vychovatelskou? V. M. 62.

Rozmanitosti.

1. **Podobenství.** Duch člověka jest podobný zrnku pšeničnému, jež rozsil Nejvyšší Hospodář k veliké a vznešené žni. Tělo jest *polem*, na němž má se toto zrnko vyvinovati, nadějně růsti, v blahodatných skutcích kvésti, ovoce dobré nésti a v jeseni života

dozrávati — dozrávati pro věčnost. Vychování a vzdělání jsou svlažujícím deštěm, k vývinu potřebným; rodinný kruh jest ovzduším, v němž může buď smrt aneb i život vdýchati; náboženství konečně jest zlatým slunkem, jež veškerému vývoji dává pravý směr a z běd tohoto slzavého údolí povznáší v čistá, oblažující sídla věčného života. Dr. B.

* * *

2. Duše lidská vedle *přirozenosti své jest náboženská*; nechává-li tuto mohutnost ležeti ladem, dostavuje se brzo jakýsi stav, svědčící, *že něco chybí.* Mladá labuť, jež do vody nikdy nevkročila, vychována jsouc kdesi v odlehlém místě dvora, nemá ovšem žádného ponětí o rozkoši houpati se na chladných vlnách jezírka; nicméně jakási touha po vodě ji uchvacuje a činí, že jest nepokojná, zasmušilá, že se tratí. Vše nasvědčuje, že jí něco chybí. A dejme tomu, že by nalezla někde nečistou kalužinu, pudem svým vedena vrhne se do ní, neohlížejíc se, že nečistota nesluší jejímu bělostnému hávu. Ale poskytneme-li jí příležitost, aby proháněti se mohla volně po hladině vodní, přesvědčíme se brzo, co labuť jest. V několika dnech běloskvoucí peří, vznešenost a rychlost pohybů budou svědčiti, *co jest labuť vedle přirozenosti své a co jí u vývinu jejím chybělo.* Dr. Ch.

Literární oznamovatel.

1. **„Vychovatele“**, listu věnovaného zájmům křesťanského školství, vyšlo redakcí Fr. Pohunka ročníku VIII. číslo 30. s následujícím výborným obsahem: Poměr školy k socialismu. Napsal Klement Markrab. (Pokračování.) — Smí-li mládež navštěvovati divadlo a taneční zábavy. Uvažuje Václav Procházka, učitel. (Dokončení.) — Jedináčkové. Napsal E. Ulmer, přeložil Milan Brodský. — Co mají děti čísti? (Časová úvaha.) — Hlídka časopisecká. — Drobnosti. — Literatura. — Zasláno. — „Vychovatel“ vychází vždy 5., 15. a 25. každého měsíce a předplácí se v administraci v Praze, klášter Dominikánský, Jilská ulice, celoročně 3 zl. půlletně 1 zl. 50 kr.

* * *

2. **Praktická rukověť pro katechety.** Sestavil J. Ježek, katecheta a professor c. k. vyšší realky Pražské. (Knihovny katechetské č. 1.) S povolením kníž. arcibiskupské konsistoře Pražské. Obsah: Kalendář katechetův. Počátek a konec roku školního. Methodické pokyny. Osnovy a rozvrhy učiva. Náboženská učebnice. Pomůcky. Nejdůležitější zákony a nařízení u věcech školských, jichž znalost jest katechetovi potřebná. Otázky a odpovědi. Stručná příprava ku sv. zpovědi, sv. přijímání a sv. biřmování. Z normalií středního školství. Zkoušky o způsobilosti katechetské. Do zápisníku katechetova. Schematismus katechetů na českých školách středních a měšťanských v Čechách na Moravě a ve Slezsku.

Listy vědecké.

Stopy zjevení v starojonické filosofii.

Napsal Dr. Rud. Horský.

Dlouhá leta zanášel jsem se výhradně studiemi filosofie, zvláště filosofie starořecké a to najmě z pramenů samých, pokud je sebral a vydal Mullachius ve třech velikých svazcích. Čítaje tyto fragmenty, byl jsem mnohdy velice překvapen hlubokými pravdami, jež v nich jsou obsaženy a jež neklamné na sobě nesou známky, že pocházejí ze zjevení Božího. Tím ve mně vznikala a další četbou, přemýšlením a srovnáváním ve mně utvrzovala se myšlénka, že by bylo záhodno poukázati na tyto stopy revelace ve spisech filosofů starořeckých a to zvláště z dvojího důvodu. Dosavadní dějiny filosofie jsou psány bez zvláštního zřetele ku článkům naší svaté víry; tak je psali nejen filosofové profanní, ale i filosofové katoličtí, podávajíce vedle krátkých životopisných dat obyčejně zcela suše učení toho neb onoho filosofa a jestliže, jako Lichtenfels, Kirchmann, připojují k tomu nějaký posudek, posuzují je opět se stanoviska svého vlastního filosofického názoru, což jest posudkem velmi nespolehlivým. Proto mám za to, že by velmi prospělo, kdyby napsány byly dějiny filosofie se stanoviska katolické pravdy, v nichž by u každého filosofického systému bylo ukázáno: v tom a tom má pravdu, v tom a v tom je pravda tak a tak zkomolena a to a to jest v protikladném sporu s učením katolickým. Sv. Otec Pius IX. v epist. „Tuas libenter“ ze dne 21. prosince 1863. zavrhl větu: „Philosophia tractanda est, nulla supernaturalis revelationis habita ratione“, čímž výslovně učí, že „filosofie nemá býti vykládána beze všeho ohledu k nadpřirozenému zjevení“. I soudím z toho, že by ani dějiny filosofie, když katolík je píše, neměly vykládány býti beze všeho ohledu k nadpřirozenému zjevení, nýbrž že by mělo v nich poukázáno býti, pokud jednotlivé názory filosofické se zjevením souhlasí a pokud se mu protiví. Tak alespoň si představuji kritický dějepis filosofie se stanoviska katolického.

Druhá věc, která mne k tomu vede, aby zvláště dějiny filosofie starověké tím smyslem byly sepsány, jest tato: Protivníci

katolicismu největší své naděje kladli a kladou do těch věd, které s nejstaršími památkami země a lidstva se zabývají. S vlčí přímo lačností vrhají se na geologii očekávajíce, že tato bude svědčiti proti Bohu a svatému Jeho písmu. A hle! geologie svědčí pro Něj! Jak zajásali když Layard objevil hliněnou bibliotheku krále Sardanapala domnívajíce se, že bible bude tím poražena, a aj, po rozluštění písma se ukázalo, že tato bibli do posledního písmena potvrzuje. Podobně tomu i v ostatních vědách. I bylo by zajisté jen na prospěch svaté naší víry, kdyby také v historii filosofie bylo ukázáno, kterak tato svědčí pro naše náboženství. Sám Kant nerozpakoval se vyznati, že co novověká filosofie pravdy v sobě má, z křesťanství má, i možno analogicky říci, že co starověká filosofie v sobě pravdy chová, z revelace vzala, a co z revelace vzala, to vyložiti měly by dějiny filosofie katolickým duchem psané. Chtěl jsem se na doléhání svých přátel před lety do této práce pustiti sám a učiniti ji úkolem svého života; k tomu však je třeba klidnějšího života a volného času. Snad se mé myšlénky uchopí ruce k tomu od Boha povolané; já jen chci alespoň ve slabém nástinu ukázati na filosofii starojonické, jak jsem si věc myslil a jak si kritickou historii filosofie se stanoviska katolického představuji.

Thales Miletský.

Dle zprávy Apollodorovy narodil se Thales roku 640. před Kristem v Miletu a to z rodiny Thelidů,[1]) kteří dle udání Herodotova byly potomky Feničana Kadma.[2]) Otec jeho jmenoval se Examius a matka Kleobulina. Dospěv cestoval a drahný čas zdržoval se v Egyptě a teprve v starším věku svém vrátil se do svého domova. Stobenus vypravuje o něm, že zůstal po celý svůj život svobodným.[3]) Jméno jeho uvádí se mezi jmény sedmi mudrců a Cicero, jako zvláštnost o něm podotýká, že on jediný ze sedmi mudrců nestál v čele obce, ač vzděláním a vědomostmi vynikal a vymluvností slynul.[4]) O jeho působení v životě politickém víme jen tolik, co Herodot o něm zaznamenal, že totiž zrazoval Miletským, aby se nespojovali s Kroesem proti Kýrovi.[5]) Ačkoli pak se vyhýbal veřejnému politickému kolbišti, přece byl celou duší Řekem, jak tomu nasvědčuje jeho výrok: „Ve třech věcech mne potkalo štěstí; předně, že jsem se narodil jako člověk a ne jako zvíře, za druhé že jsem se narodil jako muž a ne jako žena a za třetí, že jsem se narodil jako Řek a ne jako barbar.[6])

Dosud se vede spor o to, zdali Thales něco napsal. Někteří toho upírají, tvrdíce, že prý Thales jen živým slovem učil, ničeho

[1]) Diog. Laert. I. 22.
[2]) Hist. I. 146.
[3]) Serm, 66.
[4]) De orat. III. 34.
[5]) Hist. I. 75.
[6]) Laert. I. 33.

nenapsav; naproti tomu křesťanský filosof Athenagoras, který žil za dob Marka Aurelia, mluvě o Thaletovi, na ty se odvolává, kteří jeho spisy znali [7]) a svatý Augustin výslovně dí, že Thales jediný ze sedmi mudrců své výzkumy napsal. [8]) Nás však z jeho spisů pranic nedošlo a my chtějíce ochutnati učení jeho, musíme sbírati jenom drobty, které nám jiní spisovatelé z něho zachovali. Odtud si také vysvětlíme mnohou nesrovnalost v líčení Thaletovy filosofie, kterážto nesrovnalost pochodí z povrchního, nedokonalého a na mnoze i jednostranného sbírání těchto drobtů. Pro snadnější přehled rozdělíme si učení Thaletovo ve tři skupiny a probereme napřed metafysiku, pak fysiku a naposled ethiku. (Dokonč.)

Obec místní a obec farní

dle §§ 35., 36. a 37. zák. ze dne 7. května 1874. ř. z. č. 50.

Obecní zastupitelstvo Puličské usneslo se, že pořídí do chrámu Páně sv. Ducha v Dobrušce nové varhany a to z jmění obecního, a chtělo přiměti majitele panství opočenského ke konkurenčnímu příspěvku 50 zl. Proti tomu podalo jmenované panství námitky. Zemský výbor schváliv rozsudek okresního výboru ze dne 13. dubna r. 1891., č. 143., *zamítl* výnosem ze dne 12. srpna 1891., č. 29623. tyto námitky panství opočenského proti usnesení obecního zastupitelstva puličského stran příspěvku 50 zl. na zřízení nových varhan ve Svatodušském chrámu Páně v Dobrušce, poněvadž tento příspěvek obce, jež přifařena jest Dobrušce, nelze považovati za výdej k účelům duchovním či náboženským ve smyslu § 35. a 36. zákona ze dne 7. května 1874. ř. z. č. 50., naopak tento příspěvek jest spíše úplně dobrovolný, a poněvadž obec kompetentní jest dáti takovýto dobrovolný příspěvek, jakmile finanční její poměry tomu dovolují — jako je tomu právě v tomto případě.

Proti tomuto zamítnutí podal kníže Josef Colloredo Mannsfeld, jakožto majitel panství opočenského, stížnost ku správnímu soudu, v nížto dovozuje, že ono rozhodnutí nesnáší se se zákonem a to najmě z toho důvodu, že určení oněch 50 zl. jest mimo obor působnosti zastupitelstva obecního, ježto jde o výdej k účelům duchovním neboli náboženským. Správní soud přidal se k tomuto právnímu názoru a zrušil ono rozhodnutí, proti němuž vedena stížnost, nálezem ze dne 13. května 1893. č. 158. (na základě § 7, zák. ze dne 22. října 1885. ř. z. č. 36.)

Nález opírá se těmito důvody:

Nelze neuznati, že účelem pořízení varhan pro Svatodušský chrám Páně v Dobrušce jest vyhověti potřebě náboženské, kteráž

---

[7]) Πρεσβεία περὶ Χριστιανῶν, cap. 23.

[8]) De civ. Dei VIII. c. 2.

sice dotýká se též katolických osadníků obce puličské jakožto přifařenců, leč pouze touto jedinou okolností nestává se potřeba tato účelem, neboli potřebou obecní. Poněvadž pak dle platných zákonů říšských i zemských, jimižto i samosprávné obce jsou vázány, výdaje na účely náboženské nemohou uvaleny býti na místní obce, a ježto dále — jak z porovnání čl. 9. zák. ze dne 25. května r. 1868. ř. z. č. 49. s §§ 74., 79. a 92. obecního řádu zjevno — záležitosti duchovní a potřeby náboženské mimo obor působnosti místních obcí jakožto místních jsou považovány a řaděny, — nemělo zastupitelstvo obecní onu částku do obecního rozpočtu žádnou měrou zařaditi.

Ničeho na tom nemění ta okolnost, že oněch 50 zl. obecním zastupitelstvem jakožto dobrovolný příspěvek zmíněnému účeli mělo býti odevzdáno, ježto ani pro jednotlivého člena obce dobrovolné konkurence ani pro tyto výlohy již více není, naopak každý člen obce, jakmile výloha vřaděna byla do rozpočtu, dle výměry svých daní stává se povinným přispívati (konkurovati) na uhrazenou každého výdeje, právo však určiti neb uložiti daň jednotlivým členům obce může býti obecnímu výboru přiřčeno jen, jde-li o potřeby neb účely obecní.

Z tohoto nálezu vyplývá důležitá pro praxi zásada právní, že určiti nějaký obnos na výdej k účelům náboženským neboli duchovním nespadá v obor působnosti zastupitelstva obecního. — (Budwiński XVI. č. 6611. a Correspond. Blatt 1893. č. 17. str. 596.)

K tomuto případu přičiňujeme toto: Rozhodnutí správního soudu výše uvedené a pro místní obce dojista velmi důležité a závažné, není novým, neboť má už své prius. Roku totiž 1889. jistá místní obec vřadila do svého obecního rozpočtu též poplatky farní (náboženské) a zemský výbor rozpočet ten schválil. Proti tomu však byla podána stížnost, a správní soud této stížnosti vyhověl nálezem ze dne 6. ledna 1889. č. 192. (Linz. Quart.)

A tu bychom si mohli mysliti, že i právní zástupce oněch místních obcí i referent zemského výboru jednali v uvedených případech úplně bez právního titulu a důvodu. Leč tomu není tak.

Právní titul ku svému jednání měli, a sice na základě § 37. zákona ze dne 7. května 1874. ř. z. č. 50., jenž zní: „Die näheren Vorschriften über die *Constituirung* und die Vertretung der Pfarrgemeinden, dann *über die Besorgung der Angelegenheiten derselben* werden durch ein *besonderes* Gesetz erlassen".

V tomto odstavci slibuje vláda, že konstituování neboli zřízení obcí farních provedeno bude později zvláštním zákonem. Poněvadž ale do té doby se tak nestalo, ministerstvo kultu a vyučování vydalo nařízení dne 31. prosince 1877. ř. z. č. 5., dle něhož všecky záležitosti obce farní obstarávati má obec místní[1]) Snad

[1]) Doslovně zní toto nařízení ministerské takto:

Bis zum Zustandekommen des im § 37. des Gesetzes vom 7. Mai 1874. (R. G. B N. 50.) in Aussicht gestellten Gesetzes über

tedy místní ony obce a zemský výbor jednaly dle tohoto nařízení. Leč správní soud přidržuje se ve svých rozhodnutích přesně §§ 35. a 36. zmíněného zákona ze dne 7. května 1874. ř. z. č. 50. a jakkoli farní obce zvláštním zákonem po tu dobu formálně zřízeny nebyly, rozhodl v jednotlivých případech tak, jakoby zřízeny byly, rozlišuje přesně obec místní od obce farní.

Že tomu tak, vysvítá jasně nejenom z případů výše uvedených, nýbrž i z nálezu téhož správního soudu ze dne 28. června r. 1879. č. 1286. (Dr. Wolski), jenž zní: „Zasahuje-li do obce místní několik obvodů farních, musí náklad (výdej) na každý jednotlivý farní kostel uhražovati ta část obyvatelů obce místní, kteří k tomuto příslušnému kostelu jsou přifařeni.“

Na lepší objasněnou uvádím zde doslovně oba zmíněné odstavce zákona z r. 1874. v této věci tak důležité:

§ 35. Die Gesammtheit der in einem Pfarrbezirke wohnhaften Katholiken desselben Ritus bildet eine Pfarrgemeinde. Alle einen kirchlichen Gegenstand betreffenden Rechte und Verbindlichkeiten, velche in den Gesetzen den Gemeinden zugesprochen oder auferlegt verden, gebühren und obliegen den Pfarrgemeinden. Nur Patronatsrechte können auch einer Ortsgemeinde als solcher zukommen.

§ 36. Insoweit für die Bedürfnisse einer Pfarrgemeinde nicht durch ein eigenes Vermögen derselben oder durch andere zu Gebote stehende kirchliche Mittel vorgesorgt erscheint, ist zur Bedeckung derselben eine Umlage auf die Mitglieder der Pfarrgemeinde auszuschreiben.

Když porovnáme tak tyto dva odstavce s § 37. téhož zmíněného zákona z r. 1874., a pak s nařízením minist. kultu a vyučování ze dne 31. prosince 1877. ř. z. č. 5., jak výše uvedeno, a konečně se všemi těmi nálezy správního soudu — tu myslím, nikdo neupře, že mezi nimi jeví se jakási nesrovnalost jakýs takýs nepoměr aspoň formální. A ptáme-li se po příčině toho, tu nemohu odpověditi nežli těmiže slovy, jež pojednávaje o tomto zákonu napsal jsem v „Čechu“ dne 7. ledna t. r., totiž, že zákon tento považovati jest za jakési provisorium, o němž vláda sama doznává, že stanoví jen všeobecné normy neboli základní principy a nejnutnější právní axiomata ve věcech patronátních a konkurenčních — kdežto zvláštní případy vyhradila si vyříditi buď sama zvláštním zákonem (§ 37.) anebo výnosem ministerským. anebo zůstavila je (dle motivů) vyříditi sněmům zemským ponechavši spolu (§ 57) platnými předpisy, jež v jednotlivých královstvích a zemích, hledě ku stavbám katolických chrámů a farních budov, pořizování bohoslužebných rouch, náčiní a uhražování potřeb chrámových až dosud byly závazny.

---

die Constituirung und Vertretung der Pfarrgemeinden, dann über die Besorgung der Angelegenheiten derselben, sind die Angelegenheiten der katholischen Pfarrgemeinden wie bisher von den Ortsgemeinde-Vertretungen zu besorgen.

Leč Roma locuta est — správní soud promluvil a to nejednou, nýbrž — jak viděli jsme a ještě uvidíme — několikráte a tím dán úřadnímu jednání v této příčině určitý, jistý směr, jímž v praxi nutno se bráti v případech těchže neb analogických.

Jsou pak pro praxi v této věci nejdůležitější pravidla tato:

1. Dle §§ 35. a 36. zákona ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50. rozeznávati jest obce místní a obce farní.

2. Dle těchže §§ 35. a 36. téhož zákona veškerá nějaké věci církevní či náboženské se týkající práva nebo povinnosti, jež zákonem obcím byla přiřčena, aneb uloženy, přísluší a uloženy jsou *obcím farním*. Jediné práva patronátní mohou obcím místním příslušeti jakožto místním.

3. Zapraviti výlohy na účel náboženský (Cultuszweck) možno uložiti dle § 35. cit. jen obcím farním a nikoliv obcím místním; předpisy opačné, jež v jednotlivých zemích byly dosud platny, dle § 57. cit. pozbývají své platnosti (spr. soud 24. října 1879; 26. června 1880; 1. července 1881; 25. listopadu 1881; 26. října 1882; 4. ledna 1883; 2. listopadu 1883.

4. Vřaditi výlohy na účel náboženský, jimižto by stíženy byly osoby jiné farní obce, do rozpočtu obce místní, příčí se § 35. odstavec 2. a § 36. cit. (spr. soud 7. února 1880).

5. Vybírati dávky k účelům náboženským nepřísluší obci místní, nýbrž obci farní a úřadu státnímu, jenž dle §§ 35. a 36. cit. rozhodne o způsobu, jakým dávky ty vybírati jest. (Správní soud 9. března 1883.)

6. O výdeji na účel náboženský nemůže se usnášeti zastupitelstvo obecní jakožto zastupitelstvo obce místní — nýbrž jen jménem obce farní. (Spr. soud 1. února 1884)

7. Příjmů jmění obecního (vyjímaje případy v čl. 9. zák. ze dne 25. května 1868 ř. z. č. 49 uvedené), nelze užiti k účelům náboženským (na př. obnovení kaple místní). (Správ. soud 11. března r. 1885.)

Konečně na potvrzenou toho, co zde praveno, budiž uveden nález správního soudu ze dne 21. září 1892. č. 2891., jenž sice vzhledem ku § 37. cit. zákona ze dne 7. května 1874. a obzvláště vzhledem k výše uvedenému nařízení ministerskému ze dne 31. prosince 1877. ř. z. č. 5. každého musí překvapit, leč pro výklad zákona toho má cenu převelikou, neboť natíná a to dosti hluboko gordický ten uzel výše jmenovaných odstavců cit. zákona z r. 1874. Nález tento vydán byl na stížnost obcí Tuenno a Nanno proti ministerstvu kultu a vyučování, jež výnosem ze dne 31. května 1891. č. 25624 uložilo obcím jmenovaným, jakožto přifařencům farnosti Tassullo, povinnost přispívati na obnovu střechy chrámu Tasullského. Zníť pak doslovně nález ten takto:

„Was die Einwendung der beschwerdeführenden Gemeinden anbelangt, dass *Pfarrgemeinden* nach dem Gesetze vom 7. Mai 1874. *nicht constituirt wurden* und hiezu nach § 37. l. c. *ein besonderes Gesetz* nothwendig sei, so ist zu constatiren, dass in den §§ 35 und 36 des Gesetzes vom 7. Mai 1874. *der Begriff der Pfarr-*

gemeinden, deren Obliegenheiten und die Mittel der Bedeckung ihrer Bedürfnisse *normirt sind*, und *daher die Anwendbarkeit der materiellen Bestimmungen dieser Paragraphe sofort gegeben und keineswegs von der Erlassung eines Ausführungsgesetzes abhängig ist.*" (Správní soud 21. září 1892. č. 2891.)

Václav Kocián.

Rorátní mše svaté v Čechách.

Rorátní mše svaté jsou v Čechách od nepaměti obyčejem. Již arcidiecésní synoda Pražská z roku 1605. nazývá obyčej ten *prastarým* (antiquissimus), pobožnosti věřících nanejvýše přiměřeným a chvalitebným, a proto dovoluje, aby ve všech kostelích metropole a arcidiecése pražské pro vždy byl zachován.[1])

Z příčiny tohoto nepamětného trvání a oblíbenosti, jaké se pobožnost tato v Čechách těší, dostalo se na žádost knížete arcibiskupa pražského slavné paměti kardinála Bedřicha ze Schwarzenbergu obyčeji tomu od Sv. apoštolské Stolice zvláštního potvrzení a indultu dekretem Kongregace Svatých obřadů ze dne 17. listopadu 1864., jakýž již sto let dříve, totiž dne 22. srpna 1744., království polskému byl udělen.[2])

Tím staly se rorátní mše svaté, které již *z nepamětného obyčeje* (ex usu immemorabili) privilegovány byly, též privilegovanými z *obecního povolení* (ex indulto generali).

---

[1]) De sacrosancto Missae Sacrificio: Antiquissimus usus celebrandi cum cantu missam de Beata Virgine, quae Rorate appellatur, laudabilis est et fidelium devotioni ac pietati apprime accommodatus ideo in omnibus ecclesiis hujus Metropolis et Archidioecesis nostrae perpetuo retineri poterit et observari.

[2]) Iuxta concessionem factam regno Poloniae die 22. Augusti 1744. in tota Bohemia retineri potest jamdiu inducta consuetudo fidelibus acceptissima, qua fit, ut per integrum tempus sacri Adventus usque ad diem 23. Decembris in singulis ecclesiis ad auroram celebretur cum cantu Missa — Rorate coeli desuper — cum Gloria, Symbolo et unica Oratione, ipsis non exclusis dominicis: quae quidem Missa in ecclesiis minoribus celebratur absque cantu, sine Gloria exceptis sabbatis, sine Symbolo et cum commemorationibus occurrentibus exclusis tantum diebus, quibus urget obligatio pro populo applicandi Missam Officio diei respondentem, si ecclesiae sint parochiales vel conventuales. Et quoniam in festo et per octavam Immaculatae Conceptionis loco Missae — Rorate — decantari vel legi consuevit Missa Deiparae sine labe originali Conceptae, haec consuetudo servanda est. Hanc missam excludunt solummodo festa primae classis, si alicubi occurrant. Missale ante Missas proprias in Provincia Pragensi, vel Mühlb. Suppl. II. pg. 578., vel inter Praemonitiones Directorii Budvic. n. 8.

Privilegium jejich záleží dle dekretu dole citovaného v tom:

1. že v celých Čechách možno po *celý advent* až do 23. prosince (incl.) i *v neděli* — vyjma jediný svátek dvojný *prvé třídy* [3]) sloužiti *slavnou* neb *zpívanou* mši svatou votivní dle formuláře votivních mší sv. pro dobu adventní — *Rorate coeli desuper* — a *v oktávu Neposkvrněného početí Panny Marie* dle formuláře toho svátku - *Gaudens gaudebo*, a

2. že tyto mše svaté slouží se podle řádu votivních mší *slavných*, t. j. s *Gloria*, *Credo*, *jedinou* orací, *Ite missa est*, a posledním evangeliem *sv. Jana*. Tím liší se toto privilegium naše od privilegia celé Církvi uděleného; neboť dle tohoto

a) nesmí se votivní mše svatá de Beata sloužiti nejen o svátcích dvojných *prvé*, ale i *druhé třídy*, a mimo to ani na *první neděli adventní*, a

b) nesmí se sloužiti řádem mší *slavných*, nýbrž *soukromých*. [4])

Ale i na menší kostely jest v privilegiu tomto pamatováno, neboť dovoleno v kostelích takovýchto tuto mši svatou sloužiti i *potichu*, a sice ve všechny dny, jako slavnou nebo zpívanou, slouží-li se v nich *více mší svatých*; v kostelích však, kde sloužena pouze *jedna mše svatá*, vymezeny (excepti) jsou pro mše rorátní vedle svátků prvé třídy též dni, na které jest farář povinen applikovati za osadníky, tedy *všecky neděle* a den *sv. Tomáše* (21. prosince) a po případě *sv. Ondřeje* (30. listopadu).

Leč *řád* tichých mší rorátních jest jiný, než slavných či zpívaných, neboť tu zachovati jest řád votivních mší *soukromých*. Dle toho tedy

1. *vynechává se Gloria a Credo*; [5]) výminku činí pouze *sobota*, na kterou, jakožto den Marii Panně zasvěcený, říká se vždy *Gloria*, [6]) ne však *Credo*.

2. *Orace* musí býti vždy *aspoň tři*, totiž: *a) mše votivní*, *b*) mše *svátku toho dne připadajícího*, *c*) *ferie*, která se béře ze mše neděle předcházející a na čtvrtém místě klade se nyní *orace přikázaná za papeže*. Činí-li se některého dne vzpomínka *svátku prostého* klade se tato na čtvrtém místě a přikázaná na pátém.

Koná-li se officium o ferii, jest druhá orace *ferie*, třetí za *církev* a čtvrtá přikázaná za papeže.

Je-li předepsáno officium feriální v den vigilie, koná se druhá o ferii, třetí o vigilii a čtvrtá za papeže.

---

[3]) Takový jest zde jen svátek *patrona chrámového*. Rorate nesmí se tedy sloužiti: *a*) dne 30. listopadu při kostelích sv. *Ondřeje*, připadá-li v adventě; *b*) dne 3. prosince. při kostele sv. *Františka Xaverského*; *c*) dne 4. prosince při kostele sv. *Barbory* neb svatých *14 Pomocníků*; *d*) dne 6. prosince při kostelích sv. *Mikuláše* a v celé diecési *Budějovické* a konečně *e*) 21. prosince při kostele sv. *Tomáše*.

[4]) S. R. C. 29. Jan 1752. Gardell. n. 4074 v. 4223. 6.

[5]) S R. C. 2. Septb. 1690. Gardell. n. 3085 v. 3232 1.; 22. Septembr. 1837. n 4666 v. 4815 XII. qu. 4

[6]) S. R. C 30 Julii 1689. Gardell. n. 3042 v. 3191.

3. Preface jest vždy *vlastní* (o Panně Marii) s vložkou *Et te in veneratione*

4. Místo *Ite missa est* říká se vždy *Benedicamus Domino* a jen v sobotu, poněvadž říká se *Gloria*, ponechává se *Ite.*

5. Poslední evangelium jest *vždy evangelium sv. Jana.* [7])

6. Dne 18. prosince, na nějž slaví se svátek *Očekávání porodu Panny Marie*, neslouží se ani slavná ani tichá mše svatá dle řádu mší votivních, ale tak, jak předepsána jest v direktáři.

Poněkud jinak třeba jednati při tichých mších votivních *v oktávu Neposkvrněného početí Panny Marie*, neboť tu šetřiti jest těchto pravidel:

1. Je-li v direktáři předepsáno officium a mše svatá *o dni v oktávu* (de die infra Oct), nečiní se žádná změna, ale slouží se mše svatá tak, jak předepsána jest v direktáři.

2. Předpisuje-li se však officium a mše svatá o některém jiném svátku dvojném neb polodvojném, říká se sice z ohledu na oktáv slavnosti *Gloria*, ale *Credo se vynechává*; druhá orace jest *ze mše svátku*, třetí *ferie* a čtvrtá bude *svátku prostého*, připadá-li nějaký, aneb *přikázaná.* [8]) Josef Lhotský, farář v Dolních Jirčanech.

---

[7]) Tak zněly by předpisy pro mše rorátní takto:

a) 4. prosince, kdy slaví se svátek sv. Barbory:

Missa vot. Rorate, sine Gloria et sine Credo 2. or. s. Barbarae, 3. feriae, 4. imperata, Praef. Beatae: „Et te in venerat., Benedic, ult. evang. s. Ioan.

b) 5. prosince, kdy slaví se sv. Petra Chrysol. se vzpomínkou sv. Sabby:

Missa vot. Rorate, sine Gl. et sine Cr, 2. or. s. Petri Chrysol. 3. feriae, 4. s. Sabbae, 5. imper. etc.

c) dne 19. prosince, kdy letos jest officium prosté o ferii:

Missa vot. Rorate, sine Gl. et sine Cr., 2. or. feriae, 3. pro Eccl. 4. imper etc.

d) dne 20. prosince, kdy jest vigilie sv. Tomáše a officium o středě suchých dnů:

Missa vot. Rorate, sine Gl. et sine Cr., 2. or. feriae, 3. vigil., 4. imper etc.

[8]) Na příklad:

a) dne 11. prosince o svátku sv. Damasa:

Missa festi Gaudens gaudebo, Gl., 2. or. s. Damasi, 3. feriae, 4. imper. sine Credo, Praef. Beatae: Et te in Concept. Immacul., Ite Evang. s. Joan.

b) dne 13. prosince o svátku sv. Lucie, o němž kommemoruje se sv. Ottilie:

Missa festi Gaudens gaudebo, Gl. 2. or. s. Luciae, 3 fer. 4. s. Ottiliae, 5. imper. etc. (V diecési Budějovické a při chrámech sv. Mikuláše: 2. or. Oct. s. Nicolai, 3. fer. 4. s. Ottiliae, 5. imper etc.)

Romanarum Congregationum Responsa plurima ad praxim maxime spectantia.*)

Explicatio abbreviationum:
S. R. C. = Sacra Rituum Congregatio.
S. C. E. = Sacra Congregatio Episcoporum et Regularium.
S. C. C. = Sacra Congregatio Concilii Tridentini.
S. C. I. = Sacra Congregatio Indulgentiarum.
C. S. O. = Congregatio Sancti Officii, nempe supremae Inquisitionis.
S. P. = Tribunal Sacrae Poenitentiariae.

Praenotanda: In responsionibus Sacrarum Congregationum occurrunt nonnunquam verba, quorum sensus ob majorem minoremve intelligendi difficultatem est explicandus.

Dilata = differtur respondere, ut res maturiori examini subjiciatur, utpote difficilis solutionis.

Affirmative et amplius: Negative et amplius = cum res fuerit in s. Congregatione plus aequo discussa et plenis votis, prout jacet, decisa, non amplius admittitur tale quaesitum, seu causa omnino finita et nova negatur instantia.

Nihil = petitio non admittitur utpote incogrua.

Relatum vel *Lectum* = cum relatum vel lectum fuerit in s. Congregatione postulatum, non fuit admissum seu preces repulsas intellige.

Reponatur = responsio non datur, sed petitio reponitur in archiviis s. Congregationis.

Detur decretum generale = detur responsio obligans omnes.

Spectare ad Episcopum vel *orator adeat Episcopum*, ut nempe ipse provideat juxta canonicas ordinationes, non autem juxta libitum suum.

Non congruere = Congregatio non putat quod conveniat concedere, quod quaeritur.

Decreta de benedictionibus.

1. Ad benedictionem fontis in oratione et praefatione manus teneantur *junctae*. S. R. C. 25. sept. 1806.

Benedictio fontis facienda est etiam in Vigilia Pentecostes, et quaevis contraria consuetudo declaratur abusus. S. R. C. 7. dec. 1844.

Consuetudo benedicendi aquam baptismalem extra vas baptisterii, retineri potest, modo antequam ponatur Chrisma, mittatur aqua in suum fontem. S. R. C. 7. apr. 1832.

---

*) Scavini: Theologia moralis universa tom. IV. n. 68.

2. Sacra Pyxis in benedictione, quae cum ipsa datur, debet cooperiri extremitatibus veli humeralis. S. R. C. 23. febr. 1839. n. 4844. ad 5. — Velum hoc semper esse debet albi coloris. S. R. C. 26. mart. 1859.

In benedictione cum s. Pyxide (ciborio) congruentius *omittitur* thurificatio: non tamen cum impertitur benedictio cum ostensorio. S. R. C. 11. sept. 1847. n. 5112.

Thuriferarius eo ipso tempore, quo datur benedictio, potest vel incensare Sacramentum vel non incensare; servari potest utrumque secundum locorum consuetudinem. S. R. C. 16. mart. 1647. et 7. sept 1861.

3. *Benedictio puerperarum.* Jus benedicendi puerperas non spectat privative ad parochos; in libertate puerperarum est, ad quamcunque ipsis benevisam ecclesiam accedere, ut eandem recipiant. S. C. C. 7. dec. 1720.

Ad benedictionem post partum jus tantummodo habent mulieres, quae ex legitimo matrimonio pepererunt. S. R. C. 18. Jun. 1859.

Regularibus non prohibetur in ecclesiis suis mulieres post partum ad purificationem admittere (S. C. C. 20. Junii 1620.), nisi adsit constitutio synodalis in contrarium (S. C. C. 31. Mart. 1759.).

Quid si proles mortua sit sine baptismate? estne mutanda Oratio Ritualis, cum tunc mulieri benedicendae non conveniat? S. R. C. 12. sept. 1857. n. 5251. ad XX. respondit: *Servandum omnino Rituale Romanum.*

(Caetera sequentur.)

Dotazy a odpovědi.

Dotaz.

Tento týden měl jsem na protokole snoubence, kteří jsou spolu spřízněni. Leč když sestavoval jsem jejich rodokmen, vyšlo na jevo, že spřízněni jsou nejen po matce, nýbrž i po otci — tedy i po přeslici i po meči. Dovoluji se tázati:

1. Postačí v tomto případě jedna dispens?
2. Postačí jeden rodokmen?
3. Jak rodokmen ten má býti kolkován? J. M.

Odpověď.

Ad 1. Jedna dispens nepostačí; zapotřebí dispense dvojí; neboť jest zásadou „kolikero spříznění — tolikera dispens“. Takováto několikerá příbuznost může býti i trojí zvláště z původu illegitimního.

Ad 2. Rovněž nepostačí rodokmen jeden, nýbrž třeba rodokmenů dvou.

Ad 3. Co se týče kolkování rodokmenu, nutno rozeznávati dvojí případ a sice:

a) Je-li třeba dispense *jenom církevní*, pak rodokmen kolkován býti nemusí.

b) Je-li však zapotřebí též *dispense politické*, pak nutno rodokmen kolkovati — ovšem ne vždy stejně; neboť tu zase rozeznávati jest dvojí případ a to:

α) Mají-li snoubenci všecky doklady všech dat, v rodokmenu uvedených, — totiž listy křestní, oddací a úmrtní — pak je rodokmen jaksi jen přehledným výkazem sumárním všech těchto listin již kolkovaných — a proto postačí naň kolek jen jako na přílohu — 15 kr. Leč upozorňuji co nejdůtklivěji, že v tomto případě, takovýto rodokmen *nikdy nesmí býti ni duchovním správcem podepsán ani farní pečetí opatřen*; tedy zcela bez podpisu i bez pečeti farní, sice by jistě přišla pokuta.

β) Nemají-li snoubenci těchto listin průkazných a vyhotoven-li rodokmen z matrik příslušných — pak stává se úředním výkazem matričním neboli zastupuje a má tutéž platnost, jako výše zmíněné listiny samy o sobě zvláště vydané. A poněvadž po zákonu možno o jednom kolku vydati jen jeden akt matriční, jest nutno takovýto rodokmen opatřiti tolika kolky, (dle nynějšího poplatkového zákona po 50 kr.), kolik matričních aktů vykazuje neboli kolik listů křestních, oddacích a úmrtních zastupuje. Na příklad je-li na rodokmenu uvedeno 6 aktů matričních, tedy $6 \times 50 = 3$ zl. — tedy kolek třízlatový. Netřeba dokládati, že takovýto rodokmen musí býti duchovním správcem podepsán a pečetí farní opatřen.

Václav Kocián.

* * *

Rozhodnutí S. Congreg. Rit. Primas uherský zaslal některé dotazy Sv. Kongr. Rit., by o nich rozhodla. V odpovědi ze dne 30. srpna 1892. pozoruhodna jsou tato dvě rozhodnutí:

1. Při sv. evangelium na konci mše svaté má kněz státi tak jako při prvním, totiž „oblique“.

2. Byť i někdo recitoval (o dni ferialním) některé z nových officií votivních, může přece sloužiti mši svatou de feria má však při ní ono officium votivum kommemorovati. (Linz. Quart. 1893. str. 1012.)

Literární oznamovatel.

Die Kirche und die Reformation. Von. Dr. *K. Krogh-Tonning.* Uebersetzt von Gustav Ferbers. Mainz 1893.

Neveliká, a přece velmi vzácná brožura! Na 88 stranách podávají se nejvážnější věci o *církvi.* Statě ty napsal *lutheránský* theolog, Dr. Krogh-Tonning, farář v Kristianii a věhlasný učenec švédský. Jeho jméno jest v učeném světě známo od té doby, ve které vydal svůj epilog ke kázáním znamenitého dominikána německého P. *Scheera* a neostýchal se veřejně před souvěrci svými přiznati věci, které je na každý způsob spíše zarmoutily než potěšily. Nemaje na tom dosti,

vydal Dr. Krogh-Tonning přítomnou studii o „církvi a reformaci“. Nepravíme, že v ní všecko z katolického stanoviska podepsati sluší, máme však za to, že na pravdu uhodil pan překladatel německý, Gustav Ferbers, když v předmluvě napsal: Proč katolický theolog obstaral překlad spisku tohoto luteránského, poví nejlépe spisek sám. Opravdu nečetli jsme spisku protestantského, jenž by nám byl tak příznivým a katolické církvi, jakožto *„sloupu pravdy“* tak blahosklonným, jako tato studie luteránského dra Krogh-Tonninga.

Již předmluva páně auktorova jest velmi pozoruhodna a my ji zde sdělíme, doufajíce, že se tím čtenáři zavděčíme a ho s auktorem seznámíme.

Především staví pan spisovatel na jisto, že v církvi luteránské vše *k rozkladu* se kloní. Snahou jeho upřímnou jest, ukázati, že po dnes možno najíti na tomto světě těžiště, jež vše sebou strhuje, ale samo pevným jest. *Církev Ježíše Krista jest oním pevným základem* (těžištěm), proto zasluhuje naši všechnu důvěru a lásku. Jen v církvi Kristově dojde duše pokoje a spásy, a to dokázati chce pan auktor positivně v tomto spise. O nic nejde mu tak, jako ukázati, že vládnoucí názory protestantské o církvi vedou k úplnému rozkladu jejímu. Spisovatel nechce se *líbiti*, chce jen *v čas* na nepopíratelnou událost (rozklad) upozorniti a končí modlitbou k milostivému Bohu, aby ráčil církev svou přivésti k tomu, aby mu *s radostí sloužila v pokoji*!

Rozeberme obsah této zajímavé luteránské studie!

Především staví pan auktor na jisto, že Pán Bůh svěřil církvi všecky prostředky a milosti k našemu spasení. To jest dle něho nejdůležitější částí z celého výměru církve. Z té příčiny vyhlašuje dr. Krogh-Tonning velikým bludem domněnku, která tvrdí, že prý není spásodárnou čili spasitelnou a že jí nenáleží *prostředkovati* mezi Bohem a člověkem. Není také pravda, že se každý může s Pánem Bohem vyrovnati bez zvláštního prostředníka. Církev, která není prostředkovatelkou mezi námi a Bohem, není *církví* pravou. Kdo tak smýšlí, ukazuje, že má jen přirozené náboženství. Kdo považuje církev jen lidským dílem, bloudí, a kdo nejde po cestách, které církev káže, také bloudí. — Církev jest *společnosť křesťanů*! Je církev *viditelnou* nebo neviditelnou? Pan auktor odpovídá, že otázka ta mu připadá jako když se někdo do opravdy táže, je li člověk viditelným anebo neviditelným. „Církev neviditelná“ zdá se panu auktorovi obsahovati odpor v pojmu samém, a jenž prý je „nejasný.“ Proti běžnému pojmu o církvi v protestantismu (pastor Pelišek!) stanoví dr. Krogh-Tonning na jisto, že církev jest *institucí božskou* pro *spásu* lidí založenou, že v ní jsou k tomu všecky prostředky a že jest společností všech křesťanů. Na otázku: Kde je církev? odpovídá: „Wo die Verwaltung der Gnadenmittel ist“ a polemisuje velmi šťastně s Lutherem, jenž jinak tomu chtěl. Není pravda, že církev založena jest na Písmě sv. apoštolů, jelikož *před* nimi byla a panu auktorovi vidí se taková vytáčka *historickou nemožností*! (Dokonč.)

Vlasť. Red. Tom. Škrdle. Roč. X. čís. 1. s následujícím obsahem: Dr. František Xaver Kryštůfek, rektor české university. — Učení katolické a učení Petra Chelčického o societě občanské. Napsal Dr. Ant. Lenz. — Z básní Františka Šťastného. — Poslední oběť na Velíze. Dějepisná povídka. Napsal Alojs Dostál. — Výtet do Tyrol, k moři Quarnerskému a zpět do Solnohradska. Popisuje B. Hakl. — Upřímné slovo o lásce k vlasti. Píše Frant. Pohunek. Listí padá. Báseň od Ant. Bulanta. — Ve vsi a v zámku. Povídka. Napsal V. Špaček. — Charakteristika Husových Listů. Napsal Filip Konečný, Ord. Praed. — Sjezd katolický ve Würzburku. Napsal Josef Vondrák. — Listy z Asie. Píše —x. — Umění. — Literatura. — Vlasť vychází jednou měsíčně v Praze v č. 234.-I. a předplácí se ročně **4 zl.**, pololetně **2 zl.** —

Dělnické Noviny, organ katolického dělnictva česko-slovanského, vycházejí redakcí Tomáše Jirouška dne 1. a 16. každého měsíce.

Oba časopisy, Vlasť i Dělnické Noviny, čtenářstvu listu našeho doporučujeme.

„Růže dominikánská“. Katolický časopis bratrstva růžencového a třetí řehole dominikánské. S dovolením představených. Za redakci a vydání odpovídá Fr. Filip Konečný. Ord. Praed. Ročník VII. Číslo 7.

Literární novinky,

jež doporučujeme pozornosti pp. čtenářů „Rádce duch.“

Kde je reformace? K otázce té na základě studií historických odpovídá Dr. Karel Lev Řehák, farář u sv. Ducha.

Ve spisu tom, jenž bude obsahovati asi 40 archů tisku, pojednává se mluvou všem srozumitelnou a způsobem poutavým v předmluvě o reformaci pravé i nepravé vůbec; v prvém dílu o lžireformaci skrze Husa, Lutra, Kalvina, Jindřicha VIII. a jich stoupence; a v dílu druhém o reformaci pravé skrze sněmy (tridentský), papeže (Pia V.), kardinály (sv. Karla Borr.), biskupy (sv. Františka Sales. a sv. Alfonse Lig.), kněze (sv. Ignáce, bl. Petra Kanisia, sv. Vincence de Paula, Dona Boska), vůbec; pak o reformaci zvláště v Čechách skrze vládu světskou, vládu duchovní i nábožná sdružení nekněží. Aby si toto cenné dílo, obsahující celou zbrojnici zbraní obranných pro katolíky, každý snáze poříditi mohl, volili jsme vydati je v sešitech čtyřarchových po **30** kr., a možno je objednati v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (G. Francl) v Praze, I.

Kázání apologetická. Napsal prof. Jan Ev. Hulakovský. Sešitem 4. ukončen bude I. díl. Cena seš. 30 kr. — Sbírka ta je vítanou pomůckou všem katechetům i kazatelům, najmě ve městech.

Listy homiletické.

O posledním dnu v roce.

Rozhled po životě našem, ve vlasti, ve světě.

„Moudrosť (Boží) dosahá mocně od konce
až do konce a řídí všecko líbezně“.
Moudr 8, 1.

Poslední den v roce opět shromáždil nás zde v chrámu Páně, jako jiná leta.

Jako ten, jemuž vyměřen čas života, zírá na orloj (stroj hodinový) a čítá, jak dlouho ještě bude živ: tak i my, stojíce na konci roku tohoto, čítáme, jak dlouho ještě potrvá. Ne dlouho, jen několik hodin; pominul, ukápla kapka do moře věčnosti.

Četněji než jindy sešli jste se dnes do chrámu Páně; každého srdce táhlo, aby aspoň dnes, v poslední den v roce, Pánu Bohu poděkoval za ta bezčetná dobrodiní, jež mu byl prokázal v roce minulém a zase jej prosil na rok budoucí; neboť bez Pána Boha nemůže člověk býti živ. A opět jednou otočila se rafije na ohromném stroji hodinovém, jejž řídí „král časů“, Pán Bůh, a brzy státi bude na dvanácté, aby započala běh svůj znova.

Mnohý stráví dnešní večer při zábavě, s tváří veselou, myslí rozjařenou a uvítá nový rok s pohárem pěnivým v ruce; ale nepováží, že může rok nový pro něho býti osudným, trudným a smutným, třeba posledním. Kdo zná budoucnost? Nevíme ani, co zítřek přinese nám, natož celý dlouhý rok! — A mnohý seděti bude dnes v komnatě své, hlavu maje o dlaň opřenou, a vzpomínati bude, zamyšlen a roztrudněn, roku minulého; co nemilého mu byl přinesl, co bolů, zármutku, strastí a trampot v něm byl zakusil a děkovati bude Bohu, že mu pomohl vše to přestáti a přetrpěti. A pln starostlivosti obrátí zřetel do budoucnosti a tázati se bude: „Jaký as bude pro mne ten rok budoucí? Zdaž opět tak trudný a smutný, jako minulý“? Ale pln jsa víry a svaté odhodlanosti, řekne: „Děj se vůle Boží; jak Pán Bůh chce; jsem připraven na vše“. Mluviti bude s Jobem: „*Jestliže dobré věci jsme z ruky*

Boží přijímali, zlých proč bychom nepřijímali? V tom hřešiti nebude, ale připraven bude na vše, přijď, co přijď!"

A my, ku kterému přidáme se my? Kdo z obou jedná moudřeji? Jistě že tento. A proto i my chceme následovati příkladu jeho, chceme z této chvíle, kdežto srdce naše ku vážným myšlénkám naladěno jest, kořistiti ve prospěch duše své, chceme jí použíti ku spasení svému, bychom se připravili na rok budoucí, se utužili a posilnili i pro veškeren život svůj, ano i pro ten rok, nemající konce, pro věčnost.

Pročež chceme, rozmilí v Kristu, rozhlédnouti se nejprv *po životě svém a po své domácnosti*, pak *po poměrech ve vlasti naší* a posléze *i po životě ve světě vůbec za dnů našich* a odtud vážiti naučení pro rok budoucí, život náš, i věčnost!

Ty Moudrosti Věčná, kteráž zasaháš mocně od konce až do konce a řídíš všecko líbezně, — ty Králi časů Věčný, budiž s námi i v této chvíli!

I.

a) Nahlédni do nitra svého, srdce svého, duše své; dnešní den tě k tomu vybízí; jeť poslední den v roce. Kdo ví, jak dlouho budeš živ, dočekáš-li se budoucího? Ejhle, jak rychle čas ubíhá a nic nezastaví jej; toť střela ta nejrychlejší. Mnohý, který před rokem zde byl, již zde není; stanul na soudu Božím, v brzce tam státi budeš snad i ty.

Konej účet! Tak volá k nám prchající rok a napomíná nás ústy proroka Isaiáše: *„Zřiď dům svůj, nebo umřeš a nebudeš živ"!* Ano umřeš. Zdaž za rok, za pět, deset, padesáte let? Což na tom záleží? Ale umřeš! Pročež vezmi knihu *svědomí svého* a otevři ji. Nahlédni a čítej, co máš na kapitále a co jsi dlužen; co jsi vydělal, anebo snad prodělal; čítej skutky dobré a i chyby a poklesky; co jsi vykonal, anebo co mělo vykonáno býti a nebylo; odčítej dluhy od jistiny. Co ti zbude? Snad málo, snad nic, snad dluhy! Neboť máš svaté povinnosti jež mají, musejí plněny býti, Bůh toho žádá. A jsou povinnosti k Bohu, k bližnímu a k sobě. K Bohu: modlitba, služby Boží a čest a sláva Boží. Nebo jsa dílo Boží a jediný tvor rozumný na zemi, máš přede vším ke cti a chvále Boží býti živ. — A k bližním? Jsi otec, manžel, hospodář; máš rodiče, sousedy; ano i k chudým máš povinnosti, neboť v nich máš viděti Krista Pána. — A k sobě, *k duši své*: nebo o tu jest ti přede vším se starati. Ale bohužel, u mnohého jest starost o duši starostí tou poslední. A přece *jednohoť jest potřebí* přede *vším*: *spasiti duši svou! Co platno člověku, byť světa získal, trpí-li na své duši škodu? Co dá člověk za duši svou?* — Duše ztracena, všecko ztraceno; duše spasena, všecko spaseno. A duše tvá, jsi *ty*; toť ta *část*, která neumře. *Tělo vrátí se do země, odkudž jest vzato*; *duch pak k tomu, kterýž jej stvořil.* Kaz. 12, 7. *Neboť nemáme zde místa zůstávajícího, ale budoucího hledáme.* Žid. 13, 14

Pročež naprav, co napraviti, dohoň, co dohoniti se dá; pomni, že čas rychle ubíhá, že tento rok snad je tvůj poslední.

„Nebude nám vždy dne nebe přáti,
jednou budem dlouho — dlouho spáti;
až nám zavzní hlasným rohem,
vstaňte bratří s Pánem Bohem!“

Dokud den jest, musím dělati, pravil Spasitel; *přicházíť noc* (hrob, smrt), *kdežto žádný nemůže dělati.* Žij tak, napomíná svatý Augustin, jak si při smrti budeš přáti, abys byl býval živ. Myšlénky vážné a přísné, ale velmi dobré a spasitelné, zvláště v poslední den v roce!

b) Ale máš i *dům svůj:* svou rodinu, svůj příbytek, své sousedstvo, svou obec. I ty poměry ukládají povinnosti; i to spadá na váhu; i to vše musí dnes do účtu vzato býti. I taž se sebe, zdaž, jsa otec a manžel, o svou rodinu poctivě se staráš? Zdaž jměním svým moudře a rozumně hospodaříš? Zdaž se svými v bázni Boží, v lásce a svornosti jsi živ? Zdaž svou živnost poctivě a spravedlivě provozuješ? Zdaž se sousedy dobře se snášíš, i k obecnému blahu, k míru a pokoji, k lásce a svornosti v obci přispíváš? — Nebo i to vše jsou tvoje povinnosti. Poslední den v roce jako věřitel, hlásí se, abys i v tom účtu učinil s ním pořádek. A shledáváš-li, že tu tam pochybeno, budiž v roce budoucím napraveno. I tyto věci náležejí ku rozjímání a vzpomínkám o posledním dnu roku dokonávajícího!

II.

Ale jsme též *Čechové, vlastenci!* Kdo by z nás s hrdostí nepřiznával se k národu českému? Kdo by nemiloval své vlasti? Ale věřte mi, drazí přátelé, bratří a sestry v Kristu, že ne bez bázně pohlížím vstříc do budoucnosti. Tážu se, co z národa našeho býti má? Jako *zázrakem* Bůh vzkřísil jej, neboť byl téměř již *mrtvolou;* stáltě na pokraji záhuby. Ano, sami učenci pochybovali, zdaž se vzkřísí? Psali o něm již jako o národě *mrtvém*, jako o bratřích Slovanech na severu (Polabských), kteří již vymřeli, anebo se zvrhli v národnost jinou. Neměli jsme do toho daleko. Jen ten *katolický kněz* ještě v kostele s kazatelny a *vesnický učitel* ve škole ku mládeži mluvili k lidu jazykem jeho, tím milým, krásným, zvučným, jazykem mateřským. Vše ostatní: úřady, školy, veřejné jednání se vedlo jazykem cizím; i já jsem vyšel ze škol těch. Byl ustanoven národ náš, národ svato-Václavský, k vyhynutí, na vymření; ortel nad ním zpečetěn.

Avšak neutuchla *láska k vlasti a k milému národu* v srdcích všech. Podobalť se národ náš ubohý raněnému, ležícímu vedle cesty, čekajícímu svého Samaritána. I zželelo se ho mnohým srdcím upřímným, poctivým a věrným. A byli ryzí *vlastenci, poctiví a věrní* a byli to hlavně, *s hrdostí* to pravím, *katoličtí kněží* a toho nemůže upříti nikdo, kteří se toho ubožáka ujali a začali křísiti ho; a nešetřili práce, namahání, ni obětí — nedbali ústrků, posměchů, opovržení i pronásledování, až podařilo se jim s pomocí Boží polomrtvého vzkřísiti a uvésti jej do řady národů jiných a vzdělaných.

Kéž by se bylo zůstalo na cestě té! Kéž by se bylo dále pracovalo *svorně* v duchu vznešených vlastenců těch! Ale bohužel — a se srdcem *krvácejícím* to pravím — za posledních let stalo se *rozdvojení*. Národ rozdělen ve strany dvě, jež příkře proti sobě stojí; proto klesli jsme na váze politické. A toť jest *to největší neštěstí*, kteréž národ náš potkati mohlo. Jsmeť národ malý. Co pořídí, sám v sobě rozdělený? A my toho nedbáme, mezi sebou se hašteříme, potíráme, vzdory sobě činíme — a zatím vlast a národ hynou. I volám: To jsme vlastenci? Kde jest obětovnost, zapření sebe?

Ó kéž bychom poznali a to dnes, v poslední den roku tohoto, co nám ku prospěchu a co k záhubě jest! Vzpomeňme *slz a slov* Krista Pána nad zaslepeným, zatvrzelým Jerusalémem! — Nechtěl slyšeti; slepě šel vstříc záhubě své. Kéž bychom se učili z dějin lidstva, z dějin svatých! Unikli bychom záhubě, jinak neodvratná bude! —

A což dím o *rozkolu náboženském*, kterýž za těchto posledních let opět se ohřívá a začíná a jejž, stůj co stůj, mnozí v národě našem znova rozdmychati se snaží? Kam to povede? Děkujme Bohu, že jsme téměř všickni ve svaté, katolické církvi. Jen ta zachránila nás, kteráž jest rovně spravedliva ke všem národům na světě. Co prospěje nám rozkol náboženský? Každý list našeho dějepisu nám hlásá, kde se ocitnul národ po více než dvoustoletém náboženském rozkolu, že téměř zahynul. Ale my jsme slepi a nechceme se ničemu učiti. Po třicetileté válce oltáře byly zpustošeny, kostely pobořeny, osady vypáleny, drahocenné památky po předcích zničeny, vlast všecka jedna poušť, po kteréž se proháněly po libovůli cizí vojenské hordy, a národ? Téměř zničen, tak že nezůstalo v Čechách ani jeden milion lidí, a těch časů bychom si přáli zpět? To bude potom lépe v Čechách? To bude blahobyt?

Buďme moudří, nerozpalujme se zbytečně pro nevčasnou a záhubnou věc; ale připomeňme si opět a opět oněch pěkných a pravdivých slov básníkových:

„Pracujž každý s chutí úsilovnou
na národu roli dědičné;
cesty mohou býti rozličné,
jenom vůli mějme všickni rovnou.“

Ó, jest v těchto trudných dobách povinností každého pravého vlastence, aby nerozdmychoval, ale mírnil, krotil; látky hořavé, beztoho dosti nakupené, nepřidával. Ale, bude-li hořeti, kdo požár zastaví? Kdo bude moci říci: až *potud* a ne dál? Pak pozdě bude! Ne bourati, ale stavěti má každý. Před tisíci lety napsal básník: *Jen svorností věci malé rostou, nesvorností i největší se rozpadávají.* Vzpomeňme říše Velkomoravské; vzpomeňme *Mojmíra* a jeho synův; učme se z dějepisu! — Každý pravý vlastenec rád se zapře a přináší, kdy třeba *oběť* za vlast a národ! — A proto volám: přispěj každý k utišení myslí; ať přestane rozbroj, nastane svornosť a jednota i *síla*; a za to se modleme dnes, v poslední den v roce.

III.

Ale i rozhled po světě vůbec velice jest *neutěšený*; není klidu a pokoje nikde, zvláště v Evropě. Zdá se býti pokoj ale není. Jest ozbrojený až nad hlavu a jeden druhému nevěří. Nespokojenost tísní národy. Živnosti: obchod, průmysl namnoze váznou, hospodářství hyne. Všudež *stávky dělnické*, kde ne již 100, 200, 1000, ale 10, 20, 50, i sto tisíc dělníků se spolčuje k boji *ruky pracovné proti kapitálu*. Toť ta otázka *socialní* čili *společenská*, která ustavičně jako Damoklův meč nad námi visí, jako *mračno* plné *blesků*, kteréž, vyšle-li jen jeden blesk, roznítí požár po veškerém světě, až vzplane vše, veškerá společnost lidská jednou vzpourou a válkou společnou, válkou všech proti všem! Zdaž to pomůže? Zdaž může býti dělnictvo bez chlebodárce a tento bez dělnictva? Zdaž není možné klidné, moudré, rozumné narovnání? Kdo věc srovná? Válka, moc, násilí? Nikoli! To zůstaví po sobě poušť! Jen *mír a láska* vše vyrovná a zamezí krveprolití; jen *duch Kristův* Ale ten vymizel, není víry křesťanské. Lid odvrátil se od Krista a proto nemá *pokoje*. Při narození Páně andělé pěli: *A pokoj lidem dobré vůle!* Ano, Kristus přinesl pokoj, ale lidem *dobré vůle!* Dobrá vůle všecko srovná. Lidé však nechtějí míti dobrou vůli; a dokud dobrá vůle nebude v lidu, nebude pokoje; vše jest *marné*. — Aby však lid měl dobrou vůli, musí opět ke Kristu se navrátiti, musí zavládnouti *víra* a ne nevěra, *nábožnost* a ne bezbožnost, *pokora* a ne pýcha, zpupnost a neustupnost. Bude-li duch Kristův v lidu, bude *láska* a dobrá vůle a ta, věřte, lehce a snadno všecky otázky rozluští a srovná. Ano, musí opanovati zákon lásky: *Milovati budeš bližního, jako sebe! A co chcete, aby vám lidé činili, i vy čiňte jim; a co nechcete, aby vám činili, ani vy nečiňte!*

A proto, drazí přátelé, za to nám *dnes* prositi jest, aby dobrotivý Bůh osvítil darem Ducha svého nejprv ty, již *žezlo vlády v ruce třimají* a nad národy jsou, aby moudře a rozumně vládli; pak ty, již zákony dávají, *sbory zákonodárné*, aby rozumné a moudré zákony dávali, v duchu Kristovu; *aby osvítil národy*, by se ku Kristu Pánu obrátili, aby jako jedna veliká rodina křesťanská, jako děti jednoho Otce rádi se měli, v míru a v lásce vedle sebe živi byli a k časnému i věčnému blahu sobě napomáhali.

Jest-li však Prozřetelností Boží usouzeno jest, abychom prošli touž *zkouškou ohně*, aby národ náš nerozvahou mnohých upletl na sebe bič a sebe ztrestal, anebo ta bouře světová na nás se přivalila: ó pak by dobrotivý Bůh nedal nám zahynouti, ale zachoval nás v jednotě víry, naděje a lásky. A proto vzpomeňme i svatých *patronů* svých, svatého Václava, Vojtěcha, Prokopa, Jana Nep., Ludmily a jiných, aby stáli při národě českém a nedali nám zahynouti, nám ni budoucím.

Zvláště pak teď, v této chvíli, když pohnuto jest srdce naše a vážné myšlénky naplňují mysl naši, chceme prositi dobrotivého Boha, kterýž řídí osudy jak *jednotlivců* tak *národů*, aby dle svrcho-

vané Moudrosti své, *kteráž zasáhá mocně od konce až do konce a řídí všecko líbezně*, řídil vše k našemu *blahu*, by odvrátil od nás všecko *zlé*, těla i duše, by zachoval nás v jednotě víry, by osvítil nás každého darem Ducha svého, by zavládl svatý mír na světě, ve vlasti naší, i v příbytcích našich, abychom v bázni Boží živi jsouce, o spáse duše své i blahu národa svého pracovati a jej chváliti a oslavovati mohli zde i na věčnosti. Amen.

Bohumil Hakl, biskupský vikář a děkan v Hořicích.

Slavnost Obřezání Páně.

O sebemrtvení.

„Když se naplnilo osm dní, aby obřezáno bylo dítě . . .“ Luk. 2, 21.

Děťátko milostné dospělo osmého dne vezdejšího pobytu. Matička Boží a pěstoun panický chystají se dnes a připravují všecko k obřezání Páně.

Ejhle! První krůpěj Boží Krve — druhá — třetí — čtvrtá — mnoho jich! Na miloučkých tvářičkách nevinného Robátka spatřujeme záchvěvy citelné bolesti. — Ježíšek pláče.

V Kristu shromáždění, vizte tu první krůpěj Boží Krve! Krůpěj tato nekonečně stačila, aby netoliko jeden, ale třeba i tisíce světů zbavila nejtěžších vin.

Rozhněvaný a neusmířený Bůh nechtěl však přijati toto zadostučinění Synovo; — Bůh, Otec nebeský, nechtěl krůpěje jediné: — *všechna nejdražší krev* měla z přetrhaných žil a probodeného Srdce vytrysknouti za Adamův děsný hřích. Boží spravedlnosť nespokojila se jedinou ranou na těle Syna Božího, ale od hlavy až ku patě nemělo na Něm zdravého místa býti.

Jestiť tedy Obřezání Páně *první větší bolest* citelná, jíž Pán a Spasitel náš vykupitelské dílo svoje počínal. Čemu pak nás učí? Abychom odříkajíce se zlých žádostí, střízlivě, spravedlivě a zbožně žili v tomto světě — abychom záhy tělu svému odpírali, *abychom se mrtvili.*

Chceme tedy dnes, kdy první tekla Syna Božího krev, uvažovati: 1. *jak představovati si máme umrtvování sebe* a 2. komu toto umrtvování uloženo jest.

Pojednání.

I. Veškeren náš boj duchovní čelí trojí žádostivosti a sice *žádostivosti slávy světské*, t. j. pýchy života, žádostivosti očí, jež po bohatství touží, a *žádostivosti těla*, jež hoví až přes příliš smyslným a nezříceným choutkám.

Pyšný Lucifer první vyslovil to okřídlené heslo přemnohých novomodních svůdců — obzvláště dělnického lidu, socialních demokratů a anarchistů. — Pravilť: „*Non serviam* — nebudu sloužiti

Bohu.“ Bůh mne sice stvořil — ale *„non serviam Deo“* — nebudu mu sloužiti. Bůh mne láskou nevýslovnou miluje — ale *„non serviam Deo“* — nebudu mu sloužiti. — Heslu anděla pýchy velebně čelí Spasitelův výrok: *„Syn člověka nepřišel, aby Mu bylo slouženo, nýbrž sloužiti.“*

Ejhle! Pyšný tvor sloužiti nechce a Tvůrce jeho snižuje se i k té nejnižší službě: myje nohy apoštolům Svým. Moji drazí, zdá se, že ten duch pýchy zaujal dnes veliké davy lidí. „Non serviam“ — nebudu sloužiti Bohu — co mi do víry, co mi do náboženství, co mi do bohoslužby: tak volá dnes mnohý člověk. Ó prosím vás, s takovými lidmi nemějte ničeho a ozvala-li by se ve vás žádostivost pýchy, uduste, umrtvete ji hned v zárodku.

Proti nezřízené lásce ku bohatství, mamoně, vidíme dnes, rozmilí přátelé, při Spasiteli svém *bezmérnou chudobu.* Pokud možno nejskvěleji přichystala se každá matka hebrejská na dnešní den se svým robátkem, aby hosty uvítala v příbytku svém! Ale Ježíšek tu před námi leží *v chudobě největší.* Věru mohl Týž o Sobě říci: *„Ptáci nebeští mají svá hnízda a lišky mají svá doupata, ale Syn člověka nemá místa, kam by hlavy sklonil.“*

Za dnů našich přečasto slyšíme: „Jest zle, jest bída.“ Věřím rád. Ale tu bídu nejednou přivoláváme sami svou rozmařilostí a lehkomyslností. Kdybychom se jen uskrovnili v požadavcích svých, lépe by bylo mezi námi. Pravda, chudoba jest zlá, ale horší jest chudoba a prázdnota duše, ztratí li člověk z duše své poklad lásky Boží, odvrátí-li se od Boha. Pak jest dvojnásob nešťastný. Statků pozemských nemá a duše jest zmítána přívalem vášní, jež sužují až k zoufání. Ó Bože na nebesích, jen této duševní chudoby, jen toho bezbožectví nás chraň!

Křesťane milý. hle! při Obřezání Páně poprvé obnaženo bylo panické tělo Syna Neposkvrněné Panny! Ó zajisté Děťátku tomu božskému větší bolest způsobovalo obnažení Jeho, nežli obřezání samo o sobě jakožto bolest smyslná.

Pravíme, že při obřezání Spasitele našeho první událo se násilí panickému tělu Jeho. Při bičování a ukřižování vidíme obnažení děsnější a hroznější. Křesťane, násilí toto způsobuje až dosud božskému Mistru tvoje smyslnost, násilí toto páchá až dosud tvoje nemravnost. Ó rozpomeň se, že smyslné tělo, pro něž hřešíš, vystydne jednou a potravou bude červů. Tělo dáš do země — ale kam schováš hříchy, jež jsi páchal? Ty půjdou na věčnost a budou váženy na váze spravedlnosti. Ó běda, běda tobě, překvapila-li tě smrt v hříchu smrtelném! Proto umrtvuj svoji smyslnost!

Dbej vezdy na hlas svědomí svého, jež jasně a určitě rozlišuje ducha Kristova od ducha svůdce tvého, — jednej vezdy tak, abys chudobnému, poníženému, čistému Ježíši se líbil. Přemáhej a nič v sobě náklonnost po pýše, po bohatství, a po tělesné smyslnosti. Než ale ptejme se dále:

II. Komu mrtvení takové uloženo jest? Na otázku tuto odpovídám: Umrtvování, to jest krocení zlých žádostí, uloženo jest každičkému křesťanu bez všeliké výjimky. Život katolického křesťana, ač ovšem křesťana opravdového, není nic jiného, leč usta-

vičný boj s náruživostmi nezřízenými. Každý z nás se musí přemáhati, každý z nás musí se mrtviti.

Apoštol národů dí v listu svém ku Galatům 5, 24.: „Kteříž pak jsou Kristovi, tiť ukřižovali tělo své s hříchy a se žádostmi.“ Podobně k Římanům 8, 13. dí: „Nebo budete-li podle těla živi, zemřete: pakli duchem skutky těla mrtviti budete, živi budete.“ A Kolossenské napomíná 3, 5: „Umrtvujte tedy údy svoje.“

Však i k nám ke všem volá apoštol: „Umrtvujte údy své!“ Svádí-li nás oči k zlému, vybízí nás: „Umrtvujte údy své!“ Mluví-li neprávě jazyk náš, do duše hřímá: „Umrtvujte údy své!“ Koná-li ruka naše nepravost, varuje nás: „Umrtvujte údy své!“ Hoří-li vášní rozbouřené srdce naše, důrazně volá: „Umrtvujte údy své!“

Milý křesťane, tážeš se, kdy máš začíti s mrtvením? Co nejspíše! Spasitel tvůj *osmý* den po svém narození za oběť nebeskému Otci Svému přináší prvotiny krve Své a na Golgotě Jej spatřuješ, an Sebe celičkého dobrovolně maří. A jakobych slyšel s toho dřeva kříže na Golgotě odkaz, jímž tě k sobě připoutati chce. A který odkaz jest to? *„Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mně“.*

A poněvadž náš přemilostný Spasitel všecky stavy a lidi všech věků u Sebe míti chce, proto na všechny se vztahuje slovo Jeho: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám“. Ať tedy dítě, ať panic, ať panna, ať manžel, ať manželka, ať stařec, ať stařena, ať kdokolivěk, tatáž všem k nebes bráně vyměřena jest cesta: *cesta kříže a sebeumrtvování.* Sv. Dominik, sv. František Serafínský, sv. Vincenc Ferrerský, sv. František Xaverský, sv. Alfons dodělali se velikých pokroků a neobyčejných výsledků při apoštolských pracech svých, ježto úplně pochopili ducha kříže Kristova, ducha umrtvování sebe a vezdy nabízeli sebe Bohu ku potrestání na místo ubohých hříšníků tak, že jejich kříž stal se přemnohým životem.

Drazí v Kristu, ještě jednou vizte tu přesvatou krev božského Děťátka na dnešní den při obřezání Jeho vylitou. Přemáhejte náruživosti svoje, dokaváde jsou v zárodcích, nenechejte jich vyrůsti v husté bejlí, jež pak každou sazeničku ctnosti by udusilo a vyhubilo.

Uvažujme jeden každý: „Kristus pro mě trpí — já tedy strádati a trpěti chci pro Něho.“ Opětujme vřelou Jeho lásku k nám. Uvažujíce velikost lásky Jeho, chtějmež i my velikomyslni býti v lásce své.

Není zajisté nám více potřebí, Ježíšku milý, dnes pro nás trpící, než moudře a rozumně cvičiti se ve ctnosti sebemrtvení, jejíž důležitost a nutnost poznáváme. Pomáhej nám, abychom vytrvale se umrtvovali, ale zároveň nás nauč pravé míře. S tebou chceme žíti, s Tebou umírati, Tvoji býti chceme v životě i v smrti. Amen.

P. Ant. Ben. kooperator v Kladkách na Moravě.

Nový rok.

Výklad.

Drazí v Kristu a přátelé milí! Jak známo vám, začínáme tímto dnem nový Rok občanský, rok 1894. A jako každoročně v tento den, slyšíme i dnes, kterak přítel příteli, známý známému projevuje své blahopřání. A tak i já z toho se těším a radosť mám, že mohu vám všem v tuto ranní chvíli z upřímného srdce přáti: Šťastného nového roku!

Leč drazí v Kristu, kdyby i toto přání bylo nejsrdečnější a nejupřímnější, nemůže uskutečniti to, co v něm obsaženo, a nepomohlo by vám, kdybych nevysvětlil a neporadil vám — ovšem ne slovy svými, nýbrž slovy Krista, Písma a svaté víry — jak s pomocí a milostí Boží sami snažiti se musíme dosíci toho, čeho si v něm přejeme.

Probeřme a všimněme si jednotlivých slov přání toho. Nejprve přejeme si „*šťastného* roku“! přejeme si tedy v tom roku budoucím *štěstí!* A v čem asi záleží štěstí člověka? Mnoho věcí a rozličných bych jmenovati musel, kdybych vypočítati měl, co všecko lidé štěstím mnohdy prohlašují — leč myslím, drazí v Kristu, že všickni mi přisvědčíte, řeknu-li, že k tomu pravému štěstí není zapotřebí ničeho více, nežli *svaté spokojenosti!* Tamť jedině kde spokojenost, tam štěstí: kde není spokojenosti — i kdyby bylo všeho ostatního — peněz, jídla, pití, tam o štěstí nemůže býti řeči. A je-li pak možno dosíci této spokojenosti? Ovšem že jest a sice tím, *zachovává-li člověk mír a pokoj s Bohem a se svým svědomím*, varuje-li se hříchu a všeho, čím by Pána Boha urazil a srdce své poskvrnil a obtížil něčím, z čehož by svědomí činilo mu výčitky, a *hledí-li zachovávati*, pokud na něm jest, *pokoj a mír se svým bližním*, i s jinými lidmi. A tato spokojenost jest spokojenost duchovního života, leč jest mimo ni též spokojenost života časného a v čem ta spočívá? V tom, hledí-li člověk potřeby života svého poctivou a spravedlivou prací si vyzískati, a s tím, čeho získal, hospodaří-li šetrně, zvláště nevydává-li více, nežli přijal, nýbrž dovede-li uskrovniti se, aby vystačil s těmi příjmy, jež mu jeho stav, jeho řemeslo nebo obchod nese, aby nemusel dělati dluhy.

Známo zajisté, že příčinou mnohé nespokojenosti, rozervanosti a neštěstí nejen jednotlivého člověka, ale i celých rodin byly a jsou nespořádané poměry, zaviněné vlastní vinou, nešetrností, utrácením a hýřivostí.

A tak jako každý pořádný člověk v těchto časných věcech, kdykoliv blíží se nový rok, činí si účty, aby poznal, jaký jest jeho výtěžek aneb jeho škoda: tak také každý křesťan, jenž pořádný jest v ohledu duše své, kdykoliv přijde nový rok, činí účty s duší svou, se svým svědomím, aby poznal hodnotu svou — anebo dluhy, hříchy své.

A tak jako dále ten, kdo sám ssebou myslí dobře v ohledu časném, přesvědčí-li se z účtů svých na nový rok, že více vydal nežli přijal, že učinil dluh, si řekne a si umíní: tak to dále nepůjde, v tomto se musíš uskrovnit, toto si musíš odepřít, abys nejen zaplatil dluh, ale aby ti spíše ještě něco zbylo: tak podobně, přátelé drazí, ten, kdo myslí dobře sám ssebou v ohledu duševním, pozná-li při tom účtování se svým svědomím za rok minulý, že učinil dluh proti Bohu, proti bližnímu a že obtížil hříchem své svědomí, musí si dnes na počátku nového roku také říci a pevně umíniti: *tak to dále jíti nemůže!* Mám-li v novém roce býti šťastným a spokojeným, musím se vyrovnati *s Bohem a s bližním*, musím odtrhnouti se, upustiti od hříchu, jež mě nespokojeným a nešťastným činí, musím varovati se zlých a hříšných příležitostí, a s *novým rokem* začíti také *nový život!*

Takto si umíniti a sice *pevně umíniti* musí každý, kdo sám s duší svou to dobře myslí, kdo chce v tom příštím roce býti šťastným a spokojeným. Jiné cesty, jiné pomoci, jiné rady není, nežli kterou na základě slov Kristových, Písma a svaté víry nyní podal jsem vám. Proto nemohu nežli k tomu přání „šťastného nového roku“ připojiti na konci přání druhé: abyste, drazí v Kristu, toto přání a těch několik slov, jež jsem připojil jako radu, přijali srdcem upřímným a přemýšleli o nich zvláště dnes — a pak dle toho zařídili kroky své do toho roku nového. A přesvědčíte se, že slova rady té neklamou, ale budete-li se jimi říditi, že pokud člověku zde na světě je možno, budete spokojenými a šťastnými v tom roce budoucím, k čemuž dopomáhej vám milostí a požehnáním svým všemohoucí Bůh Otec, Syn i Duch svatý. Amen.

Václav Kocián, kaplan u sv. Štěpána.

Slavnost Zjevení Páně.

Zjevení Páně prospěje nám, jsme-li dobré vůle.

„Uzřeli jsme hvězdu Jeho a přijeli jsme poklonit se Jemu“. Mat. 2, 2.

Veliký jest den, jejž oslavujeme dnes. Veliký jest pro tajemství Zjevení Páně, které nám zvěstuje mnohonásobná dobrodiní, jež máme sobě dnes na paměť a mysl uváděti. A dobrodiní tato jsou nesmírná, ba největšího dosahu nám všem a všemu světu. Jsoutě pak hlavně sv. víra, poznání pravého Boha, jedním slovem, pravé náboženství, spása naše.

Radovali jsme se o Vánocích z nevýslovné lásky božské k nám, pro niž Bůh sám, jednorozený Syn Boží, s nebe sestoupil, přijal člověčenství naše, stal se pro nás robátkem. Pocítili jsme zase v těchto dnech, jak jest dobře člověku býti křesťanem, ovšem nejen dle jména, alebrž křesťanem pravým, t. j. křesťanem, který

věří, přikázání Boží zachovává, sv. svátosti přijímá. Nebylo nám věru potřebí mnoho důkazů, abychom uvěřili, že nás Bůh nesmírně miluje. Pohled na jesličky mluvil nám více do duše, nežli třebas důkazy sebe silnější. I litovali jsme všech, kdo pravými křesťany nejsou a s ustrnutím vzpomínali jsme na ty, kteří nevědí, co jest pravá radost vánoční.

Než na tom není dosti. Ovšem že nám Bůh svým vtělením a narozením dokázal nesmírnou lásku svou, dílem vykoupení pak otevřel nám nebe, abychom se měli nač těšiti v naději, že se srdce naše ve své touze po štěstí pravém, pravé blaženosti, již na tomto světě marně ukojiti hledáme, v nebi jednou nasytí: avšak rozumnému tvoru spolu na mysli tane obava, jestliže i vskutku účasten bude díla vykoupení, jestliže vskutku také jísti bude sladké ovoce s onoho nebeského stromu v království nebeském. A veliká v obavě této jest moudrost a opatrnost.

Zajisté sami ze sebe ještě nejsme toho schopni a přizpůsobni. Čím se tedy přizpůsobíme? Bez Zjevení Páně, ano ještě více, bez Přijmutí Páně není nám naděje nijaké.

Vysvětlím vám, nejmilejší v Kristu, co myslím.

Nuže, Syn Boží narodil se nám před 1893 lety; na zemi pak dlel 33 let, za nás zemřel a z mrtvých vstal, dokonal dílo své: a poměrně jen malý hlouček věřících byl na světě za prvých věků křesťanských. Uplynula staletí po Narození a Zjevení Páně; a celé díly světa byly ještě pohanské, neznaly Ježíše Krista, nevěděly o Něm a proto ani účastenství neměly v Narození a Zjevení Páně. —

A co naši předkové? Prvé nežli z Bělo-Chorvátska do žírných krajin, kterým dali jméno Čechy, se přistěhovali, byli pohané. A stěhování toto událo se koncem 5. století po Narození Páně: do té doby tudíž neměli účastenství ve Zjevení Páně. A na potom, kdy již bydleli ve vlastech našich československých, uplynula opět doba dlouhých čtyř století. Až do věku devátého po Narození Páně byli naši předkové ubozí pohané a nepřijali či spíše neznali svého Vykupitele, Ježíše Krista! A nyní čítáme již kolikátý rok po Narození Páně a — smíme to říci, bohužel! jest to pravda — drahně jest podnes nejen v zemích divochů, kdesi v Asii, Africe, Americe a Australii, ale i v Evropě vzdělané, ba i v naší milé vlasti a sice netoliko mezi jinověrci, i mezi katolickými pokřtěnci takových, kteří přece nemají účastenství v Narození Páně, v díle spásy, protože nepřijali Ho. Zdaž se jim nezjevil? Jak pak se jim nezjevil? Což nejsou pokřtěni, což se ho neučili znáti ve školách, což neuměli jako dítky školní dobře o něm vyprávěti, což nepřijímali před lety jeho sv. svátostí? Na potkání věru, na každý krok, kam se koliv obrátíme, všady se nám zjevuje. Kdekoliv jsou stopy křesťanství, — jichž, chvála Bohu, je hojnost, — vše to hlásá Zjevení Páně. Ale jako člověku se zavázanýma očima marně slunce svítí, jelikož přece nic nevidí a má temnost: tak člověku, který nepřijal Ježíše Krista, marné jest Zjevení Páně. A kdo Ho přijali? Sv. Jan ve svém evangeliu 1, 12. píše: „Kolikož

pak koli přijali Ho, dal jim moc býti syny Božími". Ano, kdo Ježíše Krista v pravdě přijali, mají ducha Kristova, po němž synové Boží slovou a jsou. Arci že jako Synové Boží smýšlejí jako Syn Boží Ježíš Kristus, jednají jako Ježíš Kristus, tytéž zájmy mají jako Ježíš Kristus, jedním slovem následují životem křesťanským Ježíše Krista. Na takovém pak Přijmutí Jeho závisí spása věčná národů, spása obcí, rodin, spása jednotlivců. S takovým Přijmutím Páně se uskutečňuje Zjevení Páně, jež přináší i časné požehnání, pravou osvětu a pravý blahobyt. Pročež *slavnost dnešní neznamená toliko Zjevení Páně, alebrž Přijmutí Páně spolu*: v kterémž smyslu má Zjevení Páně nesmírného dosahu. *Kéž by i ve vlastech našich československých a v srdcích jednotlivých synů jejich slavilo se všady takové Zjevení Páně: než Přijmutí Páně závisí ponejvíce na dobré vůli lidské.* Toť předmět rozjímání našeho.

I.

Sotva kdo nám lépe vyložil Zjevení Páně, které se stalo vůči všemu světu, jako prorok Isaiáš, jenž 700 let před Narozením Páně viděl veškerou slávu nebeského krále na zemi. Tehdy rozechvěn jsa radostí, volal (hlava 60.): „Vstaň, osvěť se, Jerusaléme; nebo přišlo světlo tvé a sláva Páně nad tebou vzešla atd." (Epištola na svátek dnešní.)

A kdy započalo Zjevení Páně národům? Sv. tři králové od východu přišli jako pohané, by hledali novorozeného krále všeho světa, Spasitele svého; přišli a nalezli, jehož hledali, poznali Jej a uvěřili v Něho padli před Ním na tváře své klaníce se Jemu, přinesli též dary: zlato, kadidlo a myrhu. Hlavní pak věcí jest, že přijali Ho srdcem a myslí. Tak se stalo, že, kdo přišli jako pohané, vrátili se jako věřící křesťané, z nichž se stali světcové, sv. mučenníci, sv. apoštolé národů. Ejhle, *pravé Zjevení Páně a spolu pravé Přijmutí Páně.*

Než vizme Zjevení Páně, v němž nebylo Přijmutí. Herodes král zajisté také měl Zjevení Páně. Evangelium sv. Matouše (hl. 2.) vypravuje: „Když se byl narodil Ježíš v Betlémě Judském za dnův Heroda krále, aj: mudrci od východu přibyli do Jerusaléma řkouce: Kde jest ten, kterýž se narodil, král židovský? Uzřeliť jsme hvězdu jeho na východu a přijeli jsme poklonit se jemu." A co učinil Herodes král? Všecko město Jerusalemské bylo poděseno zprávou touto, žaslo a kormoutilo se nad slavným příjezdem tří králů. A Herodes nevěděl ničeho? „Uslyšev pak Herodes král", praví sv. evangelium, „zkormoutil se a všechen Jerusalém s ním". I jal se ihned vyšetřovati, aby poučil cizince vzácné z dalekých zemí přibylé. „A shromáždiv veškery velekněze a zákonníky lidu, tázal se jich, kde se Kristus má naroditi", tak opět dí sv. Matouš. „Oni ale řekli jemu: V Betlémě Judském; nebo tak psáno jest skrze proroka (Micheáše 5, 2.): „A ty Betléme, země Judova, nikoliv nejmenším nejsi mezi knížaty judskými; z tebe zajisté vyjde vojvoda, jenž spravovati bude lid můj israelský". A že nebyl ke

všemu lhostejný, patrno jest z následujících slov sv. evangelia: „Tehdy Herodes podtají povolav mudrců, vyzpytoval od nich čas hvězdy, kteráž se ukázala jim. I vypraviv je do Betléma, řekl: „Jděte a vyptejte se pilně na dítě; a když naleznete, zvěstujte mně, abych i já přijda poklonil se Jemu.“ Ejhle, *Herodes král Zjevení Páně měl, než Přijmutí Páně neměl* — pro zlobu srdce svého.

Národu židovskému zvěstovali narození Páně andělé. Směli se omlouvati, že neměli Zjevení Páně? Jejich knížata kněžská a učitelé lidu byli učiteli Heroda krále, ba samých sv. tří králů. Věděli dobře o Ježíši, kterýž slove Mesiáš; ano více viděli a věděli nežli sv. tři králové. Vědělit nejen o malém robátku v Betlémě, ale viděli Jej jako *12leté* pachole v chrámě Jerusalemském, pozorovali Jej poslední tři leta před smrtí v každém kroku, vídali Jeho divy a zázraky, slýchali Jeho náuku božskou, stíhali Jej za to, že všady dobře činil, hluché totiž slyšeti, němé mluviti, nemocné uzdravovati, mrtvé vzkřísiti. Před jejich očima vzkřísil Lazara kolik dní již pochovaného. U Kaifáše velekněze slyšeli vlastní Jeho vyznání, že jest Synem Božím: ba zapřisáhl se tu, že přijde jednou soudit živých i mrtvých u veliké slávě s nebe. Na své uši doznali, co byl Pán Ježíš u Pontského Pilata vyznal: „Já jsem králem, ale království moje není z toho světa.“ A což nebyli svědkové očití a svědkové od slyšení přehořkého Umučení Jeho, v němž trpěl, jak právě Bůh trpěti může, — v němž zemřel, jak právě Bůh umírá, — tak že slunce se zatmělo, skály se pukaly, hroby se otvíraly. Věru, *Zjevení Páně židé měli, ale Přijmutí Páně neměli* — pro strašlivou zaslepenost svou.

Než pohleďme na chvilku na národy křesťanské a křesťanstvo doby přítomné. Křesťanstvo doby naší má Zjevení Páně tisíckráte patrnější, nežli měli sv. tři králové, ano vydatnější, nežli sami židé měli, kteří Ježíše Krista ukřižovali. Kdo z nás a kdo z blízka i daleka mimo nás smí říci, že o Ježíši Kristu jak živ neslyšel a proto Jej nezná? Známe Jej, nejmilejší v Kristu, nejen z jesliček jako nemluvňátko, nejen z chrámu Páně Jerusalemského, kde Simeon a Anna zvěstovali Spasitele světa jako milé pacholátko, nejen z chrámu Jerusalemského, kde se všichni divili nebeské moudrosti Jeho, jako *12leté* pachole: ale známe Pána svého v Jeho nesčíslných dobrodiních, v Jeho Božské náuce, v Jeho zázracích, v nejsvětějším životě, v Jeho přehořkém Umučení a z mrtvých vstání. Tak se nám bezpočtukráte zjevil. A ještě více se nám zjevuje skrze sv. církev svou, která na tom světě po více než 1800 let jako ustavičný zázrak všemocnosti Jeho zbudována jest na skále, tak že moci pekelné jí nepřemohou. Pozorujte a vizte, jaký boj vede proti tolikerým nepřátelům učeným i neučeným, mocným i malomocným, kterak svět se zapřisáhl na ni odevšad. A její zbraně nejsou meče ani ohně, není krveprolévání, ale slovo sv. pravdy — totiž božská náuka Ježíše Krista. — Zbraně její jsou láska k nepřátelům, slibujíc a zaručujíc pokolení lidskému blaho časné i věčné — totiž dílo Vykoupení Ježíše Krista. — Ejhle, *jaké to Zjevení Páně nám a všemu světu!* My jsme neměli Zje-

vení Páně? Na klíně dobré naší křesťanské matky učili jsme se už znáti Ježíše Krista, pro sv. křest jsouce miláčkové Ježíšovi, milovali jsme Ho také jako dítky nevinné a rádi slýchali o Něm ve škole i doma. Zdaž to nebylo Zjevení Páně, ba i Přijmutí Páně? Zajisté, nikdo z nás aniž kdo ve vlasti naší má výmluvy, že by nebyl měl Zjevení Páně, jako je měli sv. tři králové. Odkud to, že jest na tisíce a tisíce synů a dcer i v národě svatováclavském, kteří patrně životem svým osvědčují, že Zjevení Páně neprospělo jim, spíše že jim ku pádu jest a na znamení odporu? Odpověď jest snadná, avšak bolestná. Sv. tři králové přišli od východu jako pohané a vrátili se jako křesťané — ne toliko podle jména ale — věřící, jako křesťané víru vyznávající, jako praví křesťané dle křesťanských zásad životem se řídící. Sv. 3 králové zjednali takto sobě blaženost věčnou setrvavše ve víře a křesťanském životě. A vrátili se do vlastí svých, aby se stali apoštoly národů, aby poddaným svým byli knížaty i kněžími zjednávajíce jim blaho časné i věčné. Sv. tři králové dali všemu světu věhlasné svědectví Zjevení Páně, že neváhali i krev svou vyliti za víru v Ježíše Krista a zemřeli jako sv. mučenníci z lásky k Spasiteli svému.

Než co se děje za našich dob u křesťanů mnohých? Měli také Zjevení Páně, ba těšili se z Přijetí Páně kolik let v životě svém. Kdy a jak dlouho to bylo? Dokud byly jako dítky hodné a nevinné, byly také křesťanské ve svém smýšlení, mluvení i jednání. A což neprospívaly po příkladu Páně věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí? Ovšem, ovšem že neprospívaly a neprospívají podnes! Čím starší, tím méně bohumilí stávají se mnozí, až zavládnou v srdcích jejich nepřátelé Páně a nepřátelé člověka! *Zjevení Páně mají, ale Přijetí Páně nemají* — pro svoji zlou vůli. Odtud strašlivý ten rozdíl ve Zjevení Páně. Zde jest všeho zlého příčina. Však o tom v díle

II.

Na zlé vůli člověka spočívá všeliká vina, jako na dobré vůli sv. tří králů bylo, že slavilo Zjevení Páně též Přijmutí Páně.

Sv. tři králové hledali Ježíše Krista a s jakou ochotou hledali Jej! Bylo jim zvěstováno skrze proroka Balama 4. Mojž. 24, 17.: „Vzejde hvězda z Jakoba a povstane prut, t. j. berla, žezlo z Israele“. Věděli tudíž, že hvězda vzejde na východě na znamení, až Spasitel světa se narodí. Co činí mužové, kteří ne méně učení byli než ctnostní, praví to mudrcové, jsoucí lidu svému knížaty a v zákoně učiteli, ba i kněžími? Ve dne v noci hlídají nebe, by vyslídili hvězdu zaslíbenou, která by je a vesmír oblažila.

Patrno jim bylo, že „tma přikrývá zemi a mrákota národy“ Is. 60. 2.; ale že vzejde světlo veliké, v němž „choditi budou národové a králové v blesku východu“ (tamtéž 3.). A znamením světla toho, jímž jest Ježíš Kristus, slunce spravedlnosti, byla hvězda Betlémská, kterou hledali a našli.

Kéž by všichni lidé za našich dob s takovou ochotou, trpělivostí a vytrvalostí hledali hvězdu světla nebeského jako sv. tři králové. *To jest u sv. tří králů dobrá vůle.*

Přihází se v životě lidském, že se vidí člověk ve tmě duševní — bohužel tma taková u mnohých nebývá jenom podle zdání ale skutečností — ba i křesťanská duše se ocituje leckdys ve tmě. Bývá to tma nedůvěry, nevěry neb pochybností, tma, v níž si člověk neví rady, tma sklíčenosti, tma nejistoty v jednání. Nuže, hledejme s podobnou ochotou, trpělivostí a vytrvalostí světlo s hůry jako sv. tři králové. Zajisté vzejde nám také hvězda Betlémská a ukáže nám na Spasitele našeho, jenž zažene chmury nejistoty, nedůvěry, sklíčenosti z myslí našich. *Tedy dobrá vůle zjedná nám Přijetí Páně.*

Dále vidíme, jak sv. tři králové, sotva že spatřili hvězdu, neotáleli. Ihned se vydali na cestu — dalekou, nevědouce, jak dalekou — do ciziny, nevédouce vlastně, kam. Jakých tu nesnází! Jakých tu obětí! Možná, že již předem určeni byli zástupcové jejich v spravování knížectví, poněvadž nastala doba, kdy se hvězda prorokovaná objeviti měla. Ale představme si poněkud jenom, jakým nebezpečím vystavují sebe, ba i poddané. Což neměli také nepřátel doma, na cestě, v cizině? Přetěžká to byla věc opustiti vše a vydati se s komonstvem a královskými dary na dalekou cestu, by se přijeli poklonit novorozenému Králi, Spasiteli světa. A s rekovnou myslí a s hrdinskou obětavostí podnikají cestu svou. *Ejhle, co je dobrá vůle!*

Za to se jim Pán zjevil a oni přijali Jej. A my se divíme, když na nás žádá Pán nějaké nepatrné oběti, které nijak s tříkrálovou porovnati nelze? My se zdráháme a zpěčujeme jíti Jemu vstříc, protože s nesnázemi spojeno jest Jeho Přijmutí? Nejmilejší v Kristu, Zjevení Páně, Přijetí Páně nevylučuje statečnosti mysli, obětavosti vůle: naopak předpokládá ji, vyžaduje ji. *Toť jest ta dobrá vůle*, která se nebojí obtíží ani obětí: za to slaví vskutku Zjevení Páně se sv. králi. Kde pak snahy není, kde účinnost schází, tam ani dobré vůle není.

A ještě nejsme u konce v rozjímání svém. Buďme průvodčími sv. králů. Na cestě jsou měsíc jeden, druhý, kolikátý! Ztratila se hvězda Betlémská! Co si počnou? Radí se a uradí se táhnouti do Jerusaléma, královského města. Buď zde se narodil novorozený král, buď alespoň uslyšíme dobré rady. A táhnou do hlavního města, zastaví u královského paláce, ohlásí se u Heroda krále, tážíce se jeho, kde by se byl narodil novorozený král židovský. Tak hledali rady nejlepší s největší pílí a také ji nalezli. *Ó jaká to dobrá vůle sv. tří králů*, ochotných i na kraj světa jíti, aby nalezli toho, jemuž se klaněti chtějí! Ovšem že se pak taková vůle těší Zjeveni Páně a Přijetí Páně.

Kéž bychom také porozuměli dobré vůli sv. tří králů a následovali je! Mnohý člověk myslí, že jest také dobré vůle: avšak

žádá, by se mu Bůh se svou vůlí zjevoval v nevím jakém vidění, by k němu snad mluvil hlasem víc než andělským. Pak jest prý ochoten vůli Boží konati a Zjevení Páně přijímati.

Neklamte se, nejmilejší v Kristu, se svou dobrou vůlí! Jako sv. tři králové u krále Heroda na místě Božím postaveného nalezli hlas Boží, kde mají Spasitele světa hledati: tak najdeme my též u těch, již nám na místě Božím jsou, totiž v poslušnosti a podrobenosti křesťanské, pomoci i porady, oni sdělí nám vůli Boží, kterou hledáme. A byť byli co do osobního života třebas i Herodové, nepřátelé Ježíše Krista, povinnosť jest poslouchati ve všem, co zjevným hříchem není, jako nejsvětější rodina pokorně se podrobila vůli pohanského císaře. Zajisté komu na tom záleží poznati opravdu vůli Boží, poznati Zjevení Páně a přijmouti je, najde tu kolik cest, najde hvězdu Betlémskou — a to snadno. Ó mějme jen dobrou vůli a porozumíme v brzce cestám křesťanského života!

A svatí tři králové vyslechnuvše Heroda krále a židovské rádce, kde by měli novorozeného krále hledati, opouštějí Jerusalém. Cesta je vede k Betlému. Než nastojte; hvězdu, která je od Východu vedla, spatří opět. Opět je předchází. Sv. evangelium dí: „A aj hvězda, kterouž byli viděli na Východu, předcházela je, až i přišedši stála nad místem, kdež bylo dítě. Uzřevše pak hvězdu zradovali se radostí velikou velmi“. Již se blíží k Betlému. Čím více se blíží, tím vroucněji a toužebněji bije srdce jejich.

Všecek Betlém je vzhůru, nevěda, co se děje, co to znamená, proč k nim přijíždějí tři mocní cizinci s komonstvem svým. A svatý evangelista Matouš zaznamenal Zjevení Páně slovy těmito: „I všedše do domu nalezli dítě s Marií matkou Jeho a padše, klaněli se Jemu; a otevřevše poklady své, obětovali Jemu dary: zlato, kadidlo a myrhu“, t. j. vejdouce do domu, nikoliv do paláce, nalezli — chudičké nemluvňátko na pomoc své matky odkázané — matku také chudobnou, ale na nebeskou krásu a nadzemskou něžnost přebohatou. Co tušíce netušíce v takovém překvapení myslili a cítili svatí mužové tito? Jak, zdaž takový jest král všech králů? Než žádný klam aniž jakás pochybnost zaujala mysle jejich. Hvězda nad domem stojící a do domu svítící usvědčila je více, nežli co jim jakákoliv moudrost lidská namítati mohla. „Padše, klaněli se jemu“. Ejhle, co jest dobrá vůle sv. tří králů.

Nejmilejší v Kristu, i nám snad nabízí se Zjevení Páně, vůle Boží, v skrovném rouše a v poníženém stavu. Vezmeme-li ohled na to, co nám falešní proroci namlouvají, naše náruživosti nabízejí, zlé příklady hlásají, co vynáší bezbožný svět: tuť povstávají pochybnosti, člověk sám sobě nerozumí a v úsudku svém někdy tak pomaten bývá, že se k ničemu rozhodnouti nemůže. Kolikráte v ohni vášní vidí se, jako by rozumu se vší rozvahou byl pozbyl, jako by sv. víra nebyla mu pod nohama pevnou ušlapanou cestou. Jak, v takovou chvíli není nám třeba žádné více hvězdy? Jedna trvám hvězda svítí nám přece, hlas totiž svědomí našeho, který

volá mocně k nám: „Ustaň, zastav, vari, to se nesmí, hřích! Oko Páně tě vidí“! Toť dobrá vůle, kterou odměňuje Pán Zjevením svým milostným, t. j. Přijmutím nás blažícím.

Kolikráte hledáme, jako by nejlepší vůle naše byla, svého Vykupitele: než přiznejme se; hledáme Ho, aby nás vykoupil z chudoby naší, z bolestí a strastí našich, z našeho ubožství vůbec. A v skutku Vykupitel přichází. Avšak že nás volí vykoupiti, jak jemu libo a nikoliv, jak my chceme, proto nám není vhod. Jak, jest vůle naše v skutku právě nejlepší?! Ježíš slibuje nás vykoupiti z chudoby naší tím, že nám příkladem chudoby své svítí, která vyzývá nás k trpělivosti. Z bolestí a strastí našich v křížích vysvobozuje nás tím, že nám ukazuje na své rány a přehořké umučení své. V ubožství našem pak vůbec vyzývá nás k důvěře a odevzdanosti do vůle Boží. Ó, takové hvězdy bývají křesťanu pravé hvězdy Betlémské, zvěstující Zjevení Páně, jimž kdo dobré vůle jest, zajisté porozumí. *Ejhle, co jest dobrá vůle netoliko podle zdání, ale skutečná.*

Naučení jste slyšeli. Jako Zjevení Páně na Přijmutí Páně závisí, tak Přijmutí Páně na dobré vůli naší závisí. Zdaž se nedovolávali andělé Betlémští také dobré vůle, prozpěvujíce „Pokoj lidem dobré vůle“? Zakončuji kázání dnešní odpovědí na otázku, kterou čtu ve tvářích vašich. Zdá se mi, že rcete: „Na dobré vůli naší arci závisí Zjevení Páně, ba i Přijmutí Páně. Než čím si zjednati lze dobré vůle? Kolikráte bychom rádi volili dobré, ale my volíme, co je zlé“! Těší mě otázka vaše; jesti svědectvím vám, že poněkud dobré vůle již jste. Podobně na sebe toužil sv. Pavel v nesnázích svých. Proto nemám odpovědi na pochybnosť vaši jiné, nežli jaké obdržel svatý Pavel od Pána samého 2. Cor. 12, 9: „Dosti máš na milosti mé“. Milosť Boží učiní vůli naši dobrou.

Modlívejme se tudíž za milost Boží často, vroucně, pokorně a s důvěrou. Modlívejme se, jak nás učí Církev svatá: „Činy naše, prosíme, ó Pane, milostí svou předcházej a pomocí svou provázej, aby všecky naše modlitby a skutky od Tebe vždy počínaly a Tebou začaty se dokonávaly“, aneb jak při mši sv. (Sekreta neděle IV. po sv. Duchu): „Dejž se, prosíme, ó Pane, přijetím obětí našich smířiti a naši zpurnou vůli milostivě k Sobě nakloň“. Zajisté Ježíš bude Spasitel náš a Maria Panna orodovnice naše.

Proto prosíme Tebe, ó Ježíši Kriste, Jenž jsi se z Marie Panny naroditi a hvězdou Betlémskou sv. třem králům zjeviti ráčil, osvěť světlem milosti své temnoty myslí lidských, aby Tebe a sebe poznali, Tebe do srdcí svých přijali, v nichž pak myrhu pravé zkroušenosti, kadidlo modlitby vroucné a zlato čisté lásky Tobě obětovali — a sebe poznavše na cestách zhoubných, jež nevedou ani k Tobě, ó nejsladší Ježíši, ani k Tvé rozmilé Matce nejsvětější Panně Marii, na cestu pravou se dali, která končí blažeností nebeskou. Amen.

P. Antonín Rejzek T. J.

Neděle I. po Zjevení.

Cesta do chrámu Páně je pro blaho dětí, pro blaho dospělých.

„Vstupovali do Jeruzaléma podle obyčeje dne svátečního.“ Luk. 2, 42.

Ne, nemohu jinak, přátelé drazí, nežli započíti dnešní svou řeč tím, že vám vylíčím, jak krásný, vznešený byl zvyk u národa židovského, že vždycky, kdykoli zákon volal, kdykoli dny velikých svátků dostavily se, vždy v prsou každého Israelity ozvala se touha po onom velebném chrámu Jerusalemském a spěchali mladí i staří obyčeji dne svátečního vyhověti s nadšením. My křesťané katoličtí nemůžeme sice zapomenouti toho, že v tomto národě našly se rty, jež žalovaly na Nejčistšího a Nejsvětějšího; nemůžeme zapomenouti, že v tomto národě našly se ruce, jež spáchaly příšerný zločin na Kalvarii na Tom, Jenž nejprve k nim, k tomuto národu, byl poslán; nemůžeme zapomenouti, že mezi tímto národem byl *stálý* a *tvrdošijný odpor* proti vzrůstající Církvi tak, že v zápalu posvátném vytýkal jim Štěpán svatý: „*Tvrdé šije — vy se vždycky protivíte Duchu svatému*“ Sk. Ap. 7, 51.; ano, nemůžeme zapomenouti toho všeho, neboť konečně také v upomínce na ten odpor vídáme důkaz vítězství a pravdivosti učení Kristova a učení Církve; ale v jednom musíme národu židovskému vzdáti čest, že měl totiž *v úctě veliké chrám* svůj Jerusalemský a že tuto úctu také *skutky dokazoval.*

Pohleďme jen v tu dobu, když nadešel čas určený, aby každý Israelita se objevil ve chrámě, což, jak známo, bývalo třikráte do roka. Jaký to obraz rozvinuje se před zraky našimi kolem země židovské a pak v zemi samé! Tam od ostrova mořského pluje loď a na té lodi vydává se v nebezpečí od vlasti své vzdálený Israelita, aby obyčeji hlavních svátků vyhověl. Přes hory Libanu a Antilibanu jaká to od severu neschůdná cesta do země židovské! a hle, i tu lze viděti chodce zde, chodce onde — ano až i zástupy těch putujících ve chrám svůj. A dole na jihu třeba přebřísti písek pouště, třeba překonati obtíže veliké, ohromné, a přece i tudy chvátá noha zbožného poutníka a ten poutník, třeba byl unaven, kráčí, chvátá dále, a v mysli své již touží po chvíli blaha, jaké rozleje se ve všem nitru jeho, až uvidí mohutné, velebné obrysy domu Božího. — Ani moře, ani vysoké vrchy, ani poušť nepřekáží Israelitům, aby vykonali svou povinnost svatou! Vždy, kdykoli nastaly svátky popřední, vždy dostavili se ze všech národů, ze všech končin! Vzpomeňme jen, že Skutkové apoštolští vypravují, jak na svátky letnic dostavili se Israelité „Partští, Medští, Elamitští, kteří přebývají v Mezopotamii, Kapadocii, Pontu, Frygii, Pamfylii, v Egyptě a v krajinách Libye — Římané — Krétští a Arabští...“ A máme po ruce důkaz, jak ke chrámu Jerusalem-

skému vinuli se a sem docházeli i ti nejvzdálenější. Ovšem, řekne se: „Vždyť bylo to jen třikráte do roka, tu tedy mohli přijíti všickni, tolik mohli jednou za čas obětovati.“ Ale když uváží se vzdálenost cesty, tehdejší nebezpečné cestování jak mořem tak pevninou, tu dlužno říci, že máme před očima krásný příklad toho, jak máme rádi putovati v svatyni Páně a tím raději, čím ona nám je bližší, čím méně za dnů našich ona blízkostí svou od nás žádá obtíží a obětavostí. Jak krásný to byl obyčej a jak mocně, abych tak řekl, byl vtisknut v povahu a zvyk národa židovského, vidíme ve vznešeném příkladu, jejž předvádí dnešní svaté evangelium, vypravujíc, jak sám Spasitel Ježíš Kristus neváhá a jako útlé pachole chvátá ve chrám Jerusalemský. „Jeho rodiče“, vypráví Didon ve svém díle „Ježíš Kristus“, „jako všickni nábožní židé, konávali každoročně pouť do Jerusaléma. Tentokráte je syn doprovázel; byl to prvý Jeho krok do života po uplynulém dětství, a také prvý veřejný projev, že se podrobuje zákonu!“ Slyšíte? On, Ježíš, Bůh, a podrobuje se tomuto zákonu! Aj, jaký to krásný obrázek, jaký to výjev rozkošný tam na té cestě od Nazareta k Jerusalému! Dvanáctileté pachole s tváří usmívavou jde s pěstounem svým Josefem a s matkou svou dobrou a nejde, spěchá a těší se na chrám Páně. A ti rodičové Jeho pozemští, jimž Bohem svěřen Syn Boží, jak tomuto dvanáctiletému pacholeti již napřed líčí krásy domu Božího, jak cestou pějí žalmy zbožné — a jak sami se těší na tu chvíli blahou, až ocitnou se v milého jim chrámu útulných prostorách! Tento obrázek a ten výjev a to, jak skutečně blaze bylo ve chrámu Božím nejen dvanáctiletému pacholeti, ale i Jeho rodičům, ten bychom si měli vrýti *v paměť*, ano i *v srdce* co nejhlouběji. Tou příčinou vzpomínaje, co líčí nám dnešní svaté evangelium, jež dí: „*vstupovali do chrámu Páně podle obyčeje dne svátečního*“, řeknu a také dovodím dnes tu pravdu, že *cesta do chrámu Páně je 1. pro blaho dětí, 2. pro blaho dospělých.*

Pojednání.

I.

Vzpomínám tuto, přátelé drazí, na jeden případ, který zaznamenán v letopisech starého rytířského rodu. Úklady nepřátel všude jsou, v životě prostém i v životě povznešeném; ano, tím více úkladů, čím člověk stojí výše. Matka, vdova po rytíři udatném, který mlád jsa v boji zahynul, opatrovala péčí v pravdě mateřskou syna svého, dítě útlé, jemuž po otci mělo připadnouti veliké dědictví. Měl býti, až doroste, pánem mnohých hradů a zboží velikých. Ale právě proto ukládali o život jeho ti, jimž na tak velikém dědictví záleželo. Nejprve lákáním, předstírajíce lásku a starostlivost o syna, jemuž prý matka jen jednostranného může popřáti vychování chtěli dostati bohatého dědice ve svůj kruh. Pak, když to nešlo, číhali tajně v houštinách u cest kolem hradu, kde matka

se synem dlívala, chtíce se ho lstí zmocniti. A když matka ostražitá i v tom úmysly jejich ničila, vypukl mezi úkladníky zjevný odpor, zjevné nepřátelství proti ní. Tehdy bylo bezvládí v zemi, bujely nepořádky, byl tedy čas příhodný pro duše nešlechetné. Hrad matky a syna byl od úkladníků oblehnut a dobýván.

Uvažte, moji drazí, jaké asi byly úzkosti matky o dítě. Boj zuřil. — Což kdyby úkladníkům zdařilo se hradu dobýti, co by bylo s dítětem? Střehla je matka, nehnula se od syna; ale zase s hrůzou pozorovala, že udatnosti zbrojnošům hradním ubývá, není-li na valech přítomná a nepobízí-li bojovníků svých k statečnému hájení. A zase jí bylo úzko, byla-li od útlého syna svého dlouho vzdálena. V těžkých těchto rozpacích vzpomněla pojednou, že v chodbě skryté nalezá se malá svatyně, kde za dob klidu kněz z osady obětovával mši svatou, kde Bůh přítomen v Nejsvětější Svátosti. Sem zanesla matka pachole —, a pak spěchala na valy a posilovala své vojáky k boji udatnému. A bylo toho třeba. Tři dny bez ustání trval boj na život a na smrt. Šlo o vše a proto z obou stran bojováno křečovitě nad síly lidské. A po třech dnech boj rozhodnut, úkladníci odraženi na dobro. I spěchá teď matka ve svatyni, béře pachole své v náruč a líbajíc je volá: „Jak, jak ti bylo, dítě mé, po celou tu dobu?“ A chlapec odpovídá: „Tak hezky — mile — tady vše se na mne usmívalo — a já se také usmíval.“

Tak hezky, mile! Ano, přátelé drazí, ta cesta do chrámu Páně, to časté v něm trvání dítek vašich je pro blaho těch dětí. Vezměte dítěti ten chrám, vezměte dítěti tu chvíli blahou, když zde tak radostně ruku pozvedá a k odpovědi se hlásí s okem zářivým, jsouc tázáno na pravdy svatého náboženství, a vzali jste mu ty chvíle blahé, na něž člověk rozpomíná se s rozechvěním, když už je třeba blízek hrobu svého! Jak vzpomínáme rádi na tu prvou cestu do chrámu Páně! Vidíme se, jak pevněji stiskli jsme na prahu svatyně ruku otce, matky, rodičů nás sem vedoucích, a jak nás oblétalo tak mnoho, mnoho krásného, jak vše nás dojímalo tak že se až dech tajil, a jak pod vlivem dojmů posvátných to malé srdce naše zabušilo prudčeji a blaho zazářilo ze zraků a úsměv objevil se ve tváři nevinné! Rcete, co by kdo z nás teď za to dal, kdyby mohl býti takhle znovu šťastným, blaženým? Ó zajisté o blaho dětí svých stará se nejlépe, kdo jim často připomíná, často ukazuje cestu ke chrámu Páně, ke svatyni Boží. — Zde všechno je takové, vše tak mluví k srdci, k duchu, že se to srdce a ten duch dítěte zušlechťuje. Podívejme se na dítě, které často spěje tou známou cestou k domu Božímu, jak na nás činí dobrý dojem, kdežto od dítěte spustlého, jemuž nikdo neříká: „jdi do kostela“ a jež tam tedy nevkročí a raději po polích a lesích pobíhá a mezi zlou společností se zdržuje, odvracíme se s nevolí a s těžkou žalobou na rtech proti těm, kteří je zanedbali. — Ano, v chrámu Páně se *duch dítěte zušlechťuje.* Zde se mu v paměť uvádí, jak Ježíšek pěstouna i matky byl poslušen; zde vidí příklad toho Ježíše, kterýž „prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha

i u lidí"; vzpomíná zde na Marii, matku Páně, a tím učí se ctíti matku svoji pozemskou; živě září mu před očima obraz svatého Josefa, pěstouna Páně, a učí se ctíti vrásky i mozoly otce svého pozemského. V chrámu Páně vidí Krista na kříži a obdivuje lásku, jež Ho přivedla na kříž. K sluchu dítka doniká ze svatých evangelií tolik dobrých pokynů, napomenutí, že to srdce mladistvé, spěchá-li sem často, zahoří oddaností k té víře svaté, jíž Kristus spásu všem přinesl a zvěstoval. A to vše, přátelé drazí, zdaliž nesměřuje k blahu toho dítěte? Vždyť za to vše, prospívá-li dítko před Bohem a lidmi, ctí-li svou matičku dobrou, váží-li si otce svého, naplněno-li srdce jeho láskou k bližnímu a vtisknuty-li v srdce jeho zásady svaté víry, kyne mu odměna krásná! Hle, co praví se o Samuelovi, jehož zavedli rodiče ve chrám, aby zde stále trval, tu cestu zde stále si oblíbil! Stojí psáno: *„Rostl pak Samuel a Hospodin byl s ním."* I. král. 3, 19. Ano, rodičové křesťanští, na té cestě ke chrámu Páně dítkám vašim nejlépe, zde ve svatyni Boží dítkám vašim nejjistěji. I kdyby venku, jak to bylo na tom hradě, zuřil boj, kdyby kolem těch dětí vašich zuřil špatný příklad, buďte jisti, že dítě, které má na paměti chrám, má na paměti zákon Páně, tak snadno nepoklesne, a i kdyby se stalo, že by snad přece zbloudilo, ta známá cesta k svatyni Páně, ten známý zvonů hlas zase v něm probudí city krásné, zase vám je navrátí. —

Opakuji, dětem vašim zde nejlépe. Vždyť to naznačuje Spasitel Ježíš Kristus sám, když dí: *„Zdaliž jste věděli, že já v tom, což jest Otce mého, musím býti?* Luk. 2, 49. Zde Otec těch dětí, který zůstává jim Otcem i tenkráte, když vy, otcové křesťanští, odcházíte na věčnost, zanechávajíce sirotkův. Zde ve chrámě mluví k dětem matka, *víra svatá*, a ta matka k nim mluví stále, je stále napomíná, k dobrému vede ještě tehdy, když oči matek křesťanských zhasly a dětí svých hlídati a střežiti nemohou, když rty jejich k napomenutí, k výstraze se už nikdy neotevrou. A ten Otec, ta matka, ti zajisté vše, vše chtějí jen ke blahu dětí svých. Bůh je to, který více miluje člověka, nežli dobrý otec dítky své milovati může, víra svatá je to, kteráž jediná může uchovati ty poklady vaše, ty děti vaše čisté, neposkvrněné. A hle, sem na tuto cestu do chrámu Páně, sem v tu svatyni oba děti vaše zvou a slyšte, co jim slibují: *„Slyš, synu můj, otce svého a neopouštěj přikázání matky své, aby přidána byla milost k hlavě tvé a zlatý řetěz hrdlu tvému."* Přísl. 1, 8. 9. Milost Boží a odměna Boží bude s dětmi, když zde v chrámu Páně a na cestě k němu hlásiti se budou k Otci svému a k matce své, a toho též dostane se zajisté v plné míře těm, kdo děti po té cestě povedou a nedopustí, aby děti na cestu ke chrámu Páně zapomněly. Pamatujme, pamatujme všichni, že cesta do chrámu Páně je ke *blahu dětí opravdovému.*

Avšak já podle toho, že Ježíš Kristus jako útlé dítě nekráčel k Jerusalému sám, ale že s Ním kráčeli pěstoun a matka Jeho,

ano tolik příbuzných, že tedy putovalo i tolik dospělých věkem ke svatyni Boží: já podle toho řekl, že cesta do chrámu Páně je pro blaho i dospělých. O tom však pojednám v díle

II.

Cesta do chrámu Páně jest i pro blaho dospělých.

Povím zase příklad. V jedné osadě povstal požár. Rukou zločinnou bylo založeno na všech stranách osady. Bylo to strašné. Vichr zuřil, celá osada tonula v jednom víru plamenů, ve víru vše sžírajícím. Bylo slyšeti nářek a kvilení z různých stran. Ale nejsrdcelomnější nářek, nejbolnější kvílení rozlehlo se, když plameny jako hadové se vplazily i na střechu kostela. „Chrám, chrám hoří, teď, teď jsme nešťastní docela.“ — Lidé zapomněli, že nemají už vlastního krovu, a že je jejich majetek ztráven nadobro. Zapomněli, proč dříve naříkali, kvíleli, teď, teď celá osada v jednom jediném tonula pláči nad záhubou svatyně Páně. Zapomněli ubozí pro tento zármutek i na to, co ještě uhájiti mohli. A když klenba chrámová se sesula, zase výkřik hrůzy a zděšení vydral se z hrdla nebohého lidu — a zase se volalo: „teď, teď jsme nešťastní docela.“ — A měli pravdu. Lidé ti neměli chuti do práce, když neměli místa, kam by se utekli pro posilu a útěchu svou. Až když z trosek chramových k nebi povztýčena byla věž nová, teprve tehdy bylo jim tak, jakoby v hruď vlit byl lék osvěžující, teprve teď dostavila se chuť ke práci na znovuzřízení a zvelebení svého domova. Je, přátelé drazí, něco mocného, osvěžujícího, oblažujícího v tom vědomí, že zde ve chrámu Páně je přítomen Bůh náš. Ovšem dobrý katolík ví, že Bůh je s ním všude; ale srdce naše potřebuje, aby tato pravda byla znázorněna stavbou důstojnou, mohutnou klenbou, pod níž věru i při útrapách je člověku nejvolněji, zvláště když svatá naše víra ukazuje zde na svatostánek a říká: „Hle, člověče, tam je Ten, kterýž řekl: Aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa“. Chrám náš katolický je o tuto přítomnost Páně v Nejsvětější Svátosti oltářní, třebas prostě stavěn byl, bohatší nežli všechny ty jemné pagody, mešity a nejrozsáhlejší minarety a nežli všechny sebe nádhernější modlitebny celého světa. A já, když jsem vyprávěl ten příklad o lidech volajících „teď jsme nešťastní docela“, dopovím ještě, že skutečně v osadě jmenované byli nejvíce nešťastni proto, že nezbylo ani důstojného místa pro svatostánek a že proto zdálo se všem, jakoby z osady té odešel nejlepší Otec, nejupřímnější Těšitel. A blaze je zajisté vždy na dobrém srdci otcovském! Vždyť to víme ze života. Znám mnohého i mnohou duši zbožnou, kterým je dosti těžko při starostech a práci úmorné; ale vím, že říkají: „nám je lehčeji, jen když se na svatyni naši tam z našeho pole ohlédneme.“ A znám tak mnoho nemocných, kteří říkají, že jest jim v nemoci nejtíže tenkráte, když si vzpomenou, že nemohou do kostela. Kdyby mohli na tu jim známou cestu, jak by se jim uvolnilo! Ano, vy sami, přátelé drazí, můžete se rozpomenouti na chudáka jednoho z osady

naší nemocí kolikaletou sklíčeného, jak vždycky prosíval, aby ho jeho domácí vynesli ven, zanesli pod lípu, od níž viděti chrám Páně nás. V nemoci těžké se mu ulevilo, viděl-li aspoň chrámu obrysy. — Co povídají nám tyto případy? *Že nemůže býti na škodu žádnému z nás cesta do chrámu Páně.* Ach, což dím na škodu! Ona je nám všem *ke prospěchu, pro blaho.* Arci, lidé zvrácení říkávají: „Co nám kdo v kostele dá?“ Ach, přátelé, těch srdce je už zkažené! A sídlí v srdci zkaženém štěstí? Podívejte se, jak vypadá život toho, který kostela nedbá. Kdo nedbá povinností k Bohu, nedbá povinností k bližnímu. A ve chrámu přece nenavádí se nikdo ke lži, k úskokům, k podvodu, ke klamání, ke hněvu, zášti a pomstychtivosti a ke všemu tomu, co tento život náš rozdírá. Zde zaznívá jen jeden soud, soud učení Páně a nebují zde pomluvy, na cti utrhání, soudy lidské, o nichž se říká, že někdy horší jsou nežli dopuštění Boží. Těm, kteří se táží, co nám kdo v kostele dá, pravím: „To vše, co jsem právě vyjmenoval, vám dává ten svět kolem vás, ten zvrácený svět se svými zhoubnými zásadami, jež lidé zaslepení tolik milují, kdežto již na prahu svatyně Boží čeká klid, čisté svědomí, láska a snášelivost křesťanská, pokorné odevzdání se do vůle Boží a to vše jest tak krásné, tak blahé, že něco podobného nemůže nikdy svět dáti. O chrámu Páně platí: „*Ne jako svět dává vám, já dávám vám.*“ Jan 14, 27. Ten svět kolem chrámu Páně vám dává rozrušení, neklidné svědomí, kdežto zde i v nejtěžších záhadách a bojích snáší se v srdce uspokojení blahé.

Ó moji drazí, pozorujte jen ty rozdíly! Staří předkové naši říkali: „*Pořádek ve víře, pořádek ve všem.*“ A při této pravdě, již vám dnes předkládám, možno slov těch také užíti. Pořádek v té cestě do kostela, když volá zákon i dne svátečního obyčej, působí vždycky, že vidíme věrné plnitele řádu naší Církve svaté v příčině dnů nedělních a svátečních spořádané v jich domácnosti, spořádané v jich hospodařství, spořádané ve svém spolužití se sousedy a ostatními bližními. Takový člověk žije sám blaze a blaho života šíří kolem sebe. Naproti tomu, kde si na cestu do kostela ani nevzpomenou, vidíme, jak pustý je dům, upadá řemeslo; neboť zbytečná práce za dnů svátečních není s požehnáním. Mimo to jak zapomíná se takový člověk sám nad sebou! Příklady ze života nám to často dokazují. Pověděl jsem vám příklad, jak pohořelí osadníci nejprve pamatovali na svůj kostel a pak ve stínu jeho obnovovali příbytky své. Naproti tomu mám jiný příklad. Osada také vyhořela a s ní i kostel. Byli v osadě té lidé nepořádní, nevázaní. Když rozhlíželi se mnozí z nich po osadě, plameny ztrávené, a viděli, že ze všech příbytků pozůstal jen hostinec, řekli: „Budiž Bohu chvála, kostel shořel, krčma ostala.“ (Použito staročeského přísloví.) A co bylo důsledkem toho bohaprázdného výroku? To, že tito usedlíci promrhali vše, co jim zbylo, a pak šli jako žebráci do světa. Moji drazí, ani nevíme, co to je za poklad pro nás, ta vyšlapaná naše cesta ke chrámu Páně, co to je za poklad, ta svatyně Páně uprostřed osad našich. Zde nám všem kyne blaho

poklidného, spořádaného života. Odtud po té cestě, nedopouštíme-li, aby zarůstala, kráčíme-li po ní neděli co neděli, svátek co svátek, odnášíme si pro sebe, pro svůj život tolik spasitelného. Proto všem volá v zanícení svatém Žalmista Páně: *„Lepší jest den jeden v síních Tvých nad tisíce dnů jiných.“* Ž. 83, 11 Zapamatujme si, přátelé drazí, ono volání muže svatého a dávejme to také na jevo častou návštěvou svatyně naší, pak pozná z nás jeden každý, že ty chvíle, že ty hodiny ve chrámu Páně ztrávené přinesou mnoho, mnoho blahého.

Tak tedy pod vlivem zářivého příkladu z dnešního svatého evangelia, v němž líčí se Ježíš, božské dítko, a Jeho rodiče na cestě do chrámu Páně a ve chrámu Jerusalemském, projednali jsme tu pravdu, že *cesta do chrámu Páně je pro blaho jak dětí tak i dospělých.* V úvodu uvedl jsem způsob bývalých židů v zemi svaté i mimo ni. Bohu díky, mohuť vám také podati příklad krásný z dějin našich. Po válkách řadu let trvajících a toto slavné království spustošivších, nebylo někde chrámů a kde byl chrám, nebylo zase kněze, který by konal svatá tajemství a přisluhoval svatými svátostmi. Bylo tomu tak i v krajině naší. A stojí poznamenáno, že lid náš cítil potřebu cesty do chrámu Páně a že tedy lidé, starci, stařeny, muži, ženy, děti jejich, ti všichni putovali rádi kolik mil cesty do svatyně, v níž mohli přítomni býti mši svaté. Předkové naši by tak nečinili, kdyby nevěděli, nebyli přesvědčeni, že zde se potěší, že zde v dobách trapných blaho rozleje se po tváři ustarané. Vzpomínajíce příkladu dnešního svatého evangelia a majíce před očima příklad předků svých, choďme, navštěvujme svatyni tuto vždy podle obyčeje dne svátečního. Učte rodiče zvykati na chrám Páně děti své pro blaho jich a nezapomínejte vy na svatyni Páně pro příklad dětem svým a pro blaho vlastní. Tím posvátným obyčejem dnů nedělních a svátečních, tou cestou ke chrámu Páně a do chrámu Páně upravíte si cestu, jež vás jednou čeká, cestu v „Jerusalém nový“, ve slávu věčnou. Amen.

František Jiří Košťál, farář ve Skuhrově.

Neděle I. po zjevení Páně.

Učení křesťanské jest božské.

„Žasli pak se všickni, kteří jej slyšeli, nad rozumností a odpověďmi jeho“.
Luk. 2, 47.

O mladosti Páně máme zprávy sporé! Meškaltě Kristus v domácnosti méně okázalé. Dnes vystupuje z úkrytu svého, neboť dospěl věkem v leta rozhodná. Byl totiž ve dvanácti letech, nakročil do zástupu dospělých, jimž velel zákon, by tři slavnosti přední, slavnost přesnic, letnic a stánků v jediném Izraeli chrámu, v Jerusalémě společně konati.

Již tuto první cestu svou učinil Pán Ježíš pozornému oku památnou. Přišed do královského města, nehledí si nevídaných novin, neodchází ku radostem kratochvilným, jež mladému věku město hlavní v hojné míře k roztržité zábavě skýtá, ale spolek shromážděných učitelů zákona vábí a poutá Jeho pozornost; již mezi ně zasedá, On, mladík dvanáctiletý mezi muže zákona dobře znalé; tu se táže, tu odpovídá, a když ti, *kteří Jej slyšeli, žasli nad rozumností a odpověďmi Jeho*, nikdo ve své pohodlnosti netáže se: odkud zná tento všecky věci? Ježíš dokazuje a okazuje jim božskou moudrost, vševědoucnost, tedy *Božství* své, ale oči jejich držány jsou, že Jej nepoznávají. Toliko Maria *zachovávala všecka slova ta v srdci svém* pro budoucí potřebu mnohé útěchy a posily.

Vím, drazí přátelé, že mnohý, slyší-li to učení Páně, diví se vznešenosti pravd, rozumné v nich důslednosti, kterak učení jedno s druhým nerozlučně spojeno; a když zaslíbenou blažeností bývá roztoužen, děsí se vyhrožovaných pokut. — Ale jako zákona učitelové nevšímali si Kristova Božství, — tak i nyní svaté pravdě Boží se stává.

Ale, kdo potěší a posilní nás v rozmanitých tíhotách života, ne-li náboženství? — Má-li nás ale to svaté učení těšiti a síliti, musíme je prve *sami míti* a jeho si i příslušně vážiti, skládajíce jako Maria pro budoucí a denní potřebu slova jeho v srdci svém. — By tak bylo, má a může povzbuditi nás to vědomí, že *božské jest to svaté učení křesťanské.*

Důkaz pravdy podá nám dnešní svaté rozjímání.

Pojednání.

Přimlouvá svatý Ambrož: „*Vizte počátek rodící se církve. Kristus přichází na svět a pastýři drží noční stráž nad stády.* Jak malounké to símě! Kristus a pastýři! Tito první, by poznali a poctili dobrého pastýře duší; oni nad stády, Kristus nad národy, kterýžto první tak nepatrný zjev napotom slavně uskutečněn, jakož čteme Mat 9, 36.: Když Ježíš viděl shromážděné *zástupy, měl nad nimi lítost, že byli soužení a leželi rozptýleni, jako ovce, nemajíce pastýře.*“

Skrovný tento počátek vzrůstal poznenáhla v zástup mnohočetný a božský učitel člověčenstva povolává si mužů dvanácte a (Mark. 16, 15.) velí: „*Jdouce po všem světě, kažte evangelium všemu stvoření*“. — Slovem Páně naznačených zde okolností si povšimnouti dlužno.

a) Jdouce, kažte; *kdo má jíti? Vy — moji apoštolé.* A jací byli to lidé? Odpověď velmi jasnou podává svatý Ambrož, jenž dí: „*Vyvolil dvanácte z nich. Pozoruj nebeskou radu. Nikoli nějaké mudrce, ani boháče, ani urozence, nýbrž rybáře a celníky vyvolil, aby se nezdálo, že přivedl ostrovtipem a učeností, aneb koupil bohatstvím anebo vážností, mocí a urozeností že některé přitáhl k milosti své,* ale aby zřejmým byl učení toho původ božský, *aby převládala důvodnost pravdy, ne pak příjemnost hádky*“. A svatý Jarolím opovídá takto: „*Necvičení rybářové vysýlají se ku hlásání, aby se nemělo za*

to, že víra věřících povstala mocí lidskou, nýbrž výmluvností a učeností Boží". —

A kterak nám vypravují svaté dějiny? Nad sborem apoštolů v modlitbách trvajícím ukázali se rozdělení jazykové jako oheň, a posadil se na každém z nich a naplněni jsou všickni Duchem svatým s tím obdivuhodným výsledkem, jak zaručil Pán". Skut. ap. 2, 3. „*Když pak přijde ten Duch pravdy, naučíť vás všeliké pravdě*". Jan 16, 13. Protož i pověděl Kristus: „*Nejste vy to, jenž mluvíte, ale Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás*". Mat. 10, 20.

Slyše tato svědectví o podivné proměně v osobě kazatelův, může někdo nepoznávati božský původ učení křesťanského?

b) Jdouce, kažte. Co mají kázati? *evangelium*, to znamená *radostné poselství* o našem vykoupení. Jak často mluvil Pán Ježíš o svém poslání od Boha Otce! „Kdo nectí Syna, pravil, nectí Otce, kterýž ho poslal. Amen, amen pravím vám, že kdo slyší slovo mé, a věří tomu, kterýž mne poslal, má život věčný". Jan 5, 23. „Sstoupil jsem s nebe, dí na jiném místě, ne abych činil vůli svou, ale toho, kterýž mne poslal. Tato pak jest vůle toho, kterýž mne poslal Otce: abych z toho, co mi dal, ničeho neztratil; a níže jistí: „Žádný nemůže přijíti ke mně, leč Otec, kterýž mne poslal, přitáhne ho". Jan 6, 38. „Když přišla plnost času, učí svatý Pavel, povolal Bůh Syna svého, aby ty, kteří pod zákonem byli, vykoupil, abychom zvolení synů přijali". Gal. 4, 4.

A poněvadž to poselství ukazuje do nebe, k té blaženosti přeradostné a věčné, proto slove *radostné*, jakož již anděl pastýřům byl oznámil: *Zvěstuji vám radost velikou*, kteráž bude všemu lidu; nebo narodil se vám dnes Spasitel, Jenž jest Kristus Pán". A toto radostné poselství poučuje nás, odkud jsme, komu příslušíme, proč pracujeme, co z nás býti má. Držíme li se toho radostného poselství čili evangelia, pak nebeský klid ovládá srdce naše a cítíme v sobě předtuchu blaženosti nebeské. Rcete, není-liž to učení božské?

c) Jdouce, kažte. Komu měli kázati? *všemu stvoření*. Všemu stvoření, těm mocným, moudrým, zámožným, hrdým, chudým, utiskovaným mají ku následování doporoučeti: „*Milujte nepřátely své — abyste byli synové Otce nebeského*". — *Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem a naleznete odpočinuti duším svým*". A s jakým výsledkem hlásali a žádali ducha pokory, poslušnosti a lásky, sebezapření, mírnosti, trpělivosti? Jak přijala to evangelium hrdá synagoga židovská a bláhová moudrost pohanská? — Vypravují nám Skut. 2, 5.: „Byli pak v Jerusalémě ku slavnosti letnic shromáždění židé, muži nábožní ze všelikého národa který pod sluncem jest, — a k první Petrem konané řeči pokřtěno jest duší okolo tří tisíců"; a u svatého Marka 16, 20. čteme: „A oni šedše kázali všudy a Pán jim pomáhal", a že tak záhy a všudy kázáno a šířeno evangelium, doznává svatý Pavel, an píše: „*Od vás rozhlásila se řeč Páně netoliko v Macedonii a v Achaji, ale i po všelikém místě víra vaše, kteráž jest v Boha, roznesla se*". 1. Thes. 1, 8.

A když se do všech světa uhlů rozešel znásobený počet náměstků a žáků apoštolských, jak je přijala domýšlivá škola židův, a kterak chlubná pohanů moudrost?

Zuřili, jako Šavel soptící hněvem proti jménu Ježíš; vztekali se jako ukrutný císař Nero, pasoucí se v záři za živa pálených křesťanů. A když vedeni jsou před krále a vladaře a zkusili posmívání a bití a s učiteli i věrní Kristovi žáci dáváni do vězení a žalářů, a když kamenováni, sekáni, mečem usmrcováni jsou: aj! mezi židy nejeden povstává Gamaliel a pravdy šetře, vyznává: *Jestliže z lidí jest dílo to, rozpadneť se, pakli z Boha, nebudete ho moci zrušiti* (Skut. 5, 38.); a pohanský císař přinucen zvolati: Galilejský ty's zvítězil!

Vzácné to svědectví naplnilo se a plní podnes. — Ať pronásledování a kruté utiskování jako ostrá žencova kosa bezohledně poklátila věrné vyznavače, — ať hubila palčivost ohně a ostří meče, ať poutaly vazby a žaláře: přece den ku dni očividně množil se počet křesťanův, — chrámy a modly pohanův ničeny jsou, a sláva kříže Páně naplnila tento svět.

A čítají li se v domě Církve Boží lidé všeho věku a všeho zaměstnání, a čím mocnější a učenější bývají, tím zbožnější: ó kdo tu neznamená božského původu křesťanského učení? — Onoť jest, které jednotlivce i celé národy požehnaně proměňuje a oblažuje. —

d) Ale řeknete snad, proč tedy nehlásí se k němu *učenci všickni?* Odpovídám: Proto, že všickni nemilují a nehledají pravdy. — Na okolnost tu upozornil Pán Ježíš, řka: „*Povstanou falešní Kristové*“. A rovněž svatý Pavel opovídá: „*Bude čas, kdežto zdravého učení nebudou snášeti*“. A nejinak svatý Petr na jisto praví: „*Mezi vámi budou učitelé lživí, skrze něž cesta pravdy v porouhání dána bude*“. Odtud jde, že učenost před poblouzením nechrání. Ano a dojista: když Mohamed učením svým otevřel bránu veškeré nízké smyslnosti do kořan, není to ještě žádný div, *ani důkaz pravdy*, nachýlilo-li množství tak zvaných Turků k učení tomu zhovadilé srdce své. Ano a dojista: když reformátoři 16. věku směle odepřeli poslušnost a postavili se proti Kristu, ano nad Ježíše Krista, a pohrdli Jeho ovčincem, Jeho evangeliem, Jeho svátostmi a každého sprosťáka za dosti umělého prohlásili, aby si z bible svou víru, své učení mohl vyložiti sám, věru, není to ještě žádný div, *ani důkaz pravdy*, odpadli-li mnozí, velebíce svobodu rozumu a volnost svědomí. —

Směšná ta chlouba! tuť by byli museli zůstati, čím prve byli t. katolíky. —

Ale snad kázal Kristus nerozum, a svědomí v otroctví jímal? Snad teprv reformátoři zjednali svobodu? Tak se obyčejně k zásluze však lživé vynášejí. Avšak rozum, svědomí, svobodnou vůli přijali jsme každý z ruky Boha Otce svého, který nás takto nad jiné vezdejší tvory povýšil a vyznamenal. —

Rozum velí hledati pravdu, a *Kristus jest pravda*, jak sami přátelé i nepřátelé vysvědčili. Svědomí velí následovati pravdu,

tedy Ježíše Krista. Svobodné pak vůli zůstaveno, zvoliti si cestu buď v pravo neb v levo, buď s Kristem aneb bez Krista. To však křiklavý nerozum a nesvědomitost, pravdu kroutit, měnit, falšovat a *náhledy své* vystavovat za *čisté slovo Boží.*

Ó jak se strachuji o nejednu duši, v náboženské vlažnosti uhejčkanou! —

Dvanáctiletý Ježíš zasedl mezi učitele zákona, a *žasli nad rozumností a odpověďmi jeho.* — Jak mnoho měl bych tu připomenouti, kterak v pravdě žasnouti musíme nad nerozumností a bláhovými odpověďmi nejednoho katolického křesťana!

Učení křesťanské božského jest původu Pozorovali jsme ty některé příčiny při jeho obdivuhodném rozšíření. A poněvadž Ježíš Kristus jeden jest, proto jen jedno křesťanství jest pravé, — to jiné lidského původu pak klamné. — Važme si Synem Božím daného učení a v něm ku spáse vyznačené cesty.

Rádi přicházejme do chrámu ku slyšení pravdy Boží, a ji jako panenská matka Kristova v srdci ochotném chovejme.

Řídíce se světlem tím, šťastně doputujeme Jerusaléma nebeského, kde nám se zástupy přátel Božích slavnosti nevyslovitelně utěšené na věky konati popřáno bude. Amen.

Frant. Bartoš, bisk. vikář a děkan v Jilemnici.

Neděle II. po Zjevení a zároveň slavnost Jména Ježíš.

Křesťan jméno Ježíš má nositi v mysli, v ústech, v srdci.

„Nazváno jest jméno jeho Ježíš“.
Luk. 2, 21.

Dvoje čtení epištolní a dvě evangelia, Nejmilejší, slyšeli jste dnes jedno nedělní, druhé sváteční. Mámeť zajisté dnes druhou neděli po Zjevení Páně čili po třech králích a svátek nejsvětějšího jména *Ježíš.* Všecka čtení výborně jsou zvolena. V epištole nedělní napomíná apoštol, by každý svůj úřad v církvi svědomitě zastával a vypočítává úřady ty. Dále povzbuzuje ku lásce vespolné, hostinnosti sdílnosti, pokoře a jiným ctnostem. — *Evangelium* jedná o svatbě v Káně Galilejské a prvním zázraku Páně. Připomínámeť si v době vánoční nejen vtělení a narození Páně, ale i Jeho mládí a z části i Jeho učitelský úřad. Dobře voleno jest to evangelium. Jest masopust a jsou *sňatky.* Ukazuje tím evangeliem církev, koho si mají snoubenci na svatbu pozvati. „*A byla tam matka Ježíšova. Pozván pak jest na svatbu také Ježíš, i učenníci jeho*“. S Bohem vstupovati mají do stavu manželského. Uvésti do příbytku svého Ježíše a Matku Boží, pak bude pokoj, láska a požehnání Boží. — Že nepohrdl Ježíš pozváním, ukázal, že není nepřítelem radostí *nevinných,* ano je ještě zvýšil a rozmnožil, učiniv *první* zázrak

a *proměniv* vodu ve víno. Ukazuje Církev těm, kdož se radují, t. j. kdož se účastní veselostí, zábav, tanců (nebo teď jest doba masopustní), aby tak se veselili, jak svatý *Bernard* dí, aby s nimi veseliti se mohl Kristus; kdož hodují, aby s nimi za stolem seděti mohl *Kristus*. V Pánu, mírně, střídmě, radovati se má křesťan, t. j. podíl bráti v radovánkách světských; nebo jakmile zábava překračuje meze střídmosti, stává se hříchem a obtěžuje *svědomí* a tuť ovšem nemůže s námi veseliti se Kristus.

Avšak máme dnes také svátek a to veliký a radostný, *nejsvětějšího jména Ježíš*. Toť to jméno nám *nejmilejší a nejdražší*; „*neboť není*, jak dí apoštol svatý Petr, *v žádném jiném spasení*; *neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom měli spaseni býti, leč jméno Kristus Ježíš*“. Toť slova, jež mluvil po zázračném uzdravení chromého od narození u dveří chrámových. — Toť to přesvaté jméno, kteréž ustanoveno bylo od Otce nebeského prve než se Syn Boží narodil. Ano toť to jméno, jež nositi má každý v *mysli*, v *ústech*, v *srdci*. A o tom chci ještě dále a to k *úctě nejsvětějšího jména Ježíš* promluviti k vám.

Pojednání.

1. Křesťan má dvě jména: *křestní*, jež obdržel na křtu svatém a kteréž bývá obyčejně jméno některého svatého a potom *rodové*, jež dědí po otci.

Spasitel Kristus Ježíš chtěl ve všem podoben býti nám, i u věci té. I on měl jména dvě, jak známo: *Ježíš a Kristus* „obě *významná*“. O prvém praví dnešní evangelium: že „*když se naplnilo dní osm, aby obřezáno bylo dítě, nazváno jest jméno jeho Ježíš, kterýmž nazváno bylo od anděla, prve než se v životě počalo*“. Nebo když byl anděl poslán ku Rodičce Boží do Nazareta, řekl jí: „*A nazveš jméno jeho Ježíš*; *tenť bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude*“. —

Ježíš, *Jesus*, původně Jehosua, jméno hebrejské čili židovské, znamená *Spasitel*. *Spasiti* jest tolik jako zachrániti, ochrániti. Již v *katechismu* jste se učili: *Spasitelem se jmenuje, že se nám Jím spasení stalo, když nás od viny a trestu hříchu, t. j. od věčné smrti vysvobodil*. Slove jinak také *Vykupitel*; neboť nás vykoupil — z otroctví, do něhož jsme hříchem byli upadli.

Jméno *druhé* jest *Kristus* (Christos), slovo řecké, tolik co Pomazaný Páně, pomazaný svatým *olejem*. Nazván jest tak vztahem ku *trojímu úřadu*, jejž zastával: *učitelský či prorocký, kněžský a královský či pastýřský*. Byltě zajisté Spasitel náš učitelem a prorokem, nejvyšším knězem a obětním darem zároveň a králem, jehož království nebude míti konce. A že tito trojí: proroci, nejvyšší kněží a králové ve starém zákoně pomazáváni bývali a Pán Ježíš trojí ten úřad zastával, odtud slove též *Kristus*.

2. Křesťan, katolík, má nejsvětější jméno Ježíš nositi nejprv v *mysli*, t. j. všeliké myšlení jeho má býti spořádáno podle učení Pána našeho Ježíše Krista; má býti pravé a přímé, rovné a beze-

lstné, čisté a cudné; a tudy má křesťan vymýtiti z mysli své všelikou lež, klam, podvod, nečisté obrazy a vše tomu podobné, co by se se svatou náukou Kristovou nesrovnávalo. Bůh je duch *nejčistější*, duše jest obraz *Boží*; ale obraz má býti čistý, nikoliv porušený, nikoliv pošpiněný. Císař Konstantin nosil jméno Ježíš na přilbici své a kázal, aby před vojskem jeho nesen byl prapor s jménem *Kristos*, jakožto terč, cíl, jediná a hlavní myšlénka. A podobně činiti má věrný křesťan.

3. Křesťan má nositi jméno Ježíš v *ústech svých*; toť mu má býti jménem *nejsladším a nejmilejším*. Všeliká řeč jeho má směřovati ke cti a chvále téhož nejsvětějšího jména. Má mluviti řeči pravé, čisté a cudné a ne lži, podvody, oplzlé žerty a šprýmy; nemá vycházeti z úst jeho klení, rouhání, zlořečení a těm podobné řeči. Má pamatovati, že týmiž ústy se modlí a Boha vzývá. Jak by se mohla líbiti Bohu ta modlitba, jak by ho mohl vyslyšeti, kdyby týmiž *ústy hřešil* a jména Ježíš *zneuctíval?*

Svatý Pavel 219kráte ve svých listech jmenuje jméno Ježíš. Jak často je as oslavoval, když kázal! — O svaté Alžbětě, dceři Ondřeje II., krále uherského, dočítáme se, že sladké jméno *Ježíš*, sotva že mluviti počala, vznášelo se téměř neustále na rtech její.

4. *I v srdci* je nositi má. Tu má býti zasazeno jako *drahý kámen ve zlatě*. Zlato jest *láska*, jímž srdce plápolati má; *Ježíš* jest ten drahý kámen, v zlatě tom zasazený. Proto má vymýtiti křesťan ze srdce svého všeliké hříšné žádosti, vášně a náruživosti: hněv, závist, nenávist, nepřátelství, vilnost, žádosti nečisté a hříšné a má pečovati, aby srdce jeho bylo *ryzí zlato*.

Svatý Ignác, biskup mučenník, jehož památku konáme 1. února, maje rozkaz od císaře Trajana, aby Krista zapřel, odpověděl: „*Jméno Ježíš z úst mých nemůže vyňato býti.*“ A když mu císař hrozil, že ho dá stíti a tak mu Krista z úst odejme, řekl: „*Odejmeš-li je z úst, ze srdce nikdy je nevypudíš, neboť já to jméno v srdci svém zapsáno mám*“.

Suso, řeholník, takovou měl lásku ku Ježíši Kristu, že si jméno Ježíš ostrým nástrojem vryl na prsou do těla svého; pak, klekna před kříž, modlil se: „Pohleď, Pane, na mne, ty jediná lásko srdce mého, ty touho má! Vryj se i se svým jménem hluboko v srdce mé, aby nikdy více z něho nevyšel“.

5. Zamiluj si to nejsvětější jméno i ty. milý křesťane. Vzývej je, jím se těš, jím se posiluj v křížích, souženích; neboť není jiného jména na světě, v němž bychom mohli potěšeni býti. Svatý *Bernard* písně skládal o nejsvětějším jménu Ježíš. Říkal: „*Nic mi nechutná, nic se mi nelíbí, jestliže neslyším, nečtu v tom jméno Ježíš.*“ Svatý Štěpán, umíraje pod kamením, modlil se: *Pane Ježíši, přijmiž ducha mého*“! Svatý *Ignác* z Loyoly nazval řád svůj „*tovaryšstvo Ježíšovo*“. — Císař *Justinian* řecký pravil: „*Jest naším obyčejem, že i porady i činy své začínáme vždy ve jménu Ježíše Krista.*“ A svatý *Bernardin Sienenský* měl je tak v uctivosti, že si je zlatými literami na tabulku napsal a při kázání posluchačům

před oči stavěl, aby připomínal neskonalou lásku a nesmírné dobrodiní našeho vykoupení skrze Pána našeho Ježíše Krista.

6. Tak, přátelé drazí, nechť neodstupuje nejsvětější jméno Ježíš od nás; nosme je v mysli, nosme je v ústech, nosme je v srdci! Nestyďme se za ně; ano, když toho třeba, i veřejně je vyznávejme! Jako se nosí křížek na krku, na prsou: tak nosme každý to nejsvětější jméno v srdci svém, jako klenot nejdražší a nejvzácnější, zasazený v zlatě lásky naší. A proto vzdechněme na konec se svatým Bernardem:

„Ó Ježíši, vždy zůstaň s námi,
ať bludu mhy nás neomámí;
nám s mysli zapuď pošmúrnost,
v ní spanilou rozjasni ctnost“.

„Ó Kriste pro tvé milování
dej požívat tě v oplývání,
ať skrz tvou svatou přítomnost
vždy pocítím tvou velebnost“.

„Tak jemu chvalozpěvy pějme,
čest, oběť, poklony mu vzdejme;
ó jistě nás pak dle slov svých
do stanů přijme nebeských“. Amen.

Bohumil Hakl, bisk. vikář a děkan v Hořicích.

Neděle II. po Zjevení a zároveň slavnost Jména Ježíš.

Výklad.

Dnes konáme utěšenou památku nejsladšího, nejsvětějšího jména Ježíš. O jménu tom praví žalmista: „Svaté a hrozné jest jméno Jeho.“

A svatý Petr dí: „*Není v žádném jiném spasení, neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom měli spasení býti.*“

V tomto jménu přemohli svatí apoštolové veškeren svět, a přinesli lidstvu světlo a dědictví království Božího.

A proto krásné jest pozdravení katolické jména tohoto: „*Pochválen buď Ježíš Kristus.*“

Pozdravení to se mi tak líbí, *že jsem je dnes obral za předmět delšího rozjímání.* Ukáži vám, že pozdravení to jest ze všech pozdravení nejvýznamější, a že se za pozdravení to styděti nemáme.

* * *

Pojednání.

Všelijaké je slyšeti pozdravy: *Dej Pán Bůh dobrý den*; *přeji dobrý den*; *má úcta*; *služebník.*

To jsou pozdravy slušné, nic proti nim nepravím, ale nejvýznamější jest: *„Pochválen buď Ježíš Kristus.“*

Rozvažme si některé ty pozdravy. Často slyšíme pozdrav: „Dobrý den.“ Ale přej si mi, člověče, třebas stokráte za hodinu „dobrý den“, což mi přání tvé prospěje, nedá-li mi blaženého dne Bůh, Jenž jest studnicí všeho dobra?

Slyšme druhé pozdravení: „Má úcta.“ Tím pozdravem míníme, že jest naší poctou, potkáme-li se s osobou vážnou a milou. Hle! tu pamatujeme jenom na sebe, nevšímajíce si Pána Boha, jemuž přece jedinému čest a chvála přísluší.

A což říci mám o pozdravení, jímž se nazýváme služebníkem toho, koho pozdravujeme?

Že svět rád se nazývá služebníkem, ale nerad slouží, to je pravda.

Ale nyní ptejme se, není-li katolické pozdravení krásnější všech ostatních?

„Pochválen buď“ — — Kdo má býti pochválen? *Ježíš.* A proč má býti pochválen? Poněvadž jest odleskem Otce a obraz podstaty Jeho.

Kristus má býti chválen, poněvadž za nás stal se člověkem: On dal své tělo *bičovati*, aby tělo naše *oslaveno* bylo.

On dal se *trním korunovati*, abychom my věčnou *slávou korunováni* byli.

On *bolestí a žízní* dal se *páliti*, aby nás *nepálil oheň věčný.*

On za nás *se obětoval* na kříži, a podnes se obětuje na oltáři.

Ó Kriste Ježíši, Bože náš, Spasiteli náš, *Tobě patří čest a chvála!* Ty veleben budiž od věkův až na věky!

Pozdravem tím vyznáváme víru, že Kristus jest pravý Bůh, náš Spasitel, náš Vykupitel, že má býti chválen pro lásku Jeho k nám.

Pravíme, že má býti chválen Kristus Ježíš, Vysvoboditel náš, a tím spolu vyznáváme, *k čemu* na světě jsme; že nejsme zde toliko abychom jedli, pili, spali, dobře se měli a umřeli, nýbrž abychom Pána Boha chválili, abychom Ho velebili, zde na zemi i po smrti v nebesích věčně věkův.

Ale ku podivu! Pozdravení to, ač tak jest významné, ač tak hluboké pravdy a tajemství v sobě chová, přece zdá se, jako by už nadobro mělo vyjíti z obyčeje.

Nyní ledacos už vychází z obyčeje.

Choditi do kostela vychází z obyčeje; zpovídati se a požívati tělo Páně vychází z obyčeje; bázeň Boží, spravedlnost, poctivost vychází z obyčeje; — tak i zmíněné křesťanské pozdravení.

Ale nedivme se. Svět, jenž miluje ďábla, jak by mohl milovat Ježíše?

Žádný nemůže sloužiti dvěma pánům, jednoho strpí, druhým pohrdne.

Stydí se mnohý za křesťanské pozdravení, poněvadž se stydí za *svého Spasitele.*

Ale až se Ježíš styděti bude za mnohého, až Ježíš zkoumati bude život mnohého, list za listem, rok za rokem, den za dnem, myšlénku za myšlénkou, slovo za slovem, skutek za skutkem, hřích za hříchem, ach tenkrát mnohý se třásti bude před soudnou stolicí Jeho jako osyka; nebo jakou měrou měřil, takovou bude mu odměřeno. „Amen, amen, pravím vám, neznám vás.“

Ó křesťané katolíci! Aby se nestyděl Pán za nás, nestyďme se za Pána, — nestyďme se Ho chváliti, nestyďme se za křesťanské pozdravení!

Jde-li o naši víru, o čest a slávu Boží, nedbejme žádného nového zvyku, žádné mody. Starého se držme. *Starý Bůh na nebi, stará víra na zemi!* Víra a pravda neznají žádných zvyků, žádné mody, žádné změny.

Nestyďme se Krista Ježíše veřejně vyznávati: „Kdo mne vyzná před lidmi, praví Spasitel náš, toho vyznám i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích.“ Amen.

Jan Šicha, farář v Liblicích.

Neděle Devítník.

Nemáme ani opovážlivě spoléhati ani lehkomyslně zoufati.

„Tak budou poslední prvními a první posledními“. Mat. 20.

Trojí podobenství Církev svatá dnes předkládá k našemu naučení, z něhož poznati můžeme cíl, pro který stvořeni jsme, a z něhož zároveň poznáváme, jak malý jest počet těch, kteří šťastně cíle svého dosahují. První podobenství béře sv. Pavel ze závodiště, kde mnozí zároveň běží k cíli vytknutému, všickni mají naději, že dosáhnou odměny, která vítězi jest určena; avšak nicméně jenom jeden béře odměnu. Ten totiž, který všecky síly své napíná, který se snaží, aby soupeře své předběhl, který na unavení a klopoty nehledí, maje na mysli cíl a odměnu, která mu jest uchystána.

Od pohanů a her jejich, které ku poctě falešných bohů slavívali, přechází sv. Pavel k národu židovskému, který pravého Boha znal a nad to i ze zvláštní ochrany Boží se těšil. S velikými zázraky vyvedl Hospodin lid svůj z Egypta. Pro lid tento vyvolený trestal Egyptčany mnohými ranami, zničiv Faraona a vojsko jeho v moři rudém. Pak v oblace, který za dne lid zastiňoval před sluncem a za noci byl ohnivý a lid vedl, přebýval s lidem svým. Z oblaku tohoto mluvíval k Mojžíšovi, služebníku svému. Před nepřátely oblak hájil lid židovský, že neviděl lidu tohoto, a nemohl mu uškoditi.

Také chlebem s nebe, zázračnou vodou ze skály, napojil a nasytil Hospodin lid svůj. Všickni mužové, kteří vyšli z Egypta počtem 600.000, nepočítaje žen a dětí, vyšli z Egypta v naději, že vejdou do země zaslíbené, která byla obrazem a podobenstvím nebeského království. A z celého tohoto velikého množství vešli do země zaslíbené Josue a Kaleb, všickni ostatní ve 40 letech, v nichž bloudili po poušti, pomřeli, a kosti jejich zpráchnivěly, a nové pokolení vyrostlo na poušti, které do země zaslíbené vešlo. Z tohoť vidno, že ti první byli posledními, kdežto poslední, kteří se zrodili na poušti. byli prvními, kteří vešli do země zaslíbené.

A tutéž pravdu hroznou Pán náš milý uvádí na mysl podobenstvím o dělnících, které nebeský hospodář v různých dobách najímá, aby zde po čas života vezdejšího zasloužili si peniz radosti nebeské. Tuto také ti, kteří byli najati hned na úsvitě, domnívali se, že více dostanou, nežli ti poslední, kteří jenom hodinu pracovali. Avšak hospodář nebeský dal jim také tolik, co těm posledním. Z tohoť nám veliká útěcha, neboť poznáváme, že hospodář nebeský u těch dělníků svých nedbá tak na čas, jak dlouho ten který pracuje, ale dbá více *na práci*, jakou který dělník koná. Ano mnohdy nebeský hospodář dává tomu *poslednímu větší mzdu*, nežli tomu, kdo už *dlouho pracuje*.

Co z toho následuje? Abychom odkládali s prací na vinici Páně až na hodinu poslední, na hodinu jedenáctou, to jest, až se hlásí již smrt k svému právu? Anebo abychom zoufali, majíce za to, že jest již pozdě započíti všelikou práci? Myšlénka taková budiž nás daleka. Ani opovážlivě nespolehejme, ani lehkomyslně nezoufejme. Nebo chybuje i ten, kdo s prací *na vinici Páně odkládá*, i ten, kdo *zoufá v domnění*, že pozdní práce na vinici Páně jest *marná*, o čemž s pomoci Boží pojednám.

Pojednání.

Pán náš, Ježíš Kristus sstoupil s nebe, aby na vinici tohoto světa o spasení našem pracoval. A nesnadná a obtížná byla ta práce Páně. Osmého dne po narození vidíme tělo Kristovo krví zbarveno. Utíká Pán, nesen na loktech Matky Páně a pěstouna svého do Egypta, protože židé, které Pán zázračně z Egypta vysvobodil, zázračně oblakem vedl, manou krmil a vodou ze skály napájel, chtěli Pána a Krále svého zabíti. A jak pracoval milý Syn Boží od dvanáctého roku až do roku třicátého se svým pěstounem, pomáhaje mu v řemesle jeho! A po smrti sv. pěstouna sám Syn Boží trudil se a pracoval, aby vdově a matce své potřebné živnosti opatřil.

Tři leta procházel Pán zemi židovskou, rozhlašuje učení nebeské, uzdravuje nemocné a všude dobře čině, tak že lid obecný, jenž skutky Páně pozoroval, nejednou volal: „*Všecky věci dobře učinil*“. Avšak učení a vzdělaní a osvícení židé nemohli tohoto nebeského učitele ztrpěti. Vytýkalť jim hříchy jejich, odhaloval šmejdy a tajné hříchy, a proto spikli se proti Pánu Ježíši, aby Ho

zahubili. Ano tak daleko zloba jejich a hněvivost dospěla, že uplatili jednoho z dvanácti apoštolů, aby jim Pána a Mistra svého zradil a prodal. A jak se zachovali k Pánu Ježíši odpůrcové Jeho, když Jej svázaného vedli do města, o tom jediný pohled na kříž nás může poučiti. A kam postavili dřevo kříže? Na jednu horu za městem, na horu Kalvarii.

I byla hora Kalvarie podobná vinohradu, za městem položenému. Kříž dřevěný jest podoben kolíku, jejž vinař zatlouká do země, aby k němu vinou révu mohl přivázati. A hle, na ten kůl sv. kříže na vinici Kalvarské připevněna vinná réva, vinný kmen, Pán náš Ježíš Kristus. Tato réva vydala sladké ovoce v krvi Kristově, která z ran Páně řinula.

Kristus Pán však chtěl, aby zásluhy utrpení a smrti jeho přivlastněny byly všem věkům a národům, a proto vyvolil některé, jež nazval apoštoly, a jimž dal takovou moc, jakou sám od Otce svého měl. A tito byli prvními v říši Kristově, vždyť Pán sám je chválí, že vytrvali s ním ve všech pokušeních, ano slibuje jim zároveň, že v říši Jeho nebeské seděti budou nejblíže u Soudce spravedlivého, aby soudili dvanáctero pokolení israelské. Tito učenníci Kristovi nejenom jeden den, nýbrž tři léta vytrvali s Kristem, byli svědkové zázraků Kristových, slyšeli svědectví Otce nebeského o Kristu.

Mohlić bychom právem se domýšleti, že apoštolé byli prvními, jimž smrt Páně otevřela bránu nebeskou, jimž nejspíše vyplacen byl peníz nebeské radosti. A přihlédneme li pilněji a uvážíme-li hlouběji utrpení Páně, tu vidíme, že ten, který byl skalou v Církvi Kristově, několika slovy děvky tak byl zdrcen, že i zaklínal se a zapřísahal, že člověka toho nezná. Jiný apoštol, láskou k penězům tak byl zaslepen, že Pána a Mistra svého nejenom prodal, ale že stál také v čele té luzy, která noční dobou vedrala se do zahrady getsemanské, aby Krista jako zločince nějakého svázala. Ten tedy apoštol Páně, který měl býti lidem vůdcem k nebesům, jest jim vůdcem k peklu. Lesk peněz zaslepil Jidáše, jako zaslepuje až podnes velikou část lidu, že zapomínají na Boha, na duši, na nebe, ano že i na toho duchovního se horšívají, kdykoliv volá, že ti, kteří nepravý majetek drží, nikdy do nebe nevejdou. Dle slov Páně vede do nebe úzká brána, a tu se domnívají mnozí, kteří veliká břemena cizího statku nesou na věčnost, že se tou brankou provlekou.

Uznají sami, uznají však pozdě, že není pro ně ta úzká branka, vedoucí k nebesům, ale že musejí se uchýliti na prostrannou cestu a širokou bránu, která vede k zahynutí.

A ostatní z apoštolů Kristových opustili Pána svého a skryli se z bázně a strachu před židy. Vyplniloť se i na apoštolech, že ti, kteří první byli povoláni na vinici Kristovu, byli mezi posledními, obávaliť se, aby snad s Kristem zároveň nemuseli trpěti.

A jsme my snad vděčnější Pánu za velikou a nezaslouženou milost, kterouž nám prokázal, povolav nás křtem svatým na vinici svou? Jakž my jsme dbali toho hlasu Páně, který nás volal hned

v mládí, abychom pracovali a zasloužili si peníz slávy věčné? Nebyli a nejsou mnozí mezi námi, kteří v mládí na Boha a na věčnost ani nepamatovali? Ale snad alespoň ti, které Pán volá o šesté hodině, snad mládenci a panny horlivě pracují ve vinici Kristově? I ta mládež si myslí, vždyť jsme v nejlepším věku: musíme užívati světa, dokud se na nás usmívá, dokud máme síly dostatek. Tedy ani těch dělníků nemůže Pán do vinice dostati, které najímá o hodině šesté.

Pán v dobrotě a lásce své jde o hodině deváté a opět najímá muže a ženy, hospodáře a hospodyně, leč i tito vymlouvají se a praví, že starosti o život vezdejší nedají jim času, aby mohli Pánu na vinici sloužiti, o spasení své dbáti. A hle! nezamítá Pán ani těch, kteří po celý život o nebe nestáli, kteří jenom světu a rozkošem jeho sloužili, kteří už jsou na sklonku života. O jedenácté vychází Pán naposledy, aby najal starce a stařeny, kteří ku hrobu mají jenom tak krátkou dobu, jak dlouho den trvá po západu slunce. A kdož by tomu věřil, že i ten starý věk od služby Boží se odvrací, že odkládá se službou Boží až na lože smrtelné! A Pán i těchto nezamítá, ač nikomu neslíbil, že mu dá milost k napravení života, o kterou po celý život svůj nedbal, ba kterou zlovolně od sebe odmítal, zacpávaje uši, kdykoliv Pán ku pokání volal a nabádal.

Lotr po pravici Kristově také v hodinu jedenáctou byl nebeským hospodářem volán, a že hlasu Páně uposlechl a před smrtí nejenom ze hříchů se vyznával, ale také hříchů svých upřímně litoval, ano i trest zasloužený, totiž ukřižování trpělivě nesl, zasloužil od Pána té milosti, že před Pannou Marií, před apoštoly a učenníky Kristovými do nebe byl vzat, že zaslechl radostný výrok Páně: *„Ještě dnes budeš se mnou v ráji“*. Hle, toť dělník, který v hodinu jedenáctou mezi posledními na vinici byl najat, ale první vešel v říši Kristovu.

Aby však neodkládal nikdo s pokáním na lože smrtelné, aby se nedomníval, že o hodině jedenácté bude pracovati na vinici nebeského hospodáře, jest, jak dobře podotýká sv. Augustin, lotr kající jediný, o kterém s jistotou víme, že pokání jeho Pán přijal, že mu ráj zaslíbil.

Národ židovský byl mezi prvními, kteří na vinici Hospodinovu byli povoláni, leč v nemnohých líbilo se Pánu. Všickni byli povoláni k dědictví synů Božích, ale Pán Ježíš sám hrozí a praví: *„Synové pak království vyvrženi budou do temností zevnitřních, kde bude pláč a skřípění zubů“*.

Místo nich pak mnozí od východu a od západu přijdou, a stoliti budou s Abrahamem a Isakem a Jakobem v království Božím. My jsme ti, kteří po židech povoláni byli od východu i od západu z předků pohanských, jimž dostalo se blahé zvěsti svatého evangelia. A jak pak pracujeme na té vinici nebeského hospodáře? Kolik jest těch, kteří by hned v mládí odevzdali se úplně v službu Páně? *Kolik jest nyní dítek, které by se podobaly sva-*

tému Václavu, svatému Janu Nepomuckému, svatému Vojtěchu, svatému Prokopu, blahoslavenému Janu Sarkandrovi a blahoslavenému Klementu Dvořákovi? Kolik dítek podobá se *svaté Ludmile, svaté Hedvice, blahoslavené Anežce?* A proč nejsou dítky naše jim podobny, proč nedbají hlasu Páně, jenž je volá hned na úsvitě? Protože *otcové a matky také nepracují na vinici Páně*, protože dbají jenom o věci časné, o věci tělesné, domnívajíce se, že když dítkám hodně nahospodařili, že už se o ně s dostatek postarali.

Nedbají rodiče o království Boží, nedbají o spravedlnost, která jest cestou k tomu království, nevarují se zlého a nečiní dobrého, proto také Pán Bůh nedává jim věcí pozemských v dostatečné míře. Když otec pozemský má syny anebo dcery, které otce svého ctí, rozkazů jeho dbají, otce nezarmucují, musel by otec ten míti srdce nad křemen tvrdé, kdyby dětem svým potřebného pokrmu a oděvu neposkytl.

Otec náš nebeský, Jenž se dnes přirovnává hospodáři, najímajícímu dělníky na vinici, jest tak dobrotivý a laskavý, tak štědrý a bohatý, že ta láska, kterou prokazuje těm posledním dělníkům, i reptání vzbuzuje v srdci těch, kteří hned na úsvitě povoláni byli. Hájí se hospodář proti těm, kteří reptali a praví jim:

„Jest snad oko tvé nešlechetné, jsi snad nepřejný a závistivý, že já dobrý jsem?“ Nuže, když tak veliká jest láska a dobrota Páně i k těm, kteří v jedenácté hodině dali se do práce, proč bychom rádi takovému hospodáři nesloužili? Jest snad krutý ten nebeský hospodář? Nechává nám šest dní k práci, a jenom ten sedmý den určil službě své. Neznesvěcujme toho dne Páně nestřídmostí v jídle, karbanem, nočním touláním, hudbou a rozličnou kratochvílí.

Všecko, cokoliv jest na zemi, stvořila dobrota a láska jeho pro člověka. Ustanovil Pán člověka vladařem všech tvorů. Užívejme tedy tvorů pozemských tak, aby nám byly stupněm a řebřem, po němž bychom snadno se dostali do pravého domova svého, do říše nebeské.

Buď každý spokojen se stavem a povoláním svým, vždyť v každém stavu může člověk spasení své pojistiti. Ten kdo slouží, služ hospodářům jako pánům, považuj v nich Pána Krista. Vy pak kteří čeládku máte, nezapomínejte, že i vy budete počet klásti hospodáři nebeskému. Předcházejte čeledi a dítkám dobrým příkladem, aby vidouce skutky vaše dobré, oslavovali a velebili Otce vašeho, který jest v nebesích. Běžte k životu věčnému ne jako v nejisto, bojujte ne tak, jako byste povětří rozráželi, ale běžte a bojujte tak, abyste cíle došli, abyste po boji zvítězili a ozdobeni byli, v nebesích korunou, která nevadne, a kterou připravil Pán těm, kteří se snaží býti mezi prvními, a kteří, byť i krátkou dobu pracovali, přece se o to snaží, aby horlivou prací nahradili

ztrátu, kterou utrpěli tím, že hned na úsvitě nedali se najati do práce. I těm posledním dává Pán dobrý a laskavý takový peníz jako těm prvním, aby láska jeho a dobrota nestihlá velebena byla nejenom na zemi, ale také na nebi po věčné věky. Amen.

František Klíma, farář v Křepicích na Moravě.

Neděle Devítník.

Výklad.

„Bratří! volá v dnešní epištole apoštol národů sv. Pavel, zdaliž nevíte, že kteří o závod běží, všickni sice běží, ale jeden béře základ? Tak běžte, ať dosáhnete.“

Zajisté, drazí přátelé, krásné jest to podobenství, jež svatý apoštol béře ze závodiště, kde mnozí běží k cíli vytknutému, snažíce se dosáhnouti slíbené odměny. Ale odměna uchystána jest jen pro toho, kdo s napjetím veškerých sil předhonil své soupeře a první se zastavil u cíle vytknutého. Uvažme blíže smysl slov, jichž tuto k našemu poučení užívá svatý Pavel.

1. „Zdaliž nevíte, mluví k srdci našemu svatý apoštol, že všickni běžíme?“ A vskutku, co jest život náš jiného leč ustavičný běh? Jako minuta minutu stíhá, a dříve než pomyslíme, ubíhá hodina; jako hodina hodinu stíhá a dříve než se nadějeme, ten Boží den nám uplyne: podobně ubíhají týdny, měsíce . . . . až konečně zmizí v moři věčnosti i rok. A běh času trvá dále . . . . rok za rokem prchá a kdyby ta léta nepozůstavila nějakých známek sběhlých událostí, těžko bychom se na vše upamatovali. V pravdě tedy mohl svatý Pavel psáti: „Zdaliž nevíte, že všickni běžíme? Že nám ubíhají hodiny, dny, měsíce, leta? Zdaliž nepozorujete, že ani dítko ani jinoch, ani muž, ani stařec v jednom a tomže stavu netrvá, ale pořáde se mění u vývinu svém?“

2. Ale nezapomínejte, rozmilí v Kristu, že tento běh nebude bez konce. Zkušenost již svědčí, že vše, co počátek vzalo, také zaniká; jen Bůh potrvá na věky, poněvadž neměl počátku. Tak i my vzavše počátek od Boha v útrobách matky, zakončíme, až Bůh nás zavolá, běh svého pozemského života, ježto uloženo jest člověku jednou umříti, a pak nastane soud. Čím déle běžíme, tím více stárneme, tím více blížíme se k hrobu. Nejednou se stává, že jsme se sotva rozběhli a již býváme u konce, ježto nás překvapila smrt dříve, než jsme se nadáli. A jsme smrtí již u konce? Dosáhli jsme již vytknutého cíle?

3. Za našich pohnutých dob mnozí tak myslí a podle toho také žijí. V poblouzení svém se domnívají, že jsou jen pouhé tělo a nic více; proto snahou a cílem jejich jest, jedině tomu tělu sloužiti. Svatý Pavel vypočítává skutky takových tělesných lidí a zejména uvádí: „*Nestřídmost, nečistotu, smilstvo, lakomství, hněv,*

lenost." „*Po ovoci poznáte je*", varuje milý Spasitel náš. Ano po ovoci nezřízených skutků poznáte člověka tělesného. Ale, drazí přátelé, nedbejte těch, kteří se oddávají hříšným skutkům svého těla. Věřte, že těch a takových konec jest smrt t. j. záhuba věčná. Buďte pamětlivi. že sice máme tělo, ale do toho těla vdechl Bůh duši, jež jest *obraz a podobenství* Boha nesmrtelného, duši pravím, jež drahou krví svou vykoupil Jednorozený Syn Boží a milostí svou posvětil Duch Svatý. Ó což platno by nám bylo, kdybychom celý svět získali, tedy i kdybychom všech tělesných rozkoší svrchovanou měrou užívali, — ale na duši své škody utrpěli? Co z těch rozkoší vezmeme na věčnost?

4. Hle! moji drazí, nepozůstáváme tedy jen z těla, nýbrž máme i duši, nemáme tudíž povolání jen podle těla, nýbrž i podle duše. A to povolání, ten cíl zná již každé dítě, znáte je i vy. Povolání to jest: „*Boha poznati, Jeho ctíti, Jemu sloužiti a věčně spasenu býti.*" Tedy spasení naše, život věčný, toť *naše jediné a pravé povolání*, toť ten základ a cíl náš. Vše ostatní jest vedlejší a slouží a napomáhá k dosažení toho věčného cíle. Jest pravda, žijeme ve světě pomijitelném, ale nesmíme tak žíti, abychom v marnostech světských utonuli. Věci stvořené mají vésti nás k poznání Tvůrce a Jeho Velebnosti. Můžeme, ano musíme užívati věcí tohoto světa; vždyť jsou k naší potravě, k nápoji, k obydlí, k ošacení, ke zdraví, k živobytí. Avšak těch věcí nemáme zneužívati, nýbrž s vděčností je přijímati a k spasení je obraceti. Jako všecky věci stvořené hlásají čest a slávu Boží, tak máme i my se k nim přidružiti a vše k oslavě Boží činiti.

5. Drazí přátelé, nyní nahlédnete, co svatý Pavel chtěl říci, když napsal: „*Všickni sice běžíme*, všickni stárneme, ale ne *všickni základu* nebeského dosáhneme." Všickni jsme sice stvořeni pro nebe, k dosáhnutí toho cíle neschází nám také potřebných prostředků, ale záleží neméně na každém z nás, chceme-li *tak běžeti, abychom základu dosáhli.*

Tedy nejprve potřebí jest *opravdu běžeti a se přičiniti.* České přísloví dí: „Nikdo bez práce, nejí koláče." I království nebeské musíme si prací, přičiněním zasloužiti. Bez přičinění dosahují života věčného jen dítky, které záhy po křtu svatém umírají, totiž dříve než nevinnost a svatost ztratily těžkým hříchem. Ale my, jimž Bůh popřál delšího života, pracně musíme se namáhati, chceme-li na cestě nevinnosti vytrvati. Co bojů podstoupiti musí člověk se svou smyslností! Kolik pokušení musí přemoci! A přece nejednou pod návalem pokušení klesá! Však i tu Bůh nás pozvedá, přičiníme-li se skvrny hříchů obmýti v koupeli pravého pokání. V obojím případu ale platí: „Tak běžte, tak žijte, byste základu t. j. života věčného dosáhli." Amen.

Dr. Jos. Burian, sídelní kanovník Vyšehradský.

Neděle I. po Devítníku.

Překážky zdárného působení Slova Božího.

„Vyšel rozsévač, aby rozséval símě své a když rozséval, padlo jedno vedle cesty, a rozšlapáno jest, a ptáci nebeští sezobali je“. Luk. 8, 5.

Podobenství o rozsévači a semeni vyložil sám Spasitel, řka, že *„símě jest Slovo Boží“*.

Slovo to čili učení božské rozséval, kázal a patrnými skutky na Sobě ukazoval Spasitel sám. Však dařilo se mu jako hospodáři, který seje na poli svém símě a ne každé do půdy úrodné padne. Zničeno bylo a užitku nepřineslo símě, jež padlo mezi trní, na skálu a spolu i to, které vedle cesty bylo pohozeno.. Jedno bylo uduseno, jiné nemělo vláhy a třetí bylo pošlapáno a sezobáno. Tomuto semeni podobá se učení, jež sice lidé slyší, však *„přichází ďábel a vynímá slovo ze srdce jejich, aby věříce spaseni nebyli.“*

Staví se učení Božímu v cestu *překážky*, jež veškerý zdar ničí; i musí křesťan překážky ony *odstraniti*. Má-li je ale odstraniti, musí je především znáti. Které ale jsou to *překážky*? Dnes chceme o nich pojednati, bychom, vědouce o nich, znajíce je, *z cesty blahodárného působení slova Páně je odstranili.*

Pojednání.

Překážky, které se staví v cestu Slovu Páně jsou dvojí: *vnitřní*, v člověku spočívající a *vnější*, které ze světa k lidem přicházejí.

Vnitřní překážka zdárného působení učení Spasitelova jest především *pochybovačnost*, k jaké jest člověk nakloněn. Smyslný člověk rád by vše svými smysly chápal a učení a vědu jakoukoliv *rozumem* svým zkoumá. Čeho nevidí, čeho se nemůže přímo dotýkati, čeho nechápe hned svým rozumem, o tom pochybuje, tomu nechce věřiti.

Učení Spasitelovo pak obsahuje mnoho věcí, jež *rozum lidský přesahují*, čeho nelze člověku hned pochopiti. Ať jenom připomeneme díla Boží Všemohoucnosti, četné zázraky, milosti, vnuknutí, celou věčnost atd. Křesťan buď vůbec některé *tajemství* nemůže chápati nebo nevěnuje náuce té tolik pozornosti, nehledá příležitosti, by vnikl do učení toho a přesvědčil se o jeho pravosti, slovem *nechápe*, a pak počíná nedůvěřovati a pochybovati. Smyslná stránka lidská ho svedla.

Proto dí svatý Pavel: *„Tělesný člověk nechápe těch věcí, kteréž jsou Ducha Božího; nebo bláznovstvím jsou mu, a nemůže jim rozuměti, protože mají duchovně posuzovány býti“* 1. Kor. 2, 14.

Podobně i v dnešním evangeliu poukazuje Spasitel na símě, jemuž se nedostávalo *vláhy*. Ale křesťan jsa přesvědčen o pravdivosti Písma, pamatuje i na duchovní svoji stránku vedle těla smyslného, věří *slovu Božímu*, učení víry křesťanské, i kdyby hned některých částek nechápal rozumem svým, jsa bezpečen, že vše pravdou jest a ruku svatopisců Duch Paně vedl.

Smyslnému člověku se líbí a zamlouvá nejvíce, co jeho *smyslům hoví a lahodí*; nenávidí však a odpuzuje od sebe, co smyslům není příjemno. *Slovo Boží* pak obsahuje v sobě mnohé náuky, které se lidským smyslům protiví, jako je *sebezapírání*, *odříkání*, *trpělivé snášení bolů* a jiné. Vadí pak tyto náuky člověku, by celým srdcem k učení víry svaté přilnul a to člověku, který mnoho smyslům svým hoví a duchovní stránku podstaty své zanedbává.

Proto dí právem Spasitel v dnešním evangeliu, že padlo některé zrnko mezi *trní*, jež je záhy udusilo a zničilo. A vysvětluje podobenství slovy: „*Kteréž pak mezi trní padlo, to jsou ti, kteří slyšeli, ale jdouce po pečování a zboží v rozkoších života, bývají udušeni a nepřinášejí užitku*“. Luk. 8, 14.

Smyslné věci: péče o život vezdejší, o statky pozemské a hlavně rozkoše a radovánky jsou příčinou, že lidé *učení Spsitelova* neslyší, o ně nedbají a toto pak mijí se s účelem a zdárným výsledkem.

Oč příjemnější jest hověti všelikým žádostem těla, než *zapříti* se, než odepříti si tu neb onu rozkoš, to neb ono potěšení! Jak těžce naučí se člověk přemáhati zármutek, *trpělivě snášeti* nehody a nesnáze, jak nesnadno se odříká *statků pozemských*, radovánek, rozkoší života! Toto učení nehoví smyslům, proto také člověk hned s ochotou se k němu nenakloňuje. Učení to jako símě padá mezi trní a bývá záhy udušeno a zmařeno.

Touha a náchylnost k *pochybování* a k nedůvěře a srdce, ke *smyslným*, pozemským věcem nakloněné, jsou hlavní vnitřní příčiny čili překážky, proč slovo Boží, učení Spasitelovo, podnes hlásané ve škole a v chrámě, nepřináší takového užitku, jaký by byl žádoucí a jaký bychom od náuky božského Mistra vším právem čekali. —

Než vedle těchto vnitřních překážek jsou také *vnější*, ze světa vycházející, a ne méně zhoubné. Takové překážky v cestu se stavěly Spasiteli našemu, apoštolům a jich nástupcům. Závady ty se během času mění, vzrůstají nebo klesají a bohužel za doby nynější vysokého nabyly vrchu.

Jest to především *zlý příklad*. Jako dobrý příklad nalézá hojnost následovníků, tak i zlý příklad *zhoubně působí*. *Slovo Boží* v srdcích lidských má zasaditi kořeny dobra, má lidem vnuknouti zbožné myšlénky, má pěstovati šlechetné snahy, pobízeti k dobrým skutkům; ale zlý příklad mnoho kazí a ničí a kořeny dobra vyvrací a vytrhává.

Zlý příklad jest jako *mráz*, který ničí květy a útlé byliny, jest jako *jed*, který usmrcuje. Podobně příklad lidí špatných svádí od zbožných modliteb, šlechetných přání a do srdce nasazuje *červa*, který hlodá a podrývá kořen mravního života.

Slovo Boží má v lidech zbudovati *dobrá předsevzetí* a vydávati *zdárné ovoce*. Ale zlý příklad ničí a kazí vše v zárodku, že člověk zapomíná na předsevzetí svá, že nekoná spasonosných skutků, že naopak poddává se příkladu tomu a ve zkázu mravní se vrhá. *Slovo Boží* nepřineslo pak u něho užitku žádného.

Čím je škodlivý *hmyz* stromům, tím je zlý příklad lidem. Proto dí Spasitel, že jedno símě padlo vedle cesty, i *pošlapáno jest*. Učení Páně dotklo se srdcí křesťanských, ale zlý příklad nedá jim, aby je plnili, jím se řídili a je zachovávali. Učení to sotva počalo zapouštěti kořeny, pošlapáno jest.

Ku mnohým dobrým věcem jest na příklad vedeno dítě *ve škole*, spolu jsouc varováno před zlým. Než proč každé to símě nevzroste, proč nevykvete a nenese dobrého užitku? Zlý příklad svedl žáky, símě, pracně do útlých srdcí zaseté, bývá také pošlapáno a mařeno.

Vnější překážkou blahého se šíření a zdárného působení slova Božího je tak zvaný nynější *duch času*, celé vychovávání pokolení lidského, mnohé to vnější okolnosti, které nám doba sama přináší. Slovo Boží vyžaduje na lidech především *pevnou víru* v Boha a učení Jeho, než duch času podrývá ji, duch času hlásá nevěru. Duch času staví se zřejmě i tajně proti víře a zásady spolku tak zvaných *svobodných zednářů* písmem i slovem šířeny jsou mezi křesťany.

Které jsou zásady ty? Zničiti veškeren cit táhnoucí nás k Bohu, vyvrátiti *víru* a *trůny* a zničiti *vážnost k vrchnosti duchovní i světské*. Domnívají se zednáři, že až odebéřou lidem víru, pak že jich snadno použijí k nekalým záměrům svým. Aby pak snáze došli cíle svého, halí se pláštěm dobročinnosti a nazývají se spolkem lidumilným, který své členy podporuje, což je však lží. V naší polovici mocnářství Rakouského je sice spolek ten zapovězen, ale potají bují a se vzmáhá.

Zednáři svrhli *císaře Brasilského* a podobně pracují i na jiných stranách. Než překáží jim víra lidu, proto ji hledí vytrhati ze srdcí lidských. Mnozí odkryli snahy zednářův, ač na spronevěru u nich smrt dýkou určena a nejjasněji poukázal na zhoubné dílo jejich pověstný dříve zednář *Leo Taxil*, jehož veřejné vyznání i v češtině vyšlo a doporučuje se těm za četbu, kteří svedeni bývají listy, jimž se od zednářů peněžitých dostává podpor.

Kde nepracují osobně, tam aspoň své zhoubné *„zásady“* pomocí tisku rozšiřují, tvoříce zhoubného ducha času, který stojí oproti víře svaté.

To jest símě, které padlo na cestu a ptactvem bylo *sezobáno*. Spasitel dí, že to jsou ti, *„kteří slovo Boží slyší; potom přichází ďábel a vynímá slovo ze srdce jejich, aby věříce, spaseni nebyli.“* Luk. 8, 13.

Zlý příklad a zhoubný duch času jsou dvě nejhlavnější překážky slova Božího. Co má křesťan dělati, by v něm bylo símě jako v dobré zemi a podobal se těm, *„kteří slyšíce slovo, v srdci dobrém a výborném je zachovávají, a užitek přinášejí v trpělivosti?“*

Již v těch slovech přemoudrá rada jest obsažena. Křesťan v srdci dobrém a výborném *„uchovati má“* učení Páně, slovo Boží, símě Hospodinovo. Křesťan musí odstraniti překážky, jež se mu v cestu staví. Kdy se to stane?

Musí především *věřiti* v Boha a Spasitele svého a když *pevnou* víru v srdci svém podrží, pak mine všechna pochybnosť o pravdách věčných, všechna nedůvěra; pak všechna náklonnosť k nevěře záhy odstraněna nebo potlačena bude. *„Tento pak jest život věčný, aby poznali Tebe samého pravého Boha, a kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“* Jan 17, 3.

Ducha smyslného hledí křesťan přemáhati a *k duchovním* věcem nakloňovati. Své srdce povznáší k Bohu a jest nadšen a zaujat pro všechno dobré a užitečné. *„Kdo z Boha jest, Slovo Boží slyší: protož vy neslyšíte, že z Boha nejste.“* Jan 8, 4.

Aby Slovo Páně v křesťanu nebylo rušeno a zastiňováno, varuje se *zlých příkladů*, špatných společností, nešlechetných lidí, pamatuje na slova sv. Pavla: *„Žádný ať vás nesvede marnými slovy; nebo pro tyto věci přichází hněv Boží na syny nevěry. Nebývejtež tedy účastníci jejich.“* Ef. 5, 6. a 7.

Hleďte pak utvrzovati a upevňovati slovo Boží v sobě *dobrými spisy*, v nichž nepanuje šalba a klam, kde šlechetné zásady křesťanského života a ctností jsou označeny a doporučeny, v nichž zhoubný duch času není veleben a za jedinou řádnou cestu prohlašován, ale kde člověk k dobrému jest povzbuzován a utvrzován. *„Všeliké Písmo, od Boha vdechnuté, užitečné jest k učení, k trestání, k napravování, k cvičení v spravedlnosti, aby dokonalý byl člověk Boží, ke všelikému dobrému skutku způsobilý.“*

Užije-li křesťan těchto prostředků, pak *Slovo Boží* v něm přinese *stonásobný užitek* jako símě v půdě dobré a prospívati bude věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí. Amen.

Alois Dostál, farář na Velízu.

Neděle I. po Devítníku.

Výklad.

Rolnický stav může býti hrd, že Pán Ježíš při výkladu svého božského učení užíval podobenství a obrazů ze života rolnického. Je také úkazem všeobecným, že rolnictvo všech věků i národů náleželo, i náleží k obyvatelstvu nejklidnějšímu a pokud se víry otců týká, nejsvědomitějšímu a nejvěrnějšímu. A jak by mohl jinak, ptám se vás, drazí v Kristu, rolník, jenž s celou svou prací, a se vším svým a rodiny své snažením odkázán je na tuto přírodu a na Prozřetelnost Boží, jež jí vládne? Kterého stavu majetek, práce a námaha je tak velice nejistá a v rukou Božích? Avšak přistupme k výkladu podobenství dnešního!

Že rozsévačem mínil Pán Ježíš sám sebe a ovšem i ty, kdož po Něm símě slova Božího síti budou, o tom není pochybnosti. Dnešní podobenství je téměř to jediné, jež božský Učitel sám vykládá, ač podobenství ostatní více méně důvtipu a přemýšlení lidskému ponechává. Poněvadž tedy Pán Ježíš sám je vyložil, netřeba nám po výkladu dlouho se ohlížeti; nicméně jsou poměry naší doby zcela jiné a ač símě, jež je slovo Boží, zůstalo od časů apoštolských stejným, bude záhodno, přihlédneme-li v další úvaze k poměrům své doby. Semenem nejsou pouze články víry a mravu obsažené v katechismu; ty jsou ovšem tím nejlepším semenem, čili po selsku řečeno, zrním tvrdým a dobrým, avšak vedle obilí tvrdého je obilí též t. zv. lehké a tím je každé slovo dobré, ať ono vychází z úst kněze, učitele, rodičů, hospodářů, mistrů a kterýchkoli jiných dobrých lidí, neboť vše dobré jest od Pána Boha. Každé dobré slovo, jež vyšlo z úst lidských za tím účelem, aby ke všemu, co dobré, krásné a pravé, vedlo, před zlým varovalo, v dobrém utvrdilo, je slovem Božím. Jen že bohužel semenu dnešnímu nedaří se lépe než onomu z evangelia!

I dnes mnohé padá vedle cesty a přichází k zničení. Dnes je již málo dětí, jež by nenavštěvovaly žádné školy. Ve škole slyšelo každé buď přímo slovo Boží aneb aspoň slovo dobré; většina z dětí těch zůstala by na cestě pravdy a práva, kdyby nebylo oněch ďábelských lidí, kteří jsouce sami ničemní, jsou nešťastni, vidí-li lidi hodné — tyto oživělé výčitky svého svědomí — před sebou; neboť říci, že mnohý člověk přichází už na svět porušen a s jistým osudem, kterému neujde, ať si dělá, co chce, to je přímo pohanské. Řekněte, drazí v Kristu, mohl-li by jeden, jediný člověk býti spokojen na světě, kdyby věděl, že všecka jeho práce, všecko jeho namáhání není nic platno, že jeho planeta je zlá a nic na světě ani v nebi že není s to, na tom něčeho změniti? To by vedlo přímo k zoufalství a já sám musím vyznati, že by byl každý bloud, kdo by tuto jistotu měl a životu svému konec neudělal. Všecko dobré i zlé by se vyrovnalo, mezi oběma nebylo by rozdílu, poněvadž, kdo pro dobré stvořen, mohl by páchati samé zlo a dobré by mu neušlo a naopak. Tato víra v osud, o níž se zmiňuji, poněvadž i mezi vámi najdou se mnozí, kteří zvlášť v nehodách na svou planetu věří, musila by i všecku víru v Boha z kořene vyvrátiti, an Bůh, jsa nejvýš dobrý, nemůže nikoho, koho z lásky stvořil, ke zlému předurčovati. Nikoli tedy osud, ale Prozřetelnost Boží je to, která předpisuje běh našeho života a dopouští-li zlé, nedopouští je, že musí, nýbrž že chce. Proč? To by nás opět příliš odvedlo od dnešního našeho rozjímání, o tom tedy někdy budoucně.

Lží jest tedy, že člověk mnohý přichází již na svět s takovým útvarem lebky, který svědčí jen zločincům; člověk každý je dobrý, třeba v něm náklonnost ke zlému dřímala, jako každá jiná náklonnost neb schopnost; zlým pak se stává hlavně špatným vlivem. Vliv tento mají nejvíce zlí společníci, mezi něž dítě, zvláště pak chlapci po odbyté škole přicházejí. Tak velice opatrnými musí

býti tudíž rodiče, kteří dítky své do ciziny za chlebem poslati jsou nuceni, při volbě místa, mistra a společníků, mezi něž dítě jejich přijde! V této chudé krajině stalo se téměř zvykem posílati děti do Vídně. Zvyk tento nemohu nikdy doporučiti a myslím, že mně jako svému duchovnímu pastýři nebudete při tom připisovati účely jiné než šlechetné a radu mou zkušenou a upřímnou pro celou další budoucnost v paměť si vtisknete. Ve Vídni není náš národ doma; nelze ani očekávati od národa cizího, že cizinec najde mezi nimi domova a štěstí. Nuž a co očekává každý otec, který dává syna do Vídně? Co jiného, než že tam dítě jeho udělá štěstí! Zvlášť však v nynějších časech, kdy se lidé pošetilým způsobem o národnost hádají více než kdy jindy, lze očekávati, že české dítě stane se v cizině předmětem úšklebků a pronásledování, ač nezradí-li, jak to bohužel většina našich lidí činí, svou vlast a národnost. Přesmutná sláva, zapomenouti řeč matky, přiučiti se řeči cizí a v cizí si libovati! Ještě jednou žel, že mnohý, jenž se k nám z ciziny vrátil, ve své hlouposti za slávu takovou zrádu na své otčině považuje.

S řečí a národností však musí většina těchto ubohých, zaprodaných duší obětovati i svou víru. Velké město, kde radovánky a zábavy se stále střídají, ponechává lidem málo času mysliti na duši a na Pána Boha. Tak to dělají starší, tak po nich zpívají mladší. Řeči pusté, rouhavé připravují ponenáhlu o stud, o mrav i o náboženství. Naposled považuje to takový ubožák za přednost a vzdělanost, nevěřiti v nic a všemu na světě se smáti. Tyto poměry nejsou o mnoho lepší v jiných velkých městech, rozdíl je jen ten, že v domácích městech ta zkáza nepůsobí tak rychle a že člověku zůstane aspoň mateřský jazyk a s ním upomínky na vše, co jsme s mlékem mateřským v sebe vsáli, tedy i na náboženství. Poněvadž pak v každé obci najde se někdo, jenž sám v srdci mravní bídu nose, na jiné záhubně působí, je třeba, aby rodiče i doma byli opatrní i v společnících, s nimiž dětem svým zacházeti povolují, protože i přísloví praví, že jedna zkažená ovce dovede zkaziti i celé stádo.

V dnešní době, kdy sta a tisíce novin a knih den co den rozlétne se po celé zemi, takže není ani koutku, kam by tisk nevnikl, nesmíme zapomínati, že se dá zhoubně působiti a dobré símě v srdci člověka zašlápnouti i slovem psaným. Jsou bohužel ještě dnes lidé, kteří myslí, že všechno, co je vytištěno, musí býti svatá pravda, poněvadž by to úřady jinak nepovolily. Přirozený cit to každému i nevzdělanému povídá, že by lež, nemravnost a posměch z víry trpěti se nemělo, a přec se to bohužel děje, a proč?

Protože svoboda stala se větší paní, než je často zákon sám. Ostatně zákony jsou takové, jaké si lidé skrze své zástupce, jimž se říká poslanci, udělají. Proto nesmí mysleti nikdo, kdo k volbám voliče volí, že na tom docela nic nezáleží, kdo bude do města poslán. Často je celá vesnice zbožná a víře předků svých oddaná

a jen jediný soused, takto čtenář omylných novin a knih, je nevěrec a snad i v mravním ohledu nezachovalý. A ejhle, zrovna toho volí občané, protože prý čte a něčemu rozumí, zapomínajíce, že s ním prodali i své přesvědčení a svou víru.

Dnes je povoleno každému, živiti se jak umí, jen když platí daň výdělkovou. Myslíte, že protestanté, židé, jinověrci vůbec nepíšou žádných knih? A kdo vám za to ručí, že kniha, v níž se víra vaše katolická tupí, v níž se nemravnosti líčí, nevyšla z takové tiskárny? Proto je hlavní pravidlo, nevěřiti všemu tištěnému a po druhé špatných věcí nekupovati. Mnohé símě dobré, mnohé dobré vychování bylo zašlapáno špatnými společníky a špatným tiskem.

Druhé símě padlo na skálu, jež též vzklíčilo, avšak nevzešlo, ježto nemělo půdy. Co znamená dnes nedostatek půdy? — Pravý opak toho, co jsme právě řekli, t. j. nedostatek dobré výchovy školní a rodinné. Jsou na světě lidé, kteří, jak známo, dobrých rodičů a snad ani dobrých lidí nepoznali a do školy nechodili. Tací dají se ovšem pohnouti lehce slovem dobrým s kazatelny, ve zpovědnici, avšak jejich povaha je následkem toho těkavá, mravně slabá a proto musí zvadnouti vzešlé símě slova Božího, kdežto tam, kde je půdy dost, zapustí kořeny a nezhyne, třeba přišly přívaly, slunce, žár i zimy chlad. Mnohé zkušenosti jsem v tom ohledu udělal mezi lidmi potrestanými; ti již měli dobré vychování, umírali při všech svých špatných vlastnostech a hříších dobře, kdežto lidé zanedbaní vzdorovali někdy i na smrtelné posteli — z nevědomosti. Třetí padlo konečně mezi trní. Jestli první znamenalo nám dobré vychování, druhé žádné, možno símě mezi trním porovnati s lidmi, jimž se dostalo vychování přímo špatného. Špatné vychování působí, že se vášně a náruživosti, jsouce v mládí pěstovány, zmohou jako trní a ač símě dobré také se i v trní ujímá a i do jisté výše vyrůstá, přece jen nedostatkem slunečního tepla a světla, nedostatkem totiž víry Kristovy a jejího zahřívajícího tepla, žloutne a nepřináší rovněž užitku žádného.

Símě padší v půdu dobrou to jsou ti šťastní, kteří dobře byli vychováni, mezi šlechetnými lidmi vyrostli a šťastně zemřeli. U nich stalo se símě slova Božího bohatou žní na věčnosti. Mluvím k hospodářům a ptám se: Bylo by vám, rolníci, milo, kdyby símě, jež zasíváte, padlo v trní, neb aby od lidí zlých bylo pošlapáno? Zajisté že nikoli; nuž nedopusťte, abychom i my kněží a učitelé seli marně, působte, pokud na vás jest, na své děti i čeládku, aby u nich símě Boží hojný užitek přineslo! Ukáže-li se ale přece koukol, kamení na roli tohoto života vašeho, plejte a sbírejte pilně, dokud čas, od této vaší práce závisí budoucnost vašich statků, vašich rodin, vašich dětí, vaší otčiny i vašich duší, poněvadž za své zodpovídati budete před Pánem Bohem. Kéž i každé z mých slov přinese užitek stonásobný. Amen.

Josef Kousal, farář v Keblově.

Listy katechetické.

Školní katechese o ústním podání.

Prve nežli počnu vykládati žákům, co rozumíme ústním podáním, zopakuji s nimi celou katechesi o Písmě sv. Pak pokračuji as následovně:

Církev sv. zakládá svoje učení na Písmě sv. a na ústním podání. Co rozumíme Písmem sv., to nyní už víte; co však rozumíme ústním podáním, tomu se budem učiti dnes. Dejte dobrý pozor, abyste si všecko pamatovali.

Když Pán Ježíš počal vyučovat, uvěřili v Něho mnozí a chodili s Ním. Z počtu těchto věřících zvolil si Pán Ježíš, jak jste se již učili, dvanáct apoštolů. S těmito apoštoly chodil po celé zemi židovské a kamkoli přišel, kázal a učil. Učil ve městech, učil na poušti, učil ve školách židovských, učil i v chrámě Jerusalémském. Že jest učení Jeho pravé, to potvrzoval svatým Svým životem a pak *zázraky*. Uzdravoval v okamžiku, pouhým slovem Svým, chromé, slepé, hluché, němé a křísil mrtvé. Tak činil Pán Ježíš po celá tři léta. Kázal, učil, ale nenapsal ničeho. Učil pouze *ústně*. Svatí apoštolové viděli všecko, co Pán Ježíš činil, slyšeli všecko, čemu učil, a co u Něho viděli, co od Něho slyšeli, to měli pak později sami opětně kázati jiným; tomu měli učiti všecky národy. Tak jim to poručil Pán Ježíš sám, neboť k nim pravil: „Jdouce do celého světa učte všecky národy; učte je zachovávati všecko, co jsem koli přikázal vám“ (Mat. 28, 19. 20.)! — Text zvolna opakuji a dám opakovati žákům schopnějším; pak se vyptávám:

Kolik apoštolů zvolil si Pán Ježíš? L! — S těmito apoštoly chodil Pán Ježíš po *které* zemi? P! — A když tak chodil se Svými apoštoly po celé zemi židovské, *co* činil všude, kamkoli přišel? S! — Tak kázal a učil Pán Ježíš *kde?* (na *kterých* místech?) F! — Aby pak ukázal, že jest učení Jeho pravé, potvrzoval je *čím?* Z! *Jaké* zázraky činil Pán Ježíš? K! — Pán Ježíš tedy učil a Svoje učení potvrzoval Svým svatým životem a pak zázraky. *Napsal* ale také Pán Ježíš Své učení? B! — Když tedy Pán Ježíš učil, ale ničeho nenapsal, učil pouze *jak?* M! — Ačkoli však Pán Ježíš

učil pouze ústně, přece chtěl, aby se *zachovalo všecko*, čemu učil a co činil. Proto si vyvolil sv. apoštoly, kteří měli stále u Něho býti, aby *co* viděli? P! — A *co* aby slyšeli? T! — Co pak svatí apoštolové u Pána Ježíše viděli a co od Něho slyšeli, to si neměli nechat sami pro sebe, nýbrž měli tomu učiti *koho?* S! — A *kdo* to poručil sv. apoštolům, aby učili všecky národy? N! — Když tedy měli svatí apoštolové učiti všecky národy, nesměli zůstati na jednom místě, v jedné zemi, nýbrž musili se rozejíti *kam?* V! — Do celého světa měli tedy jíti, aby učili všecky národy. Neměli je však učit jenom *věřit*, čemu Pán Ježíš učil, nýbrž měli je učit zachovávat, co jim přikázal *kdo?* F!

Sv. apoštolové konali věrně, co jim Pán Ježíš přikázal. Hned po seslání Ducha sv. počali kázati v Jerusalémě; později se rozešli do celého světa a kázali všude a Pán Ježíš jim pomáhal a učení jejich potvrzoval zázraky. Ve svatém Písmě Nového zákona stojí o tom psáno: „A oni (t. j. svatí apoštolové) šli a kázali všudy, a Pán jim pomáhal a potvrzoval řeč (jejich) následujícími (na to) divy“ (Mar. 15, 20.).

Kdy že počali hned svatí apoštolové kázati? M! — A sice kázali hned po seslání Ducha svatého *kde?* A! — Později pak se rozešli *kam?* H! — Když pak se rozešli do celého světa, kázali *kde?* P! — A když kázali, *kdo* pak jim při tom pomáhal? M! — Nepomáhal však Pán Ježíš svatým apoštolům jedině tím, že je podporoval a posiloval svou božskou milostí, nýbrž hlavně tím, že jejich řeč, jejich kázání potvrzoval *čím?* C!

Když se svatí apoštolové rozešli do celého světa, kázali nejen *všude*, nýbrž také *všecko*, co Pán Ježíš činil a čemu učil. Kázali, co máme *věřiti*, i co máme *činiti*, abychom dosáhli života věčného. Jednotlivé pravdy učení Pána Ježíše, kteréž máme věřiti, nazýváme *články víry;* pravdy pak takové, podle kterých se máme říditi, podle kterých máme jednati, abychom vedli život mravný, nazýváme *články mravů.* — *Jak* že nazýváme jednotlivé pravdy učení Pána Ježíše, které máme věřiti? D! — A *jak* nazýváme ony pravdy, podle kterých se máme říditi, abychom vedli život mravný? M! — Proto si řekneme: svatí apoštolové kázali čili hlásali (oznamovali lidem) všecky *články víry a mravů.* Ale jako Pán Ježíš sice *učil*, ale ničeho *nenapsal*, tak hlásali i svatí apoštolové celé učení Pána Ježíše, všecky články víry a mravů, z počátku také ničeho nepsali. Učili tedy pouze *jak?* T! — Veškeré tedy učení Pána Ježíše, všecky články víry a mravů byly a z počátku hlásány jen *ústně.* To pak se dálo proto, že Pán Ježíš apoštolům *neřekl:* „pište!“ *nýbrž:* „kažte (evangelium všemu stvoření), *učte* všecky národy.“ Později — asi za dvanáct roků po smrti Pána Ježíše — počali svatí apoštolové sice také psáti učení Pána Ježíše a tak se stalo, že nám zanechali některé knihy. — Jak nazýváme všecky tyto knihy, které sepsali apoštolové a učenníci Páně po smrti Pána Ježíše, je vám už známo. *Jak* že nazýváme všecky tyto knihy? L! V těchto knihách čili v Písmě svatém Nového Zákona *podali* nám

svatí apoštolové učení Pána Ježíše — články víry a mravů — *písemně.*

Ale svatí apoštolové *nepsali všichni*, nýbrž jenom *někteří*; *nechtěli* také napsati *všecko*, co Pán Ježíš činil a čemu učil. Psali jen ze zvláštních příčin, jen příležitostně, buď že chtěli něco obšírněji vyložit, nebo že za to od křesťanů byli prošeni; častěji psali také proto, by vzdálené křesťany, ku kterým nemohli přijíti, buď o něčem poučili, nebo je potěšili, nebo je také napomenuli a varovali. Proto psali vždycky jenom to, zač byli prošeni, nebo čeho bylo třeba říci právě těm křesťanům, kterým psali. Proto však, že psali vždycky jenom příležitostně, čeho právě bylo potřeba, nenapsali celé učení Pána Ježíše, nesepsali všechny články víry a mravů, které *ústně* hlásali. V těch knihách tedy, které napsali svatí apoštolové po smrti Pána Ježíše a kterým říkáme Písmo svaté Nového Zákona, není obsaženo veškeré učení Pána Ježíše, nejsou v nich sepsány všechny články víry a mravů, které svatí apoštolové hlásali. — Že pak v Písmě svatém není sepsáno všecko, čemu Pán Ježíš učil a co činil a co svatí apoštolové hlásali, to víme od samých svatých apoštolů. Tak napsal apoštol svatý Jan ve knize, kteréž říkáme „Evangelium svatého Jana“, že jest ještě mnoho jiných divů (jiných zázraků) a jiných věcí, kteréž činil Pán Ježíš před obličejem učenníků svých, které však nejsou napsány, a on sám, ačkoli psal poslední ze všech apoštolů, že je také všecky nenapsal. („Mnohé zajisté i jiné divy činil Ježíš před obličejem učenníků svých, kteříž nejsou psáni v knize této —“ kapitola 20. v. 3. „Jestiť pak i mnoho jiných věcí, které učinil Ježíš; kteréž kdyby měly každá obzvláštně psány býti, mám za to, že by ani svět nemohl obsáhnouti těch knih, kteréž by měly psány býti“ — kapitola 21. v. 25.). Jsou tedy mimo to, co jest napsáno v Písmě svatém, ještě mnohé články víry a mravů, kteréž svatí apoštolové ústně hlásali, ale nesepsali, nepodali je učenníkům svým napsané v knihách, nýbrž sdělili, podali jim je toliko *ústně.*

Tak měl na příklad apoštol svatý Pavel učenníka, kterému říkali Timotheus. Toho poučoval několik roků o tom, co máme věřiti a co máme činiti, abychom dosáhli života věčného; i tomu jej učil, jak se mají udělovat svaté svátosti (jak se má na příklad křtíti) a jak se má všecko konati při službách Božích. Když pak jej všemu tomu vyučil, ustanovil jej biskupem v Efezu a poručil mu, aby všemu tomu, čemu se naučil a co slyšel od svatého Pavla, vyučoval zase jiné, zvláště pak takové muže zbožné, kteří by později sami zase mohli učiti jiné. („A co jsi slyšel ode mne před mnohými svědky, to [zase] svěřuj věrným lidem, kteří způsobni budou i jiné učiti“ — 2. Timotheus 2, 2). A jako učil apoštol svatý Pavel učenníka svého Timothea, tak podobně činili i druzí svatí apoštolové; měliť také svoje učenníky, kteréž vyučovali celému učení Pána Ježíše, kterým ústně sdělovali čili podávaly i také ty články víry a mravů, kteréž nesepsali. A tito učenníci sdíleli zase čili podávali ústně jiným všecky ty články víry a mravů, které přijali od svatých apoštolů. (Svatý apoštol Jan sdělil to, co

slyšel z úst Pána Ježíše, svému učenníku svatému Polykarpu; svatý Polykarp zase sdělil to, co slyšel z úst svatého Jana, svému učenníku Irenäovi). Proto že pak svatí apoštolové tyto články víry a mravů sice kázali čili hlásali, ale nesepsali, nýbrž toliko *ústně podávali* čili sdíleli učenníkům svým a tito zas jiným, nazýváme je *ústním podáním*. *Jak* že nazýváme ty články víry a mravů, které svatí apoštolové ústně hlásali ale nesepsali? Když tedy řekneme: *ústní podání*, rozumíme tím *jaké* články víry a mravů? H! — Kdo to dovede říci celé, *co* rozumíme ústním podáním? — K! — Opakuj to ještě jednou, N! — *Od koho* to víme, že v Písmě svatém *není* všecko napsáno, co Pán Ježíš činil a čemu učil? A! — Svatí apoštolové nesepsali tedy celé učení Pána Ježíše, nýbrž mnohé články víry a mravů hlásali pouze *jak?* B! — A tyto články víry a mravů, kteréž svatí apoštolové ústně hlásali, ústně podávali učenníkům svým, ale nesepsali, nazýváme *jak?* F! — Když tedy řekneme: *ústní podání*, rozumíme tím *co?* L!

Ústní podání má však ještě jiné jméno, a sice mu říkáme jinak také *tradice*. Slovo tradice je slovo cizí, slovo latinské, a znamená česky tolik jako *podání*, zvlášť *podání ústní*. Místo: „ústní podání" můžeme tedy říci také „tradice". Proto praví katechismus: Ústním podáním neb tradicí rozumíme ty články víry a mravů, které svatí apoštolové ústně hlásali, ale nesepsali. — *Jaké* články víry a mravů že rozumíme ústním podáním? P! — *Jak* se jmenuje ústní podání ještě jinak? K! — *Kdo* hlásal ty články víry a mravů, které jmenujeme ústním podáním? M! — Ústním podáním pak jmenujeme tyto články *proč?* V!

Ústní podání bylo sice později také sepsáno, ale ne od svatých apoštolů a ne v Písmě svatém Již hned někteří učenníci svatých apoštolů zaznamenali nám některé články víry, některé pravdy, které slýchali od svatých apoštolů a které nejsou napsány v Písmě svatém. (Takovým učenníkem apoštolským byl na příklad svatý Ignác, od něhož máme sedm listů). Znenáhla pak bylo sepsáno celé ústní podání. Mnozí nábožní a učení kněží a biskupové, kteří byli živi brzy po smrti svatých apoštolů nejen totiž kázali, nýbrž i psali. Psali kázání, psali knihy; biskupové pak psávali i listy (čili delší psaní), kteréž posýlali věřícím, tak jako dříve činívali svatí apoštolové. V těchto spisech svých (kázáních, knihách a listech) zaznamenali, co byli slýchali od učenníků svatých apoštolů a co v Písmě svatém zapsáno nebylo. Tak byly znenáhla sepsány všecky pravdy, všecky články víry a mravů, které byly kázány čili hlásány z počátku jen ústně; zaznamenali je nábožní kněží a bikupové ve svých spisech. Těmto pak učeným biskupům a kněžím té staré doby, kteří byli ctnostně a svatě živi a kteří nám ve svých spisech zaznamenali ty články víry a mravů, které svatí apoštolové jenom ústně hlásali, říkáme *svatí otcové*. Byli-li však velmi učení, tak že spisy svými velmi mnoho lidí poučovali a víru proti bludům hájili, říkáme jim *učitelové církevní* (svatý Augustin). A ve spisech těchto svatých otců a učitelů církevních nalezáme zaznamenané čili *obsažené* ústní podání. *V čích* spisech že nale-

záme obsažené ústní podání? N! — Svatými pak otci nazýváme učené biskupy a kněze staré doby, kteří byli živi *jak?* D! — Když pak tito svatí otcové vynikali nad jiné velkou učeností, říkáme jim *jak?* S! — A ve spisech těchto svatých otců a učitelů církevních nalezáme zaznamenané čili obsažené *jaké* články víry a mravů? Ž! — A tyto články víry a mravů, které svatí apoštolové ústně hlásali, ale nesepsali, nazýváme *jak?* R! — Ústní podání jest tedy nyní také sepsáno a sice jest obsaženo ve spisech *čích?* B! — Ačkoli však jest ústní podání také sepsáno jako Písmo svaté, jest přece mezi ním a Písmem svatým rozdíl. Písmo svaté Nového Zákona obsahuje totiž knihy, které jsou sepsány *od koho?* C! — Ústní podání však nesepsali svatí apoštolové, nýbrž mužové, kterým říkáme *jak?* N! — Ústní podání je tedy obsaženo nikoli ve spisech svatých apoštolů, nýbrž ve spisech *čích?* R!

Církev svatá pak zakládá své učení nejen na Písmě svatém, nýbrž i na ústním podání; protože jak v Písmě svatém tak i v podání ústním obsaženy jsou články víry a mravů, které hlásali svatí apoštolové. Svatí apoštolové však nehlásali, nekázali učení své, nýbrž učení Pána Ježíše. V Písmě svatém i v ústním podání je tudíž obsaženo *čí* učení? D!

Toto učení Pána Ježíše musilo zůstat vždycky, *po všecky věky neporušené* to jest takové, jak je kázal sám Pán Ježíš. — Aby pak tady někdo byl, kdo by nad tím bděl, aby učení Pána Ježíše zůstalo vždycky neporušené, proto založil Pán Ježíš svou církev a v této církvi své ustanovil úřad učitelský. Tento úřad učitelský nesvěřil však všechněm věřícím, nýbrž jenom svatým apoštolům a jejich nástupcům čili biskupům. — *Jaké* že musilo učení Pána Ježíše vždycky zůstati? A! — Aby pak byl někdo, kdo by nad tím bděl, aby učení Pána Ježíše zůstalo vždycky neporušené, založil Pán Ježíš *co?* T! — A v této církvi své ustanovil Pán Ježíš *jaký* úřad? V! — A tento úřad učitelský svěřil Pán Ježíš v církvi své *komu?* D! — Tato pravá církev Kristova jest však církev *která?* Š! — Ve *které* církvi se tedy hlásá a zachovává učení Pána Ježíše neporušené? K!

Učení Pána Ježíše je tedy obsaženo jednak v Písmě svatém, jednak v ústním podání; a z Písma svatého i z ústního podání béře církev svatá, církev katolická to, čemu učí. Nehlásá tedy učení své, učení, kteréž by měla sama ze sebe, nýbrž učení Pána Ježíše; proto jí máme ve všem věřiti a jí poslouchati. Tak to poručil sám Pán Ježíš, neboť řekl: „Jestliže kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán.“ — Když však posloucháme církve svaté, posloucháme samého Pána Ježíše. — Tak řekl on sám, když pravil k apoštolům: „Kdo vás slyší, Mne slyší.“

Věřte tudíž všemu, čemu církev svatá učí, tak pevně a vroucně jakoby vám to říkal sám Pán Ježíš, nebo církev svatá poroučí nám věřiti jedině to, co přijala od samého Pána Ježíše. — To pak, co vám církev svatá poroučí *činit*, *čiňte a plňte* vždycky tak ochotně, jakobyste rozkaz ten slyšeli z úst samého Krista Ježíše,

nebo *Jeho* vůli oznamuje nám církev svatá, když nám něco poroučí nebo zapovídá.

Krátký obsah toho, čemu církev svatá poroučí věřiti, co poroučí činiti a co zapovídá, máte v katechismu. Učte se tudíž katechismu rádi, byste učení církve svaté náležitě *poznali*, a buďte vždycky pozorni, když se vám toto učení *vykládá*, abyste mu řádně *porozuměli*. *Přijímejte* toto učení vždycky ochotně do svých srdcí, *řiďte a spravujte se* podle něho vždycky. Nebo věříce učení svaté církve, jež se nám v krátkosti podává v katechismu, věříte samému Kristu Ježíši, jenž nám učení toto zjevil. Poslouchajíce pak církev svatou ve všem, co nám poroučí nebo zapovídá, posloucháte rovněž samého Pána Ježíše, jehož vůli nám církev svatá oznamuje a jehož jménem k nám mluví.

Kdo pak věří všemu, čemu Kristus Pán učil, a činí všecko, co On přikázal, o tom řekl On sám, že obdrží za odměnu život věčný. — Dosáhnouti pak života věčného, přijít do slávy nebeské, chcete tuším všichni....? Věřte tedy pevně učení svaté církve katolické, poslouchejte ji ve všem, co poroučí a zapovídá, a život věčný vás pak nemine!

Fr. Pohunek.

Katechese biblické.

(V 26 statích předcházejících vyloženo o Bohu a jeho vlastnostech, o hříchu dědičném i osobním, o zaslíbení Mesiáše, o přípravě lidí na Vykupitele a tak dále dle otázkového katechismu Pražského.)

27.

Víte, že Bůh nejvýš milosrdný nezavrhl lidi jako pyšné anděly na věky do pekla; poněvadž ale měli na sobě hřích dědičný a jiných ještě dopustili se hříchů, nebyli by mohli tak se dostati do nebe. I slíbil jim někoho, který by je z toho hříšného stavu vysvobodil; koho pak? A poslal jim toho Vykupitele neb Mesiáše hned? — Nikoli, oni se měli na jeho příchod kajicností připravovat. Jak dlouho trvala ta doba přípravná? A my si těch 4000 let připomínáme *4 nedělemi adventními*, v nichž také připravujeme se na památku narození našeho Vykupitele — Ježíše Krista. Ačkoliv lidé dlouho musili čekati na Mesiáše, nedopustil Bůh, aby na něho zapomenuli, ale stále skrze svaté muže (patriarchy a proroky) lidem připomínati dával, že jistě přijde, kdy asi a kde se narodí i co činiti bude. Čím více se blížila doba, kdy Mesiáš na svět přijíti měl, tím bedlivěji k tomu Prozřetelnost božská vše připravovala. Již oznámil Bůh zrození *předchůdce Mesiášova*; komu a skrze koho? Kdo měl býti ten předchůdce? Co víte o narození Jana? Bůh vyvolil i *Matku pro Mesiáše* — Kterou pak? — Skrze koho oznámil jí to Bůh? Vidíte na obraze jak uctivě se chová

anděl Gabriel k Panně Marii. Jak ji pozdravil? Co jí oznámil? Kam odešla Panna Maria? *Jak ji pozdravila a přivítala svatá Alžběta?* Odkud věděla svatá Alžběta, že Maria jest Matka Boží?

Však Prozřetelnost Boží obstarala i *ošetřovatele čili pěstouna pro malého Ježíška*, aby Jej odchovával, o Něj se staral a před nebezpečenstvím Jej chránil. Víte koho k tomu vyvolil? Toho šlechetného muže, kterému byla blahoslavená Panna Maria zasnoubena; jak se jmenoval? Povím vám nyní jak Pán Bůh dal věděti Josefovi, že ho zvolil za pěstouna pro Ježíška. V tom čase, kde Panna Maria dlela u svaté Alžběty, zjevil se Josefovi ve snách anděl jako posel a služebník Boží, aby mu zvěstoval, že Bůh chce, aby blahoslavenou Pannu Marii, až se od Alžběty vrátí, přijal k sobě jako manželku svou. A oznámil mu, že Maria zvolena jest za matku Mesiáše, kterého z Ducha svatého počala; i doložil řka: *„Porodí pak syna a nazveš jméno jeho Ježíš: on zajisté vysvobodí lid svůj od hříchu jeho.“* (Matouš 1, 21.) Dobře si povšimněte a pamatujte, co všechno anděl Josefovi zjevil. Především: *kdo že jest ten zaslíbený Vykupitel lidí*, jenž také Mesiášem se nazývá? jakou mi na tu otázku dáte odpověď? (Ježíš Kristus jest . . . .) *Kterou matku zvolil Bůh pro Ježíška?* (Bůh zvolil Marii, největší Pannu za matku Ježíškovi.) *Z koho počala Maria Ježíše?* (Odpověď: Maria počala Ježíše z Ducha svatého.) *Kým měl býti Josef, zasnoubenec Marie Panny, Ježíškovi?* (Odpověď: Josef byl pěstounem Ježíše Krista.)

Bůh tedy již napřed doporučil Josefovi jako pěstounovi dítko na starost a jméno dítka mu oznámil, spolu pak *i význam jména toho vyložil.* Jak že mělo dítko nazváno býti? A co dokládá anděl o dítku Ježíš nazvaném? Že vysvobodí . . . . A skutečně jméno Ježíš znamená po česku jako: *Osvoboditel neb Vykupitel čili Spasitel.* Od čeho pak měl Ježíš koho vysvoboditi? Anděl to praví Josefovi: vysvobodí lidi od hříchů jejich i od trestů, které by měli trpěti v pekle. Ďábel měl následkem hříchů lidstvo ve své moci; Vykupitel měl je z moci jeho vysvoboditi. Komu to slíbil Bůh? (Již prvním rodičům.) Kam chtěl Bůh lidi z ráje vzíti, zůstanou-li svatí? Hříchem ale ztratili ráj i nebe. Do ráje se již vrátiti nesměli; nebe ale jim měl Vykupitel zasloužiti a očistěné je do nebe uvésti, kde by věčně blaženi neb *spaseni* byli. Měl se tedy státi lidem Spasitelem. *Co znamená tedy jméno Ježíš?* (— tolik jako Vykupitel neb Spasitel.) S uctivostí proto vyslovujeme a kloníme se při tom jménu Ježíš . . .

Z poučení andělova poznal tedy Josef vůli Boží, kterou vždy ochotně plnil. Proto když blahoslavená Panna Maria vrátila se od Alžběty do Nazareta, přijal ji Josef k sobě jako manželku svou. — Poučení: Jako postarala se Prozřetelnost božská o Ježíška, tak stará se o každého z vás . . . Děkujte . . .

28.

Slyšeli jste, že bylo o Mesiáši prorokováno, *že z rodu Davidova pocházeti bude a v Betlémě se narodí.* Povím vám teď, jak Prozřetelnost božská na to upozornila lidstvo, že proroctví toto vyplnilo se na Pánu Ježíši.

V té době, kde se měl Pán Ježíš naroditi, neměli židé již krále ze svého národu; ale země jejich patřila k cizí říši — římské. — kde byl císařem *Augustus.* Ten poručil svým úředníkům, aby spočítali všechny poddané po celém císařství. *Dělo se tedy to sčítání i v zemi židovské.* Aby pak spolehlivěji se to provedlo, musil každý k zápisu přihlásiti se v tom místě, odkud pocházeli jeho předkové. Josef a Maria pocházeli z rodu Davidova; a z kterého městečka byl David? (Z Betléma). Kam tedy musili Josef a Maria jíti k zápisu? Z Nazareta do Betléma bylo daleko a cesta obtížná; ale Josef a Maria vždy poslouchali příkazu svých představených. Vydali se tedy na cestu. *Po dlouhé, několikadenní cestě přišli konečně k večeru do Betléma.* Josef hledal nocleh, ale nemohl sehnati, poněvadž bylo v Betlémě množství lidstva příchozího. Po takové únavě neměli si ani kde odpočinouti; přece však nereptali . . . Uchýlili se posléze do jeskyňky za městem, která za nepříznivého počasí sloužila pastýřům za chlév pro stáda jejich. Tehdáž byla jeskyně prázdná, nebo pastýři zůstali se stády svými venku na pastvinách. Tam tedy chtěli svatý Josef a Panna Maria přenocovati. A tu právě naplnil Bůh dávné přislíbení své a poslal očekávaného Mesiáše: *O půlnoci zrodil se v jeskyni Betlémské Syn Boží jako děťátko — Ježíš Kristus, Spasitel světa.* Matička jeho blahoslavená Panna Maria zavinula děťátko plenkami a že neměla postýlky ani kolébky, *položila je v jesle,* kam se ovečkám seno a sláma dávala. Pozorujte jak ten Vykupitel již při svém příchodu na svět za hříchy lidské zadost činí. Lidé v ráji chtěli se se státi jako bohové, a hle Syn Boží stal se slaboučkým děťátkem; lidé v ráji nevážili si všeho pohodlí a Jezulátko Betlémské rodí se v největší chudobě — v chlévě — a položeno do jeslí na slámu. Tak v největší pokoře přichází Syn Boží na svět. A za jakým účelem — proč? Aby nás vykoupil, aby nás ochránil před tím nebezpečím, bychom na věky zahynouti nemusili: pro spasení naše tedy dává Bůh Syna svého. *Toť skutek neskonalé lásky, svrchovaného milosrdenství Božího k nám lidem.* Syn Boží opouští slávu nebeskou, kde andělé se mu koří . . . a rodí se na svět, aby za nás trpěl . . .

Nad tou dobrotou, nad tím milosrdenstvím Božím *radují se i nebeští přátelé naši — andělé — a s potěchou tu radostnou zprávu* o zrození Vykupitele lidem přinášejí. Kdo pak si té radostné zprávy nejpředněji zasloužili, byli *zbožní pastýři Betlémští,* kteří na zrození přislíbeného Mesiáše se těšili. Oné noci drželi pod širým nebem stráž nad stády svými. *I zjevil se jim náhle anděl* a jasnost nebeská obklíčila je, tak že velice se ulekli. Ale anděl potěšil je řka: „Nebojte se; nebo zvěstuji vám radostnou zprávu.

Narodil se vám dnes Spasitel Kristus Ježíš, v městě Davidově (Betlémě). Jděte a přesvědčte se: naleznete nemluvňátko plenkami ovinuté a položené v jeslích.“ A hned ukázalo se množství andělů prozpěvujících: „Sláva... Sláva a dík Pánu Bohu, že se smiloval nad lidstvem; a pokoj lidem, že nemusí se více zavržení věčného báti.“ Můžete si pomysliti, že pastýři nemeškali, ale pospíšili do jeskyně Betlémské, aby viděli, co jim bylo od anděla zvěstováno. A co tam nalezli? Nalezli ve skutečnosti, co tuto je vyobrazeno (obraz) a co uvidíte o vánocích v chrámu na oltáři: *Jesličky, děťátko Ježíška, blahoslavenou Pannu Marii a svatého Josefa...*

Z poučení andělova poznali pastýři všechno to, o čemž jsem já vám povídal; zopakujme si to ještě. Kdo bylo ono děťátko? Měl Ježíš matku? Z koho počala Maria Ježíše? Kde porodila Maria Ježíše? Jak se jmenuje Maria, poněvadž Ježíše, Syna Božího porodila? Kdo byl svatý Josef? — Pastýři velebili Boha, že naplnil slib svůj a poslal Vykupitele; i pospíšili do jeskyňky, aby se Ježíškovi klaněli. S radostí také všude všem vypravovali zjevení, které v noci viděli a posílali lidi tam k jesličkám, aby se Jezulátku, vtělenému Synu Božímu pokořili. Zdali pak i vy půjdete k Ježíškovi do chrámu? A zač budete mu děkovati... Oč ho budete prositi?

29.

Co nám připomínají svátky vánoční? Víte, že tento Pán Ježíš jest přislíbený Mesiáš. Komu ho zaslíbil? Bůh jest ve svých slibech věrný a naplnil tedy slib svůj. Uvažte ale, koho poslal nám jako Mesiáše? Ne anděla ani proroka nějakého. Cože řekl o něm archanděl Gabriel blahoslavené Panně Marii? Že *Syn Nejvyššího — Syn Boží* slouti bude. Kdo že je tedy Ježíš Kristus? Jakožto Syn Boží jest u Boha, Otce svého nebeského, od věčnosti. Když ale Bůh Jej poslal, aby vykoupil lidi, jak přišel tehdáž v Betlémě v chlévě na svět? Jako děťátko se narodil, jako každý člověk: On stal se člověkem. Z čeho ale pozůstává člověk? Když tedy Syn Boží člověkem se státi chtěl, vzal na sebe pravé tělo lidské a pravou duši lidskou čili jinak řečeno: *Syn Boží se vtělil.* Dobře si povšimněte toho: když Syn Boží se vtělil, bylo to jinak než tehdáž, když se Pán Bůh zjevil Abrahamovi. Tehdáž vzal Bůh jen podobu lidskou, aby Ho mohl Abraham uzříti; Syn Boží ale nebéře jen zdánlivou podobu lidskou, *nebrž pravé, skutečné tělo a pravou duši lidskou.* Co jest to tedy: Syn Boží se vtělil?... On se stal člověkem; *a tak Ježíš Kristus jest pravý Bůh a pravý člověk v jedné osobě.* (Opakovat.)

Dle zákona Mojžíšova musili všichni chlapci osmého dne po narození býti obřezáni, při čemž jim dáváno bylo jméno. Vtělený Syn Boží podrobil se i tomuto obřadu; *byl tedy osmého dne dle rozkazu zákona obřezán a Ježíšem nazván* (Opakovat.) (Slavnost nejsvětějšího Jména Ježíš.) Od koho určeno mu bylo jméno to? Co znamená jméno Ježíš? I vám každému bylo *na křtu svatém dáno nějaké jméno* a to jméno nějakého Svatého neb nějaké Světice,

abyste tyto svaté patrony své měli u Boha za přímluvčí a spolu, abyste si je zvolili za příklad a tak zbožně a svatě živi byli, jako oni. Jméno Ježíš vyjadřovalo úkol vykupitelský; a jméno vaše křestní připomíná vám, že svatými se státi máte jako svatý Josef, svatý Václav, svatý Jan, blahoslavená Panna Maria, svatá Ludmila, svatá Anežka a ostatní svatí patronové vaši. Mějte je na paměti a modlete se k nim za přímluvu.

František Vohnout, farář v Žlunicích.

Potřeba dvojího vydání katechismu pro školy obecné.

Dle „Podrobné osnovy katolického učení náboženského pro školy obecné i měšťanské“, již vydala vysoce důstojná Konsistoř v Praze r. 1888, určen jest katechismus na pětitřídní škole obecné vlastně pro tři třídy: v třetí má se vyložiti celý stručně, ve čtvrté má se vyložiti celý důkladně, a v páté má se současně s liturgikou opakovati.

Nastává otázka: 1. *na jakém základě byla vzdělána tato podrobná osnova*, a 2. *stačí-li ku probrání této osnovy jediný katechismus?*

1. Zmíněná osnova katechetického vyučování zakládá se *na zásadě didaktické posloupnosti.*

Náboženské vyučování udělovalo se od počátku Církve po stupních, to jest dle věku, schopnosti a potřeby katechumenův. [1])

Slavný *Augustin Gruber* píše: „Nejvíce škodí, rozdělí-li katecheta veškeru učebnou látku na leta tak, že každý rok některá hlavní částka katechismu se vyloží, a tudíž veškeren katechismus se probéře během několika let. Škoda jest patrna. Takovým způsobem nenabudou katechumeni žádného přehledu a žádného celistvého pojmu o katolickém náboženství. K tomu dlužno doložiti, že první hlavní částky větším dílem vytratí se z paměti, prve nežli se přijde k částce poslední. Poněvadž pak ve vyučování náboženském jedna pravda o druhou se opírá a jedna do druhé zasahuje, tedy se budou přednášeti poslední částky katechismu tak, že první částky nebudou již tkvíti v mysli katechumenův s takovou živostí, jaké by bylo zapotřebí k účinnému působení posledních částek“ [2])

Výborně píše též *Jan v. Hirscher*: „V duši dětské kladou se počátkové všeho, cokoliv obsahuje v sobě vyvinutý život dospělého člověka. Jestliže dospělí k nadmyslným věcem s vírou pohlížejí, ve

---

[1]) Const. apost. Lib. VII. c 40 41.

[2]) „Katechetische Vorlesungen über des heiligen Augustins-Buch: Von der Unterweisung der Unwissenden“. Vydání III. v Solnohradě r. 1844. Svazek I. str. 8. nn.

vyšší život doufají, pro Boha a oslavu jeho na zemi pracují, lkají a strádají, nalézá se toto všecko ve svém způsobu již při dítěti. Dítě jest na svém stupni celým člověkem, a všecko jeho činění a usilování jest celek. Pročež co katecheta již šestiletému dítěti vštípiti má, co toto dítě má znáti, milovati a činiti, musí tvořiti celek jeho náboženství; a tak musí býti v každé vyšší třídě. Varuj se tedy, bys nepodával nižším třídám jen některé nahodilé zlomky ze soustavy náboženské a dějin jejich. [3])

Na otázku: má-li se probrati celé náboženství každoročně, čili každý rok jen některá částka, takže by se probralo celé teprv v několika letech, odpovídá *Jan Karel Škoda*: „Každý rok prober všecky pravdy náboženské, arci vždy dle schopností dítek: s nejmenšími co nejlehčeji, a jen čeho nevyhnutelně třeba. Když pak mají ze školy vystoupiti, nechť ani jota neschází z toho, čeho jim k žití bohumilému potřeba. Pak jsem jist, že všecky podstatné pravdy vědí; tak s rozvíjejícím se duchem dětským cvičení náboženské postupuje. Říkává se arci, že se to za 2—3 léta důkladněji probrati může, nežli za rok. Ale přílišná důkladnosť, jako ve všem vyučování, tak i v náboženství více škodí, než nedůkladnosť“. [4])

Z těchto výroků slavných pedagogův vysvítá zřejmě, že katechismus vlastně se má vykládati ve všech třídách školy obecné tedy i žákům, kteří ještě čísti neumějí. U těchto váže se katechismus jednak na děje biblické jednak na obvyklé u lidu křesťanského modlitby. Avšak žáci dospělejší, kteří umějí již čísti, potřebují zvláštní knihy pro náboženské vyučování, kteréžto knize se říká obecně katechismus.

2. V pražské arcidiecési jest na školách obecných *jediný katechismus*. Podrobná osnova vydaná církevní vrchností stanoví sice, co z tohoto jediného katechismu v III. třídě se má probrati a co vynechati. Ale právě tato věc působí v praxi nesnáze, a to takové, že někteří katecheté neprobírají katechismu v III.—V. třídě dle nařízení vrchního úřadu, nýbrž dle své hlavy a dle svého pohodlí: v III. třídě 1. hlavní částku, ve IV. třídě 2. hlavní částku a v V. třídě 3. a 4. hlavní částku. A odkud ony nesnáze?

Katecheta i žáci III. třídy mají si zevrubně pamatovati, co z katechismu se vezme a co vynechá. To působí nesnáz katechetovi i žákům.

Snáze zajisté jest pamatovati si celou soustavu některé náuky do podrobna vypracovanou, nežli pouze některé odstavce této soustavy. Mnohem rychleji vyříkáš přikázání Boží po pořádku od 1. až do 10. nežli po různu, brzy 9., brzy 2., atd. Kdybys měl říkati častěji „Věřím v Boha“, ale tak, abys vynechal vždy článek pátý „Sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých“, nešlo by ti to tak hbitě, vždy by se ti pletla na jazyku slova vynechaná. Podobně vázla by ti paměť i řeč, kdybys měl vyčísti řadu přítoků Dunaje na pravém břehu, ne jak jsi byl uvykl ve školách, ale s pominutím

---

[3]) „Katechetik“. Vydání II. v Tubinkách r. 1832. str. 78. nn.
[4]) „Katechetika“. Vyd. II v Praze r. 1864. str. 21. nn.

jednoho přítoku, na př. Enže. Co jest příčinou těchto zjevů? Nic jiného, než zvyk. Čemu se učíš souvisle a soustavně, celistvě a úplně, to si pamatuješ snáze. — Uvážíme-li nyní, jak velice rozčlánkována jest soustava katechismová, a že není téměř jediného článku, aby se podával žákům III. třídy celý: uznáme, že vskutku není tak snadno vštípiti si v paměť, co z katechismu pro III. třídu dlužno podržeti a co vynechati.

Pravíme, že to není tak snadno *katechetovi*. Což teprv mládeži, *dětem 9—10letým*! V tomto věku a na tomto stupni duševního vývoje nejsou děti nikterak s to, aby si pamatovaly, co se má z katechismu vzíti a co vynechati. To jest možno jedině těm, kdož obsah katechismu do podrobna znají. — Velice padá též na váhu, že při nynější školské soustavě, v níž vyučování realné velikou má převahu nad vyučováním formalným, neumějí žáci III. třídy tak hbitě a plynně čísti, aby mohli obsah katechismu spěšně přehlížeti. Vésti však žáky III. třídy k tomu, aby po způsobu vyšších škol tužkou v katechismu poznamenávali, pokud se má co vzíti neb vynechati, nebylo by radno. Užívání tužky vedlo by ku hraní, maření času, znešvařování knihy, nevážnosti náuky náboženské a podobně. — Zkušenost také dosvědčuje, že vyučování náboženské v III. třídě s nejmenším se potkává úspěchem, jelikož téměř každý katecheta, nahmoždiv se ukládáním katechismu dle knihy předepsané, odloží knihu a vykládá katechismus bez ní. Ale katechismus vykládaný pouze ústně, byť i na základě církevních formulí, neutkví nikdy v paměti a v srdci mládeže tak, jako když se dá dětem do ruky knížka a řekne se: Tuto máte, co jsem vám vyložil; čtěte a pamatujte si to!

Máme-li ještě šířiti řeč, bychom dovodili nejvýš nutnou potřebu menšího katechismu, v němž by bylo obsaženo ze zavedeného katechismu jenom tolik, co jest předepsáno podrobnou osnovou pro III. třídu?

Za dřívější soustavy školské měli jsme vedle velkého katechismu též katechismus *malý*. Tohoto se užívalo v první, onoho pak v třetí třídě tehdejší normální, t. j. trojtřídné školy. Byl to skutečně katechismus *malý*, obsahovalť jen něco málo listů, ale nebyl nikterak *pro malé*, jelikož byl sepsán slohem těžkým a abstraktným jako katechismus velký. Takový katechismus nesloužil ovšem k tomu, by se vštípilo dětem náboženství v paměť, nýbrž měl účel, by se oblomily děti v mechanickém čtení a memorování. Žádáme-li pro III. třídu obecné školy pětitřídné katechismus této třídě přiměřený, tedy menší, musíme žádati, *aby slohem sice nikterak se nelišil od velkého* (protože má onen tomuto cestu raziti), *ale přece sem tam byl zjednodušen.*

Myslíme, že není zapotřebí vyhýbati se příliš úzkostlivě mnohým výměrům, jakoby bylo nesnadno je konstruovati a pochopitelnými učiniti. Proč ku př. neměla by se dáti na otázku, *co jest církev*, přímá odpověď? Proč by se měl vyvinovati pojem církve toliko historicky? Vyvine-li se pojem církve historicky, netřeba k utvoření výměru příliš mnoho práce. Vyložme na základě bibli-

ckých dějin, co jsou *křesťané*, kteří jsou *pravověřící* a tito že tvoří *viditelnou společnost*, a rceme konečně: „Tato viditelná společnost všech pravověřících křesťanů jest církev“. Co jest tedy církev? „Církev jest viditelná společnost všech pravověřících křesťanů“. To pro III. třídu bude pochopitelno, a to pro tuto třídu dostačí. Tak se zjednoduší výměr církve. — Podobně mohl by se zjednodušiti *výměr mše svaté*. Dostačilo by pro III. třídu: „Mše svatá jest nekrvavá oběť nového zákona“. A to tím více, že další slova katechismu k výměru mše svaté bytelně ani nenáležejí, nýbrž k dalšímu odstavci, proč totiž mše svatá se koná. Ku čtyrem úmyslům v katechismu [5]) vyjmenovaným měl by se připojiti na prvém místě úmysl: „Bychom si při ní umučení a smrt jeho vděčně připomínali“. [6]) Kterýžto úmysl již žákům III. třídy by se měl vštěpovati.

Proslýchá se již delší čas, že péčí nejdůstojnějšího episkopátu rakouského vyjde jednotný pro všecky diecése katechismus. Přejeme si, by při upravování tohoto normálního katechismu nebylo nedbáno našich důvodů, kteréž doporučují menší vydání katechismu pro III. třídu pětitřídné školy obecné nebo vůbec řečeno — *pro střední stupeň katechumenů.* Klement Markrab, děkan na Smečně.

Jáma lví.

Příspěvek k výkladu bible.

Daniel VI. 10: *„Tu kázal král a přivedli Daniele a uvrhli jej do jámy lví“.*

Otázka: Jest v dějinách babylonských potvrzeno, že bylo tam zvykem chovati v jamách lvy?

Sv. Jarolím dí, že to byla buď jáma aneb vyschlá cisterna, kde živili a chovali lvy. Lvů bylo, jak nápisy mnohé dosvědčují a obrazy, v okolí Babylona a v království s dostatek. Tiglathpilesar I. se chlubí, že jich zabil osm set. V pařížském Louvru jsou některé obrazy z dob Assur-bani-pala; dle jednoho vyšel král na lov a tu, když král s koně sestoupil, vyskočil proti němu lev. Král uchopil lva jednoduše za ucho, kopí prohnal tělem jeho a usmrtil. Nápis ten živý obraz doplňuje: „Já Assur-bani-pal mocného lva pouště za ucho jsem uchopil a ve službu Assura a Ištar, bohyně války, prohnal jsem kopí tělem jeho“. Layard dí, že v památkách a ve zříceninách babylonských jest obraz lva tak častý a přirozený, jako znak medvědí v Bernu. Králové perští měli mnoho chycených lvů, které zavírali do zvláštních klecí ze silných dřev zrobených; obrazy klecí takových jsou v britském museu. Králové vycházeli lovit lvy, přemožení národové mezi dary i lvy přiváděli do Babylona.

---

[5]) Pražský katechismus str. 50.

[6]) Ibid. str. 51.

Že v Babyloně dávali zajaté někdy lvům, dokazují nám jiné obrazy. Na jednom kameni, nalezeném v Babyloně, vyobrazen jest lev stojící na mužském těle; v Susách, poblíže hrobu Danielova, byl nalezen relief, představující dva lvy, kteří přední nohy mají na hlavě nahého a svázaného muže. Jeskyň, jam bylo v zemi dosti, však nelze zřejmě říci, jak byly zařízeny u Babyloňanů ony jámy, kde se chovalo více lvů. Ve Fezu v Marokku bývala jáma lví, již popisují takto: „Jáma jest čtyrhranná a ve dvě komory rozdělena; dvéře jich otvírají a zavírají se s hora, když byl lev sem přilákán. To celé jest pod širým nebem, obehnáno zdí, aby se lid mohl dívati do jámy. Král sám časem sem házíval lidi". Snad byla ona jáma v Babylonu podobně zařízena a kámen, který byl zapečetěn, položen bez pochyby ku vchodu, kterým vcházeli hlídači; tou cestou pak i Daniel vystoupil. Assur-bani-pal se honosí, že mnoho lidí předvrhl býkům a lvům, jako to byl učinil Sennacherib, otec jeho otce.

Lvové, jež chovali Babylonští, byli asi divocí, neboť jen u starých Egypťanů bylo zvykem, krotiti lvy a voditi je na lovy, ano i do války provázel krále skrocený lvíček. Beni-Hassan v Egyptě bral lvy dle obrazů též na lovy své. Dr. Jaroslav Sedláček.

Výpomocné vyučování náboženství.

Ve příčině této stanovila c. k. zemská školní rada vynesením ze dne 11. října 1893. čís. 7695. následovně:

Aby se způsobem stejnoměrným zamezovaly překážky, vyskytující se při vyučování náboženském, vidí se c. k. zem. školní radě ve shodě s kn. arc. konsistoří v Praze a biskupskými konsistořemi v Budějovicích, Hradci Králové a v Litoměřicích ustanoviti, aby v případ dovolené, přestěhování neb onemocnění aneb úmrtí osoby učitelské, jíž svěřeno bylo subsidiární vyučování náboženství, toto vyučování provisorně opatřováno bylo jinou osobou učitelskou k témuž subsidiárnímu vyučování v jiné třídě ustanovenou, dokud schválení c. k. zemské školní rady nedojde, a aby v takových případech i nová síla učitelská provisorně subsidiární vyučování náboženství i tenkráte bezodkladně převzíti směla, bylo-li jí na předešlém působišti vyučování takové svěřeno, a nebyla-li táž snad přeložena z trestu.

Před provedením takového zatímního opatření v případech, o nichž tu řeč, jest se s příslušným farním úřadem smluviti.

O tom dáváme c. k. okresní školní radě věděti, aby se dle toho zachovala. (Věstníku vládního část X. ze dne 31. října 1893.).

---

*) Pozn. red. V této části „R. D". přinášeti budeme budoucně jen statě k praxi se vztahující — tedy katechese, články poučné, řeči k školní mládeži a k studujícím jinochům atd. Právní školní poměry budou projednávány v části vědecké.

Listy vědecké.

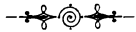

Stopy zjevení v starojonické filosofii.

Napsal Dr. Rud. Horský.

(Pokračování.)

a) *Metafysika* Thaletova jest sice ještě v plenkách, avšak pouhou fysiologií, za kterou ji mnozí vyhlašují, přece není. Thales, hledaje počátek všehomíra, odpověděl na otázku: z čeho povstal vesmír: Ἀρχὴν τοῦ παντὸς εἶναι ὕδωρ. Za zdroj všehomíra pokládá tedy vodu.

Aristoteles k těmto Thaletovým slovům podotýká, že náhled Thaletův o principu vody již v různých theogoniích shledáváme. Tak na příklad Orfeus tomu učil, že v sebe se vracející Okeanos jest všehomíra původem. [9]) Básníci řečtí vypravují, že bohové přísahají při vlnách Stygu — Στυγὸς· ὕδωρ — a běda bohu, který by při vodě Stygu křivě přísahal! Za trest ležel po celý rok bez vědomí, nepožívaje ani ambrosie, ani nektaru a pak ještě nesměl po devět let do shromáždění bohů. Tak přísně trestala se urážka vln Stygu. [10]) Poněvadž pak dle vysvětlení Aristotelova přísahá se při tom, co je nejvznešenější a nejvelebnější a to je zároveň nejstarším, patrno z toho, že již nejstarší mythologie řecká pokládala vodu za vznešený princip všehomíra a za pramen všech věcí. [11]) Co však mythologie řekla mythicky a nejasně, to Thales pronesl určitě a toho hleděl také jasně dokázati.

Pokud z Aristotela a z Plutarchova díla „Περὶ ἀρεσκοντῶν τοῖς φιλοσόφοις“ se dovídáme, soudil Thales takto: Všechno živé povstává ze semena; [12]) semeno pak buď samo v sobě jest vlhké, aneb, je-li suché, musí dříve zvlhnouti, nežli vzklíčí. Bez vlhkosti žádné

---

[9]) I Homer tak praví Illias XIV. 246.

[10]) Theogonia 775—804.

[11]) Metaph. I. 3.

[12]) „Πάντων τῶν ζώων ἡ γονὴ ἀρχή ἐστιν“. Huxleyovu zásadu „omne vivum ex ovo“ znal tedy již Thales.

símě se neujme. A poněvadž zdrojem vší vlhkosti jest voda, soudil z toho Thales, že poslední příčina a zdroj všech věcí jest právě voda. Dále, všechno, co jest živo, bez vlhkosti žíti nemůže. Rostlina musí míti vlhko, v suchu, bez vody zahyne. Zvíře i člověk musí píti, ano i suchá potrava, kterou požívá, musí dříve v ústech i v žaludku zavlhnouti, než se požije a zažije. Nejen tedy, že z vlhkosti všechno povstává, ale vlhkostí se všechno i udržuje, a poněvadž to, z čeho a čím něco jest, jest toho počátkem, též vlhkosť jest všeho zdrojem a původem.

Důležitá nastává nyní otázka: Jak si Thales vznik všehomíra z vody vysvětloval? Ve všech dějinách filosofie, které jsem četl, bylo tvrzeno, že prý Thales byl čirý *hylozoista*, který jsoucnost Boha tvůrce upíral a který prý učil, že voda jest hmota odvěčná, od nikoho nestvořená, z níž všechno samo od sebe se vyvinulo. [13]) Naproti tomu pevné mám přesvědčení, že Thales nebyl čirým hylozoistou a atheistou, nýbrž že věřil v Boha tvůrce, který stvořil vodu a z vody další učinil. Na důkaz přivedu z mnohých alespoň čtyři svědky, dva pohany a dva křesťany.

Cicero, mluvě o Thaletovi, dí: „Thales enim Milesius aquam esse dixit initium rerum, Deum autem eam mentem, quae ex aqua cuncta fingeret". [14])

---

[13]) Tak soudí též o Thaletovi i spisovatelé katoličtí, kteří v dogmatikách řadí Thaleta k materialistům. Vyskytli se ovšem někteří, tvrdíce, že Thales strohým materialistou nebyl, naproti těm však povstal jistý Flatt, který ve zvláštním spisku v roce 1785. v Tubinkách vydaném snažil se dokázati, že Thales byl atheistou.

[14]) „*De natura deorum*" I. cap. 10. Ueberweg pokládá citat Ciceronův za nehistorický a to proto, poněvadž prý dle Aristotela teprve Anaxagoras něco podobného tvrdil. Grundriss der Gesch. des Philos. I. 39. Ale Ueberweg citované od něho místo z Metaph. I. 3. Aristotelovy jistě pozorně nečetl, sice by byl tak nesoudil. Místo ono z Aristotela zní takto: „Tito mužové — joničtí totiž filosofové — *stěží* asi věřili, že by oheň, nebo země, nebo jiné elementy byly toho příčinou, že věci tak dobře a krásně jsou spořádány a vyvinuty. Rovněž nelze krásné spořádání všehomíra přičísti náhodě nebo osudu. Kdo tedy pronesl, že v přírodě, podobně jako v nějaké živé bytosti nachází se rozum, — νοῦς — a že tento rozum jest příčinou vší této krásy a pořádku, ten povstal jako střízlivý proti nepromyšleným domněnkám předchůdců. O Anaxagorovi víme, že jistě byl toho mínění". Z tohoto citátu je patrno, že Aristoteles sám o jonických filosofech, z nichž Thales byl první, přiznává, že tito sami nějakou myslící bytosť předpokládali, která z nějakého elementu svět uspořádala, ač určitě to ví teprve o Anaxagorovi. Jestli Ueberweg soudí: Poněvadž Aristoteles to a to o Thaletovi tak určitě nevěděl, jako o Anaxagorovi: tož toho Thales neřekl, pak jest to důvod, který se jmenuje „argumentum ab ignorantia auctoris" a který ovšem žádné váhy nemá. Čeho nevěděl Aristoteles určitě, to mohli věděti také a určitě věděli jiní.

Citovaný již křesťanský filosof *Athenagoras* podobně mluví a odvolávaje se na ty, kteří Thaletovy spisy měli v rukou a dobře tedy učení Thaletovo znali, praví: „Thales byl první, který Boha za „Nous“ světa pokládal“. Svědectví Athenagorovo velikou má váhu, poněvadž muž ten po celý svůj život, i když stal se křesťanem, výhradně filosofií se zabýval a ve svých spisech některé tehdáž známé čelné filosofy pohanské cituje.[15]) Rovněž *Minutius Felix*, filosoficky hluboce vzdělaný advokát římský v druhém století, potvrzuje, že „Thales Miletský učil, voda že jest pralátkou, Bůh pak jest onen duch, který z vody všechno utvořil.[16]) S tím úplně souhlasí, co o Thaletovi vypravuje Plutarch, že totiž na otázku, co jest nejstaršího? odpověděl: „Bůh“, poněvadž jest nestvořen — Θεός, ὅτι ἀγένητος.[17])

Z těchto a mnohých jiných výroků mužů ve znalosti starověké filosofie na slovo vzatých soudím, že ne teprve Anaxagoras, nebo snad Hermodios, nýbrž již Thales v Boha věřil, Jej za bytosť samu od sebe jsoucí ἀγένητος, pokládal, svět pak za něco z vody povstalého, od Boha spořádaného měl.

Tento náhled Thaletův souhlasí se zprávou Mojžíšovou, jak ji čteme v prvních verších první kapitoly Genesis. Srovnejme oba tyto náhledy, kteréžto srovnání nás velice překvapí.

Dle hebrejského textu, který zajisté jest zde v původním svém, od Mojžíše napsaném znění zachován, zní první verš takto: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.“ — Jak to vypadalo po tomto stvoření na počátku, vyličuje verš druhý, který v hebrejštině zní takto: „Ve haarez hajtah thohu va bohu, ve chošek 'al pene thehom, ve ruach elohim mrachpheth 'al pene hamajim — a země byla pustá a prázdná, temnota byla nad tváří vlnobití a Duch Boží *zahříval vody.*“ Takový asi jest doslovný překlad. Vysvětlíme si jednotlivá slova. „Thohn“ jest význam pro pojem pustoty, prázdnoty a užívá se ho o místě, kde nic neroste. Isaiáš užívá tohoto významu za naše „nic, nihil“.

„bohu“, od neužívaného „bahah“, čistým, prázdným býti. Arabové užívají slova „bahija“ o prázdném domě. Země tedy byla tak pustá a prázdná, že ničeho na ní nerostlo. A co tedy jen zde bylo? Chošek a thehom. „Chošek“ znamená temnotu, mrákotu a „thehom“ znamená hučení vody, které vlny působí. Syrské slovo „tehumo“ znamená vlnobití. My obyčejně překládáme „propasť“, poněvadž jsme zvyklí i hlubiny moře jmenovati propastmi. Dle vypravování Mojžíšova byly zde tedy pouze vody vše pokrývající, nad nimiž Duch Boží „se snášel.“ Tak obyčejně překládáme. Hebrejský text má slovo „rachaph“, které má původní význam takový, jako latinské fovere, to jest, s něžnou láskou něco opatro-

[15]) loco cit. cap. 23. O Athenagorovi viz Otto „Athenagoras Atheniensis“.

[16]) Octavius, cap. 19.

[17]) Sympos. cap. 9. Kdyby byl Thales býval hylozoistou ve smyslu Ueberwegově, byl by na tuto otázku odpověděl: „voda“.

vati, a užívá se ho o orlu, který svůj plod s láskou zahřívá a tím k životu probouzí. „Bůh se vznášel nad vodami“, praví svatý Efrem, „to jest, jako hnízdící ptáče svá vejce zahřívá, a tím k životu přivádí, tak i Bůh zahříval vody“. [18]) Proto také svatý Ambrož překládal toto místo: „spiritus Dei fovebat aquam, — duch Boží zahříval vodu. [19]) Podobně i sv. Jeronym, nejslavnější překladatel a vykladač sv. písma z hebrejského originalu se pronáší a sv. Basilius Veliký dokládá: „Smysl slov: Duch Boží vznášel se nad vodami jest ten, že Bůh připravoval substanci vod ku vydání zvířat“. Mojžíš tedy malebně vypravuje o Bohu, jakoby po způsobu ptáčat zahříval stvořenou látku vod a laskavou všemohoucností Svou vyváděl z nich celý svět. [20]) (Dokonč.)

Východní liturgie mešní.

Píše Dr. Jaroslav Sedláček, suppl. professor české university.

Liturgie mše svaté jest způsob a řád, od Krista Pána a od církve svaté stanovený, dle něhož se Nejsvětější oběť vykonává aneb jinak řečeno jest souhrn čtení, modliteb a obřadů, jichž při nekrvavé oběti Nového Zákona užíváno.

Podstatný řád mše svaté ustanovil Spasitel při poslední večeři Sám. Nemáme dosti zpráv z dob apoštolských a nelze do podrobna znáti celý obřad mše svaté za prvních dob křesťanských. *Svatý Pavel* poučuje v I. listu k Tim. II, 1. téhož o veřejné bohoslužbě a dí, aby při tom „činěny byly prosby (obsecrationes), modlitby (orationes), přímluvy (postulationes), díků činění (gratiarum actiones) za všechny lidi“; svatý Augustýn vykládá slova tato o mši svaté. Liturgii prvních dob popisuje svatý *Justýn* ze druhého století. Jisto, že základní řád sv. apoštolů se časem více vyvinul, doplnil a urovnal, ale nedálo se tak všude stejně. Z toho, že byly přidány někde jiné modlitby, změněny zpěvy anebo jinak uspořádány nežli jinde, povstal rozdíl v mešních liturgrích církve východní a západní; různý jazyk liturgický ovšem k rozdílnosti ještě přispěl a tak jest nám mluviti nyní o několika liturgiích východních

---

[18]) Hexaem. 8. cap. 9.

[19]) Hexaem. II. cap. 6.

[20]) Na tento druhý verš odvolává se také tak zvaná neptunistická theorie, kterou zvláště Werner horlivě zastával a kterou Lokyer chemický dokázati hleděl uče, že všech 64 dnes známých prvků dá se konečně převésti na prvek jen jediný, totiž vodík, poněvadž prý spektrální analysa nejvíce rozžhavených nebeských těles ukazuje jen jedinou linii, linii vodíku. Rohling „Entstehung der Welt“ S. 47. Bible ovšem neptunismu v cestu se nestaví, ale sama mu neučí. Tolik uznávám za potřebné mimochodem zde podotknouti.

jichž uspořádání původní světcům připisují. Na *západě* známe jen jednu liturgii, *římskou či latinskou*, poněvadž *milánská či ambrosiánská* a *mosarabská* liturgie byly jen pro jednotlivé chrámy dovoleny a liturgie *gallikánská* byla odstraněna.

Na *východě* dlužno rozeznávati liturgii dle národů: *řeckou*, *syrskou*, *arménskou*, *maronitskou*, *chaldejskou*, *koptickou*, a *ethiopskou*: tím nejsou ještě liturgie mešní vypočtěny, poněvadž jediní Arménové mají jednotný řád, ostatní nejsou sami ve svých liturgiích sjednoceni.

Tak spatřujeme *u Řeků* tři různé liturgie: *svatého Jana*, *svatého Basilia a svatého Řehoře*; svatý Řehoř upravil ovšem ony formuláře, jichž se užívá jen v postní době při tak zvané mši svaté předposvěcených.*) Koptové a Chaldejští vykazují tři řády, Ethiopští deset, Syrové jich mají na čtyřicet, od nichž je převzali Maronité. Rozdíly jednotlivých liturgií těchto nejsou ovšem tak značny, tu a tam jest některá modlitba přidána, jiné výrazy voleny, obřad jest delší neb kratší a podobně.

Po římské liturgii jest nejrozšířenější liturgie *svatého Jana Zlatoústého*, neboť v pěti jazycích dle ní slouží mši svatou: jazykem řeckým, slovanským, rumunským, georgijským a arabským (dříve i syrským ještě). Liturgii tuto zvali výhradně *cařihradskou*, poněvadž z Cařihradu byla zaváděna do všech zemí vladařství řeckého po IX. a X. století. Zvláštní řády mešní, jichž od nejstarších dob užívaly apoštolské církve v Antiochii a jinde, byly nátlakem cařihradským odstraňovány a povoleno, aby obřad svatého Jana Zlatoústého se v Asii vykonával mateřským jazykem lidu té neb oné země. Tak přeložen byl tento obřad v Palestýně do aramejštiny, pak do arabštiny. Melchité (tak nazývali se v Asii oni křesťané, kteří při roztržkách náboženských, jež vzniklv Monofysitismem, monotheletismem a podobně, stále trvali při Cařihradu; později stali se spolu s Cařihradskými rozkolníky řeckými), kteří byli v Syrii, vykonávali modlitby mešní a zpěvy jazykem řeckým a arabským. Melchité egyptští nestarali se v čas o to, aby si přeložili mešní liturgii do koptického jazyka; jim stačil překlad arabský sdělaný dle překladu syrského.

Jinak počínali si Syrové praví; ti zaváděli všude, kdekoliv se usadili a kdekoliv nových věřících nabyli, při liturgii mešní svůj syrský jazyk; oni měli mnohé osady i v Persii, v Hindustanu, v Turkestanu, ano i v Číně a všude jazykem církevním byla syrština a tak se dostal jazyk ten až na Malabar (na jihu Indie východní).

O liturgii té lze souditi, že svatý Jan Zlatoústý hlavní části její určil a napsal; ustanovení menší, která se týkají diakona, po-

*) Již po ustanovení sněmu v Laodicei (r. 372) měla se svatá oběť v době postní sloužiti jen v sobotu a v neděli proto, že slavné bohoslužby se ve dnech pokání nehodí. Aby ale věřícím, kteří chtěli častěji přijímati, vyhověli, uchovávali posvátné části od neděle a podávali je ve středu a v pátek věřícím, při kteréž příležitosti sloužili mši svatou předposvěcených částí.

ety obrazů, čistění kalicha po konsekraci a jiné pochází nejspíše z doby pozdější, asi z IX. století.

Řekové měli dosti dlouhou dobu liturgii starší, známou jménem *liturgie svatého Jakuba*. Liturgie *řecká* svatého Jakuba zakládá se na známých „Constitutiones apostolicae“ (kol 270. roku.) a jest přeložena ve IV. díle Assemani „Codex liturgicus“; té užívá se dosud u Řeků jedině dne 23. října v Jerusalémě na svátek sv. apoštola Jakuba. Vedle té jest důležitou liturgie svatého Jakuba *syrská*, kteráž jest základem liturgie syrských katolíků, Jakobitů, Chaldejských (jak katol. tak i nestoriánských) a Maronitů, všech těch, kteří si do dnešní doby syrský církevní jazyk zachovali. Liturgii svatého Jakuba znal svatý Jan Zlatoústý, poněvadž cituje z ní slova při řeči, kterou měl v Antiochii: „V pokoji se rozejděte“, dí jáhen v liturgii svatého Jakuba, aneb: „Pozdvihněme mysl i srdce“, kdežto v nynější řecké liturgii se dí jedině: „Pozdvihněme srdce“; jest tedy velmi starou, třeba by nepocházela od svatého apoštola, kterému ji připisují.

Obě tyto liturgie hlavní svatého Jana Zlatoústého a svatého Jakuba, jsou si podobny a mají mnoho pěkných a významných zvláštností, na něž při porovnání obou chceme krátce poukázati.

(Pokr.)

Z oboru právního.

Lhůta ku podání fasse za účelem doplňku kongruy.

Nález správního soudu ze dne 28. října 1892. č. 3220.

Římsko-katolický farář v Mošcisce, A. Bialoglowski, podal *dne 15. července 1890.* č. 105. biskupským ordinariátem *přiznání příjmů* této fary, žádaje zároveň, aby, ježto on dle dlouholeté obvyklosti povinen jest dvěma výpomocným kněžím, při této faře systemisovaným, platiti ročně jen 210 zl., náboženská matice převzala na se doplňovati dotaci oběma výpomocným kněžím, každému 90 zl. ročně, *od 9. května 1887.* jakožto ode dne, v nějž on na římsko-katolickou faru v Mošcisce byl *investován*, pokud se týče, aby mu nahradila dotační zvýšení, jež ode dne 9. května 1887. výpomocným kněžím vyplatil.

Na toto zakročení neboli na tuto žádost *c. k. místodržitelství* haličské výnosem ze dne 19. pros. 1890. č 90796. *převzalo na se* z matice náboženské *doplňovati kongruu* oběma pomocným kněžím každému 90 zl., *leč teprve dnem 15. července 1890., jakožto dnem, v nějž přiznání příjmů bylo podáno.*

Z tohoto výnosu místodržitelského se farář A. Bialoglowski *odvolal* na ministerstvo žádaje, aby mu náboženská matice vyplacené zvýšení dotace dvěma pomocným kněžím od 9. května 1887. až do 14. července 1890. obnosem 540 zl. nahradila.

Leč *ministerstvo kultu a vyučování* rozhodnutím ze dne 2. prosince 1891. č. 21778 rekurs tento *zamítlo.*

Do tohoto zamítnutí *stěžoval* si farář A. Bialoglowski u správního soudu. Leč *správní soud zamítl též stížnost jeho* a to z důvodů těchto:

Nárok stěžovatelův jeví se dle administrativních akt jakožto nárok na doplněk kongruy za čas uplynulý. Leč prvý odstavec § 3. zákona ze dne 19. dubna 1885. ř. z. č. 47. stanoví, že o tom, zdali a pokud v jednotlivém případě dle § 1. tohoto zákona kongruu doplniti jest, má býti rozhodnuto dle podaného přiznání politickou vládou zemskou shodnuvší se s biskupem diecesním. — Dle posledního odstavce cit. § 3. určiti lhůtu nebo čas, do kdy přiznání jest podati, jakož i způsob, jak přiznání zříditi, zkoumati a upraviti, jak a od které doby přisouzený doplněk kongruový má býti poukázán, vyhraženo jest rozhodnouti nařízeními. (Verordnugsweg.) Dle § 13. ministerského nařízení ze dne 2. července 1885. ř. z. č. 99. nutno jest přiznání obnoviti na předpis neboli nařízení ministra kultu, rozhodně však vždy, stane-li se změna v osobě duchovního správce.

Poněvadž pak stěžovatel investován byl na faru dne 9. května r. 1887., přiznání příjmů však podal teprve dne 15. července 1890., kdežto, pomýšlel-li domáhati se nároků na doplněk kongruový, *měl* po zákonu výše citovaném a po nařízení ministerském ex 1885 *podati přiznání ono r. 1887. — tím tedy, že toho opomenul, propadl nárokem na doplněk kongruový* za dobu až co přiznání podal. poněvadž dle citovaného zákona doplněk kongruový jen na základě přiznání příjmů přiřčen neboli přisouzen býti může.

Dle toho jeví se žádost stěžovatelova za náhradu nákladu neboli výdaje, jím učiněného, z matice náboženské zákonem *neodůvodněnou.* (Budw. XVI. č. 6839.)

* * *

Při tomto případu upozorňuji na velice v této příčině důležitý výnos c. k. místodržitelství českého ze dne 26. dubna 1890. č. 40926. a na vybídnutí nejdůstojnější knížecí arcibiskupské konsistoře Pražské ze dne 9. května 1890. č. 4102. (Ord. l. Praž. 1890. str. 63.)

Václav Kocián.

Jakožto „veřejný úkon náboženský“ (§ 303. tr. zák.) končí pohřeb, když po uložení mrtvoly do hrobu účastníci pohřebního průvodu se rozejdou. — „Neslušným chováním“ může býti i projev ústní.

Rozhodnutí kassačního dvoru ze dne 5. května 1893. č. 2926.

Martin N. byl rozsudkem vídeňského zemského soudu ze dne 7. února 1893. č. 4896. uznán vinným přečinem, o němž jedná § 303. tr. z. a sice proto, že při pohřbu své tchyně, když po ukončených modlitbách jeden z těch. kteří mrtvolu nesli, obvyklý vzdal dík za účast při pohřbu a příbuzní se chystali hlínu na rakev v hrob spuštěnou sypati, neslušná a urážlivá o tchyni pronesl slova. Ve zmateční stížnosti uvádí odsouzený, že házení hrud hlíny do

hrobu a poděkování přítomným nespadá již do veřejného úkonu náboženského, skončením modliteb již ukončeného; a pak že též je pochybno, zdali vůbec ústní projev považovati lze za „chování se“ (Sich - Betragen).

Kassační (zrušovací) dvůr stížnost tuto zamítl a to z toho důvodu, že úkon pohřební teprve tehdáž považovati jest ukončeným, když pohřební průvod se rozešel, a pak že nejen posuňky, nýbrž i *ústní projev* (urážlivá slova) mohou býti a jsou „chováním“ neslušným. V. K.

* * *

Knížce pracovní nebo knížce cestovní nepřísluší důkaznost listu domovského. (Nález správního soudu ze dne 2. února 1892. číslo 6.)

* * *

Není-li zvláštního dohodnutí s úřadem školským, může činiti nároky na plat spojený s místem učitelským systemisovaným, a na poplatek funkční jen ten, jemuž místo ono definitivně nebo provisorně bylo propůjčeno, nikoli však ten, jenž jenom na čas ustanoven byl místo to zastávati. (Pro Moravu. — Správní soud ze dne 2. února 1892. č. 7.)

* * *

Okolnost, že členu okresní školní rady administrativní opatření bránilo na čas vykonávati mandát, nemůže býti důvodem prodloužení zákonem stanovené funkční doby šesti let. (Pro Moravu. — Správní soud ze dne 7. ledna 1892. č. 52.)

* * *

Udržovati v dobrém stavu most na veřejné spojovací cestě, která náleží obvodu dvou obcí, přisluší oběma obcím. (Správní soud 23. prosince 1892. č. 3982.)

* * *

Povinnost podati účty přechází po smrti toho, jenž povinen byl podati je, na jeho dědice. (Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 10 května 1893. č. 5316.)

Tři mše svaté na Boží hod vánoční.

I. V prvotní Církvi nebyla známa výsada, aby tentýž kněz za den dvakrát neb i vícekrát mši svatou sloužil; naopak bylo tenkráte obyčejem v každém kostele jenom jednu mši svatou za den sloužiti, byť i při něm více kněží bylo ustanoveno. S biskupem nebo s knězem nejdůstojnějším shromáždili se všichni ostatní kněží u jediného oltáře a sloužili s ním *společně* mši svatou podobně as, jak nyní děje se to při svěcení na kněžství. [1]) Proto byl v každém kostele jen jediný oltář postaven.

---

[1]) Amalar. De div. Off. l. 1. c. 11.: „Mos est Romanae Ecclesiae, ut in confectione immolationis Christi adsint Presbyteri et simul

Když pak po pronásledování ukázala se potřeba, aby v témže kostele více mší svatých bylo slouženo, by všem věřícím příležitost mši svatou slyšeti byla poskytnuta, hleděla *Církev východní* aniž by starý zvyk porušovala, vypomahati si tím, že k hlavnímu chrámu přistavovala jednotlivé kaple a oratoria vždy s jedním oltářem, tak že v každém jen po jedné mši svaté bylo sloužíno. [2])

Církev západní ustoupila však od tohoto starého obyčeje úplně a začala v témže kostele více oltářů zřizovati. Tak mluví již *svatý Ambrož* o více oltářích a svatý *Řehoř Veliký* zmiňuje se o třinácti v témže kostele. Z listu svatého *Lva Velikého* k Dioscurovi vysvítá i to, že bylo jednotlivým kněžím dovoleno v týž den i *častěji* sloužit, zvláště v ty dni, na které připadala dvě officia (nedělní nebo feriální a sváteční) aneb duchovní potřeby toho vyžadovaly. [3]) Dni takové jmenovaly se *polyliturgické*

Tak bylo tomu až do jedenáctého století. Když ale někteří kněží dovolení toho z lakoty nadužívali, vydal papež Alexandr II. (1061—1073) všeobecné ustanovení, že postačí knězi, když jednou denně mši svatou slouží, [4]) Ale při tom zbyly přece ještě některé polyliturgické dni, [5]) až konečně papež Innocenc III (1198.—1216.) ustanovil pro vždy, že kněz jen jednou denně vyjma Hod Boží vánoční a nutnou potřebu mši svatou sloužiti smí. [6])

Při tom zůstalo až do dnes, jen s tím rozdílem, že v *nutné*

---

cum Pontifice verbis et manibus conficiant. Srovn. Dr. Fr. Kryštůfka Všeobec. církev. dějepis, díl I. str. 737.

[2]) Pouget. Instit. cathol. III. 2, 8, 19.: „Apud Orientales nefas est inter septa ejusdem templi sacrificium eadem die iterare, adeoque unum in quolibet templo ex antiquissimo ritu altare erigunt. Sed plura juxta quodlibet templum erigunt sacella et oratoria muro disjuncta et in sacellis singulis altare ad privatam sacrificii celebrationem.

[3]) Bona, Rer. liturg. lib. 1. c. 18.

[4]) Decret. lib. 3. Can. Sufficit de Consecr. dist. 1.: „Sufficit sacerdoti unam missam in die una celebrare, quia Christus semel passus est et totum mundum redemit. Non modica res est unam missam facere et valde felix est, qui unam digne celebrare potest. Quidam tamen pro defunctis unam faciant et alteram de die, si necesse fuerit. Qui vero pro pecuniis aut adulationibus saecularium una die praesumunt plures facere missas, non aestimo evadere damnationem. — Před tím zapověděla již r. 1022. synoda Seligenstadtská (u Hefele IV. 611. can. 5.) více mší svatých sloužiti. Srovn. Dr. Kryštůfek l. c. I. 1. str. 671. a Thomasin. De veteri et nova Ecclesiae disciplina p. 3 l. 1. c. 72.

[5]) Srovn. Amberger, Pastoraltheologie, III. 1.

[6]) Can. Consuluisti de Celebrat. Missar.: Respondemus, quod excepta die Nativitatis Dominicae sufficit sacerdoti semel in die una missam celebrare nisi causa necessitatis suadeat. Srovn. Const. Benedicti P. P. XIV. de die 16. Mart. 1746. in Ball. r. l. XVII. pg. 8. v. ap. Mühlb. II. pg. 130.

potřebě jest třeba k binaci povolení Stolice Apoštolské, [7]) která obyčejně toto právo v krajinách Říma vzdálenějších na biskupy známými fakultami pětiletými přenáší [8]) kdežto o *vánocích* jest to *privilegium* tři mše svaté sloužiti.

II. Z privilegia toho jsou vyjmuti:

1. všichni katoličtí kněží *jiného obřadu nežli latinského* [9]) a

2. kněží *slabozrací a slepí*, jimž dostalo se povolení, aby každého dne sloužiti mohli votivní mši svatou o Panně Marii, neboť ti nesmí na Hod Boží vánoční než jednu mši svatou sloužiti. [10])

Privilegium toto platí pouze o *oběti* a nikoliv o *svatém přijímání*, a proto kdo po způsobu laiků přijímal, nemůže po druhé přijímati ani mši svatou sloužiti. [11])

III. Avšak z důvodu, že jest to privilegium a nikoli příkaz, jest zřejmo samo sebou, že žádný kněz *není povinen* privilegia toho užívati, a že tedy *nemusí* všecky tři mše svaté sloužiti; ale každému jest volno pro tři neb pro dvě aneb pouze pro jednu se rozhodnouti [12])

Ježto věřící nejsou povinni toho dne tři mše svaté slyšeti, nelze dle obecného souhlasu bohoslovců ani kněžím v duchovní správě ustanoveným k. p. farářům atd. volnost tuto upírati, avšak z ohledu, by se všelikému pohoršení a nedorozumění předešlo, radí se jim, aby raději, nepřekáží-li jim důležitá příčina, privilegia toho užívali. [13])

---

[7]) S. C. C. an. 1734. et S. R. C. 22. Maji 1841. Gardell. n. 4768. v. 4915.

[8]) Facult. quinquen. n. 15. ap. Sim. Aichner in Append Jur. eccl. n. IV. pg. XXI. edit. 3. an. 1870.

[9]) Tak vysvítá z konstituce Benedikta XIV. ad Archiep. Rhedonens de die 29. Dec. 1755. Bull. r. t. XIX. pg. 187. v. Mühlb II. pg. 338. Zajímavý jest tam citát ze synody slavené r. 1736 in Monte Libano cap. 13. de sacrosancto Missae Sacrificio: „Privilegium autem, quod latini Presbyteri habent in Natali Domini ter Missas celebrandi ad nostros Sacerdotes nullatenus extendendum esse decernimus et statuimus; non quod morem illum S. R. E., omnium Ecclesiarum matris ac magistrae condemnamus: absit hoc a nobis, qui filii ejus obsequentissimi sumus, sed quia veterem nostrum ritum servari volumus.

[10]) S. R. C. 11. April. 1840. Gardell. n. 4731 v. 4878. 4.; 28. April. 1866. n. 5364.

[11]) Falise, Liturg pract. sect. 4. c. 1. § 12. ad 25. Dec. n. 3.

[12]) Srovn. S. R. C. 19. Junii 1875. Mühlb. Suppl. II. pg 625, kde na otázku, může-li kněz jen dvě mše sv. sloužiti, odpovídá se: Affirmative seu sacerdotem posse pro suo arbitrio in die Nativitatis Domini duas tantum missas celebrare.

[13]) Srovn. Gavant. p. 4. tit. 3. n. 6. De Herdt tom. 3. n. 3., Falise l. c. n. 3. Lohner, Instr. pract. prima p. 4. tit. 7. n. 1., Hartmann, Repertorium § 9. C. n 1., Skočdopole, Bohosloví pastýř. II. vyd. svaz. II. str. 56.

IV. O tom, kterého formuláře užiti má ten, jenž jenom jednu mši sv. slouží, není mínění bohoslovců sjednoceno. Gavanti [14]) jest buď pro *první* aneb, v čemž s ním Lohner [15]) a Tetamas souhlasí, ještě spíše *pro třetí*, poněvadž orace jeho neliší se od orace officia, jiní ku př. Pisart míní, že se má vzíti formulář ten, který *odpovídá době, v níž se mše svatá slouží*: slouží-li se v noci, tedy první, na úsvitě druhý a za dne třetí. K náhledu tomu přistoupila též Kongregace Svatých obřadů, [16]) a proto jest dle něho se říditi.

V. *Čas*, kdy tyto mše svaté slouženy býti mají ustanovují generální rubriky missálu [17]) sice jen pro *slavné mše konventuální* jak slouží se v chrámech kathedrálních kollegiátních a jiných, ve kterých se officium veřejně koná, avšak tím není nikterak řečeno, že by ve farních a jiných chrámech při *slavných mších svatých* doba tato dodržovati se nemohla; naopak jest to chvalitebné, když se tak jedná, kde bez velikých překážek tak jednati se může. [18])

Dle rubriky dole [19]) uvedené slouží se *první* mše svatá *po půlnoci*, nikdy bez indultu apoštolského *před půlnocí*, [20]) a sice po Te Deum laudamus v matutinu; *druhá na úsvitě* (in aurora) po chválách a primě a *třetí za dne* po tercii, od čehož však dispensací Stolice Apoštolské možno někdy se uchýliti, jak konečná slova rubriky „vel ubi aliter ex dispensatione Apostolica disponatur“ naznačují a skutečné případy takové dispensace dokazují. [21])

Avšak o půl noční mši svaté třeba poznamenati:

1. že toto ustanovení rubriky platí pouze o *jediné* a to *první konventuální* neb *slavné*. Vydalať Kongregace Svatých obřadů několik dekretů, [22]) v nichž zapovídá se *všem* kněžím bez výminky,

---

[14]) l. c.

[15]) l. c. n. 3.

[16]) S. R. C. 19. Junii 1754. Gardell. n. 5609.: Sacerdos, qui unam tantum missam celebrat, legat missam, quae respondeat circiter horae juxta rubricas particulares ejusdem diei.

[17]) Tit. 15. n. 4.

[18]) Srovn. De Herdt. l. c. num. 5. not 2.

[19]) Excipiuntur ab hoc ordine dicendi Missam conventualem Missae in Nativitate Domini, quarum prima dicitur, post mediam noctem finito Te Deum laudamus in Matutino. secunda in aurora dictis Laudibus et Prima; tertia vero in die post Tertiam, vel ubi aliter ex dispensatione Apostolica disponatur.

[20]) S. C. C. 13. Julii 1720. Mühlb. II. p. 333.

[21]) S R. C. 3. Apr. 183. Gardell. 4507 v. 4686, kde dovoluje se biskupu Gerunden. první mši svatou sloužiti časně ráno, když to po půl noci není možno, a 30. Mart. 1824. n. 4453. v. 4603 in fine, kde Lev XII. dovoluje kapitule Tiburt. druhou mši sv. odložiti až na hodinu neb dvě po východu slunce.

[22]) S. R. C. 20. Apr. 1641. Gardell. n. 1172. v. 1319.; 7. Dec. 1641. n. 1213 vel 1360., 31. Maji 1642. n. 1244 v. 1391.; 14. Nov. 1676. n. 2654. v. 2801.; 22. Nov. 1681. n. 2820 v. 2969.; 3. Dec. 1701. n. 3458. v. 3607.; 28. Apr. 1702. n. 3499. v. 3648, z nichž

světským i řeholním, kteří k tomu zvláštního indultu nemají,[23]) vedle slavné půlnoční mše svaté neb po ní jednu neb více mší svatých sloužiti, a nazývá každý tomu odporující obyčej zlozvykem, jenž od biskupa má býti odstraněn.[24])

2. Zapovídá se *při této mši svaté* aneb *po ní* věřícím *Nejsvětější svátosť podávati.*[25]) Zápověď tato neprotiví se nijak přání koncilu Tridentského,[26]) aby věřící při mši svaté k stolu Páně přistupovali, poněvadž věřící nemohou třikrát přijímati, nýbrž jen jednou, a proto mohou a mají počkati až na mši tvatou na úsvitě slouženou.[27]) Z příčiny té nebylo to ani řeholnicím, ačkoliv častěji o to žádaly, od Kongregace Svatých obřadů dovoleno.[28])

Z toho, co řečeno bylo o mši svaté půlnoční, vysvítá, že *soukromné mše svaté* nemohou se sloužiti leč v době rubrikou[29]) všeobecně pro mše soukromné předepsané od *úsvitu* (po 6. hodině ranní) až *do poledne*, tak aby první nesloužila se *před* úsvitem a poslední *ne po polední.*[30])

Ostatně jest volno každému knězi tyto tři mše svaté sloužiti bezprostředně všecky tři za sebou, neb po přestávkách, u jednoho neb u rozličných oltářů v témže neb v rozličných kostelích. Ba i v soukromných kaplích a oratoriích, není-li tato slavnost v povolovací listině výslovně vyjmuta, jsou tyto tři mše svaté dovoleny.[31])

---

doslovně uvádíme jen tyto dva: Non possunt post mediam noctem Nat. Dom. ante auroram simul celebrari tres privatae missae. (14. Nov. 1676.) Sacerdos, qui dicta nocte celebravit missam sol., non potest immediate celebrare privatim reliquas duas missas, sed tenetur expectare auroram. (3. Dec. 1701.)

[23]) S. R C. 23. Mart. 1686. Gardell. n. 2956. v. 3105.: Hoc decretum ligat Omnes non habentes privilegium in contrarium

[24]) S. R C. 18. Sept 1781. Gardell. n. 4255. v. 4404 ad 1. et 2.: „In nocte Nativ. D. N. non licet sacerdoti ante auroram celebrare missam privatim absque indulto apostolico et contraria praxis declaranda est abusus et per Episcopum abscindenda.

[25]) S. R C. 20. Apr. 1641. Gardell. n. 1172. v. 1319.: „Nullo modo licere in nocte Nativ. Dom. communicare fideles.; 7. Dec. 1641. n. 1213. v. 1360. 3. Dec. 1701. n. 3458. v. 3607.: Non licet in nocte Nativ. Dom. s. Eucharistiam fidelibus illam deposcentibus exhibere.; 28. Aprilis 1703. n. 3499. v. 3648.

[26]) Sess. 22. c. 6. de sac. Missae.

[27]) Srov. Caval. tom. 4. dec. 58.; De Herdt. num. 6. l. c.

[28]) Srovn. S. R. C. 9. Aug. 1769. n. 4295; 9. Dec 1760. n. 4297.; 10 Dec. 1768. n. 4346.; 16. Febr. 1781. n. 4401. 7. et 8.

[29]) Rubr. gener. Missal. tit. 15. n. 1.: „Missa privata saltem post Matutinum et Laudes quacumque hora ab aurora usque ad meridiem dici potest.

[30]) Srov. De Herdt. l. c. n. 4., Hartmann l. c. n. 2. NB.

[31]) S. R. C. 20. Jan. 1725. Mühlb. II. pg. 451; S. C. C. 2. Dec. 1724. et 13. Jan. 1725. Mühlb. l. c. pg 479.; Constit. Benedicti XIV.

VI. Liturgickým předpisům o tom, *jak zachovati se* knězi, jenž všecky tři mše svaté obětovati míní, slouží za základ dvě dole citované rubriky missálu,[32]) jež vyplynuly z všeobecného a přísně zavazujícího zákona církevního o *přirozené lačnosti* (jejunium naturale) nutné ke sloužení mše svaté a vůbec k svatému přijímání.

Aby tato se neporušila, předpisuje se těmito rubrikami i zvláštním dekretem Kongregace Svatých obřadů:[33])

1. v první a druhé mši svaté obvyklé *purifikace kalichu* netoliko *se zdržeti* ale úplně *ji opominouti*. Praxe, kterou někteří starší rubricisté, ku př. Lohner[34]) za závadnou mají, totiž: v první a druhé mši svaté kalich vínem purifikovati a purifikaci do zvláštní nádobky k tomu uchystané vylíti a pak ještě nad kalichem abluci prstů vykonati a ji k purifikaci přilíti, jest patrně *proti rubrikám a dekretům*, a tudy zřejmý abusus, který snad již vyhynul.

2. Dále předpisuje se rubrikami těmito, aby *abluce prstů* vykonala se *„v nějaké nádobě čisté“* (in aliquo vase mundo), ne tedy *nad kalichem*. U nás zachovává se téměř všeobecně od některých starších rubricistů[35]) uváděna methoda, dle níž kněz po modlitbě: „quod ore sumpsimus etc“. k ministrantovi se poobrátí a od něho palce a ukazovatele, drže je nad zvláštní stříbrnou neb skleněnou nádobou, jako obyčejně vínem a vodou políti si dává. Ale daleko církevním ustanovením přiměřenější a s rubrikou missálu lépe se shodující jest stálá praxe města Říma, kterou i novější rubricisté ku př. Falise,[36]) Bouvry,[37]) Martinucci[38]) schvalují a která záleží

---

de die 2. Junii 1751. Mühlb. l. c. pg. 454. v. Bull. r. t. XVIII. pg. 215.; Discursus Saecretarii S. C. C. circa tres missas. Mühlb. l. c.

[32]) Rubr. de defect. missae tit. 9. n. 4.: „Sacerdos, si plures Missas in una die celebret, ut in Nativitate Domini in unaquaque Missa abluat digitos in aliquo vase mundo, et in ultima tantum percipiat purificationem.

Rubr. spec. in fine missae de vigil. Nat. Dom.: Sacerdos, quoniam in die Natalis Domini celebrat tres Missas, in prima et secunda Missa non sumat purificationem; sed in tertia Missa tantum; et in prima et secunda abluat digitos in aliquo vase mundo.

[33]) S. R. C. 16. Sept. 1702. Gardell. n. 3486. v. 3635.: In die festo Nativitatis Dom. in prima et secunda Missa non debet fieri purificatio calicis.

[34]) Instr. practica prima, l. c. n. 4.

[35]) K. p. De Herdt tom. 1. n. 284. not. 3.

[36]) Liturg. pract. l. c. n. 8 (B.) pg. 567.: „Attamen securiori modo, textuique rubricae conformiori aget (sacerdos), lavans digitos in aliquo vase cum aqua, ut fit post distributam communionem“.

[37]) Expositio rubricarum, tom. 2. pars 3. sect. 6. arc. 1. De Natali Domini (2). „In aliquo vase. Horum verborum proprius sensus hic esse videtur: *digitos abluit in aliquo vase positos*. Si enim abluendi forent *super calicem* juxta solitum, Rubrica hoc expressiset . . . Juxta (praefatam) expositionem minister non infundit vinum cum aqua super

v tom, že kněz, aniž by ministranty přistoupiti nechal, prsty ve zvláštní na oltáři postavené, vínem a vodou, neb pouze vodou naplněné nádobce sám si umývá, jak to po podávání svatého přijímání věřícím mimo mši svatou dělává. Praxe tato, jak již řečeno shoduje se lépe s rubrikami dříve uvedenými, které předpisují omývání prstů in aliquo a ne *super* aliquo vase mundo, a mimo to předejde se jí spíše nebezpečenství z okamžité zapomětlivosti abluci přijati a tím přirozenou lačnost zrušiti.

Z těchto církevních ustanovení o purifikaci kalichu a abluci prstů vyplývají některá pravidla, jichž zachovávati dlužno knězi, který tři mše svaté slouží.

A. Slouží-li kněz všechny tři mše svaté v témže kostele pokračuji takto: [39])

1. První mše svatá slouží se řádem obyčejným až k přijímání Nejsvětější Krve Páně incl. Krev Páně má se tu píti *pozorněji* (diligentius). Potom naklon celebrant kalich na nějakou dobu nad patenou, kterou podstrčenou drží, jakoby obsah jeho na ni vylíti chtěl, čímž se zbylé krůpěje lépe shromaždí a pak přijmou. Při tom dej bedlivý pozor, aby z Krve Páně něco na okraji kalicha nezbylo. Potom postav kalich na korporál, sepni před prsoma ruce a říkej: Quod ore sumpsimus etc., pokryj *kalich patenou*, polož na ni, ma-li se druhá mše svatá bezprostředně sloužiti, novou hostii a přikryj ji pallou. *Purifikatorium* zůstane na svém místě ležeti, aneb, slouží li se druhá mše svatá po nějaké přestávce, položí se na patenu. — Nyní omyj sobě buď podle prvé neb druhé methody prsty, osuš je purifikatoriem a modli se při tom zároveň: Corpus tuum Domine etc., postav nádobku s ablucí trochu do zadu oltáře vedle korporálu a pokryj ji pallou, nemá-li zvláštního víčka. [40]) Na to položí se velum, ne však bursa, na kalich a pokračuje se ve mši svaté jako obyčejně.

Jelikož kalich při první a druhé mši svaté purifikovati se nesmí, jest velmi pravdě podobno, že při vší bedlivosti přec ně-

---

digitos celebrantis, sed hic digitos ipse abluit in vase, quod continet vinum cum aqua. Hac ratione opus non est, ut minister ad altare accedat pro ablutione praeter quam in ultima missa, sicque tuto removetur periculum frangendi jejunium ablutione in prima et secunda missa.

[38]) Manuale sacrarum Caeremoniarum lib. II. c. 14. n. 26.: „Deinde extra corporale in vasculo praeparato purificabit pollices et indices, recitans orationem: Corpus tuum, Domine etc. et purificatorio exterget.

[39]) Srov. v tom. Falise l. c.; Bouvry, l. c.; Martinucci l. c. Hartmann. l. c. n. 5.; Skočdopole l. c. str. 58., De Herdt l. c.

[40]) Někde jest obyčej, že se přední část korporálu přeloží a tak přeložená nechává až do obětování druhé mše svaté. Chce-li to kdo zachovávati, tedy když nádobku na abluci odložil a přikryl, nadzdvihni levou rukou kalich a pravou přelož korporál a do prostředku přeložené části postav kalich, na který pak si velum položí a ve mši svaté pokračuje. De Herdt. l. c. not. 4. Hartmann l. c.

jaký zbytek Krve Páně v kapce kalichu se shromáždí. Ale přes to vše před ním dle rozhodnutí Kongregace Svatých obřadů prostřed oltáře klekati není a může se k němu zády obraceti.[41]) Ale jinak má se s ním vždy uctivě zacházeti, a proto má vždy, dokud na oltáři se nalézá, na korporálu státi, a odnáší-li se po první neb druhé mši svaté do sakristie, má i tam na korporál se postaviti a uzamknouti, aby nikdo jiný než kněz dotknouti se ho nemohl.[42]) Není-li možno v sakristii jej uložiti, zůstává státi na oltáři.

2. Když *druhá* mše svatá *hned po první* se slouží, aneb když *všecky tři po sobě* následují, jde celebrant po posledním evangeliu první, po případě druhé mše svaté do prostřed oltáře, ukloní se před křížem a položí, neučinil-li tak hned při první mši svaté po přijímání, novou hostii na patenu. Když byl velum zase na kalich položil, pokloní se opětně, jde k missálu, otevře jej a vrátiv se znovu do prostřed sestupuje dolů a začíná druhou neb třetí mši svatou, ve které pokračuje obyčejným řádem až k obětování.

Nyní nesmí se kalich, když se s něho velum a palla sejmula, jako jindy mimo korporál postaviti, ale celebrant postaviž jej z prostředka trochu ke straně epištoly, avšak ještě na korporál; může jej ale taky mezi korporálem a stranou epištolní na pallu tam položenou postaviti.

Po obětování hostie postupiž celebrant něco ze středu ku straně epištoly, vezmi kalich, ale *nevytírej ho* purifikatoriem a při nalévání drž jej nad korporálem (neb pallou) trochu nahnutý, aby vnitřní stěny kalichu postříkány nebyly, poněvadž jako jindy vytříti se nemohou. Při konsekraci kalicha učiň sobě úmysl, vše, ale také jen to, co konsekrace schopno jest, konsekrovati.[43])

Při přijímání a po něm jedná se jako při první mši svaté.

3. Při *třetí* mši svaté zachovává se vše, jako při druhé. Po přijímání se teprv kalich obyčejným způsobem purifikuje a purifikace přijme; potom se prsty nad kalichem omyjou a purifikatoriem osuší. Abluce z první a druhé mše svaté vleje se buď do kalichu a zároveň s ablucí třetí mše se požije aneb po mši svaté do sakraria vleje.[44]) Konečně osuší celebrant kalich (a nádobku po abluci) purifikatoriem a ukončí mši svatou jako obyčejně.

B) Musí-li kněz o vánocích, aneb binuje-li dvě mše svaté v rozličných od sebe vzdálených kostelích sloužiti, musí poněkud jinak jednati.

Až do nejnovější doby stála Kongregace Svatých obřadů na tom, že i tu má kalich při první mši svaté zůstati nepurifikován a že se ho i při druhé užiti má neschvalujíc užívání dvou kalichů

[41]) S. R. C. 20. Julii 1686. Gardell. n. 2971. v. 3120. ad 9.; 2. Aug. 1698. n. 3337. v. 3486.

[42]) De Herdt. l. c. n. 5.

[43]) De Herdt, l. c. n. 7.

[44]) Hartmann, l. c.; Martinucci, l. c. n. 27.

jakožto v Církvi nové.[45]) Dle ustanovení jejího měl kněz v první (neb druhé) mši svaté kalich patenou a pallou a potom velem přikrýti, toto pak po mši svaté kolem kalichu ovázati a jej takto ovázaný do druhého kostela přenésti.[46]) Abluce z první mše svaté měla se v nádobce uschovati a druhého dne s novou ablucí přijati. Ježto takové přenášení velmi nepohodlné a zároveň s nebezpečenstvím spojeno bylo, že nepurifikovaný kalich s náležitou slušností se nepřenese, vydala Kongregace Svatých obřadů dne 12. září 1857. novou instrukci, kterou papež Pius IX. dne 11. března 1858. potvrdil, a dle níž jest knězi takto se zachovati:

Při první (neb druhé) mši svaté zachovává se až do přijímání zcela řád obyčejný. Největší potom péči má kněz vynaložiti na přijímání Nejsvětější Krve, hledě ji, jak jen lze, úplně požíti, zejména i z okraje kalicha. Potom postaví kalich na korporál, přikryje jej pallou a modlí se s rukama před prsoma sepjatýma, stoje ještě v středu oltáře: „Quod ore sumpsimus etc.“ Na to omývá si prsty v nádobce s vodou k tomu účeli na oltáři postavené a modlí se při tom: „Corpus tuum Domine etc.“ a prsty si osuší. Potom sejme s kalichu pallu a pokryje ho jako obyčejně po přijímání, totiž nejprve purifikatoriem, potom patenou a pallou a naposled velem, ale ještě ne bursou, a nechává jej až do konce mše svaté na korporálu státi. Mši svatou dokonává pak jako obyčejně.

Vrátiv se po posledním evangeliu ku středu oltáře, zastaví se tu celebrant, odkryje opět docela a pozoruje, zdali na dně kalicha některé kapky Krve Páně se neshromáždily, což obyčejně bývá. Tento zbytek přijímá ještě a sice na téže straně kalicha, na které prve pil při sv. přijímání. To nesmí se nikdy opomenouti, poněvadž oběť morálně ještě trvá a přijímáním zbylých způsob dle božského zákona dokonána býti musí.

Po tomto přijímání vlévá do kalicha aspoň tolik vody, co byl vína při obětování nalil, vyplachuje kalich a pak na téže straně, na které byl Krev Páně přijímal, vyleje vodu z kalicha do nádoby schválně k tomu na oltář přinesené; pak vytře kalich purifikatoriem, přikryje ho, jak obyčejně při každé mši svaté po abluci činívá a odchází nesa kalich od oltáře.

Když se byl v sakristii svlékl a pomodlil, odnese nádobku s vodou, které byl na konci mše svaté k purifikaci kalicha užil, do sakristie. S vodou touto může pak na dvojí způsob naložiti. Bude-li druhého dne sloužiti mši svatou v témže kostele, může ji v nějaké slušné skříni sakristie uschovati; druhého dne donese ji přede mší svatou na oltář a při purifikaci po přijímání vleje do kalicha a vypije. Neslouží-li se ale druhého dne v témže kostele mše svatá, aneb nechce-li kněz, byť se i mše svatá tam sloužila, této purifikace píti, dá ji bavlnou neb koudelí vyssáti, tuto potom spálí a popel vysype do sakraria.

---

[45]) Srovn. Ex. S. C. Concilii ad Congregationem S. Rituum apud Mühlb. I. pag. 212.

[46]) S. R C. 16. Septb. 1815. Gardell. n. 4365. v. 4515.

Poněvadž tento kalich, jehož použil při první (neb druhé) mši svaté, jest již purifikován, může jej kněz ke druhé (neb třetí) mši svaté bez překážky ssebou vzíti a při obětování druhé (neb třetí) mše svaté jako při první s ním zacházeti, totiž purifikatoriem vytírati a kapky na stěnách zůstalé stírati. Avšak není třeba, aby kněz při druhé mši svaté užíval téhož kalicha, s kterým sloužil první; můžeť vzíti po libosti kalich jiný.

Josef Lhotský, farář v Dolních Jirčanech.

Romanarum Congregationum Responsa plurima ad praxim maxime spectantia.*)

II.

In Rituali *benedictio novae crucis* ponitur inter *reservatas* ab Episcopis vel aliis facultatem habentibus faciendas. Decreto autem 12. jul. 1704. ad II. declaratur, *cruces altarium et processionum, quae non sunt benedictae de praecepto, posse benedici privatim a simplici sacerdote:* quaeritur ergo

1. Quid intelligendum sit per novas cruces, quarum benedictio est Episcopis reservata?

2. An simplex presbyter possit benedicere cruces usui privato, v. gr. ut ponantur in domibus fidelium, destinatas, et in hoc casu adhibere formulam benedictionis novae crucis a Rituali traditam?

S. R. C. 12. aug. 1844. respondit: quoad primam partem, *intelligendas cruces coemeteriorum aliasque publice exponendas.* Ad secundam partem: *Affirmative.*

* * *

Cruces *altarium* seu *processionum* non sunt benedicendae de praecepto (ideo Episcopo non reservantur). S. R. C. 12. Jul. 1704 ad I. n. 3697.

* * *

An in benedictionibus, pro quibus Rituale non dat formulam, efformando signum Crucis super rem benedicendam expediat dicere: In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen? atque adhiberi debeat cereus accensus, et res aspergenda sit aqua benedicta? S. S. C. 12. aug. 1854. respondit: *producendum signum crucis super re benedicenda cum formula*: In nomine Patris etc.; *deinde rem ipsam absque cereo aqua benedicta aspergendam.*

* * *

In benedictione Sanctissimi Sacramenti ante orationem dici non debet „*Dominus vobiscum*". S. R. C. 16. Jun. 1663.

---

*) Scavini cit. pag. 435.

An Benedictio in articulo mortis impertienda pueris, qui defectu aetatis primam Communionem nondum susceperunt? S. R. C.: *Affirmative*; 16. dec. 1826.

Literární oznamovatel.

Die Kirche und die Reformation. Von. Dr *K. Krogh-Tonning.* Uebersetzt von Gustav Ferbers. Mainz 1893. (Dokončení.)

Po té probírá názor protestantský o Písmě ve věcech víry a uznává, že žádná kniha nemůže býti víry zdrojem a soudcem, k tomu že třeba činitele jiného, od knihy rozdílného a naprosto jistého. Rozdavateli a přisluhovateli milostí (sv svátostí) nejsou, kdož byli jen povoláni, nýbrž *ordinováni* a kdož prokázali, že ve *všech* časích *zákonitě* úřad apoštolský zastávali. Tedy dvoje: ordinace a posloupnosť! V dalším není dr. Krogh-Tonning tak blízko pravdě, ačkoli, co povídá o kněžství a papežství, zasluhuje zmínky, i když nesrovnává se s učením katolickým, které že kde není neporušené posloupnosti biskupů, tam není ani řádného kněžství, a že papeži náleží primatus jurisdictionis a ne jen primatus honoris.

Pán Ježíš nezaložil církve nýbrž církev, tedy jen jednu a ne několik. O Jeho církvi dlužno tvrditi, že jest jediné schopna nás spasiti, že jest samospasitelná, tvrdí náš auktor *protestant*! Probíraje *známky* církve Kristovy, vykládá *první* známku její *svatosť* zcela dle našeho názoru katolického. Také známku *všeobecnosti*, katolicity auktor církvi připisuje, i když se mi zdá, že jí zcela správně nepodává. Že Církev Kristova musí býti *jedna*, má auktor tolikéž, i když jeho dosavádní výklad neuspokojuje katolíka. Ano i to, že pravá církev musí býti apoštolskou, přiznává auktor. Čtenář vidí, že pravda Boží již i na dálném severu vítězí. Jakkoli není dr. Krogh-Tonning dosud katolíkem a zastává se lutheránské víry, přece jeho práce o rozdílu mezi kněžstvem a laiky mluví velmi dobře. Co má o auktoritě všeobecného sněmu, jest naše a moderní protestanté čeští, kteří Husa za to velebí, že se nepodřídil auktoritě všeobecného sněmu církevního, mohou se pěknému o svém počínání přiučiti z *Luthra*, dle něhož, kdo všeobecného sněmu slyšeti nechce, počíná prý „jakoby *nevěřil* v církev křesťanskou a zatracuje prý nejen církev celou, nýbrž i proroky, apoštoly, ba dokonce i samého Krista jako kacíře!

Ze všeho čtenář vidí, že spis dra Krogh-Tonninga, jejž jsme tuto do 20. stránky skizzovali, jest velmi vážným a nad jiné způsobilým, otevříti protestantům v mnohých věcech oči. Je nám líto, že nemůžeme podati zajímavého pojednání o neomylnosti církve, o nedostatečnosti sv. Písma ve věcech víry, je-li jen v rukou člověka a není li v rukou *církve*. O tradici a učitelském úřadě církve pojednává tolikéž pan auktor. Po odstavec VI. na straně 57. zabývá se hlavně svými lutheránskými respektive protestantskými záležitostmi. V odstavci VI. probírá učení římsko-katolické církve a theologie, při čemž si velmi mírně vede a objektivním býti se snaží. Na konci přirovnává

učení (hlavně o *církvi*) katolické s protestantským a hledí nalézti hlavní a podstatný rozdíl mezi obojím názorem Pan auktor *nadávek a podezřívání* nezná. Z každého jeho řádku vidno, že hledá pravdu ne osoby, že je poctivcem od kosti a že duši jeho provívá snaha pomoci církvi. Význačným jest, co radí lutheránům na straně 76. pravě, aby přijali neomylnosť *církve* ve věcech víry a mravův, ne ovšem ve smyslu katolickém, ale přece, aby jen přijali, jakož i po tom se snažili, aby se stát zřekl (80) své supremacie ve vnitřních záležitostech lutheránské církve. — Že tento spis velikou pozornosť vzbudil na všech stranách, jest zcela spravedlivo! Fr. Filip Konečný, Ord. Praed.

* * *

Die Hymnen Johanns von Jenstein, Erzbischof von Prag. Zum erstenmale herausgegeben von G. M. Dreves S. J. — Prag 1886. (Píše prof. K. Konrád.)

Jest tomu sice již řada let, co jesuita P. Dreves tiskem vydal tento důležitý spis, jakéhož ode dávna jsme postrádali o hymnologii katolické vůbec a ve vlastenecké literatuře české zvláště. Ježto však nedočtli jsme se posavad nikde kritické zprávy o něm, ač pro českou hymnologii nemálo jest důležitým: vidíme se pohnuty, poukázati na jeden závažný nedostatek tohoto vydání Jenštejnových hymnodických skladeb.

P. Dreves dí na str. 8. v 2. poznámce, že vatikánského rukopisu, z něhož vyňaty jsou tyto Jenštejnovy skladby, sám neviděl; však myslí, že proto přece může toto vydání textů nazvati naskrze spolehlivým. (. . . . „glaube ich doch die Wiedergabe der Texte als eine durchaus zuverlässige bezeichnen zu können“.) Dokládá se tím, že prefekt vatikánské knihovny dal poříditi mu opis těch textů nejdovednějším písařem. A co se P. Drevesovi zdálo býti pochybným, dal v Římě opět srovnati s rukopisem, což vykonal sám P. F. Ehrle. O tomto srovnání pak dokládá P. Dreves: „ein Vergleich, der *durchgehends die Verlässigkeit* der ersten Abschrift ergab“.

A přece jest nám doložiti, že toto vydání Jenštejnových hymnodických skladeb není ve všem správné a že tudíž třeba bude, aby odborný hymnolog český pořídil ze samého rukopisu nové, kriticky správné vydání těchto skladeb, jakž toho zbožný a věhlasný arcibiskup Jan z Jenštejna zasluhuje. Přesvědčili jsme se o této potřebě a vadách řečeného vydání osobně.

Znajíce z hojné zkušenosti, jak spolehlivé jsou pouhé opisy starých pramenů hymnodických místo rukopisů, použili jsme dané příležitosti a zašli jsme před několika roky do vatikánské knihovny v Římě, bychom pro svou potřebu z rukopisu samého poznali řečené skladby Jenštejnovy. (Cod. vatic. lat. 1122.) A tu právě poznali jsme, srovnávajíce Dreves ovo vydání s rukopisem, že jedno s druhým plně se nekryje. Srovnávali jsme pro svůj účel zejména III. oddělení „Cantilenae“ zvané, i shledali jsme na příklad a na důkaz tyto úchylky: Cantilena čís. 28. má v rukopise útvar trojdílné slohy (v. V. a Ro.), jejž předkové naši ode dávna zvláštně si oblíbili Značka V̄. (verš) stojí sice až při 5. „verši“, však stačí k tomu, ježto trojdílnost ozna-

čuje Ro.: „Laetentur Christicolae soluti“ a d., která vždy po dvou „verších“ výslovně se cituje (Ꝑ. ut supra) a po druhém „verši“ celá jest vypsána, nikoliv na konci. Však Dreves tuto repetici klada až na konec písně prostě za 8. slohu, rozrušil tím umělou trojdílnou stavbu písně, ač věděl, že psána jest po 2. „verši“. Značky Ꝑ. při 5. verši Dreves nemá, tudíž o ní ani nevěděl. (Dok.)

* * *

Dopisy sv. učitele církevního Alfonsa Marie de Liguori, zakladatele kongregace nejsv. Vykupitele. Prvý díl: Povšechné dopisování. Svazek první. Str. XXIV. a 838. — Svazek druhý. Str. 858 velké osmerky. V Řezně u Manz-e. Krámská cena každého svazku 8 marek. (Posuzuje Dr. Jan Nep. Soukup, professor bohosloví v Králové Hradci).

Z novějších kongregací, jež po vlastech našich jak mezi duchovenstvem tak i mezi lidem věřícím velice oblíbeny jsou, zvláštního povšimnutí hodna jest řehole sv. Alfonsa de Liguori, jehožto památka pro živou víru a velikou trpělivost v požehnání jest. Tato kongregace *mnoho* přičinila a dosavad *přičiňuje k oživení a zmohutnění církevního života* též v naší otčině; a to v dobách pohnutých, rozháraných, nebezpečných, v nichž všemožným *slovem* a skutkem několika nevěrců a rozumářů a bezuzdných hmotařů bezohledně se bojuje proti náboženství vtěleného *Slova* Božího, jemuž přece ohromná většina obyvatelstva staroslavného našeho království jest oddána. Na bíle dni jest, že v této řeholi i za našeho věku vane duch slavného zakladatele jejího, duch horlivého apoštola, kterýž všem chtěl a uměl býti vším, a to ve století minulém, ve kterémž po Evropě a zvláště v Neapoli a Sicilii bezbožnost s nemravnost i mezi lidem se šířila, a zemská vláda na úkor moci papežské jednala. Mocný veleduch alfonsiánský *žije* až podnes nejen *ve své řeholi*, nýbrž *také* v přečetných a různých *spisech*, kteréžto daleko široko v mnohých vydáních jsou uveřejněny. O časté vytištění veškerého písemnictví sv. Alfonsa mají přední zásluhu sami redemptoristé, kteří i v poslední době *na oslavu stoleté památky úmrtí* svatého patriarchy svého některé knihy vydali. Pražští redemptoristé vydali na př. „jubilejní rok sv.-alfonsiánský“, „úvahy o ctnostech na každý den“, výhradně ze spisů sv. zakladatele vyňaté, r. 1886., a „život sv. biskupa a učitele církevního Alfonsa Marie de Liguori, r. 1887.

Vlašský pak jeden otec kongregace nejsv. Vykupitele, za týmž účelem postaral se *o rozmnožené vydání psaní, listů a důvěrných dopisů* světce právě slaveného; vyšlať sice sbírka podobná již po třikráte, před tím: v Římě 1815, v Turině 1831. a v Neapoli 1848. Avšak korrespondence svato-alfonská, uveřejněná v Římě 1887—90 ve třech svazcích, obsahuje o čtyři pětiny více dopisů, nežli dřívější vydání; a přece ještě není úplná, jelikož přes tři sta listů sv. Alfonse posavad nemohlo býti vypátráno. (Pokračování.)

Listy homiletické.

Slavnost Očišťování Panny Marie.

Upomínka na hromnici má nás odvraceti od hříchů a obraceti k Bohu.

„Světlo k zjevení národům a k slávě lidu svého Israelského.“ Luk. 2, 32.

Kristus Ježíš přišel na svět, netoliko aby nás vykoupil od viny hříchů, ale aby nás také poučil o Bohu, o našich povinnostech a o budoucím životě našem.

On jest světlo světa. Jako světlo osvěcuje temnosti, tak On svým učením osvěcuje nás, že vidíme, abychom činili, co Bůh chce, abychom přišli, kde věčná sláva.

Aby nás svatá Církev k milování Ježíše, světla světa, povzbudila, užívá k tomu světel, hořících svící.

Kde Nejsvětější Svátost se nalézá, tam hoří světlo ustavičně Když je mše svatá, rozsvěcují se svíce. Když dítě je křtěno, když umírající se připravuje svátostmi na věčnost, užívá se svíce.

Proto na dnešní den sv. Církev světí svíce, nazvané hromnice, a každý křesťanský hospodář hledí svěcenou hromnici v domě míti.

Svíce této užíváme obzvláště při umírajících. Jest to podivuhodná, zvláštní svíce — ta hromnička.

Drazí přátelé! Upomínka na hromnici má nás odvraceti od hříchů, a obraceti k Bohu. A kterak? To vám dnes vyložím.

Ježíši, světlo světa, osvěcuj nás! Maria, pros za nás Syna svého, kteréhož jsi, ó Panno, v chrámě obětovala!

Pojednání.

Křesťane můj, když pohlédneš na hromnici, *má tě odvraceti od hříchů.*

Svíce ta jednou ti bude svítit. Tehdáž budeš ležeti na loži bolesti Oko tvé bude zkalené, tvář pobledlá, rtové zmodralí; — tehdáž nebude známky sličnosti na tobě! Dříve švitořivý jazyk vypoví už službu na dobro. Sluch tě bude opouštěti, ruce i nohy

budou slabé; jen kam tě láska přítomných obrátí, tam ležeti budeš.

Celý svět tehdáž nebude moci tě potěšiti.

Až hromnička hořet bude, tehdáž tě ani nepotěší chlouba a chvála lidská, které nyní vyhledáváš, nepomůže ti ani chytrost, v které si nyní libuješ, nepotěší tě ani pokrm, ani nápoj, po kterém se nyní tak mnoho sháníš.

Tehdáž tě opustí vše, jen snad nejvěrnější přítel s uplakanýma očima bude očekávati vzdechnutí tvé.

Ale blesk hromničky bude vrážeti do svědomí tvého, a osvěcovati hříchy tvé. Při světle jejím budeš viděti před sebou cestu na věčnost, cestu k soudci nad hvězdami; tu uvidíš marnost všech věcí.

Drazí křesťané! Příčina přemnohých hříchů našich jest *pýcha* a zakládání si na některých přednostech. Tu se tobě zdá: Hle! jak vynikám rozumem, řečí, krásou, postavou. Co jest jiný u porovnání se mnou? Ale zpomeneš-li si na dobu, kdy hromnička ti svítiti bude, ó zajisté nemáš příčiny zakládati si na sobě a na věcech, které dnes jsou a zítra nebudou.

Příčina přemnohých hříchů našich je *žádost zisku*. Nebo proč mnohý jiného šidí, podvádí, okrádá? Proč lže, zaklíná se, ne-li pro zisk?

Ale vzpomeneš-li si na dobu, kdy hromnička svítiti bude tobě, ó zajisté máš příčinu, abys se odvrátil od statků vezdejších a nepřilnul příliš k nim.

Příčina přemnohých hříchů našich jest *lehkomyslnost*, že si málo z hříchů děláme, že si málo rozvažujeme věčnost, soud a trest věčný.

Ale zpomeneš-li si na dobu, kdy hromnička ti svítiti bude, a hříchy tvé jako hory tížiti budou srdce tvé, zajisté máš příčinu, abys se od hříchu jako největšího neštěstí svého odvrátil a se ho hrozil.

Tak pohled na hromničku má nás odvraceti od hříchů; ale má nás také obraceti k Bohu!

Kdo miluje svět, nemůže milovati Boha; kdo miluje hřích, nemůže míti zalíbení v Bohu. Odvrátí-li se ale srdce naše od hříchů, tím samým obrací se k Bohu. A k tomu velmi přispívá pohled na hromnici.

Až nám tato jednou hořeti bude, nezůstane nám *nic než Bůh*.

Pohled na plápolající světlo hromnice nám uvede na mysl, že v hodině smrti nebudeme moci u žádného hledati útěchy, potěšení a pomoci, než jen *u Boha*. Pohled na hromnici uvede nám na mysl, že v hodině smrti nebude nikdo moci sejmouti břemeno hříchů, jen *Bůh milosrdný pro zásluhy Ježíše Krista*. Pohled na hromnici uvede nám na mysl, že nikdo nás nebude moci usaditi ve světlých stanech nebeských, jen *Bůh sám jediný*.

Ano, Bůh v hodině smrti, *jedinou útěchou naší*, a srdce naše nemělo by se nyní s láskou k němu obraceti?

Bůh v hodině smrti *pomocník náš*, kdy nám žádný pomoci nemůže, a my bychom se nyní v Něho důvěřovati neměli?

Bůh jediný *slitovník* náš v hříších, jediný *dárce* nesmrtelnosti a radosti věčné, a my bychom neměli k Němu srdce své nyní obraceti a Jemu sloužiti?

Aby nám byl Bůh milostiv v hodinu smrti, musíme se nyní od hříchů odvraceti, k Němu se přivinouti — neboť kdybychom za živobytí svého nepravost milovali, a teprv v poslední chvíli Boha hledali, tuť by mohl na věky od nás se odvrátiti.

Přál bych každému z vás, aby vám jednou hromnička *jasně svítila* na cestu do věčnosti, aby vám nemohla nic okazovati zlého, ani pýchu, ani nespravedlnost, ani pokrytství, ani hněv, ani nenávist, ani žádnou nestřídmost, chlípnost, nedbalost v službě Boží, reptavost a netrpělivost v křížích. Proto ctěme Boha, poslouchejme Ho, služme Mu. Podle příkladu onoho nejsvětějšího srdce Rodičky Boží, která je celé obětovala Pánu, obětujme i my srdce své, žádosti své Pánu, neboť nepokojné jest a zůstane, neodpočívá-li v Bohu Spasiteli svém.

A přátelé milí! jedenkráte bude nám pak potěšitelně hromnice svítiti, její světlo bude líbezný obraz, líbezný předchůdce onoho světla věčného, v němž se ti, kteří Boha milovali, radují a radovati budou na věky. Amen. Jan Šícha, farář v Liblicích.

Neděle II. po Devítníku.

I. Veselí a radosti poctivě užívej, ale nezapomínej na žalost a utrpení;

II. V žalosti a trápení nezoufej, ale hleď sobě skrze ně pojistiti spasení.

„Aj, vstupujeme do Jerusaléma, a dokoná se všecko, co psáno jest skrze proroky o Synu člověka.“ Luk. 18, 31.

Drazí v Kristu! Nastali dnové světského veselí a radovánek; kamkoliv se obrátíme, všude smíchu, hudby, tance a jiných rozpustilostí, jakoby ten pohár světského rozkošnictví najednou až na dno vyprázdněn býti musil! Zajisté i vás budou lidé rozpustilí vábiti a pokoušeti k tomu, volajíce: „Radujte se s radujícími!“ Řím. 12, 15. —

Avšak milostivý Ježíš zve v dnešním svatém evangeliu své učenníky k utrpení svému: „Aj, vstupujeme do Jerusaléma, a dokoná se všecko, co psáno jest skrze proroky o Synu člověka“; a svatá matka naše, Církev katolická, pobízí nás, abychom v duchu též vstoupili do města toho uvažovat utrpení a smrt Ježíše Krista. Nuže, za kým půjdeme? Koho poslechneme? —

Svatý apoštol Pavel píše ve svém listu k Římanům: „Radujte se s radujícími, a plačte s plačícími“, Řím. 12, 15 —; i chci vám tudíž s pomocí Boží dáti dobrou radu, a sice:

I. *Veselí a radosti poctivě užívej*, ale nezapomínej na žalost a utrpení.

II. *V žalosti a trápení nezoufej*, ale hleď sobě skrze ně pojistiti spasení.

I.

Dobrotivý Bůh stvořil člověka k radosti a blaženosti; proto jej hned na počátku postavil do ráje, do zahrady rozkoší a blaha; proto nám i v stavu kleslém nezapovídá *poctivého* veselí. — „Radujte se v Pánu vždycky“ — praví svatý apoštol Pavel, — „opět pravím, radujte se; ale mírnost vaše známa buď všechněm lidem.“ Filip. 4, 4. — Ale člověk nepovážlivý proměnil sobě radost v žalost svou vlastní vinou, a *miliony lidí* až dosavad si všeliké veselí ztrpčují buď *nemírností*, buď *nedbalostí*, buď *hříšností*. By se nám také tak nestalo, hleďme: *a*) Aby veselí naše *nebylo na škodu zdraví*. — *Zdraví* jest statek ceny nevýslovné; ale bohužel! že lidé si ho teprve pak počínají patřičně vážiti, když je ztratili. Jak často slýchati jest nářek: ach! což bych za to dal, kdybych byl tak zdráv ještě jako před 20 neb 10 lety! — A jak mnohý promrháva tento drahý poklad nestřídmostí *v jídle a pití!* Nedbal spasitelného napomínání, nevážil si rady upřímné a přátelské, a nestrpěl pokárání a domluvy; žil jen svému břichu a hrdlu, až se o zdraví připravil. — Co teprv říci mám o *nemírném tanci* a podobných kratochvílích? — Nedávno četl jsem v jednom časopise, že dívka při tanci, — od 8 hodin večer do 6 hodin ráno, — učiní *nejméně* tolik kroků, že by při mírné chůzi ušla *6 mil* cesty! Moji drazí! by tak někdo poručil takové tancechtivé dceři Evině, aby cestu tu konala, co by bylo nářku, žalob a zlořečení na bezcitnost a nelidskost!

Ale po celou noc křepčiti bez oddechu, v prachu, v dýmu a jiných zdraví škodlivých výparech, — to že má býti moudré a zdravé? — Zkušenost s dostatek učí, že mnoho mladých lidí v tančírnách položili a ulovili si zárodek těžkých, dlouhých nemocí a předčasné smrti. — Jako však při vyraženích svých dbalí býti máme svého zdraví tělesného, tím více máme pečovati o to:

b) Aby veselí nebylo *nebezpečno spasení duší našich*. — Jeden světec dí o sobě, „že kdykoliv se súčastnil společností světských, vždy horším domů se vrátil.“ — Bývají-li pak zábavy a radovánky za dnů našich vždy takové, bys bez strachu a bázně o pohoršení duše své podílu v nich bráti mohl? Jaké bývají řeči a hovory při mnohých hostinách? Jsou vždycky slušné, poctivé? Bývají žerty nevinné, počestné? O kéž by tomu tak bylo vždy a všude! Ale bohužel! — zhusta bývá naopak. Bohužel — že řeči, zpěvy a žerty při rozmanitých příležitostech bývají toho druhu, že člověku povážlivému a stydlivému krev ve tvář ženou a duše dosud nezkažená pohoršení z toho bráti musí. — Nebývají zábavy, zejmena *taneční veselí*, zlou příležitostí k hříchům a nepravostem mnohým? Nesejde se tu mnohý nezkažený jinoch se společníky zlými, kteří kazí dobré mravy jeho? Nezapletá se tu tak mnohá dosud nevinná

děva v osidla špatných a hříšných známostí? — Jak mnohý a mnohá vešli do zábav nevinní jako andělé, a domů se vrátili se srdcem poskvrněným, na duši pohoršeni a zkaženi! — Proto také svatí otcové tak přísně zábavy toho druhu odsuzují. „Kde křepčení tam ďábel . . . Tančení působí radost ďáblu a jásání náhončím jeho,“ — dí svatý Jan Zlatoústý. — Pročež platí hlavně také o veselí našem slovo Páně: „Bděte, abyste nevešli v pokušení!“ Mat. 26, 41.

„Tak tedy si nesmíme dopřáti žádného vyražení, žádného obveselení?“ — Nikoliv, drazí v Kristu! toho nepravím; chraniž Bůh! Vždyť jste slyšeli, že svatý apoštol Pavel dí: „Radujte se, ale radujte se v Pánu!“ — Místo mne ať odpoví vám svatý *František Saleský*: „Smýšlím *o tancích*, co lékařové o houbách, pravíce, že ty nejlepší nestojí za nic; tak i ty *nejlepší tance* za mnoho nestojí. Máš-li tedy houby jísti, hleď je dobře uvařiti i okořeniti: a máš-li nevyhnutelně tancovati, hleď to s dobrým úmyslem, počestně a vážně dělati. Jez málo hub a zřídka, radí lékaři, neboť i nejlépe připravené přece bývají nebezpečné. Podobně radím já: „*Tancuj málo a zřídka*, neboť při vší opatrnosti jest to věc nebezpečná, alespoň proto, že by srdce tvé k ní snadno přilnouti mohlo.“ Tolik svatý František. Filot. III. k. 33. —

c) Konečně dbejme vždy o to, aby veselí naše *bylo ke cti a chvále Boží.* „Radujte se,“ — praví apoštol, — „opět pravím radujte se, ale radujte se v Pánu; mírnost vaše buď známa všechněm lidem.“ Beřeme-li z lásky křesťanské podílu v radovánkách svých spolubližních: buďte písně naše poctivé, žerty slušné, smích mírný, řeči naše mravné! Vždyť písní takových a žertů slušných máme dost a dost! *Zbožní předkové naši zanechali nám dosti takových líbezných, milých kvítků v zahrádce národní naší poesie a literatury. K těm se vraťme*, těmi své zábavy a veselí zdobme a okořeňujme, a povrhněme plody a výmysly cizáckými, národ náš jedem nemravnosti otravujícími, pohoršujícími a Boha urážejícími. — Mějme i při zábavách a veselí svém vždy na paměti slovo svatého Pavla: „Cožkoliv činíte, čiňte vše ke cti a slávě Boží!“ I. Kor. 10, 31. —

Aby však člověk v štěstí a radosti na Boha snad úplně nezapomněl a se netázal: *Kdo jest můj Bůh?* — proto právě týž Bůh do poháru veselí a radosti nechává ukápnouti také hořkého peluňku *trápení a žalosti*; obracejme však i to ku svému spasení.

II.

Vesele a šťastně byli živi učenníci s Kristem Ježíšem; těžkostí velikou zdálo se jim rozloučiti se s Ním. Proto jim Ježíš tu žalost předpověděl: „Aj, vstupujeme do Jerusaléma . . . a Syn člověka bude vydán pohanům, bude uplván, bičován, trním korunován a ukřižován.“ Luk. 18, 32. — Jak bolestně musilo se jich dotknouti slovo takové! Ale Pán hned dokládá: „Užitečno jest vám, abych odešel. Zármutek váš obrátí se v radost.“ Jan 16, 7. 20—22. — I nám, drazí přátelé, v tomto nestálem, proměnlivém světě nebude a nemůže bez ustání svítiti slunce blaha a štěstí;

hodina žalosti a utrpení i pro nás může uhoditi. a mnohému snad již uhodila. Aby nám však byla i ta žalost k spasení:

a) Odevzdejme se do vůle Boží. — Tak činil již zbožný trpitel *Job*, řka: „Hospodin dal, Hospodin vzal: jakž se Hospodinu líbilo, tak se stalo: buď jméno Hospodinovo požehnáno.“ Job 1, 21. — Svatý Jan Zlatoústý praví, že Job si touto srovnalostí vůle své s vůlí Boží více zásluh získal, nežli všemi almužnami, kteréž z hojnosti druhdy udílel. — Tak se modlil též nábožný Tobiáš: „Nyní, Pane, podle líbezné vůle své učiň se mnou.“ Tob. 3, 6. — A božský Spasitel náš, Jehož pokrmem bylo plniti vůli Otce nebeského, na hoře Olivetské před Svým utrpením se modlil: „Otče, chceš-li, přenes tento kalich ode Mne: ale však ne Má vůle, ale Tvá buď.“ Luk 22, 42. — Onť učenníky Své i nás modliti se naučil: „Buď vůle Tvá, jako v nebi, tak i na zemi.“ — Protož také všickni svatí a světice Boží utrpení z rukou Páně s radostí přijímali, vůli svou vůli Boží ochotně podrobujíce a prozřetelnosti Boží úplně se odevzdávajíce. — Tak na příklad svatá *Gertrud* se modlila: „Prosím Tebe, ó Pane, neměj žádného zření na vůli mou, nýbrž jedině na Svou. Působ stále ve mně to, co by nejvíce sloužilo k Tvému oslavení a k mému spasení. Nežádám míti aniž býti, leč jak Ty chceš, abych měla a byla. Můj nejmilejší Ježíši! ne má, ale Tvá vůle se staň.“ — Taktéž činí každý moudrý pravý křesťan, věda dobře, že Bůh, co činí, dobře činí. —

b) Snášejme také trpělivě, co na nás Bůh sešle, buď aby zkusil nás, buď abychom si zde již odbyli pokání, buď abychom došli větší dokonalosti a tudíž i lesklejší koruny a oslavy v nebesích. „Blahoslavený muž, který snáší pokušení“, — dí svaté Písmo. — Jak. 1, 12. — Pohleďte k nebesům na ty stkvělé sbory oslavenců Páně, na svaté apoštoly, vyznavače, panny a vdovy, — o mučennících ani nemluvě, — a hle! nenaleznete jediného světce v nebesích, jenž by nebyl musil kráčeti cestou utrpení. — Kdo nerad trpí, v utrpení reptá, zahazuje si klíč od nebe; *kříž* jest jediný klíč k ráji nebeskému. — „Nemusil-li Kristus také trpěti a tak vjíti do slávy Své?“ Luk. 24, 26. K čemuž dokládá apoštol Páně: „Kristus trpěl za nás, zůstaviv vám příklad, abyste následovali šlepějí Jeho.“ I. Petr 2, 21. a: „Budeme-li s Kristem trpěti, s Kristem i oslaveni budeme.“ II. Tim. 2, 12. — Protož také:

c) Posvěcujme trápení své Bohu ke cti a chvále a ku spasení své duše *vroucí modlitbou;* ta zajisté jest nejlepším lékem zraněnému srdci. „Jest-li kdo v zármutku, ať se modlí,“ — napomíná apoštol svatý Jakub. Jak. 5, 13. — Množí-li se však kříže nám, roste-li a přibývá-li utrpení, volejme z plna srdce se svatým *Piem V.*: „Pane, jenž množíš utrpení, rozmnož také trpělivost.“ — Tak se stane utrpení těch, kteří Boha milují, obětí bohumilou a vše obrátí se k dobrému. —

Drazí v Kristu! Radost a žalost střídá se jako den a noc. Jako v přírodě slunce ustavičně nesvítí jasně, tak není také pod sluncem člověka, jenž by požíval stálého štěstí. — Pročež v radosti nezapomínejme na zármutek, aby štěstím nezpýchalo srdce

naše; v žalosti zase kojme se příštím nedalekým veselím, abychom nezoufali sobě. — Po bouři a dešti vždy krásněji slunce svítí; tak i nás utrpení vždy více zdokonaluj. Brzy se nám potom všecka žalost obrátí v radost, a té radosti žádný neodejme od nás. Amen.

Josef Lexa, farář na Hrubé Skále.

Neděle II. po Devítníku.

(Po přečtení postního řádu.)

Půst je prospěšný tělu i duši.

„Když se postíte, nebývejtež, jako pokrytci smutni“. Mat. 6, 16.

„Když pak se postíte, nebývejtež jako pokrytci smutni: neboť pošmuřují tváří svých, aby vědomo bylo lidem, že se postí. Zajisté pravím vám, vzalit odplatu svou. Ty pak když se postíš, pomaž hlavy své a tvář svou umej, aby nebylo zjevné lidem, že se postíš, ale Otci tvému, kterýž jest v skrytě a Otec tvůj, kterýž vidí v skrytě, odplatí tobě“. Mat. 6, 16—18.

Tak mluví Pán Ježíš o postu. Těmi slovy učí nás, abychom se rádi postili; ne s tváří *zasmušilou, ne s reptáním*, nýbrž s tváří *vyjasněnou, s radostí*; ne pro *lidskou chválu, nýbrž z čistého úmyslu, z lásky a poslušnosti k Bohu.* Takový půst jest *před Bohem velice záslužný.* „Otec tvůj, kterýž vidí v skrytě, odplatí tobě“.

Bohužel, že za našich dnů mnozí křesťané postů nedbají. Jedni činí tak ze zjevné neposlušnosti Církve, a ti žádného poučení více nepřijímají, — jiní pak neuvažují dosti, jak veliký užitek máme ze svědomitého ostříhání ustanovených postů. Těm nechť slouží ku povzbuzení dnešní úvaha, v níž stručně pojednáme, jak *velice prospěšný jest půst tělu i duši.*

Pojednání.

1. Půst vedle rozumu svaté Církve jest *dílem újma* v jídle, dílem *zdržování se jistých pokrmů* Obé nemálo prospívá zdraví těla, před nemocí je chrániс, v nemoci pak ozdravění urychlujíc. To již staří pohané věděli. Slovutný lékař Galenus každý desátý den se postíval pro zdraví. Proto právem poznamenal sv. Jan Zlatoústý: „Skrovné jídlo matkou zdraví lékaři praví“. (Chrys. Hom. in Joan.)

O sv. panně *Aselle* píše sv. Jarolím (ep. ad. Marcellam), že se celý rok postívala, nezřídka tři dny po sobě beze všeho pokrmu a nápoje trávíc, a že při tom do svého padesátého roku ani toho nejmenšího bolení hlavy neb žaludku nepocítila, kteréžto choroby nejčastěji mívá za následek přesycenost. *O poustevnících a mniších* starověkých vypravují letopisové církevní, kterak při svých tuhých

postech došli věku velmi vysokého. Na nich a na mnohých jiných dokázala se ta pravda, *že příroda* na mále přestává (s málem se spokojí): natura paucis contenta. *Karel Vel.*, kdykoliv cítil se churavým, vždy se postíval říkaje: „Půst je mým nejlepším lékařem“.

Svatý *Karel Boromejský* pozbyl zdlouhavého a obtížného neduhu častým postem.

To vědí lékaři velmi dobře, že úplné neb částečné zdržování se pokrmů zdraví těla prospívá. Proto také při povážlivějších nemocech na prvním místě předpisují diétu — to jest po česku půst.

Ale podivno: Uloží-li lékař někomu půst, tu nikdo proti tomu ničeho nemá; ukláda-li ale sv. Církev posty, tu se jich mnozí štítí, mnozí se jim protiví, a přece jsou i nám pro tělo rovněž tak prospěšny, jako by je lékař ukládal. — Mnohým zvláště *zdržování se masitých pokrmů zdá se býti obtížno.* Při nynějších poměrech jest to k víře podobné. — Ale proč? Poněvadž připravují sobě (místo masa) pokrmy všelijak strojené, které dráždí pouze chuť, ale nemají do sebe důstatek výživné látky. Tím se postní pokrmy zdražují a při tom dostatečně nevyživují. Kdyby se užívalo pokrmů jednoduchých, nestrojených, výživných, jak nám jich příroda poskytuje, obojí obtíž zmizela by, a i v té příčině každý by poznal, jak prospěšné jest pro zdraví těla občasné zdržování se pokrmů masitých. Zkušenost učí, že mnozí dříve zdraví slabého a chatrného, vstoupivše do kláštera, kde se více postů zachovává, tím právě tělesné zdraví napravili a na těle i na duchu sesílili. — A protož ne posty, ani zdržování se masitých pokrmů škodí tělu na zdraví, nýbrž přesycování, labužnictví, nestřídmost, vybíravost v jídle. Protož dí Písmo svaté: „Z mnohých pokrmů bude nemoc, a lakotnost dojde až k pohnutí žaludku. Pro obžerství mnozí zemřeli, a kdo střídmý jest, přidá si života“. Sir 37, 33.

Nábožný kardinál *Stanislav Hosius* říkával, když jej přemlouvali, aby se pro stáří a slabost v postech mírnil: „Psánoť jest: cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi. Otec můj ale jest Otec nebeský, matka má jest svatá Církev. Otec nebeský mi velí, abych se postil, matka Církev mi ukládá, kdy a jak se mám postiti. Chci obou ctíti a jich poslušen býti, a doufám, že mi Bůh za odměnu poslušnosti mé dopřeje, co slíbil, dlouhý věk a štěstí pozemské“. Tak čiňmež i my: buďme poslušni Boha a Církve, doufejme, že nám tato poslušnost zaslouží *pro tělo zdraví a Boží požehnání.*

2. Ještě důležitější jest užitek postu pro duši. Sv. Otcové nemohou se dosti vynachváliti, jak prospěšný jest půst pro duši, a jak napomáhá ku ctnosti. Svatý Augustin dí: „Půst očisťuje duši, povznáší mysl, tělo podrobuje duchu, činí srdce skroušené a pokorné, rozptyluje mlhy zlé žádostivosti, uhasuje plameny vilnosti, a rozžehuje pravé světlo cudnosti“. (Serm. de jejun.) *Svatý Ambrož* píše: „Půst umořuje vinu, zahlazuje nepravosti, jest prostředkem spasení, kořenem milosti, základem cudnosti; po jeho cestě spíše k Bohu dospěješ“. (De Elia et jej.) Z těch a jiných výpovědí sva-

tých Otců jest patrno, že se prýští duši z postů církevních zvláště trojí prospěch, totiž: *dar modlitby, dar čistoty a dar kajicnosti*, zjednávající odpuštění hříchů.

a) Každý ví, že duše *nejméně k modlitbě* jest způsobilá, je-li *tělo přesyceno*. Nemůžeť duše k Bohu se povznášeti, tíží-li ji hmotné tělo; a jako pták nemůže o *jednom křídle lítati*, nýbrž dvou křídel potřebuje, tak *i člověk o dvou křídlech snadno k Bohu zalétá*, a ta jsou: *půst a modlitba*, jak sličně dí *svatý Bernard*: „Modlitba vymůže nám síly k postu a půst zaslouží nám dar modlitby. Půst modlitbu podporuje, modlitba pak posvěcuje půst". (Serm. 38.)

b) Půst jest dále *strážcem cudnosti*. Pokud naši prarodiče ostříhali od Boha jim uloženého postu a nepožívali pokrmu zapovězeného, zachovali se v nevinnosti a čistotě; jakmile porušili půst, znamenali v sobě i zlou žádostivost.

Kdo tělu svému *ve všem hoví a rozmazleně je krmí*, cokoliv žádá, v ničem mu neodporuje, toho žádosti *tělesné zbujní, a proti svaté čistotě se vzbouří*. Kdo nemá těla svého na uzdě a střídmostí je neovládá, ten se ve svaté čistotě neudrží. A k tomu právě *slouží posty církví svatou* ustanovené. Proto učí svatý Augustin, že „postem se krotí nezdrženlivost těla, nezřízená hnutí se potlačují a skličenost ducha se zahání". (Quaest. utr. test.)

c) *Postem vzbuzujeme konečně v sobě ducha kajicnosti a skroušenosti, usmiřujeme hněv Boží, dobýváme sobě odpuštění hříchů a prominutí za ně zasloužených trestů.* „Ještě čtyřicet dní, a Ninive vyvráceno bude!" Tak hlásal ondy na rozkaz Boží prorok Jonáš hříšnému městu: „I uvěřili muži Ninivitští v Boha a provolali půst a oblékli se v žíně od největšího až do nejmenšího . . . a i král vstal se stolce svého a odvrhl roucho své a oblékl se v žíni a seděl v popeli". „I viděl Bůh skutky jejich, dokládá Písmo, že se odvrátili od cesty své zlé a smiloval se Bůh nad zlým, kteréž byl mluvil a neučinil", a zachoval města pro pokání jejich. O v pravdě jak spasitelný jest půst, kterýž tak mocné zadržuje rámě *spravedlnosti božské ku* potrestání již napřažené a hněv Jeho proměňuje v smilování! V pravdě! prostředek spasitelný a neocenitelný, jímž i my se zbaviti můžeme zasloužených věčných trestů. „Zasloužili jsme uvrženu býti do pekla, píše sv. Bernard, kde není žádného pokrmu, žádné útěchy více, a trápení žádného konce nemá, kde skrbý bohatec o jedinou kapku vody prosí, a nikdy jí nedostane".

Ó rcete, zdaliž bychom neměli rádi na sebe vzíti tu nepatrnou oběť, již nám církevní posty ukládají, abychom tak velikých trestů se uchránili? —

„A protož pečlivě o to se snažme, bychom byvše pro nedovolené jedení vypuzeni z ráje, (dobrovolným) lačněním opět se tam navrátili", napomíná svatý Jarolím.

Mnohé výhody pro duši i pro tělo má tedy do sebe půst. *A protož rádi a ochotně poslušni buďme Otce nebeského*, kterýž chce, abychom se postili, a matky Církve, kteráž moudře ustanovuje,

kdy a jak se postiti máme. Čtyřicetidenní půst jest téměř *desátý díl celého roku*; kdo jej náležitě šetří, *splácí tím Bohu Stvořiteli svému povinný desátek života svého* a shromažďuje sobě zásobu, z níž tráviti bude v životě věčném. Amen. P. P. Baud. O. S. B.

Popeleční středa. *)

Svatopostní čas ztrávíme nejprospěšněji:
1. budeme-li v této době předepsané posty zachovávati,
2. budeme-li se postiti s dobrým, svatým úmyslem,
3. spojíme-li své posty ještě s jinými dobrými skutky.

„Když pak se postíte, nebývejtež jako pokrytci smutní.“ Mat 6, 16.

Dnešním dnem, přátelé drazí, tak zvanou popeleční nebo též škaredou středou započali jsme opět posvátný čas postní. Církev svatá, tato pečlivá matka, upozorňujíc nás hned na samém počátku, čím především v této posvátné době máme se obírati, již v první den tohoto kajícího času dává služebníkem svým, knězem, popel ratolestí z květné neděle minulého roku žehnati a jím čela věřících znamenati, jako by říci chtěla: „Vzpomeň, dítě milé, jak vratké, nestálé jest vše na světě! Jak pak dlouho tomu, co posledně ratolesti žehnány byly . . . a dnes? Dnes již po nich nezbylo než trochu popele! A podobně stane se i s tebou! I tobě přijde doba, a snad již není daleka, kdy sluha Páně hrst země hodí na rakev tvou, již do hrobu spouštěti budou přátelé tvoji. Ach ano, co jsi, člověče, ne-li prach? *Prach jsi a v prach se obrátíš.*“

Drazí přátelé, tak mluví dnes svatá Církev k srdci našemu, upomínajíc nás na pomijitelnost všech věcí. Kéž jsme hlasu Církve porozuměli! Kéž jsme pochopili, co nám jest k spasení! Zvláště v tomto posvátném čase neopomeňme zavděčiti se za něžnou její starost konáním toho, co nám předpisuje. Vy víte, že Církev v době svatopostní nás vede k postu, k modlitbě, ke konání dobrých skutků. Nuže, neopomeňte se postiti, modliti, skutky dobré konati!

Odpovídáte mi: „To vše jako katoličtí křesťané konáme s ochotou, ale rádi bychom věděli, jak bychom nejprospěšněji svatopostní čas mohli ztráviti?“ Hle, drazí přátelé, nechci vás nechati v nejistotě a právě tuto otázku dnes s pomocí Božím zodpovím.

Pravím tudíž: Svatopostní čas ztrávíme nejprospěšněji tehdy,
1. budeme-li posty v této době předepsané svědomitě zachovávati,

---

*) S malou změnou možno použíti i *na 1. neděli postní nebo též o křesť. cvičení.*

2. budeme li postiti se s dobrým, ano svatým úmyslem, a
3. spojíme-li své posty ještě s jinými dobrými skutky.

Pojednání.

1. Drazí přátelé, podmínka bohumilého života v čase svatopostním jest, jak jsme právě slyšeli, bychom, jako vždy, tak jmenovitě v této době, *třetí církevní přikázání*, jež zní: „Ustanovené posty zachovávati", svědomitě plnili. Vždyť Církev svatá dala nám, svým dítkám, toto přikázání ve jménu svého nebeského zakladatele — Ježíše Krista, Jenž, jak známo, řekl jednou ke Svým apoštolům — a tedy i k jejich nástupcům — biskupům a kněžím — tato velepamátná slova: „Amen, pravím vám, cožkoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi: a cožkoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi" Mat. 18, 18., kterýmžto výrokem dal jim moc a právo zákony a přikázání dávati, i zase odstraňovati a rušiti, neboť „svázati" a „rozvázati" neznamená zde nic jiného, nežli „ustanoviti" a „zrušiti". Při ustanovování tohoto postního přikázání byla Církev svatá řízena a vedena týmž svatým Duchem. Jehož ustavičnou pomoc Kristus Pán Církvi Své přislíbil, když řekl: „A já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy..." Jan 14, 16—17. „Utěšitel pak, Duch svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu Mém, tenť vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, cožkoli jsem mluvil vám..." Jan 14, 26. Ostatně, rozmilí v Kristu, Církev svatá tímto svým přikázáním: „Ustanovené posty zachovávati" nenařídila a nezavedla nic nového! Vždyť, jak víte, sám Spasitel náš po čtyřicet dní a čtyřicet nocí se postil a učenníky své poučoval, jak by se postiti měli, pravě k nim: „Když pak se postíte, nebývejtež jako pokrytci smutní". Mat. 6, 16. Ano, již před Kristem Pánem, již v Starém Zákoně nařídil Hospodin několikráte vyvolenému národu posty zachovávati; tak ku příkladu čteme u proroka Joele: „Obraťte se ke mně celým srdcem svým, s postem a s pláčem i s kvílením" Joel 2, 12.; a na jiném místě: „Trubte trubou na Sionu, zasvěťte půst, svolejte shromáždění..." Joel 2, 15. A židé také, uznávajíce záslužnost a dobrotu postu, tento dosti svědomitě zachovávali.

Tak, abych aspoň nějaký příklad uvedl, čteme v knize Judit o zbožné a hrdinné vdově téhož jména následující: „A majíc žíni na bedrách svých, postila se po všecky dny života svého, krom sobot a novoměsíců a svátků domu israelského". Jud. 8, 6. A o Eleazarovi, jenž od pohanů nucen byl zákon Hospodinův přestoupiti a vepřové maso jísti, čteme v Písmě svatém následovně: „Ale on slavnou smrť raději nežli opovrženlivý život vyvoliv, šel dobrovolně napřed na popravu" 2. Mak. 6, 19. Ano, půst jest tak starý, jako samo pokolení lidské; neboť již prvnímu člověku, již praotci našemu Adamovi přikázal Bůh v ráji: „Ze všelikého dřeva rajského jez: ze dřeva pak vědění dobrého a

zlého ať nejíš: nebo v který by koli den z něho jedl, smrtí umřeš". Gen. 2, 16—17. Nuže, když tomu takto jest, když již Kristus Pán, ano, když Hospodin již v Starém Zákoně, ano ještě více, hned v ráji půst nařizoval, nebude zajisté žádný věrný katolický křesťan na vahách, co činiti má ohledně třetího přikázání církevního, přikázání totiž: „Ustanovené posty zachovávati", a to tím méně, ježto ví, že Spasitel náš slovy: „Amen, pravím vám cožkoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi: a cožkoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi", dal Církvi své úplnou, neobmezenou moc nařizovati a ustanovovati, což by koli za dobré a spasitelné uznala, jakož zase na druhé straně odstraňovati a rušiti, co by se jí již nevhodným a nevčasným, ba snad docela i škodlivým vidělo. Proto dobrý, zbožný katolík, jako ve všem, tak i v tomto poslechne Církve svaté, jako hodné dítko poslouchá matky své; vždyť on ví, že: „Lepšíť jest zajisté poslušenství, nežli oběti: a uposlechnouti více, nežli obětovati tuk skopců" jak čteme v Písmě svatém I. Král. 15, 22. On ví též, co pravil jednou svatý Augustin, totiž, že: Kdo nechce míti Církev za matku, nemůže míti Boha za Otce. Z té příčiny jestliže buď stáří, nemoc, těžká práce nebo jiná důležitá příčina nevadí, zachovává on věrně a svědomitě zvláště v kajícím čase svatopostním všecky ustanovené posty. Tak jedná, tak počíná si pravý katolík. Vím sice, vím dobře, že jest i mnoho, ba za našich dnů velmi mnoho vlažných a netečných katolíků, takových totiž, kteří ve své lhostejnosti náboženské ničeho spasitelného a tudíž ani tohoto přikázání: „Ustanovené posty zachovávati" si nevšímají, ano úmyslně je přestupují. Ó přátelé drazí, lidmi takovými nechtějte se říditi a spravovati, neboť o nich řečeno jest: „že jsi vlažný, a nejsi ani studený, ani horký, počnu tě vyvrhovati z úst svých" Zjev. sv. Jana 3, 16.; o nich pravil Spasitel náš Ježíš Kristus:... „jestliže pak ani církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán" Mat. 18, 17.

2. Další, druhou podmínkou bohumilého života v čase svatopostním jest, abychom se postili s dobrým, ano svatým úmyslem. Jisto jest, rozmilí v Kristu, že dobrým skutkům vůbec a tedy i postu pouze a jedině dobrý úmysl cenu a záslužnost zjednává; dokazujeť to Písmo svaté, dokazují to mnozí otcové církevní, dokazují to i nesčetné příklady. Tak čteme v Písmě svatém: „Všecko, cožkoli činíte v slovu neb v skutku, všecko čiňte ve jménu Pána Ježíše Krista..." Kolos. 3, 17., t. j. s tím úmyslem abyste Krista Pána ctili a oslavovali. A na jiném místě čteme: „Buďto tedy že jíte, nebo pijete, neb cožkoli jiného činíte, všecko k slávě Boží čiňte" 1. Kor. 10, 31. A opět: „ne na oko sloužíce, jako lidem se líbíce, ale jako služebníci Kristovi, činíce vůli Boží ze srdce, s dobrou vůlí sloužíce, jakožto Pánu a ne lidem." Efes. 6, 6—7. Ano, že Spasitel náš i sebe menší dobrý skutek, konán-li jest v Jeho jménu, totiž s dobrým úmyslem, odměňuje, to dosvědčuje nám Jeho výrok: „Kdož by koli zajisté dal vám píti číši vody ve jménu Mém, protože jste Kristovi, amen pravím vám, neztratí odplaty své" Mar. 9, 40. A jindy pravil: „Amen, pravím vám,

pokudž jste to učinili jednomu z bratří těchto Mých nejmenších, Mně jste to učinili“ Mat. 25, 40. — A co učí v příčině té svatí Otcové a učitelové církevní? Svatý Augustin píše: „Co nečiníš s dobrým úmyslem, nic ti neprospívá“. A opět: „Nemáš zvláště hleděti na to, co tvé tělo koná, nýbrž jaký má úmysl při svém díle“. A svatý Ambrož praví: „Dobré skutky cení se dle dobrého úmyslu.“ Nebo: „Ne toho, co s odporem, ale toho, co v dobrém úmyslu dáš, jest si vysoce vážiti.“

Přátelé drazí, domnívám se, že již tyto úplně jasné a zřejmé výroky postačí, a proto nebudu dalších uváděti. Jenom ještě nějaký příklad, abych doložil své tvrzení, že dobré skutky vůbec a tedy i půst jedině dobrým úmyslem ceny a váhy nabývají, budiž připomenut. Hle, na hoře Kalvarii viseli vedle nevinného Ježíše Krista dva lotři. Oba stejných zločinů se dopustili, oba stejný trest trpěli; a přece odkál jeden svým utrpením své hříchy a dosáhl nebe, a druhý nikoli. Co asi toho bylo příčinou? To, bratří a sestry v Kristu, to, že ne se stejným úmyslem své muky trpěli. Jeden, lotr totiž po pravici Páně, jménem Dismas, vyjádřil zřejmě svůj úmysl, s kterým trpí, slovy: „my zajisté spravedlivě, neb co náleží na skutky (naše) béřeme“ Luk. 23, 41., kdežto druhý, lotr po levici, Synu Božímu ještě se rouhal, řka k němu: „Jsi-li ty Kristus, pomoziž sobě i nám“. Luk. 23, 39. A proto, v Kristu shromáždění, proto obdržel onen první, poněvadž při svém utrpení dobrý měl úmysl, od Krista Pána milost a odpuštění, druhý však nikoliv. — Nuže, když nyní víme, že jen dobrý, svatý úmysl zjednává skutkům našim cenu a zásluhu, nescházejž úmysl tento ani při našich postech. Jestiť jen ten pravý, Pánu Bohu milý a nám záslužný půst, který děje se z lásky k Bohu, v upomínce na Ježíše Krista, jenž hlad a žízeň, chudobu a nahotu, kříž a nejpotupnější smrť za nás hříšné trpěti ráčil. Ano, budeme-li se vždy s dobrým úmyslem, v pokoře a kajicnosti, z lásky k Vykupiteli svému postiti a tedy i v nastávající době kající, pak nejužitečněji ten svatopostní čas ztrávíme. — Než přistupme již k třetí podmínce bohumilého života v čase svatopostním, k podmínce totiž, že k postům svým i jiné dobré skutky připojiti musíme.

3. Především, drazí přátelé, musí půst náš doprovázen býti zbožnou, vroucí modlitbou. Když Mojžíš, Eliáš, svatý Jan Křtitel a nesčetní jiní se postili, posvěcovali toto tělesné mrtvení modlitbou; a podobně činil i Kristus Pán. A tážete se, přátelé milí, proč tak činili? Proto, že právě modlitbou vzbuzuje a upevňuje se dobrý úmysl, bez něhož, jak před chvílí jsme slyšeli, žádný skutek cenný a záslužný není. Nuže, chcete-li, nejmilejší, by i vaše skutky, by i váš půst Pánu Bohu byl milý a vám prospěšný, spojujte jej vždy s vroucí modlitbou! Nezapomínejte nikdy na své ranní a večerní modlitby, nezanedbávejte modliteb před a po jídle! Účastněte se horlivěji, než kdy jindy, i o všedních dnech oběti mše svaté v tomto kajícím čase, účastněte se vždy hojně i té krásné pobožnosti — křížové cesty! Kristus Pán tolik pro nás učinil,

tolik pro nás vytrpěl; pro nás stal se člověkem, pro nás zvolil si chlév za své obydlí, jesle za svou kolébku; pro nás byl bičován, trním korunován a konečně ukřižován, jest tedy i na nás, bychom i my z vděčnosti a lásky k Němu něco činili, Jemu k radosti něco konali! — Zvláštní požehnání spočine na našem postu, přistoupí-li k němu — kromě modlitby — ještě — almužna. Čtemeť v Písmě svatém: „Modlitba s postem a almužnou lepší jest, nežli poklady zlata schovávati“. Tob. 12, 8. Proto, příteli milý, ušetříš-li co postem ve svém domě. dej to chudým! Vždyť: „almužna od smrti vysvobozuje, a onať jest, ježto čistí hříchy a činí, že nalézáme milosrdenství a život věčný“ Tob. 12, 9. Vydáš-li na vyražení a obveselení i dovolené méně, věnuj přebytek na nějaký dobrý účel; to jest křesťanské, to přináší útěchu v životě a spásu věčnou po smrti. Nikdy však ať nikomu ani ve snu nenapadne, by se postil a ujmu si činil proto, by sobě samému více ušetřil a se obohatil. Praví svatý Řehoř, že není půst ustanoven proto, bychom jím časnými statky se obohacovali, nýbrž proto, by chudý, by nuzný požíval toho, co my si odřekneme; tím způsobem půst pak dvojnásobný přináší zisk a užitek: za prvé, že my se postíme, a za druhé, že chudý hladu netrpí.

Nyní tedy, v Kristu Pánu shromáždění, víte, co máte činiti, chtějíce svatopostní dobu co nejlépe a co nejspasitelněji ztráviti. Slyšeli jste, že musíte především třetí církevní přikázání: „Ustanovené posty zachovávati“ svědomitě plniti; dále jest vám posty vždycky s dobrým, ano svatým úmyslem konati, a je konečně i s jinými dobrými skutky, jmenovitě pak s modlitbou a dle možnosti i s almužnou spojovati. A připojíte li k tomu ještě zdržení se od hříchu, necháte-li postiti i smysly a údy své, pak buďte ubezpečeni, že s užitkem a prospěchem svatopostní čas ztrávíte. Ano, přátelé drazí, zdržujte se hříchu a nechte postiti i údy a smysly své v této kající době! Nechte postiti své oči, t. j. nepohlížejte všetečně na hříšné věci, spíše na rány svého Spasitele hleďte! Nechte lačněti a se postiti svůj jazyk, to jest zanechte klení, rouhání, na cti utrhování, zkrátka všeho hříšného a i zbytečného mluvení! Nechte postiti své uši, to jest odvracujte je ode všech neslušných, ode všech kluzkých řečí! Nechte postiti své ruce, to jest hleďte, byste žádného špatného skutku jimi se nedopustili, nic nedovoleného nekonali! Nechte konečně postiti i své nohy, to jest nepospíchejte a nechoďte tam, kde byste snadno k zlému svedeni býti mohli. Ano, nejmilejší, i svoji duši nechte postiti, to jest potlačujte své zlé myšlénky a náklonnosti, panujte nad netrpělivostí, sebeláskou, hněvem a jinými svými náruživostmi a nepravostmi. A, přátelé drazí, budete-li takto si počínati, budete-li dle toho, co jste právě slyšeli, se říditi, pak jisto jistě co nejlépe ten posvátný čas postní ztrávíte, čehož vám všem i mně popřej milosrdný a dobrotivý Hospodin. Amen. Prok. Zaletěl.

Neděle I. v postě.

„Veden jest Ježíš od ducha, aby pokoušen byl od ďábla“.
Mat. 4, 1.

Výklad.

V tichém městečku Nazaretě trávil Pán Ježíš mládí Své a teprv u věku mužném, v třicátém roce Svém, vystoupil na veřejnost. A hle, hned při tomto prvním veřejném vystoupení dokazuje božskou důstojnost Svou. Sv. Jan Křtitel slavné vydává o Něm svědectví, že Synem Božím jest — a hlas s nebe potvrzuje pravdu tu volaje: „Tento jest Syn můj milý, v Němž se mi zalíbilo“.

Ku podivu! Po tak slavném prohlášení nebeském vidíme Pána Ježíše ubírati se na osamělou poušť. Vypravujeť o Něm Písmo svaté: „Veden jest Ježíš od ducha na poušť, aby pokoušen byl od ďábla“.

Hle! drazí přátelé, i ten nejsvětější Syn Boží nebyl ušetřen pokušení, i na Něho odvažuje se dotírati odvěký nepřítel lidstva. Ovšem že pochodil špatně. Ale u mnohého z nás daří se mu výborně, ježto přečasto omámí i srdce i mysl. Než nemíním dnes obírati se pokušením, pokud dotýká se nás, *nýbrž chci pojednati o příčinách pokušení Kristova.*

Pojednání.

Známo vám jest, rozmilí křesťané, že první člověk hřešil dobrovolně, že dobrovolně vypověděl poslušnost Bohu. Anebo přinutil jej někdo násilím, aby jedl ze zapovězeného stromu? Zajisté nikoliv. Ďábel jej sice k tomu přemlouval, sváděl, násilí ale neučinil mu. A proto mohla vina Adamova zhlazena a smířena býti zase jen *dobrovolnou poslušností Adama* druhého, Krista Ježíše. Nebo kdyby k neposlušnosti sváděn a pokoušen nebyl, nebyl by mohl buď dobrovolnou poslušnost anebo neposlušnost k Bohu dokázati.

Z toho tedy poznáváte, že i druhý Adam, Kristus Ježíš musil pokoušen býti. Ovšem měl-li lidi vykoupiti, nesměl v pokušení klesnouti, an by pak sám potřeboval vykoupení, nýbrž musel poslušnost Bohu zachovati. *Proto veden jest Ježíš od ducha na poušť, aby pokoušen byl od ďábla.*

Kdo jest ďábel? Jeden z pyšných, padlých andělů, kteří dříve Boha, Stvořitele svého milovali, ctili, jemu se klaněli a jemu sloužili, jakož i lidi milovali, nyní však i Boha i lidí nenávidí a proto vše na to vynakládají, aby Boha o čest a slávu, lidi pak o lásku Boží a o věčnou blaženost připravili. Ach! jak daří se jim zhoubné dílo jejich od prvního člověka až k lidem nynějším!

Zvláště jaká to zpousta, jaká to zkáza mravní v dobách předkristových! A hle! uprostřed všeobecné mravní porušenosti vidí pojednou ďábel Krista Ježíše. Vidí Jeho nevinný, svatý život, vidí, kterak zcela Bohu jest oddán, vůle jeho neskonale poslušen, s Bohem dokonale sjednocen. „Aj, snad jest to ten, ode všech tak toužebně *Očekávaný?* Snad jest to ten, kterýž má lidi opět s Bohem smířiti, s Bohem opět sjednotiti? Snad jest to skutečně Syn Boží, jak o Něm svědčil hlas nad Jordanem? Zkusím toho, zdali On samojediný nepodlehne svůdnému lákání mému, kdežto všichni ostatní tak rychle a ochotně jemu sluchu dávají? Ano, zkusím toho“.

A věru, nemohl k tomu vhodnější voliti doby, jako které vyvolil Pán Ježíš dlící na osamělé poušti, vzdálen světa a lidské společnosti, kdež po čtyřicet dní přemýšlel o prostředcích k vykoupení lidskému nevyhnutelných, a kdež v úplné do vůle Boží oddanosti modlil se: „Oběti zápalné, Otče! a oběti za hřích nežádal jsi, nýbrž abych já vydal se. Tedy řekl jsem: Aj, přicházím. Na počátku knihy psáno jest o Mně, abych činil vůli Tvou: Bože můj, chci to a zákon Tvůj jest uprostřed srdce mého“. Žalm 39.

V utěšené, přerozkošné krajině žil první člověk, dokud nevinný byl, jako neobmezený král a pán všeho tvorstva, tak že i zvířata nyní dravá uznávala svrchovanost jeho, plazíce se k nohoum jeho a je lízajíce. Druhý však Adam, kterýž, ač sám nevinný a svatý, na zem zavítal kletbou Boží již stíženou a mezi lidstvo utrpením a smrti propadlé, nevolil sobě za obydlí ráj rozkoše, nýbrž divokou poušť, kde klas obilní nekvete, potůček nešumí, kde jen tygři a vlci vyjí. Než zde i tam totéž nebezpečí. Tam mezi kvítím a ovocem číhal lstivý had; zde na poušti podál hluku světského přemýšlí kníže světa, ďábel, jak by o mír a pokoj připravil Ježíše osamělého.

Nyní již slyšme, kterak hleděl dosíci cíle svého. Kristus Ježíš, jsa nejen Bohem, ale i také člověkem, nám ve všem rovným kromě hříchu, cítil po tak dlouhém úplném postu hlad. Vida tedy ďábel Krista Pána lačného, použil případnosti té k pokušení, aby totiž divotvorné moci své bez potřeby k pohodlí a k rozkoši těla zneužil, řka: „Jsi-li Syn Boží, rci, ať kamení toto chlebové jsou“. Jsi-li Syn Boží, maje svrchovanou moc nade vším, proč nepoužíváš této moci Své? Když takové nade vším máš moci, proč pak nepodnikáš nějaké zkoušky, abys přesvědčil se, jak daleko sahá ta moc Tvá? Když jsi přišel pomoci jiným, proč nepomáháš sám Sobě? Jsi-li Syn Boží, promluv jen slovo a kamení toto musí státi se chlebem a jest po hladu. Nejsi-li Syn Boží, proč zdržuješ se zde na poušti, proč nejdeš mezi lidi a nežiješ jako oni? Ďábel již jednou svedl člověka, že požíval pokrmu zapovězeného, proto myslil, že i nyní podaří se mu, svésti Krista Ježíše, aby způsobem nedovoleným, zneužitím všemohoucnosti Své požíval pokrmu.

Zaslepený ďáble, nevíš, že svobodná vůle Krista Ježíše tak silná jest, že k ničemu nesvolí, co nesrovnává se s vůlí Boží?

Mohlť ovšem Kristus Ježíš jako Bůh pojednou odbýti ďábla, než On chtěl zvítěziti nad ním jako člověk a proto použil v boji s ním slova čili učení Božího daného lidem, řka: „Psáno jest: Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, kteréž vychází z úst Božích“.

A skutečně, drazí přátelé, rcete sami: Což pak má člověk pouze tělo a tudíž pouze život tělesný? Nemá mnohem více pečovati o duši, o život duševní? Není mu mnohem více třeba pokrmu duševního, jenž jest slovo či učení a milost Boží? Není to teprv život či plnost života, plní-li člověk vůle Boží? Buďsi, člověče, sebe bujarejší tělesný život tvůj, neplníš-li vůle Boží, nemáš života, jsi v smrti. Pravdu tu stvrdil Pán Ježíš odpovědí Svou, danou ďáblovi: Pokrm, kterýž Mne sytí a o kterémž ty nevíš, jest vůle Otce Mého, kterýž Mne neposlal na svět, abych pečoval o tělo Své, a v péči této šel tak daleko, že bych k opatření potřeb tělesných používal i tvůrčí moci Své, nýbrž abych sám pokrmem byl jiným, podávajícím lidem slovo Boží, kteréž by je vedlo k životu bohumilému, k životu svatému a *tudíž vlastně k životu.*

Snaží-li se nepřítel některého města dobyti, a bývá-li při prvním útoku svém od něho odražen, dorážívá obyčejne podruhé na město to. Podobně učinil i ďábel dle dnešního sv. evangelia. Nejprv chtěl v Kristu Ježíši zviklati *víru*, vzbuzovav v něm pochybnost: „Zdali pak skutečně obdařil mne Bůh mocí tvůrčí? Přesvědč se o tom. Rci, ať kamení toto chlebové jsou. Stane-li se tak, pak teprv jistoty míti budeš o moci Bohem sobě udělené“. Když to se mu nepovedlo, chtěl zkusiti, zdaž by Kristus Ježíš nezviklal se *v naději, v důvěře v Boha.*

Pojal Ho do svatého města a postavil Ho na vrch chrámu a řekl Mu: „Jsi-li Syn Boží, spusť se dolů. Nebo psáno jest, že andělům Svým přikázal o Tobě a na ruce uchopí Tě, abys snad o kámen nohy Své neurazil“. Jakoby řekl: Ty chceš vykonati veliké dílo. Chceš-li něčeho dokázati, tu musíš dříve Sobě slavného jména zjednati, musíš něco vykonati, co by lidi obdivem naplnilo. Toho jistě docílíš, spustíš-li se s této střechy dolů a nestane-li se Ti ničeho. Pak budou se Ti lidé obdivovati, za člověka neobyčejného, mocného, podivného, ano i za Syna Božího považovati, pak budou zástupy za Tebou se hrnouti, slovům Tvým naslouchati, Tebe se přidržovati.

Chytrý zajisté byl ďábel. Nebo co působí na lid více, jako obdiv, povyk, chlouba, neb i strach?

Než Kristus Ježíš nepřišel, aby lidé obdivovali se Jemu, aniž aby slávy světské dobyl sobě, aneb aby hověl marnivosti lidské; proto ničeho nepořídil ďábel lákavou řečí svou, rovněž tak, jako na hoře Kalvarii nedal se Kristus Ježíš zmásti slovy nepřátel svých: „Jsi-li Syn Boží, sstup s kříže dolů“. Za tak malicherným účelem nedovolával se ochrany, pomoci Boží, nýbrž odpověděl ďáblovi: „Zase psáno jest: Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého“.

„Nyní pak zůstávají tyto tři: víra, naděje a láska, větší pak jest láska“, praví apoštol svatý Pavel. Na lásce k Bohu všecko záleží. Než ale ach! jak malá bývá láska člověka k Bohu! Jak často miluje člověk sebe, své žádosti, rozkoše, své tělo více, nežli Boha! Jak často bývají člověku věci pozemské milejší, nežli Bůh, tak že k vůli nim pranic nerozpakuje se, proti zákonu Božímu jednati, Boha neposlouchati, hříchy jej urážeti! Ano, bohužel, čeho všeho člověk jest schopen, pro statky a požitky pozemské! To dobře věděl ďábel, a proto si myslil, nezvítězí-li i u Krista Ježíše láska k statkům vezdejším nad láskou k Bohu. Za tou příčinou pojal Pána Ježíše na velmi vysokou horu, bez pochyby onu, která se na poušti té nalézá a Karantana se jmenuje. Hora ta, jinak také ďáblova zvaná, jest po hoře Nebo nejvyšší v Judsku, odkud daleko široko viděti jest, tak že člověk pohledem odtud celý unešen bývá. Zde ukázal pokušitel Pánu Ježíši všecky země, kteréž vůkol ležely, a pravil: „Toto všecko tobě dám, jestliže padna, budeš mi se klaněti“.

Velmi chytrý to návrh. Ďábel jakoby tím řekl: Ty chceš založiti veliké, světové království. Hle! jak snadno docílíš toho, staneš-li se pánem všech těchto zemí, ba vůbec celého světa, neb možná, že ďábel ducha Kristova upozornil na celou zem! Abys jím se stal, k tomu já dopomohu tobě; nebo země čili národy všecky já podmanil jsem sobě, všechny mně poslouchají, všechny mně se podrobují. Padni jen na kolena a klaň se mi: a tvoje jest všecko.

Zaslepený ďáble! což zapomínáš, proč přišel Kristus Ježíš na svět? Nepřišel, aby založil království pozemské, nýbrž aby zemi učinil královstvím nebeským. Nad to, jaké to rouhání, chtíti, aby Kristus Ježíš prokazoval ti čest, kteráž jediné Bohu přináleží! Proto v spravedlivé a svaté nevoli rozkázal Pán Ježíš: „Odejdiž satane! Neboť psáno jest: Pánu Bohu svému se klaněti a jemu samému sloužiti budeš“. Poražen důvody Kristovými a mocí Ducha Božího, opustil ho ďábel: a aj, andělé přistoupili a sloužili Jemu.

Tak, křesťané milí, i nám andělé sloužiti budou, když vítězně z boje proti pokušením ďáblovým vyjdeme. Ó radostná a oblažující to myšlénka! Jak utěšená musí býti těm, kteréžto božská Prozřetelnost takřka odsoudila, by po celý čas života svého neustále bojovali proti tělu, světu a ďáblu. Hle, jaká to útěcha, jaká to odměna křesťana! Vítěz ďábla se stane společníkem andělů, vyhnaný ze světa stane se dědicem ráje, a krotitel sebe učenníkem a přítelem Kristovým.

Pozdvihni tedy mysli své, umdlévající bojovníku Kristův! Bojuj statně a zmužile. Ovšemť tuhý jest boj, těžký odpor: veliká jest ale zásluha vítězství, nevýslovná útěcha, nesmrtelná sláva a věčná mzda. Amen. Fr. Rychlík, b. vikář a farář v Kuklenách.

Neděle II. postní.

O nebi. *)

„I zaskvěla se tvář jeho jako slunce: a roucho jeho učiněno jest bílé jako sníh .... Pane, dobré jest nám zde býti“. (Mat 17.)

Příliš veliká jest ona záře a sláva, o níž vypravování dnešního svatého evangelia jest nám pouze slabým kmitem. Otevřelť se tehdáž úžaslým zrakům apoštolů na několik okamžiků výhled do skvoucího nebe — a svatý evangelista, Bohem nadšený, hledí nám popsati dojem, jejž zůstavil tento pohled na svaté apoštoly. Ale i jeho slova nemohou způsobiti nám představu nebes; a jest mi líto, drazí posluchači, že dnes budou vaše naděje zklamány. Neboť shromáždivše se dnes na tomto místě posvátném, očekáváte ode mne, že budu mluviti o tom, co líčí dnešní evangelium, totiž o nebeském ráji, jenž jest také jediným předmětem vaší touhy a lásky. A abych pravdu doznal, vynaložil jsem vskutku mnoho péče, abych co nejlépe vylíčil vznešenost nebe, jeho krásu, svatost a velebnost.

Avšak hle — sotva jsem započal tuto práci, zavzněla v duchu mém slova svatého apoštola Pavla: „Není člověku dovoleno, o tom mluviti“.... Neboť „ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, aniž na srdce lidské vstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří Ho milují.“

A také opravdu, čím více kdo o tomto předmětu mluví, tím méně o něm praví; a kdo mluví o nebi, říká to, co nebe není, anebo zmenšuje to, co nebe jest. Vždyť i svatý Petr mluvil o něm mylně, když obetkán byv záplavou světelných paprsků, zvolal nadšeně: „Dobré jest nám zde býti“, a spokojoval se tím, že chtěl obmeziti celé nebe na tři nepatrné stánky! Nuže, když sám svatý Petr mylně o nebi mluví, když svatý Pavel se k své nevědomosti přiznává: co já budu moci o nebi říci? Tak by vlastně bylo kázání o nebi skončeno dřív, než započalo. Však nikoli! Odvahy mi dodává svatý Augustin, jenž, ačkoli doznává, že nebe jest našemu *rozumu* nedosažitelné, přece pokládá za možné, dobyti ho a ztéci je *ohnivou touhou našeho srdce.*

Nuže, k povzbuzení této touhy po nebi, chci o něm dnes přece mluviti, ovšem s tou podmínkou, abyste vždy vznešenější obraz si o něm utvořili, než jak je to slovům mým možno, abyste vždy vroucněji po něm toužili, a věřili, že všechna vaše obraznost, všecky myšlénky a všechna vaše touha jest malá, a že radost a sláva nebeského ráje neskonale jest rozkošnější, skvělejší a vznešenější než vše, co se o něm dá pověděti.

*) Dle sv. Leonarda a Portu Mauritio.

Pojednání.

Důkazem o nezměrném prostoru, o nevýslovné kráse a vznešenosti rajského nebe jest dle mého zdání onen převeliký, krásný, miliony hvězd ozdobený vesmír. Pohlédněte kolem sebe a pozorujte, prosím, pouze tuto zemi, již obýváme! Kdož by nebyl u vytržení při pohledu na krásné, podivuhodné a rozmanité tvorstvo, jež vidíme na všech stranách kol sebe, kdož by necítil touhy, zvolati s prorokem: „Potěšil jsi mne, ó Pane, ve stvoření svém a plesati budu nad dílem rukou Tvých.“

Je-li však již tento svět, tato země, tak krásnou a milou, jež přece vlastně jest jen žalářem, v němž my všickni jsme zajatci; čím bude as teprve ten královský hrad, jenž nás očekává?

Pohlédněte vzhůru k nebeské klenbě, k tomuto nejušlechtilejšímu dílu stvoření a pozorujte azurově modrou oblohu se zářícími hvězdami, toto jeviště všemocnosti Boží, a vězte, že některé z těchto ohnivých koulí, jež zříte, jsou stokrát, jiné tisíckrát větší než naše země, a že jejich počet jest tak ohromný, že prorok svatý o nich dí: „Nebudou spočítány hvězdy nebes; nebude změřen písek moře.“

Nezměrné jsou prostory tohoto majestátního, velkolepého stvoření, tak že naše země může býti v přirovnání k ostatnímu nazvána pouze sotva viditelným bodem. A přece celý tento vesmír se všemi svými nesčíslnými slunci, planetami a všemi ostatními hvězdami, i se svojí ohromující rozsáhlostí mizí jako nepatrný bod, když ho přirovnáme k nebi, k tomuto sídlu duchů blažených!

A můj Bože! Kolikrát lidé k vůli nepatrnému kousku půdy, k vůli malému zisku podnikají dlouhé rozepře — a vydávají se při tom v nebezpečí, že ztratí království neskonalé . . .

Nemohouce obrazností svou představiti si nezměrnou velikost nebeských říší, pokusme se aspoň, zdali bychom si snad mohli učiniti aspoň slabé ponětí o *kráse*, kteráž jest tam domovem.

Leč ach, zde ještě více cítíme žalostný nedostatek lidského rozumu i slov. Kdybychom pojali v jedno nejkrásnější zjevy světa a utvořili si o nich jediný pojem — přece bychom viděli jen, co nebe *není*. Přál bych si, aby se k vůli osvícení rozumu našeho opakoval před námi ten div, jehož svědkem byl svatý apoštol Jan, aby se nám nebe ukázalo v podobě krásného města „Jerusaléma svatého“, se zlatými zdmi, s dlažbou z jaspisu, s branami ze smaragdu a safíru, a s obyvateli v knížecí nádheře a vznešenosti, kde panuje den, jenž nikdy nekončí temnotou, kde září slunce, jež jest Beránek Boží sám — potom bych vám, moji drazí, směle řekl: ani to není nebe! Snad obraz nebe smysly pochopitelný, by to byl, ale nikdy pravé a skutečné nebe! To nedá se vylíčiti slovy lidskými, to nedá se znázorniti pozemskými hmotnými drahokamy, ať sebe krásnějšími!

Drazí přátelé, co učiníme, abychom nešli dnes z chrámu Páně úplně bez útěchy, abychom ze všech těch obrazů, jež nebe znázorniti mají a nemohou, přece si mohli učiniti jakýsi pojem? Jest

jeden způsob, jímž toho možno dosíci, jest jedna cesta vedoucí k tomu cíli, ale cesta jen jediná: a ta cesta jest: do nebe jíti a se na ně podívati! — — Dva učenníci ptali se kdysi Mistra svého božského: „Mistře, kde přebýváš?“ Božský Spasitel pak jim dal v odpověď: „Pojďte a vizte!“ Nevyličoval jim mnohými slovy krásu a vznešenost svého příbytku, nýbrž pravil: „Pojďte a vizte!“ Nuže, tedy vzhůru, křesťané, *pojďme a vizme!* Zanechme tento svět, svět krásnější očekává nás! Pozorujte jen radostný let blažené duše, jež opustila vězení svého těla a tohoto světa, a provázejte ji, jež vznáší se vzhůru k svatému ráji nebeskému. Hleďte, tu stojí duše ta blažená, obklíčena zástupem serafínů, kteří radostně k ní praví: Plesej a raduj se: konec jest všem útrapám, na věky budeš nyní žíti v radosti, míru a pokoji! A hle, již proletěli s ní vzdušnými končinami, vysoko vznášejí se nad útrapami zemskými, vysoko nad sluncem a hvězdami. Jako vánek plují neskonalými prostory světovými, uprostřed krásných, velikých, zářných nvězd, jež my zde dole vidíme pouze jako světlé body. Vždy výš a výše vznáší se duše blažená; již je blízko nebeského ráje. Nové, slávyplné světlo svítí jí vstříc, dýše nebeský vzduch a rajskou vůni. A hle, zde jest konečně ráj Boží, neskonalá říše světla a slávy! Teď počíná viděti, čeho žádné oko nevidělo! O nesmrtelný Bože! Kdož by vylíčil radost, jásot, rozkoš, jež prochvívá v tomto prvním okamžení duši přešťastnou! Teď může zvolati s Petrem: „Pane, zde jest nám dobře býti!“

A v jak radostném pohnutí zachvěje se celé nebe při pohledu na tuto blaženou duši! Hleďte, všickni blažení světcové spěchají jí vstříc! Ach jaká to slavnost, jaký to jásot! Teď vidí duše své svaté patrony! Teď, o rozkoši! vidí své rodiče, jichž odchod z tohoto světa ji kdysi až k smrti zarmoutil; teď vidí svého otce, svoji matku, obetkanou nebeským jasem! I své ostatní přátele vidí, i ty duše, jež kdysi byly jejími družkami na cestě zbožnosti, jimž snad svojí radou, svým příkladem dopomohla k nynější jejich slávě.

O jak šíří se srdce při myšlénkách těchto, jež nám odkrývají aspoň poněkud tu radost, nevybásněnou, nevymyšlenou, nýbrž skutečnou a nejvýš pravdivou, jež nás očekává!

Leč nespusťme zraků svých s duše, již provázíme! Čím výše se vznáší se vznešeným průvodem svým, tím více vidí, jak přibývá víc a víc vznešenosti, nádhery a slávy. Její andělští průvodcové upozorňují ji na všecky divy a zázraky této blažené vlasti. Pohleď, sestro, praví k ní, jaký nádherný příbytek přichystal Bůh vyvoleným svým! V této tak slavné, tak rozkošné říši světla nestřídá se horko se zimou; zde netřeba se báti žádných nemocí, žádného zemětřesení; zde netřeba žádného pokrmu, žádného nápoje. Zde nasycuje se oko nevýslovnou lahodou krásy nebeské; ucho však obveseluje se melodiemi božského chvalozpěvu a hymny blažených duchů co nejrozkošněji. Jak krásný jest pohled na těla nebeských obyvatelů z mrtvých vstalá! Kdo vylíčí jejich krásu a souměrnost; jsouť přetvořena dle pravzoru nebeského krále, mladistvě kvetoucí a proniknutá růžovým světlem, jež svým leskem zastiňuje samo slunce!

Je-li však již pohled na jediného blahoslaveného tak krásný, jaká to bude teprve radost, žíti v celé společnosti nesčíslných krásných, svatých a dokonalých duší! A což teprve říci o svatých andělích, o serafínech a cherubínech? Která obrazotvornost může se povznésti až k této výši? Plným právem pravil svatý apoštol: „Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo.“

A přece toto vše, co až dosud viděla a slyšela v nebesích duše blažená, není tou pravou blažeností nebeskou, vše to není ještě ničím u porovnání s tím, co ji očekává.

Očekávát ji ještě shledání se s Královnou nebes, Pannou Marií, čeká ji ještě pohled na jejího božského Syna, Ježíše Krista, čeká ji ještě blahostné vnoření se v závratnou hlubokost tajemství Trojice Boží! Vše, co až dosud v nebesích zachvívalo radostně jejími pocity, zapomíná v okamžení tomto, kdy jí dopřáno jest ztápěti se v bezedném moři blaha, plynoucího z patření na Boží tvář — — —

* * *

Jsme opět na zemi. Daleko zabloudil dnes náš duševní zrak, a s údivem tážeme se, zdali je to možná, aby pro člověka, pro hříšného tvora, byl připraven příbytek takové krásy a blaženosti? A jako předtucha těchto nebeských blažeností proniká naše srdce vědomí, že opravdu tomu tak, že i *pro nás* jsou připraveny tyto radosti...

A za jakou cenu dostaneme se do nebe? Žádá od nás Bůh příliš mnoho? O kdyby tomu tak bylo, kdybychom celý svůj život musili ztráviti v nejhroznějších mukách, s radostí bychom to trpěli, poněvadž odměna by byla neskonale vyšší. Ale ne, Bůh praví: „Kdožkoli dá čiši vody studené jednomu z nejmenších, zajisté, pravím vám, neztratí odplaty své.“

O chcete nebe ještě laciněji? — Nuže, jděte, vyvolenci Boží, plňte s láskou své povinnosti, odvrzte od sebe vše, co vám až dosud bránilo v přístupu do nebe, a pak uzříte i vy jedenkráte svého Spasitele, stkvoucího a bílého jako sníh, i vy pak zvoláte, jako druhdy svatí apoštolé: „Pane, dobře jest nám zde býti.“ Amen.

Václav Šproc, kooperator v Karlíně.

Neděle III. v postě.

Výklad. *)

(Evangelium sv. Luk. 11, 14—28.)

Minulou neděli přislíbili jsme P. Ježíši, že majíce na paměti slavné Jeho proměnění na hoře Táboru, provedeme i my co nevidět proměnu svou duchovní upřímným pokáním. Víme, že jen tak staneme se hodnými veliké a slavné proměny, která jest nám uchystána na věčnosti.

*) Na základě výkladů Sušilových.

Blaze nám, kteří neleníce během minulého téhodne svátost pokání hodně jsme přijali. Jenom za to ještě Pána Boha prosme, aby tato vnitřní proměna a obnova naše trvanlivá byla; prosme, abychom ve světle a lesku posvěcující milosti stále chodili. Největším nepřítelem tohoto stavu světla je kníže temnosti. Ducha dobrého dal nám ve svátosti Bůh; proto celou silou odpírejme duchu zlému. K tomuto statečnému odporu a boji vybízí nás dnešní sv. evangelium vypravujíc nám, kterak Pán Ježíš člověka posedlého z moci zlého ducha vybavil a jaké případné učení k vykonanému zázraku připojil. Jedno i druhé budiž předmětem našeho rozjímání dnes. —

Pojednání.

„Za onoho času", tak vypravuje sv. Lukáš, „vymítal Pán Ježíš ďábelství, a to bylo němé A když vyvrhl ďábelství, mluvil němý". Nešťastný člověk stojí před Pánem. Hříšným životem propadl moci ducha zlého tak, že na dobro jím byl ovládán, ba i užívání svého jazyka zbaven. Synu Božímu arciť postačilo pouze chtíti, poručiti, a duch zlý musil ihned vydati kořist svou. Důkazem vykonaného zázraku bylo to, že uzdravený člověk — dříve němý, — ihned mluvil. Div zde učiněný byl tak patrný, že zástupové vůkol stojící a celý děj zdravýma očima pozorující, jak výslovně praví evangelista, divili se skutku Páně. Ale člověk nevěrec, jenž by o tom četl nebo slyšel, neuvěří těm tisícům zdravých očí a řekne: „Nikoliv, není to věc možná. Vždyť žádného ďábla není. Nikdo ho neviděl, a co se o něm povídá, jsou báchorky". Co máme souditi o takové řeči? Uvěříme tomu, kdo tak mluví? Pak bychom také musili věřiti člověku slepému, jenž by tvrdil: „Není žádného slunce a žádného světla, poněvadž ho nevidím". Rozumná buď naše víra; a proto ne bludičce lidského rozumu, ale slunci pravdy věřme, které poučuje nás.

Pán Ježíš, pravda věčná, sám od ducha zlého byl pokoušen, k němu přímo mluvil: „Odejdi ode mne, satane!" Mat. 4. K apoštolům řekl: „Aj, satan žádal o vás, aby vás třibil jako pšenici". Luk. 22, 31. K zákonníkům pravil: „Vy z otce ďábla jste. Ten byl vražedníkem od počátku a nestál v pravdě. Neb lhář jest a otec lži". Jan 8, 44. Jindy pravil: „Viděl jsem satana jako blesk padajícího s nebe". Luk. 10, 18. Často a často nazýval ďábla nepřítelem a knížetem tohoto světa a mluvil o ohni, který připraven jest ďáblu a andělům jeho. Mat. 25, 41. — Hle, tolik svědectví uvedl jsem vam, nejmilejší, z úst Syna Božího! Co váží proti nim hlas člověka? — člověka, pravím, jenž ústy říká, že ďábla není, a svými skutky dokazuje, že ďábel jest. Neboť kterak, prosím vás, bez přímého působení satanova chcete vysvětliti moře zloby po světě rozlité? Vzpomeňte jenom na Jidáše; pochopíte-li zradu jeho jinak, leč uvedete-li si na paměť, co Písmo o něm dí: „Ďábel vnukl v srdce Jidáše, aby Jej zradil". Jan. 13. 2. Pomněte nelidských ukrutností, jež během tří století páchány byly proti křesťanům čistým a svatým. Uveďte si na mysl Jidáše českého, Milotu z Dědic, jenž na moravském poli rekovného krále Přemysla Otakara v ruce

nepřítele proradným způsobem vydal. Připomeňte si neblahé muže, kteří svou pýchou a svou úminlivostí bratrovražedné války náboženské rozdmychali na zhoubu rodné země naší. A nechoďme tak daleko do minulosti. Po lidech se ohlédněme, kterak mluví a jednají dnes. Vraždí-li matka s chladnou krví svůj plod, týrá-li syn nebo dcera tisícerými jehlami stařičké rodiče, nehrozí-li se lidé žádné špíny a žádného hnusu když o to jde, aby si pomohli k penězům, popuzuje-li podlá duše jazykem anebo listy bez podpisu jednoho proti druhému, — odkud, ptám se, pochází všecka tato vybroušená, kalená zloba? Z Boha nikoli, z člověka též ne, protože rozum lidský a vynalezavost lidská tak daleko nestačí. Odkud tu díž, nežli z ďábla, jenž maje bystřejší rozum a mocnější vůli člověka k pekelné zlobě štve a ponouká?

A tak, kdyby tisíceré jazyky volaly: „Není ďábla“, — tož miliony lidských skutků nešvarných a zlobných dokazují, že jest ďábel. Máť věru ďábel svou vlastní historii ve světě. Jak utěšené kvetlo by království Boží, království pravdy a spravedlnosti na zemi, kdyby krok za krokem nebojoval proti němu kníže temnosti bludem a hříchem! A co člověka právě smýšlejícího nejvíce hněva, je to, že duch tmy tolik drzosti má, nazývati se duchem — geniem světla. Ve spisech básníků šperkuje se jako nějaký slavný hrdina nejlahodnějšími slovy, na jevišti divadel fintí se elektrickou září a obnaženým baletem, od malířů a sochařů dává si otročiti štětcem a dlátem, tisíce náhončích má ve svých službách, aby duše lidské lákal do záhuby a při tom Boha, to slunce pravdy a krásy a dobra nazývá tmou, a upřímným ctitelům Božím spílá tmářů.

Toť přes příliš! Ale nedivme se tomu, nejmilejší. Vždyť již za časů Pána Ježíše podobně se dělo.

Slyšeli jste v dnešním evangelium, kterak lhář od počátku ústy fariseů Synu Božímu svou vlastní ďábelskou moc připisoval a ze spolku Jej vinil s Belzebubem, jenž u Židů za prvního a nejhoršího ze zlých duchů platil. Proč tak činil? Proto, aby zázrak Páně i Pána Krista samého v očích zástupů zlehčil a víru v Pána Ježíše ze srdce jim vyrval.

Toho arciť nemohl mlčky strpěti Pán. Musilo Mu záležeti na tom, aby posluchači Jeho poznali pravdu, a proto ničemnou prolhanost nepřátel odkrývati a potírati se jal. — Vy tvrdíte, tak pravil, že já mocí Belzebubovou, mocí ďábelskou ducha zlého vymítám, a tak jeho vlastním přispěním jeho vládu a jeho království mezi lidmi kazím. Podle vaší řeči by tudíž ďábel ve spolku se mnou sám proti sobě bojoval, sám by svoje království ve světě trhal a podkopával, sám by si záhubu strojil. Tak zpozdilým vychytralý satan přece nebude. — Ostatně vždyť i vaši kněží z rodu Aronova, tedy synové vašeho národa, modlitbami a obřady lidi posedlé z moci ďábla vyprostiti se snaží; tito synové vaši jistě Boha na pomoc berou, ne Belzebuba, chtějí li proti zlému duchu co pořiditi; proto oni sami odsuzují vás, že lžete tvrdíce o mně, jakobych já proti ďáblu jeho vlastní pomocí bojoval. Tak odmítl a vyvrátil Pán utrhačné řeči nepřátel, závřel jim zlolajná ústa, že umlkli.

Než na tom nepřestal; On chtěl též povzbuditi svých posluchačů, aby podle Jeho příkladu i oni proti zlému škůdci rozhodně a vytrvale bojovali. Proto praví dále. Tolik je tudíž z mých slov jisto, že já prstem Božím t. j. mocí Boží ďábla přemáhám. Je-li však moc Boží se mnou a ve mně, poznejte z toho, že přináším vám království Boží, království pravdy a svatosti do vašich duší.

Bez boje ovšem království toto ve vás se neuhostí. Zlý duch jako silně ozbrojený oděnec hájí síň srdce lidského, kterou byl opanoval zlými náruživostmi: pýchou, lakotou, hněvem, nečistotou a závistí. To jsou jeho zbraně, duše pak těmto vášním oddaná jest jeho kořisť. Ale tu přichází k člověku jiný, silnější oděnec; jest to milost má, ona nadpřirozená pomoc, která člověka osvěcuje a sílí, aby poznával, žádal i činil, co dobré jest. Neklade-li člověk milosti mé žádných překážek, pak obdrží tento rytíř světla vrch nad žoldnéřem tmy, vypudí, vytlačí jej ze srdce lidského a zbroj i kořist mu vyrve. Ale tím nemá člověk ještě vyhráno. Běda tomu, kdo by si při tomto vnitřním boji vedl ospale nebo polovičatě! Kdo rozhodně se nepostaví na mou stranu: na stranu světla a ctnosti, kdo horlivě nekoná, k čemu milost má jej schopna činí a nakloňuje, ten rozptyluje a v nivec uvádí dílo milosti mé, ten zahyne na duši. — Takový smysl mají slova Páně: „Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje“.

Přežalostný konec takovéhle polovičatosti doličuje Pán Ježíš dalšími slovy: Duch temnosti vypuzený z duše zasteskne sobě, jako bloudícímu suchou pouští se stýká po útulném příbytku, vrátí se zpět, najde duši v tu chvíli očistěnou a ozdobenou mojí milostí, ale vida skrytou její polovičatost, přibeře nové, silnější vášně, rozdmychá je v srdci vrtkavém nebo ospalém a jich pomocí uchvátí svou kořist znova, strhne ji do horších a těžších hříchů než prvé, takže poslední věci člověka jsou horší nežli první.

Ó jak dokonale znal Pán srdce lidské ono tajúplné bojiště v nás, kde bez oddechu bojuje dobré proti zlému, světlo proti tmě, milost a ctnost proti hříchu! Tomuto vnitřnímu boji nikdo se nevyhne, a boj ten nepřestane, dokavad duše v těle bude. Ó v Kristu Pánu shromáždění, kterak je tu třeba všechněm nám pokořiti se pod mocnou rukou Boží, bdíti a modliti se, abychom neklesli v pokušení, prositi opět a opět za větší míru milosti, rozmnožovati ji v sobě mší svatou a svatými svátostmi, poslouchati bedlivě slovo Boží a ostříhati ho věrným plněním Božích přikázání. Tomu, kdo tak činí, tomu platí ono blahořečení, kteréž na konci dnešního evangelia pronesl Pán nejen o Marii, matičce Své, ale o každém opravdovém křesťanu, řka: „Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho“. Vynaložme, nejmilejší, všecky svoje síly na to, abychom i my mezi tyto blahoslavené patřili, a majíce před očima silného nepřítele a těžká nebezpečenství v boji duchovním, prosme vroucně za pomoc Boží modlíce se, jako dnes Církev svatá se modlí: „Prosíme, všemohoucí Bože, na prosby nás pokorných vzezři a k záštitě naší pravici Své Velebnosti vztáhni. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

J. N. Řehák, děkan v Opočně.

Modlitba a práce.

Řeči socialní,

které pro svatopostní čas napsal: Dr. RUDOLF HORSKÝ.

I. Já dole.

„Pouhá marnost každý člověk živý“.
Žalm 38, 6.

V nádherných sálech Palais Royal v Paříži strojil vojvoda Orleanský, pozdější král Ludvík Filip, skvostný ples. V tisícerá záři světel odrážel se lesk nesčetných drahokamů v diademech orleanských a neapolských princezen a třpytily se řády na prsou vznešených pánů z Francie i Italie. Veselý šum zavíval místnostmi a každý jako o závod vychvaloval velikolepost a nádheru plesu. Jediný hrabě Achille Salvandy, tehdáž vyslanec u neapolského dvora, se zachmuřeným čelem na tento rej pohlížel. Hudba zahrála a menuett začal. „Nu což, pane vyslanče“, zaklepal mu Ludvík Filip na rameno, „jak jste spokojen s mým plesem?“ Salvandy odvětil: „Zcela neapolitánská to slavnost, můj princi, ale jednoho zdá se, že nikdo ani zde, ani v Neapoli nepozoruje.“ „Nu a čeho?“ tázal se princ zvědavě. S vážnou tváří pravil Salvandy: „*Nous dansons sur un volcan — tančíme na sopce.*“ Bystrozraký tento státník byl přesvědčen, že všechno se chystá k převratu v celé Evropě. Slova tato pronesl dne 5. června 1830. A skutečně, za měsíc na to vypukla červencová revoluce a za 18 let na to proveden dávno chystaný převrat v celé téměř Evropě.

Přátelé drazí! Právě skončil se masopustní rej, v němž pořádáno na celém světě snad miliony zábav a plesů. Ve veselém reji by se na pohled zdálo, že není snad šťastnějšího světa a spokojenějších lidí na něm, jako dnes, kdo však pozoruje celý nynější běh světa okem střízlivým, vidí, že blesk v očích statisíců, ano v očích milionů není zábleskem radostné spokojenosti, nýbrž záblesk výhně sopky, která k výbuchu se chystá, a že ve veselý šum mísí se temné dunění jakoby velmi blízkého otřesení zemí i národů Tančíme na sopce.

S tupou resignací očekávají jedni, co se bude díti dále; se zimničným chvatem radí rozmanité prostředky druzí. „Více šibenic!“ volají někteří z těchto rádců podle známého receptu, který na vyléčení bědných socialních poměrů v roce 1530. vydal ohavný král anglický Jindřich VIII. Více vojska, více policie! Nikoliv, odporují druzí pryč s majetkem, pryč s manželstvím, pryč s náboženstvím, toho-li nebude, země v ráj se promění. Socialní lékařové nestačí raditi jeden přes druhého a jeden proti druhému. Tu najednou v tomto vlnobití světovém s majáku skály Vatikánské ozval se hlas kormidelníka lodi Kristovy, hlas svatého Otce Lva XIII., kte-

rýžto hlas zní ve všech pěti světa dílech a světu připomíná, že jen jeden jest lékař, který s jistotou vyléčí neduhy společnosti lidské a lékařem tím jest Bůh náš, Spasitel Ježíš Kristus. Vizte vznešený Jeho obraz na oltáři vztýčený! Jako druhdy, kdy svaté nohy Jeho chodily po světě, volal k Sobě všechny trpící a soužené a shromažďoval kolem sebe muže práce, které za apoštoly posvětil, tak i dnes volá k sobě všechny trpící, pracující a utištěné: „pojďte ke mně všichni, kteří pracujete . . . .“

Nuže, půjdeme k Němu; On jediný nám s jistotou poradí, čeho především pohnuté naší době třeba. On jediný dá nám působivé léky na zhojení socialních běd, neboť není jiný základ, který by mohl býti položen socialním opravám, jedině Ježíš Kristus.

Z dvou částí sestává člověk, z duše a těla, a obojí stůně; obojímu třeba lékaře a léků. Duševní nemoc našeho věku jmenuje se *atheismus chronicus* — *nevěra počasná*; nemoc tělesná pak slove *pauperismus mediastinalis* — *chudnutí hnisavé*. A k vyléčení těchto nemocí chtějí jedni užiti policie a bodáků, kriminálů a šibenic! Podivná to věru therapie, která léčí choleru přiložením řeřavého železa na tělo. Druzí, hodlajíce vyléčiti jen pauperismus, udávají za lék odstranění veškerého majetku. Tak moudrá to léčba, jako léčba onoho kouzelníka afrických Metabelů, který léčil překrvení mozku tím, že dal pacientovi sraziti hlavu.

Zde třeba léků jiných, jistých, osvědčených, a tyto léky jsou: **modlitba a práce**. Duševní choroba našeho věku, atheismus, vyléčí se jedině modlitbou, pauperismus pak vyléčí se prací.

Ah! zvolá někdo překvapen, toť starý již, dávno zahozený lektvar a ty s ním opět přicházíš? Ano, odpovídám, avšak nelekej se, příteli! „Medizin. Wochenschrift“ v čísle 1. roku 1892. vypravuje, že na klinice pro vnitřní nemoci ve Vídni, když nepomáhaly ani nejsilnější opiaty, sáhli páni profesoři k posmívaným borůvkám a ty pomohly i tam, kde opiaty po 20 let nepomáhaly. A já jsem přesvědčen, že k vyléčení socialních běd nepomohou ani liberalistické, ani socialně demokratické opiaty, naopak, že socialní zlo se jimi zhorší a že, komu na uzdravení společnosti lidské záleží, sáhne po starém sice, ale osvědčeném léku, jehožto síla a moc nikdy nesestarala a nesestará, po modlitbě totiž a práci.

Chci, přátelé v Kristu, v tomto svatopostním čase o tomto dvojím k Vám mluviti, o modlitbě totiž a práci, a ukázati Vám na léčebnou moc, kterou obojí v sobě chová. Abych však tuto práci, kterou jsem na sebe vzal, dle svých sil co nejlépe vykonal, obracím se modlitbou k Tobě, ukřižovaný Spasiteli, bez Něhož nikdo ničeho učiniti nemůže, abys mi byl spomocníkem, i Vás pak posluchači milí za přímluvnou modlitbu žádám, věda, že u Pána mnoho zmůže. Nuže, ve jménu Páně!

Pojednání.

Po celých Čechách svého času známý lékař Hammerník říkával prý: diagnosa dělá lékaře; to jest, jen ten je opravdovým

lékařem, kdo umí rozpoznati nemoc a kořen nemoci. Hledaje kořen nemocí socialních, pravil nedávno zvěčnělý výtečný diagnost sociálních poměrů Šebestian Brunner: kořen všeho socialního zla jest *liberalismus*, ten udělal z lidí proletáře, to jest lidi s prázdnou kapsou, s prázdným žaludkem a s prázdným srdcem. [1])

Počátky liberalismu vidíme ve hnutí před velikou francouzskou revolucí. S jásotem byly tehdáž zásady liberalismu, jak je vyjádřil seznam tak zvaných sedmnácti lidských práv, uvítány, a lidé se těšili, že v této liberalistické svobodě budou žíti blaze, jako v ráji. Ale nastojte! Po krvavém křtu, ve kterém 44 tisíc popravišť sráželo ve Francii hlavy všem, kdo opovážili se mluviti a jednati jinak, než liberalně, následoval povolný úpadek společnosti lidské a my po stu letech vidíme, že liberalistické zásady zavedly lidstvo nikoliv do ráje, nýbrž na sopku, ve které vře všeobecná nespokojenost a brozí světovou revolucí. A přece naše doba se houževnatě zásad liberalismu drží a socialní demokracie, jeho dcera, dále na nich pomysly a plány své staví, ač vidí, že sotva co postaví, již se to v ssutiny řítí. Zaslepenci, a vůdcové slepých!

Podívejme se na grunty liberalismu. Úhelným kamenem liberalismu je **lidské já**. Člověče, ty jsi pán, svrchovaný pán, který žádného pána nad sebou nemáš; tvůj *rozum* je tvůj pán a proto můžeš mysliti a psáti, co chceš. [2]) tvá *vůle* jest tvůj pán, co chceš, to je zákonem [3]) tvé *tělo* je tvůj pán, povol mu ve všem, co se tělu ráčí. Tak hlásá liberalismus a socialní demokracie podle něho. Nuže prohlédneme si tohoto „pána“ toto lidské „já“, abychom poznali toho domnělého samovládce.

1. *Rozum* lidský jest prý tedy jediným svrchovaným pánem. [4]) Tážu se: čí rozum? Na to odpovídají jedni: Vlastní rozum jest každému vlastním pánem. Zásada tato se mnohým velice líbí a oni chtějí ji provésti zcela důsledně. I dítěti má prý jen vlastní jeho rozum býti pánem a proto socialní demokratismus, který na sjezdu v Halle přijal za svou zásadu: že neuznává žádné autority, ani na nebi ani na zemi, i dětem dává úplnou rozumovou svobodu. Tím způsobem byla by pošlapána každá autorita rodičů a učitelů. Dvakrát dvě jsou čtyři, řekne učitel. Nikoliv! může mu dle oné zásady odpověděti dítě. dle mého rozumu dvakrát dvě jest pět a já na tom trvám, poněvadž můj vlastní rozum jest mým jediným vlastním pánem. V prosinci minulého roku nastalo mezi učitely na gymnasiu Greifswaldském v Pomořanech nemalé vzrušení. Žáci první latinské třídy, tedy děti sotva desítileté, chodily horlivě do schůzí socialních demokratů a disputovali s jejich vůdci. Když pak zavedl ředitel gymnasia vyšetřování, pravil mu jeden z těchto hošíků: „Pane, já

---

[1]) Prinzenschule zum Möpsenglück I, S. 191.
[2]) § 11. lidských práv.
[3]) § 4 a § 5.
[4]) Syllabus věta 3.

neuznávám žádné autority ani na nebi ani na zemi a proto vám ani do mých politických náhledů nic není".

Když pověstný Ravachol byl spáchal hrozný dynamitový útok, který více lidských životů si vyžádal a soudce se ho pak tázal, zdali činu svého lituje, odpověděl: „Nikoliv! Neuznávám ani Boha na nebi, ani pána na zemi, ne Dieu ne maître a můj rozum mi praví, že správné jest, co jsem učinil. Z těchto příkladů seznáváte již, milí přátelé, kam by to se společností lidskou došlo, kdyby každému člověku měl jenom vlastní jeho rozum býti svrchovaným pánem. Již mudrc Diogenes se této zásadě posmíval a člověku, který se chlubil, že neuznává nad sebou žádného jiného pána, leč vlastní svůj rozum, odpověděl: „Toť budeš velmi často poslouchati blázna".

Tak tomu nechceme, řeknou jiní, my chceme, aby rozum zušlechtěný vědou byl svrchovaným pánem. Jen to, co se srovnává s vědou, to uznáváme, neboť věda jest, svrchovaná moc, Wissen ist Macht a té se koříme. Zde však se cesty dělí. Pravá věda z Boha vychází, o Bohu mluví, Jeho zákony zkoumá a k Němu vede. Veliký přírodozpytec Dánska, Oerstedt, pravil: „My přírodozpytci, zpytujíce zákony přírody, zpytujeme myšlénky Boží, neboť zákony přírody jsou právě jen myšlénky Boží, Die Naturgesetze sind Gottesgedanken [5]) a hvězdář Koperník, vynálezce sferické trigonometrie, vyzkoumav pohyb nebeských těles, pronesl památná slova: podařilo se mi jenom uhádnouti, jak Bůh, stvořiv svět, to myslil. Pravá věda tedy ve všem vidí a hledá prst Boží. Ale taková věda se liberalismu nelíbí; liberalismus chce vědu bez Boha, ano on chce vědu *proti* Bohu a touto protibožskou vědou prosycený rozum prohlašuje za pána svrchovaného. Nuže vizme! Zdali věda vůbec a protibožská věda zvlášť člověku dostačí.

Filosof Herbart praví, že první otázka, kterou člověk zodpověděnou míti chce, zní: Wer bin ich, kdo jsem? Dle odpovědi zřídí si pak celý svůj život. Liberalistická věda nechce připustiti, že člověk jest tvor Boží, pro Boha stvořený, ona praví: tys pouhým zvířetem. Ulekne se člověk drsné této odpovědi a táže se: Vědo, jak tedy vysvětlíš mé sebevědomí? A Virchow, modla neznabožských vědatorů pozvedá se na sjezdu přírodozpytců v Štětíně a odpovídá: „das können wir nicht!" Tedy mi pověz, co je to můj život? — Proudění elektromagnetické síly [6]). A co jest to elektromagnetická síla? — Tak se tázali anglického učence Faradaye, který čtyřicet let o elektřině studoval a čtyři silné svazky o ní napsal a ten odvětil: „To jste měli se mne tázati na to před 40 lety; tehdy jsem myslil, že o podstatě elektřiny něco vím, dnes ale shledávám, že o tom nevím nic." Poctivý tento učenec vyznává a nezapírá, že po čtyřicetiletém bádání o elektřině skutečně neví, co elektřina jest. — Nuže tedy, vědo, když nevíš, co jest život, alespoň mi

---

[5]) Geist in der Natur. I. S. 28.

[6]) *Du Boys Raymond* „Untersuchungen über thierische Elektricität".

pověz, co jest to smrt? Vysvětli mi, proč přestane pracovati organismus tělesný a proč jest zastaveno vyživování těla (Stoffwechsel)? A věda fysiologická se pozvedá a s Güntherem se smutnou tváří vyznává: „Zde vidíme hroznou mezeru svého vědění.“ [7])

Tak vidíme, že právě ty nejdůležitější věci o člověku samém jsou vědě záhadou. A taková *věda* má býti vrchním soudcem a rozhodčím nad člověčenstvem, která ani *neví*, kdo a co vlastně člověk jest? Toť patrné svědectví, že ani rozum osvícený vědou sám sobě nestačí a že musí uznati nad sebou rozum vyšší, který ví více, který ví všechno, tedy rozum vševědoucí, to jest — Boha.

2. *Vůle* lidská jest prý také člověku svrchovaným pánem. I zde se tážeme: čí vůle? Na to odpovídají jedni: Vůle jednoho každého jest každému pánem, to jest, každý si dělej sám, co chceš. Zásadu tuto zastávají anarchisté. My nechceme žádných zákonů ani od Boha, v nějž nevěříme, ani od lidí. Tak praví a proto v čele svých časopisů vždy otiskují vyzvání: dělníci, vystupte z církve! a proto zavrhují i veškeré zákonodárství světské. Žádné hlasování, žádné sněmovny, žádné zákony, žádné pány, dělej, člověče, co ti libo.

Do jednoho z hostinců na boulevardech pařížských vešel anarchista Godefroi. Jedl a pil skvostně a zdvihnuv se pak, odcházel. „Zapomnél jste zaplatit, pane!“ dí mu sklepník. „Jsem anarchista“ odpověděl tento, „a dle naší zásady, mohu dělati, co *chci* a já chci dobře jíst a pít a *nechci* platit.“ — Když pověstný anarchista Ravachol vyhodil dynamitem do povětří dům Verryho a byl otázán, proč to učinil, odpověděl: „protože se mi líbilo tak učiniti.“ Všichni se pamatujeme na hroznou událost na konci minulého roku, kterak anarchista Vaillant ve sněmovně francouzské vrhl pumu mezi poslance podobným způsobem, jako krátce před tím hodil jeho anarchistický soudruh pumu mezi obecenstvo v divadle v Barceloně. Rozmlouvaje o těchto událostech hlavní list anarchistů, berlínský „Socialist“ jásá nad těmito skutky a v čísle 52. dokonce dí, že se tak stává „z lásky k člověčenstvu“ — z těchto příkladů vyzírá, kam by to došlo, kdyby každý směl činiti, co chce. Dle libosti by jeden druhému bral, co se mu líbí a třeba i vraždil, protože se mu to líbí. Povolme této zasadě a v několika letech se lidé vzájemně pobijou — z anarchistické ovšem lásky.

Tak tomu nechceme, řeknou jiní, my chceme, aby byly zákony, tyto zákony však, aby byly jen výrazem svrchované vůle lidu. Tak hlásal 6. paragraf tak zvaných lidských práv. Tedy vůle *lidu* prohlašuje se za souveraini, [8]) bez ohledu na Boha a Jeho svatou vůli. Vůle Boží má tedy býti odstraněna a má platiti jen svrchovaná vůle lidu. Tak se toho domáhá i dnes socialní demokracie. Vizme tedy, jak tato „vůle lidu“ v praxi se osvědčuje. Dne 7. listopadu 1793. odhlasoval francouzský konvent a za zákon přijal, že Bůh jest sesazen. To byla tedy „vůle lidu“. Dle zákona

---

[7]) Lehrbuch der Physiologie. I. S. 233.

[8]) § 3. lidských práv.

ze dne 25. máje bylo dne 2. září na 300 kněží v Paříži i s arcibiskupem povražděno; to byla také „vůle lidu“ a lid z jejich střev udělal si kokardy a nosil je na svých frygických revolučních čapkách. V pařížské kommuně, s níž socialní demokraté na svých sjezdech prohlašují se býti jedno a totéž, zavřeny byly katolické kostely a na jejich dvéře dány plakáty, jež zněly: „Tato konírna se pronajme.“ To byla také „vůle lidu“. Zákonem ze dne 4. července r. 1872. vyhnáni byli řeholníci z Německa a zrušeno 150 sirotčinců. Také tedy „vůle lidu.“ Mám podobné příklady uváděti dále?“ [9]) Netřeba toho, uvedené stačí, aby ukázaly, že vůle lidu, nemá-li prováděti zločinná bezpráví, musí závislou býti na vůli vyšší, na vůli Boží a zákony světské, nemají-li býti nespravedlivými, že musí býti v úplném souhlasu se zákony Božími. Neboť lid jsou vlny, často zmítané větrem slov všelijakých křiklounů a ta vyhlašovaná „vůle lidu“ bývá bohužel příliš často vlastně vůlí některého nesvědomitého štváče, jemuž lid bez rozmyslu přisvědčil. Sám vůdce socialních demokratů, Liebknecht, vyznal to na sjezdu v Halle: „Co dnes pokládáme za pravdu, to zítra poznáme za nesmysl!“ Proto katolická naše Církev jen vůli Boží za svrchovanou prohlašuje a proto dle navedení Spasitelova modlí se lid, nikoliv: buď vůle *má*, nýbrž, buď vůle *Tvá*.

3. Konečně prohlašují i *tělo* lidské za svrchovaného pána. Jsou to lidé, o nichž svatý apoštol Pavel s pláčem pravil, že jejich bůh jest jejich břicho a jejich konec zahynutí. Tedy žádostivost, chtíče těla mají dle náhledu lidí tělesných býti pánem člověka.

Chcete věděti, jak to bude vyhlížeti, až zavládne svoboda tělesných chtíčů? Vypravovati vám budu tedy kus historie pařížské komuny, jak ji ve velikém čtyřsvazkovém díle vypisuje Maxime du Camp, dějepisec francouzský a člen akademie věd. Dne 29. dubna 1871. opanovali kommunardi sirotčinec „Eugen Napoleon“, kde byly vychovávány mladé dívky, sirotkové to po dělnicích. Jeptišky vychovatelky byly vyházeny na ulici a jeden z vůdců kommuny, Lyaz, ve jménu „rovnosti, svobody a bratrství“ uvázal se ve správu sirotčince. Odpusťte mi, že z úcty k tomuto svatému místu nemohu hospodářství kommunardů v sirotčinci slovy du Campovými líčiti, jen tolik povím, že po pádu kommuny nalezeno bylo, že ze sta dívek v sirotčinci tomto pět zatím osleplo, pět a čtyřicet jich bylo stíženo ohyzdnými nemocemi a mnoho jiných zápasilo se smrtí. To z ubohých, dříve andělsky nevinných dívek učinilo panství chtíče nemravných kommunardů! A nyní přichází zakladatel socialní demokracie Karel Marx a rok na to na kongressu v Haagu nestydí se říci: „my (socialní demokraté) vidíme v kommuně pařížské veliký svůj příklad“, a vůdcové internacionaly prohlašují, že jsou s kommunardy solidární! Běda, třikrát běda společnosti lidské, bude-li v ní svrchovaným pánem chtíč tělesný!

Smyslný svět v službě chtíčů jediného svého blaha hledá.

[9]) Jaký švindl se tropí s tak zvanou vůlí lidu, dokázal jsem mathematicky v „Děl. Nov.“ II. roč. čís. 24.

A mýlí se. U okna svého nádherného paláce stál rozmařilý král egyptský, Ptolomeus II. Jemu bylo opravdu vlastní tělo jeho pánem a také mu neodepřel ničeho, čeho si jen žádalo. Orgiemi spit a vysílen. díval se strhanými zraky po krajině a tu spatřil nedaleko zástup dělníků, ani zdravím, tělesností nezkaleným kypíce, vesele v poli pracovali; po chvíli se posadili a jedli chleba pšeničný a pili vodu s patrnou spokojeností. V oku Ptolomea zaleskla se slza a on pravil k dvořanům: „Hle! jak jsou lidé ti při suchém chlebě šťastní, a já, který užívám, čeho se mi jen zachce, spokojenosti a blaha jsem dosud nenalezl“! — Podobně, jako Ptolomeus Filadelphus, zalkal již osm set let před ním Šalomoun, který, opustiv pravou cestu moudrosti a hověv chtíčům těla, po trpké zkušenosti prohlásil to vše za marnost nad marnost! —

Přátelé v Kristu! I lež má své šířitely jako pravda. Šiřitelé pravdy jsou apoštolové, šířitelé lži pak svůdcové. A zdá se, že dnes více jest svůdců, než apoštolů. I k vám snad zavítají a budou vám mluviti o svrchovaném panství člověka nad sebou samým. Tenkráte vzpomeňte si na slova má, která dnes jsem k vám promlouval a z nichž jste poznali, že člověk svému rozumu, své vůli a svým chtíčům zůstavený jest ztracen.

Co jest člověk? tázali se Solona, a ten odpověděl: „Ničemnost v počátcích, nestálost v životě, shnilotina v smrti“. A tuto ničemnost lidskou chtějí svůdcové učiniti základem, nestálost zákonem a shnilotinu cílem. Nevěřte svůdcům! Poznavše slabost a nestatečnost svého já, s pokorou vyznáme, že nám třeba pomoci jiného *Já*, toho Já tam nahoře. které by osvítilo náš rozum, udalo pravý směr naší vůli a krotilo žádostivost těla, zkrátka, že člověčenstvu třeba jest — Boha. A o tomto „Já nahoře“ příště si promluvíme.

Bylo to v roce 396, kdy v okolí města Gazy všechna krajina byla vyprahlá dlouhotrvajícím suchem. Pohané vzývali své bůžky, aby dali déšť, ale marně, země práhla dál. I zdvihli se křesťané ve městě pod vedením sv. Porfyria, druhdy sedlářského mistra, a vyšli za bránu prosit Boha za smilování. A hle! na nebi vyvstaly ihned mohutné mraky a toužený déšť skrápěl zemi. Vidouce to pohané, volali: Kristus zvítězil! a stali se křesťany. I naše země jest v socialním ohledu pustá a liberalistickým kapitalismem vyprahlá. Novomodní pohané kteří tak rádi prohlašují náboženství za věc soukromou, volají k těm rozličným bůžkům a módlám svým Lassallovi, Marxovi a jejich podařeným i nepodařeným epigonům: pomozte! Ale nadarmo! Ani Marxové. ani Lassallové společnost lidskou neobrodí. Znám jen jednoho, který skutečně pomoci může a pomůže, a to je Bůh náš a Spasitel náš Ježíš Kristus. K Němu zdvihejme i ruce své i mysl svou i srdce své a On, který obnovuje tvářnost země, obnoví ji i dnes. A až na Něm, jakožto jediném pevném základu státi budou trůny a parlamenty, školy i dílny, pak rosa opravdového blaha skrápěti bude na vyprahlou lidskou společnost, která pak z vlastního přesvědčení zvolá: Kristus zvítězil. Amen.

II. Já nahoře.

„Řekl blázen v srdci svém: Není Boha“.

Zamyšlen seděl největší filosof starého věku, svatý Augustin ve své světnici. Duch jeho obsáhl všechnu vědu a vzdělanost tehdejší doby, a přece tato věda a vzdělanost ho nenasytila. Hledal poslední příčinu všehomíra ve vědách, ale odpovědi vědy ho neuspokojovaly. „Mýlí se Anaximenes“, zvolal, „který dí, že povětří všehomíra jest původem, mýlí se všichni, kdož říkají, že všechno samo ze sebe povstalo, což může někdo sám nad sebou býti řemeslníkem, aby sebe samého učinil? Někdo jiný, někdo mimo svět musí býti světa původcem! Chci jej znáti“! A znovu se zamyslil a znovu hloubal a jak sám v soliloquiích vypravuje, poslal svých patero smyslů hledat původce všehomíra. Navrátivše se pak oči, řekly: „neměl-li barvy, skrze nás nevešel; uši řekly: jestliže nezazněl, skrze nás nevešel; čich řekl: neměl-li vůně, skrze mne nevešel; chuť řekla: není-li chutný, skrze mne nevešel; hmat řekl: není-li hmotný, neptej se mne“.

A porozuměv svatý Augustin, zvolal: „Odstup to ode mne, abych se domníval Bohem svým býti ty věci, kteréž i zvířata smysly těla svého chápají. Avšak, když Boha svého hledám, hledám světlo nad světlo, kterého smrtelné oko nevidí, sladkost nad sladkost, které chuť nechápe“. Na to vyslal Boha hledat srdce své, vírou naplněné, a brzy zajásal: „Poznal jsem Tě, Pane Bože, poznavateli můj skrze víru Tvou, kterouž's vdechl ve mne“. [1])

Přátelé v Kristu! Jako svatému Augustinu, děje se každému člověku a nám též V minulé řeči jsme se přesvědčili, že člověk i člověčenstvo, byť i vědou osvícené, samo sobě nestačí. Nad lidským „já“ musí býti jiné, vyšší „Já“, nad člověkem musí vládnouti Bůh. Hledejme Ho, pátrejme po Něm! ozývají se hlasy. A jako svatý Augustin, vysílají přemnozí smysly své hledat a zpytovat Boha, smyslové však vracejí se s nepořízenou. Neviděly jsme Ho, řeknou oči; neslyšely jsme Ho, řeknou uši; nehmataly jsme Ho, řeknou ruce — Vítězoslavně jásají všichni ti, kterým Bůh překáží a s pathosem volají do světa: Tož vizte, lidé, jak jste od kněží klamáni, vždyť žádného Boha není, nebo kdyby nějaký Bůh byl, bylo by jej vidět, slyšet, dal by se hmatat, proto: *není Boha.* Tak volají neznabožští vědátoři a po nich mnozí jejich stoupenci. I v revoluci francouzskou vniklo toto volání, ale děsné mělo následky. Doprovázen obecní radou pařížskou a nesmírným davem vstoupil Chaumette dne 9. listopadu 1793. do konventu, veda za ruku jednu z nejhezčích záletnic pařížských, lehkým jen závojem zahalenou a zástupem nevěstek obklopenou. „Smrtelníci“, zvolal Chaumette, „již neuznávejte jiného božství mimo rozum; předsta-

[1]) Soliloq. cap. 31.

vuji vám jeho nejčistší a nejhezčí obraz". To pověděv, sňal závoj s těla daremnice, klekl před ní sám i sněmovna i lid.

Dne 20. září opakován tento nečestný čin na oltáři zneuctěného hlavního chrámu pařížského Notredamu, při čemž zohavená socha Rodičky Boží svržena k nohám hanebnice.[2]) Věda dokázala, že není Bůh, volali atheisté, konvent tedy Boha sesadil a lid Boha zapřev, klaněl se — záletnici.

Po stu letech volání takové opět děsně se ozývá. Socialní demokraté, „dědicové veliké revoluce", jimž jsou zásady této revoluce dle vlastního jejich přiznání „velikou svatou abecedou",[3]) roznášejí toto volání v širý svět. „Bůh a náboženství, jsou něco subjektivního, právě jako mravnost a právo, každý si je může učiniti jaké chce", tak hlásá zakladatel socialní demokracie, Karel Marx a vůdce její, Liebknecht zcela otevřeně dí, jak to v budoucnosti vyhlížeti má, řka: náboženství minulosti byl polytheismus, náboženství přítomnosti jest monotheismus, náboženství budoucnosti pak bude atheismus.[4])

Proto také prohlašuje socialní demokracie dnes náboženství za věc soukromou, ale tak soukromou, že je nejen v chrámu, ale ani v srdci člověka nevytrpí, a proto také dle slov Beblových v parlamentu německém pronesených, chce socialní demokracie zavésti čiré neznabožství.[5]) Blázen řekl v srdci svém: není Boha.

My, přátelé, půjdeme jinou cestou, než cestou neznabohů. Ti se podobají muži, který v nočních mrákotách vyšel s lucernou ven hledat slunce a chodě celou noc vrátil se domů a řekl: „celou noc jsem slunce s lucernou hledal a nenašel; proto žádné slunce není. Oklopeni mrákotami hříchů svých, chodí proroci neznabohů po světě a svítíce lucernou svého rozumu, hledají Boha, toto slunce duchů, jak jej trefně francouzský chemik Figieur nazval, a chtějí si na Ně posvítit svým světélkem rozumovým, — kaháncem na slunce — a nenacházejíce, čeho hledají, říkají tito blázni v srdci svém: není Boha. My půjdeme Boha hledat druhou cestou Augustinovou s čistým zrakem rozumu, vírou osvíceném a jistě nalezneme Ho. Dvacet milionů mil jest slunce vzdáleno od naší země, ale paprsky jeho až na ni dopadají a ji zahřívají a zdravé oko v nich vidí daleko — daleko. Neskončeně jest vyvýšen nad člověka věkověčný Bůh, ale světlo Jeho jsoucnosti a lásky i na člověka dopadá a zdravé oko víry v něm vidí až v druhý, nadpřirozený svět. Nuže na cestu ve jménu Páně, kdež lidské „já" dole hledati bude neskončené božské „Já" nahoře.

---

[2]) Lamartine „Historie Girondinů" VII., 6, 21—22.

[3]) „Vorwärts" 1891 Nr. 190.

[4]) Oba citáty, Marxův i Liebknechtův vzaty jsou z knihy Fleischmannovy „Wieder die Socialdemokratie". S. 109.

[5]) Dne 31. prosince 1881.

Pojednání.

Guillois vypravuje o dvou mužích, kteří kráčeli spolu krajinou pustou. Jeden z nich byl věřící, druhý pak nevěrec a jak se často v takových případech stává, hádali se o jsoucnost Boží. „Není Bůh, nevidím Ho, neslyším Ho, nehmatám Ho“, pravil nevěrec. „Též Ho nevidím, neslyším, nehmatám a přece Bůh jest“, tvrdil věřící. „A jak toho dokážeš?“ tázal se nevěrec. A věřící ukázav na zem, odpověděl otázkou: „Čí jsou tyto stopy?“ — „Lidské“. — „A čí tyto?“ — Velbloudí“. — „A podle čeho to poznáš?“ — „Podle stop“. — „Hle, podle vytlačených stop poznáváš zvíře, nebo člověka, že tudy kráčel, ač jsi ho neviděl, tak já podle stop poznávám Boha, že jest, ač jsem Ho neviděl.

Prostý ten muž úplnou postřehl pravdu. Ve všemmíru shledáváme stopy, o nichž zdravý rozum musí na první pohled říci: to nejsou stopy lidské, ani stopy přírody, ani náhody, to jsou stopy Boha. Ano, Bůh světem kráčí.

„Jestiť jedna svatá noha,
v oboru nebeských těl,
my vidíme Její stopy,
Jí však nikdo neviděl“,

jak sličně náš básník Jablonský pěje.

Zpytujme tedy ty stopy Boha *v přírodě, v člověku a člověčenstvu.*

1. Svatého Antonína navštívili na poušti dva filosofové a vidouce prostou cellu jeho, v níž ani žádné knihy nebylo, pravili mu: „Jak můžeš vydržeti zde v těchto samotách i bez knihy?“ A svatý Antonín odvětil: „Nejsem bez knihy“, a ukázav na nebesa a pak kolem sebe na širou krajinu, dodal: „tuto jsou mé knihy“. Svatý Antonín pověděl jen starou pravdu, kterou již před ním Pythagoras a Plato pronesli, že příroda jest knihou, z níž všechny vědy vědění své čerpají. A právě tato kniha nevyhladitelné stopy Boha v sobě nese.

Pohleďme k nebesům za jasné noci. Myriady hvězd se jeví oku prostému a myriady myriad, dívá-li se člověk obrovským dalekohledem Herschlovým a jak spektrální analysou dokázáno, nacházejí se na všech tělesech nebeských tytéž látky jako na naší zemi, a jak výzkumy hvězdářů potvrdily, panují na všech stejné zákony světla, tíže a pohybu. Tato jednota zákonů ve fysice a mechanice nebeských těles jasně poukazuje k tomu, že jeden a tentýž jest původce a zákonodárce všehomíra. Kdo? Polovzdělanci tohoto světa jsou hotovi s odpovědí ihned: Všechno to prý povstalo a sformovalo se samo. Zkoumejme!

K hvězdáři Kirchrovi přišel přítel jeho nevěrec, který podobné řeči vedl a spatřil na stole nový, mistrně provedený globus nebeských těles. Pln úžasu a zvědavosti se tázal Kirchera, kdo že ten globus zhotovil a jemu dal, načež Kircher odpověděl: „Nikdo ten globus nezhotovil, ten globus se udělal sám; tančící molekyly

seskupily se ve vlákna, tato vlákna se sletěla a utvořila tuto lepenku, ta sama se stočila v kouli a pak se sběhly barvy a nadělaly samy tyto body a čáry, které představují hvězdy a jejich dráhy". Přítel Kircherův se zasmál a pravil: „Povedený to žert, škoda, že jsem toho neviděl. bylo to asi pěkné podívání co"? „Žádný žert to není, milý příteli. nýbrž čistá, vědecky dokázaná pravda". odpověděl Kircher s vážnou tváří. „Ale dovolte, snad mne nebude míti za blázna"? durdil se přítel, „takové pohádky povídejte dětem, ne ale mně". — „Aj", řekl astronom, „podivná to věc! Právě takovými pohádkami [6]) vysvětlují neznabožští mudráci povstaní všehomíra. Molekyly prý se samy tvořily jako v tanci a z toho motání prý se vymotal nesmírný tento vesmír. A bláhoví lidé jim věří"!

Že se nemohl udělati a sformovati sám od sebe pouhý jen několik centimetrů veliký *obraz* nebeských těles, to nahlédne každý a za blázna má toho, kdo by něco takového opravdově tvrdil a dokázati hleděl, že ale sám se takovým způsobem sformoval ohromný *original*, jehožto hranic ani vypočísti, ani dohlédnouti nemožno, tomu věří. Co v malém prohlašují za *bláznovství*, tomu ve velkém říkají *věda!* Ó jak mnohým pohádkám a lžím musí uvěřiti neznabozi za to, že nechtějí uvěřiti pravdě! Nikoliv! tělesa nebeská a mechanika jejich nenesou na sobě stopy náhody, nýbrž stopy myslícího, všemohoucího Ducha — Boha. Jeho stopy ve všemmíru všude viděl Keppler, zakladatel novověké astronomie a Newton vždy smekl, kdykoliv jméno Bůh" vyslovil. —

Jako nebesa, tak i země stopy Boží na sobě nese. Tak zvaná „věda" vyhlašuje ovšem přírodu za svéprávnou. Samo prý se to všechno vytvořilo a sformovalo. Jak pěkná to pohádka, kterou se nerozumné děti uspokojí. Opravdoví badatelé se s ní nespokojí a uspokojiti nemohou od té doby, co bádáním a zákonem Daltonovým dokázána trvalá diffuse plynů, tak že nikdy nebylo by se samo od sebe utvořiti mohlo ani jediné těleso nebeské. A kde se vzal život na naší zeměkouli? Kde všechen pořádek? — Sám od sebe se vyvinul? Sám Darwin, modla neznabožských polovzdělanců, se takovým pohádkám směje, poněvadž jsou příliš naivní. [7]) Suďte sami:

Všechna věda založena jest na zkoumání zákonů přírody. Hvězdářství zkoumá zákony běhu hvězd, chemie zákony hmoty a její prvků. optika zákony světla, zoologie dle stanovených zákonů určuje a pořadá rody a druhy zvířat a tak dále Kde se ty zákony vzaly? Kdo je dal? Každý rozumný člověk by řekl. Kde je zákon, tam musí býti zakonodárce. Atheisté však soudí jinak. Oni praví: Zákony ty jsou přirozenou vlastností hmoty a hmota sama se dle

---

[6]) Montesquieu dokonce v „Pensées diverses", nazývá každou hypothesu pohádkou — „Les systemes sont le fable". A přece profání vědy většinou jsou založeny na hypothesách.

[7]) Londýnské „Athenaeum" ze dne 25. dubna 1863.

těchto zákonů sformovala a vyvinula až i v člověka. Dětinská to logika — pro děti!

Z lázní syrakusských vyběhl Archimedes radostně volaje: „heureka!“ Jásal, že se mu poštěstilo nalézti hydrostatický zákon. Kdyby měli atheisté pravdu, že poslední příčina zákonů leží ve hmotě, pak jeden atom, který zákony dělati pomáhal, jest daleko větším učencem, než Archimedes, kterému se poštěstilo jeden z těch zákonů vyzkoumati, zkrátka, pak by nevědomá a nerozumná příroda byla vědomější a rozumější, nežli všichni učenci dohromady. A tuto makavou nemotornost socialní demokratismus za jedině oprávněnou vědu pasuje a chce zavésti ve školách jako vrchol vší moudrosti. [8])

Jak zcela jinak pohlíželi na přírodu velikáni ve vědě: astronom Dorpatský, Mädler, přírodozpytec Oerstedt, geolog Humbold. „Eine *praemeditirte* Harmonie herrscht durch die Welt“ dí Humboldt v Kosmu a Oerstedt vyznává: Kdo nevěří, že Bůh stvořil svět, ten světu nerozumí“. [9]) Zajisté, hluboká moudrost, která jeví se ve všemmíru vydává svědectví, že nejmoudřejší Duch musil dříve mysliti a diktovati zákony světa. Vesmír není neznabožským, dí týž Oerstedt, vesmír je křesťanským a pravdy přírodovědy vždy více a více souhlasí s pravdami náboženskými“, a tímto přesvědčením jsa tento veliký učenec proniknut, napsal obsáhlé dílo: Der Geist in der Natur“, v němž na každé stránce ukazuje na stopy Boha-Tvůrce ve všemmíru. [10])

---

[8]) Soc. dem. Rüdt vymohl na bádenské vládě dovolení, že socialní demokraté v Karlsruhe založili si zvláštní školu pro své děti, kde místo náboženství vykládá Rüdt „atheistický materialismus“. Kathol. Volksz. 1893. č. 42.

[9]) A. a O. 155.

[10]) Komu by se zdálo toto provedení pro lid býti příliš učeným, užij následujícího příkladu: „Dva neznabozi učenci šli spolu silnicí a rozmlouvali o tom, jak povstal svět. Oba shodovali se v tom, že prý atomy původně vířily a z toho víření že se utvořila tělesa nebeská i naše zeměkoule sama, bez Boha Tvůrce. Po chvíli šli kolem spáleniště, u něhož seděl muž, maje ruce v klín složené. Co děláš?“ tázali se ho. „Nic“, odvětil, „blesk mi spálil chalupu a já čekám, až se mi chalupa sama postaví“. — „Bláhovče, toho se nedočkáš, dej se raději do práce sám“! — „Tak vida“, řekl muž, „a nedávno měl u nás jeden učený pán přednášku, že prý se celý svět udělal sám a já jsem si myslil, když se sám postavil *celý svět*, tím spíše že se postaví sama má shořená chalupa — nu, nyní vidím, že ten učený pán byl tolikrát větší blázen než já, kolikrát jest svět větší, než byla moje chalupa“. — Zaraženi šli „učenci“ dále a viděli člověka, stojícího u silnice, an bedlivě pozoroval prach, který vítr se silnice zdvihal a jím ve víru točil. „Co pozoruješ“? tázali se ho. „Inu, nějaký mudrc nám tu vykládal, že vířením atomů prý povstal svět a já již celý měsíc pozoruju víření prachu a ještě jsem neshledal,

2. Svatý Augustin jmenuje člověka malým světem, poněvadž v něm spojeny jsou všechny tři říše a k tomu duchem svým jest přibuzen říši andělů. Atheistická věda jinak ovšem o člověku soudí; ta praví: ty člověče, nejsi nic více než zvíře, s čímž socialní demokraté z plna srdce souhlasí. Young praví o takových lidech, že vší silou se namáhají vymknouti se Bohu, chtějíce mermomocí býti — dobytkem (beast).[11]) Oni vidí v člověku jen obraz nejdokonalejšího zvířete, ač, kdyby otevřeli oči, musili by zvolati se syrským básníkem Isakem Antiochenským: „vidím v Bohu obraz svůj a v sobě obraz Boha“ a to nahlíže jmenovaný již Young, pravil „že se třese úctou sám před sebou, poněvadž jest obrazem Božím“.

U svého stolku seděl veliký myslitel, mathematik Newton. Zkoumal, zdali lze binomickou poučkou určovati také negativní exponenty a aj, práce se mu zdařila a neznámé dosud vědě, vyšší analytice, otevřel tím dvéře dokořán. Poštěstilo se mu uhodnouti jednu z těch myšlének, které Bůh uskutečňoval, tvoře tento svět. Tak o svém vynálezu soudil Newton, poněvadž i v přírodě i v sobě viděl stopy moudrosti Boží; atheismus jinak to vysvětliti míní. To prý je nutný výpotek mozku, jako prý celé myšlení vůbec jest hrou mozkových atomů. Znamenitá to pohádka, které však ani poloviční blbec neuvěří. Bylo to na sjezdu přírodozpytců v Innsbrucku roku 1869., kde se pokoušeli někteří „učenci“, kteří také mermomocí dle slov Youngových chtěli býti hovady, vysvětliti myšlení lidské oscilací nervů, jimiž elektromagnetický proud probíhá. Tu povstal slovútný professor Julius Robert Mayer a pravil: „Pánové, vy pokládáte myšlení lidské za účinek elektrochemické činnosti mozku; telegrafickým apparatem probíhá táž elektromagnetická síla a působí v něm táž elektrochemická činnost, nuže, proč telegrafický apparat sám si nesestaví depeši? Poněvadž jest to pouhý stroj, který bez myslícího obsluhovatele sám ničeho nedovede. Totéž platí u větší ještě míře o lidském myšlení. Mozek jest pouhým nástrojem myslícího ducha, není však mozek totožný s myslícím duchem a elektromagnetické a chemické síly ničeho v mozku nesvedou bez myslícího ducha, jako telegrafický apparat bez telegrafisty.“

Ještě více. Dle výzkumů fysiologů mění se celé tělo lidské i mozek i nervy během každých sedmi let. Jak to vysvětlíš, že sedmdesátiletý člověk stále zůstává tentýž „já“, ač se mozek za tu dobu desetkráte vyměnil? Toť důkazem, že v člověku musí to, co myslí, býti bytost, která není hmotná, která zákonům hmoty a proměnám nepodléhá a která není jako hmota vázána prostorem, že totiž v člověku jest nesmrtelný duch, k obrazu Božímu stvořený. V zákonech přírody jsou provedeny myšlénky Boží, ideae formatae jak svatý Tomáš Aquinský dí, v myslícím člověku odražen jest

---

že by se byla kdy sama utvořila jediná jen kulička, i poznávám, že onen mudrc asi utekl z blázince“.

[11]) Night thoughts I 222.

obraz myslícího Boha samého. „Já myslím, tož jsem, cogito, ergo sum!“ zvolal filosof Des Cartes. — „Já myslím a v přírodě shledávám uskutečněné vznešené myšlénky, nad jejichž hloubkou užásám, tož ten, který je myslil, musí býti Duch, Duch vznešený a velemoudrý — Bůh. Hle! jak myslící „ja“ dole jest důkazem jsoucnosti „Já“ nahoře.

3. Nejen v přírodě a v člověku shledáváme patrné stopy Boží, my je shledáváme i v člověčenstvu jakožto celku i jednotlivých národech. Náš Palacký pravil: „Lidé dělají revoluci, ale dějepis diktuje Bůh.“ Věděl to z hlubokých a dlouholetých studií dějepisu, že historie člověčenstva není pouhý nutný vývoj přírody v lidstvu, jak pověstný filosof Hegel učil a jak žáci jeho Marx a Lassalle socialním demokratům namlouvají, nýbrž že lidstvo vede Bůh. To uznali všichni rozumní a opravdoví dějepisci a filosofové, kteří se obírali filosofií dějin. Lessing napsal o tom celé pojednání a Herder čtyři svazky knih. I Viktor Hugo to uznal řka, že v událostech historických „odevzdává Bůh lidstvu viditelnou vůli svou, málo lidí však rozumí této řeči božské“ a mluvě zvláště o bitvě u Waterloo, kde na vždy poražen byl Napoleon, praví: „Přes bojiště u Waterloo kráčel Bůh.“ [12]) A skutečně, okolnosti této bitvy, která rozhodla osud celé Evropy byly tak zvláštní, že prst Boží v nich jest nad obyčej patrný. Sám Napoleon to uznal a na ostrově svaté Heleny často o tom rozmlouval. Jeho plány k této bitvě byly výtečné a jenerálové spojených armád, kteří je později zkoumali, jednohlasně vyznali, že Napoleon byl by musil zvítěziti, kdyby Bůh nebyl sám v to ruku vložil. I hrozný král Hunů, Atilla to věděl, že jest nástrojem v rukou Boha a proto také se nazýval „bičem Božím“ a Alarich, strašný Gothů král, když mu byly představovány následky jeho tažení do Italie, které právě podniknouti chtěl, odpověděl: „Musím jíti, poněvadž jsem k tomu vyšší mocí veden.“

Jedna věc však v dějinách zvláště vyniká, že totiž vzdělanost, blahobyt a vážnost národů stoupá a klesá s vírou v Boha. Vizme to jen na našem národu českém. Jak mocným, váženým a bohatým byl český národ za dob Břetislava, českého lva! A tehdáž kvetla v Čechách víra Kristova a Břetislav co nejvíce dal si záležeti na tom, aby ji zvelebil a rozšířil a neplechy od Vršovců hájené vymítil. Jak mocný a slavný byl národ český v dobách zbožného Karla IV. Tehdáž, jak Pavel Židek v kronice své vypravuje, když přišel Čech do ciziny, všude jej za svatého měli, říkajíce: „vizte člověka svatého, svaté země.“ A jak bohaté a vzdělané byly Čechy v této době, Tomkovy dějiny v druhém dílu vypravují. Za to klesly Čechy po bouřích husitských a ještě více v dobách kacířství Lutherova. Universita pražská, v dobách Karlových kvetoucí, klesla tak, že v dobách Lutherovy reformace měla všeho všudy 25 až 30 posluchačů a sotva 8 professorů [13]) a ti se rvali mezi sebou, místo přednášek. A jako s od-

[12]) Miserables, IV. 32, II 47.

[13]) *Tomek*, „Děje university Pražské“ str. 150 a dále.

padáním od pravé víry Kristovy klesala vzdělanost, tak klesal i blahobyt mezi lidem a kdyby Bůh na přímluvu svatých patronů našich nebyl již vícekráte národ náš jako zázrakem vytrhl, již dávno bychom byli zahynuli, jako bratři naši Lutici, aneb jako Bodrci. Ano, jak Palacký dí: „I v pohromách českého národa zračila se ruka Páně, jež davši člověku rozum a volení mezi dobrým a zlým ovocem obého učiti a vystříhati ho chtěla“ [14]) Ano, v dějinách národa našeho zvláště se jeví prst Boží a z dějin jeho patrno, že národ náš jest zvláštním miláčkem Božím. A nyní se opovažují vystupovati zaslepení odchovanci cizoložných zakladatelů socialní demokracie a prohlašují náboženství za věc soukromou a Boha, stvořitele, pána a soudce národů dávati na výměnek. Sam Robespiere se nad tím zhrozil a v onom okamžení, kdy Chaumette donutil konvent, aby Boha zapřev, klaněl se nevěstce, se Saint-Justem nevrle odešel. Věděl, že zbaviti národ víry v Boha jest tolik, jako národ obětovati záhubě a proto neustál, až konvent opět prohlásil nesmrtelnost duše lidské a jsoucnost Boží a sám Robespiere to byl, který dne 20. prairialu (8. června) 1794. při slavnosti ku poctě opět na trůn uvedeného Boha Tvůrce zapálil skupení, jež představovalo atheismus za nesmírného jásotu celé Paříže i celé Francie.

Přátelé v Kristu! Pro krátkost doby jen letmo jsem Vás provedl přírodou, člověkem a člověčenstvem, ale již z toho jste poznali, že nad námi lidmi vládne všemohoucí Bůh, že nad naším nepatrným „já“ dole panuje neskončené „Já“ nahoře. Co tedy odpovíme těm, kteří, jdouce za červeným praporem atheismu budou nás lákati ve své řady? „Blázen řekl....“

Bylo to dne 11. máje roku 1871., kdy milovaní bratři socialních demokratů, Pařížští kommunardi s puškami a bodáky na nich vrazili do chrámu svatého Sulpicia, aby dle své zásady, že náboženství jest věcí „soukromou“, proměnili chrám ten v hospodu, nebo konírnu. Chrám byl naplněn zbožnými, uvědomělými katolíky, kteří stáli pevně jako zeď, nasazujíce prsa svá kommunistickým vrahům.

„Ať žije kommuna!“ volali červení, nutíce katolíky, aby tak volali s nimi. A v zástupech katolíků povstalo hnutí a chrámem zaburácelo volání: „Ať žije Ježíš Kristus!“ Takovou dali uvědomělí katolíci odpověď červeným neznabohům.

„Ať žije červená internacionala!“ volají dnes dědicové kommuny a hlasatelé neznabožství. Nuže, my katolíci odpovězme jim za příkladem svých francouzských bratří: „Ať žije náš Bůh — Ježíš Kristus!“ Amen.

---

[14]) Děj. nár. čes. I. 1, str. 15.

Šestero postních řečí o námitkách proti zpovědi.

Napsal Josef Lhotský, farář v Jirčanech.

I

Zpověď vymyslili a zavedli kněží.

„A postil se čtyřicet dnů a čtyřicet nocí“. Mat. 4, 2.

Svatý Fruktuos, biskup Taragonský ve Španělsku, byl za císařů římských Valeriana a Galiena se svými jáhny Auguriem a Eulogiem odsouzen k upálení, poněvadž víru Ježíše Krista zapříti a pohanským modlám klaněti se nechtěli. Když jej s jahny jeho na místo popravní vedli, shromáždil se kolem nich veliký zástup lidstva, želíce smrti svatého biskupa, neboť pro veliké ctnosti jeho měli jej ve vážnosti netoliko křesťané, ale i pohané. Cestou k popravišti podávali mnozí věřící z úcty a lásky sv. vyznavačům občerstvujícího nápoje, aby se poněkud posilnili. Než ten den byl pátek, na nějž křesťané podle tehdejší kázně postní až do třetí hodiny odpolední ničeho požívati nesměli; a proto nepřijal svatý mučennik nabízeného nápoje, ale pravil: „Nebudu píti, neboť dnes máme pátek, a hodina, kdy půst končí, ještě neminula. Za žádnou cenu nepřestoupím přikázání postní; i sama smrt nesmí mně v poslušnosti mé překážeti“.

Kdo z vás, drazí přátelé, neobdivoval by se této něžné svědomitosti, s jakou svatý Fruktuos přikázání postní zachovával? Ubíraje se k smrti, měl aspoň malého občerstvení zapotřebí, ale on nechtěl je přijmouti, pokládaje to za nedovolené, jen jedinkou kapkou nápoje půst svůj zrušiti. Příklad tento budiž nám povzbuzením, abychom i my čtyřicetidenní půst, který jsme minulé středy započali, svědomitě dle předpisu svaté Církve zachovávali. Jestliže božský Spasitel náš, jak v dnešním evangeliu jste slyšeli, čtyřiceti dnů a čtyřiceti nocí se postil, t. j. všeho pokrmu se zdržoval, má snad nám býti za těžko, v tomto posvátném času nějakou újmu v pokrmu a nápoji sobě učiniti a jednou v témdni masa se zdržeti? Toť bychom věru nezasluhovali ani jména křesťanů, t. j. učenníků Ježíše Krista, kdybychom ani tuto malinkou oběť přinésti Mu nechtěli.

Než o tom déle mluviti nebudu, ježto vím, že přec jen velmi nepatrná část lidí, která ani za řeč nestojí, proti tomu se prohřešuje. Ale v tomto posvátném čase máme ještě jinou povinnost, povinnost totiž, abychom se skrze svátost pokání a Nejsvětější Svátost Oltářní k svátkům velikonočním náležitě připravili, čili máme jeden každý velikonoční zpověď vykonati. Povinnost tato

jest tak přísná, že podle ustanovení Církve každý, kdo aspoň v tomto čase k svaté zpovědi nejde, samovolně katolickým křesťanem býti přestává, a že duchovní správce pod těžkým hříchem takovému křesťanu, pakli bez pokání umře, jako samovrahu křesťanský pohřeb odepříti musí. Ale přes to vše, budiž to Bohu žalováno, jsou mnozí, kteří této své povinnosti neplní a tím sebe o jméno katolického křesťana připravují, a svévolně do záhuby sobě pomahají. Příčiny toho jsou ovšem u rozličných lidí rozličné. U některých jest to pouhá nedbalost, u jiných nevědomost a u přemnohých, řekněme to zjevně, plané rozumářství, pýcha a nevěra. A takoví zejmena uvádějí pak proti svaté zpovědi rozmanité námitky, aby aspoň zdánlivě svědomí své, které se na konec přec ohlušiti nedá, utišili a uspali.

Aby vás, drazí přátelé, domnělá moudrost novověkých rozumářů nesvedla, uvedu během těchto šesti svatopostních neděl některé z předhazovaných namitek; o každé ukážu, co se na ní nalezá pravdivého neb lživého. Dnes popatříme na jednu z nejobyčejnějších a nejznámějších. Slyšte!

Pojednání.

„Ano, šel bych k zpovědi“, praví mnohý rozumář, „šel bych k zpovědi, kdyby byla od Boha ustanovena; ale já jsem četl v jedné učené knize, že zpověď vymyslili kněží, aby tak tajemství lidských se domakali a tím spíše lidi v temnosti udržovali“. Není-li pravda, křesťané, že jste už někdy něco takového slyšeli?

Než co mám odpověditi na tuto námitku? Co jiného, *než že nemá podstaty žádné.* Nebo rcete, co pak lidé obyčejně vymýšlejí a vynalezají? Zajisté vždy něco takového, co jim časný užitek přináší, ku př. železné dráhy, telegrafy, stroje atd. A jaký užitek mají kněží ze zpovědi? — Odpovězte! — Tomu, kdo tvrdí, že ji kněží vymyslili, přál bych, aby byl jen několik měsíců na místě zpovědníkovu. Ten by to jistě vícekráte neřekl! Neboť žádná práce našeho povolání není tak namahavá a unavující, žádná nepřivádí kněze tak záhy do hrobu, jako zpovídání. A takovou práci by si kněží sami na sebe uvalili?

A ostatně, kdo pak zpověď vynalezl, a kdy a kde ji ponejprv do Církve zavedl? To by přec museli protivníci naši věděti, jako to vědí o železnici, o telegrafu, o šicím stroji a t. d. Ale o tom neví nikdo ničeho, a nikdo nemůže říci: Na tom místě, toho času, od toho neb onoho papeže neb biskupa byla zpověď zavedena. O tom nenaleznete v celém dějepisu ani zmínky, kdybyste se sebe více namáhali.

Protivníci zpovědi praví ovšem, že to učinil papež Innocenc III. Ale to jest od nich buď *veliký blud a nevědomost*, aneb *veliká lež a zlomyslnost.* Papež tento svolal r. 1215 do Říma dvanáctý všeobecný sněm církevní, který se jinak čtvrtý Lateranský nazývá, a tento sněm pozoruje totiž, že pro vzrůstající vlažnost náboženskou mnozí křesťané svátost pokání a Nejsvětější Svátost

Oltářní, kterou první křesťané tak horlivě přijímali, nyní zhusta zanedbávají, nařídil mezi jiným v kanonu 21., „aby každý věřící křesťan aspoň jednou v roce svému nařízenému knězi se zpovídal a v čase velikonočním Nejsvětější Svátost Oltářní přijal“. Suďte, nejmilejší, lze z tohoto nařízení člověku rozumnému a vášní nezaslepenému uzavírati, že zpověď *teprv v 13. století* byla vymyšlena a zavedena? Nemusel by ten, jenž něco takového tvrditi se opovažuje, důsledně totéž o Nejsvětější Svátosti Oltářní tvrditi, že ji totiž papež Innocenc ustanovil a zavedl, poněvadž přikázání dal, aby ji každý aspoň v čase velikonočním přijímal?

A dejme tomu, že by papež Innocenc neb sněm Lateranský se pokoušel zpověď zavésti, myslíte, že by to šlo tak hladce? Myslíte, že by k tomu mlčeli kněží, když by se jim najednou takové nebývalé a hrozné břemeno ukládalo, jak v nejtužší zimě, tak největším vedru v zpovědnici seděti a věci poslouchati, které netoliko žádného potěšení jim nepůsobí, ale často srdce bolestí naplňují? Já řku, mlčeli by k tomu kněží, a dali by tak snadno uvaliti na sebe i takové břemeno, které jim ukládá, aby k umírajícím a nakažlivě nemocným s nebezpečenstvím ztráty života zpověď slyšet chodili, kdyby teprv tenkrát zpověď se zaváděla, a kdyby nevěděli, že zpověď jest ustanovení samého Boha? A dále co by říkali tehdejší věřící? Mlčeli by? Myslete si, že byste byli na jejich místě, že byste staletí o zpovědi nic nevěděli a neslyšeli, a nyní by z čista jasna nějaký biskup neb papež od vás žádal, abyste z hříchů svých i netajnějších se zpovídali a lidem je zjevovali — jinak že se vám neodpustí. Řekněte mi upřímně, dali byste se k tomu pohnouti? Ó vím, že byste řekli: „Ty zavádíš něco nového, co ani Kristus ani apoštolové nečinili. Ty nemáš práva něco takového žádati. Naši rodiče a prarodiče došli odpuštění a přišli do nebe, aniž by se zpovídali. Také my nemusíme a nebudeme se zpovídati!“ — Suďte sami podle sebe, jest to možno, aby zpověď byla lidským vynálezem?

A kdo by přec ještě tuto nemožnost za možnou měl, vezmi do ruky pořádné dějepisné knihy a spisy sv. Otců a učitelů Církve a čeho se tam dočteš? Z těch poznáš, že před papežem Innocencem všude po všecka století až do časů apoštolských byla zpověď v obyčeji. Vezmi do ruky spisy sv. Bernarda, který r. 1072, tedy téměř 150 let před sněmem Lateranským umřel, a tam dočteš se o zpovědi tato slova: „Proč stydíš se hřích svůj vyznati, an jsi se nestyděl jeho se dopustiti? Jestliže se snad stydíš jedinému a to hříšnému člověku hřích svůj svěřiti, co medle učiníš v den soudný, kdež tvé svědomí před očima všechněch zjeveno a odkryto bude?“ Ser. de diver. Smo 104. n. 6.

A nyní jdi o století zpět, a tu čteš ve spisech opata Regia, který umřel r. 915, o zpovědi takto: „Kněží musí sobě svěřený lid napomínati, aby každý, kdo hříchy stížen býti se cítí, rychle do chrámu pospíchal . . . tam v pokoře a skroušenosti srdce z hříchů se vyznal — svátost pokání přijal“.

A opět o století dříve, totiž r. 847, tedy přes tři sta šedesát let před sněmem a papežem, o kterém nepřátelé mluví, že zpověď vymyslil a zavedl, ustanovil Mohučský arcibiskup Rabanus Maurus na provinciálním sněmu v Mohuči takto: Kněží mají také umírající zpovídati a jim pokání uložiti, a teprv po zpovědi rozhřešení, Nejsvětější Svátost oltářní a poslední pomazání jim uděliti".

A sto let před Rabanem Maurem ustanovil rovněž v Mohuči veliký apoštol Němců, svatý arcibiskup Bonifac: „Při každém vojevůdci má býti ve vojšti kněz který by jeho vojáky jak v ležení tak na bojišti zpovídal". A skoro v tentýž čas nařídil v Metách biskup Chrodegang, „že se mají křesťané třikrát v roce zpovídati, a kdo chce, i častěji, mnichové každou sobotu" Ejhle, skoro 500 let před papežem Innocencem, který nejméně jednou v roce zpovídati se nařídil, kázal tento biskup třikrát v roce se zpovídati! Jak mohl kdy teprv papež Innocenc III. zpověď vymysliti a zavésti?

Skoro o tři sta let dříve napomínal papež Lev Veliký lid svůj „aby nejprve z hříchů svých Bohu se vyznal a pak knězi z nich se zpovídal, kterýž za hříchy kajícího oroduje". Ep. 136. ad. episc. Campan.

Ve čtvrtém století po narození Krista Pána napomíná svatý Otec církevní Pacian důrazně ty, kteří „nerdí se hřešiti a stydí se zpovídati", aby nehanbili se zakoupiti si zpovědí život věčný. Libell. de poenit. et confess. V tomtéž století krásně mluví o zpovědi sv. Ambrož, arcibiskup Milánský a zvláště veliký jeho žák sv. Augustin, který, abych z mnohých krásných poučení jeho o zpovědi aspoň jedno uvedl, takto píše: „Ó člověče, proč se stydíš vyznati hříchy své? Jsemť hříšník jako ty; člověk jsem a vyznávám, že mi nic není cizí, co jest lidského. Člověk člověku, hříšný člověk hříšnému člověku. Zvol, co chceš . . . Proto Bůh zpověď žádá, aby člověka pokorného vysvobodil. proto zavrhuje nezpovídaného, aby potrestal hrdého". Ennar. in Psalm.

Ještě dříve žádá svatý Athanasius, biskup Alexandrinský, aby se lidé zpovídali také z hříchů myšlénkami a žádostmi spáchaných. Tak mluví a píší biskupové ve čtvrtém století, *tedy 900 let před Innocencem III. o zpovědi!*

V třetím století jest svědkem zpovědi svatý Cyprian, který jako biskup Kartaginský r. 258 byl umučen, a jenž napomíná křesťany takto: „Milí bratří, jeden každý se zpovídejme, dokudž na světě jsme, dokudž ještě k dostičinění a udělenému skrze kněze odpuštění u Pána se přivoluje". Tract. de lapsis.

Na začátku druhého století vypravuje sv. Ireneus, který byl žákem svatého Polykarpa a tento bezprostředním učenníkem svatého apoštola Jana, o hříšnících, kteří zpovědí se obrátili, a o jiných, kteří sobě zoufali, poněvadž nepravým studem svedeni skrze zpověď svědomí svému ulehčiti nechtěli.

A nyní hledej se mnou svědka pro zpověď v století prvním. Tím jest bez odporu svatý Kliment, který dosedl na papežský stolec 25 let po smrti svatého Petra, svaté apoštoly osobně znal, a ještě za živobytí svatého Jana mučennickou smrtí umřel. Ten

píše: „Kdyby se byl vloudil nějaký hřích do srdce člověka, tedy je-li o spasení pečliv, nemá styděti se představenému Církve vyzpovídati se, aby od něho slovem Božím a spasitelnou radou uzdraven byl“. Epist. ad Dyonis.

Konečně i svatý evangelista Lukáš vypravuje ve skutcích apoštolských Sk. ap. 19, 18, že k svatému Pavlu v Efesu „mnozí z věřících přicházeli vyznávajíce a vypravujíce skutky své,“ ovšem ne dobré, aby se chlubili, ale zlé, aby odpuštění dosáhli.

Nuže, křesťane, co následuje z těchto svědectví, jež jsem ti uvedl? Budeš snad ještě tvrditi, že zpověď jest výmysl lidský od papežů až v 13. století do Církve uvedený! Rci přec, mohl Innocenc III., který roku 1215. žil, zpověď zavésti, když po všechna dřívější staletí, jak jsem ti dokázal, byli zpovědníci, kteří zpovídali, a křesťané, kteří se jim zpovídali? když již apoštolové zpovídali? Tvrditi toto bylo by zrovna tak pošetilé, jako kdyby někdo chtěl mi povídati, že teprv před sto lety byl prach vynalezen, kdežto přece vím, že již před pěti sty lety k dobývání hradeb děl se užívalo a z nich se střílelo.

Ne, svatá zpověď není výmysl lidský, ale jest od samého Ježíše Krista ustanovena, neboť praví svatý Augustin: „Čeho veškerá Církev všudy a vždycky učí a zachovává, o čem nemůže se udati čas, kdy to povstalo neb zavedeno bylo, o tom vším právem se věří, že božského jest původu.“ De bapt. l. 4. č. 24.

Ale my i víme, kdy Pán Ježíš zpověď ustanovil. Otevřete jen evangelium svatého Jana a tam naleznete psáno, že Pán Ježíš zjeviv se po svém vzkříšení apoštolům vdechl na ně řka: „Přijmete Ducha Svatého: kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim; kterýmž zadržíte, zadržány jsou.“ Jan 20, 22. To jsou slova samého Spasitele, která, tuším, jsou tak jasná, že nepotřebují vysvětlení; Kristus odevzdává jimi prvním kněžím Svým moc, hříchy odpouštěti, neb zadržovati; On ustanovuje první kněze Své soudci nad hříšníky. Ale rcete, může soudce rozhodovati o věci, které nezná? Mohli apoštolové, mohou kněží hříchy odpouštěti, neznají-li jich? Kněz přijde-li k němu kajícník, nemůže ani věděti, zdali vůbec hřešil, tím méně jak a mnoho-li hřešil; a proto jest nevyhnutelně třeba, aby před ním kajícník svědomí své otevřel, hříchy své vyznal čili aby se vyzpovídal, a sice tak, aby kněz byl s to rozhodnouti, zdali mu hříchy hned odpustiti může, či má-li mu je snad zadržeti, až by kajícník odpuštění hodnějším se stal. To ale může se státi pouze ve zpovědi, jak ji nyní máme. A tu jednoduchý, zdravý rozum lidský musí uznati a říci: „Nikdo jiný neustanovil svatou zpověď, leč Ježíš Kristus sám.“

Kdo jinak tvrdí, kdo zejmena praví, že kněží zpověď vymyslili, nezná povahy lidské, která jen vymýšlí a zavádí věci, které by jí ne na obtíž, ale k hmotnému prospěchu a užitku byly; nezná dějepis Církve, který svědčí, že zpověď po všecka století v obyčeji byla; nezná evangelia, které pro zpověď svědectví vydává: on jest buď *nevědomý*, aneb co by ještě horší bylo, *pyšný domýšlivec*,

který asi z mnohých věcí měl by se zpovídati, ale nechce, poněvadž mu hřích příliš milý jest.

Křesťane, nepohrdej tedy, netup zpovědi, neb ona jest zřízení Boží! a věz, že bez zpovědi nenajdeš pokoje, nedojdeš odpuštění. Viz Jidáše, i on věří v Krista, i on želel toho, že zradil krev spravedlivou, navrátil zase 30 stříbrných knížatům kněžským řka: „Zhřešil jsem zradiv krev spravedlivou“ — a došel snad pokoje? Nikoli! Došel snad rozhřešení a odpuštění? Nedošel, ale šel a osidlem se oběsil. Hledal pokoje tam, kde ho není, hledal ho ve světě a nenalezl. Tak se i tobě stane, nevyznáš-li se knězi na místě Božím; budeš poběhlíkem jako Kain a naposledy si ještě zoufáš jako Jidáš. Nebo věz, zoufalci, kteří si učiní smrt s rozvahou bez pomatenosti a při dobrém vědomí jako Jidáš, jsou sami rouhači, nemodlenci, neznabohové, kteří nechodí k zpovědi. Nekráčej, pro Bůh! po cestách jejich, nedávej se zaslepiti marnou námitkou, že zpověď jest výmysl lidský, ale děkuj raději Pánu Ježíši za tak velikou milost, že svatou zpověď ustanoviti ráčil. Ty cítíš, že hřích tebe neblaží, že třeba ti odpuštění. Chceš-li ale odpuštění a pokoje, musíš ku knězi; a má-li kněz rozhřešení tobě uděliti, břímě s tebe sejmouti, musíš mu všecky záhyby srdce svého odkrýti, všecky těžkosti své mu svěřiti, neb on není jako Pán Ježíš vševědoucí, aby věděl, co se v srdcích každého děje. Učiň tak co nejdříve a nebudeš toho želeti. Svědomí tvé úzkostí a nepokojem zmítané se utiší, a ty zakusíš pokoje, jehož jsi snad nikdy nezakusil, pokoje, který jest předtuchou onoho nebeského míru, jejž Bůh všem pravým kajicníkům zaslíbil a věčně požívati dává. Amen.

II.

Povinnost zpovídati se člověku jest ukrutná a nepřirozená.

„Pane, dobréť jest nám zde býti“.
Mat. 17, 4.

Vypravuje se, že jeden nábožný a horlivý missionář, který v těžkém povolání svém zdraví ztratil, leže na lůžku smrtelném sladce se usmíval a s veselou tváří k smrti se strojil, ačkoliv byl svírán velikými bolestmi. I tázali se ho přítomní přátelé, čím to, že ve své bolestné nemoci tak vesel býti může? A on dal jim za odpověď: „Četl jsem kdysi, kterak Sokrates umíraje veselil se, že uzří Homera, Herodota a jiné slavné a výtečné muže. Mohu-liž tedy i já jinak, než radovati se, věda, že Spasitele svého Ježíše Krista, svaté arciotce, proroky, apoštoly, jakož i zástupy svatých a andělů Božích na onom světě viděti budu? Bože, jak potěšitelná jest tato myšlénka, že Krista a všecky svaté Jeho viděti a věčně ve společnosti jejich žíti budu!“

Nejmilejší křesťané! Těšila-li tohoto věrného sluhu Páně již myšlénka a naděje, že do společnosti Boží a svatých přijde, jak

teprv blažen bude, kdo jednou s nimi skutečně obcovati bude? Jak plesal dnes svatý Petr, když božského Mistra svého v nebeském proměnění viděl, a vedle Něho Mojžíše a Eliáše spatřil! Radostí jest celý bez sebe a jediné, co ze sebe vypraviti může, jest: „Pane, dobré bez sebe nám zde býti; chceš-li, udělejme tu tři stánky. Tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden. Mat. 17, 4.

Nepochybuji, nejmilejší, že vy všichni co nejvroucněji sobě přejete, abyste jednou na Boha svého patřiti a před trůnem Jeho Velebnosti s anděli a svatými radovati se mohli Chcete-li však cíle toho dojíti, musíte nevyhnutelně po cestách k Němu vedoucích kráčeti. A které jsou ty cesty vedouci do nebe? První nejkrásnější a nejpohodlnější jest cesta nevinnosti; ale bohužel, že málo jest těch, kteří kráčejí po ní! Kteří této cesty se zbavili, musí kráčeti po cestě druhé, obtížnější sice, ale rovněž jisté a bezpečné, *po cestě pokání* t. j. musí skrze svátost pokání s Bohem se smířiti a pak po celý život hříchu se varovati. Jelikož ale Bůh, jak minulé neděle jsme se přesvědčili, za jeden prostředek ku smíření se s Ním svatou zpověď ustanovil, jest potřebí, aby také svatou zpověď vykonali. K tomu vybízí nás Církev svatá často; nejvíce ale vybízí nás k svaté zpovědi v tento čas postní.

Než ale tu slyším opět namítati křesťana-rozumáře: „Jak mohl bych chyby a křehkosti své zjevovati člověku, horšímu snad nežli jsem já? Toť požadavek přímo nelidský a ukrutný, jenž příčí se přirozenosti a důstojnosti člověka.“

Popatřme na tuto námitku a vizme, co na ní pravdivého.

Pojednání.

Křesťane, který takto smýšlíš a mluvíš, pomysli sobě, že bych ti na tuto námitku neměl co odpověditi, a že bych musel připustiti, že zpověď jest břímě a sice těžké břímě; dejme tomu, že bych musel tuto námitku uznati: co myslíš, přestalo by proto býti pravdou, že byla zpověď od Krista Pána k našemu očistění ustanovena? Přestala by proto pro nás povinnost zpovídati se? Myslím, že nikoliv! *Bůh jest náš Pán*, náš nejvyšší Pán, a jako Pán má přec *právo poroučeti*, a my máme povinnost poslouchati, poslouchati bez výjimky i tehdy, když nám něco obtížného velí. Je-li zpověď něco obtížného, jaká pomoc? Bůh ji velí, a ty, uznáváš-li vládu Jeho nad sebou, máš a musíš poslouchati.

Ale s tím břemenem není to tak hrozné. Ba já pravím, že *jest to břímě lehké a lidské přirozenosti zcela přiměřené.*

Cheverus, biskup Bostonský požíval svého času tak velké důvěry, že i mnohé protestantské paní ze stavů nejvznešenějších k němu přicházely, jemu své srdce otvírajíce a nejtajnější těžkosti domácí i svědomí svého mu svěřujíce. Jednoho dne pravila jedna z těch paniček biskupovi, že zpověď jest dosud to nejprotivnější, co ji od katolické víry odvracuje a zdržuje, by ji přijala. I vece na to biskup s úsměvem: „Aj, ctěná paní, zpověď není vám tak protivná, jak myslíte, ano vy uznáváte její potřebu a cenu, neb

již dávno jste se mi zpovídala nevědomky. Vždyť pak zpověď není nic jiného nežli svěření se s těžkostmi srdce a trápením svědomí, a s tím jste mne na vlas obeznámila, abyste ode mně rady přijala.“

Jako tato paní protestantská mluvíš i ty. Mluvíš proti tomu, k čemu vlastní přirozenost a srdce tebe táhne. Povaha naše jest již taková, že rádi svěřujeme jiným, co se děje v nitru našem. Každý hledáme si přítele, jemuž bychom mohli srdce své otevříti. Zejmena doléhají-li na nás těžké kříže a utrpení, toužíme zvlášť po srdci přátelském, které by nám břímě naše nésti pomáhalo a je ulehčilo. Nejvíce však ohlíží se člověk po duši spřízněné, tíží-li jej vina a děsí-li jej svědomí. Sdělí-li takový nešťastník úzkost svou s jiným a ji takřka do srdce přítele a důvěrníka přeleje, tu zdá se mu, jako by polovice břemene, které ho tíží, s něho spadla, a jemu se ulehčí. Proto svěřuje se i loupežník v lesích loupežníku sobě rovnému; prostopášný světák, nevěrec a neznaboh činí totéž před prostopášníkem, nevěrcem a neznabohem. Ba člověk mnohdy ani nehledí, je-li to přítel pravý, jemuž se svěřuje, nedbá ani toho, že by vyznání jeho mohl ku škodě jeho užiti, jen když zjeví, co jej tlačí a tíží. Zkušenost potvrzuje to ne jednou, ale stokráte. Či neslyšel si již, že ten neb onen zločin přišel na světlo jen proto, že ti, kteří jej spáchali, mlčeti nemohli, nemlčeli? Spáchavše zločin prchli snad přes moře do dalekých zemí, žili tam bezpečně a beztrestně; a oni vrátili se zpět na místo své hanby a vyznali se sami dobrovolně soudci, aby křivdu napravili, výčitek svědomí se zbavili, pokoje srdce opět nalezli. Z mnohých slyš tu jeden příklad. V Holandě zabil jeden sloužící tajně svého bohatého pána. Pobrav všecky jeho klenoty, přeplavil se do Angličan a začal tam obchod provozovati. Po čase stal se bohatým kupcem, váženým mužem a posléze měšťanostou. Každý ho měl za hodného člověka. Po mnohých letech měl nad jedním vrahem před velkým shromážděním ortel smrti vynésti. Ale když k tomu přišlo, nebyl s to ani slova promluviti, zbledl a třásl se na celém těle, až najednou, nemoha své procitlé svědomí déle umlčeti zvolal: „Jak já mám tohoto nešťastníka k smrti odsouditi? já, jenž sám jsem vrahem?“ Potom k velikému zděšení všech vyznal svůj zločin.

Ejhle, vlastní přirozenost nutí člověka poklesky své jiným zjeviti! Co tedy hrozného a nepřirozeného ukládá nám Pán Ježíš, žádá-li, aby hříšník srdce své před knězem otevřel a rány jeho s ním sdělil? — *On jen vrozené snaze a touze srdce lidského jde vstříc!*

Ba On vyznání toto hříšníku usnadňuje a ulehčuje. Aby měl jistotu, že nepadne do rukou přítele nevěrného a tvrdého, který místo, aby v rány srdce jeho lil balsám útěchy, octem posměchu neb pohrdání ještě více je jitří, postaral se mu sám o důvěrníka, a přikázal mu, aby mu byl víc než přítelem . . . otcem, lékařem. A aby hříšník nemusil se báti, že důvěry jeho zneužije, jej oklame a tajemství jeho jiným zradí, *zavázal jej k přísné, k bezvýminečné mlčenlivosti.*

Křesťane, kdybys všecko to náležitě uvážil a promyslil, soudím že bys zpověď nikdy za břemeno nepřirozené a člověka nedůstojné nevyhlašoval, ale že bys spíše velebil dobrotu a vlídnost Boží, která tak snadným spůsobem chce ti ne okamžitý ale stálý pokoj srdce vrátiti, vinu s tebe sníti, přátelství a lásku Svou opět tobě věnovati.

„Ale když přec jen musím se zpovídati člověku, a kněz jest hříšník jako já, snad větší nežli já!“

Ovšem, hříšníci jsme všichni, neboť praví svatý Jan. „Díme-li, že nemáme hříchu, sami sebe svádíme a pravdy v nás není“. 1. Jan 1, 8. Ale je-li kněz takový hříšník, za jakého jej svět vyhlašuje, to nevíš; za to ale já vím tolik, že se kněžím v nejednom pádu veliká křivda děje. Nikdo nemá tolik zjevných nepřátel jako kněží, a u takových jest ovšem každý kněz hříšný již z předsudku, neboť oni pak pro jednotlivý a mnohdy ani náležitě nedokázaný případ každého kněze z téhož poklesku napořád odsuzují a vini! Mimo to jest kněz nade všecky jiné postaven na svícnu, a tu, co se jinému promíjí, klade se knězi za hřích, a co u jiného jest slabostí, proto chtějí kněze již kamenovati. *Kněz má černý oděv, a na tom jest každý prášek viděti* — ale kdo bez hříchů jest, kdo jest lepší než on, hoď první kámen na něj! Ten který bez hříchu byl, náš nejvyšší Kněz Kristus Ježíš, praví o sluzích Svých: „Kdo vámi pohrdá, Mnou pohrdá, kdo pak pohrdá Mnou, pohrdá tím, který Mne poslal“. Luk. 10, 16. — a člověk, kterému skrze kněze tolik milosti se poskytuje, člověk nechce knězi ničeho prominouti a odsuzuje ho! Já jsem též kněz, a nic sobě vřeleji nepřeji, než aby někdy před mou poslední hodinkou třeba ten nejpotupenější kněz mne s Pánem Bohem navštívil a smířil! Ale tu jak často naplňuje se slovo Páně: „Hledati mne budete a nenaleznete!“ Jan 7, 34. Nedostane se rouhačům a tupitelům kněžstva kněze, nebudou ho hodni, ač by si ho přáli, jako zlopověstný bohaprázdník Voltaire, neboť naplní se výrok sv. Pavla ku Galatským: „Nemylte se, Bůh nebývá posmíván“, a dále dokládá: „Co bude člověk síti to bude i žíti. Kdo rozsívá v těle svém, z těla i žíti bude porušení, ale kdo rozsívá v duchu, z ducha žíti bude život věčný“. Gal. 6, 7, 8.

A ostatně co ti to škodí, křesťane, je-li kněz hříšný, ty jda k zpovědi, hledáš odpuštění a pokoje, a toho se ti dostane, ať zpovídáš se knězi hodnému nebo nehodnému. To snad víš, že milost, kterou nám Bůh uděluje ve svátosti pokání a vůbec ve svátostech, není na nikom vázána a nezávisí na hodnosti kněze. Ta má hlubší prameny — v nebi totiž, odkud se řine. A voda čistá teče troubou hliněnou zrovna tak dobře jako stříbrnou neb dokonce zlatou; na tom nezáleží, jakou rourou teče, jen když se ti jí dostane. Nehleď na rouru, nesuď ji, nekopej do ní, abys jí neublížil, a nedostalo by se ti vody žádné. Však ona roura také se čistí a cídí a pečuje o sebe, aby se ti dostalo hojně vody dobré, vody živé, vody vskakující do života věčného. Jan 4, 14. Nehleď na kněze, nepohrdej jím pro jeho křehkost a slabost, ale buď spíše rád a děkuj Pánu Bohu,

že dal ti za soudce a lékaře člověka tak křehkého a hříchu podrobeného, jako jsi ty. Kdyby byl Pán Ježíš dal tu moc cherubínu a serafínu aneb tvému andělu strážci, který nehřeší, a ty musel bys jemu tajné rány duše své odkrývati a jemu všechny ohavné myšlénky a hříšné žádosti zjevovati, já nevím, připadalo-li by ti vyznání to snazší. Snad stalo by se ti podobně jako Israelitům, kteří když Bůh za hromobití a blesku s hory Sinai k nim mluvil, takto volali k Mojžíšovi řkouce; „Mluv ty s námi, a poslouchati budeme; nechť nemluví k nám Hospodin, abychom snad nezemřeli". Exod. 20, 19. Snad prosil bys také ty Hospodina, aby poslal ti člověka, který by bídu duše tvé vyslechl a soudil. Ó vím jistě, že bys tak prosil, nebo cherub neb anděl, který nehřeší a neví, jak velká jest křehkost a slabost naše, přísněji by s tebou nakládal nežli kněz, který sám křehkostí svých jest si povědom a proto nepohrdne tebou, ale polituje tě a podá ti ochotně pomocné ruky jako milosrdný Samaritán, aby tě zadržel, bys nepadl do propasti z níž není vysvobození.

Nuže, proč pravíš, že zpověď jest jho těžké a nepřirozené, proč nechceš vyzpovídati se knězi? Ó, já vím příčinu, proč zpověď jest ti nesnesitelna. Ty neznáš břímě hříchu, které tebe tíží, a proto neumíš oceniti, jakou maličkost žádá od tebe Bůh, abys se tíže té zbavil. Ty myslíš, že hřích jest maličkost, a proto za břímě máš zpověď, která tě hříchu zbaviti může. Jak jsi ty pošetilý!

Či snad chceš samému Pánu Ježíši bezprostředně své neduhy a hříchy pověděti? Ó ten, jenž odpouštěl hříchy na zemi, nepřijde více na zem, aby hříchy odpouštěl, ale přijde, aby je soudil. Ty neuslyšíš taky hlas s nebe: „Odpouštějí se hříchové tvoji"! Ty nebudeš slyšán, kdybys sebe více volal do nebe o odpuštění, ale uslyšíš hlas, který se stal onomu boháči, o němž vypravuje Pán Ježíš u sv. Lukáše, který na světě také nevěřil, ale teprv, když v mukách byl, uvěřil, ale pozdě: „Mají Mojžíše a proroky, nechť jich poslouchají" — uslyšíš, pravím, hlas: „Máš biskupy a kněze, jdi k nim, neb jim dal jsem moc hříchy odpouštěti a zadržovati"!

Ó slyš nyní hlas můj, abys nemusel jednou slyšeti tato hrozná slova. Odlož pýchu, odlož nepravý stud, otevři srdce své knězi na místě Božím s upřímností a důvěrou a přesvědčíš se, že zpověď není tak hrozné břímě, jak si myslíš; a až pocítíš blahé účinky její, uznáš sám, že to domnělé břímě zpovědi nelze ani přirovnati k onomu ulehčení, jaké ti přinese, a nebudeš více proti ní mluviti, ale budeš spíše s oněmi zástupy, jež viděli, že Pán Ježíš šlakem poraženému hříchy odpustil a jej uzdravil, „báti se a velebiti Boha, který dal takovou moc lidem". Mat. 9, 8. Amen.

Listy katechetické.

Katechese o milosti Boží napomáhající.*)

Pro 4. třídu škol osmitřídních upravil Dr. JAN SÝKORA.

Aby člověk přišel do nebe, musí nutně uchovati v sobě posvěcující milost Boží — musí zůstati Bohu milým až do smrti. Aby však zůstal Bohu milým, musí varovati se zlého, jež se Bohu protiví, a musí činiti dobré, jež se Bohu líbí. Ale to není tak snadné. Neboť má-li člověk varovati se zlého a činiti dobré, musí věděti, co jest dobré, co zlé, a musí míti tolik vůle a síly, aby také vykonal to dobré, které poznal. Neboť kdo ani neví, co jest dobré, nemůže je činiti; ale také ne ten, kdo nemá dosti síly k dobrému, ale právě to jest u člověka velmi zhusta, že buď neví, co jest dobré aneb nemá tolik síly, aby dobré vykonal. Slyšeli jste již při prvním článku víry, že pro hřích Adamův každý člověk přináší s sebou na svět slabost rozumu a vůle; a právě proto nepoznává vždy správně, co jest dobré a co zlé; a když přece pozná to, nemá vždycky tolik vůle a síly, aby zlého se zdržel a konal to dobré, jež poznal. Nemůže tudíž člověk svými silami vždycky zlého se uchovati a konati dobré. — Má-li žák těžkou úlohu a nemůže ji dovésti, čeho pak přeje si? A má-li někdo těžké břímě nésti a nemá tolik síly, aby je unesl, čeho potřebuje? A podobně, každý člověk má varovati se zlého a činiti dobré; ale on nemá vždycky tolik síly, aby je vykonal. *Čeho jest mu také potřebí?* Ano, jest mu potřebí, aby mu někdo pomohl dobré konati, jest mu potřebí jisté pomoci ke konání dobrých skutků. A takovou pomoc dává nám vskutku Duch svatý, dává nám pomoc k vykonávání dobrých skutků. *Co nám dává Duch svatý?* (Napiš: . . . . pomoc k vykon. dob. sk.). *Kdo nám dává tu pomoc? Čí jest to tedy pomoc?* (Napiš za slovo pomoc slova „Ducha svatého“) *K čemu pomáhá Duch svatý touto pomocí?* Ano. A tato pomocí Ducha svatého k vykonávání dobrých skutků jest právě *milost napomáha-*

*) Viz „Pastýř duchovní“ ročník XIII. str. 745.

jící. Co jest tedy milost napomáhající? Pomoc tu dává Duch svatý naší duši; není ji tudíž viděti právě tak, jako není duši viděti? Jaká jest to tedy pomoc, poněvadž jí nelze viděti? (Po případě: jak jinak můžeme to nazvati?) Ano, jest to pomoc *vnitřní.* (Napiš z počátku: vnitř.) Pomocí tou pomáhá nám Duch svatý konati skutky dobré, kterých je třeba ke spasení; pomoc ta prospívá nám tudíž ke spasení; jaká jest to tedy pomoc, poněvadž nám pomáhá ke spasení? Ano. Jest to *pomoc nadpřirozená.* (Napiš za slovo vnitř. slovo „nadpřiroz.“ (Jest tudíž milost napomáhající *vnitřní nadpřirozená pomoc Ducha svatého k vykonávání dobrých skutků* (čili: jest to ta milost, kterou nám Duch svatý pomáhá konati skutky dobré). Co jest milost napomáhající? Proč říkáme, že to jest pomoc vnitřní? Proč říkáme, že to jest pomoc nadpřirozená? Kdo dává nám tu pomoc? K čemu dává ji?

Kterak nám ta milost pomáhá konat skutky dobré, poznáváme na Šavlovi, z něhož se stal horlivý apoštol svatý Pavel. Ten pronásledoval dříve křesťany a myslel, že tím dělá něco dobrého. Domnívalť se, že víra křesťanská jest nepravá, a že tudíž zalíbí se Bohu, bude-li křesťany pronásledovati. Konal tudíž něco špatného a myslel, že činí dobré. Když však jel do Damašku, aby i tam křesťany zjímal, stala se s ním náhle veliká změna. Dostalo se mu milosti od Boha, a s milostí tou poznal Šavel, že víra Kristova jest pravá; a nejen že to poznal, on vyvolil si též víru tu a přistoupil k ní; stal se křesťanem a později horlivým apoštolem a světcem velikým.

Milost ta pomohla mu tedy, aby dobré poznal, aby si je vyvolil a vykonal, jakož i aby v dobrém vytrval až do smrti. K čemu pomohla mu milost ta? (Napiš: ..... aby dob. pozn., ... aby dob. kon. a v dob. až do konce setrv.) Ještě jednou; k čemu pomohla mu milost ta? Jaká to byla tedy milost? Proč? Ano. *Byla to milost napomáhající; neboť mu pomohla konat dobré.* K čemu pomohla mu předem? Čím poznáváme různé věci? Když tedy ta milost pomohla mu, aby dobré poznal, nač působila při něm? Ano; působila *na rozum*; *osvítila totiž jeho rozum*, aby dobré poznal. Co způsobila milost ta předem? (Napiš z počátku: *osv. rozum.*) K čemu pomohla mu ještě? Ano; pomohla mu, aby dobré *vykonal* — aby *si je vyvolil a vykonal.* Čím pak volíme? Nač tedy působila milost ta u Pavla když mu pomohla, aby dobré *vyvolil* a vykonal? Ano. Milost ta posilnila *tudíž také vůli jeho*, aby dobré vykonal a v dobrém až dokonce setrval. (Napiš za slovo pozn. slova: a posil. vůli). Ještě jednou. Co všecko způsobila ona milost při Šavlovi? A podobně pomáhá milost napomáhající vůbec: *osvěcuje náš rozum, abychom dobré poznali, a posiluje naši vůli, abychom dobré též konati a v dobrém až do konce setrvati mohli.* Kterak pomáhá milost napomáhající? (Nacvič.)

Také této milosti jest ku spasení *nutně potřebí*, tak nutně, že by ani bez ní žádný člověk, který dospěl k rozumu, nemohl přijíti do nebe, a to proto, poněvadž se bez ní nikdo zlého neuvaruje a v dobrém nevytrvá. Jest tedy i posvěcující i napomáha-

jící milosti Boží ku *spasení nevyhnutelně potřebí.* Kterak jest třeba milosti Boží ku spasení? Pán Ježíš umřel za všecky lidi, a Bůh chce, aby všickni lidé byli spaseni; proto také uděluje každému člověku pomáhající milost ku spasení potřebnou. Ovšem každému nedává jí stejně; někomu více, jinému méně; ale tolik milosti napomáhající dává každému člověku, kolik potřebuje ku spasení. Komu (kolika lidem) uděluje Duch svatý milost napomáhající? Kolik milostí ku spasení uděluje každému? Proto také nikdo nemůže se vymlouvati, že nemůže se zlého uvarovati a dobré činiti, nikdo naříkati, že by nemohl býti spasen. Každý dostává milost ku spasení potřebnou, každý tedy může býti spasen.

Než ačkoli Bůh každému člověku uděluje milost ku spasení potřebnou, přece *není někomu nic platná.* On nevaruje se zlého, nečiní dobrého, počíná si tak až do smrti a proto ovšem ke spasení nepřichází. Tím není však vinna milost Boží, nýbrž vinen tím člověk sám. Dejte pozor: Miloslav ztratil za tmy desetník; rozsvítil si tedy a hledal. Ale svítil semhle (ukazuj v pravo) a díval se tamto (v levo). Co našel? Co tedy bylo mu to světlo platno? Kdo tím byl vinen? Proč? Ovšem; světla nepoužíval, ježto se jinam díval, než svítil; proto neprospělo mu. Nejinak bylo to u Karla. Ten vezl jisté břímě na vozíku. Cesta vedla do kopce; ale tam nemohl je vytáhnouti; bylť sláb. Tu počal mu Václav pomáhati. Ale sotva začal, přestal Karel táhnouti. A tak se stalo, že břemene nevytáhnul na kopec. Pomoc Václavova neprospěla mu tedy. Kdo byl tím vinen? Proč? Co měl činiti, aby mu Václavova pomoc prospěla? Tak jest; měl táhnouti s ním — měl s ním spolu působiti a podobně jest to při milosti Boží. Bůh dává každému člověku tolik milosti napomáhající, kolik potřebuje ku spasení. Jestli však si jí člověk nevšímá, s ní nepůsobí, nepomůže mu. Ale tím není vinna milost, nýbrž kdo? Proč? Ovšem; neboť milost napomáhající nenutí člověka k dobrému, nýbrž pomáhá mu toliko. A proto má-li *mu prospěti, musí člověk působiti s ní.* Co musí činiti člověk, aby mu milost napomáhající prospěla? Pravil jsem, že Bůh dává každému člověku tolik milosti napomáhající, kolik třeba, aby mohl býti spasen Ale on činí to mnohdy tak, že nejprve dává tolik milosti, kolik třeba, aby se mohl dobře modliti, dobře prositi; a teprv tehdy, když té milosti použije, když se dobře modlí, dá mu milost potřebnou k tomu, aby i jiné skutky dobré vykonal a zlého se uchránil. Aby tedy člověk obdržel všeliké milosti ku spasení potřebné, *má za to prositi;* zároveň však má si býti vědom, že té milosti nezasluhuje; proto má za ni prositi pokorně. Co máme činiti, abychom obdrželi všelikou milost ku spasení potřebnou? (Napiš: *a*) za ni pokor. prosit) Mimo to, jak jsem již řekl, má s ni *věrně spolupůsobiti.* Neboť kdyby si jí nevšímal, s ní nepůsobil, nejen že by mu neprospěla, Bůh přestal by konečně udíleti mu milostí dalších. Máme tudíž také s milostí Boží působiti. Co musíme také činiti, abychom tím spíše milost Boží obdrželi? (Napiš: *b*) mus. s ní působ. Tak právě činil svatý Pavel; použil zcela svědomitě milosti, kterou mu Bůh podával, a

dospěl s pomocí její k tomu, že se stal velikým apoštolem a velikým světcem, tak že sám řekl: Milostí Boží jsem, co jsem, a milost Boží ve mně marná nebyla. Avšak jako svatý Pavel, tak musíme i my působiti s milostí Boží, chceme-li aby nám prospěla, a abychom tím spíše nových milostí dostali.) Ale na tom ještě není dosti. Dejte pozor. Teď svítí slunce; jest proto světlo i zde v pokoji, a my můžeme tu čísti, psáti a podobně. Kdybychom však dali ke všem oknům okenice a zavřeli je, jak bylo by zde? kterak bychom mohli čísti při tom? Co tedy prospělo by nám, že slunce svítí? Proč ne? Ovšem, poněvadž bychom sami činili překážky, sami odpírali, aby sem nesvítilo. A podobně jest to s milostí Boží. Duch svatý dává sice každému člověku potřebných milostí ku spasení; ale jestli jí člověk činí překážky, jestli odpírá jí, neprospěje mu, poněvadž, jak jsem už řekl, nikoho nenutí. A nejen že neprospěje mu, Bůh ještě konečně přestane dávati mu ji, bude-li stále odpírati jí. Tak stalo se právě Jidášovi. Pán Ježíš opět a opět udílel mu milost svou. Ještě při poslední večeři varoval ho. Ano i když už spáchal zradu políbením, ještě tehdy oslovil ho Pán Ježíš jako přítele, aby ho tím spíše pohnul k lítosti a ku pokání. Ale když pořád milosti Jeho odpíral, odvrátil se konečně od něho. Abychom tedy tím spíše obdrželi všelikých milostí ku spasení potřebných, co nesmíme činiti jí? Ano, nesmíme jí v ničem odpírati, nýbrž s ní působiti. (Napiš: *c*) nesmíme jí v ničem odpír.)

Co musíme činiti, abychom obdrželi všelikých milostí ku spasení potřebných? Celé to poví N. (Nacvič.) Ještě jednou: Co jest to milost napomáhající? Kterak pomáhá nám milost ta? (Co působí . . . ? Kterak jest jí potřebí ku spasení? Komu uděluje ji Duch svatý? Kolik milostí dává Duch svatý každému člověku? Proč není někomu nic platná? Co musíme činiti, abychom dosáhli milosti k spasení potřebné? Dobře si to pamatujte a jednejte podle toho. Jest milosti té potřebí nám každého dne, abychom se zlého uvarovali a v stavu milosti zachovali; proto jako denně se modlíme za chléb, volajíce: Chléb náš vezdejší dej nám dnes, tak také denně máme se modliti za milost napomáhající. Čiňte to tedy a proste denně, ano i několikráte za den, aby vám Pán Bůh milost dal. Spolu však varujte se, abyste jí nikdy neodpírali, nýbrž působte s ní. Bůh nabízí vám ji často: mnohdy svádí vás někdo ke zlému; tu napadne vás myšlénka: kdybys to učinil, budeš míti těžký hřích; a kdybys v něm umřel, budeš zavržen; nečiň to. Hle! tu dává Bůh milost a pomáhá, abyste v čas poznali, co jest zlé a varovali se toho. Kéž jste vždycky jen poslechli!

Katechese biblické.

Píše František Vohnout, farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

30.

Slyšeli jste, že Matička Boží obdržela Synáčka svého Ježíše od Boha. I chtěla za to Pánu Bohu v chrámě poděkovati a *Jej Pánu Bohu obětovati*; proto když mu bylo 40 dní, šla s Ním do chrámu Jerusalemského a přinesla předepsanou oběť dvě holoubátka (Slavnost Očisťování blahoslavené Panny Marie čili Hromnic). I vás moji drazí, donesla matička vaše, když jste byli ještě maličcí, do chrámu, aby vás tam také jako dítky Boží Pánu Bohu obětovala a pro vás požehnání Boží vyprosila. Zpomeňte na to často, že jste byli Pánu Bohu obětováni; přicházejte do chrámu Páně a slibte, že se jako dítky Boží vždy chovati chcete. —

Však když Matička Boží byla s Ježíškem v chrámě, tu něco zvláštního se přihodilo. V Jerusalémě byl tehdáž stařičký, zbožný člověk *Simeon*; tomu od Ducha svatého bylo zjeveno, že neumře, dokud neuzří světa Spasitele. Těšil se na to a s pobožností k tomu se připravoval. Téhož dne, když Maria a Josef přinesli dítko Ježíše do chrámu, jakýsi vnitřní hlas vybídl Simeona aby šel do chrámu a jak tam vešel a uzřel, že blahoslavená Panna Maria dítko své obětuje, z vnuknutí Božího poznal hned v dítku přislíbeného Mesiáše; i vzal dítko na lotky (ruce) a radostí velikou naplněn velebil Boha řka: „Nyní rád umru, jen když uzřel jsem Vykupitele, který přinese spasení všem lidem“. *I počal prorokovati o Mesiáši*, že někteří se Ho přidrží a to že prospěje jim ku spasení; jiní ale že se Mu budou protiviti a to že přinese jim zahubu. Matičce Boží ale předpověděl také, co ji očekává jakož Matku bolestnou řka: „Ty pocítíš v duši bolest nevýslovnou, jakoby meč pronikal srdce tvé“.

Mezi tím co Simeon ještě držel dítko na rukou a prorokoval, přišla i zbožná stařena *Anna* do chrámu. Byla již dlouho vdovou a celý život svůj zasvětila Bohu; proto každodenně přicházela do chrámu. I jí chtěl Pán Bůh odměniti za zbožnost její; z vnuknutí Božího poznala i ona v dítku přislíbeného Mesiáše, velebila z toho Boha a všude všem lidem oznamovala, že již naplnil Bůh přislíbení své a Mesiáše na svět poslal.

Tak opětně postaral se Bůh, aby narození Ježíše Krista bylo lidem v známost uvedeno. Nejprve, jak jste předešle slyšeli, stalo se to *skrze anděla pastýřům, nyní pak skrze Simeona a Annu v chrámě lidu.* (Opakujte tedy, kterak bylo narození Pána Ježíše zvěstováno? 1.—2.)

Všickni lidé velice se z toho radovali a velebili Boha; i vám jsem to vyložil, abyste znali dobře svého Vykupitele Ježíše Krista;

Církev svatá to také všem lidem připomíná v tomto času slavnostmi a pobožnostmi svými, aby pamětlivi byli vykoupení svého. Myslím, že i vy se z toho těšíte, co jste o Ježíškovi slyšeli; ale doufám také, že budete Mu vděčni za to, že i pro spasení vaše přišel na svět.

Jak dáte Ježíškovi na jevo vděčnost svou?...

31.

Radostné jsou svátky vánoční, a samy písně kostelní vybízejí nás: „radujme se, veselme se!“ Z čeho pak máme se radovati? Vždyť připomínáme si narození Vykupitele, na Něhož lidé těšili se po 4000 let. A kdo to byl? Kde se narodil? Komu přišel na svět? Celá spása lidstva od Něho závisela. Dal proto také Pán Bůh Jeho zrození hned lidem oznámiti. Opakujte, skrze koho a komu bylo narození Pána Ježíše zvěstováno? 1? 2?

Pastýři Betlemští i lidé v chrámu Jerusalemském pocházeli ovšem z lidu israelského; ale Kristus zrodil se pro všechny lidi; proto i mezi jinými národy dal o tom Pán Bůh věděti, jak vám dnes vypravovati budu. Ve východních krajinách žili v dobrém sousedství vedle sebe tři bohatí a zbožní muži, jimž ony krajiny i s obyvatelstvem náležely, pročež jako *králové jejich ctěni byli.* Zabývali se hvězdářstvím a po dlouhá leta pozorovali běh rozličných hvězd a věděli tudíž, kde která hvězda na obloze se nalezá, tak že vůbec za muže učené čili *mudrce* platili. Právě ten čas, kdy Kristus Pán v Betlémě se narodil, ukázala se jim *zvláštní hvězda*, kterou dříve nikdá nevídali. Jasným světlem lišila se ode všech ostatních hvězd a pozornost jejich k sobě vábila. I pátrali v starých spisech, zdali snad již dříve kdy se okázala; tu ale dozvěděli a rozpomenuli se, že o té hvězdě bylo předpovídáno, že ukáže se, až zrodí se slavný král v Israeli, jenž pak kralovati bude po celém světě. Proroctví toto o Mesiáši, o budoucím slavném králi israelském, známo bylo i v oněch východních zemích a jakési vnuknutí dotvrzovalo oněm zbožným mudrcům, že *tato hvězda naznačuje zrození onoho slavného krále.* Pamatujte si tedy, že narození Ježíše Krista bylo zvěstováno 3.: *skrze hvězdu mudrcům na východě.* Zbožní ti muži nepochybovali o tom zjevení, ale soudili sami u sebe: Když ten nový král má panovati na celém světě, tož bude i naším pánem; slušno tedy, abychom Jej jako Pána svého šli pozdravit. I vydali se na cestu do země židovské a to do hlavního, královského města Jerusaléma, kdež nejspíše doufali dozvěděti se o novém slavném králi. Přijeli tedy do Jerusaléma a tam hned se táží: „Kde jest ten nové narozený král židovský? Ten totiž při jehož zrození dle proroctví ukázati se měla hvězda, a my tu hvězdu jeho viděli na východě; ten král, jemuž náležeti bude celý svět a jemuž jako Pánu svému i my přijeli jsme se poklonit“. Jak krásná to horlivost těch zbožných mužů, kteří tak z daleka přišli se klanět zrozenému Synu Božímu; a mnohým dětem jest obtížno těch několik kroků do blízkého kostela... Tři králové uvedeni byli

k tehdejšímu králi v Jerusalémě, — který to byl? Byl on z rodu Davidova? Herodes byl cizozemec a proto ulekl se, že nyní přijde o království, když nový, slavný král se narodil. Že však jako cizozemec neznal proroctví mesiášská, zavolal kněze židovské a ty, kteří v zákoně Mojžíšově sběhlí byli a proto i zákonníci sluli, a tázal se jich, „kde by se Kristus měl naroditi?“ Mudrci i těmto mužům vypravovali o podivné hvězdě, o níž přesvědčeni jsou, že zrození předpověděného slavného krále ohlašuje. A tak narození Ježíše Krista bylo zvěstováno 4.: *skrze mudrce Herodesovi a zákonníkům.* (Op.) Zákonníci znali Písmo svaté a proroctví o Messiaši; pročež na otázku Herodesovu ihned odpověděli, „že ten veliký vývoda, který by spravoval lid israelský v Betlémě Judově naroditi se má“. Herodes vyptal se ještě tajně mudrců na čas, kdy se jim hvězda ukázala, aby podle toho souditi mohl na stáří dítěte a propustil pak mudrce do Betléma se žádostí, aby až naleznou dítě, přišli mu povědít, že prý se mu půjde také klanět; zatím ale zamýšlel, toho budoucího krále zavražditi. Mudrci ještě za tmy vydali se z Jerusaléma do Betléma a hle, tu opět zjevila se jim ta hvězda, kterou viděli na východě, jako na potvrzení, že dobře jdou, ano zdálo se jim, že hvězda sama je předchází, až konečně zastavila se nad domem, kde byl Ježíšek, jako by jim říci chtěla: „Tuto jest ten, kterého hledáte“. S radostí velikou vešli hned do domu a nalezli děťátko s Marií Matkou jeho a hned padli na kolena a klaněli se božskému děťátku: to připomíná nám slavnost *svatých Tří Králů aneb Zjevení Páně,* poněvadž i zástupcům cizích národů se zjevil. *Přinesli pak Ježíškovi i dary,* každý něco, co vzácného ve své zemi měl: zlato, kadidlo a myrhu. I vy přijdete na ten svátek do kostela; co pak vy Ježíškovi přinesete? Podobné dary: zlato = lásku svou, kadidlo = modlitbu, myrhu = poslušnou oddanost . . . Nyní ale zopakujeme si a naučíte se, jak bylo narození Pána Ježíše zvěstováno 1.—2. - 3 —4.

Je-li vždy prospěšno předčítati žákům celou epištolu a evangelium.

Napsal E. CÍVKA, katecheta v Jičíně.

Moudře nařídila Církev svatá, aby o nedělích a svátcích předčítal kněz v jazyku domácím obě částky Písma svatého, které čte při mši svaté v jazyku latinském. — Jest známo, že mladší pokolení nynější nezná Písma sv. a událostí biblických tak dobře a důkladně, jako pokolení starší. Tuto neznalost nelze snad přičítati za vinu nynějšímu vyučování náboženství, naopak sluší vyznati, že na mnohých školách vyučuje se nyní náboženství mnohem bedlivěji a horlivěji než dříve; ale hlavní příčina, proč vědění náboženské klesá, jest, že není náboženské vyučování tak účinně podporováno ve škole i doma, jako bylo dříve v dobách minulých.

Ve škole staré byly zajisté události biblické opakovány a v paměť vštěpovány čtením i v hodinách *mimonáboženských*, v sobotu pak bylo dovoleno knězi předčítati a vykládati žákům evangelium na neděli připadající. A co ve škole do paměti a do srdce bylo vštípeno, to doma bylo utvrzeno a upevněno. V mnohých rodinách byl obyčej, že v neděli odpoledne předčítal syn nebo dcera *znovu* evangelium, které ráno v kostele slyšeli, a mimo to k duševnímu vzdělání i zábavě předčítala se částka ze života Páně nebo některého svatého. — Kolik asi nalezli bychom nyní rodin katolických, které za nedělního odpoledne čerpají zábavu ze čtení posvátného? — Jaký blahodárný účinek mělo takové čtení posvátné na mravní život rodiny vůbec a na náboženské vzdělání mládeže zvlášť! I kdož by se divil, že při takové péči a oblibě, jaké ve škole i doma události biblické se těšily, byli mnozí, kteří mnohé události z Písma svatého, — zvláště ze sv. evangelií, — nejenom dobře znali, ale je dovedli i z paměti do slova opakovati?

V nynějším mladším pokolení snad marně bychom hledali takového znalce Písem svatých. Kněz náboženství vyučující nenalezá podpory ani ve škole, ani doma, a proto ví mnohý katolík z náboženství a tudíž i z Písma svatého jenom to, čemu ve škole od kněze se naučil. Ale jak rychle zapomínají se i nejdůležitější pravdy, a jak snadno mizejí z paměti i události biblické, jež nejsou v mysli obnovovány a opakovány! Velmi tedy prospívá, když slyší křesťan v kostele opět výklad těch pravd, kterým ve škole se učil a zvláště jest mu užitečno, když celé události biblické v evangeliích znovu na paměť se mu uvádějí. — Před evangeliem čte kněz lidu též epištolu, jež jest obyčejně částkou listu některého apoštola. Mnohé epištoly jsou ovšem nesnadné k pochopení, ale duchovní správce jest povinen, aby věřícím smysl jejich objasnil, ano dle potřeby má i po celý rok ve svých kázáních výkladu epištol náležitou péči věnovati. —

Pozorujme však nyní zevrubněji, mají-li se i žákům, kde zvláštní exhorta pro ně se koná, předčítati vždy celá epištola a evangelium?

Hlavním úkolem exhort pro mládež jest výklad *evangelia*, a proto věnuje katecheta pilnou péči nejprve volnému čtení a pak vhodnému výkladu přečtené částky sv. evangelia.

Mimo evangelium může však přečísti dětem i epištolu, aspoň takovou, které by snadno porozuměly a z které by i některé naučení si pamatovaly. Takové snadno pochopitelné a významné epištoly jsou na př. na neděli 3. a 5. po Zjevení Páně; 2. po Devítníku; 3. po Velikonoci; 2. a 19. po sv. Duchu a j.

Některé epištoly jsou však obsahu nejasného a bez dlouhého výkladu nesrozumitelné. Tyto, myslím, není prospěšno dětem předčítati. Neboť čísti něco jenom proto, aby se četlo, když s jistotou víme, že tomu žáci nerozumějí, jest plýtváním drahocenného času. Takové těžké k pochopení jsou na př. epištoly na neděle 1. a 6. po Zjevení Páně; 1. po Velikonoci; 4. a 16. po sv. Duchu a j.

Také epištoly, jež by v myslech dětských mimo zbožné i *jiné* myšlénky mohly vzbuditi, není třeba žákům předčítati. — K takovým náleží na př. epištola na neděli 4. v postě, kde se vypravuje *o dvou synech Abrahamových*. Smyslu této epištoly nejen děti neporozumějí, ale i nebezpečí jest, že některá slova přivedou je na myšlénky, jež s posvátností slova Božího málo se shodují.

Podobné epištoly: na 3. neděli postní, kde se mluví o *smilnicích* a na 4. neděli po sv. Duchu, kde se vypočítávají rozličné *hříchy těla*, nebylo by na škodu vynechati, anebo částečně změniti, aby snad některým dětem nestaly se jakýmsi kamenem úrazu.

Z téže příčiny může si katecheta dovoliti malé změny i v některých evangeliích. Na př. v evangeliu na 3. neděli po Velikonoci může vynechati větu: *Žena, když rodí, zármutek má* atd.; na neděli 23. po sv. Duchu místo: *žena, kterážto krvotok trpěla dvanácte let*, může říci: která *nemocná* byla 12 let; a na 24. neděli po sv. Duchu bez porušení smyslu může vypustiti větu: *Běda těhotným* atd. Též v evangeliu, které se čte na svátek Zvěstování Panny Marie nehodí se pro mládež věta: *a tento jest jí šestý měsíc* atd., a na den Navštívení Panny Marie: *Nebo aj, jakž se stal hlas pozdravení tvého v uších mých, zplesalo radostí nemluvňátko v životě mém.*

Ať nikdo nenamítá, že jest taková opatrnost přílišná nebo zbytečná, poněvadž někteří žáci oněch nebezpečných slov nebo vět si ani nepovšímnou a kteří si jich pozorněji povšimnou a v myšlénkách jimi se obírají, ti že se tím na mravech nezkazí. Na to však lze odpověditi, že není pro náboženské vzdělání nikterak malicherno a zbytečno dbáti toho, aby každému, když vzpomene si v letech pozdějších na události biblické, jež ve škole slýchal, se vzpomínkou tou jenom čisté a nezávadné představy v mysli se vybavily. —

Podobné změny měly by se provésti i v některých učebnicích — v biblických dějepisech — pro mládež. Chvalitebné jest ovšem přání, aby děti naučily se vypravovati děj slovy Písma svatého, poněvadž mluva biblická lahodou a přesností vyniká, ale není zajisté třeba, aby vždy úzkostlivě doslovný text biblický v učebnici byl zachováván a od žáků z paměti žádán. Některé věty, výrazy a slova v Písmě svatém nehodí se pro vznětlivou mysl žáků. Katecheta sám míst takových nevykládá a vykládati nemůže a tak zůstaveno jest žákům volné pole k přemyšlení a výkladu vlastnímu. Místa taková lépe jest tedy vynechati, nebo náležitě změniti. Touto změnou neutrpí nikterak ani vnitřní cena knihy, ani náboženské vzdělání mládeže, poněvadž není hlavním úkolem školy doslovné naučení biblickým článkům, ale důkladné vštípení obsahu jednotlivých událostí, z nichž plynouti mají naučení věro- i mravoučná pro celý život budoucí.

Katechismus v tabulkách.

Podává P. Václ. Čermák, farář v Hradešíně.

(Pokračování.)

XVI. Tabulka.

Biřmování.

jest ustanovené:	udílí se:	má znamení:
Apoštolové skládali ruce na křesťany, modlili se za ně a tito přijímali Ducha sv., aby víru mezi pohany vyznávali a zachovávali.	Biskup skládá na biřmovance ruce, modlí se, aby přijali Ducha sv., maže ho na čele sv. křížmem, řka: Znamenám tě znamením sv. kříže a biřmuji tě ve jménu O. S. a D. sv.	skládání rukou, modlitbu biskupa, sv. křížmo a slovo Boží: Znamenám tě znamením sv. kříže a biřmuji tě ve jménu Otce, Syna, a Ducha sv.

jež značí:	dává: milost
modlitbou vyprošuje Ducha sv., skládá ruce na biřmovance, že Duch sv. naň přichází; křížmo jest tuk, sílí tělo — vnitřní sílu a dary Ducha sv., vůni dobrých skutků, že jak křesťan má biřmovanec žíti.	že křesťan bývá od Ducha svatého na duši posilněn, aby víru svou vyznával a podle ní živ byl!

Biřmování

jest	může přijmout jen křesťan
svátost, ve které bývá křesťan... skrze svaté křížmo a slovo Boží od Ducha svatého posilněn, aby víru (na křtu sv. přijatou) vyznával a podle ní živ byl.	dospělý, sv. víry a svých křesťanských povinností znalý, v stavu milosti Boží jen jednou platně.

Biřmovanec:

hlásí se:	slibuje:	přijímá:
k Církvi svaté po druhé — a to vědomě a dobrovolně a slavnostně.	že chce svaté víře a Církvi až do smrti věren býti, k motr je toho svědek i rukojmí, že se tak stane.	1. poliček, že pro svou víru má být hotov i protivenství snášet, 2. jméno Svatého, by měl příklad křesťanského bojovníka, dle něhož by se řídil.

Promluvy ku mládeži.

Neděle I. postní.

I. Ve středu začala posvátná *doba postní*, dnes pak jest první neděle této doby. Půst trvá, odpočítáme-li šest dní nedělních, právě 40 dní na památku toho, že i Pán Ježíš na poušti 40 dní se postil. V době postní máme si častěji *vzpomínati na utrpení a smrt Pána Ježíše*, neboť ku konci té doby slavíme svátky velikonoční, o kterých Spasitel za nás trpěl a zemřel. Poněvadž však dítky vzpomínající sobě na smrt otcovu se neradují ani nehodují, tak i my z nařízení svaté Církve máme v postě *varovati se všech hlučných zábav* a radovánek a i v jídle nějakou ujmu si máme učiniti čili *se postiti*. V některé dny, jako ve středu popeleční a kvatembrovou pak o všecky pátky, jakož i v poslední tři dny před Božím Hodem velikonočním jest *přísný půst*, v ostatní všední dny jest však jenom *půst újmy*, kdy totiž věřící starší 21 let jen jednou za den do syta se mohou najísti.

Vy tedy, moji drazí, nemusíte sice ještě půst ujmy zachovati, proto však přece **můžete** *v postě nějakou ujmu si učiniti* a tím Pánu Bohu radost spůsobiti.

Poslyšte, co sobě vypravovali dva hodní hoši, Stanislav a Jaroslav, na začátku postu. — „Já bych se rád postil, i újmu si učinil“, naříkal Stanislav, „ale rodiče nechtějí mi dovoliti“. — „Pak musíš poslechnouti“, rozhodl Jaroslav, „neboť poslušnost jest nade všecko. Vždyť tím také nehřešíš, neboť my nemusíme si ještě v jídle újmy činiti. Avšak já se svým bratrem Jiříkem vymyslili jsme si jiný způsob, jak bychom přece mohli se postiti“. — „A kterak to činíte?“ tázal se Stanislav. — „Když přijdeme ze školy domu“ vykládal Jaroslav „dostáváme vždy chleba s máslem nebo nějaké ovoce. I prosili jsme maminku, aby nám v postě dávala chléb suchý, aneb jen polovic ovoce. To nám neuškodí a přece jsme si odepřeli něco z lásky k Pánu Ježíši“. — „Ty máš pravdu“, přisvědčil Stanislav, „já dostávám do kávy tři kousky cukru, ode dneška vezmu si jen jeden“. — „Učiň tak“, pochválil soudruha Jaroslav a bude-li káva chuti přihořklé, vzpomeň si na hořké umučení Pána Ježíše“. — „Ano, učiním tak“ sliboval Stanislav a ode dneška nebudu také jísti tolik moučných jídel, které mi nejvíce chutnají“. — „I to se mi líbí“, vece Jaroslav. „Já a Jiřík vymyslili jsme si něco podobného. Nám nechutná příliš chlebová polévka a rýžová kaše, i prosili jsme maminku, aby v době postní častěji nám tato jídla vařila a chceme je jísti bez reptání. Tak z lásky k Pánu Ježíši malou oběť sobě uložíme, až pak dorosteme, budeme i půst ujmy přísně zachovávati“. —

Taková dobrá předsevzetí činili oba hoši a Spasitel jistě se zalíbením poslouchal jejich rozmluvu a radoval se z jejich lásky a dobré vůle. — Takovou radost můžete však připraviti svému

Spasiteli v postě i vy, moji drazí! Vždyť i vy snadno podobnou nebo i jinou ještě újmu můžete si učiniti. Ku příkladu. Ráno vstaňte ochotně, i kdybyste ještě nějakou minutu mohly si přileženi, místo hodinu hrajte si v některý den jenom půl hodiny; odepřete si aspoň jeden den v týdnu zábavu se soudruhem, s kterým každodenně se scházíváte; jezte i ochotně ta jídla, která vám příliš nechutnají. — Hle, takovým sebezapíráním sobě neuškodíte, ale Spasiteli svému se zalíbíte a též duši své prospějete. Neboť kdo v mládí dovede si odepříti něco dovoleného, ten i později, nebude-li míti všeho, čeho si tělo žádá, nebude naříkati a v nehodách nebude též malomyslným.

II. Nejenom však postem a odepřením si dovolených věcí máme se na svátky připraviti, nýbrž máme se též přičiňovati, *abychom v postě žádným hříchem Spasitele neurazili.*

Pohleďte na kříž, moji drazí! Jaké bolesti a muky snášel pro nás laskavý náš Spasitel!

Kdo pak vzpomínaje na Jeho utrpení chtěl by Ho hněvati a hříchy urážeti?

Věřím vám, moji drazí, že nechcete svévolně hříchy svými Spasiteli novou bolest působiti, ale vy máte mocného *nepřítele*, který hledí vás k nevděku a ke hříchu *svésti.* A který jest to nepřítel? Jest to zlý duch — *ďábel.* On jest tím nepřítelem, před nímž varuje nás Pán Ježíš slovy: „Bděte tedy, neboť protivník váš ďábel obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil". (I. Petr 5, 18.) Aby nás však poučil Spasitel, kterak máme proti pokušení ďábelskému bojovati, dal se sám, jak nám dnešní svaté evangelium vypravuje, *třikráte od ďábla pokoušeti.* A kterak pokoušel ďábel Pána Ježíše?

Věda, že Spasitel po dlouhém postu hlad cítí, přemlouval ho nejprve, aby učinil z kamení chléb; tak budil v něm touhu po jídle, čili *žádostivost těla.* Pak ho nutil, aby se vrhl se střechy chrámové, slibuje mu, že ho andělé budou chrániti; tím hleděl vzbuditi v jeho srdci *pýchu.*

Konečně ukázal mu krásu a nádheru celé krajiny vůkol; tak snažil se ve Spasiteli vzbuditi touhu po slávě a bohatství, čili *žádostivost očí.*

A tak jako Spasitele *pokouší i vás ďábel trojím způsobem.* On přemlouvá vás někdy k tomu, abyste tak jednaly, jak to vašemu tělu lahodí ku příkladu, abyste zahálely, nebo nestřídmě jedly, mlsaly, a podobně, tím vzbuzuje ve vás žádostivost těla. Jindy zase podpaluje ve vás touhu po cti a slávě, lichotí vám, že zasloužíte chvály a uznání spíše než ostatní; tak vzbuzuje ve vás pýchu. Opět jindy rozněcuje v srdci vašem touhu po bohatství, po lepších šatech a tak vzbuzuje ve vás žádostivost očí. —

Hle, tak rozmanitým způsobem usiluje ďábel duši vaši svésti ke hříchu a strhnouti ji do záhuby! A ptáte se proč ďábel takto jedná? Ďábel jest úhlavním nepřítelem Pána Ježíše a ví dobře, že srdce dítěte hodného jest jako malé nebe, kde má Spasitel svůj trůn. Proto tak na vás doráží, proto vás chce ke zlému svésti,

aby hříchem Spasitele ze srdce vašeho vypudil a sám se v něm usadil.

Aby však nezdařil se ďáblovi jeho zlý úmysl, slyšte, *kterými prostředky*, čili zbraněmi máte *proti němu bojovati.*

a) K vítězství jest třeba nejprve *odvahy a statečnosti.* Ukažte, moji drazí, při každém pokušení svou odvahu, ukažte, že se ďábla nebojíte a pak zajisté snadno zlého nepřítele přemůžete. Ďábel podobá se zlému psu na řetězu uvázanému, který jen toho pokousá, kdo se k němu všetečně blíží. Kdo však statečně kráčí mimo, kdo jeho štěkotu se neleká, ten také žádné škody neutrpí. Pocítíš-li tedy, milé dítě, v srdci svém pokušení ďábelské, nelekej se, ale statečně zvolej: Nebojím se tebe, pokušiteli, neposlechnu tvého vábení — a uvidíš, že ďábel, který jest velmi pyšný, odstoupí od tebe.

b) Kdyby však pokušitel opět se vrátil, uchop se meče, kterého se velmi zlý duch bojí a tím mečem jest — *kříž.* — Jsi-li o samotě, poznamenej se svatým křížem pomalu a zbožně, jsi-li v nějaké společnosti aspoň na prsou svatým křížem se požehnej! Křížem zlomíš sílu svého pokušitele, neboť jako odbojný pes bojí se dutek, tak třese se i ďábel před znamením svatého kříže. (Sv. Chrysostom).

c) Je-li pokušení mocnější, tu přivolej na pomoc jestě *silného pomocníka* a řekni v duchu důvěrně: Pane Ježíši, pomoz mi, Panno Maria, zachraň mne! a uvidíš, že pokušení přemůžeš, neboť s Ježíšem a Marií nemusíš se báti ničeho. Ta jména jsou postrachem pekla. — Hned také, můžeš-li, najdi si nějakou práci, buďto čti, nebo někam jdi, hraj si, nebo piš! Ďábel vida se opuštěna, jde raději od tebe dále.

Milé dítky! Těmito zbraněmi bojujte udatně nejen v postě, ale i v každé době proti tomu nebezpečnému nepříteli duše své. Na váš boj i jistá vítězství pohlížeti budou s radostí s nebe andělé a jako tehdáž ku Spasiteli na poušti, tak sestoupí i k vám, aby vám sloužili a s vámi se radovali. Amen. E. Cívka.

Listy vědecké.

Stopy zjevení v starojonické filosofii.

Napsal Dr. Rud. Horský.

(Dokončení).

Jak patrno, jest základní myšlénka filosofie Thaletovy souhlasná se zprávou biblickou, jen že Thales ovšem tuto myšlénku dle svého názoru dále rozvinul. Odkud Thales má tento náhled? Vymyslil si jej snad sám? Tomu ani křesťanský starověk nepřisvědčoval a Minutius Felix, mluvě o filosofii Thaletově výslovně dí: „Tato theorie o duchu a vodě jest příliš vznešená a hluboká, než aby člověk ji vymysliti mohl; učení to nemůže pocházeti, leč od Boha.“ [21]) Odkud tedy Thales tuto theorii čerpal? Možná, že ji čerpal z prazjevení, které bylo majetkem veškerého lidstva, dokud toto sídlilo pohromadě. Vždyť i stará Orfeova báj o Okeanu a Thetydě jest zkomolená původní pravda, kterou Duch svatý Mojžíšovi znovu odhalil. Možná též, že Thales knihy Mojžíšovy znal, vždyť dlouhá leta zdržoval se v Egyptě a právě v té době byl v Egyptě i Jeremiaš a Baruch s částkou lidu israelského, tož velmi snadno mohl Thales seznámiti se s kosmogonií Mojžíšovou. Buď tomu jak buď, tolik jest patrno, že v základní myšlénce filosofie Thaleta Miletského, tohoto nejstaršího řeckého myslitele a otce řecké filosofie, shledáváme stopy Božího zjevení.

Jak si Thales představoval další vývoj a utváření všehomíra z vody rukou Boží, nelze nám říci, poněvadž zprávy o tom se nám nezachovaly. Jen tolik víme z Athenagory dle svědectví těch, kteří spisy jeho znali, že Thales byl první, který činil rozdíl mezi Bohem a démony, tak totiž, že Boha pokládá za duši světa, démony pak za bytosti duchové. [22]) Jak ale si představoval Boha, co

---

[21]) Octavius cap. 19.

[22]) loco cit. — Proto nesouhlasím s Mullachiem, který (I. 205) se domnívá, ač prý se to jistě tvrditi nemůže, že Thales učil, duše lidské že jsou částí duše světové.

duši světa, není nám známo. Chtěl snad tím říci: „Jako tělo jest dotud živo, dokud v něm duše jest a je pohromadě drží, ale rozpadává se, jakmile duše z něho odejde: tak i svět by se rozpadl, kdyby Bůh ho nedržel?“ Možná! Že si však myslil Boha všudy přítomného, dosvědčuje Laertius, který vypravuje, že Thales, byv otázán, možno-li Boha oklamati, odpověděl: „Ani v myšlénkách ne, poněvadž věříme, že Bůh i naše tajné myšlénky zná.“ [23]) Tím smyslem vykládá také Cicero Thaletův výrok: „Πάντα πλήρη θεῶν εἶναι“, kterýžto výrok Aristoteles určitě vysvětliti si nedovedl. [24]) Thales prý chtěl tím říci, že bohové jsou vševědoucí, což kdyby lidé stále na paměti měli, „fore enim (homines) castiores, veluti quum in fanis essent maxime religiosis.“ [25])

Duši lidskou pokládal Thales za bytost živou a také všemu, co se samo sebou hýbalo a pohyb působilo, duši podkládal; proto připisoval duši i magnetu, poněvadž prý má v sobě sílu přitáhnouti železo. [26]) Co se stane s duší po smrti? Dle svědectví Athenagorova měl Thales za to, že z duší zemřelých stávají se heroové, z duší dobrých heroové dobří, z duší zlých heroové zlí.

Z toho, co jsme dosud o Thaletovi pověděli, seznáváme, že Thales nebyl ani atheistou, ani čirým hylozoistou, nýbrž, že ze všech jonických filosofů snad nejvíce pravdě se přiblížil.

b) Fysika Thaletova rovněž jest ještě v plénkách, mnohé však nás překvapí. Dle jeho mínění jest naše země kulatá a plovouc na vodách, nachází se ve středu světa. Hle, základ Ptolomeova systemu! Hvězdy jsou z téže látky jako naše země, ale v ohnivém stadiu. Zatmění slunce vysvětluje si zcela správně tím, že měsíc, který má své světlo od slunce, postaví se mezi slunce a zemi.

V mathematice se mu připisuje určení některých vět, jako čtvrté fundamentální věty o shodnosti trojúhelníků a o rovnosti úhlů v trojúhelnících rovnoramenných. Že pak, jak Plutarch vypravuje, vypočetl výšku pyramidy svou holí dle délky stínů obou, svědčí o tom, že dobře znal trojčlenkový počet. A když za krále Allyata vypočetl nastávající zatmění slunce, dokázal tím, že na tehdejší dobu byl znamenitým astronomem.

c) O *ethice* Thaletově můžeme souditi z přemnohých jeho výroků, které Mullachius zvláště pečlivě sebral, z nich alespoň některé uvedeme. Za nejnesnadnější věc pokládá Thales poznati sebe sama, ač prý lidé poznání sebe sama mají za nejsnazší, zapomínajíce, že každý člověk jest sám sobě největším pochlebníkem. Za to odpověděl Thales na otázku: co jest nejsnadnějšího? — napomínati jiné a za nejnespravedlivějšího pokládal toho, kdo sám toho nečiní, co na jiném kárá. Jindy byv otázán, kdo že jest nejšťastnějším? odpověděl: Ten kdo v zdravém těle má ušlechtilou duši; „mens sana in corpore sano“ již Thales tedy napověděl. V hostině

[23]) In ejus vita. Podobně dí o něm též Valer. Max. lib. 7. cap. 2.
[24]) „De anima“, cap. 5.
[25]) De legibus. II. 11.
[26]) Aristoteles, „De an“. c. 2.

sedmi mudrců vypravuje Plutarch, že mudrcové dávali si vzájemně otázky. Thales byl otázán na to, co jest lidem nejvíce užitečno a co nejvíce škodlivo? I odpověděl: „Nejužitečnější jest lidem ctnost, neboť skrze ni stává se všechno užitečným; nejškodlivější pak jest hřích, neboť hřích i všechno užitečné poškozuje.

Státní správy si Thales nevšímal, dva znamenité výroky však pronesl: „Neviděl jsem tyrana starého", pravil, chtěje tím říci, že násilí dlouho se při vládním vesle neudrží a jindy řekl: „Tenkráte jest vládce nejslavnější, když lid nebojí se jeho, nýbrž o něho."

K sociologii hledíc pronesl slovo, tuším, nejpravdivější, které by i dnes mělo býti základem urovnání našich rozháraných poměrů socialních: „Obec jest tenkráte nejšťastnější, když lid není ani příliš bohatý ani zcela chudý." A zajisté, ani bohatý kapitalismus, ani schudlý proletariat, nýbrž střední stav jest základem štěstí státu.

Východní liturgie mešní.

Píše Dr. Jaroslav Sedláček, suppl. professor české university.

(Pokračování.)

II. Mešní nádoby a roucha východních liturgií.

Jest několik starších spisů, v nichž modlitby a zpěvy liturgické jsou obsaženy a kdež se nečiní žádné zmínky o obřadech, jež by obětující měl konati. Poznámky ty a upozornění obsažena jsou u nás v tak zvaných mešních rubrikách. Z toho hleděli někteří vyvozovati, že se v první době vůbec žádných zevnějších obřadů nedbalo a že jsou původu novějšího. Jest pravda, že nenalezáme při nejstarších modlitbách mešních těchto rubrik, ale máme výklady obřadů mešních již od Germana, řeckého patriarchy a Dionysa Barsaliba syrského, a ti vykládali obřady, jež od nepamětných dob již se zachovávaly a jež oni v církvích svých již nalezli. Nebylo třeba jich psáti, když byly denním opakováním všem známy: „lex illa scripta non exstat, observabatur tamen", (Conc. Nic. c. 13. dí tak o tom, že nepřítomným má velebná Svátost býti donášena,) někde ani modlitby napsány nebyly, a přece se správně z paměti zpívaly neb vykonávaly.

U obou liturgií, u řecké totiž svatého Jana a u syrské tak zvané Antiochenské svatého Jakuba se vyžaduje, aby přisluhoval knězi při oltáři *jáhen*, ano jáhen může u Syrů obětování sám za kněze vykonati, v řecké liturgii po knězi diakon i obětuje a jest při modlitbách s obětujícím knězem v jakési rozmluvě, upozorňuje kněze, aby obětoval, aby žehnal evangelium, a chléb lámal, kněz zase jáhna žádá, aby na něho v modlitbách pamatoval atd., čímž stává se celý obřad jaksi dramatickým

Východní liturgie předpisují více *nádob* a zvláštní *roucha* ku sv. oběti. Vedle patény a kalicha, velum (pokrývka) a purifikatoria

má kněz syrský ještě tak zvaný *asteriscus* (hvězda), který se dává na paténu, aby svatá hostie nebyla dotýkána pokrývkou; *Závoj*, kterým se paténa i kalich pokrývají, když jsou na nich již obětní dary; jest buď z průsvitné látky, ale i drahocenný a z kovu pozlaceného zhotovený; *lžičku* mají Řekové, Syrové, Jakobité a Koptové a podávají jí velebnou svátost, ač dle chose bar Kefa Syrové až do 11. století rukou podávali; Řekové lžičkou podávají všem, Syrové jen kléru a mnichům; *kopí* malé, kterým kněz řecký rozděluje hostii na čtyři díly, vyžaduje jen řecká liturgie. Na místě purificatoria bývá zvykem dávati do kalicha houbu; sjednocení Orientálové mají lněný šáteček jako latinští. U Syrů kladou na oltář kromě toho polštářík, zvaný *gâmôrâ*, aby si o tento mohl utříti ruce a nádobku s vodou *mšamšanita*, aby si mohl umyti ruce, jak by se dotkl svaté hostie.

Vějíře (u svatého Jana Chr. jeden, v liturg. ostatních po dvou) byly dříve proto zavedeny, by jimi odháněli mouchy od obětujícího, nyní jsou zhotoveny z kovů, opatřeny cymbálky a slouží k ozdobě. Dále jest třeba kadidelnice, zvonků a pod. (Pokr.)

Z mého denníku.

Jest tomu více let, co počal jsem patrologií a patristikou zevrubněji se obírati a soustavně ji studovati. Však sotva jsem počal a již litoval jsem, že dávno již nestalo se tak. Jak velké, neobyčejné a netušené světlo nebeské rozlévalo se od té chvíle čím dále mohutnějším proudem a plnější měrou do duše mé! Zdálo se mi nejinak, než jakoby se tu plnila na mně tajůplná slova Páně: „Proudové z útroby jeho poplynou vody živé“. [1]) Již přestala mi ta slova býti tajůplnými, ježto hojné proudy Ducha Božího zavlažovaly a osvěžovaly útrobu duše mé od oné doby tou měrou, že zdálo se mi, jakoby proudové tito nyní odevšad ke mně přitékali a jakoby se mi plnila nyní prorocká slova Páně: „Otevru na vrchách hor řeky a u prostřed polí studnice, obrátím poušť v jezera vod a zemi bezcestnou v potoky vodné“. [2]) Ba právě: hory, pole, poušť, vše ožilo mi nyní novým životem a netušenými proudy ducha, mluvice ke mně nebeskou, rajskou mluvou Otců církevních.

A toto hojné světlo nebeské osvěcovalo mi odtud jasnou září veškeré odbory bohoslovného studia, veškeré poměry životní, vniterný život duchovní i vnější, usnadnilo a oslazovalo mi veškeré práce a podniky, jež tím nabývaly světla i vznětu, osladilo i veškeré trudy a protivenství života. Kolik vznešených myšlének, co mocných podnětů a neodolatelných důvodů pravdy, Bohem zjevené, ze studnic svatých Otců jsem navážil k poučení sebe sama i bližních!

[1]) Jan 7, 38. (Suš. překl.)
[2]) Is. 41, 18. (dle Suš. překl.)

A jaký to život, jaká síla, jaká vznešenost a moc ducha jeví se v těch žulových postavách a povahách velkých Otců církevních, z nichžto nejeden byl takořka Mojžíšem své doby, jako Athanasius, Augustin, Řehoř Veliký. K nim jest nám proto jako břečťanu k stromu se vinouti, za nimi jako ohnivými sloupy jest nám pouští vezdejšího života bráti se, bychom bezpečně došli zaslíbené země života. Znamenámeť v životech Otců dokonalé, mužné, jemné, nejryzejší povahy křesťanské, dokonalé odlesky pozemského života Páně, tytýž také muže nejučenější, divy věku a muže nejvěhlasnější, kteří byli kdysi buď ve vysokých úřadech postaveni, jako svatý Ambrož. Nilus, M. Victorinus, Aser a jiní, neb muže jimž kynula skvělá budoucnost, jíž ale pro Boha pohrdli, jako Tertullian, Cyprian, Augustin. Jaké to vzory pro křesťana, natož pro kněze v církvi Boží! „In solchem Äther zu athmen, welchem Theologen sollte es gleichgiltig sein?“ zvolal proto velký patrolog Moehler [3]) Solchen Geist in unsere Zeit zu verpflanzen, wem sollte es nicht wichtig erscheinen? Wir kennen es aber in keiner anderen Weise, als dadurch, dass wir uns in die Dokumente jener Zeit vertiefen“.

Ponořil jsem se tudíž i já do těchto medotekoucích bystřin Ducha Božího a vyznávám s radostí, že stal jsem se od té doby jiným člověkem, jiným křesťanem, jiným knězem. I má křesťanská věda a víra, mé církevní přesvědčení staly se od té doby tak pevným, žulovým sloupem a tak jasným světlem, že jsem pak na tu moderní nevěru, netečnost, a nestatečnost, ba již i cynickou smělost oproti samospasitelné pravdě Kristově nemohl jinak pohlížeti, nežli jako na žalostný anachronismus s útrpností, lítostí a s nemalou bolestí duše. — Prosím proto laskavých čtenářů těchto řádků, by neobtěžovali sobě ponořiti se na chvíli se mnou též do těchto osvěžujících proudů Ducha Božího a vyvážili z nich také s veselím ducha trochu vody, vytryskující do života věčného. [4]) (Pokr.)

Z oboru právního.

1. Systemisovati neboli zříditi nové místo správce duchovního jest na volném uvážení úřadů správních.

2. Aby místo pomocného kněze bylo systemisovaným, nutně třeba uznání státního.

Nález správního soudu ze dne 27. května 1893. čís. 1916.

Dekretem biskupa Tridentského ze dne 24. září 1863. č. 2676/599. zřízena byla v Maranu prostá, faře Iserské podřízená primissaria curata (Frühmess-Curatie), jež dekretem knížete arcibiskupa Tridentského ze dne 3. června 1871. č. 1466. udělena neboli propůjčena byla Janu Mioriovi. Tento domáhal se nejprve doplňku své kongruy dle zákona ze dne 13. dubna 1890. ř. z. č. 65.; když

---

[3]) Dr. J. A. Moehler, Patrologie I. Regensburg, 1840. S. 4. 5.
[4]) Jan 4. 14.

však adjustování podané fasse výnosem c. k. místodržitelství Inomostského ze dne 23. ledna 1891. č. 28441. bylo odmítnuto, a neuznáno, že v Maranu místo pomocného kněze jest místem systemisovaným, podal rekurs k ministerstvu v první řadě proti tomuto odepření, při čemž eventuelně připojil prosbu za státní nové systemisování místa toho. —

Leč cis. král. ministerstvo kultu a vyučování rozhodnutím ze dne 1. června 1892. čís. 27072. zamítlo nejen požadavek rekursu, nýbrž i žádost eventuelní.

Do tohoto zamítnutí stěžoval si J. Miori správnímu soudu, jenž však stížnost tu zamítl jakožto neodůvodněnou a to z těchto příčin:

Pokud stížnost opírá se poslední části ministerského rozhodnutí, jest nepřípustnou dle § 3. lit. e zákona ze dne 22. října 1875. ř. z. č. 36. ex 1876., poněvadž úřady správní, jde-li o státní systemisování nových míst duchovní správy po zákonech nynějších oprávněny jsou jednati dle volného uvážení, a tudy odmítnutí žádosti za toto nové systemisování jest věcí, jež z příslušnosti správního soudu jest vyloučena.

Zbývá tedy jenom uvážiti a probrati otázku, zdali rozhodnutí ono, do něhož si stěžováno, pokud jím místo pomocného kněze v Maranu systemisovaným nebylo uznáno a dle toho adjustování fasse bylo odepřeno, zákon porušuje neboli zákonu se příčí.

Vzhledem k této okolnosti stěžovatel klade důraz ve svém rekursu k ministerstvu čís 8354. na to, že ono místo, o něž tu jde knížetem biskupem Tridentským zřízeno bylo v době, kdy platným byl nejvyšší patent ze dne 5. listopadu 1855. ř. z. č. 195., dle čehož tedy že nebylo třeba žádného zvláštního státního uznání, naopak že spíše po zákonu ze dne 19. dubna 1885. ř. z. č. 47. a po nařízení výkonném neboli prováděcím ze dne 2. července 1885. ř. z. č. 99. musí jakožto mlčky dané býti uznáno. Mimo to stěžovatel domnívá se, že úřady státní místo ono uznaly za beneficium tím, že bylo na něm požadováno, by zaplatil poplatek z jmenování neboli ustanovení a že přiznání příjmů roku 1886. místodržitelským účetním oddělením bylo adjustováno.

Správní soud nemohl uznati tyto vývody zákonem odůvodněnými. — Neboť i dle nejvyššího patentu ze dne 5. listopadu 1855. ř. z. č. 195, článek IV. c, jest „obzvláště k vůli příslušnému poukázání příjmů“ nařízeno, že ku založení, rozdělení nebo spojení far třeba jest dříve souhlasu úřadu státních, a byť i tu a tam (výjimečně) při zřizování menších obročí (beneficia minora) tohoto souhlasu bylo pominuto (abgesehen), lze z toho jenom vyvozovati, že zřízení takovýchto menších obročí nepodmiňuje nějaké dávky neboli platu se strany státu, nýbrž spíše předpokládá, že příjmy obroční odjinud kryty neboli uhrazovány budou. Dle toho tedy nutno i tuto přesně přidržovati se zásady, jíž stále i dřívějším i pozdějším zákonodárstvím bylo a jest šetřeno, totiž že všude a vždy, když jde o dávky neboli platy státní, nutno vyžádati si uznání státního.

— V případě tomto však, o nějž běží, takovéhoto uznání státního dosaženo nebylo, a výkony stěžovatelem uvedené, totiž vymahání poplatku z ustanovení, jakož i adjustování fasse ve příčině uznání státního nemají zcela žádné váhy, poněvadž výkony tyto jsou sice výkony úřadů (Amtshandlungen der Behörden), leč nikoli těch úřadů státních, jimž jedině a pouze přísluší rozhodovati o státním systemisování.

(Budw. XVII. čís. 7282.) Vácslav Kocián.

1. Vzájemnost neboli reciprocita ve příčině poplatků pozůstalostních mezi Rakouskem a Ruskem.
2. Poplatky z odkazů na zádušní mše svaté.

Nález správního soudu ze dne 20. dubna 1892. č. 1266.

Dne 20. října 1884. zemřel ve Františkových Lázních v Čechách Rus jménem Probus Barczewski, kterýž před smrtí svou odkázal svému sestřenci zbraně, nalézající se na jeho statku v Rakousku a sice v Haliči, a své neteři na tomtéž statku nalezající se stříbro, porcellán, nábytek, obrazy, jakož i ostatek movitého jmění, jež zbude po zapravení ostatních legátů. Dále odkázal poslední vůlí ze dne 17. října 1880. jistou částku peněžní na 500 zádušních mší svatých.

Když z těchto odkazů předepsán byl poplatek, nebyla s ním dědička V. R. spokojena a odvolala se k ministerstvu finančnímu, které však výnosem ze dne 4. čevna 1890. č. 11123. uznalo předepsání řečených poplatků správným a platným.

Do tohoto stěžovala si dědička V. R. u správního soudu a sice 1. stran předepsání poplatků z odkazů sestřenců Felixe a Paula, jakož i neteře Marie Juriewiczovy a 2. stran poplatku z peněz odkázaných na zádušní mše svaté. (Dokonč.)

Dotazy a odpovědi.

Dotaz.

Jako parocho sponsi bylo mi nedávno oddávati ve zdejším chrámu Páně ženicha z mé osady v L. s nevěstou z osady faráře na N., čemuž tento také ochotně svolil a propouštěcí list pro faráře ženichova vydal. Po vykonaných v L. oddavkách kopulační úkon bez odkladu oznámen proprio parocho sponsae, kterýž ale učiněné toto oznámení se všemi listinami snubními faráři ženicha zaslal nazpět s tím na rubrum podotknutím, „že listiny obou snoubenců jen tehdy se uschovají u farního úřadu sponsae, když oddavky vykonány byly per delegationem od faráře zcela cizého, tedy ani parochi proprii sponsi ani sponsae, což v případu tomto není“. Dovoluji si zdvořile tímto žádati za laskavou odpověď na můj dotaz: Jednal-li p. farář na N. v případě tomto správně, an

úřední oznámení o vykonané kopulaci se všemi listinami parocho sponsi navrátil — a u kterého farního úřadu mají se všechny potřebné snubní listiny v archivu uschovat? Ig. Š., farář.

Odpověď.

Listiny snubní uchovávati má parochus proprius neboli přesněji řečeno ten farář, jenž první má právo kopulovati. Jest ovšem v této příčině v rozličných dioecesích rozličná praxe, leč to lze snadno vysvětliti tím, že jednotlivé dioecese dle všeobecného práva církevního v této věci dvojí stanovisko — každá jiné — úplně po právu zaujati mohou.

Všeobecné zajisté právo církevní při snoubencích rozličných farností nečiní rozdílu — quoad competentiam copulandi a tedy i acta asservandi — mezi farářem ženicha a nevěsty, nýbrž oba na rovný staví stupeň pravíc, že jeden i druhý jest parochus proprius a tudy, že každý z nich valide potest matrimonio assistere a tedy ovšem i acta asservare.

Leč „ad praecavendas lites et aemulationes in singulis fere dioecesibus competentia copulandi[1]) vel *lege* vel *usu propius definita est.*“[2]) A tu je to jádro otázky, totiž, že v jednotlivých dioecesích tento všeobecný zákon neboli vlastně jeho provádění z důležitých důvodů buď zákonem provincijním nebo dioecesním blíže určeno anebo též zvykem ustáleno býti může. A tak tomu skutečně také jest, totiž, že v některé dioecesi buď po zákonu partikulárním nebo po právním zvyku, *příslušným farářem* (parochus proprius) snoubenců jest v první řadě farář *ženichův*, v druhé pak řadě teprve farář nevěstin, jako jest tomu v dioecesi Brixenské, kde platí pravidlo „Ubi sponsa, ibi sponsalia, ubi sponsus, ibi nuptiae“;[3]) kdežto praxe v jiných dioecesích jest právě *opačná*, totiž že *parochus proprius* v první řadě jest farář *nevěstin* a v druhé teprve farář ženichův. Tato praxe jest nejčastější *a zavedena* též *dávným zvykem, církevně schváleným, u nás v Čechách.*[4])

Samo sebou se ovšem rozumí, že takovýto partikulární zákon nebo právní zvyk nemůže býti na újmu *platnosti* všeobecného zákona církevního, výše uvedeného. Ustanovení zajisté, ať ze zákona partikulárního nebo z právního zvyku v některé dioecesi, na příklad u nás v Čechách, že parochus proprius je farář nevěsty — je pouze *affirmans* a nikoli *excludens*, to jest ustanovení takové dává faráři nevěsty *jen praerogativu neboli přednost u vykonávání všeobecného zákona církevního*, nikterak ale nevylučuje, neřkuli aby popíralo, že farář ženichův je též parochus proprius snoubenců.

Je každé takovéto ustanovení partikulární, abych tak řekl,

[1]) A tudy i acta asservandi.

[2]) Aichner Compend. Jur. eccl. p. 581.

[3]) Aichner l. c. adnot.

[4]) Cfr. Borový: Sloh církv. III. v. str. 685 a Binder Scheicher Eherecht, str. 144. a 165.

pouze administrativní, na uvarovanou sporů, jež by z provádění zákona všeobecného skutečně snadno vzejíti mohly, ano Dr. Ed. Rittner, nerozpakuje se tvrditi, že takovýto „předpis (o předním právu faráře nevěsty) má pouze význam *ohledně jura stolae.*“ [5])

Leč jako jisto, že takovéto partikulární ustanovení neruší platnosti zákona všeobecného — a tudy ovšem ani *platnosti manželství*, jež by i přes takovéto provincijní nebo dioecesní ustanovení bylo uzavřeno — tak zase na obrat rovněž jisto, že *opomenouti* nebo *nedbati* tohoto ustanovení partikulárního jest *nedovoleno.* Kde zajisté některému z farářů, z nichž každý po právu všeobecném stejně je parochus proprius, právem partikulárním přiřčena jest zvláštní přednost nějaká, tam musí ji ostatní respektovati neboli šetřiti a to za přísné odpovědnosti. [6])

U nás v Čechách po právu partikulárním přísluší takováto přednost *faráři nevěsty*: ten je v první řadě *parochus proprius* — a proto má také první právo kopulovat. má pravo na štolu, vydává propustný list parocho sponsi, když tento kopuluje, [7]) delegaci knězi cizímu — za to však odpovědným je za vše, zvláště za správnost listin snubních — *a rovněž také tyto listiny uchovává.* A pokud vím, děje se takto u nás v Čechách všude, že listiny snubní uchovává farář nevěsty, propustný list pak farář ženichův.

V. Kocián.

Romanarum Congregationum Responsa plurima ac novissima ad praxim maxime spectantia. *)

Cineres. Ad dubium: Utrum sacerdos finata missa *privata* sacris indutus paramentis possit cineres distribuere?

Et quatenus affirmative: an possit *sibimet* cineres prius imponere genuflexus coram altare nihil dicens? — S. R. C. resp.: *Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.* — Die 16. Martii 1833. n. 4707 ad 5.

* * *

Cineres debent esse aridi in modum pulveris non madidi in modum luti. [1]) S. R. C. 23. Maji 1603. n. 197. ad 6.

* * *

---

[5]) Círk. právo katol., přel. Dr. E. Zítek II. str. 326

[6]) Viz: Binder Scheicher cit. p. 144.

[7]) Ve sv. Hypolitské diecesi, kopuluje-li farář ženichův, nemá zapotřeby propustného listu od faráře nevěsty; ano tam není ani dovoleno v tomto případě faráři nevěsty žádati poplatku štolového.

[1]) Popel nemá býti zvlhčen, nýbrž jako prach suchý.

*) W. Mühlbauer. Decreta autentica tom. I. oper. et. suppl.

Stola in aspersorio porrigendo.

Ad dubium: Quum superior regularis aut alius pro eo recipit Episcopum Ordinarium ad ingressum ecclesiae suae ac ei aspersorium porrigit praeter superpelliceum deferre debeat etiam *stolam?*

Et in casu affirmativo potest hoc facere percurrens una cum Episcopo partem conventus causa comitandi illum usque ad portam interiorem ecclesiae, in qua ei porrigat aspersorium? S. R. C. resp.: *Negative.* Die 5. decembr. 1868. (Syren.)

* * *

Stola in s. baptismo administrando.

Ad dubium: Utrum in administrando Sacramento baptismi licite sacerdos uti possit *stola bicolori ex una parte violacea et ex altera alba* juxta opportunitatem ex ea parte invertenda, quae colorem praeferat a rituali praescriptum? S. R. C. resp.: *Affirmative.* Die 26. Martii 1859. n. 5285 ad VII.

* * *

Decretum generale S. R. C.

Postquam anno superiore per decretum *urbis et orbis* festum *S. Joseph* Confessoris, Sponsi Deiparae Virginis atque universalis Ecclesiae Patroni, ad ritum duplicem primae classis jampridem evectum, privilegio ditatum fuit, translationis in feriam secundam subsequentem, quoties illud in Dominicam Passionis inciderit, et in feriam quartam post Dominicam in Albis, quando die 19. Martii vel Dominica Palmarum vel aliqua ex feriis Hebdomadae occurrerit; a nonnullis rei liturgicae peritis Sacrae Rituum Congregationi sequens dubium propositum fuit, nimirum:

An festum S. Joseph, Sponsi B. M. V., quum transfertur in feriam II. post Dominicam Passionis, vel ad feriam IV. post Dominicam in Albis tamquam in sedem propriam, praeferri debeat tam in occurrentia, quam in concurrentia festis primae classis etiam Patroni loci, Tituli et Dedicationis Ecclesiae in praefatis diebus occurrentibus?

Hoc porro dubium quum a me infrascripto Cardinali Sacrae eidem Congregationi Praefecto in ordinario coetu, subsignata die ad Vaticanum coadunato, propositum fuerit, Emi ac Rmi Patres sacris tuendis Ritibus praepositi, exquisito voto aliquorum e Rmis Patribus Consultoribus, re mature perpensa, ita rescribere rati sunt, videlicet:

Festum S. Joseph in casu transferendum ad normam Decreti lati de festo Sanctissimi Cordis Jesu, nempe locum cedat tantummodo Duplicibus primae classis, ceu Dedicationis, ac Titularis Ecclesiae locique Patroni, quando haec sub duplici praecepto fiant: quibus in casibus die immediate sequenti illud reponatur.

Idem etiam statuit Sacra Congregatio pro simili incidentia quoad *translationem festorum Nativitatis S. Joannis Baptistae et Annuntiationis B. Mariae Virginis*: suppressis quibuscunque anterioribus decretis diversum seu contrarium disponentibus. Die 27. Junii 1893.

Facta postmodum de his omnibus Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII. relatione per me infrascriptum, Sanctitas Sua sententiam Sacrae ipsius Congregationis in omnibus ratam habuit et confirmavit. Die 2. Julii anno eodem.

C. Card. Aloisi-Masella, S. R. C. Praefectus. Vincentius Nussi, S. R. C. Secretarius.

Posudky literární.

Úřední sloh církevní. Příručná kniha praktického úřadování pro katolické duchovenstvo. Napsal Dr. Klement Borový, praelat scholastik metropolitní kapitoly u sv. Víta, člen akademie české císaře Františka Josefa a královské české společnosti náuk, býv. cís. král. řádný profesor církevního práva na universitě pražské. — Třetí, rozmnožené vydání. V Praze, nákladem knihkupectví B. Stýbla. — Cena 4 zl. 50 kr.

S povděkem radostným dojista uvítá kněžstvo dioecesí československých, zvláště však kněžstvo kurátní, toto třetí vydání „Úředního slohu“ vsdp. praelata scholastika Dr. Borového, tak jako s povděkem a radostí uvítalo první a druhé vydání tohoto díla, jež nejenom jest velice praktickou knihou příručnou, nýbrž i znamenitou pomůckou vědeckou.

Rozebírati podrobně obsah spisu tohoto, poukazovati na důležitost jeho anebo zvlášť doporučovati jej — není rozhodně třeba. Nehledě zajisté ani na slovutnost jména vsdp. autora, ani na to, že i první i druhé vydání knihy této úplně bylo rozebráno — již ta jen okolnosť, že „Sloh“ mezi kněžstvem československým od prvního vydání svého úplně zdomácněl a stal se pravým „vademecum“ neboli vlastně „mane-mecum“ duchovenstva zvláště kurátního — jest jeho nejlepší, nejobjektivnější kritikou a nejvýmluvnějším doporučením.

Málo bychom zajisté našli duchovních správců dioecesí československých, ať farářů ať kaplanů, kteří by této knihy neměli.

A jestliže obě i první i druhé vydání „Slohu“ měla takovýto skvělý úspěch, že za poměrně krátkou dobu byla rozebrána a plnou měrou dostála úkolu sobě vytčenému, usnadniti totiž kněžstvu práci ve správě duchovní, — s jistotou očekávati lze, že nové toto třetí vydání ne-li s větším, rozhodně s tímže setká se úspěchem.

Vychází zajisté toto třetí vydání „Slohu“ po době let, během jichž velmi mnohé zákony zvláště státní, dotýkající se nejen agendy farní kanceláře, nýbrž i životních, existenčních zájmů duchovenstva, jako na př. zákon kongruový, — úplně byly změněny anebo novými ministerskými nařízeními a nálezy nejvyšších instancí doplněny.

A dle těchto změn a doplňků zákonodárství i církevního i státního z doby nejnovější upravil vdp. autor toto třetí vydání „Slohu“, takže mnohé stati vydání prvního a druhého jsou doplněny, mnohé zcela neb z části přepracovány. Píšeť o tom sám vdp. autor v předmluvě ku III. vydání str. IX. takto: „U větší míře všímati jsme si

musili průběhu zákonodárství jak církevního tak státního v letech právě minulých. Zákon kongruový již sice r. 1885. byl vydán, avšak praxe v provádění zákona toho teprve v posledním čase, a to zejmena po vyjití ministerialního nařízení z r. 1890. úplně se ustálila, takže jsme nyní důkladněji o přikázaném přiznání příjmů a vydání pojednati s to byli. Branným zákonem z r. 1889. v příčině závady stavu vojenského i povinnosti odvodní nastaly podstatné změny, jichž správci duchovnímu třeba znáti. Pokud vedení matrik se týká, byly od Ordinariatů biskupských v Čechách předepsány nové formuláře; i bylo nutno různé doplňky přičiniti v té části, jež o matrikách a listech matričních jedná. O přijetí jinověrců do lůna církve, o kandidátech duchovního stavu a osobách řeholních, o katechetech a vyučování náboženství ve školách přespolních o náboženských cvičeních mládeže školní, o nadacích mešních, stipendiích, o daních a poplatcích, o stavební konkurrenci, o dispensaci v překážkách manželských vydány různé předpisy církevní neb státní autority, o nichž v novém vydání na příhodném místě pojednáno. Také stať o pohřbech církevních rozšířena a přepracována."

Leč mimo tímto obsažným a podstatným doplněním a zdokonalením spis tento ještě jinou vyniká předností zvláště nad podobné pomůcky německé, posledním časem vydané, tím totiž, že bedlivě si všímá nejen zákonodárství všeobecného, nýbrž i partikulárného dokládaje se zákony zemskými, výnosy místodržitel-kými, a ordinariatními listy nejd. konsistoří dioecesí československých.

Touto předností jest „Sloh" vsdp. Dra Borového kleru československému pomůckou obzvláště výhodnou a důležitou a nenahradí mu jí v této příčině žádná jiná i sebe obšírnější pomůcka, jejímužto autoru tyto partikulárné zákony zemí a dioecesí československých nebyly tak blízky, tak přístupny a tak na snadě, jako vsdp. autoru „Slohu církevního."

Proto nemohu nežli opakovati, co jsem uvedl z počátku, totiž, že doporučovati zvláště duchovenstvu československému tohoto spisu není dojista třeba; stačí podotknouti jen toto: Kdo chce rychle, snadno a na základě nejnovějšího zákonodárství i církevního i státního v různých těch oborech úřadování a správy duchovní se informovat, aby jednal správně, jistě a práci si usnadnil, bez tohoto III. vydání „Slohu církevního" sotva se obejde. Václav Kocián.

* * *

Die Hymnen Johanns von Jenstein, Erzbischof von Prag. Zum erstenmale herausgegeben von G. M. Dreves S. J. — Prag 1886. Píše prof. K. Konrád. (Dokončení).

Neklamným důkazem této trojdílnosti jest text a *nápěv* této písně ve vyšebrodském rukopise N. 42. z r. 1410., tedy z času Jana z Jenštejna nejbližšího. Nápěv její jest zde v skutku trojdílný (v. v. a ℟. na l. 145ª). A Dreves sám otiskl tento nápěv (na str. 131.), ale tak, že i zde rozrušil trojdílnost slohy, ba „verš" čtvrté slohy (jediný) „*Ecce Dei humilis ancilla*" vydává zde dokonce za „repetici".

Podobně má cantilena čís. 25. („de schismate") „Verto in luctum *citerant*" (ne *cithar*...) dvojdílnou slohu. Druhý díl její označuje se v rukopise výslovně jako Ꝑ. (repetitio), při Drevesově sloze 2. 4. 6. a 10., tak že má píseň pět takových dvoidílných sloh. Však toho Dreves opět neznal a podává deset prostých čtyřřádkových sloh. Ve 4 řádku prvé slohy má Drev. „in sine", rukopis jasně „in sin*u*". — Též cantil. čís. 18 má v rukopise dvoj-trojdílnou slohu s Ꝑ., čehož Dr. opět nezná. V 3. verši 10. slohy má rukopis: „Te *decipit* argutiis", což dává větě patřičný smysl, nikoliv Drevesovo „*despicit*". —

Též interpunkce jest v rukopise často jiná, což citelně znáti jest zejména v „cantil." č. 20 („de nativitate D. N."): „Alto ptono personet", a v čís. 27. „Ave virgo Davidica". Zde má rukop. v 6. verši 1. sl „*tu* pia", nikoliv „*et* p.", a v 5. verši 2 slohy „*flagrantia*" nikoliv „fgrantia" (Dreves). — Verše počínají se v rukop. vždy malou, nikoli velkou písmenou, jako u Drev. — A t. d.

Těchto několik ukázek stačí na důkaz, že k správnému vydání, v skutku kritickému, třeba bude, by příští vydavatel těchto Jenštejnových skladeb, ať P. Dreves sám, neb kdokoliv to bude, čerpati musí z Jenštejnova rukopisu samého, nespoléhaje na žádné opisy.

* * *

Dopisy sv. učitele církevního Alfonsa Marie de Liguori, zakladatele kongregace nejsv. Vykupitele. Prvý díl: Povšechné dopisování. Svazek první. Str. XXIV. a 838. — Svazek druhý. Str. 858 velké osmerky. V Řezně u Manz-e. Krámská cena každého svazku 8 marek. Posuzuje Dr. Jan Nep. Soukup, professor bohosloví v Králové Hradci. (Pokračování.)

Několik německých Liguriánů přeložilo toto nejnovější velice rozmnožené vydání, a r. 1893. vyšly v Řezně *již dva svazky prvého dílu*, kterýž podává 1041 (ba 1083, mezitím 42 nově nalezených) dopisů.

Máme tu „*povšechné dopisování*" hrdiny křesťanského v letech 1730.—1885., kterýž jako slavný missionář, jako osvědčený vůdce duchovní, jako zakladatel nové řeholní společnosti, jako vzorný biskup obzvláště ústního podání bedliv byl, avšak začasté i písma používal, by stručnými listy neb delšími dopisy ž vé slovo podepřel. V povšechné této korresp ndenci jsou dopisy *pestrého obsahu a různé důležitosti*; nejčastěji obrací se sv. učitel k členům své kongregace, jež před zlým varuje a k dobrému rozohňuje. Zhusta i jiným osobnostem duchovním i světským, vznešeným i prostým, příbuzným i přátelům, rozličným vrchnostem dopisy zasílá, slovy nehledanými ale srdečnými o rozkvět náboženství a dobrých mravů pečuje. Mnoho je tu též dopisů osobám řeholním, jež slavný světec k životu dokonalému roztomile nabádá.

Již v prvém tomto díle dopisů sv Alfonsa jako v zrcadle zříti lze šlechtice rodem, rozumem i ctností, jehož obraz tím mileji dojímá, čím blíže v důvěrném obcování a dopisování se zjevuje. Ovšem, kdo chce jádro jísti, musí prvé skořepinu rozloušťiti, musí dříve všecky listy přečísti: ježto pak každý k takové četbě času a příležitosti nemá, pokusím se tuto alespoň hlavní rysy a stkvělé paprsky rázovi-

tého charakteru toho podati a to tím spíše, jelikož nám všem s prospěchem duchovním to býti může.

Na začátku setkáváme se s Alfonsem jakožto se členem kněžské kongregace missijní v Neapoli; ničeho se tu nedočítáme o jeho narození dne 27. září 1696 v městečku Marianně u Neapole, ani o jeho právnických studiích, ani o jeho stkvělé advokatuře, ani o theologických studiích jimž Alfons r. 1724, opustiv dráhu právní, se věnoval. Dopisy r. 1730—1732 líčí nám Alfonsa jako horlivého kněze, exercitatora, zpovědníka a rádce duchovního — kterýž také sám věrně se držel svého zpovědníka Tomáše Falcoja, biskupa v Castellamare. Právě v té době znamenáme, kterak něš missionář povzbuzen byv vlastní zkušeností, jakož i ctihodnou sestrou Marií Ćeleste, koná přípravy k založení nové missionářské kongregace, jež by hlavně o duchovní blaho ubohého lidu venkovského se starala. Při tom mu radou i skutkem přispívá Falcoja, kterýž také od nové družiny za duchovního vůdce uznáván. Pomoci takové bylo tím více potřebí, čím větší obtíže samému zakladateli povstávaly; Alfons neklesal na mysli, alebrž spoléhaje na svého otce duchovního v Boha důvěřoval a nelenil, až cíle došel. Odvážným štěstí napomáhá — ne liknavým! Prelát Falcoja dožil se té radosti, že kongregace nová v Neapolsku ve dvou domech se usadila ve Skále a v Čorani; nedočkal se sice založení nové koleje v Nočera-Pagani, ani v Iličeto. Avšak umíraje r. 1743. o té kongregaci pravil: Dílo to z Boha jest; vzroste jako tráva na poli! Téže důvěry byl i Alfons, jak z listů mnohých patrno. — Vedle přání Alfonsova měla nová kongregace slouti kongregací nejsvětějšího Spasitele (ss. Salvatoris) a tak se také nazývala od r. 1732; avšak Benedikt XIV. potvrdil ji r. 1749 pod jménem nejsv. Vykupitele (ss. Redemptoris), odkudž i členové tohoto družstva redemptoristy se jmenují. (Pokr.)

Spolek svatého Josefa

k podporování světského duchovenstva ve výslužbě pro církevní provincii Českou.

Jako v letech minulých, tak právě též za uplynulý správní rok 1893. (od 1. listopadu 1892. až do 31. října 1893.) vydána tiskem účetní zpráva spolku sv. Josefa, z níž poznáváme počet členů, stav jmění a některá důležitá ustanovení spolková.

Zakládajících členů čítá spolek sv. Josefa 32 s vkladem 9700 zl. Činných či přispívajících členů přistoupilo v tomto roce 105, totiž od čísla spolkového 1215. až do 1319., z nichž jest 29 farářů, 72 kaplanů a 4 katecheti z obecných a měšťanských škol. Od valné hromady dne 3. května 1893. katecheti vůbec se zatím nepřijímají za členy.

Počet zemřelých členů činných v tomto roce jest 12 a jeden spolkový deficient.

Na odpočinek se odebralo během roku 6 členů spolkových, majících právo na podporu od spolku.

Stav jmění koncem správního roku 1893. jest následující: Přebytek z r. 1892. na hotovosti 26 zl. 50 kr. a v cenných papírech 221.794 zl. 13 kr. Nové příjmy na ročních příspěvcích a Ingressu od členů přispívajících 19.603 zl. a na úrocích z jistin 10.655 zl. 42 kr. Cenných papírů pak za hotové peníze koupeno bylo 21.424 zl. 36 kr. Úhrn příjmů všech obnáší 30.284 zl. 92 kr. na hotovosti a 243.218 zlatých 49 kr. v cenných papírech.

Vydání roční pak jsou: Za tiskopisy, poštovné, za sloužení mší svatých a běžná vydání 1071 zl. 32 kr., podpora 34 oprávněným deficientům 9379 zl. 81 kr., vrácené splátky 380 zl. a hotových peněz za cenné papíry vydáno 19.431 zl. 1 kr. — Odečte-li se od úhrnu příjmů per 30.284 zl. 92 kr. na hotovosti a 243.218 zl. 49 kr. v cenných papírech úhrn všech vydání per 30.262 zl 14 kr. na hotovosti, zbývá koncem správního roku 1893. na hotovosti 22 zl. 78 kr. a v cenných papírech 243.218 zl. 49 kr. Velké státní papíry po 10.000 zl. a na 5000 zl., celkem 215.000 zl. uschovány jsou k vůli bezpečnosti v kníž. arcib. konsistorní pokladně.

Valná hromada dne 3. května 1893. ponechala opět pro příští tři roky k vyměřování podpory oprávněným deficientům tento klíč: Za každý plný rok členství **AU** (= annus unionis), počítaje ode dne přístupu, vyplatí se 10 zlatých a za každých na příspěvcích složený zlatý **F** (= florenus) opět jeden zlatý se účtuje; na složený Ingress, jakož i na kratší dobu členství než celý rok, ohledu se nebéře při vyměřování podpory. Spolek sv. Josefa vyplatil již svým oprávněným deficientům 52.271 zl. 97 kr. podpory.

Má-li duchovní pro čas svého deficientství nabyti práva na podporu spolkovou, musí býti plných osm roků činným členem spolku, příspěvky vždy řádně celoročně neb pololetně odváděti a zároveň působiti v duchovní správě. Kdo těmto podmínkám vyhověl, dosahuje práva na podporu spolkovou, která se vyplácí na kvitanci řádně kolkovanou, členem deficientem podepsanou a farním úřadem, kde bydlí, stvrzenou. Podpora vyplácí se čtvrtletně napřed, a to jen deficientu samému; po smrti jeho nemá nikdo jiný práva již, co na spolku žádati. Proto činný člen spolkový, jenž vstoupil na odpočinek dočasný neb stálý, musí se vykázati u správy spolku dekretem pensijním, který se mu vrátí zároveň s vyměřením podpory spolkové.

Od počátku správního roku 1894. (od 1. listopadu 1893.) pokladníkem spolkovým jest dp. Václav Honejsek, farář u sv. Haštala v Praze, na něhož neb na farní úřad u sv. Haštala buďtež všeliké příspěvky i kvitance deficientů spolkových zasýlány; tamtéž buďtež adressovány přihlášky o přijetí do spolku.

Kdy se bude konati příští mimořádná valná hromada, bude všem členům v čas oznámeno; taktéž připravuje se k tisku seznam všech členů spolku od počátku až do konce správního roku 1892., který každý člen svým časem obdrží.

Duchovní, jenž by členem spolku sv. Josefa státi se chtěl, nechť si vybéře libovolně fassi spolkovou, která pro kaplany jest od 400 zl.,

pro faráře od 600 zl. až do 1000 zl. Dle této fasse řídí se pak roční příspěvek, jenž u všech členů bez rozdílu stáří obnáší 2 procenta, tedy při fassi 500 zl. 10 zl., při 800 zl fassi 16 zl., při 1000 zl. fassi 20 zl. ročně. Příspěvek platí se buď celý při zápise a pak vždy v lednu, anebo pololetně v lednu a červenci po půl. Nově přistupující člen platí celý příspěvek roční pro ten správní rok, v němž do spolku jest zapsán, bez rozdílu, jestliže přistoupil v první neb v druhé polovici roku správního. Vedle ročního příspěvku musí nový člen složiti přístupné či Ingress, který se řídí dle stáří člena přistupujícího a dle zvolené fasse. Přistupující v I. třídě stáří spolkového (až do 30 let) platí 2 procenta, přistupující v II. tř. (od 30 do 40 r.) platí 4 procenta, přistupující v III. tř. (od 40 do 50 r.) platí 6 procent, přistupující ve IV. tř. (od 50 do 60 r.) platí 8 procent z fasse spolkové. Tedy nový člen do 30 r. stáří složí Ingress 2 procenta, což činí při fassi 600 zl. 12 zl., při 800 zl. fassi 16 zl., při 1000 zl. fassi 20 zl. Nový člen ve stáří od 30 do 40 r. (II. tř.) platí 4 procenta, tedy při 800 zl. fassi 32 zl., při 1000 zl. fassi 40 zl. Ingressu. Nový člen ve stáří od 40 do 50 r. (III. tř.) složí 6 procent, což činí při 800 zl. fassi 48 zl., při 1000 zl. fassi 60 zl. Ingressu. Ingress může zapraven býti hned při zápise celý najednou, anebo možno jej složiti ve 4 letech, a to buď vždy v lednu po jedné čtvrtině, anebo v lednu a červenci po jedné osmině.

Ku správnému zapsání za člena spolku sv. Josefa třeba toto udati: charakter, obydlí s poslední poštou, diecesi, stáří dle datum narození a fassi jakou si kdo zvolí; též výhodno jest když výslovně naznačí v jakých částkách splatí Ingress a kdy hodlá odváděti příspěvky. Jakmile zapsán jest duchovní za člena spolku sv. Josefa, obdrží stanovy spolkové a stvrzenku o peněžním vkladu s připojeným číslem členským, které pak vždy při placení příspěvků musí udati. Peníze nejvhodněji poslati jest poštovní poukázkou, adressovanou na dp. pokladníka neb na farní úřad u sv. Haštala v Praze.

Jan Havlů,
hl. farář u sv. Mikuláše, starosta spolku sv. Josefa.

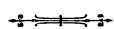

Časopisy a knihy redakci zaslané.

„Vlasť“ č. 4. Z bohatého obsahu poukazujeme zejmena na pozoruhodné články Dr. A. Lenze, Filipa Konečného, Fr. Pohunka, Fr. Žáka a jiných. Kráčejíc pevným krokem k cíli vytknutému, zamlouvá se „Vlasť“ každým rokem více a přibývá jí také odběratelů. Odporučujeme.

„Vychovatel“ č. 2. Cenným obsahem řadí se „Vychovatel“ k nejlepším časopisům toho druhu. Zvláště jsou nám velevítané „Obrazy z dějin vychovatelství“, jež dovedným perem podává dp. redaktor. V ohledu tom, bohužel, bylo dosud mnoho

opomenuto a zvláště zasloužilí paedagogové katoličtí skoro úplně pomíjeni byli mlčením, jako by jich bylo nikdy ani na světě nebylo. Zdařilé jsou i ostatní články. Přejeme „Vychovateli“ hojného rozšíření.

Obrana. (Obrana víry). V pohnutých dobách našich, kdy soustavně útočí se na náboženství vůbec a na katolickou víru zvlášť, více než kdy jindy jeví se potřeba listu apologetického. Proto s radostí vítáme „Obranu“, jejímž hlavním bodem v programu jest, hájiti pravdu katolickou a odrážeti útoky se strany nevěrecké na ni činěné. První číslo „Obrany“ již vyšlo a obsahuje mnohé zajímavé statě. Redaktorem „Obrany“ jest horlivý a nadaný spisovatel český Fr. Žák, kooperator na Vinohradech. Doufáme, že bude „Obrana“ hledaným časopisem českým.

Náš Domov. Ročník III. číslo 1. Časopis tento jak zdařilým obsahem, tak i vkusnou úpravou odporučuje se nejlépe. Neměl by scházeti v žádné katolické rodině.

Kazatel. Ročník I. číslo 1. Homiletický čtvrtletník. Redaktor Dr. Jan Kubíček, professor pastorálky při c. k. fakultě bohoslovecké v Olomouci. S povolením nejd. kn. a. Ordinariátu v Olomouci. Vychází počátkem každého čtvrtletí.

Museum. List bohoslovců českomoravských. Ročník XXVIII. Pořadatel: Jan Sedlák. Nepřeháníme, pravíme-li, že s uspokojením odložili jsme nejnovější číslo „Musea“. Jak z článků poučných, tak z básní vane svěží — ryzí duch katolický, jenž svědčí o nejlepší snaze nadaných bohoslovců a naplňuje nás blahou nadějí na lepší časy. Těšíme se upřímně na další sešity.

Kazatelňa. Časopis pro katolické duchovné rečnictvo. Vydává Fr. Richard Osvald s mnohými spolupracovníkami. Roč. XIV. č. 3. 4.

Katechese o svátostech. Pro IV. třídu škol osmitřídních dle katechismu a osnovy Pražské arcidiecése sepsal Dr. Jan Sýkora. Upozorňujeme důstojné duchovenstvo na tyto zdařilé katechese, jež svého času vdp. spisovatel uveřejňoval v „Pastýři Duchovním“.

Legendy. Životy svatých a světic Božích na každý den celého roku. Veršem národním sepsal Beneš Meth. Kulda, sídelní kanovník Vyšehradský. Svazek, 1 2, 3. — Kdož by neznal jména slovutného spisovatele a nadšeného vlastence vsdp. kanovníka Beneše Kuldy? Neunavný tento pracovník pro věc Boží ještě v jeseni svého života neustává býti činným na „národa roli dědičné“ a podává lidu českomoravskému „legendy“, psané milým prostým veršem. Odporučujeme tyto legendy vřele.

Nešpory. Ku cti blahoslavené Panny Marie, sv. Josefa a sv. Jana Nepomuckého. Pro jinochy křesťanské sestavil Jan Vlk, předseda „Johannea“. Odporučujeme.

Listy homiletické.

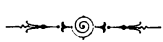

Neděle IV. postní.

O modlitbě Kristově za sebe a za své apoštoly.

„Tyto věci mluvil Ježíš a pozdvihna očí k nebi, řekl: Otče, přišlať jest hodina: oslaviž Syna svého, aby Syn Tvůj oslavil Tebe“. Jan 17, 1.

Když Mojžíš, služebník Boží, z rozkazu Hospodinova ubíral se na horu Nebo, aby tam. prve než umře, shlédl na zemi zaslíbenou, tu nejprve rozžehnal se s lidem svým, jejž v mnohých strastech a zkouškách po 40 let na poušti vodil, načež naposledy vroucné se za lid k Hospodinu modlil. Tak i velekněz Nového Zákona, Ježíš Kristus. Maje odchod svůj na smrt již již před sebou, tklivými a laskavými slovy se svými apoštoly se loučil, je poučoval a těšil, jak jsme o tom v minulých nedělích rozjímali. Tyto věci když byl domluvil Ježíš, vypravuje sv. evang. Jan, pozdvihna očí k nebi, počal se modliti onu modlitbu velekněžskou, ve kteréž na shromážděné apoštoly a v apoštolech na všechnu církev požehnání s nebe svolává. Modlitba tato, již nám miláček Páně písemně zachoval v 17. kap. svého evangelia, jest bez odporu nejvznešenější částka Písma sv., čistý výliv vniterné vznešenosti Páně, obraz lidské i božské povahy a bytnosti jeho. Přál bych si, abychom tolik času měli, bychom celou tu vznešenou modlitbu Páně slovo od slova uvažovati a přehluboká tajemství v ní obsažená rozjímati mohli.

Dnes spokojíme se toliko krátkým rozjímáním *o modlitbě Kristově za sebe a za své apoštoly.*

Pojednání.

1. *Nejprve modlí se Pán Ježíš za sebe.* Jaká to svrchovaná pokora Páně, ježto i o to, co mu vším právem náleží, v synovské oddanosti prosí! Slyšte ta vroucí slova. vycházející z hloubi božského Srdce Páně: „Otče, přišlať jest hodina: oslaviž Syna Svého,

aby Syn oslavil Tebe". Jakou to oslavu míní? Svatí Otcové vidí tuto oslavu Synovu již v Jeho bolestné smrti na kříži, jakož i v mnohých divech a zázracích, které se při Jeho smrti na Kalvarii a v celé přírodě udály; pak dále i v Jeho slavném z mrtvých vstání, na nebe vstoupení a seslání Ducha svatého. V tom zajisté oslaven jest Syn od Otce, jakož i neméně kázáním apoštolů, jejich divy, jakož i národů na víru Kristovu obrácením. A právě toto veškero oslavení Synovo směřuje k oslavení Otce. Nebo v čem záleží oslava Otce? Oslava Otcova záleží v tom, aby ode všech lidí poznán, ctěn, milován byl, aby království Boží se všude šířilo, Duch svatý aby v útrobách lidských mocně působil, lidstvo vezdy ve mravnosti a svatosti života prospívalo, láska k Bohu a vespolná láska lidí vezdy více rostla a Církev Boží všemi ctnostmi víc a více prokvétala. To ale všecko bylo cílem působení Kristova, a k tomu i apoštoly vyvolil. Však i Duch svatý, jenž svět obnovil, osvítil a posvětil, a tím Otci slávu zjednal, od Syna Božího byl seslán. Všecko tedy podniká Syn Boží a za všecko prosí jedině a za tím jediným úmyslem a cílem, aby oslaven byl Otec Bůh. Protož mohl volati k Otci na konci svatého života Svého: „Jáť jsem Tě oslavil na zemi; dílo, kteréž jsi Mi dal, abych činil, dokonal jsem. Jan 17, 4.

Ó kéž by jeden každý z nás na sklonku života svého podobně mohl s důvěrou říci: „Bože můj! svrchované dobro! Jáť jsem Tě oslavil na zemi. Darů Tvých a schopností, které jsi mi dal, jedině ku Tvé cti a slávě jsem užíval a s nimi ne dle libosti své, nýbrž dle vůle Tvé jsem nakládal. Dílo, které jsi mi dal, abych činil, povinnosti stavu, do kterého jsi mne povolal, věrně podle přikázání Tvých jsem povždy konal. A nyní, Otče, přišla hodina má, abych opustil tento život pozemský a odešel k Tobě". Ó blaze, třikrát blaze bylo by nám, kdybychom takto mohli mluviti na prahu života budoucího.

Nuže, křesťane můj! rozhlédni se na dosavadní život svůj. Jaký byl až dosaváde cíl a směr života tvého? Měl jsi též na zřeteli jedině čest a chválu Boží a budoucí oslavu svou? Či jsi bažil po jiných věcech? Žíznilo snad srdce tvé po chvále a slávě lidské, opouštěl jsi Boha a jeho sv. přikázání, jen abys zachoval přízeň lidskou? Či jsi vynakládal schopnosti a síly a dary od Boha obdržené, abys bohatství sobě nahromadil? Zapomínal jsi na spravedlnost a na soudy Boží, dávaje se mámiti leskem zlata a mamonu? Či jsi chtěl jenom proto na světě býti, abys se v kalu smyslných rozkoší potápěl? — Ó věř, kráčel-li dosavad těmito stezkami, pak zastav se — obrať se — jdi za Ježíšem, oslavuj Otce nebeského, jinak jsi na darmo živ byl na světě, a život tvůj daremný skončí zahynutím. „Ó jak bídný jest svět, který toho nic nedbá, proč nás Bůh stvořil", volá svatý František Saleský, „jak bídní lidé, kteří tak žijí, jakoby k ničemu jinému na světě nebyli, leč aby si stavěli nádherné domy, zřizovali si rozkošné zahrady, shromažďovali poklady na poklady, kochali se v prostopášných rozkošech"! Filoth. X.

2 Dále modlí se Kristus Pán *za své apoštoly*. Apoštolům hodlá svěřiti napotom Církev svou a pokračování v díle spásy, a protož jako prostředník mezi Bohem a lidstvem, jako pravý velekněz i za ně se modlí. Trojí milost jim vyprošuje na Bohu Otci.

a) Nejprve dí: „Otče svatý, zachovej je, kteréž jsi mi dal, ve jménu Tvém, aby byli jedno, jakož i my“. Jan 17, 11. Dejž jim Otče tu milost, aby zůstali v poznání a vyznání jména Tvého, aby Tebe všudy hlásali, nebezpečí nedbajíce, aniž od lásky Tvé odstupovali, aby byli jedno srdce a jedna duše, aby shodni byli v duchu, v mysli, ve vůli a tak jednotu Otce a Syna nápodobili. — Dokud Pán na světě byl, nebylo té zvláštní ochrany Otcovy pro učenníky potřebí, poněvadž On jich ochrancem byl. „Když jsem byl s nimi, Já jsem je zachovával ve jménu Tvém, dí Pán; a žádný z nich nezahynul, než syn zatracení, aby se Písmo naplnilo“. — Připomíná tu v modlitbě i syna záhuby, jejž pro bolest jménem nejmenuje. Jest to Jidáš, o němž předvídal, že pro nevěru a zrádu zavržen bude, jakž v Písmě v žalmu 108. o něm předpovídáno.

b) Za druhé prosí nebeského Otce, *aby ostříhal učenníky zlého světa*. „Neprosím, abys je pojal ze světa, ale abys je zachoval od zlého“. Jan 17, 15. Víť dobře Pán, že svět ve zlém postaven jest, a že nástrahy a osidly svými hleděti bude, aby překazil úkol apoštolů a přece neprosí Otce, aby se světa je odejmul, nýbrž aby je chránil od zlého, t. j. od hříchu, jenž jest to jediné a největší zlé na světě, a od nástrah zlého nepřítele, aby Jeho dílo vykupitelské v Církvi ku spáse lidstva konati mohli.

c) Modlí se Pán Ježíš za apoštoly, *aby je Otec posvětil v pravdě*: „Posvětiž jich v pravdě. Řeč Tvá jest pravda“. 17, 17. Sv. Augustin a po něm i jiní sv. Otcové vykládají slova tato tak, jako by byl řekl: „Posvětiž jich v pravdě; posvětiž jich ve Mně, kterýž jsem pravda, cesta i život. Dejž jim, aby se stali účastnými svatosti Mé“. Mnozí svatí Otcové vyrozumívají posvěcení čili posilnění ku smrti mučennické za pravdu učení Kristova, jíž podle příkladu Kristova všichni apoštolé měli podstoupiti. — Ty tři prosby přednášel Kristus Ježíš Bohu Otci za své apoštoly: aby je zachoval v jednotě, aby je uchránil od zlého světa, a aby je posvětil a k mučennické smrti připravil.

Tuto trojí prosbu máme i my dle příkladu Ježíše Krista často na modlitbách Bohu předkládati. Kdo spojen jest s Kristem, ten smýšlí jako Kristus, má stejné zájmy jako Kristus. — Jsme-li tedy živi duchem Kristovým, pak mějme i srdce citelné pro zájmy Kristovy. Kristus modlil se za apoštoly, my pak modleme se za jejich nástupce, totiž za sv. Otce, za biskupy a kněžstvo. I jim jest třeba, aby je Bůh zachoval v jednotě, v jednotě s nejvyšší hlavou, v jednotě mezi sebou, v jednotě s Ježíšem Kristem. Možná, že jdeme dobám důležitým a rozhodným vstříc, a tu nám bude všem třeba, abychom sjednoceně stáli při svých duchovních vrchnostech s nejvyšší hlavou Církve sjednocených. Kdo se lhostejně chová k sv. Otci a jeho biskupům, ten jest také lhostejný ku Kristu, ten v srdci svém buď již odpadl od

Krista, aneb od něho zajisté brzy odpadne. Ó jak mnoho dobrého mohlo by se dosavád i v tom zlém světě vykonati, kdyby všichni věřící jako jeden muž sjednoceni byli se svými duchovními správci a tito se svými biskupy a s nejvyšší hlavou! Všichni za jednoho a jeden za všecky: v modlitbě, v utrpení, ve dnech radostných i v dobách tísně. Tak to bývalo za dob prvních, když byli věřící jedno srdce a jedna duše. — Ježíš Kristus prosil Otce nebeského za apoštoly, aby je ochránil od zlého. Takž i vy proste Pána za jeho kněze, aby je chránil od zlého, od zlé nákazy světa; aby byli sůl země a světlo světa a svítili a vzdělávali věřící své hlásáním slova Božího, i příkladem svatého života. I my často k Bohu za ně volejme: Posvětiž jich v pravdě.

Ale i za sebe tyto tři prosby Bohu Otci přednášeti neustávejte: Modlete se, abyste byli jednoho smýšlení, svorni mezi sebou v lásce křesťanské, sjednoceni se sv. Církví a skrze Církev s Ježíšem Kristem, aby na vás patrno bylo, že jste dítky jednoho Otce, Otce nebeského, vykoupení krví jednorozeného Syna Jeho. — Modlete se, aby vás uchránil od nákazy světa, od zlého. Ze světa nemůžeme — ve světě setrvati musíme, jak dlouho se bude líbiti Pánu, ale nemáme se připodobňovati tomuto světu, dí apoštol, ale to zlé, co vůkol sebe vidíme, přemáhati dobrým. — Konečně i za to se modlete, aby vás Duch sv. posvěcoval, abyste se zdokonalovali ve všeliké ctnosti. Takové modlitby vyslyší Bůh, a takové statky když sobě vyprosíte, pak v pravdě bohati budete. To nám všem na přímluvu Rodičky Boží Marie Panny rač uděliti všemohoucí trojjediný Bůh. Amen. P. Prok. Baud. O. S. B.

Neděle smrtelná.

Výklad.*)

(Evangelium svatého Jana 8, 46.—59.)

Světlo a tma potkaly se. „Vari z cesty!“ — dí světlo — „ty mysli lidské obluzuješ a na bezcestí zavádíš“. — „A ty“ — odvece na to tma — „ty svým přílišným leskem, svými přísnými požadavky člověka sužuješ. Jen pod mým pláštěm pohodlně žije člověk“. Načež řeklo světlo: „Pohodlně ovšem, ale ne ctnostně; pohodlně na čas, ale zle pro věčnost. Já k životu, ty k smrti vedeš člověka“. Tu tma, aby zahnala světlo, chápala se kamení a bláta a jala se házeti po něm. Ale světlo skrylo se před ní. —

Tento boj mezi světlem a tmou podobenstvím nastíněný je obsahem dnešního evangelia. Světlo světa, Ježíš Kristus, stojí čelem proti obhajcům tmy a bojuje proti nim. Zloba nepřátel Páně na

*) Viz: Výklady Sušilovy.

konec tak se rozhárala, že kamenováním chtěli Jej usmrtiti. Proto neděle dnešní „smrtelná“ slove; pro památku pak, že Pán před nepřátely se skryl, zakrývá dnes i Církev svatá rouškou obrazy Krista Pána Ukřižovaného na oltářích našich. —

Boj mezi světlem a tmou, jak nám jej vypravuje dnes svatý Jan, budiž předmětem našeho rozjímání. —

Pojednání.

V prostranných chodbách blíž pokladny chrámové učil Kristus Pán. Zástup posluchačů na dvé je rozdělen. Jedni věří v Pána Ježíše; druzí však: fariseové a zákonníci zarytě trvají v nevěře a vidouce, že učení Páně v lidu se vzmahá, ze zášti ukládají o bezživotí Jeho. Škaredé jejich záměry jasně probliží a směle odhaluje Pán řka: „Hledáte mne zabíti a to proto, že jsem pravdu mluvil vám. Anebo máte snad jinou příčinu smrti proti mně? Kdo z vás bude mne trestati z hříchu? t. j Kdo z vás mne usvědčí, že bych kdy něco zlého byl mluvil nebo činil?“ — V plné záři bezhříšnosti — svatosti své stojí tu Kristus Pán; světlo dokonalosti Jeho ostře se odráží od temného stínu zlých povah Jeho nepřátel, kteří s hlavou sklopenou, zahanbeni na otázku Páně odpověď dlužni zůstali mlčíce. Proč? Protože mlčeti musili. — Na andělích Bůh skvrny nalezl; na slunci jsou místa tmavá a nečistá. Ale na slunci spravedlnosti, na Ježíši Kristu, na celém Jeho životě ani baziliškové oko jizlivých nepřátel skvrny nebo chyby nějaké postřehnouti s to nebylo. Sám rozum nám dá, že taková dokonalost a hříchu neschopnost z člověka býti nemůže. Nelze ji vysvětliti jinak, leč z božské důstojnosti Páně. Ježíš Kristus byl pravý Bůh a proto byl hříchu i lži naprosto neschopen. On však ani jako člověk hřešiti nemohl, poněvadž Bůh v Něm nemohl dopustiti člověku v Něm, aby do lži nebo do hříchu upadl. „V Něm“, jak svědčí apoštol, — „v Něm přebývala všecka plnost Božství tělesně“. Kol. 2, 9., a proto podle sv. Petra ani jako člověk „hříchu neučinil, aniž nalezena jest lest v ústech Jeho“. I. Petr 2, 22.

K čemu vybízí nás, nejmilejší, tato svrchovaná svatost Páně? K tomu, abychom Ho v ní následovali. Rouhal bych se, kdybych řekl, že Pánu Ježíši ve svatosti rovnati se můžeme. Ale nerouhám se, nýbrž pravdu dím řka, že se Mu ve svatosti života podobati máme. K tomu On Sám nás vzbuzuje, an volá: „Chceš li dokonalým býti, následuj mne!“ t. j. podobej se Mně, mluv a jednej tak, jak na Mně vidíš, že Já bych jednal a mluvil za podobných okolností. — Ó Pane Jesu Kriste! Slibuji Tobě, že chci Tě následovati, Tobě se podobati. Dejž mi k tomu milost Svou!

Dokázav ze své bezhříšnosti i svoji pravdomluvnost, vytýká Pán nepřátelům nemoudrou nevěru jejich řka: „Jestliže pravdu mluvím vám, proč mi nevěříte“? A hned na to i pramen jejich zarputilé nevěry označuje, an dí: „Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší a ovšem rád mu také věří; vy pak jen proto neslyšíte a proto nevěříte, že z Boha nejste, že žádné upřímné lásky k Pánu Bohu

nemáte, a upřímně Ho nectíte". Přísný soud pronesl tu Pán nejen nad Farisey, ale nade všemi, kdo slovu Božímu se protiví a jím pohrdají. Mám za to, že lidé tohoto zrna v celém Písmě svatém tak přísně odsouzeni nejsou, jako zde. Kristus Pán soudí takto: Dobrý syn rád slýchá a vděčně přijímá každé slovo z úst milých rodičů; jenom syn nezdara a nevděčník před láskyplným hlasem otce nebo matky své srdce zavírá. Tak i člověk, je-li hodným synem nebeského Otce, každé Jeho slovo s radostí do srdce vnímá. *Kdo však slovem Božím pohrdá, ten ukazuje, že synem Božím není, že Boha jako otce svého nectí a nemiluje.*

„Proto vy slova Božího neslyšíte, že z Boha nejste". Opakuji tento přísný soud Páně, poněvadž si přeji, abyste jej dobře v srdci uvážili. Neplatí-li soud ten o vás, platí snad o vašich domácích, o těch, kdo vám jsou svěřeni. Ó slyšte ještě jednou pravdu, na které nic změniti se nedá, protože z úst věčné Pravdy vyšla: *Kdo slova Božího, které v kázání se zvěstuje, neslyší, a jemu se vyhýbá, ten z Boha není.* Kéž by jedenkaždý, koho tato výtka Páně se týče, řekl si v srdci: Můj Bože! Já tedy nejsem z Tebe, nejsem Tvůj, protože svaté slovo Tvoje v kázání snad ani jednou za celý rok neslýchám? Ode dneška jinak bude. Chci býti z Tebe, a proto budu neděli jako neděli a svátek jako svátek slovo Tvé, ať jsem v jakémkoli postavení na světě, horlivě poslouchati; chci tak činiti proto, že slovo Tvé je pokrmem pro mou duši a že bez něho bych víc a více zapomínal, čemu za svého mládí z náboženství jsem se naučil, stal bych se křesťanem vlažným a ničemným! — Připomínám ještě, že nestačí slovo Boží poslouchati, ale že je též třeba slovo Boží plniti. „Ne zapomínavý posluchač, ale činitel slova bude blahoslavený ve skutku svém" — dí svatý Jakob. Jak. 1, 25. Proto důrazně volám k vám se sv. Řehořem: „Život svůj vlastní na oči si uveďte, bratří, a s bázní svatou uvažujte, co z úst Pravdy se ozývá: Proto vy neslyšíte, že z Boha nejste." (Hom. 18. in Evg.)

Taková pravda plná přesvědčující síly leží v těchto slovech Páně, a přece zarytci nepohnula, ale naopak ještě více je zatvrdila, ba až k roubání strhla. „Zdaliž my dobře nepravíme", tak řekli, „že Samaritán jsi a ďábla máš?" Samaritánem t. j. křivověrcem nazývají Pána a ďáblu, otci lži, připisují Jeho učení. „Běda vám!" — provolává nad nimi Isaiáš — „Říkáte zlému dobré a dobrému zlé, kladouce tmu za světlo a světlo za tmu!" Is. 5, 20. — Až někdy tebe, křesťane můj, zlí lidé pro dobré úmysly a snahy tvoje ostouzeti budou, vzpomeň si na tuto hroznou potupu, která Světci všech světců se stala, a z lásky k Němu snášej protivenství tak tiše, jako On to činil.

I v této chvíli horkého boje zůstal, jaký vždycky byl, „tichý a pokorný srdcem"; klidně a s patrným nádechem bolesti odpovídá: „Já ďábla nemám; to vám dokazuje všechen Můj život, jímžto ctím Boha, Otce svého; vy jste Mne za to těžce zneuctili. Ale já nehledám slávy své; jestiť, kdo hledá a soudí"; t. j. Jest zde Otec můj, Jenž horlí pro Mou slávu, a kdo Mně ji upírá, toho Otec soudem a trestem stíhá. A v tom zajisté ukáže se nejlépe sláva

Má, že každý, kdo vedle Mého učení živ jest, byť i podle těla zemřel, života věčného bezpečně dosáhne. Tak sluší rozuměti slovům Páně: „Bude-li kdo zachovávati řeč Mou, smrti neokusí na věky“.

Ale fariseové tváříce se, jakoby tohoto jasného smyslu nechápali, smrt duchovní, o které Syn Boží zde mluvil, za smrt tělesnou brali a proto na Pána zle se obořili: „Nyní teprve jsme poznali, že ďábla v sobě máš, jenž takové neslýchané řeči na jazyk ti klade. Vždyť Abraham, proroci a jiní výteční plnitelé Božího zákona zemřeli, a ty svým vyznavačům nesmrtelnost podle těla slibuješ. Kým se sám činíš, že tolik se vychloubáš?“ —

Načež Pán odmítaje od sebe předhůzku, jakoby sám se vychloubati a oslavovati chtěl, odkázal nepřátele svoje na mnohem větší slávu, kterou mu připravil Otec Jeho, prohlásiv Jej při křtu Jordánském za milého Syna Svého a naplniv na Něm všecka proroctví, která v Starém Zákoně o Mesiáši byla vydána. A poněvadž fariseové pořád jen otce Abrahama v ústech měli, tvrdí Pán, že příchod Jeho na svět samému Abrahamovi příčinou svaté touhy a radosti byl, řka: „Abraham, otec váš, radoval se, aby viděl den můj; i viděl a zradoval se“. Patriarcha Abraham dojista se těšil na den příchodu Páně; těšil se naň od té chvíle, kdy při obětování Isaka bylo mu řečeno: „V semeni tvém budou požehnáni všichni národové země“. Gen. 22, 18. Těšil se naň i na onom místě, kde s dušemi spravedlivých bez bolesti čekal vykoupení lidstva. Tato radostná naděje se splnila, když jemu i ostatním duším bohabojným příchod Mesiáše byl zvěstován. Proto právem řekl Pán Ježíš: „Abraham viděl den můj a zradoval se“. —

Tohle všecko zákonníkům z Písem Božích bylo dobře známo. A přece nevědomými se dělajíce jako přiblběle tázali se Pána: „Padesáti let ještě nemáš a Abrahama jsi viděl, jenž před dvěma tisíci lety na světě živ byl?“ — Slyšme, drazí přátelé, významnou, byť i krátkou odpověď Páně na tuto námitku: „Amen, amen pravím vám“; — tak se zvláštním důrazem vece Pán, — „prve nežli Abraham byl, jáť jsem!“ Neřekl: „Já jsem byl“, nýbrž: „Jáť jsem“, zrovna tak, jako druhdy pravil Hospodin Bůh, když na hoře Horeb v hořícím keři Mojžíšovi se ukázal: „Já jsem, který jsem“. Exod. 3, 14. t. j. Já jsem bez začátku a bez konce, já jsem od věčnosti.

Ó Pane Jesu Kriste, věčný Bože náš, co zmůže proti Tobě déšť kamení, kterým nepřátelé po těchto slovech Tě obmyslili? Pro tenkrát ovšem, poněvadž ještě nepřišla hodina Tvá, skryl jsi se před nimi. Ale ani později, když jsi dobrovolně rukoum hříšných se vydal a potupnou smrt podstoupil, ani tu nebyla před okem víry zatemněna božská, věčná moc a sláva Tvá! O nedopusť, aby tma lži a hříchu světlo víry a milosti Tvé z duše nám zapudila. Před nevěrci jsi ukryl Sebe; nám věřícím nechať stále září světlo Tvé svatosti a Tvého učení zde na zemi, abychom jednou účastni se stali světla Tvého na věčnosti. Amen.

J. N. Řehák, děkan v Opočně.

Neděle květná.

Výklad. *)

(Evangelium sv. Matouše 21., 1.—9.)

Aby naděje na zaslíbené vykoupení v Starém Zákoně až do určitého času se dochovala, zřídil Bůh v lidu israelském trojí úřad: učitelský, kněžský a královský. Když pak v plnosti času zaslíbené vykoupení se přiblížilo, tu Ježíš Kristus, Vykupitel náš, chtěje veškeré následky prvotního hříchu napraviti, všechen trojí úřad ve Své osobě sjednotil a zastával. Po tři leta konal úřad učitelský; konal jej tak, že ústy Nikodemovými bylo mu dáno svědectví: „Mistře, víme, že jsi od Boha přišel jako učitel". Jan 3, 2. — Na sklonku Svého pozemského života na oltáři kříže „Sebe Samého obětoval neposkvrněného Bohu" za hříchy světa, Žid. 9, 11. a ukázal se tak býti veleknězem naším. — Ještě jednoho bylo třeba. Svět měl viděti Jej také a uznati jako krále svého. Proto Pán, ačkoli jindy všelikou slávu lidskou skromně od Sebe odmítal, dnes v neděli před Svou smrtí ji strpěl a přijímal. — Odtud tedy ona sláva a pocta královská, kterou dnes lid israelský Spasiteli do Jerusaléma jedoucímu ustrojil. — A příkladu plesajícího lidu následujeme i my, konajíce dnes na památku vjezdu Páně do Jerusaléma slavný průvod s květnými ratolestmi v rukou kolem chrámů našich.

Ježíše Krista Pána a Krále svého, oslavme také tímto svým rozjímáním, které založíme na evangelium dnešní květné neděle.

Pojednání.

Sobotu včerejší strávil Pán Ježíš v městečku Bethanii, asi hodinu cesty od Jerusaléma — v domě Šimona malomocného, kde Magdalena tklivou službu lásky Mu prokázala, pomazavši nohy Jeho drahou mastí nardovou. V neděli na to — tedy dnes — chystali již židé beránka k oběti velikonoční. A hle! v tentýž den Beránek náš Novozákonní Ježíš Kristus do Jerusaléma se ubírá, jakoby Sám dobrovolně k oběti za hříchy lidu Svého se nabízel. Učenníci Ho doprovázeli. Cesta z Bethanie vedla do vrchu na horu Olivetskou přes osadu Bethfage, což v jazyku našem „dům fíků" znamená. Byla to cesta pro Pána smutná a těžká. V duchu viděl před sebou ono moře bolestí, které hned v těchto dnech nad Ním mělo se zavříti. Duše Jeho lidská hrozila se kalicha, který mu bylo píti. Viděl, že mnohým a mnohým muky Jeho neprospějí, protože setrvají ve své slepotě a zarytosti. A přece láskyplné, slitovné srdce Páně do Jerusaléma mocně Jej táhlo. Snad přece aspoň některým v poslední chvíli oči se otevrou, až uvidí, kterak proroctví v královské slávě Mesiášově na Kristu Pánu se vyplnilo. Proto rozhodl

*) Viz: Výklady Sušilovy.

se slaviti královský vjezd do Jerusaléma. Všechen svůj dosavadní život v pokoře a chudobě strávil; dnes měl lid Jeho spatřiti Jej, an jako král do sídla Davidova, do města Svých královských předků vchází. Tímto pohledem měla se v nich probuditi mocná touha po Mesiáši a živá víra v Něho. —

Vstupuje tudíž do městečka Bethfage, poslal dva učenníky napřed, řka jim: „Jdětež do městečka, které před vámi jest, a hned naleznete oslici přivázanou a oslátko s ní. Odvažtež je a přiveďte ke mně. A řekne-li kdo co vám, rcete, že Pán jich potřebuje, a hned propustí je. I jdouce učenníci učinili, jakož jim byl přikázal Ježíš". Oslátko tedy zvolil Pán ku vjezdu Svému. Sluší věděti, že osel v oněch teplých krajinách je zvířetem daleko statnějším a značnějším, než jak u nás jej vídáme; proto i lidé vznešení v zemích východních v čas pokoje všeobecně oslů neb mezků k cestování užívali; na kůň sedali jen v čas války. Knížetem pokoje, a ne boje chtěl se tak ukázati Kristus Pán. —

Jak Pán předpověděl, tak se stalo. Hned na začátku městečka u jednoho z prvních domků nalezli učenníci přivázanou oslici a oslátko k ní připoutané. Svatý Lukáš připomíná, že na oslátku tom ještě nikdo neseděl, takže pro svou nedotknutost dobře se hodilo ku slavnostnímu vjezdu Páně. Nejsouc však zvyklé břemena nositi, bylo by samo sotva šlo pokojně; a tak třeba bylo, matku vésti při něm. — Jiní evangelisté vypravují, že lidé učenníky zadržovali, řkouce: „Co činíte odvazujíce oslátko?" Ale slyšíce, že ho Pán potřebuje, ihned propustili je.

Můžeme za jisté pokládati, že lidé oni v Pána Krista věřili, Jeho učenníky dobře znali a tudíž přeochotně svůj majetek Pánu k službám propůjčili. I přivedli učenníci oslici a oslátko, vložili na ně roucha svá, Pána svrchu posadili a tak majíce Ho v čele doprovázeli Jej do Jerusaléma.

V Jerusalémě v oněch dnech bylo již množství lidstva shromážděno z celé země, zejmena: z Galilee a ze Zajordání; připutovali tam podle zákona na slavnost velikonoční. Ti všichni Pána Ježíše jako věhlasného učitele a divotvorce znali. Proto jakmile městem rozlétla se řeč, že Pán do Jerusaléma jede, v celých zástupech hrnuli se Mu vstříc slavně jako krále Ho vítajíce. Sláva tato nebyla pranic strojena, nebo uměle nějak chystána, nýbrž náhle z božského nadchnutí, jež v lidu se rozproudilo, vzešla. Proto zástupové, chtějíce Pána uctíti a oslaviti, brali co vhodného po ruce měli; jedni roucha vlastní na místě koberců prostírali na cestu před Ním, jiní palmové ratolesti a květné haluze sekali se stromů a metali je na cestu. „Zástupové pak, kteří napřed šli, i kteří vzadu byli, provolávali řkouce: „Hosanna synu Davidovu!" — „Živ a zdráv buď, potomku z královského rodu Davidova! „Požehnaný jenž se béře ve jménu Páně!" — Sláva Tobě, jenž od Boha nám jsi poslán za krále a panovníka k naší spáse! — „Hosanna na výsostech!" — I na nebesích nechť se Tobě děje sláva, která jako Synu Božímu od věčnosti Ti náleží. — Tak zněly radostné hlasy nadšeného lidu. A nad vlnícími se davy lidstva

klidně se vznáší svatá postava Páně, obklopená věrnými rovněž plesajícími učenníky. Laskavě, ale i bolně zároveň pohlíží Pán na plesající zástupy a žehná jim nadzdviženou pravicí.

Takový tedy byl podle vypravování svatého evangelia královský triumf Páně, jejž zbožný lid Mu vystrojil jakoby v předtuše slavného vítězství Jeho na smrtí a hříchem. — „Toto pak všecko“, — jak dí evangelista, — „se stalo, aby se naplnilo, co předpovědíno jest skrze proroka řkoucího: „Povězte dceři sionské, t. j. svatému městu: „Aj král tvůj béře se k tobě tichý sedě na oslici, anebo spíše: na mlaďátku oslice jhu podrobené!“ Měl zde prorok Zachariáš před očima asi podobný obraz, jaký ukázal Bůh věštci Nového Zákona, svatému Janu. Miláček Páně vidění své popisuje takto: „I viděl jsem nebe otevřené; a aj, kůň bílý, a ten, jenž na něm seděl, slul Věrný a Pravdomluvný. — Oči pak jeho byly jako plamen ohně a na hlavě jeho korun mnoho. A byl odín v roucho skropené krví a jméno jeho: Slovo Boží. A z úst jeho vychází meč s obou stran ostrý, aby jím byl národy odbojné. A má na rouchu a na bedrách napsáno: „Král králův a Pán pánův“! Zjev. 19, 11.—16. — Kdo jest tento král králův a pán pánův? Je to tentýž, jenž u Žalmisty o sobě dí: „Já pak ustanoven jsem králem na Sionu, na hoře svaté jeho, jenž ohlašuji přikázání jeho“; Žalm 2, 6. — je to Ježíš Kristus Pán a král náš. Království Jeho arciť není z tohoto světa, ale je v tomto světě, je v srdcích našich. Ano, dcero Sionská, duše lidská! Kristus je králem a pánem tvým, protože jest Bůh a tudíž i nejvyšší Pán všech tvorů. — Kristus je králem a pánem tvým, protože tě vykoupil a Svým vlastnictvím tě učinil, koupiv tě ne zlatem ani stříbrem, ale předrahou krví Svou. — Kristus je králem a pánem tvým, protože z plnosti božské moci Své ti zákon dal a též soudcem tvým bude. —

On ovšem k Své službě tebe, člověče, nenutí, svobodné vůle tvé ti nebéře. Ale tvou svatou povinností jest, abys dobrovolně Mu sloužil; nečiníš-li tak, ať jsi kdokoli, těžce hřešíš a jsi tvorem odbojným, věrolomným, nehodným, aby země rukou Boží stvořená tě nosila, nehodným toho vzduchu, jejž vdechuješ, nehodným toho slunce, které na tě svítí, nehodným každého sousta, jež ruka Boží ti skytá. — Nuže co učiníš? —

Ferdinand, král kastilský, když cítil blízký konec svůj, dal se v průvodu svých dvořanů donésti do kostela, a tam leže na lůžku oblečen v rubáš přijal skroušeně svaté svátosti. Pak modlil se hlasem mdlým a přerývaným takto: „Tvá, ó Pane Ježíši, jest moc! Tvé jest království! Tys pánem pánův! Co jsem od Tebe darem přijal, to všecko nyní Ti vracím, vzývaje milost Tvou, aby duše moje v Tvém věčném světle svůj domov nalezla“! —

Hleď, co tento král učinil umíraje, to učiň, ty křesťane, již teď při plném zdraví. Všecko, co máš, zasvěť Kristu, králi! Slib Mu, že toho všeho užívati chceš podle Jeho svaté vůle, podle Jeho přikázání, která den co den se modlíváš. —

Dnes začíná týden pašijový. Čtyřikráte v těchto dnech budeme poslouchati Umučení Pána našeho Ježíše Krista. Ó křesťane!

V každých pašijích Král tvůj tichý s křížem na ramenou béře se k tobě, dobývá se do srdce tvého Svou láskou. Nuže přijmi Jej, jak v neděli družebnou jsme si umínili, přijmi Jej jistojistě v Nejsvětější Svátosti do srdce pokáním očisteného, a pak po hodném svatém přijímání, buď On, a nikdo jiný králem duše tvé!" „Sloužiti Jemu, kralovati jest", dí světec. — Ó tedy služ Mu věrně, abys kraloval již zde na zemi nad tělem a žádostmi jeho, na věčnosti pak abys podíl měl na královské Jeho vítězoslávě. Amen.

J. N. Řehák, děkan v Opočně.

Velký Pátek.

Kristus křižován od židů i od křesťanů.

„Vy jste ukřižovali Ježíše"!
Sk. ap. 2, 36.

Doba svatopostní schyluje se ku konci. Po celou tu dobu rozvažovali jsme přehořké umučení Páně.

Dnes ovšem, kdy se dokonává doba svatopostní, měl bych vám líčiti, milí křesťané, kterak Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus byl ukřižován. Ale s jakým klidem mohl bych mluviti o události, nad níž všecka příroda se rozbouřila? Hle, slunce se zatmívá, opona chrámová se trhá, země se třese, skály pukají, hrobové se otvírají, mrtví ze svých hrobů vstávají, kde nebe i země v tak veliké hrůze se objevují, tam musí umlknouti jazyk lidský.

Není toho také zapotřebí, abych vám vypravoval, jak žoldnéři nevinného Beránka Božího na kříž kladou, ruce a nohy Jeho ke kříži přibíjejí, s křížem Ho vyzdvihují a bolestné Jeho lože obstupují, až o třetí hodině odpolední zvolal s něho: „Dokonáno jest"! My víme, že vše to učinili žoldnéři z rozkazu a že snad proto beze vší jsou viny před Bohem. Čí to tedy vina, že nevinný Ježíš byl ukřižován? Vinu tuto měli především židé, kteří vymohli na vladaři Pilátovi, že byl Ježíš k smrti kříže odsouzen. Avšak vinu tuto mají i mnozí křesťané, totiž ti, kteří tak jsou živi, jako by byl Spasitel světa za hříchy jejich netrpěl a nezemřel. Proto, co řekl kdys apoštol Petr židům, může se i mnohým křesťanům vytýkati: „Vy jste ukřižovali Ježíše"! Co vám tedy dnes v ukřižování Páně na srdce vložiti chci, jest ta pravda přežalostná:

Kristus křižován
I. *od židů, i*
II. *od křesťanů.*

Ó Ježíši, jenž jsi se nezpěčoval v ruce hříšníků se vydati a smrt kříže podstoupiti, přispěj mi svou sv. milostí, abych vyložil jak náleží těmto nábožným posluchačům, jak velikou vinu má svět v Tvém přehořkém umučení.

Vy pak, nábožní posluchači, slyšte a pozorujte, co vám hodlám vyložiti ke cti a chvále ukřižovaného Spasitele.

I. Kristus křižován od židů.

„Vy jste ukřižovali Ježíše“! Tak pravil sv. apoštol Petr k židům, kteříž se byli sešli k domu apoštolův na den seslání Ducha sv. Ale jakým právem mohl vytýkati židům, že ukřižovali Ježíše, když ho ukřižovali vlastně žoldnéři jakožto vykonavatelé rozsudku smrti, a ti byli vesměs pohané? Pravdať ovšem; v ukřižování Ježíše Krista neměli židé svých rukou, ale měli v něm svou vůli. I dostiť toho. Překrásně píše sv. Augustin (žalm 63, 2.): „Nercetež židé: My jsme nezabili Krista. Proto zajisté vydali Ho vladaři Pilátovi, aby jaksi se zdálo, že ve smrti Jeho dílu nemají. Nebo když jim Pilát řekl: Usmrťte Ho sami, odpověděli: Nám nesluší zabíti nižádného. Nepravost zločinu svého na soudce člověka chtěli uvrhnouti; ale zdaliž i Boha soudce podvedli? — Tím, co učinil Pilát, stal se účastným hříchu; ale u přirovnání k židům mnohem menší nesl vinu. Snažilť se zajisté, seč byl, aby Ho z rukou jejich vytrhl; neboť proto zbičovaného vyvedl Ho k nim. Ne pak ze msty dal Pána zbičovati, ale že chtěl zlosti jejich dosti učiniti, aby aspoň tak se ukonejšili a ustáli žádati smrti Jeho, když by Ho zbičovaného uzřeli. Učinilť i to. Když pak na svém stáli, víte, že umyl ruce své a pravil, že toho sám neučinil a že nevinen jest smrtí Jeho. Přece však to učinil. Pakli tedy on vinu nese, protože to učinil, byť i byl přinucen býval, čím více jsou vinni ti, kdož ho přinutili, aby tak učinil. A přece on vynesl nad Ním ortel a dal Ho ukřižovati a takřka sám Ho usmrtil. Ale i vy židé usmrtili jste Ho. A kterak jste Ho usmrtili? Mečem jazyka usmrtili jste Ho; naostřili jste zajisté (proti němu) jazyky své. jak dí Žalmista Páně. Nebo zdali jste Ho neusmrtili tehdáž, když jste volali: „Ukřižuj, ukřižuj Ho“?

Milí křesťané! Nejsou-li tato slova velikého otce církevního sv. Augustina nejjadrnějším výkladem na slova sv. apoštola Petra: „Vy jste ukřižovali Ježíše“? Ano židé ukřižovali Spasitele světa ne rukou, nýbrž jazykem. A že, čím srdce oplývá, tím i ústa přetékají, proto můžeme říci vším právem, že ukřižovali Spasitele světa svou nenávistí. Neboť kdyby nebyli nenáviděli Ježíše, nebyli by volali před Pilátem: „Ukřižuj, ukřižuj Ho“!

Ach, ta nenávist, ta nenávist proti nevinnému Ježíšovi, kteráž se zahnízdila v srdci nejvyšších kněží, zákonníků a starších lidu, a která přešla od nich i v srdce ostatního lidu židovského, ta byla vlastně příčinou, že se octl na dřevě potupném ten, jenž byl toužebným očekáváním a největším dobrodincem lidu židovského.

Tak se dopustili židé přehrozného a přeohavného nevděku. Proto vytýká dnes Církev ve jménu Spasitele světa lidu židovskému: „Lide, lide můj! Co jsem učinil tobě? Anebo v čem jsem zarmoutil tebe? Odpověz Mně! Já jsem tě vyvedl ze země egyptské; a tys připravil kříž Spasiteli svému. Já tě vodil pouští po čtyřicet let, mannou jsem tě krmil a uvedl do země výborné; a tys připravil kříž Spasiteli svému. Což jsem měl více učiniti tobě a neučinil jsem? Já jsem tě štípil jako Svou vinici nejkrásnější; tys

pak octem Mne napájel a kopím probodl bok Spasiteli svému. Já jsem ti dal žezlo královské; tys pak vstavil na hlavu Mou korunu trnovou. Já jsem tě vyvýšil mocným ramenem; tys pak Mne pověsil na dřevo kříže".

Ano přehrozného a přeohavného nevděku dopustili se židé, když svého Spasitele, kterýž je neskončenou láskou miloval, nenáviděli a z nenávisti ukřižovali. Proto vším právem učinil jim svatý apoštol Petr tu výčitku: „Vy jste ukřižovali Ježíše".

Ó kéž by nebylo podobných nevděčníků mezi námi! Ale jsou, jsou po všecky časy a jsou i nyní mezi námi křesťané, jimž právem se může činiti výčitka Petrova: „Vy jste ukřižovali Ježíše". Ach, je-li možno, aby křižovali Krista křesťané, aby křižovali svého Spasitele Jeho vlastní vyznavači, Jeho učenníci, Jeho ctitelé? A přec tomu tak.

Kterak křižují Krista křesťané, o tom s pomocí Boží v dílu druhém.

II. Kristus křižován od křesťanů.

Týmž právem jako židům mohlo by se říci mnohým křesťanům: „Vy jste ukřižovali Ježíše"! Týmž právem? Kterak to? Židé ukřižovali Spasitele světa svou nenávistí. Jsou snad také křesťané, kteří by nenáviděli svého Spasitele? Ano, jsou takoví křesťané. A kteří jsou tito nevděčníci, tito zapomenlivci? To jsou ti, kteří nemají žádné lásky k svému Spasiteli. Ježíše pak nenáviděti anebo žádné lásky k Němu nemíti jest jedno. Řekl Pán Ježíš sám: „kdo není se Mnou, proti Mně jest" (Luk. 11, 23.), jakoby řekl: „kdo Mne nemiluje, ten Mne nenávidí".

Drazí v Kristu! Snad se ještě zpěčujete uvěřiti mým slovům, že jsou křesťané, kteří svého Spasitele nenávidí, snad sami u sebe pravíte: „Nejsem tak bezbožný, abych neměl žádné lásky k svému Spasiteli. Třeba bych časem hřešil, přece svého Spasitele Ježíše Krista upřímně a vroucně miluji". Tak pravíš ty, křesťane. Jsem spokojen s tímto pokorným přiznáním. Pouze časem hřešiti snáší se s láskou k božskému Spasiteli; neboť časem hřešiti jest tolik, jako hřešiti z křehkosti. Tak zhřešil i apoštol Petr, a přece z lásky Ježíše Krista nevypadl.

Ale jsou křesťané, kteří hřeší, protože hřích stal se jim zálibou, rozkoší, návykem, druhou přirozeností. Jsou křesťané, kteří hřeší úmyslně, svévolně. Jsou křesťané, kteří v hříchu neustále žijí a pokání nikdy nečiní. Jsou křesťané, kteří jsou oddáni hříchům smrtelným, zvlášť pak hříchům hlavním, pýše, lakomství, smilstvu, závisti, hněvu, obžerství a lenosti. Takové hříchy s láskou Boží nikterak se nesnášejí, nýbrž dokořán ze srdce ji vyvracují. Kdožkoli tedy oddán jest hlavním hříchům, ten Spasitele svého nemiluje, ten ho nenávidí, ten maří drahou krev Kristovu na kříži zaň prolitou, ten má před Bohem takovou vinu, jako židé, kteří Krista na smrt žádali, ten svého Spasitele křižuje. A proto zasluhují všichni křesťané, kteří žijí v hříších hlavních, výčitku Petrovu: „Vy jste ukřižovali Ježíše"!

Ano tak jest. „Vy jste ukřižovali Ježíše“, vy křesťané pyšní, kteří se nadýmáte, jako byste Boha nepotřebovali, kteří se sháníte po cti a chvále, jakoby vám všecko kořiti se mělo, kteří bližním svým pohrdáte, jako byste vy jediní cenu měli před Bohem. Hle, pro vaši pýchu, která se rodí v myšlénkách, v mozku, v hlavě vaší, zraněna jest hlava Beránka Božího trním. A vy přece v pýše sobě libujete? Aj, tedy, což na vás jest, křižujete svého Spasitele! — „Vy jste ukřižovali Ježíše“, vy křesťané lakotní, kteří mamonu nade všecko na světě ceníte, pro zisk nižádné nespravedlnosti se neštítíte, k nuzným tvrdé srdce máte, z bídy lidské posměch sobě tropíte. Hle, pro vaše lakomství, které vám nedá ve dne v noci pokoje, nemá umírající Spasitel místa, kam by hlavu položil. A vy přece v lakomství sobě libujete? Vy tedy, což na vás jest, Spasitele svého křižujete! — „Vy jste ukřižovali Ježíše“, vy křesťané chlípní, kteří se brodíte jako němá tvář v žádostech a skutcích nečistých. Hle, pro vaše neřesti tělesné visí Kristus na kříži roucha svého zbaven a lidu na odiv vystaven. A vy přece ve smilstvu sobě libujete? Vy tedy, což na vás jest, Spasitele svého křižujete! — „Vy jste ukřižovali Ježíše“, vy křesťané, hořící závistí, kteří na štěstí svého bližního klidně hleděti nemůžete, ale jej podezříváte, osočujete a pronásledujete, jako by vám stál v cestě. Hle, pro vaši k bližnímu nepřízeň a škodolibost zalito jest láskyplné oko Kristovo krví a slzami. A vy přece v závisti sobě libujete? Vy tedy, což na vás jest, Spasitele svého křižujete! — „Vy jste ukřižovali Ježíše“, vy křesťané hněviví, kteří pro nepatrnou urážku bližnímu svému se mstíte, jemu boj na život i na smrt vypovídáte. Hle, pro vaši nesmířlivost obklopen jest Kristus visící na dřevě potupném rouhači, jimž on milerád od srdce odpouští. A vy přece v hněvu sobě libujete! Vy tedy, což na vás jest, Spasitele svého křižujete! — „Vy jste ukřižovali Ježíše“, vy křesťané obžerní, kteří jedení a pití za cíl života lidského pokládáte, po hodování a opilství celou duší práhnete, těmto rozkošem zdraví i čest i pokoj a majetek obětujete. Hle, pro vaše ústa nestřídmá naplněna jsou vypráhlá ústa Kristova octem a žlučí. A vy přece v nestřídmosti sobě libujete? Vy tedy, což na vás jest, Spasitele svého křižujete! — „Vy jste ukřižovali Ježíše“, vy křesťané leniví, jimž do duše se protiví rukou svých k Otci nebeskému pozdvihovati, kolena svá před Bohem skláněti, rukou neb nohou k blahu svého bližního přispěti. Hle, pro tuto vaši váhavost a netečnost přibity jsou ke kříži ruce a nohy, které čest Otce nebeského a blaho lidské až do umdlení vyhledávaly. A vy přece v lenosti sobě libujete? Vy tedy, což na vás jest, Spasitele svého křižujete!

* * *

„Vy jste ukřižovali Ježíše“! Tak pravil svatý apoštol Petr k židům na den seslání Ducha svatého. A co se stalo? Když ušlyšeli židé tu výčitku, „skroušeni jsou srdcem“, jak dokládá Písmo Act. ap. 2, 37. „a řekli k apoštolům: Což učiníme, bratří? I řekl k nim Petr: Čiňte pokání“. I stalo se tak. Židé poznali

svou přehroznou vinu, které se dopustili, ukřižovavše Ježíše, a činili pokání.

A ty křesťane, jenž dosavádním hříšným životem svým Krista jsi křižoval, ty bys byl méně citelný? ty bys svých nepravostí želeti a z nich pokání činiti nechtěl? ty bys ani dnes, na velký pátek, pomyšlením na Krista ukřižovaného v srdci se nepohnul? Nebylo by to znamení zarytosti, která vede k věčnému zahynutí? Ó postav se jen v duchu na horu Kalvárii, přibliž se k svatému kříži, obejmi ho s kající Marií Magdalenou, pohleď na hlavu Kristovu trním zraněnou, popatř na Jeho oko krví a slzami zalité, obrať své oči k Jeho svatému tělu od hlavy až do paty zraněnému a zohavenému, pozoruj Jeho ústa octem a žlučí napojená, viz Jeho hluboké rány na rukou a nohách, — pomni, že všecky tyto muky, trýzně a bolesti trpěl Spasitel pro tvé přemnohé a přetěžké viny, a jsem jist, že odejdeš dnes s hory Kalvárie, kterou jsem postavil před oči ducha tvého, skroušen a zkormoucen, vzdychaje s pokorným publikánem: „Bože, buď milostiv mně hříšnému“! Amen.

Klement Markrab, děkan na Smečně.

Modlitba a práce.

Řeči socialní,

které pro svatopostní čas napsal: Dr. RUDOLF HORSKÝ.

(Pokračování.)

III. Já dole † Já nahoře.

„Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteříž stavějí jej“.
Žalm 126, 1.

Když Makedonský král Alexandr vykládal jedenkráte svým přátelům dalekosáhlé plány své, dle nichž hodlal dobýti celého světa a spojiti veškeren svět pod jediným žezlem, tázal se ho Klitus, jaká vlastně ho k tomu vede příčina? A tu odvětil Alexandr: „Chci odstraniti ze světa všechnu bídu a všechno zlo a všechny války a spory mezi národy. Války a spory mezi národy pocházejí z toho, že více jest králů, nesvornost v lidu pak vychází z toho, že různí se ctí bohové, bída pak má svůj kořen v tom, že všude jiné a jiné jsou zákony. Chci tedy odstraniti všechny trůny i různé bohy i různé zákony a zavésti úplnou jednotu a lidstvo tak učiniti blaženým“.

Podobnou řeč slyšíme i za našich dnů, a novomodní Alexandr, socialní demokratismus to jest, který právě tak mluví, mluví tak, jak si jej vychoval otec jeho, liberalismus a jeho děd, svobodné zednářstvo. Trůny a oltáře prý jsou závadou v blahu

lidstva, tak hlásá červená internacionala na všech svých sjezdech a proto volají s Proudhonem: „žádného Boha, žádnou vládu“!

Když dne 20. září 1870. uloupeno bylo svatému Otci jeho území i hlavní město jeho Řím, jásaly všechny liberální listy a internacionalové s nimi, volajíce: „Všechny trůny musí padnouti a padnou, poněvadž jsme již povalili základ všech trůnů — trůn papežský“. [1]) A jak budou padati oltáře, ukázala pařížská komuna, jež zabravši chrámy, které právě mohla, nadělala z nich koníren a hampejzů. Komuna dělala v malém to, co revoluce dělala ve velkém. Jiná však nastává otázka. Stalo se tím lidstvo blaženým? Alexandr povalil trůn perský, pokácel trůny Indie, učinil však Persii a Indii, jak sliboval, blaženou? Historie praví, že nikoliv! Tedy snad revoluce založila blaho, vždyť trůn královský byl povalen, král odpraven, oltáře pokáceny. Bůh dekretem konventu sesazen, prohlášena rovnost, volnost a bratrství, ano i na kriminálech byly nápisy „liberte, égalite, fraternite“.

Staré kroniky švédské vypravují, že král Gumar, podmaniv Norwegy, dal si přední muže z nich předvésti a pravil jim: „Starého krále svého jste ztratili, nuže dám vám jiného krále, jakého zasloužíte a dav znamení jednomu ze svých buldogů, aby vyskočil na křeslo, dodal cynicky: zde je váš král a pán. A pes cenil své zuby na úžaslé a pokořené Norvegy. Děsná to věru scena, avšak neodehrála se jednou. Před sto lety to bylo, kdy na místě povaleného trůnu královského ve Francii postavila vševládnoucí tehdáž revoluce křeslo, a na ně pozvedla cizoložného ohavu, který chtěl, aby bez soudu se vraždilo, jen dle chuti chátry a on to také byl, který poštval luzu, aby povraždila všechny vězně vinné i nevinné bez soudu. Jméno jeho bylo Marat, po straně však říkali mu „un sanguinaire chieu — krvežíznivý pes.

Takových Maratů měla revoluce více, Carriere v Nantesu dal povražditi jen pro svou chuť celé vesnice, jeho pochopové „házeli sobě dětmi jako míčem, na bodácích si je podávajíce“. [2]) Fouché v Lyonu ještě hůře si počínal. Revoluce tedy také neučinila lidstvo blažené a její dědic, socialní demokratismus rovněž blahobyt lidstvu nepostaví. Slibuje to sice, on že bude jediným spasitelem lidstva, [3]) avšak kat a popraviště není a nebude zdrojem blahobytu a velebitel revoluce jiným by nebyl a jiného by nedovedl. I on by dal lidstvu jenom Maraty a Carriery. Socialní demokratismus chce stavěti bez Boha a proto staví marně. „Nebude-li Hospodin . . . .“

Má-li lidstvo opravdu dosíci pravé, zde na světě možné blaženosti a poklidu, má-li zavládnouti na světě opravdové bratrství a volnost, jest lidstvu třeba, aby začalo stavěti na základě pevném a jistém a tím základem jest Bůh. Ano, Bůh musí býti základem reorganisace společnosti lidské, na základě náboženství musí pro-

[1]) Tak psal pařížský „Siècle“ a „Courrier de Bruxelles“ dne 16. července 1871. slova ta opakoval.

[2]) Historie Girond. díl VII. kniha 7.

[3]) Neue Welt Nro. 1. rok 1894.

vedeny býti opravy neblahých našich poměrů a Bůh musí sám býti spomocníkem a stavitelem společenského řádu. Člověk, toto „já dole“, musí uznati, že sám o sobě ničeho nesvede, společnost lidská musí dojíti ku přesvědčení, že náboženství nemůže býti věcí soukromou, jak socialní demokratismus by chtěl, nýbrž věcí lidstvu společnou a hlavní a základní, zkrátka, toto „já“ dole musí se podrobiti všemohoucímu a nejmoudřejšímu „Já“ nahoře.

A o tom dnes budeme rozjímati.

Pojednání.

Po břehu mořském procházel se stařičký hvězdář a mathematik Newton se svými přátely. Tito, chtějíce se mu zalichotiti pro jeho vynález základů vyšší mathematiky, pravili mu, on že svými duchaplnými výpočty uchvátil pro člověčenstvo *celou* pravdu o soustavě nebeských těles i o naší zeměkouli. A tu skromný Newton, sehnuv se k zemi, zdvihl ležící zde mušli a nabrav do ní něco mořské vody, pravil: „Tolik asi pravdy my lidé jsme vyzkoumali a — ukázal na nesmírný ocean před sebou — tolik neprozpytované pravdy leží ještě před námi.“ Veliký Newton mluvil z přesvědčení. Těch několik kapek pravdy, které se podařilo duchu lidskému vlastním bádáním nabrati do nádobky lidského vědění, jest jako ničím proti nesmírnému moři pravdy od nás neprozkoumané a neprozkoumatelné.

A přece jsou lidé, kteří si počínají tak, jakoby dnes již přelili polovici oceanu pravdy do svého ducha a druhou polovici chystali se přelíti zítra. Jak směšná jest taková domýšlivost a jak dětinská to pýcha!

1. Již v minulé řeči jsme poznali, že jen jeden jest, který všechno proniká a všechno zná a ten jeden jest Bůh. Naše svaté náboženství nás učí takto: Bůh stvořil svět z ničeho, pouhou vůlí Svou, nebo zřetelněji řečeno, pouhým slovem Svým. Jak hluboká, jak vznešená to pravda! V nevyzpytatelné moudrosti Své určí Bůh plán světa, řekne slovo *chci* a ihned svět se všemi svými zákony z nicoty ve jsoucnost jest vyvolán. A učencové tohoto světa již po celá tisíciletí tento svět zkoumají a dosud sotva jsou na začátku svého zkoumání o tomto jediném slovu Hospodinově. Hle! jak veliký, jak vznešený, jak nevystihlý jest Bůh náš! Jak slabý, jak nepatrný, jak malicherný proti Němu jest člověk! Jak mizí proti rozumu Božímu a vševědoucnosti Jeho rozum a vědění lidské!

Do věštebny Delfické přišel Chärephon otázat se, který člověk na světě jest nejmoudřejší a obdržel v odpověď: Socrates. A když se toho Sokrates dozvěděl, ulekl se a zkoumal tuto věc a konečně pravil: „Vím jen tolik, že mé vědění jest jako nic.“ [4]) A právě proto byl mudrc Socrates prohlášen za nejmoudřejšího. Jako Socrates, smýšleli všichni opravdoví učenci a smýšleti má každý moudrý člověk. „Jsme brzy na hranicích svého vědění,“ říkával

[4]) Plato, Apol. Socr. pag. 23.

Mädler, astronom Dorpatský a zakladatel novověké botaniky, Linné, když byl napsal své veliké dílo „Systema naturae“, dí v předmluvě: „Jen stopy Boží jsem viděl a užasl jsem!“ Ano, rozum lidský musí skláněti se v prach před neskončeným rozumem Božím, musí uznati svou slabost a kořiti se vševědoucímu Bohu na výsostech. A toto poznání a uznání naší nicoty před Bohem jest právě klíčem k našemu spojení s Bohem. „Stojím před Bohem jako žebrák, jako dítě, jako slepec; takové myšlénky jsou ty nejlepší a nejúčinnější.“ Tak po čtyřicetileté zkušenosti napsal Gerson.[5]) Svatý František Borgiáš věnoval takovým myšlénkám dvě hodiny denně[6]) a svatý Augustin ode dne svého obrácení celý svůj život.[7])

Ano, jsme zajisté žáčkové před Bohem. Bůh před námi otevřel knihu přírody a my sotva že naučili jsme se přečísti z ní několik vět a ještě častokráte čteme chybně, a velikánskou většinu z ní dosud přečísti jsme ani nedovedli. Proto také veškeří angličtí přírodozpytci ze školy a směru Tyndalova jmenují zcela upřímně samy sebe „not knowings — nic nevědoucí“; chtějí tím naznačiti, že to, co dnes věda jistého ví, jest jako ničím. A jestli rozum lidský jest sláb a nestatečen, aby pojal to, co oko vidí a ruka hmatá, jak by mohl sám ze sebe povznésti se v říši nadsmyslou, kam dalekohledy nedohlédnou a nožík anatomův a retorta chemikova nesahá!

Tu však neskončené „Já“ nahoře snižuje se k nestatečným „já“ dole. Druhá božská osoba, tedy druhé božské „Já“ stává se člověkem, přichází mezi nás a učí nás. Podává nám klíč Svého zjevení, abychom mohli otevříti jím přemnohá tajemství přírody a zvěstuje nám hluboké pravdy o říši nadhvězdné. Vypravuje nám o Bohu trojjediném, o Jeho plánech s člověčenstvem, o Jeho nesmírné lásce k lidstvu, o nesmrtelnosti lidské duše, zkrátka snáší nám přebohatý poklad pravd dosud nepoznaných a ukládá tento poklad v svaté Církvi své. A my, naslouchajíce Jeho slovům s vděčnou pokorou skloňme se k Jeho nohoum, s Petrem vyznávajíce: *Ty* máš slova života věčného.

Neznabožské vědě, k níž se dnes i socialní demokratismus hlásí, se toto pokoření rozumu před Bohem nelíbí. Rozum sám má prý býti pánem a věda jeho světlem. Již v první řeči jsme seznali, jak planá a lživá jest to fráse, což ostatně musí uznati každý, kdo jest schopen mysliti. Před berlínskou akademií věd stál pověstný přírodozpytec neznaboh Du Bois-Reymond a přednášel o sedmi velikých tajemstvích světových. V přednášce se upřímně přiznával, že v těch nejdůležitějších otázkách jako o vzniku myšlení, o svobodě vůle, o vzniku pocitu a podobných, věda jest v temnotách a končil svou přednášku památnými slovy: *Ignoramus et ignorabimus* — nevíme a věděti nebudeme. Těmi slovy pro-

[5]) Alphons I. de Guil. Par.
[6]) Liguori, Braut J. Ch. I. 62.
[7]) De vita beat.

hlásil bankrott lidského rozumu, jestli tento jest sám sobě zůstaven, vyznal a nezapřel, že samotná věda lidská člověčenstvu nestačí.

A nyní přicházejí socialní demokraté a prohlašujíce náboženství za věc privatní, chtějí všechno nahraditi vědou.[8]) Ubožáci nevědí, že sám jejich mistr Virchov bez obalu vyznal, že moderní věda má pouze tu zásluhu, že mezery našeho vědění vyplnila — *domněnkami*. Já nechci znáti domněnky, chci zvěděti pravdy o tom, kde se lidstvo na světě vzalo, jaký jest jeho účel, jeho povinnosti a práva — tak pravil socialní demokrat jeden nevěreckému filosofu francouzskému Jouffroiovi a ten odvětil: Milý pane, spolehlivé odpovědi na své otázky nehledejte u nás, nýbrž v malé knížce, která se jmenuje katechismus. To, co řekl Jouffroi, řekl již dávno před ním Jean Jaques Rousseau. Proto praví učenci před Bohem nicotu svého rozumu uznávali a Jemu se kořili. Když veliký hvězdář Kepler napsal své slavné dílo o harmonii světů, připojil na konec díla svého pokornou modlitbu k Hospodinu, v níž takto dí: „Zvěstoval jsem slávu skutků Tvých lidem, pokud slabý duch můj neskončenost Tvou jímati mohl a řekl-li jsem něco, co by se nesrovnávalo s vznešeností Tvou, milostivě mi odpusť!“ Jak hluboká to pokora!

Podobně i zakladatel novověké vědy, Bacon Verulamský, nežli začal psáti své velikolepé dílo „Instauratio magna“, v pokorné modlitbě k Bohu se obrací, nazývaje všechno to, co duch lidský z děl Božích vyzkoumal, pouhou *almužnou*, kterou Bůh lidem dává.[9])

Socialní demokratismus se domnívá, že prý věda a zjevení si odporují. Nikoliv! Bůh, který jest původcem a zdrojem vědy, jest také původcem zjevení a pravda pravdy nezastíní. Jsme žáci a Bůh nejvyšším naším učitelem; vede nás a opravuje naše chyby a blaze tomu, kdo Jeho hlasu jest poslušen! —

2. Mezi třemi otázkami, které Herbart za základ veškerého filosofování pokládá, zní otázka druhá: was soll ich thun? co mám činiti? Na tuto otázku odpověděl francouzský sněm dne 4. srpna r. 1789., prohlásiv za čtvrtý paragraf tak zvaných lidských prav: „čiň co chceš, hleď však, aby to, co činíš, jinému neškodilo.“ K téže zásadě, ještě ostřeji však vyslovené, přiznal se anglický ministr vnitra Sir William Harcourt veřejně v sezení sněmovny dne 25. července 1881. a i socialní demokratismus v této zásadě pravou svobodu nalézti chce. Přesvědčili jsme se však, že není tato zásada pravou; vůle člověka není souverainí, nýbrž suzzerainí, poddaná vůli vyšší, vůli Boží. Filosof Kant pěkně k tomu poukázal řka, že člověk jest sice svéprávným (sui juris), ne však svým svrchovaným pánem (sui dominus), poněvadž jest zodpověden za své skutky[10]) a komu? Bohu. Vysvětlíme si to.

Člověk jest stvořen k obrazu Božímu. Taby obličeje dítěte bývají podobny tahům obličeje otce a tak i v tazích duše zobra-

---

[8]) Sjezd v Halle, prot. str. 177.

[9]) Strana 70. vydání Kirchmannova.

[10]) Metaphysik der Sitten. W. W. B. VIII. S. 69.

zeny jsou tahy Boha, jakožto Otce a tvůrce duše lidské. Zvláště dva charakteristické tahy v duši vynikají, rozum totiž a vůle. Věda světská nedovede vysvětliti ani rozum ani vůli. Slavný náš krajan Dr. Albert, professor mediciny a na slovo vzatý chirurg a fysiolog, praví, že vysvětliti rozum zůstane přírodním vědám na věky *hádankou*, kterou z průběhu fysikalních dějů nikdy nevysvětlí a vůle sama pak jest *zázrakem* tím nepochopitelnějším, čím více o něm přemýšlíme.[11]) Uvědomělému katolíku není však rozum a vůle hádankou; on ví, že obojí jest část obrazu Božího v nás. Z toho již vyzírá, jak se má zachovati vůle lidská k vůli Boží. Vysvětlíme si to jiným příkladem.

Vezměme jadérko z jablka a pozorujme je. Celý strom je ukryt v tomto jadérku, ovšem že ale jen v zárodku. Ani ten nejostřejší drobnohled by sice obraz jabloně v jadérku nám neobjevil, avšak vsaďme je a co v jadérku bylo ukryto, to se nyní vyvíjí a ukáže. A čím dokonaleji se vyvine, tím jasněji vystoupí ukrytý v něm obraz, čili jak filosof Plato říkával: idea. Podobně má se věc i s člověkem. Toto tělo naše jest jako símě a v tomto tělesném obalu ukryt jest obraz Boží v nesmrtelnou naši duši vtištěný. Účelem semene jest, aby se vyvíjelo podle idey v ně vložené, zrno jabloně v jabloň, zrno pšeničné v pšenici, zrno olivy v olivu — účelem člověka pak jest, aby se vyvíjel dále podle obrazu Božího, v něj vloženého a člověk jest tím dokonalejší, čím více obraz Boha z něho vyniká. Zde však jest mezi člověkem a přírodou rozdíl podstatný. Símě *musí* se vyvinouti dle své idey; jabloň nemůže vyvinouti se v hrušeň, aniž lípa v dub, člověku však dána jest *svobodná vůle*, aby sám se rozhodl. A v tomto rozhodnutí vězí klíč k pravé svobodě. „Člověče, vyvinuj se, jak ty sám chceš, čiň co chceš, jen když neškodíš jinému," tak hlásají podle atheistů dnes socialní demokraté. Taková svoboda však je falešná, poněvadž jest proti idey člověka.

Když v roce 1506 nalezeno bylo sousoší, představující Láokoonta a jeho dva syny, otočené hady, shledáno k veliké lítosti, že u sousoší schází Láokoontovi pravá ruka. I vyzván byl od papeže Julia II. slavný Michal Angelo, aby ruku tu přidělal. Dlouhá leta přemýšlel nedostižený dosud tento umělec, v jaké asi formě byla ruka ta původně od Agesandra vytvořena, steré modely již zhotovené opět zavrhl a konečně jeden zhotoviv, pravil: „Po celá leta ve dne v noci jsem přemýšlel, ale původního plánu jsem jistě neuhodl a co jsem učinil, je proti celku velmi nedokonalé". Hle! nedostižený umělec se přiznává, že nedovede dle původního plánu utvořiti ani jediné *ruky* u mrtvého sousoší a socialnědemokratičtí mastičkáři opovažují se tvrditi, že *celý* člověk podle své vlastní vůle má se vyvíjeti a jednati. Jak drzá jest tato domýšlivost, jak úžasná to nevědomost! Jen nechte člověka vyvíjeti se podle jeho vůle a brzy budete míti svět naplněný nahoře samými Dantony a Maraty a dole samými Vaillanty a Ravacholy.

---

[11]) „O reflex. pohybech", v Květech roč. IV. č. 39.

My katolíci jinak pravou svobodu pojímáme. My víme, že *vůle Boží* jest základem všehomíra. Zákony přírody jsou v čase a prostoru realisovaná Jeho vůle a táž vůle se odrazila v jasném obraze i v duši lidské, avšak člověku ponechána jest svoboda, *chce-li* přijati vůli Boží za svou. Atheisté volají: nepřijímej! My však pravíme: vezmi! poněvadž víme, že pravá svoboda záleží v tom plniti vůli Boží. To nestatečné, kolísavé „já“ dole musí svou vůli spojiti s všemohoucím „Já“ nahoře a učiniti si zásadou slova našeho Spasitele: „Ne jak *já* chci, nýbrž jak *Ty* chceš. Tak jednali světcové. Svatý Vincenc z Pauly denně vícekráte volával k Bohu: „Co chceš, Pane, abych činil?“ věda, že Bůh chce vždy to nejlepší. Proto také když otázán byl blahoslavený Heřman, obuvník, od Fenelona: „Co bys volil, kdyby ti Bůh dal na vybranou v tuto chvíli, umříti, nebo déle žíti?“ odvětil: „Ponechal bych to Bohu, co On by mi usouditi ráčil.“ Svatý řemeslník tento i v životě i v smrti svou vůli spojoval s vůlí Boží, věda, že takto jde bezpečně. —

3. Kdysi otázán byl mudrc Solon, kdy na světě bude vládnouti blaho a mír. Solon odpověděl: „Až budou všichni lidé poslušni úřadů a úřadové zákonů.“ Tak soudil pohan, ale odpověď jeho jest, jak patrno, nedostatečná, poněvadž jí pevný podklad schází. My se totiž tážeme: „A koho mají poslouchati zákonodárcové?“

Když vynalezl Archimedes svůj stroj na zdvihání břemen, pravil: „Δός μοι ποῦ στῶ — dej mi pevný bod.“ Chtěl svým strojem pozdvihnouti celou zeměkouli k slunci blíže, ale pevný bod ve všemmíru mu scházel, o nějž by se opříti mohl. Socialní demokratismus chce taktéž pozvednouti celou naši zeměkouli k slunci blahobytu blíž. Avšak k tomu třeba Δός μοι ποῦ στῶ. A oč má se zákon opírati? Demokratismus praví: „o vůli lidu.“ A oč se má opírati vůle lidu? O nic jiného, leč sama o sebe. Tedy balvany zákonů mají se spoléhati na klátivé třtiny lidské vůle. Toť stavba, která rychle se hroutí. Vizme, jak tomu bylo v revoluci francouzské. Třetí stav, buržoasie, pohltila kněžstvo a šlechtu i s králem a „vůle lidu“ byla to, co chtěli Girondini. Girondiny pohltili Jakobini, Jakobiny pohltil Robespierre, Robespierra pohltil Danton, a všechny zbylé pohltil Napoleon a při tom všem byly dávány zákony jako o překot a všechny vyhlašovány za „vůli lidu“, ač zákony dnešní odporovaly včerejším. Dnes podobné se připravuje divadlo. Socialní demokratismus chystá se pozříti buržoasii, ale v zadu již cení své krvavé zuby anarchismus, aby pozřel socialní demokracii. Z toho jest patrno, že, má-li lidstvo dojíti poklidu a v poklidu blaha, nesmí býti měnivá vůle lidu svrchovanou autoritou, nýbrž nad autoritou lidu musí postavena býti nezměnitelná autorita Boží; člověčenstvo jako celek, tedy všechno „já“ dole musí podrobiti se autoritě svrchovaného „Já“ nahoře a výrok Solonův musí býti takto doplněn: „Na světě zavládne blaho a mír, až budou všichni lidé poslušni úřadův, úřadové zákonův a *zákonové Boha.*“ —

Již Plato k tomu poukázal, že spořádaný stát může státi jen na základě náboženském [12]), a historie výmluvně dokazuje, kdekoliv stát se postavil na stanovisko bezkonfessionelní, rychlým krokem své záhubě se blížil.

Socialní demokratismus chce také zříditi společnost bez Boha a proto prohlašuje poměr člověka k Bohu, čili náboženství za věc privatní. Sám Montesquier se nad takovými plány hrozil a pravil, že společnost lidí bez Boha byla by společností divokých šelem, které jen tenkráte se cítí svobodnými, když rdousí a trhají [13]). Francouzská revoluce to dokázala. Když jeden z členů výboru „pro obecné blaho", Collot d'Herbois, podával zprávu o svém působení pro blaho lidu, pravil mezi jiným: „Dáváme jich denně postříleti dvě stě – či není to ještě dosti milosrdné?" A Jakobiné této řeči — *tleskali!* Fouché z Lyonu oznamoval: „Republika nebudiž než sopkou; bijme jako hrom; jen tím způsobem můžeme slaviti naše vítězství. Dnes večer dáme zastřeliti dvě stě třicet odbojníků; radostné slzy kanou mi z očí. [14]) A vládcové republiky sedíce na hodech, podávali si kalich z kostela ukradený a rouhajíce se poslední večeři Spasitelově, pobízeli se k pití z něho, a volali: „Vezměte a pijte, jest v něm krev tyrannů a hody tyto jsou hodny národa svrchovaného!" Hle! tak vypadá společnost lidská, z níž odstraněn jest základ společnosti — Bůh!

Přátelé drazí! Se všech stran volá se po nápravě našich poměrů a to právem; společnost lidská není zdráva. A co toho jest příčinou? Lidé opustili Boha, tento pramen živý vytryskující do věčného života a pili z kalných cisteren neznabohů; a v tom má epidemie rozervanosti socialní své kořeny. Rozliční mastičkáři kopají nové cisterny, tu cisternu socialního demokratismu, tam cisternu divokého anarchismu, a zvou lidstvo, aby pilo z nich, avšak obě cisterny mají vody kalné a krvavé. Z nich lidstvo neozdraví.

Lidstvu nepomůže leč návrat k pramenu živému, návrat k Bohu. Lidstvo musí přijíti k poznání, že Bůh jest svrchovaným Pánem jeho a Jeho vůle svrchovaným zákonem a zdrojem veškerého trvalého a pravého blaha. Lidské „já" dole musí skloniti se před božským „Já" nahoře a uznati: „Ty jsi Pán a já Tvůj sluha a já dole nemohu nic bez Tebe nahoře a proto Ty Pane nahoře, ujmi se svého sluhy dole." A toto sklonění se před Bohem, toto uznání Boží autority nad člověčenstvem a želání Jeho pomoci, to jest právě *modlitba*, první to klíč k nápravě socialní.

A jsem přesvědčen, až na základě trojjedinného Boha budou státi školy a sněmovny, dílny i továrny, rodiny, obce i státy, až v celém světě zavládne jeden zákon, zákon Boží, který zní: „Miluj Boha nade všecko a bližního jako sebe samého, pak bude stavení society lidské pevné, poněvadž Bůh je postaví a nad světem rozepne své perutě, blaho trvalé a mír nezkalený." Amen.

---

[12]) De leg. IV. 716. —

[13]) Esprit de lois kniha 24. hlava 2.

[14]) Hist. Girond VII. 16.

IV. Idea práce.

„V potu tváři své chléb jísti budeš“.
Gen. 3, 19.

V životopisech starých poustevníků egyptských vypravuje se o dvou svatých mužích, kteří celý svůj život strávili na poušti v přísném sebezapírání, takže pokládáni byli od ostatních za svaté. Mužové ti však, uznávajíce v pokoře svou nestatečnost a nedokonalost, prosili Pána, aby jim ukázal, jak daleko na cestě dokonalosti opravdu pokročili a tu slyšeli hlas s nebe, který jim pravil: „Ještě nejste v dokonalosti ani tak daleko, jako dělník Eucharistius“. A spolu jim bylo sděleno jméno místa, kde muž ten žil. Oba anachoreti nemeškali a vydali se na cestu, aby seznali Eucharistia. A nalezli ho. Byl již stařičký a bydlil se svou ženou v chudé chatrči. Když mu anachoreti oznámili, proč přišli a že Pán sám je k němu posýlá, pozvedl upracované ruce své k nebesům a zvolal: „Jsem chudý, prostý dělník a nečiním nic zvláštního; modlím se a pracuju a co vydělám s chudými sdílím. Tuto jest má žena; od našeho zasnoubení jsme živi jako bratr a sestra ve svornosti a lásce a také z bližních jsem nikomu neukřivdil, poněvadž se hříchu bojím. Takový jest život můj“. Hluboce dojati, odcházeli oba anachoreti, velebíce Boha, že tak vyznamenává práci, spojenou s modlitbou a tak vysoko je cení.[1])

Jest ovšem pravda, že duše v modlitbě pohřížená a srdce, před Bohem se pokořující jest oku Božímu podíváním nejmilejším; vždyť sám Göthe prohlásil, že člověk jest nejkrásnější, když v pokorné modlitbě k Bohu se pozvédá a staří Egypťané také naznačovali modlitbu hieroglyficky tím způsobem, že namalovali srdce v kaditelnici položené, z něhož kouř vzhůru se nese,[2]) což má znamenati, že člověk v modlitbě vroucí celé své srdce jakožto nejvzácnější svou částku Bohu obětuje a k Němu pozvedá (sursum corda), avšak Bůh se pouze se srdcem naším nespokojí; On chce i naše ruce i naši hlavu, to jest, On chce vedle modlitby i práci. Byl by tedy na omylu každý, kdo. moha pracovati, chtěl by se jen pouhou modlitbou bez práce zalíbiti Bohu. Zajisté, že by se mu nezalíbil, a že by zasloužil podobného poučení, jaké dal opat Silvanus v klášteře sv. Kateřiny na hoře Sinai jednomu příchozímu cizinci, který, vida opata a bratry řeholní pracovati, zvolal: „Což jste s Marií nezvolili lepší stránku, že také pracujete, místo abyste se stále modlili“? Pokynuv jednomu z bratří, pravil opat: „Doveď muže toho do cely a dej mu tam knihy modlitební a meditace“. Stalo se. Uplynulo poledne, odpoledne, večer se blížil a muž onen stále, ano již netrpělivě očekával, brzo-li bude k jídlu zavolán, poněvadž jej hlad trápil. A když nastal soumrak a nikdo nepřicházel,

---

[1]) Leben der Altväter II. 430.
[2]) Pier. Valer. Lib. 34. pag. 317.

vyšel sám ven a vyhledav opata, tázal se ho: „Otče, což pak vy zde nejíte“? „Ano, jíme“, odvětil opat „a již jsme pojedli“. — „A proč jste mne nezavolali“? — S vážnou tváří odpověděl Silvanus: „Domnívali jsme se, když prací pohrdáš a jenom na modlitbu se dáváš, že také nejíš“. Zahanben a poučen uznal muž onen, že chybil, soudě jenom jednostranně. Uváděje pak jej do refektáře, doložil opat: „I my se modlíme, následujíce Marii, ale následujeme též i Martu, neboť, chtějíce také jísti, musíme dříve pracovati“.[3])

A zajisté, Maria a Marta, modlitba a práce jsou sestry, tak úzce spřízněné, že jedna bez druhé Bohu se nelíbí. Pán, který pochválil Marii pro její touhu po nebeských věcech, pochválil i Martu, když byl požíval pokrm rukou její připravený. Jsouť modlitba a práce perutě, na kterých člověk k nebesům se povznáší a k povznesení obou perutí jest třeba. — Procházeje pouští, pozvolna kráčel zadumán sv. Antonín. Myšlénky jeho brzy nalezly průchodu ve slovech a on, pozvednuv ruce i tvář k nebesům, zvolal: „Pane, prokaž nehodnému sluhovi svému milosrdenství a rci, čím nejvíce bych se Ti zalíbil“? A tajemný hlas s nebes výšin mu odpověděl: „Antoníne, chceš-li se Bohu líbiti, nuže modli se a pracuj“! A od té chvíle svatý Antonín tak bedlivým byl obojího: i modlitby i práce.

Přátelé drazí! I naším cílem má býti získati si zalíbení Božího; nuže, i pro nás platí slova k svatému Antonínu pronesená: „Chceš-li se Bohu líbiti, modli se a pracuj“! O nutnosti modlitby, totiž pokoření se člověka před Bohem a uznání své vlastní nicoty před Ním a z toho vyplývající touze po pomoci Boží, rozjímali jsme v řečích předešlých, i dlužno tedy, abychom nyní obrátili pozornost svou k druhé části svého předmětu, ku *práci*. Naše doba nejvíce mluví o práci, o rozdělení práce, o reformě práce, o době pracovní, o mužích práce, skládá hymny na práci, oslavuje práci a socialní demokratismus dokonce ji povýšil za bohyni lidstva. A přece většina chvalořečníků a reformatorů práce daleka jest pravdy; mluví sice mnoho o práci, avšak idey práce nepochopili. Proto z chybného pojmu o práci a jejím účelu v lidstvu, tolik chybných názorů a domněnek se říne. My *na pravdu* uhodíme. Rozvineme ideu práce tak, jak ji všemohoucí „Já“ nahoře míti chtěl. Pak si povíme, jak tuto ideu práce zištný a zaslepený člověk, toto „já“ dole zkomolil. A konečně ukážeme, jak „já“ dole musí pojati práci tak, jak ji chce míti „Já“ nahoře, aby blaha došel. Nuže dnes rozvineme si *ideu práce*.

Pojednání.

Se slzou v oku pohlížel Adam na ztracený ráj. Ještě jeden vrhl pohled na toto místo lahody a krásy, o které jej ďábel závistí svou připravil a již obracel kroky své v širý svět, nyní jemu a potomkům jeho vykázaný, který měl lidstvu býti bydlištěm i hřbitovem, vždyť nesl sebou *smrtelné* tělo a v něm zárodek ne-

---

[3]) La vie de St. Silvain.

mocí a smrti. Ne navždy měl zůstati na světě, nýbrž na čas od Boha mu vyměřený. A jako v ráji, prvním to bydlišti člověka, dal mu Bůh přikázání zřejmé a určité, platné pro ráj, tak i vysílaje jej v širý svět, druhé bydliště jeho, dal mu rovněž zřejmý a určitý rozkaz, který zněl: „v potu tváři . . .“, kterýžto rozkaz platný jest pro tuto zemi. Z toho již vysvítá idea práce, kteráž není nic jiného než přímý rozkaz Boží, daný veškerému člověčenstvu. Základem idey práce jest tedy *vůle Boží*. Bůh, postaviv člověka v tento svět chce míti na něm člověka pracujícího. Toť jest jedině správný pojem práce a v pojmu tom leží klíč k rozřešení celé otázky socialní.

Tážeme se po příčinách, pro které Bůh člověku práci přikázal? Mnohé jsou a závažné a my je prozpytujeme, aby idea práce tím jasněji vynikla.

1. Bůh dal člověku síly, život, čas a k čemu? Zajisté, že při tom má účel, k čemu to člověku dává, poněvadž ani jediné hřivny nedává nadarmo. Čas života, který Bůh člověku na světě popřává, nemá zůstati prázdným, nýbrž musí býti vyplněn *činností* člověka. Jaká pak tato činnost býti má, určil sám Bůh dvěma svými základními přikázáními, kterými se určuje poměr „já“ dole k „Já“ nahoře a poměr lidských „já“ mezi sebou a které zní: „Miluj Boha nade všecko a bližního svého jako sebe samého“. Dle vůle Boží má tedy celý život člověka vyplněn býti samými skutky lásky k Bohu a bližním a konání těchto skutků lásky jest vlastním předmětem práce: Z toho vyzírá první podstatná vlastnost práce, ta totiž, že motivem čili pohnutkou a východištěm každé práce, ať již tělesné nebo duševní musí býti láska k Bohu a bližním a to jest to, co právě modernímu našemu pracovnictví schází, jako to scházelo antickému pohanství, jak se o tom v příští řeči zevrubně přesvědčíme. Místo lásky dnes postaveno za motiv práce hříšné sobectví.

Dále. Ovocem lásky jest dobro a proto k idey práce náleží, aby každá vykonaná práce nesla dobré ovoce pravého prospěchu i dělníkovi i veškerému lidstvu. Kde práce nese ovoce špatné, aneb pouze pro jednoho, tam pochybeno jest proti idey, kterou Bůh v práci vložil. Proto vyděračský, egoistický kapitalismus, který pracuje jen pro jednoho a pošlapává lásku k bližnímu, jest hříchem proti idey práce. A tak jen ta práce srovnává se s původní svou ideou, která vychází z lásky k Bohu a k bližnímu, která konána jest, protože to Bůh chce a má za účel vykonání opravdového dobra. Takovou práci konati jest

a) *povinností* každého člověka a to povinností přísnou. Sám náš Spasitel svým životem a jednáním to potvrdil. On, který pouhou vůlí Svou rozmnožil chleba pro hladovící zástupy na poušti, sám pro sebe nikdy toho neučinil, ani tehdy ne, když po čtyřicetidenním postu zlačněl, nýbrž tu v dílně svatého pěstouna svého Josefa, tu jako veřejný učitel vlastní svou prací, tělesnou i duševní v potu tváři Své chléba si vydělával. Dle Jeho slov a příkladu mluvili a jednali i svatí apoštolové. S jakým důrazem na příklad svatý

apoštol Pavel kladl Thessalonickým na srdce povinnost práce. „V práci a unavení, ve dne v noci pracujíce, jedli jsme chleba, abychom žádného neobtěžovali“, tak jim píše po svém pobytu u nich a dokládá: „neboť, když jsme byli u vás, to jsme vám přikazovali, nechce-li kdo pracovati, aby také nejedl“. S jakou důtklivostí mluví o povinnosti práce apoštolské konstituce, [4]) jak výmluvnými slovy dokazují ji svatí Otcové [5]) a jak přísnými zákony ji vyměřuje svatá Církev! Činí tak v duchu Božím, který práci uložil člověku za povinnost. Taková práce jest dále

b) *svrchovanou ctí člověka.* Mnozí pokládají práci za břemeno, s kterým člověk pracující po celý svůj život se vláčí a za svůj ideal pokládají „dolce far niente“, to jest vymanění se z práce a pohodlnou nečinnost. Jsou na omylu. Již Alexandr, Makedonský král, říkával: „pracovati jest královské, zaháleti otrocké“. Měl pravdu. Kdo pracuje, plní tím vůli nebeského krále, koná tedy dílo královské a proto přísluší mu čest jako věrnému služebníku věčného krále Proto shledáváme, že již v nejstarších dobách bylo práci vykázáno místo čestné, tím čestnější, čím doba jest pozdejší. Dle mythologie sami bohové učili lidi pracím a každé práci vykázán byl bůžek za ochránce; jména jednotlivých osob, ano i celých národů brána od práce a píle v ní. Slavný rod Fabiů římských má své jméno od faba — bob, Lentulů od lens — čočka. Nejstatečnější národ v Trojanské válce, Myrmidonové, měli své jméno od mravenčí pilnosti v práci, jak Hesiod dosvědčuje. [6]) V Číně, kde mnoho starých podání do dnes se udrželo, každého roku na jaře zorá císař sám líchu pole, aby tím vzdal práci čest. I v nové době prokazovali pracujícímu člověku a práci mnozí velmožové čest, která jí přísluší. Napoleon Veliký na příklad, kdykoliv prohlížel dělníkovi práci a shledal ji býti dokonalou, vždy se mu hluboce poklonil a když na ostrově sv. Heleny potkal na cestě dělníky, břemeno nesoucí a kdosi z průvodu Napoleonova zlostně jim kázal, aby šli s cesty, pravil Napoleon klidně: „Mějme v úctě břemeno“. [7]) A vyhnul se sám.

Nejvíce však poctil práci Spasitel náš, Ježíš Kristus. Za pěstouna zvolil si svatého dělníka. Sám vyučil se řemeslu a dříve než veřejně učiti počal, řemeslo tesařské provozoval, své apoštoly vybral z řad prostých, poctivých dělníků, svá nedostižitelná podobenství bral ze života dělnického, tu mluvě o dělnících na vinici, o rozsévači, tam o služebnících s hřivnami pracujících a pastýřích, opatrujících stáda svá. Jak rád užíval příkladů z kruhu práce vzatých, přirovnávaje království své ku kvasu, síti vpuštěné do moře a poli osetému! Jak přívětivě zněla slova Jeho, když mluvil o věčné

---

[4]) 2, 4. — 4, 2.

[5]) Sv. Augustin, „De opere monachorum“, — Sv. Ambrož, „de vita beat.“ I. 6. de offic. 2, 16, a jiní.

[6]) Schol. Pind. Nr. 3. 21. — I naše česká jména Krejčí, Kovář, Sekera jsou z nejstarších dob, kdy práce byla v zasloužené cti.

[7]) Smiles, Karakter, str. 136.

odplatě těm, kdo lačným dali pokrm, nahým oděv, anebo když chválil služebníky, kteří s hřivnami poctivě pracovali a jak naproti tomu zahřímalo přísné slovo Jeho, jako zdrcující blesk, když od sebe odháněl ty, kdo své spolubližní nechali hynouti hladem, aneb choditi polonahé a jak strašlivým rozsudkem odsoudil služebníka líného, který místo poctivého snažení a čestné práce, svoji hřivnu zakopal! Fíkový strom, který nenesl ovoce byl od Něho stížen kletbou a ničemný koukol měl uvržen býti na oheň, naproti tomu vinná réva, nesoucí hojné ovoce práce, měla býti ještě více očištěna a pečlivě opatrována, a zlatozrná pšenice shromážděna měla býti do stodoly Jeho. Stejnou čest prokazovala práci Církev Kristova. Apoštolská konstituce dí v knize druhé, kapitola 63.: „Ač kážeme, práce nezapomínáme; jedni jsme rybáři, jako Petr, druzí pleteme koberce jako Pavel, třetí provádíme orbu jako Juda a Jakob“ a v knize čtvrté klade se biskupům na srdce ctíti a podporovati práci. A Církev tak vždy činila. Svatý Bonifac připlul do Anglie s křížem v jedné a tesařským pravítkem v druhé ruce a když se pak vrátil do Německa, přinesl sebou umění stavitelské. Kolem biskupských sídel a klášterů zkvétala řemesla a s nimi i blahobyt, takže říkávalo se v oněch dobách: „v stínu berly dobře se žije“. Jako umění, byla a jest Církev i matkou a ochránkyní řemesel a práce. Největší počet svých svatých a světic vybrala z řad dělnictva a jeho cechovní prapory vedle svých praporů ve chrámech staví. Není to slýcháno, aby na stolec císařský vstoupil kdy syn prostého dělníka, kdežto v Církvi katolické celá řada papežů byla syny mužů práce. Řehoř VII., jeden z nejslavnějších papežů, byl synem chudého tesaře v Saoně. Benedikt XI. a Benedikt XII. byli syny prostých dělníků, Urban IV. a Jan XXII. byli synové obuvníků a tak dále. To všechno vydává svědectví, že čest, která poctivé práci a stavu dělnickému přísluší, vždy jim byla od Církve katolické vzdávána. Církev ví a učí, že práce jest přímý rozkaz Boží a v plnění rozkazů Božích čest člověka záleží. —

2. V nesmrtelné dělnické Encyklice své svatý Otec Lev XIII. poukazuje ku příčině, pro kterou Bůh člověku pracovati poručil. Praví: „Práce byla člověku po prvotním hříchu uložena *za nutné pokání.*“ Výslovně praví za *pokání*, poněvadž jsou mnozí, kteří mylně pokládají práci za kletbu. Nikoliv, kletba spočívá na lenosti, ne však na práci a proto mohl vším právem zvolati *Selkirk*: „Svatá práce! ty-lis kletbou Boha, jaké pak jest Jeho požehnání“? Svatý Otec praví, že práce uložena jest člověku za *nutné* pokání. Proč *nutné?*

Zjevení Boží nás učí, že Bůh, stvořiv člověka z hlíny země, učinil tělo a dechl v ně duši k obrazu Svému stvořenou. Tělo lidské vzato bylo tedy z přírody a příroda tím došla v člověku svého povznešení a to tím většího, poněvadž Bůh jakožto zvláštní nadpřirozený dar přidal člověku i nesmrtelnost tělesnou. Člověk však zhřešil. Duše jeho odvrátila se od Boha a tělo požívalo ovoce

---

[8]) Janssen Geschichte des deutschen Volkes I. 347.

ze zapovězeného stromu. Za to stibl trest i duši i tělo člověka. Duši vzata posvěcující milost Boží a tělu nesmrtelnost. Avšak dobrotivý Bůh slíbil člověku odpuštění skrze příštího Vykupitele a proto ukládal člověku ihned pokání, kterého nutně jest k odpuštění třeba a za pokání uložil člověku *práci*. Proto jest práce *nutným pokáním*, od Boha nám uloženým. V každém pokání však leží dvojí moment: pokání totiž jest jednak dostiučiněním za hřích, jednak lékem proti hříchu. Obojí tento moment leží i v práci. Zkoumejme to.

a) Práce jest především dostiučiněním za hříchy a proto svatí a světice Boží s takovou nadšeností milovali práci, nechtějíce zaháleti ani minutu. Svatá Zitta, děvečka, která 40 let sloužila, na témž místě, jako včelka do svého stáří pilně pracovala, říkávajíc: Nechci, aby mne smrť nalezla zaháleti. Svatý Hiliarius i jako biskup v prázdných chvílích provozoval provaznictví. Svatý Jindřich, nádenník, v práci nalézal svou největší zálibu, věda, že prací uplácí se dluh hříchů. Podobně smýšleli svatý Anian, obuvník, a svatý Bonavita kovář, který říkával: Pracuju Bohu svému na účet a také mezi prací stále mysl k Bohu pozvedal. Odtud také vyplývá záslužnost práce. Svatý Augustin říkával: Bůh tě, člověče, stvořil bez tebe, ale bez tebe tě nespasí; člověk totiž musí své spásy domáhati se sám. Bůh ale chce spasiti každého, kdo svatou vůli Jeho plní a člověk, který svědomitě a z lásky k Bohu pracuje, pomáhá tím Bohu v Jeho spasném díle, ovšem že jen ve vlastní svůj prospěch. Proto Spasitel náš, kdykoliv o práci mluvil, vždycky mluvil i o bohaté mzdě, kterou Hospodin za ni chystá svému dělníkovi: „Raduj se, služebníče dobrý a věrný“, řekne Pán, „za to, že's v mále byl věrným, nad mnohem ustanovím tebe“.

b) Práce jest však i lékem proti hříchu. Hřích má kořeny své v zahálce a proto ustanovil Bůh proti zahálce vydatný lék, totiž práci. K stařičkému poustevníku jednomu přišel kdosi a naříkal si, že jest trápen mnohými zlými myšlénkami a že jimi sveden, často do hříchu klesá. Poustevník dal mu naučení, kterak proti zlým myšlénkám a žádostem bojovati má a slíbiv mu, že za něj bude se modliti, propustil jej. V krátkém čase muž onen se navrátil a stěžoval si, že všechno nic neprospívá. Tu poustevník slíbil, že sám přijde a vše vyšetří a také skutečně neočekávaně přišel a nalezl onoho muže zahálčlivě ležícího. „Aj“! pravil, „nyní vidím, proč zlé myšlénky na tebe dorážejí a jakého léku ti třeba Ty zahálíš a zahálející člověk jest jako stojatá voda, ve které se jenom haveť usadí, chop se práce a ďábel nebude tě tolik pokoušeti a ty nebudeš míti času vnukáním ďáblovým naslouchati“. A zajisté že tomu tak. Proto říkávali svatí Otcové: Kdo pilně z vůle Boží pracuje, toho sotva může pokoušeti ďábel jeden, kdo však zahálí, toho pokouší jich celý zástup. Proto také veliký světec a zakladatel řádu, který na poli práce duševní i tělesné největší služby člověčenstvu prokázal, *svatý Benedikt* totiž, tak přesně určil svým duchovním synům každou čtvrthodinu, aby ani chví-

lenky jim nezbylo k zahálce. Všechen čas vyplnil modlitbou a prací. [9])

A proto také jeden Benediktin, otázán byv, jak mnoho trápen bývá pokušením ke hříchu, odpověděl významnými slovy: „Jsa stále zaměstnán, nemám času, abych hříchy se zabýval". Podobně mluvil i ctihodný Jan Cassian ve svém návodu k dokonalému životu, práci za výtečný prostředek k zachování zdraví duše od nemocí hříchů vychvaluje [10]) a odvolává se na svatého Pavla, který Thessalonické napomíná „aby pokojně pracujíce, chléb svůj jedli". Svatý Jan Zlatoústý pak pokládá práci za základ řádného a moudrého vychování člověka [11]) a jmenuje ji výslovně spolehlivým lékem proti hříchům. [12])

Práce jest však i lékem pro tělo lidské. I nejzdravější tělo nese v sobě zárodek nemoci a aby nemoc tak rychle tělo nezklátila, dal Bůh člověku lék ku prodloužení tělesného života a lékem tím jest práce. Již otcové lékařští, Hippokrates a Aesculap k tomu poukazovali a proto Democritus, který pilně pracovával, byv otázán jaký jest rozdíl mezi pracovitým člověkem a lenochem, odvětil, takový, jako mezi zdravým a nemocným a vida mladíka, pilně pracujícího, ukázal na něj žákům svým se slovy: Hle! jak pilně užívá léku pro dosažení stáří. Taktéž ve své Makrobiotice mluví slavný lékař Hufeland a s ním veškerá věda lékařská. Člověk bez práce jest jako pluh, který leží v koutě a rezaví, jest jako stroj, který leží nečinně, až prachem a rezem zanesen, stává se nepotřebným. Proto také říkával svatý Aegidius svým spolupracujícím bratřím: „Chcete bratři, aby nám chutnalo? Nuže pracujme chutě! Chcete dobře spáti? Nuže dobře pracujme! Chcete veselé mysli býti? Nuže pracujme vesele! —

Přátelé milí, poznáváte již, jak vznešená jest idea práce? Leží v této idey *vůle* Boha, který člověka stvořil k práci, jako ptáka k létání a plniti tuto vůli Boží jest svrchovanou ctí člověka. Odtud, a jen odtud přísluší práci čest a dělníkovi zásluha před Bohem. V idey práce leží dále *pokání* za hřích. Člověk nejsa spokojen s rájem, *jedl* ze zapovězeného stromu a proto, chtěje nyní jísti a míti to, čeho k živobytí potřebuje, musí a má si toho zasloužiti prací svou. Tak tomu chce Bůh a ukázal to zřejmě, když všemohoucím slovem Svým zakázal zemi, aby bez práce lidské neplodila leč trní a hloží. Stolberg [13]) zvláště k tomu poukazuje, že nic z toho, čeho člověk k výživě své potřebuje, nedostane bez práce. Obilí, tento hlavní pramen lidské výživy, musí býti seto a vzděláváno, samo na divoko neroste. [14]) Zkus to, nesej obilí na

[9]) Regula Sti. Patris Benedicti. Cap. 48.
[10]) De coenob. instit. Kniha 10, hlava 14.
[11]) περὶ στηλ. 2, 8.
[12]) Hom. 30.
[13]) Geschichte des Relig. Jesu I. 24.
[14]) Diodor myslil, že na Sicilii roste pšenice na divoko, ale ukázalo se, že se mýlil, jest to tráva planá, nazvaná aegilops svata.

pole a nech pole po několik let ladem a co shledáš? Stébla z vytroušených zrn vzrostlá budou slabší a zrno snětivé a za tři, čtyři leta opanuje celé pole — plevel Tak by tomu bylo i při luštěninách, zemčatech a tak dále; i stromoví musí býti zušlechťováno rukou lidskou, sice zvrhne se v — *pláňata*. Jen zvířata nacházejí v přírodě tabuli přichystanou, pěnkava své proso, stehlík svou drhličku, červenka svůj hmyz, včely svůj med. Jim dány od Boha i šaty potřebné a jejich spáry, drápy a kusadla jim stačí ku práci. Ne tak člověku. Ten musí z hloubi země dobývati kovů pro své nástroje, starati se o svůj šat i byt i potravu. „Žehráš na práci"? volá svatý Theodoret, „nuže, rci, co dobrého mělo by lidstvo bez práce? Města jsou ovocem práce, tvůj oděv i strava i knihy, i vzdělání jest plodem práce". [15]) A svatý Theodoret rozplývá se pak chválou práce a to vším právem. —

Napomínaje svatý Pavel Efesské, praví: „Bratři, vykupujte čas a čas na zemi nám vyměřený, jest dobou vyměřenou nám k modlitbě a práci. Filosofové křesťanští nazývají čas zlatem v rukou moudrých a blátem v rukou bláznů. Pracující zlatník a stříbrník mají před sebou zástěry, aby každý prášek drahocenného kovu zachovali a žádného neztratili: Tak i my. Každá chvilka na světě jest zlatá tomu, kdo dobře času užívá k modlitbě a práci, nuže, zachycujme, vykupujme čas, modlitbou a prácí, abychom pomohli si vydělati nebe. Amen.

V. Kterak staré a nové pohanství zkomolilo ideu práce?

„Nepřítel člověk to učinil."
Mat. 13, 28.

Na rozhraní mezi Makedonií a Thessalií zdvihá se vysoké pohoří, jehož nejvyšší vrch nazývá se Olympos. Staré pověsti vypravují o tomto vrchu a sám sv. Augustin to potvrzuje, že prý na temenu jeho panuje úplný, ničím nekalený poklid, ani deštěm, ani bouří, ano ani nejmenším vánkem nerušený. Vyniká nad oblaky a vzduch na něm jest čistý, bez mlhy a bez výparů. Kdo na vrch ten vystoupil a něco tam do písku napsal, nalezl písmo to i po letech neporušené, což ovšem by se státi nemohlo, kdyby i sebe menší vánek nebo déšť tam panoval [1]). Rodriguez přirovná k tomuto poklidu v přírodě poklid lidí spravedlivých a dokonalých, kteří svou vůli srovnali úplně s vůlí Boží; bouře různic, blesky hněvů, mlhy, klamů a deště nespokojenosti se jich netknou; oni jsou v pokoji na Olympu vůle Boží. [2]) Tak chtěl Bůh, aby tomu

---

[15]) Homer nazývá obilí svatým, ἀλίτου ἱεροῦ ἄκτην Ilias. XI. 630.
[1]) De Genes. lib. I. cap. 15.
[2]) Cvičba v dokonalosti křesťanské. Díl I. Kniha 8. hl. 4. 6.

bylo na světě, když po hříchu prvotním přesadil člověka z ráje v tento svět. Člověk měl pokořiti se před Bohem jakožto před svým svrchovaným Pánem a měl dle vůle Jeho ve světě pracovati za pokání i v naději budoucí mzdy a pokojně vládnouti zemí, dříve než dobrota Boží povolá jej ku vládě v království nebeském. Tak tomu mělo býti druhdy a tak tomu má býti i dnes, bohužel však, že stav společnosti lidské nerovná se dnes stavu klidu a pokoje na Olympu, nýbrž stavu sopky Cotopachi v Jižní Americe. Tento vrch nad všechny ostatní vynikal, metaje z jícnu svého oheň k nebesům, najednou však začalo to duněti v jeho nitru a celý vrch se s hrozným rachotem shroutil ve vlastní svůj krater.

Podobného něco stává se i v člověčenstvu vždy, kdykoliv toto od Boha odpadlo a Jeho zákonem pohrdalo. Ve své pýše neznabozi na kathedrách i u vládních vesel prohlašují i školu i stát za bezkonfessionelní a metají oheň své nenávisti proti autoritě nebes a zatím to pomalu duní v nitru člověčenstva od Boha odvráceného, až přijde najednou katastrofa a pohřbí ve svém jícnu je a často i celé národy s nimi.

I dnes to ve společnosti lidské duní, jako v sopce a z toho dunění vynikají výkřiky milionů lidstva volajících: chceme práci, chceme chleba! Mimovolně člověk se zastaví a přehlíží svět. Vidí, že sítě železniční obejímají pevninu a statisíce párníků projíždí po mořích, přivážejíce a odvážejíce do různých zemí hojnost zboží i potravy, telegrafy a telefony slouží lidem ve dne v noci, továrny rostou jako houby po dešti, tak že by se na první pohled zdálo, že všechny stroje železniční i lodě a tak dále pomáhají k bližšímu a upřímnějšímu sbratření lidstva a prokazování a utvrzování lásky mezi ním a šíření blahobytu, a zatím všechno to hučení páry přehlušuje volání: chceme práci, chceme chleba!

A skutečně! Statisíce rukou dnes zahálejí, ač by rády pracovaly, avšak není pro ně práce, statisíce úst ubohých, jako Lazar před domem boháče rády by se nasytily drobty, které spadnou se stolu v hojnosti žijících, ale žádný jim jich nedává a vzdělaná Evropa, bohatá Evropa musí dnes veřejně v listech se přiznati, že tisíce lidí umírá v ní — hladem. Co toho příčinou! Což jest na zemi již tolik lidstva, že nás země nemůže takový počet uživiti? Agrarní statistika na to odpovídá: *nikoliv!* Na světě jest tolik půdy, že kdyby ještě jednou tolik lidstva bylo, co jest ho dnes, země nás všechny uživí. Vizme na příklad naše Čechy. V dobách slavného našeho krále Karla IV. nebylo obyvatelstva v Čechách mnohem méně než dnes a přece lid se měl dobře. Čechy jej uživily. Válkami husitskými byla naše vlast velmi zpustošena a přece i potom chudina hladem nehynula, nýbrž měla všedního dne lepší stravu, než mnohý pracovitý dělník dnes má na Boží Hod, jak tomu zachovalá píseň veselé chudiny z 15. století nasvědčuje. [3]) A nad to: vždyť dnes jest oseté a vzdělávané půdy v Čechách více, přibylo továren, železnic, a přece nepřibylo bohatství, nýbrž

[3]) Čas. česk. mus. roč. I. seš 1.

naopak ubylo a bída se množí. Kde ta příčina vězí, že není práce s důstatek a chleba pro ty, kdo by rádi pracovali a práce nenacházejí?

Či snad již odvolal Bůh svůj rozkaz: „v potu tváři své . . .“ a odvolal tím i práci? Nikoliv! Jeho rozkaz platí do dnes, do dnes nejsa odvolán a platiti bude co svět světem bude státi. — Tedy Bůh *chce* a rozkazuje dosavád: člověče pracuj, Bůh dává dosavád zemi úrodnost, aby všechno člověčenstvo uživila a dobře uživila — nuže, kdo to zavinil, že přece není práce pro všechny ty, kdo by pracovati chtěli, aniž vždy důstatek chleba pro přemnohé? Nepřítel člověk to učinil! — A jak se jmenuje ten zlosyn, který rve z rukou lidu práci a z úst jeho chléb? Ten zlosyn se jmenuje: *kapitalistický liberalismus*, čili pravým jménem sluje: *pohanství*. Ano, pohanství staré to bylo, které zkomolilo ideu a účel práce a učinilo z milionů lidstva otroky a žebráky a když křesťanství ideu tuto znovu obnovovalo a práci přivádělo ku cti a skrze ni i pravou svobodu, blahobyt, pozvedlo se pohanství novověké, moderní a učinilo ze svobodné práce opět svého otroka. A o tom přesvědčíme se dnes.

Pojednání.

O králi Alfonsovi se vypravuje, když vyřídil všechny záležitosti státní, že velmi rád pracoval rukama svýma v zahradě. Jistý Matouš Siculus, vida jej kopati a rýti, pravil: „nesluší se to králi, aby vlastníma rukama pracoval“, načež král, usmáv se, odvětil: „Bůh dal člověku ruce k práci a dav je i králům, nedal je zajisté ani jim nadarmo“. Alfons král pověděl pravdu, poněvadž vystihl ideu práce, kterou Bůh každému ustanovil za povinnost i za pokání i za lék. To dobře věděli první lidé a proto Milton ve své světoznámé básni o ztraceném ráji vkládá Adamovi z ráje odcházejícímu do úst slova: „od své práce tedy budu živ“. To věděli i potomci Adamovi a proto svaté Písmo líčí je stále jako muže práce; to vědělo i lidstvo veškeré po svém rozptýlení se v širý svět a proto nejstarší historie národů nám předvádí i knížata a manželky jejich pracující. Palác krále Odyssea na Ithace líčí Homer právě tak, jako dnes vyhlížejí naše statky selské a Andromachu v Troji popisuje, ana sedí u přeslice pracujíc. Hrdinu Cincinata, tento vzor starořímských zvyků a mravů, odvedli na křeslo diktatorské od pluhu a egyptský král Amasis, sám svědomitě pracuje, vydal zákon, aby smrti potrestán byl každý, kdo moha pracovati, by nechtěl.[4]) Staří bramínové vyhnali děti své od stolu, když tyto nedokázaly, že svědomitě buď hlavou, nebo rukama dříve pracovaly[5]) a první zákon staré říše Peruanské zněl: „Žádný lenoch se v zemi netrpí“.[6])

---

[4]) Plinius I. 36. cap. 12.
[5]) Lohner II. 137.
[6]) Berault. Kirchen-Gesch. 17.

Leč, brzy bylo tomu jinak; brzy svržena byla práce s čestného svého trůnu a zpytatel dějin může stopovati krok za krokem, že čest práce tím více a tím hlouběji klesala, čím více mizela víra v jednoho Boha a Jeho prazjevení a čím hlouběji lidstvo klesalo v pohanství. A se ctí práce klesala zároveň i čest člověka pracujícího a klesla konečně tak, že práce prohlášena byla za bezectnou a pracující člověk snížen byl na otroka. Vizme to především na věku starém. Obyčejně se má za to, že vzdělanost sama o sobě jest největším zastancem ano podkladem cti práce i dělníka. Tak za to má i dnes socialní demokracie, která také dle tohoto svého mínění prohlašuje lidskou vědu a vzdělanost za základ svého budoucího státu, kdežto náboženství jakožto věc soukromou zastrkává do koutka, těšíc se, že i z tohoto koutka je „věda“ brzy vytlačí. Kdyby socialní demokracie měla v tom pravdu, že čest práce a vážnost dělníka jde ruku v ruce s pokrokem lidské vědy a vzdělanosti, ne však s vírou náboženskou, pak by musil v historii patrným býti ten úkaz, že dělník a práce jeho tím větší cti požívá, čím národ, mezi nímž pracuje, jest vzdělanějším. Ale nastojte! Historie pranic tomu nenasvědčuje a já uvedu za důkaz právě ty dva nejvzdělanější národy starověku, Řeky a Římany, jejichžto vzdělanost klassickou i moderní humanismus za vzor si bere.

1. Vizme tedy jaké cti a vážnosti požíval dělník a práce

a) *u Řeků.* Především poukazuju na řecké slovo πόνος což znamená práce a pochází od slova πένομαι, *pracovati.* Ten samý kořen πεν shledáváme i v řeckém slovu πενία, což znamená *chudoba.* Již tedy řecký jazyk sám poukazuje k tomu, že dle názoru Řeků práce a chudoba z jednoho kořene vycházejí a proto jejich názory o práci a chudobě, o dělníku a chuďasovi byly úplně stejné A jaké názory ty byly, ihned vyložím. Již Theogonis pokládal práci za neštěstí a pracujícího člověka za nešťastného. Přísloví řecké bylo: Πόνος τέ και πενία δ'ἄτιμον — práce a chudoba jsou bezectnými. Dle toho také Spartané a Athéňané pokládali práci za *sprostou,* βάναυσος, v čemž je filosof Plato utvrdil, mluvě v třetí knize své nazvané Politeia o práci velmi pohrdavě, a jinde nazývá ji: „βάναυσον καὶ ἀνελεύθερον καὶ οὐκ ἀξίαν τὸ παράπαν παιδείαν καλεῖσθαι“. [7]) Podobně i Aristoteles prohlašoval práci za něco, co svobodného muže není čestno — ἀνελεύθερον. [8]) Proto také svobodný Řek nekonal ani práci řemeslnou, ani polní, takovou práci odkázal — otrokům. Hle! jak u nejvzdělanějšího národa, u klassického národa, klesla čest práce a všechna klassická vzdělanost, čest práce nezachránila a nepozvedla, naopak, prohlásila ji za bezectnou a dělníka za muže nečestného. Dle toho také upraveny byly socialní poměry doby tehdejší — a — podivná to shoda — na vlas se podobaly poměrům doby naší. Jako dnes podmanili si práci továrny a kapitalisté, tak i v době rozkvětu hellenské vzdělanosti kapitalisté zotročili svobodnou práci ve svých manufakturách.

[7]) De leg. I. 644.
[8]) Politika, III. 8, 2.

Řecký kapitalista založil si řemeslnou officinu. Sám řemesla nedělal, za to se jakožto „vzdělaný a svobodný“ Řek styděl, ale koupil si otroky a ti musili pracovati. Aristoteles vypravuje, že sám athénský stát měl mnoho takových manufaktur. [9]) Známý řečník Demosthenes měl dílnu mečířskou a v ní 30 otroků — dělníků; pověstný demokratický mluvka řecký Kleon, kterému skrz naskrz se podobají nynější kapitalističtí vůdcové socialních demokratů, měl manufakturu jirchářskou a v ní hejna otroků, kterým se však velmi bídně vedlo. Ostatně nebylo postavení těchto ubohých nikde závidění hodné; musilť dělničtí otroci svému pánu nésti čistého užitku nejméně dvacet procent. Koupil-li tedy pán otroka za pět min, (mina = asi 40 zl.), musil otrok prací svou vydělati si na své živobytí a svému pánu nésti nejméně jednu minu ročně. Horníci byli lacinější; hornický otrok stál minu a musil majiteli dolů nésti padesát procent čistého užitku. Měli i mzdu, maličkou ovšem a mnohý z nich pilně pracoval, mzdu ukládaje, aby se mohl z otroctví vykoupiti. I stávky se dály, jako v Attice stávkovalo jednou hornictvo a za války peloponésské asi 20 tisíc jich prchlo. Na stávkující vysíláno vojsko a spolu donucováni hladem k povolnosti. [10])

Však i také řemeslníci a dělníci, kteří nestáli v otroctví, byli povrženými. Politických práv neměli žádných a pokládáni byli za tu nejnižší kastu obyvatelstva. — Tak tomu bylo u Řeků, vizme nyní, jak vážen byl dělník a jeho práce

b) *u Římanů.* Římané přijali svou vzdělanost od Řeků a přijali od nich i názory o práci. Nejslavnější řečník a filosof římský Cicero, v knize o povinnostech, rozmlouvá o práci a dělníkovi a praví, že jen náhledy své doby o tom sdílí. Dle těchto náhledů byla Římanům ruční práce za mzdu „špinavou“, sordida a závdavkem otroctví, auctoramentum servitutis; dělník pak nebyl pokládán ani za člověka, nýbrž pouze za věc, manicipium. Kapitalistovi římskému byla existence dělníkova lhostejná, on najímal jen jeho sílu, ta u něho platila a proto Lucillus zcela otevřeně děl, že chudému lidu, který prací rukou svých se živí, lépe by bylo, kdyby se byl narodil volem nebo oslem. Však také Římané dle toho s dělníky otrocky nakládali. Na polích musili pracovati v poutech, na noc pak zavíráni byli do ergastulí, do malých totiž světnic, na polo v zemi vykopaných, na polo nad zemí vyčnívajících, kamž bylo těchto ubohých vtěsnáno po 20 i 30 lidech.

Ani nejvzdělanější Říman neměl s těmito ubohými soucitu. Vždyť sám Aristoteles, hlava a mistr starověké filosofie učil, že dělník jest jenom živým nástrojem, právě tak jako nástroje jsou mrtvými dělníky.

---

[9]) loco cit. II., 7.

[10]) Kdo chceš více o tom zvěděti, viz Reitemeier „Geschichte der Sklaven in Griechenland“. Byl jsem nemálo překvapen zvěděv z knihy té, že i trucksystemy, kantiny, partaťyři, zkrátka všechny úkazy dnešního továrního života byly u nich zavedeny.

Proto pohrdali Římané i prací řemeslnou. Cicero dí o řemeslnících: „Řemeslníci vesměs *špinavým* zaměstnáním se obírají, neboť dílna nepřipouští žádné vznešenosti“ [11]).

V dílně řemeslné pracovali tedy jen otroci, propuštěnci a chudí [12]). A co takový dělnický otrok u svého pána vážil, o tom jen jeden alespoň příklad uvedu, jak jej vypravuje Plinius ve své historii [13]): „U milionáře Flaminia byla stkvělá hostina a podivno dost, že přišla řeč i na smrt. Jeden z hostí podotkl, že ještě nikdy neviděl člověka umírati. I poručil Flaminius přivésti jednoho ze svých dělnických otroků a zabíti jej před očima hostě, aby tento viděl, jak vyhlíží člověk umírající.“ — Hle! jak pošlapána byla i u klassicky vzdělaných Římanů vážnost a čest dělníkova a jak zohavena byla idea práce. —

Podobně tomu bylo i u národů jiných. *Germani* práce nenáviděli, svěřujíce ji svým ženám [14]). *Gallové* pokládali práci za hanebnou a proto pohodlně žili z práce cizí [15]). V zákonníku perském „*Vendidat*“ čteme, že prý Ormuzdovi milejší jest bohatý než chudý [16]).

Však dosti již těchto ukázek, které jednohlasně své vydávají svědectví, že pohanství staré i s celou svou klassickou vzdělaností pošlapalo čest práce i dělníka a to tím více, čím více vzdalovalo se od idey jednoho Boha, Boha nejsvětějšího. Právě v těch dobách, kdy Aristofanes v Řecku dělal si na jevišti z bohů blázny [17]) a kdy Epicharmus v Římě za zásadu stavěl: „moudrý nevěří nic“ [18]), klesla idea práce nejhlouběji. Pohanství antické ji zneuctilo. —

A nyní bych měl vypravovati, kterak křesťanství zneuctěnou ideu práce pozdvihlo a dělníkovi vrátilo jeho čest, o tom však příště se rozhovořím, dnes ukážu ještě, kterak naše moderní pohanství, kráčejíc krok za krokem ve šlépějích pohanství starého, obnovenou ideu práce i se ctí dělnictva znovu v prach pošlapavá.

2. „V potu tváře budeš jísti chléb svůj.“ S těmi slovy propouštěl Hospodin Bůh člověka z ráje a tato slova Hospodinova platila nejen pro Adama, nýbrž platí i pro *každého* člověka. Jak jsme se přesvědčili, starověké pohanství neuznalo práci za vůli Boží, ono přisvědčilo náhledu Aristotela, který učil, že prý již od přirozenosti jedni se rodí ku svobodě (rozuměj svobodě nic nedělati) a druzí otroctví a s ním spojené práci. Proto pokládal otroctví za věc zcela spravedlivou. K tomuto nepravému náhledu

---

[11]) „Opifices omnes in sordida arte versantur: „nec quidquam ingenuum habere potest officina“. De offic. I., 42.

[12]) Velišský „Život Řeků a Římanů“ str. 272.

[13]) Lib. IX., cap. 39.

[14]) Tacitus, Germania cap. 14.

[15]) Cicero, De rep. III. cap. 9.

[16]) Fargarda 4.

[17]) Viz na př. jeho komedií „Ptáci“.

[18]) Cicero „Epist. ad Attic.“ I, 19.

přiznává se i dnes tak zvaný kapitalistický liberalismus, který jde ještě dále, nežli došlo staré pohanství.

První snahou jeho jest otřásti základem, totiž vírou v Boha. Proto prohlásil náboženství za pouhou domněnku [19]) a vypověděl Bohu nesmířitelný boj. Za tím účelem prohlášeny školy za bezkonfessionelní a parlament zliberalisován, aby kul zákony na porobu a potlačení víry v Boha. Však vůdcové liberalismu, freimauři, to na svém sjezdu v roce 1866 vyslovili nepokrytě, že liberalní zednářstvo musí pomoci atheismu k vítězství a proto také na sjezdu freimaurů německých v Lipsku téhož roku konaném, pronesen byl rouhavý přípitek na vítězství atheismu „über den eingebildeten Phantom im Himmel.“ [20]) Srdce lidské však samo o sobě neostojí; nemá-li víry, chytá se pověry a zapudilo-li Boha, chytá se model. To ďábel dobře věděl a proto v staré době, vybrav víru v Boha ze srdcí lidských, donutil lidstvo k modloslužbě; dnes ví, že by se lidstvo ani Jupiterovi, ani Apollonovi neklanělo, proto nastrkuje lidstvu za bůžky pomyslné frase o humanitě, rovnosti a volnosti a bratrství; bohatým liberalům pak nastrčil jiného bůžka a ten sluje — mamon. A jako Zeus vládl nade všemi bůžky, tak i dnes mamon vládne nade všemi moderními modlami i nad zliberalisovanými parlamenty. Mamon to byl, který diktoval zákony na porobu Církve a hned za nimi zákony na porobu práce a dělnictva.

a) Dle zásady katolické jest práce přímým *rozkazem* Božím, daným *všem* lidem. Taková zásada se však kapitalistickému liberalismu nehodí, ona mu překáží a proto ve jménu „svobody, rovnosti a bratrství“ ji zvrátil a řekl: „nikoliv! práce není povinností všech lidí, nýbrž jenom povinností těch, kteří z práce musí býti živi; kdo má od čeho býti živ, pracovati *nemusí*.“ A tato liberalistická zásada dnes světem vládne. Kdo má jmění dost, třeba byl zdráv a silen, nemusí ani prstem hnouti a jest přece živ, dobře živ a často lépe živ než ten, kdo od rána do večera v potu tváři se lopotí. Toť zajisté první veliká nespravedlnost, kterou již starověký kapitalismus hlásal, a nad kterou přísný mravokárce římský Cato se pozastavoval, navrhuje naproti tomu v senátu, aby nikdo nebyl za měšťana římského přijat, kdo nedokáže, že se živí vlastní svou prací. Však nedosti na tom, že kapitalistický liberalismus celou řadu lenochů z povinnosti ku práci vyjímá, on okrádá o práci i ty, kteří by rádi pracovali. Kapitalistický liberalismus totiž prohlásil svobodu řemesel, svobodu obchodu, svobodu práce a svobodnou konkurrenci. Jak vábné to frase, ale jak při tom falešné a jak hrozné v následcích! Tygr hlásal za dveřmi ovčince ovcím svobodu: „Jen otevřte, ovečky, ukrutný pastýř vám ani svobody nepřeje a zavírá vás, jen otevřte, ať užíváte svobody a volnosti a vespolného se mnou bratrství“; a ovce uvěřily svůdnému hlasu, otevřely a nastala svoboda, ovšem ale jen svoboda pro tygra, totiž pro kapitalistický liberalismus. Ten za-

[19]) § 10 lidských práv.
[20]) Freim. Zeitung 15. pros. 1886.

chvacuje jedno řemeslo a jedno odvětví práce po druhém a veškerou práci i dělnictvo drží ve svých drápech. Práci, která je povinností veškerého lidstva, osvojil si kapitalistický liberalismus za svůj monopol; chce-li, práci dá a dá jí tolik, mnoho-li chce a nechce-li, nedá práce žádné. A to je druhý do nebe volající hřích, kterého se dopouští kapitalistický liberalismus. Bůh chce, aby *všichni* lidé pracovali a liberalismus práci lidstvu zadržuje. Miliony rukou rády by pracovaly a práce nenacházejí. Hle! jak pošlapává neznabožský liberalismus ideu práce jakožto přímý rozkaz Boží. —

b) Dle vůle Boží jest práce pokáním i lékem k zachování zdraví těla i duše Kapitalistický liberalismus tomu nechce rozuměti, že by práce byla pokáním a lékem, všem lidem uloženým; on nechce slyšeti o pokání, a o práci má jiné pojmy, pojmy liberalní. Dělník a jeho práce jsou k tomu, aby pomáhali množiti kapitál, to jest jeho mínění o práci a o dělníkovi. A dle toho také kapitalistický liberalismus jedná. Nabídka a poptávka na trhu, to jest hlavní věcí a dělník, ten jest jen přídavkem, o kterého se na kapitalistickém trhu smlouvá jako o otroka. Však také kapitalistický liberalismus vidí v dělníku jen „pracovní sílu“ a nic víc, žádného člověka, žádného bratra. A jakž by v dělníkovi spatřoval svého bratra, když svou zásadou učinil: „Pryč s egoistickým (!) přikázáním, miluj svého bližního jako sebe samého, místo něho ať zavládne přikázání humanity: miluj v sobě lidstvo“ [21]). A dle tohoto „přikázání humanity“ miluje kapitalistický liberalismus jen *sebe* a nikoho jiného více. Sám bydlí v nádherných palácích a odívá se v kment a hedbáv, ač sám nepracuje a mnohému dělníkovi dává mzdu tak bídnou, že tento ve vlhké komůrce sotva živoří.

Když svatý Ludvík Bertrand, apoštol západní Indie, viděl, že nesvědomití vyděrači utiskují chudé dělníky a sami, nepracujíce, skvostně hodují, vzal s jejich stolu kousek chleba, smačkl jej ve svých rukou a řekl: „vizte, co jíte.“ A z chleba kapala krev. „Jíte krev chudých!“ [22]) A věru kdyby dnes svatý Bertrand vstal a obcházel stoly liberalistických špekulantů a kapitalistických freimaurů a stiskl jejich krmě, že by proudem vytryskla krev z každého sousta, krev to vyssátá z lidu těžce pracujícího za mzdu mnohdy naprosto nedostatečnou.

Ještě více. Dle vůle Boží jest práce prostředkem k zachování zdraví těla i duše. I tento ráz kapitalistický liberalismus s práce setřel. On protahuje pracovní dobu často až do krajností, že dělník přílišnou prací vysílen klesá, on zapřahá do díla i ženy a nedospělé děti a ukládá jim práce, které jejich zdraví podkopávají, on nedopřává dělníkovi ani nedělního odpočinku a tento na těle a na duši vysílen hyne. A to vše dělá ve jménu svobody, rovnosti a bratrství Hle! jak i zde převrácena a pošlapána jest idea práce.

---

[21]) Zásada liberalistické freimaurerie. Viz Pachtler „Götze der Humanität“. S. 132.

[22]) Ott, Leben der Heiligen. II. S. 1818.

A v čem leží kořeny toho všeho. Bylo to v roce 1873, kdy ve Vídni pořádána byla světová výstava a tu se stalo, jak se sama Mühlbachová v jiném ovšem variantu o tom zmiňuje, že do strojovny vstoupila také skupina pánů, samých to špekulantů a freimaurerských fabrikantů a jeden z nich se zálibou prohlížeje hučící stroje, ukázal na ně rukou a pravil: „toť jsou naši bohové!“ — Tato událost, přátelé v Kristu, vysvětluje všechno. Liberalismus závrhl Boha a svaté Jeho zákony a zavedl moderní pohanství. A kde vládne pohanství, tam snížena jest práce na děvku kapitálu a dělnictvo na jeho otroky. A moderní pohanství jest v tom ohledu horším, než bylo pohanství staré; toto mělo otroky, ono má proletáře, kteří dle slov slovutného sociologa Lehmkuhla liší se od sebe jen tím, že v dobách nouze pán ve vlastním zájmu o své otroky se staral, kdežto moderní pohanství vyžene zproletarisované dělníky na ulici a nechá je hynouti hlady[23]). —

Kdo zde pomůže, kdo vrátí dělníku i práci jeho čest? — Kdo utiší bouři hrozící? Takové otázky ozývají se dnes.

Nadšený ctitel a obnovitel pohanství, císař Julian odpadlík, seděl jedenkráte se svými přátely a rozmlouvali o tom, kterak bylo by možno zavésti mezi lidem všeobecný blahobyt. Nohsledové Julianovi ovšem tvrdili, že s obnovením pohanského ducha vzejde lidu blaho, avšak Julian s trpkým úsměvem řekl: „Podívejte se na lid náš a lid Galilejcův a přesvědčíte se, že pohanství lid z bídy nevysvobodilo a nevysvobodí; kdežto u Galilejců jest láska a s láskou blaho, schází u našich obojí. *Ano, pauperismus jest hanbou pohanství.*“

V těchto slovech Julianových jest položena tresť celé odpovědi na otázky naše a tu odpověď příště si vyložíme. Dnes končím vyznáním samého Juliana, který v poslední chvíli zvolal: „Zvítězil's Galilejský!“ A to musí jednou přiznati celý svět, že jen Kristus, který zvítězil nad starým pohanstvím, zvítězí i nad pohanstvím moderním a jeho následky, jen Kristus a Jeho Církev může lidstvu založiti blaho i vezdejší. Amen.

---

[23]) Soziale Noth. S. 28.

Šestero postních řečí
o námitkách proti zpovědi.

Napsal Josef Lhotský, farář v Jirčanech.

(Pokračování.)

III.

Zpověď znemravňuje lid.

„Když nečistý duch vyjde od člověka, chodí po místech suchých, hledaje odpočinutí.“ Luk. 11, 24.

Sv. Efrém Syrský měl jedenkráte, jak sám vypravuje, velmi znamenitý sen. Zdálo se mu, jako by se nalezal na cestách a přicházel právě k městu Edesse. Když ku bráně města se přiblížil a oči své vzhůru pozvedl, spatřil tam něco, čemu se nemálo podivil. Nad branou seděl totiž ďábel zcela pohodlně, jakoby ničeho na práci neměl a dřímal. „Co zde děláš, nepříteli Boha i lidí?“ volal k němu sv. Efrém. „Záleží-li ti něco na tom,“ pravil nepovolaný hlídač, „tedy věz, že zde hlídám obyvatele tohoto města, aby se nám nezpronevěřili a snad na pokání se nedali.“ „Ale vždyť jsi zde sám,“ pravil Efrém, „a k tomu ještě spíš; jak můžeš tolik lidí uhlídati?“ „O to není starosti,“ pravil satan, „oni dělají dobře svou věc a mně není třeba, než na ně se dívati!“ Efrém ubíral se dále od města a přišel na poušť, na níž nějaký poustevník se zdržoval. Ale tam nalezl celý dav ďáblů, kteří velmi činní a zaměstnaní byli. „Co to zde činíte?“ volal na ně Efrém; a oni odpověděli: „Bojujeme proti jednomu holohlavci, jenž na této poušti přebývá.“ „Vy bídníci,“ zvolal sv. Efrém, „nestydíte se, že vás jde tolik na jednoho? Tam v Edesse jest jen jediný a postačí pro všecky obyvatele města.“ „Tomu ty nerozumíš,“ odvětili ďáblové, „tento starý šedivec dá nám více práce nežli celé město Edessa“.

Vypravování toto jest ovšem jenom sen; ale obsahuje v sobě, jak z dnešního evangelia vidíme, vážnou pravdu. „Když nečistý duch vyjde od člověka,“ praví božský Spasitel, „chodí po místech suchých hledaje odpočinutí.“ Luk. 11, 24. Když ďábel nemůže člověka stálého a pevného svésti, obrátí se k tomu, jenž pokání činil a jehož musel opustiti, a zdvojnásobní své útoky a přibéře ještě jiné zlé duchy na pomoc, aby jej opět svedl. A podaří-li se mu to, pak jsou poslední věci člověka toho horší nežli první, a on jest v nebezpečenství, že na věky otrokem ďábla zůstane.

Tu, drazí přátelé, jest velice zapotřebí, abychom se měli všichni na pozoru; neboť s těmi, kteří lehkomyslně jako obyvatelé města Edessy širokou cestou k záhubě kráčejí, nemusí se ďábel mnoho namáhati; při těch pak, kteří Bohu upřímně slouží, napíná zase všecky síly a přemůže je, nebrání li se statečně. A díky Bohu,

že můžeme se ubrániti útokům pokušitele, že máme i prostředky k tomu. První jest nábožná, vytrvalá modlitba, vzývání nejsvětějšího jména Ježíš, Marie Panny a sv. andělů strážců; jiný statečný odpor proti pokušení poskytuje časté přijímání chleba nebeského, manny andělské, Ježíše Krista v Nejsvětější Svátosti Oltářní; neb kam Bůh zavítá, musí ďábel ustoupiti. Jelikož k tomu potřebí připraviti se skrze svátost pokání, jest i sv. zpověď mocným prostředkem k přemožení útoků ďábelských a křesťan, který upřímně o spásu svou se stará, neopomene častěji užíti prostředku, který jej s Bohem smiřuje a proti zlému posiluje. Než, bohužel, jsou i křesťané, kteří opak o zpovědi myslí a slovem i písmem volají: *„Pryč se zpovědi, ona znemravňuje lid“*

Těžká to výčitka a námitka, ale ne tak těžká k vyvrácení, jak hned s pomocí Boží se přesvědčíte.

Pojednání.

Zpověď prý znemravňuje lid! Chápu-li dobře, mají tato slova smysl asi tento: „Lidé, kteří chodí ke zpovědi, stanou se nemravnými t. j. pohorší, pokazí se.“ A smím se tázati, jakým způsobem se to stane? Osvícený protivník zpovědi jest hned pohotově a odpovídá mi: „Předně, lidi vědouce, jak se jim hříchy jejich snadno odpouštějí, nedělají si mnoho z hříchů a hřeší směle, a za druhé, nezoškliví si nikdy hříchy své, poněvadž zpovědí za úplně očistěné se mají.“

Dříve nežli o této námitce něco promluvím, upozorňuju vás, drazí přátelé, abyste si všimli zvláštního toho odporu, do něhož protivníci zpovědi padají. Pravíme-li, že zpověď jest naší povinností, tu vystupují proti ní řkouce, že jest nepřirozeným tyranstvím, mukou svědomí; tak jest jim nesnesitelna. A dokážeme-li jim, jako jsme to minulou neděli učinili, že tím není, hned mají pohotově opáčnou vytáčku a dí, že zpověď jest tak snadná, že svou snadností vede až k nemravnosti.

Co jest tedy pravda? Mluvme sobě upřímně! Praví-li protestanté a jinověrci vůbec, že křesťan katolík znemravňuje se tím, že příliš snadno odpuštění ve svátosti pokání dosahuje, mluví zajisté bezbožně; ale celkem lze každého jinověrce míti omluvena, poněvadž k jádru věci nepronikl a toliko podle zdání souditi může; ale že katolíci pomluvy protestantů a nevěrců ohřívají, to jest přes příliš.

Jako katolíci jsou přec zavázáni aspoň katechismus znáti, a proto musí také věděti, pod jakou výminkou uděluje se odpuštění ve svátosti pokání. A co praví vzhledem k tomu učení Církve? Přede vším učí všecky katolické katechismy, že pravá lítosť, t. j. upřímný zármutek, že jsme Boha urazili a ošklivost nad spáchanými hříchy jsou přední podmínkou, aby svátosť pokání byla platna, t. j. aby nám hříchy odpuštěny býti mohly. Tomu učili jste se již ve škole, to slýcháte v kostele, kdykoli o pokání řeč bývá. Ani jeden katolický kněz, buďsi on kdokoli a jakýkoli, nenechal a ne-

nechá vás v domněnce, že pouhá zpověď vás očistí, ale všichni bez počtukráte kladli, a co svět světem bude, klásti budou vám na srdce, abyste pozor dali a se neklamali, že bez pravé, vnitřní a nadpřirozené lítosti a bez ošklivosti nad hříchy zpovědi a rozhřešení celého světa ničeho neprospějí. Rcete, jest to učení Církve čili nic?

Nuže tedy, jakým právem můžeš říci, křesťane, že zpověď vede spíše ku hříchu než ku polepšení? Neuznáváš-li lítost, lítost srdečnou a upřímnou, neuznáváš-li ošklivost nad spáchanými hříchy a upřímný úmysl budoucně nikdy jich se nedopouštěti, abychom Boha, Otce nejlepšího nehněvali a sebe o nebe nepřipravovali, krátce a dobře: neuznáváš-li lítost s pravým úmyslem spojenou *za nejúčinlivější prostředek k polepšení a napravení* života, pak jest škoda každého slova o tom dále s tebou mluviti; pak můžeš tímtéž právem říci, že déšť země vysušuje a slunce zavlažuje, že hory v povětří lítají, stromy kořeny vzhůru rostou. Ty a všichni s tebou smýšlející zpotvořili jste katolické učení, tvrdíce a předstírajíce, že nám zpověď není leč holým vypravováním našeho života, a na základě tohoto lživého výmyslu ji tupíte; ale jest to poctivé?

A ještě neřekl jsem nic o tom, co při zpovědi jest nejhlavnější a nejdůležitější; ještě nezmínil jsem se o milosti, kterou zpověď působí. Abychom se polepšiti mohli, jsme ovšem povinni činiti, co na nás jest; ale přes to vše bylo by všecko naše přičinění marné a nevedlo by k ničemu, kdyby nám Bůh milostí Svou nebyl nápomocen, neboť bez milosti Boží nelze člověku nic prospěšného k životu věčnému činiti.

A vizte, křesťané, v ohledu tom nesmírnou a neocenitelnou sílu zpovědi! Mimo drahocenný poklad posvěcující milosti Boží, která jakožto vlastní účinek svátosti pokání do srdce nám se vlévá, nalezáme ve svaté zpovědi ještě napomáhající milost, která s milostí posvěcující spojena jsouc, jako potůček z bohatého pramene teče a hříchem vypráhlou duši bohatě zavlažuje. Skrze ni bývá zajisté rozum náš osvícen, abychom nebezpečenství, která spasení našemu hrozí, poznali, a jim šťastně se vyhnuli, a vůle naše posilněna, abychom sílu a statečnost zachovali, zlé vášně a náruživosti své přemáhali a potlačovali, hříšné návyky ze srdce svého vyplenili, svazky, které nás k světu a marnosti jeho poutají, přetrhali a před novým pádem se uchránili. Na doklad toho dovolávám se vlastní zkušenosti vaší a tážu se, zdali jste po sv. zpovědi, když jste ji s lítostí a skroušeností vykonali, necítili v sobě aspoň nějaký čas snahu, statečnou myslí po cestě pokání kráčeti, hříchu se chrániti a každému dobrý příklad dávati? Vzpomeňte sobě, jak jste byli opatrni, jak jste na každé slovo pozor dávali, abyste do starého hříchu nepadli! A když přišlo pokušení velké, tážu se dále, zdali mnohého z vás již pouhé pomyšlení: „Já se musím z toho hříchu zpovídati“, vás od něho neodvrátilo, od propasti, ku které vás přirozená náklonnost vaše táhla, neodtrhlo?

Hle, toť síla zpovědi zušlechťující! A vy byste tvrdili opak, že znemravňuje? V ohledu tom byli mnozí protestanté, ba i ne-

věrci méně nespravedlivi, uznavše zpověď, jak my katolíci ji máme, za nejúčinlivější prostředek k mravnosti Na doklad slyšte aspoň výrok učeného protestanta Leibnitze, který v jednom spisu svém (System der Theologie) takto se vyjadřuje: „V pravdě, je-li co krásného a chvalitebného v katolickém náboženství, jest to ústav zpovědní, jemuž se i Číňané a Japonci obdivovali. Neboť nezbytná povinnost zpovědi odstrašuje mnohé, zvláště kteří ještě zatvrzelí nejsou, od hříchu, a poskytuje padlým velké útěchy, a já myslím, že nábožný, mravný a moudrý zpovědník jest veliký nástroj Boží ku spasení duší“. A tomuto důmyslnému svědectví protestanta přizvukují sami náčelníci nevěry minulého století, Voltaire a Rouseau, z nichž první takto se vyjadřuje: „Nepřátelé Římské Církve, kteří se proti tak spasitelnému ustanovení zpovědi staví, dle mého soudu vzali člověku nejsilnější uzdu proti jeho tajným hříchům“; a druhý píše: „K jak mnohým náhradám odcizeného jmění a učiněných škod byli katolíci skrze zpověď přivedeni! Jak v době blížícího se přijímání jsou k smíření nakloněni! Jak mnoho almužny při té příležitosti se uděluje“!

A nyní uvažte ještě toto! Jak hojného ovoce nesou u dobrých a nábožných křesťanů napomenutí a výstrahy zpovědníkovy! Leibnitz, ač protestant, povšiml si toho dobře a pokračuje u zmíněném výroku o zpovědi praví: „Já myslím, že nábožný, mravný a moudrý zpovědník jest veliký nástroj Boží ku spasení duší, neboť rada jeho pořádá naše náklonnosti, varuje před příležitostí k hříchu, nutí k navrácení jmění odcizeného, k nahražení škody učiněné, odstraňuje úzkostlivost, povznáší kleslou mysl, a konečně ničí neb zmírňuje všeliké duchovní zlo“. Tak tomu skutečně! Člověk není schopen sebe sám dokonale poznati, a tím méně sebe vésti, počnou-li jím náruživosti zmítati; ale ve zpovědi nalezá věrného rádce, bezpečného vůdce, osvíceného učitele, který jako přítel a otec upřímně a bez lichocení k němu mluví. Ve škole jeho, u nohou zpovědníka, učí se křesťané, kteří se častěji a dobře zpovídají, v každém ohledu býti lepšími; manželé učí se býti věrnými, rodiče učí se děti své pečlivě vychovávati, mladé dívky učí se zde skromnými a čistými zůstati, mládenci těla své mladosti v čistotě, modlitbě a práci tráviti, páni čeleď svou milovati, čeleď pánům svým věrna býti; chudí učí se trpělivosti a odevzdanosti, bohatí učí se býti milosrdnými: slovem všickni učí se dobrými zůstati a lepšími se státi.

Řekněte, křesťané, mluvím-li nepravdu? Či naleznete snad mezi vašimi známými, kteří častěji k zpovědi chodí, mnoho špatných synů, mnoho nevěrných manželů, mnoho marnotratníků, opilců a zlodějů? Jest mezi nimi mnoho lehkých dívek, mnoho nesmiřitelných nepřátel, mnoho mužů, již pohoršení dávají? Odpovězte mi upřímně!

A tebe, jenž přec na svém stojíš, tážu se důvěrně: „Kdyby se nyní jednalo o to, abys sobě vyvolil družku života, ku které bys měl větší důvěru“? Šel bys raději k té, která se zpovědi posmívá, aneb k oné, která často svaté svátosti přijímá? Kdybys

nějaký kontrakt, nějakou smlouvu měl uzavříti, vzal bys sobě za společníka takového, který zpovědi se směje, aneb toho, který často se zpovídá? A komu bys na smrtelné posteli svěřil raději své milé, muži, který chodí k zpovědi, aneb který ji tupí? Odpověz mi, zdali také v těchto jednotlivých případech věřil bys o zpovědi, že znemravňuje? Sotva!

A jako ty v těchto případech, smýšleli mnozí naši protivníci u víře vůbec. Dominik de Soto, proslulý učitel a zpovědník císaře Karla V., vypravuje aspoň (4. Sentent. d. 28. 9. 1. a. 1.), že když císař tento v Němcích se zdržoval, vypravilo k němu město Norimberk, které novou víru Lutherovu přijalo, poselství s prosbou, aby u nich soukromnou zpověď zákonem znova zavedl. Aby prosba jejich spíše vyslyšení došla, pravili. že od té doby, co zpověď odstraněna byla, tolik zločinů, podvodů, nespravedlností, nestydatostí a rouhání se rozmohlo, že o tom dříve ani slýcháno nebylo. Císař, jenž byl muž velmi rozumný, zasmál se žádosti takové od srdce a pravil: „Když zpověď z ruky Boží přijmouti nechtěli, že bý ji tím méně z ruky jeho přijali“. — Z těchže příčin podali r. 1670. protestantští pastoři v Štrassburku obšírnou žádost k tamnímu magistrátu, aby jej k opětnému zavedení soukromné zpovědi přiměli. A v novějších časech pokoušely se o to mnohé nekatolické náboženské společnosti znovu, a tvrdí, že zpověď jest „spasitelná a potřebná“. Jak dalece se jim to zdaří, nevím; ale snahy takové jsou nejlepší odpovědí na výtku, že zpověď znemravňuje.

Neklamej se tedy, křesťane, marnými námitkami. Zpověď neznemravňuje. Přes všecko rozumování jinověrců a nevěrců, přes všecky chyby a nedokonalosti, jimž každý podroben jsme, jest a zůstane zpověď tím, čím jest: *léčící vodou, která očisťuje a obmývá*, a nikdy nebudeš mne moci přesvědčiti a mně namluviti, že voda ta špiní a neočisťuje. V minulém století žil v Bavořích velmi horlivý kněz, jmenem Hofreuter, jenž pro svou lásku a zvláštní dar hříšníky obraceti, daleko široko znám byl. Toho času, dotkla se jednoho hostinského, který již mnoho let u zpovědi nebyl, konečně milost Boží, že na spásu duše své pomýšleti počal, a nechtěje déle v hrozném nebezpečenství věčné smrti se potáceti, odhodlal se vzíti k tomu knězi útočiště. Osedlal tedy rychle koně a jel do města, kde kněz Hofreuter bydlel. Než u dveří jeho padl na něho takový stud a bázeň, že ani na dveře zaklepati nemohl. V tom vyšel kněz z pokoje a s neobyčejnou apoštolskou laskavostí vyvedl jej z rozpaků řka: „Příteli, vy se chcete bezpochyby zpovídati? Pojďte jen, já vás s radostí vyslyším“. Hostinský vykonal šťastně svou zpověď. A když domů se vraceje na koně sedal, pravil se srdečnou radostí: „Nyní, koníku můj, neseš břímě o cent lehčí domů“. Po tom žil bodrý ten muž ještě šest let, ale úplně jinak než dříve. Když na smrtelné posteli ležel a domácí duchovní svatými svátostmi jej zaopatřoval, pravil k němu: „Prosím vás, velebný otče, vyřiďte po mé smrti velebnému pánu Hofreuterovi, že jsem k jeho útěše a k oslavě milosti Boží od své zpovědi, kterou jsem po svém obrácení u něho konal, slibu svému, že se po-

lepším a pokání učiním, věrně dostál, a že jsem v těchto šesti letech, netoliko žádného smrtelného, ba ani dobrovolného hříchu všedního se nedopustil". — Vykonej také ty v tomto čase přípravy k velikonocům takovou upřímnou a zkroušenou zpověď, a hleď po ní každého smrtelného a dle možnosti i každého dobrovolného hříchu všedního se varovati. Ukaž na sobě, že zpověď zušlechťuje a pak bude také tvá smrt lehká a otevře ti bránu života věčného. Amen. —

IV.

Kněží mluví a kážou o tom, co se jim zpovídáme.

„Tedy vzal Ježíš chleby, a když díky učinil, rozdával sedícím".
Jan 6, 11.

Za trojím účelem vykonal Pán Ježíš zázrak, o němž nám dnešní evangelium velmi srozumitelně vypravuje: předně, aby zástup lačný nasytil, za druhé, aby mu ukázal, že On jest zaslíbený Vykupitel, kterého Bůh na svět poslal; a konečně za třetí, aby učenníkům Svým jaksi předobrazil onen daleko zázračnější pokrm, který jim později dáti chtěl a který jim po tomto zázraku zaslíbil — tělo a krev Svou v Největější Svátosti Oltářní.

Za tímto třetím účelem dává dnes Církev svatá evangelium o tomto zázračném nasycení čísti, aby totiž pozornost naši obrátila ke svatému přijímání, v němž laskavý Spasitel ne pokrm a chléb přirozený, ale *nejsvětější tělo a krev Svou* za pokrm pro duše naše nám dává. K hostině této jest v přítomné době velikonoční, jak jste již slyšeli, a jak všichni od mládí svého víte, každý katolický křesťan pod smrtelným hříchem povinen přistoupiti. Bůh dej, aby v naší osadě bylo jich co nejméně, kteří v tomto čase stolu Páně se vzdálí, a z těch, kteří k němu přistupují, aby nebylo ani jednoho, jenž by tento pokrm nebeský nehodně přijímal, neboť „*kdo jí a pije nehodně*", dí svatý Pavel, „*odsouzení sobě jí a pije*". I. Kor. 11, 29.

Připravujte se proto vždy pilně ku svaté zpovědi a vykonejte ji pokaždé upřímně a skroušeně, neboť hodná zpověď otvírá nám bránu k milostem svatého přijímání. Ale tu jsem opět u kamene nárazu, jenž mnohé od stolu Páně zdržuje. Ta zpověď! Kdyby té nebylo, jak rádi a často spojovali by se mnozí se svým Spasitelem! A přec nelze jí vytknouti ničeho, co by nechuť proti ní aspoň poněkud ospravedlňovalo. Co se jí vytýká, jsou buď předsudky aneb zlomyslné pomluvy, které ve světle zdravého a nezaslepeného rozumu neobstojí a obstáti nemohou. O třech jsme se již v minulých nedělích přesvědčili, že tomu tak; dnes popatříme na jinou, která asi těmito slovy dala by se vyjádřiti: „Kněží mohli by zneužíti důvěry jim věnované a vyzraditi, co se jim člověk zpovídá, a že kázání z toho dělají, jest jisto". Přihlédněme blíže k této námitce.

Pojednání.

Kněz mohl by tajemství zpovědní zraditi! Mohl by! Ah, zdali je kdy který zradil? o to se jedná. Abyste věděli, co máte o tom souditi, kdybyste v některém románu neb povídce četli, že nějaký kněz jiným vyjevil, co ve zpovědi se dozvěděl, vyložím vám nejprve v krátkosti, jak přísně vázán jest každý katolický kněz tak zvanou zpovědní mlčenlivostí.

Co ze zpovědi ví, ať jest to cokoli, nesmí kněz pověděti nikomu pod žádnou výminkou. Dejme tomu, že by se mu zpovídalo školní dítě; on nesmí o hříších jeho mluviti ani s jeho rodiči, ani s učitelem, ani s jiným knězem, ba ani s tím dítětem ne mimo zpověď. On nesmí ani pohledem, ani posuňkem, ani pokynutím neb slovem dáti na sobě znáti, že to neb ono ze zpovědi ví. A kdyby byl hřích sebe menší a nepatrnější, a kdyby jej každý takřka znal, neb se ho domyslil — kněz jej nesmí přece zjeviti. Myslete si, ku př., že by se mu ono dítě zpovídalo, že matku neposlechlo, neb že jí něco mlsalo — to ví vlastně každý, že jsou děti skoro všecky takové; dokud jest dítě ještě malé, není to tak veliký hřích a také by to nebyla pro ně tak velká hanba, kdyby se to na ně povědělo. Vše jedno; tady není žádného rozdílu, žádné výminky. Kdyby ku př. po zpovědi řekl kněz tomu dítěti samotnému, aby ho nikdo neslyšel: „Dítě, po druhé nesmíš býti tak neposlušné a mlsné, jak jsi se dnes zpovídalo“, dopustil by se těžkého smrtelného hříchu. A kdyby kajícník, jenž se mu zpovídal, již dávno umřel — on nesmí ani nejmenší hřích jeho vyjeviti; *on vázán jest mlčeti na vždy.*

A povinnost tato, pravím, tak zavazuje, že žádné výminky nepřipouští. Není důvodu potřebnosti, užitečnosti, blaha soukromého neb veřejného, vůbec není důvodu žádného, pro který by směl zpovědník buď osobám soukromým aneb úřadům církevním neb světským vyjeviti, z čeho se mu hříšník zpovídal. Dejme tomu, syn neb dcera hodných rodičů by se zpovídala, že bez vědomí jejich dopouští se hanebného hříchu. Jakkoli užitečná věc by to byla, kdyby rodiče o tom zvěděli a jí v tom bránili, zpovědník nesmí jim o tom pověděti, pakli *to jen ze zpovědi ví.* Aneb byla by vražda spáchána; domnělý vrah zpovídal by se některému knězi a soudce věda o tom, ptal by se jej, je-li člověk ten skutečným vrahem. Směl by kněz nějakou určitou odpověď dáti? Nikoliv! Ani tehdá ne, kdyby odpovědí svou nevinně odsouzeného vysvoboditi mohl. On nemohl by jinak odpověděti než: „Na tuto otázku nelze mi dáti odpovědi“, a musel by raději do vězení jíti, než aby něco sebe menšího vyjevil. I kdyby snad výpovědí svou nevinného před popravištěm zachrániti, celou rodinu od hanby a potupy, ba celé město, snad i celý národ od záhuby vysvoboditi mohl, on nesmí mluviti, on musí mlčeti. Tak přísně, tak bezvýminečně vázán jest zpovědník k mlčelivosti o tom, co ve zpovědi se mu svěřilo! A proto právem a dobře říkával sv. biskup Augustin: „Co ze zpo-

vědi vím, toho ani tak nevím, jako to, čeho do konce nevím". Ennarat. in Psalm.

K tomuto mlčení zavazuje ho Bůh sám pod smrtelným hříchem; to ukládá mu i Církev, která na porušení takové mlčelivosti nejpřísnější tresty ustanovila. „Zpovědník", praví sněm Lateranský (cap. 21.), „který by se opovážil buď slovem, neb znamením aneb jakýmkoli způsobem nějaký hřích, jenž se mu ve zpovědi svěřil, zjeviti, má našim nařízením z kněžského úřadu složen a na pokání pro vždycky v klášteře zavřen býti", t. j. kněz takový nesměl by po celý život svůj zpovídati, mši sv. sloužiti a kázati, slovem nic, co s kněžským úřadem souvisí, vykonávati.

Avšak, díky Bohu! až dosud nebylo slýcháno, že by se těchto trestů proti některému knězi užiti muselo. O tom, co ve zpovědnici se mu zjevilo, mlčel až dosud každý jako hrob. Byli již na světě kněží, kteří se všelikým nepravostem oddali, ano což horšího jest, i víru zapřeli, ale přec nestalo se nikdy, že by nešťastník takový pečeť zpovědní zrušil. Za času tak zvané reformace a později za hrozné revoluce francouzské byli kněží, kteří úplně svých kněžských povinností se zřekli, ruce své proti Církvi svatokrádežně pozdvihli, všecky své sliby a přísahy zrušili; ale ani o jednom z nich nelze říci, že by tajemství zpovědní vyjevil.

Podobně chovali se i kněží, kteří o rozum přišli. Jeden farář z diecese Le Mans ve Francouzích zbláznil se z leknutí, jež mu loupežnická rota, vedravši se v noci do fary, způsobila. Více než 50 let ztrávil v blázinci, a žil ještě r. 1848. Jednoho dne navštívilo jej několik mladíků, majíce v úmyslu svésti ho, aby jim tajemství zpovědnice vyzradil. Nejprve mluvili s ním o věcech všedních a nepatrných, a potom pravil jeden z nich, jako by jen mimochodem s líčenou lhostejností: „Vy jste druhdy také zpovídal; to bylo asi zajímavé; co pak vám tak lidé povídali"? V okamžiku sebral se ubohý šílenec a křičel zuřivě: „Vy bezbožníci! vy ničemové! Vy tážete se na zpověď? Nikdy o tom mluviti nebudu; nikdy, nikdy, nikdy"! A vyhnal je v tu chvíli ze své jizby.

Jindy zase navštívila jej ženština, která dříve k němu ke zpovědi chodívala. „Což mne více neznáte"? pravila k němu, „vždyť jsem já dříve chodívala k vám ke zpovědi" .... „Jděte pryč", přerušil ji v řeči, „já o zpovědi nesmím mluviti".

Hle, tak chovají se kněží nehodní, odpadlí a rozumu zbavení! Co tedy možno očekávati od kněží hodných a svědomitých? Roku 1853 zavraždil v Polském městysi Onatově varhaník tamějšího kostela jistého správce. Na to vyzpovídal se ze svého zločinu knězi Kabyloviči a udal ho pak u soudu za vraha. A skutečně nalezla se u kněze bambitka, do které se hodila koule, jížto byl správec zastřelen. Svědomitý kněz nechtěje prozraditi tajemství ve zpovědi sobě svěřené, byl usvědčen ze zločinu a odsouzen ku ztrátě všech práv a k nucené práci na Sibíři. Nejdůstojnější biskup Žitomírský Burowski vykonal u přítomnosti velkého množství lidu obřady, jimiž nešťastník všech práv duchovního stavu pozbyl. Veškeré obecenstvo při obřadech těch slzelo, neboť byl Kabylovič

u osadníků u veliké úctě a vážnosti. Zatím uplynulo více nežli 15 let. Bývalý varhaník blížil se ku konci svého života. Týrán svědomím vyznal veřejně, že on to byl, jenž správce onoho před lety zavraždil, a sice za tou příčinou, aby si mohl vzíti jeho manželku, již prý náruživě miloval. Nešťastný kněz byl nyní od generalního guvernéra opět do svého předešlého stavu dosazen a jemu čest vrácena.

Že svatý Jan Nepomucký a blahoslavený Jan Sankander pro mlčelivost zpovědní žalář a muky trpěli, ano i smrt podstoupili, známo vám všechněm. Ejhle! raději do vyhnanství doživotního, do žaláře, k mukám i na smrt jde zpovědník, než aby vyzradil něco ze zpovědi.

Patrno, že Bůh sám bdí nad zachováním tajemství zpovědního a nedopustí, aby svátost Jeho byla zlehčena.

„Připouštím tedy“, pravíš snad, „že tajemství zpovědní nebylo zrušeno, ale kněží dělají z toho kázání!“ — Ale považ jen, zdali to není pouhé zdání? Ty ku příkladu nejdeš ku svaté zpovědi — a kdybys šel na kázání, řekneš, že ten kněz káže z tvé duše, jakoby ti do srdce viděl, jakobys mu to napřed řekl, že vidí tvé chyby jako v zrcadle — a on o tobě ani neví, on tě ani nezná! Ku kázání, milý křesťane, není potřebí zpovědi. Což všecky ty nepravosti, proti kterým kněz káže, nepáší se veřejně? „Což pak nejsou zjevni skutkové těla, jak dí svatý Pavel, jenž jsou: smilství, nečistota, nestydatost, chlípnost, modloslužba, čáry, nepřátelství, svárové, nenávisti, hněvové, vády, různice, roty, závisti, vraždy opilství, obžerství a těm podobné věci?“ Gal. 4, 19—21.

Na první pohled mohlo by se některým zdáti, slyší-li v kázání co se jich týká, že kněz z jejich zpovědi mluví; ale popatří-li blíže k věci, poznají, že jest to jen zdání. Takový případ stal se jednomu velmi nábožnému knězi, řediteli semináře St. Sulpice v Paříži. Jednoho večera diktoval jako obyčejně chovancům několik myšlének, o nichž druhého dne rozjímati měli. Hned po tom přišel k němu jeden z mladíků, který obyčejně u něho se zpovídal, celý pomatený a podrážděný a pravil: „Pane, ode dneška nebudu k vám choditi ku zpovědi. Vy jste právě vyjevil, s čím jsem se vám nedávno ve zpovědi svěřil. To jest hanebné, a já nemyslel, že byste byl s to, něco takového dovésti“! Řediteli bylo to divno a žádal o jasnější a bližší vysvětlení, a když se mu ho dostalo, ukázal udivenému seminaristovi knížku, v které myšlénky tyto měl zaznamenány; byly tam psány již před patnácti lety.

Nikoli, drazí křesťané; pečeť zpovědní nebyla nikdy zrušena, ani v kázání ne! Vyznáte-li se, vrháte hříchy své do bezedné propasti, z které na věky věkův na světlo nevyjdou. To, mohu vám to z vlastní zkušenosti říci, jest zvláštní dar a milost od Pána Boha, že kněz na nic tak dlouho nezapomene, jako na to, co ve zpovědi slyší. A komu zdá se to býti nepochopitelno, tedy slyš, jak i přirozeným způsobem vysvětlil to jeden kněz podobnému pochybovači. Pravil: Včera vyzpovídal jsem 100 osob, a dejme tomu, že by každý hříšník měl 10 hříchů, slyšel bych jen včera

1000 hříchů. Ježto ale do roka mnoho kajicníků k svaté zpovědi přichází, a já už mnoho roků zpovídám, musel bych na statisíce hříchu mysleti a statisíce jich si pamatovati. Suďte, nemusím-li jeden pro druhý zapomenouti?"

Měj tedy důvěru, křesťane, ku zpovědníku a odlož pošetilou bázeň, že by hříchy tvé vyzraditi mohl. Jak jsi dnes slyšel, jest on vázán přísnou povinností mlčenlivosti a Bůh sám pečuje o to a bdí nad tím, aby ji zachoval a nestal se zrádcem, jak dí svatý Antonín Pad., horším nežli byl Jidáš. Hříchy tvé, vyznáš-li se z nich, nepřijdou na věky na jevo, ale přišly by, kdybys nyní z nich vyznati se nechtěl — víš kdy a kde! V den soudný, před soudnou stolicí Boží, před níž všichni ukázati se musíme, abychom jeden každý přijal vlastní věci těla, jakož jsme činili buďto dobré nebo zlé". 2. Kor. 5, 10. Které zahanbení bude ti milejší? — před jedním knězem, který nad to nic zjeviti nemůže, aneb přede všemi anděly a lidmi, co jich od Adama až do konce světa bylo a bude? — Nuže neváhej! Přijď k svaté zpovědi: přijď s upřímnou lítostí a pravým úmyslem se polepšiti a Boha více neurážeti. Při zpovědi pak buď upřímný nic nezamlčuje ani nevymlouvaje, a vyplň svědomitě rady a předpisy, jež ti zpovědník k tvému polepšení udělí. Na dobré zpovědi záleží všecko; ona čistí srdce od hříchu a okrašluje božskou milostí, aby v něm mohl Kristus přebývati. Ona s milostí Boží spůsobí, abys po cestě spravedlnosti neustále kráčel, od ctnosti ku ctnosti postupoval a jednou s Ježíšem a Jeho Svatými v nebi kraloval. Amen.

V.

Nejsem takový hříšník, abych musel k zpovědi.

„Kdo z vás bude mne trestati z hříchu"?
Jan 8, 46.

Hlásáním nebeské pravdy Své popudil Pán Ježíš množství rozmanitých nepřátel na Sebe; a nejurputnější z nich byli zákonníci a farizeové. Ti pozorovali Jej všude a pásli po každém kroku a hnutí Jeho, a nic nebylo by jim milejšího, než kdyby na Něm nějakou vadu shledati mohli. Ale vizte, nejmilejší, ani tito nejzarytější protivníci Jeho nemohli mu sebe menší chyby vytknouti. Pán Ježíš ptá se jich dnes: „Kdo z vás bude mne trestati z hříchu"? ale ani jeden z nich neodvažuje se nějakou chybu Jemu vyčísti, — mlčí všichni. A nemohli jinak, nebo Pán Ježíš byl prost a čist všeho hříchu. Na Něm nebylo viny hříchu dědičného, poněvadž ne způsobem přirozeným, ale z Ducha Svatého byl počat. On čist byl i všelikého hříchu osobního. Jak také mohl by se dopustiti hříchu, když lidská přirozenost Jeho s božskou v jedné božské osobě spojena byla, a nasledovně všecky činy Jeho z božství plynuly?

V pravdě od Něho byl hřích vzdálen více, než vzdáleno jest nebe od země; poněvadž Synem Božím byl, nehřešil a nemohl hřešiti. Proto nazývá Jej svatý Pavel „veleknězem“, který byl „svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků, a kterýž jest vznešenější nad nebesa“. Žid. 7, 26.

Drazí přátelé! Kéž bychom i my se mohli bližních svých takto tázati: „Kdo z vás bude mne trestati z hříchu?“ Ale to není možno! My jsme již od přirozenosti své synové hněvu, a přicházíme již na svět hříchem dědičným poskvrněni, a potom poskvrňujeme se sami neustále, tak že máme každodenně proč volati k Bohu: „Odpusť nám naše viny!“ — Ale podivno! Nyní uznáváme to každý a nikomu nenapadne vyjímati se z hříchu. Avšak mluvme o zpovědi a řekněme, že jsouce ve hříších máme se z nich zpovídati, a hned jest jinak: hned jsou tu křesťané tak čistí jako Pán Ježíš. Či neslyšíte mnohého takto se omlouvati: „Vždyť já nejsem takový hříšník, abych musel ke zpovědi. Já nikoho neokradl, nikoho jsem nezabil, nikomu neublížil; nevím, z čeho bych se zpovídal?“

Aj, nezní-li to jako slova Krista Pána: „Kdo z vás bude mne trestati z hříchu?“ Ale vizme, zdali lze také na to mlčeti!

Pojednání.

„Vždyť nejsem takový hříšník, abych musel k zpovědi. Já nikoho nezabil, nikoho neokradl, nikomu neublížil; nevím, z čeho bych se zpovídal.“ Tak pravíš, křesťane! Věru, já nevím, co si mám o tobě mysliti: žertuješ li, aneb myslíš-li to opravdu? Pravíš-li to jen žertem, považ, že zpověď není pro žert a pro smích; myslíš-li to opravdu, pak jsi buď vzácnou výminkou od pravidla, — pak jsi buď celý čistý a bez hříchu jako andělé v nebi, a zasloužil bys tudíž, abychom tě postavili na oltář a ctili jako svatého — aneb nevidíš dosti jasně až na dno svého svědomí. Jiného tu není možno, a já, mám-li ti upřímně své mínění říci, pravím: „Já jsem přesvědčen, že jsi člověk slabý a křehký jako my všichni, a že platí o tobě to druhé, že jsi nedohlédl až na dno svého svědomí.“

Ty myslíš, že nic zlého neděláš. Pojď, budeme spolu trochu tvé svědomí zpytovati. Bylo by to zvláštní, kdybych v něm zřetelněji četl nežli ty.

Nuže, popatřme přede vším, jak chováš se k Pánu Bohu. Ty snad v Něho věříš, ale to jest všecko, čím se můžeš chlubiti. Ty ráno vstaneš a sotva že uděláš kříž, jdeš po práci, a na večer usneš a snad ani ten kříž neuděláš. Rci, jest to pravý způsob úcty k Bohu? Pozoruj jednou ubohé pohany, jak oni ctí své nepravé, smyšlené bohy; ty ale, jenž znáš pravého Boha živého, ty žiješ jako by Ho nebylo, a jako bys neměl k Němu žádných povinností!

Ty snad se Mu nerouháš, snad jsi také nepřísahal křivě, ale ty kleješ vstávaje lehaje a po celý den; a že jsi tomu přivykl,

ani za hřích to nepokládáš. Avšak Všemohoucí Pán jest posud živ a neodvolal Své druhé přikázání: „Nevezmeš jména Božího na darmo“. Pomysli, kdyby tak někdo tobě nadával, lál a hanebných jmen dával, zdali bys to ztrpěl? A Bůh, Pán, Vykupitel a Posvětitel tvůj má si nadávky a zlehčování jména Svého od tebe nechat líbiti?

Jak chováš se v den Boží, v neděli a ve svátek? Tys minulého léta sklízel obilí, kdy toho nebylo třeba a bez církevního povolení; tys vozil i seno a na podzim řepu. Do kostela sice jdeš, sedneš si zde, a co zatím jest mše svatá, ty tři čtvrti hodinky se vyspíš, a pak vyjdeš, a celý den, někdy snad až do bílého rána piješ a hýříš v hospodě. Myslíš, že jsi povinnosti o slyšení mše svaté a o svěcení dne svátečního za dost učinil?

Vedle Boha máš tu Církev svatou, kterou On na místo Sebe ustanovil a o ní přikázal, abys ji ctil a poslouchal jako matku. Ale ty v pátek snad jíš maso, v adventu, v postě a v pátek snad tancuješ, a čeho hrdlo ráčí, užíváš; o újmě a postu není u tebe ani řeči, tomu se směješ, a jinými, kteří se dle přikázání Církve řídí, pohrdáš. Prosím tě, máš to Církev za matku, ctíš a posloucháš ji jako matku?

Vidíš, tys pravil, že nevíš, z čeho se zpovídati, a již zde máš ku zpovědi látky dosti!

A tvé povinnosti k bližnímu — dostál jsi jim vždycky? Tys sice nikoho nezabil; ale ty zabíjíš bližního svého utrhačným a pomlouvačným jazykem; ty žiješ v hněvu a sváru s ním, chováš zášť a nenávist proti němu v srdci svém. Tys nevraždil jeho tělo, ale jsi vražedníkem duše jeho. Ty dáváš mu pohoršení hříšnými nebo nestydatými řečmi, nepříkladným životem svým. Ty podporuješ nepravost jeho radou a pomocí. Ty mlčíš, kdežto bys měl mluviti. Onehdy u přítomnosti tvé tupil nedospělý mladík svatou víru, tys tam byl nejusedlejší a nejváženější, každý díval se na tebe, co ty tomu říkáš, a ty neozval jsi se ani slovem. Rozvaž, jak v mnohém klesl jsi tuto!

Ty necizoložíš, ale což tvá oplzlá slova a necudné žerty, tvé rozpustilé písně? Kdyby syn tvůj před tebou tak mluvil, co bys sobě o něm pomyslil? Nezhrozil bys se nad ním, nebál bys se o jeho budoucnost? A kdyby někdo jiný k tvé ženě, k tvé dceři, k tvé sestře tak mluvil, jak ty často k jiným ženám a dívkám jsi mluvíval, byl bys to od něho trpěl? nebyl bys mu dveře ukázal? Nuže, co u jiného jest chybou, není také u tebe?

Tys prý nikoho neokradl? Připouštím, ale což pak jsi žádné škody úmyslně neučinil? Neošidil jsi nikoho? Nepodvedl jsi nikoho? Nebyl jsi příčinou, že bližní tvůj přišel o čest, o statek? Neradoval jsi se ze škody cizí? A což mám říci o tom, jak se chováš k starým rodičům, jak zacházíš se svou ženou?

Věř, milý křesťane, ještě dlouho mohl bych s tebou svědomí tvé zpytovati, a ještě bych nepřišel až na dno, ale zatím máš toho dosti, abys se přesvědčil, že nejsi tak čist a spravedliv, jak si myslíš, a že jest toho dosti, z čeho bys se měl zpovídati.

„Sedmkrát padá spravedlivý“, praví Duch Svatý v knize Přísloví (24, 16.), a svatý Jan píše: „Díme-li, že nemáme hříchu, sami se svádíme a pravdy v nás není... Díme-li, že jsme nezhřešili, činíme Jej (Boha) lhářem a slova Jeho není v nás“. I. Jan 1, 8. 10. A Žalmista Páně dí: „Všichni se odchýlili, napořád neužitečni učiněni jsou; není, kdo by činil dobré, není ani jednoho“. Žalm 13, 3. Tedy ani ty jediný nejsi na světě vší viny prázden. Nahlédni jen hlouběji do svědomí svého a přesvědčíš se.

Abys ale jistěji přišel k cíli, poslechni těchto několik rad. Nežli začneš o stavu svém přemýšleti, poznamenej se svatým křížem a pomodli se nábožně k Duchu Svatému, aby tě osvítil, bys hříchy své poznati mohl. Vzývej též Rodičku Boží a některého svatého kajicníka, ku příkladu svatého Petra, neb kajicnici, jako jest sv. Maří Magdalena, abys na jejich přímluvu jistěji vyslyšen byl. Pak zkoumej, jak jsi vykonal poslední svou zpověď, byla-li platna, a vykonal-li jsi uložené pokání náležitě. Potom vzpomínej na všecky hříchy, kterých jsi se myšlením, řečí, skutky a opomenutím dobrého dopustil, a projdi, abys na žádný nezapomněl, přikázaní Boží i církevní, povinnosti svého stavu a jednotlivé druhy hříchů. Nebyl-li jsi již dávno u zpovědi, radil bych ti, abys užil dobrého zrcadla zpovědního. Při tom nebuď lehkomyslný, nespokojuj se s tím, abys jenom několik okamžení svědomí své zpytoval, ale zanášej se s touto důležitou věcí již několik dní před zpovědí; seber častěji mysl svou a pamatuj a přemýšlej v duchu o místech, na kterých jsi býval, o osobách, s kterými jsi se scházel, o zaměstnání a obchodech, které vedeš atd., sice budeš zmaten a nerozeznáš hříchy ani dle počtu, ani dle druhu neb okolností. Nebuď ale také příliš bázlivý; když jsi učinil, co jsi mohl, jest dosti; pro hříchy, na které jsi z lidské slabosti nepřišel a nevzpomněl, nebudeš zavržen.

Takto sobě počínaje poznáš, že máš z čeho se zpovídati, a jsi-li přímý a dobré vůle, budeš se zpovídati, a uvidíš, jak ti bude lehko a jak budeš se cítiti šťastným a blaženým. A setrváš-li v tom, k čemu tě nyní vybízím, budou všecka příští leta tvá pokojná a ty nemusíš se ani smrti báti; obyčejná zpověď pojistí tobě šťastnou smrt a blaženou věčnost. Amen.

Listy katechetické.

Katechese o prvním přikázání Božím.

Pro 3. třídu škol osmitřídních napsal Dr. JAN SÝKORA.

Až dosud učily jste se, m. d., o Věřím v Boha a o svátostech. Poznaly jste tak, i co máme věřiti, abychom byli spaseni, i kterak nabýváme té milosti Boží, o níž jste slyšely, že jest ku spasení nevyhnutelně potřebná. Avšak ku spasení nepostačí, abychom pouze věřili, co Bůh oznámil či zjevil; třeba též, abychom činili, co Bůh přikazuje. Pán Ježíš sám to řekl. Jednou tázal se ho mládenec jakýsi, co má činiti, aby přišel do života věčného či do nebe. A Pán Ježíš řekl: Chceš-li do života vejiti, zachovávej přikázání. Chce-li tedy člověk býti spasen, nepostačí mu, aby pouze věřil, co Bůh zjevil, on musí též činiti, co Bůh chce či přikazuje. Co musíme činiti, abychom byli spaseni? Kde jest obsaženo, co Pán Bůh přikazuje, pověděl také Pán Ježíš. Ten mládenec totiž ptal se potom dále: která přikázání má zachovávat, aby byl spasen. A Pán Ježíš jmenoval mu ta přikázání, která Bůh dal na Sinai. Tím ukázal, že *v desateru Božích přikázání jest* předem *obsaženo to*, co Bůh od nás chce, čili *co po vůli Boží máme činiti.* Kde jest předem obsaženo to, co po vůli Boží máme činiti? Abyste tedy věděly, co máme po vůli Boží činiti, budu vám nyní vykládati o desateru přikázání Božích. — — Každý z vás žádá si zajisté z celého srdce, aby přišel jednou do nebe a jest proto hotov konat, co Pán Bůh chce či přikazuje. Dej tudíž každý co nejvíce pozor, aby dobře poznal a pak i činit mohl, co Bůh přikazuje.

Jak již jsem řekl, co po vůli Boží máme konati, jest obsaženo předem v desateru přikázání Božích. O přikázáních těch slyšely jste již v loni. Víte, že Bůh je dal národu israelskému na hoře Sinai. Kdo dovede vypravovati, kterak Bůh dal ta přikázání? (Po případě: Co postavili si — rozbili si — Israelité u hory Sinai? Kam vystoupil potom Mojžíš? Kdo ukázal se mu tam? Kterak chtěl Bůh, aby se připravili Israelité ke dni třetímu! Co měl uči-

niti mezi tím Mojžíš kolem hory? Co bylo viděti třetího dne ráno? Co bylo slyšeti? Co dával pak Bůh lidu, když jej Mojžíš shromáždil pod samou horou? Celé to bude vypravovat N.) Které dal Bůh první přikázání? Jak zní druhé? N. Jak třetí? X. ... Všecka poví Z. (Procvič dobře.)

Když Bůh ta přikázaní dával, hřímalo a blýskalo; dával je tedy za hromu a blesku. Lid bál se při tom a myslil si: Ó to je Bůh mocný! Ten by mě mohl potrestat, kdybych ho neposlechl. To ho musím poslechnout. Umínil si tedy, že bude Boha poslouchat. A to právě Bůh chtěl. Proto dával ta přikázání za hromu a blesku, aby ukázal, jak jest mocný, že může potrestat toho, kdo by neposlechl, ovšem ale též odměnit toho, kdo poslechne. I chtěl tak přiměti lid, aby se bál přestoupit přikázání Jeho. Proto tedy dával Bůh přikázaní za hromu a blesku, aby se lid bál přestoupit přikázaní Jeho. Proč dával Bůh přikázání za hromu a blesku?

Ovšem my křesťané nemáme to přikázání zachovávat pouze ze strachu, nýbrž z lásky. Pán Ježíš žádá toho výslovně; pravilť: Kdo mě miluje, přikázání má zachovává.

Pouze 10 přikázání dal tedy Bůh na Sinai. Ale v každém tom přikázání přikazují se rozličné věci. Dnes vyložím vám, co se přikazuje v přikázání prvním.

Jak zní první přikázání Boží? Co tedy přikazuje se v něm? Ano. Přikazují se v něm sice ještě jiné věci, jak vám později vyložím; ale předem přikazuje se v něm, abychom v Boha věřili. Co přikazuje se v prvním přikázání Božím? — Co znamená to slovo „věřiti“, znáte zajisté již všickni. Abyste však tím lépe porozuměli slovu tomu, povím vám příklad: Karel šel ze školy; na cestě potkal matku a ta mu řekla: Běž domů, jest tam strýček z Vídně, něco ti přivezl. Já přijdu domů hned. Karel spěchal ihned rychleji domů. Myslil si: Ano, u nás jest strýček, něco mi přivezl; maminka to řekla, jest to pravda. Zač měl Karel to, co mu řekla matka? Ano. A poněvadž měl za pravdu, co mu matka řekla, říkáme, že matce věřil. Co činil Karel? Proč říkáme, že matce věřil? Ano. A tak o každém, kdo má za pravdu, co jiný říká či oznamuje, říkáme, že věří. O kom říkáme, že věří? Věřiti tedy znamená míti za pravdu, co jiný oznamuje — mluví. Co znamená věřiti někomu? Co tedy znamená věřiti Bohu? (Napiš stranou: věřiti Bohu = míti za pravdu, co Bůh oznámil.) Poví to ještě N. Dobře. V prvním přikázaní však přikazuje se, abychom *věřili v Boha.* Povím tudíž nyní, co to znamení *věřiti v Boha.*

V tom čase, kdy žil Abraham, myslili skoro všickni lidé, že jest mnoho bohů; ale Abraham věděl dobře, že to není pravda; ti bohové, které ctí ti lidé, že nejsou bohové praví. I *věřil* — měl za pravdu, *že jest* jenom *jeden pravý Bůh.* — Kolik bohů věřil Abraham, že jest pravých? (Napiš: .... věř., že jest jeden prav. B.) Co věřil Abraham? Pozor. Tento Bůh pravý oznámil či *zjevil* jednou Abrahamovi, že bude míti mnoho potomků, a jeden z nich že bude Vykupitel. A když to Abraham uslyšel,

myslil si: Ano, jest to pravda; já budu míti zcela jistě mnoho potomků, a jeden z nich bude Vykupitel. Zač měl Abraham to, co mu Bůh zjevil (či oznámil)? (Napiš za předešlé: — měl také za pravdu, co Bůh zjevil.) Co věřil Abraham předem? (Po případě ukaž na tabuli.)

Jak tomu říkáme, že měl za pravdu, co zjevil (či oznámil) Bůh? (Po případě ukaž na tabuli stranou.) Ale Abraham věřil též, že jest jenom jeden pravý Bůh. On tedy netoliko věřil, že jest jeden pravý Bůh, ale také měl za pravdu, co Bůh zjevil. A právě proto říkáme, že věřil v Boha. Co činil Abraham? Proč říkáme, že věřil v Boha? Ano. A tak o každém, kdo netoliko věří, že jest jeden pravý Bůh, ale také má za pravdu, co Bůh zjevil, říkáme, že věří v Boha O kom říkáme, že věří v Boha? Co tedy znamená věřiti v Boha? (Napiš před slovo „věřiti“ slovo „netoliko“ a před slovo „měl“ slovo „ale“.) Poví to ještě N. N. Když tedy se v prvním přikázání přikazuje, že máme v Boha věřiti, co přikazuje se tím? Co znamená tedy: máme v Boha věřiti? Ano. Máme v Boha věřiti t j. máme netoliko věřiti, že jest jeden pravý Bůh, ale máme také za pravdu míti, co Bůh zjevil. Poví to ještě N. (Nacvič; na tabuli však napiš místo „měl“ slovo „máme“ a za slovo „pravdu“ slovo „míti“.) Ještě jednou; o kom říkáme, že věří jinému? O kom říkáme, že věří Bohu? Co znamená věřiti v Boha? Co znamená tedy: máme v Boha věřiti?

Nyní vám povím, proč máme v Boha věřiti. Dejte pozor.

Jak víte z biblické dějepravy, Ananiáš prodal jednou pole a polovičku peněz nechal si doma, druhou přinesl sv. Petrovi, aby je rozdělil mezi chudé. Řekl však, že to jsou všecky peníze, které dostal za pole. Jak věřil mu Petr? Proč ne? Jest však dosud dosti lidí, kteří zúmyslně mluví někdy nepravdu — lhou. Nemůžeme proto vždycky věřiti lidem. Kdo však nemůže nikdy lhát? Proč? Komu tedy máme vždycky věřiti? Ano. Poněvadž Bůh jest nejvýš pravdomluvný, proto máme mu věřiti. Proč máme v Boha věřiti? (Napiš: „máme věřiti, protože Bůh je nejvýš pravdomluvný“ — a nad slovo pravdomluvný napiš: nemůže lhát.)

I mnohý člověk zdržuje se lži a chce vždycky mluviti pravdu. Ale on neví vždycky, co jest pravda a proto mýlí se. Nemůžeme tudíž také proto lidem vždycky věřiti, že vždycky pravdu neznají a mýlí se. Kdo však ví vždycky, co jest pravda? Proč? Kdo tedy nemůže se omýliti nikdy? Zač máme tudíž tím ochotněji míti všecko to, co Bůh zjevuje? Ovšem. Kdyby i Bůh nemohl lháti, nemohli bychom mu vždycky věřiti, kdyby se mohl mýliti. Avšak On nemůže ani lháti — poněvadž je nejvýš pravdomluvný, ani omýliti se, poněvadž je vševědoucí; co tedy mluví, jest vždycky pravda; a právě proto máme v Něj vždycky věřiti. Máme tedy věřiti v Boha proto, že jest nejvýš pravdomluvný a že se omýliti nemůže. Proč máme věřiti v Boha? (Napiš za slovo pravdomluvný slovo „vševědoucí“ a pod ně slova: „omýliti se nemůže“ a to podtáhni) Pozor. Od které doby jest Bůh nejvýš pravdomluvný? Ano. Proto také místo slov: Bůh jest nejvýš pravdomluvný říkáme. Bůh

jest věčná pravda. Jaká pravda jest Bůh? Proč říkáme tak? (Napiš pod slova nejvýš pravdomluvný slova: „věčná pravda“ a ta podtáhni). Ano. Bůh jest tedy věčná pravda, která se omýliti nemůže a právě proto máme vždycky v Boha věřiti. Proč máme v Boha věřiti? (Nacvič.)

Pravil jsem již dříve, kdo chce býti spasen, že musí činit, co Pán Bůh chce či přikazuje. A Bůh chce — přikazuje, aby každý člověk v Něho věřil, čili aby *každý* v Něho víru měl. Komu tedy jest potřebí víry? Ovšem, každému, kdo chce býti spasen. Kdo by tedy v Boha nevěřil a do smrti se nepolepšil, jistojistě spasen nebude. Komu je potřebí víry?

Bůh nemůže v ničem lháti, v ničem se mýliti; jest všecko pravda, co zjevuje. Proto také máme věřiti všecko, co Bůh zjevil. Avšak někteří lidé nemohou poznati všecko, co Bůh zjevil. Nemají škol ve svém domově, neb jsou ty školy příliš vzdáleny; také nemají nikoho, kdo by o všem poučil; nemohou tudíž věděti všecko, co Bůh zjevil. Ovšem Pán Bůh nežádá nic nemožného; a proto nepokládá jim to za hřích, když všecko neznají; jenom když jsou ochotni všecko věřiti, co zjevil. Ale jsou jisté pravdy, které má každý křesťan také znáti, tedy i věděti i věřiti; pravím: každý křesťan, když dospěl k rozumu, ovšem chce-li býti spasen. Pravd takových jest šest; vy znáte je už všecky; nebudu je tudíž vykládati již, nýbrž zopakuji je pouze s vámi.

Předem musí každý křesťan ku spasení nevyhnutelně věděti a znáti, kolik že jest Bohů? (Napiš: 1. že jest jeden Bůh.) Ten Bůh soudí každého po smrti hned, a bude jednou všecky lidi souditi; jest tedy soudce; co učiní tento soudce dobrým? Co zlým? Jaký soudce jest tedy Bůh? Ano. A to má také každý věděti a věřiti, aby se tím spíše chránil a činil dobré. Má věděti a věřiti, že jest Bůh spravedlivý soudce, jenž dobré odměňuje a zlé tresce. Co má také každý křesťan nevyhnutelně věděti a věřiti? (napiš pod předešlé: 2. že je Bůh spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé tresce).

Mimo to má každý věděti a věřiti, kolik že jest Bohů? Kolik jest božských osob? Kolika jsou bytostí? Kolika přirozenosti? Ano. A to má také každý znáti — tedy, že jsou tři božské osoby; jedné bytosti a přirozenosti: Otec, Syn a Duch svatý. Co má také každý věděti a věřiti? (Napiš: tři božské osoby jedné bytosti a přirozenosti: Otec, Syn, Duch.) Čím stala se pro nás druhá božská osoba? Vzala tedy na sebe tělo, či vtělila se. Proč se vtělila? Ano. A to jest čtvrtá pravda, kterou má každý křesťan věděti a věřiti, aby byl spasen. Co má také každý křesťan věděti a věřiti, aby byl spasen? (Napiš: 4. druhá božská osoba vtělila se, aby nás smrtí svou na kříži vykoupila a spasila.) Poví to ještě N.

Mimo to má každý nevyhnutelně věděti a věřiti, jaká že jest duše lidská? (Napiš: 5. duše lidská je nesmrtelná.) Také jste se učily při Věřím v Boha, bez čeho že nemůže býti nikdo spasen? Čeho je tedy nevyhnutelně třeba ke spasení? (Napiš: 6. milosti Boží k spasení nevyhnutelně třeba.) Co prospěšného ku spasení

může člověk činiti bez milosti Boží? Ovšem. A to má také každý nutně věděti a věřiti, totiž: že jest milosti Boží ku spasení nevyhnutelně třeba a že člověk bez milosti Boží nemůže nic prospěšného k životu věčnému činiti. Co třeba také nevyhnutelně věděti a věřiti, aby člověk byl spasen? (Připiš: a že člověk bez milosti Boží nemůže nic prospěšného k životu věčnému činiti.) Co musí každý věděti a věřiti předem, aby byl spasen? Co ještě? Celé to poví N. (Nacvič.) Ovšem toho není třeba, aby každý dovedl ty pravdy vyjmenovat; stačí, zná-li pravdy ty tak, že dovede odpovědět, když se ho někdo na každou věc zvlášť otáže; zeptá-li se ku příkladu někdo: kolik je Bohů? on dovede odpovědět, že jest jeden Bůh; neb zeptá-li se, kolik je božských osob, on dovede říci, že jsou tři. To-li ví a také věří, postačí to, neměl-li příležitosti, aby se také ostatních pravd dověděl.

Vy však, milé dítky, jste tak šťastny, že už nyní znáte mnohem více o Bohu. Poznaly jste to již v loni a předloni, jmenovitě pak letos, když jste se učily o Věřím v Boha. Važte si toho a děkujte za to Bohu jmenovitě tím, že rády se budete modlit Věřím v Boha, a kdykoli se to budete modlit, že ze srdce a opravdově budete nejen říkat, nýbrž také cítit a myslit si: Věřím v Boha, věřím všemu tomu, co v té modlitbě jest obsaženo, věřím všemu, co Bůh zjevil; neboť On jest věčná pravda, která se omýliti nemůže.

Ještě jednou zopakujeme si vše: Co přikazuje se v prvním přikázání Božím? Co znamená: Máme v Boha věřiti? Proč máme v Boha věřiti? Komu jest víry třeba? Co musí každý křesťan věděti a věřiti, aby byl spasen?

Katechese biblické.

Píše František Vohnout, farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

32.

Kdo pak si pěkně pamatoval, jak a komu bylo narození Ježíše Krista zvěstováno?... Prozřetelnost božská tedy se postarala, aby lidé o zrození svého Vykupitele se dozvěděli: nyní ale povšimneme si také, jak se chovali lidé, když o tom uslyšeli a co se dále s Ježíškem stalo. Něco již víte a jen si to srovnáme, abyste si to líp opět pamatovati mohly; myslím, že z lásky ku Pánu Ježíši rádi se tomu naučíte. Tedy řeknu vám to napřed a nechám si to pak opakovati: Po zvěstování narození Ježíše Krista: 1. *přišli rychle pastýři, aby viděli, co jim bylo od anděla zvěstováno.* Víte, že bylo Dítku určeno jméno, které se mu dalo při obřízce a to se stalo osmého dne po narození Páně; tedy 2. *Kristus byl osmého dne dle rozkazů zákona obřezán a Ježíšem nazván.* K zrozenému

Vykupiteli světa přivedl Bůh i zástupce cizích národů; které pak? Co víte o těch zbožných mužích? Tedy pamatujte si 3. *Mudrci od východu se Jemu klaněli, zlato, kadidlo a myrhu Mu darem přinesli.* O těchto mudrcích jsem vám předešle vypravoval, že se na své cestě stavili v Jerusalémě u koho pak? A co žádal od nich Herodes? Mudrci ti byli muži prostosrdeční a věřili tedy Herodesovi, že opravdu tak zamýšlí učiniti, jak jim řekl; proto jak nalezli božské Dítko v Betlémě, hned vzpomněli na Herodesa a chtěli s tou radostnou zprávou na druhý den k němu pospíšiti; neboť nevěděli, co Herodes zamýšlí; a co pak chtěl učinit? — Ovšem Herodes se s tím ani jim, ani komu jinému nesvěřil; ale mohlo-li to zůstati tajno Pánu Bohu? Jaký jest Pán Bůh? Nedopustil tedy Bůh, aby se vražednému Herodesovi o Ježíškovi dostala zpráva, ale napomenul ve snách zbožné mudrce, aby nechodili k Herodesovi; oni tedy navrátili se jinou cestou do krajin svých. Když Herodes nemohl se dočkati mudrců, umínil si povražditi všecka pacholátka v Betlémě a v okolí v stáří až do 2 let naděje se, že mezi nimi zahyne i ten, jenž měl se státi jednou oním slavným králem. Však *Prozřetelnost božská bděla nad Ježíškem* a upozornila na to nebezpečenství Jeho pěstouna; kdo to byl? Anděl zjevil se Josefovi ve snách a řekl mu: „Vstaň, vezmi Dítě i Matku Jeho a utec do Egypta a buď tam, dokavad ti nepovím; nebo Herodes bude hledati Dítěte, aby zahubil Je.“ Josef bedliv byl povinnosti své pěstounské a proto neprodléval, ale ještě té noci vydal se s Dítkem Ježíškem a Matkou Jeho na cestu do Egypta. Považte, jak obtížná to cesta, . . . ale že ji konali z poslušnosti k Bohu a z péče ku Ježíškovi, pozbyla trpkosti: co činíme z lásky k Bohu, nebývá nám obtížno. V Egyptě byl Ježíšek v bezpečnosti. Pamatujte si tedy 4. *zachráněn byl před ukrutným Herodesem útěkem do Egypta.* (Op.) — Brzy po odchodu svaté rodiny z Betléma přišli tam pochopové Herodesovi, a kde jaké pacholátko nalezli, bez milosrdenství je zavraždili. Žalostný nářek a pláč matek i nemluvňátek ozval se po celém Betlémě. Pro Ježíše Krista podstoupila tato nemluvňátka smrt; dušičky jejich proto vzal Pán Bůh do nebe a my oslavujeme památku jejich společně se slavností vánoční pod jménem svatých *Mláďátek.*

Však ukrutného Herodesa brzo stihla trestající Spravedlnost Boží; bolestnou nemocí zachvácen v nevýslovných bolestech skončil život na potvrzení slov Simeonových, že zhynou ti, kteří se Kristu Vykupiteli protiviti budou. Smrt Herodesovu oznámil anděl pěstounu svatému Josefovi, jak mu byl slíbil a vybídl ho, aby vrátil se s Ježíškem a Matkou Jeho zpět. Josef uposlechl, ale obával se s dítkem jíti do Judska, proto že tam panoval syn Herodesův Archelaus, v ukrutnosti otci rovný. Tuto opatrnost Josefovu schválil Bůh a poslal jej s Ježíškem a Pannou Marií do města Nazareta v zemi Galilejské. Budete si tedy pamatovati o Ježíškovi za 5.: *Z Egypta byl, když Herodes umřel, do Nazareta přinešen a v tom městě vychován.* (Op.)

A teď zopakujeme si to vše dle pořádku, co následovalo po

zvěstování narození Ježíše Krista: 1. — 2. — 3. — 4. — 5. (Kdo mně to budoucně pěkně odříká o Ježíškovi, jak bylo narození Jeho zvěstováno a co se potom stalo, dostane krásný obrázek za odměnu.) — Přesvědčily jste se, že Pánu Bohu milí jsou lidé, kteří jako pastýři betlemští a svatí Tři králové ku Ježíši Kristu se hlásí a Jemu se koří; protiví se ale Pánu Bohu lidé nevěřící a bezbožní, jako byl Herodes a zákonníci. Modlívejte se rádi a nábožně ku Pánu Ježíši doma i v chrámě.... Prozřetelnost božská bděla nad Ježíškem; tak bdí i nad vámi a ochraně svatých andělů strážných i péči rodičů a pánů učitelů vás doporoučí: poslouchejte výstrah svatých andělů strážných i opatrovníků a vychovatelů svých. Na vyžádání ale ochrany před nebezpečenstvím pomodlíme se k svatému Anděli strážnému.

33.

Slíbily jste, že si o Ježíškovi vše dobře pamatovati budete; přesvědčím se tedy o tom. Kdo jest Ježíš Kristus? Kdo jest Otec Ježíše Krista? Měl Ježíš Matku? Kým byl Josef Ježíši Kristu? Z koho počala Maria Ježíše? Kde Ho porodila? Kterak bylo narození Ježíše Krista zvěstováno? Co následovalo potom? Kde byl tedy Ježíš vychován? Kdo Ho odchoval? *Panna Maria a svatý Josef nazývají se rodiče Pána Ježíše, poněvadž Panna Maria byla Jeho Matka a svatý Josef o Něho pečoval, jako dobrý otec pečuje o dítě své.* (Op.) A Ježíšek choval se k nim jak dobré dítě k rodičům se chová: ctil, miloval a poslouchal jak Matičku Svou tak i pěstouna Svého svatého Josefa. Rovněž slušně choval se vždy i k jiným lidem, takže stal se vzorem všem zdárným dítkám; ano v Nazaretě říkávali dítkám svým: „Buďte tak hodné jako Ježíšek.“ A tak napomínám i já vás, abyste si Jeho zvolili za příklad; vždy při všem, co máte činit, uvažujte, jak by se zachoval Ježíšek, kdyby byl na mém místě? A tak se zachovejte pak i vy. Zvláště zanechal Ježíšek z mládí Svého dítkám *krásný příklad pobožnosti*, o čemž vám nyní vypravovati budu. Jak víte, měli židé jediný chrám v Jerusalémě, kam také obyvatelé celé země k výročním slavnostem se scházeli; ze vzdálenějších krajin byli k tomu zavázáni pouze mužští; ženy a děti vykonaly pobožnost svou doma; Josef a Maria chodívali každoročně k slavnosti velikonoční do Jerusaléma. Když byl Ježíšek 12 let stár, prosil rodiče, aby jej také s sebou vzali. Bylo to ovšem na tak vzdálenou cestu a při tak velikém shonu lidstva pro dítě sotva 12tileté na pováženou a starostlivý pěstoun Josef rozmýšlel se; že ale na Ježíška bylo možno vždy se bezpečiti a zbožná Matička za Něho se přimlovala, svolil svatý Josef... Pamatujte si tedy: *Víme o mladosti Ježíšově: 1. že přišel Ježíš, když Mu bylo 12 let, se Svými rodiči na slavnost do Jerusaléma.* (Op.) Ó jak velice potěšen byl Ježíš, když v Jerusalémě do chrámu Páně vkročil; zapomenul tu na vše ostatní, jedině s Otcem Svým nebeským se obíral. Celá slavnost trvala po celý týden a po ten čas vytrvala i svatá Rodina při pobožnosti. Po ukončení jí chystali se k návratu; poutníci z jedné krajiny cho-

dívali obyčejně společně, ale muži, ženy a děti v oddělených tlupách (zpívajíce). podobně asi jako o našich poutích, tak že ani svatá Rodina nemohla jíti pohromadě, ale měli se sejíti u večer na nejbližším odpočinku. Však podivno; Ježíšek tu k Matičce Své se nehlásí. I spěchá Ona k svatému Josefu, ale ani on o Ježíškovi nevěděl; a jaké bylo zděšení jich obou, když ani mezi příbuznými Ho nenalezli. Ještě nikdy nestalo se, aby bez jich vědomí byl kam odešel neb kde se zdržoval. Neměli stání a plni starosti vrátili se zpět, všude po Něm se poptávajíce. Již třetí den Jej hledali, ale ani v Jerusalémě nikdo jim zprávy o Něm dáti nemohl. Můžete si pomysliti tu ouzkost jejich. I šli do chrámu se pomodlit a poprosit Pána Boha, aby jim dopřál Ježíška nalézti. *A hle tu jak vstoupili do chrámu, uzřeli Jej, an sedí mezi učiteli.* Povšimněte si tedy dobře: Nalezli Rodiče Ježíška snad na cestě? aneb na ulicích? Kde pak? To zapamatujte si pro neděle a svátky, abychom v ty dny i my vás nejjistěji v chrámě uzřeli. A kde byl Pán Ježíš tam v chrámě? Mezi učiteli, jich poslouchal a se otazoval. Nepotřeboval ovšem Syn Boží poučení nějakého, ale chtěl vám dáti příklad, abyste rády a ochotně o Pánu Bohu poslouchaly a pravdám svatého náboženství se učily. O čem Ježíšek s učiteli rozmlouval, nevypravuje Písmo svaté, ale bezpochyby upozorňoval je otázkami svými, jak již vše se vyplnilo, co o příchodu Mesiaše skrze proroky bylo předpověděno, takže diviti se musili všichni, odkud chlapec Ježíš zná všechna ta proroctví a jak přesvědčivě je vykládá. My však již se tomu diviti nemusíme, nebo víme, kdo že byl Pán Ježíš? Pamatujte si tedy o Pánu Ježíši: 2. *Že zůstal v Jerusalémě; po třech dnech pak byl od rodičů v chrámě nalezen, kde seděl mezi zákonníky, jich poslouchal a se otazoval, takže se všichni divili rozumu a odpovědém Jeho.* (Op.) Dnes prozatím pamatujte si jen tolik že 12tiletý Ježíšek spěchal do chrámu a že i po dokončené pobožnosti tam zůstal, aby vám dal příklad jak rády byste měly do chrámu Páně choditi a tam zbožně až do konce vytrvati. Šťastní rodiče vidí-li, že dítky rády s nimi do chrámu chodí a tam zbožně se chovají: takové zbožné dítky jsou jejich chloubou. Za to děti rozpustilé, jež místo kostela kdes po ulicích běhají, aneb v kostele pohoršení dávají, jsou hanbou pro rodiče; nechtějte vy tak rodiče zarmucovati a zahanbovati. Přicházejte s nimi do kostela, abyste s nimi i za ně se pomodlily . . . .

Promluvy ku mládeži.

Neděle II. postní.

I. Minulou neděli jste slyšely, milé dítky, jak se Pán Ježíš ponížil tím, že se dal od ďábla třikráte pokoušeti; dnešní svaté evangelium líčí nám zase, *kterak byl Pán Ježíš povýšen a oslaven.* Jako v těchto dvou prvních, tak i v následujících nedělích postních

připomínají nám svatá evangelia střídavě události, ve kterých vidíme Pána Ježíše poníženého a zase oslaveného. Moudře vybrala Církev svatá takový pořad událostí pro neděle postní, neboť tím nás připravuje jen na dva veledůležité, ale významem tak rozdílné dny velikonoční, t. j. na velký pátek — den to největšího ponížení Pána Ježíše a na Boží Hod — den největšího Jeho oslavení. — Než vraťme se k dnešnímu svatému evangeliu!

Když blížil se čas, aby Spasitel za všecky lidi trpěl a zemřel, chtěl aspoň třem Svým nejmilejším apoštolům ukázati paprsek nebeské slávy Své, aby, až uvidí Ho později ukřižovaného, nepřestali věřiti, že jest Synem Božím. *I pojal* — jak nám vypravuje svaté evangelium — *svatého Petra, Jakuba a Jana a vedl je na horu vysokou a proměnil se před nimi.* — Dle ústního podání byla to hora *Tábor*, dvě hodiny jihovýchodně od Nazareta vzdálená, s jejíhož vrcholku rozkošná vyhlídka na krásné údolí až k moři a k Jordánu se otvírá. — Tam *proměnil se* Pán Ježíš, to jest sláva a velebnost božská ozářila i Jeho lidské tělo tak, že tvář Jeho zářila jako slunce a roucho Jeho lesklo se bělostí sněhu. Na důkaz pak, že jest opravdu zaslíbeným Mesiášem, *ukázali* se dva nejpřednější proroci starozákonní — *Mojžíš a Eliáš* a rozmlouvali s Ním o Jeho utrpení.

Že Eliáš na hoře Tábor se ukázal, tomu se zajisté, moji drazí, nedivíte, neboť víte z biblické dějepravy, že Eliáš neumřel, ale že i s tělem byl vzat na ohnivém voze na onen svět; ale kterak se tam mohl Mojžíš ukázati, který 14 set let před Pánem Ježíšem zemřel? Ovšem, my víme, že Mojžíš zemřel, ale duše jeho nezemřela, nýbrž očekávala v předpeklí příchodu Vykupitelova. Všemohoucí Pán spojil na krátký čas duši jeho s tělem, aby spolu s Eliášem potvrdil božské poslání Pána Ježíše. — A tak jako Mojžíš jenom dle těla zemřel, ale duše jeho stále živa byla, tak i my všichni jednou sice zemřeme, *ale duše naše bude žíti dále*, ona jest *nesmrtelná*.

Jak vzácným darem Božím jest duše nesmrtelná! — Zvířata nemají duše nesmrtelné, proto u nich smrtí všechen život se končí; u člověka však neučiní smrt všemu konec, člověk žije i po smrti, žije jeho — duše. — Bohužel jsou na světě lidé, kteří žijí tak, jako by ani duše neměli, starají se jen o tělo, o jídlo, šaty, peníze, na duši svou pak úplně zapomínají. Jak pošetile jednají lidé takoví! Oni zapomínají na slova Pána Ježíše: „Co jest platno člověku, byť všecken svět získal, na duši pak své škodu trpěl? Mat. 16, 26. Oni dychtí a pachtí se po statcích, které snadno pominou a které jednou docela opustí, na duši však, která nikdy nezahyne, zapomínají, o tu se nestarají.

Ano, někteří lidé tak jsou zaslepení, že i docela tvrdí, že člověk ani duše nemá, že také u člověka, jako u zvířete smrtí všechno se skončí. Kteří takto mluví, ti ovšem těžce hřeší, ti nejsou ani praví katoličtí křesťané, neboť upírají jeden hlavní článek naší svaté víry.

Vy, moji drazí, nebudete zajisté nikdy tak rouhavě mluviti, ani mysliti; abyste však svoji víru v nesmrtelnost duše v srdci svém tím více upevnili, připomenu vám nyní, kterak *Písmo svaté i rozum* náš tento článek naší víry dokazují:

a) Již moudrý Šalomoun hlásá, že duše lidská neumře, slovy: „Navrátí se prach to jest tělo do země, odkud byl vzat, ale duch vrátí se k Bohu, kterýž jej dal.“ Kazat. 12, 7. A Pán Ježíš těšil svaté apoštoly takto: „Nebojte se těch, kteří zabíjí tělo, duši však zabíti nemohou.“ Mat. 10, 28. — Nedokazují tato slova jasně, že duše s tělem neumírá, ano že vůbec zemříti nemůže? — Též příběh o boháči a Lazarovi, který Pán Ježíš vypravoval, potvrzuje neklamně nesmrtelnost duše naší. Vždyť Lazar teprve po smrti došel odměny za své ctnosti a utrpení, boháč necitelný také až po smrti za hříchy své byl potrestán. Těla obou v hrobě odpočívala, ale duše Lazarova v nebi se radovala a duše boháčova v pekle se trápila. — Kdo může tedy pochybovati, že člověk nemá duše nesmrtelné, když Pán Ježíš, pravda věčná, sám to pravil a dokázal?

b) Než i *rozumem* svým poznati můžeme, že má člověk duši nesmrtelnou. Poslyšte! Vy jste se učily, že jest Bůh nejvýš spravedlivý, to jest, že dobré odměňuje a zlé tresce. Avšak zde na světě trpí často hodní lidé mnohé nehody a protivenství a zlí, hříšní se veselí a radují. Spravedlivý Bůh nemůže však nechati těch hodných bez odměny a těch zlých bez trestu. Neodmění-li jich tedy zde na světě, odmění je jistě po smrti a též i ty zlé, když ne zde, jistě po smrti potrestá. Musí tedy i po smrti člověka žíti duše dále, aby od Boha spravedlivého došla buďto odměny nebo trestu za skutky své!

Těšte se tedy, moji drazí, z této pravdy, kterou jak Písmo svaté tak i rozum náš dokazuje a važte si toho daru převzácného — své duše nesmrtelné! Opravdu vzpomínajíce na duši svou, kterou samému Bohu se podobáte, zvolati musíte se žalmistou Páně:

„Co jest člověk, že Jsi naň tak pamětliv? Málo menším andělů učinil Jsi jej, slávou a ctí Jsi jej korunoval! Žalm 138, 14. K této chvále důstojnosti lidské připojiti však dlužno i slova svatého Bernarda: „Nesmrtelná duše má jenom po nesmrtelných věcech toužiti.“ Ano, člověk má nejen věřiti, že má duši nesmrtelnou, ale má také o tu duši se starati, má o ni pečovati, aby zasloužil si tak nesmrtelného, šťastného a blaženého života v nebesích.

II. Když svatí apoštolé Pána Ježíše tak oslaveného spatřili, pocítili v srdci svém radost tak velikou, že si přáli, aby stále na tom místě blaženém mohli přebývati, a proto zvolal svatý Petr: „Pane, dobře jest nám zde býti!“

Svatí apoštolé spatřili jen číst, jen paprsek nebeské slávy a již tak blaženou radostí byli naplněni; jakou asi radostí by zaplesali, kdyby celé nebe byli uzřeli a všech jeho radostí okusili? Ano, *nebe jest* tak *krásné* a *radosti jeho* tak *velké*, že ničím jich vylíčiti nelze.

Když přišel svatý Fulgentius ponejprv do světového města Říma, a viděl ty krásné paláce, ty velebné chrámy a podivuhodné malby a sochy, zvolal v radostném vytržení: Jak krásné musí býti vše v nebi, když již na zemi taková krása a velebnost se nalézá! Jest-li člověk, který jest proti Bohu jen bídným červem, tak krásné a velebné věci může spůsobiti, čím krásnější musí býti nebe, které zbudoval Pán Bůh sám a kde se všemi anděli a svatými přebývá?

A že v tom krásném nebi požívají vyvolení Boží radostí nevýslovných, o tom zase ujišťuje nás Písmo svaté slovy: „Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kteří ho milují.“ I. Kor. 2, 9.

Proto nedivme se, že mnozí svatí již za života svého pozemského po nebi toužili, že si přáli umříti, aby již mohli okusiti radostí nebeských.

I vy, moji drazí, máte častěji na blaženost nebeskou sobě vzpomenouti a po ní toužiti; než nesmíte také zapomenouti, že svatí apoštolé, aby jen část nebeské slávy okusili, ochotně podstoupili dříve namáhavou cestu na vysokou horu a trpělivě snášeli všecky nesnáze a obtíže na cestě této. Chcete-li i vy okusiti úplné blaženosti nebeské, pak snášejte vždy bez reptání ty rozličné nemoci, bídu a jiné nehody, které vás na cestě života pozemského zastihnou. Jen trpělivým snášením všech těchto strastí pozemských stanete se hodnými zakusiti radostí nebeských. Amen.

E. Cívka.

Neděle III. postní.

Před příchodem Pána Ježíše na svět měl ďábel velikou moc nad lidmi, neboť Adam a Eva hříchem svým nejenom sebe ale i své potomky v jeho moc a vládu vydali. Když pak přišel Vykupitel na svět, tu poznával ďábel, že Pán Ježíš lidi z osidel a moci jeho vytrhne, a proto zvláště v té době snažil se lidem škoditi. On působil zhoubně nejen na duši mnohých lidí, ale i těla jejich týral a hubil. Tak se stalo, že některým člověkem zlý duch lomcoval tak, že zoufalstvím zuřil, jiného zbavil zlý duch rozumu, že šílenci se podobal, opět jiného oloupil o zrak, sluch i řeč. Takový nešťastný člověk nazýval se ďáblem *posedlý*.

Pán Ježíš jako pravý Bůh měl i nad ďáblem moc a proto často posedlé uzdravoval, od zlého ducha je osvobozoval. O takovém zázraku vypravuje i dnešní svaté evangelium.

Brzy potom, když Pán Ježíš naučil svaté apoštoly modlitbě Páně, přivedli k němu *člověka posedlého*, jemuž ďábel odňal řeč, takže byl *němý*.

Spasitel vyvrhl zlého ducha z onoho člověka, to jest, rozkázal zlému duchu, aby člověka opustil, a hned uzdraven byl posedlý a mluvil správně.

Nyní nemá ovšem *zlý duch* již takové moci nad člověkem, jako za příchodu Pána Ježíše, ale *dosud mnohému člověku odnímá*

také řeč, zavírá mu takřka ústa, činí ho němým. Víte, kdy tak činí? — *Před svatou zpovědí.* Ďábel ponouká hříšníka a často i k tomu svede, aby z nějakého hříchu se nevyznal, aby nějaký hřích zamlčel. A tážete se proč tak činí? Jistě ne proto, aby tomu hříšníku prospěl, nýbrž aby duši jeho uškodil. On ví dobře, zamlčí-li hříšník ve svaté zpovědi zúmyslně hřích, že jest jeho zpověď docela neplatná a on nového těžkého hříchu — svatokrádeže se dopustí.

Vy, moji drazí přistoupíte též v tomto posvátném čase postním ku svaté zpovědi, a chcete zajisté upřímně a platně se zpovídati, proto připomenu vám již dnes, *kterak mluví zlý duch ku člověku před svatou zpovědí* a kterými důvody snaží se ho přivésti k tomu, aby ve svaté zpovědi nějaký hřích zamlčel, zatajil.

1 Ďábel šeptává hříšníku před svatou zpovědí toto: *Tento hřích neříkej, z toho bys se musel styděti a hanbiti.* — Dobře praví svatý Jan Zlatoústý: „Chce-li zlý duch člověka ke hříchu svésti, odnímá mu stud a bázeň a praví: Nestyď se, neboj se, jiní také tak činí, není to tak zlé a špatné. Jakmile však člověk toho hlasu zlého uposlechl a hříchu se dopustil, vrací mu ďábel zase stud a bázeň a šeptá: „Neříkej toho ve svaté zpovědi, jest to hřích tak ošklivý a hanebný“.

Kdyby někdo z vás, až se bude ku svaté zpovědi připravovati, slyšel takto mluviti v srdci svém, ať neuposlechne té rady záhubné, ale ať si pomyslí: Když jsem se nestyděl a nebál před Bohem nejsvětějším hřešiti, nebudu i nyní se styděti a báti z toho hříchu se vyznati; lépe jest zajisté před jedním člověkem se styděti, nežli při posledním soudu přede všemi lidmi zahanbenu býti.

2. Někdy mluví zlý duch hříšníku takto: *Neříkej toho hříchu, zpovědník se bude na tebe horšiti.* — I tato námitka, moji drazí, jest docela lichá a nepravá! Kněz zpovědník ví dobře, že přichází k němu ve svaté zpovědi hříšník, ne proto, aby sebe chválil, nýbrž aby hříchy a poklesky své žaloval a nehorší se tudíž na něho, vyznává-li se upřímně i z těžkých hříchů, ale má s ním útrpnost. Kněz vzpomíná na hříchy, které slyší ve svaté zpovědi tak dlouho, dokud po vyznání dává hříšníku napomenutí, jakmile však kajícník od něho očistěn odejde, již také zapomíná kněz na hříchy, z kterých se kajícník zpovídal.

Svatý František Saleský zpovídal kdysi člověka, který se mu z velmi těžkých hříchů vyznával. Když po svaté zpovědi kajícník odcházel, tázal se svatého Františka: „Otče duchovní, co si o mně nyní myslíte“? Načež svatý František odpověděl: „Myslím si, že jsi nyní tak čistý krásný jako anděl“!

Neobávejte se tedy nikdy, že by vám kněz ve zlé vykládal vaše upřímné vyznání. I kdyby vás dobře znal, proto přece nebude hůře o vás smýšleti, naopak on bude se radovati z vaší upřímnosti, on bude se těšiti z vašeho polepšení a obrácení.

3. Jindy opět volá ďábel k hříšníku: *Neříkej tohoto hříchu, zpovědník jej vyzradí.* Moji drazí: I tohoto hlasu nemá nikdo z vás dbáti, ano vyplnění těchto slov nejméně se může hříšník obávati.

Jest vám dobře známo, že zpovědník povinen jest zachovávati úplné mlčení o svaté zpovědi, a že by těžce časnými i věčnými tresty byl stíhán, kdyby na někoho ze svaté zpovědi něco vyzradil. Ano jisto jest, že od té doby, kdy zpověď byla zavedena, to jest, od časů svatých apoštolů až na naše časy není možno dokázati ani jeden případ, že by vyzradil kněz na někoho hřích, o kterém ze svaté zpovědi se dověděl. Spíše známe četné příklady, kdy kněz dal se raději mučiti ano i usmrtiti, než by tajemství zpovědní prozradil. Kdo z vás neví ku př. že svatý Jan Nepomucký proto byl na rozkaz krále Václava IV. ve Vltavě utopen, že nechtěl vyzraditi zpověď královninu? A jako v Čechách svatý Jan Nepomucký tak i na Moravě blah. Jan Sarkander pro zachování tajemství zpovědního r. 1620 byl umučen. Může se tedy hříšník obávati vyzrazení? Nikoli, vždyť ani není možno, aby zpovědník něco vyzradil. Pán Bůh sám toho nedopustí.

Stalo se, že kněz těžce onemocněl horečkou. V horečce mluvil podivné věci, ze zpovědi však ničeho nevyzradil, z čehož patrno, že Bůh sám bdí nad zachováním zpovědního tajemství. — Zbytečná jest tedy obava, před vyzrazením a lživá jsou slova ďáblova, kterými chce tu bázeň do srdce vašeho vštípiti.

Proto, moji drazí, až se budete připravovati ku svaté zpovědi a uslyšíte v srdci svém volati: Tento hřích zamlč, musel bys se příliš styděti, aneb: kněz by se na tebe horšil, kněz by to na tebe vyzradil; — nedbejte toho hlasu, ale pomyslete sobě: tak neradí mi jistě můj anděl strážce, nýbrž tak volá a radí mi můj nepřítel a škůdce!

Pamatujte si dobře, co praví Písmo svaté: *Bůh nebývá posmíván a zlořečený, kdo koná dílo Páně lstivě.* Lépe jest zajisté k svaté zpovědi nejíti, než vědomě a zúmyslně Boha i kněze oklamati, svévolně nějaký hřích zamlčeti a svatokrádeží rozhřešení dosíci.

Takovou zpovědí nezjedná si hříšník pokojného svědomí, naopak ještě více pak výčitky svědomí ho trápí a tyto výčitky rozmnoží se ještě více svatokrádežným přijímáním. Kdo však přemůže před svatou zpovědí svůdné volání pokušitelovo, a vyzná se upřímně ze všech hříchů tak, jak po bedlivém zpytování svědomí na ně se pamatuje, ten zajisté odchází od svaté zpovědi potěšen, tomu blahý pokoj a mír rozhostí se v duši. Amen. E. Cívka.

Promluva před prvním svatým přijímáním.

„Tento jest den, který učinil Pán, plesejme a radujme se v něm alleluja“, tak často pěla církev svatá ve slavnost velikonoční. Než tato slova můžete vy, milé dítky, dnešního dne tím více opětovati. Toť jest den, který učinil Pán, který připravil Ježíš Kristus pro vás. Toť den, na který jste se tak dlouho při-

pravovaly, na který jste se tak dlouho těšily. Toť den, na který se sám Spasitel váš těšil. Vždyť zde jest přítomen v nejsvětější svátosti oltářní tentýž Ježíš Kristus, jenž s nebe sestoupil a člověčenství na Sebe přijal, jest zde přítomno totéž Slovo, jež tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. A jest vám známo, kterak Spasitel náš zvláště dítky miloval, kterak jeho potěšením bylo i po namáhavé denní práci dítky přijímati, o nebeském Otci Svém, o nebi jim vykládati, jim žehnati. „Nechte dítek a nebraňte jim přijíti ke Mně, neboť takových jest království nebeské". Mat. 19, 14. „Nebudete-li, jako tito maličtí, nevejdete do království nebeského". Mat. 18, 3. Tak i s vámi, milé dítky, zvláště když svátostí pokání všechny očistěny jste a po prvé ku sv. přijímání přistupujete, touží Spasitel se spojiti. Vzbuďte i vy poznovu toužebnosť po nebeském králi Ježiši Kristu. — Ano zde při svatém přijímání vstoupí do srdce vašeho tentýž, kterýž sám pravil o Sobě, že jest králem, „avšak království Mé není z tohoto světa" Jan 18, 36, tentýž, na kterého se tázali sv. tři králové od východu řkouce: „Kde jest ten, který se narodil král židovský, neboť viděli jsme hvězdu Jeho na východě a přijeli jsme klanět se Jemu". Mat. 2, 2.

Ovšem jest Ježíš Kristus zde přítomen v pokoře, nízkosti, tichosti — jako v jesličkách betlémských. V jesličkách skrýval Své Božství, v nejsvětější svátosti oltářní skrývá i Své člověčenství.

Víte, že sv. tři králové z dalekých krajin uviděvše hvězdu a následujíce ji šli hledat novorozeného krále židovského.

Hvězda je vedla, za tou šli po daleké a obtížné cestě, nedbali nepohodlí cesty, nezdržovali se ve hlučném a nádherném Jerusalémě, spěchali jen ku Ježíši Kristu, až jej nalezli a spatřivše Jej, v Jeho společnosti i v sešlém stáji radostí naplněni byli, na kolena padli a dary své Mu obětovali.

Tyto tři mudrce máme i my, milé dítky, následovati. I vám dal Bůh vzejíti krásné hvězdě, a hvězdou touto jest svatá víra, ve které jste se zrodily a ve které jste nyní aspoň v nejdůležitějších částech vycvičeny. Tato víra vám ukazuje po cestě vezdejšího života, kam se všechny ubíráte a kam přijíti máte, totiž ku Pánu Bohu, Jenž bude kdysi vaším soudcem a odplatitelem i za dobré i za zlé.

Tato hvězda sv. víry učí vás a učiti vás má po celý život, byste jako sv. tři králové kráčely po cestě, která vede ku Pánu Bohu do radosti věčné, byť tato cesta často i obtížná, nepohodlná byla. „Široká brána a prostranná cesta jest, kteráž vede ku zahynutí, a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ni. Jak těsná brána a úzká cesta jest, kteráž vede ku životu: a málo jest těch, kteří ji nalezají." Mat. 7, 13. 14.

Jak nyní tak i v budoucím životě nedejte se strhnouti s cesty bohabojnosti a ctnosti rozkošemi tohoto světa, nespusťte se nikdy sv. víry v hluku, v lákáních a pokušeních tohoto světa. — Tak to činili svatí tři králové, vyšedše hned dále na cestu ku Ježíši Kristu z Jerusaléma, v němž tak mnozí jen světským starostem

a radovánkám se oddávali. — Obětujte po celý život svůj dle příkladu sv. tří králů zlato živé víry, kadidlo zbožné modlitby a myrrhu zapírání svých zlých náklonností a žádostí. — Vy jste, milé dítky, již na křtu svatém byly Ježíši Kristu zasvěceny. Tehdy místo vás kmotrové slibovali, že chcete se zříci nepřítele Božího a nepřítele vašeho spasení, ďábla totiž a všech skutků jeho, že chcete víru vždy zachovati a dle ní živy býti. — Dnes, kdy poprvé se s Ježíšem Kristem ve svatém přijímání spojiti máte, když již ve svatém náboženství vycvičeny jste, obnovíte se mnou slavně tento slib křestní (obnovení slibu křestního).

Nuže, nyní jste veřejně a slavně svaté církvi slíbily, že vždy věrně držeti se chcete práporu svaté víry, že chcete následovati Ježíše Krista, Jenž každému z vás též laskavě praví: „Kdo chce za Mnou přijíti, zapři sám sebe, vezmi kříž svůj na sebe a následuj Mne“. Mat. 16, 24. „Jho mé sladké jest a břímě mé lehké“ Mat. 11, 30. Ježíš Kristus sám vás bude posilňovati svou milostí a zvláště svým nejsvětějším tělem ve sv. přijímání. Často a hodně ku svátosti této přistupujte, by se na vás uskutečnilo přání Církve svaté, které projevuje tím, že kněz, kdykoliv podává nejsv. tělo Páně, vždy opakuje slova: „Tělo Pána našeho Ježíše Krista ostříhejž duši tvou ku životu věčnému. Amen“.

Frant. Grydil, kaplan v Brušperku na Moravě.

Listy vědecké.

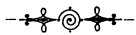

O pádu prvních rodičů.

Apologeticky uvažuje Ph. Dr. Eug. Kadeřávek, professor fak. th. na české universitě.

Apologie křesťanská, když dokázala, že nadpřirozené zjevení Boží jest možné, ano nutné a prospěšné, když vyšetřila, jakou cestou je hledati máme, když historickou cenu Písma svatého, ze kterého známost jeho se čerpá, vyložila: jedná o pravdě jednotlivých jeho dějů, a to filosofické, historické a vztažné zkoumajíc, 1. zdali jistý děj nic nelogického v sobě nechová, zdali neodporuje náukám filosofickým: theologii, psychologii a ethice, anebo vědám přírodním, 2. zdali jiné památky historické kromě Písma svatého, neslouží tomu ději za doklad, na př. mythologie pohanské, jež vedle výmyslů chovají v sobě jádro historické, jelikož podržely něco z původní tradice, ze které se těšili lidé, pokud ještě byli pospolu, 3. zdali děj nadpřirozeného jest rázu a se zjevením nadpřirozeným souvisí. Jak důkladně si při tom vede apologie, objasní toto pojednání.

Abychom řádně rozuměli pádu prvních rodičů, tažme se 1. jaký byl prvotní stav, z něhož první rodiče hříchem vypadli, 2. kterak první rodiče klesli, 3. jaký trest první rodiče a jejich potomky stihl a jaká pomoc jim poskytnuta.

1. Jaký byl prvotní stav prvních rodičů?

O prvotním stavu prvních rodičů píše Mojžíš takto:

a) I. Mojž. 1, 26—28. Řekl Bůh: „Učiňme člověka k obrazu a podobenství Svému: a ať panuje nad rybami“ a t. d. A stvořil Bůh člověka k obrazu Svému a t. d. I požehnal jim Bůh a řekl: „Rostěž a množte se a naplňte zemi a podmaňte ji a panujte nad rybami“ a t. d.

Když Bůh ostatní tvory ve stavu přirozeném tvořil, nerozmýšlel se aniž sám sebe se tázal, má-li je stvořiti; jenom o člověku tak učinil. Z toho asi následuje, že nechtěl stvořiti člověka

toliko ve stavu přirozeném. O stavu nadpřirozeném svědčí „k obrazu a podobenství Svému“; „k obrazu“ znamená dary přirozené, „k podobenství“ nadpřirozené; neboť nezdá se, že by „podobenství“ bylo zde pouhé synonymum „obrazu“. „Obrazem Božím“ liší se člověk od ostatních tvorů viditelných, kteří prokazují toliko stopy dokonalostí Božích, tak že mezi oním a těmito jest rozdíl specifický či podstatný či jakostný, ne pouze stupňový; „podobenstvím“ jest člověk Bohu ještě bližší než „obrazem“. Člověku udělil Bůh plné, ač ne svrchované panství nad přírodou, jehož zajisté měrou takovou nevyžadovala přirozenost lidská. Konečně kázal Bůh prvním manželům, aby se množili a zemi naplnili; tedy dítky ploditi mohli též ve stavu prvotním, byť i nebyli zhřešili.

b) 31. A viděl Bůh vše, což byl učinil; a bylo velmi dobré. Stvořením člověka stalo se tvorstvo, jež samo sebou jest dobré, velmi dobrým; je tedy člověk korunou tvorstva viditelného, stojí tedy nad zvířaty. Toto postavení vynikající má svůj původ nejen v darech přirozených, člověku od Boha udělených, ale též v darech nadpřirozených, kterými člověk stojí nad svou vlastní přirozeností.

c) 2, 8. Štípil Hospodin Bůh ráj rozkoše od počátku, v němž postavil člověka, jehož byl učinil.

Zvláštní místo, ráj rozkošný ustanovil Bůh člověku za příbytek, nikoli místo kterékoli obyčejné, poněvadž obydlí odpovídati mělo stavu zvláštnímu, neobyčejnému, rozkošnému, ve kterém Bůh člověka stvořil, nadpřirozenému.

d) 15. Hospodin Bůh postavil člověka v ráji rozkoše, aby jej vzdělával a ostříhal ho.

Zdělávati jej měl člověk prací snadnou, aby cvičil své síly tělesné a duševní k rozmnožení slávy Boží a své blaženosti; ráj mu sloužiti měl za prostředek bohoslužby. Ostříhati ho měl člověk, aby ho nepozbyl hříchem, aby podržel dary nadpřirozené, jejichž majetek spojen byl s majetkem ráje, aby si poslušností, v ráji prokázanou, zabezpečil ráj ještě krásnější, nebe, slávu nebeskou a věčné blažené patření na Boha.

e) 16, 17. Řekl Bůh: „Ze všelikého dřeva rajského jez. Ze dřeva pak vědění dobrého a zlého ať nejíš; nebo v kterýkoli den bys z něho jedl, smrtí umřeš.“

Bůh slíbil za jistou podmínkou nesmrtelnost těla; za tou příčinou byl v ráji strom života, jehož ovoce tuto nesmrtelnost působilo. Nesmrtelnost tělesná odpovídala nadpřirozeným darům duše lidské.

f) 19. Bůh přivedl živočichy k Adamovi, aby viděl, jak by nazval je.

Člověk od Boha stvořen není malým dítětem, nýbrž dospělým tvorem na těle a duši; myslí myšlénkami od Boha sobě vlitými, na jejichž základě dále rozvinuje činnost rozumovou, a uvádí ve skutečnost schopnost řeči od Boha mu udělenou dávaje zvířatům jména.

g) 20. Adamovi nenalezal se mezi zvířaty pomocník podobný jemu. —

Zvíře nebylo ani prvnímu člověku, od Boha stvořenému, podobno, poněvadž má člověk duši rozumnou a svobodnou, zvíře však takové nemá.

h) 22—24. Bůh přivedl ženu k Adamovi. I řekl Adam: „Tato jest kost nyní z kostí mých a tělo z těla mého: tato slouti bude mužice, neboť z muže vzata jest. Protož opustí člověk otce svého i matku a přidrží se manželky své; a budou dva v jednom těle.“

Ačkoli Bůh požehnal prvním lidem jako zvířatům, aby se množili, přece sám ženu k Adamovi přivedl; tedy učinil více než co žádala přirozenost. Nadpřirozeně ustanovil svazek manželský jako svátost. Adam pak nadpřirozeným světlem ozářen poznal původ a povolání ženy, jakož i nerozlučitelný svazek manželský.

i) 25. Byli oba nazí . . . a nestyděli se.

Smyslnost jejich úplně podrobena byla vůli rozkazů rozumových poslušné.

k) Všecky události prvních lidí se týkající vypisuje Mojžíš tak, že říci musíme toto:

Nadpřirozeně Bůh s nimi jednal, ač toho nežádá jejich přirozenost; otcovsky a přátelsky o ně pečuje; důvěrně s nimi obcuje. Museli tedy býti ve stavu nadpřirozeném, museli býti nadpřirozeně dokonalí na rozumu a svobodné vůli. Tato dokonalost nadpřirozená, toto obcování Boží nadpřirozené musilo je také blažiti nadpřirozeně. (Pokrač.)

Východní liturgie mešní.

Píše Dr. Jaroslav Sedláček, suppl. professor české university.

(Pokračování.)

II. Liturgická roucha.

Dle řeckých obřadních pravidel vychází kněz z choru a když se byl s jáhnem hluboce poklonil obrazu Kristovu, políbil obraz Panny Marie a pozdravil chor, vchází s jáhnem do svatyně modlese: „*Vejdu do domu Tvého*“. U Syrů vykoná kněz krátkou modlitbu, po žalmu „Miserere“ (50) vchází k oltáři, řka: „*Vejdu k oltáři Božímu*“.

Řecký kněz po té béře na se liturgická roucha: stoicharion (albu), epitrachêlion (stolu), zonê (pás), epimanikia (dva manipule) a felôrion (kasuli či ornát). Toto svrchní roucho jest u Řeků z předu zavřené, tak, že kněz nemůže pohodlně rukou hýbat; nyní má v něm dva rukávy. Řecký biskup mívá po pravé straně zavěšenu zvláštní ozdobu, zvanou hypogonation a na hlavě mitru, podobnou tiáře.

U Syrů setkáváme se se zvláštností, že kněz jich počíná mši svatou v obyčejném rouchu (v taláru a v pláštíku) a že se obléká

do posvátných rouch teprve po obětování, jež se čítá k přípravným částem sv. oběti.

U Jakobitů a u Chaldejských jest předepsáno, aby odložil kněz každodenní roucho, umyl si ruce a pak pokloniv se před oltářem, počal modlitby. Dříve bylo jim vždy velmi bedlivě se připravovati ku posvátné oběti, jmenovitě z té příčiny, že neobětovali každodenně.

Kněz syrský probděl celou noc před mší svatou v chrámě aneb na posvátném místě na modlitbách a svatém čtení, od večera se postil a o hodině třetí dne (naše osmá) odložil svrchní pláštík, vrhl se před oltářem na zem ku krátké modlitbě a pak umyv si ruce, oblékl příslušná roucha. V modlitbách při oblékání prosí za smilování Boží, aby očistěn mohl přistoupiti ku svaté oběti. Syrský biskup a i jiní hodnostářové pokrývají si při některých částech mše svaté hlavu kapucí, která se nazývá masnaftá, a jest z téže látky jako ostatní roucha; sjednocení biskupové syrští mají za to mitru.

Svrchní roucha jsou jako naše pluvialy; u Arménů má každý celebrant masnaftá a hodnostář ještě hypogonathion a mitru; obyčejný kněz pokrývá si hlavu mitrou po způsobu řeckém zhotovenou.

Maronité zavedli roucha latinské církve; chaldejští sjednoceni přijali sice též naše roucha, ale nyní se snaží říditi se dle Nestoriánů.

Všechna tato roucha jsou vesměs důstojná a kněz oblékaje je, dělá před každým kříž (u Řeků a u Syrů) a vzpomíná modlitbou významu toho roucha. Koptové shodují se se Syry. (Pokr.)

Z mého denníku.

II. Svatí Otcové — hlavní svědkové víry.

Nehodlám zevrubně vypsati, jak velkolepým důkazem, sluncem, sloupem a základem jsou svatí Otcové veškeré budově naší svaté víry katolické vůbec a jednotlivých článků jejích zvláště. Toť dokazuje nejjasněji jakákoliv patristika, dokazuje i každá příruční kniha dogmatická. Však nelze v této důležité věci nepoukázati k tomu, že ze snůšek takových nelze poznati plného světla svatých Otců, nýbrž toliko hlavní jádro jeho. „Aber die Empfindung des Kirchenvaters, sein persönlicher, lebendiger Glaube, seine Begeisterung für Christus und die Kirche gehen solchen ausgezogenen Stellen entweder vorher oder sie folgen nach; und wer darauf Verzicht leistet und es entbehren will, verzichtet auf einen Schatz, dessen Wert er nicht kennt.“ Tak jest nám vyznati s Moehlerem [1]) V žádném bohovědeckém oboru a odboru nelze čtení samých spisů sv. Otců nahraditi pouhými, byť sebe hojnějšími citáty a výňatky

[1]) L. c. S 2.

z nich, jak jeví se ve spisech bohoslovců toho kterého odboru, jak jasně a zevrubně dovodí také Moehler a Nirschl [2]) v úvodu svých patrologií. Stačí zajisté, poukážeme-li pro důkaz na nevyrovnatelný spis Zlatoústého Otce, „Περὶ ἱερωσύνης“, na „Vyznání svatého Augustina“ a na klasické „Commonitorium“ Vincentia Lerinského.

Nebude, tuším, ani toho třeba, bychom šíře vyložili též hlas církve Boží o důležitosti učení svatých Otců pro celou církev; neb jest příliš dobře a obecně známo, že „*unanimis consensus patrum*“ platil církvi svaté po vždy za pravidlo víry, za „*zářnou a nikdy neuhasínající pochodeň*“, za níž církvi jest vždy kráčeti. (I. Kanon VIII, oikum. sněmu [cařihrad. IV.]) Všickni obecní sněmové církevní táhli se vždy k svědectvím svatých Otců na potvrzení svého učení od nikejského I. až do vatikánského („de fide cathol.“ c. 2.), a vždy je považovali a prohlašovali za zdroj víry Kristovy vedle Písma svatého. Ba otcové sněmu tridentského často brali proto rčení „doctrina ecclesiae“ a „unanimis consensus ss. Patrum“ promiscue za jedno. A v témže smyslu napsal proto již svatý Augustin: „Qui vero ab unanimi Patrum consensu discedit, ab universa ecclesia recedit.“ (Cont. Julian. Pelag. l. II. n. 37.)

„Sie (církev) betrachtete dieselben als die Organe, in welchen Christus und der hl. Geist ihre fortwährende Thätigkeit in der Kirche offenbaren“. [3]) Z toho jde ovšem na výsost na jevo celý význam svatých Otců pro víru a církev Kristovu. I dáme tudíž za pravdu Niršlovi řkoucímu: „Für den Diener der Kirche, den Priester, sollen sie (svatí Otcové) neben der hl. Schrift die tägliche Lektüre sein, für den Theologen müssen sie dies sein.“ [4])

A ejhle, právě ta okolnost, že ve spisech sv. Otců veškera náuka svaté církve Kristovy jasně jako v zrcadle se obráží a stkví, stala se vůdčí a spasnou hvězdou mnohým protestantům, po pravdě Boží upřímně a úsilovně toužícím. Svatí Otcové přivedli je konečně po mnohém bolestném bloudění na trnitých pouštích haeresie ku poznání ztracené a bolestně postrádané pravdy Kristovy v Betlémě staré církve katolické. „Takové jsa mysli“, vyznal jeden z nich, „studoval jsem Otce církevní, od obou stran tolikráte citované. I shledal jsem v nich o některých článcích, jež měl jsem posavad za římské zkaženiny, dokonale spořádané a souvislé výklady neodolatelné síly a jasnosti“. Tak doznal o nich a o sobě upřímně bývalý anglikánský farář Dr. W. H. Anderdon, synovec slavného kardinala Manninga I doložil: „Poněvadž tyto hlavní články (o nejvyšší autoritě římského biskupa a potřebě spojenu s ní býti a zůstati, pak o vzývání svatých a nejsvětější oběti mešní za živé i za mrtvé) opíraly se o *takové* svědky, nebylo mi na dále lze učiti dle soustavy, jež objevila se mi netoliko pochybnou, alebrž nepravou“. Statečnou myslí neváhal proto složiti

---

[2]) Lehrbuch d. Patrol. und Patristik, II—III. Bd., 1881—1885.

[3]) Alzog, Grundriss d. Patrol. 2. A. S. 4.

[4]) L. c. I. 23.

výnosný úřad anglikánský, nic toho nedbaje, co se s ním potom stane.[5]) Složil jej a dal vše, by drahou perlu pravdy Kristovy, takto nalezené, získal a za drahý peníz sobě koupil.

A co bylo příčinou, že četní *„puseyté“* či ritualisté anglikánští blaženi vrátili se k staré, opuštěné máteři, k církvi katolické? Co jiného, než právě hluboké studium starobylosti církve Kristovy, zejména Otců církevních? Pojednání *„Církev Otců“* přivedlo slavného oratoriana J. H. Newmanna l. P. 1846. do jediného ovčince Kristova; překlad pojednání svatého Augustina *„O žalmech“* navrátil pozdějšího oratoriana T. Skratton-a do lůna církve katolické. A čeho neshledal Frederik Lukas, anglický kvaker, v Písmě svatém, našel konečně i on v Otcích církevních, z nichž proto zároveň dospěl i k tomu poznání, že biblické studium započal z pochybeného kraje.[6])

Důkladné studium Otců usvědčilo a vyléčilo i anglikánského duchovního, M. A. W. R. Brownlowa, neodolatelně a nezvratně z jeho bludu o primatu biskupa římského, přesvědčilo jej neklamně o oběti mše svaté proti 31. článku anglikánské církve, jenž ji rouhavě nazývá „bájkou a podvodem“; přesvědčilo jej rovněž tak i o jediné, svaté a katolické církvi a o ostatních odlišných článcích anglikánské církve. A netoliko studoval svaté Otce, alebrž náuky jejich též tiskem vydával *v „bibliotéce Otců církevních“*, systemisoval a takto důkladně si je i osvojil. Tak úsilovným a upřímným hledáním pravdy, Bohem zjevené, dospěl konečně i mistr Brownlow k poznání celé pravdy Kristovy v církvi katolické, do jejíhož mateřského lůna pak bez otálení spěchal roku 1864. Všecek blažen zvolal tehdy se svatým Augustinem: „Příliš pozdě naučil jsem se tě (církev katolickou) znáti. Pozdě jsem si tebe zamiloval, ty kráso starých časů a přece vždy nová“ [7]).

Jako těmto milovníkům pravdy Boží v Anglii, dělo se i slavným konvertitům Hurterovi, Gfroererovi. H. Loemmrovi a jj. v Německu a jiným jinde, jakž v Rosenthalových „Convertitenbilder“ a jj. zevrubně se dosvědčuje. Všichni tito kovkopové pravdy vyvážili ze zlatých dolů církevních Otců nezvratnou pravdu. že církev katolická nedrží nižádného učení ani porušeného ani nového, alebrž veskrze to staré apoštolské *„depositum fidei“* dle slov apoštola Páně (I. Tim. 6. 20.) za stálé pomoci Ducha svatého vždy celé a neporušené zachovávala a jako drahokam ještě nevyleštěný během věků vždy více obrousila, ty všecka jeho krása plně zazářila všemu křesťanstvu. Poznali, že církev katolická jednala vždycky vedle výpovědi výtečného svědka církevního podání z V. století: „Eadem tamen, quae didicisti, doce, ut, cum dicas nove, non dicas nova“. [8]) — Padly se zraku nepodjatých duchů jejich šupiny před-

---

[5]) D. A. Rosenthal, Convertit.-Bilder, II. B. England. 1867. S. 453.—4.

[6]) Rosenthal, l. c. st. 168.—474. 281.

[7]) L. c. 550. sl.

[8]) Vincentii Lerin: *„Commonitorium“* Peregrini pro catholicae

sudků proti církvi katolické, v nichž vyrostli a poznali, že v pravdě jest to táž církev, o níž Vincentius Lerinský pravil: „Quodcunque igitur in hac ecclesia, Dei agricultura, fide Patrum satum est, hoc idem filiorum industria decet excolatur et observetur; hoc idem floreat et maturescat, hoc idem proficiat et perficiatur.“ [9])

Z oboru právního.

Beneficiát nemůže býti zavázán platiti pomocnému knězi plný obnos kongruový převyšující dávku, jež mu (beneficiátovi) zvláštním právním titulem závazným byla uložena. — Ocenění poskytu naturalního (Naturalleistung) odhadem.

Nález správního soudu ze dne 1. prosince 1892. čís. 3644.

Farář ve Starči, Antonín Vaníček, byl uznán rozhodnutím ministerstva kultu a vyučování ze dne 29. února 1892. č. 24839. ex 1891. *povinným, vypláceti plný obnos kongruový per 350 zl. pomocnému knězi*, ustanovenému při jeho beneficiu farním, a to z těch důvodů, poněvadž z ustanovení starčského farního inventáře ddto 30 září 1804., zdělaného na základě gubernijní instrukce ze dne 4. května 1804., dle něhož tamnější farář svému pomocnému knězi má vypláceti ročního služného 80 zl. a pak ještě dávati mu stravu, topivo, prádlo, a světlo, — nelze poznati číselně vymezené dávky celkové, — a poněvadž skutečně též tato dávka farního beneficiáta pomocnému knězi za různých dob různou měrou byla poskytována a poněvadž tím, že pojat neboli vpočtěn byl obnos 200 zl. konv. měny čili 210 zl. rak. měny do fassí z roků 1822. a 1855., nebylo vysloveno neboli vyznačeno ustanovení o míře neb výši povinnosti beneficiátovy, nýbrž *vyznačena tím tehdejši zákonitá kongrua kooperátorova.*

Do tohoto rozhodnutí *stěžoval si* farář starčský A. V. správnímu soudu. V této stížnosti své nepopírá, že beneficiát starčský povinen jest přispívati ad congruam pomocného kněze, ano spíše uznává povinnost tuto, jak určuje ji farní inventář, v rozhodnutí minist. citovaný, *leč jen do částky 210 zl.* a míní, že *doplniti těchto 210 zl. na obnos, nynější systemisovanou kongruou určený, totiž 350 zl. — přísluší náboženské matici.* — Dle toho uznáno v tomto sporu i beneficiátem, že zvláštní právní titul zavazující přispívati na kongruu pomocného kněze při beneficiu starčském, jak uvádí jej rozhodnutí, do něhož si stěžováno, skutečně tu jest, — a popíráno jenom, že tento zvláštní právní titul závazný určuje

---

fidei antiquitate et universitate adversus prophanas omnium haereticorum novitates“, cp. 22, al. 27. (Migne, series lat. t. 50.)

[9]) L. c. cp. 23. al. 30.

úměru neboli výši dávky beneficiátovy každou systemisovanou kongruou kněze pomocného.

Správní soud *uznal stížnost tuto zcela odůvodněnou a zrušil rozhodnutí ministerské*, do něhož si stěžováno, nálezem ze dne 1. prosince 1892. č. 3644. — dle §. 7. zák. ze dne 22. října 1875. ř. z. č. 36. ex 1876. — opíraje se těmito důvody:

Farním inventářem ze dne 30. září 1804., v jehožto ustanoveních i c. k. ministerstvem i beneficiatem zvláštní titul závazný jest uznán, zcela přesně stanoveno, co beneficiát má (svému kooperatorovi) dávati, totiž 80 zl. na hotovosti a pak stravu, topivo, prádlo a světlo. Dle tohoto právního titulu závazného nelze na beneficiátu starčském žádati více, nežli co on uvedeným titulem právním přesně povinen jest dávati.

— Cena naturalního poskytu stravy, topiva, prádla a světla v listině samé uvedena není, a jestliže farní fasse z roku 1822. a 1855. úhrnnou dávku beneficiata s tehdejší kongruou pomocného kněze 210 zl. r, m. rovnou váží (na roveň staví), možno sice z toho souditi na shodu interessentů stran odhadu neb ocenění dávky úhrnné tímto obnosem (210 zl.), nikoli však na přiznání beneficiáta, *že povinen jest vypláceti pomocnému knězi kongruu dle každého upravení* (jeweilig systemmässige Congrua.).

Poněvadž pak při nové úpravě fasse dle ustanovení zákona ze dne 16. dubna 1885 k takovémuto dohodnutí o ceně úhrnné dávky, k níž beneficiát jest povinen, nedošlo, bylo nutno dle ustanovení §. 3. č. 1, d, výše citovaného zákona, pokud se týče dle ustanovení §. 4, I ad, a §. 5. odst. 3. nařízení ze dne 20. ledna 1890. ř. z. č. 7. zjistiti cenu dávek (Praestation), jimiž beneficiát jest povinen, a které pojaty musí býti do položek v přiznání příjmů pomocného kněze, odhadem neboli oceněním. Nebylo však možno uložiti beneficiátovi povinnost, aby vyplácel pomocnému knězi plnou kongruu převyšující onu dávku, jež mu zvláštním právním titulem závazným byla uložena. (Budw. XVI č. 6912.)

* * *

Pouze proto, že starosta obce neúplně účty podal, nemůže býti vyloučen z volby (passivní) do obecního výboru, t. j. může býti zvolen za člena výboru obecního i přes neúplnost účtů podaných (pro Čechy. — Nález správ. soudu ze dne 9. ledna 1892. č. 77.).

* * *

Při vyměřování výslužného učiteli nemají osobní přídavky do pense býti vpočítány. (Nález správ. soudu ze dne 14. ledna 1892. č. 155.)

* * *

Pokud o určitých listinách není jinak ustanoveno v zákoně — platí pravidlo zákona poplatkového, že spis nebo listinu právní považovati jest za „vyhotovenou“, jakmile vydatelem (Aussteller) byla podepsána; otisk razítka (Stampiglie) neplatí jako podpis. (Nález správního soudu ze dne 10. ledna 1893. č. 99. Budw. XVII. č. 7000.)

Václav Kocián.

1. Vzájemnost neboli reciprocita ve příčině poplatků pozůstalostních mezi Rakouskem a Ruskem.
2. Poplatky z odkazů na zádušní mše svaté.

Nález správního soudu ze dne 20. dubna 1892. č. 1266. (Dokončení).

Ve příčině odkazů sub. 1. uvedených popírá stěžovatelka zákonnost předepsaného poplatku pozůstalostního na základě neboli z důvodu reciprocity; v příčině pak peněz, určených na mše svaté zádušní, dovozuje, že předepsání poplatku z nich nesnáší se se zákonem proto, poněvadž to jsou odkazy, jež při vyměřování poplatků měly býti odečteny.

Leč správní soud stížnost tuto zamítl jakožto neodůvodněnou nálezem ze dne 20. dubna 1892. č 1266. a sice z těchto důvodů: Dle §. 1. B. a § 57. poplatkového zákona podrobena jest veškera pozůstalost zemřelého, ať byl občanem rakouským anebo cizozemským, ať bydlel zde nebo za hranicemi, ať zemřel zde nebo v cizině, poplatkům těmito zákony nařízeným, vyjímaje jedině nemovité statky zůstavitelovy, v cizině se nalézající.

Ostatně poplatkový zákon nečiní rozdílu mezi pozůstalostním jměním vyjednaným nebo nevyjednaným, nemovitým nebo movitým; není tedy podrobeno movité zde v této říši se nalezající jmění zůstavitele cizozemce, o nějž tu jde, rovněž tak jako jmění zůstavitele příslušníka zdejšího vyměření poplatku snad proto, — že vyjednání pozůstalosti provedeno bylo zde v této říši, nýbrž již proto, poněvadž toto movité jmění pozůstalostní naléžá se v obvodu platnosti zákona poplatkového.

Ovšem vydalo c. k. ministerstvo finanční sjednavši se o tom s c. k. ministerstvem záležitostí zahraničných a ministerstvem spravedlnosti nařízení ze dne 8. dubna 1854. ř. z č. 84., jak zachovati se jest ve příčině poplatků z pozůstalosti příslušníka cizího státu a stanovilo v tomto nařízení zásadu reciprocity tím smyslem, že zde v této říši nalézající se pozůstalost cizozemcova není podrobena poplatku tehdáž, když se dokáže, že movité pozůstalostní jmění občanů rakouských jakožto takové žádnému ať jakémukoli poplatku není podrobeno v tom státě, kamž zůstavitel (cizinec) přísluší. Avšak stížnost nemůže ani tohoto nařízení se dovolávati a jím se opírati v tomto případě, poněvadž v ní důkazu, tímto nařízením žádaného, skutečně podáno nebylo.

Všecka předložená tři vysvědčení, vydaná v Oděsse dne 10. event. 22. prosince 1885. a pak dne 26. května 1889. a 27. dubna 1889. prokazují, že článkem 20. nařízení ruského o poplatcích pozůstalostních, potvrzeného dne 18. července 1882., bylo ustanoveno, že z jmění, jež pozůstalo po některém poddaném takového státu, v němž poplatek z pozůstalosti ruských poddaných nevybírán, žádný poplatek nemá býti vyměřen.

Stížnost domnívá se ovšem, že existence této podmínky v odstavci 20. ruského nařízení o poplatcích pozůstalostních uvedené prokázána jest právě minist. nařízením ze dne 8. dubna 1854. ř. z. č. 84. Tomu však není tak; neboť, jakkoli tímto minist. nařízením

osvobození od poplatků z pozůstalostí cizozemců předpokládajíc reciprocitu jest stanoveno, přece připustiti neboli uznati takovouto reciprocitu v tomto případě, o nějž běží, příčí se výše uvedenému nařízení, jež v §§ 1. B a 57 zákona poplatkového přesně určuje, že veškera pozůstalost zemřelého, ať byl Rakušanem nebo cizincem, ať bydlel zde nebo za hranicemi, podrobena jest poplatkům, jež stanoví zákon poplatkový, vyjímaje jedině nemovité statky pozůstavitelovy, v cizině se nalezající. Dle toho nemožno v Rusku na základě zmíněného 20. odstavce nařízení ruského, potvrzeného dne 18. července 1882. činiti nároky na osvobození poplatkové z movitého jmění, pozůstalého v Rusku po příslušníku rakouském, poněvadž takovéto osvobození poplatkové podmíněno jest stejným osvobozením poplatkovým z pozůstalostí příslušníků ruských v Rakousku, což však — jak prokázáno — dle zákonů rakouských není právně platným.

Poukazovati pak neboli odvolávati se na státní smlouvu s Ruskem učiněnou ddto 2. event. 14. září 1860. ř. z. č. 272. anebo na její odstavec XIX. už proto nic neváží, poněvadž tento odstavec vztahuje se jediné na projednávání pozůstalostní a nikoli také na poplatky z pozůstalostí příslušníků obou těchto států, proto také výnos c. k. ministerstva spravedlnosti ze dne 8. března 1883. č. 2775. v této věci jest úplně beze vší váhy a důležitosti.

Co se týče **odkazů na mše svaté zádušní**, byla výměra poplatku z nich rovněž zákonem odůvodněna. Neboť z odstavce 14. poslední vůle ze dne 17. října 1880. nikterakž nejde na jevo, že by tyto zádušní mše svaté slouženy býti musely při pohřbu (bei Gelegenheit des Begräbnisses). Okolnost, že v tomto závětním ustanovení stojí: „Sofort nach meinem Tode, soll der Betrag von . . . zwecks Perficirung von 500 heiligen *Trauermessen* für meine Seele gesendet werden“, okolnost tato poukazuje jen k tomu, že právě s výplatou těchto odkazů nemělo býti otáleno, kdežto naobrat ta okolnost, že peníze, na tyto zádušní mše svaté určené, měly teprve poslány býti do Ruska a do Italie, jasně nasvědčuje tomu, že tu sice ovšem jednalo se o mše svaté smuteční (Trauermessen), nikoliv ale o mše svaté zádušní (Seelenmessen) při pohřbu; proto odkazy ony počítati jest k obyčejným pozůstalostem toho druhu, jež před zapravením poplatkovým dle zřejmého ustanovení §. 57. zák. poplat. *) od pozůstalosti odečteny býti nesmějí. (Budw. XVI. č. 6553.)

Václav Kocián.

*) Doslovně zní tato část § 57. poplatkového zákona z r. 1850 r. z. č. 50. takto: „Der Gebühr unterliegt der gesammte Nachlass eines Verstorbenen, welcher sich nach Abschlag der auf demselben lastenden Passiven, dann der Krankheits- und Begräbnisskosten als reines Verlassenschaftsvermögen herausstellt. Legate jeder Art, vom Nachlasse als solchem zu entrichtende Gebühren und Abgaben, ferner der gesetzliche sechswöchentliche Unterhalt für die hinterlassene Gattin, für Dienstboten und Hausgenossen, dürfen vom Nachlasse vor der Berechnung der Gebühr nicht abgezogen werden . .“

Romanarum Congregationum Responsa plurima ac novissima ad praxim maxime spectantia.*)

Ad dubium: Utrum in *nuptiis*, quae *secundae* dicuntur, *ommittenda sit benedictio annuli?*

S. R. C. rescribendum censuit: Juxta votum Magistri Caeremoniarum, nimirum: „*Negative*".

Atque ita rescripsit ac servari mandavit; n. 4780 ad 2. die 27. Aug. 1836.

* * *

Benedictio apostolica in articulo mortis *nequit pluries* impertiri *permanente infirmitate etsi diuturna;* si vero infirmus *convaluerit* ac deinde quacunque de causa in novum mortis periculum redeat. *iterari potest.* — In Veronen. S. R. C. die 24. Sept. 1838. dub. 2. — Confirmat. in Gandaven. 12. Febr. 1842.

* * *

Benedictio aquae infra missam. — *Ad dubium*: In rubrica generali missalis 2. part. t. VII. n. 4. legitur: Sacerdos producit signum crucis super ampullam aquae et dicit: *Deus, qui humanae substantiae etc.*, — similiter pro missa solemni eodem titulo n. 9: Facto versus eam ampullam aquae signo crucis dicit orationem: *Deus, qui humanae substantiae* etc. Rubrica autem infra missam sic habet: Aquam miscendam in calice benedicit dicens: *Deus, qui humanae substantiae etc.* — Quaeritur ergo:

An oratio *Deus, qui humanae etc.* incipienda sit a sacerdote eodem momento, quo benedicit aquam, vel potius aqua tunc benedicatur nihil dicendo, atque facto signo crucis, non autem antea, haec oratio inchoari debeat?

S. R. C. resp.: *Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.* — Die 12. Aug. 1854. (Anal. I. P. II. S. Romae 1857. p. 2193.)

* * *

An *functiones omnes hebdomadae sanctae* sint *de juribus mere parochialibus?* S. R. C. die 10. Decembris 1703, decr. U. et O. a S. Pont. approb. et ejus jussu promulg. n. 3670 ad 7.—9. respondit: *Negative.*

* * *

SS. Sacramentum Fer. V. in Coena Dom. sub unica tantum clave asservari debere, retinenda *per sacerdotem* in crastinum celebraturum et *nullo modo apud personas laicas et saeculares*, cujuscunque status, gradus et conditionis existant, non obstante quacunque contraria consuetudine, quam abusum esse. Hoc decretum afficere omnes ecclesias tam saeculares quam regulares,

*) W. Mühlbauer. Decreta autentica.

quovis modo a jurisdictione Ordinarii exemptas. — S. R. C. die 6. Decb. 1631. n. 940; die 22. Novb 1636. n. 1048; die 7. Decb. 1737. n. 4069; die 11. Decb. 1745 n. 4179; die 14. Junii 1845. n. 5029.

* * *

Ad dubium: Utrum Feria V. et VI. hebdomadae majoris ad elevationem sanctissimi Sacramenti, ut mens fidelium ad pietatem excitetur, loco campanulae uti possit instrumento ligneo vulgo *crotalo*, de quo praeter Benedictum XIV. in libro de festis mentionem faciunt probati auctores?

S. R. C. resp. *Servandam consuetudinem et fieri posse.* Die 7. Septb. 1850.

* * *

Feria VI. in Parasceve et Sabbato Sancto confessiones fidelium audiri possunt. Rmus D. Episcopus Tricaricensis a sacrorum Pituum Congregatione humillime insequentis dubii solutionem expetit, nimirum: *Utrum liceat in Feria VI. in Parasceve et in Sabbato Sancto ante Missam audire Confessiones* fidelium in cathedralibus aliisque ecclesiis parochialibus *et an consuetudo contraria*, quae id reprobet, *sit retinenda?*

Sacra vero eadem Congregatio audita sententia in scriptis alterius ex Apostolicarum Caeremoniarum magistris, rescribendum censuit: *Affirmative et assertam contrariam consuetudinem omnino reprobandam.*

Die 17. Decembris 1875. n. 5644.

* * *

Ad dubium: An sacerdos paratus Feria VI. Parasc., *antequam crux detegatur*, debeat in accessu ad altare *genuflectere* vel *facere profundam reverentiam?*

S. R. C. resp.: *Negative ad primam part., affirmative ad secundam*; n. 4866 ad 2. die 31. Aug. 1839.

* * *

Fer. VI. Parasceve *sunt thurificanda oblata*; n. 3478 ad 1. die 5. Julii 1698.

* * *

Ad dubium: Utrum probari possit usus obeundae in Sabbato sancto *benedictionis novi ignis et incensi ab alio sacerdote licet missam non celebraturo* et deinde ab eodem *diaconalibus vestibus induto* deferendae arundinis *Lumen Christi* et *canendi praeconii, etsi* in subsequenti officio et missa ipse celebranti *non assistat?*

S. R. C. resp.: *Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.* — Die 12. Novembris 1831. n. 4672 ad 8.

* * *

Lumen Christi (arundo cum tribus candelis) expleta Sabbati sancti functione *removendum est ab ecclesia.* S. R. C. die 7. Decb. 1844. n. 4986 ad 5.

Posudky literární.

Dopisy sv. učitele církevního Alfonsa Marie de Liguori, zakladatele kongregace nejsv. Vykupitele. Prvý díl: Povšechné dopisování. Svazek první. Str. XXIV. a 838. — Svazek druhý. Str. 858 velké osmerky. V Řezně u Manz-e. Krámská cena každého svazku 8 marek. Posuzuje Dr. Jan Nep. Soukup, professor bohosloví v Králové Hradci. (Pokračování.)

Že ovšem Alfons o zachování svého díla velice usiloval, vysvítá z četných listů, jež jak celé kongregaci tak jednotlivým její údům zasílal. Obtíží a překážek bylo dosti, jak vnějších tak vnitřních. Avšak tím více rostla jeho důvěra v Boha. „Na koko asi spoléháme, tážeš se? Máme Boha! — Bůh pak jest všemohoucí a „obráncem všech doufajících v Něho“.[1]) „Pronásledování mne neodstrašují, spíše povzbuzují, poněvadž mám naději, že nás Bůh neopustí, žijeme-li tak, jak si toho žádá“.[2]) Uprostřed sužování dí: „Nyní žiji spokojeněji, nežli kdybych se stal králem celého světa“.[3]) Aby odstranil rozmanité překážky zevnější, dopisoval Alfons králi, ministrům, rádcům a úřadům; aby pak družinu svou nadchnul, zasílal jí oběžníky, jimiž zvláště pokoru, poslušnost, horlivost v dobrém, modlitbu, návštěvu nejsvětější svátosti a studium doporučí. Milosti povolání obzvláště často připomínal. „Především prosím vás všecky zároveň a jednohokaždého zvlášť, byste si na výsost vážili povolání svého, protože to je po stvoření a vykoupení největší dobrodiní Boží. Každý denně děkuj Pánu za tu milost, a boj se její ztráty“.[4]) Neohroženost, odvaha ba smělost Alfonsova zračí se v dopise zaslaném kardinálu, novému arcibiskupu neapolskému, kdež na počátku bolestně si stěžuje do smutného stavu církve neapolské a pak nadějně dokládá: „Doufám v Ježíše Krista, že Vaši Eminenci k nápravě všeho zla poslal; naději se též, že nadejde nová doba svatého Karla Boromejského, který s mnohým prospěchem lidu v Miláně kázával. — Ó slova vrchního pastýře mnohem větší užitek přinášejí, než jiných. Vaše Eminence ráčila dříve na cestách missionářských tak výtečně kázati — jak mnoho dobrého by mohla nyní V. E. vykonati, kdyby v Neapoli a jinde nařídila svatá missie pro lid — kdyby sama pro celé duchovenstvo exercicie konala — kdyby dále ordinandům oznámila, že k svěcení jenom ty připustí, kdož nejenom vědomostmi vynikají — neboť to jest maličkost, alebrž také — což nejdůležitější jest, mravným chováním a církevním smýšlením se osvědčili“.[5])

Tuže mužnost na jevo dával i ve své kongregaci, když neohroženě horlil pro přesné ostříhání řehole. „Prosím Vaši Velebnost,

[1]) List 16.
[2]) List 124.
[3]) List 168.
[4]) List 176.
[5]) List 174.

abyste jako nový rektor této koleje (v Nočera—Pagani), observanci zavedl. — Máte to na svědomí, neboť jsem vzdálen a nemohu hned uznamenati, co se tam děje. Kongregaci naši bude Bůh potud chrániti, pokud se řehole věrně bude zachovávati a pokud spoluúdové opravdu snažiti se budou sebe posvěcovati; jinak vše dýmem se rozplyne". [6])

V přečetných dopisech, jež Alfons jako vůdce duchovní osobám řeholním posýlal, na předním místě vždy čísti lze pozdrav: Ať žije Ježíš, Maria a Josef! Kdykoli mu bylo raditi, řídil se zásadou: Prostřední rada neužitečná, ani přátel nečiní, ani nepřátel neodjímá. Kde bylo potřebí ťal do živého a zároveň poslal přiměřenou četbu duchovní. „Vám jest — tak dí k jedné osobě řeholní — více trpělivosti a ještě více lásky ku Kristu Ježíši třeba, nežli jiných zpovědníků. Pomněte, že Bůh posvěcuje a ne zpovědníci! První duchovní Otec jest Ježíš Kristus, kterýž chce, bychom neopouštěli zpovědníka, jejž nám dal. Pakli nám vzal našeho zpovědníka, nelibí se mu přílišné hoře; na něho zajisté, nikoli na zpovědníka, musíme spolehati". [7]) Též o duchovní spásu svého rodu všemožně usiloval, jak tomu důvěrné dopisy rodinné nasvědčují. Tak svému otci Don Josefovi píše: Prosím též, můj Pane, byste se více s Bohem spojoval, častěji zpovídal a na skládání účtů chystal. Považte, že jste již v letech pokročilý: kdož to ví, jak tu dlouho ještě budete? Každého dne při mši svaté Vás Bohu doporoučím, neboť jsem velice starostliv o spásu Vaši. Doufám ovšem, že nejbl. Panna pomůže; avšak nebudete-li spolupůsobiti, ani máti Boží nicho nepořídí". [8]) Po smrti otce svého domlouvá r. 1746. zase bratru svému Don Herkulovi, aby mu povinný díl, jakož i odkaz od otce kongregaci učiněný svědomitě vyplatil. [9])

Téhož také roku Alfons sám spořádal si časné záležitosti své, napsav si vlastní rukou závěť, z níž alespoň toto buď položeno: „Ať žije Ježíš, Josef Maria a Terezie! Já nížepsaný Alfons z Ligouri prohlašuji, že toto jest mé poslední pořízení pro případ úmrtí ..... Ustanovuji nejsvětější Boží a svou matku Marii a skrze ni kongregaci nejsv. Vykupitele dědičkou veškerého svého jmění, zvláště pak ještě nezaplaceného doživotního důchodu ročního, kterýž mi rod můj od prosince 1745. jakožto roku úmrtí otce mého platiti povinen jest ... Dále odkazuji kongregaci 300 či 400 dukátů, kolikžkoliv jsem si — zříkaje se práva prvorozenství — vymínil ... Mimo to odkazuji též kongregaci povinný podíl, kterýž mi otec ve svém testamentě zůstavil". [10]) Když r. 1755. čtyřiadevadesátiletá matka Dona Anna Maria Cavalieri těžce se roznemohla, potěšil ji Alfons ubíraje se skrze Neapol na missii do Beneventy, odkudž bratrovi psal: „Vyproste mi požehnání paní matky a rcete jí, že Bůh a Panna Maria jistě jí oblažiti chtějí. Vyzvu věřící lid, aby se za ni pomodlil. Ať žijí Ježíš a Maria!" [11])

(Pokračování.)

---

[6]) List 67.
[7]) List 168, 246. a 493.
[8]) List 36.
[9]) List 70.
[10]) List 72.
[11]) List 222.

Listy homiletické.

Hod Boží Velikonoční.

Účastenství Kristova povýšení a slávy dojdeme toliko:
1. úsilovnou vytrvalostí,
2. ochotnou trpělivostí,
3. upřímnou kajícností.

„Učiněni jsme zajisté účastníci Krista; jestli že však počátek základu Jeho až do konce pevný zachováme.“
Žid. 3, 14.

Ubíraje se naposled do Jerusaléma s učenníky svými, předpověděl Kristus Ježíš své snížení a povýšení, svůj boj i své vítězství, své utrpení i slávu svou. Pravil: „Aj, vstupujeme do Jerusaléma, a dokonají se všecky věci, které jsou psány skrze proroky o synu člověka. Nebo vydán bude pohanům a bude posmíván a bičován i uplván; a když jej ubičují, zabijí jej a třetího dne z mrtvých vstane“. Luk. 18, 31—33. Předpovědění Páně naplnilo se do slova. Truchlili jsme o dnech právě minulých uvažujíce ono veliké snížení Kristovo, dnes radujeme se z Jeho povýšení. Vždyť jest naším Pánem, naším Vykupitelem; jsme údové těla, jehož hlavou On jest. Přebolestným utrpením a přehořkou smrtí vyprostil nás z poddanosti hříchu a ďábla; napravil, čím jsme Boha urazili; vytrpěl tresty, které jsme zasloužili; smířil nás s Bohem, zjednal nám odpuštění hříchů i trestů za ně zasloužených, jakož i všecky milosti, abychom blaženosti věčné dojíti mohli. V listu k Řím. 5, 1—5. učí sv. Pavel: „Ospravedlněni tedy jsouce z víry, pokoj mějme s Bohem skrze Pána našeho Ježíše Krista, skrze Něhož i přístup máme skrze víru k milosti té, ve které stojíme, a chlubíme se nadějí slávy synů Božích. A netoliko to, ale chlubíme se také souženími vědouce, že soužení trpělivost působí a trpělivost zkušení, zkušení pak naději a naděje nezahanbuje“.

V listu ke Kol. 1, 21—23. vykládá apoštol národů: „I vás, když jste byli někdy odcizeni a nepřátelé smyslem ve skutcích zlých, nyní již smířil tělem svým skrze smrt, aby vás postavil

svaté a neposkvrněné a bez úhony před Ním; ač zůstáváte-li u víře založeni a pevni a nepohnutelni od naděje evangelium, kteréž jste slyšeli.“ A v listu k Žid. 3, 14. napsal kníže apoštolský: „Učiněni jsme zajisté účastníci Krista, jestliže však počátek základu Jeho až do konce pevný zachováme“.

Radujme se, moji drazí, plesejme z plna srdce! Nemůže nás minouti účastenství Kristova povýšení a Jeho slávy, když se o to náležitě přičiníme. To pak stane se:

1. úsilovnou vytrvalostí,
2. ochotnou trpělivostí,
3. upřímnou kajicností.

Tak osvědčíme, že jsme zachovali základ víry na počátku přijaté.

Pojednání.

1.

Ježíš Kristus přišel hledat a spasit, co bylo zahynulo. Nesnadný úkol svůj životní konal s vytrvalostí úsilovnou. U studnice Jakubovy vyučoval ženu Samaritánku, ačkoliv byl cestou všecek unaven. Když pak učenníci přinesli z města pokrmy a prosili Pána, aby pojedl, řekl jim: „Já mám pokrm, o němž vy nevíte. Můj pokrm jest, abych činil vůli Toho, kterýž Mne poslal.“ Když se jednoho dne vrátili rozeslaní apoštolové a Kristu Pánu všecko oznámili, co byli činili a učili, řekl jim: „Pojďte soukromí na místo pusté a odpočiňte maličko!“ Vstoupivše tedy s Ním na loď, přeplavili se ke vzdálené poušti. Však i tam přišlo za nimi množství lidu. Uzřev Ježíš zástupy, měl lítost nad nimi, nedopřál Sobě oddechu, vystoupil na horu, aby jej všickni viděti a slyšeti mohli, posadil se tu s apoštoly a ostatními učenníky Svými a počal vyučovati. Když pak domluvil, šel k nemocným, jež byli přinesli a uzdravil je.

Jindy zase přinesly nábožné matky k Pánu Ježíši dítky své, aby na ně ruce vzkládal a nad nimi se modlil. Ale že vyučováním unaven byl, domlouvali jim učenníci, aby neobtěžovaly Pána. Ježíš nelibě to nesl, i řekl učenníkům svým: „Nechtež dítek přijíti ke Mně a nebraňte jim; neboť takových jest království nebeské“. I bral dítek do náručí, objímal je, a vzkládaje na ně ruce, dával jim požehnání.

Obdivuhodná byla vytrvalost Kristova. Vytrval, když chodil za Svým povoláním z místa na místo; vytrval když učil; vytrval, když dobře činil. Povstali proti Němu nepřátelé, pronásledovali Ho, spílali Mu, On pak vytrval. Když po večeři poslední kráčel se Svými učenníky na horu Olivetskou, pravil pozíraje k nebesům: „Otče, přišla hodina! Já jsem Tě oslavil na zemi, dokonal jsem dílo, které jsi Mi dal, abych je činil“.

O spasitelné, vytrvalé činnosti Kristově mluvil apoštol Petr o slavnosti letnic k zástupům: „Chodil dobře čině a uzdravuje všecky poražené od ďábla, nebo Bůh byl s Ním. A my jsme svědkové všeho, co činil v krajině Judské a v Jerusalémě.

Úsilovnou vytrvalostí dobyl sobě Kristus Ježíš zásluh, zjednal sobě povýšení, oslavy, domohl se vítězství. Učme se vytrvalosti od Krista, počátek základu Jeho zachovejme pevný až do konce. Člověk bývá vytrvalý v malicherných věcech. V tom bývá vytrvalý, co mu poskytuje naději na časný prospěch. Vytrvalý bývá ve zlém, když sobě vytknul nedovolený, nešlechetný, snad i ďábelský cíl. Běda takové vytrvalosti! Kdo tím způsobem hubí duši svou, tomu hrozí svatý Pavel: „A ty podle zatvrzelosti své a nekajicnosti srdce, shromažďuješ sobě hněv ke hněvu, t. j. hněv Boží ke dni soudu.“ Řím. 2, 5. A co praví Písmo svaté o vytrvalosti v dobrém? Sv. Pavel vybízí své věrné: „Bratři moji, stálí buďte a nepohnutelní v díle Páně vždycky, vědouce, že práce vaše není daremná v Pánu.“ Kor. 15, 58. A že není marná, o tom svědčí slova, jež mluví Hospodin ústy proroka nového zákona, sv. Jana: „Budiž věrný až do smrti a dám tobě korunu života.“ Zjev. 2, 10.

Buď věrný stále. Buď věrný i když obtížnou službu žádá od tebe Pán, i když těžké jsou povinnosti, jež konati máš. Buď věrný, i když rána na ránu dopadá, i když soužení za soužením, protivenství za protivenstvím, kříž za křížem tebe stíhá. Buď věrný, i když kruté pokušení na tebe doráží. Buď věrný, i když svět posměchem provází snahy tvé šlechetné a bohumilé, když hanu a potupu na tebe kydá, když jest ti trpěti protivenství pro spravedlnost. Buď věrný vždycky. Neumdlenou vytrvalostí dojdeš účatenství Kristova povýšení a Jeho slávy.

2.

Dvěma účastníkům jdoucím do Emaus pravil Pán: „Zdaliž nemusil těch věcí trpěti Kristus a tak vejíti do slávy své?“ Moji drazí! Utrpením vede cesta k povýšení, k radosti, ku slávě. Tak ustanovil Otec nebeský všem synům Adamovým. „Vlastnímu Synu neodpustil“ Řím. 8, 12., od zákona toho Jej nevyjmul. Ach, co strastí a bídy snášel milý Spasitel od jeslí až na kříž. Nejhorší zůstaveno na konec Jeho života. „Hleď na rány pnícího — volá sv. Augustin — patř na krev umírajícího, na cenu vykupujícího, na jízvy vzkříšeného; hlavu má nakloněnou k políbení, srdce otevřené k milování, ruce rozpjaté k objímání, celé tělo vystavené k vykoupení. Pomněte, jak veliká to věc, uvažujte na váze srdce svého, aby se všecek nalezal podobenstvím v srdci vašem.“ Slyšte případné podobenství sv. Theofila: „Nechce-li nemocný užívati léků, poněvadž se mu protiví, okouší jich lékař, aby nemocnému chuti dodal. Tak učinil i Kristus Pán. Abychom se neštítili trápení, nebáli smrti, sám dříve pohanění a pronásledování na se vzíti, kříž před námi nésti, smrť vytrpěti ráčil.“ Sv. Bernard krásně vykládá, proč Církev sv. připojila pašije ke průvodu neděle květné. Praví: „Průvod zajisté ukazuje slávu, pašije zármutek. Průvodem vyznačujeme slávu nebeské vlasti, pašijemi ukazujeme k ní cestu. A jestliže jsi při průvodu uvažoval, kam spěchati máme, uč se při pašijích, kterou cestou tam jíti máme. Přítomné

soužení toť cesta života, cesta slávy, cesta k vlasti, toť cesta ku království.“

Ochotná trpělivost, jakéž nás učil Kristus Pán slovem i příkladem, má velikou cenu u Boha. Tou ctností osvědčuje křesťan, že v Boha důvěřuje, že uznává Jeho moudré řízení, že umí panovati nad sebou. Ale takovou trpělivostí pohrdá nynější svět nevěrecký, choulostivý, v rozkošnictví a požívavost zabředlý. Takovou trpělivost nazvou synové světa zbabělostí, pošetilostí, bláznovstvím. A nemá-liž svět jiné hrdiny, jiné reky? Má zajisté. Já vám je hned ukážu. Oplývali blahobytem, tonuli v rozkoši, kypěli zdravím, vynikali důstojností, přijímali ode všad poklony. Rázem změnilo se všecko. Jeden přišel o své jmění, druhý o svůj úřad, třetí o zdraví, čtvrtý uvalil hanbu světskou. Jak se zachovali v těžké době? Jednali zcela dle zásad novomodního pohanství. Udělali zkrátka všemu soužení konec: jeden revolverem, druhý provazem, třetí jedem, čtvrtý vrhnul se na kolej železnice, aby přikvapivším vlakem byl rozdrcen. A nastojte, svět jim za to pěje hymny, velebí jejich hrdinství! Drazí v Kristu shromáždění! Jest hrdinou zoufalec, jenž drzou rukou učiní konec životu, aby trpěti nemusil, aby ušel dnům zlým? Či jest hrdinou trpělivý, jenž klidně nese těžké břímě životem snad po mnohá leta? Já mám za to, že trpělivý jest hrdinou, ten že osvědčuje mysl rekovnou. Vy nemůžete souditi jinak.

Ale trpělivý podle vůle Boží není, kdo trpí z tuposti, poněvadž svých útrap necítí, ani ten, kdo trpí z hrdosti, aby se o něm neřeklo, že jest slaboch, ani ten, kdo trpí z opatrnosti, chtěje vyhnouti se horšímu zlu; jenom ten může honositi se trpělivostí záslužnou, kdo snáší utrpení z lásky k Bohu, kdo zachoval základ víry na počátku přijaté. Ten bude účastníkem povýšení Kristova, Jeho radosti, Jeho slávy. O něm platí slova svatého Jakuba 1, 12., že vezme korunu života, kterou zaslíbil Bůh těm, kdo Ho milují.

3.

Sv. apoštol Pavel praví o Kristu Pánu, že umřel pro hříchy naše, vstal z mrtvých pro ospravedlnění naše; že sám hříchy naše vnesl na dřevo, abychom zemrouce hříchu, spravedlnosti živi byli. Řím. 4, 25. Gal. 1, 4. Slyš tedy, vykoupenče Kristův, umříti máš hříchu, umříti máš zlé navyklosti, hříšné rozkoši; máš zasvětiti život svůj spravedlnosti, ctnosti. To děje se upřímnou kajicností. Jen tak můžeš dojíti ospravedlnění v Kristu, spojiti se s Kristem, duchovně oživnouti, státi se účastným Kristova povýšení.

„Kristus ponížil Sebe samého, proto i Bůh povýšil Ho.“ Filip. 2, 8, 9. Ponížiti se! Ta slova nelibě zní mnohému, a takto uvažuje na mysli: Mám pokleknouti u nohou zpovědníkových, mám žalovati na sebe, mám divadlem býti jiným. Toho neučiním, tak se nesnížím. A hrdě vypne prsa, samolibě vztýčí hlavu na znamení, že jest více nežli ti, kdo ještě chodívají ke zpovědnici. Drazí v Kristu shromáždění! Jsou lidé mající náhledy převrácené.

Co by jim sloužilo ke cti, toho se vzdalují, za to se stydí; co jim není ke cti, tím vzbuzují pozornost, tím se honosí, tím chtějí nad jiné vynikati. Když kajícník poklekne u nohou zpovědníkových, nic si nezadá. Když ku sv. přijímání poklekne pán vedle nepána, majetný vedle chuďasa, najímatel vedle dělníka, hospodář vedle čeledína, nic si nezadají. Či by bylo hanbou před Bohem se ponížiti, Bohu se kořiti, víru svou vyznávati?

Nuže, uvaž jen, zbloudilý bratře: Bůh tobě nabízí odpuštění viny i věčných trestů, nabízí tobě milosť svou, chce duši tvou očistiti, posvětiti, chce tobě navrátiti všecky zásluhy dobrých skutků, jež jsi druhdy v milosti Boží vykonal, chce tebe učiniti synem svým, bratrem Kristovým, dědicem nebes! A ty hrdě odmítáš všecko. Běda, co činíš? Ponížiti se nechceš a Kristus ponížil se, pro tebe se ponížil, abys byl účastníkem Jeho povýšení. Tak hodláš slaviti Velikonoce? Ó nemeškej, vzchop se, vyčisti bez prodlení starý kvas, abys byl nové skropení, nebo beránek náš velikonoční obětován jest Kristus. A protož hoduj ne v kvasu starém, ani v kvasu zlosti a nešlechetnosti, ale v přesnicích upřímnosti a pravdy. Aj, Pán volá k tobě: „Shladil jsem jako oblak nepravosti tvé; navrať se ke Mně, neboť jsem tě vykoupil". Is. 44, 22. Slyš volání to a nezatvrzuj srdce svého.

Přičiňme se o to, mojí drazí, aby nás neminulo účastenství Kristova povýšení, Jeho radosti, Jeho slávy. To stane se úsilovnou vytrvalostí, ochotnou trpělivostí, upřímnou kajicností. Tak projevíme, že jsme zachovali základ víry na počátku přijaté. Dobré činíce, neustávejme, nebo časem svým žíti budeme neustávajíce. Budeme-li s Kristem trpěti, budeme s Ním oslaveni. Jestliže jsme s Kristem povstali, těch věcí, které svrchu jsou, hledejme, kde Kristus jest, sedě na pravici Boží. Když pak se ukáže Kristus, život náš, tehdy i my se ukážeme s Ním v slávě. Kol. 3, 1—4. — Amen.

Karel Král, farář, kn. a. vikar. tajemník v Dublovicích.

Pondělí velikonoční.

Výklad.

Slunce zmizelo s obzoru a v posledních jeho paprscích rděly se hory Efraimské, v údolí pak Josaphat první skláněly se stíny, když Kleofáš a ještě jeden z dva a sedmdesáti ubírali se po děsné události, jež odehrála se na Kalvarii, do městečka Emauz, malé dvě hodiny od Jerusaléma vzdáleného, kde byl Kleofáš domovem.

„Čeho srdce plno," říká se, „tím ústa přetékají"; oba učenníci jsou slov těch živým svědectvím. Vážné pochybnosti v srdci, sklamání, ba i poloviční zoufalost odnášejíce si z Jerusaléma, opouštějí místo, kde se nevinnost ubíjí, ctnost vraždí a kde v po-

sledních dnech i zdi uši míti se zdají. Nebude-li pak jim v tichém venkovském zátiší mnohem lépe, než ve víru velkoměstských ulic, kde se to hemží pestrostí všech krojů a zaznívá ohlasem všech nářečí? Jsou o jedno sklamání bohatší; nesli svému Pánu, vidouce Jeho skutky a jsouce svědky svatého Jeho života, celá svá srdce vstříc, byli přesvědčeni a doufali pevně, že Mistr jejich je příliš mocný, než aby zloba a zášť nepřátel svedla co proti Němu a předevčírem viděli Jeho potupnou smrt. Jaký to lid bez přesvědčení, bez věrnosti, bez karakteru! Aspoň ten, uměl-li volati před týdnem „hosanna“, neměl dopustiti, aby bídníci vykonali popravu tak šerednou na člověku nejnevinnějším! V Emauzích je jen nepatrné lidí, avšak tam by něco podobného nebylo možno; tam má každý svůj úsudek a cit pro spravedlnost; ale lid sebraný a sehnaný z celého světa, jenž v hlavním městě židovstva dílem pro zábavu, dílem z povolání se usadil, ten je jako malé dítě. Jediná jiskra v něj hozená, často postačí, aby jej pobouřila a zaujala proti tomu, co jej včera zajímalo, jediná naděje, viděti něco nového, popravu, dává mu zapomenouti vše, co o Ježíši Nazaretském slyšel, co vlastníma očima viděl. Poskytuje život velkoměstský ovšem více zábav, má sice víc potřeb, ale též víc prostředků k ukojení těchto potřeb, ve velikém městě užije, jak to lidé jmenují, člověk za den víc, než na vsi za celý rok a proto, což divu, že žene se tam, kdo užiti chce a komu tichý život venkovský se znelíbil; avšak právě proto, že ve velkém městě zimničně žene se každý jen za svým cílem, jenž je ponejvíce „vydělati a užiti“, je nešťasten, kdo nemá síly, neb i štěstí, aby se v tomto víru udržel na povrchu a neutonul. V Emauzích by nemocného ošetřili, hladovému chleba poskytli, pronásledovaného se ujali, ale v Jerusalémě? Zde jeden druhého nezná a též se o něho nestará. Tisícové již toho litovali, že nezůstali ve svých Emauzích a že zatoužili po lehčím chlebě městského života a jeho lákadlech; polovice vrátila by se ráda nazpět tam, odkud přišla, kde má snad posud známé a příbuzné, kdyby se nestyděla za svou bídu. A proto jen pryč z Jerusaléma, kde se dožili oba učenníci takého sklamání!

Kdyby byli znali život ve velkém městě, byli by snáze pochopili, že to s jejich Mistrem a Pánem tak krátce a tak smutně skončiti mohlo. Našli se ovšem i v Jerusalémě jednotlivci, Kleofášové věrní svému přesvědčení, pevní ve svých zásadách, avšak jak nepatrná to menšina proti těm zástupům, po farizeích křičícím: „lépe, aby zemřel jeden člověk, než aby zahynul celý národ!“ A co sílilo Kleofáše a ty, kdož Kristu Pánu i po Jeho ukřižování věrni zůstali? Co jiného než víra? Kdo má pevné náboženské přesvědčení, toho nezviklá ani dnes, kdy ostatně tytéž jsou poměry, ve víře tak lehko ani špatné řeči, jež slyší v hospodě, na ulici, ani špatné noviny a knihy, jež náhodou čte, ani špatní lidé, s nimiž v společenské nutnosti je mu žíti. Křesťan s pevným přesvědčením soudí takto: „život lidí bez Boha, bez náboženství, bez kostela, dosvědčuje nejlépe, že nemají pravdy;“ kdyby měli pravdu, jednali by dle pravdy, že ale pravda je jim na obtíž

a v hříšném životě na překážku, proto jí nenávidí, jak již v Písmě svatém stojí psáno, že „kdo chodí ve tmě, nenávidí světla.“ Kdo však se kolísá na obě strany a komu postačí jakýkoli poklesek duchovního, po případě sebe nepatrnější nedorozumění na faře, aby přestal choditi do kostela a počal se mstíti Pánu Bohu, ten nikdy neměl pravého náboženského přesvědčení, toho víra nikdy nestala za mnoho, ten musí, až ho svět sklame a trpké zkušenosti na pravou cestu, aneb aspoň k touze, pravou cestu hledati, přivedou, prositi Boha za dar víry, nikoli té, která v utrpení a pronásledování opouští, ale té, jež sílí, těší a protivenstvím se jen rozmnožuje.

„Které jsou to věci, o nichž rozmlouváte a jste smutni?“ ... Jak neměli býti učenníci smutni, když viděli bořiti se a káceti hrad víry své i naděje?! Rovněž i pravý katolík je smutný, je-li smutný stav církve; bolest matky jest i jeho bolestí, an je synem jejím od křtu svatého. Pravý katolík je smutný, slyší-li, neb čte-li, že víra jeho jest v jiné zemi utiskována, haněna, tupena. A co nejhoršího jest, že jsou mnozí i mezi námi katolíky, kteří utiskování církve všelijak vymlouvají. „My jsme katolíky,“ tak říkají, „my však nemůžeme dopustiti, aby svobodomyslnému vývoji národnímu překážky se činily, aby středověké názory feudalní poškodily moderní společnost atd.“ Drazí přátelé, co znamenají tyto řeči? „My jsme katolíky, poněvadž býti katolíkem je prozatím společensky výhodnějším, my jsme však jimi jen dle jména a náš pravý cíl je, oslabiti vliv a moc katolické církve, po případě ji zničiti a nahraditi kultem rozumu. Za tu cenu prodáme vše: za tu cenu budeme tleskati i nejzarytějším odpůrcům svého národa, za tu cenu budeme jim volati slávu, protože býti liberalem a nepřítelem Církve a papežství jde nám nade všecko, i nad to, co lidé vlastí jmenují.“

Učenníci Emauzští byli smutni, ano přímo zoufalí a nelze se diviti, jestli i věrný katolík by málem zoufal, vida víru svou šlapanou, že Pán nepovstává, aby nepřátele své pokořil. Zoufalství však nepomohlo nikdy nikomu, ono nepomůže ani nám; skládati rukou v klín nečinně, utíkati místům, kde střely lítají a dívati se jak jiní svatou věc vybojují, je sice pohodlné a rozhodně opatrnější, avšak kdyby každý tak jednal, měli by nepřátelé naši úkol ještě snadnější a my bitvu již napřed prohranou. Tak daleko nesmíme to dáti dojíti; věc Kristovu musí hájiti nejen kněží a řeholníci, ale každý, kdo se katolíkem jmenuje a jím i v srdci je. Snášeti a ustupovati je sice křesťanská ctnost a má se pěstovati v občanské společnosti, avšak tam, kde se jedná o svaté zájmy, o naše bytí, či nebytí, tam by ústupnost na místě nebyla a to proto, že by poškozovala náboženství nejen v kostele, ale i v životě veřejném.

„Zůstaň s námi, neb se připozdívá,“ ... tak prosili učenníci, radostně v duši pohnuti a posíleni slovy, jež mluvil k nim na cestě Pán. Přáli si, aby v jich trudné náladě zůstal u nich Ten, Jenž zná tak útěšně líti balsám v raněné srdce a prosili Ho tím více,

ježto denní světlo ustoupilo mezi tím noci, kdy je každému nevolno, tím více však jim, kteří výjev hrůzostrašného divadla Kalvarského posud živě před očima měli a se přesvědčili, jak děsným živlem ve své bezuzdnosti je zloba lidská, před níž rovněž se skrývati příčinu měli.

Každý věk lidský je, drazí přátelé, toho dokladem, jak divě řáditi umí vášně lidské, protrhnou-li hráz rozumu a sebeopanování. Již dějiny starého Říma a Řecka jsou výjevy podobnými popsány; mýlil by se osudně, kdo by chtěl národy pozdější, neb dokonce nynější v tom ohledu výše stavěti. Ba zdá se, že čím výše dostupuje lidstvo vrchole vzdělanosti a osvěty, čím více podmaňuje sobě tajné poklady a síly přírody, užívajíc jich k svým technickým službám, tím že i krutěji vystupuje proti sobě navzájem a proti těm darům zděděným, jakým je víra, majetek a jazyk. Kdo by tomu nevěřil, nechť čte vášnivé řeči mužů, kteří jsou zástupci a předáky ve svém národě, neb ať navštíví shromáždění lidu všech tříd a zastoupení! A komu to by bylo málo, ať sleduje hnutí t. zv. socialní a anarchistické a přesvědčí se, že dnes, ku konci devatenáctého století vraždí se lidé, nikoli z obrany, jak činí polodivocí národové afričtí, bojujíci za své rodiny, za svou svobodu, za svou hroudu, velkomyslní tam, kde se s velkomyslností potkávají, stateční, kde statečnosti třeba, nýbrž mrzce, úkladně, zbaběle, z pouhého společenského záští a líné závisti.

Nebudu lásky vaše obtěžovati cizími jmény, podotýkám jen, že dnes nebude pomalu jednoho velkého města, v němž by se byl neodehrál čin podobný onomu, jenž se stal minulý podzim v Barceloně. Anarchisté, lidé dle jména, hyeny však dle povahy, založí třaskaviny, utekou a ve chvíli svíjí se množství nevinných lidí a bojuje se smrtí. Co záleží těm bídákům, dítě-li či muž, žena-li či matka, přítel či nepřítel, vinný či nevinný, oni vykonali své dílo, pro něž ve slovníku jmen potupných posud nenašlo se místa a utekli. Ptám se, nejsou to poměry děsnější, než za času Krista Pána? Pána Krista židé aspoň soudili, třeba soud ten posměchem byl všeho soudnictví, ale přece soudili; dnes se vraždí sta nevinných bez výslechu, bez soudu a jak věci stojí, nedospěli jsme bohužel v ohavnosti posud k cíli; lavina společenského života nesřítila se posud, ona teprv letí po nakloněné ploše, aby zdrtila vše, co jí přijde do cesty. Podaří se ji zastaviti? — Kdož to ví, tolik je jisto, že jestli někdo jest s to, hráz postaviti tak silnou, aby ji zadržela, že *je to katolická Církev*. Proto doufejme; „nermutiž se srdce vaše, aniž se strachuj. „*Já jsem přemohl svět.*“ Tak těší nás Ten, Jenž zbudoval onu loď, jež co do velikosti, krásy a síly, nemá sobě rovné, aby na ní zachoval se každý Noe dnešní společnosti občanské. Nuž, kdo to dobře myslíš s duší svou, s blahem svého národa a lidstva vůbec, neotálej; most k lodi není posud vytažen, hrdě kolébá se koráb Petrův na vodách světových, lidstvo všech jazyků i plemen hemží se na palubě jeho a ještě místa dost! Přes osmnáct set let pluje koráb ten, již několikrát byl by uvázl na mělčině, málem o skálu se rozbil, přečasto obětí

bouře a vln stal, ale vždy pokynul neviditelný kormidelník, kdykoli s paluby rozlehlo se zoufalé volání: *„Pane, zůstaň s námi!“*

Plujeme mezi proudy nebezpečnými, pohnuté době hledíme vstříc, bouři snad nejhroznější, jaká kdy na moři světa panovala, bouře ta překvapí lidstvo — toť nepochybno — v noci, až úplně zajde mu dennice víry; doba ta snad není daleko, neboť se již připozdívá, den se velice nachýlil — ó Pane. zůstaň s námi! Tys světlo naše ve tmách hříchů, štít v boji proti nepřátelům spasení, berla na pouti života!

„Zdali srdce naše nehořelo v nás?“ ... Srdce učenníků hořelo láskou i důvěrou, když mluvil Pán. To je ten rozdíl mezi Slovem Božím a slovem lidským. Kdyby toto sebe okřídlenější bylo, sebe ušlechtileji vystrojeno, ono přec jen srdce prázdným a chladným nechává, kdežto pod slovem Božím srdce hoří, jestli jen jiskra dobrého v něm jest.

„A vstavše v tu hodinu, vrátili se do Jerusaléma“ ... Učenníci vstali, vstali od stolu, při němž krmil je Pán chlebem slova Svého, aby radost svou sdělili i ostatním a vykonali, co za svou povinnost považovali. Většina z nás, drazí přátelé, seděla, jak zní příkaz Církve, o těchto velikonocích též s Pánem u jednoho stolu, většina přijala pokrm, nikoli pokrm slova, ale Těla a Krve Jeho; ó vstaňme též jako učenníci, vstaňme hned a konejme, co je povinností naší po svaté zpovědi, napravme, čím jsme se proti Bohu, bližnímu i proti sobě prohřešili, zvěstujme světu, že Mu více sloužiti nemíníme, sliby Jeho že nás nelákají, hrozeb Jeho že se nebojíme, pokušením Jeho že se ubráníme!“ —

A ti ostatní, co ti míní? Míní konati každoročně pouť do Emauz bez Pána? Hodlají odmítnouti Jej, jako v loni, před loni a Bůh ví kolik již let, až se k nim přiblíží na cestě života a počne lámati Svůj chléb, hodlají Jej nechati dále jíti bez útulku, bez přijetí? Ó nechť nikdo nežertuje v nejdůležitější otázce, v otázce života; mnohému se připozdívá, den života mnohému ku konci se chýlí, šediny kryjí hlavu. vrásky orají tvář, břemeno let těžce dopadá na šíji a ji k zemi tlačí, k té zemi, jíž snad dříve než se naděje, tělo bude odevzdáno! Mohlo by se státi, že by noc, ta černá noc, po níž žádné nevzejde ráno, překvapila jej — ó jak těžko volati teprv pak, kdy smysly obklíčí tmy smrti: „Pane, zůstaň!“

Kéž sedíme, až přijde ta noc, u jednoho stolu s Pánem. Amen.

Josef Kousal, farář v Keblově.

Neděle I. po Velikonoci.

O pokoji křesťanském. *)

„Pokoj vám". Jan 20, 21.

V dnešním Evangelium, nejmilejší, slyšíme Ježíše Krista třikráte pokoj přáti učenníkům. Tak míval v obyčeji je pozdravovati. Patrně cenil pokoj jako poklad na nejvýš drahocenný, a On zajisté ví, jakou cenu každé věci přiřknouti. Nepřeje Ježíš Kristus těm, jež miluje, ani bohatství, ani slávu, ani rozkoše, ale přeje jim pokoj: Pokoj vám!

A pokoj zajisté jest nejdražším pokladem celého světa; jestiť závidění hodnějším než všecko bohatství pozemské, jestiť sladším než všecky rozkoše světa. Pokoj jest tím dražší, čím jest vzácnější; podobá se démantu, jehož veliké ceny příčinou jest nejen jeho zářný třpyt, ale také jeho vzácnost. Bohatí a šťastní jsou, kdož jej mají! Ale, jak jej nalézti? Po věky hledali moudří tohoto světa kámen mudrců, ale dosud jej nenalezli. Pokoj však není vynálezem lidským, ale darem Božím. Jedině Ježíš Kristus má právo i moc říci nám: Pokoj vám! pokoj budiž s vámi.

Válka i smrt skrze hřích vešly na tento svět. Válka jest nejhroznější metlou Boží, vleče za sebou mor, hlad a všecku spoustu. Hrozí nám každé chvíle, útočí na nás se všech stran, pokouší nás bez přestání. Činí nás chabými, hubí nás, vraždí nás. Nepřátelé naši jsou tak četní, že téměř nemožno čeliti jim, bojovati s nimi, přemoci je.

Ó Bože! přispěj nám ku pomoci a vyplň přání naše: Pokoj budiž s vámi: Pokoj vám! A my, bratři nejmilejší, vizme, co potřebí činiti, abychom nalezli, získali i zachovali si pokoj, pokoj skutečný, pokoj úplný pokoj trvalý. Řeknu vám to třemi slovy: Potřebí dobře shodnout se 1. s Bohem, 2. s bližním a 3. s sebou samým.

I.

První podmínkou, chceme-li, nejmilejší, pokoj míti, jest, abychom byli v dobré shodě s Bohem. Bůh pokoj miluje, pokoj chce, pokoje požívá, neboť On sám pokoj dává. Neschvaluje války, ale dopouští ji pouze jako trest na národy. Pohané vymyslili Boha války, náš Bůh jest Bůh pokoje. A v Jeho království nebeském tam sídlí pokoj věčný. A když Ježíš Kristus učí nás volati k Otci svému: Přijď království Tvé! chce, abychom tak za pokoj prosili.

Nejen že nám Spasitel pokoj odporoučí, ale sám nám jej vyprošuje; Jeho jediným přáním jest: Pokoj vám! Ó, nikoliv Bůh nám, ale my Bohu válku vypovídáme, my proti němu bojujeme. A kterak to? Dobře víte, že hříchem. Když hřešíme, tu bouříme

*) Viz: Abbé de Breuilleron, apost. miss.

se proti Bohu, zdviháme zbraň proti Němu. V zuřivosti a zběsilosti své dospějeme mnohdy až ke hříchu smrtelnému, který nejen usmrcuje naši duši, ale který by usmrtil i Boha, kdyby Bůh mohl umříti. Ano, jediný hřích těžký zničil by i samo Božství, kdyby Božství nebylo věčné, a právě proto jest hřích smrtelný největším zlem, zlem neskončeným.

Ach, běda! kolikrát válčili jsme proti Bohu, kolikrát ranili jsme Jej! Že jsme Jej nezabili, stalo se jen proto, že jsme nemohli. Co pravím? Hřích zabil Boha. Zdaž hřích nepřibil Krista na kříž a tak zdaž Jej neusmrtil? Neobviňujme jenom židy z bohovraždy, běda, i my jsme ukřižovali Ježíše, ne jednou, ale snad často hříchu smrtelného se dopouštějíce.

Běda nám! neboť krev jeho padne na hlavu naši! Kletba stihla nás; stali jsme se nepřátely Božími a Bůh nepřítelem našim. Jakže? Může Bůh státi se nepřítelem? Bůh, tak dobrotivý? Může ten Otec nebeský rozhněvati se na Své dítky a bíti je? Může Láska Věčná nenáviděti? Ach, nejmilejší, zcela dobře; poněvadž Bůh jest nejvýš svatý, Jenž v nenávisti má vše zlé Nejen proto že jest spravedlivý, ale také proto že dobrý jest, trestá nás. Trestá nás, poněvadž nás miluje, trestá nás, aby nás obrátil. Dovolme Bohu aspoň, aby se bránil, když se osmělujeme útok naň učiniti. Mějme se však na pozoru, když v opovážlivosti své prohlásíme se za nepřátely Boží! Neboť jest nám bojovati s nepřítelem mocnějším, lépe ozbrojeným, lépe vycvičeným a hroznějším. Hospodin, Bůh nejvyšší, Pán Bůh zástupů, Jenž vždy bude moci přemoci nás, Jemuž nelze odpírati, jest tím nepřítelem.

Osmělíme se tedy vzdorovati Jeho blesku a Jeho hromu? Vojsko Jeho jest nesčíslné. Má milliony andělů nebeských ke službě Své. Může i pout zbaviti a proti nám vypustiti všecky zástupy duchů zlých, kteří jsou bičem v ruce Jeho. Všecko tvorstvo čeká na pokyn prstu Jeho, aby pohltilo bezbožníka. Před obličejem Jeho půjde smrt. Má peklo, v němž zavříti může zajatce Své, má celou věčnost ku pomstě Své.

Složme a vydejme zbraň, nejmilejší, a na kolenou prosme za pokoj s Bohem. Pokoj nám? Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, uděl nám pokoje! — Obraťme se k Bohu a Bůh obrátí se k nám; neboť nechce Bůh smrti bezbožného, ale aby se obrátil a živ byl.

II.

Abychom požívali pokoje, potřebí za druhé býti v dobré shodě s bližním svým. Za našich dnů jest této dobré shody mezi lidmi tak málo. Jsmeť tak blízko oné době, o které předpovídal Kristus, když pravil: „Poněvadž rozhojní se nepravost, ustydne láska mnohých.“

Slyšte ten pokřik válečný, který zaznívá v celém světě, slyšte to hluboké dunění, jako když jícen sopky chystá se vychrliti plameny své, slyšte ty otřesy, které předpovídají otřesení brzké a převrat všeobecný! Otevřte oči a vizte národy, jak vstává

jeden proti druhému, jak se ozbrojují všemožně, vynalezají neslýchané prostředky zkázonosné, jak postupují, jak si vyhrožují, čekajíce jenom, až udeří hodina zápasu a dáno bude znamení, by počaly se vražditi. *Povstane národ proti národu.* — Není třeba ani vykonati cestu kolem světa, abychom se přesvědčili o tomto znamení hrozném; a nehrozí jenom válka evropská, projděme jen naše města a vesnice a spatříme, že hrozí vypuknouti válka mezi námi, válka občanská, která hroznější jest než válka s cizincem. Lidé podvratní již chystají se zapáliti prach a hrají si s dynamitem. Jménem bratrství chystají se zardousit své bratry; jménem rovnosti chtějí odpraviti kněze a povražditi boháče a majetníky; jménem svobody chtějí uvězniti poctivé lidi a ze žalářů vypustiti zloděje a vrahy. Toť válka občanská, boj na smrt, převrat největší, povstání bratří proti bratřím. — Tato vzpoura neukazuje se jen na ulici, ale i v domech, ano i v lůně rodin, kde má býti sjednocenost nejužší.

Jest to boj nejen bratří proti bratřím, ale boj otce proti matce, proti dítkám, boj dětí proti rodičům. Najděte mi rodinu, v níž by panoval pokoj, pokoj trvalý, pokoj dokonalý, ten pokoj nebeský, jejž Kristus přišel dáti světu, ten pokoj Boží. Nikdy žaloby, urážky, soudy, hádky, boje, souboje, vraždy, bratrovraždy i otcovraždy i vraždy dětí nebyly tak četné jako za našich dnů. Zobecněly tak, že člověk dá se za ně potrestat, aby co nejdříve jimi se opět pomstil. Kde jsou ty časy, kdy byli křesťané jedna mysl a jedno srdce? Kdy celé obce tvořily jednu rodinu? Říkalo se druhdy: Kolik hlav tolik smyslů; dnes by se mohlo říci: Kolik srdcí, tolik nenávisti. Ó můj Bože, Bože Evangelia, sestup na zem, přijď opět mezi nás, a uděl nám pokoje, osvěť mysle naše světlem svým, vylij do srdcí našich proudy milosti své, zapal v nich oheň lásky své! Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, uděl nám pokoje!

Bůh nám vždycky pokoj dává, když zaň upřímně prosíme; ale od lidí musíme si jej vždy koupiti, a mnohdy zaplatiti jej hodně draho. Poslušni buďte tedy přikázání i rad svatého evangelia. Milujte bližního jako sebe samého, a vězte, že musíme odpouštěti nepřátelům svým. Neodpovídejte na hrubou urážku, neb nespravedlivou výhrůžku, leč slovem mírným, vlídným. Odpověď laskavá krotí hněv. Dobře čiňte těm, kdo vám ubližují, a modlete se za ty, kdo vás pronásledují a tupí. Ježíš Kristus zajisté nastavil tvář svou polibku Jidášovu a klidný jeho obličej strpěl plivání bezbožníků; nechal se poličkovati, bičovati, trním korunovati; nechal se oděvu zbaviti a na kříž přibíti. Ježíš Kristus zajisté modlil se za své katany: Otče, odpusť jim! A za cenu krve své, kterou vylil až do poslední krůpěje, přemohl svět a smířil zemi s nebem.

I vy, křesťané, jste členy obce a rodiny, za cenu i největších obětí máte vykupovati pokoj. Nikdy nezaplatíte jej příliš draho. Jest to poklad, jemuž není roveň. Jedině on může vam štěstí dáti: *Blahoslavení pokojní, neboť oni zemí vládnouti budou.*

III.

Konečně, nejmilejší, abychom měli pokoj úplný, musíme v dobré shodě býti sami s sebou, a to není vždycky snadné. Žijeť v nás zuřivý nepřítel, který umírá až s námi. Nemáme však jen jediného nepřítele, máme jich celý zástup. Žádostivost to jest ten had, který se vplížil v naše údy a který jedem svým otrávil i kosti naše i naši krev. Kromě žádosti těla, jest tu pýcha života; kromě pýchy jest tu slabost srdce. Všecky naše náruživosti jsou našimi nepřátely. Sedmero hlavních hříchů táboří v nás, nejsou jenom zevně, ale jsou uvnitř nás, tak že musíme nejednou brániti se jim i útočiti na ně. Pýcha, toť náš nepřítel; lakomství, toť nepřítel; smilstvo, toť nepřítel; závist a hněv, toť nepřítel; obžerství, lenost, toť nepřítel! Vítězství jest nesnadno, ale zajištěno těm, kdož jsou statečni: *kdož násilí užívají, uchvacují je.* A po boji samém přislíben jest *pokoj lidem dobré vůle.*

A nejsme beze zbraní. Potřebí jen vzíti a užívati jich. Oblecte se, praví apoštol, v odění Boží, opásejte bedra svá pravdou, oblečeni jsouce v pancíř spravedlnosti, vezměte štít víry na rámě své, hlavu pokryjte lehkou spasení a mávejte mečem ducha, jenž jest slovo Boží. Jak stráže bdělé, bděte a modlete se stále, abyste nevešli v pokušení a nepodlehli přesile. Kromě modlitby jsou zbraní vaší i sv. svátosti a milost Boží, kteréž nic nemůže odolati a se kterouž vítězství jest jisté.

Ostatně, nejste sami. Bůh jest s vámi, Panna Neposkvrněná jest s vámi, celé zástupy andělův a svatých jsou s vámi. Nebojte se ničeho; majíce dobrou vůli, bude to nejsilnější a dobudete vítězství: *Pokoj lidem dobré vůle.*

Ale, řekněte mi, ty nám kážeš o pokoji a radíš k boji. Ano, jest tomu tak; následuji v tom Ježíše Krista. Zdaž neřekl slova svému přislibování pokoje na pohled odporující: *Nepřišel jsem poslat pokoje, ale meč.* Aby úžas náš zapudil, dokládá: Pokoj můj není takový, jako pokoj tohoto světa, *ne jako svět dává, já dávám vám.* A opět praví: Abyste pokoje mého požívali, potřebí bojovati, ne proti jiným, ale proti sobě samému: *zapři sebe sám.* Potřebí útok činiti na hříchy a náruživosti své bez přestání a bez milosrdenství; potřebí cvičiti se v ctnosti a bojovati proti ní až do smrti. Potřebí sebe nenáviděti, abychom dobře sebe milovali; potřebí sebe pokořiti, sebou pohrdati, sebe bičovati, sebe ukřižovati, abychom z mrtvých povstali a žili život věčný.

A jen tenkráte, když budeme moci říci se sv. Pavlem: *dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval;* budeme moci také dodati: *naposledy složena jest mi koruna spravedlnosti.* Víru v Ježíše Krista jsem si zachoval, a Kristus mne nesklamal.

A nyní, křesťane milý, což mi zbývá říci? což jiného, než opakovati přání božského Spasitele: *Pokoj vám,* pokoj budiž s vámi! Pamatujte, že *není pokoje hříšníku;* jím zmítají náruživosti, jej hubí nepravosti, jej mučí výčitky svědomí. Jedině spravedlivý má

právo na pokoj, jen on sám pokoje požívá. Má pokoj s Bohem, pokoj s bratry svými, pokoj s sebou samým. Nechť jej potká cokoliv, jest vždy šťasten, poněvadž vždy pokoj má ve svědomí svém. Požívá blaženosti nebeské již zde na zemi, a když přijde smrt, může sladce usnouti v Pánu, a probuditi se slavně v lůně Božím: *Pročež v pokoji spáti a odpočívati budu.* Amen.

Vojtěch Kameš, farář v Chřenovicích.

Neděle I. po Velikonoci.

Nynější svět chce důkazy, víra však žádá pokoru.

„Leč uzřím v rukou jeho bodení hřebů a vpustím prst svůj v místo hřebů a ruku svou vložím v bok jeho, neuvěřím“.
Sv. Jan 20, 25.

Svatí apoštolé, jak nám dnešní svaté evangelium vypravuje, byli pohromadě, když k nim zavřenými dveřmi přišel Kristus Pán. Přinesl jim pokoj, to, co k životu zdárnému, je nejpotřebnější. Dal jim moc, hříchy odpouštěti.

Náhodou nebyl Tomáš mezi nimi. Ale jakmile k nim zavítal, první slova jejich byla: Viděli jsme Pána. Avšak co to? Místo radosti, místo jásavého výkřiku, Tomášova tvář se nedůvěrou zatahuje, oči jeho s jednoho na druhého hledí, jakoby do útrob srdce každému proniknouti chtěly. Vrtí hlavou, pochybuje, ač mu to ještě jednou všickni opakují: viděli jsme Pána. Dokud neuzřím Jeho rány na rukou a nohou, dokud nedám prst svůj do boku Jeho, nevěřím. Nevěřím vaší řeči, já chci míti důkazy.

Kdo že to volá? Svatý Tomáš, jeden z apoštolů, jeden ze svědků zázraků Spasitelových. A tu chce míti důkazy!

Svatý Tomáš chybil, on měl uvěřiti slovům svých věrných druhů, kteří nikoho neoklamali.

Brzy na to byl vyléčen. Chtěl míti důkazy a také je obdržel. Kristus mu děl: vlož prst svůj sem, a viz ruce Mé a vztáhni ruku svou a vpusť ji v bok Můj, a nebudiž nevěřící ale věřící.

Kristus Pán sám dal mu důkaz nejpádnější a zároveň výčitku tak mírnou, ale tak dojímající, že zachvěla celým srdcem jeho: nebuď nevěřící, ale věřící.

Tomáš zahanben, lítostiplný pokorným hlasem volá: Pán můj a Bůh můj.

Vizte, nejmilejší, jaký to pro nás povzbuzující příklad a jaké naučení.

Nynější svět chce také míti na všecko důkazy, chce-li uvěřiti — ano on je chce míti i ve věcech víry.

Uvažujme tedy o těchto otázkách: proč chce míti nynější svět důkazy a zdali jsou i nutny ve věcech svaté víry?

Slyšte mne pozorně ve jménu Krista Ježíše . . . .

Pojednání.

1. Nynější svět chce míti na všecko důkazy. Bez důkazu by nikdo žádnému neuvěřil. Mnohdy ani syn otci a naopak. Důkazy, důkazy jsou mocnou pakou společenského života. Soused nepůjčí sousedu ani několik zlatých — chce míti směnku, svědky. Žádá-li kdo o vyplnění slibů, musí míti důkaz na to, chce-li míti škodu nahraženou, musí míti důkazy. Zloděj se směje byv jedním dopaden: jdi a žaluj, ale podej důkazy! Někdo druhého může sbíti, největší urážky mu do tváře smetnouti — poraněný, pohaněný ničeho nesvede, nemá-li důkazů. Zaplatím, dám — ale dříve důkazy, volá často dlužník věřiteli.

Či tomu tak není? Co jsou směnky, smlouvy, kvitance, svědci, podpisy jiného, než důkazy?

I není tedy divu, když chce míti svět na vše důkazy; je-li naše víra pravá, chci důkaz, přesvědč mne, jinak neuvěřím.

Opravdu, s těmito důkazy na světě dávají si lidé o sobě nepěkné svědectví.

Ony jsou veřejným označením slabosti a nedůvěry, jakou mají lidé k sobě na vzájem. Nevěřím ti, — dokud mi nepodáš záruky, dokud mne nepřesvědčíš. Není to v celku pro člověka ponižující? Musíme říci ano. — Vraťme se na dvě století dozadu.

Nebylo notářů, směnek, nebylo všelikých listin. Tehdy postačilo slovo, podání ruky, postačily čtyři oči a bylo tím největším důkazem. A vskutku, byl tady největší důkaz, neboť mezi těmito čtyřma očima, bylo jedno oko, to nejjasnější a nejbystřejší: Byl to Bůh. Na základě toho neviditelného důkazu jeden druhému důvěřoval — čili krátce: lidé byli tehdy poctivější. Byla v těch srdcích lidských ona mravní síla, která pokušením, sliby, ziskem nedala se seslabiti, ochromiti. Lid věřil pevně v Boha, plnil Jeho zákony — byl proto poctivým, nezaprodajným — věřil na slovo a plnil slovo.

Nyní je tomu jinak. Víra v Boha je v srdci mnohém otřesena a následovně vše ostatní. Tím mravní síla pozbyla své nejmocnější opory, že ji pokušení, zisk a cos podobného přemáhají.

Tedy vlastně seslabení víry svaté přivedlo na zem důkazy — a pokud tato v celé své pevnosti v srdci se nezakotví, jsou ony nutností ochraňující jak statky, tak dobré jméno před pohromou. V Písmě svatém čteme, že synové světa jsou chytřejší než synové světla. I oni žádají důkazy k přestupkům a proviněním svým a tu se často stává, že vítězí hřích nad nevinností. V takových okolnostech musí těšiti věřící slova Kristova: Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské. Odpověď na první otázku bude zníti: nynější svět žádá míti důkazy proto, aby obhájena byla spravedlnost a právo, když víra v Boha, onen mravní základ je otřesen.

2. Jinak se to má ohledně svaté víry.

Apoštol svatý Tomáš chybil, že žádal důkazy. V těch slovech svatých apoštolů: viděli jsme Pána, bylo vyznání ukryto: Mistr

náš jest skutečně pravý Bůh. Jim měl Tomáš uvěřiti, protože mluvila tu autorita, vážnost svatých apoštolů. Jemu ovšem dostalo se důkazů, aby uvěřil, ale zároveň pokárání a všem lidem poučení ve slovech: Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili. Blahoslavení, kteří u věcech víry pokorně hlavu sklánějí a po důkazech se neshánějí. Slova tato potřebují výkladu. Často slyšíme mluviti, co nemohu pochopiti, tomu nevěřím. V náboženství jest mnoho tajemství, kterak jim mám věřiti? Dokažte mi to.

Jaká to pošetilá řeč! Což pouze v náboženství jsou tajemství? Vždyť klopýtáme přes tu chvíli o tajemství. Říkáme, že dítě roste, obilí roste a také tomu věříme. Nuže, který učenec nám dovede k této víře důkaz provésti, který nám vysvětlí, jak a proč roste? Podstatu vzrůstu, nebo, co je to růsti nám dosud nikdo nepověděl. Je to tajemství. Proč je tento list oblý, srdčitý, hladký, onen drsný, řasnatý? Tajemství.

Když tedy v přírodě vidíme tajemství — zjevy, které pochopiti nemůžeme a přece jim věříme — nemá býti tajemství tam, co je nad přírodu, co je nad naše smysly, co se týká toho, který děl: Já jsem, který jsem?

Ne, nikoliv náboženství, víra není záležitostí rozumu — ale srdce. Tu se musí rozum skloniti a zvolati: věřím, aniž vidím. Proč? Zde mluví autorita, vážnosť sv. Písma, zde mluví Bůh sám.

Věřiti neznamená dokazovati, rozumovati; věřiti znamená rozum k mlčení přivésti a nechati srdci mluviti. K víře nepřijde člověk studiemi, nýbrž modlitbou; ona je nadpřirozený dar od Boha — za ni se ten Bůh musí prositi. Aby měl jistotu v tom, čemu má věřiti, od toho je ustanovena Církev, která poklad učení střeží a vykládá. Ona volá: tomu Ježíš Kristus učil a vy tomu věřte. Člověk musí říci: věřím, protože Bůh sám ústy Církve svaté ke mně mluví.

Skláním rozum svůj před věhlasnými učenci, kteří nám své theorie, náuky vštípiti snaží, ač mnohému nerozumíme, mnohé nepochopujeme, a zde, co se týče výsosti, věčnosti, nekonečnosti — o níž mluvil vtělený Bůh, bychom pochybovali? Ne, nikoliv, k nám volá Kristus Pán: Blahoslavení jsou, kteří neviděli a uvěřili. Bůh na nás rozum nechce, ale srdce — srdce celé. Jenom duše pyšná, hrdá, nechce tuto pravdu uznati. Mnohý dí, tolik knih náboženských jsem přečetl, a přece jsem se nerozehřál, přece jsem se neuspokojil. Milý příteli, skloň se níž, ohni při tom i koleno, sepni ruce a tam vzhůru upni zraky své a zvolej: Přijď, svatý Duše, a věř, paprslek víry, živné, teplé víry studené srdce tvé zahřeje.

Odpověď na druhou otázku zní: ve věcech víry důkazy nejsou nutny, ale za to srdce.

Tak jsme, nejmilejší, dostali odpověď na dvě otázky.

Nynější svět žádá míti k dotvrzení pravdy důkazy a upustí od nich tehdy, když řiditelem, měřítkem našeho života ve všem a všude bude pravá, pevná, živá víra v Boha. Abychom tohoto vzácného pokladu si dobyli, k tomu není potřebí rozumu, důkazů, nýbrž pokorné srdce naše, kterým Bůh nikdy nepohrdne. Amen.

Vincenc Drbohlav.

Neděle II. po Velikonoci.

Smrtelný hřích jest největším neštěstím.

„Já jsem dobrý pastýř“.
Jan 10, 11.

Pastýřem dobrým nazývá se Pán Ježíš v dnešním evangeliu; volá k Sobě, opatruje až s nasazením života vlastního a pečlivě ošetřuje všechny *ovce*, všechny věrné křesťany. Než laskavý Pastýř nebeský také zve *ovce bludné*, by přišly do Jeho ovčince.

Všichni jsme jako stádcem Kristovým, na křtu svatém do ovčince Církve svaté přijatým; všichni se těšíme otcovské péči a nemalé starosti svého Vůdce a Ochrance; všichni máme býti *dobrými ovcemi*, které nebeského Pastýře poslouchají, Jeho hlasem se řídí a spravují, Jeho rozkazů si váží, slovem na: křesťanech jest, aby se podobali hodným, poslušným ovcím.

Ale Vykupitel náš mluví také o *bloudících* ovcích, které nejdou za Pastýřem a neposlouchají hlasu Jeho. Kteří křesťané podobají se těmto bludným ovcím? Ti, kteří upadli do *smrtelného hříchu* a tím způsobem se od Spasitele odloučili. K apoštolům řekl Pán Ježíš: „Jste čisti, ale ne všichni“. Jan 13, 10. a podobně by se musil vysloviti o některých křesťanech, kteří duši svoji těžkým hříchem obtížili.

Tyto ovce jsou mimo ovčinec, třeba že je Pastýř nejvýše milosrdný volá mezi své stádo a vyhledává je s takovou pilností, že pro *jednu ztracenou* ovci zanechává devadesát devět spravedlivých a jenom chce zachrániti ovci zbloudilou. Tu pak béře na ramena a s radostí odnáší ke stádu.

Drazí křesťané, jest *velikým neštěstím* pro duši lidskou, když jako ztracená ovce smrtelným hříchem od stáda nebeského Pastýře svévolně se odloučila. Ve stavu smrtelného hříchu žije člověk *bez Boha* a vede život *nebohý*, žije *bez naděje spasení věčného* a vede *nešťastný* život.

Pojednání.

1. Ve smrtelném hříchu žije člověk bez Boha a vede život smutný.

Bez Boha, který jest naší radostí, naší útěchou, naším cílem, bez Boha žíti jest velice smutné, není takořka ani životem. Jako nemůže růsti *strom bez kořenů*, *bylina bez šťávy*, tak ani duše bez Boha nemůže vésti spokojený a řádný život pozemský. Bůh jest „v Němž živi jsme a hýbáme se a trváme“. Největším poutem Boha s lidmi jest *posvěcující milost*, která jest jako základem a pramenem života skutečně křesťanského. A co činí hříšník? Jakmile smrtelně hřeší, tento něžný svazek s Bohem trhá a milosti Boží se zbavuje, zlost Boží na sebe volá a věčné zahynutí si připravuje.

Takový člověk ztrácí obraz Boží z duše své a *obrazem pekla* se přiodívá. Kdo ve smrtelném hříchu zůstává, jakoby již na zemi mukami tísněn byl a víc a více do propasti věčného zahynutí upadal. Jméno jeho jest z knihy života vymazáno a duše jeho není v počet spravedlivých čítána. Jest vyňat z milosti Boží a Pán nebeský nechce o nevěrném poddaném ani slyšeti.

Toť stav velice *nešťastný*, *žaluplný!* Kde v bídě té má hledati člověk pomoci a ulehčení? Všechno od něho *prchá a utíká.* Stvořitel se za člověka toho stydí, Vykupitel jeho stal se přísným Soudcem jeho, Duch Svatý odchází s milostmi Svými od něho. Marně byla pro něho prolita krev Kristova. Maria, Matka milosrdenství, nezná se k synu svému, svatí oddalují ochranné pravice od něho a anděl strážce s pláčem opouští člověka, kterého měl chrániti a ostříhati.

Jenom *zlí duchové* se radují, že jejich počet rozmnožen a opět jedna oběť klesá do propasti.

David král dnem a nocí plakal a slzy byly jeho denním chlebem, když ho Bůh opustil a nepřátelé na něho doléhali. „Jako jelen žízní po studnicích vod, tak dychtí duše má po Tobě, Bože; žíznila duše má po Bohu silném . . . Byly mi slzy mé chlebem dnem a nocí, když mi říkají každého dne: Kde je Bůh můj“? Žalm 41, 1 až 4. Tak želel David hříchů svých a křesťan by neměl podobně činiti?

Křesťan, jemuž rozum a svědomí předhůzky činí, že bez Boha v smrtelném hříchu žije, křesťan by byl tak *zaslepen*, že by leta v tomto stavu prodléval! Jak by byl zpozdilým! Květiny hynou, nejsou-li nebeskou rosou svlažovány, řeky vysýchají, není-li jim voda z oblaků podávána, a celý svět v temnotu upadá, nedostává-li se mu paprsků slunečních; a křesťan by chtěl nadále žíti, spokojeně spáti, se smáti, radovati se, když by se mu *milosti Boží*, oné rosy nebeské, tohoto moře blaženosti a světla Božího nedostávalo? Jak nešťastným by byl na světě?

2. Takový život v hříchu bez Boha jest nejenom nešťastný, ale také *nebohý*, neboť jest *bez zásluhy.*

Strom, který nemá kořenů, nemůže přinášeti ovoce; takovým nadpřirozeným kořenem duše lidské jest *milost posvěcující.* Kdo tohoto kořene nemá, ten nemůže přinášeti žádného ovoce, žádných zásluh ze svých skutků sebe lepších a šlechetnějších. Tomu nasvědčují slova Spasitelova: „Zůstaňtež ve Mně a Já ve vás. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmenu; tak ani vy, leč zůstanete ve Mně. Já jsem vinný kmen, vy ratolesti“. Jan 15, 4. Dle slov těch, kdo chce záslužné konati skutky, musí v Bohu zůstávati. A v Bohu zůstává ten, kdo milost v duši své uchovává, kdo nemá na duši těžkého hříchu.

Hříšník se smrtelným hříchem podobá se ratolesti bez kmene, stromu bez kořene; nenese *dobrého ovoce.* Všechny jeho skutky jsou jako bez ceny, jako zápalnou obětí Kainovou.

Jeho sebe lepší myšlénky a předsevzetí, jeho zbožná slova a modlitby, jeho skutky velmi dobré nejsou příjemnou vůní před

trůnem Hospodinovým, jsou pouze kouřem, který se plazí po zemi, však k nebesům nepřichází.

„Kdybych měl všecku víru, tak že bych hory přenášel, lásky pak kdybych neměl, nic nejsem. A kdybych rozdal na pokrmy chudým veškeren statek svůj, a vydal tělo své k spálení, lásky pak kdybych neměl, nic mi to neprospívá.“ 1. Korint. 13, 2. a 3. To jest, kdybych byl v nemilosti Boží ve stavu těžkého hříchu, ničeho nemohu konati pro zásluhy a život věčný.

Jak nebohý, jak smutný to stav, býti ve smrtelném hříchu! I kdyby se člověk takový *modlil*, Bůh ho neslyší, dokud se hříchu toho nezbaví; kdyby se *postil*, nic mu to není platno; kdyby chtěl trpělivě nésti na bedrách svých i sebe těžší kříž, nemá proto zásluhy v nebesích.

Nejprve musí odvaliti balvan těžkého hříchu od duše své, musí se státi z nepřítele přítelem Božím, musí opravdovým pokáním napraviti velikou vinu svou, a pak skutky jeho ceny nabývají pro věčnost.

3. Kdo žije bez Boha ve smrtelném hříchu, vede smutný a nebohý život bez zásluhy; ten jest také *bez naděje věčné blaženosti* a to jest život *nešťastný*.

Hříšník tedy nemá naděje, že přijde v tom stavu do království Božího. Naděje ta jest podmíněna milostí Boží a dobrými skutky, zásluhami, a toho všeho hříšník postrádá. Zač by se mu mělo dostati věčné blaženosti? Pracoval pouze krátký čas ve vinici Páně a více hověl zahálce; království Božího pak se dostává za odměnu *dělníkům pilným*, kteří vytrvali až dokonce. Nebe jest mzdou *služebníkům věrným*, kteří těžili hřivnami svými, ale hříšník hřivnu svoji, dar vzácný, zakopal. Království nebeské jest *královskou svatbou*, k níž se nesmí nikdo dostaviti bez roucha svatebního, to jest bez milosti Boží. A jakž sem bude připuštěn hříšník bez Boha, bez milosti, se smrtelným hříchem? Hříšník jest stromem neužitečným, který nepřinášel záslužného ovoce pro slávu nebeskou.

Jako celý život, tak zvláště *konec* jeho jest ve smrtelném hříchu nešťastný, když duše opouští tělo a účty má klásti před soudnou stolicí. Jak osloví Bůh člověka takového? „Služebníče nešlechetný! Nepracoval jsi pro zásluhy věčné, netěžil jsi hřivnami svými, odložil jsi roucho milosti Boží, a proto budeš zavržen na věky, proto není tobě místa v království Božím!“

Jak hrozný to rozsudek, jak nešťastná smrt! Peklem zakončuje stav nemilosti Boží. Jak kdo žil, tak umírá, sám sobě zatracení připravil.

Než mnohý se domnívá, že teprve na *loži smrtelném* odloží břímě hříchů a pokání učiní. Ale ví každý, kdy poslední den jeho nastane, ví za jakých poměrů se světem se rozloučí, zdali nebude jeho smrt náhlá a nenadálá? Zemříti musíme sice všichni, ale nevíme, kdy, kde a jak skonáme.

Mnoho lidí umírá při nešťastných nehodách, mnozí bývají raněni *mrtvicí* a jiní ztrácejí před smrtí smysly nejpotřebnější. Kdy

takový nebožák učiní pokání, když na věčnosti nelze nic napraviti, nic odčiniti? Odkládal se zpovědí, teď jest pozdě, se smrtelným hříchem jde na věčnost. Proto „neprodlévej obrátiti se ku Pánu, aniž odkládej den ode dne. Nebo náhle přijde hněv Jeho, a v čas pomsty rozptýlí tě.“ Sirach 5, 8 a 9.

A kdyby i na smrtelnem loži byl a času dost k obrácení se měl, zdali pak mu dá Bůh *postačitelnou milost*, kterou celý život svůj pohrdal, aby učinil pravé pokání za hříchy své? Dí svatý Augustin, že pozdní pokání nebývá vždy vážným pokáním. Opravdová lítost nad hříchy před smrtí jest výsledkem daru Božího, a zdali pak Hospodin všem hříšníkům milost onu udělí? Nebude bezbožný člověk, který mnoho Boha hněval, odpuzen již od tváře Boží, když snad jenom pouhý *strach* vzbuzuje lítost v duši jeho? Podobně král *Antiochus* v těžké nemoci své „modlil se — ten nešlechetník! — k Pánu, od Něhož však neměl dosíci milosrdenství.“ 2. Machab. 9, 13. *Kain* měl dost času před smrtí na pokání, ale nedošel milosti Boží. *Jidáš* umírá se slovy: „Větší jest nepravost má, než abych odpuštění došel.“

Proto jdi, hříšníče, do sebe a uvažuj, jak žiješ a jak jednou ve smrtelném hříchu svém život skončíš.

Ó hříšníku se smrtelným hříchem na duši platí slova: „Vím skutky tvé, že máš jméno jakobys byl živý, ale jsi mrtvý.“ Zjev. 3, 1. Před Bohem žije člověk podobný pouze dle jména, jenom zevně; jinak však jest před Hospodinem jako mrtev a to třikráte mrtev: pro Boha, pro zásluhy, pro naději věčné blaženosti. Podobá se mrtvému pohřbenému *Lazaru*, který čekal, až ho Pán Ježíš probudí. Zdali pak se takového probuzení dostane i hříšníku? Může se probuditi, z hrobu hříchu povstati, Spasitel ho volá, napomíná a povzbuzuje. Kristus chce od hrobu toho kámen odvaliti. Nabízí milosrdenství Své, hrozí spravedlností svou, vybízí ku povstání. dokud jest čas a poslední věci nenastanou. Kdo by chtěl na dále srdce své zatvrzovati a hlasu Páně by neslyšel?

A právě dnešní evangelium podává nám naději odpuštění. „Já jsem dobrý Pastýř“, dí Vykupitel o Sobě, a jistě všemožně se namahá, by i bludné ovce přivedl do ovčince Svého, by i hříšníci účastnými se stali těch milostí, jež nám umučením a smrtí zjednal a poskytuje ve svatých svátostech a to především, abychom dosáhli připravených míst v království nebeském. Amen.

Alois Dostál, farář na Velíze.

Neděle II. po Velikonoci.

O dobrém pastýři.

„Já jsem pastýř dobrý.“
Sv. Jan 10, 11.

V dnešním sv. evangelium nazývá se Pán Ježíš *dobrým Pastýřem*, kterýmižto slovy vyjádřil spolu veškerou lásku k nám,

ovcím svým. Dobrý pastýř pečuje s největší starostlivostí a péčí o ovce své, on nad nimi bdí, aby nepřišel vlk a jednu neuchvátil, on vede je na dobrou, šťavnatou pastvu a večer shromažďuje je, by je zavedl do společného ovčince. To činí dobrý pastýř pro ovce své, to činí Spasitel náš v jiném, v duchovním smyslu pro nás. On bdí nad námi se všemožnou péčí a láskou, a Jeho jediným přáním jest, aby nás všecky na večer žití našeho uvedl do ovčince svého nebeského Otce.

Ježíš jest pastýř dobrý — jsme my však též hodnými, dobrými ovcemi? Slyšíme na hlas svého Pastýře? Jdeme za Ním, když nás volá? Ptejte se sami sebe, nábožní křesťané, a abych vám odpověď ku otázce vaší usnadnil, chci s vámi rozjímati, *jak dobrým pastýřem jest Ježíš, a co máme činiti my, bychom byli Jeho hodnými ovečkami.*

Pojednání.

Ježíš jest Pastýřem naším, a sice dobrým Pastýřem. Neboť učinil pro nás, co vůbec Mu učiniti bylo možno. Jeho celý život jest nepřetržitou řadou důkazů lásky k nám. Základ k lásce této položil již tím, že z lásky k nám člověkem se stal. A jak jednal s námi tento vtělený Bůh? Pokud byl dítětem, žil v nejčistší nevinnosti, a byl poddán rodičům Svým, by našim dítkám příklad dal, že i ony v mládí svém zbožnými, nevinnými, rodičů poslušnými býti mají. — A když mužného dosáhl věku, tu počal učiti, a učil té nejčistší, nejdokonalejší mravouce, jež přes vše pronásledování až do našich časů potrvala a potrvá do konce světů; učil mravouce, již neučený může tak dobře chápati jako učený, jež přiměřena jest chudému jako bohatému, mládí tak prospěšná jako stáří, učil mravouce, která by zem v nebe změnila, kdyby se jí všichni lidé řídili.

Dále ustanovil nejdražší oběť mše svaté a svaté svátosti, ony stálé a živé prameny milosti Boží, jimiž obmyti býváme, jsme-li v hříších, jež sílí nás v boji tohoto života, jež neopouštějí nás ani v smrti. Jaká to láska! A ještě ke všem těmto dobrodiním poddal se z lásky k nám tomu nejhoršímu mučení; z lásky k nám nechal se bičovati, trním korunovati, poličkovati, na kříž přibiti a žlučí napájeti, — ano On i na kříži tom zemřel, On život svůj položil za ovce Své.

Avšak ani smrtí nebyly ukončeny dobrodiní Jeho k nám, a smrt Jeho nebyla posledním důkazem lásky Jeho. Neboť tutéž moc, kterou sám měl, dal apoštolům Svým a jich nástupcům, biskupům a kněžím, kteří jsou nyní našimi vůdci, našimi pastýři, kteří nám tutéž věrouku a mravouku přednášejí, a vykládají, kteří nám ve jménu Ježíše Krista svaté svátosti udílejí, kteří oběť, kterouž On na kříži krvavě vykonal, denně nekrvavým způsobem na oltáři obětují, kteří nám ve všech potřebách, zvláště ale v hodinu smrti ku pomoci spěchají, by nás připravili na přechod do dalekého domu věčnosti. Ano, Spasitel sám zůstal mezi námi v Nejsvětější Svátosti, v té prosté způsobě chleba mezi námi sídlí, nám i za

pokrm se dává, v Jehož síle bychom dospěli až k hoře Boží. Hle, tak mnohá, tak veliká dobrodiní prokázal nám Ježíš, tak miloval nás ovce Své.

Nemusíme-liž přisvědčiti, že jest vskutku dobrým pastýřem? Ó zajisté, *Ježíš jest tím nejlepším Pastýřem, — jsme však my též dobrými, hodnými ovečkami?*

Jaké vlastnosti žádá Ježíš na ovcích svých dle dnešního svatého evangelia? *Předně, aby byly v jeho ovčinci a za druhé, aby slyšely hlas Jeho.* „Mámť i jiné ovce.“ — tak zní slova Jeho, — „kteréž nejsou z tohoto ovčince, i ty musím přivésti a hlas Můj slyšeti budou, a bude jeden ovčinec a jeden pastýř.“ V těchto slovech mluví Spasitel náš jasně o povolání židů a pohanů ku pravé Církvi Kristově. — Ale není na tom dosti, aby kdo byl v ovčinci Kristově, On žádá též, aby ovce slyšely hlas Jeho, aby Jej znaly. Pravé ovečky Ježíše Krista znají svého dobrého Pastýře, ony ví a uznávají lásku, kterou jim prokázal a stále prokazuje, a za to jsou Mu vděčnými a slyší na hlas Jeho a jdou za hlasem tím. Hodné ovečky nedají se svésti lichocením svých nepřátel, nýbrž jdou za Pastýřem svým, neztrácejí Jej nikdy a drží se Jeho šlépějí. Když toto činiti budeme, pak jsme dobrými ovečkami dobrého Pastýře! A proč bychom nespláceli Pastýři svému láskou, když On tolik učinil z lásky k nám? Nemusíme-liž i my Jej milovati, když On tolik miloval nás, ano když i život Svůj za nás dal? Zdaž nemáme býti i my odhodláni život svůj položiti za Pastýře Svého, kdyby toho náboženství, svědomí, náš úřad neb povinnost vyžadovala?

Ježíš, dobrý Pastýř, zná ovce Své; a On nezná je pouze podle podoby, nýbrž zná všecky jejich potřeby, On slyší prosby jejich a přání, On zná bídu jejich lépe než ony samy, a zná ty, které se Ho upřímně drží. Tak musíme i my, chceme-li dobrými ovcemi býti, Jeho poznati, a častěji o tom rozjímati, co pro nás učinil, a musíme dále hlas Jeho slyšeti a za hlasem tím jíti, tak jako poslušná ovečka jde za hlasem pastýře svého. — Ježíš ale také chrání ovečky Své před úklady nepřátel, proto jest i povinností naší, bychom veškerou důvěru svou v Něho skládali.

A to budiž ovocem dnešního výkladu sv. evangelia: slibme Spasiteli Svému, že Jej vždy, ze všech sil svých budeme milovati, že na Jeho hlas budeme stále slyšeti, za tímto hlasem že půjdeme vždy, nic že nás od Něho neodloučí. Prosme však též Spasitele Svého, aby nás slabé ovečky Své chránil, aby šťastně nalezl ovce zbloudilé, které odtrhly se od stáda společného aneb které nemohou nalézti cesty do ovčince, a aby těchto ovcí svých hojně shromáždil na pravici Své v den soudný, a my abychom hodnými uznáni byli státi mezi těmito vyvolenými. Amen.

Th. Dr. Ferdinand Beneš,
professor theologie a kazatel při chrámu
Matky Boží v Hradci Králové.

Neděle III. po Velikonoci.

Jak máme času použiti.

„Co jest to, že nám praví: Maličko, a neuzříte mne“. Sv. Jan 16, 17.

Spasitel náš pravil dle dnešního svatého evangelia k učenníkům Svým: „Maličko a neuzříte Mne, a opět maličko a uzříte Mne.“ Ale učenníci Jeho nerozuměli Mu, a tázali se mezi sebou, co by znamenati mohla ta slova. Oni totiž nemohli pochopiti, že by je mohl Ježíš opustiti, a jestliže by je opustil, tu opět tomu nechtěli věřiti, že by opět přijíti mohl. Proto se divili těm slovům: „Maličko a neuzříte Mne.“ My slova tato Spasitele Svého ovšem úplně pochopujeme, my víme, že Ježíš Kristus opustiv zemi na krátký čas opět přišel, my víme též, že opět přijde a že souditi bude pak živé i mrtvé. Že ale ta doba až do Jeho příchodu jest krátká, a zvláště, že ten život náš tak krátkým jest, to nemůžeme pochopiti. Proto odkládáme dobré, co konati chceme, ode dne ke dni a myslíme si, že ještě máme dosti času. Maříme čas lenosti anebo i nepravostmi, jakoby to na nás záleželo stanoviti sobě dobu svého života. Bych vám tento nebezpečný předsudek vyvrátil, chci promluviti k vám o tom, jak krátký jest ten čas nám ku přípravě na spásu vyměřený, a jak tohoto krátkého času nejlépe použíti máme. *Čas, jejž ke konání dobrých skutků máme, jest krátký — tomu učí zkušenost, a proto musíme tohoto času dobře použiti: a to káže nám rozum.* Věnujte mi laskavou pozornost, byste sobě dovedli vážiti času lépe, než snad až posud.

Pojednání.

Čas, v němž dobré skutky konati máme, jest krátký — tomu učí zkušenost.

Zeptejte se člověka, jenž, dejme tomu, sto let stár jest, — ovšem velmi řídké to stáří, — zeptejte se jej, zdali mu ten život dlouhým připadá?... I odpoví vám: „Ovšem, sto let, jest to hezká řada let; hledím-li ale zpět, tu zdá se mi, že uplynuly jako voda, že jsem ani polovici jich neprožil. Jako stín míjela leta, a jako sen přešlo mé mládí a věk můj mužný.“ Tak vám odpoví muž stoletý, bude-li upřímným, bude-li chtíti vám říci, co cítí v srdci svém. —

Ale málo lidí dosahuje stáří tak vysokého. Většinu z nás zachvacuje smrt v nejlepších letech, přemnozí umírají v kvetoucím mládí, mnoho jich umírá ve věku mužném, a kteří vysokého dosahují stáří, jsou starci ku práci již vůbec neschopní, jejichž život jest vlastně pozvolným umíráním. Tak krátký, tak prchavý jest ten život lidský, jako „pára jest, kteráž se na maličko v povětří ukazuje, a potom zmizí.“ Jakub 4, 15. A z tohoto tak krátkého času mnoho-li vynakládá se na skutky dobré? Představte si svůj

vlastní život, považte jak rychle plyne, a podivíte se, jak málo času zbývá vám ku konání dobrých skutků. Polovici života skoro prospíme, mnoho času stráví potřeby naše tělesné, mnoho času promaříme leností, zbytečnými rozhovory, a co z toho času ještě zbude, věnujeme životnímu svému povolání a starostem svým časným. Odpočítejte tento všecken čas, mnoho-li z něho zbude vám ke skutkům dobrým? V pravdě velmi málo. A i tohoto času ještě dobře nepoužíváte. Činíme-li něco dobrého, činíme to zřídka, a to ještě ne tak, jak bychom měli. I naše dobré skutky mívají zřídka tu pravou, vnitřní cenu. Modlíme se, na př., ale bez pravé pozornosti a pobožnosti; dáme sice nějakou almužnu, ale neradi, aneb pro slávu lidskou, činíme sice někomu něco dobrého, ale chceme sami z toho vyzískati, — a tak plyne ten čas, kterého jsme ku konání dobrých skutků použíti měli, a nevrátí se nikdy více. Jak krátkým ten život jest, to ví nejlépe člověk umírající. Když se člověk blíží ku daleké věčnosti, tu teprve vidí, jak krátký, jak pomijející, jak marný jest ten život lidský. Když máme umírati, tu teprve víme, jak jsme měli žíti — ale toto poznání přicházívá už pozdě. Času musíme proto dobře použíti, a to již nyní, a to hned.

Zdravý rozum přikazuje nám, abychom neplýtvali věcmi drahocennými a nám prospěšnými. Proto šetří člověk rozumný peníze a nevyhazuje jich zbytečně, jelikož neví, kdy jich bude potřebovati. Ale i „čas jsou peníze“, praví staré přísloví, ano, mohu říci „čas jest více, než peníze“. Kdo má tedy rozum, ten nebude časem plýtvati, nýbrž použije jej pouze ku skutkům dobrým, vymění drahý čas za drahocenné skutky.

A pak i ta okolnost nutí nás ku moudrému užívání času, že budeme museti účty skládati z každého okamžiku našeho žití. A nejen zjevené náboženství, nýbrž i vlastní rozum náš to praví, že to Bohu nemůže býti jedno, jak drahocenného času použijeme, a že proto bude žádati od nás výkaz, jak jsme tohoto daru Božího ku spasení svému a bližních svých použili. — Proto rozumný člověk rozumně použije času, neboť ví, že na tom záleží celá věčnost. Co člověk zaseje, to také sklidí. Jak času použije, takovou též dostane odměnu. Bůh splatí každému podle zásluh jeho. Kdo mnoho dobrého vykonal, může též mnoho dobrého očekávati.

A vždyť to není konečně těžké, času rozumně použíti. Neboť ačkoliv jest náš život krátkým, můžeme přece jen mnoho dobrých skutků vykonati, jen když chceme, a jen když dobře času využitkujeme. K tomu jest pouze zapotřebí, abychom všecky skutky své v dobrém úmyslu konali a je v modlitbách svých ranních a večerních Bohu odporučovali a Jemu je obětovali. Tak stanou se skutky naše i ty nejmenší záslužnými před Bohem. Takto veškerý život svůj, a veškeré skutky své Bohu obětujíce, použijeme nejlépe času, jejž nám Prozřetedlnost Boží vykázala. Především pak hleďte jeden každý co nejsvědomitěji plniti povinnosti svého stavu. Rodičové vychovávejte dítky své v poctivosti a bázni Boží, hospodáři a hospodyně starejte se o čeleď svou, veďte ji k dobrému a vzdělávejte ji dobrým příkladem svým, a všichni snažme se šířiti

co nejhorlivěji čest a slávu Boží, pečujíce o blaho své vlastní a bližních.

To znamená času dobře použiti, a toho krátkého času pro věčnost zužitkovati. Proto užijte času, dokud ho máte; nenechte jej uplynouti, neboť uplyne-li, nevrátí se více. Život náš jest krátký, ale věčnost, — považte — věčnost jest dlouhá. Amen.

Dr. Ferdinand Beneš,
professor theologie a kazatel při chrámu
Matky Boží v Hradci Králové.

Neděle 3. po Velikonoci.

Útěcha ve strastech.

„Vy budete kvíleti, ale zármutek váš obrátí se v radosť.“ Jan 16, 20.

„Maličko neuzříte mne, a opět maličko a uzříte mne“. Předivnou zdála se řeč ta sv. apoštolům, i nemohli chápati slov těch. Snad by jim byl Spasitel mnohá jiná tajemství zjevil, když k nim pravil: Ještě mnoho bych měl mluviti vám, ale nemůžete snésti nyní. Věděltě, že odchod Jeho k Otci je nesmírně zarmoutí. Aby poněkud zármutek ten zmírnil, ujišťuje je, že jen na dobu krátkou je opustí. A slovy těmi jich a spolu i nás poučil, že se žalost s radostí na této zemi ustavičně střídají, a že strasti, byť i po celý život nás svíraly, přece jsou jen cos nepatrného, maličkého, že toliko na čas trvají, a zde na zemi přetrpěné šťastně, ku šťastné nám pomáhají budoucnosti, k životu věčnému.

Má též křesťan pravý věděti, že utrpení a strasti na světě, kteréž nám Bůh sesílá, nemá ani strastmi zváti, protože nám slouží více ku radosti, nežli ku zármutku.

A že tomu tak, o tom umínil jsem sobě dnes promluviti. Poslyšte mě.

Pojednání.

Věrný, bohabojný křesťan i v zármutku okouší vnitřní útěchu, kteráž převyšuje bol a zármutek sebe větší. Důkazem jest nám apoštol národů sv. Pavel, jenž byl v životě svém u velikém a mnohém soužení a utrpení, v jakém tak snadno není z nás nikdo. On sám doznává: „Byl jsem v pracech přemnohých, v žalářích hojněji, v ranách nad míru, v smrtech častokráte. Od židů pětkrát čtyřicet ran bez jedné jsem trpěl, třikráte jsem metlami mrskán byl, jednou jsem byl kamenován, třikrát jsem na moři tonul, na cestách často, v nebezpečenstvích na řekách.“ II. Kor. 11, 23. Nicméně dokládá: „Naplněn jsem potěšením, mám hojnou radost (z vás) ve velikém soužení našem“. II. Kor. 7, 4. A proč as? Odpověď nalezáme u žalmisty Páně, jenž dí: „Blízko jest Hospodin těm, kteříž souženého jsou srdce; mnohát jsou soužení sprave-

dlivých, ale ze všech těch vysvobodí je Hospodin". Ž. 33, 19, 20. A jinde: „Poněvadž ve mne doufal, vysvobodím jej, ochráním ho. Volati bude ke mně, a já vyslyším jej: s ním budu v soužení, vytrhnu a oslavím jej." Ž. 90, 14.

Slyš a uvaž, milý křesťane, slova ta. Jak bys mohl býti ještě v zármutku, když Bůh veškeré útěchy jest při tobě, Jenž osladí hořkost soužení útěchou přesladkou, jen když se k Němu obrátíš upřímně s důvěrou dětinnou? Čím větší soužení a zármutek tě stihne, čím bolnější strast, čím těžší kříž tebe potká, tím bude, věř, vydatnější vnitřní útěcha. Pravdivé dojista jest přísloví: „Koho Bůh miluje, toho křížkem navštěvuje. A když bída nejvyšší, pomoc Boží nejbližší".

Král David přemnohých a těžkých zakoušel strastí, mnohý snášel kříž; avšak on ujišťuje každého trpitele: „Podle množství bolestí mých v srdci mém potěšování tvá obveselovala duši mou." Ž. 93, 19.

Nezapomínejme nad to nikdy, přátelé drazí, že veškerá utrpení časná ničím nejsou u porovnání k oné slávě, jež se nám zjeví, a že kratičké utrpení na zemi nám věčnou připraví slávu, a dojista při pomýšlení tom ztratí kříž svůj osten, a zármutek i soužení pozbude své hořkosti pelyňkové; pomyšlení na blaženost věčnou je dojista osladí.

Nuže, rcetež sami, není-li také v soužení a strasti radost? My pak spolu trpělivě je snášejíce, osvědčujeme víru, stálost křesťanskou i trpělivost, kteráž jest známkou dokonalosti.

Kdo rád čítá v životech svatých a světic Božích, dobře zná tisíceré muky jejich, a snadno posoudí, zdali nejtěžší naše soužení jest podobno mukám jejich. A hle, svatí plesali, že hodni jsou učiněni trpěti pro jméno Kristovo. Radostí jásalo srdce a duch jejich toužil, kdykoliv jim bylo popřáno nejkrutější muky snášeti. Popatřte na obraz sv. Vavřince, jenž vám ukazuje denně, jak vítaným mu byl žhavý rošt a oheň palčivý. A jakou ochotou vítal a líbal nástroj svého umučení sv. Ondřej, totiž kříž Jak z něho učil lid, a jak rád na něm umíral! A tak bychom mohli všecky svaté mučenníky vyjmenovati. A odkud to, že takovou rekovností snášeli muky nejkrutější? Sílilo je pomyšlení na život věčný, za kterýž rádi položili život i časný.

Kéž i nám působí radost každé utrpení, jež na nás Pán Bůh sešle! Neklamným slovem ujišťuje nás sám božský Spasitel: „A zármutek váš obrátí se v radost", ano dokládá ještě: „vězte, že radost tu nikdo neodejme od vás!"

b) Moudrý a pečlivý otec v rodině nejednou dá okusiti milovanému dítěti svou přísnost, kterouž mu právě osvědčuje lásku rozumnou. Právě tak, vykoupenci Kristovi, na nás sesílá Otec nebeský strasti a utrpení, a zkouší nás ve své bezměrné lásce, aby tím snáze vyhledával a docílil naši spásu.

Krásně napsal o věci této sv. Pavel: „Synu můj, nezamítej kázně Páně, aniž ustávej, když od Něho trestán býváš; nebo koho Bůh miluje, toho trestce: i mrská každého syna, kterého přijímá."

Hebr. 12, 5. Když v Bethanii se Lazar rozstonal, poslaly sestry jeho: Marie a Martha ku Pánu Ježíši: Pane, hle, kterého miluješ, jest nemocen. Pán Ježíš ale odpověděl: „Nemoc tato není ku smrti, ale k slávě Boží.“ Sv. Jan Zlatoústý podotýká: „Mnozí se rmoutí, jestliže je Pán navštíví nemocí aneb na ně sešle soužení. Bláhoví, to stává se obyčejně přátelům a miláčkům Božím, — byltě Lazar také přítelem Páně, a přec byl nemocen.“ — Nám křesťanům jest popřáno v Krista věřiti, ale i pro Něho trpěti. Kdo by neměl utrpení, neosvědčil by svou věrnost k Bohu, nedokázal by, že je pravým křesťanem; vždyť kdo chtějí v Kristu nábožný život vésti, musí trpěti nátisky. Nemáš-li utrpení, snad jsi dosud, milý křesťane, ani nepočal život křesťanský, život nábožný.

Když Pán se ustanovil na tom Šavla obrátiti v Pavla, pravil: „Chci mu ukázati, jak mnoho bude muset trpěti pro jméno Mé.“ Ejhle důkaz lásky Boží byla utrpení Pavlova.

U vědomí, že strasti života jsou důkazem lásky Boží, přijímejme je rádi z ruky Boží, a mějme je raději za známky potěšení, nežli zármutku. Bůh sesílá všeliká soužení z nejlepšího úmyslu na nás. Což máme činiti, bratří a synové v Kristu! když tomu tak chce Bůh náš? Podrobme vůli svou Jeho nejsvětější vůli; sesílát nám soužení časná, abychom nespolehali na svět, a se světem nezahynuli. „Metla a kárání dává moudrost.“ Prov. 29, 15. Utrpením kárá Bůh, ale osvěcuje nás, bychom poznávali sebe, a káráním jeho zmoudřeli.

Kolikráte bychom měli s Jeremiášem volati: „Potrestals mě, ó Pane, a vycvičen jsem.“ Jer. 30, 18. Bůh nás zkoušívá soužením, aby nás očistil, nejináče než jako laskavý otec dítky napomíná a kárá, by odložily vady své. Jako nádobí hrnčířské v ohni zkoušeno bývá, tak nábožní lidé v soužení. Hospodin zkoušel Abrahama, a když byl ve všech skutcích nalezen věrným, pravil mu: „Nyní jsem poznal, že se bojíš Boha.“

Kterak by byl Hospodin zkusil věrnost Tobiášovu, kdyby mu nebyl poslal soužení, aby se v něm osvědčil věrným? — „A že jsi byl příjemný Bohu, potřebí bylo, aby pokušení zkusilo tebe“, pravil mu archanděl Rafael. Tob. 12, 13.

Z toho každý z vás, milí bratří a synové v Kristu, posoudí, že strasti nejsou toliko strastmi, ale za časté i zkouškami, jimiž nás Bůh k sobě volá a ku svému srdci otcovskému jako dítky své vině: jsoutě také utrpení prostředky, jimiž Bohu věrnost a lásku dokazujeme.

Pomýšlels na to, křesťane milý, kdykoliv tě křížek a soužení potkaly? Dojista bys nebyl bědoval a sobě naříkal věda, že soužení směřuje ku blahu tvému.

Vědomí to budiž ode dneška naší útěchou v soužení a kříži! Pán praví: „zármutek váš obrátí se v radost“. A tu jest v soužení a kříži Bůh náš při nás: neboť kdo by v něm bez Boží pomoci obstál?

Ó jak mnohý a mnohá by byli Boha opustili, kdyby je soužením nebyl navštívil Pán! Jak mnozí byli by zabočili na cestu

prostopášnosti, kdyby jim nebyl Bůh seslal nějaký křížek, v němž se Krista ukřižovaného zase uchopili, a zachránili se.

A tu: když Bůh s námi, kdo proti nám? „Bychť pak chodil u prostřed stínu smrti“, volá David sv.: „nebudu se báti zlého, nebo Ty se mnou jsi.“ Ž. 22, 4. „Prut Tvůj a hůl Tvá, (t. j. ochrana Tvá) ty mě potěšily.“ Vzmuž se duše křesťanská, když ti Pán dobře činí, sesílaje soužení; líbej otcovskou ruku Jeho, klaň se Jeho moudrosti. Snášejme odevzdaně všeliké strasti na zemi, vědouce, že odměna nás nemine tam, kde veškeren zármutek se mění v radost věčnou. — Amen. Josef Baar, farář v Putimi.

Modlitba a práce.

Řeči socialní,

které pro svatopostní čas napsal: Dr. RUDOLF HORSKÝ.

(Dokončení.)

VI. Křesťanství ideu práce obrodilo a opět obrodí.

„Co bude míti člověk z práce své?“
Kaz. 2, 22.

K římskému císaři Antonínu Piovi přišel jedenkráte jakýsi muž, nabízeje se, že mu za určitou odměnu sdělí, jak by mohl nepodmaněné dosud Narisky a Hermundury brzy a snadným způsobem si podrobiti. A mírumilovný Antoninus odpověděl mu v tato slova: „Sděl mi raději, jak bych mohl národy, nad nimiž již vládnu, brzy učiniti šťastnými a obdržíš odměnu větší.“

Něco podobného děje se i dnes. K vládcům tohoto světa přicházejí lidé a nabízejí všelijaké rady, ale věru všem měla by se dáti odpověď, jakou dal onomu proradovi šlechetný Antoninus Pius. „Povězte nám raději,“ tak by měli odpověděti svým rádcům ti, kteří otěže vlád v rukou mají, „jak bychom mohli vrátiti lidu blahobyt a učiniti lid spokojeným a šťastným.“ A věřte, že na to jest již svrchovaný čas, neboť dnes v quadratickém poměru s časem chudoby přibývá a s chudobou vždy větší a větší massy nespokojeného lidu a běda národu a běda státu, v němž nespokojenost proletariatu vrchu nabyla!

A aj, jako na zavolání stojí i takoví rádcové za dveřmi, hodlajíce poraditi, jak lze mezi lidem na obrat rozšířiti všeobecný blahobyt. Vyslechneme tedy jednoho za druhým.

Vstupuje pán uhlazený a ulísaný, samá vůně z esbouquet a extrait d' odeur a představuje se těmito slovy: „Mé jméno jest *liberalismus anticlericalis* a mé heslo jest okřídlené slovo pověstného Gambetty le clericalisme, voila l' ennemi, klerikalismus jest

naším nepřítelem, poněvadž ten jest vinen vší bídou lidu: proto radím, ať se skonfiskuje veškeré jmění kněžstvu a klášterům a oddělí se církev od státu a vyžene se kněžstvo ze škol a jakmile se to stane, ihned bude blaho na světě."

Na to mu odpovíme: „To, co radíš, již před sto lety bylo raděno a provedeno." Ve Francii sebrali kněžstvu a klášterům vše do posledního haléře, u nás bylo zrušeno na sta klášterů již deset let před tím, v Italii to udělali v posledních dvaceti letech a nyní se tážeme: dostal to skonfiskované jmění do rukou *lid?* Bůh uchovej! V tomtéž roce, kdy jmění Církve bylo zabráno a kdy tedy měl řinouti se potokem plný blahobyt, bylo to obyčejným podíváním, co dříve bylo neslýcháno, že totiž lidé na ulicích pařížských štípali svou postel, aby měli čím si zatopiti [1]) a cena peněz klesla o 99 procent.

Komuna pařížská začala tímtéž receptem. Dne 2. dubna vydala „zákon", jehož třetí článek prohlašoval zabavení veškerého církevního jmění a článek čtvrtý dával toto jmění *lidu.* A dostal to skutečně *lid?* Ani jediného centimu, za to ale jeden pohlavár kommuny, Jourde, prchl s osmi tisíci a druhý, Sérizier, s 20 tisíci franky a kolik tisíc při tom získal „general" kommuny, Eudes, a hlava její, Parent, o tom se veřejně i mezi samými kommunardy mluvilo. A Italie? Liberalističtí freimauři sebrali tam Církvi i sv. Otci všechno jmění a tážu se, pomohlo se tím lidu? Děsná, zející bída v Italii se vzmahající odpovídá, že nikoliv. Ano, všechny konfiskace církevního jmění naplnily sice kapsy freimaurům a liberálům, lidu však nepomohly ani za mák, naopak byly příčinou přibývající bídy a nouze. [2]) Tedy tvá rada, liberalisme, je falešná, sobecká. Odstup! —

Vchází druhý pán vážný, s výrazem odhodlanosti ve tváři a dí: „Mé jméno jest *Svépomoc,* a má rada jest tato: ať dělnictvo se vzdělá v odborných vzdělávacích školách a sdruží se ve spolky a samo zakládá továrny a podniky a v nastalé tím konkurenci přemůže dosavádní špekulanty kapitalistické."

Na to odpovídáme: „I to zde již dávno bylo a Schulze-Delitsch vypracoval k tomu celý podrobný plán [3]), avšak neosvědčilo se to. Po pruské válce i u nás v Čechách v horečném chvatu chápal se lid svépomoci, dělnické ouly, akciové podniky vyrůstaly jako houby po dešti a aj, v několika letech šmahem klesly všechny do jednoho. Máš dobré úmysly sice pane Svépomocníku, ale síly tvé samotné k provedení jich nestačí. Jdi v pokoji." —

Vstupuje třetí, energická postava a představuje se takto; „Jsem státní socialismus. Uznávám dobré snahy svého předešlého kollegy, avšak uznávám též, že dělnictvo jest slabé, aby samo si pomohlo

---

[1]) Sám V. Hugo to vypravuje jako kuriosum, ač je nadšeným velebitelem revoluce. Viz „Devadesát tři" str. 148.

[2]) Dr. Reich, „Arbeit und Lebensnoth" § 337.

[3]) „Die Entwickelung des Genossenschaftswesens in Deutschland", Berlin 1870.

a proto navrhuji, aby se mu k jeho svépomoci přidala pomoc celého státu."

Na to díme: „I to není nic nového; již Lassalle to navrhoval a francouzská vláda nejednou to prováděla, ať jenom připomeneme *„společenské dílny"* pod vedením socialisty Louisa Blanca a společenské doly v Monthieux, vždy však a všude skončily i tyto podniky deficitem. Scházela těmto podnikům hlavní věc, spravedlnost totiž a poctivost.[4]) Proto i tvá rada k cíli by nevedla". —

Vstupuje konečně čtvrtý rádce v kabátě promočeném petrolejem a s rudou stuhou na hrdle[5]) a zabouří takto: „Jsem socialní demokratismus a mé přesvědčení jest, že jen *já sám* a nikdo jiný nebyl a nebude lidstvu spasitelem. Dosáhnu toho tímto: Náboženství prohlásím za věc soukromou, kterou může každý kritisovat a z náboženství si blázny dělat a je snižovat, jak se mu líbí.[6]) Jsouť beztoho kněží nejškodlivější individua na světě.[7]) Tak pomalu všechno náboženství z lidu zmizí.[8]) — Dále skonfiskuju všechen majetek a prohlásím za věc veřejnou, která patří všem lidem; tím odstraníme ze světa všechny zloděje, podvodníky, paliče a podobné lidi vůbec.[9]) Poněvadž nynější způsob manželství, v němž dva spolu až do smrti setrvají, pokládám za nemravné,[10]) chci, aby obě pohlaví vychovávána byla pohromadě a jako u Spartanů chodila nahá a tak jedno pokolení těšilo se pohledem na vděky druhého[11]) a když dospějí, aby se spolu braly podle libosti a chuti na jak dlouho kdo chce.[12]) Dále nechceme žádné pány nad sebou, žádné úřady, žádné sněmy, žádné vládce, žádné soudy, žádné kriminaly.[13]) Jsem přesvědčen, že tímto zavedením země stane se rájem a lid bude nejšťastnějším ze všech věků."

Přátelé v Kristu! Děsíte se nad takovým návrhem? A přece jsem všechno to sebral z knih socialních demokratů, kterým tyto knihy jsou evangeliem. Tomuto rádci nemůžeme odpověděti jinak, leč slovy Kristovými: odejdi satane! Za takovýchto poměrů zajisté vystěhovalo by se nikoliv nebe, nýbrž *peklo* samo na tuto zemi. —

---

[4]) Viz o tom Ketteler „Arbeiterfrage", Mainz.

[5]) Maxime Lisbonne, vůdce socialních demokratů francouzských, přišel do Londýna, psal princi Walesskému, že jej navštíví, v kabátě petrolejem prosyceném, v němž prý navštívil i Carnota, presidenta republiky. Psaní datováno 31. března 1888. Winterer Internat. Sozialismus. S. 102.

[6]) Köhler „Der sozialdem. Staat" str. 131. Připomínám, že Köhler tuto knihu napsal na ponuknutí soc. dem. štábu berlínského a soc. dem. časopisy ji všudy doporučují.

[7]) Bebel „Die Frau" S. 289.

[8]) Bebel a. a. O. S. 314.

[9]) Ibid. str. 313.

[10]) Tamtéž str. 82.

[11]) Tamtéž str. 114.

[12]) Tamtéž str. 338.

[13]) Tamtéž str. 312.

Síň se vyprázdnila, rádcové odešli a my se tážeme: což není zde již nikdo, kdo by věděl, jak se společnosť lidská k opravdovému blahu obrodí?

A tu vstupuje do dveří vznešená postava katolické Církve, ozářená božským jasem svého zakladatele a dí: **Já jsem zde a já poradím.** Radu Její vyslechneme dnes.

Pojednání.

Kdysi otázán byl Lassalle, jejž socialní demokraté ctí jako poloboha, co vlastně to jest otázka dělnická, načež odpověděl: „Die Arbeiterfrage ist nur die Magenfrage.“ A socialní demokratismus skutečně otázku dělnickou v tomto smyslu pojímá a celá jeho snaha nese se jedině k tomu, uspokojiti tělo a jeho chtíče; on chce míti jenom nebe na zemi. V takovém pojímání otázky dělnické leží však základní chyba, která ovšem potom i chybné rozluštění za sebou vleče. Nikoliv, otázka dělnická není pouhou otázkou žaludku nýbrž jest především otázkou *náboženskou a mravní.* Jediný pohled v nynější svět nás o tom přesvědčí.

Dnes se pracuje ve světě více, než jindy; jen stroje samy pracují dnes silou, jakou mají všichni lidé dohromady, [14]) sklady jsou plny obilí a potravy je dost, látek na oděv dost, zkrátka všeho dost, a přece miliony lidí, kteří by rádi pracovali a práce nenacházejí, hynou hladem a miliony těch, kteří do úpadu pracují, při nízké mzdě jen bídně živoří. Potřeb pro tělo ve světě tedy neubylo, spíše přibylo, odkud to, že nepřibylo i blahobytu a spíše že přibylo bídy a nouze? Sv. Otec Lev XIII. v dělnické encyklice poukazuje ku příčině toho a dí, že lidská společnost odchýlila se od svého cíle a odchýliti se od cíle znamená úpadek. Cíl člověčenstva pak jest spojení s Bohem a prostředek k tomuto cíli jest pěstování lásky k Bohu a k bližnímu a právě od tohoto cíle člověčenstvo na mnoze se odchýlilo, Boha a Jeho zákony zavrhlo a stalo se sobeckým a socialní demokratismus dokonce prohlásil sobectví za totožné s blahem obecným. [15])

Jeden z náhledů přírodozpytců o tom, *kterak povstala potopa na naší zemi jest ten,* že prý osa, kolem níž naše zeměkoule se otáčí, stála k ploše elipsy, v níž naše zeměkoule dráhu svou kolem slunce koná, v pravém úhlu. A Hospodin Bůh, chtěje přivésti potopu na svět, uchýlil prý tuto osu asi o 18 stupňů, v kterémžto odklonu až dosud se nachází (magnetická inclinace). Tím způsobeno porušení rovnováhy a voda začala se přelívati do míst suchých a nastala potopa. — Nevím, zdali tento náhled je pravý, ač velmi mnoho pravděpodobnosti v sobě chová, v mravním ohledu však stalo se něco takového jistě. Bůh jest sluncem, světlem lidstva. Pokud lidstvo k Němu jest obráceno v pravém poměru, dotud jest šťastné, blažené, jakmile však odkloní se od Boha, třeba jen

---

[14]) „Děl. Nov.“ III. roč. čís. 1.
[15]) Bebel a. a. O. S. 272.

maličko, ihned potopa bídy a strastí člověčenstvo zaplaví. A tak se stalo i dnes. Pravý poměr k Bohu, to jest náboženství naše katolické jakožto základ celé společnosti lidské jest odstrkováno, lidstvo se uchýlilo od náboženských zásad, a odtud ta socialní potopa, která dnes svět zaplavuje. „Z toho nutně vyplývá," dí sv. Otec Lev XIII.; „hledáme-li léčebný prostředek pro společnost lidskou, že spočívá prostředek ten v křesťanském obrození veřejného i soukromého života. Jen v návratu k původnímu cíli leží uzdravení. To platí i o celém tělese státním a to platí i o stavu dělnickém." A že křesťanství jedině má moc obroditi lidstvo a zvláště dělnictvo a práci a vrátiti mu blahobyt, to dokázalo v starověku, středověku i ve věku novém. Přesvědčme se.

1. Slyšeli jsme předešle, že pohanství pohrdalo prací. „Řemeslná práce tělu škodí a ducha malátní," prohlásil filosof *Plato*[16]) a proto v dobách květu a moci Řecka a Říma, žádný svobodný občan práce nekonal, práce byla příhanou a proto svěřena byla jen otrokům. Tu zablesklo světlo Kristovo a Jeho ruka přesvatá ujala se dělníka i práce.[17]) On chce míti dělníka svobodného a nikoliv zotročeného a proto přední snahou Církve Kristovy bylo zničiti otroctví. Pokládáu jsa za pouhou věc, býval otrok i za pouhé nahodilé zakašlání nebo kýchnutí od nelidského pána krutě trestán[18]) a dle libosti zmrzačen, nebo i zabit. Marně vydán proti tomu zákon (lex Petronia), marně Hadrian i šlechetný Antoninus Pius otroků se ujímali, otroky vysvobodilo teprve křesťanství, poněvadž jen křesťanství, které uznává Boha za Otce člověčenstva, uznává i každého člověka za rovnoprávného před Bohem a za bratra. Proto také svatý Pavel, když posílal Filemonovi, bohatému občanu v Kolosse, uprchlého jemu otroka Onesima zpět, nazývá tohoto otroka „svým srdcem", a nařizuje Filemonovi, aby jej přijal „ne jako služebníka, nýbrž jako nejmilejšího bratra v Pánu." Rovněž i svatí Otcové důrazně napomínají pány, aby otroky propouštěli na svobodu a dali je dříve vyučiti řemeslům, aby se mohli uživiti a přidali jim ku svobodě i peněz. A tak také křesťanští páni činili. V den svého křtu propustil na př. Hermes, prefekt římský v dobách Trajanových všechny své otroky; podobně učinil i od sv. Šebestiana na víru Kristovu obrácený Chromatius, který bohatě každého obdarovav, propouštěl je se slovy: „nyní vím, že se nesluší, aby dítky Boží byly otroky člověka." Propuštěných otroků Církev se ujímala a světila je i na kněze i za biskupy, když ukázali se býti toho hodnými.[19]) Kde nebylo možno vlídným slovem dosíci propuštění, tam se Církev katolická snažila otroky vykoupiti. Remešský koncil v kanonu 25. dovolil, aby směly se k vykoupení otroků prodati i chrámové nádoby a sv. Cyrill Jerusalemský učinil to již dávno před tím. Na vykoupení otroků za-

[16]) Rep. p. 495.
[17]) Srovnej Dr. A. Lenz, „Socialismus" str. 330 a dále.
[18]) Seneca, epist. 47.
[19]) Canon. apostol. 73.

kládala Církev katolická řády, (Trinitáři, S. Maria de Mercede) a světcové Joannes de Matha, Petrus Nolascus, v novější době Petrus Claver celý svůj život jen osvobozování otroků zasvětili. A jako v středověku šlechetný Las Casas, tak v našich dnech lidumilný kardinal Lavigerie nasadili všechny své síly k vyplenění otrokářství. —

Církev katolická vrátila čest i práci i dělníkovi. Jak Spasitel náš práci poctil a Jeho apoštolové, o tom v řeči čtvrté jsme se přesvědčili. A v témž duchu Církev katolická vždy smýšlela o práci a dělníkovi. Konstituce apoštolské nařizují, aby biskup byl otcem dělnictva, zvláště sirotků dělnických [20]) a zakladatelové řeholí zakládali společenský svůj život právě jen na modlitbě a práci. Když sv. Makarius starší navštívil otce poustevníků, sv. Antonína, přivítal ho sv. Antonín a oba posadivše se, pletli rohožku a rozmlouvali mezi prací o věcech nebeských. A katolické kláštery to byly, které razily cestu svobodnému řemeslnictvu [21]) a klášterníci Benediktíni to byli, kteří dle svědectví samého *Guizota* učinili Evropu ornou. *Mignet* nazval kláštery „velikými agronomickými a industrielními republikami“ a *Roscher* „školkami dnešní hospodářské kultury.“ Církev netrpěla lenochů a ostře je kárala. Theodoret, biskup v Cyru jmenuje člověka, který nepracuje, ač pracovati může, *zlodějem* a přirovnává jej ku včele zlodějce, jež sama medu nenosí, ale jiným jej krade [22]), a konstituce apoštolské zakazují výslovně lenocha živiti. [23]) S kláštery rukou v ruce šli biskupové. „Každý klášter byl školou práce,“ dí *Montalembert* [24]), a kde se usadil biskup, dí historik *Janssen*, „tam konala svůj vjezd i práce řemeslná“ [25]) a rozkvétala tam květem nejbohatším. Církev katolická pokládala vždy práci za skutek bohumilý, a sv. František Serafinský zcela v duchu Církve nazývá ji „velikou milostí Boží.“ Jak rozdílný to náhled od náhledů pohanských! Kdežto, abych slov *Burtonových* užil, staří Římané raději by byli ztratili libru krve ve vražedném boji, nežli jedinou krůpěj potu v poctivé práci, posvěcovala Církev práci a potu dělníkovu nemenší ceny přisuzovala, než slze kající. Proto, když učenník prohlašován byl za tovaryše, stávalo se toto prohlášení „ve jménu nejsvětější Trojice Boží“ [26]) a práce sama pokládána za jeden z prostředků, jímž čest Boží se množí, milosrdenství Boží naklonuje a nebe získává. Odtud ono úzké spojení mezi prací a náboženstvím, jak se jeví v životě cechovním. Stojíce na základě náboženském, zaručovaly cechy ře-

[20]) Kniha IV. kap. 2.

[21]) Mascher. „Das deutsche Gewerbwesen“ S. 33.

[22]) De provid. div. VII, 125.

[23]) II., 4.

[24]) Mönche des Abendlandes I. S. 70.

[25]) Geschichte I. S. 347. Zvláště řemeslo zednické má všechno co děkovati jenom Církvi katolické a jejím biskupům a podivno dost, dnes právě zedníci nejvíce lnou k socialní demokracii.

[26]) Janssen. A. a. O. S. 365.

meslům opravdu zlaté dno a dělnictvu vzácné společenské postavení a blahobyt.

Zřízení cechovní chránila řemeslníky, že nikdo do práce jich plésti se nesměl, aniž nesvědomitou konkurrencí jeden druhému škoditi,[27]) naopak jeden druhému vzájemnou byl podporou.[28]) Však také dělník požíval vážnosti a cti a slavnosti, které cechovní řemeslnictvo pořádalo, staly se opravdovými slavnostmi národními, jichž se účastnilo celé město i okolí. Jak si zakládali na své cti, o tom alespoň to jediné uvedu, že Hamburští tkalci měli ve svých cechovních stanovách nařízení, před nikým čapku nesmekati, aby nezadali cti svého řemesla.

Rovněž váženo bylo i dělnictvo neřemeslné. Z nařízení církevních měl pán věrného dělníka svého milovati „jako duši svou“ a „libellus de disciplinis ecclesiasticis“ přísně kladl pánům na srdce, aby pamatovali, „že Kristus za své apoštoly nevolil ani šlechtice, ani učence, nýbrž rybáře a Svůj příchod na svět, že dal od anděla oznámiti nejdříve pastýřům“ a že proto mají dělníky uznávati za bratry své od Boha poctěné. A také, jestli dílna tvořila jednu rodinu, jejíž hlavou byl mistr, tvořil dvorec taktéž jednu familii, jejíž hlavou byl hospodář. Společně jedli u jednoho stolu a z jedné mísy brali a společně se modlili a společně chodili do chrámu Páně.[29])

Klid nedělní a sváteční byl přísně zachováván a běda mistru, který by byl v neděli nebo svátek pracoval. Již v sobotu nebo den před svátkem po klekání musil dělník míti prázdno až do třetího dne do rána. — Vedlo by nás to daleko, abychom, byť jen přehledně všeho se dotkli, avšak již to, co jsme uvedli, stačí přesvědčiti nás o blahodárném působení Církve na poli socialním. Jen jedno ještě dodáme. Atheistický liberalismus zavedl dnes kapitalistické hospodářství. Dle vůle Boží má každý člověk živ býti ze *své práce*, kapitalistické hospodářství však zavedlo pro majitele peněz jiný způsob výživy, totiž živ býti bez vlastní práce pouze *z úroků*, *nebo renty*, kteréžto úroky neboli rentu někdo jiný na něj vydělává. A právě tomuto kapitalistickému hospodářství Církev co nejrozhodněji vždy se na odpor stavěla, zakazujíc vždy co nejpřísněji braní úroků a koncily Viennský a Lateranský V. jen obnovily všechna dřívější nařízení proti braní úroků. Tím byla kapitalismu postavena hráz, a kdo půjčoval, musil půjčiti *z lásky* bližnímu, v nouzi postavenému, nikoliv ale *pro zisk*, z něhož by na cizí útraty byl živ. To se ale liberalismu nelíbilo, poněvadž

---

[27]) Viz na př. nadační listy cechu obuvnického a řeznického v Hradišti na Moravě. Prasek, „Paměti městečka Napajedel“ str. 57 a 105. sq.

[28]) Vzájemné toto podporování se líčí Janssen, a. a. O. S. 346 sf.

[29]) Překrásně líčí poměry dělnictva domácího Cetty „Altelsässische Familie“ a stará tak zvaná „Engelmannsbuch“, kamž čtenáře k nejbližším informacím odkazujeme.

mu to překáželo z cizích mozolů dobře se míti a proto se liberalismus tolik namáhal odděliti Církev od státu a podkopati autoritu Církve a prohlašovati víru a náboženství za věc soukromou tak, aby žádný nebyl povinen Církve poslouchati, a líčil Církev jakožto nepřítelkyni lidu, která brání svobodě a volnosti. A zatím co veliká revoluce francouzská otřásla autoritou Církve a jejími zákony, slavil liberalistický kapitalismus svůj vítězný vjezd na jeviště světové a jak Brunner trefně řekl, nadělal z lidí proletáře s prázdným srdcem a s prázdnou kapsou. Kdo to napraví?

Slyšeli jsme, že v starém pohanství práce byla hanbou a dělník otrokem pohanských kapitalistů a tenkrate Církev katolická to byla, která kapitalismus svými zákony spoutala a učinila dělníka mužem svobodným, základním sloupem společnosti lidské a přivedla práci k zasloužené cti. Táž Církev katolická to jest, která i dnes *jediná* socialní otázku rozřeší a dělnictvu dobude jeho blahobytu a jeho práv, která mu od liberalů odvázaná šelma kapitalismu vyrvala. Zkoumejme to.

2. Základem reorganisované společnosti lidské musí býti *náboženství*. Zde jsme se socialními demokraty v protikladném sporu. Ti praví, že v organisované společnosti lidské musí náboženství prohlášeno býti za věc *soukromou* a my naproti tomu tvrdíme, že náboženství musí býti věcí *veřejnou*, totiž základem celého státu i jeho zákonů a zařízení. Socialní demokratismus chce náboženství nahraditi „vědou“, jejíž vrchol leží v atheismu a Darwinismu. Všichni předáci socialních demokratů prohlásili se veřejně býti neznabohy a ctitely a stoupenci Darwinistické theorie, že totiž člověk jest jenom z opice vyvinutým hovadem, vyvinutým v boji všech proti všem, Kampf um's Dasein a výběrem přírody Naturzuchtwahl a takovými chtějí míti všechen lid, neznabohy totiž, kteří by se pokládali za pouhá vyvinutá zvířata. Jak hrozná to zaslepenost, na takovém základě chtíti postaviti společenský život a slibovati blahobyt! Je-li Darwinismus oprávněným, pak bude základním právem socialnědemokratické společnosti darwinistické dogma: Kampf um's Dasein — boj všech proti všem — nikdy však láska. Neboť, jestli vývoj přírody až k člověku dál se na základě *boje*, musí lidstvo na témž základě společenského boje vyvíjeti se dále, a proto socialní demokratismus, který stojí na základě Darwinismu, uvede lidstvo nikoliv v mír, nýbrž ve stálý, krvavý a vražedný boj, v němž silnější vítězí.*) Revoluce, kommuna a stálé rvačky mezi nimi toho jsou důkazem. Neboť, jsou-li lidé pouhými vyvinutými hovady, pak mají právo žíti jako hovada, rváti se a rdousiti se jako hovada. Socialní demokraté arci se domnívají, že v jejich státu bude samá láska a samé bratrství plné sebezapírání! Mýlí

*) Anarchista Vaillant řekl při svém soudním výslechu do slova takto: „Que, ce que j'avait fait ètait la conclusion logique des méditations des penseurs telsque Büchner, Darwin . . . Co jsem učinil jest pouhým logickým závěrem učení myslitelů jako Büchnera, Darwina.“ Peuple Français Nro 9. 1894.

se! Sám Bebel tomu nevěří, neboť prohlásil za hlupáka Dummkopf každého, kdo v budoucím socialnědemokratickém státu za někoho něco udělá [30]), kam se tedy za takových okolností láska poděje?

Z toho patrno, že základem reorganisované společnosti lidské musí býti jedině láska, láska však neroste na půdě atheismu, nýbrž jediné na půdě víry v Boha, láska jest květem náboženství a proto *náboženství* musí býti úhelním kamenem společnosti lidské. „Společnost lidská ale má své kořeny *ve škole*, kde se děti učí životu, jaký co občané dále vésti budou,“ dí právem filosof *Herbart*, [31]) a proto především musí veškeré školství postaveno býti na základ náboženský. Má-li společnost lidská býti k dobrému reorganisována, nesmějí školy zůstati bezkonfessionelními, kde by snad katecheta z pouhé židovskoliberalní milosti byl trpěn, nýbrž musí státi se konfessionelními, náboženskými, od dětské zahrádky počínajíc až do universit. A zde jsme opět se socialními demokraty ve sporu, kteří se domnívají, že prý by tím poškozena byla „svoboda vědy.“ Mýlí se. Jako v bezkonfessionelním státě pod rouškou falešné svobody nastala anarchie výroby, tak i pod rouškou tétéž svobody na bezkonfessionelních školách zavládla vědecká anarchie, která dle slov *Bacona Verulamského* jest pro stát pramenem jedu. Do škol musí býti vrácen Kristův duch a Jeho zásady, aby mládež ze škol vycházející byla jimi prosycena a tvořila jádro dokonalého karakteru křesťanského.

Poněvadž „národové sbírají se ze světnic“, jak trefně Samuel Smiles dí, [32]) musí Kristův duch vrátiti se i do rodin a proniknouti i ženy i děti. A tu dí sv. Otec Lev XIII., „žena že své povolání má v domácnosti, práce domácí že jest ženy důstojná, protože podporuje domácí štěstí a usnadňuje dobré vychování dítek.“ Socialní demokratismus jinak chce učiniti. On chce vtáhnouti ženu do víru politiky a veškerého veřejného života vůbec, aby rovně s mužem zasedala v úřadech i na řečništi i v parlamentu. Chorobný to náhled přemrštěných mozků, který kdyby se měl uskutečniti, zničí ženu mravně i fysiologicky [33]) a sníží celý rodinný život na pouhé souložnictví. Lidské pokolení k své reorganisaci potřebuje jiných žen, než jakými jsou socialnědemokratické agitatorky a řečnice, které chtějí napravovati celou lidskou společnost a zatím své muže opouštějí a nechávají své děti choditi ve špíně a roztrhaných hadrech, [34]) lidské pokolení potřebuje dnes matky, jakou byla sv. Blanka, která svému dítěti říkávala:

---

[30]) Frau, S. 284.

[31]) W. W. B. I. S. 301 v článku „Über die Erziehung“.

[32]) Karakter, str. 46.

[33]) Znamenité toho podává doklady vrchní zdravotní komisař Edson v New-Yorku v „North Amer. Rewiev“. A to panuje v Americe jen částečná emancipace žen, jaké to teprve bude, až zavládne emanpice úplná!

[34]) Bude-li třeba, udám plná, ostatně velmi známá jména.

chci tě raději viděti v rakvi, než v smrtelném hříchu, nebo Emmelia, která vychovala všechny tři děti své k svatosti, svatého Basilia Velikého totiž, svatého Řehoře Nysského a svatého Petra v Sebastě; pokolení lidské potřebuje matky, jakou byla svatá Monika, aby dovedly bloudící a chybující dítky své přivésti na dobrou cestu, ono potřebuje ženy, jakou byla svatá Daria, manželka svatého Nikandra, která muže svého sílila ve víře a doprovázela jej s veselím až na popraviště jásajíc, že jest manželkou mučenníka, potřebuje ženy, jakou byla svatá Františka, tento vzor matky a starostlivé hospodyně, svatá Itha, která převzácnou trpělivostí svou obrátila na dobrou cestu zlého muže svého, svatá Brigitta, jež i po smrti manželu svému Ulfovi věrnou zachovala lásku, svatá Mathilda, které umírající manžel její Jindřich vydal svědectví, že nikdo neměl choti věrnější a zkušenější než on a doložil přede všemi dvořany: „tys mne krotívala rozhněvaného — přiváděla od nespravedlnosti k spravedlnosti a mne vzbuzovala, abych potlačeným dobře činil.“ — Takových matek a takových žen potřebuje pokolení lidské a bude-li je míti, uvidíme, jak zmizí celá řada socialních běd a zavládne místo nich blaho a mír. Ale takové matky nedá lidstvu socialní demokratismus, nýbrž jedině Církev katolická.

Kristův duch musí zavládnouti i v *parlamentech i v úřadech.* Jsem přesvědčen, kdyby v nich zasedali samí rozhodní a svědomití katolíci, že by stát brzy jinak vypadal. Jen jeden příklad uvedu. Jak zbědovaná byla republika equadorská v jižní Americe, když působením Jesuitů zaveden ve vládě a celé zemi přísný pořádek dle katolických zásad, a aj „Schwäbischer Merkur“ ze dne 29. září 1875 nemůže dosti slov nalézti, aby vychválil ohromný pokrok obyvatelstva ve vzdělanosti za vlády katolíků, kteří tam založili universitu, hvězdárnu, chemické i fysikalní kabinety, musea nejlepší a nejdokonalejší v celé jižní Americe a nehledíc k pořádku socialnímu vyznává sám nepřítel katolíků *Hellwald*, „že za vlády klerikalů vykonány v pravdě velikolepé stavby silniční přes propasti a bařiny, školství výborně zařízeno a do veškerého odvětví správy zaveden vzorný pořádek, jemuž není rovného v nižádné jiné republice jihoamerické.“ [35]) Kdežto parlamenty liberalní umějí jenom dělat dluhy na konto národů a tísniti lid nesnesitelnými daněmi a vydávati zákony, které kapitál dělají pánem a dělníka otrokem, jsou katoličtí poslanci ti jediní, kteří dle pravdy a práva dělnictva se zastanou, jak německé centrum toho svědectvím. Ano, kdyby katolíci z přesvědčení, nikoliv snad katolíci pouze titulární, rozhodovali ve sněmovnách a u vlád, pak by zákonníky a vyřešení nesly na sobě pečet ducha Kristova, který všechny lidi spasil, nejsa přijímačem osob, ani stranníkem jednotlivcům.

Duch Kristův musí proniknouti i *veškeré prácedárce* i jejich dílny, aby dle slov svatého Pavla uznávali dělníka za svého bratra a milovali jej „jako své srdce“. Jak vznešeným příkladem zde svítí

---

[35]) Amerika, str. 419.

svatý Baldomer, mistr kovářský v Lyonu. Denně šel na mši svatou se vší svou chasou a když se vrátili, říkal: „Děti, pomodlili jsme se a nyní půjdeme po práci“ a pracoval s nimi. Své chase byl otcem, učenníkům opatřoval dobra místa, tovaryšům pomáhal k samostatnosti a poněvadž i mistři jiných odborů jeho dobrého příkladu následovali, *nebylo v celém městě a okolí žádných chudých!* V naší době spojilo se v Německu množství katolických mistrů řemeslných a továrníků ve spolek nazvaný „Arbeiterwohl“, a zavázali se ve svých dílnách a továrnách pěstovati zásady katolické. A osvědčuje se to znamenitě.[36])

Dle katolické zásady není dělník žádnou pouhou pracovní silou, pouhým živým strojem, nýbrž člověkem a proto i bratrem. Konaje práci, koná tím vůli Boží a proto mu náleží čest a náleží mu čest i proto, že svou prací přispívá ku blahu člověčenstva. Není sice práce, jak socialní demokraté dle Marxe za to mají, jediným zdrojem veškerého majetku, bylať zajisté stvořena země a majetek dřív, než dělník a ne naopak, jest však práce vždy dílem záslužným před Bohem i před lidmi. Dělník jest hoden své mzdy a dle zásady katolické není mzda žádnou milostí, nýbrž právem, poněvadž nesmí ji dávati pán, že se mu tak líbí, nýbrž že jest ji dáti *povinen*[37]) a jest povinen dáti mzdu ne jakou sám by chtěl, nýbrž, jakou práce zaslouží, vždy však takovou, aby z ní mohl dělník vyživiti slušně sebe i svou rodinu.

Hledíc ku *pracovní době*, mluví se dnes o všeobecné osmihodinné době pracovní. Co se týče práce v dolech, byla tam již od křesťanských vládců dávno zavedena. Nařízení Ferdinanda I. pro Rakousko platné ustanovovalo šichtu osmihodinnou; v řemeslných odborech však pracovalo se dále, za to ale bylo přísně dbáno klidu nedělního a svátečního a svátků pak bylo mnohem více svěceno, než dnes. Ostatně se osmihodinná doba pracovní zásadám Církve nepříčí. Sv. Benedikt ve své řeholi vyměřil osm hodin ku spánku a 16 ku bdění; z toho vypadá pět hodin věnovaných rozjímání a modlitbě, tři hodiny společné zábavě a jídlu a osm hodin práci. Svatý Alfred, anglický král, taktéž 8 hodin pracoval a svatý Kajetán též.

Zásady katolické žádají rozhodně přísné *svěcení dne svátečního* a nedělního. Člověk potřebuje tohoto klidu i pro tělo i pro duši. Den Páně jest zároveň dnem člověka a připomíná mu, že stvořen jest pro Boha a jestli dny všední jsou zasvěceny službě práce, jest den sváteční zasvěcen službě Boží. Však i tělo tohoto odpočinku žádá. Když v roce 1873 vypsalo Švýcarsko cenu na zodpovědění otázky „Nedělní klid se stanoviska zdravotního“, srovnávaly se všechny došlé odpovědi v tom, že zdraví těla nedělního klidu žádá.

A konečně musí duch Kristův proniknouti *i dělníky*. Okřídlené slovo, které dnes zaznívá Francií zní: „Espérance de la

[36]) Ukázku na důkaz viz v „Děl. Nov.“ Roč. I. čís. 13.
[37]) Thom. Aquin. Summa I. secundae quaest. 114. ad 1.

France, ouvrieres, soyez chrétiens, — dělníci, naděje Francie, buďtež křesťany!" A toto volání mělo by se rozlehnouti po celém světě: „Dělníci, naděje lidstva, buďtež křesťany!" Socialní demokratismus rozeštvává dnes dělnictvo proti všem ostatním třídám společnosti lidské v boj nesmiřitelný a zuřivý. Vychází to mimo z příčin již jmenovaných také odtud, že socialní demokratismus jiné práce neuznává, leč tělesné a duševní práci pokládá za věc libosti a chuti.[38]) Kdo nepracuje, pokládán za lenocha, byť duševní prací, člověčenstvu prospěšné, do úmoru se namáhal. Pak ale prohlašte za lenocha velikého Newtona, který svým bádáním vynalezl kývadlo, na jehož základě stojí celé řemeslo hodinářské a valná část mechaniky, prohlašte za lenocha Oerstedta i s jeho výzkumy v elektromagnetismu, prohlašte za lenocha stavitele, který po leta se namáhal a študoval, aby mohl pracovati plány, dle nichž dělnictvo pracuje. Však dosti již. Rozumný dělník poznává, že i jemu třeba ve svornosti s druhými třídami pracovati v duchu Kristově, jaký naplňoval dílnu svatého Eligia zlatníka, nebo srdce svatého Odrana, čeledína, nebo svatou Kristinu, děvečku a jen tím duchem vedené a naplněné dojde v práci blaha a pokoje.

A nyní končím, ač bych ještě mnoho, přemnoho říci měl. Provedl jsem Vás modlitbou a prací a ukázal Vám, že jenom modlitba a práce jsou léky ku zhojení našich neblahých poměrů společenských. „Ano," volá již svatý Augustin, k lidem své doby, „dejte nám takové rodiče, jaké chce míti naše Církev, takové děti, takové pány, takové služebníky, takové krále, takové občany a uvidíte, jaký z toho vyplyne člověčenstvu prospěch." [39]) Socialní demokratismus spoléhá na revoluci. „Na revoluci spoléhají jenom šílenci," dí hluboký myslitel *Balmes*,[40]) my však se šílenci šíliti nebudeme; ti v revoluci porazili na náměstích kříže a postavili na místo nich guillotinu, po níž převzal hospodářství kapitalistický liberalismus. My, jdouce cestou modlitby a práce, nasaďme všechny síly své, aby svaté znamení kříže znovu vztýčeno bylo v celém světě, v parlamentech i ve školách, v palácích i chatrčích, v to várnách i dílnách jsouce přesvědčeni, že socialní oprava ku blahu lidstva jen v tomto znamení zvítězí. Amen.

---

[38]) Bebel a. a. O. S. 281. — Nerozumný tento náhled chce, aby celé tělo člověčenstva bylo jako mythický Briareus, samé ruce, ale žádné oko, ani srdce.

[39]) Ad Marcellium, epist. 138.

[40]) Vermischte Schriften III. S. 31.

Šestero postních řečí
o námitkách proti zpovědi.

Napsal Josef Lhotský, farář v Jirčanech.

(Dokončení.)

VI.

Jiní také nejdou k zpovědi, a kdybych já šel, smáli by se mi.

„Zástupové pak, kteří napřed šli, i kteří vzadu byli, volali řkouce: „Hosanna synu Davidovu“. Mat. 21, 9.

Jak se lidé jen tak měniti mohou! Dnes vítá skoro veškeré obyvatelstvo Jerusaléma s velikým plesem a jásotem Pána Ježíše do středu svého, a za svého Mesiáše a Vykupitele Jej uznávajíc bez konce: „Hosanna synu Davidovu!“ provolává. A vizte, jak chová se tentýž lid o několik dní později, když Pán Ježíš jako zločinec jat a souzen stojí před soudným domem římského vladaře! Aj, tu není slyšeti již radostného „Hosanna“, ale zuřivý křik: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“ zavznívá vůkol. Odkud tento náhlý obrat, odkud tato politování hodná změna? Jak mohli lidé, kteří nedávno tak výmluvně úctu, lásku a vděčnost svou k Pánu Ježíši na jevo dávali, tak se změniti, že proti němu hůře než proti nějakému lupiči a vrahu zuřili a tak úsilovně po jeho životě práhli? Nepátřejme dlouho, nejmilejší! Oni slyší své nejvyšší kněze, zákonníky a farisey, kterak Pána Ježíše za svůdce a falešného proroka, za nepřítele lidu židovského a za člověka, který s ďáblem ve spolku jest vyhlašují; oni vidí, kterak jejich kněží a učitelé Pána Ježíše nenávidí, Jím pohrdají a Jemu se protiví! Jedni ctí je jakožto muže osvícené a vzdělané, jiní jsou jim nějakým díkem zavázáni, jiní opět se jich bojí a tak dají se zaslepiti a popuditi, že dárcem života pohrdají a lotru Barabáši přednost před Ním dávají.

Nejmilejší! Od té doby uplynulo již více než 18 věků, ale bohužel v ohledu tom lid se nezměnil. Také za našich dnů dávají se lidé příkladem neb do konce jen křikem několika svobodomyslníků neb nevěrců proti Pánu Ježíši a Jeho svaté víře popuditi, jako židé od fariseů a zákonníků. Také za našich dnů jsou lidé, kteří proti svému přesvědčení a svědomí jednají jen proto, že jiné tak jednati vidí. Tak zvláště jest u mnohých se svatou zpovědí. Mnoho jich, kteří uznávají, že ji Kristus Ježíš sám k spasení jejich ustanovil, že není tak obtížná, a že člověka lepším činí; oni vědí, že nemusí se báti prozrazení, oni i uznávají, že jsou hříšní a že by jí potřebovali, ale oni vidí, že jiní, zvláště, kteří se jim vzdělanějšími býti zdají, k zpovědi nejdou, a proto se jí straní řkouce: „Jiní také nejdou, a kdybych já šel, řekli by, že se chci od nich lišiti a smáli by se mi“.

Toť poslední námitka proti svaté zpovědi, o které v tomto svatém postě s vámi mluviti míním ve jménu Páně.

Pojednání.

Jiní taky nejdou k zpovědi. Bohužel, že tomu tak; ale co na tom, křesťane? Či chceš dělati jako oni? Vidíš, to bys se nelišil ničím od onoho lidu, který příkladem fariseů a zákonníků dal se popuditi proti Pánu Ježíši. Že jiní něco dělají neb opomíjejí, to není vždy dostatečným a rozumným důvodem, abys to také ty dělal neb opomíjel. Takovým důvodem řídí se ku př. ovce. Ty dělají všecko jedna po druhé; skočí-li první do propasti, skočí za ní druhá, za druhou třetí a tak dále, až je tam i poslední. Ale ty to dělají právě proto, že jsou ovce a že nemají rozumu. Ale ty jsi člověk a jak se domnívám, rozumný člověk; a jako člověk, jemuž Pán Bůh zdravý rozum dal, měl bys přec trochu rozvažovati a nechvátati do záhuby jen proto, že tam také jiní jdou.

Ale ty prý se nechceš od jiných lišiti? A přec, milý bratře, jest toho třeba, bys se poněkud lišil od jiných; ne sice z pýchy aneb že bys jinými pohrdal; to ne, ale proto, poněvadž máš býti ctnostným i uprostřed tohoto světa, který hříšný jest. Chceš-li ale býti ctnostným, jsi nucen od zlých se lišiti. To jest znamení a nevyhnutelná podmínka tvého spasení.

Náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus sám vyslovil to veřejně a jasně, an děl k učenníkům svým, řka: „Vcházejte těsnou branou: nebo široká brána a prostranná cesta jest, která vede k zahynutí, a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ni. Jak těsná brána a úzká cesta jest, která vede k životu, a málo jest těch, kteří ji nalézají“. Mat. 7, 13. 14.

A opět na jiném místě svatého evangelia, když své apoštoly ponejprv rozesílal, pravil Pán Ježíš: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabíti: ale více bojte se toho, kterýž může i duši i tělo zatratiti do pekelného ohně“. Mat. 10, 28.

A jindy zase, když učenníkům Svým vykládal, pod jakými výminkami za Ním přijíti mohou, pravil: Kdo se bude styděti za Mne a za řeči Mé, za toho se bude styděti i Syn člověka, když přijde u velebnosti Své a Otcově a svatých andělů“. Luk. 9, 20. Konečně dí u sv. Matouše (10, 22.): „Kdo setrvá až do konce, ten spasen bude“, t. j. kdo setrvá nedbaje všech překážek, jaké mu zvláště zlí svým posměchem, příkladem, sváděním atd. působí. Tyto výstrahy, tyto hrozby, tato zaslíbení jsou, tuším, dosti jasny, že je i ty pochopiti můžeš.

A kdo to varuje, kdo hrozí, kdo slibuje? Jest to nejvyšší a poslední Soudce sám, jest to Ježíš Kristus, který ani jediného slova na darmo nepromluvil, a který řekl tato významná slova: „Nebe a země pominou, ale slova má nepominou“. Mat. 28, 35.

Podle toho musíš tedy, milý příteli, nechceš-li na věky býti zatracen, žíti ve světě, ale nežíti se světem; ty se musíš od něho lišiti, ba ty musíš si to za svou povinnost pokládati, abys se lišil a za čest, že se lišíš, a nikoli se za to styděti neb do konce proto se báti. Nebudeš-li se od světa lišiti, nebudeš nikdy následovníkem Kristovým.

Ale lidé budou se mi smáti, namítáš. Kteří pak lidé? Pošetilci,

neznabozi, opilci, smilníci, kteří o něčem vznešenějším ani mysliti neumějí, tím méně tomu rozumějí, snad se ti budou smáti. Ale — řekni mi upřímně — záleží ti něco na vážnosti neb haně takových lidí? Mám za to, že rozumný člověk na úsudku špatného člověka neb blázna si nic nezakládá.

Milý příteli, dělej, co dělej, všem lidem se nikdy nezachováš, tím méně zalíbíš. Tu si musíš vybrati. Jsi-li dobrý, rozšafný a moudrý, nebudeš se líbiti zlým; jsi-li ale zlý, nebudeš se líbiti dobrým. Na které straně bude ti více záležeti? Které spíše budeš se chtíti líbiti? Já myslím, že bys přec líbil se raději dobrým, kterých si vážiti a jež ctíti musíš. Či domníváš se, že jest lépe líbiti se zlým nežli dobrým, neznabohům nežli křesťanům, bláznům nežli rozumným, ďáblu nežli Pánu Bohu?

Lidé prý se ti budou smáti! Nech je smáti; od toho neumřeš! a směj se také jim, neb oni jsou opravdu směšní lidé; tys ale moudrý. A kdo má více práva druhému se smáti; blázen moudrému anebo moudrý bláznu?

Kdyby se ti tak někdo vysmíval, že chodíš čistě a dobře ošacen, že jsi čerstvý a zdravý, že dobře hospodaříš, řádně obchod vedeš, že každý den jíš, že nechodíš po hlavě ale po nohou — přestal bys proto čisté se odívati, hleděl bys zdraví si zkaziti, snažil bys se svoje hospodářství a obchod zmařiti, přestal bys jísti, začal bys po hlavě neb rukou choditi? Jistě že ne! A proč ne? Protože víš, že to, co činíš, a jak to činíš, jest dobré a rozumné, a že, kdybys to na opak dělal, byla by to pošetilost. Jaká pošetilost, považ, byla by to teprv, věčnou spásu nesmrtelné duše tvé v sázku dáti jen proto, aby se ti několik ztřeštěnců nesmálo! Učiň pro duši svou aspoň tolik, co činíš pro tělo; jdi svou rovnou cestou; vyplň svou povinnost, buď křesťanem, zachraň duši svou, a nech blázny se smáti. Kdo se směje naposled, ten se směje nejlépe! Chvála z úst takových jest pravá potupa; ale potupa jejich jest pravá chvála, neboť jest znamením, že nejsi jako oni.

A ostatně není to tak zle s tím posměchem, jak si myslíš. Většina lidí jest více lehkomyslná než zlomyslná; v srdci svém ctí přec, co opravdu dobrého jest. Jsi-li opravdu nábožný; jestli se zmužile a srdnatě před očima všech jako křesťan chováš; jestliže v ničem nepřeháníš a se nepřetvařuješ; jsi-li ke všem srdečný, laskavý a povolný: můžeš býti ujištěn, že se ti nebude nikdo smáti, ale naopak, že si tě budou vážiti, tebe ctíti a milovati. Nedávno slyšel jsem, co se v jedněch kasárnách kdysi přihodilo. Jeden nováček, než lehl, klekl u své postele a konal svou večerní modlitbu, jak ho byla zajisté hodná matka naučila. Tu prý jste měli slyšeti tu šarvátku, jaká se strhla! Jeden hodil po něm svou čepicí, jiný svým šátkem a opět jiný něčím jiným mu dal. Všecko se směje, píská, hvízdá, ano i jeden surovec položil se přes postel a křičel mu do ucha. Než rekrut nic na to nedbal, setrval a nespěchal taky s modlitbou, aby snad byl dříve u konce. Druhého dne byl každý žádostiv, zdali rekrut zase klekne. A opravdu, on to učinil, a hučení a řádění zase nastalo, ano více než včera.

Rekrut se modlí kleče tak, jako by se kolem něho pranic nedálo. Třetí večer činil též tak, ale řádění již poněkud popustilo. Čtvrtý a pátý večer bylo již tišeji. A šestý večer zvolal desátník: „Ten jest pravý hrdina, ten dostojí v ohni“! A od té doby měl jeden každý od plukovníka až k poslednímu vojáku čest a vážnost pro tohoto nováčka. Nuže, jak se ti líbí ten rekrut? Není-li pravda, že to byl statný bojovník pro víru, a že nedbal na to, co o něm jiní mluví a myslí, jen když věděl, že dobře jedná?

Nuže volám k tobě slovy božského Mistra Ježíše Krista: „Jdi i ty, učiň též“! Luk. 10, 37. Pakli bez ohledu na posměch několika lehkomyslných pošetilců povinnost svou konati budeš, vynutíš sobě i ty úctu a vážnost jejich a snad docela i toho dosáhneš, že mnozí za tvým příkladem půjdou i k zpovědi — a jak velkou zásluhu získáš tím u Boha!

Jen žádnou bázeň lidskou a zbabělost! Bůh nechce míti zbabělce ve své službě. Zpovídej se před očima všech a pokládej si to za čest, že Bohu sloužíš. Za příklad služ ti statečný general francouzský Bedeau, který před časy v Alžíru vojska svá tak často k vítězství vedl. R. 1846 vracel se z této slavné výpravy do vlasti, na cestě potkal kněze, který do města Konstantiny cestoval. V okamžení velel stanouti, sestoupil s koně a klekl u jednoho stromu a zpovídal se. — Potom obrátil se ku svým statečným vojínům, řka: „Moje děti! v několika dnech budeme státi opět proti nepříteli; chce-li někdo z vás svědomí své do pořádku přivésti, vystup z řady a učiň jako já“.

Vystup také ty, milý křesťane, z řady zlých a vlažných a přistup ku zpovědnici co nejdříve. Již jest svrchovaný čas. Uposlechni napomenutí sv. Pavla, jenž píše: „Nesrovnávejte se s tímto světem, ale napravte se v novoté smyslu svého, tak abyste zkusili, která jest vůle Boží dobrá a dobrolíbezná a dokonalá. Neboť pravím skrze milost, která dána jest mi, všechněm, kteří jsou mezi vámi: abyste ne více myslili, než sluší mysliti, ale aby myslili ku střídmosti, a tak jakž jednomu každému Bůh udělil míru víry. Řím. 12, 2, 3. Napomíná sv. Pavel neříditi se dle světa, poněvadž věděl, že všecko, co na světě jest, jest žádost očí a žádost těla a pýcha života, která není z Otce a jest ze světa, a že svět pomijí i žádost jeho, ale kdož činí vůli Boží, že zůstává na věky. 1. Jak. 2, 16, 17. Nám kněžím tím nic nevyvedeš, nepůjdeš-li k sv. zpovědi; poměrně bude vás přec jen málo v naší osadě, a za tebe jednoho jich přijde k svaté zpovědi sto jiných, a to rádi; a ti nepůjdou snad jednou za rok, ale chodí čtvrtletně, ba měsíčně, ba mnozí, ne jen jeden, i týhodně a těší se ze sv. zpovědi, poněvadž vědí, že se potěší a posilní tělem a krví Páně, a vědí, že kdyby šli zřídka, zemdleli by na duši, rovněž jako tělo zhyne, kdyby se mu nedávalo pokrmu. Pojď tedy a poslechni, sic jinak dle slov samého Ježíše Krista, neuposlechneš-li Církve, budeš jako pohan a publikán (Mat. 18, 17) a budeš jako suchá ratolest se stromu Církve sv. uťat a na oheň uvržen (Jan 15, 6). a budeš hořeti věčně. Ó slyš dnes hlasu mého a nezatvrzuj srdce svého. (Žlm 94, 8). Amen.

Řeči příležitostné.

Promluva o slavnosti „Ochrany sv. Josefa".

(III. neděle po Velikonoci.)

Svatý Josef — vzor poslušnosti.

„Neodstoupí památka jeho, a jméno jeho vyhledáváno bude od národu do národu". Sirach 39, 13.

Rozmilí v Kristu! Bohem nadšený spisovatel starozákonní líčí nám v knize své převznešeně ctnosti muže moudrého a bohumilého. Na konec pak volá v posvátném nadšení: „Neodstoupí památka jeho, jméno jeho vyhledáváno bude od národu do národu."

Všecko líčení, zvláště pak slova poslední dají se přenésti velmi případně na *svatého Josefa*, pěstouna Páně a zasnoubence Marie Panny, k jehož cti a chvále dnes Církev svatá zvláštní slavnost koná pod názvem „Ochrany svatého Josefa". Vždyť již po devatenácte století zaznívá po všem oboru světa katolického oslava převelikého světce našeho a vyznívati bude až na konec věkův.

V překrásném věnci ctností křesťanských, jimiž ozdobeno bylo srdce svatého Josefa, vyniká mimo jiné libovolné kvítko *poslušnosti*, kterouž i naše srdce ozdobeno býti má.

1. Všecek život svatého Josefa provanut jest libou vůní spanilého kvítka tohoto. Od maličkosti své zachovává velmi bedlivě a svědomitě všecka přikázání Hospodinova; proto také nazývá ho Písmo svaté „mužem spravedlivým". Mat. 1, 19. Z *poslušnosti* přivoluje zasnoubení svému s Marií Pannou; — z *poslušnosti* ubírá se s Marií Pannou na rozkaz císaře Augusta na dalekou cestu z Nazareta do Betléma; — z *poslušnosti* utíká s milým Ježíškem a Matkou Jeho do Egypta; — z *poslušnosti* navracuje se z Egypta do Nazareta; — z *poslušnosti* zůstává v tomto opovrženém městě; žije zde v největší chudobě, jest nucen v potu tváři dobývati všeho potřebného pro sebe, pro nebeského Chovance svého i pro Matku Jeho. Ale svatý Josef koná to všecko velmi rád. Vůle Boží jest mu svrchovaným přikazatelem. Proto se všemu tak ochotně podrobuje. Ano, svatý Josef z *poslušnosti* — též umírá *před* dokonaným dílem výkupným. Smrt jeho jest převzácnou večerní obětí dokonalé poslušnosti! Proto „neodstoupí památka jeho, a jméno jeho vyhledáváno bude od národu do národu." —

2. Rozmilí v Kristu! Hle, jak vznešený vzor poslušnosti máme na svatém Josefu! *Svatý Jan Zlatoústý* praví na jednom místě: „Bylo by to velikou nesrovnalostí, kdybychom uctívali památku svatých Božích, ale při tom jejich svatosti nenásledovali." Nuže, chceme-li býti pravými ctiteli svatého Josefa, následujme ho též i v jeho svatosti, zvláště pak v jeho vynikající ctnosti, totiž *poslušnosti* svaté. Můžeme říci, že poslušnost jest zkušebním kamenem základním budovy dokonalosti mravní.

Zeptejme se jen ve chvíli této *padlých andělů*, proč jsou v pekle? A oni s hrůzou dojemnou odpovědí nám: „Nechtěli jsme poslouchati!“

Otažme se *prvních rodičů*, proč byli vypuzeni z ráje? A oni s pláčem zvolají: „Nechtěli jsme poslouchati!“

Uvážíme-li, proč za naší doby ve mnohých *rodinách*, *městech* a *krajinách* i *říších* zmizelo všecko blaho a štěstí? — tu doznati jest nám pravdy boluplné: Nikdo nechce poslouchati! *Dítky* nechtějí poslouchati svých *rodičů* a *učitelů*, *poddaní* svých *představených duchovních* i *světských*; všecko protiví se autoritě, právomoci Bohem stanovené.

Ó kéž by všickni zaslepenci ve světě popatřili na svatého Josefa a od něho naučili se poslušnosti svaté. Kéž by *dítky* malé i *dospělí* všech stavů a povolání radostivou myslí pěstovali ono spanilé kvítko poslušnosti svaté, jež tak mile září ve věnci slávy svatého Josefa! Kéž by libá vůně kvítka tohoto provanula všecek život společenský, pak by zajisté všude rozkvetlo pravé blaho a štěstí!

3. Než, rozmilí v Kristu, na jednu okolnost závažnou chci vás upozorniti. Svatý Josef pěstoval ono kvítko poslušnosti svaté po boku milého Ježíška a nebeské Matky Jeho Marie Panny. Učiňme podobně. Po příkladě svatého Josefa zasvěťme všecek život Pánu Ježíši a Marii Panně, z lásky k Nim podrobujme se rádi a ochotně vůli Boží, i kdyby na nás útrapy všeho druhu seslány byly; vytrvejme v poslušnosti této až na konec života a pak i my skonáme blaženě v objetí milého Ježíška a Marie Panny, jako skonal svatý Josef, oslavenec náš.

Slovutný kněz P. *Olivieri*, jenž všecek život svůj věnoval vykupování dítek mouřenínských, přivedl jednou malé děvčátko mouřenínské do kláštera milosrdných sester. Děvčátko bylo zde vycvičeno ve svatém náboženství, a zvláště zaštípena byla v něžné srdéčko jeho dětinná láska k Nejsvětějším třem osobám: Pánu Ježíši, Marii Panně a svatému Josefu. Na křtu svatém dostala jméno Teresie. Za nedlouho onemocněla malá dívka. Krátce před smrtí otázala se jí představená: „Terezinko, řekni mi upřímně, co by ti bylo milejší „Kdybys byla zůstala v otčině své a tam dlouho a ve zdraví byla trávila život svůj, ale bez našeho svatého náboženství, bez milého Ježíška, bez milé Matičky, naší a bez milého svatého Josefa — anebo když nyní mezi námi jako zbožná křesťanka v jaru života umřeš?“ — Načež odvětilo dítko zbožné: „Raději chci zde umříti; neboť z lásky k Pánu Ježíši, Marii Panně a svatému Josefu trpěti a s nimi v nebi se pak radovati jest největší slast a blaženost!“

Rozmilí v Kristu! Slova umírajícího dítka tohoto buďtež i naším heslem na další pouti života našeho: Z lásky k Pánu Ježíši, Marii Panně a svatému Josefu zde na světě dobro konati, trpěti a v poslušnosti svaté až do konce setrvati — jest svrchovaná slast a blaženost pro čas i věčnost! Amen.

Dr. Frant. Kolísek, vikář na dómě v Brně.

Listy katechetické.

Katechese o prvním přikázání Božím.

Pro 3. třídu škol osmitřídních napsal Dr. JAN SÝKORA.

(Pokračování.)

Minule jste se učily, milé dítky, o prvním přikázání Božím; co přikazuje se v přikázání tom? Co to znamená: máme v Boha věřiti? Proč věříme v Boha? Komu jest víry potřebí? — Dobře. Avšak v prvním přikázání nepřikazuje se pouze, abychom v Boha věřili, nýbrž též abychom *v Něho doufali.*

Vyložím tudíž dnes, co to znamená: *máme v Boha doufati.* — Bůh slíbil Abrahamovi, že mu dá syna. Abraham věděl dobře, že Pán Bůh vždycky vyplní, co slíbí. *Očekával* tedy *zcela na jisto*, že Bůh mu dá, co slíbil, že mu dá syna. A poněvadž si přál, aby syna měl, *těšil se* na to, až ho dostane; *očekával* tedy *nejen na jisto*, nýbrž i *s potěšením či s radostí*, co Bůh mu slíbil. Pozor nyní. Pravil jsem, když Bůh slíbil Abrahamovi syna, že ho Abraham *očekával.* Co činil Abraham, když mu Bůh slíbil syna: (Napiš: . . . očekával.) Co očekával Abraham od Boha? Ano. Očekával syna, jehož mu Bůh slíbil; očekával tedy, co mu Bůh slíbil. Co očekával? (Napiš za předešlé: co Bůh slíbil.) Abraham věděl, že Bůh vždycky učiní, co slíbil; jak proto očekával to, co mu slíbil? (Napiš před předešlé: na jisto . . . .) Ale on si také *přál*, aby syna dostal, přál si tedy to, co Bůh mu slíbil, a těšil se na to; jak proto také očekával, co mu Bůh slíbil? (Napiš za slovo „na jisto“ slovo „s radostí“). Abraham tedy očekával na jisto a s radostí (s potěšením) to, co mu Bůh slíbil? Jak čekal Abraham, co mu Bůh slíbil? Pozor. Kdo očekává něco na jisto a s radostí, říkáme, že to očekává *důvěrně.* O kom říkáme, že čeká něco důvěrně? Poněvadž tedy Abraham také na jisto a s radostí očekával to, co Bůh mu slíbil, můžeme také říci, *jak* že to čekal? Poví to ještě N. Proč říkáme, že Abraham *důvěrně* očekával, co mu Bůh slíbil? Dobře. *A poněvadž Abraham důvěrně očekával, co mu Bůh slíbil, říkáme, že doufal v Boha.* Co činil Abraham? N. N. Proč říkáme, že Abraham v Boha

doufal? N. N. N. A tak o každém, kdo důvěrně očekává od Boha, co mu slíbil, říkáme, že doufá v Boha. O kom říkáme, že doufá v Boha? Kdy můžeme říci, že my doufáme v Boha? Ano. A to právě přikazuje se v prvním přikázání Božím; přikazuje se, že *máme v Boha doufati*, to jest, že *máme důvěrně očekávati, cokoliv nám slíbil.* Co tedy znamená: máme v Boha doufati? (Nacvič.) Co jest to: v Boha doufati? O kom říkáme, že doufá v Boha? (O kom říkáme, že doufá v člověka? Co jest to tedy doufati?)

Povím vám nyní, proč máme v Boha doufati. Dejte pozor. Karel šel po ulici; potkal žebráka. Ten řekl mu: Pojď se mnou na Vinohrady, dám ti zlaté hodinky. — Jak pak čekal Karel od něho ty hodinky? Proč ne? Ovšem, poněvadž věděl, že mu je dáti *nemůže.* Od lidí nemůžeme tedy vždycky čekati, co slíbí; neboť někdy slíbí něco, a nemohou to vykonati. Kdo však může vždycky dáti, co slíbil? Proč? Od koho tedy máme *vždycky* očekávati, co slíbil? Proč? Ano; poněvadž Bůh jest všemohoucí, může vždycky dáti, co slíbil; a proto máme vždycky v Něho doufati — doufati proto, že jest všemohoucí. Proč máme doufati v Boha? (Napiš: máme doufati Bůh je *všemohoucí* — může dát...)

Jindy slíbil Karlovi zlaté hodinky jeden boháč. Karel však věděl o něm, že to jest veliký lakomec, který ani sám sobě nepřeje. Jak pak čekal ty hodinky od něho? Proč? Ano. On věděl sice, že by mu je dáti mohl; ale věděl též, že nebude chtít mu je dát, poněvadž je lakomec. Kdo však chce vždycky dáti to dobré, jež slíbil? Proč? (Po případě: Jak má Bůh všecky tvory? Jaké věci dává jim proto? Jaký jest tedy — poněvadž má všecky tvory rád — je miluje — a jim dobře činí? Ano. A poněvadž je nejvýš dobrotivý, proto chce nám vždycky dáti dobré, tedy i to, jež slíbil.) A proto také máme na jisto očekávati či doufati, co Bůh slíbil — proto, že jest nejvýš dobrotivý. Proč také máme důvěrně očekávati od Boha, co slíbil? (Napiš pod předešlé: nejvýš dobrotivý — chce dát.)

Jiný boháč slíbil Karlovi pěknou knihu. Karel věděl sice, že může mu ji dát, a že není lakomý; ale přesvědčil se též několikrát o něm, že si rád zalže a často slibuje, ale neplní, co slíbil. Jak čekal tu knihu od něho? Proč ne? Abychom tedy mohli na jisto očekávati od něho, co slíbil, musíme také věděti, že plní, co slibuje, čili že jest ve svých slibech věrný. O lidech nemůžeme to vždycky říci. Neboť mnozí slibují a neplní, co slíbili. Kdo však plní vždycky, co slíbil? Jaký jest tedy ve svých slibech? Jak proto máme očekávati od Něho, co slíbil? Proč? (Poněvadž jest — jaký?... Napiš pod slovo „všemohoucí“, ale nad slova „nejvýš dobrotivý“ slova v „slibech svých věrný“ — jistě dá.) Bůh tedy může dát, co slíbil, poněvadž je všemohoucí, On také chce dát, co slíbil, poněvadž je nejvýš dobrotivý, a On to jistě dá, poněvadž jest ve Svých slibech věrný. A právě proto můžeme i máme důvěrně očekávati od Něho. co slíbil, čili my můžeme a máme v Boha doufati — proto tedy, *že jest všemohoucí, v slibech svých věrný a nejvýš dobrotivý.* Proč máme doufati v Boha? (Nacvič.)

Co jest hřích?

Katechese od LADISLAVA FIALY.

Všickni křesťané zajisté vědí, kdo Pán Bůh jest a jak se proto chovati máme. A přece jest ještě mnoho křesťanů, kteří zapomínají na Boha, kteří zrovna to dělají, co Bůh nechce. Protože tedy nic dobrého takovým způsobem nedělají, můžeme o nich říci, že hřeší. O kom to můžeme říci: ten hřeší? Každý z nás chodí nebo chodil do školy, učil se náboženství a naučil se dobře všemu, čím Bohu zalíbiti se může. Ví na příklad, že má choditi v neděli a ve svátek do kostela na mši svatou, že má rodiče ctíti, jich poslouchati atd. a to proto, že to Bůh chce a že to všem lidem přikazuje. Když ví, co má činiti, jakou povinnost má takový křesťan?

Odpověď: Má to také konati.

A proč má to konati?

Odpověď: Protože to Pán Bůh přikazuje.

Tak vidíte! A přece jsou mnozí, kteří to znají a nečiní toho. Koho neposlouchají?

Odpověď: Pána Boha neposlouchají.

Když Pána Boha neposlouchají, čeho se tím dopouštějí?

Odpověď: Oni se dopouštějí hříchu.

Dobře. Oni se dopouštějí hříchu čili: oni hřeší. Kdo tedy hřeší?

Odpověď: Ten hřeší, kdo nekoná, co Bůh přikazuje.

Dejte pozor! Pán Bůh však nepřikazuje jenom, co máme činiti, On též přikazuje, co *nemáme* činiti čili: On přikazuje nám, co nechce, abychom činili. On něco zapovídá. Tak na příklad praví: Nezabiješ, nepokradeš atd. a tím zapovídá nám, abychom někoho zabili, nebo něco vzali. Když člověk ví, co Pán Bůh nechce, co zapovídá, jakou povinnost má potom?

Odpověď: Nemá toho činiti.

A co nemá činiti?

Odpověď: Nemá činiti, co Pán Bůh zapovídá.

A zase jsou mnozí, kteří vědí to a přece činí, co činiti nemají. Koho zase neposlouchají?

Odpověď: Neposlouchají Pána Boha.

Čeho se tím dopouštějí?

Odpověď: Dopouštějí se hříchu.

Proč se opět dopouštějí hříchů?

Odpověď: Protože činí, co Bůh zapovídá.

Tak vidíte, nyní jsme poznali, kdo hřeší. *Kdo nekoná, co Bůh přikazuje, aneb činí, co Bůh zapovídá*, hřeší. N., opakuj mi to! (Několikrát se opakuje.)

Víme nyní, kdo hřeší, čili, kdo se dopouští hříchu. Co jest tedy hřích? Dejte dobrý pozor!

Svatí tři králové, kteří přišli do Jerusaléma hledat Vykupitele, byli napomenuti od krále Herodesa, až by Ho našli, by mu pověděli. Král chtěl dítě zabíti. Avšak Bůh upozornil je, aby se víc

k němu nevraceli. Tím rozhorlen byl král, i poručil všecky dítky do dvou let staré povražditi. I stalo se tak a byl potom z toho pláč a nářek veliký.

Biblická dějeprava, vypravujíc nám o tomto skutku, zajisté ukazuje, jak hříšně král jednal. On věděl, že nemá nikoho zabíjeti bezprávně a přece to učinil. On tedy neposlechl Boha, nevšimnul si toho, co On přikazuje, tedy Jeho přikázání. — V zemi spořádané musí se říditi všickni lidé dle nařízení, která dává jim císař pán. Toho musí poslouchati, neboť jest jejich pán. Taková nařízení jmenují se slovem: zákon. Avšak Pán Bůh jest nejvyšší pán všech lidí na světě. On přikazuje i zakazuje mnohé věci a tudíž i jeho přikázání můžeme nazvati zákon — ale *zákon Boží*, protože jest přímo od Boha. — Herodes, neposlechnuv Boha, nevšimnul si tedy zákona Božího. — Když jdeme cestou a vidíme kámen před sebou nebo jámu nebo jinou překážku, nevšimneme si jí také, nýbrž překročíme či přestoupíme ji, sice by se nám ještě nějaké neštěstí mohlo přihoditi. — Proto můžeme říci: Herodes také *přestoupil zákon Boží*, totiž: nevšíml si ho.

Co jest tedy hřích? **Hřích jest přestoupení zákona Božího.** (Napíše se.)

Dejte pozor! Herodes, když dal ten ukrutný rozkaz, věděl, že to Pán Bůh zakazuje a že nemá k tomu práva. On to však přece provedl, třeba o zákonu věděl. On tedy přestoupil *přikázání Boží* **vědomě.** Hřeší tudíž skutečně ten, kdo ví, co nemá činiti a když o tom ví a přece to činí, činí tak vědomě. Proto pravíme dále: Hřích jest **vědomé** přestoupení zákona Božího. (Dopíše se ku předešlé definici).

Avšak kdo to přikázal králi, nebo kdo mu to poradil, aby nevinné dítky dal zabíti?

Odpověď: Nikdo mu to nepřikázal.

Tak vidíte, král sám od sebe to poručil, protože se bál o své království, on chtěl se zbaviti nového krále a ze *své vůle* dal ten rozkaz. Hřeší tudíž každý, kdo sám od sebe — ze své vůle něco činí, co nemá činiti a proto doplníme předešlé, co jsme o hříchu pravili, že hřích jest také **svévolné** přestoupení zákona Božího. (Dopíše se opět.)

Co jest hřích?

Hřích jest vědomé a svévolné přestoupení zákona Božího. (Dá se přečísti několikrát, pak se smaže a nazpaměť odříká.)

Katechese biblické.

Píše František Vohnout, farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

34.

Již jste mnoho slyšely o malém Ježíškovi: kde se narodil? kde byl odchován? Ale také jsem vám vypravoval, jak se choval, když byl asi ve vašem stáří. Jak že říkaly matky Nazaretské

dítkám svým? A proto i já jsem vám Ježíška odporučil za příklad. Obzvláště stran návštěvy chrámu Páně. Co jste si měly pamatovati o Pánu Ježíši z jeho mládí: 1.—2.?

Tam tedy uprostřed učitelů v chrámě nalezli Ježíška rodičové Jeho. Potěšili se sice, když Ho uzřeli, ale na důkaz, jakou starost pocítili nad ztrátou Jeho, řekla Matka Jeho k Němu: „Synu, proč jsi nám tak učinil? Hle otec Tvůj a já s bolestí hledali jsme Tebe.“ Jen na krátko a bez své viny pohřešovali Ježíška, a jakou bolest pocítili! *Jak velikým neštěstím jest to pro toho, kdo Ježíše ztrácí hříchem*, tak že Pán Ježíš ho opustí a s ním ničeho míti nechce... Panna Maria praví o Josefovi: „*Otec Tvůj*“; co pak byl Josef otcem Ježíška? A proč ho tak jmenuje? Děti nazývají i pěstouna a otčima otcem; tajemství pak vtělení Syna Božího ještě nebylo lidem známo a Josef byl za otce Ježíšova považován. Ze slov Matičky Ježíšovy vyznívá bolest, kterou zakusili nad ztrátou Jeho; proto soustrastně domlouvá jim Ježíš, proč tak přílišné tesklivosti se poddávali; vždyť přec ze všeho, co o Ježíšovi věděli, mohli se domýšleti, že stalo se to z vyšších důvodů a z vůle Otce nebeského; pročež dí: „Zdali jste nevěděli, že v tom, co jest Otce Mého, musím býti.“ Koho pak tu Ježíš nazývá Otcem? Tak chtěl spolu vysvětliti slova Marie Panny, aby nikdo snad pěstouna Josefa za skutečného otce Jeho mylně nedržel, *an Ježíš jakožto Syn Boží má Boha Svým Otcem.* Vyzvala nyní Panna Maria synáčka svého Ježíše, aby s nimi šel a On hned uposlechl; víme tedy o Pánu Ježíši: 3. *že se zas vrátil do Nazareta a tam ostal.* (Op.) Ačkoliv v chrámu pravil, že v tom, co jest Otce nebeského musí býti, přece když tuto přední povinnost k Otci nebeskému naplnil, neodpírá poslušnosti ani k pozemským rodičům Svým, a to hlavně proto, aby i vám dal příklad, jak ochotně a rády poslouchati máte rodičů svých. Pamatujte si tedy dobře o Pánu Ježíši: 4. *že byl Svých rodičů poslušen.* Pomáhal jim při zaměstnání jejich a vždy ochotně činil, co Mu poručili. Vidíte: Syn Boží byl poslušen chudého tesaře sv. Josefa a tak ukázal opět, že jako Vykupitel přišel napravit provinění lidstva. První lidé hřešili neposlušností proti Bohu a Syn Boží podrobuje se poslušností vůli lidské. Vy jste Jeho vykoupenci; buďte poslušny k Pánu Bohu a plňte Jeho přikázání; buďte poslušny rodičů i učitelů svých, jinak by se k vám ten poslušný Ježíšek hlásiti nechtěl. Užitečná bude vám také poslušnost: naučíte se, čeho vám potřebí bude a budete čím starší tím i moudřejší a Bohu i lidem budete se líbiti. O tom chtěl vám Ježíšek na sobě ukázati příklad, proto připomíná o Něm Písmo sv. 5. *že prospíval věkem, moudrostí a milostí před Bohem i před lidmi.* (Op.) To ovšem platí o Pánu Ježíši jakožto člověku; chtěl na Sobě dítkám pozůstaviti vzor zdárného dítěte. Proto tím lépe si to vše pamatovati musíte, co víme nejznamenitějšího o Pánu Ježíši z mládí Jeho. Já vám to vždy napřed řeknu a vy to budete opakovati: 1., 2., 3., 4, 5. Nyní ale poprosíme Pána Ježíše, aby vám dopřál té milosti, byste i vy čím dál tím hodnější a Bohu i lidem milejší se stávaly.

35.

Posledně odporoučel jsem vám Ježíška za příklad, abyste se vždy tak chovaly, jako On; co pak ale obzvláště měly jste si pamatovati z Jeho mládí? Opakuje to: 1., 2., 3., 4., 5. Zůstal tedy Pán Ježíš v Nazaretě u Svých rodičů a pomáhal jim v jejich práci. Ovšem že i následující leta chodíval s nimi k slavnostem do chrámu Jerusalemského. Josef a Maria toho nikdy neopomenuli a Ježíš zajisté vždy horlivě činil, co již jako 12letý chlapec započal; vždyť sám ujišťoval Matičku Svou, že „v tom, co jest Otce Jeho, musí býti". *Poslušnost a zbožnost* tedy odporoučí vám Ježíš příkladem Svým, abyste dobrými a ctnostnými byly. (Kdo jest dobrý a ctnostný?) O kterém chlapci již dříve vypravoval jsem vám, že byl dobrý a ctnostný? (Josef Eg.) *Dnes povím vám o ctnostném muži, kterého zvolil Bůh za předchůdce Mesiašova.* Kdo to byl? Čí byl syn Jan? Zachariáš a Alžběta odchovali Jana v kázni a bázni Boží. Když byl dospělejší, odebral se z vnuknutí Božího do osamělé krajiny kolem řeky Jordanu. Že tam daleko široko nebylo příbytků lidských, říkali té krajině poušť. Tam tedy odebral se Jan; ale jak na té poušti byl živ? On toho moc nepotřeboval: oděv měl jednoduchý ze srsti velbloudí a kolem sebe kožený pas; pokrm jeho bylo, co na poušti lze sehnati: med lesní, kobylky a kořínky z některých bylin; voda pak z Jordánu byla nápoj jeho. A co tam dělal? *Rozjímáním a modlitbou připravoval se k svému povolání.* Co měl činiti jako Předchůdce Páně? Měl připravovati lid na příchod Mesiaše; měl totiž upozorňovati lidi na jejich hříchy a k lítosti i polepšení jich povzbuzovati, aby, až přijde Mesiáš, Jeho vykoupení si zaloužili.

O tomto povolání svém Jan rozjímal po delší čas, až pak Pán Bůh sám ho vyzval, aby nastoupil úřad svůj. Jan bez prodlení a horlivě uchopil se úkolu svého, i počal kázat: *„Čiňte pokání, neb se přiblížilo království nebeské!"* A vysvětlil to posluchačům, že Mesiáš již jest na zemi a brzo že počne konati dílo vykoupení; lidé proto že mají zanechati hříchů svých a v kajicnosti k Bohu se obrátiti, aby se jim skrze Vykupitele milostí a odpuštění hříchů dostalo. Brzo rozhlásilo se všude o tom kazateli Jordanském a v zástupech hrnuli se lidé k Janovi na poušť. On vykládal jim, že hříchové jsou jako skvrny na duši, a jako špínu smýváme vodou s těla, tak lítostí a pokáním že očistiti a posvětiti musíme duši svou. Slíbil-li který kajicník, že se polepší, na znamení kajícího úmyslu jeho lil Jan vodu na hlavu jeho, kterýžto obřad nazval *křest pokání na odpuštění hříchů.* Vysvětlil ale posluchačům, křest jeho že jest jen znamením a příprava na to posvěcení, které přinese Mesiáš; On že zavede *křest svátostný*, v němž udíleti bude milost posvěcující. Bůh sám podporoval kázání Janovo, že mocně působilo na všechny, a čím dál tím více kajicníků se hlásilo. Přicházeli celní, kteří vybírali clo a mýto, při čemž často lidi šidili; sv. Jan varoval jich, aby nebrali více, než co jim patří. Vojákům připomínal, že mají lidi chránit a ne jich utiskovat; všechny pak

vybízel, aby činili to, *co dobré jest, totiž co se Bohu líbí a co Bůh přikazuje.* Co že jest dobré? Pověděl jim také, že se *líbí Bohu ctnosti a dobří skutkové* a vysvětlil, že *dobří skutkové jsou činové, jižto se s vůlí Boží srovnávají.* (Op.) Připomenul jim také nejpřesnější dobré skutky, jež jsou: *modlitba, půst a almužna.* (Op.) Modlitbu a půst pozorovali lidé na sv. Janu; nebo jak že byl živ na poušti? Ale i k almužně vybízel, aby bohatší chudým ze svého uštědřovali a jedni druhým dobrodiní prokazovali.

Kázání Janovo velmi dobře působilo na lid, tak že mnozí se polepšili a kdo byl mysle zbožnější, neopomenul jíti poslechnout kazatele Jordanského. Přední muži v lidu židovském byli fariseové a zákonníci, kteří znali a vykládali Písmo sv.; ti honosili se před lidmi svou spravedlností, ačkoliv byli to lidé ošemetní a zlí. I ti předstírajíce zbožnost, přišli poslechnout Jana a dát se od něho pokřtít; ale Jan prohledl přetvářku jejich a nazval je plemenem ještěrčím a neužitečným stromem, který vyťat a na oheň uvržen bývá. Tou domluvou Janovou popuzeni chtěli mu zapovídati křtít, ale Jan odpověděl, že moc k tomu obdržel od Boha samého. Při té horlivosti Janově počali se někteří domýšleti, není-li on snad sám Mesiáš; ale *Jan prohlásil, že on jest jen předchůdce Jeho.* Mesiáš že přijde brzy po něm, ačkoliv dávno před ním, ano od věčnosti jest (u Otce nebeského).

Tak vyznává Jan z vnuknutí Božího o Mesiáši, že jest to sám Bůh, Jenž přijde spasit lidi; on (Jan) že jest toliko služebníkem Jeho a není hoden ani rozvázati řeménky u obuvi Jeho. Jak krásná to pokora Janova... Tak poznaly jste dnes působení Předchůdce Páně. O kom kázal? K čemu vybízel lidi? Že kajicníky křtil, nazývá se *Jan Křtitel.*

Křest Janův byl jen přípravný; vy jste také pokřtěny; jakým křtem? Tím křtem Mesiášovým, o kterém Jan předpověděl, že posvěcovati bude milostí Boží. Tak staly jste se vykoupenci Ježíše Krista; zůstaňte mravnými, ctnostnými a Ježíši Kristu milými dítkami.

Promluvy ku mládeži.

Neděle IV. postní.

Čím dále šířila se pověst o učení a zázracích Pána Ježíše, tím větší množství lidí přicházelo, aby Spasitele uzřeli a Jeho učení slyšeli. A dobrotivý Spasitel hlásal všem Své božské učení s takovou horlivostí a ochotou, že často i potřebného odpočinku si odepřel, aby touhu zástupův ukojil. Tak učinil i před zázrakem, o kterém jste slyšely, m. d., v dnešním sv. evangelium.

Unaven vyučováním přeplavil se Spasitel se svými apoštoly na západní břeh moře Galilejského čili jezera Tiberiadského, aby si tam odpočinul. Než zástupové lidí, kteří putovali ku slavnosti

velikonoční do Jerusaléma, dověděvše se, kam se Pán Ježíš uchýlil, obešli jezero na severu, aby Spasitele vyhledali a pomoci u Něho došli. I vystoupil Pán Ježíš na horu s rozhlédnuv se vůkol viděl, že množství lidu hrne se k Němu. Byl již večer a lid ten již dávno nejedl a hladu svého pro dychtivost po slovu Božím ani necítil. Aby odměnil horlivost jejich, chtěl Pán Ježíš sám všecky nasytiti. Ačkoliv pak jenom pět chlebů a dvě sušené ryby opatřili svatí apoštolé — zásobu tak malou, že sv. Ondřej, nevzpomenuv na všemohoucnost Pána Ježíše, zvolal: „Ale což jest to mezi tak mnohé“? — rukou všemohoucího Spasitele požehnaná, rozmnožila se ta skrovná zásoba tak, že dostačila k úplnému nasycení několika tisíc hladových lidí.

Zázrakem zjednal tedy Pán Ježíš lidem potravu, ne však potravu vybranou a skvostnou, nýbrž prostou, jednoduchou. Snadno mohl Spasitel Svým slovem opatřiti hladovým zástupům jídla nejchutnější, pokrmy nejvybranější, On však *jen chléb a sušené ryby* jim poskytl, aby tak nejen jim, ale i nám dal napomenutí, že *nemáme si v potravě vybírati*, že i s jednoduchými pokrmy máme býti spokojeni.

Tohoto napomenutí ať povšimnou si též mnozí mezi vámi! Mnohému zajisté není některé jídlo dosti sladké, jindy zase zdá se mu málo mastné, nebo nedosti chutné, mnohý přál by si opět pokrmy jiné, vzácnější a reptá snad, když některé obyčejné pokrmy častěji mu bývají podávány. Taková *vybíravost v jídle* zdá se býti někomu snad chybou nepatrnou, ale budeme-li o ní poněkud uvažovati, seznáte, že jest to vlastnost *velmi ošklivá a škodlivá.*

1. Vybíravost v jídle jest proto vlastností ošklivou, poněvadž vybíravé dítě:

a) *zarmucuje Pána Boha.* — Vše, co máme i co jíme, od Boha máme. Bůh zajisté zachovává úrodu na poli, Bůh dává zdraví rodičům, aby mohli pracovati a pokrmy koupiti; Bůh tedy jest dárcem každého sousta, které požíváte, každé kapky, kterou pijete. Za dobrotivost svou zasluhuje Pán Bůh, abyste mu byly vděčny. Zdali však jest vděčné to dítě, které v jídle si vybírá, které některým pokrmem pohrdá? Nikoliv, takové dítě jest nevděčné, vždyť zarmucuje a uráží Pána Boha, svého největšího dobrodince. A jako Pána Boha, tak i

b) *rodiče své* zarmucuje dítě vybíravé. — Když si vzpomenete, kterak se starají a namahají rodičové vaši, aby vám opatřili potřebného šatu, knih a jiných potřeb, i aby vám poskytli toho pokrmu, který vám právě podávají; kdo z vás chtěl by je za jejich péči a lásku zarmucovati? A přece co jiného než zármutek působí rodičům svým tak mnohý z vás, který s jídlem nebývá spokojen, který i nějaké sousto s nelibostí dvakrát obrátí, než je požije? Takový syn není zajisté ani hoden té péče otcovské, té lásky mateřské. Takový vyběráček přesvědčí se též jednou, že ten suchý chléb nebo brambor s láskou a upřímností od rodičů podaný, přece jen byl chutnější, než v chladné cizině pokrm nejdražší a nejvybranější. Pak snad bude litovati své nevděčnosti

a nelaskavosti, — kéž by však nebylo potom ku lítosti již pozdě! — Hle, jak ošklivá jest vybíravost v jídle, která nejen Pána Boha, ale i rodiče zarmucuje!

2. Avšak nejen ošklivá i *škodlivá* čili záhubná jest tato vlastnost. Neboť:

a) *působí nespokojenost.* — Jest jisto, že u některého člověka budí některé pokrmy nepřekonatelný odpor, někdo nemůže jistých pokrmů snésti a proto nechybuje, když takových pokrmů nejí. Avšak v mnohých případech jest tento odpor jenom zdánlivý nebo vymyšlený. Které dítě opravdu chce, snadno nechuť k některým pokrmům přemůže a pokrm dříve odporný bude mu jako jiný dobře chutnati. Avšak které dítě jen po lepších jídlech a lahůdkách touží a které nechuti ku prostším pokrmům v sobě nepřemáhá, takové jest často zarmouceno a nespokojeno. Tak kalí si svou vybíravostí veselé mládí a též pro budoucnost nespokojenou mysl si připravuje. Takového vyběráčka trestává někdy Pán Bůh tím, že z hladu a nutnosti přinutí ho vzíti za vděk pokrmem, kterým opovrhoval, aneb jehož ani dotknouti se nechtěl.

Při výpravě, kterou r. 1812 Francouzové do Ruska podnikli, přišel jistý francouzský poddůstojník se 12 vojíny do hospody a žádal na hospodském jísti. Hospodský podal jim černý chléb, který mu zbyl z celé zásoby. Sprostí vojínové spokojili se s podaným pokrmem, ale poddůstojník hodil černý chléb do kouta a s výhrůžkou žádal bílého. S tíží a prosením opatřil hospodský u souseda kus bílého chleba a tak poddůstojníka upokojil. Když pak pohozený černý chléb do skříně uschovával, prohodil vojín uštěpačně, že než se z bitvy navrátí, chléb ten příliš stvrdne! — Po několika nedělích vstoupil do téže hospody voják celý otrhaný a zimou skřehlý žebraje o kousek chleba. Hostinský poznal v něm hned onoho hrdého poddůstojníka, přece však z útrpnosti vykázal mu místo u teplých kamen. Po té přinesl kus černého chleba a pravil: „Znáte-li ten chléb? Bude snad trochu tvrdý, než hlad má dobré zuby“. Vojín zastyděv se chopil se dychtivě tvrdého chleba a požil ho jako největší lahůdku. — Ať vzpomene si na tento příběh ten, kdo též prostými pokrmy pohrdá, aneb je s nespokojeností a odporem požívá!

b) Vybíravost v jídle škodí dále dítěti, že *svádí je k mlsání.* — Dítě nespokojené se stravou domácí, hledí jinak svou touhu po lepším pokrmu ukojiti a kde jaký krejcar dostane, utratí jej za pamlsky nebo jiné lahůdky. Tím však nejen lehkomyslně peněz plýtvá, ale často i svému zdraví škodí, neboť jest jisto, že obyčejná domácí strava nejlépe člověku prospívá, a že pamlsky a lahůdkami již mnohý zdraví sobě pokazil. Zdaž nejedná lépe to dítě, které spokojí se s každým pokrmem a za peníze které dostane, raději něco užitečného a potřebného si pořídí?

Nuže, moji drazí, přijímejte s radostí vše, co vám rodiče k jídlu podávají a líbejte s vděčností tu ruku, jež z lásky k vám žádné práce se neleká, aby vám opatřila všeho, čeho potřebujete. Nežli však požijete pokrm podaný, vzpomeňte si též v duchu na

všemohoucího Dárce a Dobrodince svého a vroucí modlitbou Pánu Bohu za dary Jeho poděkujte! Tím stanete se hodnými dalších darů a milostí a vyplníte též slova svatého Pavla, který nás napomíná: *Buďto že jíte nebo pijete, nebo cožkoli činíte, všecko k slávě Boží činíte.* (I. Kor. 10, 31.) Amen. E. Cívka.

Neděle V. postní.

I. Slova, která nám připomíná dnešní svaté evangelium, jsou částkou delší řeči, kterou mluvil Pán Ježíš v chrámě jerulemském o slavnosti stánků. Tato slavnost nejradostnější ze všech slavností židovských, konala se na podzim v měsíci září a trvala osm dní. Po celou tu dobu zůstávali židé mimo město pod širým nebem ve stanech ozdobených zelenými ratolestmi. Proto zvaly se též tyto svátky slavnostní čili svátky — *pod zelenou.* Přebývání pod stany připomínalo židům dobu čtyřiceti let, kdy předkové jejich po vyjití z Egypta na poušti bloudili a stany za příbytek měli.

V řeči své dokázal Pán Ježíš, že jest zaslíbený Mesiáš a pravý Bůh tak jasně, že mnozí v Něj uvěřili. Jenom fariseové a zákonníci nechtěli Mu přece uvěřiti a proto pokáral je Pán Ježíš slovy: *Když pravdu mluvím vám, proč Mi nevěříte?* — A kterak zachovali se fariseové k napomenutí a pokárání Pána Ježíše? Oni Mu za to *nadávali.* Cítili v srdci svém, že zasluhují toho pokárání, ale nechtíce se ku své zatvrzelosti přiznati, byli spravedlivou výčitkou Pána Ježíše k hněvu popuzeni tak, že se odvážili Jemu nadávati.

Tak jako oni fariseové, tak bohužel i mnohé dítě, i mnohý žák jedná! Když jest ve škole nebo doma pro některý přestupek napomenut nebo pokárán, cítí sice v srdci svém, že toho zasluhuje ale nepřizná se k tomu, spíše ku hněvu jest tím popuzen a v uražené hrdosti *se zlobí*, ano často i *posmívá* a *nadává.*

Jak nevděčně a pošetile jedná žák takový! Rodiče vaši i my vaši učitelé vždy jen blaho vaše máme na zřeteli a proto ať chválíme nebo káráme, vždy činíme tak jenom ku vašemu prospěchu. Milejší a příjemnější jest nám ovšem, můžeme-li někoho pochváliti, ale když jest toho třeba, tu zase jest povinností naší napomenouti a pokárati. A dítě opravdu hodné přijímá zaslouženou chválu i hanu se stejnou vděčností a uznalostí. Doufám sice, že není nikdo mezi vámi, kdo by rodičům nebo nám za přátelské napomenutí nebo pokárání přezdíval nebo nadával, ale stejně nevděčně jedná i ten žák, který napomenutí nebo pokárání *s nelibostí přijímá*, který proto se zlobí a mračí, nebo i slovem nějakým odmlouvati se opováží.

Žádný pocestný nehorší se, když ho někdo upozorní, že sešel s pravé cesty, ale spíše poděkuje a ochotně jde tou cestou, která mu byla ukázána.

Nikdo nemrzí a nezlobí se též, když jej někdo upozorní, že má na obličeji černou skvrnu, že jest na tváři pošpiněn, naopak poděkuje a skvrnu s obličeje ochotně odstraní. Protož nemáte se i vy horšiti, když ukazujeme vám, kterou cestou k cíli svému máte kráčeti, nemáte se hněvati, když upozorníme vás, kterou skvrnu nebo chybu máte na duši své očistiti. Slyšte, kterak vás napomíná Písmo svaté: *Synu přijímej učení od mladosti své a až do šedin nalézati budeš moudrost.* Sir. 6, 18.

Kdo *s vděčnou* myslí poučení a pokárání přijímá, ten zajisté velice duši své prospívá. Neboť jako vhodíme-li sůl do vody, ihned se rozpustí a voda chuť její přijme, tak i napomenutí s vděčnou myslí přijaté, utkví v duši a blaze v ní působí; vhodíme-li však sůl do ohně rozpraská se a oheň nepřijme chuti její: tak i napomenutí s nelibostí a hněvem přijaté ničeho neprospěje a duši ni chuti, ni užitku nepřinese.

II. Fariseové a zákonníci za pokárání Pánu Ježíši nadávali. A kterak mu nadávali? Pravili, že jest Samaritán a ďáblem posedlý. — *Samaritané* byli obyvatelé města Samaří a vůkolní krajiny. Byli to pohané smíšeni se židy. Když r. 722 před Kristem dobyl Salmanassar, král assyrský, říše israelské, odvedl větší část židů do své říše, do zajetí assyrského. K zalidnění opuštěné země poslal pak král Assyrské, kteří přijali sice od židů v zemi pozůstalých víru v jednoho Boha, ale podrželi též mnohé zvyky a obyčeje pohanské. Již z této příčiny nenáviděli židé Samaritánův a nenávist tato ještě vzrostla, když překáželi Samaritáné židům ve stavbě nového chrámu v Jerusalémě tak, že říci někomu „Samaritáne“ bylo u židů největším pohaněním. —

A kterak zachoval se Spasitel k této i k druhé urážce? K první ani *neodpověděl* a jenom proti druhé, — že jest ďáblem posedlý, — *mírně a důstojně se hájil.* Tím, moji drazí, dává poučení i vám, kterak se máte chovati, když někdo vám nadává, nebo vás jinak uráží.

a) Nejlépe učiníte, když dle příkladu Pána Ježíše těch *nadávek a urážek ani si nevšimnete*, když tak klidné a mírné zůstanete, jako byste jich neslyšely. Tak nejjistěji svého protivníka zahanbíte, jeho hněv utišíte a mnohým různicím zabráníte. Jako vycházející slunce plaší temnosti, tak i tichost zapuzuje různice a sváry, praví svatý Jan Zlatoústý. A Spasitel chválí tiché slovy: *Blahoslavení tiší, neboť oni zemi vládnouti budou.* Mat. 5., 4.

Tak tichým byl v Starém zákoně král David. Když utíkal z Jerusaléma boje se nezdárného syna Absolona, potkal se s ním muž z domu Saulova jménem Semei, kterýžto házel na Davida kamením a zlořečil mu slovy: Vyjdi ze země, vyjdi muži krve! Popuzen touto podlostí řekl průvodčí Abisai ku králi: I proč zlořečí tento člověk pánu mému, králi? Půjdu a setnu mu hlavu! Ale král odpověděl mírně a vlídně: Nech ho, ať zlořečí, snad popatří Hospodin na soužení mé a odplatí mi dobrými za to zlořečení! Hle, tak klidně a tiše snesl slavný král nezasloužené urážky!

A právě svou tichostí získal si David onoho utrhače. Když vrátil se později do Jerusaléma, přišel k němu Semei a padna před králem řekl: Nepočítej mi, pane, příkoří toho dne, když jsi vyšel. A David s radostí mu odpustil.

b) Ale namítne snad někdo, kdo pak snese chladně všecky urážky, kdo zůstane klidný, když jej někdo haní nebo mu nadává? Není povinen též svou čest hájiti? Ovšem, kdo nedovede se přemoci a zapříti, aby při urážce zůstal klidný, ať se hájí, *ale ať se hájí*, jako Pán Ježíš, *mírně a důstojně*. — Kdo však na jedno špatné slovo dává deset jiných, horších, kdo malou urážku velkou splácí, ten nehájí se ani mírně, ani důstojně.

Takovou prudkostí ještě více rozdmychuje hněv protivníkův a duši svou poskvrňuje stejným těžkým hříchem.

Lépe učiní zajisté, kdož odpoví k urážkám takto: Neumíš jinak mluviti? Nevíš nic lepšího? Takovými mírnými slovy nejspíše tupitele zahanbí a zavře mu ústa hanlivá.

Nuže, učte se, moji drazí, snášeti urážky učiněné vždy s myslí klidnou a pokojnou, aneb hajte se proti nim vždy mírně a důstojně! Tak zabráníte mnohým hádkám a různicím, tak dokážete též, že jste pravými následovníky božského Spasitele, který nás napomíná k tichosti slovy: *Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.* Mat. 11, 29. Amen. *E. Cívka.*

Listy vědecké.

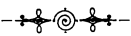

O pádu prvních rodičů.

Apologeticky uvažuje Ph. Dr. Eug. Kadeřávek, professor fak. th. na české universitě.

(Pokračování.)

Ze slov Mojžíšových a tohoto výkladu, jenž odpovídá tradici a povaze starého a nového zákona, učiňme si obraz o stavu prvních rodičů prvotním asi takto:

Jakmile první rodiče byli stvořeni, užívali údů vzrostlých a dospělých nejsouce věku dětského, nýbrž mužného; ideami sobě od Boha vlitými, kterých potřebí měli, o světě, sobě a Bohu věděli a rozumem svým sami uvažujíce pravdu dále poznávali; svobodnou vůlí po dobru bažili a na Bohu přestávali; podle potřeby schopnost řeči, sobě od Boha vštěpenou, prokazovali vyjádřujíce jí své myšlénky. K těmto darům přirozeným z pouhé lásky přidal Bůh nadbytečně dary, kterých nepožadovala přirozenosť lidská, an je uvedl do stavu nadpřirozeného, ve kterém s nimi důvěrně obcoval, ne jako s poddanými, ale jako s přátely a dítkami nejmilejšími. Tento poměr záležel v tom, že Bůh je obdaroval milostí posvěcující, která vede k nadpřirozené dokonalosti rozumu a vůle a k příslušné blaženosti, která člověka činí, pokud možno, podle řádu nadpřirozeného účastným přirozenosti a blaženosti Boží. K těmto darům nadpřirozeným připojil Bůh důsledně dary kromě přirozené, kterých nežádá nutně přirozenost lidská, které člověka zdokonalují v mezích jeho přirozenosti. Tyto záležely v tom, že Bůh žádostivost jejich zcela podrobil vůli, rozkazů rozumových poslušné, že jim slíbil nesmrtelnost těla, že je učinil pány a svými náměstky, jichž by příroda zcela poslušna byla, ovšem tak, aby svrchované panství Boha nevzalo škody. Tomuto stavu výbornému odpovídal ráj rozkoše, asi v Armenii, kde jsou prameny Eufratu, Tigridu, Arasu (Gehonu) a Kuru (Phisonu), do něhož první rodiče od Boha byli uvedeni, v něm byl strom života, jehož ovoce tělo činilo nesmrtelným, a strom poznání dobrého a zlého, jenž sloužiti měl ke zkoušce.

Co tomu říká zdravý rozum lidský?

První dva lidé, muž a žena, nemohli tak povstati, jako se nyní dítě rodí; nemohli tedy býti v takovém stavu, v jakém se nalezají děti. A dejme tomu, že by na počátku byli ve stavu dětském; jak by se byli mohli zachovati, vyvinouti a vzdělati? Taktéž máme za to, že Bůh stvořil první zvířata dokonalá, vyspělá. Konečně stvořiti člověka tak dokonalého, jak přirozenosť a potřeba káže, připadá *Bohu*, bytosti všemohoucí, velemoudré, nejdobrotivější.

První lidé nežili na počátku ve stavu divokosti. Neboť 1. jenom tehdy by byli ve stavu tom žili, kdyby se byli vyvinuli ze zvířat, tak že by se musili nazývati zvířaty vyvinutými, na vyšším stupni vývoje stojícími, než jsou ostatní zvířata. Avšak nemůže se člověk ze zvířete vyvinouti, poněvadž specificky se liší od zvířete, jak dokazuje apologie při původu prvního člověka. První člověk musí původ svůj míti ve stvořitelské moci moudrého a dobrotivého Boha samého, kterážto moc zajisté dokázati může, aby člověk povstal, jenž by odpovídal ideji, kterou má Bůh o přirozenosti lidské. A takový člověk, jakého nám líčí Mojžíš, odpovídá této ideji, kterou rozumem svým poznáváme. 2. Z tradic pohanských víme, že první člověk povstal jako člověk úplný a to dospělý, že stav prvního věku pokolení lidského byl zlatý, t. j. dokonalý ve příčině náboženské a mravní, kdežto stav následujícího věku byl méně dokonalý. 3. Dějiny vypravují, že surovosť, t. j. náboženská a mravní pokaženost následovala po vzdělanosti náboženské a mravní, které se lidé odcizili vlastní vinou a sváděním. 4. Ethnologie dokazuje, že někteří národové, ač jejich trvání je tak dlouhé, pohříženi jsou ve stavu surovosti, který nazývati chtějí mnozí přirozeným, a o nich tedy že nemá platnosti domněnka o vývoji pokolení lidského ze stavu surovosti, že není nalezen národ, který by zcela byl surovým od přirozenosti a postrádal všeliké vzdělanosti, že surovost lidská není stavem přirozeným a že vzniká odchýlením se od přirozenosti. A dejme tomu, že by pokolením lidským vládl zákon o vývoji ze surovosti ke vzdělanosti; pak by nemohl národ, jenž vzdělanosti se domohl, klesnouti nazpět do surovosti; avšak dějepis nás učí, že mnohý národ vzdělaný stal se surovým.

Dále neodporuje rozumu, že první člověk byl ve stavu nadpřirozeném. Neboť přirozenost lidská nežádá sice, aby člověk byl uveden do stavu nadpřirozeného, jenž jako pouhá milost z dobroty Boží pocházející přistupuje nadbytečně ke stavu přirozenému jej netoliko neníče, ale spíše povznášeje. Avšak rozum poznává, že takový stav není nemožný, že Bůh do něho může uvésti a člověk může do něho býti uveden; neboť stvořitelem člověka jest Bůh všemohoucí, velemoudrý a nejvýše dobrotivý, Pán svrchovaný, a ten, koho uvádí do stavu nadpřirozeného, jest člověk, jenž 1. jsa tvorem Božím, Bohu podrobeným, nemůže Jemu zapověděti anebo překážeti, když mu stav nadpřirozený nabízí, jehož 2. přirozený stav podkladem jest nadpřirozeného, jenž 3. povinen jest dar vděčně

od Boha přijati, jenž 4. působením Božím jej může přijati, jako přijati mohou nerosty, byliny a zvířata od člověka dokonalost, která jejich síly přirozené převyšuje. Dále udělením darů nadpřirozených sláva Boží ještě více na jevo vychází a člověku dostává se dobrodiní nad míru vzácného, jemu k dokonalosti a blaženosti převeliké přispívajícího. Konečně budiž na mysl uvedeno, co se vykládá ve všeobecné části apologie křesťanské o možnosti a vztažné nutnosti zjevení nadpřirozeného, přihlížíme-li ke stavu, v jakém se nalézá skutečně člověk; může-li Bůh člověka kleslého uvésti do stavu nadpřirozeného a je-li to záhodno, prospěšno a vztažně nutno, proč by jej do stavu toho nemohl uvésti, když jej stvořil s přirozeností neporušenou?

Zpráva pak Mojžíšova, ze které víme, že skutečně byl první člověk uveden do stavu nadpřirozeného, a o jejížto pravdě nepochybujeme, poněvadž jsme přesvědčeni o historičnosti a hodnověrnosti její, úvodem či introdukcí do kněh Mojžíšových dokázané, potvrzena jest tradicemi pohanskými, jež vypisují, jak důvěrně, otcovsky a přátelsky bohové s lidmi prvními obcovali, jak s nimi sdíleli své myšlénky, svá tajemství, jak je zvali k svým hostinám a lidé bohy, jak jim udíleli větší dokonalosti tělesné a duševní, jak je k sobě po smrti do svého sídla blaženého brali, jak je činili nesmrtelnými. O pravém stavu nadpřirozeném, jaký jsme usoudili ze zprávy Mojžíšovy prostě a jednoduše vypravující, nám sice nevykládají tradice pohanské, báječně vyzdobené a nesrovnalostmi, nepravdami oplývající, ale jeví se v nich přece stopy toho stavu a upomínky, zrnka pravdy.

Nejsou-li proti rozumu dary nadpřirozené, tím méně jemu odporují dary *kromě přirozené*. Neboť týkají li se ony dary duše, týkají se tyto těla, a sice 1. smyslnosti v těle, duší oživeném, své sídlo mající, 2. trvání těla, 3. poměru člověka k přírodě skrze tělo. Duše však úzce souvisí s tělem, jelikož duše a tělo, dvě podstatné části, tvoří pospolu jednu podstatu úplnou. Musí tedy vyznamenání, jehož se dostalo duši dary nadpřirozenými, odrážeti se také v těle způsobem příslušným, jaký se vyskytuje v oněch třech darech kromě přirozených. A také tradice pohanské vědí, byť i ne o všech třech, tedy aspoň o posledních dvou přednostech těla. Neboť vypravují, že v ráji byl strom nesmrtelnosti, ovšem tělesné, že někteří smrtelníci dosáhli nesmrtelnosti tělesné, že nastane jedenkráte vzkříšení těla, že mnozí smrtelníci podivu hodnou měli moc nad přírodou. A první přednost usouditi lze z prvotního stavu nevinnosti, který tradice pohanské přivlastňují prvním lidem.

Konečně ráj není zbytečným, nepravdivým přídavkem zprávy Mojžíšovy, ale nutným požadavkem rozumu, jenž z přirozeného a nadpřirozeného stavu prvního člověka poznává význam ráje: 1. historický, 2. symbolický, 3. typický. Neboť 1. maje tělo, musil první člověk někde na zemi bydleti a jsa králem přírody, jenž na zemi zastupoval Boha, musil míti ve přírodě, která ho zcela poslušna byla, příbytek své důstojnosti a svého stavu výborného hodný. 2. Jsa knězem přírody, t. j. prostředníkem mezi Bohem

a přírodou, znaje poměr přírody k Bohu, jakož i svou povinnosť prostředníka, duchovně nejen sebe obětoval Bohu, ale i přírodu, zvláště onu část její, ve které žil, aby tím způsobem se vrátila příroda k Bohu, jenž ji hlavně a přede vším k vůli sobě stvořil; a jako později zvířata nejlepší byla brána k obětování, tak i tato oběť měla býti důstojna Boha, jenž udělil člověku výborné dary přirozené a nadpřirozené, měla odpovídati výbornému stavu člověka, přirozenému a nadpřirozenému, měla prospívati člověku, měla povznášeti přírodu. Pročež příbytkem prvního člověka jest ráj. 3. Jsa prorokem, t j. typem budoucího Spasitele, jenž obnoviti měl původní stav, do něhož Bůh prvního člověka uvedl, měl žíti v ráji, který by znázorňoval blaženost poskytovanou v církvi Spasitelově jak na zemi bojující, tak v nebesích oslavené. Jako v ráji, jest v církvi strom vědění dobrého a zlého, kříž, jenž postaven jest buď ku povstání anebo k pádu, a strom života, Kristus; v církvi jest svátost oltářní, řeka moudrosti a milosti Boží, která ve čtyrech evangeliích se proudí po světě. A věru pohané znají ve svých tradicích ráj, jehož krásu a blaženost nemohou dosti ani vypsati, místo rozkošné, ve kterém lidé dříve bydleli a jež nyní jest jim uzavřeno, vysoké pohoří, horu světovou, ostrov blažených, sídlo zbožněných lidí prvních, sídlo duší spravedlivých, zahradu Hesperidek, elyseum; národové ráj hledají tam, odkud jejich předkové přišli; mnozí o čtyrech řekách mluví, jež z ráje vycházejí, a o stromu života, nesmrtelnosti.

Tedy zpráva Mojžíšova o prvotním stavu prvních lidí, sama sebou historicky hodnověrná, dostatečně jest nám zaručena rozumem a svědectvím tradic; proto jí věřiti můžeme vším právem.

V tomto dokonalém a blaženém stavu měli rodiče první, Boha co den více poznávajíce, Jej milovati, Jemu čest a slávu prokazovati. Toť úloha Boha důstojná, lidem dokonalost a blaženost zvyšující; ji měli přenésti na své potomky, jež by byli zrodili v dokonalém stavu přirozeném a nadpřirozeném. Tuto úlohu plníce v přírodě, skrze přírodu a s přírodou, jak stojí psáno, že Bůh postavil člověka v ráji rozkoše, aby jej vzdělával a ostříhal ho, měli uskutečniti úmysl, který Bůh má bytosti konečné stvořiv nejprve a přede vším k vůli Sobě, přídružně a s nutností následnou k vůli tvorům. Takto přivádějíce první lidé přírodu k Bohu, od něhož pochází a k němuž směřuje, měli se objeviti pány jejími, svrchovanému Pánu i přírody i člověka podřízenými. Za plnění této povinnosti měli býti první rodiče po jisté době života pozemského, smrti neokusivše, v nebesích odměněni. Odměnu tuto měli s nimi sdíleti jejich potomci, kteří by plozením všelikého hříchu prostým, v dokonalém stavu přirozeném a nadpřirozeném z nich byli vzešli.

Proti tomu nemůže rozum ničeho namítati, buď, že uvažuje Boha, buď že člověka, buď že přírodu. (Pokrač.)

Východní liturgie mešní.

Píše Dr. Jaroslav Sedláček, suppl. professor české university.

(Pokračování.)

III. Způsob modliteb.

Kněz obětující jest prostředníkem mezi Bohem a věřícím lidem a mluví proto při svaté oběti z pravidla s Bohem a k Bohu, kdežto přisluhující jáhen zastupuje lid a jménem lidu žádá za přímluvu, vyznává hříchy, vyslovuje touhu po spojení s Bohem a pod. V liturgii řecké obrací se však nejednou i kněz sám k lidu, vyzývá jej, aby poslechl evangelium, aby odešel ku konci, kdežto jinde to jest úlohou jáhnovou, který vyzývá lid, by se spolu s knězem modlil. U Řeků může, jako u nás, čísti evangelium jáhen; u Syrů, Maronitů a u Chaldejských jest to předepsáno knězi neb biskupovi.

Modlitby jsou buď hlasitě zpívané neb tiché; modlitby řecké liturgie, které kněz hlasitě se modlí, jsou obyčejně kratší a před nimi bývá delší tichá modlitba. Syrští naproti tomu modlí se po tichu jen krátce při pozdvižení srdce, při Sanktus, při vzpomínce živých a mrtvých, u dyptich, za to jsou jejich části zpívané delší a častější. Arménská liturgie podobá se v té příčině velice liturgii řecké, u Koptů, Ethiopů a u Chaldejských následují krátké tiché modlitby po delších hlasitých modlitbách.

V staré liturgii svatého Jakuba (dle Const. apost.) obracely se veškery modlitby k Bohu Otci; v nynější liturgii řecké a syrské jsou jen dvě modlitby kánonu k Bohu Synu, ostatní ale vesměs k Bohu Otci neb ku Nejsvětější Trojici obráceny a proto jmenují v závěrku, v tak zvané ekfonesis všechny osoby Nejsvětější Trojice. Obyčejně se dí: *A tobě náleží veškerá sláva Otci, Synu a Duchu Tvému Nejsvětějšímu, dobrému a oživujícímu, nyní i vždy i na věky věkův.* Svatý Basil má při vlastnostech Ducha svatého ještě: *stejné podstaty jsoucí*; Syrští: *jemuž náleží klanění* (adorabili) *a jenž s Tebou téže jest podstaty.* U Řeků i tiché modlitby končívají hlasitou ekfonesí.

V liturgiích lze znamenati rozdíl v pojmenování svatých obětních částí před a po proměnění. V liturgii řecké i arménské jmenuje se hostie před proměněním „*svatý chléb*“ a stejně i Tělo Páně se nazývá. U Syrských zovou hostii nejprvé „*chlebem tajemství*“ râzê neb i bukrâ (Nestor. tolik co prvorozený), po proměnění dí zřejmě paghrâ (tělo) a zapovídali patriarchové jejich, aby se nejmenovalo, jak někteří chtěli, prostě „chlebem nebeským“. Víru v pravou přítomnost Pána Ježíše v Nejsv. Svátosti dosvědčuje i ta okolnost, že se v koptické a v ethiopské liturgii nalézají po proměnění slova, jež pronášel věřící lid: „*Amen, Amen, Amen. Věříme a důvěřujeme a chválíme Tebe, Bože náš: toto jest v pravdě*

Tělo Tvé; *Amen*"! Tak potvrzoval lid i u Řeků víru v Nejsvětější Svátost i před vzýváním Ducha svatého, jak později ukážeme.

V řecké liturgii jest zvykem, že krátce před proměněním drží kněz hostii na paténě se nalézající uctivě a pozorně nad hlavou jáhnovou; lid se při té příležitosti nevědomky klaníva částem dosud neproměněným, což sněm Florentínský zavrhoval. Zvyk tento dokazuje též, že když lid se klaní před konsekrací svaté hostii, tuto úctu vzdávati chce Tělu Páně, v jehož přítomnost pravou věří. Modlitby po proměnění a při přijímání to ještě více potvrzují.

(Pokrač.)

Z oboru právního.

Účinek legitimace nemanželsky zrozeného dítka na dosažení domovské příslušnosti nezávisí neboli není podmíněn opravou matriky narozených.

Nález správního soudu ze dne 3. června 1893. č. 1654.

František Flossmann, — o jehož domovské právo jest spor — byl *původně zaznamenán v matrice* farního úřadu Schörflingského jakožto *nemanželský* syn Antonie *Maierovy*, narozený dne 8. května roku 1852.; — výnosem cís. král. hornorakouského místodržitelství ze dne 18. dubna 1891. č. 5544. bylo svoleno, aby při matričním aktu řečeného dítka bylo vepsáno:

1. V rubrice „*otec*": „*Flossmann* Václav Klem., nádenník ve Stříbře č. d. 45., manželský syn zemřelého Václava Flossmanna, pekaře ve Stříbře, a Kateřiny roz. Krieschovy," a

2. že František *Flossmann* pozdějším čili následným sňatkem, v nějž rodiče jeho dle oddaciho listu farního úřadu Stříbrského spolu vešli dne 19. února 1860., byl *legitimován*.

Když pak vznikl spor, *kam* tento František Flossmann *přísluší*, rozhodla *první instance*, že přísluší do *Stříbra*. Z tohoto však obec Stříbrská se *odvolala* k cís. král. místodržitelství českému; leč toto výnosem ze dne 12. května 1892. č. 127309 *potvrdilo* nález první instance, dle něhož František Flossmann, roku 1852. narozený, má domovské právo v městě Stříbře, a sice na základě toho, že purkmistrovský úřad obce Stříbra dne 8. října 1891. č. 3073. potvrdil, že Václav Klem. Flossmann *v ten čas, kdy se ženil, t. j. 19. února 1860., měl ve městě Stříbře právo domovské.*

Do toho si obec Stříbrská *stěžovala*; leč správní soud nálezem ze dne 3. června 1893. č. 1654. stížnost tu *zamítl* jakožto neodůvodněnou, a to z těchto příčin:

V rozhodnutí, do něhož si stěžováno, není nic protizákonného. Dle §. 161. ob. zák. obč. *nastupuje účinek legitimace*, totiž že legitimované dítko počítati jest mezi manželské (pořádné) *ihned jako přímý, bezprostředný následek sňatku*, a důsledek tento nikterak *není podmíněn předcházející opravou matrik.*

Dle toho byl František Flossmann již dnem sňatku svých rodičů, t. j. dnem 19. února 1860., legitimován a dle §. 36. cís. patentu ze dne 24. dubna 1859. ř. z. č. 58. ihned stal se příslušným do Stříbra, poněvadž otec jeho tím časem, jak přiznáno, do Stříbra příslušel.

Tvrzení stížnosti, že účinek legitimace počíná teprve tehdy, kdy matrika byla opravena, není zákonem ospravedlněno, jako i pojem legitimace a její účinků dle civilního práva posuzovati jest.

Odvolávání se stížnosti na §. 44. lit. *c*) jest nemístno, poněvadž v tomto případě vůbec nejde o změnu domovského práva otcova, a František Flossmann provdáním čili *sňatkem matky své ihned nabyl vlastnosti dítka manželského* (pořádného), tudíž tento případ nelze již podřaditi §. 44. odst. 3. lit. *c*).*)

(Budw. XVII. č. 7297.) Václav Kocián.

Při stanovení počtu žactva za příčinou zřízení veřejné obecné školy spolu vpočítati jest i ty dítky školou povinné, jimž povolena byla úleva docházky školní. — Při určování vzdálenosti za účelem zřízení školy rozhoduje jedině, jak vzdáleno jest bydliště školou povinných dítek od školy.

Nález správního soudu ze dne 30 června 1893. čís. 2323.

Obci Natternbachu bylo rozhodnutím c. k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 7. července 1892. č. 10604. nařízeno, aby zřídila samostatnou jednotřídní obecnou školu ve Sv. Sixtu.

Do tohoto rozhodnutí stěžovala si obec Natternbach správnímu soudu a snažila se ve stížnosti této dovoditi, že výše citované ministerské nařízení se zákonem se nesrovnává proto, poněvadž:

1. *potřebného počtu 40 dítek dle pětiletého průměru zde není*, a 2. *osady, o něž jde, nejsou od své školy vzdáleny 4 kilometry* a pak že vyměřené vzdálenosti jsou nesprávny. —

Na odůvodněnou prvního oddílu stížnosti obzvláště na to se odvoláváno, že při analogickém upotřebení § 11. novelly říšského zákona školského ze dne 2. května 1883. ř. z. č. 53. na ony žáky a žákyně posledních dvou let (13. a 14.), kterýmž dle §. 21. povolena byla úleva docházky školní, při pětiletém průměru nemělo býti vzato zřetele.

Správní soud nemohl však tomuto názoru přisvědčiti. Odstavec 1. hornorakouského zákona o zřizování škol ze dne 23. ledna r. 1870. zemského zákonníka č. 11. ustanovuje, že veřejnou obecnou školu všude tam zříditi jest, kde nalezá se v jediné neb několika osadách a samotách v obvodu jedné hodiny ležících, celkem dle pětiletého průměru nejméně 40 dítek školou povinných, jež musejí choditi

---

*) Tímto nálezem potvrzen jest výnos minist. vnitra ze dne 20. února 1871. č. 299., jenž zní: „Za dobu, kdy se legitimace stala, pokládán den, kterého nemanželští rodiče ve sňatek vešli.“

do školy přes 4 kilometry vzdálené. Jak stížnost sama přiznává, zemský zákon mluví jenom o *dítkách školou povinných.* Poněvadž pak dle § 21. novelly říšského zákona školského povinnost choditi do školy trvá až do ukončeného 14. roku věkového, a tedy u dítek dvou posledních let (13. a 14.), jimžto povolena po zákonu přípustná čili možná úleva docházky školní, povinnost choditi do školy tím ještě není zrušena, jest zřejmo, že i tyto školou povinné dítky při sčítání neboli stanovení počtu žactva spolu vpočítati jest.

Ustanovení § 11. novelly říšského zákona školského z r. 1883., že při určování počtu učitelů na dítky právě uvedené nemá býti vzat zřetel, jest ustanovením výjimečným jen v tomto specielním případě platným a tedy nelze analogicky užiti neboli vztahovati ho na případ, o nějž tu běží.

Na odůvodněnou druhého dílu stížnosti obzvláště vytýkáno, že vzdálenosti nesprávně byly vyměřeny, poněvadž měřeno bylo od jednotlivých domů, kdežto dle stížnosti měřiti se má od středu každé osady. — Správní soud nemohl ovšem toto tvrzení stížnosti, že vzdálenost od středu jednotlivých osad měřiti jest, uznati zákonitě odůvodněným, poněvadž rozhoduje zde jedině vzdálenost bydliště školou povinných dítek od školy a tedy přijde na to neboli rozhoduje, jak daleko domy, o něž jde, jak od staré tak i od nově projektované školy jsou vzdáleny. V této příčině však nebylo lze uznati, že úplně bylo objasněno, jak vlastně věci se mají, nýbrž že šetření bylo nedostatečným a to z těchto důvodů:

Pokud zvláště se týče osady Ederské, vyměřena jest dle protokolu komise ze dne 31. července 1891. vzdálenost z obce sv. Jiljí od domu číslo 6. na 4060 metrů, od čísla 4. na 4500 metrů. Jak veliká však jest vzdálenost ostatních domů (dle repertoria hornorakouského má ves Edern 9 domů), vyšetřeno nebylo; ježto však předpokládati lze, že i v ostatních domech jsou dítky školou povinné, mělo se tak státi (t. j. měla býti vzdálenost vyměřena).

Vzdálenost obce Ederské od nově projektované školy ve sv. Sixtu nebyla vůbec vyměřena. Dle přehledu, přiloženého ku protokolu ze dne 27. listopadu 1888., jest prý vzdálenost z Edern od domu čís. 2. a 4. do sv. Jiljí 5 kilom. = 50 minut, do sv. Sixtu 5 kilom. = 30 minut. Poněvadž bez podrobnějšího odůvodnění nějakými zvláštními poměry krajinovými (Terrain-Verhältnisse) při stejné a téže vzdálenosti rozličný udán čas, jehož třeba na cesty do zmíněných obcí (50 min. do sv. Jiljí a 30 min. do sv. Sixtu), zřejmo, že tyto položky neboli toto vyměření nemůže býti příslušným základem, dle něhož by možno bylo rozhodnouti; a totéž platí i co se týče ostatních domů obce Ederské. Poněvadž pak v osadě Ederské dle pětiletého průměru jsou 3 dítky školou povinné, nabývá otázka vzdálenosti bydlišť této osady významu rozhodujícího. Při tom nelze nepodotknouti, že dle zprávy řiditelství školy ve sv. Jiljí ze dne 4. listopadu 1888., z obce Ederské je prý blíže do sv. Jiljí nežli do sv. Sixta.

Stejným způsobem měla býti vyměřením zjistěna též vzdálenost domů ostatních osad, kde jsou dítky školou povinné, jak

od obce, kam až posud do školy chodily, tak i od školy nově projektované — jestliže nade vši pochybu není jisto, že obec některá buď blíže nebo dále jest nežli 4 kilom. a jestliže všemi účastníky neboli interessenty výslovně nebylo to uznáno, — a žádnou měrou nebylo spokojiti se neboli přestati na tom, aby základem rozhodnutí bylo určení vzdálenosti dle pochůzky nebo výkazu místní vzdálenosti, při čemž mimo to nebyl vzat zřetel na všecky domy, v nichž bydlejí dítky školou povinné, nýbrž jen na některé z nich.

K tomu, co uvedl zástupce ministerstva při veřejném ústním líčení, totiž, že v ministerském rekursu proti vzdálenostem, jak uvedeny byly zejmena u obce Ederské, ničeho již nebylo vytýkáno, sluší podotknouti, že v rekursu ministerském do zřízení školy všeobecně si stěžováno, a tudíž každou měrou bylo na ministerstvu zkoumati, zdali jsou tu zákonité podmínky, aby škola byla zřízena.

Poněvadž konaným šetřením žádnou měrou, jak žádoucno a potřeba bylo, nebylo zjištěno, že v osadách, o něž jde a jež v obvodu jedné hodiny se nalezají, dle pětiletého průměru jest nejméně 40 dítek, jimž choditi jest do školy přes 4 kilometry vzdálené, *bylo nutno rozhodnutí, do něhož si stěžováno, zrušiti.*

(Budw. XVII. č. 7347.) Vácslav Kocián.

Posudky literární.

Die Tridentinische Ehevorschrift. Von Dr. Fritz Fleiner, Privatdozenten des Kirchenrechtes an der Universität Zürich. — Leipzig, 1892. Preis: 2 Mk., Seit. 93. Kl. Oct. (Posuzuje Dr. Josef Tumpach, suppl. professor čes. university)

Chtěje státi se soukromým docentem církevního práva na universitě Curišské, napsal Dr. Fleiner r. 1892. pěknou habilitační práci, zvoliv si za thema pojednání o tak zvané „formě Tridentské“ (— forma Tridentina —), stanovené na koncilu Tridentském v sed. XXIV. C. 1. („Tametsi“) de reform. matr., o látce to zajisté velmi důležité, jež proto také již často byla předmětem četných statí a publikací různých auktorův. Než tento Fleinerův spisek není snad nějakým všestranným objasněním tohoto pro právo církevní i pro život společenský tak velevýznamného dekretu, nýbrž je spíše věnován hlavně jen pojednání o závaznosti jeho jakož i o podmínkách závaznosti té, kterémužto úkolu svému vyhovuje též zcela řádně.

Jak známo, učiněna závaznost dekretu toho odchylně od jiných všeobecných zákonů církevních závislou na promulgaci jeho v jednotlivých farnostech (— závaznost počíná 30 dní po první promulgaci —); i vykládá tudíž pan auktor jasně a přesně, že, má-li promulgace tato přivoditi závaznosť zmíněného dekretu, musí se státi ve farních kostelích jednotlivých farností, dále pak že musí býti decretum to promulgováno jakožto ustanovení koncilu Tridentského a nikoli jen jako nařízení biskupské nebo

synodální, a konečně že promulgace ta díti se musí od duchovního správce z nařízení biskupova, tak že, kdyby farář sám o své ujmě ji předsevzal, závaznosti formy Tridentské pro onu farnost by nepřivodila. Při této příležitosti hájí pak též pan auktor ve shodě s P. Wernzem S. J. oproti Zitellimu a Leinzovi náhled, že biskupové ani teď nepotřebují žádného zvláštního dovolení se strany Apoštolské Stolice, chtěli-li by dáti decretum Tridentinum ve farách své dioecese publikovati, a to proto, poněvadž mandatum koncilu Tridentského, ačkoli přede vším a přímo dotýká se biskupů doby tehdejší, nikterak nevylučuje biskupů příštích, nýbrž i těmto platí (– viz str. 5. pozn. 13. a str. 6. —); naproti tomu však staví zase Dr. Fleiner na str. 21. nn. oproti Wernzovi, jakož i Braunovi, Schultemu a Gasparrimu tvrzení, jakoby pouze obyčejovým právem zavedené zachovávání formy Tridentské nepůsobilo téže závaznosti jako prohlášení její buď ústní nebo písemní, dodávaje že z této observance obyčejové může sice povstati právní praesumpce v tom, že forma tridentina v té či oné farnosti opravdu prohlášena byla, byť i o tom písemních dokladů nebylo, ale prohlášení samého, že observance ta nahraditi nemůže a toto tvrzení své opírá o ty důvody, jednak že Tridentinum (l. c.) výslovně mluví o publikaci a vysvětlení capitis „Tametsi“, a pak že prý nepostačí li ku přivodění závaznosti dekretu toho prohlášení jeho, učiněné farářem bez příkazu biskupova, tím méně k tomu postačiti může uvedení jeho do praxe pouze věřícími — lidem, při čemž i rozhodnutí s. C. C., jež jmenovaní spisovatelé pro opačné tvrzení své uvádějí, vykládá v ten rozum, jakoby i s. C. C. v nich toliko totéž tvrdila, co i on sám hájí, že totiž toto obyčejem zavedené zachovávání formy Tridentské může býti právní praesumpcí pro skutečné její prohlášení.

Dále pak jedná již též pan spisovatel velmi pěkně o závaznosti formy té pro manželství haeretikův a manželství smíšená (str. 31. nn.), a tu již ovšem promlouvati je mu nutně i o deklaraci Benedikta XIV. „Matrimonia“ ze dne 4. list. 1741. ve příčině akatolických a smíšených sňatků v Belgii a Hollandsku, což činí v ten spůsob, že s Leinzem a jinými hájí náhledu, že declaratio ta není žádnou dispensí od formy Tridentské, oběma zemím danou, jakož tvrdí mimo jiné i Schulte, nýbrž pouhým autoritativním prohlášením Apoštolské Stolice, že forma Tridentina akatolíků tam opravdu neváže, protože se nedá dokázati, že by tam tato kdy před revolucí řádně byla prohlášena a tak i po té také akatolíky vázala, kdežto naopak jisto je, že manželství jejich bez formy Tridentské uzavřená v Belgii za platna byla pokládána; toho ovšem nepopírá, že pro jiné země, na něž později tato declaratio Benedictina rozšířena byla, dispensí opravdu je, protože tam forma Tridentina řádně prohlášena byvši závaznou byla. (Viz str. 43. nn.) —

Co ku konci ještě pan auktor de parocho proprio dle práva církevního obecného praví, je s dostatek každému odjinud známo. Opravdu pak zaslouží kniha tato, tak pěkně a s pilným i hojným použitím bohaté literatury předmětu, o němž jedná, se týkající, vřelého doporučení. Úprava její je vkusná, ale cena zdá se býti trochu přehnanou.

Dopisy sv. učitele církevního Alfonsa Marie de Liguori.

Posuzuje Dr. Jan Nep. Soukup, professor bohosloví v Králové Hradci. (Pokračování.)

Alfons Maria de Liguori řídil a spravoval svou kongregaci jako „rector major“ od její počátku až do *r. 1762*, v kterémž papež Klement XIII. učinil jej *biskupem* v St. Agatha de' Goti. *V té příčině dí* k bratru svému: „Rozkaz sv. Otce, bych z poslušnosti přijal biskupství, tak mne poděsil, že jsem byl jako omámen, když jsem si vzpomněl, že mi jest opustiti družinu, v níž jsem po třicet let živ byl... Vy se radujete a já jen pláču. Odkud to, že na můj vysoký věk břímě biskupské složeno bylo? Bůh zajisté chce ze mne v posledních letech života mého mučenníka míti; staniž se jeho nejsvětější vůle“! [11]) Správu kongregace podržel Alfons též po celou dobu třináctiletého biskupování. [12]) Ani tehdáž nepřestal býti horlivým missionářem; kdykoli se konaly někde svaté *missie*, alespoň jedenkráte k nim dojel a hlavní kázání míval. „Zamýšlím na všech místech — alespoň jednou slavnostní kázání míti, popřeje-li mi Bůh zdraví. Na slově vrchního pastýře spočívá vždy větší požehnání“. [13])

Jako biskup žil Alfons v domácnosti zcela jednoduše, a všelikou píli věnoval povznešení diecese jak v příčině posvátné vědy, tak dobrých mravů, tak i v příčině podporování chudiny. Že ve své diecesi neměl na růžích ustláno, viděti jest z listu k duchovnímu otci Ondřeji Villani, kdež takto volá: „Proste Boha za mne ubohého, vysíleného starce, kterýž stále zápasiti a bojovati musí v nesnadném a těžkém úřadě biskupa v sv. Agathě, kdež jest tolik zastaralého zla... [14]) Že tu i tam narazil na odpor, patrno ze slov: „Dovídám se, že někteří lidé proti mně jsou popuzováni; znáte-li toho štváče, jenom mu řekněte: Dokáže-li to, by se mi odňalo biskupství, že ho štědře obdaruji“. [15]) Nedbal toho, ale seč byl povstával proti zlořádům, ať se ukázaly kdekoli. I pomoci světských vrchností dovolával se proti podezřelým jedincům; na knihkupectví, jež bezbožecké a špatné knihy šířila, u vlády stížnost si vedl. Tou příčinou měl nejenom mnoho protivníkův, ale i odpůrců a nepřátel, kteří ústně i písemně si ulevovali. Bránil se proti nim častěji, ale vždy mírně. „Pověz mi“, tak píše jednomu duchovnímu v Neapoli, „která pak diecése jest bezvadná? Činím se, co jen mohu; avšak žádná země není bez trní a hloží; sotva že se jedno vyseklo, již raší nové! Není možná, aby se člověk ubránil všem těm útokům; dosti na tom, jenom když Bůh si do mne nestěžuje; jinak mi jest toto pokoření mé i s prospěchem duševním“. [16]) Jakkoli byl přesvědčen, že vlastní bezúhonnost a příkladnost, jakož i živé slovo a rozumná výmluvnost divy činí, přec jen i k peru sahal, a dobrým písmem a tiskem opatrně a zvolna, ale srdnatě zlých zvyklostí vypleňoval. Těžko ovšem mravy lidu pojednou změniti; ale nedělejme nic, to teprv bude zle. (Pokr.)

[11]) List 364. [12]) Ku pomoci měl generálního vikáře P. Ondřeje Villaniho. [13]) List 377. [14]) L. 436. [15]) 402. [16]) L. 624

Listy homiletické.

Neděle IV. po Velikonoci. *)

O vnitřním přímém působení Ducha Svatého.

„Zdaliž nevíte, ... že Duch Boží přebývá ve vás.“ I. Kor. 3, 16.

Čím blíže přicházíme k hodu svatodušnímu, tím častěji a určitěji ozývá se ve sv. evangeliích utěšená připověď Páně, že apoštolům pošle Ducha Svatého. Také v dnešním evangelium Pán Ježíš výhradně o Duchu Svatém mluví a mnohonásobné účinky jeho ve světě popisuje. Nazývá Ho Utěšitelem, praví, že bude světu trestajícím soudcem a na konec Duchem a Učitelem pravdy Jej jmenuje.

Duch Svatý, Pánem Ježíšem přislíbený, působí doposud mezi námi; působí v Církvi, kterou posvěcuje a spravuje; působí v duších našich podobně, jako působil v apoštolích, skrze nadpřirozenou milost. — Duch Boží jest zdrojem všeho duchovního života ve světě. On oživuje Církev, aby byla živým a svatým tělem Kristovým; on oživuje i nás, abychom živi býti mohli v Bohu na věky. Svatý Pavel volá: „Zdaliž nevíte, že chrám Boží jste, a že Duch Boží přebývá ve vás“? I. Kor. 3, 16. Hle, tu slyšíme určitě, že Duch Svatý přebývá, t. j. působí, účinkuje v nás mocí neviditelnou sice, ale jistou a nepopíratelnou. Ó kterak tudíž je žádoucno, ba potřebno pro nás, abychom toto vnitřní, přímé působení Ducha Svatého v našich duších dobře poznali! Rozjímejme o něm dnes na základě nedělního svatého evangelia. —

Pojednání.

„Ven ze škol vyženou vás, ano přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, že by tím službu prokazoval Bohu“. Jan 16, 2. Tak mezi jiným po večeři poslední mluvil k apoštolům Pán. Ó jaká to smutná vyhlídka pro vás, učenníci

*) Viz: Výklady Sušilovy.

Kristovi, tak smutná, že nad ní celí jste ztrnuli a pro bolest na dobro přeslechli jste slova Mistrova: *„Jdu k tomu, kterýž mne poslal“*. Laskavě vám proto domlouvá Pán, řka: „Že jsem tyto věci mluvil vám, zármutek naplnil srdce vaše, a žádný z vás neptá se mne ani: Kam jdeš“?

Učenníci pro veliké hoře a pro strach před pronásledováním zapomněli se ptáti Pána Ježíše: Kam jdeš? — My, drazí přátelé, nikdy ani v zármutku ani v radosti nezapomínejme často a často tázati se sami sebe: Kam jdu? Blaze nám, můžeme-li při všem, co činíme, odpovědíti sobě s Pánem Ježíšem „Jdu k tomu, kterýž mne poslal. Jdu k Otci“. — Jsme stvořeni a na svět posláni od Boha pro Boha. Bůh jest naším začátkem a má býti také naším cílem a koncem posledním. K Bohu do života věčného vede nás jenom jedna cesta. Kristus Pán zřetelně nám ji ukázal, řka: „Chceš-li do života vjíti, zachovávej přikázání“! Mat. 19, 17. — Žalmista Páně maje na mysli štěstí všech věrných plnitelů zákona Božího, volá: „Blahoslavení neposkvrnění, kteříž chodí v zákoně Hospodinově“! Žalm 118, 1. Patříme i my, drazí přátelé, k těmto blahoslaveným? Neuchylujeme se leckdy od zákona Božího ať v jedné nebo druhé věci? — Čtvrtá kniha Mojžíšova (kap. 22.) vypravuje nám, že Balak, král moabský, boje se Israelitů, poslal si pro Baláma věštce, aby přišel a zlořečil lidu Israelskému. A Balám vstal ráno a osedlav oslici svou, ubíral se ke králi. Na cestě zastavil ho anděl s dobytým mečem, řka: „Jáť jsem přišel, abych se protivil tobě. Nebo převrácena jest cesta tvá a mně odporná“. I zvolal Balám: „Zhřešil jsem“ — a byl hned hotov vrátiti se domů. — Kdo nám, drazí přátelé, se protiví a nás zastavuje, když někdy na cestu převrácenou a Bohu odpornou dáti se chceme? Není to anděl, ale sám Duch Svatý, jenž v takové chvíli hlasem svědomí volá k nám: „Převrácena jest cesta tvá a Mně odporná! — Umiňme si, že vždycky tohoto vnitřního hlasu Božího poslouchati chceme, volajíce se Žalmistou: „Přisáhl a uložil jsem ostříhati soudů spravedlnosti Tvé, t. j. přikázání Tvých, Hospodine! Žalm 118, 106. —

Ovšem bez překážek a bez namahání tato cesta k Otci není. A člověku slabému a nestálému je nutně třeba útěchy a posily, aby na těžké cestě nezemdlel a neklesal. Také apoštolové jí potřebovali v nastávajících protivenstvích. Pán Ježíš nechtěl jim tajiti, co odporného na ně čeká ve světě; odkryl jim pravdu, ačkoli odstrašovala příkrostí svou, aby věděli, co jim chystá svět. Ale pro útěchu měli věděti též, co jim chystá Bůh; měli věděti, že Otec i Syn vlastního Ducha Svého pošlou jim za Utěšitele a Pomocníka. Aby však slíbený Utěšitel mohl učenníky těšiti a síliti svou milostí, musil Ježíš Kristus, jako Vykupitel náš, onu milost nejprve lidem zasloužiti Svým utrpením, Svou smrtí a Svým slavným odchodem k Otci. Tento odchod Páně byl tudíž všem nám prospěšný, ano nutně potřebný, protože bez vykoupení není žádného posvěcení pro člověka.

Tento smysl leží v slovech Páně: „Já pravdu mluvím vám; prospějeť vám, abych Já odešel; nebo neodejdu-li, nepřijde Utěšitel k vám; pakliť odejdu, pošlu Ho k vám.“ — Nuže Kristus Pán odešel, a proto Duch Utěšitel přišel. Přišel, a s Ním požehnání, jež jak jarních větrů vání, jako rosa nebeská všemu vznik a radost dá. Hned jak přišel, ukázal na apoštolích Svoji potěšující moc; strach a malomyslnost z nich sňal, nadšeností a silou je prostoupil, ba radostí je naplnil, když jim bylo dáno „trpěti pohanění pro jméno Ježíše“. Skut. ap. 5, 41.

Moji nejmilejší! potěšující a posilující moc Ducha Utěšitele i nám slovem Božím na jisto je zaručena; i pro nás je pohotově na cestě naší k Otci. Jenom za ni prosme; „Ducha dobrého dá Bůh těm, kteříž Jej prosí“, řekl Pán (Luk. 11, 13.), a pak často a hodně přijímejme svaté svátosti; jen k tomu je Pán Ježíš ustanovil, aby skrze ně milost Ducha Svatého nám se udělovala.

Tomu, kdo srdce má přístupné, je Duch Svatý Utěšitelem; člověku však, jenž před Ním srdce tvrdošíjně zavírá, jest trestajícím soudcem. Řekl o Něm Pán Ježíš: „A když přijde, trestati bude svět ze hříchu, že nevěřili ve Mne, — a ze spravedlnosti, že jdu k Otci, a již neuzříte Mne, — ze soudu pak, že kníže tohoto světa již jest odsouzeno“. Předpovídá zde Pán, kterak Duch Svatý skrze apoštoly a jejich nástupce zjedná Mu před světem slavné zadostučinění. Praví totiž: Až Duch Svatý vylije na vás světlo Svoje, budete Mi svědky až do končin země a Duchem Svatým jsouce vedeni, dokážete světu vy i nástupcové vaši, 1) že nevěřiti ve Mne jest těžkým hříchem, 2) že Já spravedlivý a svatý dobrovolně jsem umřel a k Otci odešel pro ospravedlnění vaše, a 3) že kníže tohoto světa, duch tmy, Mnou jest přemožen a moc jeho zlomena. —

Tenť jest onen trojnásobný soud, jejž Duch Svatý skrze pravou Církev podnes koná na odpůrci Pána Ježíše. Jeho působením víra Kristova, spravedlnost Kristova a moc Kristova poráží nevěru, nespravedlnost a moc zlého ducha. Lidé zlí nejednou vzpírají se proti tomuto vítězství pravdy a milosti; ale nesvedou ničeho. Moc Ducha Svatého větší jest než nepřátelská moc temnosti; a proto věc svatá, byť i na chvilku zastíněna byla, konečně přece jen vždycky musí obdržeti vrch. —

Nikdy snad tma a zloba proti Kristu Pánu tak se nevzepřely jako za času císaře Juliana ve 4. století. Panovník tento všech prostředků užil: vzdělanost řeckou na pomoc zavolal, moc a slávu císařského purpuru na to nasadil, všecky pokryté i zjevné odpůrce jména Kristova v jeden mocný šik seřadil, jen aby křesťanství zničil a náboženství pohanské i židovské z úpadku povznesl. A jaký byl onoho prudkého boje konec? Císař poznával konečně, že všecko jeho úsilí je marné; rozmrzen nezdarem pustil se do války proti Peršanům. Ve ztracené bitvě nepřátelským kopím jest proklán; umíraje krev z rány tekoucí do hrstě zachytiv vymrštil ji proti

nebi řka: „Zvítězil's Galilejský“! — Hle, tak vyznává odsouzené kníže světa porážku svou! A tak vždycky se dělo a děje.

I dnes lidé mnozí a mnozí staví se proti Pánu Kristu, zavrhují jeho víru, spravedlnost i moc a chtějí oblažiti svět svou osvětou t. j. nevěrou, svou prý „čistě lidskou“ mravovědou a neobmezenou mocí státní. Bude tím oblažen svět opravdu? Ó moji drazí, mnohonásobné zlo, které společnost lidskou hněte a v každém ohledu bídnou a nešťastnou ji činí, dokazuje, že lidstvo bez Krista šťastno býti nemůže a nebude. Hle! již v tom vidíme onen trestající soud Ducha Svatého. Vlastní naší bídou usvědčí a trestati bude Duch Svatý svět ze hříchu, ze spravedlnosti a soudu. Až míra neštěstí se naplní, pak zvolají národové kajicně: „Zvítězil's Galilejský!“ Ano zvítězilo jsi a vítěziti budeš věčně, Ty Světlo z Galiley vzešlé! Lekajíce se soudu Ducha Svatého, v živé víře k Tobě lneme, v Tobě svoje ospravedlnění kajicně hledáme, Tvé moci rádi se podrobujeme! —

Těchto budoucích osudů světa arciť nemohli tušiti učenníci Páně, poněvadž Duch Svatý dosud jim nebyl dán. Proto jim řekl Syn Boží: „Ještě mnoho mám mluviti vám, ale nemůžete snésti, pochopiti nyní. Když pak přijde ten Duch pravdy, naučíť vás všeliké pravdě; nebo nebude mluviti sám od sebe, ale cožkoli uslyší, bude mluviti, a co přijíti má, zvěstuje vám. Onť Mne oslaví, nebo z Mého vezme a zvěstuje vám. Všecko, cožkoli má Otec, Mé jest; protož jsem řekl, že z Mého vezme a zvěstuje vám“. — Těmito slovy popisuje Pán Ježíš působení Ducha Svatého jako Učitele pravdy. Bůh jest pravda, o které vece Žalmista, že zůstává na věky. Žalm 116, 2.

Duch Svatý pak, jsa s Otcem i Synem jeden Bůh, nemůže lidem na mysl dávati, leč pravdu, a to pravdu ne nějakou novou a cizí, nýbrž tutéž, která Otci, Synu i Jemu, jako všecky ostatní věci jest společná. Je to tudíž tatáž pravda, kterou Bůh skrze Ježíše Krista nám zjevil. Pravdu tuto apoštolům a jich nástupcům v úřadě stále připomínati, ji celou a čistou v Církvi zachovávati, jest úlohou Ducha Svatého. Úlohu svou na oslavu Krista, prvního Učitele pravdy, koná Duch Svatý takto: On vnitřním vlivem svým zvláštní pomocí svou chrání před poblouzením všecky ty, kdo vedle úřadu svého Kristovo učení víry a mravů nám hlásají a vysvětlují; jsou to: biskup římský, sv. Otec, jakožto nejvyšší hlava a učitel Církve, a biskupové s ním sjednocení. Zvláštní této pomoci a ochraně Ducha Svatého říkáme neomylnost církve. — Teď neomylnosti rozumíme dobře a víme, že to není lidem připisovaná božská vlastnost, ale že je to pomoc a milost Ducha Svatého Církvi vyučující propůjčená. Jen za této ustavičné pomoci Jeho jest Církev naše, jak ji svatý Pavel nazývá „sloupem a utvrzením pravdy“, a lidé s plnou jistotou mohou hledati a nalézati v ní čistou a celou pravdu Bohem zjevenou. V radostné této jistotě volá svatý Irenaeus: „Kde Církev, tam Kristus; tam jest i Duch Svatý; Duch však původce jest pravdy“. Adv. haeres. l. 3. c. 24.

Pán Ježíš nazval pravdu a milost Svou pokladem skrytým v poli. Bohu díky! My dnes stopujíce působení Ducha Svatého poznali jsme ono pole výborné, kde drahocenný poklad onen pro duše své hledati máme. Je to Církev katolická. Nuže jednejme podle poznání svého. Chtějíce ujíti trestajícímu soudu Ducha Svatého hledejme útěchu a pravdu Jeho v pravé Církvi Kristově. Církev jsouc neustále Duchem Svatým osvěcována a opatrována, buď naší těšitelkou i učitelkou v životě, aby bezpečně dovedla nás k Tomu, kterýž nás poslal, k Otci našemu v nebesích. Amen.

Jan N. Řehák, děkan v Opočně.

Neděle V. po Velikonoci.

Jak povstaly průvody prosebné a proč Církev je všeobecně zavedla.

„Eliáš opět se modlil a vydalo nebe déšť a země dala úrodu svou“.
Jak. 5, 18.

Církev svatá pořádá v těchto třech dnech před na nebevstoupením Páně prosebné průvody. Ze všech farních chrámů katolického světa vycházejí zástupové věřících se svým duchovním pastýřem, jdou do polí, do milé přírody, obracejí zraky k nebesům, vztahují sepjaté ruce k výsostem a ze stísněných prsou ozývá se úpěnlivá prosba, aby dobrotivý Bůh *úrody zemské dáti a zachovati ráčil.* Obzvláště letos, kdy po neúrodném roce nedostatek a bída náš venkovský lid svírá, daleko vroucněji jest nám se modliti a prositi, aby Hospodin obrátil milostivých zraků k zemi naší a *nedal zahynouti nám ni budoucím.*

A proč, přátelé drazí, s takou důvěrou obracíme se k Pánu nebes i země? Proto, že On jest Ten, který káže oblakům deštiti na vyprahlou zemi, Jenž slunci velí zahřívati vychladlou půdu; On jest Ten, který vyvolává travinky z kořínků a listí z pupenů stromů. *Hospodin otvírá ruku Svou a naplňuje všelikého živočicha požehnáním.* Žalm 144, 16. Aby pak Církev svatá k větší horlivosti v modlitbě nás povzbudila a důvěry ve vyslyšení dodala, poukazuje nás k osvědčenému výroku svatého apoštola Jakuba: „Mnohoť zajisté může modlitba spravedlivého ustavičná“. Jak. 5, 16.

Výrok svůj odůvodňuje svatý Jakub příběhem o Eliáši proroku. Eliáš byl člověk jako my, slabý jako my, smrtelný jako my, a modlil se k Hospodinu a nepršelo tři leta a šest měsíců pro bezbožnost a modlářství Achabovo, a po třech letech a šesti měsících, když lid israelský dosti ztrestán byl a šel do sebe, vyšel Eliáš ven na horu Karmel, modlil se opět, a aj, nebesa se zamračila, přišel oblak a byl déšť veliký. 3 Kr. kap. 17, 18.

Drazí přátelé! Poslechněmež tedy i my rady Církve svaté, účastněmež se těchto prosebných průvodů s myslí zbožnou, modlitbou důvěrnou. Abychom tím více k tomu se naklonili, uvážíme, *jak tyto průvody prosebné povstaly, — a proč Církev svatá je všeobecně zavedla.*

Pojednání.

1. Pokud Církev pod těžkým jařmem pohanským úpěla, pokud věřící v podzemních skrýších či katakombách se skrývali, pokud bohoslužby a nejsvětější oběť v odlehlých místech a tajně konali, tehdy nebylo možno víru svou ve veřejných průvodech či procesích vyznávati.

Konaly se sice v těch krutých dobách průvody — ale jak smutné! Průvody, v nichž na sta, ba mnohdy i na tisíce spoutaných věřících v okovech voděno bylo jako sběř na popraviště. Byly to žaluplné průvody prvních tří století křesťanských, když muži i ženy, jinoši i stříbrovlasí kmeti houfně hynuli pod mečem, v ohni a kotlích. Celých tři sta let se obec křesťanská skrývati musila a vyznavači její spíše pod zemí než na zemi žili.

Teprv když roku 313 tak zvaným dekretem Milánským od císaře Konstantina vydaným Církvi svoboda uštědřena byla, vyrojili se křesťané ze země, vyšli ven na ulice, do měst, paláců i domů a shromáždivše se kol svých biskupů, společně v hymnech a žalmech prozpěvovali chválu Bohu. Nezřídka pospolu v zástupech se svými kněžími navštěvovali hroby mučenníků, oběť nekrvavou na nich přinášejíce; jindy v průvodech přenášeli tělo zesnulého světce z místa nečestného k důstojnému uložení. Jedna obec navštěvovala druhou, příslušníci jednoho chrámu putovali do sousedního k službám Božím na důkaz bratrské lásky a jednostejného smýšlení ve víře.

Jako dnes konají se výlety do hor ku starým hradům a omšeným skalám, tak naši předkové raději putovali na místa pro vykoupení lidstva věčně památná. Z počátku byly tyto průvody nahodilé, neřídíce se ani dobou ani místem; později však staly se zvykem a opakovaly se rok co rok v jistou určitou dobu. Tak svatý Ambrož zavedl v Miláně každoroční procesí k ostatkům svatých Gerváze a Protáze.

Poznenáhlu pak vyvinul se obyčej v obecných potřebách a truchlivých časech pořádati společné průvody z jednoho chrámu do druhého na vyprošení zvláštních milostí od Pána Boha. Tak svatý Řehoř papež vedl průvod do všech kostelů římských, aby vyprosil odvrácení morové rány, jež tehdy v Římě řádila.

Z takých a podobných průvodů z různých potřeb konaných nabyly všeobecného rozšíření tři prosebné průvody před na nebe vstoupením Páně.

Kol roku 450 byla úrodná francouzská krajina Daufinc navštívena strašnými metlami Božími. Zemětřesení zachvívalo celým krajem; často blesk s nebes v požáry a ssutiny obracel celé dědiny; divá zvěř zimou a hladem puzena navštěvovala příbytky

lidské a trhala, co jí v cestu se stavilo, a s jarem, které tehdy mrazivé přišlo, otvírala se neblahá naděje ve špatnou sklizeň.

V těchto trampotách vybízel biskup Mamertus své stádce ku modlitbám a pokání a uspořádal tři dny před na nebe vstoupením Páně slavné prosebné průvody na vyprošení slitovnosti Boží. A neprosili nadarmo. Nejen že tyto pohromy ustály, nýbrž i hojná úroda byla odměnou kajicné a opravdové modlitby. A tento chvalitebný obyčej rozšířil se i do sousedních krajin, až přešel v celou Církev, kdež dosud přes čtrnácte již věků trvá.

2. Než namítne mi mnohý: Což nemůžeme se modliti v chrámu Páně? Nač dlouhé chození, nač průvody?

Ovšem pravda, že vyslyšení modlitby není podmíněno ani místem, ani časem, ani zevnějším leskem a že k Bohu pronikne tiché zaúpění, modlitba rozjímavá rovněž tak jako zbožný zpěv celého shromáždění; přece však Církev svatá doporučujíc a pořádajíc veřejné průvody, měla dvojí dobro na mysli a to: *a*) čest Boží, *b*) povzbuzení naše.

a) Nelze upříti, že zevnějším leskem a nádherou veškerá bohoslužba obzvláštní veleby a důstojnosti nabývá. Zdaž nebylo mocně ctěno a velebeno jméno Hospodinovo, když David král přenášeje archu úmluvy z domu Abededomova do Jerusaléma všecky poddané k tomuto posvátnému úkonu pozval a sám v čele zástupu kněží a levitů hraje na harfu a žalmy prozpěvuje kráčel? Jak velebný byl průvod, když Šalomoun zasvěcoval chrám na hoře Moriah! Hle v zlatohlav oděn král kráčí a starší lidu, kněží a levité hrajíce na cimbály a troubíce na trouby, s nadšením nasledují ho! A což to nesčetné množství obětí, zdaž nezvyšovalo slávu Boží?

Rcetež, nebyl takto veřejnými průvody a zevnější slávou daleko více Hospodin oslavován, než kdyby v tichosti a soukromí byl David archu přinášel a Šalomoun chrám zasvěcoval? Či nepůsobí i to k rozmnožení cti a slávy Boží, když průvodu o Božím Těle súčastňují se hodnostáři duchovní i světští v plném lesku a nádheře; když sám císař a král s hlavou obnaženou s lidem sobě poddaným oslavuje Slovo Tělem učiněné?

Jak mocně veleben jest Bůh, když spolkové a bratrstva v průvodech s rozžatými svícemi v čase velikonočním společně přistupují ku stolu Páně!

Uvažme dále, drazí přátelé, že v těchto prosebných dnech žádáme na Pánu Bohu obzvláště potřeb tělesných, odvrácení všeho zla, požehnání úrody zemské; nuže, není-liž slušno a spravedlivo, aby mimo ducha i *tělo* se těchto proseb súčastnilo, aby do přírody Boží, kde úroda zemská se skýtá, šlo a tam chůzí a tělesnou námahou oběť přinášejíc, vzdechy duše podporovalo a čest Boží celému světu hlásalo?

b) Pravili jsme svrchu, že i k našemu povzbuzení působí tyto průvody. Když zvláštních mimořádných milostí na Pánu Bohu žádáme, slušno, abychom i my zvláštní kromobyčejnou zbožnost na jevo dali, a tato vroucí modlitba lépe se zračí, když celý zástup ruce k nebesům pozdvihá, když z tisíců hrdel k nebi zní „Kriste

smiluj se nad námi“! Tak jeden za všecky, všickni za jednoho prosí. Druh na druha patří a pohled jeho, sepjaté ruce, chvějící ústa, roztoužené oko k větší a větší horlivosti a zbožnosti vyzývá. A když tak na vzájem při průvodech těch na sebe patříme, zdaliž blahá důvěra nezachvívá nitrem, že splněna bude prosba: „Kriste vyslyš nás“?

Hle! přátelé drazí, již víme, jak povstaly prosebné průvody, víme také, proč je Církev svatá zavedla. Nuže účastněmež se průvodů těch hojně, vyjdemež s pokorou, modlemež se důvěrně, přiodějmež se kajicností vědouce, že byť bychom jako hříšníci byli oslyšeni, přec jako kajicníci přijati a milostí i požehnáním Božím obdařeni budeme. Amen. Ben. Hypp. Faitlík, O. S. N.

Na nebe vstoupení Páně.

Budeme míti nebe na zemi — zřekneme-li se náboženství Ježíše Krista?

„Muži galilejští, co stojíte, hledíce do nebe?“ Sk. ap. 1, 11.

Naše století se vyznamenává hojnými vynálezy, následkem čehož továrny množí se jako houby po dešti.

K těmto továrnám, které různé potřeby naše vyrábí velmi rychle a ve velikém množství, přidala naše doba továrny jiného druhu, továrny na myšlénky. Ano, máme továrny na myšlénky. Co dříve zdravý rozum přemýšlením, uvažováním a úsudky vykonával, to nyní nahrazují tyto továrny na myšlénky. Abych vás, drazí přátelé, nenechal dlouho hádati, jaké továrny míním, tedy dím: těmito továrnami myšlénkovými rozumím ty mnohé noviny a časopisy!

Dnes nepotřebujeme ani sami mysliti — dostaneme všecko hotové z těchto továren. Jiná ovšem jest otázka, je-li toto zboží dlouho vždy dobré a trvanlivé.

Jeden takový fabrikát či výrobek nabízí se zvláště lidu dělnickému a nalezá dost kupců. Ten výrobek má název: *Nebe na zemi*! To jest velikou literou tištěno; malou pak literou, aby to lidé krátkozrací nemohli hned přečísti, stojí dále: to se rozumí, dáte-li výhost náboženství Ježíše Krista!

Tak to můžete čísti v mnohých listech dělnických a ještě častěji slyšeti z úst vůdců povolaných i nepovolaných. Žel Bohu, že těch nepovolaných jest mnohem více!

Jak chatrné toto zboží jest, poznáme lehce, zkoumáme-li je *zdravým rozumem, poučeným ještě k tomu staletou zkušeností.*

Ptám se tedy: Budeme míti nebe na zemi, zřekneme-li se náboženství Ježíše Krista?

Co vlastně nám překáží dnes, co překáželo posud vždycky, abychom nemohli míti nebe na zemi?

Jest to: *1. sobectví, 2. jsou to vášně, 3. jsou to mnohé nezaviněné kříže a strasti.*

Pojednání.

1. *Přední překážka jest sobectví.*

Svatý Pavel (II. Tim. 3, 2—5.) píše: „Budouť lidé sami sebe milující, lakomí, hrdí, nelítostiví, bez dobrotivosti, milující více rozkoší nežli Boha.“ A v pravdě, co pak bylo hlavním pramenem křivd páchaných na dělnictvu se strany tak zvaných kapitalistů a továrníků? *Bylo to sobectví.*

Sobectví to bylo, které boháče učinilo vůči dělníkům lakomé, hrdé, nelítostivé, bez dobrotivosti. Sobectví to bylo, které je svádělo, aby bohatství svého užívali, vlastně zneužívali jenom pro sebe a to často s přepychem a hýřením do nebe volajícím, a nedbali zákona Božího, který káže, aby část jmění nám přebývajícího vždy věnována byla na prospěch a podporu chudých

Než co mluví *také* na druhé straně z těch vůdců dělnických? Čím hlavně pomoc zjednati slibují? *Jest to zase jenom sobectví!*

Či není to sobectví, mluví-li se a dokazuje-li se stále: všecken majetek boháčů jest z našich mozolů? A nedovolí-li se nám všecko, co a jak *my chceme* po dobrém, dosáhneme toho po zlém? Není to sobectví, chce-li každý míti samá práva, ale žádných povinností?

I o druhé straně musí se opakovati ta samá slova svatého Pavla: „Budouť lidé sami sebe milující, hrdí, nevděční, nelítostiví, bez dobrotivosti, milovníci více rozkoší nežli Boha!“

Takovými prostředky, takovou cestou se nestane žádné spravedlivé a tím i trvalé narovnaní. Bylo by to divné nebe na zemi, *křivdy chtít spláceti násilím; vyvolati boj*, jehož konec by nebyl jiný, než vyvrácení *našeho společenského řádu až do kořene!*

Jako pak sobectví jest hlavním pramenem i překážkou, aby se po lidsku srovnali tyto dvě strany, tak i v jiných poměrech našeho života sobectví má mnohé trpkosti na svědomí.

2. *Druhá překážka*, proč nemáme a nemůžeme míti nebe na zemi, jsou i naše *vášně a náruživosti!* Svatý Alfons Liguori píše: „Ubohá duše, která se některou vášní opanovati davaš! *Vášeň jest dým a záclona*, jež nám zbraňuje — poznati pravdu. Kterak možno, aby se zlého varoval, kdo již ani neví, co jest zlé? Čím více hříchů pášeme, tím větší tma se v nás rozhosťuje“

Drazí přátelé, za svědky béru tady jednoho každého z vás, abyste mi pověděli, kdo hlavně ztrpčuje nám život náš? Jsme to sami, jsou to naše vášně a náruživosti, poddáme-li se jim! Jenom pátrejte po příčinách té nelásky, toho nepřátelství, té nesvornosti, těch mnohých nemocí, té bídy a nouze mezi námi, a co nejtrpšího jest, i výčitek svědomí — a vy naleznete mezi hlavními škůdci našeho pozemského blaha těch sedm hlavních hříchů, které se jmenují: pýcha, lakomství, závist, smilstvo, obžerství, opilství, lenost.

Jest *málo té bídy na světě, na níž hlavního podílu by neměl jeden z těchto hříchů.*

3. Konečně jsou to ty rozličné kříže a strasti, které tento život pozemský mění každému dříve nebo později v slzavé údolí. „Člověk narozený z ženy, krátký živ jsa čas, naplněn bývá mnohými bědami.“ Job 14, 1. „Zaneprázdnění veliké stvořeno jest všem lidem, a jha těžká na syny Adamovy, ode dne, v němž vyšli z života matky své až do dne pochování do matky všech (t. j. do země)“ Sir. 40, 1.

Drazí přátelé, kdo z nás chtěl by tvrditi, že tato slova jsou holé *strašáky!*

Mnoho-li pak bylo z těch milionů, kteří již po této zemi kráčeli, ať si byli jakéhokoliv stavu, aby nezvěděli, co jest to bolest, zármutek, utrpení?

Rozmilí v Kristu, zajisté *nepřejete* sobě, abych dotýkal se ran, z nichž mnohá snad ještě není zahojena, nepřejete sobě, abych vás prováděl do minulosti života vašeho a jmenoval vám kříže, tu těžší tu lehčí, které každý z vás již nesl a snad ještě nese! Dosti budiž na tom, že jsem na ně poukázal.

A nyní se vraťme k těm falešným prorokům, kteří nebe na zemi slibují a ptejme se jich: Mohou-li upříti, že sobectví, vášně a rozličná i nezaviněná utrpení tento život nám ztrpčují?

Ptejme se jich dále: Jaký mají lék oni proti sobectví a vášním? Čím nám zažehnají ty mnohé kříže a strasti, aneb jakou posilu nám dají, když na nás chtějí, abychom se zřekli náboženství Ježíše Krista? Podívejte se na ně, jak umlkli, jak zraky klopí hanbou k zemi!

A mají proč se hanbiti! Jest to řeč nerozumná; však co dím, nerozumná, jest to rouhání proti Bohu, jest to šlapání zdravého rozumu, upírání sta — ano — tisícileté zkušenosti.

To vidíme na vlastní oči, jaké to nebe jest, které si připravuje člověk, jenž se zříká Boha a Spasitele Ježíše Krista! Jaké by to nebe teprv bylo, kdyby veliká většina z nás nechtěla míti náboženství Krista Pána za rádce svého a vůdce — to snad netěžko pochopiti. Přišly by brzo doby, kdy bychom volali na ty hory, aby na nás se sesypaly, a na pahrbky, aby nás přikryly!

Bez náboženství Krista Pána nebe na zemi si nepřipravíme, naopak, pouze z kříže Ježíše Krista prýští se všecko blaho, i pozemské. Jen v stínu kříže najdeme chladu a odpočinku a posily proti všem bojům a zápasům a útrapám života vezdejšího! Jen v kříži jest spása. Amen.

František Blažko, kn. arcib. vik. sekretář a farář v Noutonicích.

Neděle VI. po Velikonoci.

Svědectví dobrovolné a svědectví proti vůli o Kristu.

„I vy budete svědectví vydávati o mně“.
Jan 15, 27.

V staré říši Římské nebylo druhdy od nejzazších břehův moře atlantického až k řece Eufrat ani jediného národa, jenž by buď dobrovolně aneb z přinucení nebyl skláněl šíji svou před mocnými vladaři římskými. Bez všelikého odporu sypali jedni vonné kadidlo ve vždy planoucí obětnice římských císařů, kdežto přemožení králové v okovech a poutech kráčeli před povozem hrdého vítěze. Takto vše vydávalo svědectví o moci a slávě Říma, svědectví buď *dobrovolné* aneb i *proti vůli své.*

Dnešní svaté evangelium však ukazuje nám skromné počátky nového mocného království na zemi. Stojíť tu nový král — Ježíš Kristus — uprostřed svých věrných, nikoliv praporem třímaje ku krvavé seči, nýbrž louče se, aby šel na smrt a se vrátil k Otci do říše nadhvězdné. Stojíť tu jeho *věrní* — jedenácte počtem, většinou prostí rybáři beze jmění a bez zbraně, bez vědeckého vzdělání, ano i bez srdnatosti. A těmto praví loučící se král: „Vy budete svědectví vydávati o mně.“ Půjdete do veškerého světa ke všem národům, abyste je přiměli k tomu, *by mou svrchovanost uznali, na prapor můj přísahali, zákonů mých šetřili.* Takto chci zbudovati sobě říši, sahající od východu až na západ a trvající až do skonání světa.

Rozmilí v Kristu! Stalo se, co se zdálo býti nemožno; království nové skutečně založeno. Více než 200 milionů lidí na tom širém světě nesou na sobě jméno Kristovo, a přísahali Jemu věrnost věčnou. Slovo Kristovo: „Budete vydávati svědectví o Mně“ — vydalo ovoce a vydává je až podnes. Platilo ovšem v první řadě apoštolům, a co takové mělo za následek stkvělé svědectví *dobrovolné.* V širším smyslu však jest též *mocným rozkazem* Páně, rozkazem i pro všechny ty, kdož se vůli Jeho protiviti osmělují. I tito musí svědectví vydati o Kristu Pánu, ovšem že svědectví *proti vůli* své, a tudíž i bez veškerých zásluh.

Tímto *dvojím* svědectvím vzrostlo a zmohutnělo království Kristovo, a trvá nepřemoženo a nepřemožitelno trvati bude až do skonání světa. O tomto dvojím svědectví, t. j. o svědectví *dobrovolném* a svědectví *proti vůli* rozjímati budeme ve jménu Páně.

I.

Kristus Pán dí k svým apoštolům: „I vy budete svědectví vydávati o Mně“, — a apoštolé jdouce do veškerého světa vydávají stkvělé svědectví o Kristu Pánu, svědectví *veřejným vyznáváním Krista, obcováním podle příkladu Jeho, obětováním života za Něho.* —

a) Poslyšte *svatého Petra*, jak v Jerusalémě přede vším lidem pozvedá hlasu svého: „Muži israelští! Vy jste Ježíše Nazaretského, kteréhož Bůh mezi vámi oslavil mocnými skutky, zázraky a znameními, skrze ruce bezbožných na kříž přibili a usmrtili. Ale Bůh ho vzkřísil. Toho my všickni svědkové jsme. Protož neomylné jest, že Bůh učinil Ježíše Krista Spasitelem i Pánem všeho světa.“ Sk. ap. 2. — „Neníť žádného jiného jména dáno lidem, v němž bychom mohli spaseni býti, leč jméno Ježíš.“ Sk. ap. 4. Slyšte *svatého Pavla*: „Kristus ponížil Sebe Samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti kříže. Protož i Bůh povýšil Ho a dal Mu jméno, které jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo nebeských, zemských i pekelných“. Filip. 2, 8—10. — Podobně svědčili všichni apoštolové ostatní. Kázali v Jerusalémě, v Syrii a Asii, mezi Řeky a Římany, v Africe i Arabii, v Persii i Indii. Všude pozvedají hlasu svého před krály a národy, před učenými i prostými, před bohatými i chudými. Hlásají božskou důstojnost svého Pána a Mistra, a učí svatému Jeho zákonu. Neustávají Krista chváliti a velebiti až do posledního vzdechu. — K tomu přičiňují svědectví svatého obcování. Od prvního až do posledního všichni mohou volati se svatým Pavlem: „Nikoliv my živi jsme, ale v nás živ jest Kristus.“ Gal. 2, 20. — Kristus žije v nás Svou neposkvrněnou nevinností, Svou vzornou pokorou, Svou neslýchanou trpělivostí, Svou neochablou horlivostí, Svou obětavou láskou! — Konečně vydávají svědectví o Kristu smrtí Svou! Vzaliť si k srdci slova Svého Mistra: „Kdo nebéře kříž svůj na sebe a Mne nenásleduje, není Mne hoden.“ Mat. 10. Pročež i pesali a veselili se, že pohanění trpěti mohli pro jméno Ježíše. Sk. ap. 4. — V žalářích a okovech neustávali hlásati čest a slávu Mistra Svého. Se *svatým Ondřejem* vesměs na smrt mučennickou se těšili: „Ó sv. kříži, posvěcený krví Kristovou, dlouho kýžený, vřele milovaný křiži, vratiž nás Mistru Našemu, aby, Jenž skrze tebe nás vykoupil, skrze tebe nás i zpět obdržel.“ — Jméno Ježíše velebíce za největších muk vycedili krev svou až do poslední krůpěje. — To bylo svědectví apoštolů o Kristu Pánu, svědectví to v pravdě tak stkvělé *dobrovolné*, že ho lepší ani Kristus sám žádati nemohl, — příklad a vzor to pro všecka budoucí pokolení, který vždy horlivých následovníků vzbuzovati musil.

b) A skutečně nechybělo také nikdy podobných následovatelů. Každé téměř slovo z úst apoštolských tisíce nových vyznavačů a tisíce nových hlasatelů jména a učení Kristova vzbuzovalo. Každá ctnost sv. apoštolů stala se jakoby školou, ve které se po všecky věky tisíce žáků shromáždělo. — Pohleďte na školu *dobrovolné chudoby*: králové a knížata sstupovali s trůnů, by se stali poníženými učenníky apoštolův. — Pohleďte na školu *trpělivosti*, ve kteréž zbožní křesťané všech věků se učili milovati kříž, jejž nésti jim bylo. — Pohleďte na školu *zdrželivosti*, která již nesčíslných andělů v lidském těle vychovala k službě lásky křesťanské. — Pohleďte na školu *sebezapírání*, která svět mučenníky nekrva-

vými naplnila. Pohleďte všudež na toto dobrovolné svědectví o Kristu po příkladu svatých apoštolů! — A co medle říci mám o *krvi* apoštolův? Každá kapka byla semenem nových mučenníků. Kdo sečte všechny ty svaté mučenníky? Mučenníky v Římě a ve všech krajinách, mučenníky na vzdáleném východě i západě nejzazším, mučenníky ve všech zemích okršku zemského, i v naší milé vlasti; mučenníky všech národů a jazyků, všech stavů a pohlaví? Nabízeno jim slávy a cti celého světa, aby se Krista odřekli, — ale oni pohrdli vším. —(Ukrutnost vyčerpala všechen důmysl svůj, aby je nevýslovnými mukami odstrašila, — ale oni se netřásli. — Na hranicích a popravištích, vůči divokým dravcům a surovým katanům umírajíce pozvedali hlasu svého, volajíce: My jsme křesťané, Kristu patříme, Jeho chceme býti v životě i smrti i na věčnosti. Toť, moji drazí! jest to *dobrovolné* svědectví o Kristu během časů.

c) Podobné máme *i my* vydávati svědectví o Kristu! Vybízí nás k tomu slovo Kristovo, jež druhdy mluvil k apoštolům Svým a skrze ně všem věřícím: „I vy budete svědectví vydávati o Mně.“ — Zavazuje nás k tomu naše křesťanské jméno, jež potud jen se ctí nosíme, pokud ve svém smýšlení a mluvení, ve svém jednání a utrpení, ve svém žití i v smrti své věrně ku Kristu se hlásíme. — Zavazuje nás k tomu i přísaha naše, již jsme na křtu svatém ústy svých kmotrů složili. — Nebudu dnes zkoumati, zdaliž také každý z nás poctivě a věrně tuto povinnost plní; ať si každý dá odpověď sám! — Ale z toho se chceme radovati, že i za dnů našich nenedostává se dobrovolného svědectví o Kristu! Čili co jiného mám souditi o vás, moji drazí, a o tisících a tisících jiných, kteří dosud s myslí nábožnou slovo Boží poslouchají? Co o těch zbožných zástupech, kteří dosud v chrámech našich svatostánku Páně srdečnou touhou se přibližují? Co o těch horlivých kněžích, kteří dosud co rok vlast svou opouštějí, aby do dalekých nehostinných zemí nesli světlo evangelia Kristova? — A což není mezi námi pražádné ctnosti křesťanské, kteráž právě tím drahocennější jest, čím více před zrakem světa se ukrývá? Chybí-li pak i nám obětaví mužové, ženy i panny, kteří svého času, svých sil, svého zdraví a života kladou na oltář lásky milosrdné? A kdyby i krvavé nastalo pronásledování, zajisté bylo by i nyní mučenníků dosti, nechybělo by takových, kteří by veřejně, radostně a zmužile dali svědectví dobrovolné o Kristu Pánu, jsouce pamětlivi výroku Jeho: „Kdo Mne vyzná před lidmi, toho vyznám i Já před Otcem Svým nebeským“! —

d) Toto dobrovolné svědectví od časů apoštolských až na naše dni jest spolu svědectvím *Ducha Svatého*, o Němž Kristus Pán v dnešním svatém čtení takto promlouvá: „Duch Svatý, Jenž od Otce vychází, a Kteréhož Já od Otce vám pošlu, Ten bude o Mně svědectví vydávati“. Tento Duch Svatý jest to, Kterýž v duši lidskou vlévá první paprsek víry, Kterýž při věrném spolupůsobení paprsek ten posiluje, a v plamen sv. horlivosti rozněcuje. Onť jest to, kterýž srdce povolné posvěcuje na oltář lásky, lásky zmužilé,

obětavé, vytrvalé. — On jest to, Jenž berlu naděje v ruku nám tiskne co zbraň a podporu věrné lásky naší. — A to vše působí zázračnou milostí Svou, kterouž stále v Církvi Kristově udílí. — Duch Svatý tedy to byl, Jenž svědectví vydával o apoštolech, o mučennících a vyznavačích všech časů, Onť jest to, Kterýž i o nás svědectví vydávati chce, pokud volni jsme, nabízených milostí Jeho přijímati a používati. Či jest nám snad milejší, dávati o Kristu svědectví *proti vůli* své? —

II.

Vše musí svědectví vydávati o Kristu; a kdo nečiní tak *dobrovolně*, musí tak učiniti *proti vůli* své. —

a) Druhdy Israel Synem Božím pohrdnul a apoštoly Jeho nenávistí a mukami pronásledoval. „Krev Jeho přijdiž na nás," — tak druhdy divoce řval. Ach! — a krev ta přišla skutečně na ty zaslepence, na jich svatyni, na jich město, na celý národ. Krev Kristova přišla na ten skvostný chrám; všecko namahání věrných a všecka pomoc jich přemožitelů nejsou s to zabrániti, by se nevyplnilo slovo Kristovo: „Nezůstane kámen na kameni." — I na město v hrdé velebnosti zářící přišla krev Kristova; pevné hradby zbořeny; neúprosní vítězové zuří všemi ulicemi; plamen zachvacuje stavení za stavením a valí se jako ohnivé moře dál a dál. Konečně z hrdého města královského zbývá jen hromada rumu a hořících trosek. A co ten nešťastný národ? Z polovice nalezl smrt v troskách svého sv. města, — a zbytek rozptýlen mezi všemi národy země, — bez vlasti, bez chrámu, bez naděje, — pod stínem vítězného kříže. Není-li to sice němé ale nicméně srozumitelné kázání o nepřemožitelnosti Kristově a Jeho sv. království? Není li to svědectví o Kristu, byť i *proti vůli* a bez zásluhy? —

b) Avšak pohleďte na jiného protivníka Kristova! Jestiť to tentýž Řím, jenž druhdy všecky národy žezlem svým ovládal. V pravdě důstojnějšího protivníka nemohla najíti říše Kristova! Tento Řím — za 300 let prolil více krve křesťanské, nežli by bylo zapotřebí bývalo krve bojovníků k vydobytí celého světa. — Tento Řím — po 300 let více chytrosti a učenosti, ano i více posměchu a lží vynaložil, nežli třeba bylo, by přesvědčení všeho lidstva bylo otřeseno. — Tento Řím — po 300 let nepožíval jiných her slavnostních, leč hrozné výjevy vraždění křesťanů. A výsledek? Nevidím z pyšného města vladařů ničeho, leč trosky, — a na těch troskách vidím *nové pokolení*, kteréž rozmetané kameny z chrámů pohanských sbírá a staví z nich nový chrám Kristu vítězi! A na místě starého trůnu imperatorů vidím pokojný stolec Otce křesťanstva, — a odkud druhdy smrt a záhuba vycházela na národy, odtud přichází spása a požehnání k nejodlehlejším národům — a odkud předkové s bázní a strachem utíkali, tam putují nyní nepřehlední zástupové poutníků, aby líbali tu posvátnou půdu, kdež druhdy apoštolská knížata vycedili krev svou pro Krista. V pravdě to není pouhé vítězství, toť celá proměna světa! — Ony

temné trosky však ve stínu křesťanských svatyň, ony z prachu a rumu vytažené modly, jimž nikdo více se neklaní, ony střepy z popelnic, na nichž snad lpí popel leckterého světa podmanitele, — nehlásají-li všemu světu vítězství křesťanství a nevydávají-li svědectví o Kristu, byť *i proti vůli?* —

c) Avšak nedosti na tom! Během 18 století — jaká to řada *falešných proroků*, kteří vší silou se snažili, aby aspoň *jediného* kamene vytrhli z apoštolské budovy křesťanské pravdy! Zajisté, kdyby se každému z nich bylo podařilo toliko *jediného zrnka* odloupnouti, ani stopy nebylo by již po té velkolepé budově, kterouž Kristus Pán druhdy založil na skále Petrově. — Ale díky Bohu! dosud pevně stojí ta sv. katolická Církev, nepřemožená a neporušená, dosud nechybí ani kaménku v pevném zdivu jejího učení, dosud co den množí se vyznavači její. — A protivníci? Dějiny světové zachovaly nám sice jména: na př. Cerynthus, Montanus, Arius, Eutyches, Pelagius — a jak se jinak jmenovali; ale nadarmo pídíme po osadách, jež kolem sebe byli shromáždělí. A byť i sem tam některý národ se honosil se *svým prorokem*, již dávno přestal se přidržovati učení jeho. Nepřemožena však trvá sv. Církev katolická, volajíc do celého širého světa: Kde pak jste *vy*, jenžto jako cedrové na Libanu pozvedali jste hlav svých? kteří jste se domýšleli, že jste *mně* zasadili ránu smrtelnou? Ty *němé hroby*, nad nimiž hlas ten se ozývá, zdaliž nevyznávají nepřemožitelnost Kristovu a říše Jeho? Zdaliž nevydávají svědectví o Kristu, byť i *proti vůli?* —

d) Než boj neustává; ano zuří dnes snad více, než kdy jindy?! Nyní jest to *pýcha rozumu*, kteráž mní, že jest na vrcholi vší moudrosti, a odtud s posměšnou lítostí hledí na ten zbožný zástup, který dosud věrně se drží Krista a sv. říše Jeho. — Tato pýcha hlásá své evangelium nevěry ve všech ulicích, a aby daleko široko a trvale se rozšiřovalo, rozsívá v nesčetných špatných spisech po celém světě. Avšak, moji drazí! nebojme se! — Od té chvíle, co se lotr na kříži posmíval umírajícímu Spasiteli, nenedostávalo se říši Kristově nikdy protivníků druhu podobného, a přece vzrůst a slávu její ani na okamžik zastaviti s to nebyli. Něco lehkomyslných ovšem vždy s sebou v záhubu strhli, ale veliká většina věrných tím úžeji se spojila a v zmužilejší odpor se postavila. Tak tomu bylo vždy, jest podnes a bude až do skonání světa. Na vzdor všem nepřátelům splňuje se slovo Kristovo: „Brány pekelné Církve nepřemohou!“ — Pročež, moji drazí! žádných strachů! Nevěrci naši doby nejsou ti hrdinové, jimž by se podařilo říši Kristovu přemoci. Jako již tisícové jiných před nimi, podobají se mušce, která plamen obletuje, snad aby jej zhasla. Se spálenýma křídloma klesá v prach, by zahynula a beze stopy zmizela. Podobají se vlně mořské, kteráž rok co rok se valí proti ostrovu skalnatému, ale v pěnu obrácena, klesá zpět v bezednou hloubi. A zdá-li se právě nyní počet takových protivníků větším než kdy jindy a zdají-li se jakoby k mocnému útoku se raditi, — budou snad šťastnější, nežli předchůdci jejich po 18 věků? Nebudou!

Do boje táhnouce, zoufale bojujíce a konečně podlehajíce, — nevydávají-li svědectví o Kristu Pánu? Zajisté svědectví *proti vůli*, jako druhdy odpadlík císař Julian římský, jenž na konci života, plného nenávisti proti Kristu v poslední hodince zvolal: „Zvítězil jsi, Galilejský!“ —

e) Konečně, drazí v Kristu! chci vás upozorniti ještě na ten okamžik, kde přestane všeliký odpor proti Kristu Pánu, — na okamžik *soudu* na věčnosti. Tamť na věčnosti sedí Kristus na pravici Otce nebeského a plní slovo Své: „Kdo Mne vyzná před lidmi, toho vyznám i Já před Otcem nebeským.“ Mat. 10. A konečně v den *soudu posledního* naplní se slovo apoštola: „Ve jménu Ježíše klekati bude všeliké koleno nebeských, zemských i pekelných.“ Filip. 2. — Tenkráte všichni, kteří živi budou i živi byli, padnou před Synem Božím v slávě a velebnosti přicházejícím, — jedni klanějíce se Mu a se radujíce, druzí v zoufalosti bědujíce. A ty věčné chvalozpěvy vyvolených, jež uvede Kristus do blaženosti nebeské, — i to věčné trápení zavržených, kteří druhdy o Kristu věděti nechtěli: budou svědectvím o Kristu, — svědectvím to posledním a věčným, svědectvím *dobrovolným* i *proti vůli!* —

Rozmilí v Kristu! může-li býti pro nás pochybnosti, ku které straně se přidati máme? Zde řada temných postav, ošklivostí všech šlechetných znamenaná, — tam sbory svatých, všemi věky obdivovány; zde jistá porážka a věčná lítost, tam jisté vítězství a věčná sláva! Zajisté již jsme se rozhodli. Chceme dělati čest svému jménu křesťanskému, chceme přísahu věrnosti Bohu dodržeti; chceme o Kristu dávati svědectví *dobrovolné*, bychom je vydati nemuseli *proti vůli*. Chceme svědectví vydávati ústy, životem i smrtí svou. Chceme Krista vyznávati slovy i skutky, aby i On jedenkráte vyznal nás před Otcem nebeským tam na věčnosti. Amen.

Josef Lexa, farář na Hrubé Skále.

Hod Boží Svatodušní.

V Církvi svaté je světlo, láska a síla. *)

„A naplněni jsou všickni Duchem Svatým“. Skut. ap. 2, 4.

Slavíme dnes památku seslání Ducha Svatého na apoštoly — a spolu den prvního vítězství Církve svaté na světě.

Apoštolé bděli na modlitbách a připravovali se ku přijetí Ducha Svatého, jak jim to Kristus Pán slíbil.

Tu pojednou stal se zvuk s nebe, jako když vítr zaduje a naplnil celý dům. Nad hlavami svatých apoštolů objevili se ohniví jazykové — a oni počali mluviti různými jazyky. Rozum

*) Viz: Řeči P. Agostína Montefeltra.

se jim osvítil, do srdce vstoupila statečnost — rozuměli řečem všech národů, protože třetí božská osoba Duch Svatý, Duch pravdy, Utěšitel v nich příbytek si vyvolil.

A vyšli ven.

A tu jako pokynem Božím čekalo je četné posluchačstvo.

Zdálo se, jakoby zástupcové všech známějších národů se tu dostavili, aby vyslechli první kázání slova Božího. Byli to cizinci, ten z Arabie, onen ze Syrie, ten z Egypta, onen z Řecka . . . . . a všickni, každý ve svém vlastním jazyku poslechl: slovo spásy.

Dosud byli sami sobě ponecháni; dosud byli zrůzněni obyčeji, mravy, náboženstvím; dosud vzájemně sebou pohrdali — nyní mělo to přestati.

Ó byla to přešťastná hodina, ve které rozptýlenost pokolení lidského vzala za své. Ve všech řečech zvonilo tu slovo spásy v učení Ježíše Krista. Začala se tvořiti jedna veliká rodina, jedna veliká jednota, protože do srdcí lidských vstupovala: jedna veliká pravda.

Konec mělo býti tmě, temnosti, v níž tápali lidé, hledajíce jako Diogenes: pravdu.

A našli ji? Našli — našli tu pravou a jedinou pravdu, protože od tohoto dne, kdy poprve se ústa hlasatelů Božích otevřela — počala se proudy líti voda křestní na hlavy národů všech, vyznávajících učení Syna Božího, Ježíše Krista.

Církev rostla — podobajíc se stromu, jenž kořeny své do čtyřech světových stran zapouštěl a větve své mohutně kolem rozpínal, takže ve stínu jeho dál se ten největší div: že národové tak různí spojeni byli vespolek pouty jedné víry, jedné naděje a jedné lásky, aby nezahynuli, ale v ní nalezli život věčný, aby nezahynuli, ale aby nabyli spásy: neboť v ní bylo světlo, v ní byla láska a v ní byla síla.

K čemu světla? — aby je vedlo; k čemu lásky? — aby je těšila; k čemu síly? — aby je pozvédala. A jest v ní až po dnešní *dobu světlo, láska a síla*?

Dnešní nábožné rozjímání bude na tuto otázku jasnou odpovědí. Slyšte mne pozorně ve jménu třetí božské osoby Ducha Svatého.

Pojednání.

Církev svatá vyrostla z krve Kristovy a ve světle svůj počátek vzala. Ona jde světem s pochodní osvěty v ruce, neboť v ní veškerá svatost, velikost a vědění pravdy, krásy a dobra svůj příbytek má.

Vyučování její má dvojí stránku, jakou nikdo jiný nemá: ona mluví prostě, obyčejně; ona dovede mluviti i k těm nejosvícenějším duchům. Ona kolem své kazately jako kolem stolu Páně shromažďuje nejvznešenější, jako ty nejnižší. Právě tak dobře hluché, slepé, chromé, opuštěné, jako siláky ducha a obry slova. Všem podává stejně chléb učení svého.

Když byla římská říše povalena barbary, zachránila Církev učenost starého věku a zachovala ji potomstvu. Dvě jasné hvězdy v středověku učeností zasvitly, svatý Bernard a svatý Tomáš Aquinský, kteří ve filosofii a náboženství velikost svého ducha objevili.

Společně s mudrctvím a náboženskou vědou kráčelo lékařství, hvězdářství a počtářství. Umění v klínu církve se rozvinulo, průmysl bral na tomto vývoji podíl svůj, jemuž dala Církev svou myšlénku. Kdo chce hledati toho oživujícího ducha vědy a umění, nalezne, že pouze v klínu svaté Církve spočívá, která z toho světla čerpala, které s výše kalvarské ji osvítilo. Patřme na university, na ústavy, na akademie — pátrejme po jich původu, tu vždy nalezneme, že ruka papeže, nebo kněze — ve jménu božského Vykupitele toto sličné zrno položila v kyprou půdu, svlaženou krví Kristovou.

Veškeré university v Evropě, tato ohniska vědy, jsou takřka od svaté Církve založeny. Ostatně postačí jenom jeden pohled vrhnouti na národy, které světlo, jaké jim Církev přinesla, dychtivě přijali a na ty, které před ní oči své zamhouřili — a tu se přesvědčíme, jaký vliv Církev na vývoj vědy provozovala. Západ má světlo a proto pokrok: Rakousko, Německo, Italie, Francie, Španělsko, Anglie mají výsadu vědeckého vzdělání, — kdežto východ ve tmě tapá: jako indičtí, japonští a čínští kmenové.

Dějiny učí nás jasnou a působivou řečí, jaký vliv Církev měla na vývoj vědy.

A Církev není pouze světlem — ale jest také *láskou.* Co máme říci o lásce Církve k nám? Její rámě sahá od východu na západ, aby veškerá srdce v téže lásce spojila.

Láska Církve! Ta je všude, neboť Církev je naše matka. Ona posvěcuje první známku našeho života a stojí po boku nám v každém kroku, který v tomto slzavém údolí učiníme. Ona srdce naše pro dobré věci povznáší, podává léku na všecka zla — a není v ní ani velikost, které by nedostoupila, ani taková bída, které by se lekala. Ona je malá u malých, usmívavá u dospělých, potěšující u starých.

Nejlepší průvodce člověka jest Církev; ona ho v boji povzbuzuje, rány hojí, bolesti jeho tiší.

Není to Církev, která ustavičně slovo lásky hlásá? Není to ona, která i když zbloudilé syny trestá, přece s přísností spravedlivosti útěchu milosrdenství oznamuje, hlásá?

Kdo by mohl vypočísti, které prostředky má Církev na pohotově i pro ty nejtrapnější, nejhorší chvíle v životě?

Jest na světě nějaká moc, která by dovedla tak bolesti těšiti a tak zlo zažehnávati?

Ježíš Kristus dal Církvi svůj kříž, ale dal jí také schopnost, aby své obtížné poslání mohla vykonati. On jí dal své srdce, své slovo, vdechl jí svou lásku a dal jí za úkol, aby jako On těšila a milovala. A proto jen ona má ve štítu to heslo, jaké měl Spasitel sám: *Lítost mám.*

Jmenuj někdo nějakou bolest, pro niž by Církev neměla úlevy; žal, pro který by neměla útěchy; zlo, proti kterému by neměla prostředku?

Kdo pak se ujal nalezenců, těch pohozených dětí od krkavčích matek? Byla to Církev, která pro ně otevřela útočiště. Kdo pak se ujal panen, aby jejich nevinnost ochraňoval? Byla to Církev která ústavy a kláštery pro ně založila. Kdo převzal péči nemocných? Byla to Církev, která špitály zavedla. Kdo zvedl z bahna neřestí ty nešťastné, které svět vyhostil, když je dříve zkazil? Církev jim brány milosrdenství otevřela a poskytla jim příležitost, aby nový život započali. Když Církev člověka svou mateřskou láskou a péčí, bolestmi a radostmi tohoto života vedla až k tomu milníku, kde psáno konec života: tu zdvojnásobila svou péči. Od poslední hodinky závisí naše spása. Jaká to je scéna, výjev v tom okamžiku, kdy svět nás opouští? Tu leží nemocný na svém loži smrtelném, studený pot pokrývá chvějící údy, smrt kvapí rychle. Kněz na rozkaz Církve posiluje loučící se duši modlitbami a nadějí a odpuštěním; on klade tuto duši na křídla andělů a s pozdravem míru poroučí ji Bohu, by se s ní spojil. A když duše věčnému soudu je odevzdána — žehná Církev tělo, vyslovuje přání, aby tato pozemská schránka člověka zemi, ze které byla vzata, se vrátila jako svatý odkaz pro šťastnou budoucnost, pro svaté vzkříšení.

A ještě není konec — pak volá „modleme se!“ Od toho okamžiku neopouští nás nikdy více. Na oltáři přináší oběť smíření a prosí o věčný pokoj. Jiní nás opouští, jiní na nás zapomínají a snad na vždy. Jenom ne Církev svatá.

Když na nás všickni zapomenou, když hrob pouto lásky a oddanosti přetrhl, a naše jméno vyškrtnuto jest z památky živých, tu Církev daruje nám vždycky modlitbu.

To je ta mateřská láska, s jakou Církev k nám přichází.

Církev není pouze světlem a láskou, *ale je silou* a to silou, která přemáhá čas, prostoru a samé lidstvo. Ona vládne časem. Čas nemůže Církvi uškoditi. Čas ovšem pokolení, říše k zemi povalil a nad troskami jich ticho rozestřel. Církev ale, opírajíc se o kříž, stojí nehybně, pevně jako sloup v zuřícím moři. Ona vidí jak ti, kteří se proti ní spikli, mizí, hynou — ona zůstává.

Pohleďme na stavbu tohoto sloupu. Hlavou jeho jest nyní sv. Otec Leo XIII. a popatříme-li od něho 18 set let do zadu, zříme papeže za papežem, až přijdeme k Petrovi a ku Kristu. Odtud jděme dále a přijdeme k Abrahamovi, k Noemovi — od toho k Adamovi a od toho k Bohu. To je spojení lidstva se Stvořitelem. Proroky vyučována, apoštoly řízena, spěchá Církev svatá na křídlech holubice dál a dál, aby konečně odpočinula si ve klínu Nejvyššího — neboť hrob času promění se v kolébku věčnosti.

Církev panuje nad prostorem. Kdo pak ji může zastaviti, zadržeti v jejím pochodu? Žádná hranice, žádná překážka: ani meč, ani oheň. Ona nečekala až budou železnice — prve než kde povstaly, již tam byla usazena — protože nezná překážky.

Ona neustoupila člověku. Člověk před ní předstoupil a měl okovy v ruce, měl železo, zbraně, měl hranice, měl mučidla — ale ona jej přemohla.

Ona zvolala, aby národové bratrsky se objali a národové přišli a zvolali: „Požehnej nám“. A Církev žehnala, a národové kvetli pod tímto dechem míru. A kde jsou její nepřátelé? Ano jsou v hrobě — a Církev nad nimi zazpívala: requiem.

Ba, když vše zdá se, že ku konci jde, tu pozvédá se Církev slavně a stkvěle.

A kdyby i pohromy hrozně, bolestně přikvačily, jako někdy na ta města Herkulanum a Pompeje, které vše, lid, pomníky, domy, vědu by zasypaly, Církev — o tom buďme ujištěni — Církev vítězně z toho hrobu povstane.

I kdyby nějakou mocí byla zničena, kdyby ji jako Krista oblekli v potupné roucho a do ruky třtinu vložili — tu ovšem lká, prolévá hořké slzy, ale ne za sebe, ale za nás.

A kdyby k ní volali potupně jak Pilát: Jsi královna — tu odpoví: *Jsem královna* — a kdyby jí jako Kristu na čelo dali potupný nápis a křičeli: „teď s ní do hrobu a zapečetíme ji pronásledováním a nevěrou“ — tu když by se pochopové hotovili již k vítěznému pochodu — zlomí pečeť, odvalí kámen a jako Kristus povstane skvoucí, slavná, plná lásky a zvolá: „Neklamte se“.

A proč?

Aj, jaká to otázka: Bůh Kristus jest její zakladatel a Duch Svatý ji řídí až do dnešního dne a po něm až do skonání světa.

A co Božího — to nikdy nezahyne; na věky budou zníti slova Kristova: „Et portae inferi non praevalebunt adversus eam: A brány pekelné jí nepřemohou“.

Nuže nejmilejší, co jest nám činiti? Máme odejíti od světla které jest v Církvi, máme odejíti od lásky, která jest v ní, upustiti od síly, která z ní prýští?

Odejdeme-li od světla, přijdeme do tmy, zavrhneme-li lásku, budeme žíti v nenávisti, upustíme-li od síly, zemdlíme a zahyneme. Protož k světlu, k lásce, k síle, jež jest v Církvi svaté a my budeme slaviti vítězný pochod údolím zemským až do nebes. Amen.

Vinc. Drbohlav.

Pondělí Svatodušní.

Jen v kříži Ježíše Krista jest lék proti všem bídám života pozemského.

„Kdo věří v Něho, nebude souzen“.
Jan 3, 18.

Jen v kříži Ježíše Krista jest spása naše!

Tak jsem skončil řeč svoji k Vám, drazí přátelé, když odpověděl jsem na otázku: Budeme míti nebe na zemi, když se zřekneme náboženství Ježíše Krista?

Jen v kříži Ježíše Krista jest naše spása!

Uvažujme dnes tuto pravdu, jež známa jest tak dlouho, co trvá křesťanství. Když svatá Helena, matka císaře Konstantina, dala hledati kříž Pána Ježíše, který pohané do země byli zakopali a nad to ještě na potupu křesťanů na témž místě chrám bohyni Venuši byli vyzdvihli, nalezeny místo jednoho kříže tři.

Když nebylo lze rozeznati, který z nich by pravý byl, tu Makarius, biskup Jerusalemský, poručil, aby kříže ty doneseny byly k lůžku jedné těžce nemocné ženy, a aby jeden po druhém na ni vložen byl. I stalo se, když dotkli se jí křížem třetím, že ihned uzdravena jest, čímž patrný důkaz podán, že jest to tentýž kříž, na němž Pán Ježíš ukřižován byl. Tak vypravuje se událost o nalezení svatého kříže.

A kdo by nechtěl uvěřiti slovům těm? Kdo by nechtěl uvěřiti, že to svaté dřevo kříže, na němž Syn Boží lidstvo vykoupil, takovou moc mělo?

Však tě ten kříž Kristův ukázal se býti ještě mocnějším! Však tě ten kříž Kristův vyléčil a léčí neustále neduhy horší, než jsou ty tělesné! Kříž Kristův v sobě skrývá mocný lék proti 1. sobectví, 2. proti vášním a náruživostem, 3. kříž Kristův poskytuje pomoc a útěchu ve všech strastech!

Pojednání.

a) Pravím kříž Kristův skrývá v sobě mocný lék proti sobectví.

Co jest opak sobectví? *Jest to láska, jest to obětování sebe.*

A není kříž Kristův učitelem lásky, učitelem obětování sebe? Nemluví s toho kříže Kristus Pán neustále: *Člověče, všecko jsem za tebe obětoval . . . . jako Bůh Svou slávu a moc, jako člověk život Svůj! Pro Sebe nechal jsem Si jenom hanbu, potupu a muka! A to všecko jsem za tebe obětoval, že jsem tě miloval, že jsem tě chtěl šťastným učiniti!* Ó, drazí přátelé, nedivte se *svatému Františku z Pauly*, že vida kříž, z daleka volal: *Ó lásko, lásko, lásko!* Nedivte se také tomu, čtete-li o těch prvních křesťanech, že *byli jedno srdce a jedna duše*, aniž kdo něco z toho, co měl, pravil býti svým, ale všecky věci jim byly společné.“ Sk. ap. 4, 32. Oni na své oči viděli Ježíše Krista na kříži umírati. Oni o Něm pevně věřili, že byl Synem Božím a proto ze srdce jejich všecko sobectví vymizelo, neb poznávali, že této lásky Ježíše Krista hodnými se státi mohou jenom láskou k bližnímu svému. K těmto křesťanům mohl s důvěrou psáti svatý Pavel (Ef. 5, 2.): „Choďte v lásce, jakož i Kristus miloval nás, a vydal Sebe Samého za nás v obětování a oběť Bohu, k vůni rozkošné.“

A působil ten kříž Kristův tak léčivě proti sobectví jenom u prvních křesťanů?

Nikoliv! Dokud u národů křesťanských náboženství Kristovo pokládáno za pravdu Boží, pokud to svaté dřevo kříže ctěno bylo s úctou svatou a milováno s láskou vděčnou, potud ta slova Krista

Pána: „Co učiníte tomu nejmenšímu z bratří svých, Mně jste učinili“ — vždy nalezla sluchu pozorného, a srdce ke vší oběti hotové.

A proč v naší době ovládá sobectví? Proč naše doba neví, co jest to: za jiné se obětovati?

Protože úhonu vzalo náboženství Kristovo, protože srdce naše odtrhla se od kříže Kristova!

Až zase náboženství naše bude nám slovem Božím, až kříž bude nám stromem lásky a obětavosti — pak zase sobectví vyhostěno bude ze srdcí našich.

b) Druhým původem tak mnohých běd na zemi udali jsme naše vášně a náruživosti. *Lékem proti nim jest opět jedině kříž Kristův.*

„Kterýžto hříchy naše sám na svém těle vnesl na dřevo, abychom hříchům zemrouce, spravedlnosti živi byli.“ I. Petr 2, 24. Těmito slovy vyjadřuje svatý apoštol Petr dvojí účel smrti Kristovy na kříži.

První účel byl, aby smazal tu vinu hříchů našich. — „Hříchy naše na Svém těle vnesl na dřevo.“ Bylať pak to Jeho přesvatá krev, po kříži stékající, která kříž Páně, hříchy lidstva přetížený, očistila.

Druhý účel smrti Kristovy na kříži byl, aby duši naší tu sílu opatřil, by nejenom očistiti se mohla od hříchů, nýbrž i svatostí Bohu podobnou se stala — „abychom hříchům zemrouce, spravedlnosti živi byli.“

Bylať pak to ta přesvatá krev Kristova, z níž tento lék byl připraven, a jsou to svaté Svátosti a oběť mše svaté, kam božský Spasitel lék tento ukryl.

Tohoto léku užívali ti svatí a světice Boží a zvítězili nad vášněmi a náruživostmi svými.

Drazí přátelé, je-li kdo z vás opanován jakoukoliv vášní, která brání mu, aby na světě spokojen byl a každou radost ihned na počátku mu kazí — ó tu neváhejte dlouho a užívejte toho léku, který na svatém kříži vyrostl. Přijímejte častěji a hodně svaté svátosti, obcujte zbožně mši svaté a seznáte, jaká moc se tají v nich!

Sv. Bernard krásně dí: „Dřevo kříže kvete neustále, život z něho pučí, a balšám duchovních milostí z něho se prýští. Není to strom lesní, ale sladký strom života pro ty, jenž se ho drží... jest to strom ovocný, spásonosný.“

Ó *nestraňte* se kříže Kristova, s něhož mluví k vám božský Spasitel: „Pokoj dám vám, ne jako svět dává, já dám vám!“

Ano! Dá vám Kristus pokoj převzácný, pokoj, který následuje po vítězství nad vášněmi a náruživostmi!

3. Třetí, co tento život pozemský nám mění v slzavé údolí, jsou *mnohé strasti* a mnohé kříže, které někdy ani snad sami jsme nezavinili.

Kde pak lze nalézti útěchy mocné, kde vydatné posily, aby v takých dobách duch náš neklesl v malomyslnost?

Ó tu nestačí slova lidská a kdyby sebe sladší byla, tu slabá jest i láska sebe upřímnější!

Jen svaté dřevo kříže v sobě tají útěchu a posilu. „V pravdě neduhy naše On nesl, bolesti naše On snášel, a zsinalostí Jeho uzdraveni jsme.“

Tak prorok Isaiáš předpověděl o Mesiáši.

A které místo bylo svědkem tohoto díla Spasitele našeho? Kde nesl Pán Ježíš všecky naše neduhy, všecky naše kříže a soužení? Kde vyčerpal všecky síly, aby nám zjednal útěchu a posilu?

Byl to svatý kříž! Aby nám pro vždy v každém neštěstí, v každém trápení útěchy a pomoci s nebe zjednal, sám svolil k tomu, aby v posledním zápasu ani útěchy od Otce Jeho se Mu nedostalo více.

Sám Sobě pozůstaven na kříži dokonává! Přemožen tíhou utrpení, oslaben i na mysli ouzkostí smrtelnou, volá k nebi: „Bože můj! Bože můj! proč jsi Mne opustil!“

Drazí přátelé, v těchto slovech Kristových se tají ta pravda, že kříž svatý jest pramenem útěchy a posily v každém našem neštěstí a soužení, kterého jsme sami nezavinili, nýbrž které na nás sesýlá Bůh z nevyzpytatelné moudrosti ale i lásky své!

Pán Ježíš zřekl se na kříži pro Sebe žádoucí útěchy a posily, aby nám se jí vždy dostávalo! Když tato slova Krista Pána na mysl sobě uvedete, pak teprv pochopíte ten smysl slov (Páně): „Pojďte ke Mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, a Já vás občerstvím.“

Ó jděte, pospěšte ke svatému kříži všickni, kteříž jakýmkoliv neštěstím a soužením navštíveni jste.

Čeho si Kristus Pán odepřel pro Sebe — toho se dostane vám! Potěší, posilní vás Ten, který kalich utrpení vypil do kapky poslední. Potěší, posilní vás Ten, který Sám dokonal bez potěchy, bez posily!

Jen v kříži Krista Pána jest spása naše! Slovy těmi jsem dnes započal a slovy těmi končím. Končím pak slovy těmi v důvěře, že posluchači moji pravdu slov těch uznávají, uznávajíce ji, dle ní se říditi budou, a řídíce se dle ní, že nenajdou sice nebe zde na zemi, ale za sobectví že vymění sobě lásku obětavou, nad svými vášněmi že konečně zvítězí a tím pokoje duše naleznou, že v jejich souženích a strastech útěchy a posily jim se dostane!

Ano, drazí přátelé, víra v moc svatého kříže nikdy vás nesklame, láska k svatému kříži nikdy zahanbena nebude!

Vraťte se ke kříži Krista Pána s vírou pevnou a živou. Stůjte pod ním s láskou Rodičky Boží a svatého Jana, Miláčka Páně — a duše vaše z něho píti bude lék a sílu proti tak četným bědám a strastem života pozemského. Amen.

František Blažko, kn. arcib. vik. sekretář a farář v Noutonicích.

Slavnost svatého Jana Nepomuckého, patrona země české.

Čím jsou nám svatí patronové.

„A promluviv Oniáš, řekl: Tentoť jest milovník bratří a lidu israelského: tenť jest, kterýž se mnoho modlí za lid, a za všecko město sv., Jeremiáš prorok“. 2. Mak. 15, 14.

Zpupně dorážel rouhavý Nikanor na vojsko lidu Israelského, chtěje v den sobotní svésti s ním bitvu, jak 2. kniha Makabejská vypravuje. Tu však Juda napomínal bratří, a potěšil je viděním, jež měl. Ukázal se mu totiž Oniáš ve snu hodnověrném, Oniáš, jenž býval nejvyšším knězem, muž dobrý a dobrotivý, stydlivý vzhledem, počestný v mravech a krasomluvný, kterýž od dětinství v ctnostech byl vycvičen. Ten se Judovi ukázal, an se rukama pozdviženýma modlil za veškeren lid židovský. I viděl též Jeremiáše proroka, o němž Oniáš řekl: „Tentoť jest milovník bratří a lidu Israelského: tenť jest, kterýž se mnoho modlí za lid“.

Jako Oniáš a Jeremiáš, muži Boží, vynikali jednak ctnostmi, jednak láskou ku bratřím se stkvěli: právě tak i my známe muže, kněze Božího, jenž od mladosti byl v ctnostech vycvičen, krasomluvný, stydlivý, a známe ho netoliko my, ale zná ho celá naše drahá vlasť, v níž se zrodil, působil i zemřel, totiž sv. Jana Nepomuckého, jehož slavnost utěšenou položila Církev do středu vonného května, aby vůně ctností jeho libě provívala nivami matky naší Čechie. I o něm dojista platí slovo: „Tento jest milovník bratří a lidu: tenť jest, kterýž se mnoho modlí za lid“.

Vím dobře, ctitelové sv. Jana, že znáte slavný život tohoto oslaveného miláčka Božího a miláčka lidu, vím dobře, že znáte i ctnosti jeho výborné, jimiž vynikal jako mládeneček útlý i jako muž dospělý, vím dobře, že znáte všickni i způsob jeho smrti, kterou podstoupil za tajemství zpovědní. A proto nebudu dnes probírati život jeho pozemský, nýbrž přihlédnu spíše k onomu životu, k němuž se svatí zrodili smrtí časnou, aby v nebesích blízci Hospodinu, jakožto orodovníci za nás, lid svůj se modlili.

Drazí přátelé, orodují-li veškeří svatí u Pána Boha za nás, činí tak *zvláště ochránci naší vlasti, svatí patronové čeští*, mezi nimiž září dnes jasně paterou hvězdou ověnčený *sv. Jan Nepomucký.*

Ó nás třikráte blažených, že máme v nebi přímluvce tak mocné a slavné, o nichž říci můžeme: *tiť jsou milovníci lidu, tiť jsou, kteří se mnoho modlí za lid a za všecko město.*

V strastech a křížích vezdejších blaze nám bývá, máme-li těšitele, v souženích pak, máme li přímluvce u mocných tohoto světa, a tu si vážíme na výsost muže, jenž se slovem laskavým, prosebným za nás přimlouvá. Než co zmůže u věcech časných

přímluva muže nám příznivého? A jak daleko sahá vliv jeho? Jiná, mocnější jest však přímluva u Boha všemohoucího těch, kdož se tam za nás přimlouvají ve všech případech života, ve všech potřebách duše i těla.

V pravdě, velikým a vzácným pokladem, drahým darem jste nám naši orodovníci a svatí patronové. A že tomu tak, umínil jsem sobě dnes ukázati. Z té příčiny pravím: *Svatí patronové naši jsou nám veliký dar Boží.* A tážete se proč? Odpovídám: *1. že orodují za nás, a 2. že jsou nám podnětem k životu věčnému.* A tentě předmět dnešní mé řeči k vám, ctitelům svatých patronů.

Vy pak, svatí patronové, vyproste mně té milosti, bych s prospěchem promluvil ku vašemu uctění. Svatý Jene Nepomucký, vypros mi dar výmluvnosti, kterouž jsi vynikal jako kazatel pražský.

I.

Není pochybnosti, že svatí v nebi starají se o nás, kteří jsme v nebezpečích stálého boje na zemi; vždyť bojování jest život člověka, pravil nábožný Job. A v boji tom třeba pomoci vyšší, milosti Boží. Nebojujeme toliko s nepřátely viditelnými, ale i neviditelnými. A kdož nám, rcete drazí přátelé, kdož nám v boji tom pomahá? Naši přátelé v nebesích, svatí a světice Boží vůbec, *naši patronové ale zvláště*, kteří za nás, své rodáky, u Pána Boha orodují.

V listech sv. Pavla (Řím. 15, 13. Efez. 6, 18.) častěji čítáme, že se odporoučel v modlitby věřících. Přispívá-li modlitba lidí na zemi žijících ku blahu duší, čím více bude prospěšno, svaté o přímluvu žádati, kteří již opustili zem tuto a nadhvězdnou obývají vlast, ty svaté, kteří v téže zemi se zrodili, žili a působili, ve které jsme my, ty svaté, kteří v těle smrtelném chodili, a nyní jako duchové blažení u Pána Boha tak blízko jsou, ty svaté, kteří ctnostmi svými prosluli, a život svůj z lásky k Bohu obětovali! Proto praví Žalmista Páně (Ž. 144, 19), že Hospodin vůli těch, kteří se ho bojí, učiní, a prosbu jejich vyslyší. A ku přátelům Jobovým pravil sám Hospodin: „Job pak, služebník můj, modliti se bude za vás, tvář jeho přijmu, t. j. modlitbu jeho vyslyším“. Sv. Cyrill Jerusalemský ve výkladu své liturgie takto píše: „Pamětlivi jsme zesnulých sv. patriarchů, proroků, apoštolů a mučenníků, aby Bůh jejich prosbami a přímluvou naše prosby přijal“. — Tak, přátelé drazí, budou míti naše modlitby, spojené s jich prosbou a přímluvou většího výsledku, nejináče, než jako by přítel náš přidal své přátelské, prosebné slovo za nás u mocnáře světského. Kterak Hospodin přímluvy a prosby lidí bohabojných vyslyšel, máme dosti příkladů.

Za hříšnou Sodomu přimlouvá se spravedlivý Abrahám, i nechce pro pět spravedlivých zahladiti bohaprázdné město Hospodin. Na prosbu Abrahámovu uzdravil Bůh Abimelecha krále, i ženu jeho i čeleď. Na hoře Karmelu modlil se Eliáš prorok a nepršelo tři leta a šest měsíců, a opět se modlil Eliáš, a tichý déšť svlažil vyprahlou zemi. U příčině té krásně píše sv. Basil Veliký: „Vzý-

vám apoštoly, proroky a mučenníky, aby Pána Boha prosili, by mně byl milostiv a hříchy mé odpustil".

Tak pevně byli přesvědčeni muži velicí o mocné přímluvě svatých. — Jako nemůže přítel zapomenouti na přítele i v dálné cizině, ale všady jemu blaho jeho leží na srdci, právě tak nemohou na nás zapomenouti naši přátelé v nebesích; vždyť hrob nepřetíná veškeré svazky, i za hrobem setrváme v obcování svatých. A jako lnou přátelé krevní k sobě láskou nejněžnější, tím více jsou nás pamětlivi svatí, o nichž víme, že ve vlasti naší společně se zrodili, žili a působili, o nichž víme, že jsou našimi krajany, jež za ochrance neb patrony sv. zvolila sobě naše vlast, jako: sv. Víta, Václava, Volfganga, Ivana, Zikmunda, Prokopa, sv. Ludmilu, Cyrilla a Methoděje, mezi nimiž zvláště dnes po celém světě křesťanském uctěného, v Čechách pak hlavně oslaveného *sv. Jana z Nepomuku.* — Suďte sami, přátelé drazí, zdali ti nebudou nás pamětlivi v bědách našich? — Krásně píše sv. Ambrož: „Svatí mučenníci mohou prositi za naše hříchy, oni, kteří hříchy, jež snad měli na sobě, krví svou smyli; mučenníci Boží jsou našimi ochranci, hledícími na život náš i na naše činy. Nestyďme se, je za přímluvce našich slabostí vzývati, protože seznali křehkosti naše, i když nad nimi vítězili". Ó jak šťastna jest vlast naše, že se může honositi těly svatých, kteří v ní žili, a nyní jako drahé kameny v úctě se chovají! Jak milý jest každému Čechu hrob sv. Jana, k němuž putují tisíceví zbožných poutníků! Mám za to, že bez hrobu sv. Jana by nebyla Praha Prahou, a bez sv. Jana Čech žádný ani řádným Čechem býti nemůže; jestiť úcta svatojanská jako znárodněna, lidu českému vrozena, a proto tak milá jak ve městech, tak i dědinách nejchudších; vždyť všady se oslavuje po celou oktávu sv. Jan Nepomucký. —

A v hodinkách kněžských v řeči své o sv. patronech praví svatý Jan Zlatoústý: „Ohlíží-li se svět na mnohé malicherné věci, a staví-li pro ně pomníky, čím větší úcty zasluhují svatá těla, která i po smrti jsou nám mocnou záštitou a jako zeď pevná nás obražují, a nás chrání netoliko před úklady nepřátel viditelných, ale i neviditelných". A že nám na Pánu Bohu milostí vyprošují, dokládá: „Jako vojínové rány své v bitvách obdržené králi svému ukazujíce neohroženě mluví: právě tak svatí nesoucí takřka hlavy své v rukou, toho dosahují, cokoliv žádají od krále nebeského". Nuže, suďte sami, nemáme-li příčinu s důvěrou k nim spěchati?

O nich platí výrok knihy Machabejské: „Tiť jsou milovníci bratří a lidu českého, tiť jsou, kteří se mnoho modlí, kteří orodují za lid a všecka města česká, svatí patronové naši".

Učení to slavně prohlásila Církev učící na sněmech. Tak sněm Chalcedonský praví: „Flavián žije po smrti, on mučenník Boží ať prosí za nás". A sněm Tridentský v sez. 25. o ctění svatých takto dí: „Představení mají o vzývání a přímluvě svatých věřící poučovat, jak svatí, kteří s Kristem kralují, prosby své za lidi Pánu Bohu přednášejí". — Známo pak jest slovo svatého Jakuba: „Mnoho zajisté může modlitba spravedlivého". —

Potom se nedivme, že svatá Lucie Syrakusánská svou matku přemluvila, aby putovala ku hrobu svaté Agathy (za Decia umučené), a tam na její hrobě zdraví lékařskou pomocí pro 4 roky marně hledaného nalezla. Nebude nám divno, že sv. Teresie tak něžnou lásku ku svatému Josefu chovala, když modlitba její na přímluvu svatého Josefa tolikráte byla vyslyšena, jak sama vypravuje. A k čemu jiných příkladů? Kdož neví, kolika neduživým bylo na hrobě svatého Jana zdraví vráceno?

Komu ze synů a dcer vlastí slovanských nebylo by známo, kolikráte pomohla přímluva jeho v záležitostech cti a dobrého jména, v nebezpečích různých při povodních a nehodách života?

Hle! z výroku sv. Písma, sv. Otců i z denních zkušeností seznali jsme, jak velikým, vzácným darem jsou nám naši sv. patronové, jak za nás u Pána Boha orodují, a nám pomáhají. *Než sv. patronové svítí i svým příkladem,* čímž jsou nám podnětem nemalým k životu věčnému. O tom v díle

II.

Pravdivým se osvědčilo slovo: *krev mučenníků jest setbou křesťanů*; a právě tak jest příkladný život svatých vzorem naším ku kráčení po stezkách ctnostného a bohabojného života, abychom se s nimi ve stáncích nebeských shledali. Příklady každého vábí. A tu by neměl život sv. patronů našich nás pobádati k plnění sv. vůle Boží, ku trpělivosti a svatosti? Popatřme na sv. Jana. Nemusí-li život jeho od nejútlejšího mládí pobádati nás hlasem do srdce vnikajícím: „Pojď synu český a následuj mne“? Nevolá-li život sv. Prokopa, Ivana, Benedikta s bratřími: „Hle, my opustili všecko, abychom Bohu sloužili a nebe dobyli“? Nevybízí-li nás mocně sv. Cyrill a Methoděj, Vojtěch, Václav a sv. Ludmila, abychom horlivě víru sv. hlásali, ji šířili, pro ni horlili, a v potřebě i za ni umírali? Ó jak mocní jsou to buditelové naší chladnosti, netečnosti, snad i lenosti, volající nás, abychom ze sna hříchu procitli, a za nimi kráčeli! U nich nalezáme osvědčený výrok, že život věčný násilí trpí, a jen ti, kteří násilí trpí, uchvacují jej. Působíce na nás svým vznešeným životem, starají se o nás a přejí nám, abychom dle jejich vzoru přemáhali svět, abychom vítězili v boji se světem, tělem a ďáblem. I přejí nám sídlo blažené, v němž přebývají, a proto se snaží, abychom i my do něho vešli, a s nimi měli společnost věčnou, jakož na zemi máme s nimi obcování.

Z té příčiny i nám na křtu svatém dána jsou jména svatých, abychom jich příkladu následovali na zemi, a dosáhli života věčného. Proto uctívá každá země své miláčky, s nimiž se těší, o jich uctění dbá, aby měla vzory, za nimiž obyvatelé její mají kráčeti. — Dobře praví svatý Jan Zlatoústý; „Velikou důvěrou přistupujeme k jejich pomníkům, abychom viděli jejich boje, a z nich sobě příklady odevšad nasbírali, a tak tímto životem dle vůle Boží kráče-

jíce, dosáhli jistého přístavu s mnohými zásluhami v nebesích". Breviar. 6 lect.

A sv. Augustin dokládá: „Křesťanský lid slaví památku mučenníků nábožnými slavnostmi, aby se povzbudil ku následování, jakož, aby na jich zásluhách bral podílu". A sv. Tomáš Aquinský praví: „Od Boha jest stanoven pořádek, aby to, co nižší jest, tím vyšším bylo k Bohu povznešeno. Protože svatí, kteří se již ve vlasti nalézají, Bohu jsou blízci, vyžaduje řád zákona Božího, abychom my, kteří v těle putujíce, tváře Boží ještě nezříme, skrze svaté k němu byli přivedeni; a to se stává, když dobrota Boží skrze ně na nás působí". —

Ejhle, tak mluví sv. Otcové.

A kdož z nás by nevěděl a nezakusil, že v boji života svatí nás sílí, nám pomáhají, v neštěstí a strastech nás těší svými přestálými strastmi a odměnou v životě věčném?

V pokušeních, jež na nás doléhají, volají k nám: „Patřte na naše boje, a snažte se, abyste v poslední hodině mohli volati s námi: „Dobrý boj jsme bojovali, víru zachovali, a proto vložena nám koruna spravedlnosti". Ano vybízejí nás: „Držte se víry svaté, utíkejte se pod křídla laskavé matky, Církve svaté". Takového a podobného podnětu potřebujeme právě v těchto dnech zlých a to tím více, ježto mnozí synové a mnohé dcery zrádně víru opouštějí, tajně i veřejně ji tupí a haní, a po cestách bludných k cíli šťastnému dojíti míní.

Ó křesťané, zachovejme věrnost Církvi svaté, jednejme tak, jako druhdy v podobném případě učinil sv. Řehoř Nyssenský. Tento světec totiž dovolával se přímluvy sv. Theodora. A my věrní české vlasti synové a dcery žádejme za přímluvu věhlasného kazatele a kanovníka pražského, oslaveného dnes mučenníka a patrona českého, sv. Jana Nepomuckého, jakož i všecky naše svaté patrony, k nimž volejme: „Svatý Jene Nepomucký a všickni svatí patronové naši! Potřebujeme mnohých milostí; přimlouvejte se u Boha za nás, veďte a povzbuzujte nás"!

* * *

Seznali jsme, přátelé drazí, že miláčkové naši za nás orodují a se přimlouvají, ano že nám jsou také podnětem k životu věčnému.

K tomu přesvědčení jsme dospěli jak z Písem svatých, tak z výroků sv. Otců, an na jisto jsme postavili, že to jest učení Církve svaté. Svým životem, svým příkladem pobádají nás, bychom vstoupili v šlépěje jejich.

Nuže, kdož jsi věrným křesťanem, věrným synem a věrnou dcerou vlasti, kdož jsi ctitelem svatých miláčků naší vlasti drahé, obrať se s celým srdcem k nim, následuj jich, vzývej je, abys zasloužil s nimi se radovati ve vlasti nadhvězdné; vždyť jsou to milovníci nás svých bratří a milovníci lidu českého; tiť jsou, kteří se za nás modlí, za nás orodují v nebesích.

A to netoliko dnes, ale vždy obraťme zraku i srdcí svých k nim, volajíce k Hospodinu: „Buď nám, ó Pane, milostiv na přímluvu a pro zásluhy našich svatých mučenníků a patronů, abychom skrze neustálé orodování jejich ode všeho zlého ochráněni byli. Orodujte za nás všickni svatí patronové čeští“! Amen.

Josef Baar, farář v Putimi.

Řeči příležitostné.

Příprava na svatou missii.

„Za onoho času vyvolil Pán i jiných dva a sedmdesát, a poslal je po dvou před tváří Svou do každého města i místa, kamže sám přijíti chtěl“.
Luk. 10, 1.

Jest tomu třicet pět let, co zavládl v mém rodišti (Mýto) před svátky svatodušními neobyčejný ruch. Lidé potkávajíce se říkali jeden druhému: A kdy přijdou? Kolik jich bude? Co tu budou dělati? A podobně. Konečně jednoho dne očekávaní hosté přijeli poštou z Prahy. Z vozu vystoupili dva muži, jeden s dlouhým bílým, druhý s krátkým a červeným vousem, v těžkých hnědých habitech .... — jako bych je dnes před sebou viděl, — pan farář s velikým zvědavým davem je přivítali a s radostí je uvedli do kostela; já šel v zástupu jako ministrant. Po krátké modlitbě vystoupil starší host na kazatelnu před kostelem pod širým nebem a ohlásil, že *počíná* se svým společníkem z řádu Kapucínského *sv. missii.*

Tehdy byla missie něco neslýchaného a neznámého, neboť ta, která se v mém rodišti konala, byla první po všech západních Čechách. Lidé přicházeli z daleka na 5—6 hodin cesty u velikých zástupech, by poslechli missionáře a vykonali svou pobožnost. Všem, kteří při té sv. missii podíl měli, zůstala v dobré a milé paměti. Posud slýchati od starších lidí: „Tenkrát, když tu byli missionáři“.

Drazí přátelé! Od těch dob konaly se sv. missie na různých místech, protož nejsou teď nikde věcí neznámou. Tak i v tomto chrámu Páně dle svědectví nápisu na kříži před vraty kostelními konala se sv. missie r. 1883. Předpokládám s bezpečností, že neminula se ani tato s hojným požehnáním; že mnohé srdce tvrdé se tehdy obměkčilo, a mnohé dobré předsevzetí bylo učiněno. Než od té doby uplynulo 11 let, účastníci někteří zemřeli, jiní se odstěhovali mnohé dobré předsevzetí upadlo v zapomenutí; noví osadníci přibyli — a *nová missie* nebyla by nejen zbytečná, ale i velmi prospěšná, ano i žádoucná. Z těchto příčin zařídila zdejší nejdůstojnější Kapitola s nejdůstojnějším p. proboštem v čele novou svatou

missii, která se má počíti budoucí sobotou odpoledne. Doufaje, že se láskám vašim zavděčím, promluvím k vám, drazí přátelé, *o této sv. missii*, aby i v srdce vaše za slovy velebných Otců missionářů jako za svými předeslanými učenníky přišel sám Pán náš.

Pojednání.

1. Když za zbožného *Josafata* známost zákona Božího velice byla poklesla a modlářství se šířilo, poslal tento král judský pět knížat svých, s nimi devět levitů a dva kněze, by učili v městech judských. „A ti učili v Judstvu lid, majíce s sebou knihu zákona Hospodinova“. 2. Paralip. 17, 7—9. Hle! zde máme jakýsi příklad sv. missie již v Starém zákoně. Taktéž v Novém zákoně vysílal Pán své učenníky, a to po dvou do každého města i místa, kamže chtěl sám přijíti. — Jest ovšem Církev křesťanská rozdělena na osady, v nichž řádní a trvalí duchovní správci mají své ovečky pásti slovem Božím, posvěcovati sv. svátostmi a říditi zákony církevními, by všichni, jak pastýři, tak i ovce, došli spásy věčné i možného blaha vezdejšího. To se také děje z pravidla obvyklým způsobem. Nicméně uznala i Církev po návodu a příkladu mnohých svatých a znamenitých mužů za dobré, by čas k času konala se *pro veškerou osadu mimořádná duchovní cvičení*, jak kázání, tak pobožnosti, za tím cílem, by *v posluchačích ducha křesťanského povzbudila a k čilému životu náboženskému roznítila.*

2. Ale tu již slyším někoho, jenž třeba i z hněvem odpíraje dí: „Což jsme tací zlí lidé, že na nás třeba voditi zvláštní kazatele nám neznámé; což nestačí k tomu naši nám dobře známí a i oblíbení duchovní?“

Zvolna příteli! Pravil-li jsem, že má sv. missie ducha křesťanského povzbuditi, tím jsem ještě nikoho neprohlásil za zlého člověka neb urputného hříšníka; neboť koho chci povzbuditi, roznítiti, ten nemusí již proto býti mrtev na duchu; ale on třeba dříme neb tvrdě spí. V tom případě bude duši jeho velice na prospěch, bude-li ze své ospalosti probuzen a ze své vlažnosti k horlivosti přiveden. Mimo to příteli! dej pozor, abys sebe dobře znaje se nemýlil, a maje se za dobrého, přece abys zlý nebyl. Dále vždyť nebudeš choditi na sv. missii sám, přijdou i jiní — já vím, že sám některé povzbudě přivedeš, těm pak bude třeba rázně do duše zahřímati. —

Taktéž je pravda, že se zde slovo Boží pravidelně i horlivě hlásá; ale co jí člověk každý den, toho se přejí. To platí i o kazatelích sebe dovednějších. Káží-li delší dobu na témže místě, zvyknou si na ně jejich posluchači, pozornost ochabuje, dojem řečí slábne. Přijde-li však nový hlasatel slova Božího obzvláště dlouhou školou a životem vycvičený, činí slova jeho mnohdy docela jiný, mocnější dojem. Proto také rádi vídáme a slýcháme nové umělce, jelikož nový způsob jich nás poutá a dojímá.

3. Také *zkušenost* nás učí, že mnozí, kteří z počátku rozhodně sv. missiím nepřáli, neb jim i odpor kladli, později úplně

své smýšlení změnili, a pobožnostem a kázáním pak nejen rádi, ale i s velikým prospěchem duševním obcovali. Na sta, na tisíce jest v Čechách křesťanů, u nichž nový, rozhodně dobrý a zbožný život počal tou neb onou sv. missií. Protož příteli! neboj se; s missionáři nejde nic zlého, oni připravují jen cestu Spasiteli a Oblažiteli tvému. Též se nestrachuj, že by snad kapsu ti chtěli vybrati. — Toho oni nečiní.

Než bych přece pravdu úplnou a nepokrytou děl, jsou dovední missionáři vskutku některým kapsám a peněženkám nebezpečni, a mohl bych uvésti příklady, jak již nejednou kapsu dobře zašitou rozpárali a tajné, nedobytné kassy vypátrali, vypáčili, vyprázdnili. A co nejdivnějšího jest, že odňali ty kapsy bez nože, otevřeli ty nedobytné kassy bez klíčů. Čím asi? Snad dynamitem? Odstup to! Jazykem! Protož, příteli, poslechni v následujícím případě dobré rady. Máš-li na svědomí *cizí statek*, zadrženou mzdu, utisk sirotka, nabyl-li jsi jmění vědomým podvodem neb docela křivou přísahou — pak na missie nechoď, a Otcům missionářům vyhni se z daleka, střež se jich jako ohně. Mohlo by se ti přihoditi, co již mnohokráte se stalo, že by tě mocnými, ohnivými, nadšenými jazyky svými přemluvili, bys cizí statek vrátil, otevřel kapsu svou, a způsobenou škodu nahradil. Jest ovšem také pravda, že by se pak *svalil těžký balvan z tvého vědomí*, že bys někoho oblažil, že bys pak *klidně hleděl smrti své vstříc*, že bys pak *číst šel na onen svět* a byl přijat do slávy věčné; ale toho všeho ty nechceš, nýbrž tvá vůle jest, *s nepokojným hadem zlého svědomí v ňadrech zde na zemi žíti a jednou u věčný oheň býti zavržen.* Protož střež se! Neb snad, příteli, udržuješ *nedovolený poměr s osobou* druhého pohlaví; ty víš, že přivádíš sebe neb rodinu na mizinu, rodiče před časem do hrobu a že ti nezbude na konec nic jiného, než násilím ze světa se zprovoditi; pak se též nastávajícím pobožnostem vyhni, jdi raději hodně daleko od kostela, bys nicého nezaslechl, raději někde ve džbánku a kouři utop své vědomí; mohli by tě ti zbožní Otcové přemluviti — a oni to umějí, — mají jazyky jako meče drtící kosti a vnikající do duše; oči jejich jsou bystry, — jak někoho do zpovědnice dostanou, prohlednou srdce jeho až na dno — nuže mohli by tě přemluviti, abys zanechal prostopášného, hanebného svého způsobu života a vrátil se opět sobě, rodině, otci neb matce, abys se stal řádným, střídmým člověkem a tak zachoval si život časný i věčný. Jen si pomysli, jaké by to bylo pro tebe neštěstí, kdybys opustil cestu nepravosti a dal se na cestu spořádaného života! Že *opilcům*, *karbanikům*, *tulákům* hrozí při missiích polepšení, není třeba mnohými slovy líčiti. Nahlížím zcela dobře, že takovým missie není vhod, zvláště nechtějí-li těm hříchům odpírati.

4. Jen vy, přátelé drazí, kteří jste posud vždy *řádně* na služby Boží chodili, hodně se zpovídali a svátost oltářní přijímali, jen vy, kteří nemáte ani cizího statku neb škody na svědomí, jen vy, kteří jste se varovali smilstva, opilství, nepřátelství, vám není třeba se jí báti, ani se jí vyhýbati. Ó přicházejte pilně! Pro vás budou to hody duchovní, doba milosti — pro některé snad poslední — v níž vám

bude lze sebe lépe poznati, chyb svých litovati, dobrá předsevzetí vzbuzovati; koukol a plevel, který na roli srdce vašeho vedle pšenice povyrůstá, od kořene vypleti.

A můj Bože! U někoho snad více z neopatrnosti a lehkomyslnosti, než ze zlé vůle — koukol povyrostl — a pšenici dobrou hubí. Ó příteli! Pryč s koukolem hříchu! Hle! přicházejí Otcové missionáři a za to měj, že je k tobě posýlá Pán a Spasitel, aby pak sám k tobě přišel a milostí svou tě obdařil.

* * *

Vyložil jsem láskám vašim o účelu sv. missie, byste již předem poznali, že tato mimořádná náboženská cvičení nejen nejsou nikomu na škodu, nýbrž na prospěch, především duchovní, pak i tělesný, neboť navádí posluchače k varování se nepravostí a konání ctnosti, krátce: k řádnému, horlivému životu křesťanskému. Protož s radostí vítejte zbožné Otce missionáře, pilně sem do chrámu Páně choďte a pozorně řečem jich naslouchejte; než vybídněte i své příbuzné a známé, by se k vám připojili, a budou-li odpírati, nuťte je, neb ti právě mají jich největší potřebu. Hospodin pak sám ať dá své hojné požehnání, by přičiněním Otců missionářů do srdcí všech zavítal a je oblažil Pán náš. Amen.

Josef Kyselka, sídelní kanovník Vyšehradský.

Kázání u příležitosti svatého biřmování. *)

O vlastnostech víry.

„Tentě den, kterýž učinil Hospodin, radujme a veselme se v něm“.
Žalm 117.

Jsoutě v životě lidském leta památná, jsoutě doby i dnové, na něž vděčně a tak rádi vzpomínáme, jsoutě i okamžiky, o nichž rádi, ale nesnadno mluvíváme.

K takovýmto letům památným náleží i rok letošní; jestiť to rok jubilejní velikého našeho sv. Otce Lva XIII. Taktéž velepamátným jest v dějinách král. města Písku a celého jeho zbožného okolí den 8. června, na němž bez mála před 150 lety osvobozeno bylo město nábožné a celá krajina od sveřepého nepřítele francouzského, a dána příčina ku záslibné slavnosti městské. Dne 8. června krváceli synové tohoto okolí u Malegnána v bitvě; dne pak 9. června právě v tuto hodinu stáli jste před čtyrmi roky u rakve mileného pana předchůdce mého, abyste ho doprovodili ku hrobu; dne 9. června připadá svátek sv. Prima a Feliciána, jichž svaté ostatky roku minulého uloženy byly rukou nejdůstojnějšího vrchního pastýře našeho do hlavního oltáře děkanského

*) Kázáno v r. 1888 dne 9. června v Putími.

chrámu píseckého; dnes jest sobota, den to Panny Marie, na němž věnuje Církev svatá úctu Rodičce Boží, Panně neposkvrněné.

A k těmto církevním a dějepisným památkám druží se dnes nová, neméně významná a slavná, kteráž nejen v knihy památné bude vepsána, ale dojista písmem zlatým zastkví se a utkví v myslích a srdcích vašich.

A která to jest, tážete se?

Jestiť to v pravdě den, o němž s korunovaným pěvcem mohu volati: „Tentě den, kterýž tobě, milená osado Putímská, učinil Hospodin. Štěstí, jehož se tobě dnes dostalo, nemělas tak dráhně let". Srdce vaše zná příčinu naší pospolité radosti předobře; vždyť vám ji věstil hlahol zvonů, jenž zdál se volati: Váš nejdůstojnější vrchní pastýř, ba otec váš, béře se k vám ve jménu Páně na své cestě visitační.

Návštěva to dojista převzácná, a tudíž každému srdci křesťanskému tak milá. I nedivím se, že jste rádi poodložili své práce, a pospíšili v tuto svatyň, a to ne z pouhé zvědavosti snad, nýbrž puzeni láskou, jakouž chová vděčné dítě k otci milenému, vedeni úctou, jakouž se nese výkon. tak slavný, kterýž v krátké době před se vezme Jeho Milost biskupská, jenž nedbaje nepohodlí a obtíže cesty, zavítal k vám, aby spatřil vás, své dítky a ovečky milované ze stádečka Kristova.

Visitace či návštěvy takové jsou v Církvi svaté tak dávné, jako Církev sama; vždyť čteme v Skutcích apošt. 20, 28: „Duch svatý ustanovil biskupy, aby spravovali Církev Boží, kterouž dobyl krví svou". Tuto správu, a tuto péči v stádce své ukládá jim Bůh slovy apoštola národů, jenž takto dí: „Bděte nad stádem, nad nímž vás Duch Svatý biskupy ustanovil".

A tu dnešním dnem dokazuje Jeho Milost biskupská, jak svědomitě plní povinnosti Bohem samým jemu uložené. Tím dokazuje, jak drahé jest mu sv. učení, sv. víra. Vy pak přichvátavše sem, osvědčili jste, jak i vám drahá a vzácná jest sv. víra, ten poklad, ten dar nebeský. Ó rcetež, není-li tudíž dnešní den takým, o němž pěje Žalmista Páně: „Tentě den, kterýž nám učinil Hospodin"?

A když tato víra sv. nás spojuje, oživuje, nuže, o čem jiném mohl bych dnes mluviti k vám, leč o sv. víře? Roku loňského byli jste četně přítomni, když u té samé příležitosti důst. p děkan mluvil o tom, kterak sv. víra blaží, a nevěra plaší či nešťastným činí člověka; já pak s pomocí Boží umínil jsem sobě poukázati ku vlastnostem víry. Víte, drazí přátelé, že víra musí býti obecná, pokorná, pevná, živá. Nebudu dnes jednati o těch všech vlastnostech víry, nýbrž budu míti na zřeteli toliko dvě poslední vlastnosti. Pravím tudíž: *Víra křesťana má a musí býti: a) pevná b) živá.*

Pojednání.

a) Biskupové, nástupcové to sv. apoštolů, začasté mluví k vám v listech pastýřských, jako druhdy činívali sv. apoštolové ku roz-

ličným obcím. Aby pak se přesvědčili, kteraké ovoce víry jich dítky přinášejí, zda dobrý boj bojují, u sv. víře jak jsou stálými; tu osobně přicházejí, aby pozdravili stádce své, aby je posilnili a jemu požehnali. Proto započal vrchní pastýř náš apoštolské dílo své hlásáním slova Božího. Ó kéž nikdy nevymizí slova jeho otecká z mysle a srdcí vašich! *Nechať jste pevni u víře té!*

A kdy jest víra naše pevná? Tehda, když jest všeho pochybování prosta; když vše to, co Bůh zjevil, čemu Ježíš Kristus učil, co sv. apoštolé kázali, a co velí Církev věřiti, když vše to srdcem upřímným, skálopevným, jako učení Boží přijímáte, vědouce, že každé jiné učení nepravé, ano bludné jest. A byť anděl s nebe cos jiného nám hlásal, než čemu učila Pravda věčná, Kristus Ježíš, proklat budiž — anathema sit. A byť peklo svými úskoky a podvodníky víru tu zviklati chtělo, proklato budiž — anathema sit.

U víře naší pevné, svaté, nesmí nás nic zviklati, ani zisk časný, ani nesnáze a nehody, ona nám musí býti pokladem nejdražším. Proto píše sv. Pavel ku Korinthům, I. 16, 13.: „Stůjte pevně u víře, zmužile sobě počínejte a posilňte se“.

Takáto víra pevná to byla, jež sílila svaté apoštoly a mučeníky Páně, pro niž oni i krváceli. Abych z tolikerých příkladů jen některé uvedl, jmenuju sv. Athanasia, patriarchu Alexandrinského, k jehož záhubě mocní světa, vojsko, ba i peklo v šik se postavilo a jeho pronásledovalo. Avšak on zůstal neohroženým, pevným jako skála mohutná, a snášel ochotně všecky strasti. Po 46 let trvaly strasti ty; avšak patrně Bohem samým podporován zachoval Církev a pravé svaté učení.

A k čemu odjinud příkladů? Pohleďme na obraz našeho sv. patrona (sv. Vavřince), kterýž v plamenech na rošti věren ostal Bohu svému a mysli klidnou ano veselou trpěl muky tak hrůzné. *To dovede jen víra pevná.*

Nejednou stane se i nám, že lidé bezbožní budou snad sv. víru tupiti, snad se i toho odváží, že budou chtít vám ten drahocenný poklad ze srdce vyrvati, snad budou bludaři své nekalé ruce i na věřící duše vaše vztahovati: tu učiňte tak jako jeden z našich osadníků pravil k takémus náhončímu jakés nové víry: A kdybyste mi dával celý svět, toho neučiním za nic. Vy nemáte víry pravé, nemáte 7 svátostí, nemáte svěcených biskupů, ni kněží nemáte, tudíž církve pravé. A kdo nemá církev za matku, nemá Boha za Otce.

Víra jest ten dar nebeský, jehož se nám dostalo na sv. křtu. Víra jest základem, kořenem života křesťanského. A na nás záleží, abychom ho zachovali a neztratili, blahost jeho poznávali;

vždyť i víra jest ta perla
nebeského leskotu,
posvátná to Boží berla
pro pouť v tomto životu.

Ano bez víry pevné byli bychom třtinami se kolísajícími, nevěrci, bludaři, opuštěnci na zemi, lodníky bez vesla, bloudícími na moři života ku přístavu věčnosti.

Spasitel náš sám dí: „Kdo uvěří spasen bude, kdo neuvěří, bude zatracen". — A bez víry nemožno líbiti se Bohu. — Opouští-li syn rodný dům a své rodiče, ubírá-li se do daleké ciziny, jak dojemný výjev vídáme! Dítě bolem sklíčeno loučí se s rodiči, a žádá je za požehnání.

Matka je žehná křížem, otec klade mu pravici na hlavu a mluví: „Synu! jdi s Bohem, zůstaň vždy hodným, nezapomeň na Pána Boha a zachovej sv. víru". A vrátí li se syn po letech, jak tu pláče matka slzu radosti! Otec však se táže: „Přinesl-lis s sebou i své křesťanské srdce, svůj dobrý mrav"? Syn však zraky odvrací, pánovitě si počíná a nechce snad více znáti modlitby, chrámu Páně, poslušnosti k otci, lásky k matce. Suďte sami, přátelé drazí, mohou-li ti a tací rodičové se radovati z návratu dítěte pobloudilého? A tak vedlo by se i nám při opětném spatření a shledání s nejdůstojnějším otcem duchovním, a ještě bolnější bylo by shledání s Otcem nebeským, kdybychom v této cizině pozemské nezachovali nejdražšího pokladu sv. víry.

Nechať tedy víra našich srdcí jest vírou pevnou!

b) Na křtu sv. dostalo se nám toho daru sv. víry. Ústy kmotrů svých slíbili jsme, že dle té sv. víry chceme také žíti; neboť víra sama o sobě by nás nespasila; musíť *býti věrou živou.* Pouhé poznávání křesťanské pravdy bez skutků by nám neprospělo, jak tak krásně, ale všem jinověrcům nemile napsal sv. apoštol Jakub: „Co prospěje, bratří moji! praví-li kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků? Zdali bude moci víra jej spasiti? Jako tělo bez duše mrtvo jest, tak i víra bez skutků jest mrtva".

Musí tedy naše smýšlení, řeči i skutky býti křesťanskými dle příkazů z víry plynoucích, musí se jeviti život křesťanský bohumilý v nás. Víra naše musí býti skutky dokazovaná, hlavně zachováváním Božích a církevních přikázání, — *pak jest vírou živou.*

A Bohu budiž děkováno, že bez ostychu mohu předstoupiti před Vaši Milost biskupskou, a se srdcem útěchy plným to svědectví veřejně vydati této nábožné osadě, že víru živou chová v srdci svém. A nebo není-liž to víra živá, že vesměs tak četně chvátají ku sv. zpovědi, že tak rádi navštěvují chrám Páně a to i ve dny všední, pokud dovolují práce polní, že svědomitě světí neděle a svátky? A nebo, není-liž to víra živá, když tak rádi se starají o ozdobu chrámu Páně? —

Slavnému patronu král. města Písku máme mnohých oprav a ozdob děkovati, budiž jemu za to vzdán první dík. Ale i milení osadníci darovali mnohé věci. Tak: kámen oltářní ku sv. panně Barboře a jiný opět svícny. Osada celá sbírkou dobrým zemřelým předchůdcem započatou pořídila novou lampu, ženy Putímské ozdobily věnci oltáře, mužové jejich darovali zvonky, ženy Hradištské opatřily nové korouhve, zbožná dívka po více let zdobí prostěradly vyšívanými oltáře, ženy Smrkovické darovaly oltářní prostěradla, zbožná dívka věnovala velum, jiná ozdobila kazatelnu, jiná zvonek u sakristie pentlí. A co světla po celý rok věnují! Přátelé mládeže

opatřili prapor dětem školním. I mohu volati se žalmistou Páně: „Milují okrasu domu Tvého a místo přebývání slávy Tvé“.

Aneb není-liž to *vírou živou*, že zejmena bratrstvo sv. růžence milují, pobožnost tu domácně i v chrámu tak svědomitě a rádi konají? — A kde se ctí nebes královna, jež všecky bludy potlačila, tu netřeba se lekati o sv. víru.

Aneb není-liž to vírou živou, že tak rádi pamatují na své zemřelé rodiče, bratry a přátely? A i těmto jest den dnešní dnem radosti, neboť nejdůstojnější pan biskup včera za ně pobožnost konal, a jak jsem vám oznámil od 9. ledna jest od jeho Milosti biskupské oltář Panny Marie růženecké jmenován privilegovaným či odpustkovým. I nemohu jináče, leč jménem těchto duší ubohých k nimž letos i to zlaté srdce mé matičky se přidružilo, díky vřelé vzdáti za tu lásku V. M. b.

A tato víra živá milené osady naplňuje útěchou srdce mé, a zmenšuje zodpovědnost před V. M. b., jakož i tam před Soudcem věčným. „Ó v pravdě tentě den, kterýž nám učinil Hospodin“.

Než aby se u víře té utvrdili podle ní žili a v ní jednou skonali, nastal zvláště nekterým z vás den radostný, zejmena vám milení biřmovanci. Z cvičení křesť. známo vám, že k boji proti tělu, světu a ďáblu posilněni budete ve sv. biřmování, že posilněni budete tou zvláštní milostí, abyste víru svou stále vyznávali a podle ní živi byli; aby byla *víra vaše pevná a živá.*

Ten Dárce všech milostí, jenž na sv. apoštoly sstoupil, naplní a občerství duše vaše sedmerým svým darem. Dnes poznamená J. M. b. čela vaše znamením sv. kříže. Na to znamení pamatujte vždy, pamětliví slov sv. Jana Zlatoústého: „Nestyď se za sv. kříž, aby se Kristus jednou nemusel styděti za tebe“. Znamení sv. kříže budiž vaší chloubou, víra v Krista Ježíše řídiž všecky kroky vaše.

A vy, kmotrové, dbejte o to, aby svěřenci vaši tuto milost na darmo nepřijímali, ale stkvěli se životem křesťanským, vírou pevnou vírou živou.

* *
*

Tentě tedy den radosti na osadě Putímské. Tytě také příčiny, pro něž J. M. b. ráčil k nám zavítati. Ó díky za to Tobě Hospodine, Otče nebeský.

Abych neodjímal času i jiným pracím důležitým, obracím se k Tobě, Bože Trojiediný: Shlédni s výšin nebes na toto stádečko péči mé svěřené. Žehnej jemu, ó Pane, a nedej, aby někdo z nich byl ztracen, nýbrž abychom se shledali s nejlepším Pastýřem duší, s Kristem Ježíšem. Vaše M. b. račiž milostivě přijati to ujištění, že osada tato povždy bude vděčna za milost jí dnes prokázanou že chce setrvati u víře té samospasitelné, že v ní chce žíti i umříti, jak svědčí jich tvář i srdce. Račiž ruka apoštolská V. M. žehnati nám, aby na nás všech spočinulo požehnání nebes v životě vezdejším, po němž ať nás přijme Hospodin v blaženost věčnou. Račtež přidati k tomu své milostivé: Staniž se! Amen.

Josef Baar, farář v Putimi.

Předvečer pobožnosti májové.

Panna Maria — květina nejkrásnější na nebi i na zemi.

„Jak jsi krásná a jak uślechtilá — v rozkoši své; jako květ polní a lilium v údolích“. Cant. 7, 6. a 2, 1.

Poslední den měsíce dubna, svatvečer pobožnosti májové. Zavzněly zvony a vy, opustivše příbytky i práce, spěchali jste do chrámu Páně; důkazem mi četná vaše přítomnost.

Jiní, zvláště dělnictvo, strojí se jinak oslaviti první máj: zahálkou, veselostí, písněmi světskými, výtržnostmi; vy ne tak; vy spěchali jste na místo svaté, do společnosti svatých a světic Božích a jmenovitě k milované matce své, ku Rodičce Boží; a táhla vás k ní láska a víte, že jest matka dobrá, laskavá, dobrotivá; že každého přijme, nikoho od sebe neodmítá; nebo všickni jste děti její milé; proto sama dí o sobě: „Já jsem matka krásného milování“; a volá: „Pojďte ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste a plody mými nasyťte se“!

A jest tomu více než dvacet let, co pobožnost ta v chrámu našem začala. A kdo byl původcem té pobožnosti zde? Ne já, ale jedna nábožná duše z vás, vroucí ctitelka Rodičky Boží, jejíž vzpomínka vděčná dnes učiněna budiž . . . Dík i vám, kteréž jste tak bohatě letos ozdobily oltář Rodičky Boží!

O původu slavnosti a pobožnosti té já již jindy mluvil jsem; proto pomíjím; podotknu pouze, že pobožnost ta čím dále větší oblíby dochází i v národě našem a že není téměř chrámu Páně, kde by se nekonala pobožnost májová; a úcta k Rodičce Boží tím více se vzmohla, čím více Bůh ji oslavil zázraky, jako u nás ve Filippsdorfé a poslední dobou ve Francii v Lúrdech, kam snad na milliony lidí již putovalo a kde děly se zázraky tak patrné, že jich ani největší nevěrci popříti nemohli. —

Příhodně k této pobožnosti zvolen měsíc máj, měsíc květů, poněvadž Rodička Boží jest květ nejkrásnější jak na nebi tak na zemi. Písmo sv. ji přirovnává ku rozličným bylinám vonným a výborným a Církev poctívá ji názvem růže duchovní. I my zvolili letos ku předčítání vám rozjímání, zvaná květy Mariánské, od zbožného kněze P. Gemingra; do češtiny převedl P. Ant. Klos, kaplan Lomnický. Přirovnává se v nich Nejsvětější Panna ku rozličným květinám, pěkně a důmyslně, jejichž krásné vlastnosti na Rodičku Boží se obracejí; já pak chci dnes, v svatvečer pobožnosti májové, promluviti ještě o tom, že ovšem nejsvětější Panna *jest květina a to ta nejkrásnější na nebi i na zemi.* Rodička Boží budiž s námi a přimluviž se za nás!

Pojednání.

1. To nejkrásnější, co na tváři země jest, jsou květiny; jimi ozdobil Bůh naši zemi. Kdo příbytek si staví, zdobí jej zahrádkou a kdo byt svůj okrášliti chce, dává — květiny do oken.

A nevím, kdo by byl nepřítelem květin; i to dítko, kdy pláče utišeno bývá kvítkem; panna poctěna bývá růží; děvy zvláště rády pěstují kvítí a milovnice jsou květin; i ta stařenka pěstuje si svou rozmarinu anebo myrtu, ač ne k oltáři, tedy do hrobu, do rakve; a i rakve našich milých a drahých zdobíme kvítím, věnci; a věnec nejkrásnější jest z kvítí živého, přirozeného; ano i na pomníky zesnulých zavěšujeme věnce a kvítí sázíme i na hrob, nejen jakožto obraz budoucího vzkříšení, že krásnější vstane tělo z hrobu, ale i za okrasu.

2. Člověk podobá se bylině, květině. Odtud snad jeho náchylnost k nim. Květina stojí v zemi; odtud bere potravu svou; tak i člověk; zde na světě jest, tu vykázáno mu bydliště, tu musí hledati si a ze země dobývati výživu svou: „V potu tváři své jísti budeš chléb po všecky dny života svého". Bylina směřuje vzhůru; tak i člověk duchem a myslí vzhůru nésti se má: *nebo tam jest naše vlasť a nemáme zde místa zůstávajícího, ale budoucího hledáme.* Žid. 13, 14. Bylina potřebuje světla a tepla, sluníčka; a tak i člověk: osvícení s hůry a milosti Boží; bez nich nemá pravého života v sobě. Květina kvete; i člověk kvésti má; a víte, co jest jeho květ? Ctnosti. A květ šíří vůni; i člověk šířiti má vůni — ctností svých. Bylina má i símě a ovoce; tak i člověk má nésti ovoce či símě dobrých skutkův. — Ejhle květina obraz člověka!

3. Mnoho krásných květin jest na zemi, zdobí tvář země; kdož je vypočte? — Mnoho světic Božích žilo v Církvi Páně; ale ze všech nejvznešenější, nejkrásnější jest ta, k jejíž úctě jsme se dnes shromáždili, Rodička Boží.

I ona byla květina; žilať zde na zemi; pocházela z pokolení lidského, ovšem z rodu královského; žilať v týchž poměrech pozemských, jako my, jako vy, milé ctitelky její; pílela a pracovala, bylať chudá, nepoznaná; ale byla skromná a pokorná, jako violka; čistá jako lilie; láskou planoucí k Bohu a lidem, jako hořící láska; vydala květ — vůni ctností svých, za nímž kráčíme; i ovoce svatého, neúhonného života.

Vůně její ctností šíří se po všem světě. Onať může právem volati: „Pojďte ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste a plody mými nasyťte se"! O ní v pravdě platí slova: „Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na tobě"!

4. Onať jest nejkrásnější květinou země. Rozličné dcery Eviny vynikaly rozličnými přednostmi a ctnostmi. Sličná asi byla pramáti naše Eva, kteráž vyšla z ruky Boží; pečlivá Sára, opatrná Rebekka, milování hodná Ráchel, cudná Susanna, moudrá Betsabe, statečná Judith, lid svůj milující Esther, hrdinská matka Makkabejských, nábožná Alžběta, matka Jana Křtitele; avšak nejsvětější Panna předčila všecky. Právem na ni obrací Církev slova Sir. 24, 17—20.: „Vyvýšena jsem jako cedr na Libánu a jako cypřiš na hoře Sionu; jako palma v Kádes vyvýšena jsem a jako štěp růže v Jerichu; jako spanilá oliva na polích a jako javor vyvýšena jsem podle vody na ulicích (veřejných místech). Jako skořice a vonný

balsám vůni jsem vydala, jako výborná myrrha vydala jsem líbeznosť vůně". Tak v pravdě vyvýšena jest nade všecky dcery Eviny.

5. Avšak ona jest též *nejkrásnější květinou ráje.* Vyvýšena jest nade všecky kůry andělské královna andělů; nad svaté a světice starého i nového zákona; nade všecky panny i mučennice. Proto ji nazývá Církev královnou mučenníkův, královnou panen, královnou všech svatých; a jí přede všemi svatými, ano i před samými kůry andělskými čest a slávu vzdává.

6. Ó kéž i my, drazí přátelé, jsme zahrada Boží! kéž my všickni podobáme se květinám. Ona — růže — královna uprostřed, my kolem ní! Zamilujte si každý některou květinku, o nichž postupem pobožnosti májové vám předčítati budeme, abyste každý, a zvláště každá z vás jí v něčem se podobali a tak sloužili k okrase této zahrádky Boží a k oslavě Nejsvětější Panny!

Ó pak důstojni budeme přesazenu býti do zahrady nebeské, kdež bychom teplo a vláhu, t. j. milost brali ze samého slunce nebeského, Pána Ježíše Krista a kvetli k okrase té růže nejkrásnější, růže duchovní — květiny ráje, Rodičky Boží, a ji oslavovali na věky věkův. Amen. Boh. Hakl, bisk. vikář a děkan v Hořicích.

Řeč při oddavkách.

Jest obyčej v naší svaté církvi, že snoubencové na památku svého sňatku dávají světiti od duchovního pastýře snubné prsteny. Tyto prsteny položí kněz na oltář a modlí se nad nimi řka: „Požehnej, Pane, prstenů těchto, kteréž my ve jménu tvém žehnáme, aby, kteříž je nositi budou, věrnost neporušenou sobě na vzájem zachovávali a tak v pokoji a vůli tvé setrvali a v obapolné lásce věčně živi byli." Posvětiv touto modlitbou snubné prsteny podává jich kněz snoubencům, tito pak na vzájem ozdobují jimi svou ruku a nosí je jako stálou upomínku onoho dne, kdy podali sobě před oltářem své pravice ku společné pouti života.

V tomto obyčeji, jehož i vy, velectění snoubenci, se zbožnou myslí následujete, nalezám já přiměřené pro vás naučení, kteréž vám podávám jako duchovní dárek ke dni vašeho zasnoubení.

Snubní prsteny, kteréž od této chvíle nositi budete, připomínají vám trojí ctnost manželů: věrnost, lásku a trpělivost.

Prsten má podobu kroužku celistvého, v sobě uzavřeného, nemajícího žádného konce. I není-li tedy výborným podobenstvím že manželé navždy, věčně sobě náležejí, že jeden s druhým do smrti má setrvati v svazku nerozlučném, že jeden druhému má býti věren? Na tuto první ctnost manželskou poukazují slova, která se říkají při svěcení snubních prstenů: „aby, kteříž je nositi budou, věrnost neporušenou sobě na vzájem zachovali a v obapolné lásce věčně živi byli." Tentýž význam mají slova, ježto říká kněz, an váže snoubencům štolu okolo rukou: „Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj."

A chcete věděti, rozmilí v Kristu, jak velikou cenu má tato vzájemná věrnost manželská? Svatý apoštol Pavel připodobňuje sňatek manželský k duchovnímu spojení Krista Pána s jeho Církví. Opouští-li Kristus Pán svou Církev jen na okamžik? Není-li s ní a při ní po všecken čas, v dobách radosti i zármutku, pokoje i protivenství? Není-li své Církvi, své duchovní choti, věčně věren? A z druhé strany — opouští-li Církev Krista Pána jen na okamžik? Není-li s Ním a při Něm, i když slunce Jeho milosti nad ní svítí, i když tvář Jeho před ní se skrývá? Není-li Kristu Pánu, svému nebeskému ženichovi věčně věrna? Pročež i vy, velectění snoubenci, věčně věrni sobě buďte a častým pohledem na své snubné prsteny v této ctnosti se utvrzujte, pamatujíce, že nemůže kvésti štěstí manželské tam, kde, co Bůh spojil, člověk ruší, dávaje se unášeti větrem náruživosti.

Snubní prsteny bývají z ryzého, čistého zlata. I co jiného vypodobňuje tento vzácný kov, zlato, nežli čistou ze srdce k srdci se vinoucí, z víry a z ctnosti se prýštící lásku? Vímeť, že jeden ze svatých tří králů obětoval novorozenému Spasiteli zlato. Tím chtěl dáti na jevo, že jeho srdce čistou láskou plane k božskému Spasiteli. Pročež i snoubenci, podávajíce sobě na vzájem prsten z ryzého zlata, pamatovati mají, že se mají milovati láskou ryzou, láskou, která má svůj kořen a základ v lásce Boží.

Což také prospěje manželům láska, která spočívá pouze na ohledech časných, na přednostech pomíjejících? Ach, taková láska nemívá dlouhého trvání, ta bledne a chladne při každém vánku pokušení, ta obyčejně pomijí touž měrou, kterou pomíjejí přednosti časné, tělesné. Opravdové štěstí manželské kvete jen tehdáž, když se milují manželé z lásky k Bohu. A tak se mohou milovati jen tenkrát, když Bohu upřímně slouží, když své povinnosti křesťanské věrně plní, když modlitbou zbožnou denně se posvěcují, když oba v dobrých skutcích svou lásku hledají, když vedou život v pravdě křesťanský. Pročež i vy, velectění snoubenci, pobožnosti a dobrých skutků pilni buďte a tak zlato vaší obapolné lásky nikdy lesku nepozbude, v čemž vás utvrzuj pohled na zlato vašich snubných prstenů.

Zlato, z něhož jsou tyto snubné prsteny, ohněm bylo čistěno, tříbeno, zkoušeno. Tak musí, rozmilí v Kristu, i vaše věrnost a láska zkoušku přestáti a osvědčiti se v ohni utrpení. Trpělivosti bude vám nade všecko zapotřebí, chcete-li štěstí manželského stále požívati. Svatý apoštol Petr píše, že protivník náš ďábel neustále obchází hledaje, koho by pohltil. Šťastné manžele obchází ďábel v podobě závistníků. Ano závist lidská strojívá manželům nejhorší úklady. Závistivým lidem bývá největší radostí, pravou rozkoší ďábelskou, hodí-li mezi šťastné, upřímně se milující manžele símě nesvornosti a toto símě se ujme.

Vědíť dobře, že kde nedůvěra, podezřívání, rozdvojení myslí, tam také konec lásky a konec štěstí. Kdyby i vás, velectění snoubenci, potkati mělo někdy toto protivenství, ó nedávejte sluchu lidem lstivým, nedejte se zviklati ošemetnými jazyky ve své vzá-

jemné důvěře a oddanosti, ozbrojujte se proti takovým útokům na vaše domácí blaho trpělivostí a posilujte se v této ctnosti častým pohledem na zlato svých snubných prstenů, jehožto ryzost zkušena býti musela ohněm.

Trojí ctnost manželskou: věrnost, lásku a trpělivost, připomínají vám, velectění snoubenci, vaše snubné prsteny, kteréž od této chvíle nositi budete. Touto trojí ctností nechať se stkví vždy vaše srdce, touto trojí vzácnou ctností nechať vás obdaří Ten, jehož požehnání nyní s výsosti nebeské na vás poplyne, a zajisté vždy v blahé upomínce bude vám tato hodina, ve které jest řečeno nad vámi: „Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj.“ Amen.

Klement Markrab, děkan na Smečně.

Promluva k farníkům Zašovským o „morovém“ pátku dne 6. října 1893.

Drazí přátelé!

Před očima mýma rozvinuje se děsný obraz. Vidím před sebou dvě osady, do nichž zavítal host nemilý a nezvaný, — nemoc nakažlivá a smrtonosná. Návštěvu svou učinil dotěrný host ten v každém téměř domě a všude zůstavil po sobě památku bolnou a trudnou.

Po návštěvě jeho z každého jím navštíveného domu ozývá se pláč srdcervoucí a nářek nevýslovný. V jednom domě klečí dítky kolem mrtvoly otce, v jiném kloní se nad mrtvolou matky naříkajíce: „ach, otče, matko, proč nás opouštíš; proč nás sirotky zůstavuješ“! Jinde zase dobrá matička k něhyplnému srdci svému tiskne dítko své, nad nímž právě snesl se anděl smrti. Vzlykajíc naříká matka tato: „Ó Bože, proč mne tak těžce zkoušíš; proč béřeš mně klenot můj nejdražší! Ó, dítě mé milené, proč mne tak záhy opouštíš“! A opět v jiném domě objímá manžel mrtvolu své dobré manželky, jinde manželka mrtvolu svého věrného manžela. Všude pláč, všude nářek!

Moji drazí! Obraz tento stal se skutečností roku *1836*, kdy strašlivá cholera navštívila zdejší farnost Zašovskou a oběť za obětí vyžadovala sobě. Všeliká pomoc lidská jevila se býti marnou, a proto také, když dravá hlíza tato nejzuřivěji řádila, obrátili se zbožní farníci Zašovští k milé Matičce Boží, aby ta, která již tolik divů a zázraků v Zašové natvořila, zhoubnou nákazu cholerovou mocnou svou přímluvou od farnosti zdejší milostivě ráčila odvrátiti. A, moji drazí, tenkráte dokázala Maria nade všechnu pochybnost, žeť jest Ona Matkou mocnou a milostivou.

A jako zbožných předků vašich vroucí modlitby vyslyšela, tak vyslyší Maria i upřímné prosby vaše; zažene mor, odvrátí nákazu i od těla vašeho i od duše vaší. Amen.

Josef Odstrčil, farář v Zašové na Moravě.

Listy katechetické.

Katechese o prvním přikázání Božím.

Pro 3. třídu škol osmitřídních napsal Dr. JAN SÝKORA.

(Pokračování.)

Jest pak více věcí, jež nám Bůh slíbil. Některé z nich jsou tak důležité, že bychom bez nich nemohli přijíti do nebe. Dejte pozor, povím vám nyní, co vše nám Bůh slíbil.

Jednou řekl Bůh: Byť byli hříchové vaši jako šarlat červení, jako sníh zbíleni budou. Slovy těmi jakoby byl řekl: Byť byli hříchové vaši sebe větší, odpuštěni budou. Co tedy slíbil Bůh těmito slovy? Ano. Bůh nám slíbil odpuštění hříchů. Co slíbil Bůh? (Napiš: 1. odpuštění hříchů.)

Aby člověk mohl přijít do nebe, třeba nejen, aby varoval se hříchů, nýbrž aby také činil dobré. Aby však se mohl uvarovati zlého a dobré činil, potřebuje k tomu nutně milosti Boží. A Bůh slíbil nám skutečně i potřebnou milost tu. Pravilť Pán Ježíš: Otec váš nebeský dá Ducha dobrého — či milost svou — těm, kteří ho prosí. Co také slíbil Bůh? K čemu slíbil nám ji? Ano, abychom mohli činit dobré; slíbil nám tedy milost k dobrému. K čemu slíbil nám milost tu? (Napiš: 2. milost k dobrému.) Co slíbil nám Bůh?

Mimo to slíbil nám věčnou blaženost; pravilť, že spravedliví či hodní půjdou do života věčného. Co také slíbil Bůh? (Napiš: 3. věčnou blaženost.) Ještě jednou, co všecko slíbil Bůh? Celé to poví N. Tyto věci tedy můžeme a máme zcela na jisto doufati od Boha, poněvadž je slíbil. Ovšem musíme dáti pozor, abychom nestali se jich nehodnými. Kdo na příklad by hřešil a nechtěl činit pokání, nechtěl se polepšit, ten nedostal by odpuštění hříchů, poněvadž by byl toho nehoden a Pán Bůh pouze těm slíbil, že odpustí, kdo učiní pokání a se polepší. A podobně, kdo by hřešil těžce a v tom hříchu zůstal až do smrti, ten nepřišel by do nebe; neboť Pán Bůh slíbil pouze těm nebe, věčnou blaženost, kdo zemrou v milosti Boží. Kdo však hřešil a činí opravdové pokání, co může a má na jisto očekávati? Kdo zemře v milosti Boží, kam přijde

na jisto? Odkud to víme? Ještě jednou, které věci slíbil nám Bůh? Jak je máme očekávati?

Ty věci, o kterých jsem posud mluvil — odpuštění hříchů, milost a věčná blaženost — prospívají nám k tomu, abychom přišli do nebe, abychom tedy byli věčně blaženi. Proto také nazýváme je statky či věci věčné.

Avšak jsou též věci, které potřebny neb prospěšny jsou k tomu, abychom mohli býti živi a šťastni na zemi. Které jsou to? Věci ty trvají pouze na čas; proto také nazýváme je věci časné. Které věci jmenujeme časné?

Věci ty také mohou prospěti k dosažení života věčného; neboť člověk může jich užiti ke konání skutků dobrých. Kdo má bohatství na příklad, může dávat hojné almužny; kdo jest velikým pánem — má vysoký úřad, může tím spíše dávat jiným dobrým příklad a povzbuzovat je k dobrému. Kdo mnoho ví, může poučovat jiné o dobrém. Avšak věci ty časné mohou také překážeti či vaditi v dosažení života věčného, neboť člověk může jich také zneužiti ke zlému. Mnohý na příklad je krásný — má krásu těla, a ta krása svádí ho k pýše — aby o sobě mnoho myslel. Jiný má bohatství, ale užívá ho k tomu, aby se opíjel neb marně utrácel. A opět jiný má velmi dobré zdraví, ale on lenoší neb zdraví svého k tomu užívá, aby jiným škodil. Neprospívají tedy vždycky věci časné; ba někdy jsou i škodou duši. Poněvadž ty věci jsou potřebny k životu, (jako zdraví, pokrm, nápoj a jiné) slíbil nám je Bůh také. Ale poněvadž jsou někdy také na škodu, slíbil nám je pouze potud, pokud jich potřebujeme a pokud nepřekážejí nám v dosažení života věčného. Můžeme tudíž a máme věci časné také doufati od Boha, můžeme a máme také za ně prositi, poněvadž je Bůh slíbil; avšak máme je žádati a očekávati pouze potud, pokud nám prospívají aneb alespoň neškodí duši naší. Neboť Bůh nám je slíbil pouze potud, pokud nám skutečně prospívají, aneb alespoň v dosažení věčné blaženosti nevadí. Které věci slíbil nám také Bůh? Pokud však jen slíbil nám ty věci? N. N. N.

Pokud tedy jen smíme časné věci očekávat na Bohu? (Napiš: 4. i časné věci, pokud nám skutečně prospívají aneb alespoň v dosažení věčné blaženosti nevadí.) Ještě jednou; co slíbil nám Bůh předem? Co ještě?

Poněvadž je Bůh slíbil, jak je máme očekávati či doufati? Co vše tedy doufáme od Boha? (Nacvič.) Co znamená: máme v Boha doufati? Proč doufáme v Boha? Co doufáme od Boha?

Poznaly jste tak, milé dítky, nejen co znamená doufati v Boha, nýbrž i co vše můžeme a máme doufati od Něho. My poznáváme z toho, jak Bůh jest dobrotivý a jak dobře s námi myslí. Proto také hleďte vždycky doufati, vždycky důvěřovati v Něho. Ukažte to jmenovitě tím, že za vše budete Boha náležitě prositi a řádně se modliti. Zároveň však dejte si pozor, abyste se nestaly nehodny těch věcí, které Bůh nám slíbil; a proto vždy a všude chraňte se, abyste ani nečinily, ani nemluvily, ba ani nemyslily, o čem víte, že se Pánu Bohu nelíbí.

Devatero cizích hříchů.

Katechese od LADISLAVA FIALY.

Nedá se upříti, že náboženská náuka katechismu jest pro mládež velice těžká a sice jak svým nepřístupným, tvrdým slohem, tak také v mnohé třídě velikostí a obsažností látky. Má-li se tudíž povinnosti zadostučiniti a žádoucí užitek z náboženství viděti, musí katecheta vší obezřetnosti užiti, aby těžkou úlohu dítěti usnadnil a do paměti vpravil.

To platí vším právem o jednotlivých definicích (svátosti a p.) a mnohem více o druzích hříchů. Pamatujme si řadu jmen, k témuž druhu patřících! Stane se to po pilném učení a ještě častějším opakování — a když chceme za nějaký čas je opakovati, vzpomeneme na ten či onen hřích, ale všecky vyjmenovati nedovedeme. Proto v takovém případě musí dostatečnou paměť doplňovati vhodný případ, na kterém jako na nějakém obraze všecko dovede se přehlédnouti. Myšlénku tu jako jedině případnou k pamatování uznali a provedli mnozí, avšak více či méně šťastně. Já, veden byv zkušeností, že třeba jest *jediného* příkladu, má-li se všecko jasně před očima ukazovati, upravil jsem krátký příběh, z kterého možno devět cizích hříchů vyvoditi a spolu také zapamatovati.

Máme-li ve škole o cizích hříších vykládati, zopakujeme všecko předešlé o hříchu i ostatních druzích hříchů, načež pokračujeme asi takto:

Slyšeli jste o hříších, kterých člověk sám se dopouští a tak hřeší. Nyní povím vám opět hříchy, kterých člověk sám nečiní a přece jimi hřeší. Dejte pozor! Za starých časů sídleli na hradech bohatí pánové a ti jmenovali se rytíři. Obyčejně nezůstávali pořáde doma, nýbrž jezdili s místa na místo a mnozí zajížděli až daleko do cizích zemí. Proto, aby doma na hradech měli pořádek, ustanovili si jednoho muže, který místo nich na jejich majetek dohlížel, služebníkům rozkazoval a lidi, kteří musili tenkráte pánů poslouchati a jim poddáni byli, řídil. Slovem: on spravoval jmění svého pána — byl jeho správcem. Takový správec za nepřítomnosti svého pána mohl činiti, co chtěl, mohl i lidi trestati, když něco zlého učinili.

Na jednom hradě v Čechách byl zvláště zlý a přísný správce. Ten zavolal si jednou služebníka N. (zde přidá se nějaké jméno) a řekl mu: „N., víš, že tamhle ten poddaný P. (jiné jméno) mně neposlechl. Chtěl jsem jeho chalupu koupiti a dát na místě jejím zříditi zahradu pro pána. Ale nepřijal mého nabídnutí, řekl, že ji zdědil po otci a že ji tudíž neprodá. Dobrá, nebude a nesmí ji ani on míti! Víš, co, dostaneš dobrou odměnu, když v noci půjdeš a tu chalupu mu zapálíš. Bude ti to ku prospěchu.“ — Služebník

N. odpíral, dokazoval, že to hřích a povídal: „Odpusť, pane, já to učiniti nesmím. Vždyť to Bůh zapovídá v desátém přikázání.“ — Tu správec se rozhorlil. „Ty jsi náš služebník,“ zvolal, „ty musíš učiniti, co se ti přikazuje. Uposlechneš a uděláš to ještě dnes, jinak propustím tě ze služby!“ Tím zastrašil služebníka N., jenž více neodporoval, nýbrž svolil slovy: „Chci učiniti, jak jsi mi přikázal.“

Vidíte, ten správec byl velice zlý. On *sám* nechtěl tomu poddanému P. škoditi, ale povzbuzoval k tomu jiného. Slíbil, když to učiní, že dostane odměnu. A bylo to něco dobrého, k čemu jej naváděl? Nikoliv, bylo to zlé — byl to hřích. On ho tedy naváděl k hříchu a protože mu sliboval za ten hřích peníze, odměnu, radil, aby to učinil, že mu bude ku prospěchu; a tu máme nový hřích, který se jmenuje: 1. *Ke hříchu raditi.* (Napíše se na tabuli.) A co dělal ten služebník? Uposlechl? Nikoli. A proč nechtěl poslechnouti? Protože to byl hřích, co měl učiniti a ten Bůh zapovídá. Ale správec byl jeho pán. Věděl, když služebníka vyžene, že nebude míti práci a tudíž bude trpěti hlad, proto mu hrozil a velel na konec, aby ten hřích udělal. Tu máme jiný hřích: 2. *Ke hříchu veleti.* A hrozba správci se podařila: služebník se toho ulekl, bál se, že nebude míti, co jísti a slíbil, že ten hřích učiní, čili: on svolil k tomu. A to jest třetí hřích: 3. *Ke hříchu svoliti.* (Napíší se na tabuli a několikrát se opakují.)

Na tom však nebylo dosti, poslyšte jen, co stalo se dále. Správec viděl, jaký strach má služebník, proto, aby se nebál domlouval mu: „Jen jdi, nestane se ti za to nic, dostaneš odměnu a ten neposlušný P. bude potrestán. Vždyť to není nic tak zlého, naopak, přesvědčím se, jak jsi poslušný a horlivý, který ctí a váží si svého pána. A jakmile to vykonáš, já neřeknu o tom nikomu slova — — ano, kdyby tě i viděli a ke mně přišli s prosbou, abych tě potrestal, já tě nepotrestám. A kdyby šli i k pánu, já se přimluvím a on tě také nepotrestá.“ Služebník N. byl jeho řečí tak povzbuzen, že slíbil ještě té noci všecko provésti.

Na dalším vypravování vidíme novou řadu hříchů. Správec domlouval služebníku, aby se nebál, ujišťoval, že to bude jen trest na P. a nejvíce sváděl jej bohatou odměnou, on jej ke hříchu povzbuzoval či ponoukal a to jest nový hřích: 4. *K hříchu ponoukati.* Aby jej však upokojil, přesvědčoval ho, že nic zlého neudělá, že ukáže jen svou poslušnost k pánovi, on ten hřích vychvaloval a omlouval. Další hřích jest: 5. *Hříchy vychvalovati.* Potom sliboval, že nikomu o hříchu se nezmíní, že ho u sebe podrží čili: že ho zatají a to jest šestý hřích: 6. *Hříchy tajiti.* Správec byl zatím pánem na hradě i v celé krajině, dokud nevrátil se rytíř. Tenkráte mohl pán své poddané sám souditi; od něj záviselo, měl-li kdo býti potrestán či ne. Proto správec hned přidal ještě slib, kdyby služebníka snad někdo přece spatřil a přišel za jeho potrestání žádat, že ho nepotrestá, ani rytíř, až by se vrátil. A to jest sedmý hřích: 7. *Hříchu netrestati.* (Opakuje se totéž, co prve: hříchy, jeden po druhém se napíší a opakují.)

Zdali pak služebník vykonal, co mu pán poručil? Poslyšte ještě konec vypravování. On skutečně poslechl. Připravil se na noc a v noci vyšel z hradu, aby svůj zlý skutek provedl. Za ním šel opatrně správec; on chtěl sám viděti, zdali učiní, co slíbil. A tu viděl, že N. se zastavil a dále nešel. Správec poznal, že přece se bojí. Vzchopil se tedy a šel k němu, sám zapálil kus dřeva a podal mu ho, aby ho hodil na slaměnou střechu. Tak se stalo a oba, vidouce, že chalupa hoří, rychle odešli, nejdříve správec, potom za chvíli služebník. V záři ohně jej však jeden soused zahlédl a poznal a když se vrátil rytíř domů, sel P. i ten soused k němu žalovat a spolu žádat za potrestání. Leč správec mu pomohl, šel k rytíři, omlouval jej a dokazoval, že N. to udělati ani nemohl, protože je poslušný služebník a zlého činu není schopen. Rytíř mu uvěřil a propustil služebníka N. na svobodu.

Tu vidíme opět jiné a to poslední dva hříchy. Správec měl strach, že služebník přece nevykoná, co si umínil, proto šel za ním, a když N. otálel, sám pomohl mu při provedení zlého činů. On se účastnil hříchu, čili: na hříchu podíl vzal — a to jest osmý hřích: 8. *Na hříších podíl bráti.* A když na služebníka žalovali, on věděl i znal jeho hřích, avšak neprozradil ho, nýbrž zastával se ještě služebníka, jakoby cosi podobného nemohl učiniti, on ten hřích hájil. Devátý hřích jest: 9. *Hříchy hájiti.* (Napíší se i tyto poslední hříchy, načež opakuje se celé.)

Máme tedy před sebou celou řadu hříchů, zcela jiných, nežli v minulých hodinách jsme si vykládali. Oněch hříchů dopustil se člověk sám, z našeho vypravování však poznáváme, že jsou také hříchy, kterých někdo jiný — druhý — se dopustil, a to proto, že ho první navedl; vinen tedy těmi hříchy jest kdo byl příčinou, že se jich jiný dopustil, že se jich jiný nevaroval. Takové hříchy nejsou tudíž vlastní, protože člověk sám se jich nedopustí, nýbrž někdo jiný — — ony jmenují se *cizí.* A jest jich devět.

Jak že se jmenují hříchy, které máme napsané? Proč se jmenují „cizí“? A Kdo jest jimi vinen? Kolik jich jest? Které jsou cizí hříchy? (Dají se několikráte z tabule přečísti, potom se smaží a opakují z paměti.)

Katechese biblické.

Píše František Vohnout, farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

36.

Vypravoval jsem vám o předchůdci Mesiášově, kde se zdržoval a jak připravoval lidi na příchod Vykupitelův?

Z daleka přicházeli lidé, dát se pokřtít od Jana; jak se jmenoval ten křest Janův? Přišel také Pán Ježíš k Janovi na poušť. Jan upozornil na Něho posluchače své, že On jest to, o Němž jim kázal a *svědčil, že jest Ježíš Beránek Boží, který snímá hříchy světa*

(Op.). Židé obětovali Pánu Bohu na smíření za své hříchy beránka, tak měl i Vykupitel obětován býti za hříchy lidstva; proto jako zástupce všeho lidstva, jehož hříchy na sebe vzal, žádal od Jana křest pokání, ne že by jemu, ale lidstvu pokání bylo třeba. Jan ovšem neuznával se za hodna, křtíti Mesiáše, ale Pán Ježíš chtěl takto (proti námitkám farisejským) potvrditi úřad svého předchůdce a spolu také posvátným úkonem započíti veřejné působení své; proto *se dal od Jana v řece Jordánu pokřtíti.* (Op.) I stal se tu důležitý zázrak. Pojednou nebe se otevřelo a *Duch Sv. sstoupil ve způsobu holubice viditelně na Pána Ježíše.* (Op.) Tak Janovi již dříve slíbeno bylo, že uzří Ducha Svatého vznášeti se nad Mesiášem. Však i zřetelné svědectví dal Bůh — Otec nebeský — o Ježíši Kristu všemu shromážděnému lidstvu, když vydal hlas: „Tentoť jest můj milý Syn, v Kterémž se mi dobře zalíbilo“ (Op.). Jak že jmenuje Bůh Pána Ježíše? Kdo že jest tedy Pán Ježíš? (Obraz.)

Při křtu Pána Ježíše znázorněna jest základní pravda svatého náboženství, kterou jsme si již připomínali, totiž se *jest jeden Bůh ve třech božských Osobách* (Op.). Jak se jmenují ty tři Božské Osoby? A jak se objevily?... *Tyto tři božské Osoby nejsou tři bohové ale jeden Bůh.* Proto také označujeme ty tři Božské Osoby jedním společným jménem: *nejsvětější Trojice Boží neb Bůh trojjediný*

Již jsem vás jednou upozornil na to, že my katoličtí křesťané nejsvětější Trojici Boží zvláštním způsobem vyznáváme a všechny tři božské Osoby při tom jmenujem; ví-li pak kdo, při jaké příležitosti se to děje? (Když děláme kříž). Pamatujte si tedy: „My katoličtí křesťané vyznáváme nejsvětější Trojici Boží znamením svatého kříže, když dělajíce kříž každou z těch tří božských Osob jmenujem.“ (Op.). A víte, proč právě *křížem* se znamenáme? Znamení kříže jest pro nás velice důležité; podívejte se jen, kdo jest to vyobrazen zde na kříži? Jest to Ježiš Kristus náš Vykupitel; *On na kříži umřel a tak smrti svou na kříži nás vykoupil.* Proto i my si to vykoupení své křížem připomínáme. A jak děláme kříž? Již jsem vás tomu učil... Děláme pravou rukou a to na čele (abychom na Boha myslili), na ústech (abychom k Bohu rádi se modlili) a na prsou (abychom srdcem svým Boha milovali). Co při tom říkáme, jest vám povědomo; udělej tedy kříž... Tak poprvé poznamenal vás kněz, když vás křtil; teď se samy tak znamenáte: čiňte tak vždy se zbožností jako vykoupenci Ježiše Krista. Nyní k oslavě Boha trojjediného všichni uděláme kříž a za vykoupení své modlitbou Pánu Bohu poděkujeme.

37.

Před modlitbou i po ní děláme kříž a koho to při tom jmenujem? Jsou ty tři božské Osoby snad tři bohové? Jak nazývá se jeden Bůh ve třech božských Osobách jedním jménem? Při které příležitosti zjevily se všechny tři božské Osoby? Kdo by mně pěkně vypravoval, jak se to vše stalo při křtu Pána Ježíše? S udivením a uctivostí patřili všichni na Pána Ježiše, o Němž svatý

Jan dosvědčoval, že jest přislíbený Mesiáš a Beránek Boží, který... Pán Ježíš ale uchýlil se zatím ještě od zástupu a šel dále na poušť. Tam vroucně se modlil, o Bohu a vykoupení našem rozjímal a *strávil tak o samotě 40 dní*, aniž by co jedl. Opět pozorujete podobné dobré skutky na Pánu Ježíši, jako jsem vás na ně upozornil při svatém Janu; které jsou to? (Na památku tohoto 40denního postu Pána Ježíše máme my postní čas před velikonocí.) Po tak dlouhém postu pocítil Pán Ježíš hlad; vždyť on měl lidské tělo a pro toto potřeboval pokrmu jako každý člověk. Té příležitosti použil ďábel, *aby Pána Ježíše pokoušel.* A proč se nechal Pán Ježíš od ďábla pokoušeti? Jedná jako Vykupitel lidstva; lidé pokušením ďábelským byli svedeni k hříchu; Vykupitel chtěl přemožením pokušitele napraviti, v čem lidé pochybili. Spolu chtěl nám Pán Ježíš ukázati, jak máme se chovati v pokušeních. Lichotivě a lstivě počal ďábel domlouvati Pánu Ježíši: „Jsi-li Syn Boží, to nemusíš trpět hlad, ale snadno si můžeš zaopatřiti pokrm; je zde kolem tolik kamení, z toho si můžeš nadělat chleba dost; „rci jen ať kamení toto chlebové jsou.“ Jednou také nabízel ďábel lidem něco k jídlu; a tehdáž se mu podařil úskok: lidé uposlechli a jedli; kdy a kde to bylo? Ale poslyšte jak se zachoval Pán Ježíš? Rozhodně odmítl svědníka řka, že člověk starati se má nejen o pokrm pro tělo, ale i o pokrm pro duši a to že jest slovo Boží, když se k Bohu modlíme, aneb o Bohu posloucháme. I vás pokoušívá ďábel, abyste si v jídle vybíraly...; ale vy starejte se více o pokrm pro dušičku svou, abyste o Bohu rády se učily a k Němu rády se modlily.

Když nezdařilo se ďáblu první pokušení, zkoušel to jiným způsobem. Vyvedl Pána Ježíše na vrch chrámu Jerusalemského, který stál na vysoké skále, tak že s vrchu chrámu bylo dolů patřit hlubokou propast. I pokoušel ďábel Pána Ježíše po druhé, řka: „Jsi-li Syn Boží, spusť se dolů; nebo psáno jest: Andělům svým přikázal (Bůh) o tobě, že na ruce uchopí tebe, aby snad o kámen nohy své neurazil.“ Byla by to veliká opovážlivost, vydávati se v nebezpečenství a při tom očekávati od Boha zázračné ochránění; proto odmítl Pán Ježíš vyzvání ďáblovo dokladem z Písma svatého, kdež se dí: „Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.“ Tu výstrahu Pána Ježíše dobře si pamatujte, abyste nechodily a nelezly na místa nebezpečná, kde by se vám neštěstí státi mohlo. Takové opovážlivce nechrání andělé strážní. Již dvakráte odbyl Pán Ježíš ďábla a myslíte, že dal Mu již pokoj? Nikoliv; ten pokušitel jest dotěrný. O Vykupiteli bylo prorokováno, že kralovati bude; proto ukázal ďábel s hory jedné Pánu Ježíši všechna království světa, a nabízel mu řka: „Toto všechno tobě dám, budeš-li se mi klaněti.“ Podvodník nabízel, co mu nepatří. Ďábel Pánu Bohu klaněti se nechtěl, ale lidi svedl, že se klaněli jemu — v modlářství. To žádá nyní i od Pána Ježíše. Takového rouhání nestrpěl Pán Ježíš, ale přísně zvolal: „Odejdi, satane! nebo psáno jest: Pánu Bohu svému se klaněti, a Jemu samému sloužiti budeš.“ Toho rozhorlení Ježíšova zděsil se ďábel a rychle zmizel;

za to ale andělé přišli a Pánu Ježíši jako Pánu Svému sloužili. Chcete-li tedy, aby andělé strážní byli s vámi, nesmíte poslouchati pokušitele pekelného, ale zahnati ho musíte . . . Pamatujte si tedy: „Pán Ježíš byl od Ducha svatého veden na poušť a když se byl 40 dní a nocí postil, byl po třikráte pokoušen od ďábla a pak se mu sloužilo od andělů.“ (Op.) — Od Pána Ježíše učte se, že musíte opatrni býti před pokušitelem, vůli Boží vždy na paměti míti a také Pána Boha prositi, aby vás skrze anděly strážné chránil; proto modlíme se: Neuveď nás v pokušení, ale . . . V které modlitbě tak říkáme? Pomodlíme se jí tedy na ten úmysl. (Pokr.)

Školní bratří Gerharda Velikého v 14. a 15. století.

Píše Dr. JOS. BURIAN.

Sleduje-li kdo běh dějin se stránky kulturně-historické za doby tak mnoho od nedouků kaceřovaného středověku, zdá se na první pohled, jakoby veškerá idealní snaha v mohutném víru všeobecné zdivočelosti odumřela. Avšak pronikavé oko hlubokého badatele nezmýlí se tak lehce a rozezná dobře „zdání“ od „skutečnosti“; nebo rafie času, byť se i zdálo, že na chvilku stojí, jde přece pořáde ku předu. Povrchní pozorovatel sběhlých událostí, jež dělí od nás dávnověká minulost, uvázne snadno s úsudkem svým na mělčině strannickosti; ale pravý znatel dějin, jenž nepředpojatou myslí váží příčiny a účinky u vzájemném poměru k vzdělanosti a k mravům toho kterého věku, nenechá se tak snadno oklamati. Tepna duševního proudu ozývá se pořáde po všechna staletí; může snad na chvilku hrůzami politických událostí býti zadržena, nikdy ale na vždy zastavena.

K tomuto duševnímu proudu přihlížela Církev od jejího vzniku, snažíc se povznésti člověka *pravým vniterním vzděláním.* Pod její ochranou zakládaly se školy a vzdělávací ústavy i za těch nejpohnutnějších dob. Ruka sveřepých barbarů kácela sice zdárné dílo Církve, bohaté knihovny byly ničeny, školy byly vydány v plen, učitelové zahnáni. Ale temné mraky děsivých událostí přehnaly se na obzoru dějin, — a Církev neunavnou pílí pokračovala v božském poslání svém . . . .

Mezi muže, kteří v 14. stol. činně zasáhli v kulturní dílo církve katolické na roli školské, náleží nade vši pochybnost Greet Groote, později zvaný Gerhardus Magnus. Narodil se r. 1340 v Deventeru a zemřel tamtéž r. 1384. Prvního vzdělání nabyl v rodném městě. Později odebral se do Paříže, aby na proslavených tamnějších školách pokračoval u vědeckém snažení, načež pak se vrátil jako mistr svobodných umění do své otčiny zpět. Ale doma nepobyl dlouho. Nebo brzo setkáváme se s ním v Kolíně nad Rýnem, kde

arcibiskupská kathedrální škola tak utěšeně rozkvétala, že nedlouho po tom povýšena byla na vysokou školu čili universitu. Zde rozvinul Gerhard, jsa v plné síle ducha mladistvého, podivuhodnou činnost. Jeho postava, jeho hlas, hloubka jeho myšlének — vše to okouzlovalo a k sobě vábilo tak, že kolem sebe shromáždil množství vděčných posluchačů. Dosáhnuv hodnosti kanovnické, přijal toliko, jak někteří uvádějí, posvěcení na diakona. Jako jiní toho věku, hověl také on volnějšímu spůsobu života. Ale těžká nemoc, aneb spíše, jak mnozí za to mají, důtklivá domluva jeho zpovědníka, způsobila úplnou změnu v jeho životě. Dříve poněkud rozmařilý Gerhard šel do sebe, oddav se životu jednoduchému, prostému. Jsa přísný nyní na sebe, nabádal také v kázáních slovy výmluvnými k životu křesťanskému. Bylyť tehda se rozpoutaly mravy, a tu i tam kázeň jak mezi kněžstvem světským tak i řeholním poklesla.

Slova přísného mravokárce jedny povzbudila, jiné však k odporu popudila. Veřejně vytýkali mu, „že prý sám dříve nevedl život příkladný, jak se slušelo; v kázáních prý ale odchyluje se od pravdy katolické, přednášeje něco, co ani obecnou vírou není“. Konečně domohli se toho odpůrcové jeho, že mu bylo zapovězeno kázati. To roztrpčilo a sklíčilo ducha Gerhardova nad míru. I složil hodnost kanovnickou a uchýlil se do své otčiny s pevným úmyslem věnovati síly své vzdělání a výchově mládeže. K tomu cíli navštívil mnohé kláštery Nizozemské a uchýlil se pak odtud ještě jednou do Paříže, střediska tehdejšího vědeckého života. Navrátiv se domů, započal dílo učitelské a vychovatelské. Záměry měl veliké, — však k velikým záměrům potřebí jest i značných prostředků. Těch ale neměl. Ale pevná víra v pomoc Boží pobádala ho k práci mnohoslibné. Tou vírou posilněn, založil družinu (rovněž jako po 400 letech lidumilný kanovník Cottelengo v Turině) „bratří školních“, zvanou také „bratří pospolitého žití“, „klerici dobré vůle“, „Hieronymiani“.

Pověst o jeho bohumilém podniku roznesla se brzo po krajích Nizozemských. I přihlásilo se množství učených, obětavých mužů, jež Gerhard s radostí uvítal a k společnému žití zavázal. Kdo po nějakém čase necítil v sobě ducha povolání, mohl z družiny vystoupiti.

Nyní jednalo se Gerhardovi, aby zaopatřil bratřím také potřebnou výživu. Peněz hotových ani nadací zbožných ještě nebylo. Ale tvůrčí duch zakladatelův naleznul poklady, z nichž plynul bohatý pramen na výživu bratří. Vedl je totiž k tomu, aby opisovali, vázali a šířili knihy, zvláště knihy v *řeči lidové*. Zaměstnání toto poskytovalo aspoň v prvních letech, než se družině dostalo zbožných nadací, denní pramen výživy. Uvážíme li, jak velikou cenu měly knihy před vynalezením tisku a ještě bez mála celé století po něm, nemůžeme zneuznati důležitost toho podniku. Družina bratří školních nalezla vřelého souhlasu se strany obecného lidu. Zejména tři mocí, blahobytem a hodností občanskou proslulá města: Deventer, Kempen a Zvolle — nakloněna byla snahám Gerhardovým.

(Dokončení.)

Promluvy ku mládeži.

Neděle IV. po Velikonoci.

„Jdu k Tomu, Který Mne poslal, a žádný z vás neptá se Mne, kam jdeš?“
Jan 16, 5.

Na smrtelné posteli ležel jistý vznešený a vážený muž. Jako jasný obraz tanul mu na mysli obraz jeho života. Vzpomínal na svoje mládí a jinošství, přemýšlel o svém věku mužném i o svém stáří; přemýšlel o minulosti, přítomnosti i budoucnosti. Potom povznesl oči i ruce k nebi a zvolal: Díky Tobě, Bože můj, že jsi mně oči otevřel. Vždycky říkávalo se mně: Tys proto na světě, abys oslavil svou vlast a svou rodinu povznesl, tys proto zrozen, abys bohatstvím a vznešeností úřadu se skvěl, abys světa užíval a příjemný život vedl! Ale nyní, když duše má rozloučiti se má s přítomností, aby vešla v život budoucí, ta duše mi praví, že to všecko vedlejším jest zaměstnáním, hlavním však cílem člověka že jest Bůh, bytost nekonečná, která mi budoucnost věčnou, blaženou má připraviti.

Ejhle, děti milé, jako tento muž přemýšlel o cíli života svého a cílem tím Boha a nebeské jeho věčné sídlo býti uznal, podobně i pro vás důležitou jest otázka: který jest cíl života mého, proč jsem zde na světě, kam jdu? Ježíš Kristus, božský přítel váš, sám otázku tu do úst vám vkládá, když věda, že brzo Jemu bude již vstoupiti na nebesa a rozloučiti se s milými apoštoly, praví v dnešním svatém Evangeliu. Jdu k Tomu, Který....

Nuže, ptejte se dnes, děti milé, také sebe, kam jdete, který jest cíl života vašeho.

Kam jdu? Kdo jsem já, proč jsem zde na světě? Možná, že takové, nebo podobné otázky o srdce vaše posud nezavadily, ale ujišťuji vás, že jsou důležité, a že, až ze školy vyjdete a rozum váš se rozvine, až vystoupíte ze života mladého plného bujných nadějí, neznalého přílišných starostí a vstoupíte do života veřejného, tu opravdový a hrozný boj bude se konati v nitru vašem a nebe i peklo bude vás chtíti si přivlastniti, tedy ještě jednou opakuji, důležito vám bude věděti odpověď na otázku: kam jdu? Proč jsem na světě? Jsem pro svět stvořen, nebo pro nebe, pro Boha, nebo pro peklo, pro ctnost, nebo pro hřích? Kam jdu? Na otázku tuto ve světě uslyšíte často tuto odpověď: Cíl člověka jiný není, než cíl některého nerozumného zvířete; s životem jeho časným končí se všecko. Užívej tedy všeho, co ti život tento osladiti může, v bohatství i statcích, v požívání a rozkošnictví hledej blaho své! Než, děti milé, to všechno klam jest! To svědomí vaše, jež haní činy špatné a chválí dobré, ten rozum váš, ten cit náboženský, to srdce vaše nevinné, jež raduje se s radujícími a pláče s plačícími, to oko vaše, jež při modlitbě zbožně k nebi vzhlíží, ta řeč ohebná,

jíž Bohu chválu vzdáváte modlitbou i písní, ta snaha člověka, že ani ve zdraví ani v bohatství konec radosti nenalézaje po vyšším a vyšším touží cíli, to všecko dokazuje nám, že člověk k vyššímu jest cíli stvořen než nerozumný tvor, to dokazuje dále, že jest nějaká nekonečná, nepochopitelná, nadzemská bytost, která vrodila nám touhu po sobě, to dokazuje nám, že bytost tato, když nám tu touhu dala, také vskutku musí býti, že jest s to tuto touhu ukojiti a člověka uspokojiti. Z vlastností pak, jimiž bytost ta opatřena býti musí, poznáte, milé dítky, že ona jest dobro svrchované, krása nekonečná, pravda neklamná; my té bytosti říkáme Bůh. Pakli vás tedy Bůh na tento svět postavil a Bůh jest bytost nejdokonalejší a nejsvětější, měl s vámi jistě i nejlepší úmysly a protože Boha nic lepšího není, stvořil vás Bůh pro sebe. To rozjímaje sv. Augustin, zvolal: Pro sebe učinil jsi nás, Hospodine, a nepokojno jest srdce naše, dokavád nespočine v Tobě (Conf. len. 1. hl. 1.) a jinde (Soliloq. hl. 31.) Poznal jsem Tě, Pane Bože, poznavateli můj, skrze víru Tvou, kterouž jsi vdechl ve mne. A nábožný David v žalmu 83 takto pěje: Jak krásní jsou stanové Tvoji, Hospodine, touží a omdlévá duše má po síních Tvých. Pro Boha tedy stvořeni jsme. Vznešenějšího určení zajisté dobrota Boží nám vytknouti nemohla. A když tedy pro Boha stvořeny jste, jaká, milé dítky, vaše úloha? Když proslulý lékař Galenus napsal knihu o lidském těle, pravil: Ó, Bože, Jenž jsi stvořil nás, nyní když napsal jsem knihu o člověku, domnívám se, že chvalozpěv napsal jsem ku Tvé oslavě. Více Tě nyní ctím, když objevil jsem krásu Tvých děl, než kdybych byl Tobě kadidlo nejlepší zapálil.

Vy také, dítky milé, nyní, když víte, že Bůh sám, nebe cílem jest vaším, k tomuto cíli svému veškerými snahami spěti máte. Kdykoli tedy od cíle tohoto hříšný, marnivý svět vás bude oddalovati, vzpomeňte si a zeptejte se otázkou Pána Ježíše? Kam jdeš? Proč jsi zde na světě? Ku vznešeným, nebeským věcem přece stvořen jsi! Kdykoli v srdci vašem ozývati se počne touha po životě lehkomyslném, chtivém mámivých krás světa, když to srdce vzpírati se bude proti svědomí a zlý pokušitel vám do uší, očí a vůbec do všech smyslů svůdnou píseň bude zpívati: Dítě, zahoď tu nepohodlnou zbožnost, vzdej se nevinnosti svojí, buď rozpustilým, neposlušným, vzdorovitým, tehdy zase, milé dítky, předložte si otázku Kristovu: Kam jdu, který jest můj cíl?

Řekněte si to, co říkal pohanský mudřec Anaximander, jenž vzhůru k jasným hvězdám vzhlížeje, volal: Tam jest vlast má! Nebo co říkával sv. Stanislav Kostka: Jsem k vznešeným věcem zrozen, Bůh si mne stvořil jedině pro Sebe. Budu živ, jak se Bohu líbí.

A proto děti:

Výše a výš v ty světy
míru, kde stkví se květy
nad hvězdy skvělé vzlétej
duše vaše. Amen.

Frant. Chramosta, katecheta v Boskovicích.

Neděle V. po Velikonoci.

„Amen, amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce Mého nebeského ve jménu Mém, dáť vám.“ Jan 16, 23.

Kdesi viděl jsem tento obraz. V chudé domácnosti klečelo dítko se sepjatýma rukama. Opodál stála matka i otec jeho v modlitbu zabráni. Oči dítka důvěrně vzhůru vzhlížely k obrazu na stěně visícímu. Obrázek představoval Ježíška, přítele dítek, kterak usmívá se na modlícího, vztahuje k němu ruce, v nichž drží různé dárky, jež dítku podává. Pod obrazem napsána byla slova dnešního sv. Evangelia: Začkoli budete prositi atd.

Milé děti! Jako k tomu dítku na obraze, tak i k vám vztahuje dnes božský přítel váš ruce svoje. Důvěrněji než kdy jindy zve vás k Sobě Pán Ježíš dnes. Vždyť zdá se, že vám dítkám více než komu jinému platí dnešní slova Jeho: Budete-li zač prositi . . .

Dnes jest V. neděle po Velikonoci, která se též jmenuje křížová. Následující tři dny jsou křížové dny. Z vůle svaté Církve půjdou věřící ve velikých průvodech do Boží přírody, by v tom velebném chrámu Božím modlitbami společnými Pána Boha za zdar všeho dobrého prosili. Těch průvodů, milé děti, súčastníte se také vy. V čele majíce znamení kříže Kristova, jako bratři a sestry za zpěvu a modliteb vedeni milými učiteli svými a duchovním pastýřem svým, půjdete, byste ke prosbám dospělých připojily nevinné prosby svoje. Abyste pak hodně těch průvodů se súčastnily, několika pokyny s pomocí Boží k tomu vás povzbudím.

Dvě dítky bratr a sestra milovaly se upřímně a milovaly i rodiče svoje. Se zármutkem však pozorovaly, že otec smuten a matka zarmoucena chodí a že příčinou toho jest chudoba, špatné obchody rodičů.

I odcházely pokaždé do zahrady a tam nějaký čas v houští se zdržovaly. Otec i matka báli se o své dítky a matka jednou v huštině se schovala, aby dítky pozorovala. A hle, dítky poklekly, sepjaly ručky a sestra říkala za bratrem: „O Ježíšku! Tys miloval tak velmi matičku svou a pěstouna svého Josefa svatého. I my milujeme hodného tatíčka a dobrou matičku svou. Oni jsou chudi, my jim ničím pomoci nemůžeme, proto vyslyš aspoň prosbu naši, popřej jim zase hojnost všeho dobrého a dej, abychom jim jen radost činily.“ Matka radostí plakala a oznámila i otci, co v zahradě slyšela a oba byli velmi blaženi.

Hle, milé dítky, takové rodině chudé, o které jsem vám právě vypravoval, podobá se nyní celý svět. Celý svět jest chudou, ubohou rodinou. Jen ten jest v tom rozdíl, že chudobu svou sám zavinil. Až dospějete, tu se přesvědčíte, že mnoho lidí na světě jest chudých na milosrdenství a lásku k bližnímu, a nemocných nedostatkem lásky k Bohu, oni hledají léků proti chudobě těla a

nemocem duší svých, ale málo kdo hledá jich v návratu k Bohu, — v pokorné modlitbě: oni neuvažují, kterak Bůh sám zve lidi k sobě v chudobě an dí: Vzývej mne v den soužení a já vysvobodím tě (Žalm 49, 15.), oni neuvažují slov svatého Jakuba, jenž praví 4, 2, že proto ničeho lidé nemají, protože ničeho nežádají. Vždyť co jest modlitba? V katechismu se praví: Modlitba jest pozdvižení mysli k Bohu a svatý Jan Chrysostomus modlitbu nazývá rozmluvou, rozpravou s Bohem. Jest tedy modlitba výrazem srdce skroušeného, pomoci potřebného, jest požadavkem srdce, jež hledá někoho, komu by se mohlo svěřiti.

A hle, dítky milé, k veřejné takové rozmluvě s Bohem, Církev svatá tyto dny vás zve! Vy zítra, v úterý a ve středu půjdete průvodem a přidružíte se ku velikým těm zástupům modlících se zbožných duší, které na Bohu požehnání všemu tvorstvu vyprošovati budou. Boží přírodou ozývati se bude váš zpěv a zaznívati budou vaše modlitby!

Dítky drahé, pakliže v Písmě svatém se praví, že z úst dítek Hospodin připraví sobě chválu svou, pakliže sám Pán Ježíš slibuje, že tomu, kdo prosí, bude dáno, a kdo hledá, že najde, Lukáš 11, 10. a že začkoli prositi budeme Otce Jeho nebeského ve jménu Jeho, dáno nám bude, pakliže svatý Augustin praví: že vystupuje-li k nebesům modlitba spravedlivého, sestupuje Boží smilování — pak, dítky milé, když vy nevinnými ústy svými ze srdcí neposkvrněných chválu budete Hospodinu zpívati a Jej za požehnání a zdar pro všechno tvorstvo prositi, tu jistě Pán Ježíš vztáhne k vám ruce své a modlitby a přání vaše vyslyší.

A tu při průvodu tom, až modliti se budete: Pane, smiluj se nad námi, vzpomeňte si na ty, kteří v modlitbě útočiště svoje hledati nechtějí a pomodlete se za ně, by je Bůh ráčil k sobě obrátiti. Až modliti se budete: Kriste smiluj se nad námi, vzpomeňte si na Církev svou svatou a poproste zakladatele jejího Ježíše Krista, aby smilovati se ráčil nad těmi, kteří jí slouží, její nepřátely pak pokořil: vzpomeňte si také na vlast svou drahou a domov váš milý. Až modliti se budete: Duchu svatý Bože, smiluj se nad námi, pomodlete se za sebe, aby Duch svatý víru vaši živiti, lásku rozpáliti ráčil, byste snahu po všem, co dobré jest a šlechetné zachovávajíce, anděli Božími zde na světě byly. Až volati budete: Svatá Maria, oroduj za nás — vzpomeňte si na rodiče svoje a příbuzné a slovy oné pěkné písně proste:

Dobrý Bože na nebíčku,
přijmi moji modlitbičku,
chraň mi otce, drahou mátě,
jež mne učí Tebe znáti.

Až modliti se budete: Všichni svatí vyznavači a učitelové Boží — orodujte za nás, vzpomeňte si také na nás, svoje učitely, bychom příkladných vzorů svých, svatého Augustina, svatého Ambrože, svatého Řehoře a jiných si hledíce, vás k Bohu vedli a užitečnými členy vlasti naší milé vás učinili.

Ke konci pak připomínati ani nemusíme, kterak při průvodech chovati se máte; víte, že modlitba vaše tehdy bude Bohu milá, bude-li vykonána zbožně, pozorně a oddaně, s vytrvalostí, ponížeností a důvěrou v Boha. Vyslyšel Pán Bůh důvěrnou modlitbu Eliáše proroka, vyslyšel vytrvalou prosbu Abrahamovu za obyvatele Sodomy a Gomorrhy, smiloval se Pán Ježíš nad slepcem u Jericha úpěnlivě volajícím: Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou; ale nelíbila se Pánu Ježíši chlubivá pobožnost fariseova, ani prosba matky synů Zebedeových, když pro ně za vyznamenání a statky prosila, ani pošetilá a drzá žádost ďáblova na poušti. Modlitba vaše, milé děti, budiž pokorná jako byla modlitba publikánova, budiž lítostivá, jako byla Davidova a Magdalenina, budiž odevzdaná a důvěrná, jako byla modlitba Jobova.

Tak podobati se bude průvod váš nepřemožitelnému šiku, jenž k nebi střely a šípy modlitby i zpěvu vysílá a jenž jistě u trůnu Božího milostivého vyslyšení dojde. Amen.

Frant. Chramosta, katecheta v Boskovicích.

Listy vědecké.

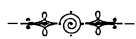

O pádu prvních rodičů.

Apologeticky uvažuje Ph. Dr. Eug. Kadeřávek, professor fak. th. na české universitě.

(Pokračování.)

2. Kterak první rodiče klesli.

Stav, do kterého první rodiče byli uvedeni, měli si zasloužiti; měli jej poznávati, uznávati a vyznávati; měli se v něm utvrzovati. K tomu cíli dal jim Bůh přikázání: „Ze všelikého dřeva rajského jez; ze dřeva pak vědění dobrého a zlého ať nejíš; neboť v kterýkoli den bys z něho jedl, smrtí umřeš“. (I. Mojž. 2, 16. 17.)

Zkoumejme nyní zkoušku, tímto přikázáním naznačenou, které rozuměti třeba historicky a sice do slova, jak od Mojžíše se vypravuje, zdali se sluší, aby Bůh člověka zkoušel a člověk aby byl zkoušen, zdali k tomu bylo potřebí zákona daného, zdali bylo záhodno, aby tento zákon zakazoval jísti ze stromu poznání dobrého a zlého.

Bůh, jsa dobrodincem z dobré vůle a milosti převelké bez předběžné zásluhy lidské, měl právo zkoušeti člověka, jenž dobrodiní přijal, zdali darů jest hoden, t. j. zdali celou bytností svou Boha uznává svým pánem. Pročež dokázati měl 1. pokorou, že rozumem pyšně se nevyvyšuje nad Boha aniž sebe pokládá Bohem, 2. poslušností, že vůlí svou podrobuje se Bohu, 3. zdrženlivostí, že smyslnou stránku své přirozenosti podřizuje nadsmyslné, aniž přednost dává rozkoši smyslné před blažeností, kterou nalézti lze toliko v Bohu. Této trojí zkoušce přiměřeno bylo přikázání, jež nám Mojžíš vykládá. Byla však zkouška tato silám prvního člověka přiměřena, jak patrno z jeho stavu přirozeně a nadpřirozeně dokonalého. Také byli jemu prospěšna. Neboť kdyby první rodiče byli přikázání Boží zachovali, byli by po jisté době života pozemského smrti neokusivše dostali se z ráje pozemského do nebeského, aby oslaveni patřili na Boha a Jeho blaženosti nekonečné byli účastnými. Také byly by jejich potomci od narození se těšili ze stavu

jejich, který by byl dědičně přešel z rodičů na potomky, byli by se všichni narodili ve stavu milosti Boží nadpřirozené. Ovšem osobní hřích byl by nebyl nemožným ani u prvních rodičů ani u jejich potomků, pokud by trval život pozemský; ale nebyli by se ho tak snadno dopustili jsouce zachováním onoho přikázání Božího ve stavu milosti utvrzeni, aniž by se stal hřích osobní dědičným, jelikož by škodil pouze tomu, kdo by se ho dopustil.

Zkouška díti se nemohla přirozeným zákonem mravným, poněvadž jeho poslušen byl první člověk z důvodů rozumem svým uznávaných, takže člověk jej plně byl poslušen nejprvé sebe, a poněvadž duše prvního člověka v nejčistším souladu žijíc neměla by bez daného zákona podnětu, aby protivila se Bohu. Musil to býti zákon daný, kterým by člověk se stal vědomým toho, že onen soulad, kterým vůle jeho poslušna byla zákonu rozumem nařizovaného, jest darem Božím, že rozum jeho jest obrazem rozumu Božího, že člověk není svézákonným, autonomním. Aby tento zákon daný zakazoval, bylo záhodno, poněvadž toliko zákaz prvního člověka vše konajícího, co bylo přikázáno, mohl přiměti, aby se rozhodl pro Boha nebo proti Bohu. Zákaz tento takový musil míti obsah, aby člověk jej zachovávaje neměl jiné pohnutky leč vůli, auktoritu Boží, které kdo šetří, uznává Boha svým Pánem. Konečně bylo záhodno, aby zkouška se děla nějakým předmětem v ráji. Neboť Bůh, když ponechával prvnímu člověku ráj za příbytek a majetek, mohl si vyhraditi jeden předmět z něho, tedy strom a ovoce jeho, mohl plné a výhradné panství nad ním sám sobě zůstaviti, tak aby člověk nesměl ovoce z něho požívati. A tu měl příležitost první člověk šetřením tohoto zákona Boha uznávati svým pánem svrchovaným. Strom tento nazván jest prorocky od Boha stromem poznání dobrého a zlého, ne snad že by první rodiče nevěděli, co jest dobré a co zlé, a že by to teprv požíváním ovoce toho zvěděli, ale proto že zlo, jež posud znali theoreticky, jež posud nebylo v nich skutečné, nešetřením zákona měli sami v sobě uskutečniti, jeho sami na sobě zakusiti a tak je poznati prakticky svou vlastní zkušeností neblahou, tresty na sebe uvalenými.

Byla tedy zkouška tato výkonem náboženským, Boha důstojným, člověku velmi přiměřeným a prospěšným, pro další vývoj života lidského nevyhnutelným. (Pokrač.)

Z mého denníku.

III. Svatí Otcové — vzory života.

Však Otcové církevní jsou kněži netoliko nezbytným zdrojem a pravidlem pravé víry Kristovy, alebrž i čarovným, divotvorným prutem Aronovým, jímžto 1. lze kněži vítězně vždy porážeti všeliké faraony a čaroděje, Bohu odpírající, jakož i 2. všeliké hořké vody životního povolání proměňovati v sladké, ba dokonce i za

3. z tvrdých jeho skal vyváděti v čas duchovního suchoparu, v čas pastýřské žízně a trýzně mile ovlažující a oblažující prameny nebeské útěchy a slasti. A k této veliké a přehojné užitečnosti životů a spisů svatých Otců pro život, pro všeliké poměry života kněžského chceme na dále vedle slabých sil svých poněkud zevrubněji poukázati.

1. Svatí Otcové učí nás duchovnímu boji.

Jako kdysi Mojžíš a Aron stáli v Egyptě na vysoké stráži vyvoleného národa Božího při dvoře egyptském: tak státi jest za dnů našich též každému knězi vysoko na cimbuří Kristovy hory Sionské, ježto i faraonové a čarodějové a kejklíři moderní již nikoliv po různu, alebrž celými pluky na Sion svaté Církve Kristovy útokem ženou. „Pluk jest jméno mé, neboť mnozí jsme“, mohou tito nepřátelé nyní též o sobě vyznati s odvěkým nepřítelem člověčenstva, jenž jest vůdcem jejich v tomto boji. Zbraní k vítěznému odrazu všech útoků těchto nepřátelských pluků, — byť jich bylo třeba jako kobylek, — poskytuje knězi ovšem hojnou měrou sama Církev Kristova, jež na skále Petrově stojíc vyvrácena býti nemůže. Ale napadána býti může, šípy a střelami smrtonosnými zasypána býti může, mnoho ran, pohrom a zádav může mnohým a mnohým synům Církve způsobeno býti. A jak mnoho jich na tyto rány v četných dobách i zahynulo! Třeba tedy tyto útoky, šípy, střely a pohromy od Sionu Kristova odvracovati a odrážeti a Církev jich co možná nejvíce uchrániti. Ale jak? Nepřítel jest nad míru odvážný, lstivý, úskočný a obchází vezdy jako lev řvoucí, hledaje, koho by na věky pohltil. Církev mu ovšem velí ústy největšího bojovníka Kristova, sv. Pavla: „Vezměte celoodění Boží . . . Stůjtež tedy podkasána majíce bedra svá pravdou a oblečeni jsouce v pancíř spravedlivosti a obuty majíce nohy přípravou evangelia pokoje. Nade všecko vezmouce štít víry, kterýmž byste mohli všechny ohnivé šípy zlostníkovy uhasiti. A lebku spásy pojměte a meč ducha, jenž jest slovo Boží, všelikou modlitbou a prosbou modlíce se každé doby v duchu a k tomu bdíce se vší ustavičností“. [1]) Ale však kterak sluší s touto přebohatou duchovní zbrojí zacházeti? kterak jí užívati proti nepříteli tak lstivému, aby nestala se knězi tak těžkou, jako Saulovo odění Davidovi [2]), nébrž dobře mířeným prakem Davidovým a zlatým mečem Judovým k porážení a k potírání všech Nikanorů? [3])

Kdož lépe poučí nás tomu nad ony veliké bojovníky Boží v prvních dobách Církve, o nichž vece Moehler: „Dahin müssen diejenigen zurückgehen, welche sich eine recht tüchtige und umfassende *Kenntnis der Streitpunkte, der Gründe und Vertheidigungsmittel für die betreffenden Dogmen erwerben wollen.*“ [4]) Ke všemu třeba jest cviku, nikdo mistrem se nenarodil. Též vojínu

[1]) Efez. 6, 13—18. [2]) I. Král. 17, 38. 39. [3]) II. Makkab. 15, 15. sl. [4]) L. c. st. 6.

jest nejprve cvičiti se ve zbroji a šermu, by uměl zbrojí zručně zacházeti a rány nepřítele mistrně odrážeti.

Čím více toho cviku třeba jest v duchovním boji proti nepřátelům víry a Církve Kristovy, kteří nižádného úskoku a klamu v boji tom se nelekají, jako kdysi Elymáš proti sv. Pavlovi.[1]) „Neníť bojování naše proti tělu a krvi, alebrž proti knížatům a mocnostem, proti správcům světa této temnoty, proti duchovním zlostem v povětří.“ [2]) Proto stávají se útoky těchto nepřátel obyčejně s fanatickou prudkostí, jakoby šlo těmto liškou podšitým vojínům o samu věčnou Pravdu; jinak by neobstáli, „da das Dasein derselben durch diese bestimmte Negation bedingt ist“, jak význačně a řízně dí Moehler o jejich zapření toho kterého dogmatu.

Sama Prozřetelnosť božská vzbudila a postavila vždy proti značným haeresiím a nepřátelům Církve výtečné muže, Otce církevní, vyzbrojené výbornými silami ducha a srdce, bystrou myslí a pádnou vůlí a veškerou vědou onoho času. Tiť pak uhodili na pravý způsob obrany víry proti řečeným nepřátelům, potahujíce bezděčně ostatní obránce vždy za sebou a vévodíce jim při každém novém útoku nepřítele, jemuž oddechu nedopřáli, dokavad ho v posledním útulku a úkrytu jeho nevyhledali a z poslední posice nevytlačili. Kdož by tu bezdečně nevzpomněl zejména výtečného Otce Athanasia v obrovském boji jeho proti stohlavé hydře arianismu, svatého Cyrilla Alexandrinského, bojujícího proti Nestoriánům, svatého Augustina proti Manichejským Donatistům a Pelagiánům? Jak kněze sílí v duchovním boji vznešená statečnosť svatého Athanasia! Ani patero vyhnanství, ani nejhanebnější osočení nezlomilo statečné mysli jeho, na níž utkvěl a visel takřka zrak celé Církve. Hájilť palladia Církve svaté, božství Kristova. I obhájil ho vítězně. Když poroučel čistou, velikou duši svoji Bohu, odumíral i zetlelý arianism. Půl věku lidského bojoval za božskou přirozenost „Slova Otcova“ a dvacet let z něho úpěl u vyhnanství. Sami císařové ariánští veškerou mocí svojí povstali, by zlomili odpor jeho a nezlomili ho. Jak vznešený a dokonalý to vzor bojovníka Kristova za pravdu Boží, od něhož proto i velcí Otcové církevní, Basilius a Řehoř Nazianský učili se proti úskočným haeretikům bojovati, čerpajíce z jeho klassických „*čtyř řečí proti Ariánům*“ [3]) zbroje proti nim. Jak velice tedy prospěje nám, budeme-li se od takového vůdce vojska Kristova učiti, jak poznávati a mařiti jest osidla kacířů a jakýchkolivěk nepřátel víry Kristovy. O způsobu pak jeho boje proti kacířům dí učený Photius (dle překladu Moehlerova): „Der logischen Kunstmittel bedient er sich nirgends nur nebenher und ohne reifere Ueberlegung, wie Schüler und Ungebildete, sondern in wahrhaft philosophischer und grossartiger Weise. Mit Zeugnissen und Beweismitteln aus den Schriften ist er zur Beweisführung wohl ausgerüstet, und vorzüglich gilt dies von seiner *Rede gegen die Heiden* und von derjenigen, welche von *der Menschwerdung Gottes* handelt, von den *fünf Büchern gegen*

---

[1]) Sk. ap. 13, 10. [2]) Efez. 6, 12. [3]) „Λόγοι δ' κατ' Ἀρειανῶν.“

Arius (= čtvero řečí proti Ariánům), **die wahrhaft eine Siegespalme über jede Häresie sind**" etc. [1]) Co zbývá, než abychom doložili zejména o posledně jmenovaném spise Athanasiově: „Tolle, lege", zejména ti, jimž náleží pravdy Boží hájiti, zastávati a vykládati. Allererst haben die, welche in ihr (v Církvi) zu lehren, zu erbauen, zu leiten und zu streiten haben...., einzuathmen den Geist von denen, in welche die Kirche ihn dereinst eingehaucht; aufzunehmen in's geöffnete Herz die Kraft, die sie in jenen Vätern ausgeboren." Tak Moehler (l. c.) I dokládá tento výtečný apologeta, že pak i duchu našemu vrátí se ona pružnost mysli, jíž třeba jest na vyvrácení protiv víry a ke *vznícení svěžího a živého hnutí náboženského.*

Zdaž třeba jest, abychom vedle *„otce pravověří"*, jakž velkého Athanasia jmenovali, poukázali též na příklad největšího otce latinské církve, sv. Augustina? Byltě ze svatých Otců největším bojovníkem Kristovým, jenž jako *„malleus haereticorum"* mocí neodolatelnou potíral všecka kacířství své doby. A pak dochovalo se nám o této velkolepé činnosti jeho tak hojných zpráv, že právě o ní lze nám nabýti dokonalého obrazu, poučení a navedení k duchovnímu boji proti bludu. To platí zejména o jeho nevyrovnatelném boji proti haeresii Donatistů, již on právě vyvrátil a potřel na dobro a na vždy. Proto jest nám v duchovní škole tohoto největšího Otce latinského nad jiné učiti se boji proti bludařům a kacířům.

Na výsost nepříznivé, církvi katolické nepřátelské poměry zavládly na severu Afriky, když počal veliký Augustin jako kněz hipponský obrovský boj proti haeresii Donatistů. Mauritanie úpěla pod těžkým jhem ukrutného místodržitele, knížete Gildona, jenž nelekal se ani vzpoury proti vlastnímu císaři a pánu svému (roku 386. a 395.). K tomu konci spojil se s Donatisty, kteří se mu ochotně za nástroj propůjčili. Za to chránil je Gildo a krutě pronásledoval katolíky. Tou příčinou rozplížila se plevel donatismu po severní Africe tak bujně, že čítali tam Donatisté přes 400 biskupů, o mnoho více, než bylo katolických. A jak ukrutně řádili jejich „circumcelliones" proti katolíkům, mučíce neb vraždíce je a statky jejich pleníce! Ejhle, v takové době počal náš svatý Otec nerovný boj proti Donatistům. A počal jej s odvahou nezdolnou, s neohrožeností, jež nikdy a ničím ani oblomiti ani ochromiti se nedala; ba nedbal ni nebezpečí vlastního života, jenž také nejednou od nich byl ohrožen.

Hned po vysvěcení svém na kněžství vyzval Donatisty k veřejné rozmluvě o sporných předmětech učení jejich. Však Donatisté, netušíce si dobře, vždy se vyhýbali, kdykoliv je vyzval k té rozmluvě. Proto pojednával o neblahé roztržce jejich v kázáních svých, a to často a s upřímnou bolestí a láskou, k tomu vždy hledě, by získal je opět pravé víře a Církvi. „Hle, bratří moji", zvolal kdysi v kázání svém, „známo vám, jaká nebezpečí hrozí

---

[1]) *Moehler*, Athanasius, Vorr. S. VII.

nám od bloudících bratří našich, a co se těch dotýká, prosím, *modlete se za ně.* Odloučili se od nás nešťastným bludem svým a odpírají nám hledáme-li jich. „Co chcete? proč nás hledáte?“ namítají nám. Bože můj! jako bychom neměli příčiny hledati jich. *Proto jich hledáme, že bloudí a hynou.*“ Tak volala ústy Augustinovými pravá, horlivá péče a láska pastýřská, jež bojí se o zkázu duší. „Hle, ty chceš blouditi“, doložil odpírajícím Donatistům, „a chceš zahynouti; však já nechci. A byť bych i já chtěl, slyš, jak vyhrožuje mi Bůh: „*Což pobloudilo, nepřivedli jste nazpět, a což se bylo ztratilo, nehledali jste*“. (Ezech. 34, 4.) A s jak neodolatelnou láskou a neohrožeností volal k nim dále: „Mám snad více obávati se tebe, nežli Boha? — Tebe se nebojím, neb nemůžeš zrušiti soudné stolice Kristovy a na místě jejím postaviti stolici Donátovu“. [1])

Tak a podobně mluvila ta ohnivá péče o spásu svedených duší Donatistů ze srdce Augustinova, zůstavivši nám nevyrovnatelný vzor a příklad k následování.

Však horlivá péče Augustinova ni na tom neměla dosti. Docházívali sice i Donatisté poslouchat řečí jeho, ale mnozí přece o nich nezvěděli; proto počal i četnými spisy týž a týž o pravdě je poučovati, napomínati a vybízeti k smíru a k sjednocení. Ba pro větší účinek sepsal i zvláštní žalm (abecední), v němž dle pořadu písmen stručně pojednává o čelnějších událostech rozkolu Donatistů a o jejich bludech. Tento žalm pak zpěváci v kostele předzpěvovali a věřící po každé sloze odpovídali: „Vy všichni, kteří se z poklidu radujete, soudtež o pravdě.“ [2])

Když pak tento slavný učitel církevní povýšen byl jako zářné světlo církevní na biskupský stolec hipponský (roku 395.), aby ještě mocněji svítil všem, kteří v domě africké církve bydleli, ba až na končiny celé církve: opět vyzval biskupy Donatistů k veřejnému a společnému rokování o původu a příčinách neblahé roztržky jejich. Nechtělť jiné cesty voliti, nežli smírného rokování, usvědčení a přesvědčení, zamítaje rozhodně všeliké prostředky násilné. Však rokování takovému Donatisté nikdy nepřáli, bojíce se, by pravda mocnou a neodolatelnou výmluvností Augustinovou veřejně nepřišla na jevo, jakž později skutečně se stalo. Proto Augustin tím úsilněji bojoval dále proti nim písemně a nebylo jednoho útoku Donatistů proti Církvi katolické, by svatý Otec hipponský nebyl ho mocným perem a slovem ihned nestihal a nepotřel. Tak ovládl veliký duch Augustinův záhy duchovní pole proti Donatistům, kteří odtud velice báli se jeho péra i slova, v myslích katolíků pak sklíčené vědomí pravdy božské velice se

---

[1]) Viz o tom zevrubně ve výborné monografii Dra. Fr. X. Hoška: „*Život a spisy svatého Aurelia Augustina.*“ Nákladem dědictví svatého Cyrilla a Methoděje. V Brně, roku 1863. str. 407. sl.

[2]) Bezděčně vzpomínáme při tom, žeť i četné sekty v Čechách, zejména Čeští Bratří právě písněmi a zpěvem i své haeresie šířili důsažně i rozsažně.

povzneslo a utužilo. Sami „kacíři sháněli se touž horlivostí a dychtivostí po spisech Augustinových“ jako katolíci, jak svědčil Possidius, žák Augustinův. Když pak i odbojný Gildo byl přemožen, vítězila pravda katolická zbraní Augustinovou tím více a rychleji.

Však jest ještě jiná věc, jíž učíme se od velikého Otce Augustina v tomto obrovském boji jeho proti stohlavé hydře donatismu. — Mnoholetá zkušenosť poučila svatého Otce, že posavadní usvědčování Donatistů setkalo se vždy s nezdarem, ba že bylo zhola nemožno, tak od bludu je odvrátiti. Že pak Donatisté neustáli ukrutně napadati katolíky, ba čím dál ukrutněji k nim se měli, [1]) počal konečně schvalovati, by také rámě spravedlnosti světské proti Donatistům zakročilo, ač dlouho tomu odpíral. Nebyloť lze duchovní zbraní je obrátiti. „Mnozí“ pak z nich, jak sám vece svatý biskup, poznavše pravdu, sami vyznávali, že by se milerádi již byli navrátili do Církve katolické, kdyby se jim nebylo obávati vlastních stranníků. Tací pak zmocněli, když se stalo vyhrožování od moci světské, ... a sama bázeň ta okovy netečné obvyklosti a bázně lidské zlomila.“ (List 93.) I zvolal k tomu svatý Augustin jako dobrý pastýř duší: „Já pak vida, že takto spásy své docházejí, *mohl-liž pak jsem zůstati netečným, neb snad odporovati tomu aby spaseni nebyli?*“ A s touž důraznou láskou, po spáse duší jejích toužící, zvolal i v listě 185. (Kn. 8.): „Kdybys viděl četné ty zástupy nově obrácených, zajisté s radostí by's přisvědčil, že by to bylo největší ukrutností, nesčíslné to množství lidí věčnému zahynutí a pekelnému ohni vydati.“ — Jak jasný a dokonalý vzor pravé péče a lásky pastýřské poskytuje nám tu svatý Otec Augustin! Jak poučuje, jak povzbuzuje! Kdykoliv pak bylo katolíkům dovolávati se neb užiti moci světské z nutné sebeobrany a spravedlnosti, vždy napomínal svatý Otec náš k pravé míře a spravedlnosti a veřejně zvolal k Donatistům: „Ostatně ale, *a to pravím jménem veškeré církve naší*, slyš: Kdo by vás za příčinou zákonů císařských (proti Donatistům) z nenávisti pronásledovati chtěl, takového my zatracujeme. Kdo by statky vaše nespravedlivě sobě přivlastniti chtěl, aneb vaše nadání kostelní zadržeti chtěl, ty a takové my vždy zatracujeme.“ (Kn. 12. listu 93.) — Ostatně jak moudré a spasitelné bylo, použiti vedle návodu svatého Otce i moci světské proti Donatistům, dosvědčil nad slunce jasněji obzvláštně konec rozepře donatistské. Biskupové katoličtí žádali totiž konečně k návrhu svatého Augustina císaře Honoria (roku 410.), by svolal biskupy obou stran do Karthaginy k společnému rokování a konečnému sjednocení. Honorius obrátil tehdy všechen zřetel svůj ke konečnému narovnání roztržky donatistské; proto vydal oběma stranám nařízení o smírném rokování v Karthagině, pohroziv spolu Donatistům, že budou chrámů svých zbaveni, nedostaví-li se. Ko-

[1]) Za mnohé vizme aspoň tento důkaz. Svatý Augustin napsal Viktorianovi (III.): „Nejkrutější nepřítel nemohl taká muka vymysliti, jako tito (Donatisté), *kteří rápnem v octě hašeným oslepují katolíky*, nemilosrdně je trýzní, domy jejich zapalují a statky pobírají.“

nečně tedy vyplnilo se, po čem horlivý pastýř Augustin 15 let již toužil. Doba rozhodná nastala, Donatistům nebylo na dále lze vyhýbati. Osvědčilo se konečně, že posavad báli se vždy takového rokování proto, by pravda a blud nepřišly všemu světu na jevo. Celý den až pozdě do noci bylo rokováno. Zraky všech biskupů obou stran bezděčně utkvěly na slavném biskupu hipponském. Tenť pak neodolatelnou mocí pravdy tak jasně a vítězně vyvrátil všecky bludy Donatistů o pravé Církvi, o křtu svatém a j., že všichni biskupové donatovští konečně odmlčeli se; neb jasně ležela pravda katolická na jevě všem, nebylo na dále lze ji popírati. Proto vydal císařský tribun Fl. Marcellinus, jenž plnou mocí obcoval všemu rokování, nález konečný, že mají Donatisté vrátiti se do Církve katolické, poněvadž beze vší příčiny, jak se zřejmě dovodilo, odloučili se od ní. Zároveň pohrozil přísnými pokutami dle zákona těm, kteří tvrdošijně chtěli by setrvati ještě v rozkolu. Na to většina jich vrátila se do lůna ovčince Kristova a donatism znenáhla odumřel, církev africká pak znovu ožila.

Jak velikolepý to obraz boje pravdy Kristovy proti bludu a sluhům jeho! Neníť většího a poučnějšího v dějinách Otců církevních; proto dovolili jsme si poněkud obšírněji, snad přes míru, však jistě nikoliv na škodu, jej vypsati.

Z oboru právního.

Kongrua před c. k. říšským soudem.

Jakkoli na mnohých zákonech, za posledních dob u nás vydaných a týkajících se ať jakýmkoli směrem záležitostí Církve katolické, viděti známky pouhého provisoria a tudy i potřeby žádoucích doplňků neb oprav, přece žádný z nich za dobu tak krátkou neprošel takovou metamorfosou, jako známý zákon kongruový ze dne 19. dubna roku 1885. ř. z. č. 47. Co toho vlastně příčinou, opravdu nesnadno pověděti. Pročte-li člověk obsáhlá ta „odůvodnění“ (Motivenberichte) tohoto zákona, jak uvádí je Dr. Burckhard [1]) a pak nálezy říšského a správního soudu o stížnostech a žalobách, tak četnými duchovními správci proti ministerstvu ve příčině kongruy podaných, zdá se pravdě nejpodobnějším, že zákonodárný sbor neměl přesných a dostatečných informací o věci této a tudy že nemohl míti příslušného zřetele na rozličné a mnohdy zvláštní poměry kongruové jednotlivých zemí, měst a interessentů, a tedy ovšem ani na přečetné eventuality, jež při úpravě kongruové vzejíti by mohly, ano skutečně nutně vzejíti musily. Charakteristickou v této příčině jest úvaha, kterouž v předmluvě ke svým

[1]) Gesetze und Verordnungen in Cultussachen.

„Nálezům říšského soudu“ [2]) napsal Dr. Ant. Hye, člen a stálý referent říšského soudu a tudy jeden z nejkompetentnějších odborníků a znalců věci té. Začínáť úvahu svou těmito slovy: „Es mag *auffallend* erscheinen, dass verhältnissmässig *so häufige Klagen* bei dem Reichsgerichte *wegen Kongrua-Ergänzungen* eingebracht worden und zur richterlichen Entscheidung gekommen sind, da doch die Rechtslage der diessfälligen Ansprüche mit *einem einzigen* Gesetze *aus neuester Zeit* (19. April 1885.) erschöpft ist“. [3])

Příčiny toho neshledává ovšem Dr. Hye v zákonu samém, nýbrž *v prováděcím nařízení*, vydaném c. k. ministerstvem kultu a vyučování dne 2. července 1885. ř. z. č. 99., řka, že toto prováděcí nařízení způsobilo četné ty pochybnosti a nesnáze, kteréž duchovním správcům, o jejichž kongruu šlo, byly podnětem, že proti úpravním nálezům předložených svých fassi kongruových, vydaným administrativními úřady právě na základě tohoto nařízení prováděcího, dle čl. I. a III. základ. zák. stát. o zřízení soudu říšského — obrátili se pořadem práva na tento říšský soud.

Domnívali se totiž duchovní správcové ti, že dle kongruového **zákona** mají po právu nárok na mnohem větší doplněk kongruový, nežli jaký jim i *nejvyšší administrativní instance*, jmenované totiž ministerstvo kultu a vyučování přiřklo neboli usoudilo dle výše uvedeného prováděcího **nařízení**, jehožto znění rozhodně v příčině nejedné žádoucí postrádalo určitosti a jasnosti. *ba i ve dvou odstavcích* **přesnému znění zákona přímo odporovalo** [4]). Když pak c. k. říšský soud žalobám mnohých těchto duchovních správců vyhověl, a obzvláště když ve mnohých svých nálezích dle § 30. organisačního zákona říšského soudu ze dne 18. dubna 1869. ř. z. č. 44. ona dvě ustanovení jmenovaného nařízení prováděcího uznal **nezákonnými a neplatnými**, a když o jednom z těchto ustanovení **již dříve i správní soud uznal totéž** — nálezy ze dne 5. dubna a 10. října 1888. čč. 1283. a 3136. (Budwiński č. 4065. a 4275.), c. k. ministerstvo kultu a vyučování uznalo samo vhodným, své *nařízení prováděcí ze dne 2. července 1885.* **novým** *nařízením prováděcím ze dne 20. ledna 1890. ř. z. č. 7.* **odvolati a celým obsahem zrušiti** (nach ihrem ganzen Inhalte aufzuheben).

Po tom ovšem přizpůsobovalo neboli konformovalo se jmenované ministerstvo ve svých pozdějších upravovacích nálezích jakož i v odpisech (Gegenschriften), podaných říšskému soudu proti nevyřízeným posud žalobám o kongruu, z pravidla právním názorům, jichž stále ve svých nálezích přidržuje se říšský soud, ano od počátku roku 1893. *velmi četným žalobám*, u říšského

---

[2]) Sammlung der nach gepflogener öffentlicher Verhandlung geschöpften Erkenntnisse des k. k. oesterreichischen Reichsgerichtes. Von Dr. Anton Hye, Freiherrn von Glunek. IX. Theil. — 1894.

[3]) Cit. str. XXIX.

[4]) Byla to 2. alinea § 1. prováděcího *nařízení* oproti 2. alin. § 1. kongr. *zákona*, a § 3. odst. II. lit. c *nařízení* oproti alin. 1. § 1. *zákona*.

soudu buď ještě ležícím anebo nově podaným, aspoň v hlavních požadavcích *mimosoudně vyhovělo* (aussergerichtlich klaglos gestellt). Dle toho lze se nadíti, praví dr. Hye, že budoucně žaloby o doplněk kongruový před říšským soudem buď úplně přestanou anebo objevovati se budou jen tu a tam, sporadicky. Leč naděje tato zdá se nám trochu optimistickou, růžovou: neboť porovnáme-li prováděcí nařízení a rozhodnutí ministerská s četnými těmi nálezy správního a říšského soudu, není lze ubrániti se myšlénce, že otázka kongruová až posud není rozhodnuta a upravena definitivně, takže mnohé ještě mohou vzejíti případy a nesnáze v příčině té, o nichž rozhodovati bude když ne říšskému tedy jistě soudu správnímu. A tu myslím, že bude na prospěch dp. duchovním správcům, když uvedeme zde nejdůležitější **právní zásady** o nárocích na doplněk kongruový, vyslovené a platnými prohlášené *c. k. rak. soudem říšským*. Podáváme je doslovně, jak uvádí je Dr. Hye.[5])

1. (106.)[6])

„Zur Entscheidung über streitige Ansprüche der in Rede stehenden Kategorie ist das k. k. Reichsgericht kraft der Art. I. und III. lit. a des Staatsgrundgesetzes über die Einsetzung des Reichsgerichtes vom 21. December 1867. Nr. 147. R. G. B. *allerdings competent*[7]) (mit ausdrücklicher Betonung des Umstandes, dass betreffs solcher Klagen der k. k. Regierung die passive Klagslegitimation zukommt)[8]), (und speciel mit Anwendung auch auf den Fall, wenn Jemand den Regressanspruch auf Ersatz des von ihm für einen Anderen gemachten, dem Religionsfonde obgelegenen Congrua-Ergänzungsaufwandes auf Grund des § 1042. a b. G. B. begehrt.)“[9])

2. (107.)

„Folgerichtig steht dem Reichsgerichte die Competenz zur meritorischen Entscheidung eines von der k. k. Regierung bestrittenen und deshalb bei dem Reichsgerichte eingeklagten Anspruches auf Congrua-Ergänzung auch dann noch zu, wenn das geklagte Ministerium dem Klagebegehren sich aussergerichtlich, jedoch mit

---

[5]) Cit. l. str. XXX.

[6]) Číslo sbírky Dr. Hye.

[7]) Nález říšského soudu ze dne 17. října 1889. č. 164.; ze dne 22. dubna 1890. č. 43.; ze dne 24. října 1890. č. 134.; z 21. dubna 1891. č. 64.

[8]) Nál. říš. soudu ze 7. července 1891. č. 112.

[9]) Nál. říšského soudu ze 7. července 1891. č. 113.; z 29. října 1891. č. 192. a 193.; z 30. října 1891. č. 194. a 195.; z 31. října 1891. č. 203.; z 21. ledna 1892. č. 8.; — z 9. červc. 1892. č. 228.

dem Beisatze: „*bis auf Weiteres*“ submittirt und sich die jeweilige Abänderung des dem Klagebegehren zu Grunde liegenden administrativen Richtigstellungserkenntnisses vorbehalten hat“. [10]) — Dagegen ist:

3. (108.)

das Reichsgericht *nicht competent*, über einen Anspruch auf Congrua-Ergänzung eine richterliche Entscheidung zu fällen, ehevor über das von dem Anspruchsberechtigten selbst an die administrativen Behörden gestellte Begehren (ohne Rücksicht auf die etwa von seinem Amtsvorgänger eingebrachte Einkommensfassion) ein Richtigstellungserkenntnis geschöpft worden ist.“ [11])

4. (109.)

„Ebenso *entfällt* für das Reichsgericht die *Competenz zur Entscheidung* über die einem Congrua-Ergänzungsanspruche zu Grunde liegende Vorfrage, ob der Kläger als selbstständiger Seelsorger anzusehen sei, sobald derselbe sein Klagebegehren um Zuerkennung der Congrua-Ergänzung zurückgezogen und dasselbe lediglich auf die Entscheidung der Vorfrage eingeschränkt wird“. [12])

5. (110.)

„Der Anspruch auf Congrua-Ergänzung kann nur auf Grund eines von dem Kläger selbst bei der administrativen Behörde eingebrachten *Einkommensbekenntnisses* (Fassion) gerichtlich geltend gemacht werden, und wenn der Kläger die gesetzliche Frist zur Einbringung dieses Einbekenntnisses versäumt hat, so kann die Congrua-Ergänzung erst vom Tage der nachträglichen Einbringung der Fassion flüssig gemacht werden. [13]) Hiebei hat die Versäumung der erwähnten gesetzlichen Frist nur den Verlust des Anspruches auf die Congrua-Ergänzung bis zur nachträglichen Einbringung der Fassion, keineswegs aber den Verlust des Anspruches auf die Congrua-Ergänzung selbst zur Folge, [14]) indem keine gesetzliche Vorschrift besteht, wonach das Versäumniss der erwähnten Frist

---

[10]) Říš. soud 25. října 1892. č. 329.

[11]) Říš. soud 24. října 1892 č. 325.

[12]) Říšský soud 24. října 1892. č. 326

[13]) Říšský soud 7. července 1891. č. 113.; 30. října 1891. č. 194.; — 2. května 1892. č. 106.; — 6. července 1892. č. 220. a 221.; — 8. července 1892. č. 226.; — 26. října 1892. č. 330.

[14]) Říšský soud 2. května 1892. č. 106.

den Verlust des Rechtes zur nachträglichen Einbringung einer solchen Fassion und den Verlust des Anspruches auf die Congrua-Ergänzung selbst nach sich ziehen würde". [15])

6. (111.)

„Im Sinne des Congruagesetzes vom 19. April 1885. Nr. 47. R. G. B. hat derjenige Seelsorger, welcher auf einer exponirten Station die Seelsorge vollständig und unabhängig von jeder anderen Pfarre als Seelsorgestation ausübt, Anspruch auf die in diesem Gesetze *den selbstständigen Seelsorgern* zugesicherten höheren Activitäts- und Ruhebezüge." [16]) (Pokrač.) Václav Kocián.

Rozhodnutí o nároku reálního farního administrátora v Čechách na doplněk kongruový dle výměry pro samostatné správce duchovní.

Nález říšského soudu ze dne 6. července 1892. č. 220.

Reální farní administrátor poutního místa T. žádal roku 1886. by mu kongrua jeho doplněna byla na *700 zl.*, jak určuje ji *pro samostatné správce duchovní* zákon ze dne 19. dubna 1885. ř. z. č. 47.

Za tou příčinou předložil fassi reální administratury v T., a když věc přišla *k cís. král. ministerstvu kultu a vyučování*, rozhodlo toto dne 12. listopadu 1886. čís. 20455., že fasse tato nemá býti přezkoumána a adjustována a to proto, poněvadž citovaný zákon platí jen o kněžích, ve všeobecné duchovní správě působících, kdežto beneficium T. jest *„beneficium simplex sine cura animarum" na místě poutním.*

Po tomto administrátoru byl dekretem biskupského Ordinariátu budějovického ze dne 1. srpna 1888. čís. 4202. jmenován reálním farním administrátorem v T. P. Ant. März, kterýž dne 8. května 1891. předloživ fassi zažádal u cís. král. *místodržitelství* v Praze, by mu přisouzena byla kongrua, jak stanoví ji zákon ze dne 13. dubna 1890. ř. z. č 65. pro pomocné kněze **exposity**, ročně *450 zl.*

Žádosť jeho však byla *zamítnuta* výnosem jmenovaného *místodržitelství* ze dne 30. května 1891. č. 51673. s odůvodněním, že nový zákon platí jen o expositech, kteří dle zákona ze dne 19. dubna 1885. ř. z. č. 47. mají právo na doplněk kongruový, *reální farní administrátor* v T. však že po rozhodnutí cís. král. ministerstva kultu a vyučování ze dne 12. listopadu 1886. č. 20455. *nemá žádného nároku na doplněk dotační z matiče náboženské.*

---

[15]) Říšský soud 8. července 1892. č. 226.
[16]) Říšský soud 22. dubna 1890. č. 46.

Z tohoto rozhodnutí místodržitelského se P. A. M. *odvolal k ministerstvu kultu a vyučování* a v odvolání tomto spolu žádal, aby mu přisouzena byla kongrua *samostatného správce duchovního.*

Cís. král. ministerstvo však přihlížejíc k ministerskému rozhodnutí ze dne 12. listopadu 1886. čís. 20455., již dávno v moc práva veślému, a pak k tomu, že zvýšení kongruy pomocných kněží expositů zákonem ze dne 13. dubna 1890. ř. z. č. 65. upravené, rekurentovi vůbec nepřísluší, *zamítlo odvolání* jeho výnosem ze dne 15. prosince 1891. čís. 19290.

Z tohoto zamítnutí *žaloval* P. A. M. cís. král. vládu, pokud se týče cís. král. ministerstvo kultu a vyučování *u cís. král. říšského soudu* žalobou de praes. 16. března 1892. čís. 62., kteroužto žádá, by právem bylo nalezeno, že „c. k. ministerstvo kultu a vyučování jest povinno vyplatiti žalujícímu ve 14 dnech jinak že by přišla exekuce (bei sonstiger Execution), za čas od 1. září 1888. až do konce měsíce března 1892. jakožto doplněk kongruový částku 1118 zl. 92 kr. s úroky 5% ode dne dodání žaloby a útraty soudní per 35 zl., a pak doplniti mu kongruu od 1. dubna 1892. na 700 zl. ročně.“

Cís. král. říšský soud po provedeném veřejném řízení o této žalobě dne 6. července 1892. vynesl tento nález čís. 220:

„*Das k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht ist schuldig*, dem Kläger den auf die *ihm gebührende Congrua jährlicher 700 fl.* abgängigen und aus der zu erfolgenden Richtigstellung des von demselben am 8. Mai 1891. überreichten Einbekenntnisses sich ergebenden Betrag für die Zeit vom *8 Mai 1891. bis 16. März 1892.* sammt 5% Zinsen vom Klagszustellungstage binnen drei Monaten bei sonstiger Execution *zu bezahlen*, ferner ihm vom *16. März 1892. ab die Congrua bis zum Jahresbetrage von 700 fl. zu ergänzen.*“

Důvody:

Jak z uvedených rozhodnutí cís. kr. místodržitelství v Praze a cís. k. ministerstva vidno, odmítly jmenované ty úřady přezkoumání a úpravu fasse, žalovatelem podané, z toho důvodu, že — jak již ministerským výnosem ze dne ze dne 12. listopadu 1886. č. 20455., v moc právní veślým, bylo vysloveno, — kongruový zákon platí jen o kněžích, ve všeobecné správě duchovní působících, kdežto beneficium T. jest „beneficium simplex sine cura animarum“ na *místě poutním*, a žalující tudy že nemůže vůbec domahati se nároků na doplněk kongruový z matice náboženské.

Ministerský výnos ze dne 12. listopadu 1886. čís. 20455. nebyl vydán oproti žalovateli (Ant M.), nýbrž oproti jeho předchůdci, a okolnost, že tento (předchůdce) svého nároku na doplněk kongruový dále se nedomáhal, nemůže býti žalovateli závadou, přivésti k platnosti nároky, o nichž myslí, že může domahati se jich na základě zákona kongruového.

Správným uznati jest, že dle § 1. kongruového zákona nárok na doplněk kongruový z matice náboženské přísluší jenom těm kněžím, kteří *v určité církevní obci vykonávají správu duchovní.*

Dle toho tedy jest *nejprve vyšetřiti, zdali administratura reální fary T.* jest jenom „beneficium simplex sine cura animarum", jak uvedeno v rozhodnutích výše citovaných, anebo jak žalovatel tvrdí, že jest to *skutečná* (*samostatná*) *správa duchovní.*

Za tímto účelem nutno podrobněji uvážiti ustanovení listiny nadační ze dne 17. září 1747., jež schválena byla knížecí arcibiskupskou konsistoří pražskou, a též vepsána v desky zemské.

Dle této listiny založili bratři hrabata Bedřich a Jan ze Stadionu a Thanahausen, jakožto páni statků v zemských deskách zapsaných, Trhanova, Všerub atd. při poutním chrámu Páně v T., roku 1706. zbudovaném, vzhledem k tomu, že stále přibývalo nábožných poutníků a *funkcí duchovní správy*, nadání pro dva kněze, z nichžto jeden „qualitatem eines Administrators und qua talis das völlige *Directorium* bei der St. Anna-Kirche *tam in spiritualibus* quam in domesticis erhielt, wogegen der Zweite von dem Ersteren als Kaplan *in functionibus ecclesiasticis* zu dependiren hatte."

Dle odstavce 1. kostel svaté Anny v T. od chrámu Všerubského byl separován a eximován tím způsobem, že farář Všerubský ani nynější ni budoucí nemá býti oprávněn při něm něčeho „in spiritualibus" nařizovat aniž „aliquem actum juridictionis ecclesiasticae in loco" bez předchozí „salutace" a svolení místního administratora vykonávati.

V odstavci 2. byla místnímu administratorovi na věčné časy udělena „*Jurisdictio quoad curam animarum aliasque spirituales functiones*" jak „respectu" jeho vlastního „famulitii" jakož i „respectu" panského v T. zřízeného hostince a v něm bydlících osob, rovněž i „respectu" kostelníků, již časem na T. ustanoveni budou, jakož i domkářů a obyvatelů „*cum onere et commodo pleno jure independenter a curato Neo-forensi.*"

V odstavci 4. stanoveno, že administrator „*sacros liquores*" stejně jako skutečný farář „*directe ex vicariatu archiepiscopali*" má dostávati.

Odstavec 5. konečně podřaďuje administratora i s kaplanem dozoru „*vicarii episcopalis foranei*".

Z těchto ustanovení jde na jevo, že reální farní administratura v T. zřízena byla jakožto *beneficium kurátní*, a byla také za takovéto beneficium — jak žaloba praví a popřeno nebylo — Josefinskou úpravou far roku 1783. státně uznána.

Nyní ovšem jsou v T. jen tři domy s 9 obyvately, a sice fara, bývalá škola a hostinec; leč vzhledem k těmto obyvatelům, kteří k žádné jiné obci církevní nejsou přifařeni a tudy tvoří vlastní obec církevní (Kirchliche Gemeinde), tamnější administrátor vykonává všecky úkony farní duchovní správy a sice úplně samostatně, jak vysvítá zřejmě z četných dokladů v žalobě uvedených a najmě z dosvědčení biskupského ordinariatu budějovického ze dne 7. března 1892.

Tímto dosvědčením potvrzeno, že žalovatel *oprávněn jest samostatně vykonávati duchovní správu* v T. a že ji skutečně též vykonává, že jako vlastní farář snoubence oddává, za své odpovědnosti vede matriky pokřtěných, oddaných a zemřelých, vydává z nich všechny výpisy a tolikéž vede též přímou úřední korrespondenci se všemi státními a církevními úřady sám bez závislosti od některého faráře.

Z uvedeného nutně uznati jest věcí dokázanou jednak, že reální farní administratura v T. není beneficium simplex sine cura animarum, nýbrž že jest skutečnou správou duchovní, a za druhé, že žalujícího, jenž nyní jest reálním farním administrátorem v T., dle § 1 zákona kongruového považovati jest samostatným správcem duchovním.

Jakožto samostatnému duchovnímu správci však přísluší mu dle schematu 1, II 4 b *kongrua ročně 700 zl.* a tudy jest *oprávněn činiti nárok na obnos do této kongruy scházející, jakožto její doplněk z matice náboženské.* Výši tohoto obnosu však možno určiti teprve, až podaná fasse žalujícího politickým úřadem bude upravena, což posud se nestalo; avšak i na tento kongruu doplňující obnos, — z nálezu úpravního vyplývající — hledě k ustanovení § 3. zákona kongruového — může žalovatel činiti nárok *teprve od dne, kdy fassi podal*, tedy od *8. května 1891.*, poněvadž *opomenul po svém ustanovení dne 1. srpna 1888.* svoji *fassi* v *určené lhůtě podati.* Tím však, že opomenul této lhůty, *nepozbývá práva žádati doplňku kongruového*, jenž mu patří, nýbrž může to pro něho míti jen ten *účinek*, že *nemůže činiti nároků na doplněk kongruový za čas minulý do dne, kdy fassi podal.*

(Dr. Ant. Hye — Erkennt. d. Reichsgerichtes IX. č. 572.)

Václav Kocián.

Casus disparitatis cultus.

Roku 1880. chtěl israelita N. vzíti si za manželku katoličku S. I prohlásila tato, že jest bez vyznání a byli spolu v G. civilně oddáni. Přes to však učinili tito civilní manželé spolu písemnou smlouvu, že dají všecky dítky pokřtíti a katolicky vychovati; a skutečně dítko jejich, holčička, nyní dvanáctiletá, byla pokřtěna a chodí do školy klášterní. Matka dávno již litovala svého odpadnutí a chodila pilně na služby Boží katolické, ano i — vyhledavši si cizé kněze — přijímala sv. svátosti.

Nedávno narodilo se jim druhé dítko, a tu, když žádali, aby bylo pokřtěno, příslušný farář obrátil se u věci té na ordinariat. Tento pak zaslal žádosť ku sv. stolici apošt., aby hledíc k tomu, že tito civilní manželé všeobecně skutečnými manžely považováni, že slíbili dítky své katolicky dáti pokřtít a vychovat, a že manžel israelita písemně dal projádření, že jest srozuměn, aby jeho manželka vrátila se do Církve katolické, že však nikterak s ní nechce býti rozveden — udělena byla dispens ab impedimento disparitatis cultus.

S. Officium majíc na zřeteli najmě dva důvody:
1. Matrimonium sic dictum civile jam initum anno 1880;
2. bonum prolis —

splnomocnilo ordinaria dioecesního „ut praevio juramento quoad adimplendas cautiones, praevia absolutione a censuris et impositis mulieri spiritualibus poenitentiis — dispensare valeat mulierem catholicam *ab impedimento disparitatis cultus*, ut valide, licite et legitime matrimonium contrahere possit cum judaeo N. dummodo cautum omnino sit conditionibus ab Ecclesia praescriptis praesertim de amovendo a conjuge catholica perversionis periculo, de conversione conjugis ab illa pro viribus curanda ac de universa prole utriusque sexus in catholicae religionis sanctitate omnino educanda et dummodo neque ante neque post matrimonium coram parocho catholico initum partes adeant ministrum acatholicum.

Na základě tohoto plnomocenství byl příslušný farář ordinariatem oprávněn nejprve manželku po vykonané přísaze ab haeresi formali et ab excommunicatione rozhřešit a do Církve katolické opět přijati. Potom s dispensí církevních ohlášek před dvěma mlčelivýma svědkoma vykonány církevní oddavky.

Z případu tohoto viděti, že sv. apoštolská stolice nyní snadněji dispensuje ab impedimento disparitatis cultus.

Taxy obnášejí 14 lir. žádost vyřízena byla ve 12 dnech. (Linz. Quartalschrift 1894. II. str. 369.)

Romanarum Congregationum Responsa plurima ac novissima ad praxim maxime spectantia.*)

Stola concionatoris.

Viget in aliquibus locis usus *deferendi stolam in verbi divini annuntiatione etiam extra missarum solemnia.* Quaeritur inde:

An sit dictus *usus legitimus* et an *obliget regulares* in suis saltem ecclesiis, et quatenus affirmative, *cujus coloris* debet esse praedicta *stola*, an *semper coloris albi* vel potius *diei currentis?* S. R. C. resp.:

Affirmative in omnibus ad I. partem: ad II. vero color respondeat officio diei.

Die 31. Augusti 1867.

* * *

Stola quando est deferenda?

Dubium. In una Maurinen, diei 9. maji 1857. proposita fuerunt Sacrorum Rituum Congregationi sequentia dubia:

---

*) Mühlbauer Decret. autentic. Supl. III. p. 478.

1. An servari possit usus *deferendi stolam in canendis vesperis?* — 2. Quid si *annuntietur verbum Dei?* — 3. Quid si deferatur *pluviale?* — 4. Quid si in fine processionis vel elargiatur *benedictio cum SSmo Sacramento?* — Et S. Congregatio respondit: *Negative in omnibus ac serventur decreta praesertim generale* diei 7. Septembris 1816, quod declaravit, stolam non esse adhibendam praeterquam in collatione, et confectione Sacramentorum, ideoque consuetudinem in contrarium esse abusum per locorum Ordinarios omnio eliminandum.

Ex hujusmodi decretis, quae usum stolae dumtaxat praescribunt in confectione et collectione Sacramentorum, nonnulli sacrarum caeremoniarum cultores et magistri *arguunt non amplius adhiberi posse stolam* in exponendo et reponendo SSmmo Sacramento vel eodem transferendo de uno ad aliud altare, ac in elargienda cum ipso benedictione, in commendatione decedentis animae, in exequiis mortuorum, in exorcismis, in facienda aqua benedicta, in benedictionibus mulieris post partum, domorum in Sabbato sancto, sacerdotalium indumentorum, novae ecclesiae vel oratorii, novi caemeterii, in processionibus quibuscunque, atque caeteris benedictionibus in Rituali et Pontificali Romano contentis, ac in aliis similiter et praesertim in concionibus, in quibus stolae usus ab immemorabili consuetudine adhibetur. Quaeritur ergo, utrum *haec sententia teneri possit in praxi?*

S. R. C. resp.: *Negative, seu juxta Rituale et Pontificale Romanum stola adhibenda est in conficiendis et administrandis Sacramentis, atque etiam in administratione praedictorum Sacramentalium et etiam in concionibus*, si adsit consuetudo immemorabilis.

Die 11. Martii 1871.

* * *

Stola in s. Sacram. Poenitentiae administrando.

Ad dubium: Utrum consuetudo ministrandi Sacramentum Poenitentiae *absque stola* etiam in ecclesia et sede confessionali servari possit, cum Rituale romanum dum praescribit usum Stolae in administratione Sacramentorum addat: *Nisi in Sacramento Poenitentiae ministrando occasio vel consuetudo vel locus interdum aliter suadeat* [1]) et alibi idem Rituale subdat: *Stola violacei coloris utatur prout tempus vel locorum consuetudo feret.* [2])

S. R. C. resp.: *Conveniens est, ut in ecclesia adhibeatur stola juxta S. R. C. decreta.*

Die 31. Augusti 1867.

---

[1]) Celé to místo zní: „In omni Sacramentorum administratione superpeliceo sit indutus et desuper stola ejus coloris, quem Sacramenti ritus exposcit, nisi in Sacram. Poenitentiae . . . (ut supra) Rit. rom.: De iis, quae in administratione Sacramentorum generaliter servanda sunt". (t. 7.)

[2]) Celé zní: Superpelliceo et stola . . . (etc. ut supra) Rit. rom. „Ordo ministrandi sacramentum poenitentiae" (t. 4.)

Posudky literární.

Sborník historického kroužku. Majetník, nakladatel a vydavatel Družstvo „Vlasť“. Red. Frant. Zdráhal.

Historický kroužek družstva „Vlasť“ již po delší čas zanášel se myšlénkou založiti časopis, v kterém by ukládány byly výsledky bádání v historii církve katolické v Čechách. Přispěním velice činného spolku „Vlasť“ myšlénka ta uskutečněna, a počátkem roku 1893. časopisu „Historický Sborník družstva Vlasť“ objevil se na veřejnosti první sešit.

Do prvního tohoto čísla přispěl osvědčený spisovatel historický prof. J. Vávra článkem: Katolici a sněm český r. 1608. a 1609. S velikou pečlivostí píše spisovatel o době té. K článku tomu použil pramenů: Paměti hraběte V. Slavaty — Gindely, Rudolf II. und seine Zeit. — Schmiedl, Historia Societatis Jesu, tom. II. P. J. Svoboda, S. J. Regesta z archivu arcibiskupského a gubernijního. — Práce tato velice záslužná líčí snahy stavů protestantských upevniti moc svou v zemi naproti císaři Rudolfu II. a pánům katolickým. Prof. Konrad obral si za předmět: Literátská bratrstva v době pobělohorské. Jako velice důkladný znatel a na slovo vzatý odborník v dějinách literátských bratrstev osvědčil se i ve článku tomto. — Na základě latinské listiny z král. státního archivu ve Vratislavi opatřené visutou pečetí biskupovou sub sign. F. Oels dep. a pověřené notáři Jeronymem Janem Neythartem, Janem Tantzenhewzerem a Janem Sweytzerem, kterou otiskuje ve Sborníku Frà. Josef Hamršmíd, píše spisovatel tento o tom, „co věřil král Jiří o přijímání pod obojí způsobou“. Další článek: Fr. Zdráhala: Posledních čtyřicet let v kolleji jesuitské v Uherském Hradišti vypisuje nám blahodárnou působnost kněží žijících v kolleji této. — Velice cenný jest posudek známého spisovatele historického P. Jos. Svobody, S. J.; Rozbor knihy: Reformace katolická v království českém po bitvě bělohorské. Dle pramenů původních sepsal Tomáš V. Bílek.

Osvědčený spisovatel P J. Svoboda v příspěvku svém dokazuje na základě věrohodných a původních pramenů, jak Tomáš Bílek v dějinách reformace katolické na mnohých místech docela chybné a nepravé zprávy podával. Kromě tohoto vzácného posudku jest obsažena v sešitě tomto ještě veliká řada jiných.

Po krátkém mezidobí s obsahem vědeckým v úpravě pěkné objevil se sešit druhý. I do tohoto čísla přispěli osvědčení spisovatelé. Tak P. Ant. Podlaha podal v sešitě tomto souhrn svého historického bádání o P. Antonínu Koniašovi, S. J. Dospěl docela k jiným úsudkům, nežli dřívější životopisci tohoto ostentativně kaceřovaného kněze, který svůj celý život zasvětil církvi a národu. — Druhý článek podává T. J. Kroiher: Bylo-li porušení majestátu příčinou českého povstání. Otázku tuto probírá na základě nejlepších spisů historických a dospívá k tomu výsledku, že válku třicetiletou zavinila strana pro-

testantských šlechticů, která chtěla ve spojení s cizinou moc Habsburků udolati. — Rovněž velice zajímavý jest článek z pera osvědčeného spisovatele Dr. M. Kováře, který jest jaksi doplňkem článku předešlého. Nápis jeho zní: List Václava Merošvy (Epistola Wenceslai Meroschwa). Tento list jest vlastně latinská brožura, vytištěna r. 1620., kterou Dr. M. Kovář přeložil plynně a jasně na jazyk český. Kdo této listiny bedlivě si všimne, pozná, jak nesnadná to byla práce, pořiditi český překlad. V brožuře té klade si V. Meroschva otázku, kdo v nastávající válce má právo, císař-li, či Bedřich falcký a odpovídá na ni, že císař Ferdinand II.

Dále táže se, proč bojuje strana Bedřicha falckého? Snad pro víru? Ani z daleka! odpovídá Meroschva. Jak z dalšího listu vysvítá, pochybuje Meroschva velice, že by Bedřich zvítězil. Po tomto výborném článku následuje na 20 posudků o českých, německých a italských spisech historických.

Z krátké této zprávy o „Historickém Sborníku“ vysvítá, že kniha tato jest velice cenným příspěvkem na poli české historie. Zasluhuje všemožné podpory a nejširšího rozšíření a čtení.

Dopisy sv. učitele církevního Alfonsa Marie de Liguori.

Posuzuje Dr. Jan Nep. Soukup, professor bohosloví v Králové Hradci. (Pokračování.)

Hanění obyčejně bývá hanci k hanbě! Vnitřní i vnější útisky považoval náš světec za „dláta, jejichž tepáním a přemnohým otloukáním Hospodin z člověka, živé to skály, svou podobenku vytváří a pro nebe upravuje“. [17]) Kde nemohl zlu odpomoci, alespoň se modlil; „nyní jest potřebí modliti se, a to mnoho a vroucně! Aby totiž povstati mohla církev z mdloby a zmatků, v nichž všecky stavy vězí, nijak nepostačuje lidská věda a opatrnost; k tomu je nevyhnutelně třeba pomoci Boží! [18]). Když v Evropě vzplanul úskočný boj liché osvěty proti jesuitům, velice byl Alfons dojat. „Pro mne byly zprávy ty zrovna tak bolestny, jako kdyby se týkaly mé vlastní kongregace“. [19]) Též generálovi jesuitů Vavřinci Ričimu dopsal, aby se tovaryšstvo písemně hájilo, řka: „Apoštolským dělníkům je třeba jména bez haný a pověsti dobré. Ale právě nyní chtějí nepřátelé tovaryšstvo o dobrou pověst jeho připraviti tím, že se dovolávají knihy P. Norberta (t. j. nešťastného kapucína, jenž proti jesuitům psal), v níž, jak Vaší Velebnosti známo jest, hrozné věci se vypravují. — Vážnost tovaryšstva a čest Boží přiměla mne k tomu, bych Vás prosil, by se pravý stav objasnil; odpusťte mi prosím mou odvahu; učinil jsem tak z lásky k tovaryšstvu Ježíšovu, jež velebím!“ [20]) Papeži Klementu XIII. za ochranu řádu jesuitskému poskytnutnou vřele děkoval. [21]) Když pak i proti kongregaci nejsv. Vykupitele osočovatelé a křiví žalobci povstávali, samému králi Ferdinandu IV. podal objasnění účelu a stavu svého družstva a **odrážel** žaloby

---

[17]) L. 728. [18]) L. 773. [19]) L. 319. [20]) L 338. [21]) L. 465.

falešné řka: „Vaše Veličenství! O dobré jméno u lidu chce nás oloupiti baron Sarnelli spisem, jenž i tiskem vydán, kdež nás líčí jako lidi pyšné, nestoudné vydíraře, neloyalní, pachtící se po časných statcích, a nikoli po spáse duší. — Nemáme žádného bohatství, nemáme zvláštní ochrany, nemáme jiného, leč tu svou dobrou pověst. Přijdem-li o tu, veta je po všem! Tudíž prosíme, já a druhové moji se mnou, o královskou ochranu své družiny a to zvláště nyní, kdy s několika stran napadeni jsme". [22])

Pro svou chorobnost poděkoval se Alfons r. 1775. ze svého biskupství a resignace jeho přijata byla svatým Otcem Piem VI. S prestolu biskupského odebral se do missijního domu v Nočera-Pagani, odkudž skoro plných 12 let ještě pečoval a se staral o nejmilejší spolek svůj. Věru je to s podivením, co tento na výsost důstojný kmet, dnou zcela sklíčený, ochromený, ohluchlý a osleplý ke cti a chvále Boží a pro svou kongregaci vykonal! Činnost tato jest osvětlena dopisy, jež počínají l. 812. a končí listem 1041. Především šlo mu o to, by odvrátil nebezpečí, jež kongregaci hrozila od regalismu; neapolská vláda chtěla totiž všecky náboženské společnosti zrušiti. Aby kongregace nejsv. Vykupitele byla zachráněna a vládou uznána, pozměnili neapolští redemptoristé, najmě Majone a Čimino řeholi původní bez vědomí Alfonsova. V r. 1780. uloženo ve jménu královĕ kongregaci nejsv. Vykupitele „regolamento", jež bylo v odporu s původní apoštolskou Stolicí schválenou řeholí. Sotva že se o tom dověděl Alfons, ihned se vyjádřil: „Shledávám, že nové P. Majonem zdělané regolamento mému smýšlení naskrz se protiví". [23])

A tuše nebezpečí nastávajícího rozštěpení kongregace, nařídil pobožnost a svolal kongregaci k poradě o nové řeholi. „Opustíme-li starou řeholi, je veta po naší kongregaci; pak povstanou dvě z ní, jedna pro koleje v papežském státě, druhá v Neapolsku. Mou touhou je zjednati v kongregaci jednotu a klid; neboť u víru nepokoje vždy vyhrává zlý duch". [24]) A přece marna byla z dopuštění Božího úsilovná snaha Alfonsova; ba když 26. června 1780. na základě nové řehole, ačkoli s náležitými výhradami přijaté, pro čtyři domy kongregace v Neapolsku; Ćorani, Nočera, Iličeto a Caposele, nová volba představenstva vykonána byla byl od papeže Pia VI. za vrchního přednostu všech domů této kongregace ve státě papežském ustanoven P. František Antonín de Paula, dosavadní rektor domu ve Frosinone. Při vší opatrnosti a lásce k apoštolské Stolici ocitnul se vlastní zakladatel a rector major kongregace nejsv. Vykupitele proti své vůli optima fide et intentione, v opposici, jak to vysvítá ze slov orgánů papežského sacrae Congregationis super negotiis Episcoporum et regularium ze dne 23. září 1780.: „Svatý Otec chtěje domy kongregace nejsvětějšího Vykupitele v diecésích Benevent a Veroli opatřiti řádným vrchním — ráčil jmenovati P. Františka z Pauly — rektora ve Frosinone v diecési Veroli, vrchním presidentem — a to na místě oněch, kdož jako vyšší představení zmíněné kongregace se svými

[22]) L. 542. [23]) L. 931. [24]) L. 943.

druhy ústav, k němuž se sliby svými zavázali, opustili, a na jeho — místě — nový řád přijali a tudíž členy zmíněné kongregace býti přestali".

Listárna redakční.

Dp. **x + c.** — Uveřejniti nelze.

Ad instructionem priv. odpov. ad 1) Quoad bened. všeobecnými zákony liturg. nic není určeno; spadá úplně v zákonodárnou moc biskupskou — tím vysvětlíte si divergenci.

Ad 2) Exsecratio altaris habetur etiam per quamlibet reliquiarum carentiam, eo quod reliquiae forte nunquam appositae fuerint (S. R. C. 6. Oct. 1837. n. 4828., 7. Decemb. 1844. č. 4997., 23. maji 1846 n. 5037.)

Ad 3) Jest porušení p. — zvyk snadno vysvětlitelný anticipatione Solemnit. Resur.

Ad 4) Možno jest to, leč spectat ad Episcopum permittere. —

* * *

Dp. **A. Pr. Š.** — Návrh Váš velmi praktický; leč nemožno o věci té rozhovořiti se dříve. nežli vydáno bude, co vydáno býti má; přečtěte si pozorně, nač se odvoláváte a vyjasní se Vám hned.

Dp. far. **F. Č.** — „Manus teneantur junctae".

Dp. **J. K. F.** — Poněvadž předchůdce Váš podepsal — platí; Vy nemůžete v té věci ničeho změnit.

Dp. —**el.** — Stricte servanda decreta ep.

Dp. **M. Sk.** — Uveřejniti nelze ani česky ani latinsky. Radu Vám dá každá morálka neb pastorálka.

Dp. **F. Š.** — Jakkoli dotaz Váš nejasným, přece domýšlíme si, nač asi ptáti se chcete — a odpovídáme, že jste na omylu, a že c. k. místodržitelství rozhodlo po právu.

Dp. **J. Št., J. K., A. M.** — O dotazu Vašem nejednou pojednáno bylo již v odborných i denních listech; pochybnosti v příčině té vyvolal zákon kongruový; tímto zákonem věc ta dříve zavazující i de jure — stala se závaznou jen in conscientia; dle zákona kongruového nejste povinni, leč in conscientia jste vázáni, poněvadž sv. apoštolská Stolice posud závazek neodvolala. Ostatně nejlépe v této věci obrátiti se na nejd. Konsistoř.

Dp. **J. M.** v Ch.: Dr. **A. S.** v P.: Uveřejníme co nejdříve.

Dp. **P. K., F. Sch.** v B., **J. Š., A. D.** — Nyní nemožno, snad později.

Listy homiletické.

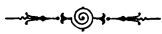

Neděle I. po Sv. Duchu.

(Nejsvětější Trojice Boží.)

Pravda o všudypřítomnosti Boží nás 1. těší, 2. posvěcuje.

„Aj já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa“. Mat. 28, 20.

Velikou úlohu vzkládá dnes božský Spasitel náš Ježíš Kristus na své apoštoly; obtížný, těžký úkol svěřuje těmto prostým rybářům. Oni mají v Jeho vykupitelském díle pokračovati, Jeho pravdy, Jeho učení lidem zvěstovati, Jeho milosti jim udíleti a všecky k plnění Jeho přikázání přidržovati. Oni mají od svých posluchačů žádati víru v pravdy, kterých namnoze rozum nechápe, mají žádati pokorné podrobení se náuce tehdejším poměrům tak odporné, mají žádati poslušnost k přikázáním, která náruživostem srdce lidského tak jsou protivná a smyslnosti tak nesnesitelná! Tito prostí rybáři, tito bázliví muži mají v boj se pustiti s celým světem, všecky lidi mají proměniti v milovníky kříže, který pohanům bláznovstvím, židům pak pohoršením byl. Ó v pravdě chvěti a třásti se mohli, když pravil jim božský Mistr: „Jdouce, učte všecky národy, křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého: učíce je zachovávati všecko, což jsem koli přikázal vám“; v skutku chvěti a třásti se mohli, uvažujíce vznešenost, ale také tíži a nesnadnost této úlohy. Než Ježíš Kristus má pro ně prostředek, který je veškeré bázně. všeho strachu zbavuje a neobyčejnou odvahou a srdnatostí naplňuje, a prostředek ten spočívá v Jeho slovech: „Aj já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa“; prostředek ten spočívá v Jeho slovech: „Prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy“ Jan 14, 16—17. A právě, rozmilí v Kristu, o svátcích svatodušních, když Bůh Otec na prosbu Syna Svého poslal toho Utěšitele, Ducha pravdy. Ducha Sv., o Němž pravil Kristus Pán Svým apoštolům: „Utěšitel pak, Duch Svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu Mém, tenť vás naučí všem

věcem a připomene vám všecko, cožkoli jsem mluvil vám“ (Jan 14, 26.), právě před krátkým časem slyšeli jsme, jak svatí apoštolové, sotva Duch Sv. na ně vstoupil a jim všecko, což Ježíš Kristus k nim mluvil — a tedy i Jeho slova: „Aj já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa“, připomenul, ihned všeho strachu a bázně prosti tu místnost, v níž ze strachu před židy uzamčeni byli, opouští a neohroženě nesčetným zástupům o Ježíši Nazaretském kážou. Přislíbení Mistra nebeského, že až na konec světa se sv. apoštoly a tedy i s jejich nástupci, biskupy a kněžími, zůstane, a připomenutí tohoto přislíbení Duchem Sv., dostačilo sv. apoštoly tak rozohniti, že hotovi jsou ten spustlý, bezbožný svět opět bohabojným a zbožným učiniti, že odhodláni jsou v tom zkaženém světě tmu pověry a nevěry světlem učení Kristova, svatým evangeliem zaplašovati a žádných překážek, žádných obtíží, žádných obětí se nelekati. — Avšak netoliko sv. apoštolům, v Kristu shromáždění, netoliko jich nástupcům: biskupům a kněžím, ale všem stoupencům, všem vyznavačům Kristovým k útěše a povzbuzení řečena jsou slova: „Aj já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa“, slova: „prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy“. Pamatujíť nás všecky slova ta na útěchyplnou náuku o všudypřítomnosti Boží, kterouž dnes obral jsem za předmět řeči své, i pokusím se s pomocí Ducha Sv. láskám vašim dokázati, že náuka, že pravda o všudypřítomnosti Boží nás

1. *těší a 2. posvěcuje.*

Vyslechněte mne s obvyklou pozorností, když o této spasitelné pravdě ke cti Boží a nám k poučení budu mluviti dále ve jménu Páně.

Pojednání.

I.

„Bojování jest život člověka na zemi“, čteme v starozákonní knize Job 7, 1. A božský Spasitel náš Ježíš Kristus pravil jednou: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, a vezmi kříž svůj, a následuj mne“ Mat. 16, 24. Jako by říci chtěl: Kdo chce mým pravým, věrným učenníkem býti a mne následovati, musí sebe přemáhati, svým náklonnostem a vášním odpírati a všeliké obtíže a strasti tohoto života trpělivě nésti. Hle tedy, bratří a sestry v Kristu, každý učenník, každý vyznavač Kristův musí zde na zemi nějaký boj bojovati, nějaké soužení a utrpení nésti, zkrátka: něco trpěti, chce-li k svému Spasiteli jednou do nebe se dostati. Přijde tedy již vše na to, bychom tato utrpení, tyto kříže s odevzdaností do vůle Boží, s trpělivostí a tak i s užitkem a prospěchem a záslužně nesli. Než kdo, přátelé milení, kdo dodá nám k tomu odvahy, kdo dodá nám k tomu síly? Víra, v Kristu shromáždění, víra a upomínka na všudypřítomnost Boží. Touto věrou a upomínkou těšil a povzbuzoval se již David ve všelikém svém soužení a utrpení. Ač bez příčiny od Saula pronásledován, od svého nevděčného a vládychtivého syna Absolona zrádně napaden, od

svých vojevůdců zrazen a od svého lidu opuštěn byl („Celým srdcem veškeren Israel obrátil se po Absolonovi“ — 2. Králov. 15, 13), přece vždy útěchou a radostí naplněn byl a to proto, že věděl a věřil, že Hospodin všude po boku mu stojí. Pěje ve svých žalmech tento královský pěvec takto: „Spatřoval jsem Hospodina před očima svýma vždycky: neb jest mi po pravici, abych se nepohnul. Protož rozveselilo se srdce mé, a zplesal jazyk můj. Žalm 15. v. 8—9. A Job, tento veliký trpitel, našel v těch nesmírných souženích, jež ho stihla, když o všechen majetek přišel, všecky své dítky jednoho dne pochoval, když ode všech opuštěn a svou vlastní manželkou posmíván samý vřed na smetišti seděl, ve všech těchto hrozných navštíveních nalezl on útěchy a síly ve víře, že Bůh jeho utrpení vidí a jednou hojně odmění. Čtemeť v knize jeho: „Aj na nebi (jest) svědek můj, a znatel můj na výsostech“ (Job 16, 28.), a na jiném místě: „Vím, že Vykupitel můj živ jest, a že v poslední den ze země vstanu: a zase oblečen budu kůží svou, a v těle svém uzřím Boha svého“. Job 16, 25—26. Věrou a upomínkou na všudypřítomnost a vševědoucnost Boha, od Něhož všeliká pomoc, všeliká síla i odměna přichází, naplněn volá sv. Pavel: „Trpím, ale nestydím se (za to); nebo vím, komu jsem uvěřil, a jsem jist, že on mocen jest sklad můj zachovati (až) do onoho dne“ 2 Timot. 1, 12. A tak, rozmilí v Kristu, tak musí volati každý katolický křesťan, tak musí volati každý věrný služebník Kristův, když strasti a utrpení počnou na něho doléhati. On musí volati: já trpím, ale proto nemalomyslním, proto nezoufám, neboť známy jsou mi dobrota, věrnost a moc Boha, pro Něhož trpím. On musí volati: já trpím; neboť bída mne souží, nedostatek mne trápí, ale mojí útěchou jest, že vidí mne Bůh, Onen milosrdný Bůh, který nikdy sklíčeného beze všeho potěšení nenechává. On musí volati: já trpím; neboť nemoc trapná poutá mne k lůžku bolesti, neúprosná smrt vyrvala mi ledovou rukou svou mé miláčky, srdce mé krvácí z mnohých a to hlubokých ran ale mou útěchou jest, že vidí mou bolest, mé soužení všudy přítomný Bůh, onen Bůh, který neukládá těžšího kříže na nás, než který bychom mohli unésti. On musí volati: já trpím; neboť samé chmůrné mraky, samá bouře skoro jest ten život můj, ale mou útěchou jest, že vidí mne Bůh, který tolik pro mne učinil, tolik pro mne vytrpěl a tudíž právem zasluhuje, bych já vše možné z lásky k Němu snášel. Hle, nejmilejší, takové myšlénky, takové pocity, takovou útěchu a odevzdanost do vůle Boží vzbuzuje v trpících a těžce navštívených rozličnými nehodami a kříži víra a vzpomínka na všudypřítomnost Boží. A zase naopak: všecka nespokojenost, beznaděje, rozervanost a zoufalost lidí v rozmanitých strastech a utrpeních pochází z velké části odtud, že málo na Pána Boha myslí, málo nebo zcela nic na Jeho všudypřítomnost pamatují. Ó nejmilejší, nechtějme se těmto nešťastníkům, kteří pak obyčejně každý kříž, každé trpké navštívení dvoj- i vícenásobně cítí, podobati! Raději hleďme se připodobniti k těm prvnějším, kteří nikdy a v ničem útěchy a naděje v pomoc a odměnu Boží

neztrácejí, připomínejme si často Jeho všudypřítomnost, a ať jakýkoli kříž vložen jest na ramena naše, volejme vždy se svatým Augustinem k Hospodinu: „Nikdy nechci oči své od Tebe odvrátiti, poněvadž ani Ty nikdy očí svých ode mne neodvracuješ“. A když tak budeme si počínati, když takto budeme jednati, pak zajisté, přátelé drazí, budeme vždycky a všecko trpělivě, ano s radostí a tak i záslužně snášeti.

Ale víra a upomínka na všudypřítomnost Boží nás netoliko v strastech a křížích těší a blaží, ale ona nás také posvěcuje, o čemž s pomocí Boží v díle druhém.

II.

Hodný syn v přítomnosti otcově, pořádný služebník v přítomnosti hospodářově a pánově, věrný poddaný v přítomnosti panovníkově bude se zajisté bedlivě všeho varovati, čím by je uraziti a rozhněvati mohl. Ano, přátelé drazí, přítomnost osob v úctě a vážnosti u nás stojících má na nás takový vliv, takovou moc, že před nimi každého neslušného, nepatřičného jednání se zdržujeme. Proto zcela dobře a pravdivě napsal již pohanský mudrc Seneka: „Veliká část hříchů se odstraní, stojí-li těm, kteří hřešiti chtějí, nějaký svědek po boku . . .“

Než ale, rozmilí v Kristu, jestliže již přítomnost osob a lidí zvláště vážených dostatečným jest nám důvodem, abychom se všeho zdrželi, zač bychom se v očích jejich styděti musili, jak jest pak možno při myšlénce na všudypřítomnost Boha nejvýše spravedlivého a nejsvětějšího zlé činiti a hřešiti? Jak jest pak možno při této vzpomínce Toho hříchy urážeti, před Jehož nesmírnou velebností všecka moc a sláva těch největších pozemských panovníků zhola ničím není? Jak jest pak možno Toho svědkem svých poklesků a hříchů, svých chyb a nepravostí činiti, který každým okamžikem nás zničiti a na věky zavrhnouti může? V pravdě, nejmilejší, nejvíce hříchů má původ a příčinu v tom, že málo na Pána Boha, na Jeho všudypřítomnost myslíme. Právem praví tudíž sv. Tomáš Aquinský: „Kdybychom myslili na Boha, který všude přítomen jest, všecko vidí, všecko řídí, pak bychom sotva hřešili nebo vůbec nikdy nehřešili“. Ano, přátelé milení, kdybychom vždy a všude na P. Boha, na Jeho všudypřítomnost myslili, neodvážili a neosmělili bychom se hřešiti a Jej urážeti, a tak den ode dne stávali bychom se lepšími a dokonalejšími — posvěcovali bychom se vždy víc a více.

Touto myšlénkou na Boha a Jeho všudypřítomnost odolával ku př. Josef egyptský pokušením zvrhlé ženy svého pána — Putifara a odporoval jí slovy: „Kterak (tedy) mohu (to) zlé činiti a hřešiti proti Bohu svému“ Genes. 39, 9.? S touto myšlénkou (na P. Boha a Jeho všudypřítomnost) odpírala i ctnostná Susanna dvěma nešlechetným starcům a volila raději nevinně usmrcenu býti, nežli s nimi hřešiti. — „Lépe mi jest“ — tak volá v úzkosti své — „lépe mi jest bez skutku upadnouti v ruce vaše, nežli hřešiti před obličejem Páně“ Dan. 13, 23. Zkrátka, vzpomínka na

Boha, na Jeho všudypřítomnost, víra ve pravdu, že Bůh všecko vidí, všecko slyší, všecko ví, ta již nesčetné lidi od mnoha hříchů zdržela a mnohého velikého hříšníka na cestu ctnosti a svatosti zpět uvedla a nebe mu otevřela...

Ó kéž bychom tedy i také my všichni vždycky Pána Boha a Jeho všudypřítomnost na paměti měli! Ó kéž bychom nikdy nezapomenuli slov: Bůh jest po mém boku; Bůh mne vidí. A pak věřte, v Kristu shromáždění, a buďte ubezpečeni, že nikdy bychom se neodvážili Jeho nesmírnou velebnost hříchy svými a nepravostmi urážeti. Vzpomínka na všudypřítomnost Boží byla by nám pak mocnou pohnutkou k svědomitému plnění svých povinností, mocnou pohnutkou k bedlivému konání všelikých ctností a nejjistější, nejbezpečnější cestou k posvěcení a k nebi. Zcela případně a pravdivě píše proto sv. Jan Damascenský: „Uvážíme-li dobře, že Bůh netoliko naše skutky, ale i naše tajné myšlénky pozoruje, staneme se svatými“

* * *

Veliké, ano velmi veliké požehnání, rozmilí křesťané, spočívá ve víře a v časté upomínce na všudypřítomnost Boží. Ona, jak jsme slyšeli, skytá nám útěchu a sílu v strastech a utrpeních; ona vlévá nám odpor, bázeň a strach před hříchem; ona plní nás láskou ku všeliké ctnosti a horlivosti po dokonalosti a svatosti. Kéž by si tedy každý z nás a každý vůbec hluboko do srdce svého napsal slova Kristova: „Aj, já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa“; slova Kristova: „Prositi budu Otce, a jiného utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy...“ Kéž často, kéž denně, ba kolikráte za den připomenuli byste si slova: Bůh mne vidí! Se slovy těmito, nejmilejší, s upomínkou na ně lůžko své opouštějte, s nimi jděte za svou prací a svým povoláním, s nimi opět k spánku se ukládejte. A věřte, když vždy Pána Boha a Jeho všudypřítomnost na paměti míti budete, že ani v tom největším soužení a utrpení nebudete malomyslněti nebo docela zoufati, že bedlivě se budete chrániti každého i sebe menšího hříchu, zkrátka, že časté pamatování na Toho, Jenž celý okršlek naplňuje, bude vám nejlepším průvodcem v tomto životě a že jistojistě uvede vás do oné radosti, o níž sv. Pavel napsal, že ani — „oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo co připravil Bůh těm, kteříž Jej milují“ 1. Kor. 2, 9. Amen.

Prok. Zaletěl.

Slavnost Božího Těla.

Ježíš Kristus miloval nás; Ježíš Kristus miluje nás.

„Ten, kdož jí Mne, živ bude pro Mne“.
Jan 6, 58.

Ze života našeho zemřelého básníka kněze Vacka-Kamenického vypravuje se tolik krásného o lásce jeho k rodné matce, že nerozpakuji se v čele dnešní slavnostní promluvy něco bližšího o tom vám pověděti.

Vděčný syn totiž vzal k sobě matku, když sestarala, a přítulností, oddaností a laskavostí podivuhodnou žil s ní pod jednou střechou. Pamětliv slov sv. Písma: „Synu, nezapomínej na bolesti matky svojí! Pamatuj, že bez ní ani bys se nenarodil, čiň jí dobře, jako ona tobě činila“, Sirach 7, 29. 30., pamětliv samého Ježíše Krista, Jenž na kříži umíraje slovy: „Hle matka tvá!“ o máteř Svou se postaral, hodný syn se také staral o matku svou, s ní se radoval, s ní truchlil, kamkoli šel, s ní se loučil a nad hrobem jejím takto žalostivě naříkal: Ach, zde v hrobě leží studeném nad všecko milejší matka, a já sirotek na světě byl zanechán! Ach, v tom hrobě leží tu její hlava, jež se tak o mne dnem i nocí staralať — vzniknete nářky moje!

Hodný syn však ani po smrti nepřestal matku milovati. Vzal prý si lebku zemřelé matky k sobě a jako to dřív s živou činíval matkou, tak i nyní těšil se s její lebkou a když zemřel, držel lebku matčinu oběma rukama.

Přátelé drazí, tážete se, kterak tímto dojemným úvodem počínám dnešní slavnostní promluvu? — Slavíme slavnost Božího Těla, památku ustanovení N. Sv. O., slavíme vítězství lásky Kristovy k nám lidem nehodným! Ó, jest-li dovoleno přirovnati člověka slabého ku Bohu a Spasiteli Ježíši Kristu, jest-li dovoleno nepatrné a nedokonalé činy lidské přirovnati k nesmírné lásce Boží, pak v zemřelém synu, jenž něžnou láskou laul k své matičce, vidím podobnost nějakou mezi láskou Ježíše Krista a důkazem této lásky Nejsv. Sv. O. Hodnému onomu synu Ježíš Kristus zajisté sám svítil příkladem lásky, kterou nás lidi miloval. On těšil se s matkou svou, jako Ježíš Kristus těšil se s námi a miloval nás, on z lásky k matce rodné ještě lebku její k sobě vzal, matku živou sobě připomínaje, jako Ježíš Kristus po smrti Své a na nebe vstoupení Svém Sebe Samého v N. Sv. Olt. z lásky nám zanechal!

Ano, Ježíš Kristus miloval nás, dokud s námi žil zde na světě; On pokračuje v lásce Své k nám i nyní v Nejs. Sv. Olt. Rozjímejme o tom!

Ty, Pane Ježíši Kriste, Jenž tam ze svatostánku nám ráčíš plamen Své lásky vylévati, vylej nyní zvlášť na nás proud milosti Svého Sv. Ducha, bychom tak o Tvé lásce rozjímali, jak velikost její toho zasluhuje!

Pojednání.

I.

Ježíš Kristus miloval nás! Veškeren život Jeho na tomto světě podává toho důkazy nesčíslné, že Jeho rozkoš byla býti se syny lidskými. Opustil trůn slávy nebeského Otce z lásky k nám, tři leta chodil po vlasti Své zázraky i proroctvími dokazuje, že pravým jest Bohem. Za času života Jeho nikdo nepochyboval o pravosti divů těch, ba tisícové ano milionové lidí za pravost zázraků těch život položili; nikdo ani podnes nemůže dokázati a nedokáže

nikdy, že by zázraky ony nebyly činy Božími. On byl tím Pastýřem dobrým, Jenž na pastvu zdravou vodil drahé ovce Svoje. On s radujícími se radoval a s plačícími plakal, každý krok a každé slovo bylo důkazem Jeho nesmírné lásky. On Svou božskou lásku, vytrvalost a trpělivost i na nás přenésti chtěl, když řekl: „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek. Po tom poznají lidé, že jste učenníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým". Jan 13, 34. On darem téže moci zázraky činiti věrné své obdařil, když řekl: „Amen, amen pravím vám, kdo věří ve mne, skutky, které já činím, i sám činiti bude a ještě větší bude činiti". Jan 14, 12.

A když loučil se na kříži s námi, jak dojemné bylo Jeho loučení! Kterak o nás před smrtí se staral! Kterak mnohokrát sv. Petra pastýře nejvyššího napomínal ke stejné k nám lásce, jak slíbil, že budeme-li s Petrem svazkem vespolné lásky spojeni, nezahyneme! Kterak když umíral, Marii, matku Svou a snoubenku Svou Církev sv. a všecky nás sv. Janu miláčku a biskupu Svému poručil řka: „Ejhle matka tvá!" A když dokonával, ještě na nás si vzpomněl a zvolal: „Dokonáno jest" t. j. dokonáno jest dílo Mé lásky. A proto krásně praví sv. Jan 13, 1.: „Přede dnem slavným velikonočním, věda Ježíš, že přišla hodina jeho, aby šel z tohoto světa k Otci: když miloval své, kteří zbyli na světě, až do konce je miloval" — to jest: láska Ježíšova k nám nemá konce, ona převyšuje všecko pomyšlení lidské. A vskutku, láska Ježíše Krista k nám ani v hrobě neutuchla. Kristus vstal z mrtvých — — nový důkaz Jeho lásky! Proto, když uvažoval sv. František Seraf. lásku Kristovu, volával: „Můj Ježíši, mé všecko"! Blah. Suso volával: „Pohleď na mne, ó Pane! Ty jediná lásko srdce mého, Ty touho má! Vryj se hluboko v srdce mé a nikdy — nikdy z něho nevycházej!"

Ó drazí v Kristu! Milujte Ježíše, neboť On prve miloval vás! Ó Jesu, lásky zdroji, ty touho duše mé, kéž navždy s Tebou spojí mne sladké srdce Tvé! Mé jsi potěšení — můj Ježíši, útočiště, jmění, Bůh nejvyšší. Tak volávejte slovy krásných našich písní!

Ježíš Kristus nás tedy miloval! Ó, veliká, vznešená lásko všemohoucího Boha, kdo tebe může pochopiti!

Než, Ježíš Kristus vstoupil na nebesa s tělem i s duší, avšak láska Jeho k nám neuhasla! *V Nejsv. Sv. Olt. Ježíš Kristus v lásce své pokračuje.*

II.

Nesmírná jest sice vzdálenost mezi nebem a zemí, ale láska Kristova přece zemi s nebem spojuje! Svazkem své vroucí lásky s námi spojen, žije ustavičně mezi námi. To, co člověk nemůže, aby totiž s předmětem své lásky navždy spojen zůstal, to učinil Ježíš Kristus všemohoucností Svou. Pod skromnými způsobami chleba ustavičně mezi námi přebývá. Ó, křesťané drazí! teď tedy aspoň pochopte velikost lásky Kristovy, kterou jeví k vám v Nejsv. Svátosti Oltářní. Přítel, ztratí-li přítele věrného, často mívá jeho postavu před očima, béře jeho podobiznu, líbá ji; — a hle! Ježíš

Kristus, Onen božský přítel náš ve Své všemohoucí lásce ne obraz Svůj, ne podobiznu Svou — ale *Sebe Samého* zůstavil nám, aby s námi, — předmětem Své lásky, na věky zůstal spojen. Pod nepatrnými způsobami chleba, jejž každodenně vídáme a požíváme, s námi ustavičně býti ráčí! Vy, matky křesťanské, jež hodné dítky máte, že byste za ně život daly, vy nejlépe pochopíte, jaká jest láska Ježíše Krista k nám!

Každý člověk touží, aby s předmětem své lásky co nejúžeji se spojil! Čím horoucnější láska, tím vroucnější touha po spojení! Vy, matky křesťanské a vůbec vy všichni, kteří lnete k někomu pro dobré jeho vlastnosti, naznačujete tuto vlastnost lásky přečasto slovy: „Já mám to dítě, toho člověka tak rád, že bych jej láskou snědl“! To znamená, já jej tak miluji, že bych si přál, aby tělo jeho bylo mým tělem, jeho krev přešla v mou krev!

Vy ovšem tuto přeměnu učiniti nemůžete, ale Ježíš Kristus ve Své všemohoucnosti ji učiniti mohl On ji učinil. On z touhy po spojení s námi dává se nám požívati pod způsobami chleba. Či co jiného značí slova Jeho: „Kdo jí Mé tělo a pije Mou krev, ve Mně přebývá a Já v něm“ — než vřelou touhu Jeho srdce po spojení s dušemi našimi? Nuže, a co všemu tomu říká věřící vaše srdce? To jistě v pokoře volati musí slovy sv. Církve: „Postavil Ježíš v Nejsv. Svátosti Oltářní památku skutků svých divných“. — To jistě zvolá slovy sv. Augustina: „Bůh jsa vševědoucí, nevěděl, jsa nejvýš dobrý, neměl, co by nám více dal — nad Nejsv. Svátost Oltářní, protože nám dal „sama sebe“. Ježíš Kristus tedy chtěl, křesťane milý, abys za lásku Jeho dal Mu lásku svou! Synu, dej mi srdce své, volá Ježíš v Nejsv. Sv. Olt. k tobě ustavičně! On chce, abys často přijímaje Jeho Nejsvětější Tělo, svou krev v Jeho svatou krev, svoje kosti v Jeho kosti proměňoval a tak Kristem — t. j. svatým, posvěceným Jeho bratrem a milovníkem se stával.

On chce též, aby všichni lidé a vůbec celý svět nikoho jiného předmětem lásky své neměl, než Jeho samého Boha — člověka — a tak ustavičně tímto svatým přijímáním Jeho byl zdokonalován a posvěcován!

Z toho, drazí, můžete souditi, že tato Velebná Svátost Oltářní mezi všemi poklady, jež Ježíš Kristus Církvi Své odkázal, jest pokladem tím nejvzácnějším, jest nejdražším odkazem Ježíše Krista, jest výronem Jeho lásky, jest pakou, kterou vše, co kdy sv. Církev velikého a nadpřirozeného vykonávala, ku předu se hýbalo a uskutečněno bylo.

Z toho také souditi můžete, že s úctou nebo pohrdáním N. Sv. Olt. padá také záhuba, nebo roste prospěch jednotlivců i všeho pokolení lidského.

A tak ke smutné nyní přicházím věci, již říci mi nutno, že totiž proto nyní svět tak rychle a jistě v záhubě své pokračuje, *protože opustil předmět své lásky — Ježíše Krista v Nejsv. Sv. Olt.*, této svátosti si nevšímá, jí nepřijímá, ji hanobí, stůl Páně převrací a opouští. Ano, opustili lidé podle Isaiáše proroka (1. 3.) Ježíše Boha živého a kopají si cisterny, které nedrží vody. Ježíš

Kristus, Jenž nás tak miluje, za lásku Svou jen nevděk od nás přijímá. Mnohý před obrazem Jeho ani nesejme a hlavy nepokloní, mnohý stydí se na kolena kleknouti, když kněz kolem jde s velebnou svátostí, mnohý štítí se Tělo Jeho požívati, ba mnohému to svaté tajemství jest předmětem potupy a posměchu. Ano, syny jsem vychoval, volá Ježíš v Nejsv. Sv. Olt. a oni pohrdli Mnou! Lide můj, stěžuje si také, co jsem ti učinil, neb v čem jsem byl tobě obtížným, že takto se mi odměňuješ, odpověz mi!

Než, drazí v Kristu, popatřme nyní tam na ten svatostánek Boží! Slyšel Pán Ježíš slova má, slyšel i zbožné vzdechy vaše, ví o dobrých předsevzetích, která jste pojali s Jeho milostí do srdcí svých! Za nedlouho vyjdeme s Nejsv. Svátostí Oltářní ve slavném průvodu. Pod způsobami chleba nesen bude Ježíš Kristus a jako nejvyšší náš král přehlížeti bude oddané svoje vojíny; za hlaholu zvonů, za zvuků zpěvu a hudby půjde on beránek tichý a neposkvrněný; jako pastýř dobrý dívati se bude na vás — věrné ovce Svoje!

Ó, drazí přátelé! Stalo-li se, že jste tomu Ježíši Kristu v Nejsv. Svátosti nějak ukřivdili, anebo neměli-li jste k Němu dosti lásky, a úcty, anebo snad pohrdali-li jste Jím a pochybovali-li jste o přítomnosti Jeho, ó — prosím vás — odproste Ježíše! odproste Ho za sebe i za všecky ty urážky, jakéž Mu od lidí činěny bývají! Opravdivé pojmete předsevzetí, že s milostí Jeho chválu a slávu, úctu a náklonnost k Nejsv. Svátosti Oltářní budete šířiti a rozmnožovati.

A tak poklekněte nyní a společně s vroucím srdcem zvolejte se mnou podle sv. Jana Zlatoústého: (Ex comment. in epist. 1. Cor.) Ejhle, kterak my nehodní to, co na světě jest nejvzácnějšího a úcty nejhodnějšího, my nejen vidíme, ale také požívame — Ježíše Krista v Nejsv. Sv. Olt.! Očisťme duši svou a připravme mysl svou, bychom pojati mohli lásku Jeho a přijati takové tajemství! A ty, srdce mé, kdybys příležitost mělo přijati syna krále pozemského, ty bys zajisté vším opovrhlo, jen abys toho štěstí účastno bylo! A nyní, když Syna krále nebeského milovati máš, ty bys se Ho bálo, ty bys nepovrhlo vším, co k světu tebe pudí, ty místo Jeho lásky — zlata a statků více bys si hledělo?! Kterou pak chtělo bys najíti milost u Něho, kterou výmluvu a omluvu? Nuže, svrhni již se sebe všechnu pýchu, odstraň žádostivost a mysl k vyšším, vznešeným podzvihni krásám, abys věčná také obdrželo dobrá milostí a dobrotou toho Pána našeho Ježíše Krista. Jemuž s Otcem a Duchem sv. chvála a sláva budiž na věky věkův. Amen.

Frant. Chramosta, katecheta v Boskovicích.

Neděle II. po Sv. Duchu.

Homilie. *)

„Člověk jeden učinil večeři velikou“.
Luk. 14, 16.

Podobenství, jež lásky vaše slyšely, přednesl Pán Ježíš fariseům na hostině u zámožného farisea v městě Kafarnaum. Z toho je viděti, kterak byl Ježíš Kristus starostliv a spasení všech lidí, když i u jídla za stolem o duchovních věcech fariseům výklady činil. A jako vždy, tak i tu čerpá z nejbližšího okolí pohnutku k podobenství Svému. Jest pozván na hostinu, a tudíž přednáší podobenství o veliké večeři či hostině.

Vykládači Písma sv. různě vykládají podobenství toto. Jedni praví, že večeří tou rozuměti se má Církev Kristova, do níž volá všecky lidi, by je nakrmil Svou náukou a svatými svátostmi. Druzí vyrozumívají večeří tou království nebeské, kamž jsme všickni pozváni k požívání věčných dober. Svatý Augustin však a mnozí jiní sv. Otcové vyrozumívají velikou večeří Nejsv. Svátost Oltářní. Církev svatá je téhož mínění, jak to patrno z té okolnosti, že dává dnešní sv. evangelium předčítati v oktávě Božího Těla.

I my pohlížeti chceme na velikou tu večeři jako na Nejsv. Svátost Oltářní, i budeme rozjímati:

1. o pozvání na tu večeři;
2. potom o těch, kteří nechtěli se na ni dostaviti;
3. a konečně o těch, kteří na ni přišli.

Pojednání.

I.

Nejprve pravil Pán Ježíš fariseům: „Člověk jeden učinil večeři velikou a pozval mnohých. I poslal služebníka svého v hodinu večeře, by řekl pozvaným, aby přišli, že již připraveno jest všecko“. Veliká zajisté jest večeře, o které mluví dnešní sv. evangelium, a to: a) z ohledu toho, který ji připravil; b) ohledně pokrmu, který upravil; c) svým trváním; d) pro počet pozvaných.

a) Veliká jest dnešní večeře z ohledu toho, který ji připravil. A kdo učinil dnešní večeři, kdo ustanovil Nejsv. Svátost Oltářní? Sv. evangelium praví: „Člověk jeden“. Věru, člověk ten musí býti bohatý a mocný, když může tak velikou večeři učiniti; musí míti veliký dům, kdyžtě v něm stále ještě místa dosti; musí býti dobrotivý, když lidi bez rozdílu na ni zve, ano, na to tlačí, aby se jeho dům hostmi naplnil. Než jest též spravedlivý, neboť nedopouští, by se jeho dobrodiním marnilo. Ano, je to neobyčejný člověk; ne-

*) Dle Dr. Mart. Štiglice.

obyčejný pro svou nevinnost, neboť nezná hříchu; neobyčejný pro svou čest, neboť je králem všech králů: neobyčejný co do milosti a bohatství, neboť jest plný milosti Boží a hospodář světa. *Je to Ježíš Kristus*, Jehož Písmo sv. nazývá člověkem, a synem člověka; neboť z nezměrné lásky k lidem sestoupil na tento svět, aby je vykoupil od věčného zahynutí. Je to jednorozený Syn Boží, Bohu Otci ve všem rovný; je to Syn nejsvětější Panny Marie, samá moudrost, dobrota, svatost a láska. Ten tedy člověk učinil večeři.

Dějiny vypravují nám, kterak často králové a velicí toho světa veliké hostiny ustrojili. Tak se na př. do dneška připomíná hostina Lukulova a Kleopatřina, a i samo Písmo sv. zmínku činí o veliké tabuli, kterou učinil perský král Asverus. Ale co jsou všecky ty hostiny proti oné, kterou připravil *Pán Ježíš Bůh — člověk*? Co jsou všickni králové a panovníci tohoto světa oproti Ježíši Kristu, pánu nebes a země?

b) Velikou je také večeře ve sv. evangeliu pro *pokrm*, který se nám při ní podává. A jaký je to pokrm? Pokrm ten sestoupil s nebe a dal život světu. Je to chléb života, který kdo jí, má život věčný a žíti bude na věky. Je to tělo a krev Syna Božího, Jenž se nám pod způsobami chleba a vína za pokrm a nápoj dává. Ó toho podivného tajemství! Nedosti na tom, že nám Bůh sám připravil večeři, ale on nás nad to také Svým vlastním tělem a Svou vlastní krví častuje! Která pozemská matka miluje tak své dítě, by je svým vlastním tělem a svou vlastní krví krmila? A hle Ježíš nás sytí Svým vlastním tělem a napájí Svou vlastní krví! A pokrm ten zázračný připravil nám božský Spasitel bezprostředně před Svým utrpením a smrtí Svou. Ó, té nevýslovné lásky k nám bídným lidem!

c) Svátostní večeře jest veliká též svým *trváním*. Asverova hostina trvala jen několik měsíců, kdežto večeře Páně trvá věčně. Onano vzala konec, poněvadž pokrmy došly, kdežto tato věčně trvati bude, ježto se neustále množí, co se stráví. K tomuto stolu nechať přistoupí kolikrátkoliv kdo chce, vždy dosti pokrmu se mu dostane. Dokud jen jediná duše na světě žíti bude, dotud trvati bude onen pokrm, neboť ustanoven jest za pokrm k životu věčnému.

d) Konečně veliká jest večeře ta i pro *množství pozvaných*. Písmo sv. na mnoha místech užívá slova *mnohý*, *mnohé* za *všechen všechny*. Tak praví Pán Ježíš, že za *mnohé* vylita bude krev Jeho místo za *všecky*, neboť za všechy lidi umřel. Praví-li se tudíž v dnešním sv. evangeliu, že člověk jeden pozval na večeři „*mnohých*“, rozuměti se tomu musí tak, že pozval *všecky*. Ano, všickni pozváni jsou na večeři Ježíšovu, t. j. k Jeho stolu, *jsou-li jen toho hodni*. Věčná moudrost všecky laskavě zve: „Pojďte ke mně všickni, jezte chléb můj a pijte víno, které nalil jsem vám“. Přísl. 9, 5. Služebníci pak, které Ježíš posýlá, by pozvali hostů na hostinu Jeho, jsou apoštolé a jich nástupci, kteří stále vyzývají a zvou věřící, by přišli poklonit se Ježíši v Nejsv. Svátosti Oltářní a při-

jali Ho do srdcí svých. Jaké to štěstí pro nás, že jsme pozváni na velikou večeři Ježíšovu, na níž se můžeme kdykoliv Jeho přesvatým tělem a krví posilniti!

II.

Teď slyšte, jak se pozvaní *vymlouvali*, že nemohou na hostinu se dostaviti. „I počali se všickni spolu vymlouvati“, praví Pán Ježíš. „První řekl: Dvůr jsem koupil a musím vyjíti a jej ohledat; prosím tě, měj mne vymluvena. A druhý řekl: Patero spřežení volů jsem koupil a jdu zkusit jich; prosím tě, měj mne vymluvena. A jiný řekl: Ženu jsem pojal a protož nemohu přijíti“. Všickni pozvaní se tedy vymlouvali, jeden ten, druhý onen důvod uvádějíce, proč nemohou přijíti na večeři. Oním, který dům koupil a ohledati jej chtěl, rozumějí se oni lakomí a nadutí lidé, kteří jen o věci tohoto světa pečují, zanedbávajíce úplně spasení svého Oním pak, který patero spřežení volů koupil a zkusit jich šel, rozumějí se lidé, kteří jsou zamilováni do statku a jmění svého tak, že nemají kdy mysliti na duši svou ani v den nedělní. A tím, co se oženil, rozumějí se oni rozkošníci a rozmařilci, kteří jedině svým rozkošem tělesným slouží, tak že o duchovních slastech ani ponětí nemají. Samo o sobě není hříchem ani kupovati dům anebo dobytek ani se ženiti; zhřešili však pozvaní v dnešním sv. evangeliu proto, že pozváni byvše nechtěli na večeři přijíti; neboť to, nač se vymlouvali, mohli i potom v jinou dobu učiniti. A tak se to má podnes se všemi výmluvami, které uvádějí věřící, když mají Ježíše navštíviti v Nejsv. Svátosti Oltářní. A nelze-li omluviti pozvané v evangeliu, tím méně lze omluviti křesťany našich dnů. Onino pozvaní byli jenom jednou na večeři, kdežto křesťané zváni jsou na mši sv., k stolu Páně, ne jednou, nýbrž často, a přece nejedni pokaždé pozvání odmítají!

Je-li někdo mezi vámi, drazí přátelé, tak nešťasten, že snad dosud nepřijal Velebné Svátosti, nebo že bez příčiny v neděli a svátek mši sv. zanedbal, ten nechať pomní, co se stalo pozvaným v dnešním sv. evangeliu. „Rozhněvav se hospodář, řekl služebníku svému: .... Pravím pak vám, že žádný z mužů těch, kteří pozváni byli, neokusí večeře mé“. Ejhle, hospodář vyloučil je jako nehodné od své večeře. Nedopusťte, moji drazí, aby se to i někomu z vás stalo, neboť to je největší trest, kterým může Bůh koho potrestati, že ho na věky vyloučí od své veliké večeře, slávy nebeské.

III.

Konečně poslyšte, kteří místo pozvaných na večeři přišli. „Tedy řekl hospodář služebníku svému: Vyjdi rychle na náměstí a na ulice města a chudé a mdlé a slepé a kulhavé uveď sem. I řekl služebník: Pane, stalo se, jakož jsi rozkázal, a ještě místo jest. I řekl Pán služebníku: Vyjdi na cesty a mezi ploty a přinuť vjíti, ať se naplní dům můj“.

Pozvanými, kteří nechtěli přijíti na evangelní večeři, rozumějí se hrdí židé, knížata, zákoníci a fariseové, kteří zamítli evangelium Kristovo. A těmi novými pozvanými z města, kteří místo pozvaných na večeři se dostavili, rozumějí se nízcí židé, celníci, hříšníci, Samaritáni a pohané, kteří uvěřili v Ježíše a přijali Jeho učení. Mezi těmi byl sv. Matěj apoštol, Zachaeus, Maří Magdalena přemnozí chudí, nemocní, slepí a chromí, jež Ježíš uzdravil a jež Ho chválíce následovali. Do řad posledních patříme i my, drazí přátelé! My ve svých hříších a nepravostech bloudili jsme po náměstích ulicích a cestách a mezi ploty, než dobrotivý Bůh z převeliké lásky Své pozval nás na milost Svou a dal nám Své vlastní tělo a krev za pokrm. Abychom však povždy hodni byli tak veliké hostiny, třeba, bychom byli *chudí* duchem t j. bychom odtrhli srdce svá od statků tohoto světa; mdlí, t. j. bychom postem a modlitbami krotili tělo své; slepí, t. j. bychom vyloupili oko, pohoršuje-li nás, neboli jinými slovy řečeno, bychom se zřekli a od sebe odvrhli vše, co by nám v dobrém překáželo, byť nám to tak drahé a milé bylo jako zrak; třeba, bychom byli *chromí* neboli *kulhavi* t. j. bychom volili raději o ruku nebo nohu přijíti, než v hřích padnouti.

Nejmilejší! Poděkujme Kristu Pánu, že nás z převeliké dobroty pozvati ráčil do Své Církve, k stolu Svému, který nám v ní připravil. Prosme Ho, by nám milosti propůjčil. bychom vždy hodně k stolu Jeho přistupovali, bychom potom jednou zasednouti mohli s Abrahamem, Isákem za onen stůl, který připravil Bůh *v nebesích* všem těm, kteří Ho milují. Amen. Al. Koudelka, farář v Nikolčicích.

Neděle II. po sv. Duchu.

Výklad.

Dle ustanovení Mojžíšova bylo povinností bohatších židů vystrojiti několikrát do roka hostinu, k níž zváni byli téměř všickni známí. Proto tak často čteme v Písmě sv., že Pán Ježíš pozván byl zde i onde.

Dnešní sv. evangelium, vlastně podobenství, o němž mluví, vzalo původ z takovéto příležitosti. Když totiž jeden ze spolustolujících, nadšen řečí Pána Ježíše, zvolal: „Blažen, kdo bude stolovati v království nebeském,“ užil Pán Ježíš této příležitosti, aby ukázal, že to není tak lehko, jak si přemnozí myslí, a že stolovati v království nebeském může sice každý, že ale ti, kteří k tomuto stolu nejdříve pozváni byli, mají k tomu naděje nejméně, protože si pozvání neváží.

A komu platilo pozvání nejprvnější? — Když temnoty nevěry pohanské halily celý svět před Kristem, byl tu pouze jediný národ, jemuž se Bůh zjevoval a muži svatými v něm víru udržoval. Tento národ pozval Bůh smlouvou, již učinil s Abrahamem a Mojžíšem, i proroky znovu utvrzoval.

Poněvadž však u židů zvalo se ještě po druhé a sice „v hodinu večeře“, mínil Pán Ježíš Sebe Sama, když mluvil o služebníku, vyslaném v den hostiny. Ano, On byl vskutku tím služebníkem, poněvadž „ponížil se přijav podobu služebníka“, a hříchy naše za nás na kříž vnesl. A jak se zachovali ti, k nimž především přišel, židovští zákonníci, fariseové a tak zvaná lepší třída lidu israelského? Přijali Jeho pozvání? Jen nepatrná část tak učinila a to ne proto, že by bývalo v té době nějakých nevěrců, kteří by si — jak snad dnes se sem tam děje — posměch činili ze slov, jež vycházela z úst Jeho, ale že pýcha, zděděná samolibost, závist a nenávist přemnohé zaslepovala, aby vidouce neviděli a slyšíce neslyšeli.

Tehdy rozhněvav se hospodář, řekl: „Vyjdi na náměstí a uveď sem mdlé i chudé.“ Kdo jsou ti mdlí a chudí? Když výkvět židovstva nepřijal slov spásy, obrátil se Pán Ježíš k ostatnímu národu, jenž nestal se sice tak vydatným šířitelem náuky nové, jako ti, kteří z urozených uvěřili, ale za to zůstal věren a stal se kvasem pokolení novému.

„I řekl služebník: Pane, stalo se a ještě je místa. I řekl pán: Vyjdi na cesty...“ Poněvadž ve večeřadle nebeského hostitele je místa dost nejen pro národ vyvolený, ale i pro národy, vyslal Pán Ježíš apoštoly své do širého světa, řka: „Jdouce, učte všecky národy, křtíce je...“ Podle tohoto příkazu jednala většina apoštolů, neboť kromě sv. Jakuba nezůstal a neumřel ani jediný na půdě otců svých; všickni se rozešli, každý v jinou stranu a nutili vejíti do večeřadla Kristova nikoli silou hmotnou, nýbrž silou svého nadšení, svého sv. života, silou Ducha Svatého. Svatý Pavel napomíná Timothea, aby žádné překážky nedbal, an mu píše: „Kaž v čas i v nevčas, kárej, tresci!“

Totéž pozvání, drazí v Kristu, jež učinil Bůh k národu židovskému skrze proroky a Syna Svého, totéž pozvání stalo se celému světu a dnes není již v Evropě národa — až na dvacet tisíc obyvatelů v horách Kavkazských — jenž by dlel v pohanství. Všickni vzdělaní národové v počtu 500 milionů ve víc než 200 jazycích vyslovují s úctou jméno Kristovo, neboť toto jméno přineslo jim novou vzdělanost, nové, ušlechtilejší názory o životě a ceně člověka. Hrubé násilí ustoupilo právu, spravedlnosti a rovnosti před Bohem a jen tam, kde není úcty před Kristem, šlapou se tato odvěká a svatá člověka práva nohama.

Dnes jsou národové evropští prvními pozvanými, poněvadž k nim obrátili se nejdřív z vnuknutí Ducha Svatého apoštolští věrozvěstové a přec se zdá, že i k nim vztahují se slova, jež o fariseích a židovské šlechtě pronesl Kristus, že žádný z nich neokusí večeře Páně. Tatáž pýcha, totéž klamné sebevědomí, tatáž nenávist jména Kristova opanovala nejen srdce některých jednotlivců, ale i celých národů. A vedle těch je veliký zástup takových, kteří se vymlouvají jako pozvaní v evangeliu věcmi, jež nejsou ničím jiným, než žádostí očí, žádostí těla a pýchou života. Není péče o časný život ještě hříchem, ale k hříchu vede, oddává-li se jí člověk do-

cela, zapomínaje, že cílem člověka jest něco jiného než tato hrouda pozemská a to hříšné „já“. Podivuhodná věc! Odvrátil-li se za času apoštolů jeden národ, hle! národové ostatní Krista s otevřenou náručí přijali. Nejinak děje se i dnes; i dnes vracejí se do lůna pravé Církve ti, kteří staletí snad mimo ni trvali, i dnes prápor Kristův vlaje se stanic missionářských a zvonu hlas svolává národy polodivoké k oběti lásky k oběti novozákonní.

V užším smyslu slova je však večeří míněna večeře Páně, sv. přijímání těla a krve Syna Božího. Večeře tato sluje vším právem velikou. Jeť velikým, kdo ji ustanovil, velikou je věc, jež se v ní podává, veliký, ano nesmírný je zástup pozvaných, ježto pozvání nese se ke všem národům, ke všem lidem, ať jsou již stavu jakéhokoliv. Fariseové pozvání Pána Ježíše přijali odmítavě, ježto domnívali se míti k tomu příčinu; co však řekneme těm křesťanům, kteří dobrovolně se křesťany stali a z Církve posud nevystoupili a přec neobjeví se tam, kde večeře Páně stále je připravena, ani jednou do roka, ba snad nepřistoupili k oltáři Páně pět i více let!? Věřím, že je asi málo křesťanů, kteří by — i když ke stolu Páně nepřistupují — v něm aspoň něco posvátného neviděli, zvlášť když čtou a slyší, s jakou hlubokou úctou mluví o něm sv. Písmo a když pozorují, že i jiné sekty křesťanské, jež se od pravé Církve odtrhly a mnohé věci z víry pravé zamítly, večeři Páně podržely a k ní se pravidelně bez rozdílu stavu i vzdělání dostavují. Avšak postačí jen pouhá uctivost? Je dost na zbožném mínění, po případě i pevném předsevzetí a nic více? Postačí to? Pán Kristus nadarmo nenařídil: „To čiňte na Mou památku“; nadarmo neřekl s důrazem před celým zástupem: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka, nebudete míti života v sobě.“ Pán Ježíš nás všecky k večeři Své veliké zve a je to zajisté urážka největší, pozváním tak láskyplným opovrhnouti, neb se věcmi vymlouvati, jež nejsou nikdy tak důležity, aby k vůli nim věc tak veleposvátná rok od roku odkládána býti musila.

Když malomocnému Naamanovi Syrskému nařídil prorok Eliseus, aby se vykoupal v řece Jordáně, divil se onen řka: „Což nejsou naše řeky syrské lepší než Jordán? „Tento Naaman měl však moudrého služebníka, jenž mu řekl: „Kdyby ti byl prorok něco těžkého nařídil, jistě bys to byl učinil; čím více ti třeba poslechnouti ve věci tak lehké!“ Kdyby nám některá vysoká osoba nařídila věci přímo nemožné jako podmínku pozvání k slavným hodům, jistě že by většina z nás se aspoň pokusila o ně. Ejhle Pán nebeský nabízí nám Své hody na věčnosti a podmínky Jeho jsou tak snadné, ano tak sladké, zejmena pokud se sv. přijímání týče, že opravdu podivení vzbuzuje chladnost tak mnohých křesťanů.

Ó nezapomínejme, drazí v Kristu, že by hodovní síň mohla se naplniti pozvanými jinými, z jiných krajů a národů, kdybychom chtěli otáleti a pozvání k večeři Páně snad až k poslední hodince odkládati. Nezapomínejme, že účastenství na této večeři je podmínkou, již musíme svědomitě a dobře plniti zde na zemi, chceme-li stolovati s Pánem Ježíšem jednou na nebi. Amen.

Josef Kousal, farář v Keblově.

Neděle III. po Sv. Duchu.

O opovážlivém posuzování.

„Fariseové a zákonníci reptali, řkouce: Tento přijímá hříšníky, a jí s nimi“.
Luk. 15, 2.

Kdožkoliv slyšel našeho božského Spasitele mluviti, nemohl odolati, byl-li dobré vůle, Jeho laskavosti, alebrž spěchal k Němu, tak že nejednou zástupové se k Němu hrnuli, aby slyšeli slova Jeho. Láskou a přívětivostí přemnohé duše k Sobě přivedl. K tomu bylo slovo Jeho, Jeho svaté učení netoliko milé a sladké, nýbrž i mocné. Tato síla uchvacující, moc přesvědčující přivedla i lidi pobloudilé, hříšné k tomu, že se zřekli nepravostí, že zjinačili, polepšili život svůj. Tentě byl také jediný nejčistější úmysl Spasitele našeho, že s hříšníky obcoval, že s nimi jednal, ba i u nich někdy stoloval.

Než, zcela jináče posuzovali toto nejnevinnější jednání Syna Božího zlomyslní fariseové. Soudili totiž neprávě a křivě takto: „Kdo s hříšníky obcuje, jest také hříšníkem.“ Opovážlivý, ba zlomyslný to posudek, který vidíme na fariseích zlomyslných. Na těch úsudek ten, drazí přátelé, dobře znamenáme, ale sami tak častokráte zapomínáme, že i my po spůsobu fariseů křivě soudíváme o bližních svých, neb že i my je opovážlivě posuzujeme.

Za tou příčinou promluvím dnes o tom, že nemáme svých bližních opovážlivě posuzovati; neboť:

1) *nemáme k tomu práva, a*
2) *začasté ani náležitého náhledu o bližních.*

Pojednání.

1. Práva bližního posuzovati nemá nikdo, neboť každý člověk jest chybám podroben, sám jest hříšníkem; právo to přísluší jedině Pánu Bohu. Příčina, proč tak lehkomyslně bližní své posuzujeme, dle sv. Antonína spočívá v tom, že každý svou hříšnost zná, o své vadě dobře ví a tudy dle sebe i o bližním soudí.

Ó zaslepený člověče! „Tím, že jiného soudíš, sám sebe odsuzuješ, poněvadž to činíš, co na jiném soudíš“. Řím. 2, 1. Rcete, nepodobá-li se takovýto neoprávněný bližních svých posuzovatel pravému bláznu, jenž nemoudrý jsa, všecky ostatní má za blázny? „I po cestě blázen chodě, poněvadž sám jest nemoudrý, všecky má za blázny“; tak dobře dí se v knize Eklesiastes 10, 3. Právě tak mnohem více vad na sobě mívají, kdož chyby svých bližních posuzují. Obyčejně každý vidí mrvu v oku bratra, ale břevna ve svém oku neznamená. Proto nazývá se chyba tato opovážlivé posuzování, že tací lidé svých chyb nepoznávají, aneb je přehlédají; avšak na bližních je přísně posuzují.

Svatý apoštol Pavel velmi trefně o tom píše: „Ty kdo jsi, který soudíš cizího služebníka? Pánu svému stojí nebo padá“. Řím. 14, 4. Nezapomínej, příteli, že bližní náš není otrokem naším, nýbrž bratrem, sestrou. Proto dí týž apoštol: „Ty pak, co soudíš bratra svého, aneb proč pohrdáš bratrem svým? všickni zajisté státi budeme před soudnou stolicí Kristovou“. Řím. 14, 10. Rcete sami, kdož pak má právo, soudci světskému mísiti se do jeho úřadu? A přec jest to soud jen na světě! I nesuďte před časem, kdo nás soudí, Pan jest. Jedině Bohu přísluší nás souditi dle stavu duší našich. „A chceme-li přec souditi někoho, suďme nejprve sebe“, praví sv. Jan Zlatoústý. Nesuďme tudíž, drazí přátelé, bližních svých, jelikož právo to jedině Bohu náleží.

2. Nad to nezapomínejme, že nemáme o bližních svých a o stavu jejich duševním známosti, ani pravého náhledu. Jak častokráte klame zevnějšek, jak častokráte mýlíme se v osobě lidské, v povaze, v okolnostech a poměrech svých bližních, a přec to jsou věci zevnější, více známé, snáze ku prohlédnutí! Kterak teprve možno lidem nazírati do duše, posuzovati nitro, srdce lidské?

Svatý apoštol Pavel praví: „Láska nemyslí nic zlého“. I. Kor. 13, 6. Než láska naše není láskou prvních křesťanů, není upřímnou, a proto myslíme o bližním zle, ačkoliv na něm nic zlého neznamenáme.

Této vadě hoví nejvíce lidé, kteří rádi jiné tupí, posuzují, ale své vady odložiti se zdráhají, a sami zlomyslni jsouce polepšiti se nechtějí. Mají za zlé i to, co se jim zlým býti zdá, a každý krok, každé slovo svých bližních posuzují drze, opovážlivě. Proto napomíná nás sv. Pavel: „Nesuďte dle zdání, nýbrž spravedlivě“. My pak spravedlivě posouditi nedovedeme proto, že nás pouhé zdání začasté klame; tím pak bývá úsudek náš křivý, ano opovážlivý. Pochopí tudíž každý, že nejlépe jest, nesouditi, neposuzovati nikoho.

Jak často okolnosti mohou klamati, ukáži vám na některých příkladech.

V Egyptě domníval se král Faraon, že Sára, manželka Abrahámova, jest sestrou jeho. Ctnostná, bohabojná Susana byla dle soudu zdánlivého a okolností zevnějších obviňována z hříchu, a měla proto býti kamenována, až prorok Daniel prokázal nevinu její. Bratři Josefovi měli Josefa za místokrále egyptského, a přec byl bratrem jejich. Když o slavnosti letnic počali sv. apoštolové mluviti rozličnými jazyky, naplněni jsouce Duchem Sv., vinili je židé v Jerusalemě, že jsou vínem opojeni.

Ejhle! jak opovážlivě, jak křivě posuzují lidé! Nedokazují příklady tyto, jak snadno se člověk ve svém úsudku mýlí, a tím falešně, křivě posuzuje, soudě jen dle zevnějšku? Ó jak často zdání klamává!

Někdy můžeš na světě jen s někým promluviti, a již pohlížejí na tebe uštěpačně oči ďábelských pomluvačů. Navštiv jen své známé, prodli u nich, pomoz ubohému chuďasu, a již té farisejský

jazyk řehtající pomluvačky neušetří, ale drze, nestoudně, opovážlivě posoudí. A to proto, že srdce lidí takých jest bezcitné, spustlé, bohaprázdné.

Než věř, milý křesťane, že tím větší zásluhu máš u Boha, trpíš-li pro spravedlnost.

Uštkne-li tě jedovatý jazýček,
věz, že nejhorší to jab'ko není,
které nahryz červíček.

Jestliže již zevnějšek nás tak často klamává, tím méně dovedeme posouditi smýšlení lidské, nitro srdce jejich. Jediný Bůh zkoumá srdce a ledví. Proto praví prorok Páně: „Tenť ne podle vidění očí bude souditi, ani podle slyšení uší trestati; ale souditi bude podle spravedlnosti chudé". Is. 11, 3. A Žalmista Páně dokládá: „Marní jsou synové lidští, lživí synové lidští (t. j. ve svém mínění), aby oklamávali se marností vespolek". Ž. 61, 10.

To vše vysvítá patrně i z dnešního sv. evangelia.

Hle! Obcování, zacházení Pána Ježíše nelíbilo se fariseům, nechválili je; a přec nastojte, byl úmysl Spasitelův nejkrásnější, nejsvětější, nejlepší. Uvažme tudíž i my, kolikráte jsme se mýlili v úsudcích svých. Dojista i my jsme měli jednání lidí za špatné, kdežto činy jejich byly nejšlechetnější, bohumilé a záslužné.

Proto opět a opět volám se sv. Pavlem: „Nesuďte před časem, dokud nepřijde Pán, kterýž i skryté věci temnosti osvítí, a zjeví rady srdcí, a tehdáž bude míti jeden každý chválu od Boha". I. Kor. 1, 5.

Toto třeba nám míti na paměti v životě.

Lidé vědí nějaký čin, praví sv. Augustin, ale příčiny a úmysl, proč se stal, jsou jim neznámy, a odtud pochodí posuzování opovážlivé. I řiďme se radou téhož světce: Nehledej směle, a nesuď opovážlivě, co činí tvůj bližní. A byť bys viděl, že chybuje bratr tvůj, ještě neposuzuj, ale omlouvej ho.

Tím se řídil sv. otec Augustin, a proto dal napsati ve svém večeřadle slova:

Neseď tady,
lidské vady,
v ústech kdo rád máš.

Komu svata
čest je bratra,
ten jen buď host náš.

Ó kéž by při všem posuzování každý byl pamětliv své křehkosti, vad a chyb svých! Dojista by úsudku opovážlivého nepronesl nikdy.

Nezapomínejme, drazí přátelé, že jednou z každého marného slova účet budeme klásti. Jak těžký bude účet ten z řečí nelaskavých, nekřesťanských, z posuzování všetečného, nestoudného, mrzkého! Nechtějme se říditi nikdy příkladem nelaskavých, zlomyslných fariseů, nýbrž slovem Pravdy věčné: „Nesuďte, a nebudete souzeni". Amen.

Josef Baar, farář v Putimi.

Neděle III. po Sv. Duchu.

Výklad.

Slyšeli jste zajisté, drazí v Kristu, o sv. missii. Považuje-li duchovní správce za potřebné, aby povolal pro svou osadu kněze missionáře, kteří by na nějaký čas, obyčejně na týden, správu duchovní převzali a kázáními obzvlášť důtklivými k srdci osadníků promluvili, může býti přesvědčen, že se potká s radostným souhlasem duchovní vrchnosti A osadníci? — Jako v každé jiné otázce a záležitosti utvoří se ihned dvě strany; jedni uznávají vděčně péči svého pastýře o jich nesmrtelné duše a jsou za tyto hody duševní vděčni, druzí ale, cítíce, že i jim — a snad víc než komu jinému — platí dnové spásy, nechtějíce se však rozloučiti s hříchy svými, zaujímají stanovisko nepřátelské, ne ze zásady — vždyť jim to nic neškodí, chodí-li do kostela a modlí-li se ostatní — ale z hněvu, jímž velmi dobře dovede sluhy své nadchnouti ďábel. Mýlil by se však ten, jenž by myslil, k těmto druhým že patří všickni hříšníci; ovšem že zde nescházejí, avšak většina nepřátel missií *náleží k pyšným*, jež uráží každé obmezování *osobní svobody a tudíž i svobody hřešení.* To jsou ti fariseové a zákonníci z dnešního evangelia, s tím toliko rozdílem, že fariseové z doby Pána Ježíše nebyli žádnými nevěrci, spíše lidmi nábožensky přemrštěnými, kteří všecku spasu viděli v plnění malicherných předpisů zákona Mojžíšova a své panství nad lidem nad vše ostatní stavěli. A jako ti publikáni a hříšníci blížili se k Pánu Ježíši, jsouce pohnuti Jeho laskavostí a lahodou řeči, tak blíží se ku zpovědnici, a otcům missionářům srdce svá otevírají všickni, kdož octli se na cestách bludných, cestu pravou však nastoupiti dobrou vůli mají. Publikáni byli považováni za veřejné hříšníky, jimiž fariseové a zákonníci opovrhovali a proto, chtěli-li Pána Ježíše o vážnost u lidu připraviti, nemohli voliti bezpečnější cestu, než když na jeho obcování s hříšníky poukazovali, což ovšem znělo pro Něho jako pokárání. Aby je odbyl a jim ukázal, že napomenutí jejich nepotřebuje, vypravoval podobenství, jímž se milosrdenství Boží s hříšníky do nejkrásnějšího světla staví a Církvi i nám všem příklad k následování zůstavuje. Komu neznám byl by obraz dobrého pastýře, jenž, nechávaje všech svých ovcí, za ztracenou jde, ji hledá a nalezenou do svého ovčince odnáší? Kdo by nevěděl, že Pán Ježíš Sám je tím Pastýřem, a ovečkou ztracenou každý hříšník?

Bylo vždy dost těch — v době naší však jich je více než kdy jindy, kteří opouštějí své pastýře a vzdalují se od ovčince, jímž je Církev od Krista Pána založená. Nuž a co činí, jak si počíná Církev Kristova? Nechává je jich osudu? Aneb volajíc je zpět, jedná při tom nelaskavě? Zásada onoho svatého muže, jenž napsal, hříchy že se musí nenáviděti a potírati, hříšníci však na milost bráti, byla povždy pravidlem jednání pro celou Církev učící

V době naší nespokojují se nepřátelé Církve s hanou, kydanou na ni knihami a novinami; našli se jiní, ovšem vzděláním hluboko pod nimi stojící, kteří sahají již i k násilnostem a prostředkům, nejsurovějším lidem vlastním. A ejhle, co činí náměstek Kristův na zemi? — Přijímá je, t. j. hlásá shovívavost, lásku, milosrdenství s těmito svedenými, kteří nevědí, co činí a nedbaje nepřátelství a hany se strany bohatých tohoto světa, káže i jim milosrdenství a lásku jako první křesťanskou ctnost a povinnost. V tom záleží právě přednost křesťanského náboženství před jinými vírami světa, že ono je náboženstvím lásky a milosrdenství, jehož svět pohanský úplně neznal a o němž posud národové nekřesťanští nemají potuchy. „Cožkoli učiníte jednomu z nejmenších Mých, Mně jste učinili“; „buďte milosrdní, jako Otec váš nebeský milosrdný jest“; „milosrdenství chci a ne oběti“; „kdo by měl statek tohoto světa a viděl by bratra svého nouzi trpěti a zavřel by srdce své před ním, kterak láska Boží zůstává v něm? Náboženství čisté a neporušené u Boha Otce jest toto: navštěvovati sirotky a vdovy v souženích jejich“. Tak a podobně dí sv. Písmo.

Církev je vychovatelkou národů křesťanských a jako pravá vychovatelka ujímá se laskavě chybujících, aby je získala; trestá však a odmítá od sebe zatvrzelce, o nichž ví, že zničení víry Kristovy svým učinili heslem.

„Tak bude radost v nebi nad jedním hříšníkem větší, než...“ Platí dle těchto slov ieden obrácený hříšník u Boha víc, než devadesát devět spravedlivých? To není sv. evangeliem řečeno. Rodiče mají několik dcer; všecky jsou zdrávy až na jednu, kterou těžká nemoc na lůžko uvrhla. Ani lékař nedává již naděje; mezi životem a smrtí potácí se delší dobu, až konečně zvítězí mládí nad nemocí a dívka se pozdraví. Co tu radosti v rodině! Jsou snad ostatní dcery méně milovány? To nikoli: avšak nemocná byla vyrvána násilně smrti a rodičům téměř darována. Odtud ta radost. Aneb představte si, drazí v Kristu, zahradníka, jenž po kolik let chodí kol jednoho stromku, jejž sám štípil, sázel i ošetřoval, aniž by ovoce nějakého spatřil, zatím co ostatní stromy již kolikrát květem se obsypaly a ovoce hojného přinesly. Nedivte se zahradníku onomu, že při každém vkročení do zahrady zastavuje se u stromku, nevšímaje si ostatních. Rovněž lékař zajímá se daleko víc o nemocného, jenž v patrném života nebezpečí byl, než o ostatní nemocné své, jimž prozatím nebezpečí nehrozilo žádné! Nyní již víte, jak se má rozuměti slovům dnešního evangelia: „bude větší radost nad hříšníkem, pokání činícím, než...“

S penízem ženy ztraceným porovnává Pán Ježíš hříšnou duši lidskou, která v nejednom ohledu v penízi svůj velmi případný obraz nalezá. Nápis a obraz panovníka na penízi je božský ráz duše naší, která — třeba mnohým křehkostem podrobena — je nicméně k obrazu Božímu stvořena. Ztratí-li se peníz, zakutálí li se někam do prachu, neb zašlape do země, ztrácí i nápis i obraz, a tak i naše duše; odloučí-li se hříchem od Boha, ztrácí to, co na ní platí, t. j. obraz Boží, jenž se shlazuje. Avšak i peníz duše naší

pohozený není zůstaven svémů osudu; žena — milosrdenství Boží — můžeme říci i Církev, ústav od Krista zřízený k tomu cíli, aby hledal ztracené ovce národů křesťanských i pohanských, — rozžíhá svíci víry, jež osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět a mete dům, t. j. nepomíjí žádného prostředku, aby hříšníky a nevěřící ku poznání neb i k pokání přivedla.

„Tak bude radost před anděly Božími nad jedním hříšníkem větší . . . .“ Nejen milosrdenství Boží má radost nad ovečkou ztracenou a opět nalezenou, ale i ti, kteří na svém štěstí zcela ničeho neztratí, hřeší-li lidé, neb dělají-li pokání; andělé však znají cenu lidské duše u Boha a proto je i jejich radost tak veliká!

Drazí v Kristu! Jsme ovečkou ztracenou, penízem pohozeným, synem v cizinu zbloudilým, kdykoli odtrhujeme se hříchem od pastýře duší, kdykoli obraz Boží na sobě ničíme a z domu Otce nebeského pospícháme. Nejsme však ani tu opuštěni; pastýř dobrý hledá nás po horách lidského štěstí i v údolích rozličného navštívení; milosrdenství Boží hlasem Církve k nám mluvící hledá nás se svící víry rozžatou, Otec nebeský čeká s otevřenou náručí v domě Svém, mezitím co poslové Jeho, rozličná utrpení a sklamání, jež strojí nevděčný svět, čekají na nás, aby nás k Němu dovedli. Ó proč otáleti? Proč zbůhdarma špiniti obraz Boží na sobě, proč duši svou hříchy nečistoty a smilstva, nespravedlnosti a podvodu, svárem v sousedstvu a nepřátelstvím, klením a rouháním obtížiti za těch a pro těch pár let života, aby mrtvou se stala pro život věčný? Nechť neposkvrněn stkví se na penízi duše naší nápis Boha Trojjediného, nechť nesetřen zdobí jej obraz Panovnice nebes, blahoslavené Rodičky Boží, aby jednou hodným nalezen byl uloženu býti v pokladnici nebes. Amen.

Josef Kousal, farář v Keblově.

Neděle IV. po Sv. Duchu.*)

O práci záslužné.

„Mistře, přes celou noc pracujíce, nic jsme nepopadli“. Luk. 5, 5.

Dnešní sv. evangelium, nejmilejší, staví nám před oči dva obrazy podobné sice, ale přece zas dle výsledku velmi rozdílné. Po celou noc namáhali se apoštolové, projížděli jezerem kříž na kříž, vrhali sítě, vytahovali je, ale sítě byly pořáde prázdné. A hle! u přítomnosti božského Mistra, k Jeho jedinému slovu, vrhli ještě jednou sítě své a sítě byly tak obtíženy, že ihned poznali apoštolové zázrak, viděli prst Boží a Petr zvolal: „Odejdi ode mne,

*) Viz řeči „Abbé Franchi“.

Pane, neboť jsem člověk hříšný.“ První obraz vystižen jest slovy Petrovými: „Přes celou noc pracujíce, nic jsme nepopadli“, druhý pak jest následkem slov téhož apoštola: „Ke slovu Tvému rozestru síť.“ Zastavme se, nejmilejší, u těchto dvou obrazů a snažme se v krátkém rozjímání čerpati z prvního ošklivost nad tím nízkým, neužitečným, pro nebe neprospěšným životem, jaký vedeme snad zde na zemi, zároveň pak vizme, za jakých podmínek činy naše mohou pro nás státi se záslužnými a Bohu milými.

Pojednání.

I.

Apoštolové byli většinou rybáři. Slyšíme zajisté často, že život rybářů jest nebezpečný, zvláště na moři; neméně jest známo, že vykonávání práce této spojeno jest i s velkým namaháním. Apoštolové oddávali se rybolovu ne pro zábavu, ale pro výživu svou i svých rodin. Toto zaměstnání poskytovalo jim denní chléb.

Nejmilejší, i my musíme pracovati; toť pravda prostá, kterou netřeba dokazovati příliš; stvořeni jsme od Boha ku práci: Bůh postavil prvního člověka do ráje, aby jej vzdělával. Tenkráte zajisté byla práce příjemnou i snadnou a nepůsobila žádné unavenosti, ale vždy přece Adam pracovati musil. Když však hřích uvalil na nás strast a bolest, ach! tu práce stala se zákonem, zákonem tak mocně vyrytým, že jej do dnes všickni poznáváme. Řekl Bůh Adamovi: „V potu tváře jísti budeš chléb svůj.“ A není nikoho, kdo by se povinnosti této mohl vymknouti a nepracovati.

Jsou pak, nejmilejší, dva druhy práce: *práce tělesná a práce duševní.* O práci tělesné mluvil Hospodin k Adamovi, k té jej odsoudil. Ó možno-li pak sobě naříkati, že tyto práce konati máme? Zdaž nepodrobil se jim i Sám Ježíš Kristus? Práce duševní ovšem zdá se nám a skutečně také jest vznešenější, vyšší a člověka důstojnější, ale Kristus Ježíš Sám nejprve práci tělesnou zvolil; chopil se zajisté širočiny a konal práci tesařskou. A sv. Pavel, ten apoštol veliký, jak že trávil život svůj? Kázal ovšem, ale také nestyděl se napsati v jednom listu svém: „Pracujeme dělajíce rukama svýma.“ A proč pak ve všech skoro společnostech řeholních vždy nějaký čas práci ruční jest ustanoven? Řeknete mi, že k odpočinku duše; snad jest tomu tak, jest to užitečné, potřebné, ale pravím, že jest to též upomínkou na výrok Boží, upomínkou na tělesnou práci Syna Božího zde na zemi. Nuže, prosím vás, vás zvláště, vy matky křesťanské, nezbavujte se zcela práce tělesné, nenavykejte dcery své, by zaměstnávaly se jenom prací duševní, četbou a příjemným všelikým uměním; ale učte je, aby *prsty jejich uchopily vřeteno*, podle příkladu té ženy statečné, kterou velebí Duch Sv. v knize Přísloví (31.), o níž praví se, že pracovala rukama svýma sobě i domácím, kromě jiných zaměstnání, oděv zhotovujíc.

Hle, jak pracovati máte, pracovati rukama svýma. Práce duševní jest ovšem vznešenější, jest však i často namáhavější; i sly-

šíme nezřídka, jak se jí lidé hrubí a nevzdělaní posmívají. My však, kdož máme za svou povinnost prací duševní se zabývati, víme dobře, jak jest namáhavá a byť při ní nebylo potu tělesného, působí únavu duševní, která často jest krutější, než únava tělesná. Jest tedy naší povinností pracovati a když nás Bůh ku práci odsoudil, neučinil tak proto jen, aby život náš nějakým zaměstnáním byl vyplněn, ale abychom povznesli se především ku práci, která se odměňuje v nebesích. Pracujte zde na zemi sebe více, nebudete-li pracovati o spáse duše své, ztratíte jen čas a práce vaše podobati se bude práci apoštolů, kteří *přes celou noc pracujíce, nic nepopadli.*

Není-liž zde mnoho křesťanů, kteří pracují v noci? Zdaž nepracovali v noci, v noci bludu lidé za časů pohanských? Zbytky práce jejich vzbuzují až dosud náš obdiv, stavby babylonské, pyramidy egyptské, stavby Římanů: jsou to práce neobyčejné. Pracovali pohané, ale pracovali v noci bludu, neznajíce pravdy. A národů těch již není! A co z té práce zůstalo těm jednotlivcům, těm ubohým pracujícím otrokům? A nejsou-li až podnes mnozí mezi námi, kdož pracují v noci bludu? Na př. ti velmi mnozí, kteří darů rozumu svého a vzdělání svého užívají jenom k boji proti pravdě v novinách a knihách? Jak jsou k politování! Pracují, ano mnohdy i klesají pod břemenem práce své; jejich vzdělanost nemůže je udržeti, a když se hodně napracovali, dlužno o nich říci: „Přes celou noc pracujíce, nic nepopadli.“

Jest také noc hříchu. Ach, ta noc hříchu! Není pouze pro ty, kdož víry nemají. Kolik křesťanů, kolik snad i těch duší, které přede dvěma měsíci nalezly světlo a pokoj Boží, vyplnivše povinnost velikonoční, dnes již kleslo zase v noc hříchu! Pracují. Ale zač stojí jejich práce? Jakou cenu má? Jakou zásluhu? Pramalou! A proč, nejmilejší? Čeho potřebí, aby práce nějaká byla záslužnou před Bohem, aby zasloužila si odměny věčné od Boha? Má nějakou cenu před Bohem práce nás bídných chuďasů? Nikoliv, jedině skutky Ježíše Krista a Jeho údů jsou záslužnými, jenom Ježíš Kristus a Jeho údové mohou vykonati něco, co má cenu pro nebe a říci Všemohoucímu: „Bože můj, hle skutek, který vykonán byl pro Tebe, jsi povinen mu dáti odměnu.“ Nuže, a kterak můžeme býti údy Ježíše Krista? Co nás může sjednotiti s Kristem? — Milost Boží. Když tedy zůstáváme ve stavu smrtelného hříchu, a jak jest to, můj Bože, často, uplyne nám měsíc, dva měsíce, jedenáct měsíců v práci mnohé, ztratíme rok a tak snad i všecka leta života našeho, nastane konec života, život náš je ztracen a nezbývá, leč říci: „Přes celou noc pracovavše, nic jsme nepopadli.“

Konečně, nejmilejší, zbývá nám ještě říci, že jest noc lehkovážnosti, noc nedbalosti; slovem, ovoce práce své ztrácíme, pracujeme-li bez pohnutky, bez úmyslu nadpřirozeného, hledáme li ve všem, co konáme, jediné ukojení svého sobectví, své sebelásky, dosažení cíle ctižádostného. Ano i tenkráte, konáme-li dobro jen pro ně samo, jen proto, že nám působí radost, a nekonáme-li je z lásky k Bohu z důvodů nadpřirozených. Tu pracujeme v noci

a jest nám vyznati se sv. Petrem: „Nic jsme nepopadli“, nic jsme nezískali, pranic.

Vizte, nejmilejší, kam směřují všecky ty práce lidí světských, všecky práce těch, kdož pracují bez ohledu na Boha. Co hledají? Hledají jmění, slávu, rozkoš; nuže pozorujte na př. toho, kdo hledá majetek. Čeho chce konečně pomocí majetku dosáhnouti? Zajisté svého štěstí, spokojenosti, blaha, pokoje. Pozorujte jej při této snaze po majetku; tomuto snažení věnuje celá leta a co tu má prací, strastí, nepokoje a jakých špekulací mu to dá. Váhá dříve než něco počne, vrh' by se na něco, ale neví, zdaž se to zdaří. A když pak nějakého majetku se domohl, není takovým, jakého si přál, poněvadž ten, kdo se po penězích shání, nemá nikdy dosti. A když konečně i bohatství se dodělal, požívá-li pokoje? Vždyť neštěstí aneb zloději mohou jej o ně připraviti. A nahromaďte bohatství třebas veliké, jak málo času postačí je zničiti! A tak, měj si cokoliv, kdo po bohatství se shání, žije v stálém nepokoji. A dejme tomu, že se o ně nebojí, že má je úplně zabezpečeno, požívá li toho štěstí? Může-li stříbrem a zlatem svým zahnati nemoce, smrt, nehody a bolesti, slovem vše, co nás trápí zde na zemi?

A co jsem řekl o člověku, který hledá bohatství, neplatí-li také o tom, kdo se shání po důstojenství, slávě a rozkoších? — Ano, nejmilejší, hledáme-li jakékoliv dobro tohoto světa, jen k vůli tomu dobru samému, musíme říci, že výsledek není žádný: „Nic jsme nepopadli.“

II.

Nastínil jsem vám krátce, nejmilejší, obraz první, abychom se mohli ještě také u druhého déle pozastaviti; jestiť tento utěšenější, poněvadž máme z něho seznati, za jakých podmínek všecky naše skutky můžeme učiniti pro nás užitečnými, záslužnými, nadpřirozenými. Také i zde sv. apoštol Petr bude nám vzorem; a vzor ten poskytnou nám nejen jeho slova, ale i jeho chování.

Když Pán náš nalezl svatého Petra, byl umdlen namaháním po celou noc. Hleďte, po celou noc pracoval, ještě jednou pravím, po celou noc, toť zajisté unavující. Sv. Petr prohledal jezero kolem do kola. všude hledal ryby, ale nenalezl. Sv. Petr věděl, že noc je k lovu dobou nejpříhodnější, právě proto namáhal se po celou noc. Sv. Petr právě vypíral sítě; nechal již všeho: bylo třeba začíti znovu Nicméně, vizte, sotva že poznal vůli Spasitelovu, sotva že Jej spatřil, sbírá sítě bez odporu, nečiní žádné poznámky. On, jenž přece byl člověkem v té věci zkušeným a žádným nevědomcem v řemesle rybářském, neříká nic. Spasitel vstupuje na lodičku a praví mu, aby maličko odvezl od břehu, aby mohl odtud mluviti k zástupu. Tak přerušil práci, kterou Petr dokončiti chtěl. — Teď má začíti znovu; což na tom, poslechne. A potom, když Spasitel dojemnou a podivuhodnou řeč svou dodokonal, obrací se opět k Petrovi: „Nyní vez na hlubinu“; tu

mohl sv. Petr činiti námitky. Mohl říci: Až potud to šlo, nyní nepůjde to dále, musili bychom vše začínati znovu.

Jede, vzdaluje se od břehu. A pak když na vysokém moři vrhá sítě, tu teprve praví apoštol božskému Mistru, nikoliv, že by Mu odporovati chtěl, ale zcela prostě, aby odpověděl tak, jak si věc myslil: „Pane, přes celou noc pracujíce, nic jsme nepopadli. Ale buď ubezpečen, nechci Tobě odpírati, ke slovu Tvému rozestru síť“.

Vizte, nejmilejší, tu poslušnost, jakou i my v životě svém osvědčovati máme. Jak sladkou jest duši křesťana poslušnost! Mluvil jsem k vám právě o Pánu Našem jako vzoru pracovitosti, ale zdaž není nám Ježíš Kristus také vzorem poslušnosti? —

Druhou podmínkou, která provázeti má činy naše, jest pokora. Již jsem vám ji právě ukázal v té prosté, upřímné a pokorné poslušnosti sv. Petra. Když však vytáhl sítě a zahrnul tak neobyčejné množství ryb, ó, tu ani neděkuje, ale volá: „Odejdi ode mne, Pane!“ — A proč? „Neboť jsem člověk hříšný.“

Vizme sv. Petra v jeho zápalu, v nadšení jeho duše. Spatřil tu zázrak, ale ten jej dojal více než všecky ostatní, neboť cítil v něm dotknutí božským prstem Svého Mistra; neboť on rozuměl dobře, co to jest ryby loviti, věděl dobře, že bylo potřebí moci božské, aby v okamžiku takové množství ryb do sítě zahrnuto bylo; zmocnil se ho úžas, i volá: „Odejdi ode mne, Pane!“

Ó, nejmilejší, toť jest to slovo, které i nám sluší říci před Bohem a žádné jiné. Neboť, co jsme? Skládáme se ze dvou částí: z duše a těla. A co jest duše naše před Bohem, Stvořitelem všech věcí? Co jsme my? A tato ubohá duše lidská, která jest vůči velebnosti Boží malou a nepatrnou, je-li hříchem poskvrněna, tím spíše volati musí: „Odejdi ode mne, Pane!“ . . .

Hle, nejmilejší, pokoru, kterou míti máme v duši své; ano poslušnost a pokoru, a posléze tajemství zázraku tohoto, jež nechávám si na konec. Ježíš Kristus byl totiž zde, byl na lodičce, kdežto po celou noc na lodičce nebyl. Potřebí, aby Ježíš Kristus byl v srdci našem. Jest nám pracovati před obličejem Božím, a nebojím se, nejmilejší, dodati, v tom že záleží tajemství dokonalosti. Jest tomu již dávno, co řekl Bůh Abrahamovi: „Chodiž přede mnou, a budiž dokonalým“ 1. Mojž. 17, 1. Potřebí, abychom i my, nejmilejší, drželi se této myšlénky o přítomnosti Boží a výsledek toho, chcete-li jej znáti, najdete ještě v dnešním evangelium. Ježíš Kristus jest zde, a hle, ihned zahrnuli neobyčejné množství ryb. Rovněž tak i my, pracujeme-li pod Jeho dohledem, s Ním a pro Něho, ó, tu nashromáždíme množství zásluh. Jako tehdáž, tak i my budeme potřebovati, aby jiní přišli nám ku pomoci a pomohli nám zásluhy naše donésti do nebe, tak budou hojné; toť první účinek moci Boží.

A druhý účinek? Řekl Petrovi: „Neboj se!“ Duše, která chodí neustále před obličejem Božím, ta se nebojí; možno jest, že časem maličko na ni bázeň doléhá, ale to není nikdy strach před Bohem,

ona bojí se Boha uraziti, ale strachu před Ním nemá, poněvadž velice Boha miluje a ví, že *láska vyhání ven bázeň.*

Pokoj duše, toť tedy druhý účinek přítomnosti Boží a konečně: „Od tohoto času lidi budeš loviti.“

Nejmilejší, i my máme do jisté míry účastenství v právech, ano i v dokonalostech Ježíše Krista. Jisto jest, že budeme míti účastenství v životě Pána Našeho Ježíše Krista, v Jeho životě zde na zemi i v Jeho životě v nebesích, dovedeme-li svou poslušností, pokorou a častou vzpomínkou na velikou moc Boží nadpřirozenými učiniti všecky skutky naše. Amen! Staniž se tak!

Vojtěch Kameš, farář v Chřenovicích.

Neděle V. po Sv. Duchu.

O trestu církevním na samovrahy.

„Nezabiješ; pakli by kdo zabil, hoden bude soudu“. Mat. 5, 21.

Slova pronešená připomínají nám ohavnost a trestuhodnost onoho bezpráví, kteréž se páše vraždou na životě bližního. Však nerozuměli bychom náležitě onomu zákonu o varování se vraždy, ani nepojímali bychom ho v úplném rozsahu, kdybychom neměli za to, že v něm jest obsažena i zápověď jakéhokoli skutku, kterým ohrožuje někdo svůj vlastní život. Slova evangelia *připomínají* nám tedy i zločin, který není o nic menší a horší vraždy, *zločin samovraždy* — zločin, jímž někdo sám sobě katem a vrahem se stává.

Než, zločin ten, bohužel, není dnes žádným zjevem řídkým. Ze všech končin světa, z blízka i dáli, čteme neb slyšíme, jak přečasto se páše; nemine ani dne, aby u veřejných listech nebylo zprávy, že ten neb onen se světa vlastní rukou se zprovodil. Není tohoto zločinu prost žádný stav a povolání; dopouštějí se ho ženy i muži, šedí starci i děti školou povinné. V Paříži v červnu 1893 desítileté děvče z omrzelosti života skočilo s 3. poschodí.

A k tomu všemu, jak pomatené jsou úsudky o samovraždě. Neštítí se lidé nejen ji omlouvati, ale mnohdy i ji velebí, jako by byla nějakým hrdinstvím.

Nemíním dnes, drazí přátelé, poukazovati ani k veliké zlobě samovraždy, ani k její nekalým příčinám, ani k její smutným následkům; nýbrž chci se pouze dotknouti jedné okolnosti, totiž té, že církev katolická odpírá církevní pohřeb těm, kdož sami na sebe ruku vložili. Je-li o některé věci množství náhledů různých, nesprávných a často i převrácených, jest jich zvláště veliké množství o trestu, kterým zákon církevní stihá samovrahy. Bychom o tomto trestu církevním měli správné poznání, hodlám láskám vašim vyložiti jeho podstatu a účel, maje za to, že pak sami mi přisvědčíte, že tento trest církevní jest nejen správný, ale i prospěšný.

Pojednání.

I.

Kdo byl návštěvou v Římě, neopomenul zajisté navštíviti katakomby, t. j. místa podzemní, posud zachovalá, kam křesťané hned v nejprvnějších stoletích své zemřelé bratry a sestry pochovávali. Proč vyhledávali tehdy křesťané podzemních chodeb? Proč nekladli do lůna země své bratry a sestry společně s pohany? Proč zakládali pro sebe zvláštní hřbitovy? Poněvadž hned s počátku sebe považovali za zvláštní posvátnou společnost, za království Boží na zemi, v němž neměl podílu ani pohan ani žid, poněvadž věřili, že obcování či společenství mezi věřícími trvá i za hrobem. Platila u nich zásada: Jako smrtí nerozlučuje se obcování, ale také po smrti v něm trvá, kdo až do smrti v něm zůstával: tak nemůže obcování toto počíti se až po smrti u toho, kdo za živa nebyl v něm. Z této zásady plynulo pak další pravidlo: Na církevní pohřeb mají právo ti, kdož v církevním obcování umírají; z něho vyloučeni jsou, kdo za živa v něm nebyli, nebo svou vinou z něho vypadli. K těmto pak patří zvláště samovrazi, protože se dopouštějí zločinu hrozného, jímž se obcování církevního zbavují.

Trest církevní na samovrahy tudíž spočívá v tom, že nemají se klásti do hrobu na místě svěceném s křesťanskými obřady jako: doprovázením kněze, hranami, modlitbami. Však tento trest stíhá jen ty, kteří se skutku toho násilného dopustili ze zoufalosti neb hněvu, nikoliv ale těch, u kterých se přihodil z bláznovství, neb jak se říká, ve stavu nepříčetném. Též nepropadá trestu tomu, kdo vloživ na sebe ruku ještě před smrtí svou dal na jevo známky opravdové lítosti.

Nepopírám, že bývá duchovnímu správci velmi těžko rozhodnouti, zdali ten neb onen zemřel v stavu příčetném či nepříčetném; protož jsa na pochybách rozhodne raději na prospěch zemřelého, neb uspokojí se s náhledem lékařův, ponechávaje jim na svědomí, zdali správně či nesprávně o duševním stavu nebožtíkově rozhodli.

Pro zásadu námi vyloženou, není správné církev katolickou viniti z nesnášelivosti neb nelidskosti.

Církev svým zákonem nedí o žádném mrtvém, že by slušně pochován býti neměl. Já a mnozí jiní katoličtí duchovní i horliví katolíci jsme členy spolku Arimathejského v Praze pečujíce o pohřeb chudých bez rozdílu, kterého jsou náboženství; ale ovšem žádáme rozhodně, aby jen katolíkům byl zjednán pohřeb dle řádu katolického. Totéž vidíme u jiných společností světských, které činí též rozdíl mezi domácími a cizími, a nikomu ani nenapadne, aby v tom nějakou nesnášelivost shledával. Kdo na př. není vojínem, nedostává se mu vojenské pocty.

Církev vylučujíc některé osoby z práva na křesťanský pohřeb, nevylučuje jich z blaženosti věčné, majíc toho vědomost, že soud, který o věčnosti rozhoduje, pouze Bohu náleží.

Zákony těmi hájí Církev katolická jenom cti své a vážnosti svého náboženství. Neboť kdyby Církev pochovávala řádem katolickým bez ohledu na víru a život, bylo by tolik, jakoby schvalovala skutkem netečnost u věcech víry a vyhlašovala posvátné obřady za prázdné, jalové formy.

Z toho samo sebou plyne, že duchovní katolický ani za veliký plat ani na naléhavé prosby neb nerozumné hrozby nemá a nesmí proti zákonu církevnímu jednati a tím méně smí snížiti se na jakéhosi pohřebního sluhu, který za plat doprovází dnes katolíka, zítra žida, pozítří protestanta, mohamedána neb i pohana, jakož naopak bez posvátných obřadů chodívají duchovní katoličtí na pohřeb osobám známým neb vynikajícím, ať jsou kteréhokoliv vyznání. Jedná tudíž sv. Církev zcela po právu, aniž komu svým zákonem křivdí.

Tolik budiž řečeno o podstatě trestu, že samovrah příčetný nemá býti s posvátnými obřady pochován; nyní pak přejděme k otázce neméně důležité: Jaký účel má Církev při tom zákonu?

II.

Když se počalo křesťanství v říši římské šířiti, byly mravy pohanských obyvatelů její velmi poklesly. Mezi chybami, jichž se lidé tehdy dopouštěli, byl i častý zločin samovraždy. Než nejhorší bylo to, že nejen lidé obecní, ale i muži vznešení, důstojnostmi vynikající vlastní rukou se světa scházeli a to mnohdy i z příčin malicherných. Ba vyskýtali se i lidé, kteří sebe mudrci, filosofy nazývajíce, samovraždu schvalovali a doporoučeli, domnívajíce se, že není hoden soudu a trestu žádného, kdo by sebe zabil. Do této společnosti vstoupila Církev se slovy evangelia a počala jí neohroženě hlásati: „Kdo zúmyslně sama sebe života zbavuje, hřeší proti přikázání: *Nezabiješ!* Kdo sobě život vzal, dopustil se téhož zločinu, jako by byl vraždil bližního svého a hoden jest soudu či trestu před Bohem. A byl-li člověk ten křesťan, není hoden společnosti Kristovy, vyloučil se z ní sám, proto nebudiž mezi bývalé bratry své do posvěceného lůna země uložen, aniž zalkejte nad ním modlitby církevní“. A k čemu vše to? Církev měla při tom na mysli, aby u všech křesťanů bylo to živé vědomí, že příčetný samovrah dopouští se hrozného zločinu, že přestal býti křesťanem, že vydal duši svou svévolně v nebezpečí věčné smrti: z důvodů těch aby se i tohoto zločinu varovali. Tedy odvrátiti člověka od samovraždy má trest církevní námi označený za svůj účel. A kdo by se odvážil říci, že to není účel dobrý? Tak to bývalo hned na počátku a po všechna století. Zvláště pak za našich dob, kdy samovraždy se množí až hrůza; kdy v novinách, na divadlech, v shromážděních, knihách i školách se samovražda omlouvá, ba dokonce i schvaluje a za právo osobní se prohlašuje; kdy nikdo nemá moci, aby proudu tomu postavil hráze: jest velmi na čase, aby trest církevní na samovraždu byl nejen schvalován, ale i skutečně prováděn, nikoliv obcházen neb odsuzován.

Zvláště pak třeba jakožto zlomyslné na cti utrhání prohlásiti výrok, jako by Církev pohřeb svůj odpírala sebevrahům za tím úmyslem, aby příbuzné zemřelého zarmoutila, neb pohanila. Nermoutí jich Církev, zarmoutil je samovrah. Církev má zajisté jen ten dobrý účel, aby každého svého člena od hříšného úmyslu samovraždy odvrátila, odstrašila a tak zármutku z ní každého uchránila. Ó kéž by i účelu svého hojněji, ba vždy dosahovala.

Drazí přátelé, není mi snad třeba podotýkati, že pojednávaje o trestu církevním na samovraždu uloženém, netane mi na mysli ta neb ona osoba nešťastná. Mám zajisté nejhlubší soustrast s každým takovým nešťastníkem. Lituji z upřímného srdce každé rodiny, na kterouž takovýto neblahý čin přivedl zármutek a bolest. Nikdy se toho neodvážím, abych o větší neb menší vině samovrahově soudil. Ale ani nejhlubší soucit není s to, mne toho zdržeti, bych neodsoudil, nezavrhl samovraždy, bych snad jí schvaloval, když Bůh ji zamítá a tresce slovem: Nezabiješ. Kdo pak by zabil, hoden bude soudu. My všichni uznejme, že Církev odpírajíc samovrahům církevní pohřeb, činí moudře a s dobrým úmyslem. Dejž Bůh, by nikdo z nás ani nepřišel na myšlénku, sobě život ukrátiti, aby ani Bůh ani Církev nevyřkla nad námi: Zabil, a proto hoden jest soudu, nýbrž bychom jako křesťané žili, skonali, a s modlitbou Církve k věčnému spánku uloženi byli. Amen.

Josef Kyselka, sídelní kanovník Vyšehradský.

Řeči příležitostné.

Promluva u příležitosti svatého biřmování v chrámu Páně u Svaté Dobrotivé.

„Chváliti bude Pána až do smrti duše má.“ Sirach 51, 8.

Drazí v Kristu! Všickni se mnou dnes radujete se a plesáte. Obsáhlé prostory této svatyně naplnily se nejen zbožnými osadníky našimi, ale i obyvatelstvem z milé farní osady Strašické; husté řady dítek, jinochů i děv plní místa tato a k nim pojí se mužové i ženy v plném květu let; stařečkové a jich družné stařenky přispíšili také dnes sem, takže kostel zdejší teď pod korouhví Církve svaté přikrývá v libém souladu ve věku lidském jaro, léto, podzim i dohasínající zimu — a za jakou as příčinou? Proč ta zvláštní radost, ten ples a horlivost? Sám odpovídám: „Spěcháváte li všickni, moji milení, rádi v neděli, ve svátek i o všedních dnech, možno-li jen trochu vám, v tento veleútulný chrám, abyste za štěstí poděkovali, v bolech svých si požalovali, — ó rcete, proč byste tím více nespěchali dnes, v tento poutní, výroční den uctít zázračnou sochu a ostatky Svaté Panny Dobrotivé, chované v chrámu

našem, jejížto památka právě na dnešní den připadá? Proč byste nepřišli i s námi oslavovat Svatou Pannu Dobrotivou, jejímž jménem honosí se celá farní osada naše? Avšak chování vaše prozrazuje, že odpovědi celé daleko jsem ještě nevyčerpal. Ty vaše oči blahým svitem zářící, ty vaše rty toužebně se chvějící, podávají jasnou odpověď: „Přišli jsme uctít památku Svaté Panny Dobrotivé, jak konati zvykli jsme si v letech jiných; ale dnešního dne přidala se k pouti naší neobyčejná touha, popohánějící nás k těmto místům velebným, a to proto, poněvadž dnes o pouti do této svatyně poprve sem zavítav, uctívá vznešenou přítomností svou Svatou Pannu Dobrotivou sám Jeho Eminencí, náš nejdůstojnější kníže arcibiskup Pražský, kardinál svaté římské katolické Církve, hrabě František de Paula Schönborn, na Jehožto příchod s radostí tlukoucím srdcem tak drahnou dobu jsme se těšili, jako těší se dobré dítky na příchod laskavého otce. Jemu naše poslušnost, Jemu náš ponížený hold“! — A tu nechybím, tvrdím-li ústy svými za vás, že není mezi vámi ani jediného, který by jinak odpověděl, jinak cítil, a že všem vryje se hluboko dnešní slavnost do nitra; a zajisté zaznamená se tato památná událost v annálech zdejšího kláštera na věčnou paměť.

Ano plesejte, moji nejmilejší, plesejte a radujte se radostí celou, radostí čistou, nezkalenou; vždyť chováte ve středu svém arcipastýře svého! Když pak *o hlavní příčině* blahosklonného zavítání tohoto vrchního velekněze našeho v osadu tuto v krátkosti ve jménu Kristově k vám promluvím, dožaduji se vaší laskavé pozornosti.

* *
*

Moji drazí! Nejednou od vojína v bitvě sestaralého slýchali jste, jak mimoděk před vypuknutím boje bývá náhlou úzkostí sevřena duše jeho uvažujíc: Zda živ, zdráv a nezmrzačen z boje se navrátím? Srdce tísní se nejistou předtuchou. A tu, sotva že se objeví v době tak ponuré statečný vojevůdce a několika ohnivými slovy o lásce k vlasti, císaři a králi srdcí vojska věrného se dotekne, již zapomínají na vše, pro vlast a čest praporu svého hrnou se, kde smrt nejvíce do řad svých kosí, hrnou se, bijíce se mužně pro slavné vítězství. I my, nejmilejší, žijeme nyní v době bitevní, kdy tisíce tisíců nepřátel v podobách nejrůznějších všelikými způsoby podtíti usilují staletý kmen, širokou vlast naši — svatou Církev katolickou; kdy hotoví se statisícové, aby ji potupivše z kořen vyvrátili a tu, křesťané mili, stojíme také v pohnutlivé chvíli před bitvou, jenže srdce naše jest pokojné, má-li víru. Nebojte se! Popatřte do popředí ku svatostánku, k Svátosti Oltářní, v níž sídlí panovník všech panovníků, nebeský Pán, Jenž pravil též v dobách pohnutých sv. Petrovi: „Ty jsi Petr a na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelné jí nepřemohou“; popatřte tam a vizte! Hle, tamto u oltáře v těchto posvátných okamžicích stkví se náměstek svatých apoštolů s posláním Kristovým, hle, toť arciotec, *toť slavný vojevůdce náš!* On přišel nás všecky bez roz-

dílu ve svaté víře upevnit, Ducha Sv. nám udělit, nadchnout a povzbudit nás k vítěznému boji pro Hospodina Trojjediného! On spěchá, aby ještě na ty, kteří křtem svatým jaksi jen v předvoj zařaděni byli, vzkládal rukou svých a mazal svatým křížmem říkaje: „Znamenám tě znamením kříže a biřmuji tě křížmem spasení ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. Amen“. Tímto uděluje vám vznešený arcipastýř svátost, jež duchovně samostatnými činí; on žehná vám k boji a Hospodin, Kristus Ježíš dává vám milost svou, klada vám do rukou meč víry, který i v dobách nejtrapnějších, v dobách největšího útisku Církve ku jistému vítězství vede! Bojujte boj spravedlivý, abyste slavnostně zvolati mohli s velikým Sirachem: „Chváliti bude Pána až do smrti duše má!“ —

Duch Svatý ve svátosti biřmování zázračně působí milostmi v duši. On k nebi vede, srdce bojácné ve sílu lví přetvořuje, jak dokázati bych mohl vám příklady sterými. Komu z vás nebylo by známo, jak Duch Svatý přeměnil apoštoly a učenníky Páně? Kdo z vás by nevěděl, že Duch Svatý v každé době, v každém čase i v srdcích mladistvých přijetím svátosti biřmování i divy vytvořil? Obraťte zraků svých na mučennici svatou pannu Dobrotivou, která v mládí svatým biřmováním posilněna byvši v boji pro víru Kristovu raději krev odhodlaně vycedila, než aby byla víru zapřela a hříchem Krista zradila!

Nuže, hleďte také i vy dle vzoru svaté panny Dobrotivé především duši svou v čistotě zachovati, poněvadž duše neposkvrněná po Bohu touží, Bohu se líbí; dbejte, vy drazí biřmovanci, byste se stali věrným vojskem římsko-katolické víry. Víru tu srdnatě a neohroženě před celým světem vyznávejte a hajte až do posledního vzdechu svého!

Slibte, a pevně vytrvejte od tohoto úkonu posvátného v předsevzetí svém; a aby milost Boží od vás nikdy neodstoupila, zde před oltářem Páně, před zraky Jeho Eminencí pozdvihniž jedenkaždý z vás se mnou v duchu svém prosebného hlasu slovy zbožného pěvce *):

„Já tě prosím, Duchu svatý,
v božských darech přebohatý,
dejž, ať v sobě milost chráním,
kterou dáš mi biřmováním!“

Vznešenou prosbu tuto často rádi opakujte trvajíce na zbožných modlitbách. K Vám také obracuji se v hluboké pokoře, nejdůstojnější arcipastýři náš, bych do lásky a modlitby Vaší, kterou Bůh jistě vyslyší, odporučil dnešní biřmovance, odporučil obyvatelstvo duchovních osad zde shromážděné, odporučil všecky ostatní.

Ty pak, ó Bože všemohoucí, Spasiteli milý, Kriste věčný, odplatiž hojně našemu veleknězi, vylej požehnání dnešním biřmovancům

*) Beneš Meth. Kulda.

měrou svrchovanou a nás všecky do ochrany Své přijmi, abychom velebně až z tohoto světa na věčnost odcházeti budeme, hájíce až do posledního dechu víru svou, zvolati mohli se Sirachem: „Chválila Pána až do smrti duše má!“ Amen.

P. J. K. Veit, člen řádu sv. Augustina a koop. ve Sv. Dobrotivé.

Řeč při hrobu žákyně Albiny Kanských z Velké Bystřice.

Zármutek těžký shromáždil nás dnes na tomto posvátném místě. Stojímeť u hrobu, do něhož jsme právě uložili tělesné ostatky žákyně, která pro svoji pilnost, zbožnost a mravnost od každého, kdo ji znal, byla milována. Málo si pobyla v tomto životě, jen čtrnáctkráte jaro zelenati se viděla, — ale všechen svůj pobyt na zemi šťastně ukončila. Když nezhojitelný plícní neduh ji upoutal na lůžko a počal ohrožovat život její, tu beze všeho přemlouvání dala se zaopatřiti svatými svátostmi, jak nám to poroučí svatá naše víra. — Přátelé, zaslzel jsem, když jsem viděl, s jakou skroušeností se zpovídala, s jakou nábožností Tělo Páně přijímala a s jakou vroucností Boha o uzdravení prosila. Než, z vůle Boží stalo se jinak. V tom nejkrásnějším květu najednou uvadla, jako poupě růžové dechem mrazivým ovanuté. Ó šťastná jsi, Albinko, že's nevinnost po čas svého života neporušenou zachovala a s ní na věčnost odešla! Tys tam rozmnožila sbor svatých panen, které svého ženicha, Ježíše Krista, neustále doprovázejí, na Něho bez přestání hledí a věčným chvalozpěvem Jej oslavují. Tím se těšte vy všickni, kteří smrt její oplakáváte a kdykoliv se budete modliti litanii ke všem Svatým a říkati prosbu: „Všechny svaté panny, orodujte za nás“, vzpomeňte si na svou milou Albinku, že za vás u Boha oroduje.

Ano, oroduj Albinko za nás za všechny! Oroduj nejdříve za svoji dobrou kmotřenku, kterážto s láskou opravdu mateřskou tebe nemocnou ve dne i v noci ošetřovala a vypros jí u Boha tu odměnu, kterou ty's jí nemohla na zemi dáti. Vzpomeň si tam na na své učitele, které jsi zde měla a pros Boha, by žehnal jejich působení ve zdejší škole a je sílil, by dlouhá ještě leta mohli zdárně vychovávati mládež sobě svěřenou. Vzpomeň si tam na své spolužáky a spolužákyně a vyžádej jim u Boha dar rozumu a bázně Boží, aby školou stali se radostí rodičů, ozdobou církve a podporou vlasti. Vzpomeň si konečně i na mne, který tě miloval a vypros mi u Boha té milosti, abych se všemi mi svěřenými jednou tam se dostal, kde ty již přebýváš a se radueš se všemi Svatými. Amen.

J. Schönfeld.

Listy katechetické.

Katechese o prvním přikázání Božím.

Pro 3. třídu škol osmitřídních napsal Dr. JAN SÝKORA.

(Pokračování.)

Co znamená: Máme v Boha věřiti? Co znamená: máme v Boha doufati? V kterém přikázání přikazuje se, abychom v Boha věřili a doufali? Však ještě jedna věc přikazuje se v přikázání prvním, totiž, abychom Boha milovali. Co přikazuje se také v přikázání prvém? Co znamená milovati Boha, vyložím nyní.

Stanislav často myslel na to, jaké Bůh má vlastnosti. Líbilo se mu velice, že Bůh jest všemohoucí, nejsvětější, nejvýš pravdomluvný; líbilo se mu, že tak dobrotivý jest a všem tvorům, jmenovitě lidem, dobré činí; zkrátka líbilo se mu velice, že Bůh má nejlepší vlastnosti, či že jest nejvýš dobrý či dokonalý. Líbily se mu sice i mnohé věci ve světě; líbili se mu jmenovitě jeho rodiče; ale poněvadž nikdo nemá tak dokonalých vlastností jako Bůh, nelíbil se mu nikdo tak, jako Bůh: v Bohu měl největší zalíbení. A poněvadž měl pouze v Bohu největší či nejvyšší zalíbení, přál si též, aby sám zalíbil se Bohu. A proto hleděl varovati se všeho, o čem věděl, že Bůh zakazuje, a snažil se konat, o čem věděl, že se Bohu líbí, a že Bůh přikazuje; přičiňoval se tedy, aby se zalíbil Bohu. — Co líbilo se Stanislavovi na Bohu? Co měl proto v Něm? Jaké měl zalíbení v Bohu? (Napiš: . . . v Bohu nejv. zalíbení.) Co přál si proto u Boha? Oč se tedy přičiňoval? (Napiš za předešlé: a spolu se přičiňoval, aby zalíbil se Jemu.) Ještě jednou. Jaké měl Stanislav v Bohu zalíbení? Oč přičiňoval se spolu. Ano. A poněvadž měl jenom v Bohu nejvyšší zalíbení a spolu přičiňoval se, aby se sám také Bohu zalíbil, říkáme, že miloval Boha. Co činil Stanislav? Proč říkáme tak? A tak o každém, kdo jen v Bohu nejvyšší zalíbení má (hledá) a spolu se přičiňuje, aby sám se Jemu zalíbil, říkáme, že miluje Boha [1]). O kom říkáme,

---

[1]) Poněvadž pojem „milovati“ dítkám ve třetí třídě do jisté míry jest již znám, a tudíž více o to jde, aby uvědoměly si jednotlivé znaky

že miluje Boha? N. N. N. Co tedy znamená milovati Boha? Co tedy přikazuje se nám, když se velí, že máme Boha milovati? Co znamená tudíž: máme Boha milovati? (Nacvič.)

Přední příčina, pro kterou máme milovati Boha, jest ovšem ta, že Bůh to přikazuje. On sám pravil: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého. A my máme tím ochotněji zachovávat přikázání to, tím spíše Boha milovat, poněvadž toho Bůh na výsost zasluhuje. — Proč? hnedle poznáte. — Jaké pak as věci míváte rádi? (se vám líbí?) Ano. A čím jest věc pěknější, čím krásnější, tím více líbí se vám, (tím více máte ji rádi). A hle, Bůh jest také krásný, ba nejkrásnější; nic není tak krásné jako On; neboť, jak víte, On má nejlepší vlastnosti. Máme Ho tudíž také milovati (také míti rádi), milovati proto, že jest nejkrásnější, či že má nejlepší vlastnosti. Proč máme milovati Boha? (Napiš: . . . má nejlepší vlastnosti.) Poněvadž Bůh má nejlepší vlastnosti, říkáme také, že jest nejvyšší dobré. Co říkáme také o Bohu? Proč říkáme to? Co tedy můžeme napsati (říci) místo slov: Bůh má nejlepší vlastnosti? (Přetrhni slova napsaná a napiš pod ně: je nejv. dobré.) Máme tedy milovati Boha, poněvadž má nejlepší vlastnosti, či *že jest nejvyšší dobré.* Proč máme milovati Boha? N. N.

Pravili jste, že se vám líbí (že máte rádi) věci pěkné či krásné. Jaké pak věci (lidi) máte ještě rádi? (Po případě řekni to hned sám). Ano, také takové, které nám dělají dobře, které nám prospívají. Máte na př. mezi lidmi rádi rodiče, poněvadž od nich máte nejvíce dobrého. Avšak Bůh nám také činí dobře, a to víc, než kdokoliv jiný; vždyť od Něho pochází všecko dobré; ano činí nejvíce dobrého nejen nám, nýbrž všem tvorům, jmenovitě však lidem; vždyť pro lidi obětoval i vlastního Syna Svého, aby je vykoupil a věčně blaženy učinil. Jest tedy nejvýš dobrotivý, a

---

pojmu již známého, lze též postupovati heuristicky takto: V prvním přikázání přikazuje se též, abychom Boha milovali, čili abychom ho měli rádi. Kterak to máme činiti, vyložím vám nyní. Kdy pak říkáte o něčem, že to máte rádi? Ano; když se vám to líbí, čili když v tom máte zalíbení. Kdy pak tedy řeknete o někom, že má rád Boha? Ovšem. Tím však větší máme zalíbení v něčem, čím to jest krásnější a čím více nám to prospívá. Bůh však jest nejkrásnější — má nejkrásnější či nejlepší vlastnosti; a On prospívá nám nejvíce, ježto jest nejvýš dobrotivý. Jaké tedy máme míti zalíbení v něm? (Napiš: v B. nejvyš. zalib.) Máte-li někoho rádi, co přejete si též u něho? Abyste se mu však líbili, musíte se o to přičiniti, jmenovitě nesmíte činiti, co se mu nelíbí, a činiti, co se mu líbí. A podobně kdo má rád Boha, co také přeje si u Něho? Aby se mu však zalíbil, musí také přičiniti se o to jmenovitě tím, že bude zachovávat přikázání Jeho. Oč přičiňuje se ten, kdo má rád Boha? (Napiš: a spolu přičiň., aby zalib. se Jemu). Ještě jednou: Co má v Bohu ten, kdo Boha miluje? Jaké zalíbení má v Něm? Oč přičiňuje se? Ano. A kdo tak činí, kdo má jen v Bohu nejvyšší zalíbení a spolu přičiňuje se, aby sám se zalíbil Bohu, ten Boha miluje. Co činí? O kom tak říkáme? . . .

proto zajisté zasluhuje také, abychom Jej milovali. Máme tudíž také proto Boha milovati, poněvadž jest k nám nejvýš dobrotivý. Proč také máme milovati Boha? (Připiš: a k nám nejvýš dobrot.) Proč máme milovati Boha předem? Proč ještě? Celé poví N. N. (Nacvič.)

Nyní vám ještě povím, jak máme milovati Boha.

O tom, jak máme milovati Boha, poučil Pán Bůh sám. Pravil: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a ze vší duše své a ze vší mysli své. Tím chtěl říci, že (máme v Něm míti větší zalíbení, více si na Něm zakládati, než na všem, cokoliv nám vzácné a milé jest aneb býti může; či zkrátka, že) Ho máme milovati více, než všecko jiné. A to jest ovšem zcela přiměřeno. Již dříve upozornil jsem, že tím více se nám líbí věc, čím jest krásnější a čím více nám prospívá. Nic však není tak krásné, nikdo nečiní tolik dobrého jako Bůh, kterýž je nejvyšší dobré a nejvýš dobrotivý; proto také (v nikom nemáme míti takové zalíbení, na nikom nemáme si tolik zakládati jako v Bohu), nikoho nemáme tolik milovati jako Boha. Boha máme tedy milovati více, než všecko jiné, milovati *nade všecko.* Jak máme milovati Boha? (Napiš: *a*) nade všecko). Kdy milujeme Boha nade všecko?[2]) Kdo miluje Boha nade všecko? Koho tedy máme milovati více, Boha nebo rodiče? Chlapec jeden častěji říkal matce své: Matinko, já tě mám rád! Jednou řekla mu matka: Dojdi mi tamto ke kupci. — Ale chlapec řekl: Jdi si sama. — Jak pak miloval ten chlapec matku svou? Zajisté. Neboť kdo miluje jiného, hledí též vyhovět přání jeho. Ten chlapec však neposlechl matky, a tak ukázal, že jí nemá opravdu rád.

Karel neříkal nikdy své matce, že ji má rád, ale kdykoli mu něco přikázala, učinil to ochotně, a to nikoli jen ledabylo, nýbrž právě tak, jak to matka chtěla, tedy dokonale, a nejen někdy, nýbrž vždycky. Ochotně tedy a dokonale a vždycky konal, co matka chtěla, či ochotně, dokonale a vždy konal, plnil vůli matky své. Jak pak miloval *on* matku svou? Ovšem; čím to ukázal? (Napiš: . . . vůli . . . ochot. dokon. vždy pln.) A podobně jest to i s milováním Boha. Kdo pouze říká, že má Boha rád, ale nekoná, co Bůh přikazuje, nekoná vůli Jeho, ten nemá Boha rád opravdově. Když však člověk ochotně a dokonale a vždy plní vůli Boží, dává tím na jevo, že Boha miluje skutečně. Kdy ukazuje člověk, že Boha miluje? A kdo tak činí, kdo ochotně, dokonale a vždycky plní vůli Boží, o tom říkáme, že miluje Boha účinlivě. Kterak Ho miluje? O kom říkáme, že miluje Boha účinlivě. (Napiš z počátku: „účinlivě“ a za slovo „vůli“ slovo „Jeho“). Kdy milujeme Boha účinlivě? Ano. A takovým způsobem máme všickni milovati Boha. Pán Ježíš sám to přikázal; pravil: Kdo mne miluje, přikázání má

---

[2]) Ve 3. ba i ve 4. třídě můžeš se spokojiti, když dítko odpoví, ten že miluje nade všecko, kdo miluje Boha víc než všecko jiné. Chtěl-li bys však, aby i slova knihy řekly, musíš ovšem slova ta, jež tuto dána jsou do závorky, zřetelně pověděti a nacvičiti.

zachovává. Jak tedy máme také milovati Boha? Kdo miluje Boha účinlivě? Co tedy znamená: máme milovati Boha účinlivě? Kterak máme milovati Boha předem? (Jak velice máme Jej milovati?) Jak ještě? Kdo miluje Boha nade všecko? Kdo miluje Jej účinlivě? Obojí poví, jak máme Boha milovati N. N. Ještě jednou: Co znamená: máme milovati Boha? Proč máme Boha milovati? Jak máme Jej milovati?

Poznaly jste, milé dítky, proč máme Boha milovati a jak Jej máme milovati. Hleďte tedy, abyste v skutku tak Boha milovaly, jak jste se učily, že Ho milovati máme. Zpomeňte si, že jest nejvyšší dobré, že k nám nejvýš dobrotivý jest. a jak dobré jest to pro nás, že jest takový. Kdyby nebyl takový, kdyby nebyl tak shovívavý a tak dobrotivý a tak milosrdný k nám, nikdo by nepřišel do nebe. Vždyť právě proto, že jest nejvýš dokonalý a nejvýš dobrotivý, stvořil nás k věčné blaženosti, a když Adam hřešil a nikdo proto nemohl přijíti do nebe, poslal Syna Svého, aby nás vykoupil a nám zase zjednal přístup do nebe. A stále dává nám pomoc, abychom mohli činit dobré a přijít do nebe. Milujte Ho tedy pro to, milujte Ho víc než všecko jiné; říkejte si: Bože, já Tebe miluji nade všecko, poněvadž jsi nejvyšší dobré a nejvýš dobrotivý. A hleďte též ukázati to tím, že budete vždycky a ochotně a dokonale konati to, co Pán Bůh přikazuje. Říkejte si proto též častěji: poněvadž Tě, Bože, miluji, chci vždycky konati, co chceš; pomoz mi jen, abych skutečně vždycky to vykonal.

Katechese biblické.

Píše FRANTIŠEK VOHNOUT, farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

38.

Dříve než vám vypravovati počnu, jak Pán Ježíš úřad svůj vykupitelský nastoupil, zopakujeme si, co víme o Pánu Ježíši než počal učit. Kde se zdržoval až do svého 30. roku? Kdo zatím připravoval lidi na Mesiáše? Co učinil Jan, když k němu Pán Ježíš přišel? 1. Jan svědčil... Co dále se stalo? 2. Ježíš se dal... 3. Duch Svatý... 4. Bůh Otec... 5. Pán Ježíš byl od Ducha Svatého... Proč se nechal Pán Ježíš pokoušeti? Co zamýšlel ďábel tím pokoušením? Chtěl zmařiti vykoupení lidstva, jako prvním lidem svůdnictvím svým zkazil štěstí jejich v ráji a připraviti je zamýšlel o slíbenou blaženost v nebi. Tak zlomyslný jest ďábel. Ale jak skončilo se pokušení toto? Pán Ježíš ďábla zahnal. Andělé se z toho radovali jako dobří naši přátelé, kteří nás milují a o naše spasení pečují.

Když pak Pán Ježíš opět přišel k sv. Janu, představil Jej tento shromážděnému zástupu jako Beránka Božího a přislíbeného Mesiáše, o Němž jim kázal. To pohnulo některé učenníky Janovy zvláště *Ondřeje a Jana*, že přidrželi se Pána Ježíše; Ondřej přivedl k Němu i bratra svého Šimona. kterémuž hned při prvním setkání dal Pán Ježíš jméno *Petr*. Jan měl bratra *Jakuba*, který se také stal učenníkem Pána Ježíše. Povolal pak Pán Ježiš i *Filipa* a přítele jeho *Nathanaele* i jiné učenníky, z nichž později vyvolil si 12 apoštolů. S těmito chodil po své vlasti a všude učil.

Pamatujte si tedy, že *Pán Ježíš počal v 30. roce svého věku učiti.* — Přišel jednou s učenníky svými do *Kany Galilejské*, kde právě příbuzní Panny Marie slavili svatbu. P. Ježíš s učenníky byl také pozván. Šel tam, nebo byli to lidé šlechetní. Svatebníkům nedostalo se vína; Panna Maria věděla hned, kdo by v té nesnázi nejspíše pomoci mohl; koho asi vy myslíte? Ano, Pána Ježíše, božského Syna svého prosila Panna Maria za svátebníky a důvěřujíc, že prosbu její vyplní, řekla posluhovačům, aby učinili, co jim Pán Ježíš nařídí. A poslyšte, co jim poručil. (Vypravování zázraku.) Co nanosili služebníci do štoudví? Když ale okusil vrchní správce svatby (družba), seznal, že není to již voda, ale výborné víno; *kdo proměnil tu vodu ve víno?* Jak to asi učinil? Jaký to byl skutek? *To byl první zázrak, který učinil Pán Ježíš Svou mocí.* Jakou moc tím dokázal? O kom jsme se učili, že jest všemohoucí? Kdo jest tedy Pán Ježíš jako všemohoucí? A proto všichni lidé obdivovali Pána Ježíše a učenníci tím byli utvrzeni ve víře, že Ježíš Kristus jest Syn Boží. — Ale i toho si povšimněte, kdo se přimlouval u Pána Ježiše za svatebníky? *Vidíte tedy, co může přímluva blahoslavené Panny Marie u Ježíše Krista.* Až tedy budete něco potřebovati, proste Matičku Boží, aby se za vás u Božího Syna svého přimluvila. Potřebujeme mnohých milostí, poprosíme tedy Rodičku Boží modlitbou: Zdrávas Královno.

39.

Co vám o Pánu Ježíši vypravuji, musíte si dobře pamatovati; proto budeme to častěji opakovati. Kdo si tedy pamatoval, co víme o Pánu Ježíši, než počal učit? 1., 2., 3., 4., 5. A kdy počal Pán Ježíš učit? Jakým zázrakem započal Pán Ježíš úřad svůj? Přiblížily se svátky velikonoční; kam pak o nich chodili židé k pobožnostem? Zdali pak asi také Pán Ježíš tam chodil? Kdy tam byl poprve? A co se tehdáž přihodilo? Chodil li tedy Pán Ježíš již jako chlapec do chrámu, tím spíše později, poněvadž chtěl lidi příkladem Svým poučovati. *Šel tedy s učenníky na slavnost do Jerusaléma.* V chrámě Jerusalemském byla veliká předsíň, kde směli se modliti i pohané. Však kněží židovští pronajali tuto místnost obchodníkům, aby tam prodávali věci k obětem potřebné, jako ovce, hrdličky, holuby atd. A to víte, jaký hluk bývá na trhu; tak dělo se i v předsíni chrámové tak že nebylo možno tam se modliti, ale hluk ten i do svatyně chrámové doznával. Takové

znesvěcování chrámu a rušení pobožnosti zabolelo velice Pána Ježíše; i chytil tam s krámu provazy *a počal vyháněti prodavače a stoly peněžoměnců zpřevracel* řka: Chrám ku modlitbě zřízen jest; nečiňte domu Otce mého domem kupeckým. A připadl takový strach na všechny, že rychle utekli a v chrámě zavládlo posvátné ticho. (Obraz.) V chrámě musíte se slušně chovat a zbožně se modlit. Kdo v chrámě pohoršení dává, zasluhuje trest jako oni prodavači. S úctou a podivením patřili učenníci na Pána Ježíše, že takovou moc osvědčil i nad hrubými lidmi. Však vyhnaní běželi žalovat ke kněžím na Pána Ježíše, kteří rozrušeni přiběhli a domlouvali Pánu Ježíši, proč vyhnal lidi, kteří si z místa zaplatili a jakým zázrakem by chtěl dokázat, že má moc rozhodovati ve chrámě. Mstižádost byla jim viděti na obličeji; i tanulo Pánu Ježíši na mysli, co zlostníci ti mu jednou učiní; že ale žádali zázrak, oznámil jim ten největší zázrak, své vzkříšení. Ukázal totiž na své tělo a řekl: „Zrušte chrám tento, a ve třech dnech jej zase vzdělám". *Tak předpověděl Svou smrt a Své z mrtvých vstání;* jaký je Pán Ježíš? — Však všimněte si, k čemu připodobil tělo Své? Chrám jest dům modlitby; v těle modliti se má duše; nesmíte jen jazykem odříkávati modlitby, ale dušička vaše musí při tom na Boha mysliti; nebo *modlitba jest pozdvižení mysli k Bohu.* (Opakovat.) Myslíte-li na něco jiného, přestává to, co říkáte býti modlitbou. Teď vám ještě povím, *proč se modliti máme.* V nebi modlí se andělé a klaní se Bohu, aby jej jako nejvyššího Pána svého ctili; tak i andělé v Betlemě... I my modlíme se za tím účelem, 1. *abychom Boha jakožto Tvůrce a svrchovaného Pána velebili.* (Opakovat.) Když Bůh převedl lid israelský přes červené moře, Mojžíš společně s lidem k Bohu se modlil, proč asi? Děkovali Bohu za to zachránění. Povězte ještě jiné příklady modliteb na poděkování... I my se modlíme *2. abychom Pánu Bohu za prokázaná dobrodiní děkovali,* na př. ráno, po jídle, po uzdravení atd. (Opakovat.) A co činíme, potřebujeme-li něco? Máme o to Pána Boha prositi, na př. o zdraví, o pokrm, večer za ochranu atd. a to nejen pro sebe, ale i pro rodiče a ostatní bližní. Modlíme se tedy 3. *abychom prosili o věci, kterých nám neb bližním třeba jest.* (Opakovat.) Opakujte tedy ještě jednou, proč se modlíme: 1., 2., 3. A zdali pak můžeme doufat, že nás Pán Bůh vyslyší? Lidé by někdy rádi pomohli, ale nemohou; bude moci Pán Bůh? Jaký je? Lidé někdy slíbí, ale nesplní; splní Pán Bůh, co slíbil? Jaký je? Lidé někdy ani pomoci nechtějí; dá li pak Pán Bůh, co potřebujem? Jaký je? *Můžeme tedy a máme modliti se důvěrně,* totiž spoléhati na všemohoucnost, dobrotu a lásku Boží. Mnoho dobrého již jste od Pána Boha obdržely, mnoho dobrého potřebujete vy i rodiče vaši...; pomodlíme se tedy na ten úmysl, ale nábožně a důvěrně. (Pokr.)

Některé myšlénky o dozoru na vyučování náboženství ve školách.

Napsal E. CÍVKA.

V X. měla se konati kanonická visitace a zkouška z náboženství. Na věži vesnického kostelíka čekalo již od časného jitra několik hochů-ministrantů, kteří pilně pohlíželi na silnici y-skou, aby rychle hlaholem zvonů oznámili osadě, až se bude blížiti vůz přivážející zástupce p. biskupa. Školní mládež, svátečně oděná, očekávala ve škole příjezd důstojného hosta. Po osmé hodině přijel toužebně očekávaný a odebral se ihned do chrámu Páně sloužiti oběť nejdražší. Po snídani vešel p. visitator do školy, kde čekaly již dítky se svými učiteli. Také mnozí rodiče přišli se podívat na zkoušku z náboženství. Zkouška začala a pokračovala dobře. Malí žáčkové hbitě odpovídali, očka jejich zářila, tváře rděly se radostí a spokojeností. Po chvíli ujal se sám p. vikář slova a mluvil tak mile a dojemně k těm maličkým, že vnitřním pohnutím zarosily se oči dítek a též někteří z rodičů po straně setřeli slzu do oka se vloudivší. — Byl to laskavý a rozumný pán, ten pan vikář y-ský! —

Tento obrázek kmitl se mou myslí, když jsem si umínil napsati něco o předmětu nahoře vytčeném. Než začneme od začátku!

Říšský zákon ze dne 14. května 1869 v § 5. dí: *Vyučování náboženství opatřovati a předem k němu dohlížeti přísluší úřadům církevním.* — Vizme, kterak se dozor ten koná!

Pro *střední* školy ve městech se nalezající jest ustanoven biskupským dohlížitelem čili kommissařem z pravidla místní děkan. Jemu snadno jest úkol svůj vyplniti. Katecheta odevzdá na začátku roku kommissaři rozvrh hodin a ten může kdykoliv ve školním roce do třídy vstoupiti a o způsobu vyučování, jakož i o prospěchu žáků v náboženství se přesvědčiti.

Jinak jest tomu na školách *obecných a měšťanských.* — Na těchto (vyjímajíc hlavní město) jest ustanoven dozorcem biskupský vikář. Ten má se každý rok přesvědčiti, zdali bylo v každé třídě učivo dle osnovy probráno, jaké jsou náboženské vědomosti dítek. a zdali správně si vede katecheta ve škole. Než může-li pak úplně tomuto úkolu svému dostáti?

Vikář přijede jednou za rok na kanonickou visitaci a dříve než podrobí revisi farní matriky a jiné věci, jest přítomen *zkoušce z náboženství.*

Zkouška tato koná se někde *v kostele*, jinde *ve škole.* Někteří praví, že kostel ku zkoušce hodí se nejlépe, jiní však tvrdí, že jest škola k tomuto účelu místem nejvhodnějším. Ti, kteří kostel za nejpříhodnější místo vyhlašují, odlučují náboženství od školy, což není jistě na prospěch dobré věci. Hajme svého místa

ve škole, dokud můžeme, a třebas by tam náboženství a kněží poslední koutek byl vykázán, neměl by přece ani tímto místem pohrdati, poněvadž mohou nastati doby, kdy by snad rád se vrátil, ale nebude mu možno.

Mimo to i z příčin paedagogických nedoporučuje se, aby zkouška v kostele se konala. Pozornost dítek nezvyklým okolím bývá rozptýlena, žáci nemohou se též tak snadno přehlédnouti a rozeznati, a neustálým přešlapováním a strkáním klid a pokoj se ruší.

Jinde koná se zkouška ve škole, ale jenom v jedné třídě, k tomu dni zvláště upravené a ozdobené. Do této síně přivádějí se pak žáci té třídy, s kterou se má zkouška konati. Ani tento způsob nelze schvalovati. Ve třídě lze ovšem žáky snáze než v kostele přehlédnouti a kázeň udržeti, ale na děti působí nepříznivá, neznámá místnost, jiné lavice a jiné okolí; děti nejsou doma, cit novoty a jakési cizoty skličuje je, jich mysl a jest zvláště z počátku čilému duchu zkoušky na závadu.

Nejlépe jest konati zkoušku v té třídě, kde žáci obyčejně se učí, kde všecko, zdi, obrazy, celé okolí jest jim známé a kde mysl jejich novými představami není rozptylována.

Dobře jest, když jsou zkoušce přítomni také *rodiče dítek*. Tím dojem slavnostní se zvýšuje a dítky k větší pozornosti a horlivosti jsou povzbuzovány. Aby též rodiče na zkoušku se dostavili, musí duchovní den zkoušky z kazatelny oznámiti a žáky ve škole pobídnouti, aby rodiče své na zkoušku pozvali. Rodiče, kteří miláčkům svým ničeho neodeprou, vyhoví dle možnosti žádosti dítek a přání duchovního, a jich příkladem povzbuzeni přijdou snad podruhé i jiní. A věru prospělo by mnohým rodičům, aby náboženské pravdy a příběhy, kterým se v mládí učili, znovu slyšeli a tak v srdcích svých oživili city zbožné, jimiž srdce jich tehdáž byla naplněna!

Průběh zkoušky bývá obyčejně příznivý. Nyní, kdy nových škol stale přibývá a dosavadní novými třídami se rozmnožují, nemůže vikář i při nejlepší vůli déle než půl hodiny v každé třídě pobýti. Na takovou krátkou zkoušku lze snadno svědomitému katechetovi se připraviti, zvláště je-li mu na vůli zůstaveno, jakoukoliv partii k opakování si zvoliti. Takovou část dobře zopakuje a důkladně nacvičí, a žáci při zkoušce na známé otázky dovedou též správně odpovídati.

Takovouto krátkou zkouškou není však náležitě úkol visitatora vykonán. Máť dohlížitel nejenom se přesvědčiti, zdali byla látka dle osnovy probrána, ale také dohlédnouti, *jak vůbec katecheta vyučuje a zdali žáci naučenému dobře rozumějí.* O tom všem nemůže se dozorce přesvědčiti, poněvadž při zkoušce té probírá se již předem nacvičené učivo a to kladením otázek zkoušecích, které, jak známo, jsou nejlehčí a z nichž nelze poznati, zdali katecheta vhodně při vyučování si vede, aniž jest možno vady a nedostatky při vyučování se naskytující postřehnouti a vhodnou radou i pokynem je odkliditi. A přece jak potřebí jest každému

moudrých rad a vhodných pokynů! I ten, kdo déle již ve škole působí, nemůže tvrditi, že dospěl k úplné dokonalosti. Čím více potřebuje takových rad a pokynů nováček ve škole — mladý katecheta!

Nepochybuji nikterak, že každý novosvěcenec nastupuje své první místo se srdcem posvátnou horlivostí naplněným. Ve všech odvětvích duchovní správy, tedy i ve škole, chce pracovati s pilností vytrvalou, s úmyslem nejlepším. Ale ze všech povinností začíná jistě svůj úřad učitelský ve škole se srdcem nejvíce stísněným. Tam hned po první hodině, právě u dětí nejmenších, cítí nejlépe svou slabost, tam pozoruje dobře, jak mnoho mu schází, aby sobě říci mohl, dnes jsem úplně s sebou spokojen. Kázání může si dobře vypracovati a po bedlivém učení i řádně přednésti, vhodná napomenutí pro zpovědnici může si též v čas upraviti, ale ve škole, jaké mu vznikají nepředvídané obtíže a rozmanité překážky!

Ze semináře odnáší si právě ku katechisování velmi malou zásobu praktických vědomostí; text katechismu a biblické dějepravy musí nejprve pracně do hlavy vštěpovati a vypracuje-li na hodinu nějakou vzornou, podle všech pravidel, katechesi, poboří se snadno celá stavba, pracně zbudovaná, některou nejapnou odpovědí, nebo špatně volenou otázkou. A jak se namahá a nakřičí, aby si udržel potřebnou pozornost a kázeň! A jak neznalý jest zákonů školních! — Jaký potom div, že mnohému, svědomitému nováčku-katechetovi není škola místem radosti, ale hrůzy? Uplyne zajisté delší doba, nežli do školních poměrů jakž takž se vpraví, nežli dovede si zjednati při vyučování náležitou kázeň, nežli pozná, čeho je třeba více vykládati a na dětech přísně žádati a co stačí jenom stručně přejíti. Ale některých chyb didaktických a methodických mnohý ani po letech se nezbaví, nikdo ho na ně neupozorní, nikdo mu ruky pomocné nepodá a tak působí rok od roku na škodu dítek i snad svou vlastní dále.

(Dokončení).

Školní bratří Gerharda Velikého v 14. a 15. století.

Píše Dr. JOS. BURIAN.

(Dokončení.)

Tehda žil v Utrechtu kanovník Florentius Radevin. Když uslyšel o blahodárném působení přítele svého Gerharda, opustil kanonikát a přijal místo střídníka (vikaristy) při chrámu Páně Deventerském. A právě Florentius to byl, jenž později rozhodného vlivu se domohl na ustavení a rozšíření družiny. V domě, v němž nedaleko kostela bydlel, shromáždil několik chudých mladíků, jež společně s Gerhardem vyučoval. Počet mladíků vzmohl se tak, že

již ani dům Florentiův nemohl vystačiti. Tím ovšem se zdálo, že působení tak blahodárné bude obmezeno. Ale na věci dobré spočívá požehnání Boží, a byť i z počátku se zdálo, že klíčící semeno zajde, vypučí přece novou silou, aby přineslo užitek stonásobný. Tak i semeno zaseté muži šlechetnými nalezlo dobrou půdu u měšťanů Deventerských. Dobrovolně a rádi propůjčovali byt i jídlo chudobným snaživým mladíkům.

Šímě Gerhardem zaseté a pěstované vyrůstalo, ale jemu nebylo popřáno viděti je v plném květu a poradovati se z ovoce jeho. Roku 1384 zuřila v Deventeru morová rána, jíž za oběť padlo mnoho lidí. I Gerhard, jakkoliv v plné mužné síle byl, zaplatil obětavou lásku k bližnímu smrtí, jež ho zastihla dne 14. srpna 1384. Zdálo se že družina po smrti Gerhardově se rozpadne; nebo řádila v ní smrt nelítostně, uchvátivši 10 bratří. Ano v r. 1397 byl malý zbytek bratří tímtéž neštěstím ohrožen.

Nyní jednalo se bratřím, aby aspoň na životu byl zachován Florentius. Na snažnou prosbu jejich opustil krajinu nakaženou morem a usadil se v Ammersfortu, kde se jemu i bratřím dostalo vlídného přijetí. Ale brzo se vrátil zpět, procestovav Holandsko a jiné země, aby získal pro činnost družiny ještě širší pole.

Stanice školní, zvané domy bratrské, rozmohly se dosti rychle, tak že na počátku 16. století celá řada domů bratrských se táhla od Cambrai v Nizozemí přes celé severní Německo až ke Kulmu v severním Prusku, od Šeldy až k Visle. Střediskem jejich byl klášter regulovaných kanovníků ve Vindsheimu, jejž Florentius založil, chtěje vyhověti přání Gerhardově na smrtelné posteli. A jako domy bratrské, tak množily se i kláštery, jsouce v podruží kláštera Vindsheimského. Když Kardinál Mikoláš Kusanský, známý reformator klášterů a bývalý chovanec školy Deventerské, procházel Nizozemí, shledal již 120 filialních klášterů.

Pokud se týká organisace bratrských škol, sluší uvésti, že byly mezi sebou v úzkém spojení. V každém domě bratrském žilo obyčejně 20 členů, z nich 4 byli kněží, ostatní klerici a laici. Kněží zároveň poučovali lid v kázáních a vedli k nápravě života. Jinak řídili se bratří regulí sv. Augustina. Řiditelé škol (rektoři) scházeli se každého roku, aby porokovali o společných zájmech. Tím ovšem organisace se tužila, náhledy se vyměnily a prospěch všeobecný byl nemalý.

Papežové Bonifác IX., Evžen IV. a Pius II. byli bratřím nakloněni. Však ale nescházelo ani závistníků ani osočovatelů. Vytýkáno bratřím, že neskládají slibů klášterních, že obcují v duchovních cvičeních s laiky, že náležejí k sektě Beghardů, ježto téhož oděvu užívají jako Beghardi. Ale osočování toto málo vzpomohlo. Bratří drželi se pevně Církve.

Vynalezením tisku zasazena byla citelná rána mnohým klášterům, ježto opisování knih, jímž se mnozí klášterníci zanášeli, stalo se zbytečným. Rána tato dotkla se v míře nemalé i ústavů bratří školních, a jakkoliv sami brzo tiskárnu si zřídili, přece ke konci 15. století domy jejich jakémusi rozkladu nemohly se ubrá-

niti. Tu konečně přikvapila mocná bouře 16. věku, bouře to, jež tak mnohý kulturní výkvět zničila a nejlepší vzdělávací ústavy, jimž toliko přiměřené reformy bylo zapotřebí, aby nevýslovného požehnání přinesly, na vždy vyhladila.

Podobný osud stihl i ústavy Gerhardovy: některé domy bratrské přidaly se k reformaci Lutherově dobrovolně, jiné s násilím a tak zmizely z dějiště světového. Že během dvoustoleté činnosti mnoho dobrého pro školství vykonaly, poučuje nás již tak veliký počet mužů znamenitých, kteří ke konci 15. a na začátku 16. století vzdělání svého nabyli u bratří. Sám Erasmus Rotterodámský vzdává jim chválu, an píše: „Scholas tenent et non tantum litteras, sed et mores quoque discipulos suos et bene vivere docent". (Ep. Eras. ad Lamb. Grunium.)

Náhrobní nápis Gerhardův zní:

Gerhardus Magnus vixit sicut agnus,
fecit, quod elixit, sicut docuit, quoque vixit,
sicut non fictus, aliis mitis, sibi strictus.

Promluvy ku mládeži.

Neděle I. po Sv. Duchu.

(Svátek nejsv. Trojice.)

Na břehu mořském procházel se učený biskup sv. Augustin. Vážné myšlénky zajímaly ducha jeho, přemýšlel o velikém tajemství víry, zkoumal rozumem svým, kterak jest možno, aby jeden Bůh byl ve třech osobách. Náhle zastavil kroky své: zřel chlapečka, který u moře seděl a skořápkou vody mořské do malého důlku přeléval. Udiven tázal se biskup: „Co zde děláš, milé dítě"? — „Přelévám moře do tohoto důlku", odpovědělo pachole. — „Aj", usmál se sv. Augustin, „kdybys zde sedělo tisíc let, moře nevyvážíš, moře nepřeleješ". Na to rychle odpovědělo pachole: „Spiše já veliké moře přeleju do malého důlku, než ty vyzkoumáš tajemství nejsv. Trojice Boží", — a po těchto slovech zmizelo.

Tušíte zajisté, milé dítky, proč jsem vypravoval vám dnes známou tuto událost! Dnešní neděle zasvěcena jest právě nejsv. Trojici Boží, dnes tedy máme si vzpomenouti na ten hlavní článek víry naší, který zní: *Jeden jest Bůh, ale ve třech osobách.*

Slabým rozumem svým nemůžeme ovšem pochopiti tohoto článku víry — vždyť nepodařilo se ho vyzkoumati ani velikému učenci sv. Augustinu — ale přece věříme v něj pevně, neboť Písmo sv. zřejmě nám tuto víru předkládá. I v dnešním sv. evangeliu dokazuje Pán Ježíš tuto víru, an dí sv. apoštolům: *Protož jdouce, učte všecky národy, křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha*

Sv. Hle, Pán Ježíš sám jmenuje všecky tři Božské osoby a ve jménu jejich sv. apoštolům křtíti poroučí!

I vám všem vštípila již vaše matka jako malým dítkám víru v nejsv. Trojici a naučila vás též znamení, kterým křesťan nejlépe tuto víru dává na jevo. A které jest to znamení? *Jest to znamení kříže.* Není zajisté žádného znamení, které by bylo katolickému křesťanu tak milé, a které by zároveň bylo tak mocné jako znamení sv. kříže. — Abyste tedy, milé dítky, tohoto znamení sv. kříže vždy si vážily a jím často se žehnaly, vyložím vám nyní, *1) kdy se užívá znamení kříže, a 2) proč toto znamení zasluhuje naši úcty.*

* * *

1. Ty případy, kdy se znamení kříže užívá, jsou tak četné, že bychom sotva mohli všechny spočítati. — Již první krok, kterým vás vaše pečlivá matka k Bohu vedla, záležel v tom, že vás učila dělati kříž. Když pak ponejprv do školy vás propouštěla, jistě poznamenala vás sv. křížem, a než vás z domu otcovského a ze své péče do světa propustí, jistě také vaše čelo sv. křížem požehná; jednou pak až těžce nemocná k lůžku svému vás povolá, naposled ještě znamením kříže s vámi se rozloučí. A čím pak i vy prokážete poslední úctu matce zesnulé neb otci zemřelému? Tím zajisté, že chladné jejich čelo sv. křížem požehnáte a tímtéž znamením rakev i rov jejich ozdobíte.

Vzpomeňte si nyní též, jak často užívá se znamení kříže při úkonech a obřadech církevních! — Pod znamením kříže přijímá nás Církev sv. za členy při svátosti křtu, pod znamením kříže přijímáme i svátosti ostatní a pod znamením kříže uloží nás jednou do lůna země k poslednímu odpočinku.

Hle, zdaž jest nějaké znamení katolickému křesťanu známější a milejší než znamení sv. kříže? Kdo z vás mohl by spočítati, kolikrát již on sám posvátným tímto znamením se požehnal?

2. A dobře zajisté činíme, často-li se svatým křížem žehnáme, neboť toto znamení jest:

a) *Pánu Bohu velice milé.* — Dobrotivý Otec nebeský poslal na svět Syna Svého, aby nás vykoupil a Syn Boží dokonal naše vykoupení tím, že na kříži bolestnou smrt za nás podstoupil. Znamenajíce se sv. křížem, připomínáme si tedy velikou lásku svého Spasitele a projevujeme tím i vděčnost svou Bohu Otci, který jediného Syna pro nás obětoval. Otce nebeského těší zajisté, čím častěji lidé znamením sv. kříže se žehnají a tím na smrt Syna Jeho pamatují.

Dobře činíme, když se sv. křížem žehnáme i proto, že jest to znamení:

b) *velmi mocné.* Ono chrání nás *v pokušení od hříchu.*

Jistý císař římský měl krotkou laňku, která ho jako věrný průvodce všudy následovala. Císař nechal ji volně pobíhati, aby jí však nikdo neublížil, dal jí připnouti zlatý pásek, na kterém vy-

ryta byla slova: Já patřím císaři. Žádný pak, kdokoliv pásek spatřil a přečetl, neodvážil se lařice ubližiti.

Jako onen pásek, tak chrání i nás znamení kříže v pokušení, abychom ke hříchu nesvolili. Zkuste sami, milé dítky, moc tohoto znamení, poznamenejte se zbožně sv. křížem, když vám napadne myšlénka zlá, ku př.: Vezmi to, udělej to, nikdo tě nevidí, a přesvědčíte se, že tím znamením pokušení zaženete a hříchu se ubráníte.

Znamení kříže proto jest tak mocné, poněvadž můžete jím též *mnohých milostí od Boha dojíti.*

K sv. apoštolu Janovi přišel kdysi pohanský kněz a podávaje mu pohár vína s jedem smíšeného pravil, že se stane křesťanem, vypije-li víno beze škody na zdraví. Sv. apoštol požehnal víno křížem a vypil je beze všeho ublížení. Sv. František plavil se kdysi po moři, když nastala veliká bouře. Světec udělal nad rozbouřeným mořem kříž, vyslovil svaté jméno Ježíš a moře hned se utišilo. Sv. Benediktu podávali bratří sklenici vína, ve kterém jedu bylo namícháno. Svatý učinil nad ním kříž a hle, sklenice praskla, víno se rozlilo, a světec byl zachráněn. — Již z těchto příkladů lze poznati, jak velikou moc a sílu chová v sobě znamení sv. kříže!

Přesvědčte se tedy, milé dítky i vy o jeho moci a znamenejte se rády a často tímto znamením! Ráno, když z lůžka vstáváte, začněte nový den znamením sv. kříže. Ve dne před prací, nebo před začátkem úlohy udělejte nábožně sv. kříž a poznáte, že se vám všechno snáze podaří. Nastupujete-li cestu nějakou, nebo octnete-li se v nebezpečí, poznamenejte se sv. křížem a znamení to bude vám štítem, který vám nedá ublížiti. A když po práci denní a po modlitbě večerní k odpočinku se kladete, požehnejte se ještě sv. křížem a odevzdejte tak tělo i duši pod ochranu Boha Trojjediného

Kdo rád a zbožně v životě svém křížem sv. se žehnává, ten nezalekne se, až uzří mocné to znamení zářiti na obloze před soudem posledním. Jemu bude zajisté tehdáž zářící kříž znamením radosti, znamením odplaty věčné. Amen. E. Cívka.

Neděle II. po Sv. Duchu.

Ty zázraky a řeči P. Ježíše, o kterých čteme v evangeliích v době svatodušní, vztahují se nejvíce k naší Církvi, ve které Duch Sv. milostí Svou působí. Tak i dnešní podobenství *o veliké večeři* je obrazem sv. Církve, do které byli nejprvé židé pozváni, když však pozváním pohrdli, byli povoláni pohané, kteří ochotně do Církve vstoupili.

Pozorujme nyní, které poučení plyne pro vás z tohoto podobenství!

Dle obyčeje židovského byli hosté dvakráte k hostině zváni, ponejprv několik dní napřed, podruhé pak v ten den, kdy hostina

byla připravena. Veliká to byla čest býti pozvánu od pána vznešeného k hostině, ale hosté nevážili si té cti, oni nechtěli přijíti a byli tak nezdvořilí, že se ani dříve neomluvili. Teprve když služebníci podruhé již k hostině připravené je volali, začali se *rozličně vymlouvati.* Pro takové *nezdvořilé* chování rozhněval se pán a umínil si, že nikdy již nepozve těchto ku hostině své.

Spravedlivě byli zajisté potrestáni ti pozvaní pro nezdvořilost svou, neboť člověk nezdvořilý nemůže od nikoho pochvaly očekávati. — I vy, milé dítky, máte ke každému býti zdvořilé, máte vždy slušně a zdvořile se chovati. Ovšem nemám na mysli onu přepjatou, přílišnou zdvořilost, které mnozí lidé žádají, kteří totiž úzkostlivě každé slovo, každý krok váží, a kteří dopodrobna předpisují, jak by měl člověk mluviti, choditi aneb se strojiti, — k takové přepjaté zdvořilosti nechci vás vybízeti, nýbrž chci doporučiti vám dnes zdvořilost rozumnou, zdvořilost, kterou má každý zachovávati, kdo chce mezi slušnými lidmi žíti.

Abych vás k této potřebné zdvořilosti povzbudil, vyložím vám: *čím se pravá zdvořilost ukazuje* a *kterak prospívá.*

1. Není mi možno a není také mým úmyslem vypočítati vám dnes všecka pravidla slušnosti a zdvořilosti, jichž dbáti má každé dítě, jak doma tak i na ulici aneb ve společnosti, toliko na některé *všeobecné úkony* zdvořilosti chci poukázati.

a) Prvním takovým úkonem jest *slušný pozdrav.* — Slušně pozdraviti máte, milé dítky, nejenom nás, své učitele, ale každého, kdo pro své postavení, nebo šlechetnost svou úcty zasluhuje.

Obyčej pozdravovati se jest velmi starý a chvalitebný. Již v Starém Zákoně nalézáme mnoho příkladů, že se lidé pozdravovali. Tak čteme: Když přišel Mojžíš k Jetrovi, pozdravili se „slovy pokojnými“. Když k Davidovi Achymaas přišel, pozdravil jej slovy: Zdráv buď. Anděl Gedeona pozdravil: Pán s tebou! Archanděl Gabriel pozdravil P. Marii slovy: Zdrávas Maria, Pán s tebou! Kristus Pán sv. a apoštolé pozdravovali se vzájemně slovy: Pokoj vám, anebo: Zdráv buď! Prvotní křesťané navykli si překrásnému pozdravu, jehož sv. Pavel užíval a jehož dosud zbožní křesťane užívají: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“!

Za našich časů užívá se rozmanitých pozdravů. Některými pozdravy činíme se před lidmi pokornými, (jako: „Služebník“); nebo vyslovujeme svou úctu, („Má úcta“); nebo konečně něčeho přejeme, jako: Dobrého jitra! Zdař Bůh! Pomáhej Pán Bůh! Sejmutí pokrývky s hlavy znamená, jako bychom se činili menšími a pokornými.

Pamatujte si, milé dítky, že pro vás hodí se nejlépe naše křesťanské pozdravení: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“! a proto pozdravu tohoto užívejte nejraději! Jím zajisté nejen lidem, ale i Pánu Ježíši úctu vzdáváte.

b) A co ještě mimo pozdrav měl bych vám doporučiti? Poslyšte!

Chcete-li zdvořilými dítkami slouti, pak nikdy ve společnosti starších *nederte se* na přední místo, ani se všetečně *neotazujte* nebo do řeči *nepleťte!* Čekejte vždy, až někdo si vás povšimne nebo se vás otáže. Přejete-li si něčeho, tu dříve slušně *poproste* a za každý dárek nebo službu uctivě *poděkujte!* — Jak krásným vzorem jest nám Pán Ježíš, který chtěje kdysi z lodičky učiti zástupy, prosil sv. Petra, aby od břehu odrazil, ačkoliv mu to mohl přímo poručiti. — I na to nezapomeňte, milé dítky, abyste na ulici staršímu člověku vždy s cesty nebo s chodníku se *vyhnuly* a lepší cestu jemu postoupily. Takovýchto úkonů zdvořilosti neměl by nikdo z vás opomíjeti, třebas by se mu i zdály nepatrné nebo snad zbytečné. Vždyť i Písmo svaté vybízí nás ústy sv. Pavla ku slušnosti a zdvořilosti: *Láskou bratrskou vespolek se milujte*, **uctivostí** *se vespolek předcházejte.* Řím. 12, 10.

A věru nechybí nikdo z vás, kdo vždy zdvořilým bude, naopak přesvědčí se brzy, kterak mu *prospěje zdvořilost taková!*

2. Lidé posuzují dítě, žáka, často jenom dle zevnějšího chování. Vidí-li, že ani slušně nepozdraví, anebo pozorují-li, že ani ukloniti se nedovede, nazvou jej hned nemotorným, hloupým a pohrdají takovým dítětem, i kdyby jinak hodné bylo. Ovšem nesmí člověk vždy lidských řečí a soudů dbáti, neboť nejlepšími soudci jsou nám Bůh a naše svědomí, a jestli tito nás chválí, nemusíme se nikoho strachovati; nicméně však kdo mezi lidmi chce žíti, nesmí též úsudkem a přízní lidskou pohrdati, neboť neví, kdy koho bude potřebovati. Nejsnadnější pak prostředek ku získání přízně a lásky lidí jest zdvořilost. *Zdvořilé dítě každý miluje*, každý je chválí a ochotně v jeho potřebách *mu pomáhá.*

Zdvořilý nemusí se též obávati urážek, pohanění a nevlídného jednání, neboť lidé obyčejně dle zásluhy každému splácejí: zdvořilost vlídností a nezdvořilost hrubostí.

Neslyšely jste příběhu o Jiříkovi, který neznal ozvěny? Nuže, povím vám jej!

Jiříček pobíhal na louce před lesem. Rozjařen vykřikl si najednou: Hej, hop! a hned ozvalo se též v blízkém lese: Hej, hop! Chlapec se zarazil a volá: Kdo to? a z lesa rovněž se ozývá: Kdo to? I rozhněval se Jiříček a mrzutě zvolal: Hlupáku! a z lesa také zavzní hlas: Hlupáku! Tím byl chlapec ještě více pohněván, i nadával pořád hůře do lesa a hle, všecka ta nepěkná slova věrně se k němu zase vracela. Tu již nezdržel se Jiřík a běžel do lesa, hledaje tam všude toho opovážlivce, který se mu posmíval. Když však nikoho nenalezl, běžel domů a s pláčem žaloval své matince, že se nějaký zlý chlapec v lese schoval a jemu se posmíval. Ale matka pravila: „Tentokrát žaloval jsi sám na sebe, neboť z lesa neslyšel jsi ničeho, nežli svá slova. Kdybys byl přívětivá slova do lesa volal, byl bys též přívětivá slova zaslechl. Pamatuj si: Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

Pamatujte si vy, milé dítky, dobře tato slova: Vězte, že jenom zdvořilým a slušným chováním *pojistíte si vzájemnou vlídnost a lásku všech lidí.* Amen. E. Cívka.

Neděle III. po Sv. Duchu.

I.

V té době, když Pán Ježíš veřejně učil, byla poddána země židovská Římanům. Římané ustanovili ve všech krajinách muže, kteří vybírali pro ně od židů mýto a daně, výběrčí tito zvali se publikáni. Publikáni byli u židů u veliké nenávisti dílem proto, že vybírali větší dávky, než bylo určeno a tak lidi klamali, dílem i proto, že židé považujíce se za národ vyvolený, vůbec neradi daně platili. —

Pán Ježíš vyučoval a kázal tak přívětivě a důtklivě, že i mnozí publikáni a hříšníci k Němu přicházeli a rádi Jeho kázání poslouchali. Božský Spasitel, který proto přišel na svět, aby hříšníky ku polepšení a napravení přivedl, radoval se z toho, mluvil s nimi laskavě, ano i do jejich příbytků zavítal.

Takové laskavé zacházení Pána Ježíše s publikány nelíbilo se však fariseům, kteří z přepjaté domýšlivosti a pýchy se domnívali, že by již pohledem nebo dotknutím takového člověka se poskvrnili. Proto, — jak nám vypravuje sv. evangelium, — reptali proti Pánu Ježíši, řkouce: *Tento přijímá hříšníky a jí s nimi.* — Tím chtěli říci: Jenom hříšníci libují si ve společnosti hříšníků, ale lidé spravedliví štítí se bedlivě všeho zacházení s nimi, proto nemůže býti tento Ježíš zaslíbeným Mesiášem, když s tak velikými hříšníky obcuje.

Jak nespravedlivě a nešetrně posuzovali tito fariseové Pána Ježíše! Neboť jako dobře jedná lékař, když přijímá nemocné, mluví s nimi a radí jim, kterými prostředky by mohli zdraví nabýti, tak dobře jednal i Pán Ježíš! On zajisté proto přijímal hříšníky, aby je napomenul, aby je povzbudil ku polepšení, jakož i aby jim prostředky udal, kterými by mohli viny své napraviti a s Bohem se smířiti.

Jak blahodárně působila laskavost Pána Ježíše na hříšníky dokazuje nám jasně příběh, který v jiném evangelium se vypravuje, příběh o publikánu Zacheovi. Zacheus z radosti nad tím, že Pán Ježíš do jeho domu zavítal, slíbil hned polepšení a napravení svých vin slovy: *Pane, polovici statku svého dám chudým, a oklamal-li jsem koho, nahradím čtvernásobně!*

Není-li pak takové jednání Pána Ježíše poučením i pro vás, moji drazí, abyste *k těm, kteří pochybili, laskavě se měli* a jimi nepohrdali? Každý člověk chybě některé jest podroben; proto, proviní-li se váš druh nebo spolužák něčím na př. ve škole nebo ve hře, jest spravedlivo a slušno, aby se mu jiný vysmíval, aby se od něho s odporem odvracel? Nikoliv, spíše k takovému laskavě se chovejte, vlídně ho napomeňte a tím zajisté ku jeho polepšení přispějete.

Když svatý František Salesský se svými druhy si hrával, přihodilo se často, že hoši špatně vychovaní zakleli nebo jinak řečí

pochybili. Zbožný František se s hochy nehašteřil, nýbrž mírně a vážně jich napomenul a prosil, aby na své řeči lepší pozor měli. Takovým vlídným napomenutím zabránil mnohému hříchu. Ano sv. František pouhou přítomností svou při hře tak mocně působil, že spolužáci jeho nedopouštěli se ničeho špatného. Když ho spatřili přicházeti, šeptali hned mezi sebou: Ticho, ticho, buďme hodni, světec se blíží. I přestaly hned všechny hádky a různice, jakož i lehkomyslné a špatné řeči.

Hle, jak dobře působí laskavé chování se k chybujícím a vlídná jich napomenutí! Často jediným přívětivým pohledem anebo dobrým slovem lze takového provinilce získati a ku polepšení jeho přispěti.

II.

Aby poučil Pán Ježíš farisey, že špatně jednají, když publikány a vůbec hříšníky odsuzují nebo jimi pohrdají a aby dokázal, že jenom z dobrého úmyslu jich vyhledává, vypravoval Pán Ježíš *dvé podobenství*, jedno ze života pastýřského a druhé ze života domácího.

V prvním podobenství přirovnává Pán Ježíš *hříšníka ku ovci zbloudilé*, ztracené, kterou pastýř bedlivě hledá, a když ji nalezne, více se raduje z ní, než z devadesáti devíti ostatních; v druhém podobenství přirovnává zase hříšníka ku *ztracenému penízi*, kterého žena šetrná s pilností hledá tak dlouho, až jej nalezne a z nálezu jeho více se raduje, než z peněz ostatních. A k tomu dokládá Pán Ježíš: Pravímť vám, že tak bude radost v nebi nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými. — Tato slova Pána Ježíše znamenají: Jako člověk naleznuv věc ztracenou raduje se z ní více nežli z ostatních, které jsou v bezpečnosti, takovou zvláštní a velikou radost mají Bůh i andělé v nebi nad obrácením a polepšením hříšníka.

V podobenství o ztracené ovci i pro vás, moji drazí, skryto jest vážné napomenutí! — Zkoumejme jenom, z které pak *příčiny ztratí se ovce ze stáda čili zbloudí z pravé cesty?*

Někdy zlý člověk láká ovci k sobě, vábí ji lichotivými slovy nebo nabízí jí lepší potravu a ovce uvěří jemu, odloučí se od ostatních, následuje svého vůdce a přichází tak v záhubu. Jindy zase i některá ovečka příliš mlsná touží po nějaké lepší pastvě, chutnější trávě a proto odloučí se od ostatních, zaběhne na neznámé výšiny a tak sejde s cesty pravé a záhubu si připraví.

A jako ovce tak i mnohý žák zbloudí s pravé cesty, dá se svésti od svých povinností lákáním, vábením svého soudruha, který také lichotivými slovy jej přemlouvá ke hříchu a vychvaluje mu nedbalost, lež, krádež aneb jiné hříchy. Poslouchá-li se zálibou takového soudruha špatného a uposlechne-li hlasu jeho poprve, pak nabývá on stále větší moci nad ním, vede ho dál a dále na cestě špatné, až takový žák úplně s pravé cesty zbloudí, čili špatným jako jeho svůdce se stane. A jako u některé ovce přílišná mlsnost, dychtivost po zvláštní nějaké pastvě bývá příčinou její záhuby,

tak i mnohého žáka přílišná touha vše míti, všecko viděti nebo slyšeti přivádí často v záhubu. Takový, který nedovede si ničeho odepříti, který, když pokušitel volá: Jen jdi tam, jenom přečti si tu knihu, aneb vezmi si to, podívej se na to, nedovede se přemoci, takový ovšem snadno zbloudí s cesty pravé a v záhubu sebe uvádí!

Pravdivá jsou zajisté slova Písma svatého: „Kdo miluje nebezpečenství, zahyne v něm. Sir. 3, 27.; t. j. kdo svévolně v pokušení se vydává, neubrání se hříchu.

Milé dítky! Blíží se konec roku školního, konec práce, ale také čas účtů! Komu však svědomí dnes vytýká, že podobá se ovci zbloudilé, komu výčitky činí, že i ve škole nepozorností a nedbalostí s pravé cesty sešel, ať slyší aspoň dnes varovný hlas můj, ať umíní si, že napne všechny síly své, aby co možno jest, ješte napravil a na pravou cestu se navrátil.

A věřte, že jako raduje se pastýř z nálezu ovce ztracené, tak i my radovati se budeme z polepšení žáka takového a s námi radovati se budou i Bůh a andělé v nebesích. Amen. E. Cívka.

Neděle IV. po Sv. Duchu.

Za pěkného jarního jitra vyšel si Šimon, stařičký hospodář, na pole, aby zaséval pšenici. Slunce vystoupilo již nad obzor a teplé jeho paprsky budily ze sna něžné kvítky, jimiž stráně i meze byly ozdobeny. Milo a klidno bylo v přírodě, jenom ten malý skřivánek v nedohledné výši velebil zpěvem svým nebes Pána. Stařičký hospodář vesele započal svou práci a obratně rozsíval zrnka v úrodnou půdu. Když došel až ku konci pole svého, setkal se se svým sousedem, mladým ještě hospodářem, který oráním půdu ku setí připravoval. I otázal se mladý hospodář stařičkého rolníka: „Povězte mi, zkušený příteli, co mám činiti, aby život můj vašemu se podobal, abych došel též tak veselého a spokojeného stáří jako vy“? Na to odpověděl stařičký rolník, ukazuje rukou k nebi: „Milý synu, vidíš tam vysoko vznášeti se malého skřivánka? On sám odpovídá na tvou otázku. Hle, on nejprve na zemi žije, dole potravu si hledá, ale pak vznáší se k nebesům a zpěvem Tvůrce svého chválí. Tak, milý synu, každému člověku zde na zemi jest práce vykázána, a té práce má se člověk s radostí uchopiti a ji horlivě konati. Od země však, od práce své má často ducha svého povznésti k nebesům a nábožně se modliti, neboť posila a požehnání přichází od Boha. — Tak jednej i ty a v práci a modlitbě poplyne tobě vesele život tvůj a ty veselého stáří se dočkáš.“

Moudře zajisté pravil mladému starý hospodář, neboť jenom *vytrvalá práce a zbožná modlitba* zjedná člověku spokojenost a požehnání.

I.

Pane, celou noc pracovavše nic jsme nepopadli, řekl sv. Petr k Pánu Ježíši, *ale k slovu Tvému rozestru síť.* — Hle, sv. Petr a jeho soudruzi po celou noc horlivě pracovali a neodpočinuvše si ještě, opět do práce se dávají.

I vy, dítky drahé, ku práci jste povolány, i vy již v mládí svém rády máte pracovati. Mnohé z vás opravdu rády se učí, rádi své povinnosti konají, některé však práci jenom za obtíž a břemeno považují. — Abyste všechny nejen nyní ale i později rády pracovaly, vyložím vám dnes, *kterak práce člověka ctí a kterak mu prospívá.*

1. Pán Bůh každému tvoru zde na světě vykázal jistý cíl, jistý úkol. A který úkol vykázal Bůh člověku, tomu tvoru nejpřednějšímu? *Člověk stvořen jest ku práci a pták k létání*, odpovídá na tuto otázku Písmo Sv. Job 5, 7. Již v ráji po spáchaném hříchu řekl Bůh k Adamovi: „V potu tváři budeš jísti chléb svůj, dokud nenavrátíš se do země, z které vzat jsi. Mojž. 3, 19. — Ano práce jest tedy úkolem naším, proto jsme na světě, abychom pracovali. A jest práce pro člověka úkolem ponižujícím nebo nečestným? Ó nikoliv! *Práce člověka ctí*, prací ukazuje zajisté člověk, že jest *pánem přírody.*

Bůh stvořil zemi a obohatil ji mnohými dary. Člověk prací tuto zemi vzdělává, zvířata sobě podmaňuje a jich ku své službě užívá. Bůh stvořil zákony a síly přírodní, ale člověk prací svou, přemýšlením poznává jejich účinky, podrobuje je vůli své a používá jich ku svému a bližního prospěchu. Bez práce nebylo by železnic, telegrafů a jiných vynálezů, bez práce nebylo by mnohých úrodných polí a výborných pastvin, které jenom namáhavým vzděláním neúrodných skalisk a strání, aneb vysušením škodlivých močálů povstaly.

Jak ctihodný jest tedy člověk v práci své!

2. Než práce je člověku nejen ke cti ale i *ku prospěchu.* — Tažme se: Čím pak vydělává si člověk, čeho potřebuje k zachování života? Tažme se: Čím udržuje se tělo v síle a pružnosti, čím bystří se rozum a vůle v dobrém se posiluje? A odpověď zní: Především prací. — Ano práce jest i nejlepším prostředkem k zahnání myšlének hříšných, k zapuzení pokušení mnohých.

Dobrou radu dal jistý vychovatel svému svěřenci: Chceš-li uchrániti srdce své od těžkých hříchů, střež se zlých společníků a dlouhé chvíle, zahálky. Hleď stále užitečně se zaměstnávati, pak neupadneš tak snadno v záhubu. — Jistě každý z vás zkusil již sám blahodárné účinky práce! Ať jenom si vzpomene, s jakou radostí a s jakým klidem ubíral se večer k odpočinku, když po celý den bedlivě pracoval, když ani hodiny zahálkou nepromarnil.

Hle, takovou útěchu a odměnu poskytuje práce již v mládí; čím více prospěje vám v době budoucí ve věku dospělém! — Dobře si však pamatujte, — že kdo chce úplně zakusiti sladké ovoce práce, musí býti v práci své vždy *vytrvalý.*

Pozorujte malou včelku! Včela poletuje hbitě od květiny ku květině, od rána do večera, sbírá sladkou šťávu, ani minutu neprozahálí. Ona koná práci svou nejenom ráno, když chladný větřík věje, ale i v poledne, když palčivé vedro přírodu tísní, ona pracuje pilně nejen když slunce z oblohy září, ale i když obloha mraky je pokryta. Tak vytrvale konejte i vy práci svou! Plňte své povinnosti nejenom někdy, kdy se vám líbí, ale plňte je vždycky, nedbejte ani nechuti, ani obtíží, horka či zimy, které by vaší práci bránily!

II.

Chcete-li však, aby dílo vaše vždycky se vám dobře dařilo, pak ještě něčeho jest potřebí. Jako ten malý skřivánek od země, od práce své vzhůru k nebesům se vznáší, tak i vy při práci své *zaleťte často duchem svým k Bohu, od Něhož plyne požehnání.*

Pohleďte na sv. apoštoly! Celou noc pracovali a přece ničeho nechytili. Proč? Poněvadž Bůh nežehnal práci jejich. Sotva však na rozkaz Pána Ježíše sítě spustili, zabrnuli takové množství ryb, že se trhala síť jejich. Spasitel žehná a již daří se práce.

Snad i mnohý z vás pracoval někdy pilně, učil se horlivě, a přece nemohl se naučiti, nemohl práci dokonati. Víte proč? Poněvadž neprosil Boha za pomoc, za požehnání.

Když v létě slunce praží a vše vysušuje, zalévají horlivě zahradníci všechny květiny. Ale sebe pilnější zalévání málo pomáhá, květiny málo rostou, málo prospívají. Tu spustí se v noci mírný úrodný déšť, aj, jak líbeznou vůni vydechují hned všechny květiny, jakou svěží zelení se třpytí a jak rychle rostou a se rozvíjejí! — Hle, takovým deštěm úrodným jest i naší práci požehnání Boží. Bez Božího požehnání marné jest zajisté všecko naše namáhání.

Spojte tedy, moji drazí, vždycky práci svou s nábožnou modlitbou, podaří se vám každá práce vaše. Amen.

Listy vědecké.

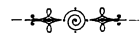

O pádu prvních rodičů.

Apologeticky uvažuje Ph. Dr. Eug. Kadeřávek, professor fak. th. na české universitě.

(Pokračování.)

Zkouška prvních rodičů skončila hříchem. (I. Mojž. 3, 1—6.) Zpráva Mojžíšova o hříchu prvních rodičů není toliko symbolická, jakoby si Mojžíš toliko byl vymyslil příklad o hadu a jablku, aby na něm znázornil způsob, jakým první hřích vznikl a jakým každý vůbec hřích následující vzniká, nýbrž je také historická. Neboť 1. vypravuje Mojžíš, co se přihodilo před hříchem a po hříchu, jako skutečné události, aniž dává nějak na srozuměnou, že by allegoricky mluvil o pádu prvních rodičů. Naopak tento pád úzce souvisí s historickým vypravováním o životu prvních rodičů celým a proto musí býti historický. 2. Lidem velice na tom záleželo, aby zvěděli nejen, že se provinili první rodiče, ale také, jak; a tu by pouhá allegorie nestačila. 3. Písmo svaté považuje zprávu Mojžíšovu za skutečnou událost porovnávajíc moudrost a ovoce spravedlivého se stromem života (Přísl. 3. 18; 11, 30.), řkouc, že had svedl Evu chytrostí svou (2. Kor. 11, 3.) že Adam nebyl sveden ale žena svedena jsouc byla v přestoupení (I. Tim. 2, 14). 4. Tradice synagogy a církve křesťanské potvrzují historický ráz zprávy Mojžíšovy.

Co říká rozum této historické zprávě Mojžíšově?

Zkouška, kterou podstoupiti měli první rodiče, jinak nemohla se vykonati, leč pokušením, jež by je k tomu přimělo, aby se rozhodli buď pro Boha anebo proti Bohu. Toto pokušení přišlo na ně zevně. Ovšem naprosto potřebí nebylo, aby přišlo zevně, poněvadž může člověk jsa tvorem konečným nakloniti se sám sebou ke hříchu; ale vztažně potřebí bylo, uvážíme-li, že prvotní spravedlnost bránila zlé žádostivosti, že z nitra nemohlo býti špatně působeno na fantasii, že podle své přirozenosti člověk závisí na jiných tvorech, že pokušení zevně,ší mohlo zvýšiti zásluhu prvních rodičů anebo

zmírniti jejich vinu. Pokušitelem musila býti osoba, tedy pouhý duch, poněvadž jiné osoby stvořené nebylo, a to zlý, jenž Boha nenávidí, člověku závidí, na zlu samém zalíbení má. Zlý duch působiti musil zevně na člověka, poněvadž nitro lidské Bohu zcela náležející nebylo mu přístupno, poněvadž jinak nemohl působiti na fantasii a smyslnou žádostivost. Zevně působiti mohl jenom skrze nějaké těleso; což jemu nemožno není, uvážíme-li, že panuje v přírodě zákon, aby nižším tvorem vládl vyšší. Že zvolil hada, aby z něho mluvil, stalo se s dopuštěním Božím. Mojžíš mluvě o hadu pokoušejícím nemíní hada sama, nýbrž zlého ducha z hada mluvícího; což vysvítá ze souvislosti celé události a z jiných míst písma svatého, kde se praví, že ďábel prvního člověka svedl k hříchu, ku př.: „Závistí ďábla přišla smrt na okršlek zemský“. (Moudr. 2, 24). V tradici židovské nazývá se ďábel starým hadem. Také Kristus Pán praví: „Vy z otce ďábla jste, a žádosti otce svého chcete činiti. Ten byl vražedníkem od počátku a nestál v pravdě; neboť pravdy v něm není; když mluví lež, z vlastního mluví, neboť jest lhář a otec lži“. (Jan 8, 44.) Svatý Jan píše (Zjev. 12, 9.): „Had starý, jenž slove ďábel a satanáš, který svádí všecken okršlek zemský“. V církvi katolické vůbec pokládá se ďábel pokušitelem prvních rodičů.

Eva hlasem pokušitelovým jsouc překvapena, pozornost svou k hadu obrátila; vědouc, že had nemluví, poznala, že se to děje nadpřirozeně, že jenom zlý duch tázati se mohl: „Proč přikázal vám Bůh, abyste nejedli z každého dřeva rajského?“

I mohla se ubrániti vlivu jeho, kdyby dobrovolně nebyla sluchu popřála hlasu pokušitelovu, kdyby se byla od něho odvrátila jemu ani neodpovídajíc. Ale Eva, když ji samu, Adama slabší, ďábel otázkou svou pobádal, by pochybovala o spravedlnosti zákazu Božího, tento zákaz dvojsmyslně zveličiv, dala se s ním do řeči, opravila otázku a jmenovala důvod zákazu dávajíc na srozuměnou, že ten zákaz následkem otázky ďáblovy zdál se jí býti tvrdým a účinek neposlušnosti ku pravdě podobným, ne jistotným, aniž tak hrozným, jak Bůh naznačil. Zároveň přiměl Evu pokušitel, aby si byla vědoma zákazu Božího a nemohla se vymlouvati zapomenutím. Když tedy Eva pochybovala o spravedlnosti a pravdivosti Boží, osmělil se ďábel více a tvrdil, že nezemrou, ano že budou rovnými Bohu, okusí-li ovoce zapovězeného. Předpovídal jim, že na Bohu nezávisíce z vlastního vědomí určovati budou, co jest dobré a zlé, co dobrého a zlého je stihne, že budou ze své moci stanoviti, co mají činiti a čeho opomíjeti, aby si zjednali sami blaženost. Hleděl Evu svésti, aby zatoužila na Bohu nezáviseti, Jemu se podobati vševědoucností, absolutnou svobodou a blažeností, aby toho dosáhla požíváním ovoce, jež prý jim Bůh zakázal ze závisti a nepřízně. Eva mohla poznati zlobu a prolhanost pokušitelovu; než poznání od ďábla předpověděné a nezávislost ji lákala; pyšné této snaze povolila. A tu když ona se vzdalovala od Boha, vzdálil Bůh od ní svou milost. I zatemnil se rozum její, slábla vůle její. Pýcha a nevěra k Bohu provázeny byly smyslnou žá-

dostí zlou. Neboť objevil se jí strom, na který dříve sotva pohlédla, dobrým a krásným; tato představa smyslná provázena byla žádostí, o které posud nevěděla; i podlehla vůle seslabená této žádosti smyslné, zákazu neposlušně se protivila a učinila, že hřích byl spáchán také činem zevnějším, požitím ovoce. A jako had Evu svedl, tak svedla Eva Adama.

Hřích prvních rodičů byl těžký, smrtelný, uvážíme-li, že tu šlo o setrvání ve stavu nadpřirozené dokonalosti a blaženosti a o potomky, že bylo hrozeno trestem smrti, že zákon byl přestoupen zcela vědomě a svobodně, že první rodiče se těšili z velikých darů přirozených, nadpřirozených a kromě přirozených, že přikázání nemohlo býti mírnější, že uražen byl Bůh, pán jejich nejvyšší a dobrodinec nejlaskavější, že hřích záležel v nevěře, pýše, neposlušnosti a smyslné žádosti nezřízené. Byl však lehčí než u pouhých duchů, poněvadž jejich poznání nebylo tak dokonalé, jako pouhých duchů, a poněvadž byli svedeni.

Že poznali první rodiče svůj hřích, dali na jevo studem pohlavním, jenž jest následkem hříchu a jenž má také brániti před hříchem, dále útěkem, kterým Boha se stranili, konečně vynuceným přiznáním a omlouváním sebe.

Pád prvních rodičů jak atheista Voltaire přiznává, základem jest theologie skoro všech národů starých, kteří ve svých mythech hlásají, že na počátku žili lidé nevinni a blaženi smrti neznajíce, že skrze ženu vznikla všecka zla, jimiž se trápí pokolení lidské, ba i smrt. Ovšem tradice pohanské nemají rázu všeobecného, jako zpráva Mojžíšova, nýbrž týkají se jisté země; přece však pohané nezapomněli na onen kraj země, odkud přišli jako na př. Prometheus, jenž při prvním pádu má účastenství hlavní, jest prvním Řekem, ale matku má Asii; poněvadž Řekové přišli z Asie. Lokalisováním, k němuž přistupovala upomínka na společné východiště všech národů, nemohly nebýti tradice značně změněny, rozmanitě zabarveny a spojeny, tak že na př. u některých národů jeví se první člověk stvořitelem, hřešícím Adamem a patriarchou potopním. Za druhé první člověk byl od pohanů rozmnožen a na všecky první lidi, kteří se také prokazují prvními bohy a otci všech bytostí, se vztahuje tradice o prvotní blaženosti a prvním hříchu, tak že sám první bůh a otec všech bohů zbaven byl své blaženosti, pozbyl svého panství, řecký Kronos, že stvořitel lidí, Brahma, stvořením lidí čili splozením do hříchu padl a za trest na dlouhé časy do podsvětí uvržen byl; v mythech jednoho národa pád prvních rodičů rozmanitě se opakuje. Za třetí tradice o pádu změny doznaly, jelikož za první hřích bylo pokládáno pohlavní spojení, jelikož hmota byla považována hříšnou, tak že hřích záležel v ponoření se ducha do hmoty a pád lidí spojen byl s pádem pouhých duchů. Za čtvrté co se stalo v životě prvních rodičů, rozděleno jest na více věků, ve kterých znenáhla pokolení lidské se kazilo na př. na čtvero.

Porovnáme-li tradice pohanské se zprávou Mojžíšovou, jest nám vyznati, že tato prostě a pravdivě, jak toho vyžaduje theo-

logie filosofická, psychologie a ethika filosofická, nám vše líčí způsobem, jaký se zamlouvá rozumu lidskému, a že ony, ačkoli bubří bajkami rozmanitými, nerozumnými a nechutnými, přece chovají v sobě jádro pravdy, jež vyhledati lze, vycházíme-li od zprávy Mojžíšovy.

Než netoliko v celku shledáváme zprávu Mojžíšovu o pádu prvních rodičů mythologiemi pohanskými potvrzenou, ale i rysy jednotlivými. Neboť mythologie pohanské znají zlého ducha, jenž svedl, znají hada, znají ženu, která první svedena byvši, muže svedla, znají jablko, jehož požitím pád se stal, znají smyslnou žádostivost, jež pádem se vzbouřila proti rozumu, znají stud, kterým pád byl provázen. Posvátné písmo indické, „Rig-Veda“, zná strom „Soma“, který ztracenou nesmrtelnost vrací; v posvátném písmě perském, „Avestě“ čteme o stromu „Haoma“ věci podobné; v asyrských památkách se vyobrazuje 1. strom od cherubů střežený, 2. strom s mužem a ženou, za kterou jest had. Není-li to strom života a strom poznání dobrého a zlého? Nejsou-li to okolnosti pádu od Mojžíše líčeného? Had jest u Parsů prvním tvorem, skrze který Ahriman říši Ormuzdovu kazí; ba v podobě hada jeví se Ahriman sám a také hadem se nazývá. U Indů a Feničanů jest had symbolem duše světové. U Řeků hubil Python, strašný drak, lidi. Mexičané ctili ženu s hadem. Sbírka mythů germanských, Edda představuje nám strašného syna Loke-ova jako hada, jenž zemi objímá. Také ve slovanském bájesloví jest had symbolem zlého principu. Arci blud, jenž apologetika vykládá, líčíc, jak pohanství modloslužebné vzniklo, přiměl pohany k tomu, že měli hada za dobrou bytost, lidem štěstí přinášející, jako za našich časů Schiller a Kant, bloudíce, nazývají prvotní hřích pokrokem na dráze vzdělanosti lidské. Že hada pokládali pohané za symbol plodnosti, souvisí s pádem prvních rodičů.

Proto praví sám Proudhon atheista: „Učení o prvotním pádu spočívá na souhlase pokolení lidského, je tedy víry naší velice hodno.“ (Dokončení.)

Východní liturgie mešní.

Píše Dr. Jaroslav Sedláček, suppl. professor české university.

(Pokračování.)

IV. Rozbor obou hlavních liturgií východních.

A) Obětování.

Řecký kněz jde, když se byl oblekl v místě oltáře (sakristie v našem smyslu u Řeků není), s jáhnem ku stolku či tak zvané *prothesi* (předložení). Jest to malý stůl, který stojí v pravo od oltáře (na naší straně evangelia), tam jsou připraveny obřadné nádoby a hostie z kvašeného chleba či prosfory. Každá prosfora sestává ze dvou dílů, na hořejší části křížem označené jsou vytla-

čeny písmeny: I C (Ježíš) X P (Kristus) N H K A (vítězí). Umytím rukou začíná příprava či *proskomedia*, v níž připravuje obětní chléb mnohými modlitbami a obřady ku obětování. Jáhen vyzve kněze především, aby vyslovil požehnání, které zní: „Buď chválen Bůh náš ustavičně, nyní i vždycky až na věky věkův.“ Po té vezme kněz prosforu a když učinil nad ní kopím tři kříže a čtyřikráte do ní bodl, rozdělí ji ve čtyři části při slovech: „Beránek Boží, jenž nese hříchy světa“, obětuje se (zabíjí se) pro život a pro spásu světa“. Jáhen vlévá do poteria (kalicha) víno a vodu a kněz rozřezav několik jiných chlebův (i pět), seřadí jednotlivé části jich na paténě kol obětního chleba; ty části v modlitbách obětuje ku cti a slávě Rodičky Boží, sv. Jana Křt., sv. Petra a Pavla, sv. Basilia a j. svatých, pak za císaře, za patriarchu, za ty, za něž se zvláště modliti chce, konečně za zemřelé a za sebe. Podobně i jáhen obětuje po něm. Vloživ kadidlo do kadidelnice, okuřuje asteriscus, který je nad připravenými částkami chleba, obě pokrývky a i prothesi a modlí se obětování.

Syrové jdou v obyčejném rouše svém ihned k oltáři. V syrských chrámech nalezneme jen málo oltářů pevných, většina jich jsou oltáře přenosné, sestávající z dřevěné neb kamenné desky, kteráž byla biskupem posvěcena a zove se tablithá. Antiochenští patriarchové dovolovali, by se v nedostatku posvěcené desky podložil pod paténu a pod kalich list z knihy Evangelií, ano ruce jáhnovy mohly v nutném případě nahraditi svěcený oltář.

Jáhen podá syrskému knězi hostii a ten rozlomiv ji na několik částí, položí ji na misku, okuřuje řka: „Jako beránek k zabití byl veden, a jako ovce před střihajícím ji oněměl aniž otevřel úst svých“ a hned obětuje. Do kalicha, do něhož někdy již dříve bylo vlito maličko vody, nalévá víno a dí: „Pán náš, Ježíš Kristus byl v Jerusalémě na dřevě mezi dvěma lotry ukřižován a vytekly z Něho krev a voda atd.“

Hostie Syrův jest též z kvašeného chleba, vytlačenými čarami je rozdělena na dvanáct dílů s jednotlivými křížky a jest předepsáno, aby byla pečena vždy téhož dne kdy se mše svatá slouží. Arménové brávali ku sv. oběti až do XII. století kvašený chléb, od té doby mají však spolu s Maronity azyma. Chaldejští počali nedávno bráti hostie z kvašeného chleba, ač se dříve s námi shodovali. Důvody, pro něž béřou kvašený chléb, jsou po většině legendární, že na př. sv. apoštolové tak první sv. oběť svou přinášeli a j.; někteří přibírají ku pečení hostií svých i sůl a olej.

Víno bylo vždy mícháno s vodou; jediní Arménové v tom činí výjimku. Syrové nalévají tolik vody, co jest vina, katoličtí ale dávají jen maličko vody.

Syrský kněz pokryv nyní posvátné nádoby, odchází od oltáře a *obléká* se v *liturgická roucha*. Vraceje se líbá stupeň oltáře, odkrývá sv. částky a koná modlitby, jež se poněkud více liší od řeckých. Při druhé modlitbě drží levou rukou paténu, pravou kalich a skříživ ruce modlí se, vzpomíná na všechna tajemství života Páně, připomíná i prvních rodičů Adama a Evy, Panny Marie, pak

svatých a světic Božích, přítomných, zesnulých, dobrodinců chrámu, onoho, za kterého obětovati míní; jméno tohoto a jména rodičů svých třikráte opakuje.

U Arménů vyznává kněz oděn v posvátná roucha před oltářem své hříchy skorem tak jako u nás; u Chaldejských též, poněvadž jich obětování následuje až po evangeliu. (V latinském obřadu Dominikánů obětuje se též na začátku mše sv. jako u Řeků).

Pravá liturgie začíná u Řeků krátkými obřady a modlitbami až po obětování a po okuřování; u Syrů až po vyznání víry modlitbou za pokoj; podobně i u Chaldejských, u Koptů a u Abyssinských.

Při tichých modlitbách kněze zpívá na východě chor (sbor) či, jak jej starý ritus Cařihr., Syr., Chald., Mar. a Kopt. zove — lid, laos —, různé zpěvy, hymny (u Syrů písně sv. Jakuba, sv. Efréma a j.); teprve *ekfonesis* (závěrek) modliteb zpívá kněz hlasitě.

V *liturgii sv. Jana Zl.* modlí se celebrující kněz tichou modlitbu, jež začíná slovy: „O Theos, o Theos hemon“ (Bože, Bože náš); po té vyzývá jej jáhen, aby požehnal (tolik, co naše: Jube Domne benedicere). Při následujícím okuřování kadidlem modlí se jáhen 50. žalm (Smiluj se nade mnou), okuřuje oltář, pak obraz Rod. Boží, kněžstvo, duchovní a lid. U Koptů obchází kněz s kadidelnicí a okuřuje patriarchu dí: Bůh zachovejž život Otce našeho arcipastýře . . . Zachovejž nám Ho mnohá leta a dny pokojné; Nechť potře nepřátely Jeho všechny rychle pod nohama Jeho. K archimandritovi pravil: O požehnání tě prosím, Otče můj, hegumene . . . vzpomeň na mne v modlitbách; „zachovejž Ho v míru a v dokonalosti“; hegumenos jemu odpověděl: Hospodin zachovejž kněžství tvé, jako Melchisedechovo, Aaronovo, Zachar. a Simeonovo, kněží Boha nejvyššího. Při této obchůzce se věřící jeho modlitbám doporučovali, hříchy své všeobecnými slovy vyznávavše a byli toho klamného mínění, že požehnáním a slovy kněze při okuřování pronešenými hříchy již jsou odpuštěny a proto přijímali, aniž by se dříve zpovídali. Proto zavládl obyčej, že lid při okuřování po častém volání: Kyrie elejson! (Pane, smiluj se!) přidával ještě: „Přijmi, Pane, toto kadidlo, jež se Ti knězem obětuje za naše hříchy a každý v duchu vzpomínav na hříchy a vyznání jen duchovní učiniv sebe za očistěna pokládal. Ano, někteří zapalovali si kadidlo i doma bez přísluhy kněžské a vyznávali před tím kouřem Bohu své viny a mínili, že všemu učinili zadost. To vše byla ovšem pověra.

Po okuřování připravují se ku čtení sv. evangelia. Kněz řecký políbí evangelium, jáhen oltář a když byl kněze za přímluvu prosil, vyjde pravými dveřmi *ikonostase*[1]) před lid a modlí se:

---

*) Ikonostas jest prkenná stěna dělící oltářní místnost od chrámu, která bývá ozdobena vzácnými obrazy a mívá troje dvéře. Prostředním vchodem, tak zvaným „svatým“, může vcházeti jen jáhen neb vyšší duchovní k oltáři. Jižní či pravé dvéře zovou se dvéře „diakonika“

„Pane, otevři ústa má a rtové moji slávu Tvou hlásati budou.“ Záslona posvátných dveří ikonostasu se odhrne a počíná svatá liturgie.

Z oboru právního.

Kongrua před cís. král. říšským soudem.

Právní zásady říš. soudu o nároku kongruovém.

(Pokračování).

7. (112)

Die Beurtheilung, ob ein katholischer Seelsorger betreffs der Bemessung der Congrua-Ergänzung *als ein selbstständiger Seelsorger* anzusehen sei, hängt *ausschliessend* davon ab, ob auf *dessen Person* die im zweiten Alinea des § 1 des Congruagesetzes festgesetzten Merkmale zutreffen. Demgemäss genügt hiezu die Anerkennung und Bestättigung von Seite des Diöcesanbischofes, dass der in Frage stehende Seelsorger die seelsorgerlichen Functionen in der vorausgesetzen Kirchengemeinde *selbstständig und ohne Abhängigkeit von einem anderen Seelsorger* ausübt. Diese Selbstständigkeit wird weder durch den kirchlichen, noch durch den staatlichen Charakter der *Seelsorgestation* und auch dadurch nicht beeinträchtigt, dass dieser Seelsorger *ausserhalb* seiner Kirchengemeinde nur mit Zustimmung seines Pfarrers fungiren darf, und dass er Letzterem zu Ehrfurcht und Gehorsam verpflichtet ist [1]) (mit dem Beisatze, dass der Umstand, dass in einem *vor* dem Congruagesetze von 1885. ausgestellten bischöflichen Ernennungsdecrete für den Pfarrvicar einer bestimmten Kirchengemeinde nur die *damals* für einen Hilfspriester und auch für diese Seelsorgestation bestandene Congrua angewiesen worden war, keineswegs ausschliesse, dass der Diöcesanbischof diesen Seelsorger späterhin nach Massgabe der durch das Congruagesetz in Beziehung auf die Congrua-

---

po vedlejší místnosti diakonikou jmenované, kde ukládají posvátná roucha, nádoby a j. Severní vchod nižších kleriků sluje paranomarion. Na svatých dveřích jest obraz Zvěstování P. M., u spodu mezi jednotlivými dveřmi jsou obrazy Rodičky Boží, Spasitele a sv. patrona chrámu; nad těmi, v druhé řadě jsou obrazy hlavních svátků (12), uprostřed obraz večeře Páně; v třetí řadě Kristus Pán jako Nejvyšší Kněz neb Král, po stranách po šesti obrazech apoštolů; v nejvyšší řadě: uprostřed Matka Boží s dítkem, po straně proroci St. Z. se symbolickými znaky svých výroků o Messiáši.

[1]) Nálezy říšského soudu ze dne 21. dubna 1891. č. 64.; ze dne 29. října 1891. č. 192.; ze dne 19. ledna 1892. č. 3.; ze dne 2. května 1892. č. 106.; z 3. května 1892. č. 108. a 4. května 1892. č. 137.

Ergänzung neu geschaffenen Verhältnisse nunmehr als einen selbstständigen Seelsorger erklärt). [2])

8. (113.)

Die Abhängigkeit eines Pfarrvicars von einem anderen Pfarrer wird *von selbst behoben*, wenn diese Pfarre aus dem Diöcesanverbande ausgeschieden wird und das in diesem Verbande bleibende Vicariat nicht einer anderen Pfarre unterstellt vird. [3])

9. (114.)

Der Umstand, dass die *Eheaufgebote ausser einer Vicariatskirche* auch noch *in der Pfarrkirche*, zu welcher das Vicariat ehemals als Filiale gehört hatte, erfolgen, schliesst die Selbstständigkeit des Vicariates nicht aus, wenn *die Trauungen von dem Vicariate vollzogen werden.* [4])

10. (115.)

Die *Realpfarradministratur* einer Wallfahrtskirche kann dann nicht blos als ein beneficium simplex sine cura animarum, sondern muss vielmehr als ein *Curatbeneficium mit Seelsorgestation* anerkannt werden, wenn ihr stiftbrieflich die Besorgung aller seelsorgerlichen Funktionen *mit der Selbstständigkeit einer Pfarre*, wenngleich in einem noch so kleinen Umfange übertragen ist. [5])

11. (116.)

Dagegen liegt in der Ernennung eines Hilfspriesters (Cooperators) zum Vicario curaziale einer Curatie noch *keineswegs* die Ernennung zu einem *selbständigen Seelsorger*, sondern nur eine Berufung zur *provisorischen* Versehung der Curatie. Der Berufene hört daher durch eine wenngleich noch so lange Versehung dieser Curatie nicht auf, ein *Hilfspriester* zu sein. [6]) (Pokr.)

Vácslav Kocián.

---

[2]) Nález říš. soudu ze dne 5. července 1892. č. 218; ze dne 6. července 1892. č. 220.; z 8. července 1892. č. 226. a 9. července 1892. č. 228.

[3]) Nález říš. s. ze dne 29. října 1891. č. 192.

[4]) Nález říš. s. ze dne 19. ledna 1892. č. 3.

[5]) Nález říš. s. ze dne 6. července 1892. č. 220. (Viz tohoto časop. seš. 6. str. 22).

[6]) Nález říš. s. ze dne 31. října 1891. č. 203.

1. O tom, má-li počíti úřední řízení finanční prokuratury, rozhoduje cís. král. finanční ministerstvo bez všelikého pořadu instančního — 2. Finanční prokuratuře zastupovati jest duchovní ústavy a kláštery jen tehdáž, byla-li klášterní tato společenstva neboli tovaryšstva rozpuštěna nebo zrušena a je-li jmění jejich ve správě zeměpanské.

Nález správního soudu ze dne 21. září 1893. čís. 3186 o sporu řádu františkánského v Čechách s c. k. finanční prokuraturou.

V jistém sporu Františkánského řádu v Čechách šlo o rozřešení důležité otázky, zdali cís. král. finanční prokuratury jsou oprávněny a povinny ve sporech, v nichžto Františkánský řád v Čechách jest buď žalobcem anebo žalovaným, tento řád zastupovati před soudem.

V pořadě instančním, jejž jmenovaný řád nastoupil proti finanční prokuratuře, která odepřela zastupovati jej ve sporu onom, rozhodlo cís. král. finanční ministerstvo dne 29. května 1892. č. 14090 ex 1891., že finanční prokuratury ani po provisorní instrukci služební ze dne 16. února 1855. ř. z. č. 34. ani po všeobecné instrukci úřadů fiskálních ze dne 10. března 1783. (Sbírky zákonů soudních č. 124. [1]) nejsou od toho, aby zastupovaly duchovní ústavy a kláštery a že takováto klášterní společenstva neboli tovaryšstva jen tehdá některou finanční prokuraturou mají zastupována býti, když tato společenstva byla rozpuštěna nebo zrušena a když jmění jejich jest ve správě zeměpanské.

Do tohoto rozhodnutí ministerského *stěžoval si řád Františkánský* ve příčině i formálně i věcně právní soudu správnímu. — Ve příčině prvé (formální) uvádí stížnosť, že řízení bylo nedostatečným a to proto, že o rekursu, jejž podal provinciál řádu proti notě c. k. finanční prokuratury pražské ze dne 8. srpna 1890. č. 39598, odmítající zastupování řádu Františkánského, *hned rozhodlo c. k. finanční ministerstvo*, čímž strana o jednu instanci přišla, a pak že rozhodnutí cís. král. finančního ministerstva, jež přece vyneseno bylo v otázce, týkající se věci katolického kultu, vydáno bylo bez dohodnutí s cís. král. ministerstvem kultu a vyučování.

Tato formálně-právní námitka nezdála se správnímu soudu odůvodněnou. — O tom zajisté, jak počínati si, když v jednotlivých případech vzejde pochybnosť, zdali dle §§ 1. a 2. provisorní instrukce služební cís. král. finančních prokuratur ze dne 16. února 1855. ř. z. č. 34. řízení (Amtshandlung) těchto úřadů má počíti nebo nastati, zřejmě vyznačeno jest zákonné ustanovení v poslední větě § 2. citované instrukce služební.

Dle tohoto ustanovení tázati se jest (v případě takovém) praesidia finančního zemského ředitelství, jež má — aniž by samo rozhodlo — ihned vyžádati si rozhodnutí finančního ministerstva. Tímto v podobných případech sporných jenom jedno rozhodnutí, beze všeho pořadu instančního, jest stanoveno a zůstaveno toto

[1]) Gesetze und Verordnungen im Justizfache für die deutschen Staaten der österreichischen Monarchie. J. G. S.

rozhodnutí cís. král. finančnímu ministerstvu, aniž by toto ministerstvo bylo povinno v tomto případě sjednati se s některým jiným úřadem ústředním, ačkoli práva finančního ministerstva, dohodnouti se v takovémto případě napřed s některým úřadem, nikterak nelze upírat, avšak to, že úřad ten práva toho neužije nebo neprovádí v případě konkretním, nemůže býti důvodem nedostatečného řízení.

Ve příčině věcně-právní opírá stížnost nárok svůj na zastupování františkánského řádu v Čechách najmě dávnou praxí, rozhodnutími c. k. nejvyššího soudu, rozličnými rozhodnutími a dekrety dvorními, pak nálezy finančního ministerstva zvláště ze dne 13. srpna 1851. ř. z. č. 188. a ze dne 17. února 1855. ř. z. č. 34., pak všeobecnou instrukcí úřadů fiskálních v česko-rak.-německých zemích dědičných ze dne 10. března 1783. (Sbírky zákonů soudních č. 124.)

Co se týče odvolávání se na dávnou praxi, nemůže tato praxe žádného míti vlivu na rozhodnutí této otázky sporné a to proto, poněvadž, jak samo sebou zřejmo, c. k. ministerstvu finančnímu teprve tehdáž jest dán podnět zkoumati zákonnosť jednání finančních prokuratur, když zákonnosť tato stala se pochybnou (§ 2. posiední alinea provisorní instrukce služební) a když pochybnosť byla vzbuzena; — pak též proto, poněvadž množství nezákonných jednání finančních prokuratur nemůže jednání tato učiniti zákonnými, nýbrž jen zameziti, by neopakovala se budoucně; a posléze proto, poněvadž ani strany nebyly by oprávněny z takovýchto nezákonných úředních jednání finančních prokuratur vyvozovati pro sebe práva na pokračování těchto nezákonností.

Rovněž rozhodnutí cís. král nejvyššího soudu v jednotlivých případech sporných vydaná pro rozhodnutí tohoto sporu jsou bezvýznamna, poněvadž *spor tento jedině dle rozhodujících čili platných zákonů řešiti jest*, soukromoprávná však rozhodnutí nemají ani v oboru práva privátního moci zákona (§ 12. ob. zák. obč.).

Při tom ještě zvláště uvážiti jest, že rozhodnutí, jichž ve stížnosti se dovoláváno, týkají se případů, kde šlo o zastupování kláštera v Haliči, a tudy o upotřebení instrukce — s tímto případem, o nějž běží, nijak nesouvisící — instrukce totiž pro král. fiskální úřad východohaličský ze dne 15. března 1801. (sbírky zák. soudních čís. 526.), kteráž v odst. 11. rozhodně nejenom zastupování jmění klášterů zrušených, nýbrž i zastupování jmění ústavů, klášterů a jiných tovaryšstev a společností duchovních posud trvajících přikázala úřadu fiskálnímu.

Co se však týče dvorních rozhodnutí a dekretů jakož i nálezů finančního ministerstva, jichž ve stížnosti se dovoláváno, bylo správnímu soudu nutně uznati, jednak, že ona opatření neboli ustanovení, jež vydána byla prve, nežli prohlášen byl dvorní dekret ze dne 10. března 1783. (sbírky zákonů soudních čís. 124.), o záležitostech působnosti bývalých úřadů fiskálních, tedy najmě nejvyšší reskript ze dne 19. července 1628., jenž ovšem stanovil, aby kláštery, v nichž není opata nebo právního konventu, obhajovány

byly zástupcem neboli prokuratorem komory, — tímto právě dekretem dvorním byl zrušen, poněvadž Jeho cís. král. Apoštol. Veličenstvo tímto dekretem dvorním „uznalo oznámiti fiskálním úřadům novou instrukci, kteroužto záležitosti působnosti jejich jsou předepsány“. — jednak ale uvážiti jest, že na takováto ustanovení, pokud prohlášena nebyla způsobou všeobecně závaznou, nelze proto se ohlédati, poněvadž jsou jenom interními pokyny finančním prokuraturám, z nichžto stranám nelze pro sebe práva vyvozovati.

O věci samé správní soud uvažoval takto:

Úloha, již řešiti přikázáno finančním prokuraturám, zákonně vyměřena neboli stanovena jest v nejvyšším rozhodnutí ze dne 21. prosince 1850. — prohlášeném výnosem finančního ministerstva ze dne 30. srpna 1851. (říš. zák. z r. 1851. č 188.), — o zřízení finančních prokuratur, a provisorní instrukcí služební c. k. finančních prokuratur, vydanou a všeobecně prohlášenou výnosem finančního ministerstva ze dne 16. února 1885. ř. z. č. 34.

Dle těchto nařízení cís. král. finanční prokuratura mezi jiným jest povolána k soudnímu zastupování vůbec, zvláště pak ku vedení sporů v oněch záležitostech, jež týkají se jmění státního a fondů jemu (státnímu jmění) rovnými považovaných.

Kdežto pak nejvyšší rozhodnutí ze dne 20. prosince 1850. ustanovuje přechod čili převod „tehdejších prací neboli záležitostí (agendy) komorních prokuratur a fiskalních úřadů“ na prokuratury finanční, a nařizuje, aby tato agenda potud, pokud dovolí tomu pokroky zákonodárství a rozvoj nových zřízení správních, opět uvedena byla na míru rozsahu, naznačenou v odstavci 2. nejvyš. rozhodnutí onoho; kdežto tedy toto nejvyšší rozhodnutí obor činnosti neboli působnost úřadů fiskálních dle všeobecné instrukce ze dne 10. března 1783. (sbírky zákonů soudních č. 124.), platnou zachovává a slibuje jenom omezení její pro budoucnost, hledí provisorní instrukce služební ze dne 16. února 1855. v § 2. zjistiti, které subjekty majetkové ku jmění státnímu a k fondům, jež ve příčině právního zastupování finanční prokuraturou jmění státnímu rovnými jsou považovány, „zvláště“ počítati jest; projadřuje však právě slovem „zvláště“, že výčet, uvedený v následujících odst. 1.—6. § 2., není *taxativní* (výlučný) a tedy že příslušeti může finanční prokuratuře soudně zastupovati nejen subjekty právní neboli právní osoby vypočtené v oněch odst. § 2., nýbrž i jiné, ovšem jenom takové, vzhledem jichž právní zastupování bývalými úřady fiskálními (též komorními prokuratorami) již dle instrukce ze dne 10. března 1783. mělo vzejíti, poněvadž nejvyšším rozhodnutím ze dne 21. prosince 1850. — jak již řečeno — agenda (Geschäftsbarung) finančních prokuratur pro budoucnosť neměla býti zvětšena, nýbrž oproti agendě bývalých úřadů fiskálních (a komorních prokuratur) omezena.

Dle toho tedy může pouze a jediné jíti o to, zdali finanční prokuratuře možno uložit, aby soudně zastupovala, zvláště pak aby vedla spor řádu františkánského v Praze, na základě provi-

sorní instrukce služební ze dne 16. února 1855., anebo dle instrukce úřadů fiskálních ze dne 10. března 1783.

Pokud prvější instrukce se dovoláváno, tuť — poněvadž odst. 1. 2. 3. a 6. § 2. o zcela jiných jedná subjektech a odst. 4. (Stiftungen) proto se sem nehodí, poněvadž kláštery a řády v oboru práva majetkového jeví se jako korporace, — zřetel míti jest jen na odst. 5., dle něhož „zur Rechtsvertretung durch die Finanzprocuratur gehören: *das Kirchenvermögen und das Vermögen geistlicher Beneficien*, insoferne es sich um die *ursprüngliche Bestiftung der Kirche* oder *des geistlichen Beneficiums* oder um die *Integrität des Stammvermögens* handelt, oder *dieses Vermögen von l. f Behörden verwaltet wird, nicht aber insoferne bei schon bestehenden Kirchen oder geistlichen Beneficien die laufenden Vermögensnutzungen* zu vertreten oder einzubringen sind".

Stížnosť domnívá se, že slovem „*Kirchenvermögen*" není vyrozumívati snad jmění *určitého kostela* (*der konkreten Kirche*), nýbrž spíše „*církevní jmění vůbec* (das kirchliche Vermögen überhaupt) a — poněvadž k témuže náleží i majetek klášterů a řádů — tedy i *jmění stěžujícího si řádu Františkánského*.

Avšak nehledě ani k tomu, že juristicky katolická církev jakožto taková v Rakousku není držitelkou práv majetkových, spíše že práva tato přísluší vždy určitému konkretnímu kostelu, — mínění a výkladu stížnosti (slova „Kirchenvermögen") odpírá jasné znění odst. 5. výše uvedeného, poněvadž dle interpretace, stížností uvedené, jistě by i jmění duchovních beneficií (obročí) slovem „Kirchenvermögen" bylo spolu pojato, a tudy nebylo by žádného důvodu tohoto jmění (obročního) „das Vermögen der geistlichen Beneficien" vedle „Kirchenvermögen" zvláště připomínati neboli uváděti.

Ano i věta „insoferne es sich um die ursprüngliche Bestiftung *der* Kirche oder *des* geistlichen Beneficiums handelt" poukazuje k tomu, že míněny tu jsou jak jednotlivá beneficia (obročí), tak rovněž i jednotlivé kostely (záduší), což i jasně na jevo jde z poslední věty odst. 5., jenž výslovně zmiňuje se o jednotlivých konkretních kostelích (anebo duchovních beneficiích) slovy: „*der schon bestehenden Kirchen*".

„*Nachdem nun der Franzizkaner-Orden weder zu den Kirchen noch zu den Beneficien zählt, so erscheint auch der Punkt 5 des § 2 der provis. Dienstesinstruction vom Jahre 1855 auf denselben nicht anwendbar und es kann daher eine Verpflichtung der Finanzprocuratur zur Rechtsvertretung des Francizkaner-Ordens in Böhmen aus dieser Dienstesinstruction nicht abgeleitet werden*".

Leč ani dle instrukce úřadů fiskálních ze dne 10. března 1783. nepříslušelo bývalým úřadům fisk. (a komor. prokuraturám) zastupovati před soudem trvající kláštery a jiná společenstva neboli tovaryšstva. — V té příčině stanoví instrukce ona v § 6., k němuž jedině lze tu přihlížeti, toto: „Und eine gleiche Vertretung liegt dem Fiscalamte auch ob in Rücksicht der l. f. Pfarreien und Beneficien, dann in Anbetracht der von auseinan-

dergelassen Stiftern, Klöstern oder sonstigen Gemeinschaften entstandenen Vermögenschaften, solange dieselben unter der Aerarialverwaltung stehen".

Z tohoto ustanovení nad veškeru pochybu zřejmo, že kláštery a jiná společenstva či tovaryšstva, pokud nebyly zrušeny nebo rozpuštěny, pokud tedy jmění jejich nebylo ve správě státní, nýbrž ve vlastní správě korporací těchto, nebyly oprávněny žádati, aby je fiskální úřad zastupoval, a jestliže dvorní dekrety ze dne 29. prosince 1784., (Krop. sv. 10. pag. 716. [1]) a ze dne 13. července 1789., event. 21. července 1789. č. 1557. (Krop. sv. 17. pag. 665.) vydávají předpisy o jednání úřadů fiskálních při zastupování kostelů a klášterů v případech konkursních, nemůže z toho vyvozována býti povinnost zastupování fiskálními úřady, obzvláště vzhledem klášterů, a to proto, poněvadž těmito dvorními dekrety nebylo vydáno rozhodnutí o tom, *kdo* má býti zastupován, nýbrž jenom poučení čili poúkaz, *jak* zastupovati jest; poúkaz tento však tím spíše mohl zmíniti se o klášteřích, poněvadž dle § 6. instrukce fisk. úřadů vůbec i jmění klášterní (klášterů zrušených) fisk. úřady mělo býti zastupováno.

Že františkánský řád v Čechách dotován jest z matice náboženské, zůstaniž nepopíráno; avšak okolnost tato nemůže býti důvodem nároků na soudní zastupování řádu finanční prokuraturou, ježto matice náboženská, ačkoli sama státem dotována, nemůže počítána býti ku pokladu státnímu, anať jest fondem od tohoto rozdílným a poněvadž dotace ze státního pokladu — čímž rozuměti jen dotaci přímou — dle § 2. č. 3. provis. instrukce služební z roku 1855. rozhodnou neboli závažnou jest jen vzhledem zastupování „fondu", pro korporace však žádného nemá významu.

Jestliže mimo to stížnost hledíc patrně k § 2. instrukce úřadů fiskálních ze dne 10. března 1783. poukazuje na to, že rakouský stát nejvyšší ochranné právo všech klášterů jakožto právo majestátní si osobí a na ně se přikazuje, třeba podotknouti, že fiskálním úřadům povinnost zástupná jen tam měla vzejiti, kde šlo o oprávněnost z majestátního práva vyplývající, a že řády z důvodu tohoto nejvyššího práva ochranného nejsou oprávněny činiti nároky na zastupování, o něž je spor, poněvadž o tomto zastupování v § 6. instrukce z roku 1783. zvláštní vydáno bylo pravidlo.

Posléze nemůže stížnost odůvodniti názoru svého ni § 38. zákona ze dne 7. května 1874. ř. z. č. 50. Byť i zajisté v tomto odstavci zákona byla řeč o jmění církevním nejširším smyslem tedy i o jmění duchovních řádů, přece slíbena nebo zaručena tu jen *„pro všeobecně prospěšná nadání"* (*„für gemeinnützige Stiftungen"*) *trvající či dosavadní* státní ochrana, tedy ona ochrana, jež přísluší všem takovýmto nadáním dle nejvyššího rozhodnutí ze dne 15. května 1841. (dekret dvorní kanceláře ze dne 21. května 1841. sb. zák. soud. č. 541.)

---

[1]) Kropatschek: Sammlung der sämmtlichen polit. und Justiz-Gesetze.

Tato státní ochrana však nikterak nezahrnuje v sobě soudní zastupování finančními prokuraturami, kteréžto spíše v omezení dřívějšího všeobecného nařízení § 5. instrukce fisk. úřadů ze dne 10. března 1783. (viz nejvyšší rozhodnutí ze dne 21. prosince 1850.) odstavcem 2. č. 4. provis. služební instrukce ze dne 16. února 1855. *„auf die unmittelbar von l. f. Behörden verwalteten Stiftungen, bei anderen aber nur insoferne eingeräumt ist, als es sich um die erste Constituirung der Stiftung und um die Einbringung des gestifteten Vermögens zum Behufe der Constituirung der Stiftung handelt, wobei die Vertretung bereits constituirter Stiftungen durch die Finanzprocuruturen ausdrücklich ausgeschlossen wurde“.*

Poněvadž pak jmění řádu františkánského v Čechách není spravováno úřady zeměpanskými a poněvadž řád tento již dávno jest konstituován, není lze ani z §. 38. zák. ze dne 7. května 1874. ř. z. č. 50. vyvozovati nároků tohoto řádu, aby finanční prokuratura soudně jej zastupovala. — Správní soud toto vše uváživ nalezl, *že rozhodnutí, do něhož si stěžováno, zákonu se nepříčí, a tedy stížnost jakožto neodůvodněnou zamítl.*

(Budw. XXVII. čís. 7397.) Václav Kocián.

Určení náboženského vyznání dítka.

Jistí manželé, katolíci, nemajíce sami žádných dítek, oznámili v novinách, že by přijali cizí dítko za své. Nedlouho potom byl jim někým podložen chlapeček. Dle některých známek domnívali se manželé ti, že dítko to pochází ze známých jim rodičů židovských. Na základě toho byl mu zřízen kurátor, jenž oznámil okresnímu hejtmanství vystoupení chlapcovo z vyznání israelského a přání pěstounů, že chtějí dáti dítko to pokřtíti. Poněvadž však israelská obec náboženská proti tomu protestovala a u druhé politické instance vyhrála, rekurovala příslušná konsistoř k ministerstvu kultu, kteréž rozhodlo, že onen chlapec náležeti má vyznání římsko-katolickému a to z těchto důvodů:

Z okolností, při a po nalezení jmenovaného schovance sběhlých důvodně lze jest pochybovati, zdali tento chlapec jest tímže dítkem, za jehož matku pěstouni jeho označili onu israelitku. Poněvadž pak není známo, kde tato domnělá matka dítěte toho nyní se zdržuje a tudy nemožno výpovědí její těchto pochybností objasnit, nemožno ani dotud, dokud původ schovance úplně nebude zjistěn, míti za to, že toto dítko svým narozením nabylo též příslušnosti k určitému vyznání náboženskému; spíše přísluší tomu, kdo právo má dítko vychovávati, dle čl. I. odst. 4. zákona ze dne 25. května 1868 ř. z. č. 49. též právo určiti náboženské vyznání dítka toho. Poručníku, výměrem kompetentního okresního soudu dítku ustanovenému, přísluší též určiti náboženské vyznání svého schovance, a tento poručník užil též svého práva prohlásiv u politického úřadu první instance, že přeje si, by dítko to bylo vyznání římsko-katolického. (Linz. Quartalsch. 1894. II. 496.)

Posudky literární.

Dopisy sv. učitele církevního Alfonsa Marie de Liguori. Posuzuje Dr. Jan Nep. Soukup, professor bohosloví v Králové Hradci. (Dokončení.)

Alfons rozpoznal ihned vážnost situace, a obrátil se nejprv ke králi, by vymohl odvolání regolamento a exequatur prvotní papežem schválené řehole; když to nic nepomohlo, a když viděl, že kongregaci v Neapolsku zánik hrozí, obrátil se k sv. Otci Piu VI., omlouvaje vše své jednání a prose o milostivou podporu.[25]) Věděl dobře, že není naděje v lepší budoucnost bez rozhodnutí papežského. „Odůvodněné naděje nebudeme míti dříve, až se papež přesvědčí, že se nalezáme mezi Scyllou a Charybdou. — Od krále „exequatur“ dosíci pro bullu papežskou není možná; a pakli regolamento královské odmítneme, upadneme v jeho nemilost, vyhnáni budeme ze čtyr kolejí, jež máme, a zakáže se nám další konání missií v království neapolském“, píše presidentovi P. Františkovi z Pauly.[26]) Jenom že papežské rozhodnutí nestalo se tak, jak si to sv. Alfons přál. Sv. Otec háje nejvyšší autoritu církevní proti přehmatům moci státní, musil se zastati řehole původní naproti regolamentu královskému. A tak rozštěpení kongregace trvalo dále. Svatý Alfons nedočkal se želaného sjednocení, kteréž teprv se svolením Ferdinanda IV. r. 1790 umožněno bylo, kdežto zakladatel kongregace naší již 1. srpna 1787 v 92. roce žití svého na věčnost se odebral. Avšak s odevzdaností do vůle Boží nesl těžkou zkoušku, kterouž Bůh v stáří a chorobě naň dopustil, řka: „Nic nedělá, že mi odňata důstojnost nejvyššího představeného kongregace; jen když ještě mám Ježíše, svého Spasitele, a Marii, svou matku“! S presidentem velebných otců v církevním státě v písemném zůstal spojení a z rozkvětu kongregace tamní velice se radoval. „Děkuji ustavičně Pánu Bohu, že vašim domům vždy více žehná, mne však pokořuje; to je znamením, že mi chce odpustiti“, tak píše v r. 1013. Krásný jest dopis 1017, v němž Alfons prosí jednoho kardinála, by mu vyprosil odpuštění sv Otce. „Již po dvě leta žiju v nejhlubším zármutku, ješto znamenám, že jsem, ač nechtěje, svatému Otci nelibost spůsobil. — Nenadál jsem se toho, že se tak proti apoštolské Stolici proviním, jejížto výsady vždy jsem zastával. — Pro ten svůj omyl přál jsem si ještě před svou smrtí, bych mohl v pokoji oči zavříti, prostřednictvím V. Eminenci dosíci odpuštění sv. Otce“.

Z jiných dopisů ještě povšimnutí hodny jsou listy sv. Alfonsa k neteři Marii Teresii z Liguori, kterouž získal za nevěstu Kristovu. „Zpráva o složení slibů mne velice potěšila. Nyní můžete k Ježíši Kristu v pravdě zvolati: Pane nyní jsem zcela Tvou! Jenom jednoho jest ještě třeba: pečlivě nad srdcem svým bdíti a sliby učiněné věrně plniti. Cesta z cely klášterní do nebe jest velmi bezpečná; proto přece ale možná z cely do pekla přijíti. V Jerusalémě žíti, není

[25]) Listy 968. a 995. [26]) 976.

zhola žádná zásluha; to je záslužné, v Jerusalémě svatě žíti". Děkuji vám velmi, že jste si na mne o tomto Hodě narození Páně vzpomněla a mně všeho dobra hojnost přála. Totéž přeji vám já, aby totiž Jezulátko svýma všemohoucíma ručkama všelikou světskou náklonnost z vašeho srdce vyňalo a vás zcela si osvojilo. Neboť to je to jedině pravé štěstí. — Děkuji vám též za cukroví a prosím Ježíška, aby vám všecky křížky osladil, jež na vás dopustí. Modlete se za mne, ježto každé chvíle očekávám poslední hodinku". [27]) Krásná jest věta, kterou svatý strýc svou neteř k zbožnosti a trpělivosti napomíná. „Musíme se přece rozhodnouti, že také my chceme z lásky ku Kristu něco přetrpěti. Sv. Filip Nerejský říkával: Nebe není žádné nadělení pro chabé a neodvážné duše. K tomu cíli vykonejte si pobožnosť k slavnému patriarchu sv. Josefovi a modlete se třikrát „Zdrávas" k nejbl. Panně. A pak buďte dobré mysli a střezte se trudnomyslnosti více než moru"!

Jsme na konci své práce: dovolili jsme si poněkud obšírněji o psaních sv. Alfonsa pojednati, jelikož již z povšechného dopisování možná vystihnouti velikou a krásnou duši, ušlechtilý a vznešený karakter, neohroženého obhajce víry, obnovitele dobrých mravů a vzorného trpitele v dlouholetých nemocech a pronásledováních. Není sice veškera působnost alfonská zde obsažena — o té podá svědectví též druhý díl dopisův sv. Alfonsa; ale již z těchto sebraných drobtů viděti hrdinu lidského, reka křesťanského, muže apoštolského, jímž potěšiti a povzbuditi můžeme se všickni!

[27]) L. 1029 a 1035.

Oznámení.

Když jsme vydali v roce 1878—80 „Encyklopedii příkladu z Písma sv., dějin Církve a obecného života", vysloveno z mnohých stran přání ba touha, aby Encyklopedie ta rozšířena byla i příklady z dějin českých.

I počali jsme tudíž sbírati příklady jedině z dějin slovanských, zvláště českých a sbírali neunavně 12 roků, načež jsme příklady sestavili a podali ku schválení nejdůstojnější kníž. arcib. konsistoři v Praze. Na její pokyn vymítěno mnoho méně důležitých příkladů, tak že ve schválení sama nejdůstojnější kníž. arcib. Konsistoř praví: „Sbírka ta bude nyní na prospěch kazatelů, katechetů a jiných vzdělaných osob, které z ní pomůcky ku svým pracím se zdarem budou moci vážiti".

Sbírka ta jest samostatný celek, lexikálně upravena a bude obsahovati přes 11.800 historických příkladů z dějin slovanských, zvláště českých, hesel bude 402 a přes 60 tištěných archů (formátu Encyklopedie příkladů).

A proto doufá v úctě podepsaný, že sbírka ta příznivě bude uvítána a že i hojně nalezne odběratelů nejen mezi pl. tit. veled. pp. duchovními, učiteli, vychovateli, ale i mezi vzdělanými Čechy vůbec.

V Hostivaři u Prahy v měsíci dubnu 1894.

Jan Nep. Černohouz,
děkan.

Listy homiletické.

Neděle VI. po Sv. Duchu.

(Svátek sv. Jana Křtitele.)

Jan svící hořící a svítící.

„Onť jest byl svíce hořící a svítící.“
Jan 5, 35.

Musíme-li kráčeti za temné noci cestou neznámou, snad i nejistou, nejednou zmocňuje se nás bázeň. Bázeň ta mění se ve strach, vidíme-li, že cesta se úží vedouc po strmých stráních a že pěšinky od ní odbočují na všecky strany.

Jak snadno může člověk na cestě takové zblouditi, přijíti na scestí a zahynouti!

Jak se ale potěší každý chodec, jak okřeje, přichází-li mu v ústrety známý se svítilnou, a kráčí-li před ním, aby ho doprovodil. Tu kráčí bezpečně za světlem, a nespustí se cesty ozářené. *Taková též úzká, drsná, stezkami vedlejšími propletená cesta vede do nebe.* Cesta ta byla by nám neznámou, kdyby nás na ní nebyl předcházel sám božský Vykupitel, a to světlem Svého sv. učení i Svým životem, a kdyby nám nesesílal s nebe dobré přátely a známé, kteří touže cestou kráčeli, a tím nám jako vůdcové ctnostmi svými svítí na pozemské naší pouti. Tito naši dobří průvodcové *jsou svatí a světice Boží.* Mezi těmi se však zvláště jeden na cestě té předobře vyzná; vždyť sám připravoval lidem cestu Páně, jakožto předchůdce Spasitelův, a nyní nás vede světlem svého bohumilého života opět ku Pánu. Jest to týž svatý, o němž Sám Spasitel praví, *že jest svící hořící a svítící,* jest to sv. Jan Křtitel, jehož den narození právě dnes oslavujeme. A proto ho dnes budeme obdivovati *jakožto svíci hořící a svítící.*

Jsoutě i nepravé, bludné cesty, kterými mnozí křesťané kráčí, a ty jsou hlavně: *netečnost a vlažnost u víře.* Proti těm jasně nám svítí jako svíce jasná: živá víra sv. Jana. Jiná cesta bludná jest: světáctví, láska totiž ku věcem světa. Proti té opět svítí nám jasné světlo kajicnosti sv. Jana Křtitele.

A ten bude předmět a obsah mé dnešní řeči k vám.

Ty ale dnes po celém světě křesťanském uctěný sv. Jene Křestiteli, jenž jsi tytéž pravdy hlásal zástupům na poušti Jordánské, a tak je vedl ku napravení života, vypros i nám u Spasitele sv. milost, abychom s prospěchem rozjímali ku Tvému oslavení! Vy pak poslyšte mě, když dále promluvím ve jménu Páně!

Pojednání.

I.

Sv. Jan svíce hořící.

Podnes jeví se ďábel v podobě schytralého hada, aby lidi sváděl, jako druhdy naše první rodiče v ráji, až podnes podobá se ďábel loupežníku, čekajícímu vedle cesty vedoucí k nebi, aby oběť svou svedl na cestu vedoucí do pekla. Běda tomu, kdo poslechne! Za dob prvních křesťanů podněcoval židy i pohany k ukrutnostem, aby křesťany sváděl ku zapírání víry. Později podváděl a klamal svět, že jeho cesta jest příjemnější, a vábil pomocí bludařů křesťany, že jeho cesta pekelná jest cestou pravou a že blud pravdou jest. A hle! mnozí se ubírali za ním cestou bludů a kacířství. A za našich dob namlouvá jako hádě rajské, že lhostejno, kterou cestou se kdo ubírá, že každá cesta k nebi vede. A mnozí se dají omámiti tímto hadím sykotem a stávají se netečnými k Bohu, lhostejnými ve věcech víry, a tak kráčí bezstarostně cestou, která vede k zahynutí.

Rcete sami, drazí přátelé, neslýcháte-li často: Aj, což? víra — jako víra, ať si věří člověk, co chce, jen když se slušně chová. —

Suďte, co bude z člověka, nebude-li mu svatou víra jeho? *Pak mu nebude nic svaté.*

Zdaliž nevede víra ku čistotě mravů, neupomíná-li na trestající zákon Boží spravedlnosti na věčnosti? neukazuje-li jako anděl míru ku blaženosti věčné? Může-li člověk konati svědomitě své povinnosti, nehledí-li při svém jednání ku přikázáním Božím? Pak by přestala řeč o blahu rodinném, o spravedlnosti, poctivosti, upřímnosti, pak se ani mluviti nemůže o blahu národů. Proč s vděkem a chloubou vzpomínáme na šlechetnost i poctivost našich předků, starých Čechův? Že měli v srdci víru pevnou, a její zásadami se spravovali. Kde ta vymizí, tam nelze více mluviti o posvátnosti žezla a koruny, trůnu a zákonů, a lidé jen proto by se chránili zlého, aby unikli žaláři a šibenici.

Odtud ty nářky na nezvedenost mládeže, na nesvěcení dne svátečního, na opovrhování sv. náboženstvím, ale zároveň nářky na podvody, loupeže a krádeže. Za to tím častěji se vyskytují vzpoury a revoluce. Víra, ten poklad nebeský, se zavrhuje na mnoze, nenítě u mnohých křesťanů v módě.

Než, přihlédněme blíže, zdali pak to také pravda, že víra jako víra? Tvrzení to již pouhý rozum zavrhuje. — Tažte se sami

nitra svého: Je-li pak to opravdu jedno, klaním-li se pravému, trojjedinému Bohu, Pánu nebe i země, anebo se s pohany klaním modlám? Může-li to býti jedno, věřím-li, že duše lidská, vznešený ten obraz Boží, jest nesmrtelna, aneb že jako dech zvířátek zahyne? A to by jedno bylo, věřím-li s katolíky v život věčný, v odměnu v nebi a trest v pekle, anebo posmívám-li se pravdám těm s nevěrci? A to by jedno mohlo býti, jestliže se klaním Kristu Pánu, Svému Spasiteli, anebo dosud Jeho příchod se židy očekávám? Je-li *lež* a *pravda* jedno, tenkráte, ale jen tenkráte je víra — jako víra. Tomu učí pouhý rozum.

A tažme se dějin. Proč pronásledovali zaslepení pohané víru Kristovu? Že i jim nebyla víra jako víra. Proč měli židé na rozkaz Boží vyhubiti obyvatele Kananejské mečem? Aby poznali, že modlářství a víra v jednoho Boha není jedno. A proč poslal Otec nebeský Syna Svého na svět? A proč se Syn Boží vtělil a na svět přišel? Aby lidem jedinou pravou víru zjevil. —

Kdož se domnívají, že víra jako víra, nechať v duchu zajdou na poušť Jordánskou a pohlédnou na muže, který připravoval cestu Páně. Ten ukazuje na Krista věčně památnými slovy: „Ejhle beránek Boží, Jenž snímá hříchy světa“. Proč na Krista ukazuje? Proč ne na pohanské modloslužebníky? Proč ne na nejvyšší kněze židovské? Vždyť jest sám synem kněze židovského Zachariáše? Proč odesílá i ze žaláře své učenníky ku Pánu Ježíši? Proč ne k fariseům a Saduceům? Proč to, je li víra jako víra?

Tento pokyn sv. Jana jest i věku našemu svící hořící. I nám ukazuje sv. Jan na Pána Ježíše, Který jest cesta, pravda a život. Nikdo nepřichází k Otci, praví Spasitel, leč skrze Mne. Sv. Jan ukazuje nám cestu bezpečnou ku Pánu Ježíši, a varuje nás před cestou ku lhostejnosti náboženské; on vede nás ku zřídlu spásy, ku Církvi sv. katolické.

Varujte se, drazí přátelé, falešných proroků, kteří by vám jiného Krista, jinou cestu ukazovali, kteří by k vám volali: Sem pojď k nám, zde můžeš volně jednati a žíti bez Boha, proti víře, a budeš také blažen; zde bude tvůj Kristus: lichá svoboda, nevěra, nevázanost. Těm a takým odpovězte slovy sv. Pavla: „Jeden Bůh, jedna víra, jeden křest“. Ef. 4, 5. My budeme kráčeti cestou, na kteréž svítí svíce hořící: sv. Jan Křtitel. On nás povede k Tomu, Jenž v Církvi katolické snímá hříchy světa, hojí bídy života, k Tomu, Jenž jediný zaručuje jednotlivci i celým národům pravé blaho na zemi, a po smrti dá věčnou blaženost.

Sv. Jan povede nás ku Beránku Božímu, Jenž trůní mezi námi na oltářích, aby nám ustavičně byl pokrmem do života věčného. —

Tak svítí světlo hořící sv. Jan. Než on jest též světlem neb svící svítící; o tom však v dílu druhém.

II.

Druhá cesta bludná, po níž mnozí kráčí, jest mysl po věcech světských, — *světáctví*, jež činí lidi otroky prachu zemského a sluhy

chlípnosti. Ďábel pozoruje lidi kráčející cestou k nebi, a našeptává tváři usmívavou na pohled nevinně — zvláště mládeži — tyto zásady: „Peníze světem vládnou; od modlení nestloustneš; jsi jen jednou živ; užívej světa!“ Tak ďábel. A hle! jak mnohý a mnohá slyší rádi hlas ten vábivý, a dají se svésti na cestu růžovou, ale vedoucí k zahynutí. Člověka mámí lesk zevnější, touha po statcích jej zaslepuje. Život bez lopocení jest příjemný, hověti žádostem se zamlouvá, a používati všeho, co srdce a hrdlo ráčí, toť blaho světáků. Lakomce láká touha, aby ještě více měl, aby nepropásl žádné chvíle ku zisku; rozmařilce láká žádost tělesná, hrdého pýcha nadýmá, aby se jen výše povznesl; ano tisíce lidí přeje si, aby zažili jen dobrých dnů. Avšak patří-li člověk moudrý na svět, shledá, že svět s jeho žádostmi pomine, že jest to pouhý kostlivec obalený voskem. Rozehřeje-li se vosk, obal světa v ohni soužení: ihned se objeví — jen smutná kostra.

Patříme-li tímto okem na svět a jeho marnosti, nenajdeme mezi tisíci světáky snad ani jediného, jenž by upřímně doznal: Jsem šťasten a spokojen. —

Rcete sami, drazí přátelé, může-liž oblažiti, uspokojiti lesk zlata a stříbra? Nikdy! A jaké hořkosti mísí se v rozkoše světské? Jest to trápení ducha a jsou to přemnohé choroby těla. Neprovází-li společnost nestřídmých hýřilů nevázané různice, šeredné rvačky, hněv a zášti? Ó jak nestálé jsou poklady, jak klamné rozkoše světa! Vyžadují mnoho lopocení, připravují o pokoj srdce, o spokojený život, za to připravují mnoho běd a nářků za živa, a co horšího — připravují nejtrpčí hodinku smrti, a po ní nešťastnou věčnost.

V hodině poslední, v níž vnady ztrácí svět, pozná člověk, jenž kráčel cestou světa, jak zpozdile jednal, jak bezúčelně žil.

Oko hasnoucí zřetelněji hledí na svět než oko dychtící po rozkoši; hodina smrti bývá jasnější pro duši než tolikeré hodiny v životě zatemněné náruživostmi. Poslední chvíle života učí rozeznávati zlato záslužné od pozlátka marného, hodina poslední zřejmě hlásá, že svět jest bublinou, poklady světa pouhým prachem míjícím, ukáže spolu, jak ničemny jsou veškery rozkoše a radosti světské. Tu hrozí se člověk zhýralý cest, kterými kráčíval, leká se propasti pod ním zející.

Abychom i my této nepravé cesty se uchránili, přichází nám vstříc člověk od Boha poslaný, jemuž jméno Jan. Jeho život kající jest světlem svítícím, které nás povede po cestě pravé.

Posvěcen v životě matky kráčí od útlého mládí v nevinnosti, zamítá veškeré rozkoše světa, a utíká se na poušť, aby se uchránil před svůdným světem.

„Podivné to počínání“, praví sv. Bernard, „že člověk, který sotva do světa vkročil, již utíká a rozkoší světa ani tak nezapomíná, jako spíše ani nezná!“ —

Ó, drazí přátelé, popatřte, jak se odívá sv. Jan. Šat ze srsti velbloudí, a pás žíněný kolem beder jeho. Pokrm jeho med lesních včeliček a kořínky. „Pozoruj muže“, volá sv. Bernard, „andělem

slíbeného, zázračně počatého, v životě matky posvěceného, a uvaž jeho horlivost a kajícnost". — A proč vedl život tak přísný v odloučenosti a samotě? — Aby tím jistěji kráčel cestou k nebi, a aby se hlas jeho povzbuzující ku pokání ozýval tím mocněji v srdcích jeho posluchačů, jímž byl svící svítící. A tak i nám jest sv. Jan *světlem svítícím na cestě k nebesům.*

Nežádá se na nás, abychom se odebrali na poušť jako sv. Jan; každý má pracovati ve svém povolání ve světě; avšak má a musí se každý varovati svůdníků podobných hadu, jichž cesta nevede k nebi. Kdož těch následují, žijí život nešťastný a nepečují o život věčný. „Nechoďte za nimi po cestách růžových, ale křivých", jak nás varuje Písmo sv. Přísl. 14, 12. „Jestiť cesta, kteráž se zdá člověku spravedlivá, ale konec její přivádí k smrti". Přísl. 4, 14—15. „Nekochej se na stezkách bezbožníků, aniž se tobě zalibuj cesta zlých. Vyhni se jí; neboť: ohavností jest Hospodinu cesta bezbožného, ale kdo následuje spravedlnosti, milován bude od něho". Přísl. 15, 9, 10. Kající život sv. Jana budiž nám svící. Nemíní se sice, abyste se zřekli svého hospodářství a šli na poušť; avšak pracujte, abyste si šetrností opatřili chléb vezdejší, a to spůsobem poctivým; nepřikládejte srdce ku statkům, užívejte jich jako daru od Boha vám svěřeného, a nikoliv ku hříchu, k nečistotě, nýbrž ke cti a spáse duší. Život sv. Jana budiž vám svící. Nemíním tím, abyste jen o pokání mluvili, ale pokání činili za své hříchy, nemíním, abyste jen zasmušile chodili, alebrž se radovali a to v Pánu. Raduje-li se člověk, že hodně vyzískal, aneb že se mu povedl nějaký podvod neb žert daremný, hledá-li radost jedině v rozkošech a nestřídmosti, v kalužích nečistoty — ó Bože! pak je hoden politování. Taková radost není důstojna člověka, tím méně křesťana.

Život sv. Jana budiž nám svící. Ovšem nebude se nikdo obláčeti v šat ze srsti velbloudí; — avšak varovati se může veškeré neslušnosti, ohyzdné nahoty v oděvu, zbytečné parády, titěrné mody a tím spojených marných výloh. A proto hledej každý svou radost ve svém povolání, ve skutcích křesť. lásky a ve společnosti dobrých křesťanů.

Taková radost jest pravá, že je čistá.

Hledejte a naleznete ji. A tu když naleznete, nestrhne vás do víru svého marný svět, ale seznáte se Šalamounem, že na světě všecko jest marnost, mimo milovati Boha a jeho přikázání zachovávati. — A takové smyšlení jest nebeské, jež zjednává pokoj duši, a zachová ho i v nejtěžším boji, jako ho zachovalo sv. Janu v utrpení i ve smrti. Pak sami budete jiným svícemi, a to těm, kdož se nerozhodli úplně pro Boha a službu jeho. Ti přidruží se k vám a s vámi budou kráčeti po cestě k nebesům. Touha po nebi doprovodí vás ku stánkům věčným, k Otci světel, k němuž nám tak jasně cestu ukazuje sv. Jan Křtitel. Abychom se tam dostali, pracujme usilovně, a prosme dnes sv. Jana: *Abychom tebe následovali v životě, oroduj za nás sv. Jene Křtiteli!* Amen.

Josef Baar, farář v Putimi.

Svátek sv. Petra a Pavla.

Církev jest postavena na pevné skále.

„I já pravím tobě, že ty jsi Petr a na té skále vzdělám Církev Svou a brány pekelné nepřemohou jí.“ Mat. 16, 18.

Kdo z vás neslyšel vysloviti jméno Napoleon? Neznám v nejnovějších dějinách lidstva slova zvučnějšího, t. j. častěji vyslovovaného. Muž ten pocházel z rodu měšťanského, vstoupil záhy k vojsku a přivedl to v revoluci francouzské, která byla právě před sto lety, záhy na generála. Když revoluce skončila ustanovením tak zvaného ředitelstva v zemi místo krále, jenž byl popraven, stal se Napoleon jedním z direktorů země a brzy na to císařem. Štěstí přálo tomuto mladému muži tak, že se stal všemohoucím pánem nejen v zemi francouzské, ale i v celé Evropě. Ctižádost jeho a pýcha rostla až do nebe; svého generála učinil králem ve Švédsku, svého bratra králem v Holandu a druhého na Sicilii, a kdyby byl Bůh sám zpupnosti jeho konec neučinil, kdo ví, čeho by se byl i proti ostatním mocnářům neodvážil! Ne lépe vedlo se tehdejšímu sv. Otci, Piu VII.; Napoleon mysle že je spolu i nejvyšší hlavou duchovní v zemi, vydával rozkazy, k nimž jedině papež je oprávněn, ustanovoval biskupy dle libovůle své, a neopomenul ničeho, čím by moc sv. stolice římské ve Francii co nejvíce byla seslabena. Když pak se dal i králem italským provolati a žádal, aby ho papež za císaře římského korunoval, vyvolal spor velice vážný, jenž se až nesnesitelně přiostřil, když papeži násilím území, které mu od nejdávnějších dob náleželo, vzal a za ně náhradu roční dvou milionů ustanovil. Sv. Otec protestoval proti násilí, byl však, od vojáků francouzských jat a odveden do Savonny, později pak až do Fontainebleau ve Francii. Marné však byly všecky pokusy, pohnouti starce Pia k povolnosti; papež volil raději umříti, než papežství násilníku prodati. V té asi době vytáhl Napoleon proti ruskému cáru, aby ho pokořil; vojska ruská ustupovala stále a Napoleon ve své horlivosti zašel tak daleko, že byl nucen v Rusku přezimovati, čímž vojsko jeho, ruské zimě nezvyklé, zahynulo až na nepatrnou hrstku, již přivedl domů. To byl první nezdar a Napoleon stal se i proti papeži ústupnějším. Navštívil sv. Otce v zámku, jejž mu za vězení byl určil a počal lichotivě takto: „Vaše Svatost ví, že já jsem náboženství v zemi obnovil, že nejsem nepřítelem Církve, nýbrž naopak chci ji učiniti světovou, tak jak zasluhuje. Učiňme mír; Vaše Svatost bude hlavou křesťanstva, hlavou celého světa duchovní, já pak hlavou světskou“! Tak to šlo ještě dále. Když domluvil, papež, který prohlédl ihned komedii, již císař v okamžité nouzi postaven, hraje, usmál se trpce a jedno jediné slovo uklouzlo rtům jeho: „komediante“! jako by říci chtěl: „vše, co mluvíš a podnikáš, je komedie, komedie až doposud šťastná, která ale brzy

dohrána bude". Lze si představiti, jak slovo to působilo. Napoleon uchopil vásu z drahého mramoru sevrésského a zapomínaje, že je císařem a že mluví s nejvyšší hlavou křesťanstva, mrštil jí o zem, až se roztříštila a pravil: „Tak rozbiju papežství; signore Chiaramonti nezapomínejte, že jste byl pouhým mnichem a že byste jím byl zůstal, kdybych já byl nechtěl". V největším rozčílení opustil císař papeže a od té chvíle neviděli se tito dva muži nikdy více. Napoleon tak rychle padal, jak rychle se povznesl; r. 1814 byl poražen u Lipska, k složení koruny přinucen a na ostrov Elbu odvezen. Vrátil se sice z Elby, spasiv se útěkem, sebral ve Francii na rychlo jakési vojsko, avšak bývalé štěstí nechtělo s ním ničeho již míti. Byl poražen u Waterloo a odvezen na vzdálený a osamělý ostrůvek sv. Heleny, kde i po několika letech, ode všech zapomenut a opuštěn, trapnou nemocí skonal. Papež slavil slavný vjezd do Říma a území jeho bylo mu vráceno, kde ještě 10 let panoval, když byl 23 let nejpohnutějších snad v dějinách lidstva Církvi Boží v čele stál a věku 81 let dosáhl.

Drazí v Kristu! K čemu tuto dlouhou událost? Slavíme dnes památku dvou mužů kteří pro Církev Boží na světě nejvíc vykonali, mužů, jichž jména úzce souvisí s ní. Jeden byl velikým jejím učitelem, druhý dokonce hlavou a základním kamenem jejím. Poněvadž událost, s níž jsem počal, tvoří kus historie církevní, při níž mimovolně duch náš zalétá ku břehům krásného jezera genesaretského, a vzpomíná slov Syna Božího, an dí: „I já pravím tobě, že ty jsi skála"; chceme týmž duchem, jen jakoby letmo, přejíti celou dobu trvání Církve. Přesvědčíme se, že podobných násilníků a dobrodruhů bylo za víc než osmnáct set let více, že se mnozí z nich pokoušeli, v prach zapomenutí strhnouti skálu Petrovu, že ji v zpupnosti své i hlavou chtěli proraziti, že však lebky jejich roztříštily se o ni. A kde jsou všickni? — Perierunt — zašli. A kde je Církev? Tam, kde jí míti chtěl Pán, Jenž jí slíbil, že s ní bude až do skonání světa. K takovéto úvaze oprávňuje nás svátek sv. Petra a Pavla, jenž je, abych tak řekl — slavností položení základního kamene papežství, aneb, chcete-li, slavností poutní pro celou Církev a já žádám za laskavou vaši pozornost, když v tomto duchu mluviti budu.

Pojednání.

„Kým praví lidé býti Syna člověka"? Tak tázal se v jedné důvěrné chvíli, kdy zástupy lidu neobklopovaly Jej, Božský Spasitel učenníků Svých. A když oni v rozpacích mlčeli, ozval se Šimon a pravil: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého". Na to dostal onu věčně památnou odpověď, jež jej učinila prvním z apoštolů a hlavou ústavu, jejž založiti na svět přišel Pán. „I Já pravím tobě, že ty jsi Petr, a na té skále vzdělám Církev Svou a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského; cožkoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi a cožkoli" ....

Slova Pána Ježíše nepotřebují učeného výkladu bohoslovců;

prostý, ale nepředpojatý křesťan chápe je ihned. Vším právem řekl jsem, že papežství slaví dnes památku založení svého. Od těch dob, co toto vysloveno bylo ústy Syna Božího, mnoho vody uplynulo jak posvátným Jordánem, tak i Tiberem, na němž založen neméně posvátný Řím. Nejen nová pokolení, ale noví národové vystoupili na obzor dějin světových; díly světa, o nichž nikdo nevěděl, mezi tím byly odkryty, kraje pusté se zalidnily a vzdělaly; naopak země druhdy kvetoucí zpustly, ostrovy zmizely s povrchu země a jiné objevily se nad hladinou vod, slavné rody panovnické vyhynuly a nové dynastie nastoupily, názory, zvyky, obyčeje, zákony, vládní formy, ústavy, ba i řeči národů se změnily, prudké hnutí mysli nejednou vedlo ku válkám krvavým a převratům dalekosáhlým, jen jeden ústav se nezměnil, jedna panovnická dynastie se udržela, jeden stát nepřetvořil svou ústavu, jedna společnost lidská podržela své obyčeje a obřady, a ta slove Církev katolická se svým papežstvím. Jakých událostí nesmírného dosahu svědkem stal se za 18 století svět! Nejprv boj mezi světlem novým, zářícím z nepatrné země židovské a tmou, obestírající celou pohanskou společnost, porážka a konec pohanství, rozpadnutí se říše římské, veliké stěhování se národů a šíření se nauky Kristovy na sever, západ i východ, boj Církve proti bludařství a sektářství, jenž celé národy nepřátelsky proti sobě postavil, hájení Bohem svěřeného pokladu víry se strany římských papežů proti nim, středověk se svými hrady, svým rytířstvem a společenskými předsudky, odkrytí Ameriky a přetvoření se názorů, způsobu života i potřeb národů evropských, protestantství a dlouholeté války náboženské, konečně nevěra a francouzská revoluce, a po ní — materialismus naší doby, užití světa za každou cenu, nespravedlivost jedněch k druhým, schoulostivělost lidu za vlivu páry a parostrojů, neduživost tělesná i duchovní a vše, co jmenujeme otázkou sociální. Vlny společenského hnutí pod těmito vlivy naduly se jako hory, mezi nimi propasti společenské vytvořily se černé a nedozírné, jako jícen samého pekla, těžko, ano nemožno bylo by i skále žulové zůstat na své postati, kdyby to nebyla skála, jíž dostalo se zaslíbení Božího: „brány pekelné nepřemohou jí“.

Nebyla Církev skalou nehybnou, mrtvou, necitnou ke všem přívalům století, spíše stala se skála ta oním bodem, o němž bájili staří, že je středem, osou země. Ano Církev katolická, tak říci musí každý, kdo dějiny její zná, je oním sloupem Heraklovým, jímž podepřen od 18 set let byl svět, a jenž spočíval povždy na ramenou jednoho obra, jehož Kristus na jezeře genesaretském k herkulovskému tomu dílu posílil. Církev katolická se svým papežstvím je onou archou Noemovou, jež ve všeobecné potopě světa zachovala rodinu Noema, nesouc jej vysoko nad vodami, kdežto vše ostatní hynulo v děsném boji o život. Bouře myslí lidských spůsobila vlny mocné, králové svou mocí vojenskou, učenci svým důvtipem, lidské vášně svou zaslepenou bezohledností, vše, co ďáblu po ruce bylo, spiklo se proti ní, nejednu utržila ránu a trhlinu, často prasklo lanoví, ba i muž u kormidla stojící mnohdy nekonal

svou povinnost, tak že jiní nepovolaní drali se na místo jeho a zavlékli lodičku Petrovu až na mělčinu, ale vždy zavály větry příznivé, vždy našlo se mužstvo věrné, jež napjalo síly v okamžiku nejrozhodnějším a dostalo ji do vod příznivých s pomocí Boží a pomocí oné magnetické jehly, jež jí vždy dobře směr určovala — pomocí apoštolské víry.

„Petře, já prosil jsem za tebe, aby neklesala víra tvá a ty posilen, posiluj bratří u víře“! Toť ta magnetická jehla, jež dána nástupci Petrovu. Proto je papežství v katolické Církvi též dynastií, nikoli dynastií rodem, nýbrž volbou; kněžský král aneb královský kněz — jak chcete — dědí moc svou jeden po druhém, nikdy nevymřela dynastie tato, nikdy nebyla řada její přetržena, ač není druhé panovnické rodiny v Evropě, jež by o sobě mohla říci, že 260 náčelnických předchůdců čítá.

Události nejnovějších časů budou mnohým as známy. Nešťastné jméno Napoleon střetlo se ještě jednou s osudem papežství. Vnuk onoho, s nímž jsem začal, císař Napoleon III. to byl, jenž se před dvaceti lety k tomu propůjčil, aby dokonáno bylo, s čím předchůdce jeho začal. Jeho práce to byla, že sv. Otci odňato bylo území, jež ho činilo samostatným na vše strany. A jak skončil i tento muž? Jako zrádce svého lidu a jako vyhnanec v cizině. Toť hlasité „mene, tekel“ pro všecky, kdo náměstku Kristovu na světě ubližují.

Týž osud potkal jiného muže, jenž svého důvtipu a své moci rovněž zneužil co zbraně proti papežství a katolické církvi. Jméno muže toho znáte — — —. „Nepůjdeme do Canossy“ hlásal svého času, t. j. neuznáme papežství jako ústav Boží a kdo byl první, kdo do Canossy šel? — Ano, byl to onen muž železa a krve.

Tím nebylo však odbyto vše; ani tento muž neušel osudu nepřátel papežství. Na sklonku svého věku zbaven byl svého úřadu a musí se dívati, jak jiný poroučí v říši, na jejíž utvoření obětoval všecky síly svého těla i ducha.

V době dnešní vztýčila nepřátelský prapor proti Církvi a papežství společnost tajná, jež pod falešným heslem osvěty, rovnosti a bratrství kuje pikle proti vládám a obzvlášť proti Církvi katolické, sledujíc při tom cíle naskrze sobecké. Je to po celém světě rozšířená, vlivem i jměním bohatá společnost zednářů; i tato vede proti papežství boj nerovný a marný a to proto, že její dílo, jsouc lidským, známku budoucího rozkladu nese již na sobě, kdežto papežství je dílem Božím, proti němuž marně bojují moci pekla. Jako zvláštní zbraně proti Církvi a jeí služebnictvu užívá zmíněná společnost dělnictva, jež upozorňuje na statky církevních knížat, aby tím spíše jeho pozornost odvrátila od kapitálu svých přívrženců, mezi nimiž je většina židů. A opravdu zdá se, že dělnický lid sedl na vějičku a že nepochopuje pravý stav věcí, je-li a může-li nepřítelem jeho býti nuzně odměňované kněžstvo, jež údy své ponejvíce z lidu rolnického a dělnického odvádí a s lidem všecky útrapy nese, aneb jsou-li nepřítelem jeho lidé, kteří z lidu nevyšli, potřeb lidu neznají, o lid se nestarají, trampot jeho neznají.

Dnes, drazí přátelé, se dá za peníze koupiti vše, i spisovatelé knih a novin; lidé, o nichž právě mluvím, peníze mají a proto co divno, že jim slouží listy denní a celé podniky spisovatelské, jichž úkolem jest, z bílého dělati černé a na opak, vštěpovati lidu falešná hesla, udržovati jej v zaslepení a vésti na stopy nepravé. Pravda však je jen jedna a posud vždy v posledním konci zvítězila a proto zvítězí i nyní. Pravdu tuto náboženskou i společenskou vzhůru povznáší zástupce sv. Petra v Římě, což je tím spíše zárukou, že pravda zvítězí a tím větším svědectvím, že úřad náměstka Kristova, čili papežství, není dílem lidským, nýbrž božským. Tak všickni Neronové, Diokleciánové, Jindřichové, Napoleonové, středověcí kacířové a novověcí Voltairové byli jen k tomu, aby mimoděk Církev Boží oslavili, tak i dnešní a všickni budoucí nepřátelé papežství jen k tomu přispívají a přispějí, aby duchovní moc osmdesátiletého kmeta a všech jeho nástupců na stolci Petrově tím více se zaskvěla a povznesla.

Bývalý předseda francouzské republiky Thiers vyžádal si svého času ještě jako ministr audienci u papeže Řehoře XVI. s tím doložením, aby obvyklé sklonění na kolena k políbení střevíce mu odpuštěno bylo. „Jen ať si to udělá p. ministr, jak chce“, zněla odpověď papežova. Sotva však Thiers byl předpuštěn, sám mimoděk klesl před velebným zjevem hlavy křesťanstva.

„Klopýtl jste, pane ministře“, — pravil papež a rychle ujal ministra za ruku, jakoby ho chtěl pozvednouti.

„Ano, Svatosti, před papežstvím klopýtáme všickni“.

Drazí v Kristu! Jsme katoličtí křesťané, údové těla, jehož viditelnou hlavou je Římský papež. Nám netřeba klopýtati o ústav Kristův; my hluboce skláníme se v opravdovém obdivu před úřadem, jemuž takého zaslíbení dostalo se u Caesarey Filipovy a takého vyplnění tohoto zaslíbení v dějinách národů světa. Na skálu Petrovu chceme se utéci a pevně se jí držeti, přijď co přijď, poněvadž v ní jedině je spása. Amen. Josef Kousal, farář v Keblově.

Svátek sv. Petra a Pavla.

Vítězství Církve nad židy, nad pohany, nad syny pobloudilými.

„Proč se vzbouřili národové a lidé smyslili věci marné?“ Žalm 2, 1.

Nevyslovitelná dobrodiní udělil Bůh trojjediný pokolení lidskému. Bůh Otec stvořiv člověka podle obrazu a podobenství Svého, mnohými přednostmi na duchu a na těle nadělil jej; Bůh Syn, vzav podobu otroka na Sebe, vyprostil krví Svou v osidla ďábla padlé člověčenstvo; Duch Sv. pak řídí ledví a srdce každého z nás, bychom ku pravdě Kristem hlásané úzce přilnuli, milostí

od Něho vydobytých v hojné míře užívali a takto blaha časného i věčného účastnými se stali. Že však mimo Církev katolickou milostí oněch dosíci nelze, proto zvláštní péči, zvláštní ochranu a pomoc poskytuje Duch Boží Církvi této. Ano, drazí přátelé, Církev tato, ač jest stále utiskovaná, stále mučená, stále pronásledovaná stále haněná a tupená, přece nesklesla; naopak jest — ač již bez mála 2000 let uplynulo, co božským Synem založena byla — posud plná jasoty a života, posud mladá, posud sličná.

Vhodná se mně, drazí přátelé, naskytuje příležitost provésti Vás dnešního slavnostního dne, zasvěceného slavným a svatým knížatům apoštolským Petru a Pavlu, širokým dalekým polem jejím, a ukázati Vám, že tato Církev Kristova po všecky doby bojovati musila, že však vždy a všude vítězně z boje se navrátila — a sice:

I. *nad židy*, II. *nad pohany*, III. *nad syny svými pobloudilými.*

Pojednání.

Sotva vypustil náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus Svou duši na dřevě kříže, zaradovali se protivníci Jeho, domnívajíce se, že i učení Jeho s Ním na kříž přibito jest, že zároveň s mrtvým tělem Ježíšovým bude pochováno. Avšak jako Spasitel nezůstal v hrobě, tak nezaniklo ani učení Jeho, ale hlásáno bylo po celém dalekém světě, jak dobře předpověděl: „A budete mi svědky v Jerusalémě i ve všem Júdstvu i v Samaři i až do posledních končin země“. Skut. Ap. 1, 8.

A vskutku, sotva byl Utěšitel Duch Sv. na apoštoly sestoupil ihned opustivše úkryt, neohrožené mluvili k zástupům o Ježiši, Bohu ukřižovaném — a 3000 židů přijalo svatý křest. A když sv. Petr a Jan u dveří chrámových chromého uzdravili, promluvil Petr po druhé ku shromážděným — a 5000 duší přijalo Krista. —

Od těchto však časů počínají nepřetržitá pronásledování a útisky mladé Církve křesťanské. Neboť ještě mluví Petr — aj tu připadnou kněží a zákonníci a vrhají je do vězení a jen z bázně před lidem, jenž apoštolům byl nakloněn, propouštějí je zase. Že ale nepřestali apoštolé hlásati Krista ukřižovaného činíce mezi tím zázraky, zmocnili se jich židé opět; leč „anděl Páně vyvedl je ze žaláře“. Skut. ap. 5, 19. — I šli rovnou cestou do chrámu, by opět hlásali Ježíše Nazaretského. — Tu uzavřela vysoká rada židovská usmrtit neohrožené hlasatele pravdy a jen na radu Gamaliele moudrého na svobodu byli dáni: „Neboť jestli rada těchto dílo lidské jest, samo sebou se rozpadne“, pravil rozuřeným fariseům. Sk. ap. 5. 38.

A sotva z kolébky byla vykročila Církev, aj již jest matkou, již rodí pro sebe syna Štěpána. Neboť, že nemohli moudrosti ani duchu, kterýž mluvil, odolat, postavili jej před soud, vyvrhli z města a kamenovali jej. Skut. ap. 7, 57. — Avšak nebyl Stěpán jediný, jenžto vylil svou krev pro Krista Ježíše, neboť vzniklo pronásledování po celé zemi a Šavel vymohl si povolení od nejvyššího

kněze, by mohl v Damašku křesťany vyhledávati a spoutané do Jerusaléma vláčeti k soudu. — Leč právě na cestě této dotknul se prst milosti Boží duše jeho — a *ze Šavla stal se Pavel*, jenž více všech apoštolů pracoval pro Krista; od židů 5krát čtyrceti ran bez jedné trpěl, 3krát metlami byl mrskán, jednou kamenován, 3krát na moři tonul, den a noc v hlubinách mořských byl, nesnáze vystál na cestách, nesnáze na řekách, nesnáze od lotrů, nesnáze od svého národa, nesnáze od pohanů, nesnáze v městě, nesnáze na poušti, nesnáze na moři, nesnáze mezi falešnými bratry; z Damašku před králem Aretou oknem v koši byv spuštěn přes zeď prchnul. — Avšak nejen v Palestině, nýbrž i mezi pohany, ano, kamkoliv za obchodem svým byli přišli, všady tam soptěli židé hněvem proti křesťanům, tupíce je a udávajíce je jako zrádce a nepřátele císaře.

Kdykoliv v nějakém městě luza rozjitřená proti ubohým vyznavačům Kristovým povstala, byl to obyčejně žid, jenž lid na křesťany poštval.

Tolik tedy trpěla od židů — a přece neklesla, přece co den zmáhala se více, přece vítěznou nohou kráčela přes trosky a rumy slávy židovské, přes hroby vyvoleného národa! A když dle předpovědi Krista Pána z chrámu slavného a z města druhdy svatého ani kámen na kameni nezůstal, a když celý les křížů z těch synů judských údolí Cedronské zastínil, když vítězný Říman hrdě po hoře Sionské kráčel, když sveřepý pohan oltáře kácel, když surový žoldnéř krásné dcery jerusalemské do mrzkého otroctví vláčel — právě v tu dobu Církev křesť. jako zóra půvabná do nejodlehlejších krajin pohanských vnikala, kam ji byl závistný žid jako otrok předešel. „Věru, bouřil se národ židovský; avšak věci pomýšlel marné“. —

II.

Sotva zprostila se Církev sv. soka jednoho, hle! již stál v plné zbroji jiný, mocnější, nebezpečnější nepřítel: byli to národové pohanští, zvyklí na dávnověké a nádherné bohoslužby, utvrzení u víře v kamenné bohy své! A právě v dobách, kdežto se vláda skorem celého světa v Římě soustředila, přenešeni jsou i všichni bohové ze všech končin země do města onoho, takže konečně Římané na 4000 rozličných bůžků a bohyň ctili. Nuže a proti těmto tisícům model, proti statisícům modloslužebných kněží, proti milionům zaslepených modlářů musila Církev kat. nový podniknouti boj — Na počátku začalo se jako u židů štvaním, hanou, pomluvou, podezříváním. Tu líčí ten ubohé křesťany jako lidi státu nebezpečné a proti císaři spiklé, tam zase jiný vypravuje, jak své vlastní dítky pekou a pojídají, ten zas tvrdí, že oni Nazarenští vlastně žádného Boha, žádné víry nemají, ba že při svých tajných schůzkách bohaprázdné chlípnosti a neslýchané neřesti konají. — Veliký Bože! jak se věc sebe lepší, sebe světější, zlým jazykem zohyzditi může! Že křesťané se k bouřím proti Bohem ustanovenému vladaři přidati nechtěli, jmenováni jsou nepřátely císaře; že při mši sv. tělo

a krev P. Ježíše přijímali, roznášelo se o nich, že vlastní děti sobě k jídlu chystají; že bojíce se pronásledování na místech ukrytých a za tmy při světle bohoslužbu konali, pokřikováno, že tajně spolu hřeší. I šířila se nenávist vůči křesťanům co den více mezi lid, tak sice, že když jakékoli neštěstí neb nehoda národ zastihla, ihned připisovalo se to rozhněvaným bohům pro zločiny od křesťanů páchané. —

„Vystoupí-li“ — praví Tertulian — „voda Tibery ku zdím, nevystoupí-li Nil na luhy, zavřeno-li nebe, třese-li se země, panuje-li hlad neb mor, ihned křesťany před lva“. Apol. c. 40.

Toť však teprv začátek zla; až dosud pronásledoval a hubil křesťany pouze lid vzbouřený: vláda císařská o náboženství se nestarajíc křesťanům pokoj přála. Tu ale ukrutník Nero, jenž ani života nešetřil svého učitele, své matky, znamení dal k vraždění, které po tři sta let půdu téměř celé země krví křesťanů svlažovalo.

Co snad ani ďábel sám nevymyslí, smyslil onen netvor s tváří člověka na týrání mírných a tichých ctitelů Ježíše Krista. —

Ostré hřebeny z kovů, smolné svíce, skřipce, meče, kleště, kola, lisy, kříže, pouta, obruče, haky, kotly, pánve, rožně i jiné hrozné nástroje do unavení pracovaly na zničení životů křesťanských. — Nejen to; často i chrámy a celé dědiny obklíčeny jsou vojskem a zapáleny, aby nikdo životem utéci nemohl; ba tak daleko šla nelidskost tyrana, že slabé dívky a vetché starce smolou potříti dal a zapálené ve svých zahradách postavil, aby jemu při večerních procházkách cestu osvěcovali. Tolik vykonal ohavník jeden! Co teprv se musilo dít, když deset císařů téměř bez přetržení po sobě následovalo a každý hleděl slávu si získati tím, že křesťany mučil. Tolik vykonalo se v říši jedné; co teprv musila vytrpět Církev, když podobně urputný boj proti ní trval i jinde a snad hrozněji jako v Persii, Africe, Japanu, Číně a za nejnovějších teprv časů v Syrii! Milosrdný Bože! Jak se namáhalo peklo a přece Církev svatá zahubena býti nemohla! Zajisté pravdu jsi mluvil, moudrý Gamalieli: „Pakliže rada ta z Boha, nebudete ji moci zničiti“.

I rostla, zkvétala, bujela vinice Páně; a není také divu, když po tolik věků tolikou krví půda jí byla připravována — *krev křesťanů semenem byla křesťanů.* I trpěla choť Kristova a utrpení jí bylo zbraní a utrpením přemohla svět.

Nadešel čas Konstantina; aj kříž, dříve znamení potupy, stal se palladiem slávy a vítězství — a v prach a bláto sřítili se malomocní bohové s praskotem a zasténáním, jež od západu slunce až k východu doznívalo, v rumy se rozpadlo obrovské ono tělo, kteréž klassickým světem bylo zváno — a na sedmi pahrbcích zavládlo mírné žezlo Bohočlověka. „Ejhle, bouřili se národové — avšak věci pomyšleli marné“.

III.

Avšak Církev musela podstoupiti boj nejen proti židům a pohanům, nýbrž i proti těm, kteří z lůna jejího vyšli, jsouce krmeni mlékem víry; ale později zpronevěřili se dobré matce své, tupíce ji anebo dokonce odpadajíce od ní.

Drazí přátelé! nebezpečné společnice pro člověka jsou hrdost, neustupnost, smyslnost a bažení po slávě lidské; snadno zavádějí společnice tyto na bezcestí bludů a smutnou poušť nevěry. Bohužel, dějiny lidské svědčí neklamně, že po všecky věky dosti se našlo lidí, kteří svůj náhled stavěli nad zákon Kristův. A právě tito škodili Církvi více než židé a pohané; neboť každý z těch opravců zastával jen své náhledy, maje za to, že jedině tyto jsou pravdivé, každý jedině sebe a své stranníky za pravé křesťany považoval a před světem vykřikoval. A jaký byl toho výsledek? Ten, že lid svedený houfně od víry odpadal, sv. Církev tupil, katolíky pronásledoval, ano v krvavé seči boje jako lité šelmy na jinak smýšlející se vrhal. Několikrát věru podobalo se, že již žádné není Církve katolické, že na vždy již zlomena jest moc a síla její. — A čím si pomohla duchovní matka naše opět? *Trpěním, vytrvalostí a modlitbou.*

Hle! Arius hlásá svůj blud, jenž takového ohlasu nalezá v převrácených srdcích, že jeden souvěký učitel Církve naříká, že již celý svět jest arianský.

V nádherném průvodu jako vítěz ubíral se davy tleskajícího lidu hrdý Arius do biskupského chrámu, by blud svůj dosadil až na stolec biskupský; ale cíle svého nedochází. Svatý biskup Alexander se modlí — a Arius odchází stranou, kdežto o život duše i těla najednou přichází. —

Po celé Gallii jako zhoubná povodeň množí se blud Albigenských; vojska silná nemohou zdolati příval valícího se bludu. A hle! svatý Dominik se modlí; svým růžencem přemahá divé roty bludařů. Mám pokračovati dále? Vizte sv. Františka Xaverského. V Němcích právě odpadávaly nahnilé údy Církve k bludným naukám Lutra, Zvingliho a Kalvina a on — ten muž Boží, modlitbou, vytrvalostí a nadšeností získává Církvi v dalekých končinách Indie a Japanu miliony vyznavačů.

Tolik dostačiž nám, drazí přátelé, o bludařích.

Tisíc kázání mohlo by se přednésti, a přece by snad jen nepatrná část jejich bludů, jejich neřestí, jejich ohav vylíčena býti mohla. A kde jsou všichni! Kam se poděla moc a sláva jejich? Odešli cestou všeho lidského, a nezbylo po nich nic než krví zapsaná jména jejich v dějepisu.

O nic lépe nedařilo se těm, kteří Boha a náboženství za věc dětí, starých žen a slabochů vyhlašujíce, holou nevěru a bezbožectví hlásali. Všimněme si jen oněch proslulých mudrců z dob francouzské revoluce. Zapírali nebe, peklo, duši, náboženství, zapírali samého Boha; a místo onoho Ducha přesvatého, přečistého, neobsáhlého, nesmírného, věčného, vystavili si na oltář modlu v osobě veřejné hříšnice. A jak dlouho trvalo jejich počínání? Vizme, jak umírají, a poznáme, jaké bylo jejich přesvědčení.

Divokou se svíjí zoufalostí na loži smrtelném jeden — Voltaire — vedle hlavy jeho stojí neznaboh jiný. Umírající se ptá o radu, má-li bez Boha a kněze, věren zásadám svým bezbožeckým, zemříti, čili svátostmi se dáti zaopatřit. Jak radí mu druhý ne-

znaboh? „Vol raději, co jest jistějšího“. — Tam vedou jiného ukrutníka Robespierra — ku popravišti; i uzří hrozný onen nástroj, kterýmžto sám tisíce dobrých křesťanů o život dal připraviti — a nastojte! Ten, jenž životy lidské utrácel jako věc nepatrnou, chvěje se na celém těle a s pláčem blíží se k popravišti. Toť důslednost nevěrců, toť ono vynášené přesvědčení, jímž se chlubívají tak často ve svých spisech a řečích. Ó mocná, nepřemožitelná jest pravda katolická! Snad se někdy zdá, že slábne, že málo prospívá; ale jas jejího světla prorazí přece a zaplaší temné chmury i příšerné stíny, jež se rozpjaly nad obzorem.

Ano, přátelé drazí, Církev vítězila, Církev vítězí stále, Církev vítězit bude na věky; neboť jest při ní Sám Zakladatel její po všechny dny, dán jest jí Utěšitel Duch Sv. v mocnou ochranu, založena jest na skále; a kdokoliv jí vzdorovati počne, rozrazí čelo své o skálu Petrovu! Proto i zde opakuji slova žalmisty Páně: „Proč se bouřili národové a věci promýšleli marné“?

Slyšeli jsme, drazí přátelé, jak vítězila Církev; jak přemohla přepych židů, surovost pohanů, úskočnou zlobu bludařů a nevěrců — a to silou a pomocí Boží. Co tedy zbývá činiti nám? Ó děkujme Bohu za milost, že syny jsme této duchovní matky; prosme Ducha Sv., by i dále ji řídil a opatroval; důvěřujme se v Boha, Jenž drží v rukou svých osudy národů, Jenž jako potoky vod řídí srdce králů; pevně se důvěřujme v Něho, že i nesnáze a protivenství, která za našich dnů na Církev Boží doléhají, pominou. A až minou tisíceletí, bude Církev posud mocná, posud nesesláblá, posud vítězná a mladá! —

A věru kdyby ji již kladli do rakve, kdyby již poslední hřebík zatloukali do ní, kdyby již se všech celého světa věží se jí umíráčkem zvonilo, a kdyby již s pekelným skřehotem nepřátelé její nad hrobem jí zpívali píseň pohřební: nemálomyslněl bych přece, jsa přesvědčen, že „bouří se národové — avšak věci pomýšlejí marné“! Amen.

Jan Doležel, farář v Rouchovanech na Moravě.

Slavnost Navštívení Panny Marie.

Panna Maria jest naší přítelkyní.

„Povstavši Maria, odešla s chvátáním na hory do města Judova“.
Sv. Lukáš 1. 39.

Drazí v Kristu, dnes přiblížil se opět den, kdy tato skrovná kaplička oděla se do svátečního šatu a kdy k ní nesčíslný počet zbožných poutníků zavítal, aby tu Matičce Boží svou poklonu vzdal a jí svou lásku osvědčil.

My všichni, nejmilejší, již tu shromážděni jsme, přišli jsme z blízka i z dáli navštívit Rodičku Boží. Mohu říci, že to dnes

po 190té. Hezká to řada let uplynula! Činili to vaši otcové, činíte to vy a doufám i vaši potomci.

My tak činíme následujíce Pannu Marii; — ona také se svými žaly, se svými radostmi pospíchala vždycky tam do těch judských hor, kde pro ni bilo přátelské a věrné srdce sv. Alžběty.

A věřte, nejmilejší, je to pro člověka velikou útěchou, ví-li že v tom životě, plném namáhání, práce, starosti, bídy, plném zármutku a bolesti, plném veselí a radosti, má nějaké srdce, jež s ním cítí, jež s ním se raduje, nebo truchlí.

Člověk bývá nejvíce klamán člověkem. Zakusil toho snad každý z vás. A proč? Protože lidé jsou proměnliví — dnes tak, zítra jinak. Dnes tě chválí a pochlebují, zítra pomlouvají a hanobí. Těžko je nalézti dobrého přítele. To věděli dobře již staří, proto cenili upřímného přítele více než vzácný poklad. Věrný přítel je poklad, je zlato. A jako pokladů za nynějšího času hrozně je málo, tak i věrných přátel. A bylo by to pro člověka velmi smutné, kdyby se měl spokojiti těmi přátely, které mu svět podává.

Každý, chce-li světem jistěji se bráti, musí míti někoho, ku komu by měl důvěru, lásku, — o kterém by věděl, že se vždy k němu utéci může, a že ho vyposlechne a vyslyší.

A kde, ptám se vás, drazí, kde ho nalezneme, když je těch pokladů ve světě tak málo? Snad to již tušíte, kam slova moje míří, že ne na zemi mezi tím lidem tak klamným a nejistým — snad již víte, že oči naše musí pohlédnouti výše, tam k tomu blankytu nebes, nad hvězdy výše a výše — k té nejčistší bytosti, jaká kdy na světě byla, k té bytosti, která nám dala to nejdražší, protože nás tak milovala — ano, k Panence Marii, Rodičce Boží!

Panna Maria je tou naší nejjistší, nejvěrnější přítelkyní. Ji si vyvolme všichni, v ní se nikdy nesklameme, ona nám pomůže vždycky, bude-li toho potřeba.

A o tom přátelství jejím, nejmilejší, dnes si v krátkosti promluvíme.

Slyšte mne pozorně ve jménu blahoslavené Rodičky Boží!

Pojednání.

Nejprve vám musím říci, nejmilejší, že Panna Maria po všechny časy, co naše svatá víra na světě blahodárně působí, ode všech lidí byla vždycky velebena a ctěna. Každý se o její přátelství ucházel. Zvláště my Čechové lneme k ní velikou úctou. Včera jsme slavili památku slovanských apoštolů sv. Cyrilla a Methoděje. Tito svatí do krajin našich přinesli víru Kristovu a s ní úctu k Panně Marii. První chrám, který byl vystaven na Velehradě, byl mariánský, a první chrám v Čechách, který postavil kníže Bořivoj, byl též na počest blah. Panny Marie zbudován. Národ náš povždy měl úctu k Boží Rodičce. Dnes máme přes 300 chrámů marianských ve vlasti naší. A co kaplí a oltářů! I ty naše hory, s chloubou to mohu říci, Panence Marii všemožnou úctu činí. Co tu skříní s obrazy, co tu sloupů se sochami Panny Marie!

Ona ta úcta k ní je v srdci našem vrozená, neboť my nevidíme v Panně Marii pouze Rodičku Boží, ale také svou vlastní matku, která se o nás stará. A je to jisté; Panna Maria pro lidstvo učinila mnoho a činí neustále — jako každá matka pro své děti. Co jen dobrotivý Bůh na přímluvu její zázraků učinil a činí až podnes! Věřte, nejmilejší, každoročně hlasatelé slova Božího od počátku až po dnešní den ve svých kázáních zásluhy Panny Marie líčí a ji oslavují, ale poklad její milosti a dobrodiní ještě nevyprázdnili, aniž kdy vyprázdní; je nepřeberný.

Než, předložme si, nejmilejší, otázku: jakým as způsobem získáme si přátelství Panny Marie? Zvedené děti to hrozně vždy bolí, tupí-li jim někdo dobrou a starostlivou matku a jsou hotovy matku svou hájiti do poslední kapky krve. Toliko spustlý syn, nebo dcera odvažuje se proti své matce násilí. Díky Bohu, na Pannu Marii v nynějších smutných časech ještě rouhači se neodvážili, protože vědí, že by se dotkli nejcitlivější stránky srdce — že by špatně pochodili. Ale Panna Maria má Syna Ježíše Krista, kterého miluje tak, jako žádná matka pod sluncem. Z toho posoudíte, drazí, že se matce Boží nejlépe zavděčíte, když jejího Syna v lásce míti budete. Kdo je přítelem Ježíše, je přítelem Panny Marie — ten se těší z jejího přátelství. A tu bohužel musím říci, že nynější svět Syna Božího příliš nemiluje, a tedy ztrácí přátelství Panny Marie. A jakým způsobem? Ježíš Kristus, Syn Boha a Syn Panny Marie, přišel k nám dolů na svět, aby nás naučil tu žíti. On nám bránu nebes svou smrtí otevřel, ale také nám ukázal, jak bychom jí do nebes vešli. On dal nám učení — náboženství. Jeho vůle byla, abychom podle toho učení žili, chceme-li do nebes přijíti. Toto učení dal svaté Církvi k opatrování aby se nepřevrátilo, nezměnilo, nepokazilo, neboť věděl, že jsou lidé, kteří svůj vlastní rozum stavěti budou nad moudrost Boží. A Církev svatá, k nížto se my hlásíme, plní svědomitě úkol svůj a bude ho plniti do konce časů; ona se opírá o samého Krista, který je s ní a požívá osvícení Ducha Sv., aby nepobloudila. K ulehčení našemu, bychom spíše, snadněji mohli podle víry žíti, dal nám Kristus Pán svátosti. My jen máme míti vůli to vše plniti. Ale nejen vůli — naší povinností to jest — neboť Bůh chce, aby všickni lidé došli spásy.

Ale zdali se tomu tak děje? Mnoho je povolaných, ale maličko vyvolených. Teď lidé žijí tak, jakoby Kristus Pán ani nebyl býval na světě — jako by se ani Pána Boha nebáli, jakoby ho vůbec nebylo. Ba oni se tomu všemu posmívají a nejvíce mají v nenávisti ty, kteří tu vůli Boží hlásají a lid napomínají. Svatou Církev tupí, svátosti vyhlašují za kejkle. A nabádají-li kněží lid k tomu, aby žil podle vůle Boží, aby ty staré dobré české mravy, tu vzácnou starou českou poctivost zachoval — tu se říká, že ten lid se zatemňuje a navádí k zpátečnictví. Musíme se tomu diviti, že tak mnozí věří spíše člověku, jehož život pokálen jest nepravostmi jenž lehce žije, — než slovům Ježíše Krista. Koho as to nejvíce bolí?

Ta dobrá matka Boží lká a naříká vidouc, že oběť Syna jejího se zneuznává. Zdali pak se můžeme těšiti z jejího přátelství a z její přímluvy?

Jen tenkráte, ctíme-li jejího Syna, t. j. žijeme-li dle sv. víry, můžeme býti jisti, že Panna Maria je naší přítelkyní. Hleďte, nejmilejší, je to již v člověku vrozeno, že toho, kdo nám je přítelem, milujeme, hledíme tu lásku jeho a věrnost něčím odvděčiti, všímáme si ho, posloucháme ho, uctíváme ho, jeho ctnosti a dobré skutky následujeme; zkrátka konáme vše, čím bychom mu radost způsobili. Tím právě přátelství se utužuje, tím se věrnost ještě více osvědčuje, tím více spolehnouti se můžeme na něho.

A vězte, Panna Maria — naše matka, je tou nejlepší přítelkyní. Ona neopustila nikoho. Chromí, slepí, neduživí, zarmoucení, dosáhli milosti. A my sami potřebujeme dosti toho. Musíme si toho jejího přátelství vážiti, jí naproti kráčeti. Jakým as způsobem?

Když na ni nezapomínáme, když se k ní utíkáme v modlitbách, když ji prosíme o přímluvu. Panna Maria nás slyší všude i ve chrámu Páně, i v tiché světničce, když před jejím obrazem klečíme. Krásně dí o ní sv. Bernard: „Pomni, ó královno milá, že nebylo slýcháno, abys koho opustila, kdo tebe o pomoc vzýval“.

Panna Maria nehledí na oblek, na osobu, na důstojenství — ráda prosby naše slyší a Bohu předkládá. Ale naše modlitba musí býti vroucná, důvěrná, upřímná.

Vážíme si Panny Marie dále, když její obrazy máme v uctivosti, když je líbáme. A nejvíce, žijeme-li tak, jako ona žila — když následujeme její ctnosti. Panna Maria byla pokorná, — jí nezaslepila ta sláva, že vyvolena byla za matku Spasitele, ona byla vždy — dívkou Páně. I nás nesmí sláva a štěstí pozemské zaslepiti. Musíme žíti tak, jako bychom to od Pána Boha na čas dostali — jakoby ta sláva a bohatství nepatřila nám ale Bohu.

Panna Maria byla trpělivá, vždy spokojená a do vůle Boží odevzdaná. Nikdo tolik nevytrpěl jako ona, a za to ji Bůh povýšil: vzal ji do nebe. I v vašem životě čekají nás bolesti, utrpení. Někdo má život bídný, zlý. Nežehrejme na to, že se jiným lépe vede — protože to je vůle Boží — do ní se odevzdejme, abychom při vší nouzi a bídě měli čisté, spokojené srdce. Ono to věčně trvati nebude; přijde čas, že nás za to Bůh jako Pannu Marii korunovati bude věčnou slávou.

Konečně následujme Pannu Marii ve zbožnosti. Choďme rádi do chrámu Páně jako ona, modleme se za sebe i za jiné. Mějme dobré a útrpné srdce k prosícím a nuzným. Čeho bychom se pak báli? Tam nahoře máme dobrou přítelkyni, dobrého Otce, dobrého Syna a posvětitele a sílitele našeho — Ducha Sv.

Dnes jsme, nejmilejší, Pannu Marii zde navštívili, a já jsem vám jen krátce pověděl, jak si její přátelství získáme. Ejhle, kdo v srdci svém sezná, že se takovým způsobem o její lásku neucházel, dnes zví, jak asi to má činiti, totiž: že musí podle sv. víry žíti, Pannu Marii uctívati, k ní se modliti, utíkati a její ctnosti: pokoru, trpělivost následovati. Tak by nám ta dnešní pouť k velikému

užitku byla. My bychom již nesli domů sami, ale s tou nejdražší přítelkyní v nebesích.

Učiňme si tedy, nejmilejší, spasitelné předsevzetí, Pannu Marii za přítelkyni si získati — tím nechybíme, naopak vezdejší svůj život snadněji překonáme — a tam u prahu nebeského ráje bude na nás čekati přítelkyně naše Panna Maria, která dovede nás k trůnu nebes, abychom z rukou Hospodina přijali korunu věčnosti. Amen.

Vinc. Drbohlav, kooperator ve Světlé.

Neděle VII. po Sv. Duchu.

Falešné proroky lze poznati ze slov a ze skutků.

„Pilně se varujte falešných proroků“.
Mat. 61, 15.

Mojžíš i Eliáš byli zajisté praví proroci Boží, nebo skrze ně mluvil sám Bůh. A přece jim všickni lidé nevěřili. Co bylo příčinou, že mocná slova jejich, často i zázraky potvrzená, nenalezala víry u lidí? *Falešní proroci hubili a ničili svaté dílo jejich.* Falešní proroci, křesťané drazí, vždy mnoho zlého na světě provedli; proto i sám Kristus nás před nimi varuje, řka: „Pilně se varujte falešných proroků“. Těmito falešnými proroky jsou všickni lidé, kteří nás svádějí s cesty spásy na cestu hříchu. Proto, drazí přátelé, pilně *se varujte takových lidí, kteří ne pravdu, ale lež mluví,* ne ctnosti, ale nepravosti slouží, a kteří *vlastně svůdci jsou.* Poznati je můžeme *ze slov i ze skutků*; lživé řeči a hříšní skutkové je prozrazují. Komu tedy spása duše jest milá, nedej se svésti proroky falešnými, ale pozorně slyš a uvažuj.

Pojednání.

1. Proroci Boží vždy jen *pravdu* mluvili; dalecí byli hříšného pochlebování, kázala-li povinnost kárati a trestem hroziti; ano i králům pravdu říci se nestrachovali. Prorok Nathan přišel a bez obalu řekl Davidovi: „Zhřešil jsi!“ Jan Křtitel řekl Herodesovi: „Nesluší se tobě manželku bratra svého míti za manželku.“ A od této pravdy neustoupil ani ve vězení, ani ne tenkráte, když pochopové přišli, aby ho zbavili života. Pozorujme nyní proroky *falešné, nepravé.* Svatý Pavel praví, že sám ďábel dovede se v *anděla světlosti proměniti.* Tak podobně dovedou se i falešní proroci přetvařovati. Jejich řeči jsou obratné, neboť přispůsobují je osobám, časům, i okolnostem; mluví příjemně, jako věrní přátelé naši, jimž jde o spásu a blaho naše. Kdybychom ale vniknouti mohli až do tajných hlubin jejich duše, poznali bychom, že vyhledávají jen svého blaha, svého prospěchu a nikoliv našeho. Přijdou-li tedy i k vám mluvíce i učíce jinak, než Církev Kristova učí, nevěřte jim, nebo Písmo sv. vykládají podle svého rozumu a své žádosti.

Prorokem falešným jest, kdo říká: „Víra jako víra“. Nevěřte mu, nebo kdyby tomu tak bylo, kdyby víra byla jako víra, pak nebylo potřebí, aby opustil Kristus Pán trůn věčné slávy a se jako Bůh-člověk ve chlévě narodil. Pak nebylo potřebí, aby po tři leta učil a božské učení své smrtí na kříži potvrdil. Pak nebylo potřebí, aby svatí apoštolové po smrti Páně do celého světa se rozešli a víru Kristovu hlásali. Ano, drazí přátelé, to vše by bylo zbytečné, kdyby víra byla jako víra. Ó jaká to lež, říci: víra jako víra.

Falešným prorokem jest i ten, kdo praví, že není nám možno *všecka přikázání zachovávati.* Ptám se: Komu pak dal Bůh desatero přikázání? Snad andělům? A neřekl Kristus: „Nepřišel jsem zákon rušit, ale napravit“? Falešný prorok mluví, že můžeme dle libosti užívati světa i rozkoší jeho. „Pokud jsi na světě, tak světa užívej!“ tak se dnes hlásá. A jiný dokládá: „Jsem jen jednou na světě, proč bych tedy toho světa neužil.“

Proti těmto falešným prorokům mluví pravý prorok Boží Jeremiáš: „Nechtějte poslouchati slov proroků, kteří prorokují vám a oklamávají vás: vidění srdce svého mluví, ne z úst Hospodinových.“ Jerem. 23, 16. Namlouvá-li vám někdo: „Nevěř všecko, čemu na kazatelně kněz učí; co není v Písmě sv. obsaženo to nevěř“ — pak, drazí přátelé, vězte, že to není žádný prorok Boží, ale prorok falešný. Písmo sv. neobsahuje všecko, čemu Kristus učil a co sv. apoštolové kázali. Kdo tedy jen na Písmo sv. se odkazuje, nemluví z úst Hospodinových, ale vidění a zdání srdce svého mluví. Řekne-li kdo: „Církev Kristova, katolická totiž, není neomylnou učitelkou pravdy Boží, ona může ve víře blouditi; Kristus není s ní; Duch Sv. jí neřídí“, *ten mluví zdání srdce svého.* Kristus řekl: „Já s vámi jsem až do skonání světa“. Kristu tedy přece věřme, který až do dnešního dne Církev Svou zachovává. Řekne-li kdo: „Není žádného očistce, místa to, kdež trpí duše za hříchy, z nichž na světě se nedokáli“, — nemluví z úst Hospodinových. Nebo „svaté a spasitelné jest za mrtvé se modliti“, jak dobře Písmo sv. praví. Těm, kteří jsou již zavrženi, více pomoci nelze žádným dobrým skutkem, tedy ani modlitbou. O tom nás krásně poučuje Kristus v podobenství o boháči a Lazaru. „Nad to uvaž, praví tu otec Abraham k boháčovi, jest mezi námi a vámi veliká propast, tak že nikdo odtud (s nebe totiž) nemůže k vám ani od vás (z pekla) k nám.“ Oslavení v nebi naší modlitby nepotřebují. K čemu nás tedy Písmo sv. vybízí za mrtvé se modliti? Musí býti tedy ještě jiné místo, kdež jsou na věčnosti ti, za které se modliti jest spasitelno a to jsou duše v očistci.

Nejvíce však odpůrců má zpověď; to prý jest docela zbytečné obtěžování lidí. Což neřekl Kristus: „Komu odpustíte hříchy odpouštějí se mu, a komu zadržíte, zadržány jsou?“ Aby však kněz mohl na místě Božím hříchy odpustiti, musí je dříve znáti. Kristus odpouštěl i největším hříšníkům bez zpovědi, byl zajisté vševědoucí. Kněz ale musí hříchy znáti, aby mohl posouditi, je-li kdo hodný odpuštění hříchů čili nic. A znáti je může toliko ze zpovědi. Svátost posledního pomazání má také své odpůrce; že prý se nemocný

jen tím straší. Ale přátelé drazí, což nepíše sv. Jakub: „Stůně-li kdo z vás . . . . . .“

Neustanovil tedy Kristus Pán tuto svátost, aby se někomu v bolestech přitížilo, nýbrž aby se mu polehčilo. — — — Tisíce příkladů by mohlo dosvědčiti, že stav toho, kdo tuto svátost přijal, se nijak nezhoršil — ale naopak — polepšil. Nebo polehčilo se mu na mysli i na srdci.

2. To jsou, moji drazí, některé řeči těch falešných proroků, ale jejich skutky, jejich ovoce, po kterém je poznáváme, je mnohem horší. Jako strom planý poznáváme po nechutném ovoci, tak i falešný prorok se poznává po zlém, planém životu. Kdo jinak mluví a jinak jedná, kdo žije o Krista se nestaraje, toho se varujte. Takový člověk, praví sv. Honorius, podoben je svíci, která jiným světlo dává, sama se ale tráví. Kdo víru vychvaluje a ctnost velebí, ale sám oddán je nepravosti, ten jest falešný prorok. Někdo krásně mluví, ale o kostel ani ve svátek největší nezavadí; varujte se ho, má roucho ovčí, ale uvnitř, v srdci jest vlk hltavý. Kdo zanedbává modlitbu, ku zpovědi nechodí, těla Páně nepřijímá, varujte se ho; jest vlk v rouše beránčím, byť i sebe krásněji mluvil. Kdo žije podle žádostí těla svého, opilství, smilství jest oddán, cizího statku žádostiv, varujte se ho jako vlka hltavého. Ano byť i někdo mluvil jako anděl, jsou-li skutky jeho ohavné, varujte se ho.

Ano, křesťané drazí, mějme se na pozoru před falešnými proroky, jsou to nepřátelé Církve katolické. Neposlouchejme jejich slov, odvraťme se od jejich skutků. Mějme vždy jen Boha a své spasení na paměti. Prosme i Ježíše Krista, i Marii Pannu, i anděla strážného, aby při nás stáli, nás chránili bludu a hříšných skutků. Prosme nebes Pána, by nás vedl po té úzké cestě k životu věčnému. Amen. P. Josef Symon, kaplan v Týně Rovensku.

Svátek sv. Cyrilla a Methoděje, apoštolů slovanských.

Co pro nás učinili sv. věrověstcové, a co my jim činiti máme.

„Ale vy jste rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid dobytý, abyste zvěstovali ctnosti Toho, kterýž z temnosti vás povolal v předivné světlo Své“.
I. Petr 2, 9.

Kníže apoštolské, sv. Petr, v listu svém ku rozličným věřícím, rozptýleným v Pontu, Galacii, Kapadocii, v Asii a Bythinii napsal list, v němž líčí vznešenost víry křesťanské, a tím vysvětluje, ku jaké důstojnosti jsou od Boha povoláni, že se stali křesťany. Píše totiž: „Ale vy jste rod vyvolený, národ svatý, lid dobytý, abyste zvěstovali ctnosti Toho, kterýž vás povolal z temnosti v předivné

světlo Své". A podobně mohu, ba musím i já dnes volati k tobě národe česko-moravský, k tobě lide zbožný, k tobě shromáždění křesťanské: vy jste rod vyvolený, lid dobytý Bohu, abyste zvěstovali ctnosti toho, kterýž i vás povolal z temnosti bludů pohanských ku světlu předivnému, ku světlu víry křesťanské. A kým jste byli voláni ku víře? Kdož to byl, jenž v temné noci pohanské rozsvítil pochodeň předivného světla víry v národu, v zemi naší? Vám všem, rozmilí křesťané, známa jsou jména velikých světců, obětavých mužů, horlivých hlasatelů víry sv. po vlastech slovanských; jsoutě to námi oslavovaní věrověstcové: sv. Cyrill a Methoděj, jejichž památce dnešní svátek jest zasvěcen. Jména jejich zlatými literami vepsána jsou v paměť a v srdce všech Čechů a Moravanů. Proto se nedivím, že jim ku cti se ozývají zbožné zpěvy, že o nich se koná dnes bohoslužba, že se slaví pouti zejmena v chrámech jim zasvěcených, nedivím se, že plesá dnes celá Čechie, že zasvěcený svátek dnes slavně světí sesterská, zbožná Morava. Což divu, že k sídlu jejich, ku posvátnému Velehradu, té kolébce křesťanství ve vlasti naší, ubírají se průvody s tisíci zbožných poutníků, aby uctili sv. věrověstce a vděčnost osvědčili ku svým největším dobrodincům, jimž máme děkovati probuzení z temnosti a obrácení ku předivnému světlu učení Krista Pána. Bohem nám byli dáni, Bohem k nám posláni, vyvoleni za apoštoly lidu slovanského. I chvátali puzeni láskou ku bratřím, horlivostí apoštolskou, nedbajíce cesty ni obtíže povolání, že musíme volati: „Ó jak krásné jsou nohy zvěstujících pokoj, zvěstujících dobré věci". A proto je dnes chválíme, dnes uctíváme jako muže slavné. —

Předobře víte všichni, jak neutěšený jest pohled na krajinu, již neosívá pilná ruka rolníkova, jíž nevzdělává zahradník, neštěpuje vinař a sadař; v pustém kraji takém neblaze dlíti. Takový též obraz podává země, v níž lid tone v surové nevědomosti náboženské, úpí v nevěře a bezbožnosti pohanské. Jak lahodí oku krajina s úrodnými rolemi a lučinami, s plodným stromovím a sady kvetoucími! Ladný to obraz země, jíž vzešlo světlo zjevení Božího, již ozařuje světlo víry Kristovy s účinky jeho blahodárnými.

I pochopí každý z vás, jaký obraz poskytovaly naše kraje, pokud v nich bujilo pohanství, pokud otcové naši, ovšem bez viny své, se klaněli modlám neznajíce pravého Boha, nemajíce vědomosti o Kristu a našem vykoupení.

Tu jako jitřenka proráží mrákotu noční, jako paprslek sluneční k životu a k nové radosti probouzí: právě tak proniklo spasitelné světlo učení Kristova k národu našemu, když před tisícem let tito velebení bratří Solunští, upřímní a praví národovci, přišli do vlasti moravské, aby hlásali víru Kristovu a to v jazyku lidu srozumitelném, slovanském. Snažili se, abychom se stali tím, čím dnes jsme: národem svatým, lidem dobytým, abychom zvěstovali ctnosti toho, kterýž nás povolal z temnosti v předivné světlo své. Dojista sami poznáváte, jakou láskou a vděčností k nim za to my všickni máme lnouti.

Abych vás dnes ku milování víry sv., jakož i k horlivému ctění našich věrověstců sv. povzbudil, umínil jsem sobě na paměť vám uvésti, co učinili tito sv. mužové: pro Boha, národ a vlast, z čehož i nám vyplyne nutně povinnost, že i my jim vděčnými býti máme. A ten bude obsah dnešní mé řeči, v níž ukážu:

1. Co nám prokázali dobrého sv. Cyrill a Methoděj a
2. Co my jim na vzájem činiti máme.

I.

Znám jest každému dobře životopis našich sv. věrověstců, jemuž jsme se jako dítky ve školách učívali. Povědomo bude každému z vás, že starší, Cyrill, dříve Konstantin zvaný, okolo r. 840 v Chersonesu Taurickém nalezl ostatky sv. papeže Klimenta, jenž tam r. 102 byl umučen. Jazyku slovanskému se naučili, že tehda v Macedonii a téměř v celém Řecku slovanská řeč zároveň s řeckou panovala. Na rozkaz řeckého císaře Michaela, vypravil se Konstantin tehda na kněze již vysvěcený, na Černomoří ke Kozarům, kteří u dvora řeckého za hlasately víry křesťanské žádali. Mladší bratr, Method, vstoupil do kláštera a tam se učil malířství. Konstantin šťastně dokonal obrácení Kozarův a vrátil se do Cařihradu, kamž ostatky sv. Klimenta ssebou přinesl. Tu se spojili oba bratři a obrátili se ku lidu slovanskému v širých krajích řeckých a bulharských. Roku 855 uspořádal Cyrill na základě písmen řeckých písmo slovanské, aby tak umožnil lidu čtení náboženských knih, a tím snáze jej ku víře přivedl a v ní upevnil. Přeložil sv. evangelium a epištoly, žaltář a některé nejpotřebnější knihy bohoslužebné jazykem i písmem slovanským či cyrillským. Pochopíte, kterak se radovali tehda Slované z úspěchu toho, nahlížíte, jak vzácnou památku nám zanechali sv. bratři, jak jazyk slovanský přivedli ku vážnosti? — R. 861 pokřestil Method Borisa, krále Bulharského. Pověst o tom zdárném působení budila radost nejsrdečnější, a budí ji až podnes v srdcích nás všech. Rcetež, nemáme-li i my příčiny nad horlivostí jejich plesati?

Krátce jen podotknu, že i Rastislav, vládce na Moravě, na císaři Michaelovi věrověstce žádal pro svůj bodrý, dobrosrdečný lid moravský, a ten mu odeslal sv. Cyrilla a Methoděje. Od Rastislava na Velehradě přijatí konali dílo apoštolské. Že i nátisky musili snášeti za své bohomilé konání, ba i podezříváni byli, kdož by nevěděl? Vždyť každý, kdo pobožně žíti chce, nátisky musí trpěti, aby tím lesklejší byla zásluha v koruně spravedlnosti. Musili se ze svého počínání zodpovídati v Římě, kamž ostatky sv. Klimenta papeže donesli. Tu však, jak papež Mikuláš II., tak i nástupce jeho Adrián II. působení a jednání jejich schválil, ano Adrián II. pochválil jejich bohumilou práci na Moravě a v Panonii a povýšil Methoda na arcibiskupa a Konstantina na biskupa těchto zemí. Konstantin obávaje se, aby důstojností tou neztratil pokoru srdce, vstoupil do kláštera r. 868 pode jménem Cyrill. Method neunavně

pečoval o své věrné stádce věřících. Ó jak blaze, klidně žil tehdá zbožný křesťanský lid na Moravě!

Ke dvoru Svatopluka moravského, pod jehož prapor i Bořivoj, kníže české vstoupil, jehož sestru za manželku pojal r. 871, vydal se s vladyky českými Bořivoj, a tu ke slovu Svatoplukovu, jakož i řečí sv. Methoděje přiveden jest ku víře Kristově, a dal se od něho pokřestiti Bořivoje provázel kněz Kaich; ano i sám sv. Method zemi českou navštívil, a tu i sv. Ludmilu v lůno Církve sv. uvedl a pokřtil. Což divu, že ihned zakládány chrámy Páně, mezi nimi Týnský? Což divu, že se nyní šířila víra sv. ve vlastech našich česko-slovanských? Sv. Method dokonal sv. život svůj roku 885. (Dle Karlíka „životy svatých".) A proč dnes toto na paměť uvedl jsem vám? Abyste do srdce vštípili sobě, kterak nás obdařili, jakého dědictví zanechali nám tito sv. patronové naši.

Šťasten bývá poutník, nalezne-li vůdce zkušeného do krajů neznámých, ctěn a veleben bývá dobrodinec od ubožáků za vzácný dar v bídě jim poskytnutý; milováni jsou dobří rodičové od dítek za všecky péče a dobrodiní. Ach což teprve říci máme dnes, uvážíme-li, jakého daru duševního, dobrodiní pro nebe přinesli nám sv. věrověstcové! Rcete, což jest každý dar pomíjející oproti daru jenž duši jest potřeben, oproti daru, jenž duši vytrhne záhubě, a ji věčně oblaží. Což jest vůdce do nejúrodnější krajiny na světě proti tomu, jenž nám cestu ukázal a po ní vede do vlasti nebeské? —

Téměř 900 let dřímala vlast naše v bludech pohanských, stěnala pod jařmem hříchu, neznalit otcové naši pravého Boha, ctili modly, jakž činili a činí veškeří národové pohanští, neznající pravého Boha.

Pusty byly země naše bez odznaků víry Kristovy, bez chrámů bez oltářů, bez křížů, bez svatyň ku ctění pravého Boha budovaných; pusto bylo v duších nezalévaných po tak drahně let pramenem milosti Boží, trudno bylo v duších lidu bloudícího, neznajícího cesty k nebesům. Ó Bože! cos učinil ve své otcovské prozřetelnosti pro nás? Vyvolils nás za národ svůj, abychom poznali Tebe a ctili Syna Tvého i dárce milostí, Ducha Sv., a tak se jednou k Tobě, Bože trojediný, dostali. Pochopujete ctitelové Cyrillo-Methodějští to nesmírné dobrodiní, jímž jsme se stali rodem vyvoleným, národem svatým, zelenou ratolestí na stromu národů křesťanských? O nás platí slovo Páně u proroka Amosa: „Toliko vás poznal jsem ze všech příbuzenství země". Amos 3, 2. Tebe zemi česko-moravská vyvolil jsem, abys unikla temnotě pohanské a mně věrně sloužila. Kolik zemí, kolik říší, kolik národů nezná podnes pravého Boha, kolik jich sténá pod jařmem tureckého půlměsíce, kolik jich neví o spáse, a proto jí nehledá! A hle, ty národe českomoravský, jsi mým milým, zbožným národem! —

Co by nám prospělo, že jsme k obrazu Božímu stvořeni, kdybychom neměli patřiti jednou v tvář svého Stvořitele? Co by nám prospělo předivné vtělení a smrt Pána Ježíše, kdyby nám nebyly příčinou k životu věčnému? Co prospěly by nám sv. svátosti, živé prameny milosti Bohem Duchem sv. udělované,

kdyby nám k nim přístup byl ostal zamezen? Platilo by o nás slovo sv. Pavla: „Bez víry nemožno se líbiti Bohu“, Žid. 11; náleželi bychom snad podnes k těm, o nichž praví Spasitel: „Kdo neuvěří, bude zatracen“.

Poznáváte dojista, zbožné duše křesťanské, velikou milost, že jste přišli ku poznání pravé víry, a to snahou sv. věrověstců našich. Můžeme volati se Žalmistou Páně: „Neučinil tak žádnému národu a soudů svých nezjevil jim“. Ž. 147, 20. Čím se odměním Hospodinu za všecko, což jest nám prokázal? Co učiníme ale i našim slavným apoštolům? — Zdali pak jsme za ty milosti vždycky byli vděčni Bohu svému? Kéž bych toho říci nemusil, že mnozí, ba i tací, kteří se vzdělaností vychloubají, i bohatstvím oplývají, sobě toho daru vznešeného, víry sv. neváží, na Boha zapomínají, Jeho milostmi pohrdají. Lide můj! volá Bůh k nám, jako druhdy k Israeli, což jsem ti ještě měl učiniti? —

Nuže, což tedy učiníme, aneb co máme činiti my? O tom však v dílu druhém.

II.

Sv. Cyrill a Methoděj oslavovali Boha svými pracemi, horlili o čest a slávu Boží. Bohu samému povědomo, jak dlouho by byl národ náš vězel ještě v pohanství, kdyby nebyl sám Bůh tyto dva bratry rodné povolal k úřadu apoštolskému v zemích slovanských. Snad ještě po staletí nebyly by zdobily vlast nebetyčné svatyně, v nichž veleben jest Bůh obětí nekrvavou Syna Božího. Bez nich nebylo by svatých a světic Božích, jež se v naší vlasti zrodili, nebylo by Ludmily, Václava a jiných těch vzácných perel a ozdob národa, v nichž uctěn jest Bůh. Sv. Cyrill a Methoděj milovali vřele národ náš; po péči o duše všímali si i jazyka lidu, ač za to byli podezříváni. Než láska ráda trpěla a také zvítězila. A co my jim tudíž činiti máme?

a) Především velebiti Boha, k Němuž se modliti máme, aby nám byl zachován drahocenný poklad, víra sv., již oni hlásali. Máme oslavovati a chváliti slavné tyto muže, jak dnes činíte všickni věrní křesťané, ctitelové jejich upřímní, čímž podáváte důkaz své vděčnosti dle pořekadla:

„Udělíš-li dobrodiní,
vpiš to v listy květinové;
tobě-li kdo dobře činí,
vryj to v desky mramorové“.

Vděčnost osvědčujeme, konáme-li povinnosti křesť. každý dle stavu a povolání svého, v čemž nám září sv. věrověstcové naši světlem pravým na cestě života, zejmena máme-li lásku ku bratřím bližním, jakouž i oni chovali v srdci svém.

b) Zavděčíme se jim, chováme-li lásku ku lidu našemu a jazyku jeho i ku vlasti. A lásku tu nedokazujeme lichými, vypínavými řečmi a tupením věcí svatých, víry, církve a její obřadů, alebrž zbožnou modlitbou, posvátnými zpěvy, jakéž zavznívají při bohoslužbě.

Nechť se vychloubá nevěrec svým národovstvím, nemiluje-li opravdu Boha, hledí-li snad národ o nejdražší klenot, o víru sv. připraviti, jeho od Boha odvrátiti, a tím ku starému pohanství sváděti: aj, bratři a sestry v Kr.! není přítelem, ale nepřítelem lidu našeho. Komu není víra otců svatou, kterak mu bude posvátným jazyk otců, jímž ho učila matka k Bohu se modlívati? — Ať nemluví o svobodě, kdo neví, že pravou svobodou jest ta, kterouž nás Kristus osvobodil.

Tam ku sv. Cyrillu a Methoději na posvátný Velehrad se obrať, tam putuj, abys čerpal přesvědčení o blahu z víry sv. plynoucí. Slova sv. věrověstců našich nebyla chlubné mluvení, alebrž řeč láskou k Bohu a lidem prodchnutá, jakouž i skutky dosvědčovali. Takovým slovům rád naslouchá každý člověk. Mysl Slovanů jest umění milovna, zvláště pak zbožností slyne. Té-li kdo nemá, není hoden slouti synem národa cyrillo-methodějského, synem národa svato-václavského.

c) Čím jsme jim povinni? — Vzývati je, prositi je, aby se přimlouvali za nás, lid svůj, aby neutonul v novověké lhostejnosti, bludech, ba i čiré nevěře, nýbrž aby věren ostal Bohu a Církvi i vlasti.

Víte dobře, že kdo nemiluje Boha, nemůže upřímně milovati bližního, lid svůj ani řeč otců; kdo nemiluje vlasti nebeské, nemůže milovati vlast pozemskou. Kdo není věrným synem Církve, nebude nikdy věrným synem vlasti. —

Bolným srdcem pravím: co musíme patřiti za dnů našich? Jako na vzdor sv. věrověstcům snaží se nepřítel spásy rozsívati símě nevěry a to netoliko v městech, ale i v chýších zbožného venkova, a tak chce užírati jako rakovina zkázonosná zdravý kořen srdcí věřících. Zdá se, jakoby ďábel z jícnu pekelného chrlil své posly nevěrecké proti svatým našim věrověstcům, že povzdychne sobě s pláčem člověk věřící: Ó slavní věrověstcové naši, kam jste zavítali! Bože náš, žes neobrátil kroky jejich k divým Indům, Afričanům, kteří by si víry sv. snad byli více vážili nežli bratři jejich v našem století. Než umlkni jazyku! Zdá se mi, jako bych slyšel volati naše sv. bratry: Ustaň v řeči takové! Získali jsme otce vaše víře sv., v kteréž tisícové lidu slovanského došli spasení. Nám dosti bylo jen jedinou duši zachrániti, a viz, jak mnoho jest dosud věrných křesťanů, sčítej ty davy našich ctitelů, k nimž i vy, nejmilejší, náležíte. Nehleďte na jednotlivé pobloudilce, ti vždy bývali, jsou i budou.

d) Takto poučen sv. věrověstci, milerád končím s tím, že vděčnost svou osvědčíme, budeme li si vážiti jejich učení. Jak posvátný Velehrad, tak i každá stopa, každé místo jejich působení hlasitě volá k nám: Držte se věrně Boha a bude vám Otcem, držte se Církve a bude vám matkou, a Bůh nedá zahynouti nám ni budoucím. —

Poznali jsme, nejmilejší, co pro nás učinili dnes oslavovaní naši apoštolové, sv. Cyrill a Methoděj, víme též, co my jim činiti máme. Važme si víry sv. jimi nám zvěstované, a buďme vděčni

slovem i skutkem; následujme jich v lásce ku řeči a vlasti své. Vědouce dobře, že jim jejich lásku k nám nikdy odplatiti nemůžeme, ctěme jejich památku, řiďme se jejich příkladem ve svém životě, abychom byli národem vyvoleným svatým, kterýž zasluhuje aby se radoval s vyvolenými a svatými ve vlasti nebeské! Vy pak sv. patronové naši, Cyrille a Methoději, orodujte za nás a veškeré bratry naše! Amen. Josef Baar farář v Putimi.

Svátek sv. Cyrilla a Methoděje, apoštolů slovanských.

Svatí věrověstcové přinesli nám nauku Kristovu, pravou osvětu a svobodu.

„Hvězdy dvě se z Východu berou v svatém průvodu . . .“ (Sušil.)

Jako mladý bohoslovec četl jsem se zanícením Dubcovu knihu: „Ze zlatých dob Moravy“ a úvod knihy té často na mysli mi tane.

„Vypráví stará zvěsť“ — tak dí spisovatel knihy té — „o miláčkovi Páně, že nezemřel, nýbrž za živa prý se dal donésti do hrobu a v něm dosud dřímá. A dechem jeho celá země nad ním se pohýbá.“

Co o miláčkovi Páně zbožná mysl křesťanů vybájila, zdá mi se i o sv. Methoději v platnosti.

Methoděj neumřel. Žije v myslech a srdcích slávských dětí a dech jeho z úzkého, neznámého nám hrobu, Moravěnkou zachvívá — ba Slavií celou a sladký jeho hlas, jímž dědy naše ze spánku a stínu smrti budil, dosud kouzlem svým nás jímá a srdce naše v rychlý uvádí chod. K Velehradu procesí za procesím z požehnaných niv Moravy putuje. Čarovný nápěv doznívá k duši mojí jasněji a jasněji — již slyším také slova:

„Zaznělo nám slovo pravdy věčné
ústy Soluňanův před věky,
posud v lahodě zní nekonečné
a svět zaznívá jím daleký.“

Putuj jen, putuj lide dobrý na Moravě k Velehradu, putuj ze všech končin, abychom tam v jednotě víry katolické se spojili, hájíce dědictví nejdražší po otcích nám zůstavené a tak šťastně dospěli ku branám věčnosti. U lůžka Methodova uvažujme o nehynoucích darech, jež Soluňané nám přinesli: *spásonosnou nauku Ježíše Krista a pravou synů Božích osvětu a svobodu.*

* * *

Pojednání.

„Hvězdy dvě se z Východu
berou v svatém průvodu —
To jdou blahou bratří snahou
k slovanskému národu.“ (*Sušil.*)

Otcové naši seděli ve stínu smrti a klaněli se modlám. Prozřetelnosti Božské vidělo se na čase tomu dobrému slovanskému lidu otevříti duchovní zrak. Z Němec docházeli sice věrověstci; ale mluvili k dobrému slovanskému lidu řečí cizí — neznámou, nedbali zvyků a obyčejů, jež se životem toho bodrého lidu takměř srostly. Lid k těmto apoštolům víry Kristovy pohlížel s nedůvěrou a měl k tomu také mnohou příčinu. Nepočinalť sobě všude jako zástupcové Toho, Jenž přišel na svět, aby pokoj a lásku vštípil v lid. Sousední panovníci němečtí počali se míchati v záležitosti moravské a nejednou vztahovali ruku, aby říši moravskou přivinuli k osudům říše své.

Rastislav, kníže moravské, vida toho nezbytnou potřebu, aby lid moravský přijal světlo kříže, ohlížel se, odkud by zavolal muže svaté, kteří by víru Kristovu v lidu šířili. Byli tu sice kněži z Německa, ale jak jsem dříve se zmínil, úkol jejich byl těžký. Lid k nim nelnul. I obrátil Rastislav zřetel svůj na východ, kde právě tehdáž otěže vlády v rukou měl řecký císař Michael III. K tomuto poslal posly, žádaje snažně, aby mu byli posláni muži v nauce Kristově zběhlí. Michael III. této žádosti milerád vyhověl. I poslal na Moravu dva bratry zbožné a učené Cyrilla a Methoděje, kteří v r. 863 v této krásné zemi blahodějnou činnost započali. Ano, drazí přátelé, z rukou jejich přijala Moravěnka naše milá kříž Kristův.

Práci jejich žehnal Pán a ačkoliv nástupce Rastislavův, Svatopluk, zbudovatel velkomoravské říše, šlechetným a velikolepým ideám jejich nikdy úplně neporozuměl — ba mnohdy ošemetnými rádci svými sveden a veden přímo proti sv. Methoději vystupoval a apoštolské dílo jeho mařil, přece apoštolát těchto bratří užitek přinášel stonásobný. Lid slovanský rád sladké jho Kristovo na sebe vzal. Cyrill nedlouho jen moravskou vinici Páně vzdělávati Methodějovi pomáhal. Usadiv se v Římě v tichosti a odloučenosti od světa Bohu sloužil, až ten, jehož kříž hlásal a hájil, v lepší sídla jej povolal. Za to ale činnost Methodějova byla podivuhodná. Jako svatý Pavel, tak i on byl všechno všem. Jeho činnost si nejlépe představíte, uvedete-li si na mysl jeho arcidiecési Celá ta obrovská velkomoravská říše patřila pod jeho arcibiskupskou právomoc a z Velehradu, sídla svého, símě víry svaté do Čech, Panonie — nynějšího Uherska — Polska a částečně i Ruska rozséval. A símě požehnanou rukou jeho v slávské luhy vložené, klíčilo a bujelo a ovoce setby apoštolovy my, potomci, jsme účastni a užíváme.

Než slovanští apoštolé naši se spásonosnou naukou Kristovou přinesli nám také pravou synů Božích *osvětu a svobodu.*

Mudřec Konstantin, jak sv. Cyrill původně slul, dostav od císaře řeckého vybídnutí, aby se na apoštolát ku Slovanům chystal, složil nejprve podle způsobu řeckých písmen slovanskou abecedu, kteroužto známkami zvukův slovanštině vlastních doplnil a úpěnlivě k Bohu se pomodliv, dal se s pomocí Boží do překládání Písem svatých. Počátek učinil s evangeliem sv. Jana a tu jsou první slova, která ve slovanštinu přeložil, základem víry naší: „Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo.“ Tak založili sv. bratři slovanskou literaturu a započali co nejdůstojněji řadu spisovatelův jejich.

A sotva může národ některý tak vznešenými, učenými a svatými zakladateli písemnictví svého se honositi, jako slovanští národové. Vedle vyučování a vzdělávání lidu vychovávali s velikou pečlivostí apoštolové naši učenníky svoje, kteří stavše se kněžími, pokračovali v díle spásonosném. Pro svoji slovanskou liturgii měli světci mnohé půtky s latinskými duchovními, kteří proti nim tvrdili, že Bůh toliko tři jazyky zvolil: hebrejský, řecký a latinský, jimiž sluší slávu Bohu vzdávati. Neohrožení však bratři nazývali ty a takové odpůrce svoje: „třijazyčníky a Pilátovci“, poněvadž Pilát v těchto řečích vinu a ortel smrti Pánu na kříž napsati dal.

Příchodem svatých věrověstců stala se Morava samostatnou nejen v ohledu politickém ale i církevním.

Apoštolové naši přinesli nám tedy i Ježíše Krista i osvětu a svobodu. Method uložen ku spánku a odpočinku po pracích, strastech a bojích života a dřímá v hrobě nám neznámém. Říši velkomoravskou zdupala kopyta divokých, nepřátelských hord. — — — Velehrad v rumu. — — —

Přes Moravěnku přeletělo jedno tisíciletí od doby, kdy Methoděj usnul. Duch Methodův žije však v arcipastýřích moravských, žije i v hrudích žactva Methodova: v katolickém kněžstvu moravském. Avšak i ta zlověstná plevel Vichingova podvratně na srdci národa našeho hlodá. Co to u nás na Moravě všelijakých lžiapoštolův, jimž cyrillomethodějská víra trnem v oku, kamenem úrazu. Než pravda konečně sama vítězí, kdežto blud sám se odsoudí. A proto ještě jednou: „Putuj jen, putuj, lide slovanský k Velehradu, putuj ze všech končin, kteréž obývají slávské děti, abychom tam u hrobu drahého otce v jednotě katolické víry spojili se a pevnou myslí odráželi útoky nevěrců, kteří zničiti chtějí drahé dědictví svatých věrověstců. Svatí Cyrille a Methoději, orodujte za tuto zem — orodujte za tento lid. Amen.

Ant. Ben., koop. v K. na Moravě.

Neděle VIII. po Sv. Duchu.

Udíleti almužnu prospívá v ohledu časném i duševním.

„Čiňte sobě přátely z mamony nepravosti“. Luk. 16, 9.

Vladař dnešního sv. evangelia octl se pojednou ve smutných poměrech. Promarnil statky, které mu byly svěřeny, a pán jeho žádá z nenadání počet z vladařství a vypovídá ho ze služby.

Vladař ulekl se náramně, neboť věděl, že se jedná o jeho celou budoucnost. Kterak bude živ? Na polní práci neuvykl, žádnému řemeslu nerozuměl, žebrati se styděl. Jak se as protluče? Brzy napadl mu prostředek, jak by se o své budoucí postavení postaral. Dříve než ho pán ze služby propustil, zavolal k sobě potajmu všecky dlužníky pánovy a každému z nich o své ujmě vlastní odpustil buď polovici aneb znamenitý díl dluhu, vrátil jim totiž dluhopisy jejich a vyhotovil nové, mnohem menší, na př. mohli napsati místo 100 tun oleje jenom 50, místo 100 korců pšenice jen 80; a takovým způsobem, myslil si, učiním sobě z nich veliké přátely, kteří mne, když svržen budu z vladařství, nejen politují, ale i všemožně se postarají, aby se mi za to dobrodiním odměnili — a proto, když mne opuštěného uvidí, přijmou mne do domů svých a budou mne živiti. Vladař dnešního evangelia tedy myslil, že almužnou nejlépe se postará o budoucnost svou.

O tomto nespravedlivém jednání vladařově dověděl se pán jeho a pochválil je, ne snad že by byl chválil ten podvod, nýbrž chválil chytrost vladařovu, s jakou sobě přátely zjednati uměl pro případ budoucí nouze své. — Pán Ježíš z tohoto vypravování béře důvod k důležitému napomenutí:

„Synové tohoto světa jsou opatrnější v pokolení svém, nežli synové světla. I jáť pravím vám. Čiňte sobě přátely z mamony nepravosti, aby, když zhynete, přijaly vás do stanů věčných.“ Jakoby řekl: Pečujte sami o sebe udílením almužny, používejte statků vezdejších ku konání skutků milosrdenství, štědře udílejte almužny z bohatství, které tak často lidi pokouší a přivádí ku nespravedlnosti, a tak postaráte se nejlépe o budoucnost svou, jako nesvědomitý vladař dnešního sv. evangelia, tento syn světa, chytře o budoucnost svou se postaral.

Těmi slovy: „Čiňte sobě přátely z mamony nepravosti“ jakoby řekl Pán: udílejte rádi almužnu chudému, a tak prospějete sobě jak v časném tak i v duchovním ohledu!

A o tom, že *udílení almužny nám prospěje v časném i duševním ohledu*, budeme dnes rozjímati.

Provázejte rozjímání toto s trpělivostí a s pozorností, kteréž začnu ve jménu Pána Ježíše, přítele chudých.

* * *

I.

Udíleti almužnu prospívá v ohledu časném.

Tomu, kdo jest milosrdným k nuznému, žehná Bůh na statcích vezdejších a nikdy nedopustí, aby opuštěn byl od lidí, když sám v nouzi upadne.

Nuže požehnání Boží a soustrast bližních v případu nouze — toť jsou dva užitky almužny v ohledu časném.

1. Ve sv. Písmě slibuje Bůh požehnání svého mnohonásobně tomu, kdo jest k nuznému milosrdným, kdo jest přítelem chudých.

V knize Přísloví 22, 9. čteme: „Kdo náchylný jest k milosrdenství, požehnán bude, neb z chleba svého dal chudému. Vítězství a cti nabude, kdož dary dává; ale kdo utiskuje chudého, aby rozmnožil bohatství své, nouzi trpěti bude.“

A sv. Pavel napomíná Korintské, aby udíleli almužnu chudým křesťanům: „Mocen jest Bůh všelikou milost hojnou učiniti ve vás, abyste ve všem vždycky všeliký důstatek majíce rozmáhali se k všelikému dobrému skutku.“ 2. Kor. 9, 8. „Ten, kterýž dává símě rozsívajícímu, i chléb k jedení dá.“ Tomu učí nás jak dějiny tak i zkušenost.

Za časů proroka Eliáše byl neobyčejně veliký hlad a nouze, neb po celé tři roky ani nesprchlo. Krkavci přinášeli Eliášovi každodenně ráno i večer pokrm, a potok Karith poskytoval mu nápoj. Po čase pak vyschl pro ustavičné parno i potok, a Eliáš musel putovat do země Sidonské, aby tam budoucí výživu zaopatřil sobě. Vstal a odešel do Sarepty. A když přišel k bráně města, ukázala se mu žena vdova sbírající dříví; i zavolal ji a řekl jí: Dej mi trochu vody v nádobé, abych se napil. A když ona šla, aby mu ji přinesla, volal za ní řka: „Přines mi také, prosím, kousek chleba v ruce své.“ Kterážto odpověděla: „Živť jest Hospodín Bůh tvůj, žeť nemám chleba, leč mouky v nádobě, coby mohl v hrst vzíti, a maličko oleje v láhvici; hle sbírám dvé dřívek, abych šla a udělala ji sobě a synu svému, abychom ji snědli a potom zemřeli.“ Jížto Eliáš řekl: „Neboj se, ale jdi a učiň, jakžs řekla: však mně nejprv udělej z té mouky malý podpopelný chléb a přines ke mně; sobě pak a synu svému uděláš potom. Toto zajisté praví Hospodin Bůh israelský: Neubudeť mouky v nádobě, aniž oleje v láhvici ubude až do dne, kdyžto dá Hospodin zase déšť na zemi.“

Na tuto naléhavou prorokovu prosbu šla milosrdná žena, učinila vedle slova Eliášova, upekla ze své mouky malý chleb a přinesla s ochotou prorokovi. A poslyšte: jedl on i ona i dům její, a od toho dne v nádobě mouky neubývalo, aniž v láhvici oleje umenšeno jest až do té doby, kdy Bůh déšť poslal.“ 3. kn. Král. 17. 10—16.

Této vdově vzkřísil Eliáš z mrtvých syna, protože z posledního almužnu mu udělila. Tak odměnil všemohoucí Pán nebes i země, tento otec chudých, vdovu milosrdnou požehnáním svým.

Nedá se sice popříti, že nespatřujeme často tak nápadné a zjevné zázraky požehnání Božího; nicméně však přece ještě vždy nás učí zkušenost, že člověku milosrdnému dostává se velikého požehnání na statcích vezdejších. Zkušenost posud vždy potvrzuje výrok Šalomounův: „Jedni udělují vlastních věcí a bohatší bývají; jiní mocně berou cizí věci, a vždycky v nouzi jsou.“ Přísloví 11, 24.

2. Všemohoucí řídí osudy lidské tak, že i milosrdný upadá někdy v nouzi. Takovému skytá Bůh totéž milosrdenství, jakého jiným prokazoval. Hospodin povzbuzuje jiné lidi k soustrasti. Ten, kdo jiných neopustil, nebude také opuštěn. Tato soustrast, toto milosrdenství jest mu slíbeno na mnohých místech Písma sv.

„Blahoslavení milosrdní, praví Pán Ježíš, neboť též oni milosrdenství dojdou.“ Mat. 5.

„Jakou měrou měřiti budete, takovou bude vám zase odměřeno“. Mat. 7.

„Dávejte, a bude vám dáno.“ Luk. 6, 38.

Tyto sliby vidíme také skutečně splněny v dějinách i v denní zkušenosti.

Sv. Karel Borromejský rozdal vše, co mu jeho soukromé jmění a bohaté arcibiskupství poskytovalo, chudým, tak že jednoho dne ani sám neměl, z čeho by nejnutnější potřeby pro domácnost svou si zaopatřiti mohl. A hle — téhož dne z nenadání udělila mu jakás ruka dobročinná více než 1000 dolarů. Karel dával, a bylo mu také v nouzi dáno.

A tak děje se podnes.

Upadají-li v nouzi štědří lidumilové, tu často slyšíme jiné takto mluviti: milosrdní lidé tito pomáhali jiným, musíme jim také pomoci! Napomenutí Spasitelovo: „Čiňte sobě přátely z mamony nepravosti“, nám tedy prospívá v ohledu časném. Almužnou činíme Boha přítelem svým, jenž nám žehná na statcích vezdejších, almužnami nakloňujeme sobě lidi, kteří se nás ujmou v čas nouze a potřeby naší.

Ó jak veliký kyne nám prospěch z milosrdenství ku bližnímu! Větší však, neskonale větší užitky přináší nám almužna v ohledu duševním, o čemž v díle druhém.

II.

1. Chceme-li poznati, jak udělování almužny prospívá naší duši, nahlédněmež do 10. kapitoly Skutků apoštolských.

Zde vypravuje se o setníku pohanském, jehož jméno Kornelius, kterak Bůh způsobem zázračným obdařil ho vzácným darem křesťanské víry. Anděl Boží ukázal se totiž setníkovi u vidění a rozkázal mu, aby povolal k sobě z města Joppe apoštola Petra, ten že ho naučí cestě ku spasení. A co pohnulo Hospodina k udělení této veliké milosti? Byla to hlavně dobročinnost setníkova, jenž hojně almužny chudasům udílel. „Almužny tvé, řekl anděl, vstoupily na paměť před tváří Boží.“ Skut. ap. 10.

Kornelius byl almužníkem, proto se mu dostalo pravé víry

a proto došel spasení. Kornelius měl co děkovati své lásce k chudým za neskončeně drahocenný dar víry pravé. — My, křesťané moji, zrozeni a vychováni jsme ve víře této. Však jak slabé jest u mnohých toto přesvědčení náboženské! Nikdo z nás nemá úpisu, že tuto víru svou podrží až do smrti. A jak hrůznou byla by smrt naše bez pravé víry! A proto hojným udílením almužny vyhledávejmež tento drahocenný poklad pevné a stálé víry až do smrti své.

2. Jak velikým dobrodiním jest dále odpuštění hříchů!

Ó zajisté velmi nešťastným jest každý hříšník, neb nepravosti jeho leží na srdci jeho jako těžké balvany. A hle — milostivé odpuštění a prominutí hříchů slíbeno jest almužníkovi, neb Bůh ukojen jsa almužnami udílí takovému hříšníkovi milost pravého pokání.

Tomu učí nás prorok Daniel, jenž králi Nabuchodonosorovi udílel radu těmito slovy: „Protož, králi, nechať se tobě líbí rada má; hříchy své almužnami vykupuj a nepravosti své milosrdenstvím nad chudými.“ Dan. 4, 24.

Též svatý stařec Tobiáš učí nás tomu, že almužnami se od hříchů očistíme, a cestu ku milosrdenství Božímu si otevřeme, neb pravil synu svému: „Almužna od smrti vysvobozuje a ona jest, ježto čistí hříchy a činí, že nalézáme milosrdenství a život věčný.“ Tob. 12, 8. 9.

Tomu učí nás Duch Sv. v knize Sirachově: „Oheň hořící uhašuje voda, a almužna odpírá hříchům.“ Eccl. 2, 33.

3. Jedenkaždý z nás přeje si sladkou útěchu v hodince smrti, v této strašné, hořké hodině hrůzy a úzkosti. A tu velikou milost šťastné hodinky smrtelné slibuje Bůh těm, kteří k nuzným milosrdnými jsou. Bůh slibuje milost tu slovy Žalmisty řkoucího: „Blahoslavený, kterýž nad nuzným a chudým rozpomíná se; v den zlý vysvobodí jej Hospodin.“ Žalm 40, 1.

V den zlý tedy, v den smrti vysvobodí Hospodin ode vší úzkosti, ode všeho trápení člověka milosrdného.

4. Velikou milostí jest milosrdný soud po smrti. Celá věčnost, věčná, nevýslovná blaženost aneb věčné trápení závisí na výroku soudu posledního. A jak dopadne výrok ten? Z počátku bude zníti takto: „Vydej počet z vladařství svého, neb dále již vládnouti nebudeš. Vydej počet z celého života svého od prvního užívání rozumu až do okamžiku tohoto; vydej počet ze svých schopností tělesných i duševních, ze svých vloh, jak jsi jich používal ku spasení svému; vydej počet ze všech milostí, jichž jsi se účastným stával ve svatých svátostech; vydej počet ze všech vnuknutí Božích, jimiž jsi vně a vnitř k dobrému nabádán býval; vydej důkladný počet sám ze sebe a ze všech těch, jimž jsi býval představeným a vůdcem“!

Zajisté před tímto soudem přísným strachovati se musíme, jako sv. Řehoř a sv. Jeronym, tak že tento ustavičně slyšel zvuk trub andělských, onen pak tvrdil, že mu hrůza před soudem ani dýchati nedovoluje.

Ano strašná budou ta slova soudcova: „Vydej počet z vladařství svého.“ Avšak soud tento poslední bude radostným tomu

křesťanu, jenž rád a laskavě chudým almužnu udílí. Chudí, jimž jsme pomohli a kteří nás buď na věčnost předešli aneb kteří nás přežijí, budou našimi přímluvčími při soudu posledním, budou našimi přátely, kteří nás přijmou do stánů věčných, jak dí Pán Ježíš v dnešním sv evangeliu. A kdyby ti chudí, jimž jsme almužny udíleli, ve stánech věčných nebyli aneb snad ještě na zemi dleli a na svou přímluvu za nás zapomněli — jest přece někdo tam v nebesích, Jemuž jsme vše činili, co jsme chudým ve jménu Jeho prokázali, jest Ježíš Kristus, sám budoucí soudce náš. Kristus jest jediný chudým na světě, Ježíš přijme nás do stánův věčných, učiníme-li si Ho přítelem svým. Pán Ježíš řekne nám: „Pojďte, požehnaní.....“ Pán nenechá bez odměny ani jedinou číši studené vody a odplatí nám hojnými úroky všecky ty almužny, jež jsme rukama obdařených chuďasů na věčnost napřed poslali.

* * *

V kázání dnešním poznali jsme užitky plynoucí z udílení almužny. Užitky ty časné jsou: požehnání Boží na statcích vezdejších a soustrast jiných v čas nouze; duševní pak: dar pravé víry, odpuštění hříchů, klidná, šťastná smrt, a milostivý, utěšený soud poslední. —

Z toho patrno, že necitelný lakomec jest nejvíce lakomým a necitelným sám k sobě, ježto se zbavuje a sama sebe okrádá o tak veliké milosti a dary; a zase naopak milosrdný, štědrý jest milosrdným nejvíce sám k sobě, neb almužnou získá velikých darů pro čas i pro věčnost.

Císař římský Titus byl pohanem neobyčejně dobročinným a chtěl každodenně nuzným prokázati nějaké dobrodiní. Uplynul-li den, v němž nic dobrého neproukázal, tu říkával přátelům svým: „Přátelé, den jsem ztratil.“

Jak ušlechtilý příklad pohanův nám křesťanům!

Následujme vzoru toho! Máme li mnoho, dávejme mnoho; máme li málo, udílejme z mála, vždy, jak můžeme, ale ze srdce dobrého. Jen almužnami nahromadíme sobě velikých pokladů pro věčnost; buďme milosrdnými, abychom i my milosrdenství došli. Amen.

Jan G—er.

Neděle IX. po Sv. Duchu.

Slzy Spasitelovy.

„Vida město, plakal nad ním“.
Luk. 19, 41.

Naposled před Svou smrtí ubíral se Syn Boží uprostřed apoštolů, doprovázen zástupem Jej oslavujícím, do Jerusaléma na svátky velikonoční. — Již přiblížil se k slavnému městu. Hrdě vypíná se chrám Šalomounův s báječnou svou okrasou uprostřed nesčíslných domů posvátného města, ověnčeného stromy olivovými a palmovými.

Kdož by v srdci nezaplesal při pohledu na krásný Jerusalém? Ježíš pohlíží na město národa vyvoleného; upírá zrak Svůj i na chrám nádherný. Avšak v obličeji jeho neuzříš ani té nejmenší známky radosti; oko Jeho nebaví nádhera chrámu posvátného. „A když se přiblížil, vida město, plakal nad ním“, vypravuje evangelista Páně sv. Lukáš.

Ježíš pláče! — Rozpomenulť se božský Spasitel, co vše pro město Jerusalém a obyvatele jeho učinil, aby je pravdě a věčnému spasení získal; rozpomenulť se na slova a skutky Své, jimiž obměkčiti chtěl srdce zatvrzelých obyvatelů Jerusalémských. A vida, že vše u nich bez účinku zůstalo, — plakal.

Pláč Spasitelův hlásal zatvrzelému národu, že nebe nemá již pro něj leč slzy, jimiž naposled *napomíná jej.*

Pozastavme se, rozmilí, u Spasitele slzícího, neboť i nad námi — hříšníky — slzí Ježíš dobrotivý; *i pro nás jsou slzy Jeho napomenutím nejlepším*; jsouť napomenutím

1. mocným,
2. zřejmým — i
3. hrozným.

Pojednání.

1. Bedlivý vychovatel hledí všelikými prostředky dítky sobě svěřené od zlé cesty odvrátiti. Nejprve napomíná slovy laskavými a upřímnými. Neprospěje-li napomenutí, kárá a trestá. Nespomáhá-li však ani trest, tu *slza* bolesti vyhrkne z oka jeho. A uzřevše dítky neposlušné *slzu* hořkosti kanoucí po tváři učitele svého, bývají dojaty a skroušené připovídají polepšení života svého. *Slza mocněji někdy působí, nežli všeliké napomenutí i trest vychovatele.*

Sedmnácte let vzdychala a modlila se sv. *Monika* za svého syna bloudícího. Avšak všechna modlitba její zdála se býti marná; i plakávala matka ta pečlivá hořce, kdykoliv rozpomenula se na bloudící duši syna předrahého. *Slzy* matky své viděl Augustin; i pohnulyt jej, že milosti Boží proniknut bludu Manichejského se zřekl a život svatý vedl. — Slza utlačených a nevinně pronásledovaných mnohého již srdce obměkčila a k spravedlnosti přiměla.

To-li však působí *slzy lidské*, čím mocněji musí na nás působiti *slzy Ježíše*, Syna Božího! Pohleď, ó hříšníku, na Spasitele slzícího! Nad zatvrzelostí tvou, nad hříchy tvými slzy prolévá Ježíš, — Otec a Pán tvůj! Slzami Svými připomíná ti, co vše pro tebe učinil, aby ti království nebeského vydobyl. Život Svůj obětoval, abys ty věčně živ býti mohl. — Pohled na kříž nepohnul snad až dosud hříšným srdcem tvým; popatř dnes na slzu Ježíšovu, a ona zajisté obměkčí srdce zatvrzelé. —

Když umírající otec dítky k lůžku svému svolává, spasitelná napomenutí jim dává a s pláčem k zbožnosti, svornosti a pracovitosti je napomíná: rcete, nejmilejší, zdali s předsevzetím nejupřímnějším neslibují dítky, že všech slov, která byl umírající, stařičký otec s pláčem k nim mluvil, po celý život svůj vzpomínati budou? A ejhle i Ježíš pláče *v posledních dnech* pozemského Svého života

nad zatvrzelostí srdcí lidských. Nejsou-liž slzy Jeho *napomenutím mocným?*

2. Kým nepohnou slzy Ježíšovy, tím nehnou ani jiné případy, kterými ho Bůh ze spánku hříšného probuditi a k Sobě obrátiti chce. Proč? Poněvadž *žádné napomenutí není tak jasné a zřejmé, jako jsou slzy Spasitelovy.*

Před časem odemírají mnohým dítkám rodičové; opuštěny jsouce na světě mají tím důvěrněji přilnouti k Otci nebeskému, který žádného neopouští, kdo o Jeho ochranu dbá. —

Nedostatkem, nouzí a soužením býváme mnohdy od Boha navštíveni, abychom tím spíše v zármutku k Bohu se obrátili, od kterého nás snad štěstí odvrátilo. — Mnohdy se nám nechce žádné dílo pozemské dařiti, abychom upamatováni byli, že bez pomoci Boží marné jest všeliké naše počínání. — Bůh odnímá nám požárem, krupobitím a jiným spůsobem statky pozemské, abychom tím spíše nebeských věcí vyhledávali. —

Zřejmým jest ovšem prst Boží ve všech těchto případech. Ale oko lidské jest zaslepeno a nevidí napomínající prst Boží. Kdo však může uzavříti oko své, aby neviděl slz Ježíšových? Kdo neporozumí *zřejmému napomenutí jejich?*

U koho nepůsobí slzy Ježíšovy, u toho nemá žádného účinku celé sv. evangelium. —

Ve všech řečích, skutcích a v celém životě Svém jevil Spasitel *nejvřelejší lásku*, jakou planulo božské srdce Jeho k hříšnému člověčenstvu. Nevystihlá tato láska Syna Božího jeví se v *chlévě Betlémském*, kde vidíme Jej v tuhé zimě chatrnými plénkami ovinutého. Největší chudobu vyvolil Sobě na zemi, aby nás obohatiti mohl poklady nebeskými. A pozorujte, rozmilí, *život našeho Spasitele!* — Z každého slova, které mluvil, ozývala se láska. Každý krok, který konal, provázen byl láskou. Z lásky k nám i smrt podstoupil na kříži. — Láska tato přenesmírná měla by nás pohnouti, abychom ničeho nevyhledávali a nemilovali, leč Ježíše, který dříve miloval nás. My známe lásku Ježíšovu; sv. apoštolové hlásají ji stále mezi námi ve sv. evangelium. Ach, ó jak málo jest přece těch, kteří v srdci lásku tu uznávají a ctnostným životem hodnými se jí státi usilují! — Ženy Jerusalémské plakaly, když uzřely Ježíše ztrýzněného a křížem obtíženého. — I ty jsi viděl, křesťane drahý, konaje pobožnost cesty křížové již častokráte, co vytrpěl za hříchy tvé Pán a Spasitel tvůj. Viděl jsi Jej a vyznal jsi s prorokem starozákonním, že není na něm podoby ani krásy, a přece zůstalo srdce tvé chladné, — zůstalo studené. Ó popatř dnes na hořké slzy Páně, v nichžto plnost lásky se zrcadlí! Slzy ty roní Spasitel z lásky k tobě a k obrácení tě napomíná. Jest to napomenutí poslední, kterého se ti dostává od Ježíše; jest to však *napomenutí zřejmé*, kterému porozuměti musíš.

3. *Nepohne-li nás k slzám pláč Spasitelův, budeme jistě slzy prolévati později*; proto nazývám *slzy Spasitelovy napomenutím hrozným.*

Ó kéžby byl porozuměl Jerusalém slzám Spasitelovým! Kéž-by

byl oplakával zatvrzelost svou! Ježíš, který i lotru kajícímu odpustil, — který i za nepřátely Své na kříži se modlil, zajisté by byl odpustil i obyvatelům Jerusalémským. — Než tvrdošijná pýcha bránila jim slzy prolévati nad nepravostmi, nad kterými sám Spasitel bolestně lkal, a proto museli plakati později.

Když dobyt byl r. 70 po Kr. Jerusalém od vojska římského, povstal hlad a mor, takže pláč a nářek ozýval se po rozsáhlých ulicích svatého města. Z celého města i z veleslavného chrámu nezbylo ničeho, leč pouhé trosky, které sloužily za hrob pro nesčíslné mrtvoly. Jerusalém ležel ve zříceninách, a ze všech obyvatelů jeho po hladu, moru a meči pozůstal jen skrovný počet, aby oplakávali město Sionské.

A podobně plakati budou všichni v životě pozdějším, kterými nebyly s to pohnouti ani slzy Kristovy. — *Ti slzeti budou jistě*, a byť to bylo až na lůžku smrtelném. Jak bude asi v době té poslední všem křesťanům vlažným a líným ve službě Boží? Jaké as myšlénky ovládati budou v hodince smrti duše, hříchem nečistoty a smilství poskvrněné! Jak rmoutiti se budou rodičové, kteří za živobytí svého nedbali o vychování dítek svých, když Pán od nich požadovati bude hřivny, které jim byl svěřil! Jak tížiti bude svědomí u brány věčnosti všechny, kteří nespravedlivě cizí statek přivlastnili sobě! O všech těchto platiti budou zajisté na lůžku smrtelném slova žalmisty Páně: „Vstávám v upění svém, svlažuji každé noci lůžko své a slzami svými smáčím postel svou. Zkormoutilo se zármutkem oko mé.“ Žalm 6, 7. 8.

Větší však ještě pláč nastane všem těmto nešťastným po smrti *při soudu;* hrůzou a bázní chvějíce se volati budou: „Hory padněte na nás; pahrbkové přikryjte nás!“ Jaký pláč ozývati se bude, až ortel hrozný vyřkne nad nimi věčný Soudce: „Odejděte ode mne do ohně věčného!“ Jaké bolesti snášeti musí v žaláři pekelném! Slzy zoufalosti plakati budou na věky. —

Vizte ještě jedenkráte, bratří rozmilí, Krista Pána, an pláče nad Jerusalémem! Slzy bolesti prolévá nad zatvrzelostí obyvatelů Jerusalémských; slzy bolesti roní i nad zatvrzelostí naší. Slzami Svými napomíná nás ku pokání a života polepšení. Jestiť to hlas *mocný*; proto uslyševše dnes hlas ten, nechtějme zatvrzovati srdcí svých, — uposlechněmež hlasu toho! — Již častokráte napomínal nás snad Spasitel, abychom se rozpomenuli na hříšný život svůj; napomínal nás nemocí, chudobou, soužením a jiným spůsobem. Hlas ten však nebyl pro nás dosti jasným, — srozumitelným. Ejhle dnes s pláčem napomíná nás; toť zajisté hlas *zřejmý*; ten slyšeti musíme! —

Pláč Ježíšův nechať slzy pravé skroušenosti vynutí z očí našich, abychom kajicně plačíce zde na zemi, potěšením věčným obveseleni byli v nebesích. Končím napomenutím sv. *Makaria:* „Plačme, moji bratři, na světě, abychom tam neplakali, kde slzy tělo i duši pálí.“ Amen. Václav Vintera.

Řeči příležitostné.

Řeč při prvotinách kněžských. *)

O trojí oběti kněze: 1. oběti těla, 2. oběti rozumu, 3. oběti vůle.

„Publikán stoje zdaleka, nechtěl ani očí k nebi pozdvihnouti, ale bil se v prsy své, řka: Bože, buď milostiv mně hříšnému“. Luk. 18, 13.

Od věku útlého slýcháme příběh dnešního sv. evangelia. — Než vždy mocně působí na nás. Pokaždé nové názory, nové dojmy a nová předsevzetí odnášíme ze svatyně Páně. Ano, kdybychom i sto let uvažovali o slově každém, nikdy nevyčerpáme svatého zdroje, v němž zrcadlí se moudrost nestvořená, moudrost věčná, k níž zve nás sv. Jakub: „Jestliže kdo z vás potřebuje moudrosti žádej ji od Boha“. Jak. 1, 5. „Otce světel“. Jak. 1, 17.

Zvláště však dnes, kdy konáme vzácnou slavnost prvotin kněžských, mocně dojímají mne slova: „Publikán stoje zdaleka nechtěl ani očí k nebi pozdvihnouti, ale bil se v prsy své řka: Bože, buď milostiv mně hříšnému“.

A tážete se proč? — Jasné pojetí liturgie mešní podává odpověď. Oběť mše svaté žádá od nás, bychom obětovali sebe Bohu, jak učí i náš katechismus: „Při obětování chleba a vína máme se Otci nebeskému obětovati“. — A této oběti názorným příkladem jest pokorný publikán: „Nechtěl ani očí k nebi pozdvihnouti, ale bil se v prsy . . .“ a tak podává Bohu v oběť *své tělo*.

Těžkost viny poznávaje, obrací *mysl* k nebesům, v nichž sídlí světů vládce milosrdný a víru tu vyznává slovem jediným: „Bože“ a dokládá k tomu: „buď milostiv mně hříšnému“, čímž úplně *vůli svou* podrobuje vůli Boží, a má úmysl pevný, nikdy nehřešiti více.

Oběť těla, oběť rozumu a oběť vůle svobodné přináší publikán. Této trojí oběti od nás vůbec a od kněze zvláště žádá Bůh. A mocným povzbuzením k této oběti, v níž celý život věnujeme Bohu, jest slavnost, kterouž konáme dnes na X. neděli po Sv. Duchu v milé nám svatyni, zasvěcené velikému tajemství „Zvěstování Panny Marie“ a to v den, kdy Církev sv. slaví památku všech sv. papežův. Jest to slavnost *prvotin kněžských*, — slavnost, jež radostí plní novosvěcence, slavnost, jež oblažuje rodiče a příbuzné, slavnost, jež chloubou jest každé osady katolické.

Ó ano, kdož by pochyboval, že raduješ se, bratře milý, z této slavnosti, víš-li, že stanul jsi u cíle svých tužeb, že vyplněno přání

*) Konána v Miletíně r. 1893.

tvoje největší, dosíci důstojnosti kněžské, kterouž sv. Augustin nazývá úcty hodnou; — kdož by pochyboval, že radosti plno srdce tvé, když poprvé spočine v rukou tvých Spasitel. Jak jsi šťasten, že možno ti dnes odplatiti lásku své předobré matičce, jíž nedopřálo nebe doprovoditi tě dnes k oltáři.

Blažen jsi ovšem i ty, milý, drahý otče, patříš-li jak tvé práce a námahy nebyly marny, jak odchoval jsi syna Církvi a víře věrného, jak dnes uvádíš k oltáři kněze, by za živé i mrtvé Bohu oběť přinášel! Než, radost a blaho šíří se mezi námi všemi, naplňuje památné město vaše. Jste hrdi, drazí posluchači, že účast míti můžete na první oběti mešní, a to jest neklamným důkazem, že zloba času nedovedla ochromiti živou víru vaši, nedovedla odvrátiti srdce k věcem pozemským. Jest to důkazem, že všichni jednomyslně hlásíme se ku praporu Kristovu.

S Kristem žíti — s Kristem umříti — pro Krista život veškerý *obětovati* — toť touha naše, naše přání.... touha úplně dle vůle Boží. Vždyť sv. Pavel v listě k Římanům prosí: „abychom vydávali těla svá v oběť živou, svatou, Bohu libou, rozumnou službou svou“. Řím. 12, 1. Ó, zachovejme zbožné toto nadšení vždycky a rádi přinášejme trojí oběť, po příkladě kajícího publikána: *oběť těla, oběť rozumu, oběť vůle svobodné.* Tato oběť celého života našeho, kterouž přinášeti máme Bohu všichni a kněz zvláště bude předmětem dnešní řeči. I promluvím:

I. o oběti těla,

II. o oběti rozumu,

III. o oběti vůle svobodné.

Z té příčiny mysl obraťme k Otci světel za pomoc. I matku Boží o posilu vzývejme řkouce: „O Maria, stolice moudrosti, oroduj za nás!“

Ty však, bratře milý, přijmi slova má se srdcem otevřeným a v době příhodné v paměti je obnov. U paty kříže jsou čerpány myšlénky ty a slovem Božím a Otců svatých posvěceny.

Než, i vy, drazí posluchači, věnujte vzácnou pozornost slovům mým, jež pronesena budou ke cti a slávě Boží a k vašemu poučení.

I.

Po večeři poslední, když zradný Jidáš opustil večeřadlo, loučí se Pán Ježíš se svatými apoštoly. Každé slovo mocně dojímá srdce věrných učenníků; — vždyť mluví Ježíš několik hodin před smrtí ukrutnou! — Slova ta znáti by měl katolík každý; — jsouť tak milá, krásná, laskavá, něžná... Slyšte jen slova: „Synáčkové, ještě maličko jsem s vámi“. — A jako na rozloučenou dodává Pán: „Přikázání nové dávám vám: abyste se milovali vespolek, jakož já jsem miloval vás“. Jan 13, 34. Co tu naučení pro nás! —

Milovati se máme vespolek, jako Kristus miloval nás. Slova podivuhodná! — Víš, drahý křesťane, jak miloval nás Ježíš Kristus? Chceš aspoň trochu pojati lásku Jeho nesmírnou? Přistup k *jeslím*... Zříš dítě chudobné... A to jest... Syn Boží. — — Přistup *ku*

kříži, — — — a truchlohra světová tane na mysli tobě. Vidíš kříže tři. — Uprostřed člověka zbičovaného, trním korunovaného, jemuž se posmívá zástup veškerý. — Slunce se zatmívá, — skály pukají, — hroby se otevírají; v tom slyšíš hlas: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého“. Luk. 23, 46. V úžasu velebíš Boha se setníkem: „Jistě člověk tento byl spravedlivý“. Luk. 23, 47. „Jistě Syn Boží byl tento“. Mat. 27, 54. — Tak miloval nás Kristus, že *život* za nás položil — a tak máme milovati i my jeden druhého, chceme li poslouchati odkazu Kristova posledního; — i my máme jeden za druhého život obětovati, jedná-li se o spásu duše. Příkladem této oběti jest úctyhodný kněz P. Damián. Malomocenství dosud nezmizelo na světě. V dálných horkých končinách moře tichého jest ostrov zvaný Molokai. Sem bývají vyváženi malomocni ze všech okolních ostrovů, by zde vzdáleni společnosti lidské žili a jiných hroznou nemocí nenakazili. Opuštěných ubožákův ujal se šlechetný a hrdinný kněz P. Damián; ošetřoval je, sloužil jim, věnoval jim celý život. A věřte, že to nebyla práce snadná. — Již pohled na malomocné jest odpuzující. Dechem jejich vzduch kolem rychle se kazí, vše se otravuje strašným zápachem. Hrdinně však P. Damián snáší všechny svízele po mnohá leta, až konečně se stává sám obětí děsné nemoce. — Život svůj dal za blaho bratří svých! —

Snad i ty, bratře milý, volán budeš k nemocným, od nichž snadno bys se mohl nakaziti a tak život svůj ztratiti; — než nelekej se. — V ruce tvé jest Ježíš ve Svátosti Oltářní, Jenž volá k tobě: „Dobrý pastýř dává život za ovce své“. Jan 11, 11.

Od vás však, drazí posluchači, nebude snad žádána oběť života, ač jsem přesvědčen, že byste po příkladě bratří Makkabejských dovedli i krváceti pro víru v Ježíše Krista; než tím nemůže býti řečeno, jako byste neměli příležitosti, Bohu přinášeti aspoň *jakousi oběť* života tělesného. Jedna příležitost jest dána všem, jest to církevní přikázání **o postě**. Hleďme proto tak nepatrnou oběť přinášeti rádi svědomitě a vždy, kdykoli Církev velí, bychom stali se podobni Vykupiteli, Jenž za nás život obětoval.

II.

Druhá oběť, již Bohu přinášeti máme, jest oběť života duševního, oběť rozumu.

Často vytýkáno v řeči i v tisku, jakoby Církev katolická *zatemňovala*, jakoby potlačovala každou volnou myšlénku, jsouc nepřítelkyní pokroku; jinými slovy: jakoby vyžadovala Církev od věřících takovou oběť rozumu, že by člověk svobodně souditi a usuzovati nesměl, že by každý katolík, *protože jest katolík*, *musil* býti *tmářem*. Lásky vaše, o těch slovech musím zřejmě říci, že jsou zúmyslnou lží nepřátel Církve katolické, kteříž pravdu poznati nechtějí. — Církev katolická takové oběti *rozumu nežádá*, ba nechce-li zapříti sebe samu, nechce-li přestati býti Církví Ježíše Krista, žádati ani **nesmí!** Písmo svaté o tom svědčí jasně.

Z ostrova Pathmu vrátil se miláček Páně sv. Jan. — Z města Ephesu požehnaně řídí Církve maloasijské. Na výslovnou žádost biskupů zasedá ku práci, by napsal své věkovité evangelium za pomoci Ducha Svatého. Hlavou jeho letí myšlénky tisíceré, na duši tanou dějiny lidstva veškeré. Vidí veřejnou činnost Kristovu, vidí četné zázraky, slyší slova božská. — Zří horu kalvárskou, utrpení Syna Božího, — vidí umírati Spasitele. — — Zří též temnoty bludu a hříchu v dobách před Kristem, o nichž napsal sv. apoštol Pavel „(lidé) změnili slávu neporušitelného Boha v podobenství obrazu porušitelného člověka, i ptactva, i čtvernohých hovad i zeměplazů — i sloužili stvoření raději než Stvořiteli.“ *Řím.* 1, 23. I povznáší hlasu svého sv. Jan a ukazuje nám v onom moři bludu a hříchu na Ježíše Krista jako na „světlo pravé“ Jan, 1, 9., jež ve tmě svítí a „tma ho neobsáhla“ Jan 1, 5. Svědectví tomu přisvědčuje i sám Kristus, když vyznává: „Já jsem *světlo světa*, kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude míti *světlo* života.“ Jan 8, 12. — a nařizuje, bychom byly „syny světla“. Jan 12, 34.

Aby se to státi mohlo, vysýlá Kristus apoštoly do světa širého, o nichž řekl: „Vy jste *světlo světa*“. Jan 8, 12.; vysílá i sv. Pavla, jejž položil za *světlo národům*. Skut. ap. 13, 47. Takovým způsobem zbudována má býti u prostřed temnosti *říše světla*, již sám Kristus přirovnává městu na hoře Mat. 5, 12., jež skryto býti nemůže; a *tou říší jest církev katolická*. Týmž duchem vedená jsouc sv. Církev zástupy missionářů vysýlá do zemí pohanských, — rozžíhá všude pochodeň víry a ozařuje naukou Páně zemi veškerou. A tato říše Kristova, říše světla — od učenníků žádné jiné oběti *rozumu* nežádá než oné, kterou vyjadřují slova sv. Pavla: „Odvrzme skutky temnosti a oblecme se v *odění světla*.“ Řím, 13, 12. Tímto oděním světla míní se, jak učí výklad Písma, zvláště *neohrožená, silná, živá* víra, ona víra, kteráž nás vede po cestách života, ozařuje i temnotu záhrobní a ukazuje cestu i na věčnost. — — — Ano, lásky vaše, to jest ta jediná oběť, kterouž přinésti má rozum lidský: *rozum má býti poddán víře, moudrost lidská moudrosti věčné.* —

Tuto oběť rozumu přinášejme všichni, neboť „bez víry nelze se líbiti Bohu“. Žid. 11, 6. Příkladem budiž nám sv. Petr v dnešním sv. evangelium. Ježíš Kristus přišel do krajiny Caesareje Filippovy; — i táže se učenníků: „Kým praví lidé býti Syna člověka?“ A oni řekli: „Někteří Janem Křtitelem, jiní pak Eliášem, jiní Jeremiášem aneb jedním z proroků“ I dí jim Ježíš: „Vy pak kým mne býti pravíte?“ Odpověděv Šimon Petr, řekl: „Ty jsi Kristus, *Syn Boha živého.*“ — — Hle, lásky vaše, tak první apoštol vyznává víru, tak rozum víře podrobuje. — A víra jeho nebyla ledabylá; — pevná byla jako skála a pevnou zůstala do posledního dechu svatého života, kterýž ukončil sv. Petr, ukřižován byv hlavou dolů. Ovšem za víru Petrovu Kristus sám se modlil, jak vyznává, když praví: „Šimone, Šimone, aj *satan* žádal o vás, aby vás tříbil jako pšenici; ale já jsem *prosil* za tebe, aby *nezhynula víra* tvá a ty někdy obrátě se, potvrzuj bratří svých“. Luk. 22, 31.

Takovou oběť rozumu přinášejme rádi, podrobujme rozum vždy víře, rozumu božskému. Neboť čím pro stavení okna, čím pro rostliny slunce, tím pro člověka *živá víra.* Člověk bez víry jest — zbabělec. — Četné samovraždy za dob našich jsou jen výsledkem oné zbabělosti hrozné. Proto buďme vždy pevni u víře, tak pevni, by nám možno bylo opakovati slova sv. Pavla ke Galatským: „Bychom pak my neb anděl s nebe kázal vám něco jiného mimo to, co jsme vám kázali, proklat buď. Gal. 1, 8. Jsouce sami pevni u víře, hleďme i jiné pevnými učiniti. Tu zvláště k vám, rodiče drazí, mám prosbu: Pečujte o víru dítek svých. Hleďte podporovati práci kněze, pilně dbejte toho, by nikdo neničil pravd věčných, jež zasety v srdce dítek vašich. — Jsou-li však dítky již škole odrostlé, pak prosím vás, prosím pro spásu duší jejich nesmrtelných, nedovolujte jim čísti knih špatných, nedovolujte jim žíti ve špatných společnostech. Jenom takto jednajíce, zachováte dítkám víru, jež jim přikazuje: „Cti otce svého i matku svou . . . .“

V této příčině čeká i tebe, bratře milý, úloha důležitá. K tobě zní slovo Kristovo: „. . . Učte všecky národy — — —“ Mat. 28, 19. Do *školy* budeš spěchati. Nalezneš nevinné srdce dítek, srdce otevřené ke slovům tvým. Proto dle příkladu neunavného učitele Božského, Ježíše Krista, pracuj poctivě, pilně, svědomitě, bys vychoval věrné ctitele Boha Trojjediného, hajitele ctnosti a spravedlnosti.

Kazatelna poskytne ti příležitost mluviti ke katolíkům dospělým. Dopřej ti Bůh milosti, bys spojil neohroženost s láskou a dobrotou, bys stal se všem obezřetným vůdcem ku blahu věčnému. Bude-li ti konečně u lůžka nemocných mluviti, přicházej vždy jako anděl, jenž zvěstuje nový život, život v němž radost věčná, neskonalá.

III.

S obětí rozumu nutno spojiti oběť *vůle svobodné.* To jest jasno, neboť „víra bez skutků jest mrtva.“ Jak. 2. 26. „Kdybych měl všecku víru, tak že bych hory přenášel, *lásky* pak kdybych neměl, nic nejsem.“ Kor. 13, 3. Vzorem nám budiž Panna Maria v onom okamžiku, jejž na oči nám staví náš kostel, zasvěcený „Zvěstování P. M“ Anděl vchází k Panně Marii. Zvěstuje jí, že stane se matkou Syna Božího. Maria odpovídá: „Staniž se.“ Luk. 1, 26—38. To jest slovo, jímž projevuje Maria poddanost vůle své a jež radostí naplnilo anděla a lidstvo veškeré. Nyní nepatrná otázka. — Přátele drazí, co pohnulo vůli Panny Marie, že tak rozhodně řekla: „Staniž se!“? Sv. Bonaventura a sv. Antonín by řekli: Byla to **láska.** — Podobně nechť děje se i v životě našem. Kdykoliv Bůh co poroučí, vždy nechť srdcem celým voláme: Staniž se! Z **lásky** k Bohu plníme přikázání každé. — Jiné oběti vůle svobodné nežádá od nás Bůh — než lásky. —

Svobodu vůle nazývá člověk zlatou, — nuže nehodí se na vůli svobodnou pouto železné; jen poutem zlatým slušno svobodu omezovati, a tím poutem zlatým jest *láska.* Proto sv. Augustin k naší oběti vůle by řekl: „Miluj Boha a pak dělej si, co chceš“ — a sv. Řehoř: „Nemá zeleně ani trochu strom skutku dobrého, nezůstane-li na kořenu lásky.“

V těch slovech obsažena veškerá oběť naší vůle, — více není třeba. Čím pro mlýn voda, čím pro lokomotivu pára, tím láska v životě katolíka. Proto uložme hluboko do srdce ona veliká přikázání lásky: „Milovati budeš Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své a ze vší mysli své.“ — „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“ Mat. 22, 37. 39. Učiňme tak a dle toho i zařiďme život. — Stane-li se to, pak jistě věrni zůstaneme Bohu a k nám budou se vztahovati slova sv. Pavla: „A protož, kdo nás odloučí od *lásky* Kristovy? zdali soužení? neb ouzkost? aneb hlad? zdali nahota? čili nebezpečenství? zdali protivenství? čili meč? — Jist jsem, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížectvo, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani vysokost, ani hlubokost, ani jiné stvořeni nebude moci odloučiti nás od lásky Boží, kteráž jest v Kristu Ježíši, Pánu našem.“ Řím. 8. 35—39 Bude-li v nás dokonalá láska k bližnímu, pronikne nás **všecky**; pak ani chvilku nepochybuji, že vrátí se ona zlatá doba, o níž vypravuje sv. Lukáš ve skutcích apoštolských: „Nebyl mezi nimi kdo nuzný. Nebo kolikkoli bylo těch, kteříž měli pole nebo domy, prodávajíce přinášeli peníze za ty věci, kteréž prodávali, a kladli je k nohám apoštolů.“ Skut. ap. 4, 34. 35. Nuže, bratře milý, uchovej slova ta v hlubiny srdce svého! Snad jsi v nejistotě, kde Prozřetelnost Božská vykáže místo tobě, snad i bázeň pojímá tě, zříš-li na obtížné povinnosti své. Než i tu můžeš pamětliv býti slov prvního papeže římského sv. Petra: „Pokořte se pod mocnou rukou Boží, — — — všelikou péči svou uvrhnouce na Něj, neb on má péči o vás.“ I Petr 5, 6. 7. Všude najdeš svatyni, v níž Kristus dlí ve svatostánku, všude žijí duše nesmrtelné. Jen láska svatá nechť proniká tebe, pak budeš šťasten sám a i jiné učiníš šťastné zde i na věčnosti.

* * *

Učili jsme se přinášeti Bohu oběť trojí: oběť života, oběť rozumu a oběť vůle svobodné. Učinili jsme také pevná předsevzetí. Ó kéž ta předsevzetí potrvají v duši naší, ó kéž nesou ovoce! Jen jednoho pak bude nám potřebí — totiž milosti Boží, — za kterouž milost opět a opět prositi musíme.

Nuže, bratře rozmilý, přistup již k oltáři a obětuj poprvé oběť nejsvětější. Modli se při ní za zesnulou matku svou a nás všecky Srdci nejsvětějšímu obětuj; neboť setrváme-li všichni v této svaté jednotě s Ježíšem svátostným, není pochybnosti, že sejdeme se jednou všichni u oltáře Beránkova v nebesích. — — Cesta k nebi ovšem není snadna. Mnoho nebezpečenství jest na ní. Trojí nepřítel člověka, tělo, svět a ďábel, odchýliti hledí z cesty pravé. Z té příčiny po příkladě Tobiáše ve starém zákoně hledal jsem vůdce, jenž by nás bezpečně vedl. A nalezl jsem vůdce svědomitého v knížce malé ale výborné. — Jest to „Zlatá kniha o následování Ježíše Krista“ od ctihodného otce Tomáše Kempenského. — Hleďme všichni ve zlaté knize čísti, dle vzácných rad se říditi a není pochybnosti, že žíti budeme v říši světla zde i na věčnosti. Amen.

Jan Nep. Jindra, kněz vyš. ústavu u sv. Augustina ve Vídni.

Řeč o stoleté památce povyšení kaple svatých apoštolů Petra a Pavla ve Svojanově na chrám farní.*)

Proč katolický křesťan vážiti sobě má chrámu Páně?

„Plesejte Bohu všecka země! Předstupujte před obličej Jeho s plesáním! Vcházejte do bran Jeho s díkučiněním, do síní Jeho s chvalami". Žalm 99.

Procházeje dějepisné zápisky o městečku Svojanovu, zaznamenané v archaeologických památkách z roku 1854, shledal jsem k nemalému podivu svému, že městys Svojanov v starých dobách mnohem větším, lidnatějším a zámožnějším byl, nežli nyní. — Starý Svojanov a předměstí, jež dnešní doby samostatné obce tvoří, byly jeho částěmi; — o zámožnosti pak jeho svědčí, že v něm po více století čile provozována byla živnost soukennická, takže tu až do dvou set mistrů soukenníků se počítalo. —

Třicetiletá válka, časté povodně, zhoubný hlad i mor, onen r. 1591, tento r. 1606 zuřící, způsobily, že ze živného druhdy města sotva čtvrtý díl pozůstal. —

Jaký div, když kvetoucí ondy městečko během těchto neblahých časů proměnilo se v sídlo bídy; a ač více než 100 let popřáno jemu pokoje, aby z těžkých, nepřízní dob jemu zasazených ran se zotaviti mohlo, přece nikdy více ku předešlému blahobytu povznésti se nemohlo. —

Tak se časy mění. —

Ohromných ztrát utrpěli obyvatelé Svojanovští během století 17. a 18.; — avšak za všech okolností zachovali sobě poklad ten nejdrahocennější: víru svatou, nezvratnou důvěru v Boha a svatou pomoc Jeho. —

Právě v těch pro Svojanov nejtrudnějších dobách vydává stkvělé svědectví o skálopevné víře jejich něžná péče o zbudování důstojné svatyně. —

Před dávnými časy bylať v městysi Svojanově pouze malá kaple, kteráž roku 1786 presbyteří a věží přiměřenou opatřena byvši rok na to a sice dne 21. listopadu 1787 od blahé paměti veledůstojného Karla Hrona z Leuchtenburku, tehdejšího vikáře a děkana Poličského, slavně posvěcena a na chrám farní povyšena byla; nacházelať se právě v středu celé kollatury. —

Letos tedy slavíme stoletou památku posvěcení a povyšení tohoto chrámu Páně za chrám farní; — a to jest také příčina dnešní slavnosti i radostného plesu, který v klidných jindy zdech staroslavného Svojanova všude se ozývá. —

„Plesejte Bohu všecka země! Předstupujte před obličej Jeho s plesáním! Vcházejte do bran Jeho s díkůčiněním, do síní Jeho

*) Konána r. 1887.

s chvalami!“ I my vstoupili jsme do síní Hospodinových, prozpěvujíce nábožné písně ku poctě nebes Královny; i my předstoupili jsme před obličej Páně s plesáním. —

Mně připadl čestný úkol, abych památný pro celou kollaturu Svojanovskou den dle slabých sil svých oslavil. —

Uvažuje, že chrám Páně jest střediskem duchovního života, duší osady, srdcem její, odkudž životní síla rozcházeti se má do žil celé farní osady, umínil jsem sobě k láskám Vašim promluviti, proč katolický křesťan vážiti sobě má chrámu Páně? —

Pojednání.

1. *Katolický chrám jest dům Boží*; dům, který nebeský Stavitel vzdělal sobě uprostřed nás, abychom svrchovanému jménu Jeho v pokoře a bázni sloužíce posvěcení svého v něm vyhledávali; — katolický chrám jest i dům nebeského Otce, tedy jaksi duchovní dům otcovský, naše duchovní otčina. —

Dům otcovský, jak sladké to jméno!

Co slastných upomínek pojí se k tomu místu, kde druhdy kolébka naše stávala!

Kdo s blahou radostí nevzpomínal by oněch míst, kde jako děcko na klíně matčině sobě hrával, po boku drahé roditelky své nejšťastnější doby svého mládí prožil? —

K té hroudě země, po níž útlá noha naše učila se choditi, srdce nerozlučnými svazky posvátné lásky jest upoutáno. — Proto rosí se oko slzami, kdy jest loučiti se nám s krovem domu otcovského; a dlíme-li v cizině, tu jímá srdce naše bolná touha po místě, kde prožili jsme dětství blažené. —

Komu souzeno žíti daleko od milé otčiny, nezná zajisté přání vroucnějšího, nežli před smrtí alespoň ještě jednou spatřiti drahý domov. — Nehledě na dálku, obtíže i výlohy cesty, spěchá pozdravit rodného města, rodné dědinky. — A tu každý kámen šepce jemu pohádky mládí; každý strom, každý keř mluví k němu řečí známou, tak dojemnou a tklivou, div že srdce v stísněných nerozskočí se prsou. — Oko jeho vyhledává každé sebe nepatrnější místečko, k němuž sladká upomínka jakás mile ho vábí. —

Tak-li drahý nám již pozemský dům otcovský, oč dražším, oč milejším musí býti srdci věřícímu duchovní dům otcovský, — chrám Páně! —

Či mohou posvátnější býti pocity pocitů oněch, kteréž vzbuzuje v nás chrám Páně? Sem, do této svatyně vodila vás zbožná máti; zde v útlém věku vašem, pokleknouce vedle zbožné matky před svatostánkem, v němž ten nejupřímnější přítel nevinných dítek dlí, spínaly jste něžné ručky k modlitbě, která v pozdějším věku vašem ovšem byla rozumnější, však sotva vroucnější. — Zde slyšely jste posvátné zvuky nábožného zpěvu a dobře zvedené hudby; hlas varhan loudil se do mysli velebností místa rozechvěné; — zde ústy kazatelovými mluvil k vám ten nejlepší Přítel maličkých, sám Ježíš Kristus, o kterém vám dříve nežli do školy

choditi jste počaly, zbožní rodičové tak krásné vyprávěli věci; — zde každý předmět nevídanou krásou i vznešeností svou poutal pozornost vaši, takže z udivení jste ani nevycházely. — Ba, vám ani nechtělo se z místa, kde srdéčko vaše tak slastných okamžiků zažilo! —

A což teprv když přiblížila se posvátná doba vánoční, a vy jste stály před jesličkami betlémskými, v nichž chudičký váš odpočíval Vykupitel; — aneb když nadešla doba velikonoční, a vy klečely jste u hrobu Božího, s něžnou vroucností vzpomínajíce lásky, kterou předrahý Vykupitel i za vás se obětoval: rcete, zdaž jste byly kdy blaženější ve svém životě? —

Rcete, zdaž vám tehdáž chrám Páně nebyl místem nejdražším, nejmilejším? — Povězte, zda až posud chrám Páně nezůstal vám místem nejmilejším? —

Ba v pravdě láska k domu Božímu vkořenivši se do srdce vašeho již v útlém mládí, nevymizela z něho až po tuto dobu, a nevymizí z něho, dokud poslední tlukot srdce neučiní konec vezdejšímu žití vašemu. — Proto nedivím se, že zamilovavše sobě záhy chrám Páně tak velice si ho vážíte, že tak rádi a v hojném počtu na služby Boží do něho chvátáte. —

2. Katolický *chrám jest příbytkem Syna Božího*, který ve svátostné způsobě chleba skutečně a podstatně přítomen jest; — a to jest další příčina, proč katolický křesťan domu Božího si váží. —

Láska, nezměrná láska to byla, která přiměla Syna Božího k opuštění nebes a ku příchodu na tuto zemi, obydlí to hříchem neblahých pozemšťanů; — a zase jen láska Syna Božího to jest, která poutá Jej ku oltáři, kdež ve svatostánku jako král uprostřed svých věrných přebývá. —

Věčná láska nemohla odtrhnouti se od pokolení lidského. — Ač dílo vykoupení dokonáno, nepřítel spásy přemožen a zavřené nebe za cenu nejsvětější krve otevřeno: přece tím vším nekonečná láska Jeho se nespokojila.

„Když miloval své, kteříž byli na světě, až do konce je miloval“. Jan 13, 1.

I ustanovil Ježíš Kristus nejsvětější Svátost Oltářní, aby ustavičně mezi námi přebýval a Sebe sama za pokrm duším našim podával. — Ježíš netoužil ani tak po nebi, kde přece nejvyšší slava Jemu připravena, jako toužil po oltáři, aby s něho vcházeti mohl do chudičkých srdcí lidských, bohužel! mnohdy nepřipravených ku přijetí hostě tak vznešeného. — Proto dobře praví sv. Bonaventura, že v žádné svátosti nejeví se podivuhodná láska Ježíšova způsobem tak jasným, jako v nejsvětější Svátosti Oltařní. —

Nuže čím odměníme my se božskému, láskyplnému srdci Pána Ježíše?

Lásku za lásku! Milujme toho, který z lásky k nám ve způsobě chleba s nebe sstupuje a v ní tělesnému oku našemu se skrývá. — Zároveň pak v úctě chovejme i místo, které jest trůnem Jeho a volejme častěji se žalmistou Páně: „Hospodine, miluji okrasu domu tvého a místo přebývání slávy tvé.“ Žalm 25, 8. —

3. Zbožný katolík váží sobě chrámu Páně i z té příčiny, *že v něm slovo Boží se hlásá.* „Kdo z Boha jest, slyší slovo Boží.“ Jan 8, 47. Dobré dítko raduje se, slyší-li líbezný hlas otcův, s pozorností napjatou naslouchá radám i napomenutím jeho; — a muselo-li později opustiti domov a do dalné odebrati se ciziny: pak zajisté dvojnásob milá jest mu každá zkázka z drahé otčiny. — Nuže, rozmilí v Kristu! my všickni nacházíme se v cizině; neboť země, na níž bydlíme, není pravou vlastí naší. — Pravou vlastí naší jest nebe! — Ó blaze, třikráte blaze nám, jestli že v této pozemské cizině vážíme sobě slov, která z dalekého k nám zaznívají domova, platí-li i o nás slova Ježíšova: „Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší.“ Jan 8, 47. —

Vždyť každý z nás zajisté rád naslouchá vypravování starších, zkušených aneb učených mužů, obzvláště když zajímavým způsobem nám vypravují příběhy z vlasteneckých dějin, příběhy z doby slávy, bohužel! zašlé slávy našeho národa, aneb i z doby jeho poroby a úpadku. —. Ó jak plesá srdce naše, slyšíc o vznešeném životě svatých patronů, rodáků českých, o velečinech Karla IV., otce vlasti, o záslužném působení Arnošta z Pardubic, moudrého rádce Karlova a převroucího ctitele Rodičky Boží; — jak nadšenou pějem chválu celým rodům bohatýrských Slavatů, Martiniců, Lobkoviců a jiných, kteří věrností k Církví svaté neméně než i statečným hájením svaté katolické víry v dobách nábožensky rozechvěných se proslavili; — jak mocným obdivem naplněni býváme, čtouce o stkvělých zásluhách vlasteneckých mužů zejmena z doby znovuvzkřísení národa, pošlých po většině z nuzných chatrčí, mezi nimiž přední místo zaujímají kněží vlastenečtí! — A jak v oko naše vkrádá se rmutná slza, slyšíme-li vypravovati o plemenné zášti a surových násilnostech odvěkých nepřátel českého národa, kteří na úplné vyhubení jeho namířeno měli, a ku věčné potupě jména svého namířeno mají až posavád! — Dobře, pravím, činíme, všímáme li si bedlivě dějin vlasteneckých, ovšem čerpaných z čistých pramenů, poznávajíce ducha velikých vlastenců, jimž drahá nade vše byla tak často těžce zkoušená vlast: tak sílíme i my ducha svého a tužíme k dalšímu boji vnucenému nám krutým, bezohledným protivníkem. —

Vážíme-li si tudíž a sledujeme-li pozorně vypravování zkušených lidí, kterak teprv neměli bychom vážiti sobě slova Božího? Ku poslouchání svatého učení Kristova neměli bychom chuti, ani času? — My bychom pohrdati chtěli zlatým ovocem, jež ze slyšení slova Božího vyplývá? — Sv. Tomáš z Villanovy překrásně vypisuje účinky tyto: „Přeblahé jest ovoce, které věřícím přináší slovo Boží. Onoť zajisté zdržuje hříšníka od hříchu, osvěcuje, rozehřívá, čistí, živí, sílí i uzdravuje ho; obměkčuje zatvrzelé jeho srdce, i činí jej způsobilým ke všemu dobrému. Neboť slovo Boží jest uzda, světlo, oheň, pokrm, prostředek spasení, síla i očista srdce.“

Zlatá slova, zajistě hodna, abychom v zlatých ukládali je srdcích. —

Slovo Boží hlásá se přede vším v chrámu Páně. Účel kázání jest, aby v srdcích posluchačů víra živena, sílena i zachována byla. Každému křesťanu, buď si kdo buď, ať bohatý nebo chudý, v hodnostech postavený aneb prostý, učený neučený, — každému křesťanu, pravím, třeba tu a tam poučení, povzbuzení, výstrahy a po případě i pokárání. — Ale nemyslete si, laskaví přátelé, že v kázání poučuje, napomíná, varuje aneb kárá kazatel. Nikoliv! Bůh sám, neklamné slovo Jeho vytýká, kárá chyby a k odložení jich vybízí — kazatele rovněž jako posluchače. — A proto odlož jen s Pánem Bohem každý pýchu, která tě naplňuje duchovní hluchotou, aby neslyšel kárajícího, výstražného, a zase potěšujícího, povzbuzujícího hlasu slova Božího; — pokoř se před slovem Božím, a shledáš zajisté i ty na sobě spasitelné účinky slova Božího, jak je vypsal sv. Tomáš z Villanovy. — Pak budou i o tobě platiti slova Písma svatého: „Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho.“ Luk. 11. 28. —

Oč více vážiti si pak budeš místa, v němž ono spasné slovo se ozývá, — chrámu Páně!

4. Katolický křesťan v posvátné úctě chová chrám Páně, poněvadž chrám jest *obzvláštním místem modlitby, a to přede vším modlitby společné.*. —

Zde v chrámu před svatostánkem, před svatým křížem aneb obrazem Matky Boží modlívali se starostliví rodičové za vás, milené dítky, aby vyprosili sobě osvícení i posily nebeské ku zdárnému vychování vašemu. Ó jak mnohá slza skanula tu s oka pečlivé matičky vaší, když s bolem v srdci musela žalovati zde na neposlušnost, nepodajnost vaši, na zanedbávání modlitby a snad dokonce na neslušné chování se vaše. — Ó dítky, jak mnohé z vás zachovala jedině modlitba vaší matky zde před oltářem k nebi vyslaná! Jak mnohý z vás zavázán jest proto povinnou úctou i k místu, v němž vyslyšena vroucí modlitba hořem sklíčené matky! — Ten šíp, který nevděk dítěte metá do srdce mateřského, ten šíp hluboko vězí v krvácejícím srdci matčině, — a ta raněná, krvácející matka za dítko ji ranící — se modlí a prosí nebe za slitování! — Jak vznešená, obětovná ta láska mateřská! — Synu! dcero! Kdo z vás vinným se cítí nevděkem ku svým rodičům, ó neodcházej z posvátného místa toho dříve, než jsi splatil lásku jejich horoucí modlitbou.

Zde v chrámu Páně obětována bývá za věřící nejvznešenější oběť mše svaté; při ní modlí se kněz jako učitel sv. náboženství za školní mládež, jako duchovní správce za osadníky. — Zde v chrámu modlí se všichni věřící vespolek za sebe, za hříšníky, aby k Bohu kajicně se navrátili; zde modlí se za kajicníky, aby nastoupenou cestu polepšení života neopustili; zde konají se modlitby i za zbožné a spravedlivé, aby v ctnostném životě až do konce setrvali. —

Ba, když již dávno těla naše práchnivěti budou v hrobě a nikdo z lidí na nás nevzpomene: tu přece v chrámu Páně na nás bude pamatováno při oběti mše svaté, v níž po každé činí se

vzpomínka duší v očistci. — Než kdo může vypočísti všecky milosti, jichž soukromou i společnou modlitbou v chrámu Páně docházíme?

Slova Kristova: „Proste a bude vám dáno“, Mat. 7, 7. „Kde jsou dva neb tři shromážděni ve jménu Mém, tuť jsem já uprostřed nich“, (abych je totiž vyslyšel), Mat. 18, 20, slova tato docházejí splnění svého až dosavád. — A proto nebude nám na podiv, když zbožní věřící váží sobě chrámu Páně, v němž tolik dobrodiní jim se dostalo a dostává napořád. —

* * *

Zbožné shromáždění! Nechci unaviti napnutou pozornost vaši, kterou jste věnovali slovům mým, pevné chovaje přesvědčení, že, jakož posaváde, tak i pro všecku další budoucnost vážiti si budete památného předmětu oslavy dnešní, — farního chrámu svého, i že povinnou úctu k němu na jevo dáte jak hojným účastněním se služeb Božích, příkladnou zbožností, tak i ochotným přispíváním ku náležité výzdobě svatyně. — Radujte a veselte se dnešního dne v Pánu; děkujte svrchovanému řiditeli osudů lidských, že v milosti své dal vám dočkati se tohoto slavného dne. Spolu však vděčně vzpomínejte drahých předků svých, kteří před sto lety přičinili se o rozšíření a upravení skrovné kapličky za prostorný farní chrám, a z nichž ani jediného není více mezi živými. — Posvátný prach zbožných předků vašich odpočívá na svatém poli, volaje z temna hrobu k vám: „Zbožní potomkové, krevní naši přátelé! K vám obracíme se s prosbou, s prosbou vroucí a úpěnlivou my, kteří nešetřili jsme práce ni nákladu, abychom, majíce na zřeteli duchovní potřeby své i budoucích pokolení, upravili úhlednou svatyni a zřídili v místě duchovní správu. — Nežádáme od vás za oběti přinesené leč lásku a vděčnost. — Tyto vznešené ctnosti nedopustí, abyste kdy na nás zapomněli, alébrž budou mocnou pohnutkou, abyste modlitbou, nejdražší obětí mše svaté i dobrými skutky vůbec k blahému odpočinutí našemu platně přispívali. Slitujte se!“

Tento vzkaz z tajin hrobových v Pánu zesnulých předků mějte, laskaví přátelé, vždy na paměti a plňte svědomitě! — Pamatujte na duše zbožných předků svých zvláště při dnešní oběti mše svaté.....

A nyní dokonav s pomocí Boží čestný úkol na mne vznešený, nemám jiného přání, než aby tato velebná svatyně po všecky budoucí věky hlásala o nezlomné víře a zbožnosti opravdové osadníků Svojanovských, — aby tito vyhledávajíce s úsilovnou horlivostí předem království Božího i spravedlnosti jeho, pojistili sobě požehnání nebes i pro snahy čelící k blahobytu časnému. Jen za pomoci a přispění Božího možno očekávati, že ono: „Fueramus Pergama quondam“ nebude více platiti o kvetoucím druhdy a zámožností slynoucím Svojanovu, nýbrž že povznese se opět k bývalé slávě i blahobytu v době příští, a Bůh dej, v době nejkratší. Amen.

Fr Kuřil, farář v Chotěšicích.

Listy katechetické.

Pátý článek víry.

Katechese. — Napsal AL. DOSTÁL.

Jak zní čtvrtý článek víry? Jak pátý? Čemu nás tento učí? Rozdělíme si jej na dvě částky a prvá zníti bude: „Vstoupil do pekel"; jak druhá? Čemu nás učí článek tento předně? Čemu za druhé? Nejdříve pojednávati budeme, že duše Ježíše Krista sstoupila do pekel, zatím co tělo Páně v hrobě odpočívalo. Který článek o tom pojednával? Kdy jsme si to připomínali? Co se v kostele vystavuje?

Učenníci pochovali tělo Ježíšovo do nového hrobu. Kam odešla duše? I když nyní někoho mrtvého pochovají, duše s tělem není pohřbena. Ta již odešla k Bohu na soud. Pán Ježíš jako pravý člověk měl také vedle lidského těla i lidskou duši a ta opustila schránu tělesnou, jakmile na kříži Spasitel skonal. Ještě než šla k Bohu do nebe, odebrala se do *pekel.*

Co jest to za místo peklo — (předpeklí)? To není ono peklo, kde budou zavrženi věčně trápeni, místo hrůzy a bolesti, zde slovem peklo rozumíme *předpeklí*, kde duše spravedlivých lidí očekávaly zaslíbeného vykoupení.

Jak jste již slyšely, hříchem Adamovým bylo nebe zavřeno a nikdo se neměl k Bohu dostati. Ale nebeský otec se slitoval nad lidmi a poslal Syna Svého, by nám umučením a smrtí nebe otevřel. To se stalo teprve za čtyři tisíce let po pádu Adamově. Za tím zemřelo mnoho spravedlivých lidí, kteří si nezasloužili, by do pekla uvrženi byli. Ale do nebe nemohli. Čekali tedy v předpeklí. Zde zajisté byla duše Adama a Evy, prvních rodičů, kteří svůj hřích pokáním napravili, duše Abelova, Enochova, Noemova, Abrahamova, Isákova, Jakubova, Josefa Egyptského, Mojžíšova, Aronova, Tobiáše staršího a mladšího, tady čekaly duše všech proroků, krále Davida, Ezechiášova, bratří Makabejských a mnohých jiných spravedlivých lidí jako Jáchyma a Anny, starce Simeona, sv. tří králů, pastýřů Betlémských, sv. Josefa, Jana Křtitele atd.

Duše ty trávily v předpeklí čas *bez bolestí*; mnohá si už odbyla očistec, bylo-li jí co na věčnosti snášeti; zde ničeho netrpěly. Jenom touhu velikou měly po Spasiteli, po vykoupení a království nebeském. Čekáte-li rodiče, vyhlížíte je, chodíte jim naproti a nemůžete se jich dočkati. Podobně čekaly duše ony, až touha jejich byla vyplněna. Jakou měly radost, když jim zvěstoval Simeon, že Spasitele na rukou držel, když oznámil sv. Jan, že Pána Ježíše křtil a jiní narození Páně předpovídali a vykoupení lidstva věštili.

Proč Pán Ježíš do předpeklí sstoupil?

Spravedlivým duším těm zvěstoval, že už lidstvo vykoupil, že za lidi umřel, aby se odtud odebraly do království nebeského. Ukázal jim spolu svoji božskou slávu, aby Toho, Jejž z nich mnozí jako člověka viděli, nyní i jako Boha tváří v tvář seznali. Z předpeklí uvedl Spasitel duše kam? Zajisté novou radostí byly naplněny. Jak zní prvá část tohoto článku? Čemu nás učí? Co jest předpeklí? Koho duše ony čekaly? Které tam byly? Kam je Vykupitel uvedl? atd.

Druhá částka tohoto článku víry zní jak? Třetího dne vstal z mrtvých. Kdo? Pán Ježíš. To jest, dítky, veliké tajemství a podivný zázrak našeho Spasitele. *Svou vlastní mocí* vstal z hrobu. Duše se totiž vrátila do hrobu, vstoupila do svatého těla a toto oživila tak, že mohl před třemi dny pohřbený Ježíš vystoupiti z hrobu.

Slyšely jste, jak na velký pátek byl Vykupitel náš do hrobu položen. Nepřátelé přišli ještě k Pilátovi, řkouce: „Ten svůdce řekl, ještě živ jsa: Po třech dnech zase vstanu. Rozkaž tedy ostříhati hrobu až do třetího dne, aby snad učenníci jeho nepřišli, neukradli ho, a neřekli pak lidu: Vstalť jest z mrtvých.“ I dal jim Pilát stráž a hrob byl vojáky obsazen. Mimo to zapečetěn kámen. Než to nic nepomohlo, Spasitel vstal přece a to *nesmrtelný a slavný*. Jeho tělo nemělo už nikdy zemříti. Spasitel nemá už ani bolesti, ani zármutku cítiti. Tělo Jeho září jako hvězdy na nebi, rychle se pohybuje jako blesk od končin do končin, proniká všechno, i zavřenými dveřmi vchází k učenníkům. Tak slavné má Vykupitel tělo. Tím zvítězil nad smrtí, která všechny lidi uchvacuje, a spolu porazil i toho, který jest smrti příčinou, to jest ďábla. Proto sluje *vítězem nad smrtí a nad ďáblem.*

Proč vstal Pán Ježíš z mrtvých?

Některé příčiny chceme vyjmenovati. Že Pán Ježíš vstane z hrobu, bylo dávno již od *Davida* v žalmech předpověděno. Pěl král onen o Spasiteli: „Nezanecháš duše mé v hrobě, aniž dáš svatému svému (Synu) viděti porušení“, by se tělo Jeho rozpadlo jako jiných lidí v prach a popel. Také Pán Ježíš o Sobě prorokoval, že vstane z mrtvých. Známe Jeho slova o chrámě těla, slova, která nepřátelé na chrám v Jerusalémě potahovali. „Zrušte chrám tento ....“ Víme o podobenství, které Vykupitel na Jonáše a Sebe učinil. „Jako byl Jonáš v břiše velryby .....“ Kristus jest jako Otec nejvýš pravdomluvný, Písmo sv. obsahuje Bohem vštípenou pravdu; tedy se musilo všechno naplniti skutkem, co bylo předpověděno.

Svým z mrtvých vstáním dokázal také Spasitel, že jest *pravý Bůh.* Kdyby tomu tak nebylo, nebyl by mohl vlastní mocí vstáti Tím však ukázal božskou všemohoucnost, že byl od Boha poslán a jest Synem Božím. Vstal z mrtvých, aby potvrdil své *učení*, že jest pravé, pravdou od Boha zjevenou. Pán Ježíš mnohým věcem učil na tomto světě, které přesahovaly rozum lidský a jimž posluchači nechtěli věřiti. Také učil tomu, co se mělo později státi na př. že dobří lidé v nebesích odměněni a zlí v pekle potrestáni, že bude soudný den atd. Když tak veliký zázrak z mrtvých vstáním způsobil, dokázal, že opravdu od Boha vyšel a učení od Svého nebeského Otce má.

Slyšeli jsme, proč že Kristus vstal z mrtvých? Co tím naplnil? Co dokázal o Sobě? Co o Svém učení?

Než tím i nám dal *naději*, že jednou z mrtvých vstaneme. Sám tomu učil, a tuto víru v nás utvrdil. Ježíš jest hlavou, my údy; kde jest hlava, tam budou i údové. Tuto naději máme, tou nadějí se těšíme, že jako duše tak i tělo naše jednou bude odměněno, vzkříseno a do nebeské slávy uvedeno. Jakou že naději v nás Kristus utvrdil? Kdy se to stane? Proč i tělo bude vzkříseno?

Kdy si připomínáme z mrtvých vstání Páně? O svátcích velikonočních a každé neděle. Proto nesvětíme soboty jako Israelští, ale neděli, kdy tak důležitá událost se stala. Jaká slavnost se za tou příčinou koná v kostele? Vzkříšení. Mělo by býti na Boží hod ráno, ale aby se více lidí sešlo, jest památka ona již v sobotu u večer slavena.

O čem nyní ještě budeme mluviti, to vám jest známo z biblické dějepravy. Jak dlouho zůstal ještě Pán Ježíš na zemi? Čtyřicet dní zjevoval se učenníkům a to několikráte. Kdo se pamatuje, komu kdy se zjevil? Nejdříve zbožné ženě Marii Magdaleně, sv. Petrovi, učenníkům, jdoucím do Emaus, deseti apoštolům bez Tomáše a za krátko všem i Tomášovi, na jezeře Tiberiadském, sv. Jakobovi atd. Jedl a pil a dal si Své rány prohlédnouti. Zůstalo mu na památku totiž pět ran na těle.

Tak byli učenníci čtyřicet dní utvrzováni u víře ve slavné vzkříšení Páně, že ani nemohli o tom pochybovati. Proto ohlašovali lidem, že Pána viděli, slyšeli a se Ho dotýkali.

Zatím Vykupitel poučoval ještě apoštoly, nad nimiž měl nyní mnohem větší duchovní moc, ustanovoval sv. svátosti, potěšoval ty, které měl opustiti a tak ukončoval ono veliké dílo, které pro nás vykonal jako malíř, který svůj obraz stále zdokonaluje a doplňuje, by byl dílem co nejlepším a nejspůsobilejším.

Vlastní jména v biblické dějepravě.

Podává LADISLAV FIALA.

Jako proud vody, jenž s vysoké skály do hlubiny se řítí a zde nárazem na četné kameny na tisíce krůpějí se tříští, tak vy-

padá vyučování biblické dějepravě na našich školách. Neschází ovšem chytráků, kteří se odváží tvrditi, že z celého náboženského učiva biblická dějeprava jest nejlehčí, ta prý se lehce vypravuje a děti pak, lehce chápajíce, rychle a obratně odpovídají: uváží-li se však, kolik těch „povolaných“ dětí jest, které hned všemu porozumějí a pak slušně vypravovati dovedou, jako dým se rozplyne mžikem podobné tvrzení. Biblické příběhy musí se v nesčetných drobných otázkách probírati, na každou maličkost poukázati, čímž také toto vyučování se znesnadňuje zrovna jako katechismus sám.

Největší obtíží při něm jest naučiti dítky jménům cizím, neznámým, u nás tak nezvyklým. A obtíž tato jest tím větší, zvláště když si připomeneme netečnost nynějších rodičů při výchově mládeže: dítě nenaučí se doma ani pořádně mluviti, všecka povinnost připadá škole. Co zde nepochopí, doma se mu nedoplní. Ký div, že s dítkem podobného druhu musí se delší chvíli katecheta zabývati, jemu cizí jméno mnohokráte opakovati a na konec — což se najednou stává — zůstane jeho přičinění přece bez žádoucího výsledku. Je tudíž potřeba všimnouti si těchto překážek a uvážiti pokud schopnost a chápavost dětí dovolují, možno-li všecky obtíže odstraniti nebo aspoň tak polehčiti, aby jména v paměti snáze utkvěla.

Někteří se domnívají, že dětem prospívá, napíše-li se cizí jméno na tabuli, aby je před očima měly a hlasitým předčítáním v paměti utvrdily. Tato myšlénka není špatná a pro vyšší třídy odporučitelná; ale pro druhou třídu, kde právě biblická dějeprava hlavně se probírá, se nehodí. Vždyť jsou vyšší třídy, kde mnohé dítě stěží slůvko přeslabikuje, jak potom vyhlíží to v takové třídě! A když i děti napsané přeslabikují, co tu času a námahy třeba, snadno jest si představiti.

Aby tudíž dítky jméno pochopily a si dobře zapamatovaly, musí katecheta je pomalu, jasně a ostře vysloviti, což platí hlavně o slabikách na konci slov. Dítky, i když je dobře zaslechnou, velmi často poslední písmenky nevyslovují a tím celé slovo kazí. Důraz tedy platiž posledním slabikám slov. Na př.: Nazaret, Jafet, Gedeon.

Vidíme-li, že některé dítě i potom přednesené slovo dobře nepochopilo a buď z bázně, ze studu neb z jiné příčiny otálí s jeho vyslovením, nezbývá než mu k tomu pomoci. Opakujeme je ještě jednou a vybídneme, aby dítě nyní se pokusilo. Obyčejně jde to opět z těžka, protože se tak děje u dětí nevycvičených a zanedbaných. Tu obrátíme jinak. Řekneme dítku, aby se nám dívalo pozorně na ústa a dalo dobrý pozor. Když tak učiní, vyslovíme znova totéž slovo a vkládáme takořka jemu jednotlivé slabiky do úst, tak že se posléze osmělí a třebas špatně, přece však slušně jméno pronese. Mívá arci podobná chyba v zápětí smích u ostatních dětí; ten musíme hned utišiti, jinak se i ostatní děti zarazí a chuti ku práci pozbudou

Nejobyčejnější vada, která skorem v každém jméně biblickém se vyskytá, jest skupina hlásek a, i, e, u, o. Duševní schopnosti, neobyčejné výřečnosti a mrštnosti východních národů jest ovšem vlastní a případná, těžší za to naší, plynné řeči. Pozorujeme to

dobře i na dospělejší mládeži, když má dvouhlásky ei, ae, ia a p. vysloviti, že nejednou se splete a slovo všelijak zkomolí. Proč? Protože časem z paměti vychází a když má se opakovati, přichází za těžké. Abychom tudíž slovům, v kterých se zmíněné dvouhlásky vyskytují, dítě přiučili, jest dobře hlásky ty pronésti *odděleně*. Na př. jméno Semei. Jak obtížno dítěti je vysloviti! Tuto nesnáz ulehčíme mu, jestli je jasně a pomalu proneseme. Tedy: Se-me-i. Necháme dítko slabiky zrovna tak opakovati a jakmile poznáme, že mu v paměti utkvěly, vyslovíme je na dvakrát a potom rychleji a vybídneme, aby děti je podobně vyslovily. Stejné obtíže jsou s ostatními jmény jako: Israel, Rafael, Madiao, Eliezer, Kafarnaum a t. d. —

Z těchto obtíží následuje, že máme, se chrániti slova jinak nesnadná ještě více stížiti. To se stane, když, vypravujíce, je skláníme. Jak těžkopádně vyhlíží rčení: I řekl Hospodin k Noemovi (str. 19. bibl. děj.), Isák miloval ... Esau-a (str. 30), poklonili se před Esau-em (str. 34.) Takovému nepříjemnému úskalí se vyhneme, když napřed se o nich zmíníme v prvním pádě a pak místo jména jejich užijeme zájmena osobního. Tak na př. může se vypravování obrátiti a říci: Isák rád jídal pokrmy ze zvířat, které Esau z lovu přinášel a proto jej miloval; a pod. Jen v nejnutnějším případě, kdy vyhnutí není možné, sklánějme tato slova, a to jen krátká, delších nikdy.

Ještě nesnadnější bývá slovo, v kterém se sbíhají dvě stejné hlásky: Kanaan, Naaman, Booz, Finees. Tu nutno zvlášť pomalu při vyslovení si počínati a slabiky pečlivě oddělovati.

Ohebnosti a obratnosti jazyka dětského vadí nejednou přílišná *délka* slov. V případě takovém i dospělý má co dělati, aby udržel plynnost slabik a jméno pořádně vyslovil. Pravdu toho dosvědčují jména: Melchisedech, Salmanassar. Iškari-otský, Nabuchodonosor. Jak třeba s nimi si počínati? Nejúčinnějším prostředkem jest vysloviti je zvolna, slabiky rozděliti od sebe a jasně v nepatrných přestávkách, sotva okamžik trvajících, vyslovovati. Necháme dvě, tři děti podobně je jasně pronésti, při čemž jim pomáháme, na to spojíme dvě, až tři slabiky dohromady a tak celé dlouhé slovo ve dvou, třech částech vyslovíme, ku př. Nabucho-do-nosor. Vyslovíme je pak rychle a najednou a vybídneme chápavější děti, aby totéž učinily. Po nich osmělí se ostatní a jméno lehčeji se rtů splývá.

Než paměť a chápavost dítek i při tomto způsobu může se ještě více polehčiti. Mnohé slovo, jež jinak zdá se jim drsné zvláště v posledních svých hláskách, docela jinak vypadá, proneseme-li *je v jiném pádě*. Tu ovšem musíme hned po jeho sklonění přidati, jak vypadá v prvním pádě. A spolu musíme jenom u těch slov se o to pokusiti, jichž podstata tím změny neutrpí. Takova slova jsou na př. Lot, Egypt, Nazaret. Co mnohým dětem při výslovnosti vadí, to odstraniti dovedeme právě užitím jiného pádu. Hned jinak ukazuje se dítě ochotným vysloviti je, řekneme-li: do Egypta, do Nazareta, vzal s sebou Lota atd. A když je hned na to proneseme v prvním pádě a necháme opakovati, lehce a plynně slyšíme je ode všech.

Zvláštní opatrnosti jest potřebí užiti, když vypravujeme o některé osobě, abychom z jména vysloveného učinili *přídavné jméno*: bratr Rebečin, do hrobu Eliseova, manželka Putifarova, manželce Naamanově. Mnohem lepší a srozumitelnější jest, když jinak nejde, proneseme-li podobné slovo v druhém pádu, čímž krátkostí mnoho se získá, tedy Rebeky, Elisea atd. — a jména přídavného se varujeme.

Stejně těžké a daleko pro jazyk obtížnější jest užívati *jmen*, která bývají od jmen měst, krajin nebo zemí *odvozena*. Tu radno, pokud možná, chrániti se takových slov dlouhých; vyslovme jen: Madianští, Filistinští, Egypští. Je to pravá trýzeň a nechutenství pro jazyk. Vzhledem k tomu jest české vzdělání biblického dějepisu pro mládež velmi nevhodné. Může-li se k jazyku dospělejší mládeže na středních školách (viz Procházkův Starý Zákon) mluviti vhodnějšími jmény: Madian-ité, Filist-iné, Egypt-ané, proč bychom neužili i my těchto výslovnějších jmén u mládeže, která se teprve učí mluviti? Sobě uspoříme námahu a dětem ulehčíme práci. Proto není-li vyhnutí možné, upravme těžkopádnost takového jména a získáme jistě mnoho.

Jenom v několika případech můžeme dětem ulehčiti slovo, jinak těžké a raději užiti jména přídavného. Právem patří sem slova: Kanaan, Galilea. Mnohem snadněji a lehčeji vyslovíme: země kananejská, galilejská nežli svrchu uvedená jména. To zvláště platí tehdá, kdy jsme nuceni je skloňovati. Mládež lépe je pochopí a bez obtíží vysloví.

Při některých slovech nestačí jenom je vysloviti, nýbrž i udati se musí hlásky, které i při dobré výslovnosti děti zcela nepochopí a špatně vyslovují. Míním tím slova, jež končí hlavně hláskou b: Horeb, Kaleb, Joab. Když proneseme mnohé slovo, slyšíme, že konec jeho nezní tak, jak bychom chtěli, nýbrž všeljak zkomoleně. Aby tedy děti dobře pochopily a dobře si zapamatovaly, připomeneme hned dítěti, že na konci jest b, nebo lépe ještě: proneseme slovo v jiném pádě — a hned vidíme výsledek příznivý, dáme-li je opakovati.

Plynnosti a lehkosti slov vadí též spojení těžkomyslných hlásek, z nichž dvouhláska th jest nejobyčejnější. Tak na př.: Ruth, Mathatiáš, Bethel, Karith. Řeči hebrejské tato dvouhláska jinak vlastní jest naší řeči nepřípadná a tu nezbývá než ji upraviti a vysloviti jako jednoduchou hlásku t.

Rovněž příbuznost, jaká se ukazuje mezi hláskami i a j, vadí mnohým, i chápavějším dětem při vyslovování. Tak slova Isai, Iškariotský vysloví dobře, ale ne slovo Jidáš; tu nejednou první hlásku j vynechávají a vyslovují Idáš. Musíme tudíž při podobných slovech pozorně poslouchati a hned dítěti k správnému jménu pomoci, abychom snad nepřeslechli a tak dítě v mylném domnění neponechali.

Tím způsobem polehčíme sobě i mládeži práci a v nejednom ohledu biblickou dějepravu, k učení tak rozvláčnou, učiníme přístupnější. Vůbec povinností katechety jest: ulehčiti, usnadniti látku

při všem učení náboženském a podobně i zde pozná, který způsob pro děti jest vhodnější a jistě, jím se řídě, dosáhne svého účelu ku prospěchu svěřené mládeže. —

Některé myšlénky o dozoru na vyučování náboženství ve školách.

Napsal E. CÍVKA.

(Dokončení.)

Než snad řekne někdo: Na způsobu a na methodě vyučovací málo záleží; hlavní věcí jest, aby se náboženství vyučovalo; *jak* se vyučuje, jest věcí vedlejší.

Taková řeč byla by jistě velmi lehkomyslná. — O vhodnou a správnou formu vyučovací má se každý kněz starati, především vzhledem *na své postavení k světským učitelům.*

Každý svědomitý kněz si přeje, aby s učitelem mohl svorně působiti, a aby jeho úcty a vážnosti si získal. Svým vzděláním a postavením předčí ovšem novosvěcený kněz mladého učitele z ústavu vyšlého, ale mnohý mladý pán toho neuzná a posuzuje kněze nejvíce dle jeho jednání ve škole. Pozoruje-li, že kněz po stránce didaktické a methodické s ním se měřiti nemůže, domnívá se, že má právo nad něj se vyvyšovati, poněvadž kněz nedovede, co on dovede. Takové vyvyšování jest ovšem nesprávné a nespravedlivé, poněvadž mnohý kněz bez své viny ve škole nedosti dobře si vede, ale jest zároveň pobídkou, aby co nejdříve potřebnou obratnost a umělost si zjednal a kritiky učitelovy strachovati se nemusil.

Na řádném způsobu vyučovacím závisí též *prospěch a výsledek vyučování.* — Škola jest jediným místem, kde může kněz dosud přímo působiti, a kde s jistotou může očekávati, že s důvěrou a s ochotou budou jeho slova přijata. Proto musí býti každého kněze hlavní péčí a snahou, aby učinil dětem náboženství předmětem milým a příjemným, tak aby na jeho hodinu vždycky se těšily a jeho poučení a napomenutí rády a ochotně do srdcí si vštěpovaly: *Čím lepší a důkladnější vědomosti odnesou si děti ze školy do života, tím déle a lépe odolají bouřím tohoto světa a nástrahám zlých lidí a svůdců.*

Proto bylo by velmi lehkomyslné domnívati se, že kněz dobře plní svou povinnost, když pravidelně v určitých hodinách vyučuje; každý, komu na trvalém prospěchu záleží, musí se snažiti, aby *dobře a vhodně* vyučoval.

Než cesta k dosažení této dokonalosti jest za nynějších poměrů velmi dlouhá a namahavá. Pravdivé jest ovšem přísloví: Poeta nascitur, catecheta fit, t. j. dobrým katechetou nestane se nikdo bez vlastního přičinění a vytrvalé snahy, ale každý kněz

zajisté dříve by dospěl k potřebné dokonalosti, kdyby byl více ve své snaze podporován.

Učitelé jsou v této věci ve výhodě proti nám, neboť vycházejí z ústavu daleko lépe vycvičeni. Již v třetím ročníku počínají u nich praktická cvičení u vyučování, která ve čtvrtém ročníku pět hodin v témdni vyplňují. — Kolik hodin v témdni takových cvičení mají bohoslovci? Mimo to jsou mladí učitelé podrobeni častým inspekcím svého řídícího a jednou za rok okresního inspektora; tito nejen zkoušení, ale i výkladu jsou přítomni a na nedostatky nalezené upozorňují a dobrými radami přispívají. Také v konferencích učitelských bývají praktické pokusy prováděny a rozličné pokyny methodické sdělovány.

O to však, jak si katecheta ve škole vede, nikdo po celý rok se nestará a jemu též nijak v úřadě učitelském nápomocen není. Krátká zkouška za přítomnosti vikáře nikterak tomuto nedostatku odpomoci nemůže, a několik slov uznání a díků, jež snad uznalý pan visitator ke knězi pronese, jsou ovšem pobídkou k další horlivosti, ale jinak k ulehčení a zlepšení jeho působení málo přispívají.

Aby výroční zkoušky z náboženství většího užitku přinášely, bylo by třeba poněkud je zreformovati. Mělo by býti především pravidlem, aby vikář teprve před zkouškou určil katechetovi, kterou část má s dětmi opakovati, a když katecheta přestal zkoušeti, měl by sám několika vhodnými otázkami se přesvědčiti, zdali znají žáci i učivo ostatní. Kde však více času může býti zkoušce věnováno, tam mohl by katecheta asi čtvrt hodiny zkoušeti, a potom nějakou část nového učiva vykládati, aby ukázal, jak vůbec při řádném vyučování ve škole si vede. Po skončeném výkladu a zkoušce měl by vikář *v soukromí* laskavé a přátelsky ukázati na chyby, které shledal a naznačiti prostředky, kterými by se daly odkliditi. Každý katecheta poslechl by ochotně takových rad a pokynů, a již druhý rok byl by výsledek jeho práce lepší a účinnější.

Než čím ještě mohlo by se přispěti k rychlejšímu, lepšímu výcviku v umění katechetickém? — Nechci zde obšírně rozebírati otázku, zdali by nebylo na prospěch, aby bohoslovci již ve třetím roce hospitovali, čili přítomni byli vyučování náboženství v některé škole, a zdali by nebylo užitečno, aby již v semináři byla věnována nějaká chvíle k poznání katechismu, biblické dějepravy a nejdůležitějších zákonů školních — o tom není mi možno rozhodovati, ale dovolím si jinou cestu na prospěch dobré věci k úvaze doporučiti.

„Dlouhá jest cesta poučováním, ale krátká příkladem“ uznává se všeobecně, tedy i v umění katechetském. Proto, myslím, prospělo by mnohému, zvláště mladšímu katechetovi, kdyby někdy navštívil svého druha, nebo sousedního kaplana či katechetu ve škole a byl přítomen jeho vyučování. Ovšem bylo by třeba dříve o takové návštěvě se domluviti, neboť nejedná se při tom o nějaké překvapení, nebo plané posuzování, nýbrž o prospěch, který z takové návštěvy plyne pro poslouchajícího i učícího. Sebe sama

nedovede nikdo dobře posouditi, a proto prospěje každému, když slyší od svého přítele, který byl jeho učení přítomen, co se mu méně vhodným nebo nedokonalým zdálo. Poslouchající pak obojí cestou: positivní i negativní čerpá z takové hodiny poučení. Positivní zajisté, že dobré, které shledá, umíní si následovati, a negativní, že chyb a poklesků, jež na sobě neb na jiném poznává, příčiní se varovati. — Že by žáci pravou příčinu těchto návštěv tušili, toho snad není třeba se obávati, a učitelé světští zajisté též ničeho nemohli by proti nim namítati.

Jiná cesta prospěšná byla by ta, aby farář časem zavítal do školy, ve které kaplan učí, a svou radou i zkušeností pomáhal jemu v úřadě katechetském. —

A v pravdě dobře činí duchovní správce, který si dětí všímá, který ochotně při zpovědi jejich pomahá, který sv. přijímání dítek vhodnou promluvou nebo modlitbou hledí oslaviti a který rád vejde i do té školy, ve které náboženství nevyučuje. Ve škole nejlépe naučí se děti znáti a mimo to mnohým vzácným pokynem a radou může svému kaplanu k zdárnému vyučování přispěti. Nezahanbí ho ovšem nikdy před žáky, ale doma v přátelském hovoru laskavě upozorní, co chybného neb nedokonalého shledal, a poradí ze své zkušenosti, co by lépe k cíli vedlo. Někdy též sám šetrným způsobem vezme otěže vyučování do rukou a ukáže, kterak se má některé místo dětem vyložiti. Taková jedna hodina a takové přátelské pokyny více každému nováčkovi prospějí, než kdyby několik učených pojednání přečetl.

Kéž by jen všichni pp. faráři, kteří mají dosti trpělivosti a laskavosti, často navštěvovali s vědomím svého kaplana školu, ve které vyučuje, a kéž by rádi z bohatého pokladu svých zkušeností mladším spolubratřím radou a pomocí i v oboru katechetském přispívali! Kde vzájemná vládne důvěra a láska, tam pro dobrou věc mnoho může býti vykonáno. —

Promluvy ku mládeži.

Neděle V. po Sv. Duchu.

„Pána Krista posvěcujte v srdcích svých.“
Ep. I. sv. Petra 3: 15.

Když jsem četl ta slova sv. epištoly, která jsem v čele dnešní promluvy k vám, děti milé, promluvil, mimovolně vzpomněl jsem si na světce, jehož svátek tento týden ve čtvrtek slaviti budeme, na svatého jinocha, jenž s vámi, děti m., tolik má společného, že veškeren mladý svět spojí se, by uctil jej a oslavil. Vy tušíte, kterého světce na mysli mám — sv. Aloisia, onoho anděla v těle lidském.

Myslím tedy, že nemohu dnes lépe učiniti, než když vám některé úryvky ze života toho čistého jinocha podám a k následování ctnosti jeho vás povzbudím.

Sv. Alois narodil se dne 9. března 1568 na zámku Kastiglione v biskupství Brescijském v Italii. Rodiče jeho byli rodu knížecího a vychovávali dítě drahé s tou láskou, kterou jen dobrým rodičům pochopiti možno. Zvláště matka dala Aloisiovi nejlepší vychování a naučila ho, že nejen srdcem, ale také způsoby i slovy jevil nejvroucnější nábožnost a svědomitost!

Děti drahé, vzpomeňte sobě také vy na šťastná leta mládí svého, když z úst dobré matičky slýchaly jste slova rady, poučení, napomenutí! Zdali pak následujete těch rad? Neprotivujete se jim? Vzpomeňte si na to, co praví Písmo sv.: Cti otce svého z celého srdce svého a nezapomínej na bolesti matky své! Pomni, že bez nich bys ani se nenarodil! Čiň jim dobře, jako oni tobě činili! Sirach 7, 29. 30.

Mladý Alois v desíti letech odebral se k rozkazu otcovu ke dvoru do Florencie, aby se naučil jemným způsobům a vzdělanosti stavu jeho potřebné. Ačkoli se všech stran jen pokušení, svůdné řeči a pohledy dorážely na mladé jeho srdce, přece skvěl se vždy cudností nejčistotnější. Ve dvanácti letech přijímal poprvé Pána Ježíše v Nejsvětější Svátosti Oltářní z rukou sv. Karla Borromejského. Ó, jak tu hořelo srdce jinocha andělského, když on, anděl, požívati šťasten byl chléb andělský! Alois nikdy nezapomínal na tu krásnou dobu života svého, stal se ještě nábožnějším, světějším než byl dříve. Kdykoli prý do školy šel, vždy do kostela si zašel, aby se tam Pánu Ježíši poklonil.

Dítky milé, zdaž i vy vzpomínáte si na líbezný ten čas, kdy poprvé přijaly jste Pána Ježíše do srdcí svých! Zdaž zakoušíte na sobě užitky sv. přijímání? Zdaž vždycky s horoucí touhou, láskou, pokorou, ponížeností přistupujete k oltáři, abyste přijaly toho, koho milovati má vaše duše?

Když bylo Aloisiovi osmnáct let, učinil zadost touze své, státi se řeholníkem. Vstoupil do řádu tovaryšstva Ježíšova. Řídil se jistě slovy Mistra Svého, opustil otce, matku, bratry svoje, opustil korunu knížecí, vysoké hodnosti, které naň čekaly a šel za Ježíšem! Ó, krásné, veliké to dědictví — milovati Ježíše více, než všechno na světě!

I vy, děti milé, vyjdete ze školy a půjdete do světa a tam snad také nabízeny vám budou úřady, hodnosti, peníze a jiné statky tohoto světa pod tou podmínkou, vzdáte-li se služby Pánu Ježíši! Ó, nedávejte se svésti! Víte, že lépe míti chaloupku chudou, a práci poctivou, než míti bohatství plno ale živu býti nepoctivě. Vždycky tu platí slova Spasitelova: Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale na duši škodu trpěl.

Když sv. Alois v Římě studoval, vypukla tam nemoc nakažlivá. Sv. Alois to byl, který při obsluhování nemocných pamětliv Kristem přikázané lásky k bližnímu, nejvíc se vyznamenal. On miloval své bližní tolik, že podle příkladu Kristova za ně dal to, nad co více dáti nemohl, — byl nemocí nakažen, vyhojil se sice, ale nemoc ona jako červ zlý hlodala přece skrytě na mladém jeho těle; zůstala mu prudká zimnice, která v noci na den 21. června 1591 svatému jeho životu konec učinila.

Alois zemřel. Andělská jeho duše odlétla k miláčkovi svému Ježíši Kristu, by od Něho věčnou odměnu přijala. Nebylo sv. jinochu popřáno dlouho žíti, ale bylo mu popřáno Bohem mnoho působiti. Krátký živ jsa čas, naplnil časy mnohé. Jeho tělo odpočívá v kapli jménu jeho zasvěcené v Jesuitské koleji v Římě.

Alois zemřel. Smrt jeho byla smrtí světce, tichá, svatá. Jak čistý přišel na svět, tak čistý odešel. Od té doby pak, kdy papež Benedikt XIII. prohlásil sv. Aloisia za světce v Církvi Boží, úcta k andělskému jinochu rychle zvláště mezi mládeží se rozšířila.

Mládeži milá! Jiného přání jistě andělský jinoch neměl k tobě, jen abys jemu podobnou se stávala, bys byla mládeži opravdu aloisiovou, čistou, svatou! To asi byl by jeho odkaz, který by z čistých úst jeho vyšel: Mládeži, buď ctnostna!

Ke konci, dítky milé, ještě jednu událost ze života sv. Aloisia vám uvedu — kterak totiž těšil se na smrt. Když uslyšel, že sotva osm dní vydrží, radoval se z toho a jednomu řeholníkovi pravil: Víte již tu dobrou zprávu? Již jen osm dní budu žíti. Zpívejte se mnou na poděkování: Tebe Boha chválíme! A matce své takto napsal: Pakli láska s plačícími pláče a s radujícími se raduje, budete i vy podíl bráti na mé radosti, že tak blízek jsem cíle a není mi se báti, že Boha ztratím. Prosím vás, nejdražší matko, byste i vy vděčně prosila, by co nejdříve k sobě mne povolal.

Jaký život, taková smrt. Svatý život, svatá smrt. Buďte děti tak čistotně, tak kajicně, moudře a svatě živy, by smrt vaše podobna byla smrti sv. Aloisia!

Ku konci zvolejme slovy našeho básníka: *)

Aloisi! Hle, pod korouhví tvojí
také my zde hlásíme se k boji!
hvězdou strážnou buď i vůdcem nám!
Veď nás v Ježíšovu jménu svatém
s heslem: „Quid hoc ad aeternitatem“?
z mátoh zemských k nebes výšinám! Amen.

Frant. Chramosta, katecheta v Boskovicích.

Neděle VI. po Sv. Duchu.

„Kolik chlebů máte? Kteřížto řekli: Sedm.“ Mar. 8, 5.

V žalmu 88. svatý věštec Ethau vida, kterak Israelité skrušeni jsouce vpádem nepřátelského krále Egyptského, (III. král. hl. XIV.) nad úpadkem vlasti truchlí, prosby vroucí za smilování k Bohu pronáší a důvěřuje se v Jeho milosrdenství, takto volá: „Milosrdenství Páně na věky opětovati budu. Od pokolení do pokolení zvěstovati budu pravdu Tvou ústy svými“. Žalm 88, 2.

*) Vladimír Šťastný.

A podobně, m. d., když sledujete lásku a milosrdenství Pána Ježíše k nám lidem nehodným, s tím svatým pěvcem zvoláte: Milosrdenství Ježíšovo na věky opěvati budu.

Vždyť lásce a milosrdenství Pána Ježíše není konce! Slovem, skutkem pomáhá, kde toho potřebu vidí. Po všecky minulé neděle mohly jste pozorovati, milé děti, že Pán Ježíš radou a slovem k životu ctnostnému posluchače svoje povzbuzoval. Dnes pak zázračným způsobem mnoho tisíc lidí nasycuje, aby slova a rady ty skutkem potvrdil a doplnil.

Nebudu vám podrobně vypisovati ten zázrak. Upozorňuji vás jen na to, že podle sv. evangelisty Marka sedm chlebů měli učenníci, a když všichni pojedli a nasyceni jsou a sebrali, což pozůstalo drobtů, sedm zase nasbírali košů.

Podle Písma sv. různé jsou na světě, milé děti, chleby, z nichž drobty do různých padají košů. O těch sedmi chlebech chci vám v krátkosti něco pověděti.

První chléb jest chléb *práce*. „Píce a hůl a břímě oslu, chléb a kázeň a práce služebníku, praví moudrý Sirach. 33, 25. Chléb a práce služebníku, to jest: Jako člověk potřebuje chleba, tak potřebuje práci. Jest práce naším denním pokrmem, jediným chlebem člověka. „Člověk“, praví trpělivý Job, „stvořen jest k práci, jako pták k létání“. Kdo nepracuje, ať nejí! praví naše přísloví. Práci poctivé všechna čest, praví jiné pořekadlo. Milé děti! I vy již v mládí zvykněte si požívati rády ten chléb práce, zvykněte si rády a chutě pracovati! I ty nejmenší práce, nepatrné úkoly, pokyny učitelů a rodičů svých, povinnosti, které máte ke kostelu, škole, domu otcovskému, vykonávejte bedlivě. Nebo „zahálka naučila mnohé zlosti“. Sirach 33, 29. Zahálka všeho hříchu počátkem. „Kamenem zbláceným kamenován jest lenoch a všichni mluviti budou o opovrženosti jeho“. Sirach 22, 1. Ale sladký jest sen pracujícímu a koš, do něhož užitky z práce padají jest koš spokojenosti, radosti, blahobytu a požehnání.

Druhý chléb, s nímž často v životě, děti milé, se potkáte a který s prvním úzce spojen jest, jest chléb *potu*. V potu tváři jísti budeš chléb svůj, dokavad se nenavrátíš do země, z které vzat jsi: nebo prach jsi a v prach se obrátíš. Tak řekl Hospodin neposlušným prarodičům (Gen. 3, 19.) a od té doby každý, kdo pracuje, s potem, námahou pracuje. Každá i nejmenší práce člověka vyžaduje napjetí sil tělesných nebo duševních. Vy ovšem, milé děti, posud nejste zvykly těžké práci, snad nikdy ještě při práci jste se nezapotily, nikdy nezakusily, jak trpký jest ten chléb potu, však vidíte to na rodičích svých a jednou zakusíte samy! Než, přece, ač chléb potu často bude vám požívati, neustávejte v práci ctnostné, vědouce, že krůpěje potu jsou krůpějemi záslužnými, jejichž símě k nebi vzrůstá a přináší plody vnitřního blaha a spokojenosti.

Třetí chléb jest chléb *bolestí*. V žalmu 101 člověk sužovaný před obličejem Hospodinovým takto nářky své vylévá a sobě stěžuje: „Nebo popel jako chléb jsem jídal a nápoj svůj s pláčem

směšoval to jest: zármutek jest mi pokrmem a pláč nápojem". S tímto chlebem bolestí možno jiný chléb *smutku* spojiti. David král utíkaje před synem Absolonem naříká, že slzy jeho chlebem jemu jsou; ž. 41, 3. A tyto dva chleby, děti milé, ač snad ústa vaše posud jich neokusila, prozřetelností božskou nejvíc nám bývají k jídlu podávány. Více najdete v životě na světě slzí bolestných, než radostných, více ran otevřených než zahojených, více nářků než zpěvů. Ale v těchto dobách pohlédněte vždy na kříž a vzpomeňte si na onoho muže bolestí a smutku Ježíše Krista a z ran Jeho přesvatých drobty útěchy, smilování, pokoje, odevzdanosti do vůle Boží do koše srdce vašeho jistě spadnou a vás upokojí.

Jiný chléb jest *chléb bázně*. „Synu člověčí, chléb svůj v zkormoucení jez: též i vodu svou v pospíchání a v truchlivosti pij řekl Hospodin. Ezech. 12, 18. A opravdu. I tehdy, když vyděláte sobě, děti milé, v potu a práci, s bolestí a smutkem chléb svůj, s bázní často a s pečlivostí požívati jej budete nuceny! Jsou lidé, kteří poslední sousto vám od úst utrhnou, jedovatým slovem, pohledem i skutkem chléb vám otrávi! Často vidíte rodiče svoje zarmouceny. Co to? Lidé zlí otrávili jejich lásku ke práci, jejich chléb pracně vydělaný jim závidí, jim ho nepřejí. V takových dobách jiné rady a pomoci není, než abyste zase k Ježíši, k Marii pohlédly, vzpomněly si na trpělivost jejich a od nich naučily se tichému odříkání a vznešenému křivd odpouštění.

Ještě jiné chleby, které se zástupem oněch nasycených v dnešním sv. evangeliu na Pánu Ježíši vyprositi si můžete, jsou chleby sladké, chutné. Jsou to *chleby vší chuti a života a rozumu*, o kterých mluví se v Písmě sv. Eccl. 15, 3. Bohabojnému vyjde prý spravedlnost vstříc a krmiti jej bude chlebem života, rozumu a vodou moudrosti spasitelné napojí jej. A vskutku. Ten, děti milé, kdo v potu tváře chléb si vypracoval, kdo s přičinlivostí podivuhodnou, snad i s bolestí a smutkem krušný život svůj dále tráví, bojuje, strádá, ten, kdo poctivě neohlédaje se na úsudky lidí chléb si vydělával, jistě na konci požehnaného stáří ovoce sladké požívá, chléb chutný, dobrý, protože poctivostí oslazený, nikoli však nepoctivostí ztrpčený. Ten také jistě po dokonání vezdejšího života v žití novém chléb andělský, samého Ježíše Krista, jenž všelikou líbeznost v sobě obsahuje, na věky požívati bude. Amen.

Frant. Chramosta.

Neděle VII. po Sv. Duchu.

Není zajisté vznešenější a užitečnější rostliny nad vyrostlý ovocný *strom*. Strom vysoko zvedá ramena svá k nebesům a mohutností svou předčí rostliny všecky, užitek pak, který nám poskytuje, jest tak rozmanitý, že nemůžeme ani zúplna jej vylíčiti. Každým rokem podává nám zdravé a chutné ovoce, listy svými přivádí do vzduchu potřebný kyslík k dýchání, dřevo své poskytuje

k palivu, k stavbám i nábytku, k různým nástrojům i potřebám. Jak mnohonásobný to užitek!

Než nejen potřebám tělesným, i duši prospívá mohutný strom. Kdo bedlivě strom pozoruje a o jeho částech rozvažuje, ten ke mnohým myšlénkám i skutkům dobrým bývá povzbuzen. K takovému pozorování sám božský Spasitel nás vybízí, přirovnávaje v dnešním sv. evangeliu *lidi dobré* ke stromům, jež dobré ovoce nesou a *lidi zlé* ke stromům, jež špatné ovoce přinášejí.

Nuže pozorujme i my dnes blíže strom, a slyšme *čemu nás uči jeho kořen, květ a ovoce.*

1. Hluboko do útrob země vniká *kořen* stromu, a čím více strom roste a mohutní, tím hlouběji jeho kořeny zasahují. Pevně stojí strom, opřen jsa silnými kořeny svými, ať bouře litá nad korunou jeho burácí, ať prudký vichr slabé větve až k zemi ohýbá, on vzdoruje všem nárazům a útokům, ničeho se nebojí a neleká.

Milé dítky! Čím jest stromu pevný kořen, tím jest katolickému křesťanu *pevná důvěra v Boha.* Kdo v Boha a v jeho pomoc stále doufá, ten nebojí se též a neleká ničeho. Bůh zajisté pomoci může, neb jest všemohoucí, on také pomoci chce, neb jest nejvýš dobrotivý. Proto volá písmo svaté: *Blahoslavený jest člověk, který doufá v Hospodina.* Přísl. 16, 20.

Zapusťte i vy, moji drazí, takovou pevnou důvěru v Boha v srdce své, a jako lety se upevňují kořeny stromů, tak ať vaše důvěra stále sílí a mohutní. Až pak bouře života — nehody a neštěstí, — vás zastihnou, nepřekvapí vás aniž vás zaleknou. Vy statečně jako mohutný strom odoláte všem útokům a za trpělivost svou i větší odměny od Boha v nebi dojdete —

2. Pohleďte dále na strom, když nesčetnými *květy* bývá obalen! Jaké to jemné odstíny barev, jak něžné všecko provedení! Který malíř dovedl by úplně věrně napodobiti tu jasnou bělost, nebo tu mírnou červeň stromů kvetoucích? Krásný jest pohled na strom v úplném květu, než, moji drazí, jak dlouho trvá všecka ta krása? Jenom několik dní a již zmizí, větřík ji odvane! — A jako ten květ se stromu, tak rychle mizí i krása těla, sláva, čest i bohatství tohoto světa. A přece mnozí lidé ano i dítky zakládají si na věcech takových.

Slyšte, co praví Písmo svaté: „Všechno tělo je jako tráva, a všecka sláva jeho jako květ trávy, uschla tráva a květ její spadl.“ I. Petr 1, 2. 4. — Často uplyne jenom několik dní a nemocí zničena jest krása i tváře nejspanilejší. Často dostačí jediná pomluva, a již veta jest po slávě a lidské oblíbenosti. Často jediné neštěstí, požár nebo povodeň, zničí bohatství veliké.

Slyšte tedy, k čemu nás napomíná kvetoucí strom: „Nezakládej si na věcech pomíjejících, ale pečuj spíše o ctnosti, které nehynou a duši tvé prospívají.“

3. Příjemný jest pohled na strom v plném květu, než ještě milejší jest hospodáři pohled na strom obsypaný *ovocem!* Bohatě odměňuje strom práci, kterou mu člověk věnuje, každoročně mu poskytuje ochotně vzácné plody své. — Zdaž nevybízí i vás, moji

drazí. pohled na hojné ovoce, abyste odměňovali se rádi uctivostí a láskou svým dobrodincům, čili, *abyste byli vděčni.* Ano k vděčnosti vybízí vás *Bůh* i vlastní *prospěch* váš.

a) Když očistil Pán Ježíš deset malomocných, vrátil se jeden uzdravený, padl Mu k nohám díky Jemu čině a ten byl Samaritán. I otázal se Pán Ježíš: Zdaliž jich nebylo očistěno deset? Kdež jest jich devět? Není nalezen, jenž by se navrátil a vzdal chválu Bohu, jedině cizozemec tento? Ejhle, jak *milá byla Pánu Ježíši vděčnost Samaritána*!

Proto napomíná nás sv. Pavel: „Mějte vespolek lásku, která jest svazek dokonalosti a buďte vděčni. Koloss.“ 3, 14. 15. Vděčností zalíbíte se zajisté Pánu Bohu, který jest vlastně dárcem a pánem všeho, čeho dostáváte. Jste-li tudíž ke svým dobrodincům vděčny, velebíte vděčností Boha, pravého dárce svého.

b) A poněvadž jest vděčnost Bohu milá, zdaž může býti člověku škodlivá? Zajisté nikoliv, vděčnost *prospívá* každému, *zjednávajíc mu vážnost a dobré jméno.* — Vděčnost jest bohužel vzácnou ctností za doby naší, proto tím více váží si lidé dítěte, které na dobrodiní nezapomíná, které jest vděčné. Jak chválí lidé to dítě, které za každý dárek slušně děkuje, které dobrodince své zdvořile pozdravuje a uctivým chováním lásku k nim projevuje!

Vděčnému prokazují lidé též rádi dobrodiní nová, dobrodiní větší. Jako magnet železo přitahuje, tak i vděčnost nová dobrodiní zjednává. Proto napomíná nás sv. Tomáš Kemp.: Budiž vděčen za dar nejmenší a staneš se hodným přijímati větších!

Pohleďte, kterak i nerozumná zvířata ku vděčnosti vás povzbuzují. Ovce tulí se k svému pastýři, pes lichotí se k pánu svému, pták v kleci radostně štěbetá, uzří-li živitele svého, a vy, moji drazí, jsouce obdařeny rozumem, chtěli byste chladnými býti ke svým dobrodincům?

Již tedy víte, moji drazí, které poučení skytá vám každý strom ovocný. — Pevný jeho kořen volá k vám: „Pevně v Boha důvěřuj!“ Krásný květ rychle opadávající hlásá: „Nezakládej si příliš na věcech pomíjejících.“ A lahodné ovoce nás napomíná: „Buď vděčen za každé dobrodiní!“

Nuže, vštěpte sobě hluboko i toto poučení v srdce své a budete-li jím vždycky se říditi, stanete se dobrými stromy v zahradě Boží a ponesete ovoce skutků dobrých. Amen. E. Cívka.

Oznámení o národopisné výstavě, pokud se týče odboru církevního, odložili jsme pro nával nutných prací do čísla příštího.

Listy vědecké.

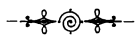

O pádu prvních rodičů.

Apologeticky uvažuje Ph. Dr. Eug. Kadeřávek, professor fak. th. na české universitě.

(Pokračování.)

3. Jaký trest stihl první rodiče a jaká pomoc jim slíbena.

Že první rodiče těžce proti Bohu a sobě se prohřešili, vším právem propadli trestu; než nemohli býti potrestáni bez milosrdenství, jako pouzí duchové, poněvadž omlouvalo je pokušení, jež na ně působilo zevně. Proto byla *pomoc* možná. Ale i v jiné příčině liší se pád prvních rodičů od pádu pouhých duchů; neboť pouhé duchy, kteří se nemohou rozplozovati a kteří sami pro sebe jednotliví zhřešili, potrestal Bůh samotny, kdežto první rodiče zhřešili zastupujíce pokolení lidské, jež mělo z nich vzejíti, tak že jejich osobní hřích stal se pro potomky *dědičným*.

Tedy mluviti budeme o trestu, pomoci a dědičnosti.

a)

Jako poslušným šetřením zákazu Božího měli první rodiče si zasloužiti darů nadpřirozených a kroměpřirozených, jež jim Bůh z pouhé milosti nadbytečně přidal k darům přirozeným, aby jich trvale podrželi: tak opět neposlušností, které se dopustili přestoupivše onen zákaz, stali se jich nehodnými a proto jich pozbýti musili. Sami sebe tedy připravili o přátelství Boží, s kterým spojena byla nadpřirozená dokonalosť, spravedlnosť a blaženosť a hněv Boží na sebe uvalili, který ve slovech se jeví, jež Bůh po pádu prvních rodičů promluvil.

Dále darů přirozených, rozumu a svobodné vůle, užili první rodiče zle nešetříce přikázání Božího; čímž se stalo, že přirozenosť jejich duše, byť i nebyla podstatně změněna, přece v případcích čili mohutnostech, rozumu a svobodné vůli, byla porušena, tak že svobodná vůle stala se náchylnou více k zlému, ač přiro-

zeně schopnou zůstala ke konání dobrého, a rozum se zatemnil a bludu se stal přístupným, ač přirozeně schopným zůstal k poznání pravdy; jejich svobodná vůle neměla již takového zalíbení, jako dříve, na Bohu, s nimi otcovsky a přátelsky obcujícím, proto se po pádu před ním ukryli, a jejich rozum bloudil nenahlížeje, že se nemůže člověk před Bohem ukrýti, před Bohem rozhněvaným a trestajícím utéci. Konečně pro dary nadpřirozené byly k darům přirozeným přidány dary kroměpřirozené; proto když první rodiče pozbyli darů nadpřirozených a porušili darů přirozených: nemohli podržeti darů kroměpřirozených, jak odtud vysvítá, že se vzbouřila jejich smyslnosť proti rozumu, že pozbyli z části dřívější vlády nad přírodou, že tělo smrti a trampotám bylo podrobeno, že z ráje byli vyhnáni. Dříve však nežli Bůh jim odňal poslední tři dary kroměpřirozené jako závěrkem trestu, obrátil se k hadu, jenž první rodiče byl svedl.

Had sám, zvíře, stížen byl kletbou Boží, pokud jeho vlastnosti, jež dosud člověku neškodily, staly se jemu nebezpečnými; jeho přirozenosť nemohla kletbou se změniti. Vlastně platí kletba ďáblovi, jenž hada užil za prostředek ku svedení, a záležela v tom, že ještě více potvrzeno bylo zavržení věčné, kterým jeho pád potrestal Bůh, a zvětšeno bylo opovržením, jehož se mu dostati mělo u lidí měrou ještě větší než dříve, že nepřátelství duchové panovati mělo mezi ním a pokolením lidským, zvláště ženou a jejím semenem, t. j. synem, že vláda, které nad lidmi nabyl ďábel pádem prvních rodičů, skončiti má vítězstvím, kterým ďábel poražen bude; potrestán bude ďábel tím, že pokolení lidské, jež pádem prvních lidí ukořistil, bude z jeho moci vyrváno. Druhá Eva, Maria, která není v moci ďáblové, porodí syna, jenž vítězně bojovati bude proti ďáblovi. Kletba proti ďáblovi vyřknutá od Boha, obsahuje první proroctví messianské, kterým se slibuje pomoc pokolení lidskému, ve kterém naznačeno jest pravé člověčenství Spasitelovo a pravé božství, panenství jeho matky, jeho boj proti ďáblu a vítězství.

Eva, poněvadž první zhřešivši, muže svedla a první potomkům ublížila, byla tím potrestána, že vrchní vláda, kterou muž obdržel nad svou družkou sobě rovnou a která měla býti lásky plna, se stala krutější a že plodnosť, ve které po stránce přirozené povolání ženy záleží a která ženě slouží po téže stránce ke cti, bolestmi stížena jest. Aby Adam, král přírody, za svůj odpor proti Bohu potrestán byl, dopuštěním Božím se postavila jemu na odpor příroda trestajíc jej neposlušností za neposlušnosť, ač nepřestal býti podle své přirozenosti pánem jejím; čímž se stalo, že péče o živobytí, jež jest po stránce přirozené hlavní úlohou muže, s velkými obtížemi se potkala. Také příroda, pokud se odnáší ke člověku, svému pánu, a pokud jí ďábel a člověk zle užili, účastnou se stala kletby obojí. Vládu člověk nad přírodou prokazuje menší; za to však ďábel nad přírodou nabyl moci po jistou míru.

Oba však rodiče potrestáni jsou smrtí tělesnou, která smrti duševní, hříchu, odpovídá, a nemocemi a bědami, jež smrti tělesné

předcházejí. Tělesná smrť není od Boha, člověk sám na sebe ji hříchem uvalil, proto se považovala mrtvola za nečistou; tělesná smrť pokládá se za zlo, za nutnosť člověku odpornou, proti které se člověk brání.

Konečně vyhnáni jsou oba rodiče z ráje, poněvadž pozbyvše darů a přirozenosť svou porušivše a svůj poměr k přírodě změnivše, byli ho nehodni. (Pokrač.)

Dějiny pastýřského bohosloví na vysokém učení pražském.

Ze širších dějin kníž. arcib. semináře podává Dr. A. SOLDÁT.

K nejmladším disciplinám theologickým patřící theologie pastoralní děkuje původ svůj u nás přečetným reformám studijním, které za dob Marie Terezie na radu pověstné „osvícené“, dvorské komise studijní, jen jen pršely.[1])

Především byl to opat Broumovský Fr. Štěpán Rautenstrauch, jejž vyvolil si známý dvorní rada Heinke a zlý duch školských oprav vznešené císařovny, k vypracování návrhu na opravu studií theologických, který v návrhu tomto dal život nové disciplině theolog., pastorálce, která až dosud nedílně s bohoslovím dogmatickým a moralním se přednášela. Učební plán Rautenstrauchův přes protesty Vídeňského kardinála arcibiskupa Migazziho, biskupa Jágerského a j. již dne 3. října 1774. publikován a s ním vešla i v život nová stolice na c. k. fakultách theologických.

Pastorálce učilo se nejprvé, dokud nemohlo se studium bohoslovné, dle nového řádu na pět let prodloužiti, pouze hodina denně a sice ve čtvrtém roce; od r. 1777. kdy přidán theolog. studiu ještě jeden rok, tak zvaný praktický, přednášel profesor pastorálky denně dvě hodiny a sice dle J. Obstractova: Pastor bonus, seu idea officium et praxis pastorum.

Co u nás novým bylo, nebylo nijak novým protestantům, kteří vzdělavše se na vzorech francouzských,[2]) již od let šedesátých pastorálku samostatně pěstovali a tak položili základy prvním

[1]) Kritiku těchto oprav studij. čteme v listu císaře Josefa bratru svému Leopoldovi (14. listop. 1779.): Není zde nic nového, nepořádek, nedůslednosť a intriky jsou vždy tytéž. Záležitosti studijní tak jsou spleteny, že nelze se v tom vyznati a J. Vel. výhradně do věci těch se míchá. Lidé nepatrní dávají radu a stále naléhají, takže neví mnohdy z toho kudy kam a k největší škodě učení z toho pak samé změny plynou.

[2]) Petr Roques přeložen Rambachem a vydán v Halle r. 1768 s titulem: Gestalt eines evangel. Lehrers.

Collet, Traité des dévoirs d'un pasteur, qui vent se sauver en sauvant son peuple.

Manuel des pasteurs par Dincuart etc.

průkopníkům této vědy u nás, najmě opatu Rautenstrauchovi, který na nich založil r. 1778 svoji „theologiae pastoralis et polemicae delineatio tabellis proposita“, která zase vzorem byla oběma prvním pražským profesorům při sestavování učebnic jejich.

Prvním profesorem nové vědy theologické v Praze jmenován již roku 1775 *Frant. Chr. Pitroff*, kněz řádu křižovnického s červenou hvězdou; stolici pastorální však zaujal teprve počátkem školního roku 1776., přednášeje latinsky z Rautenstrauchových tabell o trojím hlavním odvětí své discipliny: poučování, udílení svátostí a příkladném životě duchovního pastýře. Nebyl na kathedře nováčkem. Od r. 1773. byl profesorem skripturistiky a proto nedivno, že kniha, kterou k přednáškám pastoralním si sestavil, propletena citáty jak z písma sv., tak i z filosofů pohanských, snad aby měla více vědeckého rázu. Myslím jeho „Anleitung zur praktischen Gottesgelehrtheit“, čtyrsvazkové, objemné dílo, kde po způsobu tehdejším rozepisuje se o všem možném, všemu dodávaje rationalistického nátěru doby josefinské. Hlavní rozdělení díla tohoto mizí v moři různých pooddělení a není ničím jiným, než opakováním svrchu uvedených tabel Rautenstrauchových, což po něm s většími neb menšími odchylkami opisovali všichni pastoralisté doby tehdejší.

Tuto svoji pastorálku jmenuje sbírkou užitečných nálezů, zakládajících se na zkušenosti, sbírkou různých pokusů a pozorování, aby ten, kdo s nimi se seznámí, své pastýřské povinnosti lehce, krátce a způsobem slušným dosti učiniti mohl. Ve skutečnosti však je jako všecky ostatní pastorálky, které spatřily světlo světa v době josefinské, jen snůškou trivialních a nechutných maximů, které stále ohlížejí se na ducha doby a kladou všechen důraz na moment intellektuelně mravní, zapomínajíce při tom hlavního základu — dogmatu a života církevního. Že tomu tak, dokazuje již předmluva díla Pitroffova, kde praví: „Knížata světská i duchovní jsou srozuměna zase krásu a jednotu staré církevní kázně obnoviti, důstojné sluhy (Amtsdiener) úřadu církevního si opatřiti, intoleranci falešného horlení, pokrytectví a pověru v prach povaliti a hierarchické hodnosti zase do svých mezí uvésti . . . ., všelikou libovůli a pod rouškou nejsvětějších zákonů, plížící se panstvíchtivosť nižších odstraniti a jho Kristovo, jakým jest a býti má snadným a příjemným učiniti.

Učitele pastorálky jest, toto nové se starým srovnávati, aby krátkozrakému zástupu a na předsudcích lpícímu horliteli ukázal, že není vše novým, co směřuje k potlačení zlozvyků a že již nejlepší učitelé starověku k tomuto látku nám skytají“.

Než není předmětem úvahy této kritika děl zašlých dob, nemajících už ceny, leč snad jen historické, ale jen k tomu chci zřetel obrátiti, že lidé tací u nás až dosud bezmezně se chválí, jako čteme v životopisu Pitroffově v Slovníku naučném a dějinách c. k. theolog. fakulty Pražské Zschokových: Theolog. Studien und Anstalten. (Pokrač.)

Z oboru právního.

Kongrua před cís. král. říšským soudem.

Právní zásady říš. soudu o nároku kongruovém.

(Dokončení.)

12. (117.)

„Ebenso begründet der Umstand, dass ein Seelsorger zur Ausübung der Seelsorge im vollen Umfange bestellt ist, *noch nicht* dessen Eigenschaft *als selbstständiger* Seelsorger, wenn nicht auch die ausdrückliche Bestättigung desselben als selbstständiger Seelsorger von Seite des Diöcesanbischofes vorliegt, sondern im Gegentheile aus einer anderweitigen Erklärung des Letzteren oder aus anderen urkundlichen Belegen constatirt wird, dass der erwähnte Seelsorger einem anderen Pfarrer unterstehe.“ [1])

13. (118.)

„*Der Ruhegehalt eines selbstständigen Seelsorgers* gebührt (in Dalmatien) einem Geistlichen nur dann, wenn für die von ihm zuletzt innegehabte Seelsorgestation die Congrua eines selbstständigen Seelsorgers systemisirt war, [2]) und es kann daher auch einem *gewesenen Pfarrvicar* nachträglich nicht die Congrua eines selbstständigen Seelsorgers zuerkannt werden, wenn bei dem Mangel einer ausdrücklichen Anerkennung von Seite des Diöcesanbischofes, dass derselbe ein selbstständiger Seelsorger gewesen war, dessen Stellung während seiner Amtsführung von den Behörden und von ihm selbst immer nur als die eines exponirten Hilfspriesters angesehen worden ist.“ [3])

14. (119. *a*)

„Auf Congrua-Ergänzungen haben von *Hilfspriestern* nur diejenigen einen Anspruch, welche auf *systemisirten Hilfspriesterposten* bestellt sind, und keineswegs auch die einem Pfarrer nur zeitweilig ad personam zur Unterstützung in der Seelsorge zugewiesenen Hilfspriester.“ [4])

---

[1]) Nálezy říšského soudu ze dne 20. ledna 1892. č. 5. a 6.
[2]) Nález říš. s. ze dne 21. ledna 1892. č. 8.
[3]) Nález říš. s. ze dne 22. ledna 1892. č. 13.
[4]) Nález říš. soudu ze dne 22. dubna 1890. č. 43.

15. (119. *b*)

„*Die Congrua-Ergänzung der Hilfspriester ist nicht von dem Pfarrer* aus seinem pfarrlichem Einkommen, sondern *vom Religionsfonde* zu leisten". [5])

16. (120.)

„*Die Congrua-Ergänzung für die Hilfspriester* eines Pfarrers ist dann, wenn kraft einer *vor* Einführung des Congrua-Gesetzes vom 19. April 1885, Nr. 47. R. G. B., begründeten specielen Rechtssatzung für diese Pfarre der Pfarrer verpflichtet ist, die seinen Hilfspriestern gebührende Congrua *aus dem Pfarreinkommen zu zahlen*, nicht aus dem Religionsfonde zu leisten. [6])

17. (121.)

„*Bei Berechnung der Congrua-Ergänzung* nach Massgabe des Congrua-Gesetzes vom 19. April 1885., Nr. 47. R. G. B., ist *ausschliessend die neue Congrua* und nicht theilweise die alte und theilweise die neue Congrua zur Grundlage zu nehmen. [7])

18. (122.)

„Die einem Seelsorger für die Dauer seiner Anstellung auf einer bestimmten Seelsorgestation verliehene *Personalzulage* kann ihm, so lange er diese bekleidet, auch nach dem *Congrua-Gesetze* vom 19. April 1885, N. 47. R. G. B *nicht entzogen werden.*" [8])

Václav Kocián.

Redukce povinností, z nadace vyplývajících, jest možna.

Nález správního soudu ze dne 22. června 1893. čís. 2233.

Roku 1771. dne 2. dubna založil hrabě Haimhausen v Chodové Plané (Kuttenplan) *nadaci růžencovou*, jež vynáší ročně 63 zl. Nadaci tuto *cís. král. místodržitelství* české sjednavši se s nejdůst. *ordinariátem* a přihlížejíc ku poměrům nynějším obzvláště pak k tomu, že *roční výnos nadace té* 63 zl. za práce čili výkony, jak určuje a žádá je nadační listina, jest *příliš malý*, výnosem ze dne 3. února 1891. č. 128940 *zredukovalo* t. j. zmenšilo povinnosti,

---

[5]) Nález říš. soudu ze dne 7. července 1891. č. 112. a ze dnů 4. května 1892. č. 121.

[6]) Nález říš. soudu ze dne 30. října 1891. č. 195.

[7]) Nález říš. soudu ze dne 24. října 1890. č. 134.

[8]) Dr. Ant. Hye l. c. pag. XXXIV.

z nadace té vyplývající, tou měrou, jak navržena byla nejdůst. ordinariátem.

Proti tomuto výnosu podal patronátní úřad hraběte Berchema Haimhausena v Chodové Plané *rekurs*, jejž však *ministerstvo* kultu a vyučování *zamítlo* rozhodnutím ze dne 15. června 1892. č. 8633.

Do tohoto rozhodnutí ministerského *stěžoval si* výše jmenovaný úřad patronátní *správnímu soudu*. Ve stížnosti své snaží se dovoditi, že takováto redukce nadačních povinností jest nepřípustnou, poněvadž nadace na věčné časy mají zůstati platnými a obě strany, — jichž se nadace týče, — povinnostem čili závazkům z nadace vyplývajícím, musí dostáti, a ježto též dotace za výkony nadační nyní úplnou částkou, jak určuje ji nadační listina, jest vyplácena.

Při veřejném ústním řízení o stížnosti této namítal zástupce ministerstva, že výše jmenovaný úřad patronátni není oprávněn (legitimací) k této stížnosti.

Leč správní soud námitky této neuznal, poněvadž stížnost podána byla zmocněncem hraběte Berchema-Haimhausena, jenž jakožto právní nástupce zakladatele nadace té rozhodně ku stížnosti jest oprávněn, tudíž i lhostejno jest a beze vší důležitosti, že na rubru neboli záhlaví stížnosti napsán jakožto podatel úřad patronátní.

O věci samé nález opírá se těmito důvody:

Poněvadž v konkretním případě nepopřeno a rovněž nad veškeru pochybu jisto, že jde tu o nadaci jedině a pouze církevní, a ježto kromě toho rozhodnutí ministerské jest negativní, odmítajíc pouze zakročení státních úřadů proti redukci povinností nadačních, ordinariátem předsevzaté, a posléze poněvadž stížnost jen meritorně za příčinou provedené redukce povinností nadačních byla podána, bylo správnímu soudu jenom vyšetřiti, zdali provedenou redukcí porušen byl státní zákon (§ 28. zákona ze dne 7. května 1874. ř. z. č. 50.), zdali tedy dle platných zákonů státních redukce povinností nadačních jsou nepřípustny čili nemožny.

Na tuto otázku však odpověditi bylo záporně. — Neboť že *redukce nadačních povinností jest možna*, vysvítá z dekretu dvorní kanceláře ze dne 21. května 1841. pol. zák. sbír. č. 60., *) dle něhož *nadace měněny ano i zrušeny* býti mohou a jmenovaná redukce povinností nadačních jest právě změnou nadace samé.

*) Příslušný odstavec dekretu toho zní: „Die Entscheidung über die Annehmbarkeit einer zu errichtenden Stiftung, über deren Abänderung und Aufhebung, sowie über die Anlegung und Verwaltung des Stiftungsfondes, dann die Obsorge um von Seite der politischen Behörden und derjenigen, welche die Stiftung geniessen, die Erfüllung ihrer Pflichten zu erzwecken, steht den administrativen Behörden, bei geistlichen Stiftungen einverständlich mit dem Ordinariate, zu". Dr. F. Rieder, str. 492.

Že pak zvláště i redukce povinností nadačních, jimž dostáti jest *výkony duchovními, státem uznána byla možnou čili připustnou*, vysvítá z dekretu dvorní kanceláře ze dne 4. června 1841, prohlášeném prov. sbír. zák. pro Čechy sv. 23. č. 182., ve kterémžto ustanovení o míře redukční ještě zvláště poukazováno na předpisy kanonické. —

Že pak redukovati nadační povinnosti, jimž dostáti jest výkony duchovními, *i po zásadách práva kanonického jest možná*, učiteli práva církevního všeobecně jest uznáno (srov. Helfert „Kirchenvermögen", sv. I. § 33.; „Kirchenrecht" § 455.; Schulte „Lehrbuch des katholischen Kirchenrechtes. § 189. V.). —

Poněvadž tedy tato redukce nadačních povinností, církevními úřady předsevzatá, není porušením zákonů státních, nemohl správní soud uznati, že odmítnutí nároků, jež strana proti tomu činí, úřady státními, zákonu se příčí, neboli že jest nezákonným. — *Stížnost tedy jakožto neodůvodněná zamítnuta.*

(Budw. XVII. č. 7337.) Vácslav Kocián.

Manželství, v něž vstoupil v Italii příslušník státu rakouského se státní občankou italskou jenom dle řádu církevního, vzhledem ku právu rakouskému nelze považovati zřejmě neplatným.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 11. července 1893. č. 8041. — Výnos c. k. ministerstva spravedlnosti ze dne 27. listopadu 1893. č. 14720.

Zvláštní a nejen se stanoviska práva civilního, nýbrž i se stanoviska práva církevního zajímavý případ, jejž tuto podáváme. Případ tento jest illustrací, jakými podivnými spory střetnouti se mohou úřady dvou spolu sousedících států, z nichžto v některém zavedeno jest manželství obligatorní, a pak jest případ ten ukázkou zvláštního sporného státního uznání dítka manželským.

Věc sběhla se takto. *Příslušnice státu italského* Alberta roz. G., vdova po král. italském hejtmanovi P., *dala se* dne 16. května 1892. ve farním chrámě sv. Kříže v Ankoně *oddati* ve sňatek manželský *s příslušníkem státu rakouského dle řádu církevního;* oddavky *před civilním úřadem*, jichžto čl. 93. italského občanského zákona žádá ku platnosti manželství, *vykonány nebyly.*

Alberta B. usídlila se na stálo v Terstu, kdež dne 8. dubna 1893. *zemřela.* Dne 14. pak téhož měsíce dubna a téhož roku 1893. zemřelo též jediné z tohoto manželství zrozené dítko tříměsíční, Karolina B.

Dle pozůstalostní inventury zůstala po Albertě B. mimo věci movité též nemovitost v Ankoně. Poněvadž pak nebylo zde ani smlouvy dědické ani posledního pořízení, měly by dle zákonné dědické posloupnosti děditi po Alb. B. nezletilé děti z prvního manželství zůstavitelky s P., jménem Caesar a Alois P., a pak Karolina B., dne 14. dubna 1893. zemřelá, respective dědic po ní, její otec B.

Městský delegovaný okresní soud terstský považoval se kompetentním projednati pozůstalosť Alberty a Karoliny B. z toho důvodu, poněvadž Alberta B. provdavši se za B. stala se *příslušnicí neboli občankou rakouskou* a pokud oprávnělým čili právněmocným rozsudkem toto manželství není prohlášeno neplatným, *považovati jest manželství toto platným a dítko z tohoto manželství zrozené manželským*, jemuž rovněž přísluší státní občanství rakouské.

Na obrat toho král. generální konsulát italský v Terstu hájil své kompetence k liquidaci pozůstalostí, o něž jde, na základě konsulární smlouvy ze dne 15. května 1874. ř. z. č. 96. ex 1875, poněvadž po zákonech italských jen ono manželství jest platno, v něž vstoupili snoubenci před civilním úřadem, a jen takovýto civilní sňatek může míti v zápětí účinky právní, — v tomto však případě, o nějž běží, považovati jest manželství, v něž Alberta G. s B. vešla *jen dle řádu církevního, jakoby se bylo nestalo*, a tudíž Albertu G. a její *nemanželskou dceru Karolinu G.* nutně považovati jest *příslušníky italskými*. Vzhledem k tomuto kompetenčnímu sporu předložil městský deleg. okresní soud terstský všecky spisy o tomto případu vrchnímu zemskému soudu terstskému, který opět zaslal je nejvyššímu soudu, aby věc tu rozhodl.

Nejvyšší soud rozhoduje případ tento přidal se k názoru městského deleg. okres. soudu terstského a to z důvodů těchto:

Poněvadž není příčiny, by zavedeno bylo úřední vyšetřování o neplatnosti manželství, v něž B. s Albertou roz. G. vešli, a jež smrtí této bylo rozloučeno, a poněvadž ani podmínky, za nichžto dle dekretu dvorní kanceláře ze dne 13. července 1837. (polit. zák sb. č. 123. sv. 63.) bylo by takovéto vyšetřování úředně zavésti, na tento případ se nehodí, nutno vyčkati žádosti těch, jimžto manželstvím, jemuž vadila překážka nějaká, na právech jejich bylo ublíženo, a tolikéž nutno dotud, pokud žádost taková nebude podána a o ní definitivně rozhodnuto, *považovati manželství výše uvedené platným a dítko z tohoto manželství zrozené manželským*, tudíž i rakouské státní občanství zůstavitelčino odůvodněným a rovněž i měst. del. okresní soud terstský právně kompetentním, aby projednal pozůstalosti Alberty a Karoliny B.

S tímto úsudkem souhlasíc a sjednavši se s ministerstvy věcí zahraničných, vnitra, kultu a vyučování, *ministerstvo spravedlnosti* vyneslo nález, že movitá pozůstalosť Alberty B., pokud se týče nezletilé Karoliny B. nemá býti přikázána král. italskému konsulátu v Terstu, nýbrž dána býti má ku projednání měst. deleg. okresnímu soudu terstskému, anoť *není zjevno*, že by manželství, v něž spolu vešli rakouský příslušník B. a ovdovělá Alberta P. rod. G., *zřejmě bylo neplatno*, a tudíž že by zemřelá Alberta B. a její později zemřelé dítko Karolina B. zde v tomto státě nikoli tuzemci, příslušníky tohoto státu, nýbrž příslušníky italskými měly býti považovány, a ježto tedy dle toho ustanovení smlouvy konsulární ze dne 15. května 1874. ř. z. č. 96. ex 1875. o pozůstalosti italských příslušníků na tento případ se nehodí. Václav Kocián.

V § 122. lit. a) trest. zák. slovo „řečmi“ zahrnuje v sobě též předčítání spisu Bohu se rouhajícího. Rovněž dle tohoto právě odstavce lit. a) a nikoli dle odst. lit. d) § 122. trest. zák. posuzovati jest posměch nebo potupu článku víry, že Matka Boží Ježíše Krista z Ducha sv. počala.

Rozhodnutí kasačního dvoru ze dne 23. února 1894, č. 14477.

Eduard H. byl obžalován ze zločinu *rušení náboženství* dle § 122. lit. *a)* trest. zák. [1]) a to proto, že předčítaje kdesi I. článek tiskopisu „Christlich-atheistische Episteln für gläubige und ungläubige Christen“, označený nadpisem „Katechismus“ Bohu se rouhal, a to větami onoho tiskopisu, jimiž hleděno nauku o nejsv. Trojici Boží přivésti ad absurdum, — a byl taky rozsudkem *krajského soudu* Korneuburského ze dne 19. října 1893. č. 8308. z tohoto zločinu *odsouzen.*

Do tohoto rozsudku krajského soudu K. stěžoval si Ed. H. c. k. kassačnímu dvoru **stížností zmateční.**

Leč cís. král. *kassační dvůr* rozhodnutím ze dne 23. února 1894. č. 14477. zmateční tuto stížnosť *zamítl* vyloučiv spolu odvolávání se na odst. lit. *d)* § 122. trest. zák. a to z těchto

důvodů:

Zmateční stížnosť sama připouští, že inkriminovaný onen článek, o nějž tu jde, obsahuje rouhání se Bohu. Správného použití zákona v této příčině popírá stížnosť jen tím, že prý veřejné předčítání tiskopisu nevystihuje skutkového pojmu jmenovaného zločinu, an žalovaný ani není původcem onoho tiskopisu, o nějž běží, ani jinak slovy či řečí ni jednáním svým Bohu se nerouhal. Avšak zásadně neboli v podstatě nelze upříti, že slovo „řečmi“ zahrnuje v sobě neboli vztahuje se též na předčítání nějakého rouhání se Bohu, a, poněvadž provina (Delictshandlung) skutečně

---

[1]) Doslovně zní tento § 122. tr. zák. takto: „Das Verbrechen der Religionsstörung begeht:

a) wer durch Reden, Handlungen, in Druckwerken oder verbreiteten Schriften Gott lästert;

b) wer eine im Staate bestehende Religionsübung stört oder durch entehrende Misshandlung an den zum Gottesdienste gewidmeten Geräthschaften oder sonst durch Handlungen, Reden, Druckwerke oder verbreitete Schriften öffentlich der Religion Verachtung bezeigt;

c) wer einen Christen zum Abfalle vom Christenthume zu verleiten, oder

d) wer Unglauben zu verbreiten, oder eine der christlichen Religion widerstrebende Irrlehre auszustreuen sucht“.

K tomu podotknouti sluší, že článkem 7. interkonfessijního zákona ze dne 25. května 1868, ř. z. č. 49. ustanovení § 122. lit. c) a d) trest. zák. „womit derjenige, welcher einen Christen . . . ., eines Verbrechens schuldig erklärt wird“, — byla zrušena.

se stala tím, že Bohu řečmi bylo se rouháno, nelze popírati *objektivní povahy skutkové.*

Ve příčině *subjektivní* však přehlédá stížnosť, že zjištěním, že žalovaný vědom si byl toho, že věty, jež předčítal, obsahují rouhání se Bohu — konstatován jest tolikéž jeho úmysl nejvyšší Bytost zlehčiti a snížiti.

Pokud se týče odsouzení žalovaného dle § 122. lit. *d*) trest. zák. ze zločinu, jehož dopustil se předčítaje ony věty článku „katechismus", v nichž ve formě dialogu kněze s žakyní rozebíráno thema, *že svatá Maria Ježíše Krista z Ducha Svatého počala*, jsou o této věci jak obžaloba, tak rozsudek a rovněž i stížnost zmateční na omylu, domnívajíce se, že jde tu o zlehčování dogmatu neposkvrněného početí Marie Panny (passivního).

Článek víry, že Panna Maria Ježíše Krista z Ducha Svatého počala, týká se učení o *vtělení Spasitelově*, kdežto dogma o neposkvrněném početí Panny Marie, prohlášené dne 8. prosince 1854. stanoví, že Matka Boží bez hříchu dědičného byla *počata* (sine labe originali concepta.)

Posměch však a potupu učení o vtělení Spasitelově, onoho učení, jež v katolickém vyznání víry už všeobecným sněmem cařihradským roku 381. po Kr. a koncilem tridentským — sess. III. decr. de Symbolo fidei — přesně bylo stanoveno, — hledíc ku božství Ježíše Krista, vřaditi jest v pojem rouhání se Bohu.

Stížnosť tedy potud má pravdu, pokud opírá se upotřebení § 122. lit. *d*) tr. zák., zůstává však bezúčinnou, ježto správně subsumováno i předčítání oněch vět vystihuje pojem rouhání se Bohu dle § 122. lit. *a*) trest. zák. Vácslav Kocián.

Romanarum Congregationum Responsa novissima.

S. Congr. Rituum.

Ubi adest consuetudo, fieri debet Commemoratio de Titulari Ecclesiae atque etiam de Patrono loci.

Montis Pessulan.

Rmus Dnus Franciscus Maria Rovérié de Cabriéres, hodiernus Episcopus Montis Pessulan. Sacrorum Rituum Congregationi sequens *dubium* quoad commemorationem Patroni pro opportuna solutione humillime subjecit, nimirum:

„An Commemoratio Patroni loci, qui a Titulari Ecclesiae differt, facienda sit ab illis, qui alicui Ecclesiae stricte addicti sunt, ita ut duplicem Commemorationem agere teneantur, nempe primam de loci Patrono, alteram de Titulari Ecclesiae"?

Et Sacra eadem Congregatio ad relationem infrascripti Secretarii, exquisito voto alterius ex Apostolicarum Caeremoniarum ma-

gistris, re perpensa, ita proposito dubio rescribendum censuit, videlicet: *Affirmative de Titulari Ecclesiae; atque etiam de Patrono si vigeat consuetudo.*

Atque ita rescripsit die 6. Aprilis 1894.

Cajet. Card. Aloisi-Masella, Praef.
Vincentius Nussi, Secretar.

S. Congreg. Indulgentiarum et Reliquiarum.

Convalidantur omnes Stationes Viae Crucis hucusque invalide erectae.[1])

Beatissime Pater!

Fr. Aloysius de Parma, Minister generalis totius Ordinis Minorum ad pedes Sanctitatis Tuae prostratus sequentia humiliter exponit:

In erectione Viae S. Crucis Stationum non semper et ubique omnia ea adamussim observata fuerunt, quae a S. Sede pro valida erectione praescribuntur praesertim quoad consensum in scriptis ante erectionem obtinendum. Quapropter, ne fideles Indulgentiis pio exercitio Viae S. Crucis concessis frustrentur, humilis Orator Sanctitati Tuae enixe supplicat quatenus *omnes erectiones hucusque ob quoslibet defectus invalide factas* benigne *sanare* dignetur.

Quam gratiam etc.

Vigore specialium facultatum a SSmo Dno N. Leone Papa XIII. tributarum, Sacra Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita *defectus omnes*, de quibus in supplici libello, benigne *sanavit.* Contrariis quibuscunque non obstantibus.

Datum Romae ex Secr. ejusdem S. Congr. die 7. Aprilis 1894.

Fr. Ignatius Card. Persico, praef.
Alexander Archiep. Nicopol., secretar.

S. Poenitentiaria.

Nullitate laborat executio dispensationum matrimonialium, si fiat antequam Curia exceperit Apostolicum Documentum.

Emme et Rmme Princeps.

Notum est, quod dispositione juris (Cap. 12. de Apellationibus, conc. Trid. Sess. XXII. cap. V. de Ref.) Ordinarius Dioecesanus nullam habet jurisdictionem, ut executioni mandet Brevia Apostolica super dispensationibus matrimonialibus, priusquam ha-

---

[1]) Die 5. decembris 1893. convalidatio (sanatio) stationum Viae crucis fuerat concessa pro sola dioecesi Namurcensi. Hodie pro toto orbe conceditur.

buerit documentum originale. His positis, Episcopus Nicoterien. et Tropien. humiliter E. V. Rmam deprecatur, ut dignetur sequentia quaesita solvere:

1. Applicaturne haec canonica dispositio etiam iis dispensationibus matrimonialibus, quas, vix ac conceduntur, Ordinario manifestat Expeditionarius Apostolicus in Urbe commorans?

2. Quid faciendum, si hodiernus Episcopus invenit, quod nonnulla matrimonia in urgentissimis casibus contracta fuerunt post monitionem Expeditionarii et antequam Curia recepisset Breve originale, dum partes in bona fide versantur?

Sacra Poenitentiaria, mature perpensis expositis, respondet:

Ad 1. *Affirmative.*

Ad 2. *Opus esse nova dispensationum executione.*

Datum Romae in S. Poenitentiaria die 15. Januarii 1894.

N. Averardius, S. P. Reg.
V. Can. Luchetti, S. P. Secrius.

Které jsou církevní předpisy v příčině zařízení svatostánku?

Na pastorální konferenci vikariátu generalního přednesl MATĚJ BAŤHA, kaplan u sv. Štěpána v Praze.

Prve nežli o otázce naznačené pojednám, podotýkám, že slovo „tabernaculum“ — svatostánek — v liturgických knihách znamená:

1. schránku (pyxis), ve které svaté hostie se uchovávají,

2. místo, kde jest pyxis uschována — tedy co my obyčejně tabernakulem nazýváme —, a

3. ostensorium, ve kterém bývá nejsvětější Svátosť k uctění vystavena. [1])

Co se týče *původu svatostánku*, připomenouti třeba následující:

Podstatnou částí starých oltářů *bylo ciborium.* — Ciborium toto, též *tabernaculum* zvané, nebyla nádoba, kterou nyní cibořem nazýváme, v níž se chovají svaté hostie ku přijímání lidu, nýbrž bylo na způsob baldachýnu, jenž obyčejně na čtyřech — někdy na dvou i šesti — sloupcích nad oltářem, uprostřed choru o sobě

---

[1]) Rituál Římský de processione in festo Corporis Christi praví na př. „Sacerdos primum Missam celebret, in qua duas hostias consecret: et sumpta una, alteram in Tabernaculum in processione deferendum ita reponat, ut per vitrum seu crystallum, quo ipsum tabernaculum circumseptum esse debet, exterius adorantibus appareat, veloque operiatur, donec auferatur ab altari“.

stojícím, se zdvihal a jaksi kapličku tvořil; oltář zdobil, zakrýval a chránil. (Skočdopole — pastorálka.) [2])

Na vrchní ploše ciboria a sice uprostřed stál kříž, k němuž věřící při modlitbě zraků svých upírali. Kolem kříže byly rozestaveny svícny s voskovicemi i svítilny, kteréž zvláště o velkých slavnostech rozsvěcovali; též krášlili toto místo květinami.

Uvnitř ciboria visela se stropu nad prostředkem oltáře na třech řetízcích neb provázcích nádoba, v které se chovala velebná Svátosť pro nemocné a umírající a kteráž měla obyčejně podobu *srdce*, *hvězdy*, *nejčastěji holubice*, snad z té příčiny, že Maria Panna Ježíše Krista z Ducha svatého počala, kterýž v způsobě holubice se představuje, a též snad, aby naznačili podobou touto svatost a tichost Pána Ježíše. Tuto nádobu nazývali též jako celý baldachýn nad oltářem *ciborium*.

Mezi sloupky, na nichž celé zařízení ciboria spočívalo, byly zavěseny bohaté opony, které, když spuštěny byly, mensu, posvátnou nádobu se svatými hostiemi a i kněze [3]) u oltáře celebrujícího zakrývaly.

Spouštěny bývaly při některých částech oběti mše svaté, jako při proměňování, čímž se naznačovalo, že se právě na oltáři veliké tajemství koná; když pak kněz tělo a krev Páně pozdvihoval, byly opět vyzdviženy. Vůbec opony ty zůstávaly spuštěny stále mimo služby Boží, tak že oltář jako v nějakém stanu se skrýval.

Když pak během oltáře pošinuty byly až k průčelí choru, [4]) a když práce malířské, řezbářské a sochařské počaly zdobiti oltáře často až ku klenbě chrámové, a když se takto celá úprava a soustava oltáře změnila, přestalo svrchu naznačené *ciborium* a místo starého ciboria zaujal nynější *svatostánek*.

Za schránku totiž pro nejsvětější Svátost oltářní počali zřizovati *svatostánky* — tabernaculum — *ve středu oltáře* a do těchto ukládali posvátné nádoby se svatými hostiemi.

Zbožná mysl a posvátné umění krášlily svatostánky ty všudy se zvláštní pílí. Často zhotoveny byly z ryzího zlata a drahokamy krášleny, ze stříbra, mramoru, neb vzácnějšího dřeva, a tu bývaly uměle pozlaceny neb jemně natřeny.

Byly buď osmihranné, šestihranné, čtyřhranné neb kulaté; zdobeny byly umělými rytinami, znaky neb obrazem umučeného neb vzkříšeného Ježíše, neb jak Pán Ježíš ukazuje Svých svatých pět ran, neb jak nejsvětější Svátosť ustanovuje, podává; často zdobeny byly obrazem Beránka neb i obrazy Svatých a pod.

Avšak všude hned nezobecněl způsob uschovávati posvátné nádoby se sv. hostiemi v svatostánku uprostřed oltáře. Někde užívali tu *výklenků* — *armariola* — ve zdi po pravé straně hlav-

[2]) Skočdopole, pastorálka II.

[3]) Celebrant byl stále tváří obrácen k lidu.

[4]) Tehdáž změnil kněz při mši sv. dosavádní postavení své v nynější.

ního oltáře, aneb stavěny byly obzvláště v gotických chrámech obyčejně na straně evangelijní hlavního oltáře velice nákladné svatostánky, které spočívaly na vkusném sloupě a provedeny bývaly na způsob štíhlé věže (*Sacramentaria*, Sacramenthäuschen), jichž nyní pouze ex indultu apostolico užívati lze.

Nyní chovati jest nejsvětější Svátost jediné v svatostánku zřízeném uprostřed oltáře, jak předpisuje S. R. Congr. 21. srpna 1863.: „Quod attinet ad custodiam SS. Sacramenti, Sanctitatis suae nomine C. R. omnino prohibet, illud alio in loco servari, praeterquam in tabernaculo in medio altaris posito.“

Dle všeobecného obyčeje zhotoven má býti svatostánek na způsob domku nebo kapličky, což jest nejslušnější a nejdůstojnější. *Svatostánek jest nejvznešenější částí oltáře*, s ním veškera úprava oltáře v jeden harmonický celek splývati má, a tu při zařizování jeho přesně dbáti jest předpisů církevních, z nichž nejdůležitější jsou tyto:

„*Nejsvětější Eucharistii chovati jest v témže kostele pouze na jednom oltáři biskupem naznačeném*“ (Congr. episc. 13. Oct. 1620., S. R. C. 21. Jul. 1696. n. 3392. ad 3.), *a sice ve svatostánku.*

Dle předpisu Rituálu římského (de SS. Euchar. Sacrm.) zřízen má býti svatostánek ten ve všech kostelích *na oltáři hlavním* — (in altari majori utpote loco ecclesiae digniori), — vyjímaje chrámy *kathedrální*, v nichž jest svatostánek na některém stálém postranním oltáři [5]) (in aliquo decenti sacello, quod non sit e conspectu chori) —, a sice za příčinou četných posvátných úkonů, které u hlavního oltáře konány bývají. (S. R. C. 14. Jun. 1845. n. 5028.)

Nemůže li zhotoven býti ze zlata a drahokamy vyzdoben, jak si toho již prov. sněm Aquens. roku 1585. přál, neb ze stříbra aneb pozlaceného kovu, má býti užito dřeva vzácnějšího — (quod humiditatem non gignat) —, z něho svatostánek co nejvkusněji má býti upraven a okrášlen řezbou [6]) posvátných obrazů, pozlacením neb jinou prací uměleckou. (Syn. Archidioec. Prag. anno 1605. (de Sacrm. Euchar.) (Prov. Syn. Pražské roku 1860. tit. V. cap. 5.) (Pokrač.)

Spolek svatého Josefa

k podporování světského duchovenstva ve výslužbě pro církevní provincii Českou

konal dne 9. května 1894. mimořádnou, dle počtu desátou, valnou hromadu za přítomnosti 49 členů spolkových.

Správní radě spolku sv. Josefa uloženo bylo totiž v poslední valné hromadě 3. května 1893., předložiti mimořádné valné hro-

[5]) Vlastně v kapli.

[6]) Řezby nejvhodněji představují večeři Páně, klanějící se anděle a p.

madě, k tomu cíli za rok svolané, určitý návrh, mají-li se katecheté z obecných a měšťanských škol i na dále za členy spolkové přijímati, a za jakých podmínek, aby však nebyli ve výhodě proti členům kleru kurátního.

Správní rada uváživši dobrozdání zvláštní ankety, a majíc na zřeteli, že spolek sv. Josefa založen je pro deficienty, jichž výslužné zákonem ustanovené obnáší 225 zl. až nejvýše 600 zl, dále, že katecheti obecných a měšťanských škol mají nyní zákonem zajištěnu vyšší pensi, a pečujíc o to, aby podpora pro nynější členy v pádu jejich deficientství v blízké budoucnosti nemusila býti snížena, — předložila valné hromadě následující návrh:

„Katecheti vůbec přijímejtež se za členy spolku, když by o to žádali, bez rozdílu, na jakých školách by působili a bez ohledu na jejich zákonité výslužné. Budiž však pro budoucnost pravidlem, ba zákonem všeobecným, že katecheta neb učitel náboženství neb professor, nechť si přistoupil za člena buď jako kaplan, aneb jako farář, aneb jako katecheta, přijímaje svou pensi a zároveň co spolkový deficient i podporu spolkovou, nesmí býti ve výhodě oproti deficientu buď faráři, buď kaplanu s touže fassí a se stejnou dobou let i působnosti i členství. To jest: spolek sv. Josefa svým členům katechetům — deficientům případně toliko doplatí na podpoře k jejich výslužnému až do výše, by byli na roveň s deficienty faráři neb kaplany. Za základ u vyměřování podpory spolkové pro katechety neb professory deficienty s fassí 1.000 zl. buďtež vzati faráři deficienti taktéž s fassí 1.000 zl. s rovným služným a se stejným počtem let služby i členství spolkového. Pro katechety deficienty pak s fassí nižší než 1.000 zl. buďtež základem kaplané deficienti se stejnou fassí a rovnou řadou let i služby i členství“.

Návrh tento po dvouhodinném rokování v plném znění přijat byl všemi hlasy přítomných členů proti 5 hlasům přítomných katechetů.

Toto usnesení valné hromady netýká se však katechetů, kteří již členy spolku jsou. Avšak i katechetům, kteří pod novými podmínkami přistoupí za členy, kyne výhoda ze spolku sv. Josefa, neboť:

1. když by který z nich stal se deficientem dříve, než by měl právo na zákonité výslužné z fondu pensijního, dostával by podporu spolkovou na něho vypadající;

2. vstoupí-li katecheta, dle nových podmínek za člena přijatý, později do správy duchovní, stane se účastným těchže výhod, jako kdyby byl ve správě duchovní stále.

Z toho nechť každý nepředpojatý posoudí, jednal li správně výbor a valná hromada nelaskavě a nekřesťansky, jak to v některých listech líčeno bylo. —

O výsledku valné hromady podána zpráva Jeho Eminencí, jakožto protektoru, čímž se opozděné uveřejnění její vysvětluje.

Ze správní rady spolku sv. Josefa v Praze, dne 8. června 1894.

Jan Havlů,

hl. farář u sv. Mikuláše, starosta spolku sv. Josefa.

Listy homiletické.

Neděle X. po Sv. Duchu.

Kdo jest zdánlivě, kdo v pravdě nábožný?

„Sestoupil tento do domu svého ospravedlněn nad onoho.“ Luk. 18, 14.

Pohanský mudřec praví, že „není národa tak divokého, který by nevěděl, že Boha míti třeba, byť nevěděl jakého.“ U všech národů země a za každé doby shledáváme náboženství, a to jednak proto, že duše lidská, od Boha stvořená, od přirozenosti k Bohu nakloněna jest, jednak proto, že člověk i prostý svým rozumem ze stvořených věcí Boha, všemohoucího Stvořitele nebes i země poznává. Než jak rozličným způsobem u jednotlivých narodů toto náboženství se jeví, s jak mnohými bludy bylo a jest spojeno náboženství u národů pohanských, jak velice pobloudili i vzdělaní pohanští národové, jako Řekové a Římané, kteří nesčíslný počet model měli a též pro hříchy a nepravosti na př. nestřídmost, smilství modly si učinili a je těmito nepravostmi uctívali! Tak daleko rozum lidský bez Božího zjevení, bez Boží milosti poblouditi může! — Dále rozum lidský poznává z toho, že nemůže být každé náboženství pravé; jako jen jedna pravda jest, tak může býti jen jedno pravé náboženství. „Jeden Pán, jedna víra, jeden křest.“ Efes. 4, 5. Tuto víru, toto pravé náboženství nám přinesl Ježíš Kristus, Syn Boží, Jenž to, co hlásal nesčíslnými zázraky, Svou smrtí a Svým z mrtvých vstáním potvrdil. — Kristus Pán nás též Svým slovem a příkladem učil, kterak dle víry, dle náboženství žíti máme — učil nás pravé nábožnosti. — Ve dnešním sv. evangeliu vypravuje o fariseovi a publikánu, chtěje nám podati odstrašující příklad zdánlivé nábožnosti ve fariseovi a vzor pravé nábožnosti v publikánovi. — Kdo jest tedy zdánlivě, kdo v pravdě nábožný? O tom budeme dnes rozjímati.

Pojednání.

1. Zdánlivě nábožný jest, kdo jen *zevnější skutky* nábožné koná, jinak však a to zvláště ve svém nitru hříchům oddán jest.

Tak to činili fariseové i fariseus dnešního sv. evangelia. Oni se modlili, postili, dávali almužnu, v kající roucho se oblékali, hlavu popelem posypávali, na veřejných místech modlitby vykonávali. — Všechno toto, co fariseové činili, jest samo sebou jistě dobré a u Boha záslužné. — U fariseů však skutky tyto nebyly Bohu milé a záslužné, protože vnitřek jejich a jejich ostatní život těm skutkům nábožnosti odporoval. — Proto Kristus Pán k nim pravil: „Běda vám, fariseové a zákonníci, pokrytci: nebo jste podobni hrobům zbílelým, kteří se zdají lidem zevnitř krásní, ale uvnitř jsou plni kostí umrlčích i vší nečistoty.“ Mat. 23, 27. A zdaž nejsou fariseům podobní lidé až posud? Zdaž nezakládají tak mnozí křesťané celou svou nábožnost jen v zevnějších skutcích pobožnosti. „Já se modlím, já do kostela a ku sv. zpovědi chodím, posty zachovávám“, to jest řeč mnohých. „Jak však tyto skutky nábožnosti konáš? Zdaž tvé srdce není též jako u fariseů plno hříchů smrtelných, plno nečistoty? Zdaž snad Pánu Bohu nerozžíháš svými nábožnými skutky jen malou svíčičku, bys brzy velikou svíci svým choutkám hříšným a ďablu rozžal?“ Tak a podobně by měl každý sebe tázati, by o něm neplatila slova Písma svatého, jež pravil Hospodin k Israelským: „Lid tento přibližuje se ke Mně toliko ústy svými a rty svými oslavuje Mne, srdce pak jeho daleko jest ode Mne.“ Is. 29, 13. O takových platí slova sv. Pavla: „Vyznávají, že Boha znají, ale skutky zapírají.“ Tit. 1, 16. Víme, že Spasitel náš sám pravil: „Ne každý, kdo Mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského: ale kdo činí vůli Otce Mého, Který jest v nebesích, ten vejde do království nebeského. Mat. 7, 21. Z těchto slov Spasitelových jasně poznáváme, která nábožnost vede do království nebeského, kdo jest v pravdě nábožný. Ten, kdo činí vůli Otce nebeského v každé případnosti a na každém místě, kdo zachovává přikázání Boží, ať již jest v kostele, ať v domácnosti, ať ve společnosti kdo nejen ústy se modlí, nýbrž též skutky Boha chválí, kdo nejen že kroky své do chrámu řídí, nýbrž též vůbec po cestě spravedlnosti a počestnosti kráčí a cest hříchu se vystříhá, kdo netoliko že ve dny ustanovené se tělesně, nýbrž vždy na těle i na duši od hříchu se postí.

2. Zdánlivě nábožný jest, kdo dobré skutky koná, by od lidí *odměněn neb chválen byl.* Tak to činili fariseové a zákonníci. Spasitel náš o nich pravil: „Pošmuřují tváří svých, aby ukázalo se lidem, že se postí. Amen pravím vám, vzaliť odplatu svou.“ Mat. 6, 16. Fariseové dávali veřejně almužnu, na rozích ulic se modlili, by od lidí viděni a chváleni byli. Kristus Pán však pravil: „Když ty almužnu dáváš, ať neví levice tvá, co činí pravice tvá.“ Mat. 6, 3. „Když se budeš modliti, vejdi do pokojíka svého, zavři dvéře a modli se k Otci svému skrytě: a Otec tvůj, kterýž vidí v skrytě, odplatí tobě.“ Mat. 6, 6. Máme se tedy dle těchto slov Ježíše Krista se všemi svými dobrými skutky skrývati, nebo dokonce za za vyznání sv. víry se styděti? O nikoliv. Vždyť tentýž Spasitel náš pravil: „Kdožkoliv Mne vyzná před lidmi, toho i Já vyznám před Otcem Svým, Jenž jest v nebesích; kdož by pak zapřel Mne před

lidmi, zapru i Já ho před Otcem Svým, Kterýž jest v nebesích.“ Mat. 10, 32. 33. V pravdě nábožný křesťan nikdy se neostýchá víru svou vyznávati tehdy, kdy toho buď povinnost neb křesťanský zvyk žádá — neostýchá se za ranní, večerní modlitbu, za modlitbu při zvonění ráno, v poledne a večer, za modlitbu před jídlem a po jídle, v pravdě nábožný křesťan neostýchá se přistupovati ku sv. svátostem, neostýchá se súčastniti se veřejných církevních průvodů. — Se skutky však nábožnosti, které nejsou přikázané a všeobecné zůstáva v pravdě nábožný křesťan pokud možno ve skrytosti; kdyžby však proti své vůli při těchto skutcích, na př. při soukromé modlitbě růžence zpozorován byl, se též neostýchá, při všem maje na paměti slova žalmistova: „Ne nám, Hospodine, ne nám, ale jménu Svému dej slávu.“ Ž. 115, 1. V pravdě nábožný člověk, ať jej lidé chválí neb haní, řídí se dle slov Následování Krista Pána (Kn. II. čl. VI): Jsi-li chválen, tím nejsi o nic světějším, jako nejsi o nic horším, jsi-li kárán. Tím jsi, kým jsi; nemůžeš slouti větším, nežli jsi dle svědectví Božího.

3. Zdánlivě nábožný jest, kdo jen ty nábožné skutky koná, *které se mu líbí* a *tehdy, když se mu líbí.* — V „Bohumile“ sv. Františka, výborném to navedení ku zbožnému životu, stojí hned v první kapitole: „Každý si představuje a líčí zbožnost dle svého smyslu a své náklonnosti. Kdo se rád postí, domnívá se zbožným býti, když zachovává posty, byť i v srdci svém zakysalý hněv choval; netroufá si omočiti rty vínem, ba ani vodou, aby se proti střídmosti neprohřešil, přemílá však s potěšením utrhačně a zlolajně dobré jméno bližního, raně ho takto až do srdce. — Jiný opět za zbožného se pokládá, maje v obyčeji každodenně celou řadu modliteb přeříkávati, ačkoliv se pak bez ostychu pouštívá v řeči hrdé, hněvivé a hanlivé proti domácím i jiným. — Ten tu opět vždy má ruku otevřenou k udělování almužny chudým, ale srdce jeho jest vždy zavřené a nepřístupné lásce k bližnímu, jemuž nic odpustiti, s nímž se ani za celý svět smířiti nechce. — Ten tu opět rád a upřímně odpouští nepřátelům svým, ale zaplatiti, co jest dlužen, to opomíná až bývá žalován a donucen k tomu úředně. — Ti všichni pokládají se za zbožné, ale nejsou.“ A dále stojí v téže kapitole: „Kdo neplní všech přikázání Božích, není ani spravedlivým, ani zbožným.“

V pravdě zbožný zachovává tudíž všecka přikázání Boží a církevní, byť to i obtížným, tělu nepohodlným bylo, navštěvuje v neděli a svátek dopolední a odpolední služby Boží, koná ranní, večerní modlitby, postí se, byť se při tom i přemáhati a rozličné nepohodlnosti snášeti měl. Právě čím více obtíží a namáhání, tím větší zásluha u Boha. — V pravdě nábožný nejen tehdy, když jest dobré chuti, nýbrž právě ještě více tehdy, když nějaké neštěstí, protivenství, zahanbení na něj přišlo, všechna přikázání a skutky nábožnosti věrně plní.

4. Zdánlivě nábožný jest ten, kdo *hříchy* a *nedokonalosti své uznati nechce.* — Tak to činil fariseus ve sv. evangeliu, jenž na sobě jen samé dokonalosti, avšak žádných chyb nenalezl. O kdyby byl

pamatoval na slova Písma svatého: „Sedmkrát padne spravedlivý.“ Přísl. 24, 16. „Ve mnohém zajisté klesáme všichni“ Jak. 3, 2. Kéž by si byl vzal za výstrahu slova svatého apoštola Jana: „Díme-li, že nemáme hříchu, sami se svádíme, a není v nás pravdy. Pakli vyznáváme hříchy své, věrnýť jest Bůh a spravedlivý, aby nám odpustil hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti.“ 1. Jan 1, 7. 8. Podle tohoto hrdého publikána chovají se ti zaslepenci, kteří dokonce praví, že proto nechodí ku sv. zpovědi, poněvadž prý nemají žádných hříchů, poněvadž nevědí prý z čeho by se zpovídali. — Před smrtí anebo snad na věčnosti se jim otevrou oči.

V pravdě nábožný, byť i neměl na sobě těžkých hříchů, uznává své četné všední hříchy a nedokonalosti, uznává své hříchy z minulého života, a proto vždy volá s pokorným publikánem: „Bože, buď milostiv mně hříšnému.“

5. Zdánlivě nábožným jest ten, kdo svým bližním pro jeho skutečné neb zdánlivé hříchy a chyby pohrdá. — Tak to činil fariseus, jenž pohrdlivě řekl: „Jako i onen publikán“ Luk. 18, 11. Než byť i publikán tento velikým hříšníkem byl býval, zdaž se neobrátil celník Zacheus, zdaž se nestala z veřejné hříšnice Magdaleny veliká kajicnice a později světice, zdaž se neobrátil lotr Dismas na kříži, zdaž se nestal ze Šavla Pavel? — Kéž by si byl fariseus připomenul slova: „Kdo se domnívá, že stojí, hleďiž, aby nepadl.“ 1. Kor. 10, 12. Padl mocný Samson a Saul, padl moudrý Šalomoun, padl společník Ježíše Krista a apoštol Jidáš. Jen ten „kdo setrvá až do konce, spasen bude.“ Všechno to utvrzuje křesťana v pravdě nábožného v tom, by pamatoval především na svou vlastní křehkost, by i hříšným bližním svým neopovrhoval. — Hříchy, špatné příklady a pohoršení bližních ovšem nemůžeme schvalovati, ani se s nimi nesmíme spolčovati, máme jim však všecko dobré a především obrácení přáti a v tomto úmyslu častěji se za ně modliti. Milost Boží jest mocnou a mnozí, o jejichž obrácení pochybujeme, budou snad před námi v království Božím.

Nejmilejší pravá pobožnost jest jedním ze sedmi darů Ducha Svatého. Prosme o tento dar častěji. — Učme se především též z příkladu pokorného publikána před Bohem se pokořiti, a chyby uznávati, za ně pokání činiti, bychom kdysi nalezeni byli ospravedlněni před Bohem na věčnosti. — Amen.

Frant. Grydil, kaplan v Brušperku na Moravě.

Neděle X. po Sv. Duchu.

Výklad.

V době povelikonoční velí Církev sv. předčítati evangelia, jež jsou úryvky řeči, kterou měl Pán Ježíš na rozloučenou k Svým učenníkům. Předvídaje utrpení a pronásledování jejich, napomínal je k modlitbě vytrvalé. Ale mýlil by se, kdo by se domníval, že

modlitba vytrvalá spočívá v ustavičném modlení. Vždyť ani v nejpřísnějších klášteřích se tak neděje. Jak teprv v životě, kde práce tělesné a starosti o denní chléb násilím táhnou ducha lidského, i když chce zalétnouti k nebeským výšinám, k zemi zpět! Horlivost u víře, vytrvalost v naději a touha po Bohu v lásce je tou modlitbou vytrvalou a napomíná-li i nás Pán k modlitbě bez přestání, nežádá si ničeho jiného, než aby víra naše ničím netrpěla, naděje neklesala a láska nechladla. V dnešním sv. evangeliu poukazuje Pán na jinou vlastnost modlitby a tou je pokora.

Blížíme-li se jako prosebníci, aneb s díkem za prokázané dobrodiní k osobě vysoce postavené, tu je samozřejmo, že nečiníme tak hrdě a nadutě, nýbrž tím pokornějšími jsme, čím výše stojí osoba ta nad námi. S jakou pokorou máme se teprv blížiti před trůn Všemohoucího, od Něhož každé dání výborné a každý dar dokonalý! A přec jsou příklady, že ani vůči Nejvyššímu nedovedou mnozí lidé odložiti svou malomocnou pýchu. Takové příklady či podobenství uvádí dnešní sv. evangelium.

„Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili, jeden fariseus a druhý publikán.“ Pán Ježíš schválně volí dvě největší protivy, aby obraz, jehož užil, tím více vynikl. Fariseové považovali se za přední muže v národě a to co do rodu, vzdělání, jmění, ctností náboženských i občanských a též za takové i od lidu považováni byli, kdežto publikáni, majíce mýta od Římanů pronajatá a pod ochranou římských vojáků vybírajíce je, netěšili se ani lásce ani úctě, naopak považováni byli za veřejné hříšníky. Tenkráte to ještě něco platilo, slul-li kdo spravedlivým a rozšafným, kdežto dnes rozhoduje v životě společenském mnohdy jen mamon a jistý stupeň vzdělanosti či uhlazenosti, takže víc platí a je ceněn chytrý dareba, než poctivý prosťák a jen ti, kdož byli několikráte oklamáni, učí se ceniti člověka dle něčeho jiného, než dle zevnějšku.

Nuž uvažujme, drazí v Kristu, jak se modlí a si v chrámě počíná fariseus a jak jedná publikán.

Fariseus pyšně kráčí ulicí, aby již tam každý viděl, kam se ubírá a když vstupuje do chrámu, myslí, že oči všech naň obráceny jsou; místo pak hlubokého sklonění se, s hlavou vztýčenou jde nahoru, blíž ku svatyni, jakoby přišel Bohu pouze čest své návštěvy prokázat. Poněvadž u židů pouze králové a kněží směli se v chrámu posaditi, zůstává sice státi, ale nepozvedá zraku svého vzhůru skroušeně a důvěrně, nýbrž počíná se jaksi vymlouvati, že vůbec přišel, jako by chtěl říci: „já bych sem vlastně choditi nemusil, protože jsem spravedlivý a Tebe, Pane Bože, jsa zámožný, nepotřebuji, ale já chci tomu lidu ukázati, že má choditi do kostela“ atd.

Poznáváte, drazí v Kristu, v muži tomto zosobněné farisey naší doby? Neslyšeli jste někdy někoho, jenž se počítá k t. zv. pánům, s důrazem mluviti o náboženství, jak ho je třeba na světě k zjednání pořádku a udržení lidu na uzdě? Všimli jste si, jak si takový člověk počíná v ohledu toho tak důležitého, jak on tvrdí, náboženství? Náboženství je mu věcí svatou a na výsost důležitou, ale jen pokud se ostatních lidí, zvlášť chudých a sprostých týká.

On náboženství nepotřebuje, protože má slušné jmění neb postavení; zná společenské mravy a ví, co se sluší, i co se nesluší; on krásti nebude a ani nepotřebuje; co se ostatních věcí pak týče, ty nepovažuje on za nedovolené, nemluví-li o nich zrovna světský zákonník trestní a dají-li se penězi, jež má, koupiti neb umlčeti. „Já“, tak zní jeho mravouka, „náboženství nepotřebuji, protože vím, co mám dělati; sprostý lid ale toho neví a proto nechť chodí do kostela a kněží nechť mu tam hodně kážou o sedmém a pátém přikázání, abychom my, vyšší třída, byli v jistotě“ Aby dal dobrý příklad, přijde sem i tam do kostela, ba učiní i — není-li zrovna lakomcem — dar kostelu aby se o něm mluvilo, neb aby se mu veřejného poděkování dostalo.

Nyní znáte již, drazí v Kristu, farisejce naší doby. Mezi vámi ukáže se takový fariseus ve své podobě zřídka, ale v rozmluvě s námi kněžími prozradí se vždy. Pastýřská opatrnost nedovoluje nám ovšem, abychom jim řekli pravdu do očí, protože bychom z nich nadělali snad i nepřátel náboženství a Církve, zdali však a jak velice je ctíme, to je jiná otázka. V kruzích vyšších, zvlášť v t. zv. rodinách šlechtických, je poměrně víc pravé nábožnosti, než v stavech úřednických a občanských. Bázeň o majetek a rodové přednosti bere útočiště a hledá ochranu zcela přirozeně v náboženství. „Běda vám, farisejci!“ Tak zvolal by Pán Ježíš, kdyby žil, i dnes; náboženství je poměr člověka k Bohu bez rozdílu, jezdí-li ten člověk v kočáře, neb běží-li bos pěšky, ono není tedy žádným prostředkem policejním k udržení pořádku či raisony. Náboženství Kristovo nelichotí vyšším, ono stejně určitě mluví k nim: „To činiti musíš, chceš-li býti spasen“, jako ku kterémukoli žebráku. Ono praví k tomuto sice: „trp a bojuj“, ono však i urozence a boháče napomíná: „není tvé, co jsi přijal a přijal-lis více, účty složiti musíš ze všeho, neboť komu bylo více dáno, od toho bude více žádáno.“

„Bože, děkuji Ti, že nejsem . . .“ Jak pyšná to řeč! Fariseus neděkuje Bohu, že mu dal pečlivé rodiče, jmění, vzdělání, dobré jméno atd., kteréžto věci ho v mnohém byly s to, udržeti na cestě pořádného života a uchrániti, v co tak lehce upadá, kdo věcí těchto nepozual. Lidé byli si vždy podobni; zrovna tak mnozí křesťané dnešní doby. S opovržením odvrací se od mrzáka, bídáka, ano i žebráka, jako by si byl tento osud svůj sám připravil. Což nemohli jsme i my, kteří vládneme pěti zdravými smysly, přijíti na svět jako slepci, hluchoněmí, chromí, blbí atd.? Čím jsme si toho zasloužili, že věci se mají tak a nejinak?

Jiný příklad! Trestnice a káznice jsou z největší části naplněny lidmi, kteří nepoznali rodičů, neb jimž se dostalo z mládí vychování špatného. Taž se každý sebe sám: „Nebyl bych, kdyby mne týž zlý osud potkal, kráčel po těchže bludných cestách“? Komu mám v první řadě co děkovati, že nejsem vyvrženým členem lidské společnosti? Sobě, anebo poměrům? A kdo byl příčinou pádu těchto mnohých, kol nichž společnost lidská dělá černou čáru, oni anebo idé? Oni zajisté, ale více společnost lidská, jež nemá připustiti,

aby děti takové rostly bez dozoru, bez vychování, bez Boha a vydány byly již v nejútlejším věku, jako ty útlé byliny na břehu moře, nájezdu vln, zlé příležitosti, pohoršení a pokušení. Ne odsuzování, ne opovrhování, ale slitování a pomoci zasluhuje každá lidská bída, ať tělesná neb duševní.

Kdyby byl fariseus řekl, „jako mnozí lidé“, byla by řeč jeho na nelaskavosti k bližnímu trochu ztratila; avšak on dopouští se nespravedlivého posuzování, křivého podezřívání, když praví, „jako jiní“, t. j. všickni jiní „a i tento publikán“. Což znal on publikána? Zajisté že neznal; on soudil z předsudků, jež národ židovský choval proti celé třídě lidu na jednotlivce a to je vždy opovážlivé a nespravedlivé. Což nemohou býti výminky a čestné výminky? Nemluví Písmo i o poctivém fariseu Gamalielovi? Pýcha oproti Bohu, pýcha, opovrhování vzhledem k bližnímu — může-li býti horšího člověka?

„Dráči, nespravedliví, cizoložníci . . .“ Býti cizoložníkem, smilníkem, zlodějem je sice hřích a hřích smrtelný, nebýti jím není však ještě žádná ctnost a zvláštní zásluha, poněvadž je to povinností každého. Jak mnozí křesťané podobají se tomuto fariseu obzvlášť ve zpovědnici! „Nikoho jsem nezabil, nikoho neokradl“, tak se zpovídají, zapomínajíce, že je hříchem i hněv, nenávist, lež, pokrytství, ba i pouhá žádost cizího statku, pouhé zalíbení v nemravnosti. V tom liší se právě soud Boží od soudů lidských; tyto trestají jen to, co vidí, Bůh však trestá i myšlénky zlé, spojeny-li jsou se zlým zalíbením.

„Vždyť jiní lidé dělají hůře, než já a chtějí též přijíti do nebe, aspoň ne do pekla“, tak omlouvají se mnozí, zapomínajíce, že fariseus byl též živ, dobře živ, byl ctěn, vážen, nebyl však přec jen ospravedlněn.

„Postím se dvakrát za týden“. Židé měli předepsáno, postiti se v týdnu dvakrát, nemohl tudíž fariseus mysliti tento půst; spíše je pravdě podobno, že si ještě dva posty přidával, aby tím větší váhy v lidu nabyl. Měl snad tento skutek jeho zvláštní ceny? Co je platno, kdyby hříšník jmění své celé rozdal, posty se utýral, kdyby ale hříchu nenechal? Nejdřív máme dělati to, co je přikázáno a pak teprv co je raděno; kdo jedná naopak, jedná proti vůli Boží.

Avšak všimněme si konečně i publikána. Místo, na němž zůstal státi, celé těla držení a řeč praví nám dosti. Zajisté že zkoumal i on své činy, nenašel však ničeho, čím by se mohl chlubiti před Hospodinem, naopak shledává jen hřích a zase hřích; tu důvěru v Boha však má, že mu odpustiti může i chce a proto volá v největší zkroušenosti: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“

Drazí v Kristu! Budeme li i my takto zkoumati své svědomí poznáme, že mnoho farisejského na nás. Před lidmi může to platiti, ne však před Bohem, Jenž zkoumá srdce naše i ledví.

Mnozí zůstávají sice dole u dveří chrámových jako publikán já pochybuji však, že činí tak, jsouce si hříšnosti své tak vědomí, jako onen veřejný hříšník. Kdyby tomu bylo tak, nemohli by při-

cházeti holýma rukama, bez knížek modlitebních, jež doma v prachu snad pohozeny jsou, nemohli by lhostejně se chovati a státi zůstati, v onom nejposvátnějším okamžiku mše sv., kdy Pán Ježíš sstupuje s trůnu Svého, aby dlel pod způsobou chleba a vína mezi lidem Svým, nemohli by to vydržeti aby nesklonili kolenou, jako dřív konali, dokud byli dětmi. Což nejsou již dítky Otce nebeského?

Budeme-li hříšnosti své si vědomi, již to bude krok ku pokání, k němuž nás milost Boží dříve nebo později přivede. Proto vstupujíce i odcházejíce z tohoto posvátného místa, k němuž blížiti se máme se zkroušeností publikána, říkejme: „pozdravena a pochválena buď nejsvětější Svátost Oltářní, Bože, buď milostiv mně hříšnému“, aby i o nás platila slova evangelia: „sstoupil do domu svého ospravedlněn“. Amen. Josef Kousal, farář v Keblově.

Neděle XI. po Sv. Duchu.

Proč a jak máme krotiti jazyk svůj.

„A rozvázán jest svazek jazyka jeho, i mluvil pravě.“ Mar. 7, 35.

Veliké bylo dobrodiní, které prokázal Ježíš Kristus hluchoněmému v dnešním sv. evangeliu. Ó jak politování hodný byl stav člověka onoho dříve, nežli Syn Boží vložil prsty v uši a dotkl se jazyka jeho! On viděl sice, jak bratr s bratrem rozmlouvá, jak jeden druhého těší v zármutku, jak jeden druhému radost sděluje, — avšak ani jediné slovo nevniklo k sluchu jeho, poněvadž *hluchý* byl. On cítil zármutek a bolesti, které každého z nás čas od času překvapují; avšak jiným sobě postěžovati, útěchu u přátel hledati, v trudnosti své potěšiti se nemohl, neboť *němý* byl. Ó kdo vypíše proto radost onoho nešťastného, když na slovo Syna Božího „Effeta“ otevřeny jsou uši jeho a rozvázán jest svazek jazyka jeho! S ním radovali se i ti, kteří ho ku Ježíši přivedli; neboť čím více přikazoval jim Kristus, aby žádnému nevypravovali o zázraku tom, tím více ohlašovali a divili se řkouce: „Dobře všechny věci učinil; i hluchým rozkázal slyšeti, i němým mluviti.“ „Ano, ó Bože, voláme i my s oním zástupem Israelským, dobře všechny věci jsi učinil. Ty jsi nám propůjčil dar jazyka, jímž Tebe velebiti, jiné poučovati, zármutek svůj s jinými sdíleti a v bolestech pomoc vyhledávati můžeme u bližních svých.“ Kéž by všichni lidé jazyka svého vždy tak užívali, aby se o nich říci mohlo, co čteme o uzdraveném v dnešním sv. evangeliu: „A rozvázán jest svazek jazyka jeho, *i mluvil právě!*“ Než, co praví o jazyku Písmo sv. již v Zákoně Starém? „Jazyk Jeroboamův deset pokolení lidu Israelského od služby Boží odvedl, a k modloslužebnosti zavedl.“ III. Král. 12, 28. „Jazyk bezbožného syna Absolona způsobil spiknutí proti Davidu, otci jeho.“ II. Král. 15. „Jazyk Jidášův zradil Krista Pána,“ čteme v Zákoně Novém Mat. 26.

A sv. *otec Augustin* praví: „Jazyk lidu židovského ukřižoval Ježíše.“

Ejhle, rozmilí v Kristu, jazyk, který nám Stvořitel jen k dobrému propůjčil, může býti *příčinou mnohých hříchů*, — *může býti příčinou naší věčné zkázy*. Neboť mnozí mluví, kde by mlčeti, a mlčí, kde by mluviti měli.

A kdo z nás, nejmilejší, jest úplně prost výčitky svědomí, že často zneužíval jazyka svého k urážení Boha a bližního? Ó hříchy jazyka jsou tak časté a rozmanité, že se jich velmi zhusta dopouštíme, aniž bychom náležitě uvážili zlobu jejich. Proto učitelové křesťanští otcovsky napomínali věřící, aby vždy na uzdě drželi jazyk svůj; a mudrcové pohanští vyznali, že jedním z nejtěžších umění jest, jazyk vždy patřičně držeti na uzdě. I já, rozmilí, chci v dnešní řeči vyložiti vám, *proč a jak jazyk svůj krotiti máme*. Bůh sám provázejž milostí Svou rozjímání naše!

Pojednání.

1. „Jazyk jest sice malý úd,“ dí sv. Jakub, „a veliké věci provozuje, jakož i malý oheň veliký les zapálí.“ Ó jak významná jsou tato slova apoštola Páně. Uveďme si jen některé hříchy na paměť, kterých se často dopouštíme jazykem svým, uvrhujíce duši v záhubu věčnou. Zlý jazyk przní duši; neboť on *rouhá se a reptá proti Bohu*. Przní duši *klením, lží a přísahou křivou*.

Bůh nám dal jazyk, abychom jím oslavovali božskou Jeho velebnost a vychvalovali nevýslovnou Jeho dobrotivost. — A jazyk zlý, *jazyk rouhavý* upírá Bohu Jeho vlastnosti a hanobí vše, co svaté jest. Člověk bídný tvor, jemuž Bůh tak mnohá dobrodiní prokazuje, tupí a uráží dobrotivého a laskavého Stvořitele. Proto přísnému propadá soudu Božímu člověk takový, jak čteme v III. knize Mojžíšově 24, 16.: „Kdož by se rouhal jménu Hospodinovu, smrtí ať umře.“ A v knize Tobiášově: „Zlořečeni budou, kdož by se rouhali Tobě.“ Tob. 13, 16.

Sv. Ludvík, král francouzský, vydal rozkaz aby těm, kteří se svévolně *rouhají* jménu Božímu, znamení na čele řeřavým železem bylo vypáleno. Synu pak svému, kterýž po jeho smrti měl dosednouti na trůn, pravil: „Synu, prosím tě, pečuj, aby všeliký hřích ze zemí tvých vyhlazen byl; zvláště pak hřích *rouhání se Bohu*. Nedopusť, aby někdo rouhavě proti Bohu mluvil.“ —

Navštíví-li Bůh člověka, jenž nekrotí jazyk svůj, chudobou, nemocí anebo jiným křížkem, aby ho od věcí pozemských odvrátil a mysl jeho k nebeským věcem pozdvihl: tu reptá zlý jazyk jeho proti řízení Božímu, opovrhuje božskou prozřetelností. „Všickni buďte jednomyslni, lítostivi, bratrstva milovni, milosrdni, pokorni; neodplacujíce zlého za zlé, ani zlořečenství za zlořečenství, ale naproti tomu raději dobrořečíce.“

Tak napomíná nás sv. Petr v I. listu svém 3, 8. 9. Ó jak těžce prohřešuje se křesťan proti tomuto výroku apoštolskému, když jazyka svého ne k dobrořečení, ale *k zlořečení, ku klení*

užívá. Že Bůh klení v největší má nenávisti, vysvítá z mnohých událostí denního života. Bůh člověka takového často těžkou nemocí nápadně trestá, aneb náhlou smrtí jej překvapuje. Slyšte aspoň jeden příklad. V jedné obci B.. ve farnosti L.. žil mladý, statečný rolník, který měl v obyčeji při každé práci a při všem, co se mu dle přání nedařilo, zlořečiti a hrozně klíti. Nešťastník ten tak byl oddán nepravosti této, že se mu mnohdy ku klení ani slov nedostávalo; tu říkával: „Kdybych jen věděl, jak bych nyní klíti měl.“ A co se stalo? Proklínači v nejlepším věku vyrostl na jazyku vřed, jenžto dál a dále se rozšiřoval a nezhojitelným se stal. Jazyk hnil mu za živa. Následkem toho přišel o řeč; bolesti snášel nevýslovné, hlad a žízeň nesmírnou zvláště v posledních dnech života svého, poněvadž ničeho pozříti nemohl. Tak trápil se úplné dva roky a zemřel pln lítosti a trpělivosti, přesvědčen jsa, že Bůh proto odňal jemu jazyk, poněvadž ho ku klení užíval. (Sion 9. srpna 1833.) Tak trestá Bůh proklínače často již zde na světě; a sv. Pavel počítá lidi zlořečící k těm, kteří nebudou vládnouti královstvím Božím. I. Kor. 6, 14.

A co mám, nejmilejší, říci o *lži*, k nížto tak často užíváme jazyka svého? Písmo sv. dí, že lež původ svůj má v zlém duchu, nazývajíc tohoto otcem lži a lhářem od počátku. Na přemnohých místech ujišťuje nás Duch Boží, že lež jest příčinou duševní smrti: „Kdož shromažďuje poklady jazykem lživým, marný jest a nesmyslný a vehnán bude v osidla smrti.“ Přísl. 21, 6. A na jiném místě čteme: „Svědek falešný nebude bez pomsty, a kdo mluví lež, zahyne.“ Přísl. 19, 9. „*Ústa, která lhou, zabíjejí duši.*“ Moudr. 1, 11.

Jestliže Písmo sv. tak přísný trest ukládá ústům, která lhou, čeho teprve nadíti se má *křivopřísežník*, jenžto Boha za svědka na potvrzení lži vyzývá, Jeho se takřka odříká, pomstu a trest na se přivolává? *Sv. Isidor* píše o tom takto: „Jestliže se lež člověka právem světským odsuzuje; jestliže se podvod právem světským tresce; jestliže se faleš světskou hanbou a pomstou hrdla ztracení vykořeňuje: jaké větší u Boha bude trestání toho každého, *kdož k svým nepravým věcem a skutkům za svědka Pána Boha sobě béře!?* Ústa zajisté lživá zabíjejí duši, a zatratíš všecky, kteří lež mluví. Před Pánem Bohem, soudcem tím spravedlivým, jedenkaždý počet vydati musí z každého slovíčka prázdného. Každý od Něho pomstu vezme za každé slovíčko marné...“ Ó zajisté pravdu měl sv. Jakob, když napsal: „Jazyk jest sice malý úd, a veliké věci provozuje.“ Veliké působí hříchy, poskvrňuje a przní duši naši. — A odkud, nejmilejší, pocházejí *vády a sváry, potupy a nesvornosti, sočení a utrhání na cti? Zlý jazyk jest příčinou všeho toho.* Zlý jazyk hyzdí též a *překrucuje slovo Boží, působí bludy a roztržky ve víře, svádí a pohoršuje duše nevinné.* Zkrátka jest dle slov sv. Jakoba jazyk „veškerost nepravosti“

Ó jak mnozí uvrhli se již neprozřetelným jazykem svým v hanbu světskou a v záhubu věčnou! Avšak jak možno proti takovému nepříteli se brániti? *Jak můžeme jazyk svůj krotiti*, abychom jím nehřešili?

2. Že těžko jest člověku jazyk náležitě krotiti, dosvědčuje apoštol Páně sv. Jakob, an dí: „Všeliké zajisté přirození hovad a ptactva a zeměplazů i jiných bývá zkroceno od přirození lidského, ale jazyk žádný z lidí krotiti nemůže; (onť jest) nepokojné zlé pln jedu smrtelného.“ Jak. 3, 5. — Co chce říci apoštol Páně slovy: „ale jazyk žádný z lidí krotiti nemůže?“ Tím dává nám na srozuměnou, odpovídá *sv. Augustin*, že k Bohu útočiště bráti musíme, aby On sám na uzdě držel jazyk náš. Neboť sám ze sebe nejsi s to, aby's to učinil, poněvadž člověkem jsi; Bůh ale může to, poněvadž všemohoucí jest. Uč se tomu, pokračuje učitel církevní dále, z podobenství zvířat. Kůň nekrotí sama sebe, ale bývá krocen od člověka. Jakož tedy ku krocení těchto zvířat *člověk* se vyžaduje: tak ku krocení jazyka člověka vyžaduje se *Bůh*. Vždy tedy, uzavírá sv. Augustin, máme útočiště své bráti k Bohu; vždy máme volati s prorokem korunovaným: „Hospodine, polož stráž ústům mým, a dvéře vůkol rtům mým!“ Žalm 140, 3. — *Vzývání Boha za milost jest tedy první a nejvydatnější prostředek ku krocení jazyka.* Proto, rozmilí, zvláště ráno, když povznáší se duch a mysl vaše k Bohu ve vroucí modlitbě, tu proste Ho též za tu milost, aby řídil a spravoval slova i řeči vaše, abyste nepoklesli jazykem svým!

Jako vůbec k uvarování se zlého potřebí jest bdělosti, tak *bděti musí* i ten nad jazykem svým, kdo jím nechce hřešiti. Jak mnozí pykali toho těžce, co promluvili bez uvážení! Proto napomíná nás sv. Jakob: „Zpozdilí buďte k mluvení,“ t. j. nepřekvapujte se v řeči své, ale uvažte dříve dobře, co mluviti chcete. *A sv. Jarolím* píše: „Dlouho uvažuj, co má mluveno býti, a dokud ještě mlčíš, hleď, abys, co promluveno, nepykal... Mudrc než mluví, mnoho prv uváží: *co* by měl mluviti, *ke komu*, *na kterém místě* aneb *v kterém čase*...“ Ano, rozmilí v Kristu, mudrcům t. j. *lidem moudrým* podobejme se jazykem svým. Uvažujme *mnoho*, dříve než počneme mluviti; uvažujme, *co* mluviti chceme; střežme se, aby jazyk náš nepronášel slova rouhavá, reptavá, smilná a oplzlá, ježto „jediné oplzlé slovo může býti příčinou záhuby všech, kdož je slyšeli,“ podotýká sv. Alfons Liguori. Uvažujme, *ke komu* mluviti chceme, varujíce se, abychom nevypravovali chyby svých bližních těm, kteří o nich věděti nepotřebují; neboť „smrt (věčná) vchází dveřmi tvými, když mluvíš, kde není třeba,“ učí *sv. Ambrož*.

Uvažujme konečně *na kterém místě* a *v kterém čase* mluviti chceme, abychom snad řečí pohoršení nedali maličkým; běda tomu, skrze koho pohoršení přichází!

Třetí mocný prostředek ku krocení jazyka jest *zamilování si samoty* a *mlčení*.

Kdo rád společnosti vyhledává a v nich svému jazyku plnou pouští uzdu, sotva zdrží se pomluvy, na cti utrhání a řečí necudných. „Kdo příliš s lidmi obcuje a rozpráví, s tíží bez poklesků zůstane. Mnoho mluvení nebývá bez hříchů.“ Sv. *Alfons Liguori*. — Kdo ale tichou zamiluje si samotu, tomu nenahodí se příležitost

k dlouhému mluvení, — ten bývá vzdálen nebezpečí, že poklesne jazykem svým. A proto dobře nazývají sv. otcové *samotu* jistým útočištěm proti největším překážkám spasení; nejlepším prostředkem, ujíti tohoto světa nebezpečí, pramenem božských milostí a školou všech ctností. I *mudrcové pohanští* kladli na srdce samotu a mlčení žákům svým, a jeden z nich se vyjádřil: „Kolikrátkoliv jsem mezi lidmi byl, vždy horší jsem se navrátil.“ Ovšem dal nám Stvořitel jazyk, abychom jím mluvili; avšak On nepropůjčil nám ho proto, abychom jím hřešili. Proto každý z nás pamětliv buď slov Isaiáše proroka: „Hospodin dal mi jazyk umělý, abych se uměl zdržovati.“ Isai. 50, 4.

Seznali jste, rozmilí v Kristu, *proč a jakým způsobem jazyk svůj krotiti máme.* Ó bděte nad jazykem svým, aby se na vás nevztahovala slova *sv. Ambrože:* „Mnohé viděl jsem v hřích klesati *mluvením!*“ A poněvadž *sami* dostatečni nejsme, abychom jazyk svůj náležitě krotili, proste *Boha* vroucně, aby vám dal té milosti, byste vždy jen to mluvili, co slouží k oslavení jména Jeho a k duševnímu dobru bližního. Amen. Václav Vintera.

Neděle XI. po Sv. Duchu.

Výklad.

Jaké neštěstí, jak trapný život, komu schází jeden jediný z pěti smyslů! Svízele a břemena života, jež mnohdy i zdravému zdají se býti nesnesitelnými, tlačí ubožáka dvojnásob. Jest-li z pěti smyslů dva jsou nejdůležitější, totiž zrak a sluch, jsou ti, jimž některý z obou schází, tvory politování nejhodnějšími. Již dávno položili si ti, kdož s bídou lidskou vřeleji cítili a studium duší za předmět si obrali, otázku, kdo že je nešťastnějším, slepec či hluchoněmý? Slepec, jenž slyší milých rodičů, sourozenců a příbuzných hlas, kochá se v líbezném zpěvu ptactva nebeského a naslouchá kouzelným zvukům hudby, jíž snad je i dovedným pěstitelem, sám však nikomu ve tvář pohlédnouti nemůže, jsa obestřen nocí věčnou, aneb hluchoněmý, jenž vidí to vše, nemá však smyslu pro všecky krásy přírody, otupělý, cizí mezi cizími, jimž nedůvěřuje a za nepřátely své považuje? A odpověď na tu otázku? — Jsou oba stejně nešťastni, jen že každý jiným způsobem, každý však nezměrně

Takého ubožáka, jenž přišel na svět hluch a následkem toho, neslyše zvuků řeči lidské, němým zůstal, přivedli dobří lidé k Pánu Ježíši. Byli to jistě lidé dobří, milosrdní, neboť Písmo sv. praví o nich, že prosili Pána za něj; kdyby byli srdce špatného, byli by jednali jako všichni sobci světa, t. j. byli by ubožáka zůstavili sobě samému a příbuzným. Ještě před sto lety nebylo těch ústavů pro lidskou bídu, jako dnes, ústavů pro hluchoněmé, slepé, blbé,

osiřelé, nemocné, neduživé, padlé, z vězení vystupující atd. protože společnost občanská jednak nepovažovala za potřebné zasáhnouti cestou zákonodárnou v tyto propasti lidské bídy, jednak ani potřeba takového zasáhnutí nejevila se v té míře, jako dnes, ano milosrdenství lidské samo vědělo a cítilo, kdy a kde je třeba pomoci. Čím více však ubývá víry a úcty v lidstvu jedněch ke druhým, čím více místo víry v život věčný víry v tento svět a v to, co on poskytuje, přibývá, tím více ovšem panuje svět nad lidským srdcem, tím více roste požívavost, následkem toho i sobectví a neláska a tím spíše třeba ústavů v nichž skryla by se bída, která je vždy a zůstane výčitkou celému lidstvu a jeho skvrnou.

A co ještě pozoruhodnější, že Církev to byla, která vidouc tento nedostatek lásky k bližnímu a křesťanského milosrdenství v nynější společnosti, sama základ položila k ústavům a k nynější státní humanitě. Je to tudíž nevděk přímo neslýchaný, když vyhánějí se mniši a jeptišky z ústavů, jež založili, jako na př. jeptišky z nemocnic města Paříže, kudy kdysi noha největšího apoštola chudiny, sv. Vincence kráčela.

I v příčině hluchoněmých byl to kněz francouzský, příjmím l' Epeè, jenž první přišel na myšlénku, vytrhnouti tyto ubohé, kteří vyrůstají beze všeho vzdělání náboženského, mravního, literního i společenského, jsouce sami sobě břemenem, i těm, mezi nimiž žijí, postrkováni, posmíváni od nerozumců a surovců, z poměrů tak neblahých a raziti jim jinou cestu, aby se mohli státi užitečnými údy lidské společnosti. On první založil ústav pro hluchoněmé, jakým i každá dioecese česká vykázati se může a sice zásluhou dotyčných biskupů dioecesních. Poněvadž přijetí do ústavů těchto děje se zadarmo neb za plat velmi nízko stanovený, bylo by pravou pošetilostí, kdyby ještě v našem desítiletí našla se rodina, po případě obec, jež by své hluchoněmé příslušníky nechávala vyrůstati jako strom v lese, beze všeho vzdělání duševního i tělesného a tak snad sama sobě připravovala břímě, ne-li dokonce pletla na sebe metlu surového, nebezpečného a přec jen politování hodného tvora.

„A pojav jej soukromí“ . . . Pán Ježíš, co konal, nekonal pro sebe, nýbrž pro své náboženství a pro ty, kdož uvěří v Něho. Pojav hluchoněmého soukromí a uzdraviv jej, neučinil tak, aby ukázal, že On sám nevyhledává lidské chvály, nýbrž aby nám ukázal to, co na jiném místě praví, že „nemá totiž věděti levice naše, co činí pravice.“ Dobré skutky naše jen tehdy mají před Bohem jakousi cenu, jestliže nekonáme je pro čest a chválu lidskou, protože pak vzaly cenu svoji, t. j. odplatu a nemají žádné k očekávání od Toho, „Jenž vidí v skrytě.“ A přec většina dobrých skutků lidských pachtí se po této bezcenné ceně lidské, kdežto trvalá cena v rukou Božích zůstává nepovšimnuta. A kdybychom pátrali po příčině úkazu tohoto, dospěli bychom tam, kde jsme dnes již byli — u nedostatku víry v život posmrtný.

„Vložil prsty v uši jeho a plivnuv dotekl se jazyka jeho.“

Pán Ježíš užívá zevnějších znamení k označení dobrodiní či milosti, již hluchoněmému udělil.

Znaje toto místo sv. Písma, mohl by se najíti někdo, kdo by obřady našeho katolického náboženství v lehkost, neb dokonce i v posměch uváděl, když sám Syn Boží jich užíval? Náboženské sekty protestantské, jež se v XVI. stol. od pravé Církve Kristovy odtrhly, počaly vesměs všecky obřady a zevnější znamení zavrhovati a ze svých modliteb vylučovati a ejhle! Dnes přijímají to, čeho se svým časem zřekly jedno po druhém — důkaz to, že náboženství bez obřadů, čili ceremonií, mysliti si nelze a že nejvýše státi bude ta náboženská společnost čili církev, která obřady nejvznešenějšími, nejkrásnějšími a nejdojemnějšími vykázati se může a to je Církev katolická.

„A hned otevřeny jsou . . . a on mluvil právě.“ Hluchoněmý mluvil právě nejen ve smyslu správné mluvy lidské, ale i ve smyslu náboženství a mravů, t. j. nemluvil od té doby ničeho, co by člověka, jenž tak velikou z rukou Božích přijal milost, bylo nehodno, čili jinými slovy, mluvil i mlčel v čas, a nemluvil ničeho proti Pánu Bohu.

Na křtu sv., kdy ještě nebylo známo, zdali vůbec otevřeny budou kdy uši naše a rozvázán svazek jazyka našeho, činil kněz podobně, jako Pán Ježíš v dnešním svatém evangeliu, modle se, abychom, až svazek ten rozvázán bude, mluvili též právě, t. j. bohabojně, cudně, pravdivě a vážně, jak se na křesťany sluší. Vyplnili jsme očekávání Církve? Nebylo by snad pro duše mnohých křesťanů lépe. kdyby tento svazek jazyka nikdy nebyl uvolněn, neumí-li se pohybovati leč ke lži, nestydatosti, rouhání, posmívání a na cti utrhání?

Hluchoněmý v dnešním sv. evangeliu je vůbec obrazem každého hříšníka, hluchého ke všemu, co se týče víry a ctnosti, k napomínání rodičů a učitelů, k varovnému hlasu svědomí a anděla strážného a němého, kde se jedná o to, aby otevřen byl svazek jazyka k modlitbě, k veřejnému osvědčení víry v kostele, při procesích a jiných nábožných průvodech, k hájení víry proti utrhačům a nepřátelským jinověrcům. Má-li takému býti pomoženo, je nezbytně třeba, aby i jeho ujal se Pán a aby milost Boží se ho dotkla, vedouc ho v ústraní, k přemýšlení o svém duševním stavu a pak — do zpovědnice. Který hříšník není odhodlán opustiti — aspoň na čas — svět a jíti do sebe, ten nemá naděje na uzdravení ze své hluchoty a němoty.

Pamatujme, drazí v Kristu, že dal nám Pán sluch i řeč, ne abychom byli hluchoněmými před Ním, nýbrž abychom mluvili „právě,“ velebíce každý čas Toho, Jenž všecky věci dobře učinil, i hluchým rozkázal slyšeti i němým mluviti. Amen.

Josef Kousal, farář v Keblově.

Neděle XII. po Sv. Duchu.

O tom, že každý člověk jest náš bližní.

„On pak, chtěje se sám ospravedlniti, řekl k Ježíšovi: A kdo jest můj bližní?“ Luk. 10, 29.

Dnešní sv. evangelium obsahuje jedno z nejkrásnějších podobenství Páně, o milosrdném Samaritánu, jež jediný sv. Lukáš nám zaznamenal. Já o dnešní neděli o rozličném jsem vám už kázal: o lásce k bližnímu, kterak i my oleje a vína do ran bližního nalévati máme; o tom, že, čím více lásky mezi lidmi, tím více blaha a čím méně lásky, tím méně blaha; že i my blahoslaveni jsme, jako apoštolé, proč? — o lásce k nepřátelům; o hostincích, k čemu jsou a o jiném. Dnes o tom: *že každý člověk jest náš bližní*, na základě slov Luk. 10, 29.: „On pak, chtěje se sám ospravedlniti, řekl k Ježíšovi: A kdo jest můj bližní?“ —

Pojednání.

1. Když fariseus *v zákoně učený* dobře odpověděl, řekl mu P. Ježíš: „Právě jsi odpověděl; to čiň, a živ budeš.“ Vidíme, kterak mnozí učenosti své ku zlému užívají; neboť stojí: *pokoušeje ho*; ptal se tedy, ne aby se dal poučiti, nýbrž aby zlobil. I za dnů našich, bohužel, u mnohých tak jest; používají učenosti své ne k *dobrému*, ale aby jiných tupili, haněli, jmenovitě náboženství a svatou víru.

2. *Chtěje se ospravedlniti*, jakoby ne ze zlé vůle, ale z dobrého úmyslu se tázal, pravil: „A kdo jest můj bližní?“ V Starém Zákoně stálo: „Milovati budeš přítele, nenáviděti nepřítele svého;“ ale Spasitel Pán Ježíš Kristus dnešním podobenstvím ukázal, že každý jest náš bližní, ať kterékoli národnosti a kterékoli víry proto řekl: „Jdi a čiň každému tak!“

3. A proč jest každý náš bližní?

a) Že jest *člověk*. Pán Bůh stvořil *lidi*, pokolení lidské; neučinil rozdílu; ať kterékoli jsme podoby, barvy, postavy; kteréhokoli zaměstnání; to vše jedno! jsmeť z jedněch rodičů.

b) Že každý skládá se z *těla* a *duše*; jedno tělo lidské jako druhé; jedna duše lidská jako druhá; každá jest obraz Boží, každá nesmrtelná; každá obdařena rozumem a svobodnou vůlí; každá stejně schopna dobrého i zlého; duše černocha jako duše bělocha; můžeť v černém těle býti duše krásnější než v těle bílém; v černém *bílá* a v bílém *černá*.

c) Všeliký člověk jest *dítě Boží*; Bůh, otec náš.

d) Všeliký jest vykoupenec Kristův.

e) Všeliká duše lidská k životu věčnému určena jest.

4. Proto *socialismus* nejedná dobře, když jistých tříd člověčenstva nenávidí, jako šlechty, duchovenstva a jiných; jedná nespravedlivě; toť slepá vášeň; vše stavy jsou potřebny. — Zdá-li se kde býti nespravedlivost, budiž narovnána cestou míru, dobré vůle; ale nenáviděti jistých stavů proto, že jsou stavy jiné, toť zaslepenost, vášeň, nespravedlivost; ta nevede k dobrému a proto násilím, bouří (revolucí) se nenarovná *nic*.

5. Každý-li tedy člověk jest náš bližní: každého milovati, každému milosrdenství prokazovati máme. — Nebrání sv. naše víra, ty, kdož nám bližší jsou, vyznamenávati *vyšším stupněm lásky*, jako: rodiče, bratry, sestry, příbuzné, stejnověrce a své krajany a toho i skutkem dokazovati. Proto dí ap.: „Čiňte dobře všem, zvláště pak domácím víry;“ a jinde: „Jestliže pak kdo o své a obzvláště o domácí péče nemá, zapřel víru a jest horší než nevěřící.“ 1. Tim. 5, 8. Proto sv. naše *řehole* nečiní rozdílu mezi potřebnými a nešťastnými, jako: milosrdní bratři a sestry a jiné řády; přijímají všecky, činí dobře všem; dle slov Páně: „U Boha není přijímání osob;“ tak činil i Spasitel sám. —

I zde sestry III. řádu sv. Františka v nemocnici slouží všem, neptají se, kdo jaké jest víry; postačí věděti, že jest člověk ubožák, pomoci potřebný, který u nich pomoci hledá. — Otec nebeský dává svítiti slunci svému na dobré i na zlé: a déšť sesýlá na pole spravedlivých i nespravedlivých.

Kristus Pán nikoho od sebe neodstrčil. Vytýkali mu: „Přijímá hříšníky a jí s nimi“! Pravil: „Nepotřebují zdraví lékaře, ale nemocní.“ Ve Fenikii uzdravil dceru ženy pohanky, oprostiv ji od zlého ducha; mezi deseti malomocnými uzdravil nejen židy, ale i Samaritána, cizozemce. Mládence na loži, hříšného, který nepochybně svými hříchy nemoc si způsobil: „Doufej, synu, odpouštějí se ti hříchové tvoji;“ a na lotra po pravici pln lásky pohleděl a sám jsa v největších bolestech, jej v bolesti duše *rájem* těšil.

6. Proto i vy, N., čiňte dobře *vsem!* každý jest váš bližní. Nemůžeme ovšem chudým dáti, co by oni chtěli, ani ne všem, toť nemožno; ale přece dle možnosti. — Za dnů našich *málo lásky*; čím méně lásky, tím hůře na světě, čím více lásky tím lépe; proč? láskať jest, jenž vše *snesitelným* činí. —

Proto neztrpčujte si život ještě více, ale oslazujte si jej navzájem; i bude, že Otec nebeský, budete-li útrpni a milosrdni k jiným, učiní jedenkráte podobně i vám. Amen.

Monsig. Bohumil Hakl, komoří Jeho Svatosti Lva XIII., děkan v Hořicích.

Neděle XIII. po Sv. Duchu.

O následcích smilstva.

„Potkalo se s ním deset mužů malomocných, kteří stáli z daleka.“
Luk. 17, 12.

V pravdě nešťastní byli ti malomocní, o nichž nám vypravuje dnešní sv. evangelium. Jestiť malomocenství nemoc nad míru ošklivá, zlá, dlouhá a nakažlivá. Počíná tím že nemocný dostane v tváři malých skvrn, pak nepříjemného dechu, ruce i nohy naběhnou, vše tělo pokryjí boule, kteréž hnijí tak, že celé oudy odpadávají.

Přečasto pomůže jen smrt. U nás Bohu díky jest nemoc ta arciť neobyčejná, toliko dle jména známá, za to ale za dob našich rozmahá se jiná nemoc, která jest mnohem ohavnější a zhoubnější — než malomocenství — a ta se jmenuje *nestoudnost, oplzlost, smilstvo.*

O následcích této hříšné nepravosti s pomocí Boží dnes promluvím.

Pojednání.

Z utěšené vesničky vyprovází truchlící matka milované dítě, které vyrostlo v sličného mladíka; u kříže na návrší nastává doba rozloučení.

Dobrá matka vzlykajíc od usedavého pláče, tiskne ještě jednou miláčka svého a dělá třesoucí se rukou kříž na čele jeho. Volá za ním: Dítě, řiď se Bohem, nezapomeň na ta naučení, která vštípila jsem v srdce tvé.

Dlouho pohlíží drahá rodička za synem, rozvažujíc v duši to veliké množství lidí nesvědomitých, kteří snad svedou ho s cesty pravé na cestu hříchu.

Jaro pominulo, léto zaniklo, zima odešla; již dvě leta mešká syn ve světě. V prvních dobách vzpomínal na matku vřelými dopisy, pak řídly listy a konečně úplně přestaly. — A co činí matka? Modlí se. Tu z nenadání dostává zprávu, by navštívila syna, který leží nemocen ve vzdáleném městě.

A matka s chvátáním ubírá se přes hory a doly, na tváři ubledlé vidíš slzu, která teče pro trpící dítě. Po dvou dnech stojí u nemocnice. . . . . Ha! již vidí dítě své. Pro Boha, jak vypadá!? Ty růže ztratily se s tváří jeho: oko, jindy jiskrou hvězdy zářící mělo lesk temného skla, a to bílé čelo zvráskovatilo — celé tělo, toť kostlivec, z něhož vychází hrobový zápach.

Dítě tvé, milá matko, klěslo hluboko v kal hříchu nejhnusnějšího. . .

Matka v usedavém pláči objímá opět syna ztraceného a ptá se po chvíli po nemoci jeho.

Dítě to povědít nemůže, nýbrž na blízku sedící muž praví: *zlá nemoc, kterou vyvolal hřích*, jenž ani jmenován býti nemá, uchvátila dítě tvé. Matka vyděšeně poslouchá zprávu. Tu vykřikne: Mé dítě! a již klesá do mdlob, z nichž probouzí se na mysli chorá a pomatená. — Ubohá vedena jest do nemocnice, aby již nespatřila dítě své.

Hle! z tohoto děsného příkladu se učíme, že smilstvo kazí a hubí tělo.

Stará pověst vypravuje o podivném jakémsi zlatém jablku. Kdo prý se toho jablka dotknul, byl šípy, jež z něho vyletěly smrtelně zraněn.

Tomuto jablku v pravdě podobá se všeliká hříšná rozkoš.

Kdo ji vyhledává, nezřídka místo rozkoše dochází žalostí a bolestí mnohých a na konec nezbude mu nic než výčitka svědomí až i bídná a žalostná smrt nit života před časem přetrhne a zohavené tělo jeho do hrobu uvrhne.

Avšak nepravost ta kazi i *síly ducha*. Kazí ty krásné schopnosti, kterými Bůh obdařil člověka, aby jich ke cti a chvále Jeho, ku svému posvěcení a mravnímu zdokonalení, ku svému a jiných štěstí a věčnému blahu vynaložil.

Neřest ta seslabuje bystrost rozumu, otupuje paměť, porušuje úsudek, uspává hlas svědomí, zatvrzuje a všeliké vznešené city ničí, vůli víc a víc k zlému nakloňuje a od dobrého odvracuje, uhašuje lásku k Bohu a k bližnímu, odhání ctnosti. V týž smysl vyjádřil se prorok Ozeáš: „Smilství zbavuje smyslu a rozumu.“ Dokladem toho jest král Šalomoun, jenž takovou moudrostí a rozumností od Boha byl obdařen, že mu mezi Israelskými králi nebylo rovného.

Když však tělesnosti počal hověti, ztupěl tak, že se bůžkům pohanským klaněl.

I mohl napsat svatý Jarolím: „Smilství a nečistota matou rozum.“

Než člověk smilstvu oddaný připravuje *hanbu* a *potupu*, *bolest* a *zármutek*, *hoře* a *bídu* nejen sobě, ale i celé rodině, rodičům, bratřím, sestrám, přátelům a příbuzným.

Či necítí se ubozí rodiče nanejvýš zahanbeny a zarmouceny, dočkají-li se, že ve své rodině mají padlou dceru neb syna, svůdce nevinnosti? Jindy byli pýchou a chloubou drahé matky, miláčkem starostlivého otce, nyní při pohledu na ně hojné slzy roní; jindy nalézali v nich svůj klenot, a nyní jsou neštěstím jejich. I přátelé a známí jimi *opovrhují*, štítí se jich a po straně hlavou potřásajíce, divné věci si o nich šeptají.

A což teprve když ozve se hlas svědomí, jež stálými výčitkami děsí takového nešťastníka! A jaký los čeká jej na věčnosti, až jej vševědoucí, přísný a spravedlivý soudce nebes a země zavolá?

Proto jaký div, že praví Písmo sv: „Ani smilníci ani cizoložníci nebudou vládnouti královstvím Božím;“ a na jiném místě: „Žádný smilník nemá dědictví v království Kristově a Božím.“ Ef. 5, 5.

Tak mluví věčná pravda a pravdu slov těch upříti nemůže nikdo. Máť již ctnostný člověk smilství v ošklivosti, a s opovržením hledí na smilníka; a Bůh nejvýš svatý by neměl v ošklivosti míti a nenáviděti všeliké nečistoty?

Patřme na hroznou potopu celého světa, patřme na Sodomu a Gomorhu hanebným smilstvím a všelikou nečistotou obyvatelů svých poskvrněné a od spravedlivosti božské strašlivou a výstražnou pokutou potrestané.

Že Bůh za našich časů trestá nás, toho příčina jest nekázeň, zpustlost, nečistota, smilství a nevázaný život. — O kéž jsme se těch nepravostí varovali! Kéž jsme nahlédli, že hovíce rozkošnictví, kopáme si jámu a sami do ní padáme! Kéž jsme se uchopili prostředků, jež pomocnou podávají ruku, abychom ve světě žijíce, od světa nakaženi nebyli!

A tu především, příteli, varuj se zahálky. Zahálka jest polštář ďáblův. Modli se a pracuj, bylo heslo předků.

Varuj se nestřídmosti:

Sv. *Řehoř Veliký* praví: „Z jedné nepravosti obžerství plodí se nesčíslné množství neřestí na zranění duše.“

Varuj se společnosti nestoudných lidí:

Snáze se dobří od zlých nakazí, nežli zlí od dobrých napraví.

Jak mnohé nevinné srdce bylo poskvrněno tím, že rodiče je nehlídali!

Naše hostince, tajné schůzky, ty mlaty, ta pole a pastviny mnoho by mohly vypravovati, co působí trvání ve společnosti druhů zkažených.

Hle, celý zástup svůdců k neštoudnosti a kde najdete zbraň?

Hleďme si práce, střídmosti, varujme se svůdných a zlých lidí a zlých příležitostí, čtěme nábožné knihy, poslouchejme slovo Boží, přijímejme sv. svátosti, krotme zlé žádosti své.

„Budeme-li“ jak praví sv. Pavel, „podle těla živi, zemřeme.“ — To svůdné tělo zetlí, ohyzdné hnáty, hrůzná lebka zůstanou po něm. Než ale kdybychom podle těla byli živi, zemřeli bychom i duševně, ztratili bychom spasení své.

Pročež chraňme duši i srdce před nečistotou, a jestli jsme ji znečistili jako těch deset malomocných volejme: Ježíši přikazateli, smiluj se nad námi; jděme ke knězi v zpovědnici, a tam vyznejme provinění svá, aby očistěna byla od malomocenství hříchů; nechtějme novými neřestmi pokáleti ji, aby se vyplnila na nás slova Spasitelova: „Blahoslavení čistého srdce, neb oni Boha viděti budou.“ Amen.

Jan Šicha, farář v Liblicích.

Nanebevzetí blahoslavené Panny Marie.

Podmínka smrti blažené jest bohabojný život.

„Maria nejlepší stránku vyvolila.“
Luk. 10, 42.

Když přiblíží se výroční den smrti některého z našich milých přátel nebo známých, vynoří se obyčejně v mysli naší veškeré tklivé upomínky na jeho osobu se vztahující. V duchu patříme na ty zašlé doby, kdy s námi pohromadě žil, na mysl přicházejí nám poslední okamžiky jeho života, jeho pohřeb, a slza bolu kane při tom po tváři na ten rov, u něhož snad stojíme nebo klečíme.

Dnes — v památný den smrti blahoslavené Panny Marie — obírá se mysl naše také upomínkou na ni, ale upomínka ta není bolná, nýbrž radostná; nebo ta, kterou zbožnou vzpomínkou uctíváme, zemřela smrtí zvláštní, nevýslovně blaženou, byvši vzata s duší i s tělem do nebe. Jak útěchyplná událost to pro nás! Nebo Panna Maria jsouc smrtí v nebeskou vlast uvedena a nad anděly a svaté povýšena, nepřestala býti naší Matkou, za kterou nám ji Kristus Pán s kříže doporučil. — Ona pro nás neumřela, čehož důkazem mocná její přímluva, kterou nám — dítkám svým — u Boha milost zjednává, když v potřebách svých k ní voláme. Jak podivná to smrt, která nebéře dítkám matky, křesťanům orodovnice! Jak slavná to smrt, jež k věčným radostem přivádí! — Ale tažme se, proč stala se smrt Panny Marie tak blaženou? Protože předcházel tuto smrt život svatý, všemi ctnostmi hojně ozdobený. „Maria nejlepší stránku vyvolila.“ A jako při Matce Boží, tak zajisté i při každém člověku jenom život svatý přivodí smrt šťastnou, nebo *podmínkou smrti blažené jest život bohabojný.*

Pojednání.

Jako žeň hojnou, která zabezpečila by výživu celoroční, předcházeti musí požehnání Boží i přičinění rolníka: tak podobně smrt šťastná, kterou brána věčného života se otevírá, jen životem spořádaným, s vůlí Boží se srovnávajícím, dosažena býti může. Dle toho, jak stará se člověk o duchovní život svůj, může nadíti se ovoce buďto dobrého, nebo špatného, smrti blažené nebo nešťastné. České přísloví samo to vyjadřuje slovy: „Jak zaseješ, tak žíti budeš“; „jaký život, taková smrt.“

Vidíme-li člověka, kterému dostalo se špatného vychování, jak spustlý život vede, jak nepoctivě se živí, jak služby Boží si nevšímá, zřídka chybíme, řekneme-li, že špatný konec vezme; vždyť zkušenost každodenní učí tomu příklady do očí bijícími. Podobně souditi můžeme, že jen život bohabojný dobře skončí. Pravdu tuto mimo Písmo svaté, kteréž dí: „Smrt hříšníků jest nejhorší“ Žalm 33, 22. a „Drahá jest před očima Hospodinovýma

smrt svatých Jeho“ Žalm 115, 15, dosvědčuje i ta dnešní slavnost Nanebevzetí blahoslavené Panny Marie.

Nebo jaký že byl život té, která tak líbeznou smrti ukončila svou dráhu pozemskou? — Svatý a příkladný v každém ohledu. Sloužíc Bohu věrně od svého mládí, kdy se Mu ve chrámě Jerusalemském zasvětila, skromně a v úkrytu trávila mladý věk svůj, nic nezakládajíc si na tom, že předkové její kdysi vévodili celému národu Israelskému. Co ctností vznešených kvetlo na poli duchovního života jejího, jež krásnou činily ji před Bohem! a hle! všecky zastírá hlubokou pokorou. Bůh si ji za Matku vyvolil, k důstojenství nesmírnému povýšil; mysl její však tím povýšena nebyla. Zůstala tak poníženou jako dříve bývala. Se vznešeným mateřstvím spojeny byly i veliké povinnosti, a hle! jak ráda je plnila! Jak ráda a trpělivě snášela chudobu, pronásledování, opovržení pro svého Syna! — Dcera královská spokojuje se s noclehem ve chlévě za Betlémem, kde mimo něco sena a slámy ničeho nebylo; do prostých, hrubých jeslí klade útlé, božské dítko své. S dítětem tím, když čas nadchází, spěchá do chrámu Jerusalemského, aby podle zákona Mojžíšova Bohu Je obětovala, ačkoli povinnost přesná k tomu jí nezavazuje. S Ním prchá do Egypta v noci, aby uchránila Je před ukrutným Herodem, a vše činí tak tiše, bez nejmenší nevole s odevzdaností do vůle Boží. — Ježíši jest dvanácte let. Matka béře Ho s sebou na slavnost do Jerusaléma. Však jaký zármutek ji čeká! Dítě milé, jediná radost její, ztrácí se. A Maria hledá, ptá se po Něm, vrací se, až ve chrámě spatří Jej mezi učiteli. S toužebností vztahuje po Něm ruce své, a přestáva na výmluvě Synově, ač jí nechápe úplně, ukládá přece v srdci svém.

V době, kdy Spasitel vyučoval, kdy pověst a sláva Jeho mezi lidem Israelským se množila, ustupuje Panna Maria, Matka Jeho, z veliké pokory do ústraní; vždyť mimo svatbu v Káni Galilejské nikde se s ní v evangeliích nesetkáváme; za to však na utrpení Páně béře účastenství veliké. Když lid ve slavném průvodu Syna jejího provázel do chrámu ulicemi městskými, tu při Něm nebyla, by okusila ze slávy Mu prokazované. Ale když v potupě nese kříž, dere se množstvím lidu k Němu, hlásí se k potupenému, odsouzenému. Ó, jak mohla by opustiti Toho, Kterého tolik milovala duše její, jak neměla by trpěti s Ním?! Bolestí nevýslovnou sklíčena stojí již na té hoře Kalvarské, stojí pod křížem a rukama objímá dřevo tvrdé, po němž krev Syna jejího se proudem řine. Ó cos vystála ty Matko bolestná v té době!

Než po tom dovršeném, nekrvavém mučennictví Panny Marie nastala doba klidu. Tu věnovala Matka Páně hlavně vroucím rozjímáním a zbožné modlitbě, až ukončena byla smrtí, jakou si věru zasloužila za svůj krásný život — — smrti líbeznou.

My, obyčejní lidé, smrti se více méně lekáme, hrozíme a není divu. Jsme všickni hříšníci, kteří nejvíce na milosrdenství Boží spoléhají; nevíme s jistotou, kdybychom i všecko dobré vykonali, jak s námi Bůh na věčnosti naloží, protože soudy naše jiné bývají nežli soudy Boží. Jinak bylo u Matky Páně. Ta ne-

musila se lekati posledních okamžiků života, nebo hříchu na sobě nikdy neměla a kromě toho zjednala si v životě u Boha zásluh bezpočetných; ta tušiti mohla vším právem, že božský Syn její s průvodem andělů a svatých na ni čeká, aby uvedl ji do slávy Své, místo po Bohu nejprvnější vykázal, hlavu korunou nejkrásnější ozdobil.

Ó blažená ty chvíle, v níž Panna Maria opustila slzavé oudolí! Ó šťastná i vzpomínko na ni! Jak sladko bylo by nám, kdybychom podobnou smrtí skončili my, synové hříchu! Všecko na životě s naší strany záleží, Bůh milost uděluje. A proto žijme dle zákona Božího, žijme po příkladě nebeské Matky své, a potom přispěje nám její přímluva, za kterou ji prositi budeme. „Maria," tak volejme, „přimluv se za nás, aby ten život náš jen částečně tvému se podobal, aby předchůdcem smrti šťastné byl. Oroduj za nás, aby duše naše, zatím co tělo v zemi práchnivěti bude s tebou na věčnosti se shledala, aby u tebe byla, Maria. Viz ty různé nástrahy naší spáse strojené, patř na to nebezpečenství, které nás se všech stran svírá, pomoz naší slabosti! My chceme za tebou, chceme tebe následovati, neopouštěj nás, v boji mnohém proti pokušením vyžádej stálost, setrvání v dobrém až dokonce."

Drazí v Kristu! Dobré jest učiniti si dobrý úmysl, ale mnohem lepší naň nikdy nezapomínati. Mnohý začátek dobrý měl konec špatný, mnohý počal dobře spravedlivě žíti a skončil nešťastně. A proto jenom, kdo setrvá v dobrém až do konce, dočká se šťastného odchodu z tohoto života a šťastné věčnosti. Abychom tedy mohli jednou tak zemříti, jak si přejeme, setrvejme v dobrých předsevzetích svých; obnovujme je každé ráno po zbožné modlitbě a zkoumejme se večer dříve než na lůžko se klásti budeme, jak jsme je za dne plnili. Řekne-li nám svědomí, že jsme se proti nim prohřešili, litujme toho a prosme Boha za odpuštění, pakli svědomí nás pochválí, nezhrdejme proto, abychom milosti Boží, bez které ničeho nemůžeme, nestali se nehodnými, ale zůstaňme ostražiti, na mysl si uvádějíce výrok sv. Pavla: „Kdo se domnívá, že stojí, hlediž, aby nepadl". I. Kor. 10, 12. Když takto živi budeme, shledáme se jednou s ovocem svého přičinění, nebo pravda-li: jaký život taková smrt, tak pravda také: jaká smrt taková věčnost. Amen.

Vácslav Nepokoj, kaplan v Kněžicích.

Neděle XIV. po Sv. Duchu.

O čtyrech liliích.

„Patřte na kvítí polní!"
Mat. 6, 28.

Dnešní svaté evangelium jest v mnohé příčině velmi poučným; ukazujeť tu božský Spasitel na předmětech z přírody vzatých, jak přelaskavý Hospodin stará se o všechny tvory, zvláště však o člo-

věka, jehož učinil *pánem přírody*. A tím již Syn Boží nás napomíná, abychom příliš nepečovali o potřeby vezdejší, poněvadž ví Otec nebeský, že toho všeho potřebujeme. Důvěřujíce v neskončenou prozřetelnost Boží můžeme býti jisti, že Bůh všech věcí udělí nám v míře nejhojnější. Aby Kristus Pán lidi v důvěře a odevzdanosti do vůle Boží utvrdil, ukazuje na ptactvo nebeské, které, ač neseje, aniž žne, aniž do stodol shromažďuje, přece živeno bývá od Hospodina a nad to vybízí člověčenstvo, aby pozorovalo i kvítí polní, jak ono také všeho dostává, čeho potřebuje ku svému zachování.

„*Patřte na kvítí polní*“, praví Kristus Pán. Těmitéž slovy i já vás žádám, drazí přátelé, abyste okem pozorlivým patřili na to kvítí, které vám dnešního dne ukázati chci. Snad dychtivostí naplněni jste a chcete zvěděti, jaká kvítka vám ukázati hodlám? Čtyry krásné květiny ukázati míním láskám vašim a to jsou čtyry lilie, o nichž praví Písmo svaté, že „ani Šalomoun ve vší slávě své nebyl tak odín, jako jedno z nich.“

Nuže, věnujte mně obvyklé pozornosti, pokusím-li se vysvětliti význam těchto krásných květin v životě křesťanském.

Pojednání.

Nebude vás, drazí přátelé, tajno, že mezi květinami bez odporu zaujímá lilie první místo. Vizte jenom, jak lilie lahodí oku pozorovatele! Její krása, její čistota, její útlý vzrůst jsou to, co tak zvláště naplňují člověka pocitem vznešenosti a tudíž není divu, že mnohý člověk vida krásnou lilii volá jako opojen: „Jaká to krása, jaká to spanilost!“; vždyť i sám Spasitel praví v dnešním svatém evangeliu, že „*ani král Šalomoun ve vší kráse své nebyl tak odín, jako právě jedno z nich*“ A ejhle, takovým kvítkem, takovou lilií jest

1. *Kristus Pán sám*, jak o sobě praví v Písni Šalomounově: „*Já jsem jako květ polní a lilium v údolích.*“ A v pravdě mohl se Syn Boží porovnati s lilií; neboť není na ní nic špatného a ohyzdného, čím by velebnost Syna Božího umenšena býti mohla. Patřte tedy na lilii a uvidíte, že ona svou bílou barvou, na níž ani té nejmenší poskvrny pozorovati nelze a svou libou vůní pamatuje nás na všechna tajemství vtěleného Syna Božího. Sotva že lilie počíná ze země vyrůstati, již znázorňuje nám počátky vtělení Krista Pána a když již rozkvétla a vůni vydává, tož vidíme tu panickou čistotu a nevinnost Spasitele našeho, jak z čistého lůna nejblahoslavenější Panny Marie na svět vystoupil, aby vykonal veliké dílo vykoupení. A jako na lilii nemůže ani ten nejbystřejší pozorovatel viděti nižádné poskvrny, rovněž tak nelze v životě Pána Ježíše zříti ani stínu nějakého hříchu tak, že dobře řekl fariseům a jim podobným pokrytcům: „*Kdo z vás může mne z hříchu viniti?*“

Ježíš Kristus jest tedy v skutku onou nejkrásnější lilií, na níž není nic, co by snad její krásu umenšovalo; ano na ní jest krása, čistota, spanilost a libá vůně, která s ničím porovnána býti nemůže. A proto zajisté dobře děláme, když v lilii chceme zříti Syna Božího ve vší Jeho slávě a v Jeho bolestech; neboť toto

něžné kvítko hlásá nám o posvátném životu, o vznešeném učení, o nevinné smrti, o podivuhodném z mrtvých vstání a o slavném na nebe vstoupení Krista Ježíše. V pravdě této utvrzuje nás svatý Bernard, an praví: „Uvnitř lilie vidíme vztýčené zlaté žezlo, jež květem jest zcela obloženo. Roztomile krásnou jest její bílá barva a postava její rovna koruně. V ní spatřuje zrak věřící zlato božství Spasitele našeho s korunou čistoty, která přísluší Jeho lidské přirozenosti. Ona jest obrazem Kristovým, jenž nese diadem, jímž Ho matka Jeho korunovala."

Hle tedy, moji drazí, vidouce krásnou lilii pamatujme na to, že jest obrazem Syna Božího a proto budiž nám toto něžné kvítko vůní svou posilou ve víře křesťanské! Ano pohleďte tam na svatostánek a zajisté uvidíte v neporušených a čistých způsobách chleba božskou lilii, Samého Syna Božího, Jenž nás Svou láskou zve, abychom také my stali se líbeznou obětí vonných a spanilých skutků křesťanských.

2. Druhá lilie, kterou jsem vám slíbil ukázati, jest Panna Maria, Matka Boží, o níž praví Mariánské církevní hodinky: „*Ty's sláva Jerusaléma, ty's radost Israele, ty's čest lidu svého.*". Tou příčinou jest porovnání Rodičky Boží s lilií velmi případné, jak tomu i Sám Syn Boží nasvědčuje, an dí: „*Jako lilium mezi trním, tak jest přítelkyně má mezi dcerami Jerusalemskými.*" A ejhle, tento výrok božského ženicha nejlépe se hodí o Panně Marii; neboť víme ze zkušenosti, že lilie, která mezi trním a neužitečnými bylinami vypučela, bývá lidem vzácnější a milejší. A tak se věc má s Matkou Boží, tou krásnou lilií nebeskou; vždyť ona vypučela mezi trním národa židovského uprostřed hříšného světa skryta jsouc před zrakoma všech a v této skroušenosti jako lilie vydávala krásnou vůni bohumilých skutků a svých vznešených ctností, aby až do posledního okamžiku zachovala před Hospodinem panenskou neporušenost a nevinnost. A v pravdě, pozorujeme-li nebeskou Matku Syna Božího na cestách, jimiž kráčela a také v jednotlivých dobách života jejího, vždy opojeni býváme unášející a na nejvýš příjemnou vůní všech spanilých ctností Mariánských, tak že zcela vhodně můžeme zvolati se ženichem z Písně Šalomounovy: „Všecka jsi krásná přítelkyně má, a poskvrny není na tobě."

Nuže, drazí křesťané, tak krásnou a spanilou jeví se nám býti Panna Maria ve svých ctnostech a tudíž zcela nic nechybujeme, když tu nebes královnu porovnáváme s vonnou lilií, která jest beze vší poskvrny. Tato lilie Mariánská svou líbezností předčí všechny lilie zahradní a vůbec veškeré libě vonné květiny; i nedivme se, že toto kvítko každého velice dojímá, jak o tom úchvatné vydává svědectví Šalomoun ve své písni: „Ranila jsi srdce mé, sestro má choti." O kéž by mezi námi nebylo nikoho, kdo by tak zatvrzelým byl, aby nedal se raniti vznešenými ctnostmi Rodičky Boží Marie Panny! Ó pojďme všichni a zvolme si ze všech květin tu nejkrásnější, beze vší poskvrny vyrostlou lilii, v níž docházíme milosti a k této lilii volejme, aby za nás u Boha orodovala.

3. Vizme dále, která jest ta třetí lilie. Svatý Ambrož, tento veliký církevní učitel, přirovnává Církev svatou k lilii. Praví o ní, že jest nevěstou Kristovou a předmětem Jeho nezměnitelné lásky, poněvadž ani na okamžik od ní se nevzdaluje, nýbrž pokračuje a ukončuje Svůj úkol vykupitelský v Církvi svaté. A zajisté pravdu má veliký tento světec; neboť Církev svatá jest v pravdě jednou z těch lilií, o nichž dnešního dne mluviti jsem si ustanovil a mám za to, že i my k témuž přesvědčení dojdeme, všimneme-li si lilie okem pozorlivým. Na lilii netoliko květ jest velmi krásný, nýbrž i ostatní listí tím se vyznačuje, že barvu svou neporušenou zachovává; a právě tak se věc má s Církví svatou, jelikož také na liliovém stromu Církve netoliko kvete rozkošný květ převýborných ctností křesťanských, nýbrž i bez ustání rostou vždy nové a nové listy bohumilých skutků. A tyto květiny církevní lilie zasadili a stále pěstili svatí nebešťané, kteří životem svým anebo smrtí svou položili úrodnou půdu ku rozvoji nevinné lilie, která rozložila veškerou svou spanilost po oboru celého okršku zemského. Celý křesťanský svět jest tou krásnou zahradou, v níž rostou ušlechtilé lilie a ač v této zahradě trní a jiná buřeň nevěry a náboženské netečnosti ob čas se usazuje, tož přece i mezi tímto trním lilie s ostatním kvítím nezahyne, což svatému Řehoři tak velikou radost způsobilo, že pln radosti zvolal: Ó přešťastná nevěsto Kristova, svatá Církvi Boží, tobě nikdy nedostávalo se květin; neboť v boji růže máš, v míru opět lilie!“

Ó radujme se, nejmilejší, a dobrořečme milosti Boží, že máme tak pěknou zahradu, ve které rostou lilie a v této liliové zahradě Církve katolické každý může dojíti života šťastného. Protož přičiňme se, abychom i my ctnostmi v pravdě křesťanskými se vyznačujíce přispěli ku rozšíření zahrady církevní tím, když buď sami v životě křesťanském budeme se cvičiti anebo za jiné se modliti, aby také tito poznali líbeznou vůni lilie církevní. Takovým způsobem staneme se i my

4. tou poslední lilií, kterou láskám vašim nyní ukázati chci. Čtvrtou lilií jest pravověřící duše křesťanská, která nalézá se v stavu posvěcující milosti Boží. Vysoký a pěkně rostlý strom, jak to sami ze zkušenosti víme, přitahuje k sobě mnohého člověka, aby pod jeho příjemným stínem si pookřál. Rovněž i ta němá tvář hledá na pastvě mezi množstvím rozličných bylin onu květinu, která jest jí potřebna, aby nezahynula. A sám člověk v té Boží přírodě nejraději si pohoví mezi těmi kvítky, která jemu vůní svou lahodí a zdá se, jakoby člověk takový vůní příjemnou nemohl se ani nasytiti s dostatek.

A hle! milý bratře, drahá sestro, každá duše, která Boha miluje nade všechno a bližního, jako sebe samého, jest *pravou lilií*, jest kvítkem, líbeznou vůni vydávajícím. I při této lilii duše lidské vidíme, že jest velmi často mezi trním pokušení a jiného nebezpečí duševního. Proto zcela dobře napomíná svatý Bernard duši křesťanskou: „O lilie, o duše, měj se na pozoru, neboť svět jest pln trní a i ten nejmenší trn může tě poraniti.“

Zajisté není pro člověka nic krásnějšího, než aby se v nevinnosti zachoval, by duše jeho mohla se státi čistou lilií. O drazí křesťané, chtějte se všichni podobati ušlechtilé lilii a vzpomeňte si na moudrého Siracha, jenž volá na nevinné duše lidské: „Poslouchejte mne, synové Boží! — Kvěťte v kvítí jako lilium a dejte vůni a vydávejte ratolesti k milosti a píseň chvály zpívejte a dobrořečte Pánu v skutcích Jeho!“

Nuže, přátelé drazí, zde vidíte ty čtyry lilie a to jsou Sám Syn Boží, Jeho panenská Matka Panna Maria, dále vznešená choť Syna Božího, Církev katolická a konečně nevinná duše křesťanská. Z těchto lilií, radím vám, uvijte si krásný věnec, který si můžete s sebou vzíti na památku z tohoto místa posvátného.

U příležitosti té vám hned povím, jak si ten věnec uplésti máte a poznáte, že to velikého umění nevyžaduje. Přistupte jenom se srdcem skroušeným ku svaté zpovědi a ku svatému přijímání a již tím věnec liliový jste si uvili; neboť přijímáte ve Svátosti Oltářní první lilii, totiž Syna Božího a se Synem Božím úzce spojena jest lilie druhá, jež jest Panna Maria; třetí lilie pak, Církev svatá, otvírá vám na oltáři svatostánek, aby čtvrtá a poslední z našich lilií, duše lidská, krmena byla tělem Pána Ježíše k životu věčnému. O hleďte tedy, moji drazí, častěji vstupovati do zahrady Boží a hledejte v ní ty čtyry lilie, které by svým vzrůstem a vůní svou pamatovaly vás na království nebeské. Amen.

P. Bernard Brand, O. S. A.

Řeči příležitostné.

Řeč u příležitosti svěcení sochy sv. Anny v Os. Bytyšce.

Bůh svatou Annu poctil, i my ji máme ctíti. *)

„Síla má a chvála má jest Hospodin“.
Ž. 117. 14.

Sv. Cyrill Alex. psal v jednom listě papeži Celestýnovi: „Když plnost času se přibližovala, v němž Bůh skrze Syna Svého lidské pokolení vysvoboditi ráčil, 77 let před vtělením Božím kvetla velmi ušlechtilá panna v Galilei z rodu Davidova, bohata na statky, krásna v postavě, přívětiva ve mravech, silna duchem a plna naděje na Vykupitele“.

Tato panna, jejíž jméno Emerenciana, žila jedině Bohu a umínila si zůstati pannou. Avšak když dospěla 18 let, sešli se přátelé a radili se, koho by jí za ženicha vyhledati měli. Emerenciana odporovala. Avšak na ustavičné doléhání rodičů svolila z dětinné po-

*) Hodí se také za poutní kázání.

slušnosti. Vyprosila si však sedm dní na rozmyšlenou. V těchto dnech stále se postila a modlila, aby jí Bůh vyvolil manžela, který se z celého srdce bojí Boha a přikázání Jeho věrně plní. A Bůh ji vyslyšel. Obdržela za manžela muže bohabojného a spravedlivého, jemuž jméno Stolan, z pokolení Levi.

Jak zbožni se sešli, tak zbožně také žili, šťastně a spokojeně. Štěstí jejich dovršeno, když Bůh požehnal jejich manželství dítětem, jemuž dali jméno Ismeria.

Než Bůh, který v neskončené moudrosti Své i zbožné a svaté duše křížem navštěvuje, připravil i šťastné matce Emerencianě těžkou zkoušku. Dvacet let uplynulo od té doby, co první dítě se jí narodilo a druhé očekávané nepřicházelo. Ve zbožnosti své domnívala se, že Boha nějak urazila a že nehodna jest jeho zaslíbení. Ó jak trapný to stav pro duši zbožnou! Celé noci prolévala hořké slzy, ustavičně se modlila, hojné almužny dávala a posty i jiným pokáním se trestala.

Konečně Bůh modlitbu její vyslyšel.

Když byla Emerenciana v 41. r. života, poslal Bůh anděla Svého s radostným poselstvím. V nebeském lesku ukázal se ve snu anděl oběma manželům a řekl: „Radujte se, rozmilí přátelé Boží! neboť já pláč a modlitby vaše donášel jsem ke trůnu Nejvyššího a prosby vaše vyplněny jsou. Obdržíte dceru, kteráž velikou bude před Bohem i před lidmi. Znamení dává vám Pán: aj, jméno dítěte zlatým písmem napsáno najdete nad ložem svým“. Na to anděl zmizel.

Stolan a Emerenciana probudivše se, vypravovali si svůj sen a hle! nad lůžkem svým viděli zářícím písmem napsané jméno: Anna. —

S velikou toužebností očekávali zbožní manželé vyplnění slibu andělova, až, jak zbožná pověst praví, porodila Emerenciana jednoho úterka děvčátko, jemuž dali jméno Anna.

To jest ona Anna, kterou Bůh poctil nade všecky svaté, že ji vyvolil za matku Matky Páně a za bábu Ježíše Krista. Toť ona sv. Anna, jíž ku poctě dnešní slavnost zde konáme.

Ano! *Bůh sv. Annu poctil, i my máme ji ctíti. K tomu vás, drazí přátelé, chci povzbuditi.*

Pojednání.

Snad není nikoho mezi vámi, kdo by neznal života sv. Anny. Není tedy třeba, abych život této světice podrobně vyličoval. Jen některé věci z jejího života chci vytknouti.

Jak jste v úvodě slyšeli, bylo již narození sv. Anny zázračné. Anděl Boží zvěstoval rodičům její narození a jméno její Sám Bůh zlatými písmenami napsal.

Této milosti byla sv. Anna vždy pamětliva a chtěla jí býti také hodna. Proto od útlého věku svého vedla život svatý a úzkostlivě střežila v duši své milost Boží. Sv. Markéta z Agredy o ní praví: „Anna byla nejčistší panna, která od dětinství všemi ctnostmi

byla naplněna. Stále trvala v nábožném rozjímání. Ve ctnostech víry, naděje a lásky nikoho jí nelze přirovnati. Její ustavičná modlitba byla, aby mesiáš přišel".

Za manžela obdržela zbožného Joachima z pokolení Judova, jenž bydlel v Nazaretě.

Jáchim a Anna jsou vzorem všech manželů.

Zvláštní zmínky zasluhuje jejich láska k chudým. Majetek svůj dosti značný, — měliť 200 kusů dobytka, — rozdělili na tři díly; jeden obětovali chrámu, druhý dali chudým a třetí jen ponechali sobě. Vyvolili si takto dobrovolně chudobu.

Manželství jejich zprvu šťastné proměnilo se v kalich hořkosti. Neměli dítek. A to bylo hanbou před lidmi; neboť soudilo se, že nejsou Bohu milí, nejsou hodni zaslíbení Božího. To pocítila sv. Anna trpce, když služka jednou její neplodnost jí vyčítala. Než Bůh shlédl na ponížení jejich a dal jim ve stáří pokročilém zázračným způsobem dítě, o němž v ráji předpověděl, že potře hlavu hadovu.

Žalost rodičů obrátila se v radost nevýslovnou.

Když přišel zákonem předepsaný den, šla sv. matka Anna s dítětem svým do chrámu a přinesla oběť dvé holoubátek. Ale na této oběti jí nebylo dosti. Ona chtěla Bohu obětovati holubici daleko čistější a nevinnější, totiž své vlastní dítě. Padla s ním na zem a zavázala se Bohu slibem, že dítě své opět do chrámu přivede a je službě Boží věnuje. Sv. Jáchim slib tento potvrdil.

Sv. Anna věděla, že dítě Maria jest bez poskvrny hříchu počata, ale aby se ke službě Boží hodila, vychovávala ji po všecken čas v bázni Boží. Vidíváte nejčastěji obraz sv. Anny s otevřenou knihou, jak v ní učí modliti se dítě Marii.

Po uplynulých několika letech šťastného dětství Marie zavedla sv. Anna dle slibu učiněného své andělské dítě do chrámu, aby je tam na vždy službě Boží odevzdala. Zachariáš velekněz dítě přijal.

Snad ukazuje toto sousoší svaté matky Anny s Marií dítětem onen poslední okamžik loučení, kdy sv. Anna od dítěte svého odchází a ještě naposled ukazuje mu pravicí k nebi, aby jen Bohu sloužilo.

Jak bylo v srdci svaté matky v té chvíli, to vylíčiti se ani nepokusím. Loučily jste se kdy, milé matičky, s dítětem svým na dlouhý čas nebo na vždy? — Vy žal sv. Anny pochopíte.

Jak horoucně milovala dítě své! Jak ráda byla by je navždy u sebe měla, je v náruč tiskla, je líbala! — Ale láska k Bohu překonala lásku k dítěti.

Za tyto ctnosti Bůh sv. Annu poctil, že jest ona matkou Matky Páně, matkou královny nebes a bábou Vykupitele Ježíše Krista.

Bůh však také chce, abychom my sv. Annu ctili. Blahoslavený Jan Trithemius opat praví: „Když milujeme Rodičku Boží a chceme se jí líbiti, musíme její sv. matku pobožně ctíti; pak v každém soužení přijdou nám spolu ku pomoci".

Jak Rodičce Boží úcta sv. Anny milá jest, vidíme z následujícího příběhu.

Jistý poustevník, který byl Panně Marii celým srdcem oddán, byl pojednou velikými úzkostmi napaden. Volal o pomoc k Marii Panně. I objevila se mu v nebeské záři, ve průvodu mnoha svatých a pravila: „Že jsi mne ctil a vzýval přicházím ti ku pomoci". Poustevník ve svatém nadšení volá: „Ó dobrotivá matko milosrdenství, kterak jsi mohla se tak ponížiti a mne nehodného hříšníka navštíviti! Tedy prosím tě, přečistá Panno, zbav mne mé veliké úzkosti a nakloň mi svého Synáčka Ježíše Krista, abych odpuštění hříchů dosáhl". Na to vece Maria Panna: „Já ti, synu můj, všechno vymohu, protože jsi můj ctitel, ale napomínám tě, abys ctil též mou matku Annu a mého otce Jachima, chceš-li ode mne velkých milostí dosíci. Neboť věz, že můj Syn Ježíš Kristus slíbil všem, kteří mou matku Annu ctí, že ve všech potřebách jim pomůže a přispěje, aby věčné slávy dosáhli". Po těchto slovech Rodička Boží zmizela.

Zbožný onen poustevník sestavil modlitbu, tak zvaný růženec k sv. Anně, který se stále modlíval.

Ale nejen Bohu příjemna jest úcta ke sv. Anně, jest i nám potřebna.

Řekl jsem již, že sv. Jáchim a sv. Anna jsou vzorem manželů. Oni pocítili a nesli všecky ty obtíže a strasti, který stav manželský ukládá, a proto jsou svatými patrony manželů, zvláště sv. Anna patronkou matek.

Mnozí manželé nemají dítek. Buď jim Bůh žádných nedal, neb jim je záhy opět vzal. Je to domácí kříž. Vizte s tímto křížem sv. Annu. Modlete se k ní.

Jiní rodiče mají mnoho dítek a reptají již na ně. Nečiňte tak. Odporučujte je v modlitbě sv. Anně. Mnohdy takové „zbytečné dítě" jest štěstím rodičů.

Asi před 800 lety narodil se jistým chudým rodičům chlapeček, nad kterým se mnoho nezaradovali, jelikož měli již dítek mnoho. Matka dítek již omrzelá tak se zapomněla, že dítě toto pohodila. Ubožátko bylo od jisté chudé ženy nalezeno a od zahynutí zachráněno. Když chlapeček povyrostl, pásával vepře. Později ujal se ho vlastní bratr, dal jej vyučiti a z chlapce stal se kněz a veliký světec. Jest to sv. Petr Damianský.

Ale nejen modliti se máte, nýbrž i dle příkladu sv. Anny dítky své máte vychovávati.

Když jste při vší práci a přičinění nemohli dětem svým dobré živobytí zaopatřiti, to nebude vám u Boha za vinu. Ale bylo by za vinu, kdyby špatně byly vychovány. A tu se bojím o mnohé matky, že při soudu Božím třásti se budou.

V pondělí dne 7. srpna m. r. byla v Praze nalezena mrtvola zavražděné dospělé dívky. Jelikož dle žádných známek nedalo se zjistiti, co to za děvče jest, bylo policií oznámeno, aby se přihlásila matka, jejíž dcera v noci nebyla doma a posud domů nepřišla. A slyšte! přihlásilo se na dvacet matek, které všecky v zabité své

dcery hledaly. Ano některé z těch matek neměly již tři noci a tři dny svých dcer doma.

Jak takové matky obstojí na soudu Božím!

Drazí přátelé! Vy jste ctitelé sv. Anny a její dcerušky Marie Panny. Zbudovali jste těm svatým osobám oltáře a jejich krásné sochy za mnoho peněz. Zde před tím oltářem budete se modlívati, své strasti sv. Anně a jejímu dítku Marii P. žalovati.

Následujte také jich ve ctnostném životě. Zde na oltáři sv. Anny máte vzor vy rodičové a dítky, na oltáři P. Marie vy mládenci a panny. Řiďte se vždy ve svých povinnostech, ve svých zábavách dle těchto vzorů.

Padněte se mnou dnes poprve na kolena svá u nohou těchto posvěcených soch a modlete se spolu se mnou:

Zdrávas Maria milosti plná Panna
a přesvatá matka svatá Anna
nejhodnější bába Pána našeho Ježíše Krista;
svatá Maria se svatým Josefem,
svatá Anna s nejsvětějším Kristovým rodem,
proste za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen,

Pozdraveny buďte o přesvaté osoby na nebi, a vzpomeňte na nás,
Ježíš, Maria Panna, — Josef, Jáchim, Anna,
chraňte nás — v každý čas,
v hodinu poslední — buďte nám přítomni,
a neopouštějte nás. Amen.

Jan Konečný, farář na Rudě — Morava.

Řeč o primici vel. p. Josefa Suchého na den Neposkvrněného Početí Panny Marie. *)

Oběť mše svaté: a) jako oběť Kristova sama o sobě a b) jako oběť Kristova nám potřebná.

„To čiňte na mou památku.“
Sv. Luk. 21, 19.

Vzácná to slavnost, kteráž se dnes koná v tomto chrámu Páně. Vel. p. Josef Suchý, jenž pro mladost svou nemohl po skončených studiích svých bohosloveckých býti na kněžství posvěcen spolu se soudruhy svými, ten dnes na den Neposkvrněného Početí Panny Marie, slaví zde první mši sv. A kdo jsou všecko přítomni této jeho první mši svaté?

Jest zde přítomen pět a sedmdesátiletý dědeček jeho, jenž si nepomyslil, když před dva a dvaceti lety byl zde strojil primici panu synu svému Josefu, že bude ještě zdráv přijímati nejsvětější Tělo Páně z rukou vnuků svých, jednoho před dvěma lety a druhého

*) R. 1892 v chrámu Páně Řeporyjském.

právě dnes. Jest zde přítomen on sám ujec jeho důst. p. Jos. Suchý, farář Železnobrodský, vzpomínaje si, jak toho, jejž dnes spolu vede k sloužení první mši sv., před dva a dvaceti lety křtem sv. uvedl do Církve sv.

Jsou zde přítomni: jeho otec, jeho matka, jeho starší vel. p. bratr František, jeho druhý bratr Antonín, jeho panna sestra Lidmila.

Přede všemi těmito sobě tak drahými osobami, před mnohými důstojnými a velebnými kněžími, před mnohými svými přátely a příbuznými, před mnohými spolurodáky a spoluosadníky, slaví dnes tento novovysvěcený kněz zde první svou mši svatou.

Veliké to okamžení, kdy novovysvěcený kněz koná ponejprv tu oběť, kteráž jest mše svatá. Tomu porozumíme, uvážíme-li, jak *drahocenná* oběť jest oběť mše sv. A myslím tím, že nejlépe přispěji novovysvěcenému mladému kněži našemu k památnému oslavení jeho první mši sv., když vyložím, jak drahocenná oběť jest oběť mše svaté.

Drahocenná jest oběť mše sv. jako oběť Kristova a sice:
I. jako oběť Kristova sama o sobě, a
II. jako oběť Kristova nám potřebná.

Pojednání.

I.

Drahocenná jest oběť mše sv. jako oběť Kristova sama o sobě.

Jako oběť Kristova sama o sobě drahocenná jest pro *svou jednotu s obětí kříže, pro své přátelství s Ježíšem, pro svou večeři Páně a pro svou lásku.*

1. Jaká to drahá a vzácná oběť, kteráž se koná mší sv.! Ta oběť jest sám Kristus Pán; jest samo Jeho Tělo *ukřižované*, jest sama Jeho Krev na *kříži* prolitá. Oběť bylo Jeho Tělo na kříži přibité; oběť byla Jeho svatá Krev z Jeho svatého Těla tekoucí. Ale když Pán-Ježíš při poslední večeři Své řekl nad chlebem:

„Totoť jest tělo mé, kteréž se za vás vydává," a když řekl nad vínem:

„Toť jest krev má Nového Zákona, kteráž za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů", zač jiného prohlásil chléb ve Své tělo proměněný a víno ve Svou krev proměněné, než za Své tělo na kříži obětované, než za Svou krev na kříži obětovanou? Zač jiného, než za oběť nekrvavou, kteráž měla táž a jedna býti s obětí krvavou druhého dne na kříži vykonanou? A když pak doložil: „To čiňte na Mou památku," jakou jinou moc dal apoštolům Svým a jejich nástupcům, biskupům a kněžím, než aby po všecky časy činili, co On činil při poslední večeři Své? Co jiného zaslíbil, než že On sám po všecky časy skrze ústa jejich bude mluviti: *Totoť jest tělo Mé*; *tentoť jest kalich Mé krve*, a že tak po všecky časy bude chléb proměňovati ve Své tělo a víno ve Svou krev, v tož

tělo a v touž krev, kteréž na kříži byly obětovány, že tak po všechny časy bude se nekrvavě opakovati a obnovovati Jeho krvavá oběť kříže?

A to se děje mší sv. Jakou tedy cenu má mše svatá? Svatý apoštol volá ku křesťanům: „Za velikou cenu vykoupeni jste.“ I. Kor. 6, 20. Velikou, nesmírnou cenu přičítá sv. apoštol té oběti, kterouž Pán Ježíš na kříži vykonal. Ale touž cenu, touž vzácnost má i mše sv., kteráž jest jedna s obětí kříže, kteráž jest jejím ustavičným obnovováním. A skrze tvé ruce, skrze tvá ústa, velebný pane bratře! bude se tato veliká oběť dnes ponejprv konati.

Dnes ponejprv Pán nejsvětější promluví skrze ústa tvá: „Totoť jest tělo Mé; tentoť jest kalich Mé krve!“

Jak čisté mají býti naše kněžské ruce, jak čistá naše kněžská ústa! Tak jest nám pořád volati s blahoslaveným Tomášem Kempenským. Lib. IV., c. XI., 6. —

2. A když jest mše sv. jedna s obětí kříže, jak jinak má nám býti při mši sv., než jakobychom s nejvěrnějšími přátely Ježíšovými, s Jeho matkou Marií, s Jeho nejmilejším učenníkem Janem, s Marií Kleofašovou, s Marií Magdalenou a s jinými nábožnými ženami stáli pod křížem? A nedokazujeme-li tak, jak jsme rovněž oddáni ukřižovanému Spasiteli Svému, jak Jej milujeme, jak si vážíme vykoupení Jeho, jak jsme Jeho *nejvěrnější přátelé?* Zvláště kněz, slouže mši sv., má býti tím Janem, jenž tak miloval božského Pána Svého, že ničím se *nedal* odtrhnouti od kříže Jeho. A jak jinak, zvláště ty, velebný pane bratře, jenž jsi ještě tak mlád. a jenž dnes již sloužíš první mši sv., budeš se nám ukazovati, než jako Jan stojící pod křížem? A jak ti bude možno, abys se hned při tomto prvním svém postavení se pod kříž Kristův neroznítil láskou Janovou? —

3. Jak drahá má nám býti mše sv., že jest spolu stálé obnovování a opakování svaté *večeře Páně!*

Však kdykoliv jste při mši sv., při níž máte i spolu s knězem přijímati častěji skutečně, ale vždycky aspoň duchovně, pokaždé s Pánem Ježíšem tak zacházíte a obcujete, jako s Ním zacházeli a obcovali apoštolové při poslední večeři. A kněz jest ten, jenž na místě Pána Ježíše nejsvětější Tělo a krev Jeho pod způsobou chleba rozdává k tomu připraveným učenníkům a učennicím Ježíšovým. Tak i ty, vel. p. bratře. budeš se dnes ponejprv ukazovati jako rozdavač Samého Krista Pána zastupující, když z té první svaté oběti své podělíš nebeským pokrmem nejsvětější svátosti oltářní svého dědouška, své rodiče, svého bratra, svou sestru, své příbuzné a přátele. —

4. A co vedlo Ježíše k tomu, že neměl na tom dost, aby se za nás jen na kříži obětoval a ponížil, nýbrž že chce pořád po všecky časy a všude na všech místech v tajemných způsobách chleba a vína za nás se obětovati a ponižovati, že pořád chce Sám Sebe nám za pokrm — dávati? Vedla Ho k tomu *láska*, láska nevýslovná Jest nám tedy mše sv. také nejdražší památkou a nejvzácnějším odkazem nevýslovné lásky Kristovy. A kdo jest šťast-

nější, než vykonavatel takové lásky? A tím jest každý kněz konající oběť mše sv.; tím budeš i ty vel. p. bratře! Ty budeš dnes ponejprv vykonavatelem odkazu nejdražšího, jejž byla učinila láska největší, láska Kristova. —

Tak tedy drahocenná jest oběť mše sv. jako oběť Kristova sama o sobě proto, že jest *jedna s obětí kříže*, že nás přivádí *mezi nejvěrnější přátele Ježíšovy*, že *nám dává s Ním večeřeti*, a že nás pořád oblažuje *Jeho láskou nevýslovnou*. Ale drahocenná jest oběť mše sv. i jako oběť Kristova nám potřebná. —

II.

Oběť mše sv. jest taková oběť, jaké právě potřebujeme.

Neboť mše sv jest nejdokonalejší *oběť chvály*, nejhodnější *oběť díků*, nejplatnější *oběť smíření* a nejmocnější *oběť prosby*.

1. Mše sv. jest nejdokonalejší *oběť chvály*. Nejsmeť nikdy s to, abychom pouhými slovy projevili chválu, kteráž Bohu přináleží. Ale jak jsme šťastni, že máme mši sv., kterouž slavné doplňujeme, co schází chválám našim kterouž obětujeme Bohu jednorozeného Syna Jeho Jemu rovného, kterouž obnovujeme oběť kříže. A touto oběti nejvíce se ukázalo, jak veliký a svatý jest Bůh, když sám vtělený Syn Boží se musil obětovati, aby bylo zadostučiněno Bohu, hříchem uraženému; touto obětí Bůh nejvíce byl oslaven.

A toto nejhodnější oslavování Boha se pořád opakuje obětí mše sv., kteráž jest jedno s obětí kříže.

Jakým to nám upokojením, když bojíce se, že Boha dost nechválíme, můžeme chválu svou dokonávati obětí mše sv.!

2. Boha máme zvláště chváliti za prokázaná dobrodiní; máme Bohu *děkovati*. A opět se nám mše sv. ukazuje jako nejhodnější *oběť díků*. Co děláváme, majíce někomu děkovati za obdržené dobrodiní a bojíce se, že vděčnosti své, slovy dost neprojevujeme? Přidáváme dar; ten má dokonati nedostatečné děkování naše. A čím vzácnější dar, tím větší projevuje se vděčnost; tím více v srdci se rozšiřuje cit vděčnosti. Jak teprv máme se báti, že dost nevyslovujeme vděčnosti své, když máme Bohu za obdržená dobrodiní děkovati! Pak zvláště potřebujeme daru, daru nejvzácnějšího. A takový dar přinášíme Bohu při mši sv. Jak se musí zdokonalovati děkování naše, jak se musí srdce naše šířiti citem vděčnosti, když Bohu za dobrodiní od Něho obdržená přinášíme oběť mše sv., kdež se Otci nebeskému za nás obětuje Ten, v Němž se Mu zalíbilo, obnovuje Svou oběť kříže, kteráž Mu byla k „vůni rozkošné.“ Ef. 5, 2.

Dnes zajisté i ty, velebný pane bratře, jsi naplněn vděčností k Bohu, že ti dal toho dojíti, abys byl posvěcen na kněze, abys dnes již první mši sv. slavil.

Jak by ti hned tato první mše sv. neměla býti vítanou obětí vděčnosti? —

3. Drahocenná jest mše sv. jako *oběť smíření*. Pořád nás musejí lekati hříchy naše. Ale když při mši sv. klademe mezi

Boha uraženého a mezi sebe, hříšníky, nejsvětějšího Beránka Božího se všemi hříchy lidskými, kteréž byl vzal na Sebe, se všemi ranami, kteréž byl za nás trpěl a se všemi zásluhami, kterýchž nám byl vydobyl: jakou se naplňujeme důvěrou a nadějí, že nám Bůh dá milost, abychom za hříchy své pokání činili, že nám je odpustí, že odvrátí od nás trest zasloužený, že se tím doplní, co schází naší lítosti, naší zpovědi, našemu pokání!

Vidíš, velebný pane bratře! když bude povolání tvé, abys jako pastýř dobrý hledal ovcí zbloudilých, jak ti bude také možno, abys jich hledal skrze oběť mše sv. Vidíš, jak tobě samému bude možno, když každodenně budeš se stavěti před Pána nejsvětějšího s obětí nejsvětější, abys hned záhy sám na sobě poznal každou sebe menší skvrnu hříchu, abys ji hned lítostí svou a touto obětí smíření smazával, abys novou věrnost sliboval, abys tím snažněji prosil za všecku milost ti potřebnou. —

4. Jestiť mše sv. konečně drahocenná jako *oběť prosby.*

Pořád potřebujeme od Boha pomoci v potřebách tělesných i duchovních. Ale my jí nejsme hodni pro hříšnost a nevděčnost svou.

Jak jsme šťastni, že máme mši sv., kdež Otci nebeskému za sebe předkládáme jednorozeného a nejmilejšího Syna Jeho se vší Jeho nevinností a svatostí, se vší Jeho poslušností, se všemi Jeho zásluhami! Jakou odtud můžeme se kojiti nadějí, že dosáhneme všeho, čehož potřebujeme k spasení svému!

Pán Ježíš řekl: „Budete-li zač prositi Otce ve jménu Mém, dát vám.“ Ale kdy pak více prosíme ve jménu Ježíše, než když prosíme při mši sv., spolu kladouce před sebe ukřižovaného Spasitele svého a i s Ním se sjednocujíce sv. přijímáním?

Jakou můžeš, velebný pane bratře, býti naplněn důvěrou, že mše sv. jest také nejmocnější oběť prosby! — Vcházíš teď v svaté povolání kněžské; a to povolání přináší s sebou veliké boje, velikou odpovědnost, veliké protivenství. A ty jsi ještě tak mlád. Ale nebojž se a dobré buď mysli! Ode dneška budeš skoro každodenně sloužiti mši sv. A pobožným sloužením mše sv. budeš docházeti takové milosti, takové posily, že budeš vyznávati se sv. apoštolem: „Všecko mohu skrze Toho, kterýž mne posiluje.“ Fil. 4, 13.

Při každé mši sv. budou s tebou prositi nejprvé nejblahoslavenější Panna Maria, sv. apoštolové, sv. mučenníci, jak se v mešní knize před pozdvihováním i po pozdvihování uvádějí jmenovitě, a všichni ti svatí, jejichž památné dny mší sv. se připomínají. Zvláště dnes bude s tebou prositi bez poskvrny počatá Panna Maria, jejížto slavné jméno po celou dnešní mši sv. se ozývá; bude s tebou prositi a za tebe se přimlouvati, aby jako ona od svého početí v životě matky své zůstala až do konce života svého čista a od hříchu neporušena, aby i tvůj život kněžský byl až do konce všecek čistý, bezúhonný, příkladný a tím spolu šťastný.

A za to dnes my všickni budeme prositi s tebou při tvé první mši sv., tvůj děd, tvůj otec, tvá matka, tvoji bratři, tvá

sestra, tvoji příbuzní a přátelé, a všickni zde v Kristu shromáždění. Budeť šťastný kněžský život tvůj, ač bude-li se vždy se mší sv. srovnávati. Srovnávati se musí se mší sv. všechen kněžský život tvůj. Při mši sv. obětuje se Pán náš, Ježíš Kristus, tak jak se obětoval na kříži. Mše sv. jest oběť lásky Kristovy. A tato oběť lásky Kristovy má i nás kněží takovou láskou rozněcovati, abychom spolu s Kristem se obětovali. Ale obětujeme se s Kristem, když pro Něj rádi se odříkáme všeho toho, v čemž svět všecku svou blaženost zakládá, když rádi pro zachování kněžské ctnosti své se zapíráme, když tak živi jsme Kristu, abychom mohli mluviti se sv. apoštolem: „Živť jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.“ Gal. 2, 20.

Pak se bude i celý tvůj život srovnávati s obětí mše sv. A pak budeš vždy s radostí pospíchávati, abys konal tuto oběť nejsvětější; pak budeš při ní bývati nejspokojenější a nejblaženější. I budiž ti hned dnešní první tvá mše sv. sladkým poutem, jímž by Ježíš tebe tak připoutal k Sobě, jako byl připoutal k Sobě Jana, miláčka Svého, abys Mu byl vždy služebníkem věrným a Jej milujícím, a aby i na tobě se vyplnila ta slova Jeho: „Kdež jsem Já, tuť i služebník Můj bude.“ Sv. Jan 12, 26. Amen.

Karel Otman, kn. a. vikář a farář v Ořeše.

Promluva o primici v domě.

Neobyčejná slavnost, drazí přátelé a rozmilí v Kristu, koná se dnes v tomto domě, která ještě nikdy v něm nebyla a sotva zase bude. Máť z něho vyveden býti mladý kněz, novosvěcenec, k oltáři Páně, aby poprvé konal úřad svůj, přinesl Otci nebeskému tu nejdražší oběť, Jeho božského Syna, dle rozkazu Páně: „To čiňte na Mou památku!“ Jest zde dnes primice. Dovolte, abych dříve několik slov promluvil.

Jest věc veliká, když rodiče odhodlají se dáti syna na studie; jeť zajisté mnoho vážných věcí k tomu zapotřebí; nejprv, aby dítě bylo schopno duchem i tělem; by bylo nadáno dary ducha, by bylo duchem bystré a srdcem dobré, poddajné a poslušné; tělem pak zdravé, neboť nemalá práce čeká je. Se strany rodičův pak náklad na penězích a to ne rok, dva, ale dvanáct, když věci dobře se daří. Ó co tu píle a práce, co učení za těch 12 let, co zkoušek! Co péče a starostí se strany otce, co modliteb a napomenutí se strany matky! Rodiče v duchu vše ty zkoušky podstupují s dítětem. Jak mnozí začnou, ale nedokonají! Proto dobře říká náš lid: „Dáti syna na studie, jest vsaditi do loterie“. Člověk neví, jak věc se zdaří, nebudou-li vše ty peníze daremně vyhozeny. Důležitý jest okamžik, kdy jinoch odbyv šťastně studia latinská i zkoušku zralosti, rozhodnouti se má, kterému stavu věnovati se chce. Všecko je potřebné, každý stav důležitý. Nemůžeme všickni býti jedno; Duch Sv. rozděluje, jak chce; každému udělil zvláštního daru. Ale na-

klonil srdce synáčka zdejšího ku stavu duchovnímu, že odhodlal se, ač zlý jest čas, býti knězem, sluhou Kristovým; a Bůh pomohl mu, že šťastně ukončil i ta čtyři leta bohosloví a že za hodna uznán jest, i na kněze býti posvěcen a dnes nadešel ten dávno želaný a očekávaný okamžik, že poprvé ubírati se má do chrámu Páně a sloužiti první mši svatou; ve chrámě, v němž byl pokřtěn, první složil svatou zpověď, poprvé přistoupil ke stolu Páně, kdež byl i biřmován! Ó jak vznešený, jak svatý to okamžik! Kéž se ho byla dočekala dobrá matka! Ale bohužel nedočekala se ovoce své péče, svých starostí, modliteb svých!

Den primice jest čest rodu, obce, i veškeré krajiny vůkol; neboť jest dojista k nemalé cti, když z rodu vyjde kněz, sluha Kristův, pastýř duchovní; nemalá čest škole a obci, že odchovala muže, kterýž hoden jest, býti pastýřem duší drahých, krví Kristovou vykoupených; a nemalá čest i radost veškeré krajině vůkol. Proto náš lid vysoce si váží první mše svaté a z šíři i dáli spěchá, aby jí účasten byl a si vyžádal požehnání — kněze primicianta!

Ale i mladému knězi samému jest den první mše svaté nejvýš památným; neboť jest věc veliká, vzíti poprvé do rukou svých Tělo Páně, Pána a Boha svého, Syna Božího, Spasitele Ježíše Krista; jest věc veliká, ba největší a nejsvětější na tom světě, chléb a víno proměniti v tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista a sám ze svých rukou přijímati Toho, před Nímž andělé ve sv. bázni se třesou, Jejž třikráte svatým býti opěvují, přijímati chléb nebeský a podávati i jiným a síliti je k životu věčnému! Ó kteraký to okamžik! Kdož by ho mohl zapomenouti? — A proto s bázní, s duchem pokory a lásky, jak Spasitel při poslední večeři i učenníkům Svým velel, přistupte k oltáři Páně!

Avšak poněvadž dítě vše, co má, od rodičů má, i ten život tělesný a čím jest, mimo Pána Boha, jen skrze rodiče jest; a poněvadž nepočetných dobrodiní od mladosti své, než tohoto stavu se dočkalo, od rodičův přijalo: slušno, abyste, než z domu otcovského vykročíte, svému laskavému otci i poděkoval; neboť za dobrodiní vděčnost, jest prosba za novou milost; a proto poklekněte před otce svého a požádejte za požehnání. — Po otci má žehnati matka; ale oko mé darmo ji hledá mezi vámi, kteráž by nejblíže státi měla dítěti svému; marně hledá tu, kteráž pod srdcem je nosila, slzami lásky skrápěla, ústa jeho nepočetnými polibky pokrývala; protož dobrá babička nechť za ni požehná vnuku svému! A ty, matičko dobrá, shlédni s nebes výše na dítě své a žehnej mu ve sv. okamžiku tom! Snad duch její je zde mezi námi!

A tak připravivše se již vykročme tam, kde Beránek Nejsvětější očekává sluhu Svého, by Otec nebeský přijal z rukou jeho Syna, v Němž se mu dobře zalíbilo. Ó vzpomeňte, milý pane bratře, nás živých! vzpomeňte i mrtvých, zvláště v Pánu zesnulé předrahé mateře své, by na nás splynula milost Boží a ta nejdražší oběť sloužila nám všem ku spasení. Amen.

Monsign. Boh. Hakl, komoří Jeho Svat. Lva XIII., děkan v Hořicích.

Listy katechetické.

Katechese o prvním přikázání Božím.

Pro 4. třídu škol osmitřídních napsal Dr. JAN SÝKORA.

(Pokračování.)

Minule poznaly jste, milé dítky, že ve dvou přikázáních lásky obsaženo jest krátce vše, co přikazuje se desaterem přikázání Božích. Nyní a v budoucích hodinách budu vám vykládati o jednotlivých přikázáních Božích, abyste náležitě poznaly, čeho Bůh od nás žádá, a tím spíše vůli jeho konati mohly. O některých věcech v té příčině učily jste se již v loni. Ty zopakujeme si; jiné pak vyložím vám nově. Dnes promluvíme o prvním přikázání.

Jak zní první přikázání Boží? Co velí se v něm?*) Co znamená: Máme v Boha věřiti? Proč máme věřiti v Boha? Komu jest třeba víry? Jak řečeno, Bůh nemůže mýliti se v ničem, ani klamati; kolik tedy máme míti za pravdu z toho, co Bůh zjevil? Ovšem. (Napiš: máme míti za prav. všec., co B. zjev.) O tom, co Bůh zjevil, poučuje nás Církev svatá; a nejen že poučuje o tom, také velí, přikazuje, abychom tomu věřili. Jiných věcí nepředkádá nám k věření, jedině ty, které Bůh zjevil; a v tom nemýlí se; neboť jak víte, Duch Sv. sám brání darem neomylnosti, aby Církev sv. neprohlásila nic za zjevenou pravdu Boží, co Bůh v skutku nezjevil. Poněvadž tedy Církev Kristova jenom tomu velí věřiti, co Bůh zjevil, čemu také máme věřiti? (Připiš: a čemu Círk. Krist. věř. velí.) Kolik máme věřiti z toho, co zjevil Bůh? Kdo předkládá nám k věření to, co Bůh zjevil? Co jiného velí Církev věřiti mimo to, co zjevil Bůh? Poněvadž Církev Kristova velí věřiti pouze to, co Bůh zjevil, čemu také máme věřiti? Pozor. Kdo má za pravdu všecko, co Bůh zjevil a čemu Církev učí, ten má víru *obecnou.* Jakou víru má? O kom říkáme, že má víru obecnou? Máme však, jak řečeno, všichni míti za pravdu, co Bůh zjevil a čemu Církev

*) Jestli dítky zapomenuly učivo lonské a nemohou odpovědět, pomoz jim buď otázkami, neb učivo krátce vylož.

Kristova učí. Jaká tedy má býti naše víra? Kdy jest naše víra obecná? (Napiš z předu: obecná t. j... — Nacvičiv pak věc umaž vše až na slovo „obecná.“) Co znamená: Víra má býti obecná?

Ačkoli však každý, kdo dospěl k rozumu, má věřiti všecko, co Bůh zjevil, přece nežádá Bůh, aby každý všecko věděl, co Bůh zjevil. Neboť jak již v loni řečeno, každý nemá tolik příležitosti, aby poznal vše, co Bůh zjevil, jmenovitě tam ne, kde není žádných škol a nikoho, kdo by o všem poučil. A Bůh nežádá od nás nic nemožného. Jsou však jisté pravdy, které člověk, který dospěl k rozumu, nevyhnutelně musí také věděti, chce-li býti spasen, tedy věděti i věřiti Pravd těch jest šest. Vy jste je poznaly již v loni. Kdo je zná? (Předem tedy jest každému, kdo dospěl k rozumu, ke spasení nevyhnutelně třeba věděti a věřiti, že jest kolik bohů? Jaký soudce že jest Bůh? Kolik že jest božských osob? Kolika bytostí jsou ty osoby? Po čtvrté má každý věděti a věřiti, co že učinila pro nás druhá božská osoba? Jaká jest duše naše? Čeho jest potřebí nevyhnutelně ke spasení? Bez čeho nemůže člověk nic prospěšného činiti k životu věčnému? Které tedy pravdy jest ke spasení nevyhnutelně třeba věděti a věřiti? Komu jest třeba věděti je a věřiti?)

Bylo řečeno, že máme věřiti všecko, co Bůh zjevil a čemu Církev věřiti velí? Jaká tedy má býti víra? Však na tom není dosti; ještě jiné vlastnosti má míti. Jaké, hned vám vyložím.

Abrahamovi řekl Bůh, že bude praotcem velikého národa. Slova ta měl Abraham hned za pravdu. Ani na chvilku nenapadlo ho, by si myslil: Kdo ví, je-li to pravda? aneb: Možná, že to jest pravda, ale možná také, že ne. On tedy nepochyboval o tom, co mu Bůh řekl či zjevil, neměl o tom žádné pochybnosti — věřil tudíž *beze vší pochybnosti tomu*, co mu Bůh zjevil. Kterak věřil Abraham? (Čemu věřil beze vší pochybnosti? — Napiš: ... beze vší pochyb. věř., co B. zjev.) Poví to ještě N. A poněvadž Abraham věřil beze vší pochybnosti, co Bůh zjevil, říkáme, že věřil pevně či že měl víru *pevnou*. Jakou víru měl Abraham? N. N. Proč říkáme, že měl víru pevnou? A podobně každý, kdo beze vší pochybnosti věří, co Bůh zjevil, má víru pevnou. Kdo má víru pevnou? (Napiš z počátku: pevná — kdo.) A takovou víru máme míti všickni — každý, kdo chce býti spasen. Neboť kdo by pochyboval jen o jedné věci z toho, co zjevil Bůh, bylo by tolik, jakoby pochyboval o tom, zda jest Bůh pravdomluvný, jako by myslil, že Bůh také někdy lže, a tím dopustil by se nesmírné urážky Boha. Varujte se tudíž, abyste nikdy nepochybovaly o tom, o čem víte, že zjevil Bůh. Hleďte, abyste věřily vždy beze vší pochybnosti, co zjevil. či abyste měly víru pevnou. Kterak máme věřiti tomu, co Bůh zjevil? Jaká má proto býti naše víra? Jakou víru má ten, kdo věří *všecko*, co Bůh zjevil? Jakou ten, kdo věří beze vší pochybnosti? Kdo má víru obecnou? Kdo má víru pevnou?

Avšak ještě jinou vlastnost má míti víra naše. — Čeněk měl knihu, a nikdy se nepodíval do ní; co mu prospěla? Proč? Ovšem; aby mu prospěla, musí v ní čísti — užívati jí. A podobně

jest to i při víře. Jiří věřil, že ve zpovědi v pokání odpouštějí se hříchy; ale on nešel nikdy k sv. zpovědi. Co mu prospělo, že to věřil? Ctibor věřil, že jest to dobrý skutek býti na mši sv. a že hřeší ten, kdo v neděli neb ve svátek na mši sv. nechodí. Ale on nechodil skoro nikdy na mši svatou; co byla mu platná ta víra? A tak vůbec, nepostačí ku spasení, aby člověk pouze věřil, co Bůh zjevil, on musí také té víry užívati — musí totiž předem varovati se toho zlého, jež víra zakazuje, a činiti to dobré, jež víra přikazuje, či zkrátka, on musí svou víru ukázati či osvědčiti skutky. Čím máme osvědčovati víru svou? N. N. To přikázal Pán Ježíš výslovně; pravil: Ne každý, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale kdo činí vůli Otce Mého, kterýž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského. Kdo chce tedy býti spasen, musí nutně nejen věřiti, co Bůh zjevil. nýbrž také konati, co víra káže čili musí svou víru skutky dobrými osvědčovati. Ještě jednou, čím musíme osvědčovat víru, abychom byli spaseni? (Napiš: .... skutky dobrými osvědčovati). Avšak Pán Bůh zná i naše myšlénky a zakazuje, abychom ani nemyslili ani nežádali věcí zlých. A víra poučuje nás o tom, co Bůh zakazuje. Aby tedy víra postačila ku spasení, nesmí člověk ani mysliti se zalíbením na věci zlé, jež víra zakazuje, (ovšem ale rád zabývat se tím, co víra přikazuje), musí tedy i ve všem smýšlení svém říditi se dle víry. V čem také má se člověk říditi dle víry? (Napiš z počátku: ve všem smýšlení svém dle víry se říditi.) Ještě jednou to poví N. Čím máme osvědčovati víru svou? Pozor; kdo se ve všem smýšlení svém dle víry řídí a ji skutky dobrými osvědčuje, říkáme, že má víru živou. Jakou má víru? N. N. O kom říkáme, že má víru živou?

Jak dlouho máme věřiti tomu, co Bůh zjevil? Ovšem. Pán Ježíš řekl to zcela určitě; pravil: Kdo setrvá až do konce, spasen bude. Až do konce tedy, t. j. až do smrti musí pravověrný křesťan-katolík setrvati při své víře, chce-li býti spasen. Kdo by odpadnul od víry a neobrátil se ani v poslední chvíli, nebyl by spasen. Toho dobře si byli vědomi všichni sv. mučenníci, a proto nedali se ničím odvrátiti od víry své. Některým z nich hrozili, že jim vezmou statky, všem hrozili mukami i smrtí, ale oni nasadili raději statek i život svůj, než by víru zapřeli. Co nasadili sv. mučenníci za víru svou? (Napiš: ... statek i život nasadili, než víru zapřeli.) Za našich dob ovšem nehrozí se nám v krajinách našich mukami ani smrtí, když svou víru vyznáváme; přece však jsou někteří lidé, kteří jiné přemlouvají, aby od své víry odpadli. Kdo chce býti spasen, nesmí se dáti svésti i kdyby mu hrozili, má podobně, jako svatí mučenníci, býti hotov raději statek i život nasaditi, než viru svou zapříti. K čemu má býti hotov každý katolík? Pozor; kdo jest hotov raději statek i život nasaditi, než víru svou zapříti, říkáme, že má víru *stálou*. Jakou má víru? Kdo má víru stálou? (Napiš z předu: stálá — kdo hotov je raději. Nacvič, pak umaž vše, až na slovo *stálá*. Ještě jednou: Kolik máme věřiti z toho, co Bůh zjevil? Jakou má víru, kdo tak věří? Kterak máme věřiti tomu, co Bůh zjevil? Jakou má víru ten, kdo věří

beze vší pochybnosti? V čem máme říditi se dle víry? Čím máme osvědčiti víru svou? Jakou má víru ten, kdo se podle ní ve všem smýšlení svém řídí a ji skutky dobrými osvědčuje? Jak dlouho máme věřiti? K čemu máme býti raději hotovi, než abychom víru zapřeli? Jakou má víru, kdo tak hotov jest? Jaká tedy má býti víra naše předem? Jaká ještě? Celé to poví, jaká má býti víra naše — N. Kdo má víru obecnou? Kdo věří pevně? Kdo má víru živou? Kdo stálou? Poznaly jste, milé děti, jaká má býti naše víra, aby postačila ke spasení. Přičiňte se, abyste takovou víru měly. Chce zajisté každý z vás býti spasen; hleďte tudíž, abyste nejen beze vší pochybnosti za pravdu měly všecko, co Bůh zjevil, a co Církev věřiti velí, nýbrž abyste též tak jednaly, tak žily, jak víra káže. A čiňte to nejen nyní, nýbrž stále, po celý život. Byť se vám i posmíval proto někdo neb sváděl k něčemu, co jest proti víře, nedejte se svésti. Vzpomeňte, že jen ten bude spasen, kdo až do konce vytrvá.

Katechese biblické.

Píše FRANTIŠEK VOHNOUT, farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

40.

Kde pak jsme si posledně připomínali Pána Ježíše? Slyšeli jsme o Něm již vícekráte, že byl v chrámě. Nejprve když Ho tam Matička Jeho přinesla jako děťátko; kdy to bylo? Kdo tehdáž tam do chrámu přišel? Co prorokoval Simeon o Ježíšovi? (Že někteří se Ho přidrží . . .) Po druhé slyšeli jsme, že přišel do chrámu se svými rodiči; kdy to bylo? Opakujte mi, co víme o Pánu Ježíši, když mu bylo 12 let? 1., — 2., — 3., — 4., — 5.

Předešle opět jsem vám vypravoval o Pánu Ježíši v chrámu a co tu se událo? Vidíte hned při prvním veřejném vystoupení Pána Ježíše plní se proroctví Simeonovo: kněží židovští, fariseové a zákonníci na Něho zanevřeli, ale mnozí ze židů schvalovali přísné Jeho zakročení proti znesvětitelům chrámu a když uslyšeli Jeho učení a viděli Jeho zázraky (jak nemocné uzdravoval), uvěřili v Něho. Mezi těmi připomíná se též *Nikodem*, který byl sice přední z fariseů, ale jinak člověk šlechetný. Ten uslyšev učení Ježíšovo, přišel v noci k Němu (aby to fariseové neviděli) a žádal o zevrubnější poučení, čeho je potřebí ku spasení. Pán Ježíš poučil ho o Svém díle vykupitelském a připomenul, že především *víry jest potřeba ku spasení*, kdo neuvěří, ti že zavrženi budou; k očistění pak a posvěcení od hříchu dědičného i všech jiných hříchů přislíbil Pán Ježíš ustanoviti *křest sv.*, v kterém udílena bude milost Ducha Sv. Nikodem uvěřil v Pána Ježíše a s ním i mnozí jiní ze židů.

Pán Ježíš přišel ale jako božský Učitel všech lidí a proto z Jerusaléma pustil se přes zemi Samařskou. Slyšely jste, že Sa-

maritané byli smíšenci ze židů a pohanských přistěhovalců; proto je židé nenáviděli, ba ani s nimi obcovati nechtěli. Tuto zášť národní neschvaloval Pán Ježíš, ježto všichni lidé jsou naši bližní a my všechny bližní milovati máme. Tomu chtěl učiti Pán Ježíš Svým příkladem; proto *odebral se k Samaritanům* a přišel k městečku Sichem, kdež byla studně již od patriarchy Jakuba vystavená. U té studně posadil se Pán Ježíš, aby odpočinul, učenníci pak odešli do města nakoupit pokrmů. Mezi tím přišla žena jakás *Samaritánka* ke studni pro vodu a Pán Ježíš dal se s ní do řeči, připomínaje, jak i duše lidská potřebuje nápoje duchovního, vody živé, jež jest milost Boží; tuto že On přišel lidem skytat. Však Samaritánka tomu nesrozuměla; dal jí tedy Pán Ježíš jiný důkaz o Své důstojnosti, když jí připomenul tajné její hříchy. Tu přišla Samaritánka k přesvědčení, že jest to nějaký prorok a proto žádala ihned od Něho vysvětlení, kde by spíše měla konati se bohoslužba, zdali v chrámu Jerusalemském, jak židé tvrdili, neb na hoře Garizim, jak zastávali Samaritané. A slyšte, jak rozhodl Pán Ježíš. Praví, že k Pánu Bohu *všude na každém místě modliti se můžeme a máme*; všude nás slyší (jaký je?) Na tom však nejvíce záleží, abychom se modlili „v duchu a pravdě" čili *zbožně a důvěrně*. Tak opětně ukázal Pán Ježíš, jak se máme modliti a že *jest modlitby každému ku spasení potřeba*. (Op.) Udává také Pán Ježíš, *kde a kdy* se modlit máme. (V chrámě, doma, ráno . . .) Učili jsme se také, proč se modliti máme; zopakujte to 1., 2., 3.

Důležité bylo to poučení, které Samaritánka očekávala, také od Mesiáše, jenž prý snad již brzo přijde. I oznámil jí Pán Ježíš, že On jest ten přislíbený Mesiáš. Jak to uslyšela Samaritánka, pospíšila pro obyvatele do městečka a přivedla je k Pánu Ježíši; k jejich prosbě šel Pán Ježíš s nimi, pobyl u nich dva dni, poučil je tak, že mnozí v Něho jako Mesiáše uvěřili. I vy tu slyšíte o tom božském Mesiáši, važte si toho učení Ježíše Krista, zvláště pamatujte si, čemu učil o modlitbě . . . Nyní také se tak zbožně pomodlíme.

41.

Pomodlili jsme se — ke komu? Na koho jsme myslili? Co jest tedy modlitba? Kde koho poučoval Pán Ježíš o modlitbě? Jak se máme modliti? Proč se modlíme? 1., — 2., — 3. Proč my jsme se nyní modlili? Prosili jsme Pána Boha, aby vám osvítil rozum a paměť, abyste vše o Pánu Bohu dobře pochopily a si pamatovaly, čemu nás učí sv. náboženství nebo víra naše. Kdo hlásal to náboženství? A Pán Ježíš chtěl také, aby mu všichni věřili, protože víry jest ku spasení potřeba. A mnozí v Jerusalemě (Nikodem a Josef z Arimathie a j.), v Sichem a jinde v Něho uvěřili. Skrze zemi Samařskou vrátil se Pán Ježíš do Galileje a všude kázal a nemocné uzdravoval, takže se o Něm všude pověst roznesla, a mnozí u Něho hledali pomoci. I jistému úředníku královskému v městě Kafarnaum roznemohl se nebezpečně syn, tak že lékaři ho uzdraviti nemohli a on již počal umírati. Otec dozvěděv se

divotvorné moci Pána Ježíše pospíšil k Němu a prosil, aby mu šel syna uzdravit. Pán Ježíš ale ukázal, že nemusí nemocného ani vidět a uzdraviti ho může; i poslal otce domů řka, že syn jest již zdráv. A skutečně nalezl otec syna zdravého; když pak se dozvěděl, že právě tu chvíli syn ozdravěl, kdež Pán Ježíš o jeho uzdravení jej ujistil, poznal, že Pán Ježíš syna uzdravil mocí Svou a uvěřil v Pána Ježíše on i všichni domácí.

Pán Ježíš žádal, aby v Něho lidé věřili, proto je poučoval proto činil i zázraky; však teď vám povím také o lidech, kteří v Pána Ježíše věřiti nechtěli. Přišel Pán Ježíš do města Nazareta, kdež druhdy byl vychován. V sobotu, kterouž židé světí za den sváteční jako my neděli, scházeli se k pobožnostem ve škole; nebo chrám byl jen jeden v celé zemi, jak víte, v Jerusalemě. Pán Ježíš šel tedy v sobotu také do školy Nazaretské, aby jim tam kázal. I přečetl z Písma svatého, jak prorok Isaiáš předpověděl o Mesiáši, že bude kázati všem lidem učení nebeské, nemocné že bude uzdravovat, kajicníkům hříchy odpouštět, spravedlivým odplatu věčnou zvěstovat. Když to přečetl, vyložil jim, že toto proroctví mesiášské platí o Něm (Pánu Ježíši); On že to vše jakožto přislíbený Mesiáš vykoná. Kým se býti praví? Jak se zachovali Samaritané, když se jim jako Mesiáš ohlásil? A slyšte nyní jak se k Němu chovali Nazaretští. Oni začali Mu vytýkat Jeho chudobu a když jim zpupnou pohrdavost a nevěru vytýkal, vystrčili Ho ze školy a v zlomyslnosti své vyvedli Jej na příkrou skálu za město, odkudž Ho chtěli strčit dolů. Však když přišli k tomu místu, Pán Ježíš jen pohleděl na ně a ruce jim strachem sklesly, a Pán Ježíš prošel prostředkem jich, aniž by kdo osmělil se Ho zastaviti. Tak dokázal jim moc Svou a že bez Jeho svolení nikdo nemohl by Mu ublížiti. Jak ale potrestal jejich nevěru? Že v Něho nechtěli uvěřiti, odešel od nich pryč, a nevrátil se k nim více, nebo sám pravil: „Kdo nevěří, již jest souzen“; a proč ten přísný soud? Odůvodňuje to Pán Ježíš řka: „Poněvadž nevěří v jednorozeného Syna Božího“. Z toho vezmete si poučení, že Pán Ježíš chce, abychom v Něho věřili, to jest, abychom za pravdu měli, čemu učil. A to jest to sv. náboženství, které vám zde vykládám; budete tedy rádi a pozorně poslouchat? Budete si to dobře pamatovat? Budete se to rádi učit? Pak vás bude mít Pán Ježíš rád. Ale jak pak dítě, které by bylo nepozorno, z náboženství nic si nepamatovalo a učit se nechtělo — měl by Pán Ježíš takové dítě také rád? K Nazaretským se nevrátil a k takovému dítěti by se hlásiti nechtěl. Slibte tedy Pánu Ježíši, že se rádi budete učit náboženství a pomodlíme se k Němu, aby vás za Své dítky uznal. —

42.

Pamatovaly jste si, kdy počal P. J. učiti? Nezůstával ale na jednom místě; kam se odebral od Jana Křt.? Kde vykonal první zázrak? Kde jste Ho viděly o slavnosti Jerusalemské? Kdy vracel se odtamtud? Které kraje pak navštívil? Co jste slyšely

předešle o Pánu Ježíši? Tak chodil po celé zemi židovské, která byla jeho vlast; nebo v té zemi se zrodil, tam příslušeli i jeho předkové a rodiče: a země, kde jsme se zrodili, kam příslušíme, nazývá se naše vlast. Která byla tedy vlast Pána Ježíše? *Po té vlasti Své tedy chodil Pán Ježíš z místa na místo a všude učil.* (Op.)

Z Nazareta odebral se k moři genezaretskému neb galilejskému, kdež z vůkolních městeček mnoho rybářů zabývalo se lovením ryb, mezi nimi i Šimon Petr a bratr jeho Ondřej a bratří Jakub a Jan, kteří již znali Pána Ježíše, ale ještě stále s Ním nechodili. Ovšem že uzřevše Pána Ježíše, ihned hlásili se k Němu a též ostatního lidstva nahrnulo se kolem Něho, žádajíce kázání Jeho slyšeti. Vidíte, jak rádi poslouchali o Pánu Bohu; zdali pak vy rádi o Pánu Bohu se učíte? Pán Ježíš má takové dítky rád. I těm lidem u moře genezaretského ochotně vyhověl; aby Ho ale všichni slyšeti mohli, vstoupil do lodičky, která patřila Šimonu Petrovi a z lodičky učil zástupy, které se po břehu rozestavily.

Každé příležitosti použil Pán Ježíš, aby lidi o Pánu Bohu poučoval; nebo věděl že je lidem víry ku spasení potřeba. Musíte si i vy všecko dobře pamatovati, abyste věděly, co máte věřiti a jako vyznávači neb učenníci Ježíšovi abyste k Němu se hlásiti mohly.

Tam u břehu byly dvě lodičky: komu náležela ta, do které Pán Ježíš vstoupil? Nestalo se to náhodou, ale že chtěl Pán Ježíš Šimona Petra vyznamenat. Pokud Pán Ježíš kázal, všichni bedlivě poslouchali; když skončil kázání Své, řekl Šimonu Petrovi, aby zajel s lodičkou dál do moře, kde byla hloubka a tam poručil mu, spustiti sítě do moře k lovení ryb. Ačkoliv Šimon Petr pochyboval, že by při tom lomozu hlučícího lidstva co se chytiti dalo, přece uposlechl, a sotva rozestřel síť, zahrnuto veliké množství ryb, tak že musili na pomoc přivolati Jakuba a Jana, kteří byli na druhé lodičce a naplnili obě lodičky rybami. Všichni poznali, že nestalo se tak náhodou, že je to skutek nadpřirozený, který vykonal Pán Ježíš vyšší mocí jakožto Pán přírody. A jak jmenujeme takový skutek nadpřirozený, mocí Boží vykonaný? (Div nebo zázrak.)

Pán Ježíš objevil se tedy opět jako veliký divotvorce. — Všichni byli tímto zázračným lovem ryb překvapeni a udiveni; Šim. Petr pak hrůzou posvátnou naplněn uznával, že není hoden býti ve společnosti Pána Ježíše. Ale Ježíš Kristus konejšil ho, řka: „Neboj se, od toho času lidi budeš loviti;“ a podobně i k ostatním pravil: „Pojďte za Mnou a učiním z vás rybáře lidí.“ Tak naznačil vznešený úřad, k němuž je povolati chtěl. Čím se zaměstknávali až dosud? Pán Ježíš ale praví, že naučí je loviti lidi; jak pak? Rybáři házívají rybám drobečky, neb nějakou potravu, aby je přilákali; Pán Ježíš také kolem sebe shromažďoval lidi — čím pak? Svým učením jim dával pro duši pokrm; a tak chtěl, aby činili i učenníci Jeho, aby totiž lidi učili, k dobrému vedli, pro království nebeské připravovali. — Naznačil jim tedy úřad jejich apoštolský a učenníci zanechavše lodičky i vše, ochotně následovali Pána Ježíše. I vstoupil Pán Ježíš do domu Šim. Petra v Kafarnaum a okamžitě

uzdravil nemocnou jeho tchyni; o kterémž zázračném uzdravení jak se roznesla pověst po městě, přinášeli nemocné k dveřím Petrovým a Pán Ježíš vzkládaje ruce na ně uzdravoval je, a tak všude všem dobře činil.

Pamatujte si tedy z toho, co jsem vám vypravoval o Pánu Ježíši, když počal učit: *1. že chodil ve své vlasti z místa na místo a všude učil; 2. že povolal učenníky, z nichž později vyvolil si dvanáct apoštolů.* (Op.) Jako Pán Ježíš všude učil o Bohu, tak měli činiti i učenníci Jeho; tak činíme i my kněži. My vám vykládáme, co a jak věřiti, jak Boha uctívati, jak povinnosti své konati máte; lidé rádi poslouchali Pána Ježíše; budete také rády a bedlivě se učiti, a dobře si vše pamatovati? Tak stanete se pravými vyznavači Ježíše Krista a Pán Ježíš bude se k vám hlásiti jako k dítkám Svým; za to Ho poprosíme. — (Pokr.)

Následky hříchu.

Píše Jan Nep. HOLÝ, S. O. Praem.

Jednou z nejdůležitějších pravd náboženských jest bez odporu učení o hříchu. Setkáváme se s ním tak často v katechismu, i jest zajisté nutno, by se v srdcích dětských dobře zachytilo. A tu velmi dobře se zamlouvá promluviti jak o následcích hříchu těžkého, tak i všedního. Znázornil jsem tyto následky dětem takto:

Následky hříchu smrtelného jsou čtyři:

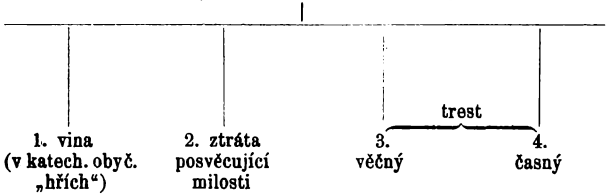

Následky hříchu všedního jsou dva:

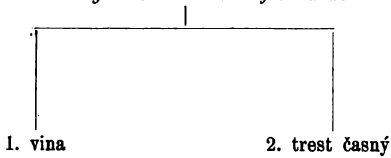

Kristus za hříchy naše dosti učinil a zjednal nám milost, která se uděluje ve sv. svátostech. Touto milostí ruší se následky hříchu těžkého buď docela nebo částečně. První tři následky hříchu

těžkého jsou tak těsně spolu sloučeny, že nelze, by jeden následek se zrušil a druhý nikoliv; komu se odpouští vina hříchu (v katechismu se tu obyčejně praví: „odpouští se hřích"), tomu se v témž okamžiku uděluje milost posvěcující; proto také není již hoden trestu věčného, který se mu v témž okamžiku odpouští. Pravdu tu, že se uděluje milost posvěcující v témž okamžiku, kdy se odpouští vina těžkého hříchu, lze připodobniti ke tmě a světlu. Přijdu-li večer do tmavého pokoje a rozsvítím-li světlo, tu právě v témž okamžiku. kdy se rozsvítilo, přestala tma, a naopak, když přestala tma, v témž okamžiku nastalo světlo. Tak také přestává tma viny hříchu, když se v duši rozžehne světlo milosti Boží.

Čtvrtý účinek hříchu těžkého se vždy neruší, jak lze viděti z příkladu Adamova a Davidova. Tři první následky byly u Adama zrušeny, avšak nebyl mu odpuštěn trest časný, pracovati v potu tváři, podroben býti nemocem a smrti atd. David dopustil se dvou těžkých hříchů. A když vyznal skroušeně: „Zhřešilť jsem Hospodinu," řekl prorok Nathan Davidovi: „Hospodin také promíjí hřích tvůj, ale nejmladší syn tvůj smrtí umře." Davidovi tedy byl hřích odpuštěn, ale trest časný, smrt synova, ho přece stihl. Řádným způsobem pak se ruší tyto následky ve dvou svátostech a to ve svátosti křtu a ve svátosti pokání s tím však rozdílem, že se ve svátosti křtu ruší všecky čtyři účinky, kdežto ve svátosti pokání obyčejně toliko první tři, kdežto čtvrtý účinek, trest časný, se vždy v ní neodpouští.

Tento trest časný se odpouští mimo jiné také v odpustcích; ovšem s tím dokladem, jen tehdy, jestliže již před tím byl odpuštěn trest věčný. Tedy křest sám o sobě působí totéž, co svátost pokání spojena s odpustky, jak ukazuje obraz:

Následky hříchu těžkého:

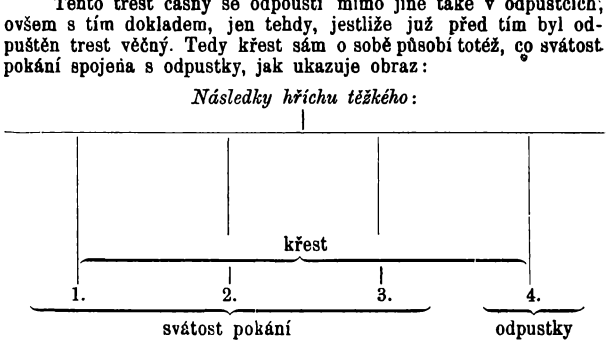

Na těchto následcích hříchu lze také znázorniti učení o nebi, očistci a pekle, asi takto: Kdo zemřel, maje na sobě vinu těžkého hříchu, jakého trestu zasluhuje? Věčného (i časného). Kde se trpí trest věčný? Kam přijde tedy ten, kdo zemřel ve stavu těžkého hříchu?

Kdo zemřel ve stavu posvěcující milosti Boží co se mu odpustilo? Vina. A co ještě? Trest věčný. Co se mu vždy neodpouští? Trest časný. Čeho zasluhuje někdy i ten, kdo zemřel ve stavu posvěcující milosti? Trestu časného. Kdo zasluhuje toliko trestu

časného, kam nemůže přijíti? Do pekla. Proč ne? Protože se trpí v pekle tresty věčné. Kam ještě nemůže přijíti? Do nebe. Proč ne? Poněvadž to odporuje spravedlnosti božské, aby Bůh někoho přijal do slávy věčné, kdo má ještě trpěti tresty časné. Kam tedy přijde taký člověk? Do očistce. Jaké tresty má tam trpěti? Časné. Kdo zemřel ve stavu posvěcující milosti, mohl přece na sobě míti vinu všedního hříchu. Kdo má tuto vinu na sobě, nemůže předstoupiti před tvář Boží, nýbrž musí býti nejdříve od této skvrny očistěn. Kde? V očistci. Kdo přichází také do očistce? Duše spravedlivých, kteří, všedními hříchy obtíženi jsouce, zemřeli.

Kdo tedy přijde do nebe? Ten, který ani vinou těžkého ani lehkého hříchu obtížen není a který žádného trestu časného více trpěti nemá.

Z tohoto hrubého nákresu lze, tuším, poznati souvislost učení o hříchu s učením o svátostech, o milosti a o místech na onom světě.

Provolání.

Odbor národopisné výstavy pro katolickou Církev snesl se ve třech schůzích na následujících návrzích o pracích pro příští národopisnou výstavu:

A) Historické církevní mapy a obrazce: I. Z prvé doby, od založ. pražsk. biskupství do bouří husitských.*) 1. Mapa pražské diecése za času sv. Vojtěcha. 2. Mapa klášterů, far, dekanatů, arcipryšství a biskupství v zemích koruny České do počátku husitských bouří. (Pracuje dp. far. Plodek.) Mapu 1. a benediktinských klášterů pořídí dp. prof. Vacek. 3. Tabulka vynikajících katolíků, duchovních a laiků této doby; vynikající církevní literární a umělecká díla jejich (do sloupců); do jiné tabulky hlavní církevní události oné doby. Podobizny a jj. vyobrazení, znaky a pečetě jejich. Ad 2. Třeba bude také vytknouti sídla oněch „Černých bratří“ (fratres nigri), kteří zachovávali staroslov. ritus v čes. zemích a na uher. Slovensku. — II. Z druhé doby, od husit. bouří do r. 1618. 1. Mapa klášterů, far, kostelů a jj. budov Církve katol., jež zničili Husité v zemích čes. asi do r. 1457. 2. Čechy katolické, Čechy utrakvistské od kompaktát do Ferd. I.; mapa far a osad, klášterů, kostelů a jj. beneficií. 3. Sídla českých bratří, luteránů a kalvinistů (trojí barvou) v zemích koruny čes. této doby. Které fary a osady se protestanty poněmčily. (2. a 3. pracuje dp. farář Plodek.) 4. Tabulka vynikajících katolíků a zásluh jejich v této době. Podobizny a jj. vyobrazení jejich, znaky a pečetě. Tabulka katol. literatury (do sloupců dle odborů). 5. Mapa panství katolických a nekatol. stavů. (Pracuje prof. Vávra.) — III. Z třetí doby – do cís.

---

*) Celou dobu Cyrillo-Methodějskou vypracuje a zobrazí moravský odbor církevní, jenž vypracuje také celý program zde navržený pro Moravu a Slezsko, pokud se dá od Čech odloučiti.

Josefa II. 1. Církevní mapa Čech z l. 1650—1651. Katol. fary a kostely, světské a řeholní (incorpor.); staré a nové řehole a kláštery (pracuje prof. Vávra). 2. Církevní mapa Čech po založ. nových biskupství (litom. a kralohr.). 3. Tabulka vynikajících osob a řeholí o kat. restauraci zasloužilých. Jejich zásluhy. Podobizny, znaky a pečetě. 4. Katol. literatura té doby (do sloupců dle odborů). Tabulka neb mapka far a osad v té době poněmčených. — IV. Od cís. Josefa II. do naší doby. 1. Mapa klášterů a círk. bratrstev od cís. Josefa zrušených (zvlášť v Praze). 2. Círk. mapa Čech po založ. nových biskupství a far. (Nové fary „Josefinské" označí se zvlášť.) (Pracuje dp. far. Plodek.) — 1. Tabulka katol. literatury té doby (do sloupců dle odborů). 2. Tabulka katol. spisovatelů a jejich spisů (do sloupců). Podobizny. 3. Tabulka katolických duchovních o národní probuzení zasloužilých. 4. Tabulka katol. duch. o školství zasloužilých. 5. Tabulka katol. duch. o zemědělství zasloužilých. 6. Tabulka katol. duchovních o vědu a umění zasloužilých. Podobizny jejich. — V. Povšechné přehledy. 1. Tabel. přehled biskupů a arcibiskupů pražských, litomyšlských, litoměřických a budějovických. 2. Chronologický přehled všech řeholí a jejich klášterů v zemích čes. 3. Přehled všech synod českých a jejich úchval. 4. Přehledný obrazec kat. škol všech dob. 5. Přehled bull a brev. pap. do zemí čes. zaslaných.

B) Školství katolické v Čechách: I. V době předhusitské: 1. Mapka škol při biskupských, kollegiátních, klášterních a jj. kostelích založených. Vynikající zvláště se vytknou. 2. Obrazec osnovy těchto škol (trivium . . .), školní knihy a pomůcky. — II. V době pohusitské do r. 1620.: 1. Mapka katolických a utraquistských škol za Jiřika Poděbradského. 2. Mapka obecných a středních škol katolíků, podobojích, českých bratří a protestantů: a) r. 1574. — b) do počátku r. 1618. — III. V následující době do cís. Josefa II.: 1. Mapka obecných a středních škol. Řeholní školy (Jesuitů, Piaristů atd.) označí se zvláštní barvou. (Obrazec jesuitských škol pořídí dp. superior P. Svoboda S. J., za obrazec škol piaristských dožádán bude dp. prof. P. Vysoký.) 2. Obrazec katolických duchovních a laiků o katolické školství v této, předešlé a následující době nejzasloužilejších. (Dožádán bude oň dp. P. Pohunek). Přiloží se i vyobrazení jejich jakéhokoli druhu, pokud bude lze. — IV. Ve IV. době od císaře Josefa II. do nových zákonů školních: 1. Mapka obecných a středních škol, na níž vytknou se zvláštní barvou, které obce, které řehole, země neb stát založily a vydržovaly. — V. Mapka katolických konfessionelních škol po vydání nových zákonů školních (zejména školských sester), pak řeholních škol, které zbyly (buď zcela neb z části). — VI. a) Povšechný historický obrazec university pražské a jejích změn. b) Vychování kleru: 1. do sněmu tridentského 2. po něm. (Obrazec složí dp. Dr. Al. Soldát.)

C) Statistika Církve katolické v českém a smíšeném území: 1. Mapa diecésí, jejich vikariátů, far a jj. beneficií, počet duší atd. 2. Mapa řeholí a jejich klášterů, far a jj. beneficií dle nynějšího stavu. 3. a) Mapka všech poutních míst nynějších. (Různí světci označí se různými barvami. — O mapku Čech dožádán bude vdp. kan. Msgr. Rodler, o mapku Moravy a Slezska dp. far. Eichler.)

b) Mapka zaniklých a zrušených poutních míst. (Žádají se o stručné udání vd. farní úřadové.) 4. Obrazec matičných far a jiných k nim přivtělených far a kostelů v druhé polovici XVII. stol. (Rozešle se vzorec dp. faráře Honejska.) 5. Mapka církevních bratrstev. 6. Obrazec ostatních katolických spolků (humanitních i charitativních do sloupců dle jmen, účelu, míst, členů atd.) Vdp. kan. Kyselka pořídí obrazec svatováclavské záložny, katolické besedy, kat. politické jednoty a akademie křesťanské. Ostatní spolkové dožádáni budou za výroční zprávu.)

D) Umění církevní: a) Výtvarná: α) Stavitelství: 1. Mapka vynikajících a památných církevních budov románského slohu do r. 1200. (Pracuje dp. prof. Vacek.) 2. Mapka takovýchž budov gotického slohu (všech jeho dob a druhů, jež vyznačí se různými barvami). 3. Mapka takovýchž budov renesančního a barokního slohu. (Rozličná vyobrazení, plány, detaily atd. pořídí a vyloží stav. odbor.) β) Sochařství: Přehledný obrazec znamenitějších a památných soch, oltářů, kazatelen a jj. sochařských prací všech slohů a dob. γ) Malířství: Obrazec vynikajících a památných církevních obrazů tabulových a nástěnných, sgrafit a jj. vyobrazení církevních ze všech dob. (Za obrazce sgrafit požádán bude p. arch. J. Zeyer). Po případě vystaví se také vynikající obrazy. δ) Zlatnictví a pasířství: Obrazec znamenitých a památných výrobků (náčiní a bohoslužebného nádobí). ε) Textilní umění: Přehledný seznam starobylých a památných bohoslužebných rouch všech druhů, korouhví a jj. předmětů. — b) Slovesná umění: 1. Katolické básnictví: Přehledný obrazec posvátných písní, básní, náboženských dramat a her atd. i skladatelů jejich ze všech dob. (Požádáni budou za ně ddpp. P. Josef Šimon a Xav. Dvořák). — 2. Duchovní řečnictví: Přehledný seznam vynikajících katol. duchovních řečníků všech dob a jejich spisů (do sloupců. — Dožádán bude oň dp. prof. Ježek.) 3. Posvátný katolický zpěv a hudba všech dob. — Obrazec. (Složí dp. prof. Konrád.)

Poznámka k a) β)—ε) a k b) 1.—3.: Kolem toho kterého obrazce neb mapky anebo pod ně vyloží se v pavilonu katolické církve na výstavišti zapůjčené předměty toho kterého odboru.

Odbor národopisné výstavy pro katolickou církev uctivě a snažně vyzývá i žádá všech P. T. pánů, kteří o jakémkoli z těchto předmětů navržených buď již pracují nebo pracovati by chtěli, aby to laskavě co nejdříve jim bude možná oznámili na adresu: Národopisná výstava československá v Praze r. 1895. (Odbor pro katolickou Církev) Na Příkopě č. 12.

Listy vědecké.

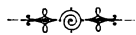

O pádu prvních rodičů.

Apologeticky uvažuje Ph. Dr. Eug. Kadeřávek, professor fak. th. na české universitě.

(Dokončení).

b)

Trestaje první rodiče spravedlivě projevil se Bůh milostivým. Neboť přislíbil Spasitele, jehož měla žena poroditi; opatřil je oděvem, jenž by je pamatoval na hřích a ztrátu nevinnosti, jakož i na dobrotivost Boží, jenž by je cudnými zachoval a chránil před zlou povětrností; uspořádal smrt, odpor přírody a práci obtížnou tak, aby to vše lidé obětovali Bohu za svůj hřích a tím vším Jej usmiřovali; vyhnal je z ráje a postavil anděle ke vchodu, aby lidé se nevrátili do ráje, nepožívali ze stromu života, Boha takto více neuráželi a v bědách pozemských nežili nesmrtelně, aby ďábel podvodem dřívějšímu podobným nesvedl k neblahé vzdorovitosti a nekajicnosti.

První rodiče pokání činili a odpuštění dosáhli. Neboť, že věříce a doufajíce radovali se ze slíbeného Spasitele, souditi lze proto, že Adam ženu svou nazval Evou, matkou všech *živých*; dále pečoval o ně Bůh laskavě udělav jim sukné kožené a obleknuv je; konečně říci nelze, že by Bůh, který lidstvu slíbil Spasitele, byl dopustil, aby prarodiče lidstva spásy nebyli účastni. A skutečně písmo sv., podání napsané, praví: „Moudrost Boží (t. j. Syn Boží, Spasitel) vyvedla prvního člověka z provinění jeho“. (Moudr. 10, 2.) Téhož mínění jest ústní podání jak židovské, tak křesťanské.

Adam kající typem jest Spasitele, který neduhy naše nesl, bolesti naše snášel (Is. 53, 4.), Adam v potu tváře své chléb jídající typem jest Spasitele, krví se potícího. Eva, matka pokolení lidského, matka živých, typem jest Marie, pravé matky živých, skrze kterou kletba, od Evy přivolaná, zrušena, a původce života, první Evě slíbený, nám darovan byl.

c)

Hřích prarodičů osobní stal se dědictvím všech potomků jejich. V písmě sv. starého zákona, napsaném podání až k Mojžíšovi, jenž zprávu o pádu prarodičů napsal, tedy až k době toho pádu samé sáhajícím jest naznačena tato dědičnost. Neboť písmo sv. učí: 1. Všichni lidé jsou od narození hříšní: I. Mojž. 6, 5. Viděl Bůh, že by mnohá zlost lidská byla na zemi a *všeliké* myšlení srdce náchylno bylo ke zlému *po všechen čas.* 8, 21. Smysl a myšlení lidského srdce ke zlému nakloněna jsou *od mladosti jejich.* Žalm 13, 3. Všichni se odchýlili, spolu neužitečni učiněni jsou; není, kdo by činil dobré, není ani jednoho. Přísl. 20, 9. Kdo může říci: Čisté jest srdce mé, čist jsem od hříchu? — 2. Všichni lidé jsou hříšní, poněvadž počati jsou z nečistého, hříšného semene, jež pochází od Adama: Job 14, 4 Kdo může čistým učiniti z nečistého semene počatého? Žalm 50, 7. V nepravostech počat jsem a v hříších počala mne matka má. — 3. Hřích Adamův a jeho následky přešly na všecky potomky: Moudr. 1, 13. Bůh neučinil smrti, ale (2. 24.) závistí ďábla (t. j. pádem prvních rodičů) přišla smrt na okršlek země. Sir. 25, 33. Od ženy stal se počátek hříchu a skrze ni umírají všichni. Totéž praví ústní podání židovské.

Že všichni lidé, pokud jsou sami sobě zůstaveni a pouze přirozeným způsobem od Boha zachovávání a řízeni, hříchů se dopouštějí, že hříšnost jest obecná, nelze zapříti, jelikož to patrně vysvítá ze zkušenosti. Zlo ethické je skutečné. odporuje naší přirozenosti, není přechodem k mravnosti, není nutné; jest ve člověku, nikoli mimo něj, lpí na dobru; člověk sám jest vinen, dopustí-li se hříchu; člověk ač poznává, že nemá hřešiti a může nehřešiti, přece hříchu se dopouští dobrovolně od narození maje naklonnost k zlému větší, která činem hříšným se prokazuje, jakmile rozum dobro poznávající a svobodná vůle po dobru bažící činnost svou nakupují. Také stíhají člověka zla fysická; odkud pocházejí? Nepravdivě vysvětlují zlo ethické a fysické tyto názory nepravdivé: pantheismus, materialismus, dualismus, praeexistencianismus, optimismus, pessimismus. Toliko dědičnost hříchu prvotního jest dostatečným důvodem obecné hříšnosti.

Hřích dědičný není kladnou jakostí čili kladnou vlastností, která by lnula k přirozenosti duše lidské a k jejím mohutnostem, není ani něčím prostě záporným, pouhým odepřením (negatio) nadpřirozené milosti Boží, nýbrž jest privativným stavem, ve kterém duše v pravém smyslu zbavena jest této milosti, jako zbaven jest člověk šatu drahocenného, kterým dříve byl oděn. Potomci tedy Adamovi rodí se ne nazí, ale oloupení o šat duchovní. Není to pro ně hřích osobní, od nich samých vykonaný, je to spíše držebnost habitus, nezřízená, nepatřičná upravenost, pocházející z onoho souladu porušeného, kterým se jevila prvotní spravedlnost, a záleží v tom, že se rodí potomci Adamovi zbaveni darů nadpřirozených a kroměpřirozených, na rozumu a svobodné vůli porušeni, podléhajíce vlivům zlého ducha, ač ne zcela, zlému působení ve-

spolnému a vzdorům přírody člověku podrobené. Jde-li o ztrátu milosti Boží nadpřirozené, jest hřích dědičný větší než hřích všední; pakli o vinu lehčí, poněvadž potomkové Adamovi se ho nedopustili svou vlastní vinou.

O jakési dědičnosti hříšné věděli a vědí učenci, ač nedokonale. Plato zajisté praví v rozmluvě Timaeus: „Přirozenost a schopnosti lidské se změnily a již na počátku v praotci byly porušeny“. Cicero ve spise „Hortensius“ míní takto: „Staří věštci a proroci majíce na zřeteli bludy a útrapy lidské tvrdili, že jsme v takovém stavu zrozeni, abychom pykali za jakousi nepravost v životě dřívějším spáchanou“. Goethe píše takto: „Uvažujeme-li bídu naší doby, zdá se, jakoby poslední den byl na blízku; zlo se množí od pokolení k pokolení. Neboť nejen hříchy otců našich na nás uvalují útrap, ale i my přenášíme tyto zděděné chyby, jež svými vlastními rozmnožujeme, na své potomky“. Filosof Brandis doznává: „Učení o hříchu dědičném nebyl by Aristoteles zamítl.

Hřích dědičný má svůj základ ve společnosti lidské, která tvoří jednotu tak souvislou, že každý člověk jednotlivý spojen jest s předky a potomky jak fysicky, tak ethicky. Praotec tedy celého pokolení lidského nejen sebe, ale i všecky potomky své svým hříchem prvním, kterého se dopustil nejen jako jednotlivec, ale také jako praotec, za jakého nemohl se nepokládati, poněvadž k němu a Evě byl pravil Bůh, aby rozmnožovali, v jehož semeni bylo jaksi zahrnuto zárodečně veškeré potomstvo, přivedl do stavu hříšného, hříchu dědičného, ve kterém se všichni rodíme. Kdyby prarodiče nebyli zhřešili, byli by opět svou svatost, spravedlnost a blaženost, nadpřirozenou dědičně přenesli na své potomky.

Dědičnost hříchu prvotního, kterou vyžaduje spravedlnost Boží, neodporuje milosrdenství Božímu. Neboť Bůh slíbil Spasitele, ve kterého kdo doufá, když lituje svých hříchů a dobře činí, s pomocí Boží dojde spasení. Aniž namítati lze, proč Bůh člověka uvedl do stavu nadpřirozeného, předvídaje, že z něho vypadne. Neboť kdyby první člověk byl uveden do stavu pouze přirozeného, byl by také musil pro sebe a své potomky, tento stav zasloužiti. A při této zkoušce byl by mohl také hřešiti a uškoditi jak sobě, tak potomkům. A kterak můžeme Bohu zazlívati, že nám podával více, než vyžadovala přirozenost naše? Vždyť sláva Boží stavem naším nadpřirozeným mnohem více může se objeviti a k dokonalosti a blaženosti mnohem větší nás přivésti. Aniž hněvati se budeme na Adama, že zhřešil. Neboť kdo ví, jak by jeden každý z nás v oné zkoušce obstál. A pak hřích Adamův pohnul Boha, by nám poslal Syna Svého za Spasitele, talem et tantum redemptorem. Konečně umře-li nemluvně ve hříchu dědičném, dosíci ovšem nemůže blaženosti nadpřirozené, avšak této ztráty necítí a těší se z blaženosti přirozené.

Že pád prvních rodičů byl potrestán, Spasitel slíben a hřích prvotní dědičně na potomky přešel, dokazují tradice pohanské. Jak vypravuje pověst o Promethovi, první člověk uraziv nejvyššího boha, na sebe a své potomky uvalil hněv boží a Pandora,

první žena, žádostiva jsouc věděti, co bylo zakázáno, skříni otevřela, ze které smrt a všeliká bída se rozšířily po světě a celém pokolení lidském, ale tak, že naděje spásy zůstala ve skříni a nezmizela; Prometheus, jenž byl předpověděl, že jedenkráte syn boží místo Zeva dojde vlády světové, od Heraklea spásu přinášejícího, trestu byl zbaven. Pohané vypravují o staré věštbě, že jedenkráte zlý duch, jenž v nynějším věku světovém vlády se domohl, bude přemožen a že se vrátí zlatý věk a vláda starého boha; tuto věštbu spojují s prvním člověkem a jeho pádem. Obyčejné první člověk sám tuto věštbu ohlašuje. Spasitele považuje věštba za potomka první ženy smrtelné, jemuž boha nejvyššího za otce přisuzuje. První žena se jeví v tradicích pohanských účastnou boje proti hadu (Leto u Řeků a její syn Apollo) a tvrdí se, že opět věk zlatý přijde, až se naplní doba hříchu, věk železný; touto první ženou není padlá Eva hříšná, nýbrž Eva panenská, spravedlivá, jakou byla před pádem. Ovšem jsou tradice pohanské o spasiteli pokolení lidského všelijak přetvořeny, s jinými smíšeny a fantasticky vyšnořeny; jediná zpráva Mojžíšova jest ryzá. Konečně máme svědectví o dědičném hříchu. U všech národů nalézáme náboženské obřady očisťovací, jimiž s božstvím se smiřovaly dítky právě narozené. Všichni národové přinášeli krvavé oběti smírné, aby následky viny vrozené odklizovali; ano Indové a Egypťané učili, že život pozemský jest doba trestu a pokání.

Není tedy příčiny, proč bychom odmítli zprávu Mojžíšovu o prvotním stavu prarodičů, jejich pádu a následcích, jakož i o slíbeném Spasiteli.

Dějiny pastýřského bohosloví na vysokém učení pražském.

Ze širších dějin kníž. arcib. semináře podává Dr. A. SOLDÁT.

(Pokračování.)

Chválí-li prvního pastoralistu Pražského „Oesterreichische Biedermannschronik,“ abecední, biografický sborník všech osvícenců a zednářů doby tehdejší slovy: „Pro svoji pastorálku byl pronásledován a nenáviděn doma, za to ale jiní biskupové jako na př. Bamberský jej chválí a dílo jeho svému kléru doporučují,“ nedivíme se, byltě jedním z řad jejich.

Ostatně zednářští přátelé jeho postarali se, aby pronásledování to příliš krutým nebylo; vedle jiných vyznamenání vymohli mu r. 1780. zlatý záslužný kříž a r. 1786 obdržel faru a Komendu Chebskou, kterou r. 1809 vyměnil za meč velmistrovský.

Pitroff nepřednášel dlouho sám latině pastorálku, již dne 5. listopadu 1778, dle nejvyššího nařízení, zřízena pro pastýř.

bohosloví 2. stolice a druhým řádným profesorem bohosloví pastýřského na c. k. fakultě theolog. v Praze jmenován premonstrat Strahovský P. Jiljí Chládek.

Až dosud byl profesorem, nejprve filosofie, po té práva církev. na theolog. ústavu Premonstratů a Cisterciáků v Norbertinu. Jako Pitroff, tak i Chládek nedal dlouho čekati na svoji učebnici pastorálky, kterou trojdílně v letech 1780—1781 s titulem: Počátkové opatrnosti pastýřské, vydal.

Také jeho dílo dělí se na známé díly: o vyučování, posluhování sv. svátostmi a životě příkladném duchovních pastýřů.

Díl první obsahuje všeobecná a zvláštní pravidla katechetiky, homiletiku, pravidla o trestání a napravování, nauku o soukromém vyučování spravedlnosti a učení o potěše, kterou má duchovní skýtati zarmouceným.

V díle druhém mluví o svátostech vůbec, a jednotlivých zvlášť, v díle 3. o ctnostech, jimiž duchovní správce má se stkvíti, o zevnitřním jeho obcování s lidmi, o povinnosti k vrchnosti světské a duchovní, o tom, kterak spravovati má dům svůj a jak zbývajícího času využitkovati. Tato pastorálka rozšířená vyšla také v letech 1801—1804 německy s titulem: „Bemerkungen über wichtigere Gegenstände der Pastoral für kathol. Geistlichen.“

I Chládkova pastorálka má ráz své doby; i on hleděl více na vítr, který z dvorní kanceláře vídeňské vanul, než na vítr Římský, ale přednost zasluhuje potud, že není v ní tak marného, širokého mluvení a ušlechtilým způsobem že působí v posluchačích svých na cit vlastenecký.

Ovšem, že zaráží každého hned v úvodu nemírné panegyrikon na opravy studijní tehdejší doby, jakož i nemístná chvála Rautenstrauchova, jehož církví zavržené právo svým posluchačům doporučuje a veškeré reformy jeho velebí slovy: Věděti máme, že tento veliký prelát a na vysokých školách Vídeňské a Pražské c. k. praeses a direktor theologie náš milostivý, první byl, jenž u nás Čechů dříve z práva církev., potom jsa pro svou vznešenou učenost do Vídně povolán, z veškeré theologie starý kvas a zastaralé předsudky vyčistil a tak umění theologickému nové nám zase jako světlo rozsvítil, což k nesmrtelné slávě jeho sloužiti bude. O Čechové, jaké to muže mezi sebou máme!

Trapněji ještě nežli toto dotýká se každého okolnost, že kronika bidermanská počítá jej mezi vynikající bidrmany [1]) let osmdesátých a takto o něm píše: „Jiljí Chládek je také mučeníkem dobré věci. Pro svoji znamenitou knihu pronásledován jest od konsistoře a to jen proto, že řekl farářům pravdu a dal jim mnohý spasitelný pokyn. Při tom však nebyl nikdy osobním. Studijní komise uznala dílo jeho za dobré a předepsala je za učebnici pastorálky pro Prahu a Brno a biskup Munkaczský dal ji pro potřebu diecese své přeložiti do illyrštiny.“

---

[1]) Biedermann, poctivec; tak totiž jmenovali se josefinisté vlastně zednáři doby tehdejší.

„Následují ukázky, praví kronika, které se mnohým pánům nelíbily a z nichž na povahu jejich souditi můžeme.

1. Lépe jest mši sv. nábožně slyšeti a peníze chudým dáti než mši sv. za sebe sloužiti nechati, neboť není nikde naporučeno mši sv. za sebe sloužiti dáti, ale nábožně ji slyšeti.

2. Farářové zanedbávají své povinnosti, jestli vše za ně konají kaplani.

3. Farářové nemají hospodyň svých ku stolu bráti.

4. Mají stříci se opilství, aby nedali pohoršení.

5. Farářové povinni jsou chudé zdarma pochovati a dítky jejich zdarma křtíti.

6. Duchovní povinni jsou, poněvadž jejich osobní a realní immunita jest jen milostí zeměpána, poroučí-li tento, všecky dávky, jako ostatní občané platiti, aby příkladem byli svému stádci.

A co nejvíce pobouřilo je, jest to, že všecko napsal česky a sice v řeči starohusitské (!), aby to každý čísti mohl. Dvůr i vlastenci byli s tím spokojeni, ale ne tak ti, jichž se dotekl. Vycházel proti němu pasquil za pasquilem, jeden do konce i ve verších, ukazující, že nezná pomsta kněžská (Pfaffenrache) mezí. Je hroznějšími kletbami a prokletím naplněn, než sama bulla coena domini. Původcem jeho je P. Konrád, farář od sv. Jakuba a Filipa, hlavními pak rozšiřovateli farář sv. Haštalský Štěpanovský a veledůst. biskup a kanovník Erasmus Krieger, jakož i kanovník J. Kvies“ . . . . .

Tak o Chládkovi zednářská kronika. Třebas nebylo pravdou vše, co zde zednářská kronika o prvním profesoru pastorálky praví, přec mnohé věci napsal, které by dnes každý katolík, dějin znalý, podepsati se rozpakoval. Považíme-li, že takovým učením sytil valnou část posluchačů theologie (míval jich na 50 ročně, mezi nimiž na 10 alumnů arcibiskupského semináře), třeba sebe nadšenějším byl buditelem, přec mnohé sémě v mladá srdce zasil, které i pozdnějšímu věku bylo by bývalo nebezpečným, neřku-li mládeži. Dlouho se ovšem kniha jeho, jakož i Pitroffova neudržela, jsouc dvorním dekretem r. 1788 zatlačena Giftschitzovým: Leitfaden für die in den k. k. Erbländern vorgeschriebenen deutschen Vorlesungen über die Pastoraltheologie. Ale nepřišlo nic lepšího. Starý veršovec Stach přeložil knihu tu r. 1789 z rozkazu vlády, skoro slovně, a dle té přednášel Chládek až do své smrti r. 1806.

Po křižovníku Pitroffovi jmenován profesorem německé pastorálky premonstrat Mika, který až do r. 1804 zůstával lektorem, téhož roku stal se řádným, ale dlouho hodnosti té se netěšil.

Také on nebyl nečinným a napsal Anweisung zur körperlichen Beredsamkeit, Prag 1802.

Vedle theorie probírala se pastorálka i prakticky, najmě konaly se praktické pokusy katechetické a kazatelské, neboť až do r. 1812 katechetika s pastorálkou byla spojena. Když ale výnosem vládním z r. 1804/5 omezen počet hodin bohosloví pastýř.

na 9 a dle nové učebnice Reichenbergrovy ze systemu pastorálky katechetika vymýtěna, poslouchali bohoslovci Pražští výklady katechetické a paedagogické na malostranské normalní a hlavní škole u ředitele téhož ústavu Al. Pařízka. . (Dokonč.)

Východní liturgie mešní.

Píše Dr. Jaroslav Sedláček, suppl. professor české university.

(Pokračování.)

IV. Rozbor obou hlavních liturgií východních.

B) Čtení sv. Písma.

Řecká liturgie připravuje ku čtení sv. evangelia mnohými modlitbami: zvláštní jest prosba o blaho všech svatých církví Božích, jimž se zde pravosti neupírá, ač v obecném životě Řekům jen jejich církev jest pravověrnou. Po modlitbách otvírá jáhen svatou bránu a nese v průvodu knihu evangelní, po čemž následuje tak zvaný „*malý vstup*“ (introitus); prosí v něm kněz, aby s ním i andělé do svatyně vstoupili a společně Bohu sloužili. U *Armenů* jest jedině podobná modlitba, která začíná slovy: „Vládce a Pane, Bože náš atd“. Evangelium klade jáhen na mešní oltář a chor pěje v řecké lit. tak zvané *Trisagion*, začínající slovy: Hagios ho Theos“ (Svatý Bože, Svatý Silný, Nesmrtelný, s. s. n. n.), *Syrové* pějí toto trisagion hned po malém vstupu před čtením Písma sv. *Chaldejští* pěji je bez předchozí modlitby, rovněž i *Maronité*. Syrové a Maronité mají poněkud jiný text, neboť zpívají: „Svatý jsi Bože, Svatý jsi Silný atd“. V době rozkolu přidali ku trisagiu slova: „který jsi za nás ukřižován byl“ a bylo jim to vytýkáno, poněvadž se zdálo, že věří kacířství *Patripassiánů*, (kteří učili, že Bůh Otec trpěl); Syrové a Koptové hájili se tím, že vykládali slova trisagia o Kristu Pánu. Svatá Stolice přídavek ten zavrhla.

Ve všech starých obřadech čítaly se na tomto místě části sv. Písma, u Syrů, Mar., Chald, Arm., Koptů, a někdy i u Latiníků bývaly vybírány části ze St. a z Nového Zákona. V liturgii *milánské* sv. Ambrože se čítá skorem denně některá část Písma sv. ještě před epištolou. Řecký ritus má jedno čtení z N. Z. a jedno z Evangelií; o nešporách velkých svátků čítají ze St. Z. Syrský obřad mívá při mši sv. trojí čtení ze St. a trojí z N. Z. U nás čítával Písmo sv. lektor, epištolu podjáhen, evangelium jáhen; u Syrů, Mar. a u Chald. čte epištolu sv. Pavla (Apostolos jmenovanou) v řeči lidu jáhen, evangelium syrské zpívá kněz neb biskup a po té je může čísti v řeči lidu jáhen neb někdo jiný.

Před epištolou i před evangeliem zpívají po jednom verši z některého žalmu; před epišt. se jmenuje tento zpěv u Řeků

„prokeimenon“, u Syrů Zummara (podobné našemu graduale); před evangeliem to jmenují Alleluja (Hullala).

Syrové i Koptové obnášejí v průvodu knihu evangelií kolem oltáře, okuřují ji kadidlem, kněží i biskupové přítomní stojí a odkrývají při tom hlavy své, odkládají berly, aby tak vzdali úctu slovu Páně. Lid se vyzývá ku pozornosti při čtení sv. evang. slovy různými; u Syrů dí jáhen: „V mlčení, s bázní a s úctou naslouchejme a poslyšme dobrou zvěsť oživujících slov sv. evangelia P. N. J. K., jež se nám předčítá“; u Chaldejských: „V pokoji buďte (přítomní) a mlčte“; u Arménů dí jáhen řecky: „Orthoi“, pak arménsky: S bázní poslouchejte; u Koptů: Stůjte v bázni Boží! u Abyssinských: „Modlete se o sv. evangeliu“ a kněz dodává: Povstaňte a poslyšte sv. ev; u Řeků dí kněz: „V moudrosti stůjmež přímo! Slyšme sv. evang.! Pokoj všem!“

Pozdravení lidu (u nás: Pán s vámi, někdy i: Pokoj vám!) nalézá se buď jako v latinském, aneb jako v řeckém znění ve všech obřadech; taktéž i odpověď: „I s duchem tvým“, která jen u Chald. zní jinak: „S tebou i s duchem tvým“. Evang. zpívá se vždy z povýšeného místa, buď s ambonu neb s kazatelny. Při tom vždy bývají rozsvícené svíce, kniha se okuřuje kadidlem a kdežto nemívají na Východě mužové při mši sv. odkrytou hlavu, při evang. stojí s hlavou obnaženou.

Když byl přečtěn nadpis evangelia, zpívá sbor u Syrů: „Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně atd“ a dodává: „Věříme a vyznáváme; u Řeků dí kněz: „Buďme pozorni!“ a sbor: sláva Tobě Kriste, sláva Tobě!; u Armenů: Sláva tobě, Pane, Bože náš! Bůh (sám jest), jenž mluví! U Chald., u Koptů a u Abyss. podobně: Sláva Kristu Pánu našemu a sláva buď tobě, Kriste!

Podobný jest i závěrek sboru: „Sláva Tobě, Kriste! Sláva Tobě, Pane Bože náš (Arm.); u Abyss.: „Cherubínové a Serafíni vzhůru vysýlají jemu slávu: „Svatý, Svatý atd.; u Syrů dí kněz tiše: „Pánu našemu Ježíši Kristu (náleží), chvalořečení a díkučinění za Jeho spasitelná slova, jež nám udělil atd.; u Řeků pozdravuje kněz jáhna po evang. slovy: Pokoj tobě, hlasateli slova B.! a ten dí: „Sláva Tobě, o Pane, sláva Tobě“! Řecký jáhen zavře po té bránu a na obyčejném místě modlí se o smilování Boží za všecky stavy, za obětující, za přitomné a za katechumeny (tak zvaná ektenie důrazných modliteb). U Arm. modlí se dříve Credo, načež jáhen podobné litanie jako u Řeků odříkává.

Syrští kněži zpívají za tyto modlitby dlouhou modlitbu před oltářem, žehnají kadidlo, okuřují kříž, svatyni, duchovní a lid.

V staré církvi končila zde mše sv. katechumenů; dosud Řek., Chald., Mar., a Arméni vyzývají katechumeny, aby odešli. V liturgii sv. Jakoba se dí: Nikdo z katechumenů, nikdo z těch, kteří nebyli dosud do svátostí uvedeni, nikdo z těch, jež se s námi modliti nemohou nevcházejž! Poznejte se na vzájem! Ku dveřím! Všichni přímo (pozorni)! (Pokr.)

Z oboru právního.

Změna rozsuzování právního není ještě důvodem nároku pohledávacího (Zurückforderungsanspruch) dle § 1431. o. z. obč. — (Měna rýnská, vídeňská, konvenční a rakouská po plenissimárním nálezu nejvyššího soudu ze dne 10. března 1891. judikátní knihy č. 123.)

Rozhodnutí cís. král. nejvyššího soudu ze dne 22. listopadu 1893. č. 13.606. — I. senát.

Na statku N. pojištěno jest neboli zůstává z kupních smluv ze dne 8. července 1680. a ze dne 28. července 1686. právo zástavní pro pohledávku kostelní nadace částkou 700 zl. *rýnské měny* s úroky, o nichž neudáno však, kolik ze sta.

Až do roku 1887. majitelové statku N. platili z jistiny nadační úroky, jak předepisoval je patronátní úřad, dle *měny vídeňské*, tedy z částky = 294 zl. *rakouské měny*, a to pětiprocentní.

Teprve od roku 1887. patronátní úřad po rozhodnutích soudních počítal *rýnskou* měnu hodnotou měny *konvenční* a předepsal majitelům statku N. úroky 5% ze *735 zl. rak. čísla*, ze kteréhožto zvýšeného kapitálu placeny byly úroky až do roku *1891.*

Tohoto roku 1891. totiž patronátní úřad a to po *plenissimárním nálezu nejvyššího soudu ze dne 10. března 1891.*, knihy judikátní (rozsudkové) čís. 123. [1]) začal zase dřívějším správným způsobem počítat a vybírá od té doby 5% úroky zase jen z *294 zl. rak. čís.* Majitelové statku N. majíce za to, že větší ony úroky platili jen právním omylem, podali žalobu, kteroužto žádají, by po zásadním uznání rovnosti měny rýnské a vídeňské *přeplacené úroky ty za poslední čtyři leta byly jim vráceny.*

Finanční prokuratura zastupujíc nadaci žádala, by žaloba byla zamítnuta, poněvadž k praejudicialnímu nálezu není žádné příčiny, an nyní menší úrok jest vyměřován a zapravován, změna pak právního rozsuzování na stálo není vyloučena, a mimo to, že větší úroky ty placeny byly beze všeho přinucení a bez výhrady.

Rozsudkem *prvního soudce* bylo žalobě obojím směrem vyhověno a to z toho důvodu, že otázka měny zůstala mezi stranami spornou, že měna rýnská opravdu rovná se jen měně vídeňské (dle judikátu č. 123.), takže žalobci nebyli povinni více platiti a tudy dle § 1431. o. z. obč. [2]) mají právo žádati zpět, co bez-

---

[1]) Tímto nálezem stanovena a do knihy rozsudků přijata byla právní zásada, dle níž při požadavcích, jež vznikly před r. 1799. a splatny jsou po 1. listopadu r. 1858., za 100 zl. vídeňské měny platiti jest 42 zl. měny rakouské. — Viz ordinar. list praž. 1891. str. 123

[2]) Tento odstavec ob. zák. obč. zní: „Dal-li kdo jinému omylem, byť to byl i právní omyl, věc nějakou, nebo vykonal, čeho na něm

důvodně více zaplatili, při čemž jest věcí vedlejší, že platíce ničeho si nevyhradili, poněvadž není prokázáno, že by zamýšleli něco darovat, anebo že by se vzdali práva *pohledávacího* neboli práva žádati, by jim vráceno bylo, co indebite přeplatili.

V appellaci neboli *odvolání* z tohoto rozsudku *finanční prokuratura* obzvláště vytýká, že žalobci platili, poněvadž si toho tenkráte byli vědomi, že povinni jsou platiti více, že však v tom případě, když někdo si byl vědom, že platí něco, čeho dlužen není, právo žádati toho zpět čili právo pohledávací je dle § 1432. z. obč. [3]) vyloučeno, a ostatně že omyl ani nebyl prokázán.

Vrchní zemský soud žalobu úplně *zamítl* odůvodňuje rozhodnutí své v podstatě tím, že otázka měny mezi stranami již není spornou, že nadace vyžaduje jenom úroků z jistiny 294 zl., že tedy ku zásadnímu rozhodnutí není dostatečné příčiny, aniť žalobci již zákonem chráněni jsou většího placení; že však není tu ani žádného omylu, spíše že žalobci předepsání větších úroků správným považovali, že otázka měny byla nejméně spornou, a tedy nelze míti za to, že omylem více bylo zaplaceno, a že vůbec v otázce sporné o právním omylu mluviti nelze.

Ve *stížnosti dovolací* (Revisionsbeschwerde) žalobci poukazují zvláště k tomu, že otázka měny i za projednávání rozepře zůstala spornou, a že žalobci platíce větší předepsané úroky byli na omylu právním, aniť neměli úmyslu něco darovat, aniž věděli, že platí, čeho dlužni nejsou.

Nejvyšší soud v zásadním výroku *obnovil rozhodnutí prvního soudce* vzhledem velikosti jistiny nadační, vzhledem však práva pohledávacího čili práva žádati zpět přeplacených úroků *potvrdil rozsudek vrchního soudu zemského, zrušiv spolu na vzájem všecky útraty.*

Důvody:

Nikterak není s pravdou, — jak domnívá se i vrchní zemský soud, — že otázka měny mezi stranami není spornou; vždyť cís. král. finanční prokuratura po všecko líčení opírala se tomu, že měna rýnská rovná se měně vídeňské a v duplice prohlašuje, že trvati jest na tom, že měny tyto mají se k sobě tak jako 100 ku 105. Správní úřad sám předpisuje úroky nadační nebýval jist a stálým u věci té.

Není tedy dostatečného důvodu, by žalobcům proto, že nyní více nepožadováno, žádaného rozhodnutí skutečně dané otázky sporné bylo odepřeno.

žádati práva neměl, může vůbec v onom případě nazpět věc žádati, v tomto pak, nazpět mzdu srovnávající se s užitkem získaným."

[3]) Odstavec tento zní: „Zaplacení dluhu promlčeného, nebo takového, který jenom z nedostatku formálnosti jest neplatný, nebo kteréhož zákon žalobou postíhati nedovoluje, nemůže se nazpět žádati, rovněž jako když kdo něco zaplatí, věda, že toho není dlužen."

Za to však nárok žalobci dovozovaný na vrácení úroků, jež za poslední čtyři leta domněle přeplatili, úplně jest bezpodstatným a bezdůvodným.

Důvodu, že by domnělým přeplacením nadace byla obohacena, dotýká se teprve stížnosť dovolací; tudíž důvod tento dle §§ 257. a 260. o. ř. s. vymyká se dalšímu rozboru.

Z vlastního vylíčení žalobců jde na jevo, že, co platili, platili dle tehdejších rozhodnutí soudních jako pravý skutečný dluh. Dovolací stížnosť sama ohražuje se (proti) tomu, že žalobci byli si vědomi, že platí něco, čeho dlužni nejsou.

Že však později právní rozsuzování změnilo se na prospěch žalujících, není přece nikterak dostatečným důvodem, to, co dříve správně bylo zaplaceno, později ve spojení uváděti s právním omylem platitelů dle § 1431. o. z. obč., a tím z nového směru rozhodnutí soudních vyvozovati zpět působnou moc, jež po § 5. o. z. obč. [4]) nepřísluší ni zákonu samému.

Z těchto důvodů byla *zásadní část rozsudku prvního soudce*, jejíž věcná správnosť řádně jest odůvodněna, *obnovena*, za to však *odmítající část rozhodnutí vrchního zemského soudu ve příčině nároku pohledávacího* (Zurückforderungsanspruch) *potvrzena* a dle §§ 25. a 26. zákona ze dne 16. května 1874. ř. z. č. 69. *všecky útraty na vzájem zrušeny.* Václav Kocián.

Romanarum Congregationum Responsa novissima.

S. Congregatio Rituum.

Resolutiones S. Rituum Congr. circa usum linguae slavicae.

Die 13. Februarii 1892.

Nonnulla dubia super usu linguae *palaeoslavicae* in sacra liturgia Sacrae Rituum Congregationi pro opportuna declaratione nuper exhibita sunt. Quum vero Sacra eadem Congregatio circa istud *sane grave negotium* jampridem suum studium impenderit, ut quaedam normae Rmis locorum Ordinariis hac in re traderentur, tandem in Ordinario Coetu die 13 Februarii 1892. coadunato post maturum examen attentisque praescriptionibus S. Sedis ac potissimum Apostolica constitutione „*Ex pastorali munere*“ Summi Pontificis Benedicti XIV. diei 26. Augusti 1754. insequentes *resolutiones* elicere censuit, nimirum:

1. In functionibus liturgicis lingua slavica, ubi legitime in usu est, debet esse antiqua slavica, non moderna sive vulgaris.

---

[4]) Odstavec tento zní: „Zákonové nepůsobí nazpět; protož nevztahují se ani na činy předešlé ani na práva před tím nabytá.“

2. Non licet missam legere vel cantare utendo partim lingua latina partim slavica; sed permitti potest, ubi lingua slavica invaluit, ut cantatis latino sermone Epistola et Evangelio, utrumque canatur etiam lingua palaeoslavica.

3. Sacerdotes, qui jus habent missas celebrandi et Horas persolvendi lingua slavica, debent non solum uti lingua slavica liturgica, sed etiam, si addicti sunt Ecclesiae, ubi lingua latina adhibetur, missam solemnem latine celebrare et Horas latino sermone cantare. Idem dicatur de sacerdotibus, qui latine missam celebrantes et Horas persolventes ministrant Ecclesiae, ubi slavica lingua legitime introducta est.

S. Congregatio Concilii.

Urgellen. - Circa missarum reductionem.

$^{1388}/_{38}$. — *Die 16. Junii 1894.*

Confirmatur juris principium, quo statuitur supremas testatorum voluntates ad unguem esse exequendas. Attamen quando agitur de piorum onerum adimplemento, si reditus imminuantur, concedi solet onerum reductio ad formam *cap. 4. sess. 25. de reform.* Concilii Tridentini.

Sacerdos Raymundus Rey, Rector paroeciae dictae de Tirvia dioecesis Urgellensis, H. S. C. has preces offert, quas Episcopus testatus est veritati conformes esse atque commendat. Parochi libellus est sequentis tenoris:

„D. Franciscum Bartomen in suo testamento mandasse, ut executores testamentarii ordinarent celebrationem missae quotidianae cum eleemosyna duarum libellarum (pesetas) in suffragium ipsius; quae quidem missa quotidiana celebranda est a Rectore hujusce paroeciae de Tirvia vel ab alio sacerdote de ipsius mandato. Ad adimplementum hujusce mandati tradiderunt executores testamentarii tot *obligationes societatis ferro-viariae*, quot sufficerent, ut a reditibus celebraretur praedicta missa quotidiana cum eleemosyna duarum libellarum pro unaquaque; quae *obligationes* custodiuntur in arca dioecesana. Ast tractu temporis, cum Gubernium gravasset tum capitale tum annuos redditus quodam, licet tenui, tributo; et ea de causa nec noc ratione tenuium expensarum, quas secum afferunt custodia et administratio praedicti capitalis, non sufficiant hodierni proventus ad percipiendam dictam eleemosynam pro unaquaque missa quotidiana.

Ideo cum nemo sit, qui teneatur ad augendum capitale (saltem ita affirmant executores testamentarii); ab hac Sacra Congregatione humiliter postulat orator, ut dignetur responsum praebere sequentibus dubiis:

1. „Utrum teneatur parochus de Tirvia celebrare missam quotidianam cum reductione eleemosynae, vel potius reducere numerum Missarum celebrandarum cum eleemosyna duarum libellarum?

2. Quid faciendum in posterum, si a Gubernio vel alia de causa detrimentum patiatur redditus annuus praedictarum obligationum societatis ferroviariae vel aliorum titulorum equipollentium (valores publicos)?

Ut de meo munere EE. PP. in propositam quaestionem nonnulla proferam, cum primis patet, quaestionem huc reduci, scilicet, *an haeredes teneantur ad supplendos reditus, vel potius ob redituum imminutionem proportionaliter missarum numerus reducendus sit?*

Jam vero executores testamentarii, uti refert parochus, negant se teneri ad augendum capitale. Huic instantiae suffragatur aperte Concil. Trid. in *Sess. 25. cap. 4. de ref.*, ubi decernit pro rata diminutorum redituum numerum

missarum reducendum esse. Proinde H. S. C. quoties sine culpa haeredum reditus minuantur ad piae voluntatis adimplementum relicti, solet etiam onera reducere, siquidem onera fructibus respondere debent; ita in *Vallisoletana 22. Maji 1784 § Quamvis; in Nullius S. Martini 24. Augusti 1822. § Jamvero; in Tudertina Reductionis onerum 27. Januar. 1822*; *) et docet Fagnan. *in cap. Ex parte n. 2. De constit.* Atque hanc quidem missarum reducendarum causam justam agnoscit Bened. XIV. „*De Syn. Dioec. lib. 13. cap. ult. n. 28.*“ inquiens: „Causas, ob quas fas est reductionem aggredi, plerumque, imo fortasse semper suppeditat decrementum redituum, qui fuerant pro onerum implemento assignati.“

Contra tamen reductioni grave quidem juris momentum obstare videtur, non solum quod testatorum voluntas pro lege habenda sit et tunc praesertim cum animarum expiationem respiciat, Conc. Trid. *Sess. 22. cap. 6. de ref.* et H. S C. in *Romana Commut. volunt. 14 Junii 1866.*, sed praecipue quia compertum est in casu, legatum eam naturam praeseferre, ut *demonstrativum* non *taxativum* sit. Nam a testatore nulla fundi facta assignatione, saltem non constat, determinavit certum missarum numerum et certam eleemosynam, cui oneri sui haeredes satisfacerent. Atqui uti docent Bened. XIV. *l. cit. n. 32.* afferens in confirmationem Instructionem ab H. S. C. transmitti solitam, in legatis *demonstrative* conceptis, obstringi debent haeredes ab supplemendum quod deest.

Quapropter compertissimi juris est, in casu haeredes ad supplendos reditus teneri.

Utrum vero attentis temporum et locorum conditionibus, quare hodie in Hispania gravissima sunt tributa, nec non habita ratione summae capitalis scilicet *actionum viae ferratae* a curia in satisfactiones oneris susceptae, quae suapte natura pro ala commercii nata est majores vel minores praestare fructus, in casu locus fieri possit alicui missarum reductioni, judicabunt EE. P. P. sueta prudentia et aequitate.

Quare etc.

Geminata dubia sic dimiserunt EE. Judices:

R. Ad 1um. Juxta exposita haeredes teneri ad supplementum; quatenus vero id haberi non possit, ad propositum dubium „*negative*“ ad primam partem, „*affirmative*“ ad secundam.

Ad 2um. Providebitur eveniente casu.

S. Congregatio Indicis.

Decretum Feria VI. die 8. Junii 1894.

Sacra Congregatio Eminentissimorum ac Reverendissimorum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium a Sanctissimo Domino Nostro Leone Papa XIII. Sanctaque Sede Apostolica Indici librorum pravae dostrinae, eorumdemque proscriptioni, expurgationi ac permissioni in universa christiana Republica praepositorum et delegatorum, habita in Palatio Apostolico Vaticano die 8. Junii 1894. *damnavit et damnat, proscripsit proscribitque*, vel alias damnata atque proscripta *in Indicem librorum prohibitorum* referri mandavit et mandat, quae sequntur opera:

Calamassi Luigi — L'Italia nell'età di mezzo, divisa in due volumi — Vol. I. dall'evo antico al medio — Il dominio barbarico in Italia — Cristianesimo e Papato — Vol. 2. Il feudalismo — L'Impero Romano Germanico e il Papato — I Comuni e le Crociate — Città di Castello, S. Lapi Tipografo Editore 1890 e 1891.

*) Secundum Ephem. Liturg. — 1827.

Calamassi Luigi — Il compendio della Storia d'Italia — interamente rifatto — II. et III. tantum idest — Il medio evo — I tempi moderni — Operetta che risponde ai Programmi dele Scuole ginnasiali e tecniche, utilissima, come riassunto storico, nelle Scuole Normali. — G. B. Paravia e comp. 1893 e 1894. — Torino Roma, Milano, Firenze, Napoli.

Mantegazzo Paolo — *L'arte di prender marito* — per far seguito a *L'Arte di prender moglie* — Milano, Frateli Treves, Editori, 1894.

Pitraccini Abbè Ant. Curè au diocèse d' Ajaccio — *Au delà de la vie* — Fragments philosophico-théologiques sur les mystéres d' outretombe — Saint Amand. (Cher) Societé anonyme de l'imprimerie Saint-Joseph, 1892.

Chabauty E. A. Chanoine à Mirebeau-du-Poitou (Vienne) — *Resumé du systéme de la Rénovation* — Poitiers, Typographie Oudin et comp. — Juillet, Août, 1892.

Sabatier Paul — Vie de S. François d'Assisse — Paris, Librairie Fischbacher, 1894.

Renan Ernest — *Historie du peuple d'Israel* — Tome Quatriéme — Tome Cinquiéme — Paris, Colmann Lévy Editeur, 1893—1894.

Martinez Cavero Agostin Abogado — La Revolucion en el Derecho — Madrid, Imprenta de los hijos de M. G. Hernandez, 1893.

Aimer et Souffrir ou Vie de la Rde Mère Sainte-Thérèses de Jésus, Abbesse du Monastére de Sainte Claire (de Lavaur) écrite par elle-même mise en ordre et annotée *Par M. l'Abbé Roques*, Archiprêtre de Lavaur — Appendice sur la vie et la mort de M. l'Abbé Roques — Tom. I. Troisiéme Edition — Toulouse Ed. Privat libraire, 45 rue des Tourneurs — Lavaur, Monastére de Sainte Claire 1886 — Tom. II. (ut supra) — Dec. S O. Fer. IV. 15. Decembris 1893.

Vues sur le Sacerdoce et l'Oeuvre sacerdotale (cum hacce epigraphe: *Le prêtre est un autre Christ)* — Extrait de la Vie de la R. Mére Sainte Thérèse de Jésus, Abbesse du Monastére de Sainte Claire (Lavaur). Troisiéme Edition — *Publiée avec autorisation de l'Ordinaire* (Toulouse et Lavaur, ut supra) 1886 — Decr. eodem.

Itaque *nemo cuiuscumque gradus et conditionis praedicta Opera damnata atque proscripta, quocumque loco, et quocumque idiomate*, aut in posterum *edere*, aut edita *legere* vel *retinere audeat*, sed locorum *Ordinariis*, aut haereticae pravitatis *Inquisitoribus* ea *tradere* teneatur *sub poenis in Indice librorum vetitorum indictis.*

Quibus *Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII.* per me infrascriptum S I. C. a Secretis relatis, *Sanctitas Sua* Decretum probavit et promulgari praecepit. In quorum fidem etc.

Datum Romae die 14. Julii 1893.

Marchese Virginio — La riforma del Clero secondo il Concilio di Trento — Torino 1884. Id. — *Difesa del libro: La riforma del Clero secondo il Concilio di Trento* — Torino 1884.

Id. *La Conversione dei Protestanti per mezzo del Concilio di Trento* — Torino 1885.

Id. *Il Diaconato Cattolico e la Questione Sociale* — Torino, 1891 — Proscr. Decr.

S Officii 9. Martii 1892 — Auctor laudabiliter se subiecit et opuscula reprobavit.

Mivart St. George — Happiness in Hell. (Nineteenth Century) — London, December 1892 et *The Happiness in Hell.* ibidem, Feb. 1893. et *Last Words on the Happiness in Hell.* ibidem. Apr. 1893. — Proscr. Decr. S. Off. 19. Julii 1893. — Auctor *laudabiliter se subicit* et opuscula reprobavit.

† Seraphinus Episcopus Tusculanus Card. Vannnutelli, Praefectus.

Fr. Marcolinus Cicognani Proc. Gen. O. P. a Secretis.

Loco + Sigilli.

Die *12. Junii 1894.* ego infrascriptus *Mag. Cursorum testor supradictum Decretum affixum et publicatum fuisse in Urbe.*

Vincentius Benaglia Mag. Curs.

Které jsou církevní předpisy v příčině zařízení svatostánku?

Na pastorální konferenci vikariátu generalního přednesl MATĚJ BAŤHA, kaplan u sv. Štěpána v Praze.

(Pokračování.)

Dřevo rozhodně lépe se hodí nežli kámen; ono nevlhne tolik, pročež sv. hostie snáze lze uchovati v svatostánku dřevěném [7]).

„Tabernaculum regulariter debet esse ligneum, extra deauratum“ (S. C. Ep. 26. Oct. 1575).

Svatostánek mramorový nebo kamenný vůbec — kde jest — budiž k zamezení vlhkosti suchým dřevem dobře uvnitř obložen a pozlacen, anebo hedvábnou látkou potažen. Látka tato budiž tak upravena, by časem vyměněna mohla býti za jinou, aby nevzala porušení. Nejlépe ji pomocí kroužků na dráty natáhnouti. (Hartm. liturg.)

„Svatostánek budiž dosti prostranný, by v něm ostensorium i ciboř pohodlně uschovány býti mohly; nebudiž postaven příliš vysoko, ni příliš daleko na zad oltáře by se mohlo k němu snadno dosáhnouti a nebylo nutno užívati stupátka, — ani příliš ku předu, tak že by pro korporále, kalich a patenu málo místa zbývalo“ (Prov. Syn. praž. 1860.)

[7]) Odporučiti lze dřevo topolové, lípové a vrbové, ne ale ořechové a dubové. (Hartm. Liturg.)

Budiž však toho dbáno, aby postaven byl aspoň tak vysoko, by dvířka nad kalichem volně mohla se pohybovati, aby kalich při otevírání svatostánku stranou stavěn býti nemusil.

Všeobecně se neschvalují svatostánky otáčecí (versatilia tabernacula), které tu a tam ještě jsou, a „dáti jest přednost vždy takým, které dvířky opatřeny jsou". (Prov. Syn. praž.)

K tomu podotknouti sluší, že svatostánky otáčecí uvnitř před prachem a hmyzem méně chrání, že se může při otáčení ciboř neb monstrance snadno převrhnouti a se poškoditi, sv. hostie že tu mohou vypadnouti. Ano přihodilo se již, že monstrance při zavírání svatostánku se převrhla a tak se uvnitř opřela, že nebylo lze svatostánek otevříti bez pomoci zámečníka, při čemž velice porouchána byla.

Rovněž se *méně hodí svatostánky kulaté a mnohohranné* (polygonní); nebo mnoho místa na oltáři zabírají a plátna oltářní vystřihovati tu nutno. Svatostánky skly zrcadlovými opatřeny býti nemají.

„Svatostánek uvnitř budiž vkusně potažen jemnou bílou hedvábnou látkou, neb nějakou drahocennou tkaninou barvy bílé — nikoli červené ni temné, — nebo vyzlacen aspoň". (Prov. Syn. praž. („Aequivalet et sufficit simplex auratura" S. R. C. 16. Maii 1871. n 5490 ad VII.). Někde, zvláště v Italii, bývá uvnitř svatostánku za dvířky bílá hedvábná opona, která jest buďto kroužky na drátu zavěsena a shrnuje se, neb jest ve dvé rozdělena a na obě strany se rozhrnuje.

Svatostánek budiž dosti pevný a *bezpečný*, *pevným zámkem opatřen*, *stále uzavřen*, aby k němu přístupu neměla ruka opovážlivá.

Klíč svatostánku[8]) budiž pozlacen a opatřen slušnou stužkou — hedvábnou aneb ze zlatého třepení. —

Náleží chovati jej *na místě zvláštním*, ne mezi ostatními klíči kostelními, a tak, aby leckomus nepřišel do rukou, ano je to čestnou povinností — officium honorificum et insignis praerogativa — samého duchovního správce, by klíč ten bedlivě opatroval a na zvláštním místě choval.[9]) (Prov. Syn. praž. 1860).

Co se týče dvířek svatostánku, buďtež tak velká, by bylo lze ciboř neb monstranci snadno vyndati, a možno-li o dvou křídlech, hlavně při větších. svatostáncích a pak je-li mensa poněkud úzká.

Slušno, aby ozdobena byla nějakým obrazem symbolickým, na př. vyobrazením vzkříšeného Spasitele, božského srdce Ježíšova, nejsv. Svátosti oltářní, Beránka, též klečících neb kadidlo obětujících andělů a pod. (Dokonč)

---

[8]) Praestat, ut duae sint, ut, una forte amissa, ad manum habeatur altera" (Syn dioec. Quinque Ecclesiensis 1863).

[9]) Nemá tedy ani kostelník ani jiný laik klíč ten uschovávati, a jediné duchovní vyšších svěcení mohou svatostánek otevříti neb zavříti.

Listy homiletické.

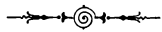

Neděle XV. po Sv. Duchu.

Všickni jsme již poněkud zemřeli, všickni na každý den umíráme, všickni jedenkráte dojista zemřeme.

„Aj, mrtvý nesen byl ven“.
Luk. 7, 12.

O žalostné události vypravuje dnešní svaté evengelium. Nelítostná smrt uchvátila jediného syna ubohé vdovy — a syna toho právě nesli ku hrobu. A jako tohoto mrtvého syna, tak i nás jednou ponesou ku hrobu. Ano, zhasne svíce, — doplyne čas života, — rozžehnáme se se světem, — rozloučíme se se vším, co nám draho a milo, — a nám zbude poslední místo odpočinku — — hrob. — Zástup přátel a známých bude provázeti naši rakev, a uloží schránku tělesnou v lůno chladné země; duše ale vrátí se k Bohu, od Něhož byla vyšla, — odejde na věčnost požívat, čeho si na světě nastrádala a zasloužila; dle práce a dle zásluh bude odměna: buď život věčný, anebo věčná smrt.

To, drazí přátelé, věc tak jistá, pravda tak neklamná, že toliko blázen by ji mohl popírati. A přece na nic tak snadno nezapomínáme, jako na pravdu tuto nepopíratelnou! —

Mnohý si pomyslí: „Což, já mlád, zdráv a silen jsem! Smrt ještě daleko ode mne, na „Memento mori“ ještě času dost!“ — O té pošetilosti! Což pak nepraví staré přísloví: „Dnes je člověk jako růže, zítra v rakvi ležet může?!“ — Což nebyl mrtvý v dnešním evangeliu též ještě mlád? — Nechtějte klamati tedy samy sebe. Smrt nedělá rozdílu. Jako bouře kácí k zemi nejsilnější kmen, tak činí i smrt, jak tomu učí denní zkušenost. — Abychom se tedy neklamali, s pomocí Boží pojednám o tom:

I. *že všickni jsme již poněkud zemřeli*;

II. *že všickni na každý den umíráme*; *a*

III. *že všickni jedenkráte dojista zemřeme.*

Pojednání.

I.

Adam, praotec náš, zhřešil; i splnilo se na něm, co řekl Hospodin: „Budete-li jísti se stromu uprostřed ráje, se stromu poznání dobrého i zlého: smrtí zemřete“. I. Mojž. 2, 17. Za otcem pak svým umíráme i my, synové Adamovi a dcery Eviny. Ano, sotva že vkročíme do světa, již počínáme umírati. A tak jsme již všickni *poněkud umřeli.* —

Co jest to *umříti*? Ztratiti život! — Ó uvažte tedy, drazí přátelé, co jste již ztratili života! — Nediv se tomu, milý křesťane! ale řekni mi, kolik let ti jest? — Dvacet, — třicet, — padesát, — šedesát a více. Nuže, tolik právě dní a hodin žití uplynulo, již minulo, a více se nevrátí. Ó považ jen, co jsi v těch 40—60 letech pozbyl bujarosti, zdraví, co jsi ztratil svěžesti a síly! *Líce*, druhdy červené a plné, zbledly a zvráskovatěly; *zuby*, zdravé druhdy jako řípa, vypadaly; *vlasy*, druhdy husté a krásné, sešedivěly a vyhynuly; *oudy těla*, druhdy vzpřímené a svižné, seslábly a sklesly; *krok*, druhdy pevný, jistý a rychlý, ochábl, nohy nechtějí již konati službu. — Ach, milý, drahý křesťane, považ, *jak mnoho jsi již umřel!*

Co jsi užil na světě již *radostí a rozkoší*, v nichž jsi se kochal dnem i nocí, potácel se z jedné do druhé jako omámený! Co jsi nahromadil *zboží a statků*, nešetře při tom ani zdraví, často ani spravedlnosti a poctivosti, jen abys té mamony hodně nashromáždil! A hle! všecko to tě více netěší; zboží a bohatství jest ti lhostejno; radovánky a rozkoše tě více nevábí. — Aj, milý, drahý křesťane, pozoruj, *jak jsi již umřel!* —

Co dobrodiní přijal jsi za živobytí svého z rukou Božích! Bůh tě zval a volal v mládí skrze starostlivé rodiče a pečlivé pěstouny, pak hlasem sv. Církve a dobrých rádcův a přátel, někdy také svou štědrostí anebo navštívením zlým: ty však jsi všeho toho málo dbal. Aj, co jsi všecko již ztratil ze života svého! Aj, *jak jsi již umřel!* — Ano, drazí v Kristu! nedá se upříti, *že takto již všickni poněkud jsme zemřeli.* —

II.

Všickni též *na každý den umíráme.* — Praví sv. Pavel: „*Na každý den umíráme*“. I. Kor. 15, 31. A již starý pohanský mudrc *Seneka* napsal: „Umíráme na každý den; každý den odnímá kus života. Poslední hodina, kterou život náš se končí, není v pravdě smrt; poslední hodina jest jen konec stálého umírání našeho“. —

Ach ovšem, drazí přátelé, neboť umíráme již dnešního dne: několik jen hodin ještě, a celý den opět dokonán; opět budeme o čtyřiadvacet hodin blíže svému konci; opět budeme o jeden den blíže hrobu a věčnosti. — Podobně umírá i vše vůkol nás. Vizte slunce, jak vesele vychází, ale několik jen hodin, a hle! opět zapadá za hory. — Popatřte na kvítí a růže, jak krásně se rozvíjejí a kvetou, ale několik hodin jen, — a kvítí vadne, růže opadává.

Mile poletuje a prozpěvuje ptactvo nebeské, ale za nedlouho již zpěv jeho umlká a opeřenci zpěvní opouštějí nás. — Pozorujte celou přírodu; blíží se podzim. Hle! jak všechno počíná jakoby umírati, a chystá se k hrobovému zimnímu spánku! — Pohleďte vůkol sebe, co slyšíte a co vidíte? Každého dne v blízku neb v dáli zvoní umíráček hodinu poslední; každého dne slyšíme: ten neb onen známý, ta neb ona přítelkyně, rozžehnali se s tímto světem; nesou ji dnes ku hrobu, jako toho mládence v dnešním sv. evangeliu. — Na každý den dle vědeckých výpočtů statistických umírá více než *šedesát tisíc* lidí, — každou minutu tedy přes *čtyřicet* osob. Zajisté, drazí přátelé, *každého dne ztrácíme kus života, umíráme!* —

III.

A všickni zajisté jednou zemřeme. — Otevřeme-li knihy Písma svatého, čteme tam: „*Adam* byl živ 930 let, i umřel. — *Seth* byl živ 920 let, i umřel. — *Jared* byl živ 962 let, i umřel". — *Methusalem* byl živ 969 let, i umřel". — I my budeme *žíti* čili spíše *umírati* šedesát — sedmdesát — osmdesát let, až umřeme. Praví apoštol národů: „Uloženo jest lidem jednou zemříti: potom bude soud". Žid. 9, 27. — Umříti tedy musíme chtě nechtě; tu není žádného vyhnutí; tu neplatí žádné „snad" — nýbrž úplná, nepochybná jistota. —

Avšak, křesťane milý, *kdy* udeří tvá poslední hodina? Jak dlouhá jest ještě nitka na klubku tvého života, než se celá odtočí? Umřeš-li dnes, zítra, za týden, za měsíc, do roka? Spravedlivý Bože, kdož to ví, kdož to poví? A *jak a kde* umřeš? Náhle a nenadále, anebo pozvolna? Mezi svými, anebo v cizině? Doma na lůžku, anebo na poli? — *Toť jediné Bohu povědomo!* Mnohý na večer ulehl zdráv a vesel: a ráno nebylo ho více! — Mnohý opustil dům svůj a rodinu zdráv a silen: a přivezli ho domů jako chladnou mrtvolu! — Mnohý odebral se s veselím k zábavě a radovánkám: a domů se nevrátil leč jako bezduchá mrtvola! — Protož snadno lze porozuměti slovu Páně: „Bděte a modlete se neboť smrt přichází jako zloděj v noci, — v hodinu, kdež se, nejméně nadějete. „Nevíte ani dne ani hodiny, kdy vás zavolá Pán". Luk. 12. 40. Tenkráte bude všemu konec. Konec bohatství na němž jsme si tak mnoho zakládali, nad jiné se vynášejíce; konec radostem a rozkošem, v nichž jsme sobě tak spokojeně libovali; konec slávě, důstojenství a vznešenosti, po nichž jsme tak nemírně se honili; konec i všemu trápení, v němž jsme tak často netrpělivi byli a na Boha žalovali! — Tomu všemu bude konec; ale bude-li tím konec všemu vůbec? Jedni se tak domnívají, stavíce člověka na roveň s němou tváří. Komu se to líbí a spokojí se s tím, býti toliko zušlechtěnou opicí, — nemám ničeho proti tomu; kdo chce kam, pomozme mu tam. Pak ale ať nenaříká a nereptá, nebude-li s ním jinak jednáno a naloženo, leč jako s nějakým tím hovádkem! — Jiní opět si toho přejí, třesouce se před přísným soudem Božím. A bohužel, jest takových mnoho,

přemnoho! Nebudu dnes pouštěti se do rozboru a vyvracení takových bludných náhledů, koje se tou nadějí, že není zde mezi námi nikoho, kdo by tak osudnému bludu byl oddán, pravím však toliko, že zdravý rozum, rozum vášněmi nezaslepený a nezkalený, — a zjevení Boží učí jinak. Rozum i Bůh učí nás, že po smrti musí býti vyrovnání mezi ctností a odplatou, mezi hříchem a trestem, — že musí býti spravedlnosti a soudu, odplaty a trestu, nebe i pekla! Nevěří-li kdo, jen strpení; v hodině smrti se přesvědčí neklamně. Neboť „nebe i země pominou, ale slova Kristova nepominou". Luk. 21. 30. —

Drazí v Kristu! Mnohému snad budou dnešní slova má něčím novým. Neníť však i mezi námi málo těch, kteří se dosud domýšlejí že do smrti mají ještě daleko! — Nuže, kdo chceš, domnívejž se tak, my jsme přesvědčení jiného: již jsme poněkud umřeli, na každý den posud umíráme, a jednou umřeme dočista. — Zdaliž pak ale jsme toho také jak náleží dbalí a pamětliví? — To přenechávám každému na uváženou, volaje: „Člověče, pamatuj na své věci poslední, — na smrt, soud a věčnost, — a nezhřešíš na věky". Amen.

Josef Lexa, farář na Hrubé Skále.

Neděle XVI. po Sv. Duchu.

Kým jest, kdo podle úmyslu Církve dne svátečního nesvětí?

„Sluší-li v sobotu uzdravovati."
Luk. 14, 3.

Židé byli zákonem Mojžíšovým zavázáni den sváteční, sobotu, přísně světiti; pod trestem smrti byla každá práce zapovězena. 2 Moj. 31, 15. 4. Moj. 15, 32. Proto nenechal Bůh v sobotu ani mannu padati; a tu jest to podivuhodné, že manna se přes sobotu nezkazila, kdežto v ostatní dny přes den nevydržela; v sobotu nesměli židé oheň rozdělávati a vařiti; každý obchod, jak kupovat tak prodávat, byl zapovězen; v sobotu nesměli židé žádnou cestu přes 1000 kroků konati. Za doby Ježíše Krista vydali židovští učitelové o své újmě a bez moci a práva mnohé přepjaté a přemrštěné zákony. Tak bylo zejmena uzdravování nemocných a užívání léků zapovězeno; oni se nesměli v sobotu ani kovu, mědě atd. dotknouti. Talmud vypočítává 36 prací, které se konati nesměly.

Židé ustanovení ta tenkráte přísně zachovávali, vyplňovali ale jen písmenu zákona a ne ducha, jak sv. Augustin dokládá. Přestupníka těchto pouze lidských zákonů drželi za toho nejhoršího člověka, za nepřítele Boha a společníka ďábla. Za takového byl držán i Ježíš, ježto těchto ustanovení lidských nezachovával. Aby Ho u lidu v nenávist uvésti mohli, kladli Mu v tom ohledu i úklady. O takovém úkladu vypravuje dnešní svaté evangelium. Pozván byl Ježíš do domu jednoho knížete farisejského v sobotu, aby jedl

chléb, a oni Ho pozorovali. Přivedli ale i jednoho člověka vodnatelného k Němu, a to z té příčiny, aby ho Ježíš v sobotu uzdravil, což dle jejich mínění zapovězeno bylo. Než Ježíš nedbal toho, ale tázal se napřed řka: „Sluší-li v sobotu uzdravovati?“ A oni mlčeli, nebo nemohli rozumně říci, že se to nesluší. Ježíš ho beze všeho uzdravil a spolu je podobenstvím o oslu a volu, upadším do studnice, poučil, že se smí uzdravovati, aniž by sobota tím znesvěcena byla. — Židé zachovávali dříve svědomitě zákony vzhledem svěcení dne sobotního; oni byli často až přemrstěni a přepjati ve svěcení tom; nyní se arci již tak neděje. Místo soboty máme neděli dnem svátečním, a to na památku z mrtvých vstání Kristova. První křesťané světili den nedělní též svědomitě, a to v duchu Kristově, v duchu a v pravdě. I předkové naši byli u svěcení dne svátečního svědomití; víte to vy staří; nyní ale se bez studu a bázně dost lehkovážně den sváteční zneuctívá, nesvětí se od mnohých dle návodu a úmyslu Církve svaté, ale ku vlastní škodě a zkáze. Svět nynější to má za pokrok a osvětu, že drze přikázání o svěcení dne svátečního přestupuje, za tím jest to ale vrchol hříšnosti a pomatenosti rozumu lidského, jest to zdroj vší bídy a zkázy. Nedomýšlím se toho do vás; abych vás ale od nákazy té uchoval a uchránil, abych zaslepence, kdyby kterých mezi vámi býti mělo, poučil, ukážu dnes: *kým jest ten, kdo podle úmyslu Církve svaté dne svátečního nesvětí?* Ukážu, že takový jest *nepřítelem Boha, sebe sama a společnosti lidské.*

Pojednání.

1. Kdo z křesťanů dne svátečního, jak se sluší a patří, nesvětí, jest především *nepřítelem Božím.* Rušitelé a zneuctívatelé dne svátečního jsou buď nevěrci nebo věřící; obojí jsou nepřátelé Boží. Nevěrec jest již sám sebou nepřítelem Božím. Bůh nemá větších nepřátel nad nevěrce; nevěrci nečiní nic, čím se Bůh ctí a činí všecko, čím Bůh bývá urážen; i nevěrec žije ku potupě Boží, nechválí Boha, ale uráží Ho slovem a skutkem; uráží Ho ale i svým pohoršením, nebo kazí příkladem svým i jiné. činí tak, aby i jiní Boha nectili, ale uráželi! Nevěrci, mají-li moc v rukou, vydávají i zákony, které k zneuctívání Boha a dne svátečního směřují; oni uzavírají Církvi ústa, jen aby na svěcení neděl naléhati nemohla. Je-li nevěrec boháčem, ku př. továrníkem, nutí dělníky ku práci i v den sváteční, vyhrožuje propuštěním z práce těm, kteříž by se v den nedělní ku práci podvoliti nechtěli. Nevěrci káží drze nesvěcení neděl a svátků, činí sobě posměch ze dne svátečního, tupí a haní ty, kteří den sváteční světí. Vidíte a slyšíte sami, co si nevěrci všecko v tom ohledu dovolují, jak horlivými apoštoly pekla a ďábla jsou. Nebo z nesvěcení neděl nemá užitek než peklo, nebo právě tím lid se znemravňuje, kazí, od Boha odvracuje a pro peklo vychovává. Nevěrec jest, zvlášť co se svěcení dne svátečního týká, úhlavním nepřítelem Božím. *Než takovým nepřítelem jest* i věřící, nesvětívá-li dne svátečního. Nebo on nechválí Boha, ne-

oslavuje Ho, uráží Ho buď zahálkou nebo hřešením. O takových věřících se může říci, co sv. Jan Damascenský napsal: „Jdi v neděli a uzříš, kterak někteří k hudbě zpívají, jiní rukama tleskají, jiní tančí a opět jiní sedíce bližního pomlouvají, jiní se hádají a půtky vedou. Volá se do kostela, všickni lenují a váhají; zavzní hudba a všickni chvátají jako na křídlech. V kostele se kněz modlí k Bohu za spasení světa, a venku se hry provozují". Kdy se páchá od takových nejvíc hříchů, kdy bývá Bůh nejvíc urážen od těch kteří dne svátečního nesvětí? *V den sváteční.* Po celý týden jsou prací zaměstnáni, že nemají ani téměř času hřešiti a Boha urážeti, ale v neděli se hříchů dopouštějí v plné míře. Dobře proto pravil učenec jeden, že den nedělní a sváteční jest den ďáblův, nebo v ten den se ďáblu nejvíc slouží a Bůh se nejvíce uráží od těch, kteří dne svátečního nesvětí! A není také jinak ani možno. Člověk jsa k zlému nakloněn, nemůže než hřešiti, než nepřítelem Božím býti, nepřičiní-li se, aby navštívil chrám Páně v neděli, aby slovem Božím a slavením tajemství k dobrému se naklonil, a to tím více, an svět beztoho k zlému člověka svádí. Než není jen v tom ohledu nepřítelem Božím, ale ještě v jiném. Takový potupuje jednáním svým Církev, a tím i toho, který Církev založil a mocí obmyslil svazovati a rozvazovati. Svým jednáním kazí jiné, svádí, činí z nich taktéž nepřátely Boží; ano mnohý i zúmyslně k nesvěcení neděl jiné svádí. Rcete, nejsou-liž tedy ti, kteří dne svátečního zneuctívají, dle úmyslu Církve ho nesvětí, chrámu Páně, slovu Božímu a mši svaté se vyhýbají, nepřátelé Boží a přátelé ďábla? Nejsou-liž zloději těmi největšími, an Boha o čest a oslavení, o posvěcení jména Jeho, o rozšíření království Božího okrádají? Nejsou-liž náhončí ďabla, ani království jeho tak rozšiřují a rozmáhají? Nejsou-liž pohrdači Boha živého? Což nepohrdají Bohem, Kristem, slovem Božím, obětí nejsvětější? Sv. Jan zlatoústý dí, že takoví lidé dopouštějí se svatokrádeže: „Nebojíš se rovnati se svatokrádežníku, an Bohu i tento posvátný, k rozjímání a slyšení slova Božího ustanovený den kradeš a časnými starostmi zprzňuješ?"

2. *Jako jsou ale ti, kteří dne svátečního* nesvětí, nepřátelé Boží, jsou spolu i *svými největšími nepřátely*, a to v duchovním i v časném ohledu. Oni jsou svými nepřátely v ohledu duchovním. Kdo dne svátečního nesvětí, jest nepřítelem a zhoubcem duše své. Takového rozum zůstává zaslepený a zatemnělý, nebo neosvěcuje ho slovo Boží, toto světlo nebeské, an ho neslyší. Takového vůle se stává stále horší a svádí k těm největším hříchům člověka, an slovo Boží jí nenapravuje, an ho neslyší, a milost Boží jí neposvěcuje, an jí pohrdá. Takového jednání se stává stále horší, ano je slovo Boží neřídí, protože se mu vyhýbá. Takového srdce zůstává chladné a stává se více a více zatvrzelejší, ano ho slovo Boží nerozpaluje, milost nezahřívá a lásku v něm nerozněcuje; stává se více a více nekajícnější, ano ho ani slovo Boží ani milost k pokání vybízeti nemůže. To chce ďábel; on ví ale, že by náležité svěcení dne svátečního úsilí jeho na zmar přivedlo, proto ho k nesvěcení

dne nedělního ponouká. On činí něco podobného, co činil Appolonius, vůdce krále Antiocha ukrutného. Tento poslal Appolonia s 20.000 muži do Jerusaléma s tím rozkazem, aby všecko zničil a vyhubil. Po celý týden se stavěl Appolonius jako přítel židů; ale když přišla sobota, dal rozkaz vojsku všecko usmrtiti; krev tekla v potocích, nebo zahynulo téměř všecko. Tak to činí i ďábel; po celý týden nechá ještě jakž takž člověka na pokoji. Když ale přijde neděle, tu ho svádí, aby dne svátečního nesvětil, jen aby člověk těch největších nepravostí schopným se stal, a svádí ho také potom snadno k těm největším hříchům. Ó co duší usmrcuje tak ďábel! Odkud pochází nynější zkáza mravů, odkud nevěra, odkud zloba a všecky zločiny a nepravosti? Odtud že se den sváteční dle úmyslu církve nesvětí, slovo Boží neslyší, mší svatou a všemi pobožnostmi chrámovými opovrhuje. Ó k těm má ďábel přístup, kdo dne svátečního náležitě nesvětí; od takových ustupuje Ježíš, pravda a milost. Holt, jeden z těch nejspravedlivějších a nejhodnějších soudců v Anglicku, byl v mládí tak nešťasten, že upadl mezi zlé společníky, kteří ho zvlášť k nesvěcení a zneuctění neděle sváděli, oddávajíce se ten den těm nejhnusnějším radovánkám. Brzo se ale poměry jeho změnily a tak ušel těmto spustlým společníkům, polepšil se a stal se opět dobrým křesťanem a znamenitým soudcem. Jako soudce musil jednoho zločince k smrti odsouditi, a v zločinci tom poznal Holt jednoho ze svých bývalých zlých společníků. Tu si s hrůzou vzpomněl na nebezpečenství, v jakém v mládí svém se nalézal, z něhož ale řízením Božím vyváznul. I pozeptal se po osudu ostatních bývalých společníků. A co uslyšel z úst tohoto zlosyna? „Mimo vás, soudce, a mne není žádný z nich více na živě, odpověděl zločinec. všickni zemřeli buď jako zločinci mečem spravedlnosti nebo jinou násilnou smrtí“. Holt zaplakal a v důtklivé řeči pak líčil. jak nesvěcením dne svátečního lidé nejvíc mravně hynou, všecken stud a všecko náboženství ztrácejí a bídně umírají. Pravdivý tento příklad ztvrzuje to, co na vlastní oči vidíme. Všecka mravní zkáza nynější pochází z nesvěcení dne nedělního a svátečního. Rcete, není-li tedy ten, který dne svátečního nesvětí v mravním ohledu svým vlastním nepřítelem? Ano on jest *i v časném a tělesném ohledu svým nepřítelem.* Takový nemůže býti právě šťastný a blažený zde na světě. Všecko štěstí pochází od Bohu; zdraví, spokojenost a blahobyt jest darem Božím; kdo ale Bohu, co Božího jest, nedává, může ten něco dobrého od Boha dosáhnouti? Může toho štěstí stálé býti, může tomu něco k pokoji sloužiti? Ó nikoli, ten musí konečně všecko štěstí a všecku spokojenost ztratiti. Kdo opouští den sváteční světiti, kdo v den sváteční se vzdaluje chrámu Páně, kdo dle úmyslu dne Páně nesvětí, ten posledně upadne do bídy, že až hlad trpí jako syn marnotratný, který opustil dům otcovský, opustil otce svého, a tak se stává i v časném ohledu svým nepřítelem. Znáte příklady ze své zkušenosti, které toto potvrzují. Víte třeba o příkladech, že mnohým počalo teprv od té doby štěstí kvésti, kdy počali den sváteční náležitě světiti.

3. Ti, kteří dne svátečního nesvětí, jsou *i nepřátelé společnosti lidské.* Společnost lidská hyne nyní mravně a duševně, blahobyt národů se denně více a více ztrácí. A co jest příčina toho? Že den nedělní se nesvětí. Tím hyne víra, zbožnost, úcta Boží; s vírou hynou mravy, hříchy se rozmáhají, smyslnost a hříšná požívavost se vzmáhá úžasně, nespravedlnosti se vzmáhají, šidba kvete, zdraví tím trpí, hnusné nemoce se rozmnožují. Svět se zbavuje nesvěcením neděle Boha, zapomíná na Něho, odvracuje se od Něho. Ó jak může bez Boha, Dárce štěstí a blaha, dobře na zemi býti? Co může všecken pokrok nynější vynahraditi, co osvěta lichá dobrého přinášeti? Bůh nebývá posmíván; On jest ale posmíván, sesýlá všecko zlo na svět. Hle, toto vše jest ovoce nesvěcení neděl; nebo právě to odjímá světu milost, tím hynou mravy a ctnosti a následkem toho hyne společnost, nebo „hřích bídné činí národy“ praví Písmo svaté. Kdo jest toho ale všeho vinen? Jen ti, kteří počali dne svátečního nesvětiti a příkladem svým pokazili jiné. Není tedy ten, který dne svátečního nesvětí a tak jiné kazí, nepřítelem i celé společnosti lidské?

* * *

Nepřítelem Božím, svým a národů jest, kdo dne svátečního nesvětí. Když z nesvěcení ale již zde tak hrůzné zlo pochodí, jaký trest asi čeká na věčnosti? Ztráta Boha a ztráta nebe na věky. „Ti, jenž neděli zneuctívají, praví sv. Ambrož, a v čas nedělní bohatství tohoto světa hledají, naleznou ovšem bohatství hříchů a ztrácejí poklady nebeské hledajíce poklady světské“. Světte neděle tedy a svátky, a všecko dobré pojde z toho pro vás; to blaho, které Bůh v Starém Zákoně zde již slíbil, (3. Moj. 26, 2—10. Isai. 58, 13—14. Jer. 17, 24—25), to i vás nemine. Po smrti ale dá vám Sebe požívati, dá vám věčných a nehynoucích radostí. „Svěcením neděle, praví sv. Řehoř Naziánský, shromažďujeme pro duši svou poklad takových statků, které věčně trvají.“ Tu se vyplní, co řekl Bůh u proroka Isaiáše: „Všecky, kteří ostříhají soboty, jí neposkvrňují a drží smlouvu mou, přivedu na horu svatou svou a obveselím je v domě modlitby své“. 56, 6—7. Amen.

Jan Podlaha, bisk. vikář a děkan ve Stálci.

Neděle XVI. po Sv. Duchu.

Výklad.

Chudí lidé si často stýskají na svou bídu. Pravdať: zakoušejí mnohou starost, mnohou svízel. Jak často povzdechnou si: „Můj Bože, co se nalopotím, kolik krůpějí potu svlaží tvář mou — a jiní? Jiní bez práce hodují stále.“ A jsou mnozí, kteří červa nespokojenosti, červa závisti do srdce lidu pracujícího vkládají, aby hlodal a týral neustále, až by srdce prázdné bylo veškerého citu, veškeré bázně, veškeré slušnosti. A co potom? Ovšem, pak

zůstanou v takovém srdci jen vášně a křehkosti, jež rostou v té míře, čím více člověk od pramene všeho dobra, od Boha se vzdaluje.

Drazí přátelé, dnešní sv. evangelium mne vybízí, abych s vámi pohovořil, zdali to poslední místo ve společnosti lidské, totiž stav dělnický, je opravdu tak potupný, tak bídný, jak o tom roznášejí ti, kteří ten lid dělnický nevedou, ale svádějí.

Pojednání.

To poslední místo na hostině svatební není nijak k zahození, neboť svatební hostina, o níž jste dnes slyšeli, není nic jiného, leč postavení, jaké kdo ve společnosti zaujímá. Někteří sedí při hostině napřed, jiní vzadu. Jinak ovšem to ani nemůže býti. Jsmeť ve společnosti lidské jako dlouhý řetěz, jehož články do sebe jdou, na sebe se vážou. Jeden článek předpokládá druhý. Musí býti první článek, musí býti i poslední. Od těch dob, co člověk z ráje rozkoše byl vyhnán, byly ve světě rozdíly, byli lidé bohatí a chudí, byli lidé rozdílní dle svých sil a mohutností. Ale byť i někdo byl chudý, byť i někdo byl služebný, není ještě tím zahozen. Bůh všecky zve k hostině Své, kterou připravil v Církvi a pak na věčnosti. Jako na svatební hostině, tak i mezi námi na každého se dostane. Bůh, tento nejlepší hospodář postaral se pečlivě o všecky. Ten, který sedí na místě posledním při hostině, dostává všech pokrmů, jako ten, který sedí na místě prvním, ovšem, že prvnímu podává se mísa plná, a poslednímu již neplná, ale každý si z ní jen dle své potřeby vezme. Často ten poslední host má se lépe nežli první, neboť první nemůže si zamilovaného pokrmu nabrati dle libosti. musí hleděti, aby pro všecky zbylo, kdežto poslední host nehledí ani v pravo, ani v levo, a dle chuti si dopřeje.

Vznešení a mocní tohoto světa jsou přečasto velice k politování. Na pohled zdá se jejich život býti velice krásný — ale kdybychom mohli nahlédnouti na dno srdce, viděli bychom, jak červ nespokojenosti rozežírá nitro. Při veškerém přepychu, při veškerém bohatství, při veškerém pohodlí jsou nešťastni — jsou vázáni tisícerými ohledy!

Hle! mezi vámi jsou mnozí, kteří na posledním místě jsou postaveni, těžkou prací se živí, ale přece jenom nejsou nešťastni. Oni požívají bez překážky i jiných radostí, po kterých vznešení tohoto světa marně touží, na př. štěstí rodinného. Chudý člověk může žíti v rodině spokojené, záleží jen na něm samém, jak si to zařídí; ale vysoce postavené osoby pro mnohé ohledy a povinnosti nemají pro rodinné záležitosti času. — Četl jsem loňského roku, že syn vznešeného, bohatého a mocného ministra cizí jedné země byl dán do káznice, ježto nezřízeným životem, podvody a podobně nečestnými skutky ve slušné společnosti stal se nemožným. Ó rcete, nahradí-li milliony a vysoké úřady tohoto ztraceného syna? Pochybuji, že by cítil se otec jeho tak šťastným, jako vy po celodenní práci ve kruhu milené rodiny své. —

Však i ještě jinou přednost má chudý před boháčem a vznešeným. Chudého blaží přátelství upřímné, jehož vysoce postavené osoby neznají; neboť není bohatství, není důstojnosti bez závisti. Za to pravé přátelství nejčastěji jen mezi chudými přebývá. Ten chudý člověk často potřebuje pomoci; nuže, potřebuje-li jí, jiný, třeba sám chudý, rád pomůže a tak blaží jej vědomí, že každý jej miluje, nikdo mu nezávidí. Jeho samého pak blaženosti naplní, když jinému pomoci může, a tak přátelskou službu oplatí.

Ó drazí přátelé! nehleďte na lesk a přepych lidí zámožných! Život lidský je podoben hře na divadle. Na divadle vystupují herci jako králové, řemeslníci anebo žebráci. Po divadle pak ten, který hrál žebráka, může si dopřáti dle chuti pokrmu i nápoje, kdežto ten, jenž hrál krále, nemá třeba ani na suchý chléb; neboť divadelní ředitel neplatí své herce dle toho, zdali vystupují jako králové nebo žebráci, ale dle toho, jak úlohu svou sehráli, ba ani ředitel nevidí v tom žádného ponížení, vystoupí-li kdo v úloze ubohého žebráka. — Tak se to má i u Boha. Mnohý vznešený tohoto světa po smrti bude odsouzen do pekla, a mnohý žebrák a chudý člověk bude na vysokém stupni blaženosti státi v nebesích. Sám Syn Boží Ježíš Kristus sestoupil na svět a narodil se nikoliv v paláci, ale ve chlévě na slámě, aby ukázal, že není před Bohem potupný stav chudoby; na tom, co pošetilí lidé o chudobě říkají, zajisté nezáleží. — Sám Ježíš Kristus narodil se z chudé panny v Betlémě, posledním mezi městy Judskými, bydlel v Nazaretě, o němž říkati: „Co dobrého může z Nazareta vyjíti?“ Sám byl tak chud, že neměl, kam by hlavy své sklonil. —

Nenaříkejte na svůj stav chudobný; je to čestný stav před Bohem. Vezměte rádi na sebe břemeno chudoby, které vám Bůh, náš nejlepší Otec, určil. Pán Ježíš je též na sebe vzal a dal nám příklad, že cesta chudoby nejbezpečněji vede k nebesům. To břemeno není tak těžké, vždyť stav dělnický mnohé má radosti, kterých boháči neznají, tak že pravdiva jsou a zůstanou slova Kristova: „Břímě mé lehké jest, a jho mé sladké.“ Amen.

Ferd. Zuna, kaplan v Protivině.

Svátek svatých andělů strážců.

O našich povinnostech k andělům.

„Šetřiž ho a poslouchej hlasu jeho, aniž se domnívej, že by směl potupen býti.“
Exod. 23, 21.

Dojemnou a velice významnou slavnost slaví Církev svatá dnešního dne, památku *andělů strážců*, oněch vznešených duchů nebeských, které ruka všemohoucího Boha mnohými dokonalostmi ozdobila a k opatrování lidského pokolení ustanovila. Dle učení Církve svaté každý člověk obdržel od Boha, starostlivého to Otce, takového nebeského ducha, by byl jeho strážcem, ochrancem, na-

pomínatelem, karatelem, vůdcem a vůbec stále při straně jeho stál se svojí pomocí.

Vzpomeňme na anděla *Rafuela*, jak vedl mladého *Tobiáše*, cestou ho chránil, jemu dobře radil, život jeho opatroval, před zlým duchem ho varoval, místo něho pro peníze se odebral a šťastně ho posléze domů uvedl.

A podobně každý i nejmenší z nás — dle výroku Origenova — má při sobě anděla, který ho provází, varuje, chrání, a jemu milosti od nebeského Otce vyprošuje.

Jak velice se andělé o nás starají, jak se namáhají, aby svým povinnostem dostáli a o své svěřence náležitě pečovali! Naší pak povinností jest, abychom jich poslouchali jak nás Písmo sv. pobízí: „Šetřiž ho a poslouchej hlasu jeho, aniž se domnívej, že by směl potupen býti.“

Jaké povinnosti mají katoličtí křesťané ku svým andělům? Povinnosti ty jsou dvojího druhu: 1. *vniterné* a 2. *vnější*, o nichž v jednotlivých dílech pojednám.

Pojednání.

I.

Vniterné povinnosti katolických křesťanů k andělům strážným.

Andělé jsou bytosti duchovní a jenom občas na rozkaz Boží těla lidská na sebe béřou, aby byli viditelnými tvory. I naše obcování s nimi jest především duchovní, vniterné. Povinnosti pak v tom ohledu se týkají v přední řadě

a) rozumu našeho jako přední a hlavní mohutnosti lidské.

α) Rozum pak nás k tomu nabádá a vede, bychom v anděly věřili, jejich bytost, jejich působení, jejich mocné účinky a blahodárné vztahy na lidi uznávali.

Sv. Apoštol Pavel píše židům v 1. kap. 14. verši: „Zdaliž všichni andělé nejsou služební duchové posláni k službě pro ty, kteří obdrží dědictví spasení?“

β) Věříce v anděly strážce, musíme si jich vážiti, poněvadž jsou poslanci Božími, v nebesích obývají, jsou bytostmi šlechetnými, vznešenými a dokonalými. „Andělé jsou“, dokládá sv. Augustin, „služebníky Božími, obyvately nebes, knížaty ráje a ozdobou moudrosti“.

b) A jako rozum tak i srdce nám ukládá povinnosti k těmto nejdokonalejším tvorům Božím, k andělům Páně.

α) Andělům máme své srdce otevříti, neboť oni nás povzbuzují k dobrému a varují před zlým, jak vidíme příklad na Tobiášovi, který také svému průvodci srdce své otevřel tak, že Rafael snadno poznal, kde by měl poraditi, pomoci, varovati a jinak blahodárně jednati.

β) Máme anděly milovati jako své dobrodince, kteří nás na duši i na těle ostříhají, chrání a vedou ku šťastnému cíli.

„Ctěme vděčně a milujme anděly, jak jsme povinni; jsou nám

jako prostředníci a ochránci od Otce dáni, abychom s nimi jednou království nebeské dědili (sv. Bernard).“

To jsou některé vniterné povinnosti naše k andělům; v ně věřiti, jich si vážiti, srdce své jim otevříti a je milovati. A tato naše úcta nebude nadarmo; andělé plniti budou věrně i povinnosti oproti nám, budou nás chrániti, opatrovati, jak jim Bůh poroučí. Než k povinnostem vnitřním patří také vnější a o těch v díle druhém.

II.

Vnější povinnosti katolických křesťanů k andělům strážným.

Svoji víru křesťan nejenom v duši své, v srdci svém chová, Bohu nejenom v duchu se klaní, ale i zevně víru svou ukazuje, i zevně k Bohu a pravdám Jeho se hlásí. A podobně i úcta, již andělům projevujeme, má se zevně jeviti.

a) Vnější naší povinností jest anděly vzývati, k nim se modliti je prositi a jinak pomoci jejich se dovolávati.

α) Vzýváme anděly v rozličných okolnostech života, v rozmanitých potřebách ale zvláště v pokušeních, kdy nepřítel náš doráží, by nás svedl, zničil a ve zkázu přivedl. Pomoci andělské potřebujeme v jakékoliv tělesné potřebě, nouzi, nebezpečí, nehodě. Tu vždycky k andělům Páně se utíkejme o pomoc a ochranu.

β) Nejvíce však jest třeba vzývati anděly strážce v čas smrti, kdy nás čeká rozhodný boj, kdy duše i tělo svíráno bolestmi, nejistotou, bouřícím svědomím.

„Pamatujte, bratří, stále na anděla, který vás doprovází; modlete se k němu; neboť ten vás chrání a těší“, připomíná světec Bernard.

b) Křesťanů jest povinností také andělů poslouchati, když jim tak radí k dobrému a varují je před zlým, a jich následovati jako vzorů a příkladů.

α) Poslouchejme andělů svých a čiňme to, k čemu nás pobádají. Pamatovati slušno na příklad, jejž nám podává Abraham, který také anděla Páně okamžitě poslechl, když ho za ruku chopil a v oběti syna ho zdržel. Pamatujme na svatého Josefa, který rovněž poslechl hlasu andělského a tak jednal, jak mu tento nařídil Marii ponechati u sebe, Ježíše za Syna Božího považovati, do Egypta utéci, domů se navrátiti.

β) Máme andělů následovati v jejich poslušnosti k Bohu; proto si je s křídloma představujeme na obrazích a sochách v jejich lásce a dobřečinění k bližním. Tak zjednáme si jejich přízeň a lásku, tak nám budou příkladem k následování.

Uváživše o těchto povinnostech, učiňme si pevné předsevzetí také je řádně vyplniti, ať to jsou povinnosti vnitřní anebo vnější. Čím pečlivěji a správněji tak jednati budeme, tím se nám dostane spíše jejich ochrany na světě a jednou svaté s nimi společnosti v nebesích. Amen.

Alojs Dostál.

Svátek Narození Blahoslavené Panny Marie.

V slovech: Vyjde prut z kořene Jesse, vyjádřena jest Rodičky Boží krása, milostnost a vznešenost.

„A vyjde prut z kořene Jesse, a květ z kořene jeho vystoupí.“
Isaiáš 11, 1.

„Nalezl jsem Davida, syna Jesse, muže podle srdce svého, kterýž bude činiti všecku vůli mou.“ „Z jeho semene vyvedl Bůh podle zaslíbení Israelovi Spasitele Ježíše Krista“; tak kázal apoštol národů sv. Pavel v Antiochii vykládaje, že prorocká slova o květu z kořene Jesse řečena jsou o Vykupiteli světa. A v skutku ve slovech proroka Isaiáše: „A vyjde prut z kořene Jesse, a květ z kořene jeho vystoupí,“ obsažena jest vznešenost Toho, Který se počal z Ducha Sv. a narodil se z Marie Panny. Ježíš Kristus jest ten květ živý, v Němžto skryta jest největší krása svatosti, největší vůně milosti a největší moc uzdravení. Ve slovech těch prorockých obsažena jest však také důstojnost té, která Pána Ježíše Krista z Ducha Sv. počala a v panenství porodila: Rodičky Boží Marie Panny. Ona byla pravou potomkyní z rodu Davidova a proto i o její narození vším právem prozpěvuje Církev svatá tato prorocká slova, nazývajíc Marii Pannu „Prutem z kořene Jesse.“ Proto umínil jsem sobě v den slavný, kdy konáme památku utěšeného narození Blahoslavené Panny, vysvětliti vám, drazí přátelé, zevrubněji, kterak v porovnání tomto vyjádřena jest Rodičky Boží *Marie Panny krása, milostnost a vznešenost.*

Poslyšte mne s pozorností, když počnu mluviti k vám ve jménu Pána našeho Ježíše Krista, Jenž se počal z Ducha svatého a narodil se z Marie Panny.

Pojednání.

Náleží, aby člověk předešel východ slunce, chce-li Bohu dobrořečiti a při východu slunce Bohu se klaněti. Abraham chtěje Bohu obětovati syna svého Isáka, v noci již vstal, a tak každý, kdo Bohu obětovati chce při východu slunce, musí sobě přivstati, aby aspoň na místě byl, když první červánek oznamuje blízký východ slunce. Proto psáno jest v knize Moudrosti, „že náleží předcházeti slunce k dobrořečení tobě, a při východu světla klaněti se tobě.“ 16, 28.

Narození Pána našeho Ježíše Krista podobá se východu slunce. Z narození Pána našeho Ježíše Krista raduje se každý křesťan věrný. Kdo chce však viděti východ slunce s vysoké hory, ten musí již časně záhy před východem slunce na vrcholu hory té státi, on musí sám východ slunce předejíti. Tak i každý křesťan věrný, chce-li opravdovou radost z narození Pána našeho Ježíše Krista na jevo dáti, musí se dříve těšiti a radovati z narození

Marie Panny, kterážto jen ten červánek zvěstující nám východ světla nebeského, kterážto jest ta hvězda, z nížto vyšlo slunce spravedlnosti, kterážto jest to nebeské vidění na obloze tohoto života, zvěstující nám brzké vysvobození. Což pak jest krásnějšího na světě nad pozorování východu slunce, což pak při tomto východu více krásy v sobě má? To slunce? Anebo ta předcházející zář? Ó, slunce to stejně oku našemu se jeví jak při východu, tak v poledne, tak u večer při západu. Oku našemu nelze dlouho upřeně zírati do ohnivé koule na obloze nebeské. Ale ta zář jest to, ty červánky, ty paprsky prorážející temnotu noční a zvěstující nám, že nastává den, to jest to krásné při pozorování východu slunce. Tak i narození Panny Marie v mnohém ohledu krásnějším býti se jeví, nežli narození Pána naše Ježíše Krista; podobně jako člověka, který uvězněn byl dlouhá leta v žaláři více těší a krásnějším se mu býti zdá ten první paprsek onoho dne, kdy propuštěn má býti na svobodu, nežli to slunce, které mu kýženou svobodu přináší.

A proto opakuji ještě jednou: při narození Marie Panny, které vyjadřuje Církev svatá slovy: „a vyjde prut z kořene Jesse, a květ z kořene jeho vystoupí,“ připomíná sobě věrný křesťan veškerou krásu těla i duše, kterou obdařena byla Rodička Boží Maria Panna vzhledem k tomu, že z ní se měl naroditi Ten, Jenž nás hříšné měl vykoupiti.

Je-li Ježíš Kristus dle slov sv. Pavla ten květ z kořene Jesse, pak Maria Panna, Matka Boží, jest tím prutem živým, na němžto onen krásný květ líbeznou vůni vydává. Zničte prut a zvadne květ. Zrušte víru v neposkvrněné Početí nejblahoslavenější Panny Marie, a Ježíš Kristus Syn Její stane se pouhým člověkem, podrobeným hříchu dědičnému.

Drazí přátelé! Jaká by to byla urážka, kdybychom sobě pomyslili, že Ježíš Kristus, Jenž nás otroky hříchu a ďábla měl vysvoboditi, Sám byl hříchu nějakého schopen. On, Jenž veškerou milost nám zjednal, byl nejsvětější, a proto i Matka Jeho Maria Panna byla milostiplná od prvního počátku početí svého. Proto prozpěvuje-li dnes Církev svatá: „aj vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vystoupí,“ křesťan věrný myslí na živý květ, na živý prut, které jsou mízou spojeny tak, že jeden bez druhého ve svém žití jest nemožným; a tak zahrnují slova ta v sobě pro věrného křesťana náplň všech milostí, kterými obdařena byla Rodička Boží Maria Panna vzhledem k tomu, že od věčnosti byla tím vyvoleným prutem z kořene Jesse, na němžto měl se skvíti krásný květ: Syn Davidův, Spasitel náš Ježíš Kristus, Původce veškeré milosti. A tak v slovech těchto obsažena jest i veškerá milostnost Rodičky Boží Marie Panny.

Největší cenu má ten prut, na němžto se ukáže krásný, vonný květ, a přece nikdo prut ten nezalévá, on není vštípen v půdě výborné, nýbrž jenom v chudé; a přece vzdor tomu listí onoho prutu se stále zelenají, květ nevadne, neopadává, nepřichází ani prut ani květ k nějakému porušení. A tak se to má, drazí

přátelé, podobně i s Rodičkou Boží Marií Pannou. Její vzácnost, Její vznešenost, její blaženost nejsou následky jejího bohatství tak, jako spíše ovocem pravé víry, pevné naděje a nezdolné lásky k Bohu Trojjedinému. Panna v chudobě narozená milostí jí od Boha tak štědře udělených nikdy nezneužila k tomu, aby se nějakého hříchu byla dopustila. A proto v těch slovech: „a vyjde prut z kořene Jesse, a květ z kořene jeho vystoupí,“ v slovech těchto zahrnuta jest ta největší chvályhodnost a vznešenost té, která o sobě říci mohla: blahoslavenou nazývati mne budou všickni národové. Ano, v tomto porovnání vyjádřena jest ta největší vznešenost Rodičky Boží Marie Panny.

Což však jest veškeré porovnání krásy, milostnosti a vznešenosti proti skutečnosti pravé: viděti krásu Rodičky Boží tváří v tvář, zakusiti její milostnosti, a těšiti se z její mocné ochrany. Co jest prut Mojžíšův, co jest prut Aronův, co jest královský prut Estheřin, který vztáhl král na znamení milosti, co jest prut vyšlý z kořene Jesse, co jsou všecka prorocká slova a předobrazení proti skutečnosti, která se naplnila na Marii Panně, že ona bude zdroj veškeré krásy, pramen veškeré milosti, a síla moci Boží?

Všecka krása a velebnost, všecka chvála a díkučinění, všecka moc a sláva budiž od nás vzdána Rodičce Boží Marii Panně, aby se nás ujala, aby nás omilostnila, aby se nás zastala u svého Božského Syna Ježíše Krista. Amen. V. Lefler, farář na Makové.

Svátek jména blahoslavené Panny Marie.

Maria, Matka víry, naděje a lásky.

„Já jsem matka krásného milování a poznaní a sv. naděje“

Eccl. 24, 24.

Nejvíce svátků v pořadě církevního roku vztahuje se na onu vznešenou Matku Páně, kteráž všemi ctnostmi zářic. vzor příkladného života zůstavila; nejvíce svátků v roce hlásá slávu oné vznešené Paní, v jejíž šlépějích kráčeti máme. A v pravdě máme podstatnou příčinu oslavovati Rodičku Boží. Neníť poskvrny na ní nalezeno, ani toho nejmenšího hříchu. Zvláště ale tři ctnosti září jasem nebeským v jejím životě. Ctnosti ty pronikají celý život její. Jsou to tři božské ctnosti: víra, naděje a láska. A právě těchto ctností nedbají lidé našeho věku; jsouť namnoze chudí u víře, převráceni v naději a vlažní i studení v pravé lásce. — Ano, nejmilejší, pravé živé víře, pevné křesťanské naději a čisté lásce musíme se od své drahé Matky, neporušené Panny přiučiti, chceme-li zasloužiti sobě jména dítek marianských. Jděme tedy k Marii do školy a učme se od ní nejprve pravé živé víře, neb ona jest Matka víry a poznání; učme se od ní dále pevné křesťanské naději, neb ona jest Matka svaté naděje; učme se od ní konečně

čisté, božské lásce, neb ona jest Matka lásky. Tato trojí úvaha budiž předmětem dnešní slavnostní řeči.

Pojednání.

1. Katolická Církev klade blahoslavené Panně velmi často slova Písma sv. do úst: „Já jsem matka krásného milování a poznání a svaté naděje“. Maria nazývá se tedy Matkou, Matkou poznání t. j. pramenem pravdy. A právem; nebo poznání všeho, co Bůh ve svém nekonečném milosrdenství ku spáse kleslého lidstva zjevil, ona víra, kterou apoštol základem naděje a sv. Augustin základem na cestě ku spáse a sv. Paulinus pokrmem a posilou všech dobrých skutků nazývá, tato sv. víra byla tak živá, tak nezlomná u milostiplné matky Boží, že veliký biskup z Avily ji hlavou věřících nazývá. „Ona byla první, volá sv. Bernard, mezi čistými tvory, která jasné poznání všech věcí naší spásy se týkajících měla“. — „Ona byla nádoba a schránka všech tajemství Božích“, dí sv. Řehoř veliký. A vskutku, pohlédneme li na vezdejší život Marie, musíme vyznati, že ona v pravdě jest matkou víry a poznání. Vždyť byla víra Marie již od počátku, jak sv. evangelium svědčí, pokorná, prostá a pevná. Nebylo slýcháno, aby panna stala se matkou a přece svého panenství neztratila, nebylo slýcháno, aby stala se některá panna matkou Boží. Jestiť vlastnost matky nejvyššího tak vznešená a tajemná, že nižádný člověk ani anděl představiti si ji nemohl. A přec Maria, matka poznání, věřila andělu bez rozmyšlení, bez pochybování, když jí bylo řečeno, že stane se matkou a pannenství svého neztratí. „Ejhle, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého“, — tak znělo její vyznání víry, když zvěděla tajemství největší. Její pokorná víra stala se branou, kterou Ježíš, náš Spasitel, na svět přišel. Neb co by se bylo stalo, kdyby Maria zvěstování andělskému neuvěřila, kdyby nepřijala, co tuto Bůh sám jí nabízel? Nebyli bychom posud vykoupeni, posvěceni! A proto pravila již teta její Alžběta k ní: „Blahoslavená jsi, že jsi uvěřila“. Sv. Ireneus tvrdí: „Ano blahoslavená jest Maria; neb tato oddaná Panna stala se i pro sebe i pro celé člověčenstvo příčinou spásy“. A tuto prostou pevnou víru zachovala povždy Maria v srdci svém. Ona viděla nemluvňátko zimou se třesoucí v jeslích, jež pomoci její potřebovalo, a přec věřila pevně, že to jest Stvořitel nebes i země. Ona viděla a pomáhala pacholátku utíkati před ukrutným Herodem, a přec věřila nezvratně, že jest králem všech králů. Ona viděla krále vznešeného chudý život vésti, viděla Jej lačněti a žízniti, viděla Jej posmívaného, na kříž přibitého a jako sprostého zločince odsouzeného na kříži umírati. Viděla Jej bolestná matka studeného a mrtvého, plného ran na klínu svém spočívati — a přec, ó kdo pozná tuto nezvratnou víru, přec Maria, Matka víry nepochybuje, nýbrž pevně a nezvratně přesvědčena jest, že Bůh jest ten, Jejž v klínu drží. Ano ona víru, kterou chová v srdci svém, také veřejně bez bázně vyznává. Neboť zmužile následuje božského

syna na cestě křížové, po které přinutila jej nevěra židů a pohanů kráčeti; zmužile stojí pod křížem, uprostřed mučitelů Syna svého, uprostřed společnosti hrůzné, která sešla se při smrti Ježíše. Tehdy když všickni přívrženci Ježíšovi se rozprchli a Jeho přátelé se uschovali, když i učenníci Jeho pochybovali a utíkali, tehdy vyznala vždy věrná Panna veřejně víru svou v Boha-člověka. Neb stála podle kříže, a tak vírou svou v pravdě všecky úsměšky a urážky židů odvrátila. Panna Maria v pravdě jest Matkou poznání, vzorem víry. Právě proto ale i my pevně státi máme u víře své, a nemáme styděti se, ji také zjevně a veřejně vyznati, ano hájiti ji i životem svým. Neb kdo víru svou zapírá a ji zrazuje, kdo pochybuje o tajemstvích, kdo stydí se dobrou věc a víru svou veřejně hájiti — ten není dítkem Marie, nýbrž zůstává dítkem Evy nevěřící, oné matky nouze a bídy. A proto učme se od Marie pevné víře; vzývejme tuto královnu všech věřících, aby nám u Syna svého vyprosila povždy nejlepší dar, dar víry; vzývejme ji horoucně, obzvláště v našich časech, kdy se všech stran sv. Církev ztísněna jest od nepřátel, kdy dorážejí na učení její, kdy i ti, jenž katolíky se zovou, své matky Církve nenávidí a s nepřátely jejími se spojují, prosme ji nyní, kdy cesta víry velmi často opuštěna bývá a pohoršení se všech stran k nám přichází, kdy nesčíslní lidé modle času slouží, a nevěře a netečnosti se poddávají, aby víru naši upevnila a ničím jí uškoditi nedala. Ona budiž naší ochranou, naším štítem; pod jejím praporem shromážděni pokračujme na dráze své a nedejme másti se útoky zlovolníků. Pod praporem Marie, Matky víry a poznání, i my zachovejme víru svou, abychom tak vedeni byli k druhé ctnosti, ctnosti to naděje, jejíž Matkou taktéž Maria se nazývá.

2. Ano, drazí přátelé, jako nikdy nebylo podobné víry, jakou se skvěla Maria, tak není žádné naděje, která by porovnána býti mohla s nadějí vznešené Panny. Z dvojího pramene pak prýštila se u Marie božská tato ctnost: byla totiž přesvědčena o neskončené věrnosti Boží, která své milé nikdy neopouští, a panenské srdce její bylo prázdno všeho, co víže nás k tomuto světu.

Z toho vyplývá podivuhodná naděje Marie. Když jí Bůh poroučí, aby s Josefem se zasnoubila, poslouchá, ač již před tím Bohu zaslíbila ustavičné panenství. Jinak v pravdě nemohla by se Maria tázati anděla: „Jak se to stane, an žádného muže nepoznávám?“ Poslouchá; neb jest přesvědčena, že by Bůh dříve oheň v led proměnil, než aby dopustil, by panenství její porušeno bylo. A Bůh odměňuje její naději. Když pak Josef chtěl ji tajně opustit, doufá pevně, že na jevo přijde nevinnost její, a hle! anděl ve snách zjevuje se Josefovi a poučuje jej o vznešeném tajemství. Plna jsouc důvěry v Boha podstupuje obtížnou cestu z Nazareta do Betléma a nocuje pokojně v chlévě.

S toutéž důvěrou a odevzdaností utíká s dítkem do Egypta. Nejvyššího stupně ale, abych o jiném pomlčel, dosahuje její pevná naděje při smrti Spasitelově. Neb tehdy, když objímá Jej studeného a mrtvého, když kamenný hrob Jej zrakům jejím odjímá, tehdy

doufá Matka svaté naděje, ač všickni za to mají, že kámen hrobový přikryl mrtvé tělo na vždy, ona doufá, ač dle smýšlení lidského vše bylo pro ni ztraceno. A naděje její skvěle jest odměněna; neb nejsladší odměna za všecky její bolesti a její utrpení jest z mrtvých vstání Syna jejího a Jeho na nebe vstoupení, jakož i slavné její na nebevzetí.

Hle, jak pěkný příklad dala Maria, doufajíc pevně v Boha; v pravdě jest Matkou svaté naděje. Ó, moji drazí, popatřme na sebe. Jaká jest naděje naše? Jaká jest důvěra naše? Kam chýlí se naše srdce? K Bohu, anebo k světu? Ó, křesťane milý, blaze tobě, lneš-li k Bohu svému; neb pak jsi pravým dítkem svaté naděje. Ale běda, jak mnoho jest nyní těch, kteří Marie v této ctnosti nenásledují. Boha opouštějí a přidružují se světa.

Velmi mnozí, kteří jménem křesťanů ozdobeni jsou, hledají v strastech a v bídě všade spíše pomoci a útěchy, jen ne u Boha, Jenž přec o všecky tvory otcovsky se stará. Velmi mnozí míní, že záleží jim na práci a pečování, a ne na Bohu — a přec nemohou, ač se dosti namáhají, ni jedné travičky udělati bez Něho. Ach jaká to převrácenost mezi lidstvem! Ó člověče, nemůžeš-li ničeho zmoci, proč neskládáš naději svou v Bohu, Jenž učinit může všecko? A věříš-li pevně, že Bůh v nebesích tvým otcem jest, proč nechceš v Něho důvěřovat? Vezmi si příklad z Marie; onať jest Matka tvá, a ty bys byl tak rád dítkem jejím. Jdi tedy, uč se od ní pevné křesťanské naději, neboť ona jest Matkou svaté naděje. A přiučíš-li se naději té, budeš důvěřovati v Boha, že moudře vede tě po trnové cestě k cíli, jejž tobě určil, k cíli to, k němuž láska tě táhne, jako Marii, Matku svaté lásky, láska k Bohu táhla.

3. Maria zajisté jest i *matkou lásky*. Neb po oné lásce, kterou tři božské osoby mezi sebou spojeny jsou, po oné neskončené lásce Boží ku tvorům, není jiné lásky, která by vyrovnala se nejčistší lásce Panny Marie. Neb láska k Bohu čisté srdce její tak pronikla, že celé láskou tou vyplněno bylo. Svaté Marie srdce bylo sídlem božské lásky, jejím oltářem i svatyní. Žila na zemi ustavičně pohřížena v rozjímání. Její posilou bylo činiti vůli Otce, který ji za matku Syna Svého vyvolil, a dokud na zemi žila, abych užil slov sv. Bernardina, milovala ustavičně nejvyšší dobro; nikdy nečinila jiného, než o čem věděla, že by to Bohu milé bylo. A z této neskončené lásky k Bohu vyplývá i láska její i k lidem. Neboť obětovala v souhlasu s vůlí Otce svého božského Syna za nás na nejbolestnější smrt; den co den, každou hodinu, stojí až posud u trůnu Božího, jako někdy pod křížem a obětuje krev obětovaného Syna svého, již právem krví srdce svého nazývat může, obětuje ji za spravedlivé, by neklesli, za slabé, by posilněni byli, za trpící, by nezoufali, za hříšníky, by povstali a nepropadli spravedlnosti Boží, za živé i za mrtvé, kteří pomoci potřebují; obětuje ji za všecky, takže právem Matkou milosrdenství sluje. A láska její nižádných mezí nezná. Jaká to útěcha pro nás! Jak ale také jsme povinni, abychom milé Matce i v této ctnosti podob-

nými se stali! Neb docházejí-li všickni u láskyplného srdce Marie milosti vyslyšení, činí přec výminku ti, kdož lásky nemají, to jest, kteří jsou zatvrzelí hříšníci, kteří nepřátelsky smýšlejí, kteří utrhají a pomlouvají, kteří se mstí a závidí. Tito nemají podílu na ochraně milosrdné Panny, neb oni nejsou dítky její, nejsou dítky Matky lásky plné. —

Přičiňmež se tudíž, aby v srdci našem měla láska místo spolu s vírou pevnou i nadějí křesťanskou; přičiňme se, abychom hořeli láskou k Bohu, Jenž Sám Sebe nám zjevil a přislibuje nám život věčný, abychom hořeli ale také láskou k Marii, Matce Boží, od níž přiučiti se máme ctnostem božským. Ano, ona jest Matkou ctností těchto; ona nejen v životě ctnosti tyto jasně ukázala, nýbrž i k nim napomáhá; ona si toho toužebně žádá, abychom za pomoci a přímluvy její ctností těch stali se účastni. A je-li tvá víra slabá aneb není-li tvá naděje dosti pevná, aneb neplane-li srdce tvé láskou: obrať se k Marii, žaluj jí nouzi a bídu svou a buď jist, že pomůže tobě. Vzývej ale také ustavičně každý mocné jméno její, obracuj se ve jménu jejím k Synu božskému, nebo dobrý syn jména pečlivé matky si váží.

Ano, vzývejme jméno svaté, jméno Marie, mocné to jméno, by chránilo nás před nepřátely našimi, by ale také sílilo nás v dobrém a upevnilo v ctnostech, kterými Maria ozdobena jest, bychom tím spíše zachovali vůli Boží a s Bohem spojeni býti mohli. Amen.

Fr. Pelikán, farář v Louňovicích.

Neděle XVII. po Sv. Duchu.

Ježíš Kristus jest pravý Bůh.

„Na těch dvou přikázáních všecken zákon záleží i proroci.“ Mat. 22, 40.

Znáte Faraona? I kdo by neznal muže toho zarputilého, který jakožto král zemský domníval se býti pánem všehomíra, a v nadutosti duše odvážil se tak rouhavé řeči proti Bohu, pánu nebes i země, řka: „Neznám Hospodina.“ Ale když padaly rány na Egypt, rány těžké a přebolestné, tuť ze zkušenosti trpké učil se Farao Hospodina poznávati. — Již měklo srdce jeho, — již vůli Boží povolným se býti zdál; jakmile však rána pominula, starý zatvrzelý Farao tu stál, — odpůrce Boží — až jej i všecku jeho moc válečnou spravedlivá ruka Hospodinova do prostřed otevřeného rudého moře uvedla a tam pod vodní pokrývkou zasloužené lůžko jemu ustlala. —

Jako tento jednotlivec, tak si za dnů Pána Ježíše proti tomuto božskému Učiteli počínali mnozí — i z lidu israelského i z vůdců jeho, totiž fariseů a zákonníků. — Dle svědectví dnešního Písma — — hle, tu se blíží jeden z nich, však jako ďábelský pokušitel, — a že v osobě Pána Ježíše více než obyčejného člověka poznával, sám

zákona učitel praví: „Mistře, Tys při tak hojných případnostech prokázal obdivuhodnou známost a vědomost věcí, nuže: které pak jest největší přikázání v zákoně?“ — A vševědoucí Ježíš, o čemž se učitelové zákona dohodnouti nedovedli, ihned bez rozpaku určitě odpovídá, ano dokládá: „Na těch dvou přikázáních (lásky k Bohu a bližnímu) všecken zákon záleží i proroci.“ Slyšíte pokrytci? Kdo může takové ceny a platnosti přisuzovat naplnění tohoto zákona lásky, — kdo rozhodovati, že v nich obsaženo všeliké učení prorokův? — Kdo jiný než sám dárce zákona a prorokův učitel — Bůh? A zdaž Božství Kristovo poznali? A když Pán otázkou Svou do těch úzkých je uvedl, že *nemohl Jemu žádný slova odpověditi:* co tu? I zůstali zarytými odpůrci Páně jako prve. —

Podobné zatvrzelé protivníky Páně máme i mezi nynějšími křesťany. Nutno tedy, abych zahájil

Kristovo Božství,

na němž všecka řeč zákona i proroků záleží; — o čemž dnes ve jménu Páně! —

Pojednání.

a) Při člověku doznaně šlechetném přijímáme všelikou řeč na slovo. — a věru, že by jakoukoli pochybností uražen byl. —

Mezi těmi, kdož kdy viditelně na této zemi působili, neznáme šlechetnosti vyšší té Pána našeho Ježíše Krista. Osvědčil se *svatým*, tak že mohl položiti otázku: „Kdo z vás bude mne trestati z hříchu?“ Osvědčil se *nejvýš moudrým*, tak že s výčitkou mluvil židům: „Když pravdu mluvím vám, proč mi nevěříte?“ A svatost a vševědoucnost jsou vlastnosti božské, pročež také nejsvětější a vševědoucí Kristus jest *vtělený*, *pravý Bůh*. — Již ze souvěkovců mnozí soudili o osobě Páně více než rozumného člověka, jako dnes, když sám v zákoně učitel úsudku Kristova se doprošuje. Čteme pak u sv. Jana 7, 15, — že divili se židé řkouce: „Kterak umí tento Písmo, neučiv se?“ A Ježíš odkázal je ihned na *Božství* Své a odpověděl: „Učení mé není mé, ale toho, který mne poslal. — Bude-li kdo chtít vůli jeho činiti, pozná o učení mém, zdali z Boha jest, čili já sám ze sebe mluvím.“ —

Stará báje vypravuje, že vrána pávím péřím přikrášlila se, a tvářila se jakoby pávem byla. I sebraly se družky vrány, nalhané péří vytrhaly a z hrdopyšky jen hojný posměch měly. — To jest: Každá přetvářka přece se prozradí. — A proto, jak snadno byli by židé Pána Ježíše z nepravdy byli postihli, kdyby nejsa Bohem, Bohem jen se byl tvářil. Toho však i při pilném šetření nedovedli, a Kristus své Božství zřejmě *hlásal*, ano i nezvratně je *dokázal*. —

b) Kristus hlásal Božství své před *přáteli* i *nepřáteli*. — K obému máme doklady v Písmě sv. — Vážná byla to doba, když poblíž města Cesarey Filippovy předložil Ježíš učenníkům důležitou onu otázku: „Kým jej lidé býti praví?“ — A když odpovědi té vyslechl, přímo obrátil se k nim a úsudek jejich slyšeti Si přeje: „Kým vy mne býti pravíte?“ A když Jemu živou věrou planoucí Petr odpovídá: „Ty jsi Kristus Syn Boha živého,“ nejen že

Pán vyznání jeho, jako by snad mylným bylo, neopravuje, spíše vyřčené Božství potvrzuje, a že se mu té milosti poznání Kristova Božství od samého Boha Otce dostalo, vysvědčuje. —

Uplynulo osm dní od návštěvy první a Pán Ježíš zavítal opět k milým učenníkům při zavřených dveřích.

A poněvadž apoštol Tomáš tu radostnou řeč ostatních, že Kristus z mrtvých vstal, uvěřiti se vzpíral, tedy vševědoucí Ježíš obrátil se nyní přímo k němu, ukázal z ukřižování zraněné ruce i bok, a Tomáš pravdou překonaný, v nedůvěrnosti zahanbený o totožnosti božského Učitele svého přesvědčený padá na kolena svá a vyznává: „Pán můj a Bůh můj.“ Jan 20, 28. A tu Ježíš Kristus, který se vyjádřil, že jedinému Bohu klaněti se přisluší, nejen že apoštola Svého, jakoby chybně jednal nekárá, vyznání jeho jakožto pravdu stvrzuje, ano jej za to blahoslaveným prohlašuje. —

Dojista, že Svému Božství ani zřetelněji učiti nemohl, jako když Filipovi o to žádajícímu: „Pane, ukaž nám Otce,“ takto krátce a přece jasně odvětil: „Filipe, kdož vidí mne, vidíť i Otce.“ Jan 14, 9. — Nezatajil, ale jak svatá věc žádá, také nepřátelům hlásal Kristus Božství Své. Tak když pouhým slovem v den sobotní uzdravil churavce u rybníka bravného v Jerusalémě, promluviv k němu: „Vstaň, vezmi lože své a choď, a ihned učiněn jest zdráv člověk ten“, a když dozvěděli se o tom fariseové a zlostně na Ježíše toužili, řekl jim Kristus: „Otec můj až dosavad dělá i jáť dělám.“ I porozuměli židé dobře výroku tomu a Kristu smrtelné úklady činili, že netoliko dle jejich náhledu bláhového rušil sobotu, ale *že i Otcem Svým nazýval Boha*, a Sebe rovného činil Bohu. Jan 5, 18. — Když, jak čteme Jan 10, 30., přednesl Pán židům: „Já a Otec jsme jedno“, což vysvětluje sv. Augustin: Slovem *jsme* vyjadřují se božské osoby; slovem *jedno* naznačuje se stejnost bytosti, — — — tuť chápali kamení, aby Jej jakoby rouhače kamenovali, že dle jich domnění jsa člověk, dělá se prý Bohem. —

A Kristus opravuje mylný jich náhled a učí: „Nečiním-li skutků Otce mého, nevěřte mi; pakli činím a nechcete věřiti mně, skutkům věřte, abyste poznali, že Otec ve mně jest a já v Otci“; tedy Já a Otec jediný Bůh. —

c) Svrchu řekl jsem, že Pán Ježíš Své Božství i neklamně dokázal, ano, k slovu přičinil i skutky. A které?

Jsou to *zázraky*, jaké jen Bůh konati může, při nichž osvědčil Kristus jak pověděl: „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi“, a tou vládne — jediný *Bůh!* — Jsou pak zázraky tyto nejprve divy *mocnosti*, jež Kristus pojmenoval žákům Janovým takto: „Slepí vidí“. — Mat. 11, 5. — A ten od narození slepý, když vidomým učiněn jest, vyznal: „Od věků není slýcháno, aby kdo otevřel oči slepého narozeného.“ Jan 9, 32. *Kulhaví chodí;* — sem přičísti sluší onoho šlakem poraženého, jejž na loži odpočívajícího Ježíš takto oslovil: „Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého.“ Což když se stalo, zástupové báli se a velebili Boha. — *Malomocní se*

čistí; — Ježíš z vlastní božské moci poručil: „Chci, buď čist; a hned očistěno jest ohyzdné malomocenství jeho.“ Mat. 9, 8. — *Hluší slyší*; pouhým pokynutím: „Effeta,“ otevřen ubožákův sluch. *Mrtví vstávají z mrtvých*; mocný života a smrti Pán přikazuje: „Lazare, vyjdi ven;“ což viděvše mnozí z židů uvěřili v Něho, vyznávajíce své přesvědčení: „Zdali Kristus, když přijde, více divů činiti bude, než které tento činí?“ Jan 7, 31. Jiný Kristus nepřišel a nepřijde. —

Mimo to jsou zázraky Páně také divy *vědoucnosti*. — U studně Jakubovy usedl Ježíš; přichází žena z města pro vodu — s tou rozmlouvá Pán, ví její *minulost* a praví: „Pět mužů jsi měla, a kterého nyní máš, není tvůj muž“. — Tak na jisto znal hodinku smrti přítele Svého a pravil učenníkům: „Lazar umřel a raduji se pro vás, že jsem tam nebyl, abyste věřili“ — t. v Božství Mé, když jej vzkřísím. —

A jakož do *budoucna* hledě, pověděl: „Vy všickni v této noci pohoršíte se nade mnou“, rovněž oznámil o Sobě: „A když jej ubičují, zabijí ho a třetího dne vstane z mrtvých.“ — O jiném již pomlčím. —

Ač přesvědčen býti chci, že nikdo z vás o Božství Páně nepochybuje, mluvě o něm, chci vás uvarovat a upozornit, aby nikdo nepochyboval. — Jeť to učení tak jasné, jako se Kristus sluncem spravedlnosti a světlem světa nazývá. Na pravdě té spočívá zákon i proroci, všecko křesťanství, naše vykoupení a spasení. A proto mluvil jsem o Božství Páně.

Vždyť se vám za těchto dnů nevěra a s ní spojená mravní nevázanost cpe dveřmi i okny. Tu čtení, tam přednášky, tu zábavy, tam jednoty venkoncem směřují na zlehčení sv. víry a k dosažení potřebují pochybování a zapírání Kristova Božství a pokládá se v tom osvěta a jakoby hanbou bylo, býti počestným, věřícím, spravedlivým křesťanem. —

Jsou bohužel lidé z rodu fariseů a ti a tací mohou se nad Kristem horšiti. Nám pak nezbývá než se sv. Augustinem vyznati: Nahlédnouce do evangelium shledáme, že Kristus jest pravda, — t. pravý Bůh. Na Něm splněna všecka řeč zákona i proroků. — A proto naší povinností, Toho věrně se držeti, Který Svým příkladem pro nás jest cesta, Svým učením pravda a který jedenkráte odměnou bude v životě věčném, přeblaženém a slavném. Amen.

Frant. Bartoš, biskup. vikář, děkan v Jilemnici.

Neděle XVIII. po Sv. Duchu.

Jdeme do domu věčnosti.

„Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého“. Mat. 9, 7.

Tak promluvil Spasitel náš ku člověku, jemuž daroval opět zdraví. Jdi do domu svého! — zněla z úst Krista těchyplná slova, terá přinesla nešťastníku opět spokojenost a klid.

Promluvil je ten největší učitel lidstva, promluvil je Bůh Sám. Ó jak chvátal, jak se radoval, že ten psotný čas přešel, v němž hodiny a dny počítal, kdy bude zbaven toho zla, které ho leta trápilo. —

Jdi do domu svého!

Zastavme se, nejmilejší, my sami u slov těchto a rozjímejme, jaký mají asi pro nás význam? — Ne nepatrný, ale veliký a důležitý! —

Jdu do domu svého, tak mnohý z nás dí sám k sobě odcházeje z tohoto chrámu Páně. Opravdu? Je ten domek tam na stráni, nebo ten výstavný dům dole, tím pravým domem našim? Jak se mýlíme! V málo okamžicích je z něho hromádka popela. Ano, my jdeme všickni do domu svého. I ten nejnuznější, který nemá hlavu kam skloniti, tam kráčí; jde tam boháč, král. Ale nejdou tito všickni do těch domů, rukou lidskou vystavených, jdou jinam, ne sice cestami stejnými. Jeden tam dojde brzy, druhý po dlouhém čase; jeden tam kráčí vesele s písní a druhý v nářku a bědování; jeden tam kráčí těžce a druhý lehce.

Kam jdou, kam jdou? — Do domu svého, do domu věčnosti.

Aj, podivný to dům věčnosti! Hrozný, veliký! Tak vysoko stojí v té nedozírné výši, a přece tam každý dojde. Mnohý dojde tam tak brzy, že se toho ani nenaděje.

Snad dnes zdá se mu, že tam bude putovati ještě 50—60 a více let, cítí, že má dosti sil, že tu cestu vydrží. A hle! v okamžiku již stojí přede dveřmi jeho.

Ty, člověče, jdeš do domu svého? Jdeš tam do té světnice, kterou jsi si vybudoval? Jdeš tam jistě? Neodpovídej, nemluv slova rouhavá, učiníš krok ještě, a stojíš před domem svým, octneš se v síni věčnosti!

Kam jdeme, nejmilejší, všickni? — Do domu věčnosti!

Ještě jednou vraťme se k slovům Kristovým; teď snad budou pro nás jinak zníti.

Vstaň, vezmi lože své, a jdi do domu svého. A nemocný šel.

Nemocný šel do domu věčnosti. Šel tam zvolna, a přišel tam s plesáním. Proč? Pán mu děl: „Odpouštějí se tobě hříchové tvoji“.

Doufám, nejmilejší, že to pro nás bude spasitelné, když o tom domu věčnosti dnes poněkud budeme rozjímati.

Slyšte mne pozorně ve jménu Krista Ježíše!

Pojednání.

Především mějme na paměti tato slova: My jdeme všickni do domu věčnosti.

Jednoho dne seděla za zimního večera kol vesele praskajících kamen četná společnost a bavila se. Tu pojednou jednomu z hostí padla jiskra na šaty, takže počal šat pomalu doutnati. Přítel ho upozornil se slovy: „Kamaráde, měl bych tě na něco upozorniti.“ Ale tento odvětil: „Je-li to něco neveselého, neobtěžuj mne nyní, nech toho až po večeři.“ — Přítel umlkl. Když bylo po večeři,

ptal se ho onen, co mu chtěl říci. Tu mu ukázal spálený šat a pravil: „Chtěl jsem ti říci, že ti šat planul.“ — To pohněvalo druhého, ale dostal za odpověď: „Nedurdi se, příteli, nechtěl jsi o tom slyšeti, žaluj sám na sebe!“ —

Tomuto člověku s popáleným šatem podobají se mnozí křesťané. V srdcích jejich vzňala se jiskra zlých náklonností, a oni jsou v nebezpečí, že od toho zahynou. Neschází i těch, kteří je pozornými na to činí, ale oni nechtějí o tom slyšeti.

Jak by to bylo dobré jim říci: „Příteli, víš, kam jdeš? Jdeš do domu věčnosti.“ Ta slova by jim připomenula mnoho. Ona by je upomenula na všecky povinnosti, ona by je přivedla na cestu pravou.

Kam jdeš? — Jdu do domu věčnosti. Dobrá. Rci mi nyní ty, jenž takto mluvíš, oč se opíráš, jakou jistotu proto máš, že jdu do domu věčnosti? Příteli, poslyš a zodpověz mně jednu otázku. Odkud jdeš? Co jsi?

Jdu z domu od otce a matky. Ovšem. Tvůj otec, syn Adamův a matka, dcera Evina, ale pravá celá odpověď bude zníti podle slov Jobových: „Tvé ruce, o Bože, mne utvořily, život a smilování dal jsi mi“. Ty musíš říci: „Já jsem člověk z Boží milosti“.

Ve vznešených domech jest zvykem jména předků psáti jedno za druhým, čili zachovávati rodokmen.

Takový rodokmen máme i my křesťané, napsal jej evangelista sv. Lukáš. On napsal: Ježiš byl syn Josefův — tento Heli-ho a tak dále až Henochovi, tento byl syn Sethův, Seth Adamův, Adam byl od Boha.

Co jsi člověče? Jsem dílo — tvor Boží a jsem od Boha. Jsem dítě Boží a sice křtem svatým, který zavedl Syn Boha Otce nebeského.

Každé dítko touží po otci. My jsme dítky nebeského Otce, tam k Němu jest jenom naše cesta. Otec nebeský sídlí v domě věčnosti. My jdeme všickni ku Svému Otci do domu věčnosti.

Je to tedy přirozené k pochopení, proč jdeme tam do sídla věčnosti. Jdeme tam ku svému Otci.

Jisto tedy jest, kam jdeme. Ale nastává nová, důležitá otázka, jak do toho domu věčnosti se ubíráme?

Vmysleme se v duchu do světnice, kde loučí se otec s dítětem. Otec posýlá dítě do světa. Oděl je pečlivě, dal mu prostředky aby nouzi trpěti nemuselo; dal mu i vzdělání. Dítě jde. —

Po letech jednoho dne otvírají se dvéře, a v nich se objevuje synova tvář, ta mužná, štěstím ozářená. Zevnějšek jeho řádný, slova moudrá, svědčící o jeho zkušenostech, plynou mu na rtech. Zdali pak ten otec radostně netiskne ho k srdci, zdali se netěší, že syn jeho přišel domů, aby mu čest a potěšení způsobil? Zdali ten otec jeho neokřívá, zdali mu vše dobré nepřináší? Zdali ho neodměňuje? A nyní posuďme dále. Otevřely by se dvéře, a v nich by se objevila postava syna v obleku rozedraném, s tváří spustlou, divokou, s okem zakaleným, se řečí surovou, drsnou. Zdali by ten otec pojal jej do náruče? Zdali by oko jeho zalesklo se štěstím

a spokojeností? Zdali by ho odměnil? — Aj, tož snad přece ne. Z úst otce by zněla slova přísná, zlá: Ty's mé šediny hanbou pokálel, takového syna jsem si nevychoval!

A takovým otcem jest i Bůh, Otec náš nebeský. On nás poslal na ten Boží svět. Dal nám duši, na křtu svatém obmytou s první hanby našich prarodičů; zařídil pro nás ústav-Církev sv., abychom se v něm vzdělali, dal nám prostředky na tu cestu tímto životem, sv. svátosti, abychom mohli dobře žíti. A když svou cestu dokonáme, jdeme zase k Němu. I přijme nás a raduje se z nás a odmění nás, jestliže stali jsme se zdárnými, jeho lásky hodnými.

I zavrhne nás a odsoudí nás, jestli jsme se stali nevděčníky.

Nejmilejší, jdeme do domu věčnosti ku svému Otci nebeskému; ale jak tam jdeme? Jdeme tam jako děti zdárné, nebo jako děti zlé?

To jest ale nejhlavnější, oč se celá naše věčnost otáčí.

Byl jednou na živu nábožný muž, který denně k Bohu se modlil, aby mu zjevil, jak nejlépe by do nebe přišel. Umínil si, že ten cíl bude následovati, i kdyby ho to život státi mělo. Pán chtěl jeho přání vyplniti, a když se vroucně modlil, tu uslyšel tato slova: „Věř, plň, užívej!“ Služebník Boží byl udiven, nemohl smysl těch slov pochopiti.

Tu uslyšel opět božský hlas, který mu tajemná slova ta vyložil: „Věř všemu, co Bůh zjevil; plň zákony, které zachovati kázal: používej prostředků milostí, které ku spáse lidí ustanoveny jsou!“

A nábožný muž zachoval se podle těchto slov a došel spásy.

Jak máme tedy jíti do domu věčnosti, k Otci nebeskému?

S vírou ve vše, co Bůh zjevil. Jsme tu na zemi, abychom Boha poznali. Abychom pravé poznání Boha dosáhli, musíme věřiti, co Bůh zjevil. Náš rozum sice dovede mnoho věcí poznati, ale přece k úplnému poznání Boha je slabý. Toho důkazem jsou pohané. Oni v bludy upadli, kam je rozum zavedl. Čím více zapomenuli na prazjevení Boha, tím více uniklo jim poznání Boha. Slunce, měsíc, zvířata, hory, kameny byly jim bohem. Sami národové vzdělaní, Řekové a Římané, utvořili si bohy s lidskými chybami. Tak Jupiter byl bohem jejich nejvyšším, a ten páchal cizoložství a vraždy; Merkur byl bůh zlodějů, Bachus bůh pijáků a pod. A do dneška, kdybychom přišli do střední Afriky, uzříme lidi, kteří býku jako bohu svému se klaní. Tam vede rozum bez zjevené pravdy. — Abychom Boha poznali, musíme věřiti. Bez víry nelze se líbiti Bohu.

Do domu věčnosti musíme jíti dále *s plněním zákonů Božích.*

Bůh nás stvořil, abychom Ho milovali a Jemu sloužili. Proto musíme zachovávati zákony, neboť láska a služba k Bohu bez zákonů neobstojí.

Chceme-li spaseni býti, musíme Boha milovati; „kdo nemiluje zůstává ve smrti“, praví sv. apoštol.

Pravá láska Boží není pouze pocit, ta není jenom v srdci ukryta, ta objevuje se na venek v plnění Božích zákonů. Dítě, které otce miluje, poslouchá.

„Kdo zákony mé má a jich se drží, ten mne miluje“, praví Spasitel.

Služba k Bohu znamená zákony zachovávati. Ostatně to sám Pán Ježíš tak jasně řekl, že k tomu výkladu není potřebí. Jednoho dne k Němu přistoupil učitel zákona a pravil: „Mistře, co mám činiti, abych života věčného dosáhl?“ Spasitel mu odvětil: „Chceš-li do života vejíti, zachovávej přikázání!“

Konečně vedle víry a zákonů jsou tu prostředky milosti.

Jest to jasné učení Církve sv., že potřebujeme milosti Boži ku konání dobrých věcí. Milost Boží jest pomoc od Boha, která nás činí schopnými, abychom konali dobré. A tuto pomoc nalézáme v modlitbě a ve sv. svátostech. Modlitba je klíč k srdci Boha: „Proste, a bude vám dáno“. Ve sv. svátostech se stáváme čistými a Bohu milými, jestliže jsme se před tím opět poskvrnili.

Nejmilejší, každý z nás spěchá do domu věčnosti. Spěchá ku svému nebeskému Otci.

Jaké jsou naše cesty? Jak tam jdeme? Jako děti milé, zdárné, abychom dostali odměnu z rukou Jeho — či jako děti zlé, nezdárné, abychom dostali trest a odsouzení, odsouzení věčné? Věčné odsouzení, nejmilejší, to jest hrozné slovo; to nemůžeme ani rozumem svým pochopiti — věčné.

Zpytujme se.

Jak jdeme do domu věčnosti, nejmilejší? Nejdeme-li ještě, tak pojďme tam všickni s tou vřelou účinnou *vírou* v Boha všemohoucího, milosrdného a dobrotivého, pojďme tam, konajíce horlivě, beze studu všecky ty povinnosti, jaké nám zákon Boha ukládá, pojďme tam za pomocí Boží milosti a sv. svátostí — pak vězte jistě, že na prahu toho domu věčnosti zaslechneme líbezná slova: „Služebníče věrný, že's nad málem byl věrným, nad mnohem tebe ustanovím.“ Amen. Vinc. Drbohlav, kooperator ve Světlé.

Řeči příležitostné.

Řeč při svěcení školy.

Slavný italský umělec sochař Michal Angelo dokonav překrásnou sochu Mojžíše kárajícího lid israelský — řekl: Nunc loquere! Nyní mluv! — I vy, drazí bratři krajané, dokonali jste dílo ceny nehynoucí — dokonali jste práci velezáslužnou — dokonali jste stavbu této budovy — chrámu vzdělání a výchovy maličkých; i vy voláte, s pýchou pohlížejíce na dokonanou budovu: Nyní mluv! — A věřte, že vaše školní budova bude mluviti — bude hlásati dětem vašim vaši obětavost, vaše uvědomění, vašř lásku a péči — na školní budovu vaši s hrdostí budou pohlížeti vaše děti — vaši vnukové — s vděčností vzpomínati budou na ty, kteří nešetřili ni práce, ni nákladu, ni času pro dobro naší rodné milé obce . . .

Ó věřte, drazí rodáci, že s pýchou a radostí pohlížím na dílo vaše, které jest okrasou naší obce, věřte, že srdce mé plní se city vděčnosti ke všem vám, kteří jste k dílu tomuto ruku přičinili, vždyť i já jsem synem této vísky, vždyť vyrostl jsem mezi vámi, vždyť jsme syny jedné obce, jedné rodiny, jedné matky. A proto s radostí přijal jsem vyzvání, abych v dnešní den slavnosti tak významné, kdy zasvětiti chcete rukou sluhy Kristova posvátné službě budovu tuto — několik slov k vám, bratřím a sestrám své rodné vsi promluvil. Vždyť i mé srdce tíhne k drahé domovině, k místům, kde strávil jsem nejblaženější doby svého dětství, svého mládí — k místům, kde rodná matička má učila mne Boha znáti a kde druhá matka škola přejala mne z rukou její a k Bohu dále mne vedla a potřebnými vědomostmi pro život připravovala.

Buďte tedy přesvědčeni, že několik těch slov, jež k vám mluvím, vychází z hlubin srdce pravou láskou k rodné půdě a rodným bratřím rozníceného. — Ano volám k tobě krásný pomníku obětavosti občanů našich: nyní mluv! — Hlásej jejich lásku k dětem, jejich obětavé srdce, jejich nehynoucí památku. Ale mluv též k těm dítkám jejich jazykem matky, vychovávej je pro Boha a vlast, aby z nich stali se řádní křesťané — věrní synové vlasti.

Sv. Augustin píše v jednom svém spise: Ó Bože, dejž mi poznati Tebe a sebe — a v prosbě této jest vyjádřen životní úkol člověka, poznati Boha a poznati sebe — a k tomuto dvojímu úkolu má nás vychovati škola: k *úkolu nadpřirozenému* pro Boha a k *cíli přirozenému* — pro vezdejší život. Víme dobře, přátelé drazí, že život náš vezdejší jest přípravou do vlasti nebeské — cíl náš že směřuje vlastně tam do výšin nadhvězdných k Bohu — tudíž také vychování pro Boha čili vychování náboženské musí býti prvý požadavek, který od školy se nutně žádá. Idea náboženská má pronikati všechny předměty, vychování mládeže má se díti na základě náboženství. — A proto jest velikou nesvědomitostí a převrácenosti od těch, kteří chtějí náboženství ze škol vyloučiti a náboženský moment u vychování co nejvíce obmeziti. „Slunce strhuje s nebe, kdo chce vyučování náboženství ze školy vypuditi, nebo jemu toliko podřízené místo vykázati,“ praví Valentin Trotzendorf. — Vidíme tudíž, jak oprávněno jest volání Církve, aby náboženský moment ve vychování co nejvíce do popředí vystoupil a aby veškeré vyučování náboženstvím proniknuto bylo.

Učitel tedy, ať vyučuje kterémukoliv předmětu, musí míti na paměti věčný cíl žákův a náboženství musí mu býti vodítkem na dráze vychovací.

Úkolem školy jest však též vychovati dítě pro *život vezdejší*, aby stalo se užitečným členem společnosti lidské a zdárným údem vlasti. — Proto duch dítěte čerpá též vědomosti, které potřebny mu jsou pro praktický život, — a tomu učí ho předměty mimo náboženství. — Ale opět by bylo velikou chybou — cíl nadpřirozený s očí pustiti — náboženství i zde musí všecko vzdělání, všecky předměty pronikati. — Učitel má na paměti míti cíl věčný — totiž Boha. On má býti přesvědčen, že to, čemu učí, jest cestou

k Bohu, — on se nespokojí, aby žák poznal přírodu a zákony její, aby poznal tvory ve světě, ale dovede žáka dále a ukáže mu na původce všeho tvorstva, na Všemocného Tvůrce nebe a země — na nejvýš moudrého zákonodárce, jehož zákony se veškerá příroda zpravuje. — On vede mysl žákovu, že nejen poznává divy a zákony přírodních úkazů, nejen učí ho, že miliony a miliony světů mimo zemi v prostoru světovém se pohybuje vykázanou drahou, ale též přivádí dítě k poznání toho, kdo původcem jest těch světů, kdo řídí jich běh — — — kdo působí, že světy ty trvají . . .

Nespokojí se tím, že žáci jeho poznají knížata a krále české — řadu letopočtů — ale vzbuzuje v srdci svých žáků přesvědčení, že národ, jehož on synem jest — byl tehdy nejšťastnějším a největším, kdy držel se té víry, kterou mu přinesl sv. Cyrill a sv. Method, že tehdy stkvělo se jméno jeho leskem slávy, kdy přitulil se k sv. Václavu jako k svému otci — kdy věren zůstal svému patronu sv. Janu Nepomuckému.

Učitel nejen učí žáky své, jak mají čísti, ale též *co* mají čísti. — Ach, drazí přátelé, kdybych měl mluviti o této palčivé otázce, tu by mi nestačila malá hodina, ó tu bych musil dlouho a dlouho mluviti; vždyť sami dobře víte, co zlá kniha naseje jedu do srdcí lidských, co způsobí zla v celé společnosti. Ta hydra, která nyní šíří se po celé Evropě, která nyní podrývá i naši drahou vlast, která naši korunu svatováclavskou přivádí na pokraj záhuby, ta rakovina, která nyní do nejzapadlejších vísek českých se vtírá, ta původ a hlavní podporu má ve špatném čtení. Ano falešný liberalismus, toť jest ta hydra, šíří se špatnými knihami, špatnými novinami a mámí ten ubohý lid náš, jenž dává se svésti lecjakými nedouky a řítí se slepě za těmi, kteří všeho chtí užiti k svému prospěchu, který ten ubohý lid náš chtějí vyssáti do poslední krůpěje. A to jest ta lidumilnost.

Vidíte, drazí, jak důležitá to věc, aby hned z mládí pěstěna byla v srdci mládeže láska ku knize, ku knize dobré, ku knize, která by srdce dítěte a muže vedla k lásce k Bohu a národu — k lásce k vlasti — ale k té pravé lásce k vlasti. Ano povinností školy jest, aby vychovala vlasti syny zdárné — vlastence pravé, kteří neukazují vlastenectví své planými řečmi, hluchými slovy, ale kteří milují vlast svou skutky. A to jest opět bolavá stránka naší doby; kdo někde něco z novin — leckdy z lecjakých plátků pochytil — vlastenčí t. j. hází frásemi, ale srdce jeho jest chladné, a když přijde k skutku, kde lásku k rodné půdě dokázati má, tu zbaběle couvá vzad.

Ach, a my zvláště nyní potřebujeme vlastenců rozhodných, kteří opravdu milují tu rodnou půdu, kteří by vskutku nejen slovy: „jmění, krev i život dali za vlast svou.“ A to vše jest úkolem školy. Ona má v ta útlá srdéčka vštípiti lásku k matičce vlasti, ona je má učiti obětavosti za vlast, ona má ze srdce jejich pleniti chyby a vady, jež stávají se národům osudnými.

Ó jak vznešený to úkol! Ó jak důležité jsou naše školy! Pravdu tedy děl *Komenský*, jehož se i naši liberálové leckdys dovolávají,

když napsal: „Chcete-li spořádané, skvělé obce, církve, domy míti, školy napřed založte a pořádejte. Jen ten národ, který velikou péči vychování dítek ve škole věnuje, dospěje k výši.“ „Který národ má nejlepší školu,“ dí slavný paedagog *Suisse*, — „jest národem předním.“

Obracím se tedy ještě jednou k tobě, ty pomníku naší vytrvalé snahy, když dokončeno dílo leží před námi a volám: Nyní mluv! Ano mluv k těm bratřím a sestrám, mluv k těm maličkým, mluv k nim slovy učitelův a uč je znáti Boha, uč je pravé lásce k vlasti, — uč je lásce k bližnímu, aby zapuzeny byly mraky bouře, jež každým okamžikem se blíží a jež hrozí zničiti vlast i národ. — Říká se: „Zdárná mládež sláva vlasti.“ Budeme-li míti zdárnou mládež, jest budoucnost naše, pak netřeba se nám báti útoků nepřátel naší víry, našeho jazyka.

Jak pravil jsem, mluví škola ke svým svěřencům ústy učitele; měl bych nyní jménem Církve a jménem svých bratří rodáků mluviti k vám, velectěný p. učiteli, a prositi vás, svého bývalého učitele a vychovatele, abyste všecky síly vynaložil ku vzdělání těch dítek, které vám naše matky svěřují. Ach, toho se však nechci odvážiti já odchovanec a žák váš, vždyť ostatně osvědčena jest horlivost vaše. Ale přece nemohu opomenouti jménem těch matek vás prositi, vřele prositi, abyste tu naději naši, ten květ naší rodné země, ten poklad a pýchu mateřskou, bedlivým okem ostříhal a matkám to zlato, které vám svěřily, zpět vrátil. — Když římská matrona žádala matku Sempronců Gracchů, aby ji ukázala své šperky, ukazujíc s pýchou na dva své syny, pravila: „Toť jsou šperky mé —.“ Ano, hodný syn, hodná dcera je poklad nejcennější.

A proto, matky křesťanské, opatrujte tyto šperky od Boha vám svěřené, pomněte, že jednou budete přísný účet klásti z dětí svých před soudem Božím. Ó snažte se všemožně, aby zůstaly nezkaženy od zlého světa, aby zachovaly si v srdci poklad sv. víry aby staly se okrasou své rodné obce — vlasti. Vy musíte stavěti se školou, vy musíte učiteli v práci jeho napomáhati, s ním musíte vychovávati dítky své, ne co škola vystaví, doma slovy, špatným příkladem a nedbalostí bourati, a ve škole zaseté símě udusiti.

A vy, drahé dítky, dítky nevinné, vizte komu Bůh vás svěřuje. Dává vám dobrou matičku, laskavého učitele. Ó jak si jich máte vážiti! Ano milujte je, poslouchejte jich vždy na slovo, jako byste poslouchaly vás milujícího Ježíše. Učte se rády sv. náboženství a všemu ostatnímu, chovejte se tak, jak vás tomu škola učí. Jedině potom vás Ježíšek, jako ony dítky, bude milovati a duše vaše jednou přivine do své náručí v nebesích.

Nuže končím svou promluvu, přátelé drazí a rodáci, končím přáním, aby tato skvělá budova plnila řádně vznešený úkol svůj, a aby byla netoliko okrasou obce, památkou obětavosti občanů, ale i předmětem milých vzpomínek těch dítek, které zde za řádné občany vychovány budou, aby ty děti dětí vašich, kdykoliv budovu

tuto spatří, vzpomínaly s blahou upomínkou na dny, které v síních jejich strávily, aby budova tato byla semeništěm zdárného ovoce, zdárné mládeže, zdárného občanstva.

Zasvěťtež, již prosím, veledůstojný pane děkane, naši budovu školní k úkolu tak posvátnému, tak velikému, skropte ji rosou nebeského požehnání. Kéž Bůh sám v tuto posvátnou chvíli otevře štědrou ruku svou, kéž otevře pramen milosti a vyleje na budovu naši; kéž požehná v tento okamžik těm, kteří v této budově učiti se budou znáti Jej a Jeho svatou vůli, kéž požehná i těm rtům, které kdy otvírati budou zde poklady Jeho těm malým srdcím, kéž vždy žehná pracím a podnikům učitelstva i té naší milé mládeže. Pak jistě práce vaše záslužná přinese ovoce hojné. Amen.

H. K. + Černý.

Poutní kázání o svátku sv. Bartoloměje.

O pravé cti a pravém karakteru.

„Ejhle pravý Israelita, v kterém není lsti.“ Jan 1, 47.

Po zázračném rybolovu potkal se Filip se známým svým Nathanaelem. Nadšen činem zázračným, jedním dechem vypravuje mu: „Našli jsme, o němž Mojžíš psal a proroci, Ježíše, syna Josefova z Nazareta.“ Novina věru znamenitá, neboť celý národ israelský, pevně důvěřuje svým knihám prorockým, každé chvíle očekával, že vystoupí jako Mesiáš muž znamenitý a lid židovský k samostatnosti a slávě povede. Novina Filipova nijak nepřekvapila Nathanaele, co ho však překvapilo, bylo, že z Nazareta měl by vyjíti a proto polo úsměšně, polo pochybně praví: „Co pak z Nazareta může pojíti?“ Místo dlouhých výkladů bere Filip přítele svého za ruku a dí: „Pojď a viz!“ Když pak přicházeli k místu, kde stál Pán s jinými z učenníků svých, obrací se Tento k nedověrnému Nathanaeli a praví: „Ejhle pravý Israelita, v kterém není lsti!“ „A jak mne znáš, Pane?“ táže se udiven Nathanael.

„Prve než tě zavolal Filip, když jsi byl pod fíkem, viděl jsem tě“, odpověděl mu Pán Ježíš a odpověď ta, jež nade vši pochybnost o vševědoucnosti a skutečném příchodu Mesiášově svědčila, způsobila více, než všecky možné výklady Písma a dojemné řeči, neboť Nathanael v sv. úžasu volá: „Pane, Ty jsi Syn Boží, Ty jsi Král israelský!“ a odchází s Ním, aby Ho neopustil více. A jeho další osud? — Když rozešli se učenníci Kristovi po Jeho na nebevstoupení do širého světa, aby vedle rozkazu Jeho nesli pochodeň víry nové mezi národy pohanské, odešel i Nathanael, jenž vystupuje jako učenník Páně pode jménem Bartoloměj, a sice do Arménie, kde i v pozdějších dobách stopy evangelického jeho působení se zachovaly. Tam zemřel i smrtí mučennickou, jako všichni ostatní apoštolé a sice byl, jak zbožná pověst vypravuje, ke stromu přivázán a ukrutně usmrcen noži.

V celém životě sv. Bartoloměje, vaší farní osady a chrámu vašeho patrona, jeví se mi nejvýznamnějším býti slovo Páně, jež jsem hned na počátku uvedl. Žádnému z apoštolů neřekl Pán Ježíš do očí, že je „beze lsti“, jako sv. Bartoloměji a to něco znamená. Řekl-li Pán Ježíš, Jenž zajisté dobře viděl do srdcí Svých učenníků, o svatém Bartoloměji, že je muž beze lsti, pak řekl o něm dle našeho způsobu řeči asi tolik, že je poctivec skrz na skrz, muž pravdomluvný, který neřekne víc, než ví a neslíbí víc, než splniti může, muž bezúhonný a spravedlivý, jenž nikdy o cizí jmění nestál, úskoku nenáviděl, v přátelství stálý, v slovu věrný zůstal, upřímný a pevný v přesvědčení, ač nijak tvrdošijný tak, aby v bludu, poznal-li jej, vědomě setrval, krátce a dobře karakter bezúhonný, jehož nejvyšším majetkem je čest.

Co pak je ale čest? Kdo je opravdu poctivec čili karakter? — Koho svět tak jmenuje? Ó, to bychom se velice mýlili. Slova „čest“, „poctivost“ a karakter jsou tak mnoho v naší společnosti, v níž žijeme, vyslovována a zneužívána, že by nebylo divu, aby neztratila v brzku svůj pravý význam a svou dobrou pověst. Bude to jen k zvýšení úcty svatého patrona našeho sloužiti a k vzdělání nás všech, jestli při tomto předmětu se něco déle zdržíme. Slyšte mne s nábožnou pozorností, když dále mluviti budu.

Pojednání.

Karakter u člověka je souhrn mravních zásad, dle nichž se v životě řídíme. Dle toho jsou ovšem karaktery dobré i špatné. Karakter není tedy něco vrozeného neb zděděného, jak někteří myslili, nýbrž spíše výsledek vychování v domě otcovském, ve škole a v životě společenském. Stává se ovšem, že i hodní rodiče mají děti špatné a naopak, avšak tu působilo na vychování, vlastně na svedení mladého člověka jeho okolí, t. j. lidé, kteří na povahu jeho měli větší vliv, než rodiče sami.

Jen rodiče, jimž je vše jedno, jaké budou dítky jejich, až dorostou, nedají si na vychování svých dětí zcela nic záležeti, mluví a dělají před nimi vše, jako by v moc dobrého a špatného příkladu nevěřili. Již to není dobře, konejší-li matka dítě plačící, jež se snad vlastní nepozorností o něco uhodilo, tím způsobem, že dává mu do ruky cokoli, aby se pomstilo. Jednání toto může jen špatně na povahu dítěte působiti, živíc již v útlém srdci hněv a pomstychtivost.

A což teprv když dítě odrůstá! Jakých chyb tu teprv mnozí rodiče se dopouštějí, jež se nikdy víc nenapraví, ježto srostly s člověkem tak, jako srůstá špatně napravený zlomený úd. Tu se mluví před dětmi nevážně o kněžích, učitelích, úřadech, jiných lidech, děti navádějí se, aby stropily si posměch, řekne-li jim kdo něco, aby mu řízně oplatily, v poli a zahradách škody dělaly, ano snad i kradené věci domů přinášely. Což divu, že je pak charakter celé takové rodiny zlý a ničemný? Chybuje-li v tom ohledu někde nějaká rodina, ztratí se to spíše a je vždy naděje,

že údové takové rodiny ve styku s lidmi hodnými se aspoň částečně napraví; jsou-li takovými mnozí, snad i většina v obci, v národě, je charakter celé obce, celého národa špatný, a těm, kteří v takové obci, v takovém národě žíti musí, nelíbí se, i kdyby sami za mnoho nestáli, protože mezi zlými nejhorší je pánem. Tu není lásky a jednoty občanské, tu není milosrdenství, tu není jistoty a bezpečnosti cti, majetku a zdraví, tu sobectví, svár a surovost na denním pořádku a poměry tyto jsou tím horší, čím nižší je vzdělání lidu. Naopak člověku, který má čest a karakter, jemuž ani nepřátelé nemohou ničeho hrubšího vytknouti, ani zlý nemůže úcty své odepříti. Takými byli, aspoň z většího dílu, naši staří předkové, mezi nimiž panovalo daleko více spravedlnosti, poctivosti, mravnosti a věrnosti, než mezi námi; příklady, aby soused sousedu půjčil větší částku peněz bez úpisu, ano mezi čtyřma očima, jen aby se to nikdo nedověděl, nebyly řídké, zrovna jako zjev, že potřeby a nářadí domácí celé noci leželo venku, ano i na poli, aniž by se kdo čeho dotekl. Proč? — Proto že bylo víc Nathanaelů, t. j. lidí beze lsti a klamu.

Ovšem že i pravý karakter a poctivec může se mýliti a v omylu někomu na cti uškoditi, jako čteme o Nathanaeli, který v předsudku proti krajině galilejské, v jakém vyrostl, a nepatrnému Nazaretu zvlášť, učinil málo laskavý výrok: „Co pak může z Nazareta vyjíti?!“ Jako poctivec a pravý karakter napravil však ihned chybu, jakmile se přesvědčil, že se mýlil a přijav jednou cizí přesvědčení ve věci tak svaté, jakou je víra, dal za ně i život svůj. Kdyby se byl — třeba pln obdivu — u jezera genesaretského s Pánem Ježíšem rozloučil a své sledoval životní cesty, byl by ovšem poctivcem třeba zůstal, ale poctivost jeho, vyrostši s rozličnými předsudky na témž keři, byla by jej sotva asi ku Pánu přivedla kdy zpět; svatým Bartolomějem by se poctivý Nathanael nestal, protože jsou poctivosti dvojího druhu a pojmy o cti a karakteru teprv rozmanité.

„K čemu pak náboženství a kostela? Člověk může zůstati poctivým, spravedlivý a pořádný vésti život, aniž by se dal poutati nějakými věroučnými články. Dobré svědomí je mi nade vše, o to ostatní já se nestarám. Nejsem přec zvíře, abych se dal vésti pudem, jsem rozumný člověk a můj pán je můj rozum, kterého poslouchám. Nějaký Bůh nad námi býti musí, to dá rozum, že svět sám od sebe nepovstal, ale já si svého Boha po svém způsobu představuji a doufám, že též dojdu spasení. Já chci krátce býti spasen podle své façony.“

Snad jste, drazí v Kristu, podobné řeči již slyšeli a pokud se pamatujete nebo víte, nebyli to vesměs špatní lidé, kteří je vedli. Byli pořádní, snad velice pořádní to občané, kteří drželi se v každém svém jednání zásady: „Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň jim“, kteří měli srdce citlivé pro bídu svého spolubližního a ku pomoci ruku vždy otevřenou, krátce byli to muži ve světě vážení, dbalí své cti a svého dobrého jména.

Nuž, jestli pak jim ta jejich čest postačí a ta jejich poctivost zdali je spasí? Dokud člověk žije život klidný, bez bouře vášní, pokušení, protivenství, tu se může protlouci tím životem s tím, čemu říká svět „čest“, ano i velikých schopen je skutků a lidumilých podniků.

V měsíci červnu srazily se u města Tripolis dva válečné anglické koráby při vojenských manévrech s takovou silou, že jeden z nich utrpěl těžké pohromy a zmizel za několik minut s povrchu hladiny mořské, strhnuv sebou na 300 živoucích mrtvol do bezedných hlubin. Diváci, kteří při hrůzném tom divadle s ostatních lodí se dívali, aniž mohli pomoci, vypravují, že prý admirál, jenž se nacházel na lodi potopené, vida jisté zahynutí, zvolal: „Zachraň se, kdo můžeš!“ Sám zůstal na palubě, až zmizel s očí světa. Snad sám zkázu lodi nevčasným rozkazem zavinil, každým pádem však jednal, jak mu velela čest a národ skutek jeho dlouho míti bude v paměti. Když vysoký důstojník potrestá vojína, jenž v uniformě ministruje knězi při oltáři, je prý to také čest a sice vojenská čest, nad kterou důstojník bdí, avšak jak ohromný již rozdíl mezi oběma! Hrabě Rudolf Habsburský nabídl knězi, ubírajícímu se k nemocnému a nemohoucímu přes rozvodněný potok, svého koně, jejž od něho nazpět již nepřijal, nepovažuje se hodným, užívati na dále koně, jenž jednou nesl Spasitele. Tento Rudolf musil míti rozhodně čest a velikou čest, když ho, ač nevynikal nijak bohatstvím a mocí, kurfirsti zvolili brzy na to císařem.

Jeden otec napomínal syna stále jen, aby v cizině zachoval si čest, dokládaje, čest že nade všecko. „Nikoli čest, ale ctnost nade všecko“, poučovala syna opět matka, tvrdíc, že zůstane-li ctnostným, čest že vždy míti bude a když ne u lidí, aspoň u Boha. „Kdo si zachoval čest, zachoval si i ctnost“, opravoval matku otec a s takovými dojmy syn opustil otcovský dům. V městě, háje svou čest, která mu byla dle otce nade všecko, dostal se do vážného sporu, jenž mohl prý pouze soubojem býti vyrovnán. V souboji padl, čest neobhájil a rodiče přivedl v předčasný hrob. Tam vede čest bez ctnosti — čest lidská!

Avšak kdo může nám za to státi, že to, co jmenujem čest, je čest opravdová a že ten, jejž svět považuje za poctivce, opravdu jím též je? Znal jsem velikého boháče, který se přistěhoval odkudsi z ciziny; v celé krajině nebylo nad něj, co se zdvořilosti, úslužnosti, dobročinnosti a pořádnosti týče. Jeho rodinný život byl vzorný, jeho občanská ctnost neporušená a jen pouhé náhodě bylo co děkovati, že se z poctivce vyklubal lichvář, který k tomu ke všemu nebyl ani ženat, nýbrž rozveden s jinou žil po způsobu manželském.

Znal jsem též otce dělníka, jemuž těžká nemoc uvrhla manželku na lůžko a jenž jednou zanedbav k vůli tomu práci, z ní byl propuštěn a největší bídě i s rodinou vysazen. Tento ubohý muž sáhl ze zoufalství ku prostředku, jejž jindy vždy odsuzoval, uzmul v pekařském krámě nějaké zboží, aby hlad od rodiny zahnal, byl však lapen a odsouzen. Dle úsudku světa byl první

člověk čestný, poctivec, ubohý otec rodiny byl zloděj, pro nějž je kriminal Ejhle, jak převrácený má svět úsudek o cti a poctivosti, čili karakteru a pokud nalezen nebude přístroj, jímž by se mohlo viděti každému až na dno srdce, nebude jinak. Svět soudí a souditi může pouze dle zevnějších známek a pouze Vševědoucí zkoumá srdce a ledví a vidí pravou čest a poctivost.

K zabezpečení mravnosti všeobecné a osobní nepostačí tedy čest a poctivost bez náboženství, jež se jen v jednotlivých případech snad osvědčiti může, i tehda jsouc ceny vratké a netrvalé. Ctnost a poctivost bez Boha je po případě krásná socha s hliněným podstavcem; dokud nepřijde bouře, stojí, přistoupí-li však ďábel se slovy: „toto všecko tobě dám, jestli padna budeš se mi klaněti“, t. j. jestli pozemské statky, rozkoše a pochotě, čest a sláva podniknou útok na sochu poctivosti, obstojí tato jen v případech velmi řídkých. A jak by mohlo býti jinak? Co chrání tak zv. poctivce, nemá li, neb nepotřebuje-li náboženství? — Svědomí, říká on. Co je však svědomí? — Hlas Boží, jehož jsoucnost poctivec uznává, ne ale jeho právo lidem předpisy udíleti. A proto, i kdyby světská čest dovedla udržeti na cestě poctivosti, již z tohoto ohledu je bezcenná, ano nemravná, protože neuznává základ všech ctností — nábožnost a náboženství.

Člověk není sám ze sebe, on je tvorem, vyšlým z rukou Božích; on si nedal, co má, nýbrž dostal to a nemá práva sám sebe svobodně a nezávisle určovati a se nad Toho, z Jehož pokynu vyšel, vypínati, poněvadž jisto, že Bůh, jenž dílo stvoření na něm začal, dílo to neukončil, nýbrž i v další budoucnosti s člověkem zvláštní úmysly má. Bůh neřekl jen: „nezabiješ, nepokradeš,“ On řekl i: „ve Mé jednoho budeš věřiti, jméno Mé nevezmeš nadarmo, den Můj světiti budeš“.

Poctivec bez Boha je ten host v síni hodovní z evangelia. Všickni ostatní, i největší chudáci z veřejných cest, neopoměli v předsíni vzíti si roucho vrchní, jímž každý stolovník vedle židovského způsobu se opatřiti musil, jen on jediný toho neučinil. Jak naložil s ním pán domu, je známo; týž osud očekává i ty, kteří budou se chtíti vedrati do hodovní síně království nebeského bez roucha víry v nadpřirozený život a budou mysliti, že k tomu postačí jejich obyčejný šat — jich rozšafný život podle rozumu a osobní smýšlené náboženství, aneb dokonce jejich karakter, na němž si tak velice zakládají.

„Já jsem vinný kmen a vy jste ratolesti; beze mne nemůžete ničeho činiti,“ praví Pán Ježíš.

Nyní již tedy víme, co je poctivost, v čem záleží pravá čest; nuž o tu pravou usilujme, ne o tu, jak jí často rozumí svět, nýbrž o tu, jíž po celý život skvěl se sv. Bartoloměj, jenž právě proto, že měl čest, hájil víru Mistra a Pána svého, již u jezera genesaretského přijal, až do posledního vydechnutí svého. Světská čest platí snad něco na světě; nic si za ni však nekoupíme, přijdeme-li s ní před soudnou stolici Boha věčného. Tam platí čest, poctivost a karakter Nathanaele. Amen. Josef Kousal, farář v Keblově.

Listy katechetické.

O vlastnostech víry.

Katechese.

Píše Alojs Dostál, farář na Velizu.

Minule jste slyšely v prvém Božím přikázání, že máme v Boha věřiti, v Něho doufati a Jej milovati, poznaly jste také, komu a proč jest víry třeba; dnes pak pojednáme o některých *vlastnostech pravé víry*, bychom ji dle nich poznati mohli.

Počítáme vlastnosti takové obyčejně čtyři, to jest naše víra musí býti *1. obecná, 2. pevná, 3. živá, 4. stálá.*

1. Kdy jest naše víra *obecná*? Zakladatel její žádá, by veškeré zjevení v sobě obsahovala, bychom totiž všemu věřili, *všechno za pravdu měli, co Bůh zjevil a čemu Církev Kristova věřiti velí.*

Sv. Jakub napsal, že kdo jedno přikázání přestupuje, proti všem se proviňuje. Pravá poslušnost jest zcela dokonalá bez výjimky při všech rozkazech a radách. Kdo chce náležitě Boha poslouchati, musí jak v článcích víry tak v pravidlech mravů dle zákona Božího se zachovati. Celý řetěz přetrhne, kdo pouze jeden článek rozrazí; zvon není k potřebě, byla-li jedna jeho část porušena.

Spasitel vyčítal apoštolům nevěru, že nevěřili těm, kteří ho po jeho z mrtvých vstání viděli. Tomáše pak napomínal: „Nebuď nevěřící, ale věřící!“

Pán Ježíš poručil apoštolům: „Učte všecky národy, učte je zachovávati *všechno*, co jsem mluvil vám“.

Bůh mluví k vám nadále *ústy Církve* sv., kterou musíme poslouchati. Jako jest Bůh naším otcem, tak jest ona jako naší matkou. Při své Církvi bude Vykupitel až do skonání světa. Co Církev od svého zakladatele přijala, to chrání a věřícím předkládá. Ona zavrhuje nevěřící a bludaře, kteří se třeba v jediném článku od pravověřících liší.

Bez dokonalé víry nelze se ani *líbiti Bohu* a dojíti blaženosti. Proto si ustanovme, milé dítky, že chcete všemu věřiti, co vám Církev věřiti velí, a v té víře že chcete žíti a umříti. Umiňte si také

zjevené pravdy vždy víc a více poznávati, jim se učiti a zjevně je vyznávati. Kdy jest naše víra obecná? Čemu musíme věřiti? Kdo nám to předkládá? Kdo to poručil? Kterými slovy?

2. Kdy jest naše víra *pevná?* Když beze vší pochybnosti věříme, co Bůh zjevil. Bůh jest nekonečně pravdomluvný proto bez pochybování věřiti mu máme. Jest vůbec nemožno, by něco nebylo pravdou, co Bůh zjevil.

Tuto pevnost víry Bůh i Církvi udělil. Modlil se za apoštoly, aby jejich víra neochabovala. Sám dí, že Církev založil na pevném základě, který ani brány pekelné nepřemohou. A Spasitel takovou víru od nás žádá. Když učil o nejsvětější Svátosti oltářní a židé Mu nechtěli věřiti, mnozí od Něho odešli; Spasitel řekl učenníkům: „Chcete i vy odejíti?“ Nestrpěl tedy žádné pochybnosti, žádného kolísání. Než sv. Petr ujistil Mistra, že má „slova věčného života“, že jest Kristus, Syn Boží.

Aby naše víra byla vždycky pevnou, jsme povinni bojovati proti všem pochybnostem. Tak měli učiniti první rodiče proti řeči ďáblově, přimlouvající, že nezemrou, ale jako Bůh budou. Víru sv. musíme v sobě víc a více upevňovati posloucháním slova Božího, čtením zbožných knih, uvažovaním o pravdách věčných a především modlitbou. Zachováme si víru pevnou, budeme-li se varovati nevěrců, víře nepřátelských spisů, špatných společností.

Vzorem pevné víry jest arciotec Abraham, který věřil Hospodinu, když s ním úmluvu činil, jakož i římský setník, jehož památná a víry plná slova opakujeme podnes, bijíce se v prsa: „Pane, nejsem hoden —“

Kdo má víru pevnou? O čem nesmí pochybovati? Proč? Co musíme činiti, bychom víru takovou měli?

3. Kdy jest naše víra *živá?*

Víry jest třeba ke spasení. „Kdo nevěří, bude zatracen“, řekl Spasitel. Ale sama víra jenom nepostačuje, musí býti spojena s dobrými skutky. Při posledním soudu bude poukazovati Vykupitel na skutky. („Byl jsem hladov a dali jste mně jísti“). Proto musíme konati vůli Otce nebeského, chceme-li do nebe přijíti.

Víru nám dává Bůh, abychom se dle ní řídili; ona jest jako světlem, které nám cestu ukazuje, jest jako kořenem, z něhož strom plný ovoce vyrůstá. Víra, která by žádných dobrých skutků nepřinášela, jest mrtva. Čím jest duše pro tělo, tím jsou dobré skutky pro víru. „Jako tělo bez ducha mrtvé jest, tak i víra bez skutků jest mrtva“, napsal sv. Jakub.

Živou jest tedy víra, když dle ní *žijeme*, zlého se varujeme a dobré konáme, jak tomu víra sv. učí; neboť ona ukazuje zlo hříchu a hrozné následky jeho a varuje před nimi. Pobádá také k dobrému a ukazuje na cíl náš pozemský. Hrozí tresty věčnými těm, kteří smrtelně hřeší. Napomíná, bychom všechno činili ve jménu Ježíše Krista a pamatovali při všem na Boha.

Dle toho poznáváte, že víru živou má, kdo se ve všem smýšlení

svém dle víry řídí a ji skutky dobrými osvědčuje. Kdo to dovede opakovati? Ještě jednou.

4. Kdy jest naše víra *stálá?* — Naše víra jest stálá, jsme-li ochotni, hotovi, všechno i statek i život nasaditi, než od víry odpadnouti, víru svou zapříti. Kdo má takovou víru, nebojí se ani vyhrůžek ani nebezpečí. To vidíme na sv. *mučennících* a hned na prvém, který pro Krista zemřel, na sv. Štěpánu. Ničeho se nelekali, ničím se nedali podplatiti, přemluviti, aby víru svoji zapřeli a proti ní jednali. Tato víra ukazuje v nebeském světle všechny věci, jakoby oslazovala bolesti, nahražovala ztrátu statků vezdejších tou myšlénkou, že všechno bude nám nahraženo jednou na věčnosti.

Takové stálé víry bylo vždycky všem křesťanům třeba. Spasitel Sám předpověděl Svým věrným pronásledování, ujišťuje, že přijde hodina, kdy každý, kdo by jednoho z nich zabil, domnívati se bude, jakoby Bohu sloužil. Sv. Pavel kázal, že všichni, kteří zbožně v Kristu Ježíši žíti chtí, pronásledováni budou.

Proto ten, kdo má stálou víru, nebojí se nepřátel, kteří mohou snad tělo usmrtiti, ale duši nikoliv, ale bojí se Boha, který jak tělo tak i duši zavrci může do pekla. Tím méně pak se bojí posměchu a potupy od špatných lidí pro víru, a raději vypoví přátelství jejich, ztrátu trpí na majetku, než by od víry odpadl. Bůh mu jest nade všecko. Jednání proti víře jest nevděkem proti Bohu, jest nevěrou k Pánu Ježíši, jest hříchem proti Duchu Svatému. A která jest ona pravá víra? Naše římsko-katolická.

Slyšely jste, že vzorem stálé víry jsou sv. mučenníci, ale už v Starém Zákoně takové příklady shledáváme. Na kom? Na Eleazarovi, který se dal mučiti a usmrtiti, než by proti své víře za nečisté prohlášené maso jedl. Tak zahynuli bratří machabejští s matkou svou, jak ku konci hodiny v dějinách biblických čísti budeme (str. 116).

Slyšely jste, že víra naše má býti živá, že se musí skutky osvědčovati. Ona jest jako světlem, které nám svítí na dráhu života, abychom s pravé cesty ctnosti nesešli, ale ve světle víry všudy kráčeli, se modlili, svátosti přijímali, slovu Božímu naslouchali a všechno dobré konali.

Katechese biblické.

Píše FRANTIŠEK VOHNOUT, farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

43.

Slyšely jste, že chodil Pán Ježíš ve Své vlasti z místa na místo a co dělal všude, kam přišel? Tak povězte, kde koho učil? Kam odebral se od moře galilejského? A město Kafarnaum zvláště

si oblíbil; tam po delší dobu se zdržoval a v sobotu vždy učíval ve škole. Všichni s obdivem poslouchali, jak krásně vykládá Písmo svaté a dokazuje, že na Něm se vyplnilo všechno proroctví o Mesiáši. Slovům Jeho výmluvným nikdo se neosmělil odmlouvati. Byl tam ale mezi posluchači *člověk posedlý zlým duchem.* Ten zlý čili pekelný duch měl totiž toho nešťastného člověka ve své moci, tak že člověk ten vše činiti a mluviti musil, co zlý duch chtěl. Když Pán Ježíš kázal, že přišel zrušit moc ďáblovu a vysvobodit lidi z jeho otroctví, lekl se toho zlý duch a přišel mu na mysl ten ortel, který mu oznámil Bůh po pádu prvních lidí, že Vykupitel potře, rozšlápne hlavu hada pekelného; proto plu hrůzy zvolal ústy toho posedlého: Nech nás Ježíši Nazaretský! Víme, že jsi Svatý Boží a že jsi přišel nás zatratit. Pán Ježíš ale pohrozil zlému duchu a řekl: Umlkni a vyjdi z toho člověka. Zlý duch nerad opouštěl své místo, ale Synu Božímu odporovati nesměl; dal tedy jen na jevo svůj vztek, že člověkem tím mrštil na zemi a lomcoval jím, tak že se svíjel načež ihned se zoufalým křikem jej opustil. S udivením patřili na to přítomní a přesvědčili se, že Pán Ježíš má moc i nad zlými duchy, kteří Ho poslouchati musí. Vy jste již slyšely, že Pán Ježíš zlého ducha zahnal — kdy? (Při pokušení.) Ukázal tedy Pán Ježíš, že přišel zrušit moc ďáblovu...

Však židé scházeli se ve škole jen v den svůj sváteční, totiž v sobotu; Pán Ježíš ale učil na každý den a tu přicházeli k Němu do domu, kde bydlel. Ke komu, pravil jsem vám, že šel Pán Ježíš od břehu moře genesaretského v Kafarnaum? V domě Petrově tedy učíval Pán Ježíš a bývalo tam množství posluchačů; i z vůkolních městeček přicházeli tam do školy kafarnaumské fariseové a zákonníci poslouchat Pána Ježíše. Když jednou takto učil shromážděné posluchačstvo, přinesli tam muži člověka šlakem (mrtvicí) raněného, který ani hnouti se nemohl; co myslíte, co s ním tam chtěli? Bylo to zajisté šlechetné od nich, že se toho nebožáka ujali; ale i k Pánu Ježíši dokázali důvěru: co od Něho očekávali? Však dům byl naplněn tak, že ho nemohli dveřmi vnésti: i vynesli chorého venkovskými schody na vrch domu a stropem spustili nemocného k nohoum Ježíšovým. Proč tak učinili? Co tím dokázali? A líbila se Pánu Ježíši víra jejich, jakož i skroušená prosba nemocného; že ale tento bezpochyby hříchy svými svou nemoc zavinil a nyní jich litoval, chtěl Pán Ježíš příčinu choroby nejprve odstraniti a proto řekl: „Člověče, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.“

Tento výrok Ježíše Krista pohoršil farisey a zákonníky; i obviňovali Pána Ježíše, že se rouhá, an sobě přivlastňuje právo, které jen Bohu náleží, totiž odpouštěti hříchy. Ukázal však Kristus Ježíš, jak nedůsledně jednali.

Zázračné uzdravení nemocného očekávali od Pána Ježíše — ale jakou mocí se to mohlo stát? Moc Boží však může uzdraviti nejen tělo, nýbrž i duši člověka. A víte, kdy je duše nemocná? Když je v hříších; tu je nevrlá, nespokojená, nešťastná... A tato nemoc duše nepřestává, leč jsou-li odstraněny (odpuštěny) hříchy. Klade tedy Pán Ježíš fariseům otázku na uváženou: Co je snáze

říci: Odpouštějí se tobě hříchové tvoji, čili říci: Vstaň a choď? Fariseové musili uznati, že obojí státi se může jen touže mocí Boží; uzdravuje-li tedy Pán Ježíš Svou (božskou) mocí nemocného na těle, může zajisté s touže mocí odpustiti mu i hříchy. A hned také, aby jim dal důkaz, že má tu moc božskou, obrátil se k chorému a řekl: Tobě pravím, vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého. A člověk ten v okamžiku byl zdráv a velebil Boha a s ním všichni, kteří ten zázrak viděli; i uvěřili v Ježíše Krista, že od Boha přišel, aby lidem zvěstoval milosrdenství a odpuštění hříchů. Ďábel lidi k hříchu svedl a tím v moc svou je dostal; kdo ale přemohl ďábla? A tím také Pán Ježíš lidi z moci ďábla vyprostil; odstranil ten zákon pokuty a poroby ďábelské a zavedl *zákon milosti*; slíbil lidem odpuštění, jestli pokání činiti budou a se polepší. Tak milosrdným a milostivým ukázal se Kristus a proto i ten zákon na odpuštění hříchů a usmíření Boha nazývá se zákon milosti; jaký tedy zákon kázal Kristus Ježíš? Pamatujte si: *Ježíš Kristus kázal a zvěstoval zákon milosti* (Op.) K tomu ale dával i naučení, jak by lidé žíti měli: *zjevoval pravdy, které věřiti a učil ctnostem, které provozovati máme.* (Op.) A doložil, budou-li lidé tak se chovati, bude jim Bůh žehnat zde, a po smrti přijme je do nebe, kdež budou na věky šťastni a blaženi. Tak učil při každé příležitosti, zvláště jednou vykládal o těch ctnostech na jedné hoře, připomínaje hlavně osmero takových ctností (pokoru, tichost, kajicnost, dobrotivost, čistotu, pokojnost, milosrdenství a trpělivost), pro které ctnosti lidi blahoslavil a sliboval jim, že Pán Bůh jim bude milostiv a do království nebeského je vezme.

Od toho kázání nazvána jest hora ta „Hora osmera blahoslavenství.“ o čemž později víc uslyšíte; zatím si pamatujte o Pánu Ježíši, když počal učit: 1. Že chodil . . . 2. Přijímal učenníky; 3. kázal a zvěstoval zákon milosti, zjevoval pravdy, které věřiti a učil ctnostem, které prozozovati máme. —

Vidíte tedy, že Pán Ježíš chce, aby všichni lidé byli ctnostní; budete také vy hodní, poslušní, mravní a nábožní? Slibte to tedy Pánu Ježíši a na ten úmysl se pomodlíme. —

44.

Vypravoval jsem vám předešle, že Pán Ježíš kázal a zvěstoval zákon milosti; co to sliboval lidem? Kdo měl nad lidmi moc, pokud byli v hříších? Kdo je osvobodil z toho otroctví? Kdy to bylo lidem slíbeno? Jak ukázal Pán Ježíš, že má moc nad ďáblem? Zdali pak ale také Pán Ježíš odpouštěl hříchy? . . . A chtěl Pán Ježíš, aby se lidé hříchu vystříhali a podle vůle Boží živi byli; co tedy zjevoval lidem a čemu je učil? Kde zvláště jim to vykládal? A tu upozornil je, že Pán Bůh tyto povinnosti lidem oznámil již v *desateru přikázání*; kde jim je dal? Ta přikázání všichni posluchači Ježíšovi znali, ale neplnili jich všichni patřičně. To mrzelo Pána Ježíše, nebo On chtěl, aby všichni lidé přikázání Boží čili zákon Boží vždy bedlivě zachovávali; aby ale nikdo se

vymlouvati nemohl, že těm přikázáním nerozuměl, vysvětlil jim je Pán Ježíš. I vy znáte všichni desatero přikázání Boží, že ano? Říkej mně je... A jako Pán Ježíš lidem na hoře, tak i já vám je krátce vyložím. Na kolika deskách byla? Na první desce byla tedy tři, která ukládají povinnosti k Bohu a ta vám dnes vysvětlím. Pamatujte si především, že každé přikázání vždy něco poroučí a něco zapovídá.

Jak zní tedy I. přikázání? Co nám tedy velí neb poroučí? Abychom věřili, že je Bůh — že jest jen jeden Bůh a v kolika osobách? Dále při tom máme zpomenout, jaký je Pán Bůh; jmenuj mně vlastnosti Boží; máme i také věřiti, co zjevil, neb lidem pověděti dal skrze koho?... A můžeme se bezpečiti, že je to pravda? Od koho je to zjeveno? A může Pán Bůh lhát? Jaký je? Ale abyste věděly, co máte věřiti, musíte se tomu také přiučovat a to se děje při sv. náboženství; proto nařizuje vám také to I. přikázání, abyste náboženství rády se učily; budete? Slyšely jste, že je Pán Bůh nejvýš dobrotivý a milosrdný a Pán Ježíš učil, abychom, budeme-li co potřebovati, Pána Boha o to prosili, On jako dobrotivý Otec že nám to dá; velí tedy to I. přikázání dále, abychom v Boha důvěřovali neb doufali (že nám dá, co potřebujem) a Jeho za to prosili, čili k Němu se modlili. — A když nám Pán Bůh jen dobře činí, nám i nebe připravuje, jak se Mu máme odměňovat? Od Abrahama chtěl Pán Bůh, aby Ho více miloval než koho? A Pán Ježíš vysvětlil, že v tom I. přikázání se nám velí, abychom Pána Boha milovali (Op.) a dokážeme to, když budeme přikázání Boží zachovávati jako Abraham Řeknu vám to nyní celé na jednou, co nám I. přikázání poroučí: *abychom v Boha věřili a náboženství rádi se učili, v Něho doufali a k Němu se modlili, Jej milovali a přikázání jeho plnili.* (Op) Kdo by tedy náboženství nerad se učil, ten by hřešil; kdo by k Pánu Bohu nerad se modlil, ten by hřešil; kdo by přikázání Boží přestupoval (neplnil), ten by hřešil: a to se nám v I. přikázání zapovídá. Opakujte tedy, co se nám zapovídá v I. přikázání...

Jak zní *II. přikázání Boží.* Pán Bůh má rozličná jména: Hospodin, Stvořitel, Kristus Pán, Pán Ježíš, Duch sv. Všechna ta jména máme vždy s uctivostí vyslovovat; hřích bylo by, je vyslovovat zbytečně, kde toho není potřeba, neb jen ze zvyku, jako kdo se pánbuje neb kristuje. Zapovídá se tedy: *Jméno Boží neuctivě vyslovovat, se panbovat, dušovat neb i klíti a zatracovati* (Op.) Naopak poroučí se vždy s uctivostí jméno Boží vyslovovati; proto když vyslovujem jméno Pána Ježíše, vždy se kloníme a když dáváte pozdravení, chlapci smekají a když přicházíte do kostela, klekáte a říkáte: Pochválena.... Poroučí se nám tedy v II. př.: *Abychom jméno Boží a jména svatá s uctivostí vyslovovali a slušně vždy dávali pozdravení.* (Op.)

Jak zní *III. přikázání Boží?* Pán Bůh napomíná: Pomni, jako by řekl: pamatuj na můj den; kolikátý pak den zasvětil Pán Bůh hned při stvoření světa? My křesťané na tu památku světíme neděli; čí jest to tedy den? Jsou mimo to i některé

svátky; které pak znáte? Ty jsou také Pánu Bohu a Svatým Božím zasvěceny. Máme je tedy světiti a to se stane, když budeme v neděli a ve svátky chodit do kostela na mši sv. a na odpolední služby Boží. Co se nám tedy poroučí v III. přikázání Božím? *Abychom v neděli a ve svátek do kostela chodili a tam se zbožně modlili.* (Op.) Některé děti ale těší se na neděle a svátky, že nepůjdou do školy, že budou moci běhat a někde si hrát: světily by tak den sváteční? To by spíše ty dny znesvěcovaly a proto pamatujte si, že v III. přikázání se zapovídá: *abyste v neděli a ve svátek neběhaly, nekřičely a nedovolené hry nevyhledávaly.* (Op.)

Tak si nyní zopakujeme, co nám Pán Bůh v prvních třech přikázáních velí a co zapovídá . . .; až se je budete modliti, zpomeňte si na to všechno; obzvláště na to pamětlivi buďte v neděli a já si také na vás dám pozor a poptám se vás pak, jak jste světily neděli. Nyní se pomodlíme desatero Božích přikázání.

Je-li prospěšno, by děti psaly si poznámky z náboženství?

Uvažuje FRANTIŠEK CHRAMOSTA.

Všeobecně se uznává, že vyučování náboženství na školách obecných, ač jest prací vděčnou a před Bohem záslužnou, přece jest vždy namáhavou ať pro učitele, ať pro žáky. Tito totiž v letech, o kterých mluvíme, neznají pojmův odtažitých, jimiž katechismus jen jen se hemží; katechismy nejsou bohužel tak upraveny, aby katechetovi srozumitelností aspoň možnou, určitostí a zaokrouhleností výměrů a vět v nesnadné úloze pomáhaly. Stává se zhusta, že učitel náboženství zabývaje se ustavičně vysvětlováním pojmů neznámých, k věci ani nepřichází. Různé totiž okolnosti, na které ani nepomyslil, brání mu, aby věc probral tak, jak se na ni připravil. Zazvoní se, kratičká hodina uplyne a katecheta jde do jiné třídy, aby s touže námahou pracoval znova a znova!

Záleží tedy vždy na dovednosti katechetově, by podle poměrů věci nejdůležitější i méně důležité, ani sebe, ani děti příliš nenamáhaje, probral tak, by i sám svoje svědomí upokojil, i dětem pro život zbožný připravil půdu.

Známy jsou způsoby, kterými různí učitelové náboženství sobě i dětem vyučování hleděli usnadniti. Tu se vydávaly katechismy s veršovanými pravdami náboženskými, jimž dětem na paměť naučiti se bylo, tu zase číselné katechismy, katechismy s otázkami a odpověďmi, výklady katechismů methodou analytickou i synthetickou a jiné.

Ať tomu jakkoli, účelem těchto řádků není kritizovati, nýbrž pokud naše vlohy a zkušenosti stačí a poučiti mohou, přátelsky promluviti o věci, jíž sami s prospěchem užíváme.

Pamatuji se, že v semináři při duchovních cvičeních, konaných na začátku roku. nebo v době velikonoční, bývala na rozvrhu těch cvičení ku konci tučným písmem napsaná slova: Notentur lumina! To znamenalo, že bohoslovci po meditaci mají vzíti tužku či péro do ruky a dobrá vnuknutí z nich čerpaná jako zrnka moudrosti a pokynutí Boží milosti pro život budoucí na papíře si poznamenati a častým čítáním v srdce vštípiti si mají.

Užitek těchto pokynů a poznámek nikdo neupře! Jest vůbec uznanou avšak posud u mnohých pohřešovanou pravdou, že čtenář má čísti s tužkou v ruce a učitel že s křídou skrbliti nemá! Platí-li toto pravidlo u dospělých, platí též u dětí!

Na základě řečeného podáváme radu:

Dítky, jakmile slušně psáti dovednou, (čtvrtým rokem počínajíce,) ať opatří si zvláštní sešit, do něhož by si případné poznámky z náboženství, jak jim je katecheta nadiktuje, zapsati mohly!

Tak zní rada. Ovšem, jako všecky rady a pravidla, i tato má svoje výminky a stránky stinné; uvádíme jen výhody, které při dětech pozorovati možno.

1. Poznámky jsou jaksi doplněním katechismu. Kdežto slova katechismu jsou základem stavby vyučovací, jsou poznámky její vzpřímením a dokonáním; ony jsou zákuskem, který tu i tam dětem podáme, by učení náboženství jim ještě více se osladilo a příjemným učinilo. Pozorovati lze, že děti poznámkám rády se učí, bedlivě si je opatrují a vůbec při náboženství větší zájem mají. Jsouť také příspěvkem k rozmanitosti a střídání. Děti často, když dlouho nepíší, táží se: Brzo-li budeme psáti si náboženství? Sešity ovšem ať jsou sešity, ať dítě píše spíše inkoustem než tužkou. Ještě tehdy, když dítě ze školy již vyšlo, přečasto chlubí se, že poznámky z náboženství má napsány a často si v nich čítá!

2. Řekne někdo: Psaním stráví se mnoho vzácného času a věci naučiti mohu děti i jiným způsobem. Pravda vše; pomáhají si katecheti různým způsobem: Správně stručně a zřetelně vyslovený výměr dají ve sborech nebo jednotlivcům odříkávati, napisují věc na tabuli a postupně slova umazují a jinak.

I tato věc rozhodně spotřebuje mnoho času a možno jí s prospěchem užiti ve třídách nižších. Žáci však, kteří jen poněkud zběžně psáti dovedou, při častém cviku, dozoru a pomoci katechetově diktované snadno napíší nebo opíší.

Dětem, které by dosud nedovedly řečeného napsati, napíšeme na tabuli věc sami. Větší a dospělejší děti obyčejně bez chyby poznámky mají napsány.

3. Výhoda jiná jest, že učitel i děti, zvláště je-li náboženství v hodinách pozdějších, jsouce unaveni, napsáním několika poznámek se občerství, sobě oddechnou a nabudou síly k dalšímu vysvětlování.

Obsahem poznámek jsou nejvíce výměry pojmů, jež v katechismu obsaženy nejsou, vysvětlení důležitých pravd, které žáci po celý život podržeti mají, spojitost jedné pravdy s jinou k lepšímu

porozumění a zapamatování. Podotýkati snad ani netřeba, že poznámky dle stupně vzdělání žákova — školy obecné — měšťanské — dle vloh a počtu žáků přiměřeně rozmnoženy nebo zkráceny býti mohou.

Ku konci podávám tuto malou ukázku:

V katechismu Kanisiově, který na Moravě zaveden jest, o milosti Boží ničeho se nepraví než toto:

Milost, jakéž ku spasení potřebí jest, a bez které člověk nic k životu věčnému dopomáhajícího činiti nemůže, jest vnitrný, nadpřirozený dar, jejž Bůh rozumným tvorům bez jejich zásluhy dává.

Poznámky k tomuto výměru dětem potřebné dle našeho náhledu jsou následující:

Milost Boží jest dar *vnitrný*, protože se týká duše. Milost Boží jest dar *nadpřirozený*, protože se vztahuje k životu věčnému. Milost Boží jest dvojí: 1. *posvěcující*, 2. *skutková*. Milost *posvěcující* jest ta, kterou se z hříšníků stáváme svatými, dědici království Božího (Roucho svatební v bibl. dějepravě!).

Uděluje se na křtu sv., ztrácíme ji těžkým hříchem, nabýváme ji opět ve sv. pokání. Milost *skutková* jest ta, která nás ke konání spasitelných skutků pobádá a při konání a dokonání jich nám pomáhá. Na vyšším stupni možno přidati:

Milost skutková uděluje se těm, kterým jí třeba jest: 1. *spravedlivým*, aby dobré skutky konali a v milosti až do konce setrvali. 2. *nevěřícím i hříšníkům*, když ze stavu hříchu do stavu milosti přivedeni býti mají. Člověk jen nesmí milosti odporovati.

K první prosbě Otčenáše: „Posvěť se jméno tvé“, praví se v katechismu: V první prosbě Otčenáše žádáme za třetí: aby jeho (Boží) nejsvětější jméno nikdy ani kacířstvím, bludy a nevěrou, ani rouháním a nekřesťanským životem zlehčováno nebylo.

K této větě přičiňuji tato vysvětlení:

Jménem Božím rozumí se Bůh sám, Jeho vlastnosti a jména, kterými bývá jmenován.

Kacířstvím a bludy zlehčuje jméno Boží ten, kdo vědomě se přidržuje učení, od Církve sv. zavrženého.

Nevěrou zlehčuje jméno Boží ten, kdo nevěří, že Bůh jest, co zjevil a Církví Svou k věření předkládá. (Nevěra zaviněná i nezaviněná!)

Rouháním zlehčuje jméno Boží ten, kdo o Bohu a o svatém náboženství potupně mluví, nebo kdo zlořečí a kleje a neuctivým způsobem ke svatým obrazům a sochám se chová.

Nekřesťanským životem zlehčuje jméno Boží ten, kdo jest sice pokřtěným, ale hříšný život vede.

Ke třetímu přikázání Božímu: Pomni abys den sváteční světil, přičiňuji tyto poznámky:

Práce jest dvojí: tělesná a duševní. Tělesná práce jest buď těžká nebo lehká, potřebná nebo nepotřebná. Práce těžká (služebná) jest takové tělesné namáhání, které obyčejně od nádenníků nebo řemeslníků za mzdu se koná (orati, kopati, sekati, mlátiti).

Služebné práce v neděli jest dovoleno vykonávati 1. Když

toho žádá úcta k Bohu (zvoniti, oltáře strojiti). 2. Když je toho nutná potřeba (vázati obilí v čas deštivý, hasiti požár). 3. Když toho žádá láska k bližnímu (nemocnému sloužiti, pro chudé pracovati).

V čas potřeby práce služebné vykonávati dovoluje úřad duchovní i světský.

Práce duchovní zapovězeny nejsou.

V neděli máme: 1. mši sv. a dle možnosti i ostatním službám Božím obcovati. 2. pokud možno sv. svátosti přijímati 3. skutky milosrdné konati a zbožným čtením a rozjímáním se zabývati.

Z toho, co tuto podáno, vystihne snad každý, komu na tom záleží, úmysl, který nás ku napsání těchto řádků povzbudil.

Ur Chaldejských.

Příspěvek k výkladu bible. Podává Dr. Jaroslav Sedláček, supp. professor české university.

I. Mojž. XI. 28.: „A Haran zemřel před tváří Theracha, otce svého, v zemi své rodné, v Ur Chaldejských.“

Otázka. — Kde stála dle nových bádání tato otčina Therachitů?

Ur, město Chaldejských, různě bylo určováno. Protože Ammianus Marcellinus v knize Rer. gest. 25, 8 uvedl místo Ur nomine castellum persicum (perská pevnost) blíže Nisibis, stotožňovali je někteří s bibl. Ur; jiní je hledali v nynější Edesse či Urfa, která se dříve zvala Orrhâj i Arach (arab. Roha), a jest známa z prvních křesťanských dob, kde byla sídlem krále Abgara; toto město neleželo ani v tehdejší chaldejské říši. Chaldejští jmenovali se u Hebreův Kasdîm („s“ mění se u Babyloňanů před hláskou „t“ v „l“, Kaldi jest babyl. od Řeků přijatá výslovnost jména Kasdi) a postupovali od zálivu perského k severu, až se v 8. st. př. Kr. nalézali i severně od Babylona (v království Bît-Dakkuri). V nápisech bab. činí se vždy rozdíl mezi zemí Assur, zemí Babilu a zemí Kaldu, kterou kladou vždy jižně od Babylona. Tam, na pravém břehu Eufratu 150 angl. mil od Babylona, v zříceninách místa Mugajir (arab. Mugajjar. t. j. stavěné z klejových cihel) nalezena byla znamení města U-ru-u na přemnohých cihlách, kteréžto město v slabikáři knihovny Assurbanipalovy vyznačeno bylo skupinou značek SIS. X. KI. Písmo klínové zde nalezené jeví tvary nejstaršího druhu a dosvědčuje nám, že bylo Ur městem králů Sumeru a Akkadu, z nichž nejstaršími by byli jmenováni Urgur a Dungi. Důležitost tohoto města vysvítá i z toho, že si králové, kteří více nesídlili v Uru, vždy přidávají název panovníků Uru.

Město bylo i v náboženském ohledu z nejdůležitějších. Tam byl hlavním bohem Sin, (měsíc), který byl i Nannar jmenován.

Chrám jemu Urgurem a Dungim zbudovaný ve způsobě třístupňové věže (E-giš-šir-gal) byl i králem babylonským Nabuna'idem opraven. Proto Eupolemus, jehož Eusebius v Praep. evang. I. IX, 17, cituje, poznamenal jméno toho místa Kamarina (od Kamar, což znamená měsíc) o němž dí, že je někteří zvali Urjé, t. j. město Chaldejských.

Zde bezpochyby sloužil Therach (či Thare) dle výtky Jos. XXIV, 2, bohům cizím, neboť město Ur bylo za dob Abrahamových již chrámy modlářskými opatřeno. Nabuna'id (či Naboned) babylonský opravoval, jak řečeno, zdejší chrám a zanechal ve stavbě své popsaný váleček, na němž jest obsažena tato modlitba: „Ó Sin! zachovej mne, Nabuna'ida, krále Babelu, ve službách tvého velikého božstva! Prodluž život můj do pozdních dnů Belsazara, mého jasného prvorozence hluboce mu vtiskni do srdce úctu před tvým vznešeným božstvem aby nikdy neupadl do hříchů a nepodporoval nevěrnost.“ Tento Belsazar jest Belšazzar či Baltazar Danielův (V, 1.)

Město Ur bylo asi r. 500 př. Kr. již opuštěno, vody Eufratu se rozlévaly kol zbytků jeho jako až dosud. Hliněných schránek mrtvol tam nalezeno veliké množství, poněvadž to místo i po zboření města zůstávalo ještě posvátným a vyvoleným pohřebištěm.

Namítají, že by z tohoto Uru bylo bývalo Abramovi dvakráte přecházeti řeku Eufrat, na cestě do Haran, a podruhé na cestě z Haran do země Kanaan a že by byl přirozeněji volil jíti přímo z Ur do země Kanaan. Jest pravda, že by tato cesta byla přímou, ale nebylo lze Abramovi se stády mnohými jíti tou pouští, která jest mezi Mugajiz a mezi zemí Kanaan; i nynější karavany obrací se dříve k severu podél řeky Eufratu, pak zahýbají teprve na západ, aby se veliké poušti vyhnuly. Podobnou cestou bral se Abram.

Poznámka. Zemřel „před tváří“ čteme v hebr. textu; v lat. jest „před Thare“; hebr. praví tedy: zemřel dříve než Therach, ale i před zraky jeho.

Voda k oběti Eliášově na Karmélu.

Příspěvek k výkladu bible. Podává Dr. Jaroslav Sedláček, supp. professor české university.

I. Král. XVIII, 33, 34.: . . . . a svrchu položil na dříví a řekl: Naplňte čtyři vědra vodou a vylejte na oběť a na dříví a řekl: Opakujte! (Ještě jednou) . . . a po třetí“.

Otázka: — Mohl-liž Eliáš nalézti na hoře Karmél v době takového sucha vodu?

Půl čtvrta roku trvalo již sucho v království Israelském, potoky vyschly, mnohé prameny zašly a proto bylo snad nesnadno, nalézti tak mnoho vody, jak se ve verši 34. praví. Eliáš nalézal

se s kněžími Baalovými na jihovýchodní části Karmélu tam, kde nyní jest místo nazvané el-Mohraka t. j. místo pálení, místo obětní, a kde Karmelitáné na místě starého chrámu postavili kapli. Výšina ta jest nad rovinou Esdrelon, kde v nevelké vzdálenosti teče Kison. Odtud mohla býti snadno přinášena voda na horu Karmél, tím snáze, poněvadž prorok Eliáš věda, co činiti chce, mohl využitkovati doby celého dne a připraviti si hojnost vody k večerní oběti své. Oběť svou konal odpoledne „když se přiblížila doba večerní oběti“, t. j. po 3. neb okolo 4. hodiny.

Řeka Kison počíná pod horou Táborem; nemívá v letní době při začátcích svých, kde se zove říčkou královskou, žádné vody, avšak pod místem Mohraka, kde se Kison jmenuje el-Mukatta, nalézá se i v suchých letech vždycky voda; odtud mohla býti tedy lehce přinášena. Toto místo Mohraka může se právem považovati za místo oběti Eliášovy, zde mohlo se súčastniti té oběti množství lidu; kteří stáli buď na rovině aneb na okolních pahorcích, mohli též dobře sledovati, co se na Karmélu dělo. Odtud mohl Eliáš za krátko vystoupiti na vrchol hory, a služebník jeho mohl dle v. 43. hleděti směrem k moři, mohl moře spatřiti. Odtud bylo lze i králi Achabovi snadno dojeti ještě téhož dne do Jezrael, které bylo as 20 km. vzdáleno.

Jen 250 stop od místa Mohraka vzdálen nalézá se slabý pramen, odkud mohli též přinášeti Eliášovi vodu.

Josephus Flavius zřejmě dí, že byla vzata voda ze sousedního pramene. Tento pramen jest mezi skalami, ve stínu oliv a nalezly se v něm měkkýši, jako Neritina Michonii, kteří by zhynuly, kdyby tam voda na čas jen zanikla. Z moře středozemního nemohl Eliáš bráti vodu, poněvadž jest Mohraka 1000 stop nad mořem; nebylo lze tolikrát jíti toho dne ku vzdálenemu moři a vraceti se.

„Vědrem“ rozumí se zajisté obyčejná nádoba, v které dosud nosívají vodu z potoků neb od pramenů a kterou mívají ženy palestýnské na hlavách, libánské na levém rameni; nebyla tedy nádoba ta příliš veliká. Ale ani kamenný oltář Eliášův nebyl prostranným, z toho stekla veškerá voda do příkopu, který na rychlo kolem oltáře byl vykopán a taktéž mnoho vody neobsáhl.

Malým množstvím vody mohl tedy Eliáš ukázati, že podvod jest tu nemožným a že zapálení dříví a oběti děje se jen mocí zázračnou.

Hitzig ve svých dějinách nár. Israelského dí, že Eliáš lil na oltář petrolej, o němž lidé nevěděli, a tím že spůsobil onen oheň a podotýká (ovšem zbytečně), že není třeba proto považovati Eliáše za podvodníka; avšak nejen že v té době nikdo o skalním oleji na Karmélu nevěděl, a že se tam dosud nikde nenalezl, dlužno uvážiti, že kněži Baalovi, jimž šlo o život, pilně pozorovali všechno počínání Eliášovo a že jen zázrak skutečný moc jejich zlomiti mohl.

Listy vědecké.

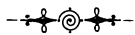

Dějiny pastýřského bohosloví na vysokém učení pražském.

Ze širších dějin kníž. arcib. semináře podává Dr. A. SOLDÁT.

(Dokončení.)

R. 1805 jmenován po Míkovi profesorem německé stolice Frant. X. Faulhaber, ale jen rok německy přednášel, neboť r. 1806 po smrti Chládkově, císařským dekretem obě stolice pastorálky v Praze spojeny v jednu a tmelem jejich stala se latina. Nepraktičnosť však latiny, pro tento praktický předmět brzy se ukázala a proto nakázáno r. 1812 jen německy přednášeti.

Když pak r. 1814 odešel Faulhaber na fakultu Vídeňskou, svěřena pastorálka cisterciaku Vyšebrodskému Max. Milauerovi a obnoveno zase nařízení z r. 1806 o latině v theorii a řeči mateřské v pokusech praktických.

Milauer pořídil si vlastní přednášky, když však byl latinský překlad Reichenbergrovy: Pastoralanweisung zum akadem. Gebrauche, Wien 1823, určen učebnicí, přidržel se tohoto až do let čtyřicátých, zabývaje se v prázdných chvílích daleko více historií než pastorálkou.

Duch však byl již jiný, ač dlouho ba nejdéle ze všech disciplin theologických vléknul se v pastorálce neutěšený nátěr doby Josefínské. Přestával sice zvolna, ale blednul stále vlivem světla Sailerova a Jaisova, kteří nového v pravdě křesťanského ducha theologii pastoralní dali, jemuž ani nejzuřivější josefinisté by se byli nemohli uzavříti.

Tento vliv patrn jest i v pastorálce Povondrově, které tehdy neméně se užívalo a která do homiletické stránky nedala se hned předstihnouti.

Po smrti Milauerově od r. 1840 až do r. 1843 suppoval pastorálku adjunkt J. Hrabal, téhož roku však, cestou konkursu dostal ji Antonín Hora, dosud kaplan při hlav. chrámu Týnském;

dle výnosu vládního ze dne 7. června 1842 začal zase německy, přidržuje se Haykra, [2]) který německou stolici pastoralky více neopustil.

Než Hora netěšil se dlouho hodnosti své; již v lednu 1844 vidíme na kathedře pastorálky vicepraesesa kníž. arcib. semináře Františka Plaucara. Také jeho skripta děkují původ svůj hlavně Haykrovi. Když r. 1848 stal se rektorem semináře a úřadu profesorského se vzdal, po celý rok suppoval předmět ten potomní profesor orientalií Eduard Peter.

Až dosud vše bylo německé, s novým profesorem však nastal obrat. R. 1850. jmenován dosavadní profesor N. Zákona na fakultě Salzburské Jan Fabian, profesorem past. bohosloví v Praze a sice s vyučovacím jazykem českým. Svá skripta v krátkosti si sestavil a jeden exemplář jejich po zvěčnělém biskupu Schwarzovi nalézá se v bohoslov. knihovně arcib. semináře Pražského.

Dne 12. srpna 1849 rozhodlo ministerstvo kultu, aby na fakultě theolog. Pražské vedle řádného profesora pastorálky byl i honorovaný docent téhož předmětu, který by však přednášel druhým jazykem. Poněvadž řádný profesor Fabian přednášel česky, četl o předmětu tom Jan Christof, jako honorovaný docent až do r. 1861. německy. Téhož roku zemřel Fabian a Christof stal se řádným zastávaje úřad svůj německy až do r. 1865., kdy jmenován byl děkanem Trutnovským.

Po Fabianovi nějaký čas přednášel rektor kníž. arcib. semináře Ed. Tersch pastoralku česky, krátce na to jmenován jest mimořádným profesorem a již r. 1867. kanovníkem metropolitním.

Rozsah naší vědy zůstával nezměněn 9 hodin týdně, třeba od r. 1835. zase katechetika s ní spojena, které teprve nejvyšší rozhodnutí ze dne 8. března 1858. na základě konkordatu samostatnou docenturu vykázalo.

Po děkanu Christofovi jmenován docentem pastoralky Antonín Reinwarth, který roku 1872 stal se skutečným profesorem, drže se při výkladech svých až do svého pensionování r. 1892 ponejvíce Haykra.

Kanovníka Tersche vystřídal na českém oddělení vicedirektor semináře František Hrádek, zůstávaje docentem české pastoralky až do r. 1875, kdy zvolen byl metropol. kanovníkem.

Téhož roku zřízena zase řádná profesura pro pastoralku českou a jmenován profesorem dosavadní profesor téhož předmětu na bohoslov. ústavu Královéhradeckém Rupert Smolík O. S. B. Jeho obsáhlé expliky, jakož i dědictvím sv. Prokopským vydaná Rukověť pro zpovědníky, jíž podobné nemáme v naší literatuře a málo jich v cizích, svědčí jak důkladným byl, třebas mnohdy suchým ve svém předmětu. Když r. 1886. zvolili bratři benediktini kláštera Broumov-Břevnova Smolíka svým opatem, jmenován na místě jeho profesorem českého bohosloví pastýřského Václav Horák, kněz řádu křižov-

---

[2]) Dr. Frant. Hayker, praktische Anleitung zur Christkathol. Seelsorge 3. Aufl. Wien, 1856.

nického, který až do zřízení české fakulty theologické, počátkem školního roku 1892. místo to zastával.

Dle zákona ze dne 28. února 1882 provedeno konečně úplné zřízení university české. V den sv. Václava r. 1891., rozdělena i poslední fakulta, která dosud nedílnou zůstala a universita česká tak doplněna. Tím stala se zbytečnou i stolice pro českou pastorálku na fakultě německé a zrušena. Profesor Horák jmenován řádným profesorem české theolog. fakulty a zvolen prvním děkanem jejím. Po roce, kdy zvolen byl generálním velmistrem svého řádu, dostalo se téže stolice dosavadnímu profesoru pastoralní theologie v Hradci Králové Gabr. Pecháčkovi, který jako mimořádný profesor dnes pastoralku přednáší.

Když byl r. 1892 profesor Reinwarth z německé fakulty odebral se na odpočinek, jmenován řádným profesorem pastorálky na německé fakultě theolog. dosavadní docent katechetiky a profesor při německém ústavu učitelském Karel Elbl, který podnes předmětu tomu učí. Všichni z posledně jmenovaných profesorů sestavili si přednášky vlastní, aniž by se drželi určité knihy, poněvadž žádná předepsanou není, majíce při tom zřetel k nejběžnějším nyní knihám pastoralní theologie u nás, Skočdopolovy a Schüchovy.

Východní liturgie mešní.

Píše Dr. Jaroslav Sedláček, suppl. professor české university.

(Pokračování.)

IV. Rozbor obou hlavních liturgií východních.

C) Příprava oltáře. Vyznání víry.

Řecký jáhen dbal o to, aby všichni katechumeni z chrámu vyšli, zatím, co kněz kladl na oltář antimension (to, co jest na místě sv. stolu). U ostatních liturgií nalezá se na oltáři deska biskupem sv. křižmem posvěcená, na niž se pak klade korporále; u Řeků chová jmenované antimension ostatky svatých, vonnými látkami (mastikem) obložené, a zastupuje jak oltářní desku, tak i korporále. Oltářní deska jest u nás, jak známo, z kamene; tak i u Arménů. V koptických chrámech nalézáme jen dřevěnou desku, posvěcenou a popsanou; u Syrů a u Maronitů může býti deska dřevěná neb kamenná. Nestoriané kladou na oltář korporále z kousku kůže sestávající. což se ostatním zdá býti nedůstojným.

Latinskému knězi jest dovoleno, sloužiti mši svatou na oltáři některého chrámu sjednocené východní církve, má však dbáti toho, aby byla oltářní deska kamenná, což bývá u Maronitů jen na hlavním oltáři; biskup může mu dovoliti, aby i na dřevěném oltáři mši sv. sloužiti mohl.

Po přikrytí oltáře žehná řecký kněz lidu a modlí se slavnou antifonu, kterou andělé pějí před trůnem Božím, zvanou Cherubikon; toto se u Arménů dle svátků mění. Po té okuřuje se oltář a jáhen jde s knězem ku prothesi, aby odtud slavně přenesli svaté nádoby s obětními dary na oltář. U Arménů přenáší to jednoduše přisluhující chrámu; u Chaldejských jest nyní teprve obětování.

Syrský celebrant modlí se nyní před oltářem krásnou modlitbu k Nejsv. Trojici, po níž následuje modlitba za mír, kterou u Řeků zastupuje modlitba obětní. Celebrant řecký nyní po prvé pozdravuje po Evang. lid, vyzývaje jej ku vespolné lásce; u Syrů dí jáhen k lidu: „Projevmež sobě na vzájem pokoj svatým políbením v lásce Pána a Boha našeho! Po tomto pozdravení skloňme hlavy své.“ Chor dí: „Před Tebou, Pane Bože náš!“ Celebrant dá políbení jáhnovi a duchovní i lid se po té vzájemně líbají; u nás děje se tak částečně až před přijímáním. U Řeků jest modlitba obětní, která tomuto obřadu odpovídati má, před vyznáním víry, kdežto se u ostatních obřad pokoje děje zcela správně až po Vyznání.

Vyznání víry sněmu Nicejského doplněno sněmem Cařihradským recituje se ve všech liturgiích s tím rozdílem, že u nás a u Řeků začíná první osobou jedn. čísla: „Věřím . . . vyznávám,“ kdežto Syr., Arm, Kopt. užívají dle původního znění 1. os. množn. čísla: „Věříme . . . vyznáváme.“ Překlad arabský učiněn pro Melchity ze syrštiny.

Text Kreda řecké církve liší se od textu vyznání Nic. Cař. některými doplňujícími přídavky; schází tam „Deum de Deo“ před „Lumen de Lumine;“ Syrové a Maronité přidali po „trpěl“ slůvko „umřel“, po „jenž mluvil skrze proroky,“ dali ještě „a apoštoly“ (v římském vydání vynecháno) a „nový“ život budoucího věku. U Arménů nalézají se též vložené vysvětlivky a přídavek k Duchu sv. Sjednocení mají „filioque“, jiní toho nemají, za to někteří: „Který (Duch sv.) od Tebe Otce vychází a od Syna Tvého má, co k podstatě Jeho náleží.“

Po vyznání víry se východní liturgie mešní velice shodují; nejprvé odkrývají Řek. a Syr. svaté nádoby, při čemž Syrové pozdravují desku, na níž nádoby stojí, slovy: „Ty jsi kamenná skála, která vydala 12 pramenů vod a napojila 12 kmenů israelských; ty jsi skála, jež položena byla nad hrobem našeho Spasitele;“ patrně mívali dříve oltářní kámen. Řecký celebrant žehná nyní poprvé lid slovy: „Milost Pána N. J. Krista a láska Boha a Otce a společenství Sv. Ducha buď se všemi vámi“ a dělá nad lidem kříž.

Syrský celebrant dělá tři kříže nad lidem, znamená sebe jednou a přítomné duchovní dvakrát sv. křížem. Slova žehnající jsou s malou odchylkou u všech ostatních stejná; Arm. mají takto: „Milosť, láska a božská posvěcující moc Otce, Syna a Ducha Sv. buď se všemi vámi.“

Ježto se blíží konsekrace, volá kněz: „Vzhůru srdce!“ a chor odpovídá: „Máme (je pozdvižena) ku Pánu“; u Syrů: „Vzhůru, kde Kristus sedí na pravici, Boha Otce, nechť jsou (pozdvižena)

smýšlení ducha a srdce vaše!“ a dále: „Díky vzdávejme Pánu v bázni a klaňme se Jemu v třesení“, načež chor dí: „Jest slušno a spravedlivo“. U Arménů jáhen praví: „Pozdvihněte mysl v bázni Boží; chor: „Máme (pozdviženu) k Tobě, Pane všemohoucí“; u Ethiopských toho není. — Po té následuje u nás tak zvaná předmluva zakončená zpěvem: „Svatý, svatý...“; u východních modlí se sekretu, v níž připomíná dobrodiní Božích ustanovení velebné Svátosti, ale „Sanctus“ nepřidává, poněvadž je pěl v Cherubikon. (Pokr.)

O závěti sebevraha, dle níž má se za něho zříditi mešní fundace.

Liturgicko-právní případ.

Sděluje Dr. ANT. BRYCHTA.

V ohledu náboženském i socialním pokleslá a rozháraná naše doba budí v mysli svého pozorovatele vždy více okřídlené slovo básníkovo: „Nil mirari“. Vynořujeť v právním životě církve nejednou takové záhady a zavilé otázky, jichž správné rozluštění působí často nemalé obtíže. Dokladem toho jest právě uvedený ze skutečnosti vzatý případ, jejž tuto pouze několika rysy nastíníme.

V jisté obci žil dosti zámožný muž, který ve své, před delší dobou při úplně zdravých smyslech zdělané, poslední vůli odkázal značnější obnos na zádušní mše (fundace), jež by po jeho smrti v jisté ustanovené dny byly slouženy. Po delší ještě čas dobrému zdraví se těše a jsa se svou řádně sepsanou závětí úplně spokojen, skončil závětce po nějakém čase mimo vše nadání — sebevraždou. Když byla jeho pozůstalost soudem vyřízena, dostavil se vykonavatel poslední vůle zemřelého na farní úřad žádaje, aby v základě úředního výměru, kterým se prokázal, a dle výslovného znění poslední vůle [1]) byla věc příslušnými úřady projednána a mešní fundace zřízena.

Netřeba dokládati, že zvláštní a neobyčejná tato žádost vykonavatele závěti duchovního správce velice zarazila a do nemalých rozpaků přivedla. Z rozčilení poněkud se vzpamatovav, rozvažoval mezi jiným takto:

1. Jednak se mu zdálo, že mešní fundaci přijmouti třeba, poněvadž zemřelý ve své závěti zřízení zádušních mší výslovně ustanovil a vůle jeho, již více změniti nelze, splněna býti musí.

---

[1]) Dle učení právníků nazývá se poslední vůle proto „testamentum“, quia testatio (projevení, tvrzení a osvědčení) mentis est.“ Srovn. Ferraris: Prompta bibliotheca s. v. „testamentum“ art. I. num. 1.

Tomu zdál se též nasvědčovati zákon nejen církevní, nýbrž i světský. Dle ustanovení papeže Řehoře IX. mají totiž biskupové bedlivě k tomu přihlížeti, aby vykonavatelé posledních pořízení ve všem dle vůle a úmyslu zavětitelů se zachovali a závěť jak náleží provedli.[2]) Dle dv. dekretu ze dne 24. ledna 1767. má se vůle zakladatele v příčině učiněných od něho nadání rovněž náležitě šetřiti a splniti.

2. K této závěrce klonil se duchovní správce i z toho důvodu, že světský soud proti platnosti závěti nejen ničeho nenamítal, nýbrž platnost tu výše uvedeným výměrem o pozůstalosti zemřelého zřejmě potvrdil. [3]) Když tedy vykonavatel závěti na její provedení naléhal, jednal zcela ve smyslu světského soudu, ano stál i na půdě zákona církevního, dle něhož je vykonavatel závěti povinen poslední vůli zavětitele řádně vykonati, k čemu může býti i donucen. „Executores ultimae voluntatis — stanoví v ohledu tom výše jmenovaný papež [4]) — post mandatum susceptum per dioecesanum (episcopum) cogi debent, testatoris explere ultimam voluntatem“.

3. V tomto přesvědčení potvrzovaly duchovního správce i ony texty dekretálního práva, dle nichž mají se i ústní závěti řádně provésti a kteréžto texty vyhrožují v příčině odkázaných věcí ke zbožným účelům dokonce interdiktem dědicům, když by se dle poslední vůle zemřelého nezachovali. „Cognovimus — velí v ohledu prvém již opětně vzpomenutý papež Řehoř IX. — quod moriens uxor . . . nudis verbis (ústní poslední vůli) scutellam (miska) argenteam cuidam monasterio reliquisse. In quibus voluntatem ejus

---

[2]) „Cum in omnibus piis voluntatibus — tak nařizuje jmenovaný papež — sit per locorum episcopos providendum, ut secundum defuncti voluntatem universa procedant, mandamus, quatenus executores testamentorum hujusmodi, ut bona ipsa fideliter et plenarie in usus praedictos (usus pios) expendant, monitione praevia compellas“. (Cap. XVII. X. (lib. 3. tit. 26.).

[3]) Jest pozoruhodno, že církevní i světský zákon, ač jedná o závětích velice obšírně, prohledá ponejvíce ku stránce jejich pouze formální, obsahem neboli jednotlivými stipulacemi, jež buď z důvodů právních neb mravních provésti nelze a jež musí býti buď úplně vypuštěny nebo přiměřeně pozměněny, jen stručně a více mimochodem se zabývaje. Srovn. o tom na př. ony statě dekretálního práva, které jednají „de testamentis et ultimis voluntatibus“ (lib. 3. X tit. 26; lib. 3. in VI. tit. 11. atd.); obč. zákoníka kap. 9. a 10. — Příčina toho jest patrně ta, že při veliké rozmanitosti závětních stipulací, jež se mohou v praxi přihoditi, bylo by nesnadno ano téměř nemožno, třeba jen všeobecné zásady o jejich spůsobilosti stanoviti. Mimo to předpokládá zákonodárce, že si každý zavětitel před sepsáním závěti věc náležitě rozmyslí a nebude činiti v poslední vůli stipulace a podmínky nemožné. Zkušenost poučuje ovšem o jiném, jak se níže přesvědčíme.

[4]) Cap. XIX. n. d. m.

volumus adimpleri“ [5]) V ohledu druhém nařizuje sněm Mohučský [6]): „Si haeredes jussa testatoris non adimpleverint, ab episcopo loci illius omnis res quae eis relicta est, canonice interdicatur . . ., ut vota defuncti adimpleantur“.

4. Jakkoli duchovní správce vzdor uvedeným právním nařízením zvláštnost závěti zemřelého sobě netajil a obtíže její provedení uznával, zdála se mu pro její platnost mluviti nemálo i právní zásada: „In dubio standum est pro valore actus“, jakož i výslovné ustanovení zákona, dle něhož má se pochybná závěť považovati za platnou. „Tenet pro reo, non pro actore sententia — stanoví v této příčině [7]) papež Řehoř IX. — nisi in causa favorabili, puta (in) matrimonio, libertate, dote seu testamento.“

5. Posléze soudil duchovní správce, že náhled jeho o splnitelnosti závěti souhlasí i proto s církevním právem, poněvadž dle tohoto práva považuje se závět, pokud se týče zbožných odkazů (pia legata, piae causae), za platnou, třeba po zákoně světském ohledně jiných světských odkazů pro nedostatek zákonných formálností právní platnosti postrádala. Jde-li totiž o závěť k zbožným účelům, nešetří se litery světského zákona, aniž béře se tento v celé jeho přísnosti. Tak velí papež Alexandr III.: „Mandanus, quatenus aliqua causa talis (zbožný v poslední vůli učiněný odkaz) ad vestrum fuerit examen deducta, eam non secundum leges (sc. civiles), sed secundum decretorum statuta (i. e. leges ecclesiasticas) tractetis, tribus aut duobus testibus legitimis requisitis“. Podobně rozhodla papežská kongregace Rota [8]) dne 11. března 1689 a dne 23. června 1704. Z té příčiny učí slovutní kanonisté, [9]) že závětní odkazy ke zbožným účelům požívají výsady nejen pro obor vnitřní, nýbrž i pro obor vnější neboli právní. A poněvadž v oboru tomto nebylo proti závěti zemřelého, jak bylo svrchu připomenuto, žádné závady, klonil se náš duchovní správce k náhledu, že obstojí závěť též in foro interno, důsledně že lze ji provésti.

Když ale farář z druhé strany uvážil, že závětce dopustil se hrozného zločinu sebevraždy, čím stal se milosti mše sv. nehodným [10]); když dále pomyslil, že budou věřící přijetím takové fundace ve svém náboženském smýšlení a přesvědčení znepokojeni vidouce, že sebevrahu dostane se za spolupůsobení

---

[5]) Cap. IV. x (lib. 3. tit. 26.).

[6]) Cap. VI. x n. d. m.

[7]) Cap. XXVI. x (lib. 2. tit. 28.).

[8]) Srov. Ferraris l. c. art II. num. 5. et seqq. Třeba doložiti, že se tu posuzuje věc z hlediště práva církevního, dle něhož bylo právo občanské po nejedné stránce opraveno a zaměněno.

[9]) Na př Fagnanus, Reiffenstuel, Pirrhing, Engel a j. — Srovn. Ferraris l. c. num. 6. et seqq

[10]) Luk. 22, 19; Mat. 26, 28; Řím. 8, 32. a j. V ohledu tom dokládá papež Innocenc: „Per hujus Sacramenti virtutem ... omnium gratiarum fructus exuberant“.

církve téže cti a milosti jako jejich zbožným zemřelým, kteří s Bohem smířeni z tohoto života vykročili; a když konečně rozvážil, že zřízením takové mešní nadace povstane mezi věřícími pohoršení a že bude lid tuto věc duchovní správě na zlou stránku vykládati: [11]) tu dospíval vždy více k přesvědčení, že závětní obnos na mešní fundaci přijati nelze a žádost vykonavatele závěti že třeba zamítnouti.

Trapnou nejistotou, na čem by se měl ustanoviti, zmítán, rozhodl se konečně duchovní správce podati záhadnou tuto věc vrchnímu církevnímu úřadu k rozhodnutí.

Jak rozhodne asi tento úřad? (Pokrač.)

Z oboru právního.

1. Ku provedení nároků dle článku 3. lit. a) stát. základn. zák. pro říšský soud není třeba, aby věc dříve pořadem správním neboli administračním byla vyřízena.

2. Útraty za pohostění a za mešní víno jen tehdáž vřaditi lze do přiznání výdejů správce duchovního, když závazek k těmto dávkám na příjmu váznoucí jest prokázán.

3. Readjustování (nová úprava) ryzího příjmu při dodatečném přisouzení větší kongruy vztahuje se na tu dobu, pro kterou větší kongrua byla přisouzena.

Nález c. k. říšského soudu ze dne 3. července 1894. čís. 158.

P. Luigi Casarotti, kurát Celentinský, domahaje se doplňku kongruy samostatného správce duchovního žaloval c. k. ministerstvo kultu a vyučování u říšského soudu žalobou de praes. 20. března 1894. č. 63., jížto žádal, aby jmenované c. k. ministerstvo kultu a vyučování uznáno bylo povinným vyplatiti jemu ve 14 dnech — nechce-li býti exequováno — za dobu od 1. ledna 1887. do 31. prosince 1893. doplňku kongruového **1519 zl** rak. m. s 5 pct. úroky z prodlení ode dne dodání žaloby jakož i útraty soudní, — a počínajíc 1. lednem 1894. vyměřiti kongrnu jeho na 600 zl. ročně a na doplnění její potřebné částky k výplatě poukázati.

C. k. říšský soud po provedeném veřejném řízení o této žalobě dne 3. července 1894. uznal takto právem:

---

[11]) V ohledu tom mají i vlažnější věřící jemný náboženský cit a činí rozdíl mezi řádnými a nehodnými křesťany. Vidí-li, že v cirk. praxi tohoto rozdílu se nečiní, berou z toho pohoršení, poněvadž tu praxe theorii — odporuje!

„Cís. král. ministerstvo kultu a vyučování jest povinno žalujícímu vyplatiti ve 14 dnech — chce-li se uvarovat exekuce — za čas od 1 ledna 1887. až do 31. prosince 1893. doplňku kongruového nikoli jak žaloba žádá **1519 zl.**, nýbrž jen **1415 zl.** s 5% úroky z prodlení od 29. března 1894., — a počínajíc 1. lednem 1894 poukázati mu k výplatě doplněk dotační 257 zl ročně. Útraty soudní navzájem zrušeny“:

Důvody:

Práva žalobcova, aby přisouzena mu byla kongrua samostatného duchovního správce ročních 600 zl. a tudíž aby mu vzhledem na dosavádní kongruu 300 respektive 400 zl. doplacen byl příslušný doplněk kongruový počínaje 1. lednem 1887. — práva tohoto cís. kr. ministerstvo kultu a vyučování již nepopírá. Jest tu tedy jen neshoda o to, jak veliký má býti doplněk kongruový žalujícímu příslušící.

Dle fasse žalobcem předložené ze dne 12. listopadu 1885. jest místní příjem duchovní správy Celentinské **346 zl.** a c. k. místodržitelství Inšprucké ji také s tímto obnosem adjustovalo upravovacím nálezem ze dne 20. dubna 1886. číslo 6923. Nálezem tímto výdaje upraveny byly na 19 zl. a to 3 zl. za správu matrik a výdeje kancelářské, mimo to dle dosvědčení obecního úřadu 10 zl. za oběd faráře o pouti jakož i na den posvěcení chrámu Páně, a 6 zl. za mešní víno, tak že ryzí příjem duchovní správy Celentinské stanoven **327 zl.**

Dle tohoto nálezu upravovacího žalující žádá, by vyplacen mu byl dodatečně doplněk kongruový za čas od 1. ledna 1887. do 31. prosince 1893. částkou **1519 zl.**

Cís. král. ministerstvo kultu a vyučování však výnosem ze dne 2. dubna 1894. č. 6943. nařídilo c. k. místodržitelství v Inšpruku, aby prve, nežli k výplatě vykázány budou žalobci příslušící doplatky, znova ještě úředně prozkoumalo přiznání příjmu místního tím směrem, zdali je tu nějaká určitá (nadační) právní povinnosť dávati hostiny a opatřovati víno mešní.

Cís. král. místodržitelství prozkoumavši znova fassi vyloučilo jak výdej za hostiny per 10 zl., tak i za obětní víno per 6 zl., poněvadž výdejů za pohostění v žádné ze starších fassí kurátního obročí Celentinského nebylo účtováno a poněvadž ani o těchto výdejích za hostiny, ani o výdejích za víno obětní — jak žádá toho § 3. II. lit. c. zákona ze dne 19. dubna 1885. ř. z. č. 47. *) — nebylo prokázáno důvodu nadačního ba ani vůbec žádného právního žalovatelného důvodu závazného, a obojí výdej při adjustování fasse dne 11. dubna 1886. číslo 6923. povolen byl

*) Zní: Bezüglich der Ausgaben sind einzustellen: c) Leistungen an Geld und Geldeswerth aus dem Grunde einer auf dem Einkommen haftenden Verbindlichkeit.

jenom na základě dosvědčení úřadu obecního, dle něhož správce fary ony výdaje má zapravovati.

Dle toho místodržitelství výnosem ze dne 13. dubna t. r. číslo 8782. readjustovalo ryzí příjem duchovní správy Celentinské na 343 zl., po němž přísluší žalujícímu za dobu od 1. ledna 1887. do 31. prosince 1893. doplatek 1415 zl. a počínaje 1. lednem 1894. z matice náboženské dopluněk kongruový ročně 257 zl., kteréžto obnosy byly též výše uvedeným výnosem u c. k. berního úřadu v Malé k výplatě poukázány.

Z tohoto výnosu místodržitelského žalující se odvolal k cís. král. ministerstvu kultu a vyučování; leč odvolání jeho posud nebylo vyřízeno.

Hledě k této okolnosti zástupce vládní žádal při tomto řízení, by žaloba jakožto předčasná byla zamítnuta; žádosti té však nebylo vyhověno, poněvadž ku provedení nároků dle čl. 3. lit. a) státn. zákl. zák. ze dne 21. prosince 1867. ř. z. č. 143. není třeba, aby záležitost dříve pořadem správním byla vyřízena.

Po stránce meritorní podotknouti jest, že c. k. místodržitelství nově zkoumajíc fassi po zákonu a právu vyloučilo výlohy za pohostění a mešní víno, poněvadž dle § 3. odst. 2. lit. c zákona ze dne 19. dubna 1885. ř. z. č. 47. do výdejů dávky peněz a hodnoty peněžní jen tehdáž vřaditi lze, jsou-li odůvodněny závazkem, na příjmech váznoucím, a poněvadž takovéhoto, na příjmech duchovní správy C. váznoucího závazku neboli povinnosti dávati hostiny, o něž jde, a zaopatřovati mešní víno, nebylo prokázáno.

Dosvědčení obecního úřadu, dle něhož upravovacím nálezem ze dne 20. dubna 1886. č. 6923 částky 10 a 6 zl. do výdejů byly vřaděny, jest tím méně průkazným, anoť pouze dosvědčuje, že žalující tyto výdaje zapravuje.

Při dnešním řízení žalobce též namítal, že — ježto výše uvedený upravovací nález ze dne 20. dubna 1886. č. 6923. vešel v moc právní — výdejů jím správnými uznaných není lze již popírat, a že pozdější upravovací nález ze dne 13. dubna 1894. č. 8782. nikterak nemůže míti moci zpět působné.

Námitka tato však obojím směrem jest planá, bezpodstatna.

Dle § 9. nařízení ze dne 20. ledna 1890. ř. z č. 7. lze upravovací nález úředně vždy nově zkoumat ano i změnit a k readjustování ryzího příjmu bylo přihlíženo jenom vzhledem na přisouzenou nyní žalujícímu kongruu 600 zl.

Toto vše uváživ c. k. říšský soud mohl žalobě vyhověti jen (vý)měrou c. k. žalovaným ministerstvem přiznanou.

Poněvadž žalující dříve nežli žalobu podal, rozhodnutí ministerského se nedovolával, ministerstvo pak ihned, jak žaloba byla podána, v podstatě požadavkům jeho vyhovělo, a vyšší nároky žalobcovy jelikož neodůvodněné zamítnuty, — byly útraty soudní zrušeny. Václav Kocián.

Bibliothéky assyrské a důležitost jejich pro obranu písma svatého.

Napsal F. VIGOUROUX. Autorisovaný překlad ThC. ANT. PODLAHY. *)

Chaldejsko a Assyrie měly četné a bohaté bibliothéky v Babyloně, Borsippě, Akkadu, Uru, Erechu, Larse, Assuru (Kalah Šergat), Kalachu (Nimrudu), Ninive a j. Knihy klínopisné, známé až dosud assyriologům, pocházejí většinou z Kujundžiku, královského někdy města Ninive, kdež byly nalezeny v paláci Sennacheribově a zvláště v paláci Assurbanipalově. Kromě tabulek, jež sebral r 1850. Layard a 1853.—1854. Loftus byly nové ještě nalezeny v letech 1873.—1875. na třech po sobě následujících cestách od George Smitha. Tyto starobylé památky patří dnes k nejcennějším pokladům Britského musea Londýnského.

Knihy klínopisné sestávají z cihel nebo tabulek z pálené hlíny (Plinius nazývá je „coctiles laterculi"), které na obou stranách jsou popsány běžným písmem klínovým velmi jemným a hustým které bylo do hlíny vryto, dříve, než byla vypálena.

Assyrové neužívali ani inkoustu ani štětce; neměli před rukama ani papyru, jako Egypťané, aniž upravené kůže, jako obyvatelé Pergamu a Řekově i Římané, měli však hlínu v nadbytku, z níž si, abychom tak řekli, učinili svůj papír. Tato látka tak hrubá podivuhodné služby prokazovala těm, kteří jí užívali, obstojí ve vodě i v ohni, a ačkoliv nemohla všem vlivům času odolati, přece nám věrně zachovala myšlénky, které jí byly svěřeny před dávnými věky. —

Assyrové užívali sušených cihel nebo upěchované hlíny ku svým stavbám, budujíce zdi velice hmotné, 2 a 6 metrů široké, chtíce tak nahraditi pevnost, která chyběla užitému materiálu. Toliko vnější vrstva zdí byla stavěna z cihel pálených. Stěny komnat palácových byly pokryty polovypuklinami a nápisy vyrytými na deskách alabastrových. Jakmile se však budovy tyto rozpadly ve zříceniny, staly se pouhou hromadou hlíny a prachu. Klenby, které nesly plochou střechu, sesuly se do vnitř komnat, zimní déšť změkčily hlínu zdí, vedra letní ji proměnila v prach, a toliko pálené cihly tvořily pevnou vrstvu, která chránila jako bezpečná pokrývka polovypukliny, nápisy a tabulky z pálené hlíny, z nichž bibliothéka se skládala. Tím způsobem zachovaly se knihy assyrské až na naše doby. Všimněme si nyní, kterak knihy ty byly zhotovovány.

---

*) Ukázka z důležitého díla: „La Bible et les découvertes modernes en Palestine, en Égypte et en Assyrie par F. Vigouroux". Český překlad počne vycházeti na podzim tohoto roku nákladem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské v Praze.

Písaří vrývali písmena do měkké hlíny trojhrannými rydly. Vtisknutím tohoto rydla do měkké hlíny povstala ovšem črta podobající se hřebu nebo klínu, čímž stalo se, že klín stal se prvkem, z něhož skládají se všecky značky assyrského písma, kteréž tudíž nazváno bylo písmem klínovým. Když byly tabulky popsány, byly v obni vypáleny, aby se staly pevnými a tuhými. Každá tabulka byla očíslována a tvořila list knihy, která skládala se z celé řady tabulek stejného obsahu i formátu. Každá stránka byla kromě čísla řadového nahoře umístěného opatřena dole ještě prvým slovem stránky následující, jak i naši knihtiskaři dříve činívali. Tabulky a tudíž i knihy byly různého formátu a nestejného objemu. Některé knihy obsahovaly i více nežli sto tabulek.

Královská bibliothéka Ninivetská měla dle přibližného odhadu učiněného na základě nalezených zlomků, kolem desíti tisíc tabulek klínopisných, to jest bezmála úplný poklad literatury oné doby. Její zbytky tvoří massu bezmála jednoho sta krychlových metrů. Bibliothéka byla umístěna v hořejší části paláce a byla rozdělena nebo roztříděna dle obsahu na odbory: bohosloví, astronomie nebo astrologie, dějepis politický, přírodověda, mluvnictví a slovníkopisectví, zeměpis nebo spíše jen začátečnické seznamy krajin, měst, řek, hor a národů. Tato různá pojednání naplnila by v obyčejné formě našich nynějších knih více než pět set svazků o pěti stech stránkách ve čtverci. Zvláštní knihovníci sestavovali její seznamy a bděli nad ní. Kustos nazýval se „nis duppisati“ = „muž popsaných tabulek“.

Kromě seznamů knihovny nalezeny byly vejčité cihly, které měly bezpochyby podobný účel, jako zlacené nápisy na hřbetě našich knih. Víme zcela jistě, že každé pořadí tabulek bylo opatřeno hlavním titulem, jímž byla prvá slova první stránky. Obyvatelé Chaldejska a Assyrie označovali tedy jednotlivé svoje knihy, podobně jako židé patero knih Pentateuchu: Genesi — Berešít, Exodus-Ellé semót atd., a jako my nazýváme bully papežské dle slov, jimiž začínají na př. Unam Sanctam, Unigenitus.

K veliké škodě assyriologů nebyla nalezena bibliothéka Assurbanipalova neporušená. Většina tabulek hliněných, které ji tvořívaly, jest zkomolena. Při ztroskotání Ninive a při požáru paláce rozpukaly se žárem mocného ohně a byly rozbity tíhou trosek. Od té doby pak škodlivé vlivy počasí, vlhkost deště, loupeživost Arabů, kteří nejednou prohrabávali se v těchto troskách hledajíce zlato nebo stavivo, — vše to přispělo k tomu, aby dílo zkázy započaté válkou a požárem bylo dokonáno; drahocenný poklad dostal se do rukou toliko kusý; důležité tabulky byly rozptýleny po všech koutech Evropy do museí a sbírek amatérů, a hlavní část, která byla poslána museu britskému, došla v největším nepořádku na místo svého určení; rozbité tabulky byly naházeny jedna přes druhou do beden, v nichž byly odeslány. Dle odhadu Birchova učiněného r. 1872. obnáší počet zlomků chovaných v Londýně více než dvacet tisíc. Tento počet od té doby značně vzrostl. George Smith jal se pořádati tento chaos, a jeho nástupce, Chad Boscawen,

pokračoval úsilovně v této práci. Podařilo se mu znenáhla rekonstruovati díla knihovny Assurbanipalovy, avšak mnoho ještě chybí k dokončení této veliké a krušné práce. G. Smith před nastoupením své třetí cesty ujišťoval, že ještě nejméně 20 tisíc zlomků zasypáno jest ve zříceninách paláce Kujundžického. Teprve pak, až tyto zlomky budou na světlo vyneseny, bude možno znovu sestaviti velikou část bibliothéky chaldejsko-assyrské.

Zatím učiněny byly nové objevy, a každého roku přiváženy byly do Evropy sbírky nových nálezů. George Smith koupil krátce před svou smrtí od jakéhosi kupce v Bagdadu pro Britské museum kolem dvou tisíc pěti set smluv soukromných, uložených ve velikých schránkách, které byly r. 1876. nalezeny v jednom z tak zvaných tellů poblíž Hillahu v místech starého Babylona. Tyto smlouvy, jež zahrnují období více než dvou set let, jsou velmi cenné pro stanovení chronologie králů Babylonských, a podávají nám mnohé zajímavé podrobnosti o obchodu a soukromném životě obyvatelů na březích Eufratských.

Na počátku dubna r. 1882. bylo Britské museum opětně obohaceno více než pěti tisíci tabulek. Nalezl je Hormuzd Rassam v Abu-Habbě, bývalé Sippaře, která v bibli nazývá se Sefarvájm. Tabulky tyto obsahují většinou taktéž smlouvy.

Roku 1881. získala konečně také Francie tabulky klínopisné, poklad to, jehož dosud postrádala. Neunavné horlivosti jednoho ze svých konsulů, pana de Sarzec, konsula v Bassoře, jest za to díky povinna. Pět dní cesty od Bassory nalézají se v úplné pustině na levém břehu Šat-el-Haje pozoruhodné zříceniny tvořící několik pahorků z nakupených cihel a pokrývající prostoru šesti až sedmi kilometrů. Domorodci nazývají je Tell-Loh. De Sarzec dal kopati v místech těch po dvě léta a řídil práce ty s trpělivostí a úsilím, jež odměněno bylo zaslouženým bohatým výsledkem. Odkryl trosky velikého chrámu, v němž nalezl prastaré sochy z dioritu, jež krášlí nyní museum v Louvru. V jiném pahrbku nalezl dva veliké válce z pálené hlíny zcela pokryté nápisy, dále množství hliněných tabulek a j.

Díky tak velikým objevům jsou nám, až na malé mezery, jež zbývá ještě vyplniti, mnohé záhady již objasněny. Než my máme ještě více nežli knihy a bibliothéky assyrské: máme množství památníků sošnických a památníků epigrafických, kterými naše vědomosti značně byly obohaceny. Z nich naučili jsme se znáti Assyrii, dříve než byly objeveny hliněné tabulky. Panovníci assyrští dávali rýti zprávy o svých činech na desky, hranoly a válce zazděné do zdí a základů paláců a chrámů, na zadní stranu polovypuklin, jež zdobily brány a na mramorové desky, které krášlily veliké jejich síně. Assyriologové četli v nich s podivem jména králů Israelských a Judských, jakož i zprávy o příbězích, o nichž až dosud toliko bible vyprávěla.

Dějiny králů assyrských, jichž jména v bibli jsou zaznamenána: Phula nebo Teglathfalasara, Salmanassara, Sargona, Sennacheriba, Assaraddona, obsaženy jsou v nápisech klínových spolu

s vypravováním o jejich válkách proti národu Israelskému. Jméno Nabuchodonosorovo, podmanitele Jerusaléma, bylo rovněž nalezeno v rozvalinách Babylonských. Nápisy assyrské staly se tak jedním z pramenů dějin národa hebrejského.

Objevy učiněné v Egyptě nemají vztahu tak přímého k dějinám posvátným jako objevy v Assyrii; nenalezliť v nich egyptologové mimo slova: „král Judský“ (Roboam), žádné zmínky o králích hebrejských, za to však zasvěcují nás dopodrobna do života a mravů Egypťanů za vlády faraonů. Odtud čerpati můžeme mnoho cenných vědomostí, abychom jimi jsouce vyzbrojeni lépe porozuměli Písmu svatému, a vítězně čeliti mohli námitkám nepřátel zjeveného náboženství.

Zdá se, jako by Bůh Egypťany a Chaldejce vyvolal z hrobů v pravý čas. Onť nový život vlil v exegesi a apologetiku křesťanskou v době, kdy racionalismus vyhledává nových zbraní, aby podkopal Jeho mocné dílo. „Jest pamětihodno“, dí dr. Bickell, „že oba velikolepé objevy historické naší doby podávají si takořka ruce, aby obhájily mojžíšský původ Pentateuchu. Zatím co egyptologie nás až do nejmenších podrobností poučuje o poměrech egyptských a potvrzuje tím authentičnost této knihy, nutíc nás, abychom uznali, že ji sepsal autor, jenž jako Mojžíš žil v údolí Nilském, ukazuje assyriologie falešnost hypothésy o různých původních pramenech a dokazuje jednotu tohoto základního spisu zjevení božského“.

Kdo by nežasl, vida, že v době, kdy nevěrecká kritika povstala a prohlásila, že nevidí než mythy v Písmu svatém, Prozřetelnost vyvolala mrtvé z jejich hrobů, aby vydali svědectví spisovatelům Písma sv? „Před nedávnem“, dí dr. Neteler, „byla pokládána doba, v níž psal prorok Isaiáš za dobu mythickou; avšak epigrafie assyrská vřadila ji úplně do počtu dob historických. Nedlouho po objevení starobylých památek orientálních zdálo se, že vyskytají se nepřekonatelné neshody mezi zprávami assyrskými a zprávami biblickými... Tito Assyrové však, o nichž z počátku se zdálo, že z mrtvých vstali, aby podnikli ještě jedenkráte útok na Jerusalem a aby vyvrátili základy, na nichž spočívají knihy Starého Zákona, svědčí nyní naopak ve prospěch událostí, jimž zdráhali se racionalisté uvěřiti proto, že o nich vypravovali spisovatelé hebrejští. Údaje biblické a údaje assyrské potvrzují se navzájem“.

Archeologické objevy učiněné v Egyptě a v Assyrii v době novější potvrzují tudíž historický charakter a pravdivost našeho Písma svatého. Ovšem zbývají v egyptologii a assyriologii ještě tu a tam temné body; nevzešelť až posud ještě plný jasný den: jest potřeba, aby bylo ještě více objevů učiněno a více památek již nalezených vysvětleno. Nicméně výsledky až dosud získané jsou zabezpečeny a nezvratny. Žeň jest tedy s dostatek zralá, a jest i bohatá. Nadešel čas, aby učiněn byl pokus shromážditi z ní něco zralých plodů a z nich dáti bibli, což jejího jest.

Romanarum Congregationum Decreta novissima.

E S. Congregatione Rituum.

Decretum circa liturgicum cantum.

Quod S. Augustinus ceterique Patres saepenumero docuerunt de cantus ecclesiastici decore et utilitate ut, per oblectamenta aurium, infirmior animus in affectum pietatis assurgat, *) id Romanorum Pontificum auctoritas sibi integre eximieque perficiendum semper attribuit. Quapropter in hoc Catholicae Liturgiae munus ita Gregorius cognomine Magnus curas ac studia contulit, ut vel ipsam appellationem ab eo sacri concentus sint mutuati. Alii vero, processu temporum, Pontifices, quum nescii non essent quantam huius rei partem sibi divini cultus vindicaret dignitas, immortalis decessoris sui vestigiis insistentes, Gregorianum cantum non modo ad receptam, eandemque probatissimam, numeri formam revocandum, sed etiam ad aptiorem melioremque exemplaris rationem exigendum indesinenter curarunt. Praesertim, post Tridentinae Synodi vota et sanctiones, atque Missalis Romani diligentissime exarati emendationem, Pii V. praecepto et auctoritate peractam, de promovendo liturgico cantu magis in dies assidua exceluit solertia Gregorii XIII., Pauli V. ac caeterorum, qui, ad incolume Liturgiae decus tuendum, nihil potius et antiquius habuerunt, quam ut rituum uniformitati sacrorum etiam concentuum uniformitas ubique responderet. Qua in re illud Apostolicae Sedis sollicitudinem iuvit praecipue, quod ipsi curae fuerit Graduale, accurate recognitum et ad simpliciores modos reductum Joanni Petro Aloisio Praenestino elaborate praeclareque adornandum committere. Nam mandatum, ut erat dignum homine officii sui perstudioso, docte ille complevit; et celeberrimi magistri praestare valuit industria, ut, iuxta prudentissimas normas, servatisque genuinis characteribus, liturgici concentus reformatio iure conficeretur. Opus tanti momenti illustres Petri Aloisii Praenestini discipuli, insigne eius magisterium et documenta secuti, typis Mediceis Romae excudendum. Pontificum voluntate, susceperunt. — Incoepta tamen huiusmodi experimenta et conatus non nisi aetati huic demum nostrae absolvere est concessum. Quum enim sa. me. Pius IX. liturgici cantus unitatem feliciter inducere quam maxime in votis haberet, a S. R. C. assignandam, eiusdemque ductu et auspiciis muniendam, peculiarem virorum Gregoriani cantus laude praestantium Commissionem in Urbe instituit; eiusque examini editionem subiecit, qua denuo in lucem evulgaretur Graduale Romanum, typis olim Mediceis impressum et Apostolicis Pauli V. Litteris approbatum.

*) Confess. L. X. c. 33. n. 3.

Hanc dein editionem saluberrimo opere absolutam, parique studio et opportunis inductis emendationibus, ad normas a Commissione praescriptas, revisam, sibi valde probari haud semel ostendit, atque authenticam declarare non dubitavit suis Brevibus Litteris, die 30. Maii anno 1873, datis, quarum illa est sententia: „Hanc ipsam dicti Gradualis Romani editionem Reverendissimis locorum Ordinariis, iisque omnibus, quibus Musices sacrae cura est, magnopere commendamus; eo vel magis, quod sit Nobis maxime in votis, ut cum in ceteris, quae ad Sacram Liturgiam pertinent, tum etiam in cantu, una, cunctis in locis ac Dioecesibus, eademque ratio servetur, qua Romana utitur Ecclesia". — Antecessoris Sui adprobationem decreto confirmare atque extendere e re esse duxit Sanctissimus Dominus Noster Leo Papa XIII. Litteris enim Apostolicis, die 15. Novembris anno 1878, primae Antiphonarii partis, quae Horas diurnas complectitur, novam editionem, ab iisdem viris per S. R. C. deputatis, egregie sane, ut decebat musicos eruditos, atque intelligenter revisam peculiari commendatione est prosequutus, his sapienter ad Episcopos omnesque Musicae Sacrae cultores verbis usus: „Itaque memoratam editionem a viris ecclesiastici cantus apprime peritis, ad id a SS. Rituum Cogregatione deputatis, revisam probamus atque authenticam declaramus, Reverendissimis locorum Ordinariis caeterisque, quibus Musices Sacrae cura est, vehementer commendamus, id potissimum spectantes, ut sic cunctis in locis ac Dioecesibus, cum in caeteris, quae ad Sacram Liturgiam pertinent, tum etiam in cantu, una eademque ratio servetur, qua Romana utitur Ecclesia."

Verum, quemadmodum post Pontificium Pii IX. Breve de Graduali, ad ipsam editionis adprobationem in dubium vocandam, controversiae pluries subortae et obstacula sunt permota, ob quae S. C. R., die 14. Aprilis an. 1877, sui muneris esse persensit editionem authenticam adserere, suoque suffragio penitus confirmare; haûd aliter, post Apostolicas etiam Leonis XIII. Litteras, quin finem contentionibus facerant, sibi adhuc integrum putaverunt nonnulli consilia et decreta negligere de instituto cantus ecclesiastici, constanti Romanae Liturgiae ratione et usu comprobati. Immo, choricis Ecclesiae libris in lucem prolatis, totaque hac re ad exitum egregie perducta, largiores evasere disputationes; et, in conventu cultorum liturgici cantus anno 1882 Aretii habito, validius excitatae censurae eos moerore affecerunt, qui, in ecclesiastici concentus uniformitate, Apostolicae Sedi unice obtemperandum iure meritoque existimant. Quum autem qui Aretium hanc ob causam contenderant, vota quaedam seu postulata de eadem re non tantum in populum prodiderint, verum etiam Sanctissimo Domino Nostro Leoni XIII. formulis concinnata exhibuerint, Pontifex idem, negotii gravitate permotus, ut sacrorum concentuum, potissimum

vero Gregoriani cantus, unitati et dignitati consuleret, vota illa seu postulata in examen adducenda assignavit peculiari Coetui ab se delecto quorumdam Patrum Cardinalium Sacris tuendis Ritibus Praepositorum. Qui, omnibus mature perpensis, exquisitisque insignium quoque virorum sententiis, die 10. Aprilis anno 1883 sine ulla dubitatione decernendum censuerunt: „Vota seu postulata ab Aretino Conventu superiore anno emissa ac Sedi Apostolicae ab eodem oblata pro liturgico cantu Gregoriano ad vetustam traditionem redigendo, accepta uti sonant recipi probarique non posse. Quamvis enim ecclesiastici cantus cultoribus integrum liberumque semper fuerit ac deinceps futurum sit, eruditionis gratia, disquirere quaenam vetus fuerit ipsius ecclesiastici cantus forma, variaeque eiusdem phases, quemadmodem de antiquis Ecclesiae ritibus ac reliquis Sacrae Liturgiae partibus eruditissimi viri cum plurima commendatione disputare et inquirere consueverunt; nihilominus eam tantum uti authenticam Gregoriani cantus formam atque legitimam hodie habendam esse, quae, iuxta Tridentinas sanctiones, a Paulo V., Pio IX. sa. me et Sanctissimo Domino Nostro Leone XIII. atque a Sacra Rituum Congregatione, iuxta editionem nuper adornatam, rata habita est et confirmata, utpote quae unice eam cantus rationem contineat, qua Romana utitur Ecclesia. Quocirca de hac authenticitate et legitimitate inter eos, qui Sedis Apostolicae auctoritati sincere obsequuntur, nec dubitandum neque amplius disquirendum esse.“

Attamen postremis hisce annis, diversas ob causas, pristinae difficultates iterum interponi, recentesque immo concertationes instaurari visae sunt, quae vel ipsam quum huius Editionis tum cantus in ea contenti genuinitatem aut infirmare aut penitus impetere aggrederentur. Neque etiam defuere qui ex desiderio, quo Pius IX. et Leo XIII., Pontifices Maximi, ecclesiastici cantus uniformitatem summopore commendatam habuerunt, alios quoscumque cantus, in Ecclesiis peculiaribus iampridem adhibitos, omnino vetari inferrent. Ad haec dubia satius enucleanda, omnesque in posterum ambiguitates arcendas, Sanctitas Sua iudicium hac de re deferendum constituit Congregationi Ordinariae omnium Patrum Cardinalium Sacris tuendis Ritibus Praepositorum, qui, in coetibus ad diem 7 et 12 Junii nuper elapsi convocatis, resumptis omnibus ad rem pertinentibus aliisque mox exhibitis mature perpensis, unanimi responderunt sententia: „Servandas esse dispositiones sa. me Pii IX. in Brevi „Qui choricis“ diei 30. Maii 1873; Sanctissimi Domini Nostri Leonis Papae XIII. in Brevi „Sacrorum Concentuum“ diei 15. Novembris 1878; ac S. R. C. in Decreto diei 26. Aprilis 1883.“ — Quod autem ad libertatem attinet, qua Ecclesiae peculiares cantum

legitime invectum et adhuc adhibitum possint retinere, Sacra eadem Congregatio decretum illud iterandum atque inculcandum statuit, quo, in coetu die 10. Aprilis an. 1883 habito, plurimum hortabatur omnes locorum Ordinarios aliosque ecclesiastici cantus cultores, ut Editionem praefatam in Sacra Liturgia, ad cantus uniformitatem servandam, adoptare curarent, quamvis illam, iuxta prudentissimam Sedis Apostolicae agendi rationem, singulis Ecclesiis non imponeret.

Facta autem de his omnibus per infrascriptum S. R. C. Praefectum Sanctissimo Domino Nostro Leoni XIII. fideli relatione, Sanctitas Sua Decretum Sacrae Congregationis ratum habuit, confirmavit, et publici iuris fieri mandavit die 7. Julii an. 1894.

† Cai. Card. Aloisi-Masella, Praefectus.

L. + S. Aloisius Tripepi S. R. C. Secretarius.

Posudky literární.

Institutiones Theodicaeae sive Theologiae naturalis. Secundum principia S. Thomae Aquinatis. Ad usum scholarum accomodavit Jos. Hontheim S. J. Friburgi Brisg. Sumptibus B. Herder 1893. Cena 8 marek. (Posuzuje Filip Konečný.)

Učení jesuité němečtí vydávají od několika let latinské velikolepé dílo „Philosophia Lacensis“. Mají dvojí účel: Předně chtějí oživiti, vyložiti a rozšířiti nauku sv. Tomáše Akvínského; po té chtěli prospěti škole filosofické vůbec a scholastické zvláště. Dosud vyšlo několik svazkův, v nichž probrány různé předměty. Nejvíce proslavil se zde P. Tilman Pesch, jehož Institutiones logicales a Philosophia naturalis v nové literatuře filosofické nemají sobě spisů rovných. Vedle něho sluší připomněti P. Mayera a nejnověji P. Jos. Hontheima, jenž minulého roku na konci vydal „Institutiones theodicaeae“, jež tuto posuzujeme.

V úvodě (Proëmium) seznamuje auktor čtenáře s výměrem bohovědy přirozené, promlouvá o jejím užitku a obtížích, dává rozdělení, v němž ukazuje, že celý spis ve třicet hlav rozdělen bude, hlava pak každá v některé články. Připojen také index rerum. Ukazatel jmenný obsažen ve věcném, což v díle neoznačeno a snad mohlo býti zvláště uvedeno, jelikož věc ohlašují čtenáři nápisy na jednotlivých stranách, jména však uvedena tím způsobem nejsou (také býti nemohou), a přece mnohdy — zvláště když čtenář k vůli orientování něco rychle potřebuje a jen auktora zná! — platné služby prokázati mohou. — Úprava jest velmi slušná, tisk pěkný, korrektura pečlivá a cena mírná.

(Pokr.)

Listy homiletické.

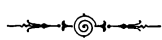

Neděle XIX. po Sv. Duchu.

O pekle. *)

„Uvrzte ho do temností zevnitřních; tamť bude pláč a skřípění zubů“.
Mat. 22, 14.

Kdyby pravdou bylo, co někteří moderní svobodomyslní mudrci, kteří sbírají svoji moudrost v denních časopisech a románech, tvrdí, mohl by se člověk bezstarostně oddati životu, bez uzdy a bázně a požívati rozkoší světa plnou douškou. Neboť nic tak neukolébá ducha lidského v jedovatě sladkou bezstarostnost a nesvede k životu hříšnému, jako ty jejich ničím neodůvodněné domněnky, že prý pekla není a víra v peklo že prý jest již překonaným stanoviskem.

Ó nikoliv, drazí přátelé! Ten, Jenž řekl: „Nebe a země pominou, ale slova má nepominou“, náš Spasitel, věčná Moudrost, jest v této příčině jiného náhledu. Svědčíť o tom zcela zřetelně dnešní svaté evangelium, jež jsme slyšeli. „Uvrzte ho do temností zevnitřních, tamť bude pláč a skřípění zubů“, praví Spasitel. A poněvadž Spasiteli, Synu Božímu, třeba věnovati více víry, nežli celým zástupům novověkých mudrců, zůstane pravdou, že jest peklo, věčné peklo, a že do něho bude uvržen hříšník, jenž v těžkém hříchu bez lítosti odešel na onen svět.

Jest-li ale tomu tak, pak ovšem nastává potřeba, ba nutnost, aspoň jednou upřímnou úvahu učiniti o tom věčném zavržení — o pekle.

Jest to úvaha pro ducha lidského velice vážná, ano řeknu přímo — hrůzyplná; ale zajisté jest lépe podniknouti cestu do pekel pouze v myšlénkách ku poučení a ku spasení, než snad jedenkráte opravdu býti potrestán a zavržen. Nuže, drazí v Kristu, věnujme dnes několik chvil úvaze tak důležité! Aby pak líčení bylo

*) Dle sv. Leonarda a Portu Mauritio.

tím živější a spásonosnější, prosím Toho, v Jehož rukou spočívají klíče bran nebeských i pekelných, aby propůjčil mně milost, bych mohl posluchačům svým vylíčiti ne všecky hrůzy pekelných trestů — neboť to jest nemožné — nýbrž ze všech hrůz pouze tu, která nejbolestněji trýzní srdce bídných zavrženců. — Tu bych rád co nejhlouběji vštípil v paměť posluchačů svých, aby jim sloužila za výstrahu, by *zbožně žili a šťastně umírali.*

Pojednání.

Cesta do propasti pekelné — jako vůbec cesta do každé propasti — nevyžaduje dlouhého času; člověk se tam octne za okamžik. Nuže, drazí přátelé, mým úmyslem jest dnes, uvésti vás až ku vchodu pekla, a až si během asi půl hodinky tento temný, věčným děsem naplněný žalář prohlédneme, přivésti vás zase zpátky, přetvořené v takořka docela jiné lidi. Před sebou poneseme zářivou pochodeň sv. víry; neboť ona jest „světlo, kteréž svítí v temnosti“; a bez bázně sestoupíme dolů.

Hle! již jeví se nám ona kovová brána. Před touto branou mizí veškerý čas. Pozdvihněme svoji světlou pochodeň nad bránu. Co tam zříme? Plamenným písmem tam stojí psáno: „Peklo jest věčné!“ — Ach nespokojte se pouze tím, že sobě přečtete tento nápis, nýbrž hluboko v paměť si vštěpte: Peklo jest věčné! To jest první naučení, jež udílí nám škola této hrůzyplné propasti: že peklo je věčné. Kdo tam jednou vstoupil, na věky víc nevyjde ven. Ó, myšlénko na věčnost pekla, kolik lidí odvrátila jsi od hříšného života; z kolika srdcí zapudila si hříšné náruživosti! Kolik hříšníků vyrvala jsi z objetí ďábla a uložila v náručí Boží! Kolik velikých svatých položilo za základ své svatosti ta krátká slova: peklo jest věčné, věčné! a radují se nyní ve slasti nebeského ráje!

Nuže, otevřete nyní, vy zavržení duchové, vy vykonavatelé spravedlnosti Boží, otevřete tyto pekelné brány! Jesti to vůlí Nejvyššího, abyste na krátký čas ukázali nám tuto propast zděšení a hrůzy! — Hle, brány jsou otevřeny! Ach, jaký to pohled! Jaký to strašlivý pohled! Pozorujte ten chaos, ten zmatený vír útrap, to plamenné moře! Ach, jaké to hrozné divadlo, jaké temné žaláře, jaké hluboké propasti, jaké černé sloupy dýmu, jaké temnoty! Jaký pokřik, jaké sténání, jaké kletby a jaká rouhání! Zde podléhá obrazotvornost, tu mate se paměť, tu upadá srdce ve mdlobu! Ó, jaký to nešťastný příbytek, jak je tu pobyt nesnesitelný! Zde dýše vzduch otravným morem! Zde sídlí nemilosrdní, ukrutní trýznitelé; děsné útrapy, ohavné předměty, nezhojitelné nemoci vládnou zde ve spojení s hladem a žízní, bídou a hanbou, zuřivostí a zoufalstvím! Zde jsme v oné krajině, kde „není žádného pořádku, nýbrž neustálá hrůza“.

Pusťte tedy teď volnou uzdu své zvědavosti, a pátrejte, která asi z těchto útrap mučí srdce nešťastného zavržence nejvíce, aby vám, až se vrátíte zpátky na svět, sloužila za pravidlo zbožného života a šťastné smrti. Ptejte se těchto spoutaných otroků tresta-

jící spravedlnosti Boží, která muka je dohání k největšímu zoufalství.

Zde máte hned jeden trest, jejž cítí duše zavržená nejdříve, a jak je hrozný! Jest to první vstoupení zavržence do pekla. Nevím, zdali jste někdy přemýšleli o hrozné oné trýzni která stihne někdy člověka neblahého, jest-li za živa pohřben. Stalo se to kdysi císaři Zenonovi v Cařihradu. Při hostině jakési omámil se v té míře opojným nápojem, že všechny jeho smysly byly jako ochrnuty. Upadl v hlubokou mdlobu, z níž ho nemohl nikdo probuditi. Nenáviděný císař jsa pokládán za mrtvého, uložen byl v hrobce. Jaké ale bylo zděšení jeho, když z mámivého spánku se probudil! Hmatal rukama kolem sebe, nenacházel ale nic jiného, než kamení a hlínu. Běda mně, volal, běda! Sním či bdím? Kde jest můj zámek? Kde jest můj Cařihrad? Kdo mně uloupil světlo a říši? Vy dvořané moji: kde jste? Pospěšte mi rychle ku pomoci! Váš císař, váš pán to jest, kdo volá! — Leč žádná odpověď! — Všude hrobové ticho! I zuří a bouří, vzdychá a sténá; hlavou naráží na klenbu svého hrobu, a křičí a volá: Pomoc, mějte smilování, mějte milosrdenství! — Leč žádná, žádná odpověď! Ó hrozné neštěstí!

A přece, moji nejdražší, jest to jen pouhý, nepatrný stín toho, co očekává zavržence při jeho prvním kročeji do pekel! Vždyť opouští svět, ve kterém žil dle svých choutek — v rozkoších; z jemných, prachových peřin, uvržen jest náhle v propast bezednou, v plamenný jícen věčného pekla. Tu ovšem nešťastník procitne strašlivým způsobem jako z hlubokého sna; otevře oči své, a vida, kam se dostal, propukne v bolestnou žalobu a strašlivý nářek. Leč nikdo mu nespěchá ku pomoci, nikdo mu neodpovídá! A protože mu nikdo neodpovídá, obrací se tu podoben zmiji, která i když je v prostřed přeříznuta, přece dále stříká kolem sebe svůj zhoubný jed, hněvivě proti těm, kteří byli příčinou jeho hříchů. Ach, jaká zášť vládne mezi zavrženými! Všickni na sebe zuří: rodiče na své děti, děti na své rodiče, bratři a sestry mezi sebou; ti, kteří se kdysi na vzdor svatému přikázání hříšně milovali, trápí se nyní navzájem.

Ano co ještě děsnějšího jest každý zavrženec stane se tam svým vlastním zuřivým nepřítelem. Tělo stane se nepřítelem duše, duše stane se nepřítelkyní těla Ano v jedné a téže duši zápasí vášně proti vášním, náruživosti proti náruživostem, žádosti proti žádostem; a tak stane se zavrženec, sotva že vkročil do pekla bytostí složenou ze samého záští, hněvu a jedu. Poněvadž pak každý ví, že sám je příčinou své záhuby, zuří a šílí každý sám nejvíce proti sobě. To jest tedy první uvítání zavržence v pekle. Řeknete snad, že to jest asi největší trest; ale tomu není tak, naopak to jest jeden z nejmenších.

Horším trestem jest ten, jenž přichází s nebe. Jest to především pohled na blažené duše v jejich nebeské slávě. Ach, jaké zoufalství probouzí v srdcích zavržených tento pohled! Viděti musí pán svého sluhu, svého čeledína v slávě; a on jest v zavržení!

Ten, jímž tak pohrdal, jejž tak pronásledoval, požívá nebeských šlastí, a on se musí trápit! Ach jaký trest! Jaké to peklo!

Leč nejtrpčí muka jsou ta, o nichž mluví s jinými učiteli církevními sv. Tomáš: že totiž Bůh, když vyřkne nad zavržencem ortel, ukáže mu na okamžik záblesk nebeské blaženosti. A tento pohled, jenž trvá jen okamžik, nevymizí věčně věkův z jejich paměti a stane se jim zdrojem neviditelného, bolestného zoufalství. Zůstane jim jakýsi paprslek nazírání Boha, jenž se jim promění v krutý trest, poněvadž vědí, že to štěstí, viděti Boha, na vždy ztratili. Ach, jak nad pomyšlení bolestná jest tato myšlénka. Tedy nikdy, nejdražší Ježíši, nikdy nebudu Tě viděti, budu-li zavržen! Nikdy neuzřím Tvou milostnou tvář, nikdy nebudu míti té útěchy, s Tebou mluviti! A celou věčnost musím býti bez Tebe! Ach, to asi jest zajisté největší trest pekla? — Ó nikoli, moji nejdražší, to ještě není to nejhorší.

„Hrozné jest," praví apoštol, „upadnouti v ruce živého Boha." V ruce živého Boha! Proč pak nepraví „v ruce rozhněvaného Boha"? Nebo v ruce „spravedlivého soudce"? Poněvadž tím chce vyjádřit, že zavrženec bude tak dlouho zavržen, jak dlouho bude žíti Bůh; a poněvadž bude Bůh žíti věčně, musí zavrženec věčně v pekle se trápiti. O věčnosti, kdo tebe pochopí? Kdo tobě porozumí? Zde, ó hříšníče, pozoruj propast věčného žaláře, a ptej se těchto nešťastníků, kdy bude konec jejich trápení? Odpovědí tobě: nikdy, nikdy! Ó veleben budiž Bůh, že pro nás toto: nikdy ještě neplatí! Ačkoli se třeseme a chvějeme před touto nesmírnou mukou, přece máme ještě možnost a naději, že jí ujdeme, konajíce upřímné pokání a užívajíce prostředků spásy!

A přec ani to není největší mukou pekla. Bohatce trápilo v pekle děsné to místo, kde byl: „Byl pohřben v pekle." Trpěl také strašnými plameny; odtud jeho výkřik: „Mučím se v tomto plameni." Ale to nebyly jeho největší útrapy; neboť k uhašení tohoto žáru byla by mu dostačila jediná krůpěj vody. — Která byla tedy jeho největší trýzeň? Byla to jedna myšlénka; jenom jediná myšlénka, a touto myšlénkou stalo se bohatci peklo nesnesitelným, a touto myšlénkou stává se peklo pravým peklem pro všecky odsouzené. Ale ach, jaká jest to myšlénka? Dříve než ji s vámi sdělím, sklonil bych koleno k zemi a prosil Hospodina, bych ji mohl do vašeho srdce tak hluboko vrýti aby nikdy z něho nevymizela, aby se vám stala pravidlem zbožného života a šťastné smrti. —

Víte-li, která jest ta děsná myšlénka, jíž stává se peklo peklem a která jako hlodající červ ovíjí se kol srdce nešťastníků a hlodá na něm, hlodá a nikdy neumírá? Myšlénka ta jest: „Mohl jsem se státi blaženým, a stal jsem se zavržencem pro pouhé — nic." Ach, jaká to strašná myšlénka! To jest ten nejukrutnější démon jenž trhá útroby zavržencovy. Pro pouhé nic, pro pouhou ničemnost byl jsem zavržen! Neboť věru ničím byl onen požitek, k vůli němuž jsem páchal hřích. Ničím byla ohávná rozkoš, po které jsem vzdychal; ničím byl onen úřad, ono vyznamenání, onen

prospěch, pro který jsem zaprodal duši svou! A k vůli tomuto nic jsem nyní zde! Ó té bolesti, té děsné zoufalosti! Toto, ano toto jest největší ze všech trestů! To jest jaksi jádro, to jest střed, to jest duše všech trestů!

Běda mně nešťastnému, lká zavrženec, jak snadno jsem se mohl státi blaženým! Kdybych byl tehdáž svědomí své před knězem zkroušeně odhalil a hříchy své upřímně ve sv. zpovědi vyznal, byl bych nyní blaženým! Běda těm, kdo přede mnou tupili svatou víru! Běda těm, kdo učili mne hříchu! Kletba vám, vy svůdcové moji! Hle, kam mne to vedlo, že jsem vás poslouchal! Leč nikoli; já sám byl jsem nejvíce původem své zkázy! Věděl jsem, že jest peklo; znal jsem cestu, která vede do něho, i tu, která vede do nebe. Bože na výsostech! Kolikrát jsi mi dával výstrahu! Moji rodiče, kolikrát jste mne napomínali! Ó proč jsem vás neuposlechl! Byl jsem horší než nerozumné zvíře; s otevřenýma očima vrhal jsem se do propasti, a „teď se mučím v tomto plameni!“ Kde jste, vy krásní dnové mého života, vy drahocenné okamžiky? Jak hanebně jsem vás promrhal! Jak toho lituji teď, kdy „mučím se v plameni tomto!“ Zasluhuji ovšem všeho toho, co snáším; zasluhuji hladu za svoji lakotu; zasluhuji ohně za své nepravosti; Bůh mne neslyší, jako jsem já neslyšel Jeho; nenacházím žádného milosrdenství, protože jsem jím pohrdal. Běda, běda, běda mně — neboť není pro mne již žádné naděje více! Proklet budiž tedy onen den, kdy jsem se narodil; proklet budiž můj otec i matka má, kteří dali mi život; kletba andělu, jenž mne ostříhal; kletba těm poutům, které mne tísní! Ale kdo mne to svrhnul do tohoto plamenného jícnu? Nebyl to Bůh? I k Němu nechť zalétne výkřik zoufalosti mé!

Ach, moji drazí, co činíme? Budeme ještě déle poslouchati hrozná rouhání tohoto zavržence? Pryč, opusťme rychle místo kletby a vraťme se zpátky na svět! Vy pak, duchové zavržení, zavřete jícen pekla, aby jeho strašná rouhání nezaznívala až na naši zemi!

Nuže, moji drazí, co se vám zdá? Co vám mám říci, vy, jichž duše je poskvrněna hříchem? Jest snad mezi vámi někdo, kterýž by byl tak hříchy zaslepen, že by chtěl mezi zavrženci Bohu klnouti? Jest mezi vámi někdo, jenž by se nechtěl obrátiti od hříchů svých? Ten nechť opustí tento chrám a odvrátí svůj zrak od obrazu ukřižovaného Spasitele! Jste-li ale líčením hrůz pekelných dojati, ó pak jen pohlížejte s pokorou a s důvěrou Spasiteli v tvář! Proste Ho za odpuštění hříchů, za milost, oplakávejte provinění svá. Plamenů pekelných nelze uhasiti ničím jiným, než slzami lítosti. Spojte slzy své s nejdrahocennější krví Ježíše Krista, kterou za nás prolil; tuto krev obětujte Bohu Otci s očima plačícíma a proste za odpuštění. Vyznejte se z hříchu, jejž jste snad dlouho ve sv. zpovědi zamlčovali; dejte zpátky věc, již máte neprávem, jejímu majetníku, odpusťte nepříteli, vzdejte se onoho svazku, jenž ničí vaši ctnost: zkrátka, učiňte konec hříchům!

Ó pak zajisté nebudete připočtěni k těm, kteří nesou na svých čelích osudná slova zavržení věčného, nýbrž uslyšíte láskyplný hlas soudce spravedlivého: „Blahoslavení, kteří v Pánu umírají.“ Amen.

Václav Šproc, kooperator v Karlíně.

Svátek sv. Václava, patrona země české.

Církev katolická není a nemůže býti národní, ale proto ještě není protinárodní.

„Kdožkoli oslaví mne, oslavímť ho; kdo pak mnou pohrdají, v pohrdání přijdou.“ I. Král. 2, 30.

Sv. Václav vším právem platí národu českému po všecky časy za vzor nejlepšího vlastence. Měltě ovšem sv. vévoda náš za hlavní cíl panování svého, aby všecek český národ svůj obrátil na víru křesťanskou, uvedl v lůno Církve katolické. Měl nejprvé na zřeteli, aby skrze Ježíše Krista věčně spasil sebe, věčně spasil i národ svůj. Ale veda horlivou a úsilovnou péči o zakořenění a rozšíření víry křesťanské mezi národem svým, nenapomahal-li tím i pozemské slávě a pozemskému blahu jeho? Nezveleboval-li tak i českou národnost?

Za jeden z nejplatnějších prostředků k ujmutí se a k zmohutnění víry křesťanské v národě musel sv. Václav považovati a také považoval to, aby se všude po vlasti české stavěly kostely k hlásání křesťanského učení a k slavení křesťanských služeb Božích. Ale aby kněží vznešené pravdy křesťanské mohli lidu českému hlásati srozumitelně a důstojně, museli mnoho se přičiňovati o zdokonalení jazyka českého. Ó jak i ti, kteříž kázali a učili, i ti, kteříž poslouchali a se učili, prospívali v hojnější známosti svého jazyka českého! Jak se tím posilnilo a ubezpečilo trvání národnosti české!

Věda dobře moudrý panovník křesťanský, že především jest potřebí dítky náboženství křesťanskému pilně vyučovati, aby tím pevněji a jistěji se ujalo v národě, proto také kázal všude při kostelích školy stavěti. A čemu pak školy daly vznik? Ty daly vznik českým knihám, četbě v českých knihách, skladbě českého písma.

Ale odtud co jiného pošlo, než nevídaný rozkvět českého písemnictví, české vzdělanosti české národnosti?

A když sv. Václav uvedením národa svého do Církve katolické jej zároveň uvedl mezi národy slavné a vzdělané, kteříž dříve již v jednotě víry katolické si ruce podávali: nepřidal-li tím mnoho, přemnoho k poctění a oslavení národa svého?

Tak se vyplnila o sv. Václavu i o národě českém ta první slova Boží našeho textu sv.: „Kdožkoli oslaví mne, oslavímť ho.“

Ale nač pak vám to všecko připomínám? Nač vám uvádím na paměť tu dějepisnou pravdu, že sv. Václav svým zvelebováním víry křesťanské, víry katolické v národě českém co nejvíce se přičinil i o zvelebení národnosti české? K tomu mne přinucují ti, kteříž se sice vydávají za vlastence české, ale kteříž jsou nepřátelé Církve katolické, kteříž toto nepřátelství tak pokládají, jakoby patřilo k vlastenectví; jimž se zdá, jako by se to nesrovnávalo, býti dobrým katolickým křesťanem a býti spolu dobrým Čechem, jakoby Církev katolická byla protinárodní.

Ale nemůžeť býti předsudku bludnějšího a jak spasení duší lidských tak i samé národnosti záhubnějšího. O tom doufám, že vás dnes přesvědčím.

Vyložím, „že Církev katolická není sice a nemůže býti národní, ale že proto ještě není protinárodní, že spíše svou národní nestranností každému národu, tedy i našemu národu českému nejvíce prospívá.“

Pojednání.

1. Takových vlastenců není mnoho, kteříž by chtěli míti národ svůj beze všeho náboženství, beze vší Církve. K tomu není potřebí mnoho rozumu, aby se poznalo, že zbaviti národ náboženství jest tolik, jako mu kopati hrob. „Kdo mnou pohrdají, v pohrdání přijdou“; ta jsou druhá slova Boží v našem textu sv. Proto také největší část vlastenců — byť i mnozí sami nebyli příliš nábožní, — uznávají, že národ musí míti náboženství, míti Církev, a že ta Církev nemůže býti jiná, leč křesťanská.

Jenom prý musí ta Církev křesťanská býti národní. A právě že Církev katolická se jim zdá, jakoby nechtěla hověti všem jejich libostem národním, proto na Církev katolickou nevražejí; proto by rádi na místě jejím založili a zřídili církev křesťansko-národní. Ale křesťanská církev národní jest holý nesmysl. Nejlépe poznáváme nesmysl o nějaké věci pronešený, hledíme li k tomu, jaký ta věc má cíl. A co jest cíl Církve křesťanské? Žádný jiný, než aby lidi od hříchu vysvobozovala; žádný jiný, než aby hříšné lidi napravovala; žádný jiný, než aby učila lidi milovati Boha nade všecko a bližního, totiž každého člověka, jako sebe samého; žádný jiný, než lidem napomáhati k tomu, aby skrze Ježíše Krista dosahovali života věčného; žádný jiný, než aby všecky lidi a všecky národy shromažďovala a sjednocovala v jednotě víry a lásky.

To vysvítá ze všech řečí Pána našeho Ježíše Krista, Jenž nemluvil leč o jednom ovčinci, o jednom pastýři, o jedné Církvi; Jenž nemluvil o jiném cíli Církve své, než aby duše lidské od hříchů se osvobozovaly, se napravovaly a posvěcovaly, v milování Boha a bližního se rozmnožovaly, do života věčného přecházely. Jaký jest tedy cíl Církve křesťanské? Jest čistě lidský,*) jenž se týká ne snad některého člověka nebo některého národa zvláště, nýbrž jenž se týká stejně všech lidí, všech národů proto, že všickni lidé jsou hříšníci, že všickni potřebují odpuštění hříchů; že všickni

*) t. j. že Církev jest pro lidi.

potřebují, aby se napravovali, že všickni potřebují, aby prospívali v milování Boha a bližního; že všickni potřebují, aby se dobře připravili na smrt, připravili se pro život věčný; že všickni lidé a všickni národové potřebují, aby vespolek byli živi v lásce a svornosti.

Ale právě proto, že má Církev křesťanská takový cíl, obecný cíl lidský, nemůže nikdy býti národní, tak aby snad byla jen některého národa zvláště. A udělala-li se která část Církve křesťanské církví národní, tím již odchýlila se tato část od pravého cíle svého a přestala býti pravou Církví Kristovou. A právě co se mnohým národovcům na Církvi katolické nelíbí, že jest tak obecná, že chce stejně přináležeti všem lidem a všem národům, že nechce se podati zvlášť tomu neb onomu národu: to ji dokazuje býti pravou Církví Kristovou; to jest jedno ze čtyř znamení pravosti její, že jest obecná; to se srovnává s tím rozkazem Páně: „Jdouce, učte všecky národy."

Národní může býti řeč, národní může býti kroj, národní mohou býti barvy, národní může býti hudba a zpěv. Ale Církev Kristova nemůže býti nikdy národní; jako slunce, tak i ona jest pro všecky lidi a pro všecky národy.

A jest snad Církev, když není národní, protinárodní? Nebýti národním a býti protinárodním, to jsou dvě vlastnosti zcela od sebe rozdílné.

I když Církev katolická není národní, proto není protinárodní. Naopak tím, že není národní, tím každému národu, i našemu národu českému nejvíce prospívá.

2. *A jak prospívá?* Mnohonásobně!

Církev volá k sobě všecky lidi a všecky národy; a již proto, aby si je tím spíše naklonila, musí bráti ohled na jejich zvláštnosti národní. Národní zvláštnosti jsou Církvi prostředkem k dosažení jejího cíle lidského, toho cíle, aby všecky lidi skrze Ježíše Krista k spasení přiváděla. Nezapomínátě nikdy těch slov sv. apoštola národů: „Všechněm všecko učiněn jsem, abych všecky k spasení přivedl." I. Kor. 9, 22.

Jedna pak z nejprvnějších zvláštností národních jest národní jazyk. Zvláště k národnímu jazyku obrací Církev katolická pilně zřetel svůj, nezapomínajíc nikdy na seslání Ducha sv., jímž všickni jazykové lidští byli posvěceni.

„Ale, kterak pak budou vzývati," volá týž sv. apoštol národů, „v kteréhož neuvěřili? aneb kterak uvěří v toho, o němž neslyšeli? a kterak uslyší bez kazatele? a kterak budou kázati, nebudou-li posláni?" Řím. 10, 14. 15.

A kterak mohou býti posláni, dokládá Církev katolická, neznají-li dobře jazyka toho národa, jemuž mají kázati, není-li tento jazyk dost vzdělán a zdokonalen? A to vedlo křesťanské kazatele k tomu, že především hleděli zdokonaliti řeč toho národa, jemuž měli hlásati víru křesťanskou. Tak mnohá řeč prve nevzdělaná teprv skrze Církev se vzdělala.

První mluvnice a první slovníky, jež jsou základem každého národního písemnictví, nejvíce pocházejí od křesťanských kazatelů

a missionářů. Proto také Církev v Římě vydržuje ústav tak zvanou propagandu, kdež synové všech národů světa se vychovávají pro stav kněžský, kdež každý se zdokonaluje v známosti svého jazyka národního.

Když po všech vlastech českých k rozkazu Církve katolické nepřestává v každém kostele se kázati v správné řeči české, jak se tím zachovává a rozmnožuje mezi lidem správné mluvení české! Když na konci minulého a na začátku nynějšího století mluva česká všude byla zatlačována, byly kostely tím posledním útulkem, kdež vlasteneckým kněžstvem katolickým byla řeč česká chráněna a také zachována. Tak Církev katolická přispívá k zachování a zvelebení jazyka národního.

Církev, jak jsme již slyšeli, má za hlavní cíl svůj, aby hříšného člověka napravovala a zušlechťovala, činila hodného, ctnostného, svatého. Ale každý národ skládá se z jednotlivých lidí. A když Církev každého z těch lidí, z nichž se skládá národ, utvrzuje ve vší ctnosti a hodnosti, zdali tak celého národa nezvelebuje? V čem pak pozůstává největší čest a všecka mravní síla národa, ne-li v ctnosti a hodnosti jednotlivců? Kdo vždycky po všem světě českému národu nejvíce přinášejí cti a slávy? To jsou: sv. Václav, sv. Ludmila, sv. Vojtěch, sv. Prokop, sv. Anežka Přemyslovna, sv. Jan Nepomucký; to jsou ti, kteříž se stkvěli ctností naskrze neúhonnou.

Národ nejvíce hubí náruživosti synů jeho. Z pýchy stydí se za jazyk svůj; ze zisku chtivosti podávají se za zrádce nepřátelům národa svého; obžerství a smilství uhašují všecku horlivost jejich u hájení práv národních; závist a uražená ctižádost zplodí mezi samými národovci hněv, nesvornost, strannictví, což všecko jest voda na mlýn nepřátel. Jak dobrou službu prokazuje Církev národu tím, že vším svým učením, všemi svými přikázaními o zpovědi a přijímání svátostí, o návštěvě chrámu Páně, všemi svými řády svatými vede ke krocení všelikých náruživostí! —

Kdo jest schopnější k tomu, aby se obětoval za národ v čas velikého nebezpečenství, zda ten, kdo jen tuto zem má za cíl svůj, jen na této zemi zakládá všecku blaženost svou, čili ten, jenž drže se věrně Církve katolické, věří v život věčný, jenž věrnou oddanost národu svému pokládá za ctnost mu schvalovanou čtvrtým přikázáním Božím, kteráž se nemine s odplatou věčnou?

Ptejte se Franků, co byla vírou svou panna Orleanská, kteráž když vlast její byla skoro celá od nepřátel opanována, když vojsko domácí bylo na útěku, sama útlá dívka, postavila se v čelo vojsku s posvěceným praporem svým, je obrátila a vedla proti nepříteli, až vlast svou od nepřítele vysvobodila?

Řeknou vám, že byla nejvěrnější dcerou Církve katolické.

Ptejte se nešťastného národa irského, co byl vírou svou Daniel O'Conell, jenž od začátku tohoto století po 45 let neobyčejnou výmluvností svou ujímal se utlačeného národa svého proti nemilosrdným Angličanům, jenž pro národ svůj šel i do žaláře, jenž mu skutečně pomohl z otroctví nejhoršího?

Bude vám vypravovati, že byl nejvěrnější syn svaté matky Církve katolické.

Ale nepotřebujeme jíti ani tak daleko; které pak byly nejšťastnější a nejslavnější doby národa našeho? Ty byly za času Karla IV. Ten, jenž byl nejnábožnější a nejhorlivější u vyznávání a zachovávání katolické víry své, ten pozůstavil po sobě nejkrásnější památky národní, ten nejvíce zvelebil a oslavil národ svůj; ten si toho zasloužil, že národ český ho nazval otcem vlasti. A teď, kdy národ náš pořád ještě zápasí za oprávněné národní pohledávky své, kdo pak mu z cizích národů podávají ruce, aby mu platně pomáhali? Jsou-li to nevěrci? Jsou-li to nepřátelé Církve katolické? Ti právě nejvíce usilují o potlačení národa českého!

Kdo mezi národem německým nejsou proti nám Čechům, národní práva naše uznávají, nám k nabytí velké jich části pomohli a nám pořád hotovi jsou pomahati, to jsou právě sami věrní křesťané katoličtí.

A ta jest zvláštní zaslepenost některých vlastenců našich, že nepoznávají, že vlastní pramen všeho nepřátelství proti národu našemu jest nevěra, kteréž sami se drží, a že svou nevěrou vydávají národ náš v nebezpečenství, aby se na něm nevyplnila ta slova Boží: „Kdo mnou pohrdá, v pohrdání přijde.“

Kdo, byť i byl jiného národa, má víru, ten se bude vždy držeti toho pravidla křesťanského: „Všecko, cožkoli chcete, aby vám lidé činili, i vy čiňte jim“ Mat. 7, 12, ten rád dopřeje i jinému národu, čehož přeje svému národu. —

* * *

Neníť tedy potřebí, máme-li býti dobrými vlastenci, abychom si založili nějakou církev národní. To by bylo jen na zkázu jak našim dušem, tak i samé naší národnosti. Ale držíce se podle příkladu sv. Václava věrně víry katolické, budeme tím lepšími ještě vlastenci. Svatá katolická víra naše nám k tomu dopomůže, abychom neztratili ani své vlasti pozemské ani své vlasti nebeské. A jen pak, budeme-li drahého dědice svého, sv. Václava, následovati nejenom v jeho péči o národ, nýbrž i v jeho horlivosti křesťanské, v jeho věrnosti katolické, můžeme důvěrně k němu prozpěvovati:

„Ty jsi dědic české země,
rozpomeň se na své plémě,
nedej zahynouti,
nám i budoucím.“

Nedej zahynouti nám časně i věčně. Amen.

Karel Otman, kn. a. vikář a farář v Ořeše.

Svátek sv. Václava, patrona země české.

Sv. Václav dobrý boj víry bojoval a v boji tom zvítězil.

„Bojuj dobrý boj víry, dosáhni života věčného, k němuž jsi povolán a pro nějž jsi vyznal dobré vyznání před mnohými svědky“. I. Timoth. 6, 12.

Za starých dob pohanských žili mnozí slavní hrdinové a vítězní vojevůdcové, jejichž neohrožená zmužilost a statečnost dosud úžasem nás naplňuje. Abych aspoň některé uvedl, jmenuji na prvním místě Alexandra Velikého, jenž jsa teprv 30 let stár, tak mnoho národů vojskem svým si podmanil, že potom již ani neměl kdo odpor mu klásti, takže chtěje bojovati, byl nucen vnikati do nejzazších končin Asie a tam s dravou zvěří se potýkati. Julius Caesar vyhrál s vojskem svým nad nepřátelskými národy 50 bitev, v nichž ostřím jeho meče zahynulo jeden milion sto devadesát tisíc lidí. Pompejus mohl se honositi, že na mořských loupežnících vybojoval 490 lodí a od horní Italie až ku Španělsku 855 měst ztekl. Císař Honorius porazil v jedné bitvě 200.000 mužů na hlavu, aniž by byl na svém vojsku nějaké ztráty utrpěl.

Toť zajisté hrdinové slavní a obdivu hodní! Než — znám ještě slavnější a obdivuhodnější hrdiny, hrdiny, kteří v bojích, jež podnikali, a ve vítězstvích, jichž dosáhli, nehledali marné slávy a cti lidské, nýbrž jenom slávu a čest Boží. Jsouce pevni u víře hájili ji a vírou přemohli nevěru. Mohou tedy se nazývati bojovníky víry. Jest jich počet veliký, daleko větší než oněch, o kterých jsem prve mluvil. A do počtu toho, a sice mezi ty nejpřednější, náleží bez odporu také sv. Václav, patron země české, k jehož uctění jest dnešní den zasvěcen. O něm vším právem můžeme říci, že dobrý boj víry bojoval a dobré vyznání vyznal před mnohými svědky a že zvítězil v síle víry. Proto také vyobrazuje se jako statný rek v brnění a přilbici drže v ruce válečný prapor kopím opatřený a sedě na bílém koni. Významné to vyobrazení! Vždyť on skutečně ukázal se býti rekem v hájení a ve vyznávání víry, takže platí o něm slova sv. Cypriana: „Až k smrti bojoval za víru a zvítězil. Lichocením světa pohrdal, zlobě a zuřivosti jeho se smál, proto co vítěz k Bohu odešel“. Serm. 11, 3.

Ano, přátelé drazí, *sv. Václav dobrý boj víry bojoval a v boji tom zvítězil*, jak nám ukáže dnešní naše rozjímání, v němž budeme pozorovati sv. Václava:

1. *Kterak do boje toho byl vyzbrojen a*
2. *Kterak v boji tom si vedl.*

Mocný Král nebeský, Ježíš Kristus, který netoliko na Svém královském rouchu má napsáno: „Král králů a Pán pánů“ Zjev. 19, 16., nýbrž který i nás označil znamením Svých bojovníků a opatřil nás zbraní proti všem nepřátelům, Ten uděliž nám té milosti, aby dnešní naše rozjímání sloužilo sv. Václavu k oslavě

a nám k užitku duší, abychom příkladem sv. Václava jsouce povzbuzeni, také dobrý boj víry bojovali a v něm zvítězili. Sv. Václave, oroduj za nás, a vy, drazí posluchači, věnujte řeči mé obvyklou nerušenou pozornost!

Pojednání.

1. „Bojování jest život člověka na zemi“, praví Písmo sv. Job 7, 1. Ó, jak pravdivá jsou slova ta! Boj, ustavičný boj, jest údělem člověka na zemi této! Se všech stran doléhají naň nepřátelé, s nimiž se potýkati musí, buďto aby hájil své tělo, nebo svou duši. Téměř ani v jednom kroku není člověk jist, že s nepřítelem nějakým se nesetká. A není-li náhodou nějaký zevnější nepřítel pohotově, tož jsou tu nepřátelé domácí Mat. 10, 36., totiž tělo se všemi svými žádostmi a náruživostmi, které vždy proti duchu bojuje a všemu dobrému v cestě stojí. Proto jest nanejvýše třeba, aby každý k útoku připraven byl a zároveň dostatečně ozbrojen, nechce-li podlehnouti. A k tomu také vybízí sv. apoštol Pavel, když v listu svém k Efesským 6, 13. dí: „Protož vezměte odění Boží, abyste mohli odolati v den zlý a ve všem dokonalí státi“. Jaké pak by odění to býti mělo, naznačuje hned v následujícím, řka: „Stůjtež tedy, majíce podpásána bedra svá pravdou a oblečeni jsouce v pancíř spravedlnosti. Přede vším vezměte štít víry, lebku spasení a meč ducha, jenž jest slovo Boží“. Ef. 6, 14—16.

Těmto slovům sv. apoštola Pavla porozuměl dobře sv. Václav; neboť on vyzbrojil se do boje svého pozemského života zcela dle nich. Na hlavě své měl lebku spasení, neboť jeho sv. hlava byla vždy naplněna myšlénkami bohulibými; spravedlnost ku každému bez rozdílu byla jeho pancířem. Štítem jeho byla víra, sv. andělé byli jeho zbrojnoši a praporem jeho byla pravda. Tak ozbrojen stál sv. Václav hotov k boji s nepřítelem kterýmkoli. Poněvadž ale věděl, že hlavně štít jest znamením síly vojenské a na dobrém štítu že u bojovníka zvláště záleží, chce-li proti střelám nepřátel se chrániti, proto opatřil se do boje dobrým štítem — štítem víry.

Prohlédněme si poněkud aspoň štít ten! Byl to štít dobře vyleštěný. Vojsko krále Antiocha mělo tak lesklé štíty zlaté a měděné, že jak na ně slunce zasvítilo, svítily se hory od nich a blyštěly se jako světla ohně. 1. Machab. 6, 39. Takovým též štítem opatřen byl sv. Václav. Opatřen byl štítem víry. Že víra skutečně štítem se nazývá, svědčí kniha Přísloví 30, 5., kde stojí psáno: „Všeliká řeč Boží ohněm zkoušena jest, onať jest štít doufajících v něho“. Má-li štít víry se třpytiti a lesknouti, jest třeba, den co den ho leštiti. A čím potřebí jest leštiti štít víry? Konáním dobrých skutků. Ano, dobré skutky dodávají víře zvláštního lesku, dobré skutky působí, že víra jeví se v jasném světle a utěšené záři. Že sv. Václav staral se tímto spůsobem o lesk svého štítu, komu by to známo nebylo? Vždyť život jeho. na dobré skutky tak bohatý, velebí celé křesťanstvo, zvláště křesťanstvo české. Těžko jest dopodrobna vyjmenovati všecky ty dobré skutky, které sv. Václav

konal, co almužny mezi chudé rozdal, kolika sirotků a vdov se ujal, co nevinných zastal, jak statečně utiskované hájil, slovem, těžko jest vypočítati, kde, kdy a komu sv. Václav co dobrého učinil, ukazuje tím, že přesvědčen jest, že víra beze skutků jest mrtvá.

Štít sv. Václava byl dále štít z ryzího kovu, abych tak řekl nefalšovaný, t. j. sv. Václav byl křesťanem tělem i duší, křesťanem opravdovým a ne jenom křesťanem dle jména. Ježíš Kristus a Jeho sv. učení byli mu nade všecko, to byl jeho štít proti všem nepřátelům, štít, proti nemuž ničím jest onen veliký zlatý štít vážící 100 liber, jejž poslali židé do Říma s prosbou, aby Římané společenství s nimi učinili a je proti nepřátelům v ochranu vzali. Jakmile Římané tento dar uviděli, zalíbil se jim tak, že ihned přijali židy ve své společenství a svoji ochranu. 1. Machab. 14, 24. Krásný dle toho musil býti štít ten, když Římanům tolik se zalíbil. Ale krásnější ještě byl štít, který přinesl sv. Václav Bohu svému v dar, dav Mu své věřící srdce. Pro tento dar vstoupil Bůh se sv. Václavem nejen ve společenství, nýbrž i Svou ochranu mu poskytl proti nepříteli Radislavovi, poslav mu anděla Svého na pomoc.

Konečně byl štít sv. Václava silný. Julius Caesar měl ve svém vojsku vojína jménem M. Sceva, který v jedné bitvě tak statečně a vytrvale bojoval, že v jeho štítu bylo zaraženo 129 kopí a vedle toho 230 děr od kopí odražených. — Kdo dovede spočítati ty rány, které sv. Václav štítem své trpělivosti, plynoucí z víry, buď odrazil nebo vydržel? Metáno bylo na něho střelami a šípy nepřátelskými se všech stran, jak od nejbližších, domácích tak od cizích, od lechů a vladyk, kteří zazlívali mu, že tak horlivě víru Kristovu hájí a dle ní život svůj zařizuje. Ale všecky tyto střely zloby a nenávisti lidské odrazil sv. Václav štítem své trpělivosti plynoucí z víry v Ježíše Krista, jako skála stál za štítem tím a střely na něho metané nemohly uškoditi mu.

Hle, v jaké krásné zbroji stojí tu sv. Václav! Lebka spasení spočívá na hlavě jeho pancíř spravedlnosti kryje tělo jeho, a štít víry dobře leštěný, z kovu ryzího a silný drží ruka jeho! Kterak má se báti nepřítele? Kterak má nepřítel nad ním zvítěziti? A také nezvítězil nad ním! Sv. Václav jako vítěz vyšel z boje, jejž dal mu Bůh, Moudr. 10, 12. a zplesal jako obr cestou k boji (mučennickému) běžeti maje. Žalm 18, 6.

2. Jak již jsem prve poněkud naznačil, nemohly veškeré šípy proti sv. Václavovi metané uškoditi mu, an je všecky odrazil a nad nepřátely šípy ty metajícími zvítězil. Zvítězil nad tělem, přemáhaje statečně veškerá jeho lákání a trvaje vzdor všem pokušením vnitřním i zevnějším v panické čistotě; zvítězil nad světem, nedav se svésti od zkaženého okolí svého z cesty pravé, a zvítězil i nad ďáblem zachovav duši svou čistou ode všeho hříchu a zajistiv jí život věčný. Celý život sv. Václava jest řada vítězství nad tímto trojím nepřítelem. Největšího však vítězství dobyl na konci života svého právě na dnešní den r. 935., po kterémžto vítězství byly mu otevřeny brány a blažená sídla svatých a hlava jeho ozdobena korunou slávy věčné. Tenkrát vítali ho kůrové andělští prozpěvu-

jíce o brdinských skutcích jeho; tenkrát doprovázeli ho cherubínové k trůnu Nejvyššího, aby jej ověnčil blažeností neskonalou. Téhož dne dovršil své vítězství nad zlobou tohoto světa, smrtí mučennickou. „Boj silný dal Pán spravedlivému, aby přemohl. Moudr. 10, 12.

Jsa oděním Božím ozbrojen vydal se sv. Václav na bojiště, do Staré Boleslavi kam ho ukrutný jeho bratr Boleslav pozval na křtiny a hostinu. Sv. Václav tušil, co bratr jeho obmýšlí, že ukládá o život jeho, ale přece šel srdnatě smrti vstříc. Nedaleko cíle cesty, jak vypravuje jedna stará kronika, potkal ho jakýs jezdec jenž ho varoval, aby nevěřil bratru svému, že jest zavraždění jeho ujednáno. Ale sv. Václav odpověděl: „Milý příteli, děkuji ti za tvoji lásku a věrnost. Pochopuji, že nechceš, aby krev lidská prolita byla, vím také, co bratr se mnou obmýšlí, ale věř mi do opravdy, že celé dílo jeho spočívá v rukou Božích. Bůh určil mi cíl, kterého já překročiti nemohu! již dosti dlouho žil jsem na světě, nepřeju si žíti déle“. Hle, přátelé, tak srdnatě a neohroženě šel sv. Václav smrti vstříc! Co toho příčinou? Byltˇ proti smrti dobře ozbrojen! Vědělt, že smrt nezvítězí nad ním, a byť i umřel, že nezahyne! Proto tak statně ubíral se na bojiště, vlastně k hostině, na niž pozval jej lstivý bratr jeho. Tato hostina připadá mi jako ona hostina kterou vystrojil v den svých narozenin Herodes knížatům a předním z ludu v Galilei, a při které dcera zlopověstné Herodiady vytančila si hlavu sv. Jana Křtitele. „Chci“, tak pravila ku králi, „chci, abys mi dal na míse hlavu Jana Křtitele. Poslal tedy král kata, rozkázal hlavu jeho přinésti na míse“. Mar. 6, 25. Podobně vystrojil Boleslav, ukrutný kníže, na den narození svého syna hostinu a pozval k ní svého bratra Václava. Měla to býti hostina radosti a plesu, stala se však hostinou žalosti a smutku. Sv. Václav věděl dobře, co přijíti má, proto pravil ke spolustolujícím: „Milí přátelé, jezte a pijte dnes ve jménu Ježíše se mnou, neboť na tomto světě nebudu již více s vámi žádného pokrmu požívati, nýbrž z milosti Krále nebeského podstoupím smrt mučennickou“. Brzy na to vstal od stolu a odebral se do chrámu Páně, kdež vrhl se na kolena a setrval ve vroucí a pobožné modlitbě až do jitřní, kdy pak vyznal se skroušeně knězi ze svých hříchů a přijal uctivě Nejsvětější Svátost oltářní, načež pravil: „Nyní přemohl jsem veškerý strach před smrtí a jsem ochoten a zcela připraven Pánu a Bohu svému se obětovati“. Ohlédl se a vidí, že bratr jeho k němu se plíží. Z jaké příčiny? Snad aby ho uvedl na místo hostiny? Ó nikoli! Boleslav tasí meč, zdvihá ho a míří na svého bratra! Již rána dopadá namířena jsouc na hlavu Václavovu! Než Václav jsa silnější uchopil svého bratra a povalil ho na zemi řka: „Co jsem ti zlého, bratře, učinil?“ V tom přikvapili spiklenci a obořivše se na Václava, zabili ho. Bratrovražda jest spáchána! Ó, ukrutný Boleslave, kterak hodí se tato ukrutnost k radosti hostiny, a tento čin ku dni narození?

Než na tom ještě není dosti! Vrahové Václavovi po spáchané vraždě pospíchají do Prahy a tam vraždí všecky kněze Václavovy,

jeho přátely, důvěrníky a děti křesťanské za živa do Vltavy házejí tak že se naplnila slova Písma sv.: „Bij pastýře a rozprchnou se ovce“. Krev sv. Václava vytryskla na zeď chrámovou a nemohla odtud nikterak smyta býti a do dnes jest tam patrna. —

Tak tedy zvítězil sv. Václav v boji víry nad nepřátely svými a za to nyní v nebi se raduje! Ba, jeho vítězství bylo tak dokonalé, že ještě po smrti nad nepřátely svými zvítězil. O silném Samsonovi čteme v Písmě sv. v knize soudců 16 36., „že mnohem více nepřátel zahubil umíraje, nežli byl prve, živ jsa, pobil“, neboť on zatřásl tak silně sloupy domu, v němž knížata filistinská hodovala, že dům spadl a všecky, ovšem i jeho, zabil. Něco podobného můžeme říci o sv. Václavu. On za svého života dobrý boj víry bojoval a zvítězil, ale po smrti své přemohl ještě více nepřátel a dobyl ještě více vítězství než živ jsa. On po smrti své pomáhal často svému národu, národu českému bojovati a vítěziti, a co hlavní jest, on zvítězil nad svými vrahy, dosáhnuv od Boha toho, že hlavní jeho vrahové, rodní bratři Tira a Hněvsa za vraždu na něm spáchanou přísně potrestáni byli. Tira totiž za trest za spáchaný zločin dostal bolestné píchání do nohou, tak že bolesti ty mnohdy ani snésti nemohl, a bolest ta přešla i na jeho mužské potomky. Když jednou jel hustým lesem u Brandýsa, a bolesti ty velice ho svíraly, tu začal láti a hrozně se rouhati Bohu a sv. Václavu. V tom však otevřela se pod ním země a pohltila ho i s koněm a se psem a krahulíkem, kterého na ruce přivázaného měl, a na tom místě zůstala jáma, ku které lidé na den sv. Václava chodívali a slýchali v jámě koně řehtati, psa štěkati a krahulíka rolničkou zvoniti. (Kron. Hájkova). Druhý bratr, Hněvsa, byl za trest za spáchanou vraždu na sv. Václavu každý rok 4 týdny na smyslech pomaten až do své smrti. Trest ten přešel i na jeho potomky. Ano i ostatní účastníci vraždy byli dle vypravování Christianova potrestáni: někteří byli prý od zlého ducha posedlí, ve kterémžto stavu utekli se do lesů a více se nenavrátili, jiní seschli se na celém těle, jiní štěkali jako psi, skřípali zuby a s celým rodem bídně zahynuli. Tak pomstil Bůh nevinně prolitou krev Svého mučenníka a dodal vítězství jeho nad nepřátely obzvláštní síly a velikosti.

* * *

Nyní táži se vás, přátelé drazí, zda sv. Václav nebojoval skutečně dobrý boj víry a zdaž nedosáhl v něm skvělého vítězství? Ó zajisté! Boj veliký dal mu Pán, aby zvítězil! My nazýváme se dědici sv. Václava, jsme dítkami téže země, vyznavači téže víry. Což slušnějšího, než abychom vstoupili do jeho šlépějí a jeho následovali? Což slušnějšího, než abychom také po příkladu svého oslaveného krajana, sv. Václava, dobrý boj víry bojovali a v něm vítězili? Ano, přátelé drazí, následujme sv. Václava! Bojujme dobrý boj víry! Není třeba, abychom, jako on, podstoupili mučennickou smrt pro víru, ale bojujme jinak, dle potřeby a dle okolností. Nyní tupí se a zlehčuje se tak často a tak drzým způsobem naše sv. víra. Bojujme, hajme sv. víru, zastávejme se jí! Nyní tak často

zapírají mnozí, byť ne výslovně, tedy životem svým sv. víru, šlapouce nohama všecka její přikázání. Bojujme, vyznávejme víru svou i svými skutky, plňme povinnosti své křesťanské! Buďme křesťany celými a ne jen polovičatými, buďme ve vyznávání víry stateční, neohrožení, nedejme se nějakým posměchem odstrašiti, čili abych mluvil ve smyslu dnešní řeči své, učiňme víru svým štítem, štítem dobře vyleštělým, ryzím a silným a pak, pak malomocnými ukáží se všecky útoky nepřátel víry, pak zajisté vítězství bude naše a s námi zvítězí i sv. víra a bude panovati opět ve své síle a v plném lesku! To přeju sobě, přátelé drazí, to přeju vám a celému našemu milému národu, a k tomu vyprosiž nám pomoci sv. Václav u Boha. Amen.

Th C. Mat. V. Lhotský, kaplan ve Starém Rožmitále.

Neděle XX. po Sv. Duchu.

Jak zachovati se má křesťan v nemoci.

„Byl jeden královský úředník, jehož syn nemocen byl v Kafarnaum.“

Jan 4, 46.

Nejdražším pokladem pro člověka jest zajisté zdraví. Nuzný chuďas, jenž se zdraví těší, jest blaženější v chatrči své, nežli zámožný boháč, jenž v nádherném obydlí na lůžku bolestí se svíjí. Nemoc bývá jednou z nejtěžších ran, které tělo lidské raní. Jí podléhají starcové, jí podrobeni jsou i statní mužové; ano, jak vidíme v dnešním sv. evangelium, ani mládí nebývá od ní ušetřeno. Nemoc jest předchůdkyně smrti, a jako tato nečiní rozdílu žádného, podobně i sestra její — nemoc — přichází do příbytků chudých i bohatých, sprostých i vznešených; neučené i učené vrhá na lůžko zármutku, slz a bolesti. —

Proto již pohané uznávali, že pozemský život člověka jest pln utrpení a bídy. Mudrc Solon v rozmluvě s nejbohatším tehdáž králem Lydie, Kroesem, takto dí: „Všecek člověk, cožkoliv jest, samá a pouhá bída jest.“ — Ano každý přisvědčiti musí slovům Joba mnoho zkoušeného: „Člověk narozený ze ženy krátký živ jsa čas, naplněn bývá mnohými bídami.“ Job 14, 1.

Kristus Ježíš sejmul z nás kletbu hříchu na potupném dřevě kříže, smířiv nás s Otcem nebeským. Avšak trest časný, — nemoc a smrt, která jest následek a pokuta za hřích, trvá i po dokonané na hoře Golgotě oběti Syna Božího a trvati bude až do skonání světa. Každý z nás trest ten Boží ve větší neb menší míře zakoušeti musí, poněvadž jsme všickni hřích i trest po prvních lidech zdědili. —

Rozjímejme dnes s pomocí Boží, jak se zachovati máme, když Bůh nemocí navštíví nás.

Pojednání.

1. Proč asi dopustil Bůh nemoc na syna úředníka evangelického? Proto, aby hledal tento pomoc u božského Spasitele, když pomoc lékařův objevila se býti marnou, a tak sám spásy duše a blaženosti nebeské dosáhl.

Podnes sesýlá Otec nebeský na mnohé nemoc bolestnou, aby je k Sobě přivedl, ježto hříchy odvrátili se od Něho. V nemoci zapomíná člověk na svět i jeho rozkoše a více s Bohem svým se zabývá, kdežto ve zdraví všímá si často více světa, na Boha však zapomíná. Tou příčinou dí Žalmista Páně: „K dobrému jest mi, že jsi mne ponížil, abych se naučil spravedlnostem Tvým.“ Žalm 118, 71.

Někdy i zbožných a nevinných dotýká se ruka Páně, aby byli zkoušeni od Boha, jako Job a Tobiáš v Starém Zákoně, — i aby větších zásluh dobyli si pro věčnost. „Těm, kteří milují Boha, všecky věci k dobrému prospívají,“ píše sv. apoštol. Řím. 8, 28.

Ejhle, křesťané drazí, Bůh jest to, jenž nás raní, aby nás buď k Sobě přivedl anebo aby nás zkoušel. Moudrost Jeho nejlépe ví, co prospívá nám k životu věčnému. On miluje nás více, nežli který otec zde na světě dítky své milovati může, a nedopustí na nás zajisté ničeho, co by bylo ku zkáze duší našich. — Onť jest otec mocný, který jednou rukou raní, druhou zase hojí. Ó nechtějmež proto nikdy reptati v nemoci své, ale úplně do vůle Boží se odevzdejme, přesvědčeni jsouce, že co Bůh činí, dobře činí. Velebmež i v bolestech sv. jméno Jeho, vzdychajíce se zbožným Jobem: „Hospodin dal, Hospodin vzal; jak se Hospodinu líbilo, tak se stalo; budiž jméno Hospodinovo požehnáno.“ Job 1, 21.

2. Když dítě pomoci potřebuje, obrací se k svému milému otci. A ke komu my se máme obrátiti, když nemoc těžká svírá tělo naše? Ach ke komu jinému nežli k Otci svému nebeskému, jenž Sám vybízí nás k tomu ústy pěvce korunovaného: „Vzývej mne v den soužení, a vytrhnu tě,“ Žalm 49, 15. A Ježíš Kristus dí: „O všelikou věc, za kteroužby-koli prosili, staneť se jim od Otce Mého, kterýž v nebesích jest.“ Mat. 18, 19.

Ano prositi, modliti se máme k Otci nebeskému, aby uzdravil rány nemocného těla našeho „Lékař léčí, Bůh uzdravuje,“ praví přísloví. Proto radí každému na lůžku bolestném sténajícímu moudrý Sirach: „Synu, v nemoci své nepohrdej sám sebou, ale modli se k Pánu, a On uzdraví tebe.“ — Bůh zajisté vyslyší modlitbu naši a uzdraví nás, jestli by zdraví sloužilo ku spasení duše, byť i nemoc sebe těžší a nebezpečnější byla. — Syn úředníka královského v dnešním sv. evangelium byl nemocen těžce, neboť dle slov otcových „počínal umírati.“ Otec prosil Syna Božího důvěrně za uzdravení mileného dítěte, a modlitba jeho vyslyšena, — syn uzdraven. — Ezechiáš, král Judský, ve své smrtelné nemoci, obrátiv se k stěně s pláčem prosil za prodloužení života svého a za zdraví. I vyslyšel Bůh modlitbu jeho, a král byl ještě 15 let živ, těše se úplnému zdraví. —

K Bohu tedy obracujme se v nemoci těžké důvěrnou modlitbou, volajíce se Žalmistou Páně: „Smiluj se nade mnou Hospodine, neboť nemocen jsem; uzdrav mne Hospodine, neboť skormouceny jsou kosti mé. Obratiž se, Hospodine a vytrhni duši mou, spasena učiň mne pro milosrdenství Své.“ Žalm 6, 3. 5.

3. Poněvadž Bůh žádá, abychom o život a zdraví své pečovali, a pokud nám to možno, sobě vhodnými prostředky pomáhali, máme v nemoci užívati příhodných prostředků a léků k dosažení ztraceného zdraví.

Těžce prohřešují se mnozí křesťané, kteří v nemoci své k rozličným pověrám útočiště své berou, uvalujíce na sebe časné i věčné tresty, jakož se stalo králi Ochoziášovi, jejž Bůh smrtí potrestal za to, že se ve své nemoci k modle Belzebuba byl o pomoc obrátil. IV. Král. 1.

Jakých prostředkův v nemoci se chopiti, a jakých léků bychom k nabytí žádoucího zdraví užívati měli, poradí nám moudrý a zkušený lékař. Pomoci u lékaře hledati velí nám sám Bůh, an dí ústy moudrého Siracha: „Cti lékaře pro potřebu, nebo Bůh jej stvořil (ustanovil), a všeliké lékařství od Hospodina pochází.“ Sir. 38, 1.

Předpisů a léků nám předepsaných máme užívati s největší svědomitostí. „Sám sebe zabíjí, kdo příkazů lékařových zachovávati nechce,“ dí sv. Augustin.

4. Mnohdy však nezpomáhá modlitba, nezpomáhají ani léky od lékařů předepsané. Bůh v nevyzpytatelné moudrosti Své chce, abychom trpěli a tak splatili dluhy viny své anebo rozmnožili zásluby své pro věčnost. Považujme pak nemoc jako lék předepsaný od dobrotivého Otce nebeského pro naši duši a snášejme bolesti trpělivě.

Sv. Fulgentius za poslední trapné nemoci, která trvala 60 dní, opětoval neustále ta krásná slova: „Pane! popřej mi nyní trpělivosti a pak smilování.“ — „Pane! popřej mi trpělivosti,“ tak vzdychejme i my se světcem tím, když modlitba i rada lékaře marnou se nám zdáti bude. Pomněme, že jsme mnohem více zasloužili za přemnohé hříchy své a zvolejme s prorokem Páně: „Hněv Hospodinův ponesu; nebo jsem zhřešil Jemu.“ — Rozpomeňme se v nemoci své na ty, kteří mnohem více trpěli, nežli nám trpěti usouzeno jest, a přece ani jediné slovo, ani jediný povzdech netrpělivosti neozval se z útrob jejich.

Rozpomeňme se na zbožného Joba, který raněn jsa neduhem těžkým od paty až k hlavě, velikou tichost a trpělivost na jevo dal, mluvě k manželce, posmívající se jemu: „Jestliže dobré věci brali jsme z ruky Boží, zlých proč bychom nepřijímali? Job 2, 10.

Pohleďme na Trpitele božského, pnícího na kříži, který nevýslovné snášel bolesti, aniž by otevřel úst Svých, a mluvme se sv. Jarolímem: „Pane, budiž jméno Tvé požehnáno; Tvá vůle staniž se! Nemoc i zdraví jest v ruce Tvé. Ty raníš, Ty hojíš, Ty usmrcuješ, Ty obživuješ. Ach, kdo jsem já, abych se proti vůli Tvé reptati opovážil? Ach, vždyť bolesti mé jsou mně velmi pro-

spěšny. Ony mně připomínají ustavičně, že nic nejsem. Ach, trpme, trpme tak mnoho, jak se Pánu líbí. Ó jak byl bych šťasten, kdyby bolesti mé shladily hříchy mé!"

5. Mějmež konečně při každé těžké nemoci na paměti slova sv. otce Augustina, jenž dí: „Kdykoliv nějaká nemoc (nebezpečná) někoho potká, nebuďte hledáni věštcové, proroci a hádačové, . . . nýbrž nemocný ať se jediné důvěřuje v milosrdenství Boží. Nechť přijímá s věrou a nábožně velebnou svátost, a nechť žádá důvěrně od Církve posvěceného oleje, jímž by tělo jeho pomazáno bylo dle příkazu sv. apoštola Jakoba." De rectit. cat. can.

Ó rozpomeňme se, rozmilí, vždy na slova ta důležitá v těžké nemoci své! — Když se kdo na dalekou cestu vydává, uvádí vše po pořádku v domácnosti své, nevěda, zdali se více zpět navrátí. Nemocí každou pamatuje nás Soudce věčný na dalekou cestu — na cestu věčnosti, z které se nikdo více na tento svět nenavrátí. Ach, zdaliž neměl by každý nemocný v okamžiku tom v pořádek uvésti život svůj?!

Nábožný král Ezechiáš, když mu oznámeno bylo ústy Isaiáše proroka: „Zřiď dům svůj, nebo umřeš", — obrátil se k Bohu a pravil: „Připomínati si budu všecka léta svá v hořkosti duše své." Isai. 38, 15. I my uveďme si v rozhodné době života svého na paměť všecka leta svá; projděme v mysli své celý běh života; zpytujme všecky činy, myšlénky i žádosti; smiřme se s Bohem i s bližním svým. — Spojme se s Kristem Ježíšem v nejsvětější svátosti oltářní, mluvíce k Němu s úředníkem v dnešním svatém evangelium: „Pane, sestup prve nežli zemře syn tvůj!"

Ano po Ježíši nechať zatouží každý v bolestné nemoci své! Vždyť On jest vůdcem bezpečným, který nás z této časnosti doprovodí přes práh věčnosti, kterou máme před sebou. On nás neopustí, když všecko opustiti musíme, a doprovodí nás až před soudnou stolici Otce Svého, kde přimlouvati se bude za ubohou, hříšnou duši naši.

I svátost posledního pomazání přijměmež s vroucí zbožností. Vždyť odpouštějí se v ní hříchové všední, ano i těžcí, z kterých se kajícník nemocný vyznati nemohl. Svátost tato sílí nás též proti přílišnému strachu před smrtí a nastávajícím soudem. Mocí této svátosti, jak vypisuje sv. apoštol Jakob, umírňuje Bůh i bolesti naše a odpouští nám časné tresty za hříchy zasloužené.

* * *

Slyšeli jste, bratři rozmilí, jak křesťan zachovati se má v nemoci od Boha na něho seslané. Nechť jsou nám slova, která se dnes ozývala z posvátného místa tohoto, pravidlem v těžké zkoušce nemoci bolestné.

Snášejte bolesti v nemoci s odevzdaností se do vůle Boží, vědouce, že nemoc ku spasení napomáhá spravedlivým i hříšníkům. Hledejte pomoc u Boha v důvěrné modlitbě, spolehajíce na výrok Ducha Božího: „Vzývej mne v den soužení, a vytrhnu tě." Povolejte k sobě záhy lékaře zkušeného; rady jeho šetřte a lékův vám předepsaných užívejte se vší svědomitostí. Byť i dlouho trvala

zkouška utrpení vašeho, nechtějte reptati, ale tiše a trpělivě píte hořký ten kalich Páně, následujíce tak Trpitele božského, Jenž řekl: „Učte se ode mne; neboť jsem tichý.“ Připravte se nábožně na cestu věčnosti sv. svátostmi, abyste v hodince poslední klidně mluviti mohli se sv. Adelardem: „Nyní propusť, ó Pane, služebníka svého v pokoji, neb přijal jsem všecky svátosti tajemství Tvého. Což zbývá více, než abych přišel k Tobě?“ Amen. Václav Vintera.

Neděle XX. po Sv. Duchu.

Výklad.

Jestli srdce lidské útrpností bývá jato, vidí-li bližního v bídě duševní neb tělesné, pak je péče o choré a nemocné úkazem všeobecným bez rozdílu náboženství, národnosti i vzdělání. A tomu-li tak, pak je jen přirozeno, že příbuzní největší pozornost věnují nemocnému svému spoluúdu, rodiče dítěti.

Královskému úředníku nebyly známy vznešené zásady náuky Kristovy, avšak pouto otce k dítěti a naopak je to nejpevnější a nejpřirozenější; proto opouští svou domácnost i svůj úřad, aby vyhledal lékaře zázračného, jejž předchází pověst nejzvučnější a když Ho nalezá, skroušeně přednáší Mu prosbu svou, aby sstoupil a uzdravil mu syna. Kéž by se dalo říci o všech rodičích, že v nemoci dítek svých to podnikají, co onen pohanský úředník! Co však zříme často v obecném životě mnohých křesťanů? Neukvapujeme se, tvrdíme-li, že mnozí děti své níže cení, než němou tvář, jíž víc péče věnují, aby tělesně nezakrněla, než svým dětem!

Tak hustým úkazem je nemoc v rodině a jak lehkomyslné a nerozumné počínání mnohých lidí v ní!

Především ovšem třeba, aby nemocný sám sebe byl pečliv, aby se neklamal a počínal si, když nebezpečí je opravdové, jako katolický křesťan, jehož celý život má býti přípravou na odchod z tohoto světa. Proč se klamati, když denní zkušenost přesvědčuje každého, že smrti neujde a že ona přichází jako zloděj v době, kdy se nenadějeme? Proč houževnatě držeti se toho života, na nějž si všichni stěžujeme a jenž neuspokojuje nikoho? Kdo spravedlivě živ byl a má důvěru v Toho, jenž dobré skutky nenechává bez odplaty, tomu netřeba s bázní a třesením hleděti vstříc poslednímu vykročení ze světa. Naopak křesťan a katolík činí přípravy, jako ten, kdo na dalekou bere se cestu, raději dříve, než později, a uspořádav časné záležitosti své, ptá se: „co duše moje má k vyrovnání? Nemám za sebou cizí statek, cizí čest, nemám pohoršení a zlý příklad k napravení? Napravím, dokud čas a kněz bude mi vůdcem i rádcem“.

Onemocněl-li někdo z blízkých našich a je-li nebezpečí vážné, neoklamávejme ani sebe, ani jeho! Těšení a sliby opětného zdraví

jsou sice skutky zdvořilosti a pozornosti, avšak životu tím ani minutu nepřidáme, vážné upomenutí na smrt a věčnost, jest skutek povinnosti náboženské a pravé lásky křesťanské. Více než pošetile jednal by, kdo ze samé pozornosti, aby nepolekal a tělesně snad neuškodil, vystříhá se úzkostně slova: „smrt a zaopatření“. Chtěje ulehčiti tělu, nechal by duši úpěti pod tíží hříchů, chtěje zachovati tělo, zabil by snad duši. Kdo opravdu křesťansky cítí a sám náboženství má, ten najde, i kdyby neznal řečnických obratů, vždy pravých slov a skrze ně cestu k srdci těžce nemocného. Časné zavolání kněze, povzbuzování k důvěře v Boha, odstraňování všeho světského mluvení a jednání, varování se netrpělivosti, zabývání se s Bohem a modlitba s nemocným, to je to celé umění, v němž křesťanské posloužení a dosloužení onemocnělým záleží.

„I uvěřil on a dům jeho veškeren“. Tak čteme opět na konci dnešního sv. evangelia. Ejhle, co může dobrý příklad hospodáře! Ta slova měli by si hluboko v paměť zapsati křesťanští hospodáři a mistři, v jichž rukou často spočívá celý budoucí osud služebného zvlášť chudého lidu. Nevidí-li mládež služebná — o dětech prozatím nemluvím — že jeho mistr, hospodář, hospodyně, ráno a u večer klekají, před a po jídle sv. křížem se žehnají, v neděli a svátek práci ukládají a do kostela jdou, nevidí-li, že posty drží, klení a rouhavého mluvení se vystříhají, nad čistotou v slovech, řečech i skutcích bdí, o cizí jmění nestojí a vůbec všeho se varují, čím by čest jejich jako poctivých a bezúhonných lidí trpěti mohla, pak ať nežádají od ní, aby byla hodná, pracovitá, svědomitá, spolehlivá, zdvořilá a věrná! Slova hýbají, příklady ale táhnou. Chce-li pán, aby ho služebníci jako pána nad sebou uznávali, musí uznávati sám Pána nad sebou na nebi. Bez náboženské kázně těžko žádati mravnosti, úcty k stáří a k vyšším, spravedlnosti a vůbec vlastností, jež lidi u vzájemném obcování pojí a nerozlučují. A tu bohužel zvláště z měst doléhají žaloby, že mistři a páni nejdou vždy poddaným svým dobrým příkladem v před, ba že mnozí z nich hoví sami podvratným snahám, vystupujícím na povrch v době nynější, jakoby neviděli, že si tím sami na sebe splétají bič v podobě zdivočelého dělnictva. Nejdřív podrývají tlachavými řečmi, jimiž se před podřízenými jako pokročilci blýskati chtějí, autoritu vůbec a pak žádají autoritu pro sebe. Taká zaslepenost, ba šílenost!

Pokud se venkovských poměrů týče, jsou tyto jakž takž snesitelny; avšak dnes hrne se mladý lid dělnický obého pohlaví do měst za lehčím prý, rozuměj volnějším, živobytím a nechuť k sloužení u sedláka roste víc a víc. A jaký toho následek? Smutný pro jednotlivce, pro obce i pro celý národ Jestli vychování člověka nikdy není ukončeno, pak je tím méně ukončeno propuštěním ze školy. Zůstane-li mládež v poměrech, v nichž až posud rostla t. j. ve vlastní půdě pod dozorem rodičů, aneb aspoň příbuzných a známých, může se po případě státi též špatnou, avšak nebezpečí to není přec jen tak veliké, jako opustí-li domovinu a odebere li se do ciziny, kde jí nikdo nezná a pravidelně o ni se nestará. V tomto stáří probouzejí se vášně v člověku a čím dřív unikne mladý člo-

věk dozoru, tím dřív vzdává se pevnost, jíž jsou: upomínky na domov, rodiče a školu, před tímto nepřítelem. Pro odborné vzdělání mladého dělnictva děje se dnes poměrně dosti všelijakými přednáškami, odbornými listy, večerními školami a p.; avšak to nepostačí, ano přímo škodí, jest-li se těmito věcmi pěstuje, jak bohužel téměř všeobecným je úkazem, pouze tak zvaná vzájemnost a jestli vzájemnost tato maluje se se socialistickým pozadím a mladý dělník přímo se vychovává k tomu, aby náboženství si nevážil, proti všemu řádu, vrchnosti duchovní i světské vystupoval, zásluhami a učeností ostatních stavů pohrdal, před stářím vážnosti neměl a v nevázanosti náboženské, mravní i společenské si liboval. Dřív patřil mladý dělník k rodině mistrově, s řádem cechovním zašel však i tento poměr. Dnes berou mistři a páni vůbec do domu pouze pracovní sílu; stravuje-li se a bydlí-li tato síla mimo dům, tím lépe, tím je vítanější. Co tu nebezpečí na bytech, neb dokonce u t. zv. stravovatelek!

Proto musí býti přední starostí rodičů, neb zástupců jejich, aby svěřenec jejich nebyl v přímém styku s osobnostmi špatné pověsti. V tom ohledu děje se ve větších městech mnoho ke zkáze, mnoho však spolu k zachování dělnického dorostu. Zvlášť je to naše Církev katolická, jež, jako všude jinde, i zde hluboko zasahuje do života lidu a hledí zlo podtíti v jeho koření zakládáním jednot katolických tovaryšů, zřizováním útulen pro učně, nocleháren, spolků podpůrných pro nezaměstnané, práci hledající atd. A všeho toho je též v nejvyšší míře třeba, ježto dělnická mládež, vystoupivši ze školy, jde přímo za živobytím, stávajíc se dle našich zákonů tím samým i samostatnou v příčině vstoupení do práce i vystoupení z ní. Kde je možno, aby tato mládež měla již své pevné zásady? Nedivme se, že jde za staršími, myslíc, že to je tak dobré a že je povinností její držeti s ostatními, třeba tito byli lidé zvrhlí, zpustlí, ano i zločinní. Mladá krev vždy víc jedná, než uvažuje a proto hrozí dnešnímu řádu se strany mládeže nebezpečí největší, ač jestli všickni, kdož jsou dobré vůle, zvlášť mistři a hospodáři, nespojí se k zachování této téměř již hynoucí větve národa.

Říká se, že je žena zlatý sloup v domě a tu se zajisté myslí jen žena nábožná; je tedy tím pravým zlatým sloupem křesťanské rodiny vlastně víra. Kde tento sloup pevně stojí, tam domu takovému neublíží sebe větší přívaly, jak praví Písmo sv.: Přišel příval nastaly lijavce, větry vály, ale on se nesřítil, protože postaven byl na skále". Mat. 7, 25. Takovým přívalem jsou pokušení a nehody všeho druhu. A co dovedou takové přívaly způsobiti, o tom tisícerých dokladů podává život, jenž se zrcadlí dnes nejlépe v denních zprávách novinářských. Na pokraj zoufalství, ano v zoufalství a zločin dovedou přivésti rodiny, neb jednotlivé údy její, nedrží-li je sloup víry. V bídě hledá nábožný pomoci u Boha, člověk bez víry však u lidí a sklamou-li jej tito, bývají pomocníky jeho zločin a msta. Bylo by tomu však takto, kdyby žádný z nás nezapomínal, že nade všemi námi je Pán Bůh a Jeho Prozřetelnost nejlépe že ví, čeho potřebujeme a co sneseme?

A proto, drazí v Kristu, chceme-li se uchrániti běd, jež hříchu v patách kráčí a chceme-li v nehodách nezaviněných, k naší zkoušce dopuštěných, zachovati rozvahu a důvěru v Boha, v srdcích zbudujme si sloup víry a křesťanského života dle víry v naději a vzájemné lásce. Amen Josef Kousal, farář v Keblově.

Neděle XXI. po Sv. Duchu.

Růženec jakožto prostředek k vyléčení hlavních neduhů naší doby.

„Královno přesvatého růžence, oroduj za nás.“ Litanie loret.

Přišla jeseň. Růže poslední odkvetše, opadávají a neobčerstvuje nás více jejich krása a líbeznost vůně. Než, když příroda růže své nám odnímá, tu Církev podává nám růže jiné, růže duchovní, konajíc slavnost sv. růžence. A čeho chce Církev touto slavností dosíci? To jest vám, drazí posluchači, známo. Církev chce, abychom tímto věncem z růží posvátných uvitým zdobíce panenské skráně Mariiny, nebes královně a pomocnici křesťanů náležitý dík vzdali a její mocnou ochranou i na dále se zabezpečili. Ač růže přírodní stkví se nádherným a vonným rouchem, neslouží přece lidem za lék, ale tajemné květy sv. růžence mohou nejen Matku Boží zdobiti, nýbrž ony mohou dle slov sv. otce Lva XIII. býti i hojným lékem k vyléčení některých neduhů naší doby. Není pochybnosti více a všichni lidé myslící v tom se shodují, že časy naše trpí jakousi společenskou nemocí a to velmi těžkou, neboť pozorujeme-li život společenský, shledáváme v něm mnohé zlé, ba nebezpečné zjevy a tu zdá se, že tři hlavní věci působí na zkázu obecného blaha, totiž: ohromné davy nemají žádné spokojenosti a záliby v životě skromném a pracovitém; bojí se velice jakéhokoliv utrpení a zapomínají na budoucnost, neočekávajíce života po smrti.

Dovoltež tudíž, drazí přátelé, abych dnes, na slavnost sv. růžence, vám vysvětlil, jak modlitba sv. růžence může býti lékem k vyhojení některých základních neduhů společenských naší doby. Maria, královna přesvatého růžence, nechť za nás oroduje, bychom také skutečně byli vyléčeni.

Pojednání.

1. *a)* Především třeba želeti toho, že mizí klidný, spořádaný život rodinný i za poměrů skromných; mnohým lidem nelíbí se více tichá, skromná domácnost. Rodiče zanedbávají dítek jak na těle tak na duši; dítky pak odpírají rodičům přirozené poslušnosti, a odrostly-li poněkud, jest jim jakákoliv kázeň domácí od-

pornou. Dělníci, jsouce nespokojeni se svým povoláním, vyhýbají se namáhavé práci, rozhlížejí se po něčem vyšším a žádají bez rozumu rozdělení statků. Nedostává se obecné rovnováhy mezi jednotlivými třídami a společností, všecko začíná se viklati, zášť a žárlivost trápí mysli lidí, zjevně šlape se právo, a ti, kteří se vidí v nadějích svých zklamány, ruší vzbouřeními a výtržnostmi veřejný klid.

b) Nuže jak najdeme pomoci proti tomuto zlu v růženci marianském? Najdeme ji zajisté přihlédneme-li nejprve k té části růžence, jež slove radostná. Hle, jaké množství tu libých a vzácných vzorů ctnosti života prostého, co do bohatství obmezeného! Jaký to příklad pro klidný život rodinný! Hle v Nazaretě, městě galilejském, žijí Josef, Maria a Syn Boží. Mravy všech jsou prosté a ryzí, stálá svornost panuje mezi nimi, není žádného nepořádku. Všechny pak víže vespolek láska čistá a úslužná. Ovšem že i v této rodině platí snaha, aby se vyzískalo to, čeho jest třeba k živobytí; ale denní chléb hledí se opatřiti pouhou prací, v potu tváře, a jsouce spokojeni s málem, spíše za tím se nesou, aby méně potřebovali, než mnoho měli. K tomu všemu druží se hluboký mír duševní, zakotvený v dobrém svědomí.

c) Budeme-li, drazí v Kristu, o těchto ctnostech sv. rodiny v Nazaretě často přemýšleti a je náležitě chápati, vštípíme-li si je hluboko v své mysli — pak ponenáhlu mocným příkladem jejich povzbuzeni i my změněni budeme. Pak nebudou se nám zdáti naše povinnosti sprostými a obtížnými, nýbrž spíše milými a vzácnými; mravy naše budou jemnější, život náš veselejší, domácnost vedena upřímnou úctou a nesena láskou úslužnou bude nám přemilým útulkem.

2. *a)* Druhý vskutku nejvýš osudný a politováníhodný zjev je ten, že se lidé vzpírají jakékoli nesnázi a že nepříznivý, tvrdý osud naprosto od sebe odmítají. Neboť převeliká část lidí nechce více hleděti na chválu dobrého svědomí, jakožto mzdu určenou pro ty, kteří přes nebezpečí a námahy hledí si ctnosti, nýbrž očekávají jakousi báječnou, dokonalou společnost, v níž každá nepříjemnost bude vzdálena a v níž všecky možné rozkoše tohoto života budou nahromaděny, při tom pranic toho nedbajíce, že nikdy a nikde takováto společnost posud nebyla a že jest jen možnou v jejich hlavách, ale nikdy nestane se skutečností. Následek tohoto blouznění jest, že pak mnozí svízele života nésti nechtějí a násilím si pomoci hledí.

b) Ale i v tomto hlavním nebezpečí lze dojíti značné pomoci od růžence marianského, budou-li se jeho bolestná tajemství tiše uvažovati. V nich vidíme, jak Kristus, původce víry naší, jednal, jak s velikou ochotou mnohé námahy a boly přijal, by nás svým příkladem k následování povzbudil. My spatřujeme jej tak smutkem sklíčeného, že na všech údech krví se potí. Vidíme jej jako loupežníka provazy spoutaného, jak se podrobuje soudu lidí nejšpatnějších, zahrnut jsa kletbami, potupami, křivými žalobami. Vidíme jej bičována metlami, korunována trním, na kříž přibita,

hodna, aby za hluku a posměchu davů zemřel. — Přidejme k tomu ještě bolest nejsvětější Matky, jejíž duše meč bolestný nejen se dotkl, nýbrž ji i protkl, aby tak „matkou bolestnou“ nejen slula ale i byla.

c) Jaké posily, drazí přátelé, se nám dostane v našich strastech a bolestech, budeme-li tyto příklady trpělivosti často nejen okem, nýbrž i duchem pozorovati? Třebas naše země byla proklata a jen trní a hloží nám rodila, třebas duch náš byl sklíčen starostí, tělo naše nemocí, žádná nehoda, žádné zlo ať veřejné neb soukromé nás nepostihne, bychom nebyli s to je snésti a nepřekonati. Budeme se říditi a těšiti výrokem: „Činiti věci veliké a trpěti jest křesťanské“, neboť žádnému, jenž právem chce slouti křesťanem, nelze nenásledovati Krista v jeho utrpení. (Příklad o mučennících; čtyřicet mučenníků.) Vždy byli a posud jsou mezi katolíky lidé, kteří se toho učení drží; posud jsou mezi nimi muži i ženy všech stavů ochotni, přijati za ctnost a náboženství všeliké nesnáze a hořkosti, osvojujíce si skutkem ono vyzvání sv. Tomáše: „Pojďmež i my, bychom zemřeli s ním.“ Jan 11, 16.

Kéž by se tyto skutky vynikající síly ducha skvělým způsobem množily, by vzešla z nich státu (společnosti) ochranná záštita, Církvi pak síla a sláva.

3 *a)* Třetí hlavní zlo, pro něž třeba hledati prostředku, jevící se u nejvyšší míře u našich vrstevníků, jest snaha mnoho, ba co nejvíce rozkoší užívati. Jest ovšem pravda, že lidé dřívějších dob lpěli též na věcech pozemských, a to více než jest dovoleno, ale oni nepohrdali docela naprosto věcmi, statky nebeskými, vždyť i rozumnější pohané učili, že tento život jest pro nás jen pohostinstvím, ne domovem, pomíjejícím místem pobytu, ne obydlím. Ale lidé našich dob, ač byli po křesťansku vychováni, baží takou měrou po statcích pozemských, přítomných, že k necti své hubí v mysli své všeliké myšlénky a upomínky na život nebeský; nechtíce o odplatě věčné, nadzemské ani slyšeti nedbají slov sv Pavla: „My tu nemáme místa trvalého, ale hledáme budoucího.“ Hebr. 13, 14.

Hledáme-li příčin tohoto zjevu, tedy ukazuje se, že mnozí se domnívají, jako by myšlením na život nadzemský a pečí o něj, rušila a zanedbávala se péče o život pozemský; jako by pomýšlením na vlast nebeskou vylučovalo lásku k vlasti pozemské. Nemůže býti v pravdě zlomyslnější a neohrabanějšího výkladu a náhledu nad tento. Neboť není v povaze věcí budoucích, nebeských, aby zaujímaly ducha lidského pro sebe tak, aby ho odvracely zcela od péče o věci vezdejší; péče o život po smrti nevylučuje péče o život vezdejší. Sám Kristus pravil: „Hledejte nejprve království Božího“ a není tudíž třeba vše ostatní pustiti mimo sebe. Neboť přispívá-li užívání vezdejších statků a spojené s ním počestné zábavy k rozmnožení a odměně ctnosti; nápodobuje-li lesk a zvelebení státu lesk a krásu království nebeského, pak to není pro lidi ničím neslušným, aniž to odporuje úmyslům Božím. Ale lidé světáčtí a jen sebe milující, kteří u svém nízkém smý-

šlení obrací své myšlénky a snahy jen k věcem pozemským a pomíjejícím, nemohouce se k vyšším povznésti, ztrácejí věčnost a život věčný úplně z očí. A v tom spočívá veliká jich nehoda.

b) Nejmilejší! Tohoto nebezpečí budeme uchráněni, jestliže při modlitbě růžencové slavná tajemství bedlivě a často budeme pozorovati. Neboť tato tajemství ukazují nám ony statky, které, ač našim zrakům neviditelné, „Bůh připravil těm, kteří Ho milují.“ Vidouce Krista vracejícího se do nebes, připomeneme si i Jeho zaslíbení: „Jdu vám připraviti místo.“ Budeme poučeni, že přijde doba, kdy „Bůh vysuší každou slzu z očí našich“ a „nebude více ani smutku, ani nářku, ani bolesti“, nýbrž „vždy budeme u Pána“ v nejblaženější společnosti s královnou nebes a naší velikou Matkou.

c) Budeme-li toto vše uvažovati, pak budeme míti útěchu, že „okamžité a lehké břímě našich útrap působí v nás slávu věčnou“; pak budou mezi námi silné a vznešené duše, a vše, co dobré, krásné pokvete v hojné míře.

(Příklad. Vinař umírající: Hledejte v zahradě, je tam poklad. Z počátku mu nerozuměli, ale z úrody poznali smysl řeči otcovy a užitečnost práce.)

* * *

Ač nesnadný byl úkol můj, přece doufám, drazí posluchači, že jest laskám vašim nyní náležitě jasno, co jsem na počátku své řeči tvrdil: jak mocný a mnohonásobně užitečný jest marianský růženec a jak mnoho může přispěti k vyléčení základních neduhů společnosti za našich dob. Protož, toto majíce na mysli, tím horlivěji modleme se tuto krásnou modlitbu; uvažujme zbožně její tajemství ať radostná, ať bolestná, ať slavná, kojíce se tou nadějí, že nám budou pramenem útěchy v soužení, posilou v pracích a a povzbuzením ku ctnosti. Abychom skutečně toho všeho modlitbou svou růžencovou dosáhli, z upřímného a vroucího srdce volejme litanií loretanskou: Maria, královno přesvatého růžence, oroduj za nás! Amen.

Josef Kyselka, sídelní kanovník Vyšehradský.

Neděle XXI. po Sv. Duchu.

(Růžencová.)

Výrok: Co jsem se stal sociálním demokratem, nemodlím se, nechodím do kostela, — jest *a)* *nemoudrý*, *b)* *nelidský*.

„Královno přesvatého růžence, oroduj za nás.“ Litanie loret.

Drazí přátelé, svatý Otec Lev XIII. vybízí nás v tomto měsíci více než kdy jindy, abychom útočiště brali k Rodičce Boží a uctívali ji svatým růžencem. Vede ho k tomu zajisté nejedna příčina. Jsou časy zlé — pohnuté, mysle lidí pobouřené. Proto

odkazuje nás k Marii a volá: „Modlete se!“ A věru potřebí jest modlitby, potřebí jest, aby obživla v srdcích křesťanských. Vždyť za našich časů nejednou slýcháme od těch, kteří se Boha zřekli: „Co jsem se stal sociálním demokratem, více se nemodlím a do kostela nechodím.“

Ano, drazí přátelé, takovou a podobnou řeč můžete slyšeti aneb jste již slyšeli z úst dělníkův, kteří se svým stavem a s nynějším řádem společenským jsou nespokojeni. *) Zajisté, když jste slyšeli takto mluviti, zarazili jste se a politovali upřímně člověka toho; proto mi dáte za pravdu, že i mne řeč taková zarazila a zarmoutila a to tím více, když slyšel jsem, že takto mluví i osadníci moji, a jistě mi nezazlíte, když povím. co o řeči té soudím.

Já soudím o takové řeči, že jest *a*) *nerozumná*, *b*) *nelidská*.

Pojednání.

a) *Nerozumná*. Já se takového nespokojence, aneb jak se zvučným jménem nazývá, sociálního demokrata, ptám: Jest toho vina modlitba že na světě jest nerovnost majetku? Jest toho vina modlitba, žes dělníkem a ne milionářem? Jest toho vina modlitba, že ne každý zámožný a bohatý člověk bývá soucitný s dělníkem a v nedostatku jeho rád jest mu nápomocen?

A když se nebudeš modliti, myslíš aneb víš, že pak ti lépe bude, že svět se bude jináče točiti než nyní, že tím zavedeš jiný pořádek? Tak pošetilý nejsi, abys zvláštní neobyčejnou změnu čekal, nuže, proč se mstíš na té nevinné modlitbě? Není to nerozumné, proto se přestati modliti, že lidé nejsou na světě tací, jak je sobě přeješ?

b) Ale nejen nerozumná, ale i nelidská jest řeč tato. Tážu se tě: kdo pak tě nejdříve učil modliti? Byla to tvoje matka. Modlitba jest tedy dědictví po tvé matce a to vzácné dědictví! Či snad matku pošetilou, snad bláznem nazveš, že tě učila modliti?

Ty jsi snad již otcem. Jako otec víš, že jsi povinen dítky své vychovávati. Uznáváš-li, že modliti se jest nerozumné aneb docela na škodu, pak toho netrp, aby tvé děti se modlily. Nejsi-li ale ještě tak daleko, uznáváš-li, že modlitba zušlechťuje srdce dítek, že i tebe více si vážiti, tebe milovati budou, budou-li zbožnými; že modlitba není nic zlého, ano že jest to výkon velmi dobrý, na vychování dítek mocně a blahodárně působící, nemáš tedy ditkám svým dávati dobrý příklad?

Či nevíš, nechápeš toho, když děti tvé budou pozorovati tvůj odpor k modlitbě, že se jim brzo zprotiví, že ji taky zanechají, jakmile k tomu nebudou nuceny? Nepoznáváš, že tím děti své kazíš?

---

*) V osadě, kde socialismus nezapustil ještě kořeny, může kazatel říci asi následovně: Vím, že v osadě naší podobných řečí se nevede. Ale přece nebude škoditi, povím-li vám, co o takové řeči soudím atd. (Pozn. redakce.)

Snad již tvoje manželka, nebo otec a matka na věčnost odešli. Snad ti ještě alespoň něco citu k nim zbylo, abys někdy je navštívil na hřbitově. Pověz mi, co tam budeš u jich hrobu dělati, když se za ně nepomodlíš?

A když děti tvé taky k hrobu přikleknou, aby znamenaly jej sv. křížem a se pomodlily za odpočívající tam maminku, neb dědečka, nebo babičku, řekneš jim: děti, nechte těch hloupostí?

Bratře! Nepoznáváš, že zanecháš-li modlitbu, staneš se i nelidským, pravým mravným netvorem?!

Nehněvej se pro to slovo. Jest příkré, ostré, ale mírnějšího slova pro toto své počínání hledej jak dlouho chceš, nenalezneš!

II. Také prý do kostela více nechodíš. A tím myslíš, že před ostatními pro to budeš o několik honů napřed? Věz, i toto tvé počínání jest nerozumné, jest nelidské.

a) Ptám se tě: Co ti ublížil ten kostel? Jest kostel toho vinen, že's se nenarodil v paláci a neměl hned lokaje kolem sebe? A když pro tebe cesta do kostela zaroste travou, když služby Boží budeš pokládati za bláznovství, bude ti lépe, budeš šťastnější, spokojenější?

Nejednáš nerozumně, chtěje se vymstíti na nevinném kostelu, kde ti ani slovem ani skutkem ukřivděno nebylo?

b) Ale nejenom nerozumně, i nelidsky jednáš, dávaje výhost kostelu. Pověz: kdo byl první, jenž tě do kostela vedl? Byla to zajisté tvoje matka. Ona se domnívala, ano jistě věřila, že láska k chrámu Páně mnohé zlé od tebe odvrátí, a ty nyní té starostlivé matce své chceš se posmívati?

Ty's snad otcem, co učiníš? Zapovíš tedy dětem svým, aby chodily do kostela?

Ne, tak ďábelské srdce ještě nemáš! Ty je budeš posýlati, neb tvůj otcovský cit praví, že kostel jest pro dítky to nejlepší učeliště, ty viš, budou-li dítky tvé rády Pánu Bohu sloužiti, že i tebe ctíti a milovati budou.

To tedy uznáváš, jak pilná návštěva kostela dítky tvé vzdělává, a neslyšíš hlasu svědomí svého: Jak by dítky tvé kostel ještě více sobě zamilovaly, kdyby tys jim dobrý příklad dával? Že ale tebe tam choditi nevidí, samy brzo vlažny budou, až docela službám Božím odvyknou? Toto pohoršení dítek svých ty sám, otec jejich, zaviníš!

Hle, co tvá matka pro blaho tvé měla za nejprospěšnější, tím pohrdáš! Co pro své dítky uznáváš za tak potřebné, tomu ty se vyhýbáš! Dítky tvé žádají na tobě chléb, dobrý příklad, a ty jim dáváš kámen, ty jim dáváš pohoršení! Pověz, není to nelidské, když se odříkáš kostela, když službami Božími pohrdáš?

To jest, milý bratře, jedna věc, kterou jsem měl s tebou vypořádati. Tím ale nejsme ještě vyrovnáni. Bylo by to dílo polovičaté, a takové jak víš, nestává za mnoho. Ještě jedno musíme spolu uvažovati, a to jest: právě, že jsi dělníkem, který zde nemá na růžích ustláno, právě že se svým stavem a osudem jsi nespokojen, tím spíše máš se modliti, tím spíše máš chrám Páně na-

vštěvovati; nebo jinými slovy: tím spíše máš býti dobrým, zbožným křesťanem! Zatím o dnešních slovech uvažuj a Pána Boha pros, aby v tomto boji, kde jde o spásu tvé duše a snad i o spásu tvých dítek, tě neopouštěl, nýbrž při tobě stál, tě sílil, tobě zvítěziti pomáhal. — Obrať se ale také k Rodičce Boží, k níž v tomto měsíci růžencovém pozvedá křesťanstvo prosebné hlasy své. Ó spoj svoji modlitbu s modlitbou všech křesťanů a zvolej: „Královno svatého růžence, pros za mne! Amen.

Fr. Blažko, kn. a. vik. sekretář a farář v Noutonicích.

Neděle XXII. po Sv. Duchu.

Duše lidská obraz a podobenství Boží.

„Čí jest to obraz a nápis?“
Mat. 22, 20.

Císařové, králové a knížata dávají vytisknouti svůj obraz a nápis na zlatých a stříbrných penězích. — A to vším právem; neboť Ten, jenž jest králem všech králů, svrchovaný nebes Pán, ustanovil krále a knížata zde na zemi, odevzdal jim řízení zemské a spravování národů; v Jeho božské moci zakládají se práva mocnářů a panovníků. Protož má obraz panovníkův na penězích vytisknutý připomínati poddaným, že panovník jest náměstkem Božím na zemi, a že co takovému jsou povinni mu vzdávati úctu, poslušnost a oddanost, aneb jak Kristus Pán dí: „dávati císaři, co jest císařovo“. —

Avšak, drazí v Kristu! Bůh náš nebeský, jenž jest Pánem všech Pánů a Králem všech králů, — i On má svůj obraz i nápis. — obraz nikoliv ve stříbře a zlatě, neb v kovu nějakém vyrytý, anebo na papíře vytisknutý, ale obraz živý a to v člověku. Neboť člověk stvořen jest k obrazu a podobenství Božímu, a o tomto obrazu a podobenství Božím budeme dnes ke cti a chvále trojjediného Boha rozjímati.

Pojednání.

Žádný jiný tvor na zemi není obrazem Božím, jedině sám člověk, kteréhož když trojjediný Bůh stvořiti chtěl, řekl: „Učiňme člověka k obrazu a podobenství našemu“. I. Mojž. 1, 26. —

Rozliční jsou tvorové Boží na zemi: kamení, stromové, zvířata, člověk. — Kamení má toliko to, že jest, že má svou bytnost a trvanlivost; není živé ani necítí. — Stromoví má bytnost i život; neboť dokavad na svém živém kořenu stojí: roste, zelená se, vydává květ a ovoce; rovněž tak každá bylina a květina. Zvíře netoliko bytnost má jako kamení, život jako stromoví, ale nad to ještě má cit a volný pohyb. — Ale člověk netoliko bytnost má jako kamení, že trvá mnohá léta; netoliko život jako stromoví, že

roste a mohutní; netoliko cítí jako zvíře, chodí a se pohybuje, ale člověk nad to má i rozum a sebevědomí, a tím všeliké tvorstvo na zemi převyšuje, a proto obrazu Božímu se připodobňuje. Praví zajisté žalmista Páně: „Co jest člověk, že jsi naň pamětliv? aneb syn člověka, že jej navštěvuješ? Učinil's ho málem menším andělů, slávou a ctí korunoval's jej: a ustanovil jsi jej nad dílem rukou svých". Ž. 8, 5—7. —

I mohl by se tu někdo tázati, v čem asi ten obraz Boží a podobenství při člověku se nachází? Mnozí sv. otcové a učitelové církevní na to odpovídají. Sv. Augustin praví: Člověk jest podoben Bohu podle duše, kteráž jest netělesná, nerozdělná a nesmrtelná". Sv. Jan Damascenský dí: „Člověk jest obraz Boží, protože duše jeho jest rozumem, vtipem a pamětí obdařena"; a sv. Ambrož dokládá: „protože člověk má svobodnou vůli, může činiti, co chce, dobře nebo zle". To vše, moji drazí! zajisté jest krásné a pravdivé; a ještě více by se dalo říci. Než o této vnitrné podstatě obrazu Božího v člověku nemíním mluviti vám, ale chci toliko u vnější stránky se pozastaviti. —

Řekněte mi, moji drazí, o kterém obraze můžeme říci, že jest to skutečně obraz toho, jejž představovati má? Zajisté jen o tom, při němž, nebo li na němž nalézáme těch vlastností a okolností, jakéž nám jsou známy a povědomy ze skutečnosti toho, jejž obraz představovati má; čili jinak řečeno: v němž nalézáme podobnost k tomu, neb s tím, jejž nám obraz představuje. Tak obrazem Božím jest v pravdě jen takový člověk, který Bohu jest podoben, u něhož nalézáme vlastností vlastnostem Božím podobných! —

Pravda jest sice, že člověk není a nemůže býti jako Bůh, — nekonečný, všemohoucí, všudypřítomen, vševědoucí; pravda sice, že vlastností Božích člověk nikterak nemůže dosáhnouti v té míře, aby Bohu jen poněkud se rovnal: — avšak nadarmo zajisté neřekl Pán Ježíš: „Buďte dokonalí, jako Otec váš nebeský dokonalý jest"; t. j. přičiňujte se, dbejte o to, abyste vždy víc a více v dokonalosti rostli a prospívali, abyste vždy víc a více Bohu podobnějšími byli, aneb jak apoštol dí: „Kdo spravedlivý jest, ospravedlniž se ještě; a svatý posvětiž se ještě". Zjev. 22, 11. — Z toho porozuměti můžeme, že toliko člověk bohabojný, ctnostný a spravedlivý v pravdě Bohu jest podoben, jest obrazem Božím. Kdo ale hříchu a nepravostem se oddává, prostopášný život vede, — ten hyzdí a špiní na sobě obraz Boží a vyplňuje se na něm slovo žalmisty Páně: „Člověk, když ve cti byl, nerozuměl; i přirovnán jest k hovadům nemoudrým, a podoben učiněn jest jim". Ž. 48, 13. —

Rcete tedy sami, moji drazí! ten, kterýž stále v obžerství živ jest, a jemuž břicho a hrdlo jest bohem, čí jest tento obraz? komu jest podoben? — Ten, kterýž cizího majetku nešetří a podvádí, klame, krade jako ta straka, — čí jest tento obraz? — Ten, který chlipnosti hoví a jako jisté zvíře v kalu a bahně si libuje, — čí jest tento obraz? — Ten, jenž nečisté řeči rád mluví, rád pomlouvá, lživé řeči mluví, — čí jest tento obraz? — Ten, jenž jest schytralým pochlebníkem, oulisným poštěváčkem, — čí jest

tento obraz? — Ten, jenž nad jiné se vynáší, jinými pohrdá, — čí jest tento obraz? — Ten, kdo jest lenivý, váhavý a nedbalý svých povinností, — čí jest tento obraz? — Všickni ti a takoví nejsou obrazem Božím, nejsou podobni Bohu svému. Těm a takovým platí uvedené již slovo žalmisty Páně: „přirovnáni jsou k hovadům nemoudrým, a podobni učiněni jsou jim“. —

Obrazem Božím v pravdě jest a může býti jen ten, kdo dává „Bohu, co Božího jest“, jak praví Kristus Pán, t. j. kdož se vynasnažuje býti podobným Pánu Bohu podle učení a příkladu Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista. —

Pán Ježíš velí: „Učte se ode mne, neboť já tichý jsem a pokorný srdcem“ Mat. 11, 29.; — tenť tedy, kdo uznává svou křehkost, hříšnost, ničemnost a v tichosti se podrobuje mocné ruce Páně, — tenť jest podoben Pánu Ježíši jest v pravdě obraz Boží! — Kristus Pán byl poslušen, poslušen až k smrti, „k smrti pak kříže“; tenť tedy, kdo poslušen jest, poddán vrchnosti světské i duchovní, bedliv přikázání Božích i církevních, — tenť dává „co Božího jest Bohu“, tenť jest v pravdě obraz Boží! — Pán Ježíš učí: „Kdo chceš za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne“ Mat. 16, 24; tenť tedy, kdo žádosti a chtíče těla svého krotí, zákon těla podřizuje zákonu ducha, — svízele a trápení života s odevzdaností do vůle Boží snáší, — tenť dává „Bohu, co Božího jest, tenť jest v pravdě obraz Boží! — Kristus Pán byl snášenlivý, shovívavý, smířlivý proti nepřátelům Svým a ještě na kříži se modlil za vrahy Své: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí“ Luk. 23, 34; — tenť tedy, kdo rád odpouští vinníkům svým, smířlivý jest a milosrdný, jenž dobře činí těm, kteří mu ubližují a modlí se za ty, kteří mu protivenství činí; — tenť podoben je Spasiteli svému, jest v pravdě obraz Boží! — Pán Ježíš praví: „Kdo z Boha jest, slyší slovo Boží“ Jan 8, 4; — tenť tedy, kdo rád slovo Boží slyší, v srdci svém ukládá a je zachovává a plní, — tenť dává „Bohu. co Božího jest“, jest v pravdě obraz Boží! — Kristus Pán, chodě po vší zemi judské dobře činil všem, kdož pomoci Jeho potřebovali a se jí dovolávali; tenť tedy, kdo potřebným, chudým, bídným a nuzným na těle: na duši dle možnosti pomáhá a dobře činí, pamětliv jsa slov Kristových: „Co jste jednomu z nejmenších bratří učinili, mně jste učinili“ Mat. 25, 40; — tenť dává „Bohu, co Božího jest“, tenť jest v pravdě obraz Boží! — Pán Ježíš napomíná: „Hledejte nejprve království Božího a jeho spravedlnosti, ostatní bude vám přidáno“ Mat. 6, 33; — tenť tedy, kdo při všem počínání a jednání svém nehledá sebe, své cti a slávy u lidí, nýbrž především hledá čest a slávu Boží, a pak spásu duše své i spásu jiných, tenť dává „Bohu, co Božího jest“, tenť v pravdě jest obraz Boží!

Drazí v Kristu! milé duše křesťanské! duše k obrazu a podobenství Božímu stvořené! duše krví Kristovou vykoupené a milostí Ducha sv. posvěcené! Dbejte a pečujte o to, abyste vždy byli v pravdě obrazem Božím! Pečujte stále o to, abyste byli vždy víc a více podobnější vzoru svému, Pánu a Spasiteli našemu! Jeho

svaté učení vás osvěcuj, příklad Jeho povzbuzuj, milost Jeho podporuj, abyste vždy dávali „Bohu, co Božího jest“; pak také jedenkráte dá Bůh vám, co vašeho jest a čeho si zasloužíte bohabojným, ctnostným životem, — totiž korunu slávy věčné. Amen.

Josef Lexa, farář na Hrubé Skále.

Neděle XXII. po Sv. Duchu.

O závisti.

„Odešedše fariseové radili se, jak by Ježíše v řeči polapili“.
Mat. 22, 15.

Jednání fariseův, jak líčí nám je dnešní sv. evangelium, zdá se na první pohled býti zcela nevinným a přihlédneme-li k řeči, kterou vyslanci jejich mluví, i úctyplným. Vždyť ptáti se dali, sluší-li daň dávati císaři, čili nic. — Věru lehká to, skoro dětinská otázka. — Uvážíme-li však poměry, jaké tehdy v zemi židovské byly, poznáme, jak nebezpečná byla odpověď na ni. Židé sténali pod jařmem nenáviděných císařů římských majíce své, od Římanů dosazené krále. A fariseové ptají se, sluší-li dávati daň císaři čili nic. Řekne-li Spasitel, že nikoli, aj pak rovnou cestou obžalují Ho u císaře římského z velezrády, která trestala se smrtí. — Řekne-li že ano, pak pobouří proti Němu lid, vyhlásí Ho za nepřítele lidu, náhončího nenáviděných Římanů. Jaká to zloba spočívá v otázce té! — Spasitel, Moudrost věčná, proh édl ihned nešlechetnost fariseů a proto táže se vyslanců slovy případnými: Proč mne pokoušíte, pokrytci? —

A pátráme-li po příčině celé této události, poznáme, že závist byla to, která připravila nástrahu tuto Spasiteli, závist fariseů, kteří těžce nesli, že syn tesařův, jak nazývali Spasitele našeho, uchvacuje mysle jejich, ovládá lid, který z daleka k Němu se hrne a zastiňuje slávu jejich. A tato závist, která božského Spasitele na kříž přivedla, nevymizela dosud ze srdcí lidských, ale i nyní mnozí jsou mezi křesťany, jejichž srdce tak jako fariseův často neřestí — hříchem tímto ovládáno bývá. Abyste snad i vy nebyli podobni závistivým fariseům, ale chránili se před ohavným hříchem závisti, promluvím dnes o hříchu tomto a ukáži, jak těžkým hříchem závist jest. —

Pojednání.

Největším přikázáním sv. víry naší jest přikázání lásky, které velí nám bližnímu dobré chtíti t. j. dobré jen mu přáti a to činiti, co mu příjemné a užitečné jest. Zbytečným bylo by dokazovati teprve pravdu tuto. Známá jsou nám slova božského Spasitele, kterými ukládá se nám plnění přikázání lásky. A proti tomuto

tak velikému přikázání jedná ten, kdož závisti vzniknouti dal v srdci svém. Neboť závistník, místo aby bližnímu dobré chtěl, či přál, žádá a přeje mu opak toho, totiž zlé; místo aby přál mu štěstí a blaho, kterého snad tento požívá, přeje mu neštěstí a utrpení. Když vyjasní se oko bližního, před krátkým časem slzou zkalené, tenkráte kalí se zase oko závistníkovo, — a když z prsou trpícího bližního sten bolesti se dere, tu výskot ozývá se z hrdla závistivého. Jasná-li je tvář bližního, poněvadž štěstí se naň usmálo, tu opadá a bledne tvář závistníkova; — slovem, jak vhodně praví sv. Augustin: Pláče závistník s radujícími se a raduje se s plačícími. — Jaká to zloba a nespravedlnost! Horší jest závistník než zloděj; neboť tento nikdy nermoutí se, vida bližního svého šťastného, na opak snad přeje si, aby všem dobře se vedlo, všichni aby statky pozemskými a štěstím oplývali, neboť pak tím lepší bude míti příležitost, tím lepší výtěžek z krádeže své. Nekrade zloděj proto, aby druhým zármutek a škodu učinil, ale aby sobě prospěl. Pravda jest, že hněvem a záští velmi porušeno bývá přikázání lásky, ale přece hněvající se nemá jiného úmyslu, než aby napravil křivdu, která, jak se domnívá, mu učiněna byla, aby, jak říkáme, schladil hněv svůj. Závist jediná jest neřest, kterou závistník sebe sama trápí a mučí, protože bližní, který mu snad ani stébla křížem nepřeložil, šťasten jest; mučí se, nemaje z toho ani nejmenšího zisku a prospěchu.

Zloba neřesti této patrna jest i z hříchů, které z ní jako z pramene svého plynou. Závist prolila první krev lidskou na zemi, — příčinou byla bratrovraždy Kainovy; závist prodala nevinného Josefa Egyptského, potřísnila ruce bratrů jeho krví nevinnou. Závist rozzuřila Saula, že v prchlivé vášni kopím hází po šlechetném Davidovi. A až dosud tak se děje, až dosud zaslepuje mysl i oko toho, v jehož prsou se zahnízdila, tak že jen to nejšpatnější smýšlí závistník o bližním svém a ať tento cokoli koná, oko závistníka ve všem jen špatnost vidí. — Ústa závistníkova neznají jiné řeči o přítomném bližním leč potupy, nadávky, — o nepřítomném pak jen pomluvy, podezřívání a na cti utrhání — a skutky jeho jen ku zničení bližního směřují. — Ó, kdo by dovedl pověditi, co zlého pošlo ze závisti v rodinách, v obci a v státech?

Závist matkou jest ukrutnosti — a to nejdravější zvíře není tak krutým jako závistník. Když závistníci přiměli krále Daria, aby proroka Daniele uvrhnouti dal, ač nerad, poněvadž ho ctil, do jámy lvové, tenkráte, jak svědčí Písmo sv., dal král vchod do jámy této zavříti kamenem a prstenem svým zapečetiti, aby Danielovi ničeho se nestalo. Hle, Darius poznal, že ze závisti obžalován byl Daniel a nyní přesvědčen byl, že mezi němou dravou zvěří bezpečnější bude, než mezi svými závistníky, a že tito nebudou se báti za Danielem do jámy mezi dravou zvěř sestoupiti, aby ho zahubili; proto zapečetil vchod do jámy, — ne snad, aby Daniel neutekl ukrutnosti lvů, ale aby zachráněn byl před ukrutností závistníků.

Ukrutnost závistníků dokazuje i následující vypravování. Jistý král, dovolil závistivému jakémus člověku a druhému lakomému,

aby si každý vyžádal od něho, co by chtěl, avšak s tou podmínkou, že ten, který poslední bude žádati, dvakráte tolik dostati má, co první. Poručil pak závistivému, aby napřed on žádal milost nějakou a co myslíte, že vymyslil si tento? Žádati něco dobrého nedovolila mu závist, neboť druhý byl by dvakráte tolik dostal. Proto slyšte, co pravil: „Chceš-li mi, králi, milost prokázati, rozkaž vypíchnouti mi jedno oko, aby onen obě pozbyl". — Může-li býti větší ukrutnosti? V pravdě, zloba to přímo ďábelská. Závist, praví sv. Augustin je hříchem smrtelným nejen proto, že jako všecky hříchy smrtelné — vraždí duši, zbavujíc ji milosti posvěcující, ale jest hříchem smrtelným proto, že přede všemi hříchy zasluhuje věčnou smrtí v pekle trestána býti, kde pravý její domov a sídlo jest. A svatý Jan Chrysostom praví, že závist jest druh jedu, který člověka v ďábla mění, ano, horším ďábla činí; neboť tento závidí jen lidem, ale ne spoludruhům svým, kdežto lidský závistník spolubližnímu závidí.

Jaká asi věčnost očekává závistníka? Bude-li věčný, spravedlivý soudce trestati ty, kteří bližnímu svému ničeho dobrého neprokázali, lačného nenasytili, nahého nepřioděli, co asi očekává ty, kteří bližním svým dobré záviděli? Záviděli šaty na jeho těle, sousto v ústech, oči v hlavě jeho? Již zde na zemi stává se, že závistníci právě tím trestáni bývají, co bližnímu záviděli. S jakou bázní vrhli se bratří Josefovi k nohoum jeho, prosíce o milost toho, kterého právě ze závisti prodali, aby nikdy pánem jejich nebyl. Nešťastný národ židovský do dnešního dne toho živým důkazem. Záviděl Kristu moc a vládu, kterou měl nad posluchači svými; a proto ponížil Ho, odsoudiv Ho ku potupné smrti kříže. A hle! sám ponížen, potupen jest — bez vlasti a domova po celém světě rozptýlen! Ó, drazí přátelé, se sv. Augustinem volám: Kéž dobrotivý Bůh tuto nákazu, ďábelský tento hřích, jímž nejvíce přikázání lásky uráženo bývá, ze srdcí lidských a tím více ze srdcí katolických křesťanů vyhubí! — Chraňte se dáti někomu příčinu ku závisti. Zvláště, rodiče křesťanští, stejnou lásku a náklonnost chovejte ke všem dětem svým, chránice se úzkostlivě, abyste nedávali přednost jednomu před druhým, a nevzbudili tak závist v srdcích dětí. Vzpomeňte co bídy a zla natropila závist v rodině Isákově, kde matka více milovala Jakuba, otec pak Esaua. Nezapomeňte, že budete-li vy příčinou závisti mezi dětmi vašimi, všecky ty hříchy a zla, která z toho vzniknou, na hlavu vaši padnou. Vy pak, kteří pozorujete, že mnoho máte závistníků, snad že lepší máte kabát, a oni proto zlostným okem na vás pohlížejí, — nehoršete se proto na ně, ale spíše útrpnost mějte s nimi, neboť ubozí jsou, poněvadž sami sebe trápí. — Dle slov Spasitele dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí — a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí. Vznikne-li však někdy v srdcích vašich myšlénka závistivá, rmoutí-li vás, slyšíte-li chváliti jiné, nebo vidíte-li jejich štěstí, ó, pak potlačte ji hned v začátku; vyhledejte schválně společnost člověka, proti němuž ozvala se závist, laskavě a přátelsky s ním zacházejte, ano pomodlete se, aby Bůh ve štěstí ho zachoval a ještě více mu

žehnal — a tak vymizí najisto klíčící snad již závist ze srdce; naplníte největší přikázání — t. j. přikázání lásky — a vezmete jednou odměnu, která slíbena jest všem, kdož plnili vůli Otce, jenž v nebesích jest. Amen. František Špička, farář v Nosislavi na Moravě.

Posvěcení chrámu Páně.

Chrám Páně jest obrazem pokoje bezpečného, pokoje věčného.

„Viděl jsem město svaté Jerusalém nový, sstupující s nebe od Boha, připravený, jako nevěstu okrášlenou muži svému.“
Zjev. sv. Jana 21, 2.

Jerusalém, to znamená město pokoje. Město pokoje svatého, pokoje jistého, pokoje věčného viděl svatý Jan ve svém zjevení. To místo svaté, na kterém se nacházíme, bylo k tomu vyvoleno a posvěceno, aby duše křesťanská nalezla zde pokoje. Chrám Páně jest místo pokoje svatého. Zde duše obtížená hříchem dosáhne žádoucího rozhřešení, sem nemá přístupu ďábel zlý, zde odpočine sobě chudý a zubožený křesťan po namahání celého téhodne a postěžuje sobě stesky své a bolesti, které připravili ti, kteří ho sužují a klidně navrací se ku své nové práci, k novému lopocení, k novým starostem a trampotám, které ukládá jednomu každému člověku život vezdejší. Zde ani tělo, nepřítel člověka, duši neobtěžuje. Až k bráně chrámu Páně zloba lidská doráží; zde člověk pronásledovaný nalezá útočiště. Chrám Páně jest dům odpočinku pro duši i pro tělo člověka, jest to dům pokoje.

Avšak pokoj vezdejší není stálý a bezpečný a proto touží jedenkaždý, komu na spasení duše záleží, po stálém, jistém a bezpečném pokoji. Jedenkaždý chce míti záruku, závdavek života věčného.

A toto místo jest aspoň obrazem pokoje jistého, pokoje věčného. Chrám Paně jest obrazem Církve svaté katolické, jest obrazem města Božího a proto jest obrazem pokoje bezpečného a stálého, pokoje věčného. Poslyšte mne s pozorností, když o tom počnu mluviti k vám ve jménu Páně.

Pojednání.

I. Bezpečnost každé budovy závisí především od jejího základu. Čím hlubší a pevnější základ, tím bezpečnější stavba celá. Kostely křesťansko-katolické jsou z pravidla budovy nákladné, jichžto základ hluboko položen jest a nikdy se nevyvrátí. Základem svým každý chrám Páně katolický podobá se Církvi svaté kteráž jsouc zbudována na skále a na dvanácti základních kamenech, na

sv. Petru a dvanácti apoštolech, doposud pevně stojí a odolává veškerému nárazu zlého světa, ďábla, ano i vlastních obyvatelů nehodných, kteří učením a životem svým o základ ten pevný se rozrážejí. Dva tisíce skorem let sahá základ Církve svaté až ku Kristu Ježíši, který řekl: „Ty jsi Petr, na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou.“ Mat. 16, 18.

Proto, drazí přátelé, při pohledu na chrám Páně katolický, který se zdaleka honosí svojí věží vysokou, vzpomeňte, jak hluboký musí býti základ budovy té; však daleko pevnější a jistější záruku veškerého vědění a věření poskytuje nám vážnost, pevnost a nerozlučnost Církve svaté katolické ve věcech našeho spasení.

Proti Církvi katolické nezmohly doposud ničeho brány pekelné, které se dnes více než kdy jindy zdvihají proti ní. Ani bludy a kacířství, ani hříchy a pohoršení nejsou s to, aby ji zničily.

A tak všickni, kteří na základu pevném neomylnosti Církve svaté a její viditelné hlavy stojí, mohou při pohledu na chrám Páně zvolati: „Blahoslavení jsou, kteříž přebývají v domu Tvém, Hospodine: na věky věkův chváliti budou Tebe.“ Žalm 83, 5.

Ano, děkujme při pohledu na chrám Páně za to, že Církev svatá katolická svým základem jest nový Jerusalém, město pokoje bezpečného našeho svědomí, naší víry, našeho života, našeho spasení.

II. Nejbezpečnější pokoj jest však ten, který nikdo nemůže odejmouti od nás, totiž pokoj věčný. I pokoje věčného obrazem jest chrám Páně katolický.

Ze základu pevného vyrostlé zdi poskytují nám ochrany dostatečné. Zde na tomto posvátném místě nesmí nikdo beztrestně rušiti svatý mír a pokoj.

V chrámu Páně kněží vybízejí věřící k tomu, aby snažili se jako údové Církve svaté katolické dojíti svého cíle: spasení svého, t. j. pokoje věčného.

Chrám Páně katolický osvětlen jsa uvnitř tolika světly, jest obrazem onoho Jerusaléma nového, města Božího, kteréž nepotřebuje ani slunce, ani měsíc, aby svítily v něm. Neboť jasnost Boží osvěcuje všecky ty, kteří pokoje věčného dosáhli, a svíce, kteráž jim ustavičně svítí, jest Beránek Boží, Ježíš Kristus.

A tak jako v tomto chrámu Páně veškerá jasnost vychází od trůnu Beránka, tak i veškerá hojnost darů milosti v nebi udělovaných z tohoto pramene pochází. Zde před očima máme obrazy svatých andělů, svatých a světic Božích, v jichžto požehnané společnosti jedenkráte v životě věčném následovati chceme Beránka Božího. Zde v tomto chrámu Páně rozléhá se zpěv radostný věřícího lidu který z plna srdce chválí a velebí Boha svého. A což jiného budeme činiti v životě věčném, nežli Boha chváliti a velebiti na věky věkův. A proto obrazem jest pravým chrám Páně katolický onoho Jerusaléma nového, toho místa pokoje věčného, kamž všickni spějeme.

* * *

Drazí přátelé, jsem u konce své řeči. Poznali a pochopili jste jistě dobře, že chrám Páně jest obrazem Církve, jest obrazem pokoje bezpečného, pokoje věčného.

Ó, drazí v Kristu, konajíce památku posvěcení chrámu Páně, připomeňme sobě, že každý milovník tohoto domu Božího dává na jevo, že jest též věrným údem Církve svaté katolické a že jest žádostiv svého spasení, že chce dojíti života věčného.

Leč nezapomeňme, že očima těmito, kterými patříme chrám Páně, a vidíme Církev svatou na zemi, že těmito očima nebeský Jerusalém viděti nelze. Dříve musíme, jako jsme prošli branou křtu svatého a vešli do Církve svaté, projíti ještě branou smrti, abychom došli pokoje věčného v nebeském Jerusalémě. Amen.

Václav Lefler, farář na Makové.

Posvěcení chrámu Páně.

O křesťanských chrámech v Církvi vůbec a o posvátném stavitelství v zemi české zvlášť.

„Aj, stánek Boží s lidmi a přebývati bude s nimi.“ Zjev. sv. Jana 21, 3.

Slavíme posvěcení chrámu Páně, památku to na onen den, kdy tento kostel účelu svému byl odevzdán t. j. rukou biskupskou posvěcen. Slavnosti tyto odbývaly se v Čechách ode dávna, s mnohým spojovaly se veselím a ovšem i nákladem. Tomu aby předešel nařídil císař Josef II., jenž, mimochodem řečeno, nejlepší úmysly vladařské choval, třeba neměl štěstí je i platně provésti a v život svých národů, tak jak si přál, vtěliti, aby se jedna pouze neděle a to třetí v měsíci říjnu, kdy polní práce je skončena, této slavnosti věnovala a po celé říši i odbývala. Dokud žil panovník, jakž takž se příkaz tento, jenž z dobrého vycházel úmyslu, zachovával a snad by se bylo mnoho učinilo v příčině spořivosti a obmezení vydajů posvícenských, kdyby i později se na to bylo hledělo; po smrti císaře však vrátily se mnohé obce k původnímu slavení svého posvícení, jiné však této třetí neděli říjnové již věrny zůstaly a posvícení své císařským, aneb protože obyčejně po sv. Havlu připadalo, havelským nazývaly.

Mluvil jsem v loni o slavnosti posvícenské jako slavnosti rodinné, před dvěma roky uvažoval jsem s vámi, nač nás posvěcení chrámu Páně připomíná a doufám, že slova moje v živé paměti jste si uchovali a že něžnou příchylnost k svému farnímu kostelu povždy zachováte. Jeť on pramenem, z něhož veškeren život duchovní osadě plyne a to z hlásání slova Božího, ze sv. svátostí, z nejdražší oběti mše sv. a z ostatního svěcení i žehnání; on je však též střediskem, jenž vás všecky dohromady, i když snahy vaše v životě občanském se rozcházejí, snad i proti sobě ostře se staví, v tom nejvznešenějším zájmu spojuje, jaký máte a míti mů-

žete, on je a bude místem, kolem něhož kosti naše jednou uloženy budou ku kostem předků, aby zde očekávaly radostného z mrtvých vstání. Tento vysoký význam katolického kostela viděl ve zjevení svém již sv. Jan, když napsal slova, s nimiž jsem počal: „Aj, stánek Boží s lidmi a přebývati bude s nimi.“ Jeť kostel opravdu stánkem, jejž sám Bůh rozbíjí mezi námi, aby nám blíže byl pomocí svou i požehnáním.

Vycházeje od přesvědčení, že národu znáti jest dějiny své, t. j. příběhy a duševní snahy svých předků, má-li na základě od otců položeném budovati dále budovu svého blaha duševního i tělesného a tak čestně obstáti před soudem dějin budoucích i potomků svých, spolu však nezůstati pozadu za ostatními národy, zvlášť sousedními, otevřel jsem často již, posledně na svátek sv. Václava, knihu dějin našich a ukázal z nich, jak vyvíjelo se křesťanství v této naší vlasti a jaký vliv mělo nejen na vzdělanost, ale i na blahobyt a slávu našeho národa. Přesvědčili jsme se, že dokud otcové naši věrně se drželi víry katolické, význam našeho národa i jeho blaho tělesné že stoupalo; kdykoli však stal se jí nevěrným, že klesal před očima ostatních národů a od nich stával se i závislým. Dnes chci promluviti, anoť umění stavitelské rovněž je měřítkem pro výši národní vzdělanosti, o křesťanských chrámech v Církvi vůbec a o posvátném stavitelství v naší vlasti zvlášť. Slyšte . . . .

Pojednání.

Známo již, že v prvních třech stoletích, kdy křesťanství nebylo náboženstvím od státu uznaným, nebylo dovoleno stavěti ani křesťanských chrámů. Křesťané se scházeli k společným pobožnostem v podzemních chodbách a sklepeních města Říma, jež se posud zachovaly a katakomby slují. Zde vyučovali se katechumeni, zde hlásalo se slovo Boží, udílely svátosti, přinášela nejsvětější oběť, zde se mučenníci na smrt posilňovali a když ten neb jiný život za víru položil, zde i kosti jeho — byly-li k nalezení — se s posvátnou úctou ukládaly. Teprv vítězstvím Konstantinovým a obrácením tohoto římského císaře ku křesťanství, stalo se toto náboženstvím nejen trpěným, ale i panujícím. Tou dobou počaly se stavěti chrámy nádherné a velebné.

Jak jste si, drazí v Kristu, povšimli, není způsob stavitelský, či podoba u všech chrámů stejná a tomu se říká, že je kostel v tom neb jiném slohu vystavěn. Původní podobu kostelů tvořil, jak se ani jinak mysliti nedá, kříž a to proto, že se stal nejen vítězným znamením křesťanstva, ale že i skutečně podoba kříže se na chrám i z praktické stránky hodí. V každém chrámu, i pohanském, je kněžstvo odděleno od lidu, čili má pro sebe zvláštní v kostele oddělení, jemuž se říká v našich katolických chrámech presbytář. Tento presbytář tvořilo původně menší místo, jež vyniklo při křížové podobě příčkou příční, čili kratší, kdežto větší místo, podél delšího trámu u kříže slulo ode dávna lodí a bylo pro lid určeno a sice, jak trám sám určuje, na jedné straně pro

muže, na druhé pro ženské pokolení. Ostatně tento řád zachovává se ve všech kostelích, kde jen trochu dbá se na pořádek a úkaz, že by muži šli mezi ženské a naopak, jakož i že by mládež obsadila lavice a nechala starší státi, je i v Čechách ovšem nevzácnou vzácností. Místo pro lid určené, od mřížek až dolů sluje loď, v jejíž nejzazší části nalezalo se za pradávna místo pro ty, kteří z pohanů ku křesťanství přistoupiti chtěli a se připravovali, jakož i pro veřejné hříšníky. Jak vidno, sám sebe zahazuje ten křesťan, který, jakoby si pro nehodnost netroufal předstoupiti blíže, stále se jen dveří drží, aby, jako byl poslední při příchodu, byl první při východu z kostela. Za starých časů stáli u dveří veřejní hříšníci pouze a ačkoli se poměry i náhledy v mnohém ohledu od té doby změnily, není to až posud nic hezkého, zůstane-li kdo u dveří, neb dokonce před kostelem státi, zvlášť je-li uvnitř místa dost. Hlavní oltář stál vždy v presbytáři k východní straně. Zvonů původně nebylo; v době pronásledování byli to poslové, nejvíce děti, jež na služby Boží dům od domu zvaly; později dávalo se znamení na služby Boží zvláštními kovovými, neb i dřevěnými klapačkami (χειροσε μαντρα), neb i hlasem trub. Teprv v pátém století vynalezeny byly zvony a lze s určitostí tvrditi, že tyto ničím lepším nahraženy býti nemohou, ježto nic lepšího a velebnějšího nestává. Sami řekněte, drazí v Kristu, není velebný hlahol zvonů něčím, co mysly vaše unáší a srdce nadšením plní, když večer ku klekání vzbuzuje, neb o svátcích k společným službám Božím vyzývá? Kdyby tomu tak nebylo, byli by lidé nesložili tolik pěkných písní národních na zvonů hlahol, básníci by nečerpali z nich látku ku své poesii, spisovatelé nevkládali by je v líčení svá. Ale poněvadž zvonů hlahol je pro duši čistou milým od Pána Boha vzkazem a pozváním, pro lehkomyslníka hromu rachotem a pro nevěrce ohlasem trub, volajících k soudu, poněvadž tento zvonů hlas nebere na nikoho ohledů a urozeným i bohatým, hovícím si v měkkých postelích zrovna tak opravdově domlouvá: „Den Páně není jen pro chuďasy, ale i pro tebe“, jako na hříšníky hřmí: „I na tebe dojde, jako na toho, komu dnes zvoním“, proto hodí se zvony svým daleko zaznívajícím ohlasem pro naši bohoslužbu nejlépe. Z té příčiny i protestanté, kteří podle svých reformatorů dříve netrpěli zvonů, aniž jiných v kostele okras, vrací se ku zvonům a co ještě před dvaceti lety uši si zacpávali při zvonění s katolických chrámů, pořizují si na své modlitebny dnes zvony sami.

Byl jeden učenec, jenž mnoho se napřemýšlel, mnoho přečetl knih a v nich i víru svou v Boha ztratil; sám sebou nespokojen, ba rozerván sedával u svého stolku, vždy ale, kdykoli zvonili na služby Boží, vstal, přistoupil k oknu a dívaje se na svátečně oděný lid, z hluboka vzdychl, mluvě sám pro sebe: „Šťastní, vy máte svou víru!“ Zvony jsou tudíž i dojemným kazatelem.

Až do desátého století stavěly se kulaté, neb čtyrhranné zvonice jehlancovité podoby těsně vedle chrámu a tam, kde posud tak jest, je to důkazem nejstaršího původu kostela, jenž vzniknouti mohl pouze v první době křesťanství v Čechách.

Na kostelích spatřujeme formu buď kulatou, neb zašpičatěle štíhlou. První je starší a jeví se původně na slohu t. zv. basilikovém, který brzy přešel u nás v románský, na východě v byzantický. Snad jste viděli někdy obraz některého východního města, ku př. Cařihradu. To množství malých, kulatých věžiček, kupících se kol jedné větší, nazýváme slohem byzantickým. Románský sloh, v němž vyvedena je většina starých našich chrámů klášterních a malé starobylé kostelíky, ušetřené ve válkách husitských, má uvnitř podobu kříže, po stranách bývaly v lodi sloupy a pilíře, tvořící sloupení, mezi lodí a presbytářem pak vítězný oblouk; vchod do kostela, čili portál býval nádherně vyveden.

Počínaje 13. stoletím až do 16. dostoupilo posvátné umění stavitelské svého vrchole v t. zv. slohu gothickém, jehož hlavní známkou je lomený oblouk, v jakém vyvedena jsou okna i dvéře, tak jak v presbytaři našem vidíte. Z toho patrno zároveň, že hoření část našeho chrámu je starší, než loď, že vznikla nejspíše v době Karla IV., tedy ve 14. století, že původně osadníkům zdejším snad postačovala a teprv když se malou jevila, o nynější loď rozšířena byla. To stalo se bezpochyby v 15. neb 16. století, aneb dokonce až v minulém století, když se rozbouřené vlny národního života v Čechách byly trochu po třicetileté válce upokojily. Ve slohu gothickém vystavěny největší a nejnádhernější chrámy světa a ještě posud, staví-li se někde větší chrám, obyčejně se k tomuto slohu přistupuje, jak se stalo na právě dohotoveném kostele svaté Ludmily na Vinohradech. Gothický je dom v Kolíně nad Rýnem, ve Frankfurtě, Štrassburku, Miláně, sv. Štěpánský ve Vídni a i sv. Vítský v Praze, k němuž základy položil ve 14. století Karel IV. Po Praze nejbohatší na chrámy je Kutná Hora a její ozdoba chrám sv. Barbory. Naši předkové vůbec vystavěli množství krásných chrámů a bohatě je nadali, jen že většina jich buď vzala úplně za své ve válkách husitských, aneb se ke své bývalé velikoleposti a bohatosti více nepovznesla.

O českých chrámech píše kardinál Eneáš Sylvius, později papež, takto: „Chrámové náramně vysoce stavění, prostranní, širocí a dlouzí ku podivu, klenutím a křidlicí krytí; oltářové v nich vysoce založení, zlatem a stříbrem, v němž jsou svátosti, ozdobení; kněžská roucha drahými perlami krumplovaná, příprava všecka bohatá, předrazí klenotové, okna vysoká a přeširoká, pěkného a světlého skla i divného řemeslného díla, jímž by světlo do kostelů pronikalo. Takovíto chrámové netoliko ve městečkách i městech, ale ku podivu, i ve vsech se spatřovali.“ Takové stavěli chrámy naši předkové.

Nuž a my, jejich potomci, neměli bychom v tom viděti chloubu svou, máme-li svůj osadní chrám pěkný a vkusně ozdobený? Není on náš společný majetek a není sešlý kostel hanbou pro celou osadu a vyčítkou všem? Poměry hospodářské jsou ovšem nepříznivé, to dobře vím; vím však ale též, že je mnoho také katolíků, kteří na kostel ani toho nejmenšího neobětují a kteří hubují, mají-li z povinnosti několik šestáků zaplatiti, jakoby je ze statku

vyháněl, ač snad nemine téhodne, v němž by i větší částku v hospodě nenechali.

Největší ozdobou chrámu Páně je však četná návštěva a zbožní osadníci; v tom ohledu je lepší malý a prostý kostelík, než nádherná kathedrála, povždy snad prázdná. Nuž a taková ozdoba nás nic nestojí, jen dobrou vůli a budeme-li tuto míti, buďme přesvědčeni, že Všemohoucí nenechá ji bez odměny a že požehnání Své přenese z chrámu na naše rodiny, na naše obce, na naši vlast i Církev. Amen. Josef Kousal, farář v Keblově.

Řeči příležitostné.

Řeč při svěcení kostela. *)

1. **Nejsvětější krev Kristova činí svatyni milou Bohu;**
2. **Nejsvětější krev Kristova činí svatyni milou Panně Marii.**

„Syn člověka odplatí jednomu každému podle skutkův jeho.“ Mat. 16, 27.

Království české slaví dnes významnou památku. Připomínáť si smrt mírumilovného knížete a patrona svého sv. Václava. Tu mimoděk každý Čech mysl obrací ke Staré Boleslavi. — Vidí spěchati sv. Václava ke svatyni. — Přistupují nástrojové nepřízně Boleslavovy. — Svatý Přemyslovec raněn jsa smrtelně, klesá k zemi. Ztratil korunu pozemskou, ale přijal za ni korunu slávy věčné, korunu mučennickou pro svatost nejsvětější. Tak plní se slova dnešního evangelia: „Syn člověka odplatí jednomu každému podle skutkův jeho. Mat. 16, 27.

Slávou nebeskou odměnil Bůh sv. Václava, ale ani zde na zemi neodepřel oslavy věrnému ctiteli Krista Svátostného. Jak vypravují dějiny, jest jisto, že krev, jež vytryskla z rány smrtonosné, spočinula na stěně a nemohla býti žádnou mocí smazána, nýbrž byla němou mstitelkyní děsné bratrovraždy. Než na tom nebylo dosti. Krev sv. Václava posvětila onu svatyni, učinila svatyni staroboleslavskou milou Bohu tak, že o četných zázracích vypravují tu dějepisci čeští.

Zbožný Čech ví však ještě více. Ví, že sv. Václav nosíval při sobě zděděný po sv. Ludmile obraz Panny Marie s Jezulátkem. A hle! I tento obraz krví mučennickou byl skropen — a pro tuto krev svatou dochází zvláštní záliby u Panny Marie; neboť Panna Maria povyšuje památný obraz Přemyslovský za palladium, za ochranný obraz českého království. Dějepis vypravuje o tom více než jasně.

*) Přednesena v Petrovicích na slavnost sv. Václava 1892.

Krev sv. Václava učinila svatyni staroboleslavskou milou Bohu, učinila obraz dědičný milým Panně Marii. Podobného něco stalo se i dnes v naší nové svatyni. Viděli jste, drazí v Kristu, že požehnaná voda obmývala svatyni, slyšeli jste i modlitbu kněžskou. Než nic by neprospěla voda, nic modlitba, kdyby nebylo dáno moci úkonům těm skrze krev Ježíše Krista, jež prolita na vykoupení celého světa na kříži kalvárském. Ano, ano. Krví Ježíše Krista jest posvěcena naše nová svatyně dnes. A nyní uvažme dobře. Když krev sv. Václava učinila svatyni milou Bohu, učinila obraz milým Panně Marii, jak milým musí býti toto místo Bohu i Panně Marii, kteréž posvětila krev krále nejvyššího, krev Bohačlověka, krev Ježíše Krista! Abychom vše dokonale poznali, promluvíme o tom, že Kristova krev učinila svatyni naši 1. milou Bohu, 2. milou Panně Marii.

Pojednání.

1. Nejsvětější krev Kristova činí svatyni milou Bohu.

Čtouce o životě prvých křesťanů, poznáváme, že hledali k oběti mše sv. místo milé Bohu. A víte, lásky vaše, kde místo takové nalezeno? — Sestupovali do chodeb podzemních. Zde zříti četné hroby při nichž nádobky s krví. V nich odpočívají těla svatých, kteříž smrtí mučennickou zemřeli pro Ježíše Krista. „To jsou ti“ volá Písmo sv. ve zjevení sv. Jana 7. 14, „kteříž přišli z velikého soužení a umyli roucha svá a zbílili je ve krvi Beránkově.“

Hroby těchto světců pokládány za místo Bohu velmi milé. Proto na hrobích svatých a světic Božích obětována mše svatá. Témuž způsobu starobylému věrna jsouc Církev katolická, stanoví, že mše svatá nemůže jinde obětována býti, leč na kameně, v němž uloženy jako by v hrobě ostatky svatých. Z té příčiny nalezáte, drazí v Kristu, i zde na oltáři ostatky svatých, kteréž Bůh mnohonásobným způsobem oslavil. Již pro tyto svaté ostatky jest naše svatyně milá Bohu. — Než více díti se bude v této svatyni, co učiní ji Bohu velemilou. K oltáři každodenně přistoupí kněz novozákonní. V rukou jeho spočine chléb. Pronese mocné slovo Kristovo: „Totoť jest tělo mé.“ Mat. 26, 26. Nastane zázračná proměna, a kněz drží v rukou tělo Kristovo. — Na to béře kněz kalich s vínem. Modlí se a volá: „To jest krev má nového zákona, která za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů.“ Mat. 26, 28. Hle! Víno mění se ve krev Ježíše Krista. — Tělo a Krev Jezu Krista na oltáři, jaká to radost, jaká blaženost pro nás! — Ježíš Kristus — opouští nebe, sestupuje mezi nás hříšníky, — jaká to láska, jaké milosrdenství, jaká pokora! Ký div, že zdá se nám, jako by při mši svaté volal Bůh Otec s nebe o Kristu Ježíši: „Ty jsi Syn můj milý, v tobě jsem si zalíbil.“ Luk. 3, 22. — Zálibu má Bůh v Synu svém Jednorozeném, — proto i svatyně naše jest Bohu milá, poněvadž v ní, mezi námi přebývá Kristus Pán, když

na oltáři způsobem nekrvavým obnovuje se krvavá obět kalvárská. Ano, svatyně naše stává se milou Bohu skrze obět mše svaté, skrze Krev Ježíše Krista. I platí o našem kostele slovo Písem svatých: „Posvětil jsem domu toho, — — abych položil jméno své tam na věky, a budou oči mé a srdce mé tu po všecky dny! 3. Král. 9, 3.

Važme si toho, drazí katolíci, važme si toho, že svatyně naše jest místem milým Bohu. Dle toho i jednejme a ukazujme, že tato svatyně jest milá i nám. Jak to učiniti? — Odpověď podává život sv Václava. Svatý patron náš rád spěchal do svatyně, rád byl přítomen oběti nejdražší, rád knězi u oltáře sloužil. Ale na tom není dosti. Velikáť byla též jeho snaha, by kostely byly Boha důstojny. Proto nešetřil peněz, nešetřil námahy. I my čiňme podobně. Kdykoli bude nám jíti kolem svatyně, vzdejme povinnou čest, kdykoli zvon volati nás bude k obéti svaté, nikdy nemeškejme, ale jsouce plni radosti, spěchejme na mši svatou, vyznávajíce s pěvcem v zákoně starém: „Veselil jsem se z toho, když mi jest povědíno: Do domu Hospodinova půjdeme.“ Žalm 121, 1. Nikým nedejme se odvrátiti od povinnosti své zvláště za našich dnů, kdy tak mnozí znesvěcují den sváteční. Ba budiž naší snahou o to se starati, by den sváteční řádně byl slaven v našich rodinách i v celé obci. Takovým způsobem staneme se podobni svému patronu svatému Václavu, a blahá nás provázeti bude naděje v odměnu věčnou!

11. Nejsvětější krev Kristova činí svatyni milou Panně Marii.

„Umučení a smrt Pána Ježíše“ (píše Nicolas*), jak je líčí znamenití spisovatelé, uvažuje se často jen jako muka a smrt člověka. Zapomíná se však při tom, že v Kristu bylo a jest člověčenství a božství v jednu a to božskou osobu sloučeno.“ A následkem toho byla přirozenost lidská nesmírně zdokonalena, v ní všecky mohutnosti duševní zvýšeny, — tudíž i Kristův cit. A co utrpení naše a smrt naši tak děsnými činí, to jest to, že směřují proti našemu poslednímu cíli, jímž jest blaženost a nesmrtelnost. — Nad člověka nesmírně jest vyvýšen Bůh-člověk, Kristus, a proto i nesmírně více trpí, když umírá, poněvadž nejdokonaleji vidí své určení pro blaženost a věčnost, poněvadž nejdokonaleji, nejohnivěji po ní touží. Kromě toho nutno i toho pomníti, že Kristus umírá, trpí pro hřích. „Hospodin složil na něj nepravost nás všech.“ Is. 53, 6. A hle! Krev nejsvětější řine se z ran četných, svlažuje ulice, svlažuje i kříž. Než nikdo nedbá krve svaté, nikdo si jí nevšímá. Avšak což dím — nikdo. — Vždyť v zadu za zástupem, jenž vede Krista na Kalvarii, zříš osobu. — Hlava její skloněná, oko uslzené. — Zastavuje se u každého místa, jež skropeno krví Páně. — Znáš ženu tu? Avšak viz, — již spěchá, chvátá. Stojí u Ježíše a vidí, jak pod křížem klesá, — bolest znáti ve tváři

*) Srv. „Upomínku“ na Brynychova duchovní cvičení r. 1888.

její, chvěje se, chce volati, ale hlas jí oněměl, slzí jen a šeptá: Synu, synu můj!" Ke slovům svým slyší i odpověď: „Matko". — Ano, milí posluchači, Matka Ježíšova to jest, jež zastavuje se u místa krví Kristovou posvěceného, zastavuje se proto, že místo to jest jí velice milým a památným.

Takové místo svaté máme i my ve své svatyni. — Na oltáři, při každé mši svaté obnovuje se krvavá oběť kříže, prolévá se krev nejsvětější za hříchy naše. I nedivno, že v katolickém kostele zálibu má Panna Maria, ba zálibu míti musí pro krev Boha-člověka; neboť podnes v ní bije totéž srdce mateřské, podnes jest Matkou Ježíšovou, jež uctívá krev Kristovu. Z té příčiny jesti svatyně naše milou královně nebes i země. Slyšte však, zbožní katolíci, slovo Písem: „Ve shromáždění svatých jest zdržování mé." Eccl. 24, 16. Tak volá k nám dnes Maria Panna, majíc zálibu ve svatyni právě posvěcené. Hluboce si zapišme vůli Matky Páně v srdce a vyplňme skutkem. Ve svatyni se rádi shromažďujme, nenechme ji nikdy prázdnou při výkonech posvátných. Když však se sejdeme, budiž naší snahou by shromáždění naše bylo shromážděním svatých. S čistým srdcem vstupujme, zbožnost, úcta, pokora nechť plní srdce naše. Ale přede vším mějme dokonalou lásku, o níž píše sv. Jan: „A toto přikázání máme od Boha: Aby kdo miluje Boha, miloval i bratra svého." 1. Jan 4, 21.

Než, rozmilí posluchači, suďte dále. Jest možno, s čistým srdcem vstoupiti ve svatyni, když se nedbá čistoty v domácnostech a v obcích? Dovede-li se nábožně a uctivě chovati ve svatyni, kdož doma o modlitbu se nestará nebo snad veřejně náboženství tupí a hanobí? Opravdilá-li láska spojuje všecky přítomné, když v domácnostech a obcích jen hádka, různice i svár? Sotva. Jinými slovy: Není možno, bychom ve svatyni stali se shromážděním svatých, nejsou-li shromážděním svatých — rodiny, obce. Odtud i naše povinnost. Bděte, prosím, katoličtí rodičové nad celou rodinou, bděte nad čistotou svých dítek, veďte všecky k Bohu, dle příkladu sv. Ludmily. — Kéž z rodin rozšíří se pravý katolický duch po obcích, aby všickni katolíci účinně se vespolek milovali, náuky katolické srdnatě hájili a pravd věčných při správě obcí svědomitě používali. Pak dojista zmizela by ona trestuhodná netečnost pro zdar a blaho Církve katolické, katolík by stal se neohroženým následníkem velikého světce našeho, svatého Václava. Dej Bůh, aby ta doba přiblížila se brzy. — Prosme za to Pannu Marii, vzývejme i svatého Václava!

* * *

O dvou pravdách uvažovali jsme. Nejprve poznali jsme, že svatyně naše jest milou Bohu pro krev Ježíše Krista. Druhý díl nás poučil, jak milým jest náš kostel Panně Marii proto, že v něm se obnovuje krvavá oběť kalvárská. Slíbili jsme před Bohem i Pannou Marií i svatým Václavem, svatyni svou milovati a starati se, by shromáždění naše bylo shromážděním svatých. Uděl dobrotivé nebe všem osadníkům zdejším hojnost milosti. Kéž všichni zůstanou věrni slibům daným! Tomu-li tak bude, pak jistě i chrám

Ducha svatého v nás, naše nesmrtelná duše, stane se milou Bohu a Paně Marii zde i na věčnosti, jež volá ke všem hlasem velebným: „Syn člověka odplatí jednomu každému podle skutkův jeho.“ Amen. Mat. 16, 27. Jan Nep. Jindra, kněz v Augustineu ve Vídni.

Kázání při příchodu na novou stanici. *)

Vnitřního klidu nalezneme, budeme-li žíti v míru a) s Bohem, b) sami s sebou, c) se svými bližními.

„Milost Vám a pokoj od Boha, Otce našeho, a Pána Ježíše Krista“.
Řím. 1, 7.

Když oznámeno mi, rozmilí v Kristu, že ustanoven jsem duchovním na zdejší osadě, ihned počal jsem přemýšleti, jak bych vás nejlépe a nejvroucněji první řečí svou z tohoto posvátného místa pozdravil. A v pravdě nepřemýšlel jsem dlouho! Připadlať mi záhy na mysl slova apoštola národů sv. Pavla, jimiž v listu svém křesťany římské pozdravuje, a jimiž i já dnes vás pozdravil, slova totiž: „Milost vám a pokoj od Boha, Otce našeho, a Pána Ježíše Krista“. Ano, milost vám a pokoj, v Kristu shromáždění; neboť jste-li ve stavu milosti a pokoj svatý vládne-li mezi vámi, pak jste v pravdě šťastni, v pravdě blaženi. Pak i to, co snad těžkým zdá se býti, lehkým se stává, pak i to, co příchuť hořkosti v sobě skrývá, v sladkost se mění, pak v skutku tuto zemi plnou běd a utrpení, toto slzavé údolí v ráj jste si proměnili! Proto, přátelé drazí proto zdálo se mi, že nemohu vás lépe a případněji prvně osloviti a pozdraviti, než těmi slovy sv. Pavla: Milost vám a pokoj od Boha, otce našeho, a Pána Ježíše Krista“. Milost vám tedy, bratří a sestry v Kristu, ona milost, která dle slov svatého Bonaventury duši lidskou dcerou Boha Otce chotí Ježíše Krista a chrámem Ducha Sv. činí. Milost vám, která, jak sv. Fulgentius dokládá, bezbožného spravedlivým činí a spravedlivému pomáhá, by již bezbožným se nestal; která slepého vidoucím činí, jej provází a světla mu propůjčuje; která kleslého podporuje, by povstal, a jej sílí, by již neklesl. Ano tato milost budiž s vámi všemi rozmilí v Kristu, neboť bez ní nemůžeme nic dobrého, nic prospěšného a spasitelného konati; praviť sv. Augustin o této milosti: Jako oko viděti nemůže bez světla, tak člověk nic dobrého činiti nemůže bez milosti. A totéž tvrdí i sv. Makarius, jenž dí: Jako tělo bez duše mrtvo jest a nic nemůže, tak také duše bez milosti Boží mrtva jest pro nebe.

Milost vám a pokoj — onen pokoj jehož svět dáti nemůže; onen pokoj, jenž dle slov sv. Pavla převyšuje všeliký smysl, ten ostříhej srdci vašich i myslí vašich v Kristu Ježíši, Pánu našem.

---

*) S nepatrnými proměnami možno použiti i při odchodu.

Než tu si snad mnohý z vás sám u sebe myslí: Ano, tohoto pokoje, jehož svět dáti nemůže, tohoto pokoje za nynějších rozervaných poměrů tak žádoucího bychom si z celé duše přáli, ale kde a jak možno jej nalézti? Přátelé drazí, k této otázce chci vám dnes odpověď dáti a pravím již napřed, že jistojistě nalezneme tohoto vnitřního klidu, tohoto duševního pokoje, když vynasnažíme se žíti vždy v míru

1. s Pánem Bohem,
2. sami sebou, a
3. se svými bližními.

Vyslechněte mne trpělivě, když ke cti Boží a nám k poučení o tomto předmětu budu mluviti dále ve jménu Páně.

Pojednání.

1. „Pokoj vám“ — to, přátelé drazí, byla první slova, jež božský Spasitel náš Ježíš Kristus po svém z mrtvých vstání k apoštolům pronesl, a v tomto pokoji zahrnuje On všecky smrtí svou na kříži nám vydobyté zásluhy.

Svatý papež Lev táže se ve své řeči o narození Páně posluchačů svých: Co pak asi mají znamenati slova apoštola Páně sv. Pavla, jenž praví: Pokoj mějme s Bohem? Řím. 5. 1.

Nic jiného, odpovídá týž světec, nic jiného, než abychom chtěli, co Bůh chce, a nechtěli, co On zapovídá. Jak pak může ten pokoj s Bohem míti, kterému zadost činí to, co Bohu se protiví? A sv. Augustin volá: Ty, ó Bože, stvořil's nás pro sebe, a srdce naše zůstane tak dlouho nepokojné, až nalezne pokoj v tobě! —

Jistý bohabojný muž byv jedenkráte otázán, čeho nejvíce na světě se bojí, odpověděl: Ničeho! Jak? Ty že se nebojíš ničeho? Ani hladu, ani chudoby, ani nemoci, ani smrti, ani jiného zla? Ne, zněla odpověď. Nebojíš se ani ďábla, onoho zapřísáhlého nepřítele člověčenstva? Nebojím, odvětil tázaný. Tedy se jistě budeš báti pekla? Také toho se nelekám! Tak ale jistojistě budeš se báti Boha? Ó nikoli! Právě Toho bojím se nejméně! Hladu, chudoby nemoci a utrpení se proto nebojím, že to samo o sobě není nic zlého — vždyť i Kristus, můj Bůh a Pán, vše to také snášel. Smrti se proto nebojím, ježto tato není nic jiného, nežli jistá brána k životu lepšímu, k životu věčně blaženému; smrti podrobili se všickni lidé, i Maria, Matka Boží, ano i Spasitel náš Ježíš Kristus jakožto člověk smrt — a to smrt nejpotupnější — podstoupil. Ďábla pak se z té příčiny nebojím, ježto on mi nijak nemůže škoditi, nechci-li tomu, nesvolím-li tomu sám. Též pekla se neobávám — jestiť ono jen pro nepřátely Boží, já však vždy se snažím přítelem Božím slouti a býti. Konečně ani Boha se nebojím, vždyť žiji s Ním v pokoji a miluji Jej z celého srdce svého jakožto svého nejlepšího přítele. Čeho se tedy obáváš? tázán byl onen bohabojný muž dále. Jednoho, odpověděl, jednoho jen se obávám a sice velice obávám totiž — hříchu, jenž mne s Bohem rozdvojiti může! Ano, v Kristu shromáždění, kdo se hříchu obává, kdo hříchu se hrozí

a leká, ten má pokoj s Bohem, Jenž pak jest jeho strážcem v životě, zachranitelem ve smrti a oblažitelem po smrti. —

2. Avšak netoliko s Bohem, přátelé drazí, ale i sami sebou máme vždy pokoj míti. Tu však již napřed pravím že jen člověk bohabojný, jen spravedlivý může mír a pokoj sám sebou míti, nikdy ale hříšník. Čtemeť v Písmě sv. a sice v knize Přísloví 12, 21: „Nezarmoutí spravedlivého, což by se koli přihodilo jemu; bezbožní pak naplněni budou zlým“. A sv. Pavel ve svém listě k Římanům praví: — „Sláva a čest a pokoj každému, kdo činí dobře“. 2, 10. — „Soužení a úzkost na každou duši člověka činícího zlé.“ 2, 9. Pravdu tuto, že hříšník nikde pokoje nenalezá, shledáváme velmi jasně a patrně potvrzenu na králi Davidovi, který. když vraždy a cizoložství se dopustil, volal: — Nemají pokoje kosti mé, od tváři hříchů mých, neboť nepravosti mé vystoupily nad hlavu mou a jako břímě těžké obtížily se nade mnou... Bídný učiněn jsem a shrben jsem dokonce, celý den chodím zarmoucený. Nebo ledví má plna jsou mrzkosti a není zdraví na celém těle mém; ztrýzněn jsem a ponížen jsem příliš: řval jsem od lkání srdce mého 37, 4—9.

A o řeckém císaři Konstantinovi se vypravuje, když bratra svého, který by byl po smrti otcově vládu nastoupil, zavraždil, že žádného neměl klidu. Všude, zdálo se mu, že vidí bratra svého, který drží v ruce pohár s krví a volá: Pij, bratře, pij! Také tu potvrdila se slova Páně Is. 48, 22: „Bezbožní nemají žádného pokoje“. A jaký nepokoj, jaká hrůza a strach svírají hříšníka zvláště v hodině smrti, o tom podává nám velmi zřejmý příklad Jindřich, král anglický, který mnoho duchovních nespravedlivým způsobem odpraviti kázal. Po hrozném činu tomto nevrátil se již nikdy pokoj v srdce jeho, ba naopak trápilo a mučilo jej zlé svědomí tak krutě, že stále myslil, že ti, které odpraviti velel, jeho ložnici obklopují a jemu mstou hrozí za jeho děsný přečin. Jmenovitě trápila jej tato myšlénka před smrtí, a on ještě v posledním zápase s křikem a bědováním odháněl ty zdánlivé postavy od svého smrtelného lože. Hle, nejmilejší, to jest ta beznadějná zoufalost hříšníka, který svými poklesky, svými nepravostmi mír a pokoj srdce svého ztratil! Jak jinak, přátelé drazí, jak zcela jinak jest tomu se spravedlivým!

Sv. Hieronymus vypravuje v té příčině následující: Když přiblížila se sv. Hilarionu poslední hodinka, tu upadl světec tento ve velikou bázeň, bude-li moci před přísným Soudcem na věčnosti obstáti, neupadne-li snad v Jeho nemilost. Když jej bázeň tato déle již trápila, zmužil se konečně a zvolal tato útěchyplná slova: O duše má, proč váháš, proč bojíš se opustiti tělo? Sedmdesáte let věrně sloužila jsi Bohu a přece se Ho bojíš? Ó vejdi jen, vejdi bez bázně k Němu! —

Ó, v Kristu shromáždění, jak sladký mír, jak blahý pokoj musí v srdce onoho umírajícího vstoupiti, který takto, jako sv. Hilarion, ve své poslední hodince zvolati může!

3. Než chceme-li vnitřního klidu, chceme-li svatého nalézti, chceme-li, by Bůh byl s námi zvláště v hodině smrti a jednou

tam na věčnosti za své dítky nás přijal, nedostačí, bychom jen s Pánem Bohem a sami sebou v pokoji žili; my musíme též se vynasnažiti, bychom i se svými bližními mír a pokoj zachovali. Čtemeť v Písmě svatém: „Jednostejně smýšlejte, pokoj mějte, a Bůh pokoje a milování bude s vámi“ 2. Kor. 13, 11. A na jiném místě: „Blahoslavení pokojní: nebo oni synové Boží slouti budou.“ Mat. 5, 9.

Ano již při narození Páně prozpěvovali kůrové andělští nad nivami betlémskými: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, dobré vůle“ Luk. 2. 14. A přece jak řídký, jak vzácný jest pokoj tento! Jděte ven, do světa — volá v jednom kázání svém blahoslavený Fr. Jos. Lohr — a vy tam míru, vy tam pokoje nenaleznete. Tam hašteří se dvě sestry, tam opět dvě služebné; tu prou se dva bratří, tam otec se synem, matka s dcerou, pán se služebníkem, mistr s učenníkem. Kamkoli se obrátíte, všude jen nesjednocenost, nepokoj zastanete. Nepokoj mezi nejbližšími sousedy na lukách a polích, nepokoj mezi řemeslníky v dílnách, nepokoj mezi dělníky při jejich pracích, nepokoj mezi kupci na veřejných trzích, nepokoj mezi žebráky přede dveřmi, nepokoj mezi manžely a manželkami v domech, nepokoj a opět nepokoj na všech místech, na všech koncích — a nikdo není, jenž by řekl, jako kdysi Abraham k synovci svému Lotovi: „Prosím, ať není sváru mezi mnou a tebou, a mezi pastýři mými a pastýři tvými: nebo bratři jsme“ Gen. 13, 8.

Ovšem, pomyslí si mnohý, to jest vše dobře, ale jak to učiniti, bychom vždy se svými bližními v míru a pokoji žíti mohli? Příteli drahý, zajisté že mi přisvědčíš, když pravím, že svár a nepokoj, že různice a hádky z veliké části mezi lidmi povstávají proto, že přivlastňuje si jeden, co mu nepatří, že se chce obohatiti na újmu a úkor jiného, že chce něco svým nazývati, k čemu vlastně zcela žádného práva nemá! Ó kéž by v té příčině všickni následovali tohoto příkladu dvou poustevníků, který nám krásně ukazuje, jak spor a svár zameziti možno. Tito dva poustevníci žili dlouhý čas v největší svornosti a sjednocenosti spolu, takže ani pochopiti nemohli jak jen mohou lidé mezi sebou v nepokoji žíti. Jednoho dne pravil jeden z nich k druhu svému: Hádejme se také jednou mezi sebou, jak to obyčejně lidé ve světě činí! Já nevím, jak to počíti, odpověděl oslovený. Ale já vím, odvětil první. I vzal malý kamének, položil jej mezi oba a pravil druhu svému: Mysli si, že tento kamének má nějakou cenu, a čiňme oba nároky na něj; kdežto tedy já tvrditi budu, že patří mně, budeš ty na svém státi, že patří tobě. Po té počali se hádati. Kamének tento patří mně, pravil první; ó ne, mně patří, odpověděl druhý. Ó ne, ne, pravil opět první, mně náleží kámen tento. Nikdy ne, dal odvetu druhý. Mně a zase mně patří a musí patřiti, počal již ohnivěji a vášnivěji tvrditi první. I ovšem, ovšem, odpověděl teď klidně druh jeho, který nahlédl, že přítel již daleko zabíhá, ovšem že patří tobě, neboť já nechci, co mi nepatří, a nechci míti žádný spor ani mrzutost, a tím, tento svojí ústupností zamezil hrozící

již nesvornost a nepokoj. Ó kéž by podobně činili všichni, a každý spor, každý svár, každá mrzutost a hádka byly by zamezeny, a svatý mír a pokoj rozhostil by se mezi námi.

* * *

Tolik tedy, přátelé drazí, chtěl jsem vám dnes, kdy prvně k vám z tohoto posvátného místa mluvím, říci: Ukázati chtěl jsem láskám vašim, jakou milost a jaký pokoj přeji vám těmi slovy, jimiž jsem vás pozdravil, slovy totiž: „Milost vám a pokoj od Boha, Otce našeho, a Pána Ježíše Krista.“ Ona tedy milost sestupiž na vás, o níž sv. Bernard praví: Co nám dle přirozenosti naší nemožno jest, to jest nám s milostí Boží nejen možno, ale i zcela lehko. Též i pokoj svatý zůstávej vždycky s vámi všemi, onen pokoj, o němž Spasitel náš Ježíš Kristus pravil: „Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám“ Jan 14, 27. Tato dvojice milosti a pokoje provázej vás všecky na pozemské této pouti a uvediž vás jednou do té nevýslovné radosti a blaženosti, o níž s nadšením praví apoštol národů sv. Pavel, že ani oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, aniž do srdce lidského kdy vstoupilo to, co Bůh připravil těm, kteří Jej milují. Amen. Prok. Zaletěl.

Listy katechetické.

Kterak lze případně vyložiti žákům tříd nižších školy obecné jádro učení katolického o Svátosti oltářní?

Píše AUG. PEROUTKA.

Názorné vyučování zajisté podstatně přispívá ku zdárným výsledkům snah učitelových; proto od věků ve kruzích vychovatelských k tomu bedlivě přihlíželi, názorně a plasticky všeliké náuky přednášeti. Jak mistrovsky na př. užíval božský Spasitel náš různých podobenství, aby pomysly vznešeného Svého učení posluchačům svým znázornil!

Majíce však vykládati útlým dítkám základní věty katolického učení o Svátosti oltářní, budeme v této příčině asi na rozpacích; vždyť jest učení toto tak vznešené a velebné, že s obavou budeme útočiště bráti k lecjakým porovnáním, vědouce, že každé porovnání pokulhává. Ba arci; proto poradíme si nejlépe, vyhneme-li se opatrně nebezpečnému tomu úskalí a poohlédneme-li se po takých prostředcích, jež dojista jsou nezávadny.

Jsem dalek toho, abych se obrázkem své methody vtíral, nicméně snad se přece některému z laskavých čtenářů schema níže položené zamluví; protož stůjtež zde řádky tyto:

Katecheta vypravuje dítkám onu památnou událost při poslední večeři Páně, v níž Kristus ustanovil Nejsvětější Svátost. Na slova Spasitelova připojuje slovný výklad a illustruje jej tímto schematem:

$$= \frac{\frac{\text{Tělo Pána Ježíše} + \text{Krev Pána Ježíše}}{\text{Duše}} + \text{Bůh.}}{\text{Člověk}}$$

$$= \frac{\frac{\text{Krev Pána Ježíše} + \text{Tělo Pána Ježíše}}{\text{Duše}} + \text{Bůh.}}{\text{Člověk}}$$

Pán Ježíš tedy — milé dítky — vzal do rukou Svých chléb. Hleďte na tabuli! Označíme si tento chléb kroužkem. A co pravil Pán Ježíš? „*Totoť* **jest** *tělo mé, které . . . vydáno* **bude**“. Tedy cože se stalo z chleba ke slovům všemohoucího Spasitele? Tělo! Čí? Pána Ježíše! Dobrá! Napišme si to!

Jaké pak to bylo tělo, živé či mrtvé? Nevíte . . . Nuže řekni mi . . . třebas N. N., může-liž mrtvý mluviti? Nemůže. Ale Pán Ježíš mluvil, byl tudíž živ, i Jeho tělo bylo tudíž živé. Vždyť také pravil: . . ., které . . . vydáno **bude**. „. . . *bude*“ — pravil Pán Ježíš, který to čas? Budoucí! Příští! Nastávající! Nikoli přítomný!

Tedy Tělo Páně bylo *živé*. Co pak se nalézá v těle živém? Řízneš-li se N. N. do prstu — to nesmíš právě! — ale nahodí-li se ti to, že se řízneš, co pak vystřikne z prstu? Krev! Dobrá! Ale jaká jest ta krev! Teplá anebo studená? Tekutá anebo stydlá? Jest teplá a tekutá. Ano. Toť také znamení *života*. Takováto krev byla také v živém těle Pána Ježíše.

Než kterak možno tělo a krev udržeti při životu? Oddělí-li se krev od těla, možná-li krvi a tělu dále žíti? Každý z vás asi již viděl mrtvého. Krev stydlá arci ještě byla v těle. Po nějaký krátký čas celé tělo vůbec zůstane pohromadě. Však brzo se rozpadne, počne hníti a po čase zbudou zpráchnivělé kosti. A proč nezůstalo mrtvé tělo pohromadě?

Poněvadž pojítko těla *a* krve se vystěhovalo. Které asi pojítko myslím? Kdo činí, že tělo žije? Ještě mne nechápete. Což pak je tedy smrt? Dobrá! Odloučení duše od těla Tedy pokud duše v těle, potud zůstává toto živo a pohromadě, duše drží tělo *a* krev pohromadě, pojí je s sebou, zachovává oboje na živu.

Nuže pohleďme tedy opět na tabuli! Nakreslili jsme si kruh. Ten nám představuje chléb, který Pán Ježíš do rukou vzal, žehnal a **proměnil** ve Své tělo.

Však Tělo toto obsahuje v sobě, jsouc živoucí, také Krev Spasitelovu, proto tedy právem napsali jsme si: = (rovná se; jest) Tělo Pána Ježíše + (*a*) Krev Pána Ježíše. A poněvadž Tělo Pána Ježíše a Krev Pána Ježíše drží Jeho Duše pohromadě, aby zůstalo Tělo Pána Ježíše a Krev Pána Ježíše živoucí, proto hle! nakreslili jsme si tu čáru a napsali pod ni: *Duše.*

A nyní pozor! Má-li pak tělo, krev, duši toliko Pán Ježíš? Frantíku, řekni mi, máš-li také tělo, krev a duši? A což ty, Josefko?

Ano, ano, jeden každý z nás v této světnici má tělo, krev a duši. Ale, Tomášku, co myslíš, má-li také váš Hektor duši? Proč ne? Má snad zvíře také duši?[1]) Nikoli, duši má toliko člověk, stvořený k obrazu Božímu. Bůh, jak víte, jest *pouhý duch.* Člověk jest také duch, *ale ne pouhý*, proč? Poněvadž nemá jenom duši, ale také tělo; Pán Ježíš měl a má tělo, krev a duši; jest tedy pouhý duch? *Člověk*, dobrá! A proto jsme si nyní učinili tuto čáru a napíšeme pod ni, co asi? Člověk!

[1]) O zvířecí „psyche“ v prvních třídách školy obecné mluviti pokládám za zbytečné.

Ale, milé dítky, nečiníme-li Pánu Ježíši křivdu, řekneme-li: Pán Ježíš je člověk? Což jest On jenom člověk? Může člověk proměňovati vodu ve víno? Může utišiti bouři? Může křísiti mrtvé k životu? atd. atd., vůbec může činiti zázraky? *Kdo* toto vše může jenom? Jen ten, kdo jest *vše-mohoucí!* A kdo jest všemohoucí? *Bůh!* Tedy, *když Pán Ježíš vše může a tudíž všemohoucím je, kdo musí On býti?* — Proto připíšeme: „+ *Bůh*“.[2])

Pán Ježíš jest tedy člověk a Bůh. Není-li pravda? Zní to podivně. Jak pak jste posud slýchali jmenovati Pána Ježíše? „*Bůh a spolu člověk*“ anebo „*Bohočlověk.*“ No arci, však také právem. Jako se říká na př. císař a král, císařskokrálovský úřad, tak ovšem také, mluvíce o Pánu Ježíši, klademe jeho vyšší důstojnost božskou v popředí.

Dále vzav Ježíš kalich s vínem pravil: „Totoť jest krev má, která za vás a za mnohé vylita bude.“

Nakresleme si na tabuli *kalich*! O víně v takovém kalichu obsaženém pravil Pán Ježíš: „Totoť *jest krev* má.“ Tedy, *co* se stalo z vína ke slovům všemohoucího Spasitele? Krev Jeho, krev Pána Ježíše Krista. Byla to krev živá či mrtvá? Nehádat! Pozor! víno se proměnilo v Krev Páně právě po slovech, kteráž Ježíš promluvil. Jest možno mrtvému mluviti? Pán Ježíš tedy žil, an mluvil, tudíž byla i Jeho krev živá, teplá, tekutá, nikoli sražená, stydlá. Jakáž tedy musila býti krev z vína povstalá? Živá či mrtvá? Ano, živá! Dále pravil Pán: . . . „*která vylita* **bude**.“

Který to čas, „*bude*“? Budoucí! Nuže tedy krev Pána Ježíše měla tedy vylita býti teprve v čase *budoucím, příštím*, následovně byla ona krev Pána Ježíše při poslední večeři Páně *v* Kristově těle a nikoliv vylitá, stuhlá, sražená, stydlá, černá, jakož krev z těla vylitá vyhlížívá. A proto také i ona krev, ve kterou Pán Ježíš víno proměnil, byla živá, čerstvá a tekutá. Opakujme si to!

Byl Pán Ježíš živ, když mluvil? Byla-liž proto živá i Jeho krev? Ovšem že! A jaká byla ona krev, v niž Pán Ježíš víno proměnil? Tatáž jako ona v těle Páně, neboť řekl Pán Ježíš nad kalichem: „Totoť *jest* krev *má*.“ Žije-li krev z těla vylitá? Jaká bývá krev, jež vyšla z těla? Sražená, stydlá, černá a dle toho jest znáti, že taková krev jest mrtva.

Ale Pán Ježíš pravil: „. . . která vylita **bude**“. Když Pán Ježíš toto řekl, *byla-liž* krev Jeho již vylita? Nikoli, ona byla v těle, tedy živá, neboť pravil Pán, „. . . **bude**.“ Co *bude*, posud *není*. Pán Ježíš Svými slovy proměnil tedy patrně víno ve Svou krev, v krev živoucí.

Pohleďněme nyní na tabuli! My jsme si nakreslili kalich, v němž víno obsaženo. Po slovech Páně Kristových proměnilo se toto víno v krev Pána Ježíše.

Tedy napišme si: = Krev Pána Ježíše Krista. Již víme, že tato krev jest živá. Avšak může li krev sama o sobě jakožto teku-

---

[2]) Proto, že Pán Ježíš ve svaté Hostii přítomen jest i co Bůh, proto, dítky, klekáte před sv. pozdvihováním, při sv. požehnání atd. atd.

tina zůstati na živu? Nepotřebuje-li schránky, ve kterouž bývá uschována? A která jest tato schránka, kteráž v sobě krev udržuje? Vodu dáváme do džbánku, polévku na mísu, kam pak dal Pán Bůh naši krev? Naše hlava, prsa, žaludek, břicho, ruce, nohy — vše to chová v sobě krev, nuže jak se nazývají všechny tyto části celku jedním slovem? Tělo, dobrá! Tedy — ještě jednou! — Která jest schránka krve? Ano, ano, bez této schránky krev na živu by se neudržela. Jednou z těla vyšlá počernala by, ztuhla by čili odumřela by.

Nuže, byla-li *po* slovech Kristových v kalichu živá krev Spasitelova, což pak tam musilo býti ještě? Která schránka pro tekutou krev? Nuže napišme si tedy: + Tělo Pána Ježíše Krista.

Může-li býti krev živá v těle mrtvém? Nikoli. Tedy bylo i tělo Pána Ježíše Krista patrně živé. Což pak činí, že tělo a krev jsou živoucí? Což dává našemu tělu život? Co drží tělo a krev dohromady? (Viz a srovnej hoření dedukci při výkladu o přepodstatnění chleba!)

Tedy dobrá, duše dává tělu a krvi život, tělo a krev a duše činí lidskou přirozenost. Však Pán Ježíš jest v kalichu po slovech Kristových: „Totoť jest krev má atd.“ přítomen nejen jako člověk, nýbrž i jako Bůh, proto sluje On právě *Bohočlověk.*

Při poslední večeři proměnil tedy Pán Ježíš chléb v tělo Své a víno v krev Svou. Náš obrázek na tabuli nás o tom poučuje

$$= \frac{\dfrac{\text{Tělo Pána Ježíše} + \text{Krev Pána Ježíše}}{\text{Duše}}}{\text{Člověk}} + \text{Bůh};$$

$$= \frac{\dfrac{\text{Krev Pána Ježíše} + \text{Tělo Pána Ježíše}}{\text{Duše}}}{\text{Člověk}} + \text{Bůh}.$$

Pozorujte oba tyto výkresy a rcete, jaký tu rozdíl, srovnáte-li, co jeden a druhý znamená.

Při výkladu o sv. Hostii napsali jsme si napřed: „Tělo Pána Ježíše“ a potom: „Krev Pána Ježíše“, a při výkladu stranu kalichu napsali jsme si napřed: „Krev Pána Ježíše a potom: „Tělo Pána Ježíše“, ostatní je při obou výkladech stejné. A také onen rozdíl je vlastně jen zdánlivý. Či jest to nějaký *skutečný* rozdíl, napíši-li $2 + 4$ anebo $4 + 2$? $2 + 4 = 6$ a $4 + 2 = 6$. Také vskutku jest rozdíl mezi proměněným chlebem a proměněným vínem v tělo a krev Páně toliko v zevní podobě, ve způsobě, ve vzhledu, ochutnání atd. Ale podstata jest tatáž. Ona zevní podoba jest *jako* nějaká slupka. Arci my jí nemůžeme odstraniti, té moci nám Pán Bůh nedal, ale, kdybychom mohli slupku tu odstraniti, tož přišli

bychom na stejné jádro jak při svaté Hostii tak při krvi Páně. Pravil li Pán Ježíš nad chlebem: „Totoť jest tělo mé“ a nad vínem: „Totoť jest krev má“, tuť nechtěl On říci: „Ale v mém těle má krev není,“ „při mé krvi mé tělo není,“ nýbrž Pán Ježíš volil Svá slova z ohledu zevnější podoby mezi tělem a chlebem a mezi krví a vínem, jeť chléb tuhý a tělo též, jeť víno tekuté a krev též.

(Dokonč.)

Katechese biblické.

Píše FRANTIŠEK VOHNOUT, farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

45.

Vykládal jsem vám předešle přikázání, která byla na první desce; která to byla? Jaké povinnosti — ke komu obsahují ta první tři přikázání? Co velí a zapovídá první přikázání? Co druhé přikázání? Co třetí přikázání? (Op.) Jak jste světily neděli čili den sváteční? — Nyní budu vám vykládat přikázání na druhé desce; kolik tam jich bylo? A ty obsahují povinnosti, které máme k sobě samým a k svým bližním. A hle hned to IV. přikázání týká se obzvláště vás dítek a připomíná, jak se chovati máte k svým rodičům. Jak zní? Tedy ctiti máte rodiče své čili vážiti si jich o nich slušně smýšlet a mluvit a k nim se uctivě chovat jako Josef k otci Jakubovi. Kdo jste si pamatoval, jak přijal Josef otce svého, když přicházel do Egypta? I samým Egyptčanům se to líbilo na Josefovi; tak uctivě máte se i vy chovat k rodičům; co tedy máte učinit na př. když z domu odcházíte neb domů se vracíte? Ale já jsem vám též vypravoval o jednom nezdárném synu, který nejen že nectil otce svého, ale ještě se mu i posmíval? který to byl? (Cham) Víte jak ho Pán Bůh potrestal..; neprohřešujte se tak. — Rodiče jsou vaši nejpřednější dobrodinci; oni o vás se starali od narození vašeho, vše potřebné vám zaopatřují.. Činí tak, že vás mají rádi; čím vy se jim odměníte? Když je budete mít také rádi, a to vám velí dále to čtvrté přikázání, abyste rodiče své milovaly. Tak miloval Tobiáš rodiče své a nechtěl zdržovat se dlouho v cizině, aby se rodiče přílišnou starostí o něho nermoutili; a jak velice z toho se těšil, když slepý otec zázračným vyléčením zraku nabýl: jak vroucně za to děkoval mladý Tobiáš Pánu Bohu. Tak i vy máte rodičům vše dobré přát a za ně se modlit, aby vám je Pán Bůh při zdraví zachoval. Nemělo by dítě rádo rodiče své, kdyby je zarmucovalo jako Kain, aneb vzdorovitě a neposlušně k nim se chovalo jako nezdární synové židovského kněze Heliho (Ofni a Fines). Proto poroučí to IV. přikázání dále, aby děti rodičů svých poslouchaly jako Isák, Josef atd.

Řekneme si to tedy celé najednou, co se velí ve IV. přikázání dětem?... Aby rodiče své ctily, milovaly, poslouchaly a za

ně se modlily. (Op.) Ve všech těch povinnostech jest vám příkladem Pán Ježíš. Ctil pěstouna Svého svatého Josefa jako Otce, miloval Matičku svou, že k vůli ní první zázrak učinil, byl poslušen ovšem především Otce nebeského, ale i rodičů svých, když k vyzvání jich s nimi z chrámu domů se vrátil a až do 30. roku jim nápomocen byl. Chtěl tedy Pán Ježíš nejen slovem ale i příkladem svým vás poučovat. Aby pak dítky tím horlivěji to čtvrté přikázání zachovávaly, připojil Pán Bůh k tomu přikázání i zvláštní slib; všimněte si jak zní konec toho přikázání? „abys dlouho... jakoby Pán Bůh volal k dětem: Budete-li rodiče své ctít, milovat, poslouchat.., budete za to dlouho živy a dobře se vám povede na světě a Pán Ježíš doložil, že po smrti je vezme k Sobě do nebe. Co tedy slibuje Pán Bůh zdárným dítkám?.,. (Dlouhý život a štěstí, po smrti pak věčnou blaženost v nebi. Op.) Jestli však to slibuje Pán Bůh jen zdárným dětem, můžete se domysliti, že jakožto nejvýš spravedlivý Bůh dětem nezdárným nejen nedopřeje dlouhého života a štěstí, ale spíše za jejich nezdárnost je přísně potrestá v tomto i v budoucím životě.. jako se stalo nezdárnému Kainovi, Absolonovi a synům Heliho; jak byli potrestáni?... Nepodobejte se jim!

Ještě na něco vás musím upozorniti. Kromě rodičů starají se o vás dítky i pp. učitelé, některé dítky místo rodičů mají poručníky a všechny máte i mnohé jiné dobrodince. K těm všem máte se chovati jako ke svým rodičům; jak tedy? A konečně i staré lidi, byť byli i neznámí a chudí, máte vždy míti v uctivosti. Neuctivé a rozpustilé děti, které na cizí lidi pokřikují a jim se posmívají, Bůh často přísně potrestal jako ony rozpustilce, již se posmívali proroku Eliseovi... Toto čtvrté přikázání je pro vás velice důležité a proto musíte si dobře zapamatovati ty povinnosti, které vám ukládá, abyste dle nich se chovaly. Co tedy učiníte, až přijdete domů? — Jak dáte rodičům na jevo svou lásku? — Jak se zachováte, až vám něco poručí? — Myslím, že všechny byste si přály, aby vás měl Pán Bůh rád, aby vám žehnal, vám zdraví a štěstí dopřál; a to učiní, budete-li zachovávat to čtvrté přikázání. Kdo vám to slíbil? A že ten slib zdárným dítkám splní, ukázal Pán Ježíš na mládenci Naimském. Ten již umřel a nesli ho ke hrobu; že byl hodný, matka pro něho velice plakala. A vidíte, Pán Ježíš schválně tam do Naim šel, matku těšil: Neplač... a mládence vzkřísil a matce ho odevzdal. (Do podrobna se vypravuje). Budoucně ještě jiný příklad o hodné dcerušce Jairově vám povím. Vidíte, rodiče se za vás modlí a Pán Ježíš, budete-li hodné, proseb jejich vyslyší; budete-li tedy to IV. přikázání zachovávat? Nyní se tedy i vy za rodiče své pomodlíte...

46.

Které přikázání vykládal jsem vám předešle? Jak zní čtvrté přikázání? Povídal jsem vám, jak důležité jest zvlášť pro vás; zdali pak jste si dobře pamatovaly, co se vám v něm poroučí? (Op.)

Na kterých hodných dítkách máte příklady úcty — lásky — a poslušnosti k rodičům? Kdo ve všech těch povinnostech jest vám nejdokonalejším příkladem? A které děti prohřešily se proti těmto povinnostem? Co slibuje Bůh zdárným dítkám? Čím vyhrožuje nezdárným? Hodným dítkám obzvláště prospívá, že se za ně rodiče jejich u Pána Boha přimlouvají; o kterém mládenci vypravoval jsem vám, že k vůli matce Pán Ježíš ho vzkřísil? Jak se to stalo? A slíbil jsem vám pověděti ještě jiný příklad o dcerušce jistého správce školy židovské, který slul Jajrus. Roznemohla se těžce a když žádná rada lékařů nespomohla a dívka počala umírati, tu v největší nesnázi obrátil se otec s prosbou k Pánu Ježíši, Jenž právě byl u Matouše druhdy Levi zvaného, jehož byl Pán Ježíš za učenníka přijal. Tam tedy pospíšil Jajrus a padl k nohám Ježíšovým prose Ho: „Pane, dcera má již skonává; ale pojď, vlož na ni ruku Svou a zůstane živa.“ Slyšíte, jak vroucně a jak důvěrně Jajrus Pána Ježíše prosil, a proto také Pán Ježíš vyslyšel prosbu jeho a šel s ním. Však nežli došli do domu Jajrova, dceruška již zemřela a jak tehdáž bylo v obyčeji, provozovali tam hudebníci a zpěváci pohřební písně. Pán Ježíš vybídl všech, aby zanechali nářku a příprav pohřebních, anať dívka neumřela, ale jen spí. Jelikož ale všichni věděli, že dívka je mrtvá, odpověděli trpce: spí ale na dobro. A což se tedy Pán Ježíš mýlil? Nikoliv; ale pro Něho není smrt nic více než spánek; On může mrtvého ze smrti probuditi čili vzkřísiti, jako my budíme spícího ze spaní. A skutečně vešel Pán Ježíš do pokojíka, kde byla mrtvola dívky, vzal jí za ruku a zvolal: Dívko, tobě pravím, vstaň! A ona hned vstala, byla živa a zdráva. Vidíte, i zázraky činí Pán Ježíš, aby hodné dítky zachoval a odměnil. Budete také hodny? Musíte tedy toto IV. přikázání a všechna ostatní přikázání bedlivě zachovávati; povím vám tedy dnes ještě o dvou následujících.

Jak zní páté přikázání? Poznáváte již z toho slova, že zapovídá Bůh v tom přikázání 1. sebe neb jiného o život připraviti. O kom jste slyšely, že někoho zabil čili zavraždil? (Kain). Byl tedy vrahem. A kdo že sebe v nešťastné válce probodl? (Saul). Zavraždil sebe sama, byl tedy sebevrah neb samovrah. Jak ohavný to hřích, z toho poznáváte, že Pán Bůh zavrhl oba. Poněvadž ale Pán Bůh tím přikázáním chtěl chránit život náš, zapovídá se v tom přikázání dále 2. všechno, čím bychom sobě neb bližnímu na zdraví škoditi mohli, jako prohřešují se děti, když na nebezpečná místa chodí (do rybníků se koupat, na stromy lezou), neb se honí, perou, kamením házejí. Že pak k takovým rozpustilostem zavdávají příčinu hněvivé škarvádky, zapovídá se 3. na jiného se zlobiti neb hněvati, jako se rozzlobil Esau na Jakuba, kdy? — Pán Ježíš při vykládání pátého přikázání výslovně také podotkl, že kdo se hněvá na bližního neb mu zlořečí, za to souzen bude. Však i na duši mohl by někdo jinému ublížit a jej takřka duchovně poranit neb usmrtit; kdo si pamatoval jak? Ano hříchem, když by ho ke zlému sváděl čili jej pohoršoval jako rozpustilý Ismael hodného Isáka.

Proto zapovídá páté přikázání 4. bližnímu pohoršení dávat. Zopakujem si tedy, co se zapovídá v pátém přikázání. (1. 2. 3. 4.)

Poznáváte z toho přikázání, že chce Pán Bůh, abychom si zdraví šetřili a se všemi v lásce a pokoji živi byli. Však ani zvířata nemáme právo týrat neb bez potřeby zabíjet neb ptákům vajíčka vybírat. Kdyby vás někdo uhodil, bolelo by vás to; a což kdybyste uhodily ku př. psa neb husu, zdaž je by to nebolelo? Vy byste žalovaly, kdyby vás někdo pral; zvířata nemohou žalovat, ale Pán Bůh to vidí a nelíbí se mu takové ukrutné jednání. Proto pamatujte si, že zapovídá se v pátém přikázání též, zvířata týrat a jim ubližovat.

Též šesté přikázání připomenul Pán Ježíš na oné hoře; jak zní? Pán Ježíš dal k tomu vysvětlení, že myšlénky, řeči a skutky nestydaté, za něž byste se před rodiči a námi učiteli hanbiti musily, v tomto přikázání jsou zapovězeny. Již vaše svědomí a váš anděl strážný vám dává na srozuměnou, jak ošklivé to jsou hříchy; před námi byste je jistě nedělaly; nezapomínejte, že vás Pán Bůh všude vidí i když jste o samotě. Anděl strážný by si musil na vás Pánu Bohu stěžovat, jako Josef tehdáž neslušné chování bratří oznámil otci... Víte, že ani tajné hříchy Samaritánky nezůstaly ukryty před Pánem Ježíšem a jak se pak za ně musila hanbiti! Kdykoliv tedy říkati budete v VI. přikázání: „Nesesmilníš“, pamatujte, jakoby anděl strážný vás varoval: abyste nic nepočestného nemyslily, neposlouchaly, nemluvily a nedělaly a proto také ani tam nechodily, kde neslušné věci se mluví neb činí. (Josef Eg. utek). Pánu Ježíši obzvláště líbily se čistotné, nevinné dítky a proto je jako miláčky své k sobě volal, jiným lidem za příklad dával a jim sliboval království nebeské. Chcete i vy jednou k Pánu Ježíši se dostati? Musíte tedy mravnými a nevinnými dítkami zůstati; slibujete to Pánu Ježíši? Poprosíme tedy sv. Anděla strážného, aby vás chránil před pokušením zlým: Andělé Boží...

(Pokr.)

Vinný keř.

Napsal JAN NEP. HOLÝ, S. O. Praem.

Pražský katechismus, mluvě o nutnosti milosti Boží, poukazuje na dvě podobenství, jichž lze použíti nejen na tomto místě, nýbrž i při učení o obcování svatých a dobrých skutcích. Při druhém podobenství se dnes trochu pozdržíme. Kristus Pán připodobňuje se (v biblické dějepravě při 66. článku N. Z) k vinnému kmenu. S Kristem Pánem jsou věřící spojeni jako ratolesti vinné s kmenem, a toto spojení věřících s Kristem nazývá se obcování svatých. Než na kmenu mohou býti ratolesti dvojího druhu, uschlé nebo zelené. Tak také na kmenu obcování svatých lze rozeznávati ratolesti dvojí: zeleným se podobají věřící, kteří s Kristem Pánem spojeni jsou nejen vírou a nadějí, nýbrž i láskou, posvěcující mi-

lostí Boží, která jako šťáva dodává věřícím života nadpřirozeného; uschlým se podobají věřící, kteří, ztrativše těžkým hříchem šťávu, posvěcující milosti, s Kristem Pánem spojeni jsou toliko vírou, neb vírou a nadějí. Čím se tedy spojují věřící se svou hlavou? Buď vírou, nadějí a láskou nebo toliko prvníma dvěma nebo jenom vírou. Kdo však ani víry nemá, není spojen s Kristem Pánem. Můžeme také říci: věřící, podobající se ratolestem zeleným, spojeni jsou s Kristem, láskou nebo posvěcujcí milostí Boží, v jejímž průvodu jsou tři božské ctnosti, zvláště láska, ano někteří bohoslovci tvrdí, že ctnost křesťanské lásky jest totožnou s posvěcující milostí Boží. Smrtelným hříchem ztrácí se posvěcující milost a s ní zároveň láska, než víra a naděje mohou přece v duši, těžkým hříchem poskvrněné, přebývati a umožňují snadnější nabytí posvěcující milosti. Že tomu tak jest, dokazují slova sv. Pavla v prvním listě ke Korintským v částce 13., kdež se výslovně praví, že může býti víra, i hory přenášející, bez lásky. Víra a naděje ztrácí se toliko hříchy, těmto ctnostem protivnými. Proto však, že někdo pozbyl posvěcující milosti Boží, nepřetrhuje se zcela spojení s Kristem; člověk takový zůstává ratolestí, než nikoli zelenou, nýbrž suchou. Avšak tato ratolest suchá může se opět zazelenati, jestliže šťáva posvěcující milosti ve svátosti pokání do ní vejde. Leč taký člověk může také zůstati suchou ratolestí až ke své smrti; dokud člověk žije, byť i jako ratolest suchá, tu je vždy ještě naděje, že se může státi ratolestí zelenou, ano můžeme tvrditi ještě více, i ten, který vůbec není ratolestí, nevěřící, i ten se může státi ještě ratolestí zelenou a může ještě více ovoce přinésti nežli ratolest, která dříve stále zelenala. Než smrtí končí všechno, po smrti (a po posledním soudu) bude míti vinný kmen, jenž jest Ježíš Kristus, jen ratolesti zelené; smrtí se uříznou ratolesti suché a uvrhnou se do ohně věčného. Proto také právem dí katechismus: „Údové obcování svatých jsou: věřící na zemi“, a nedodává k tomu: věřící spravedliví, neboť i nespravedliví věřící patří dosud k Církvi sv., jsou údy Církve bojující, kteří právě v boji života křesťanského těžké rány obdrželi, než není žádné tak těžké rány, aby nemohla býti vyhojena, když milosrdný Samaritán J. K., je vyčistí a nalije do nich oleje, když ze kmene vinného do nich opět šťáva vejde.

Podobenství o vinném keři lze dále použíti při učení o dobrých skutcích. Jako uschlá ratolest nemůže přinésti hroznů, tak i věřící, nemaje šťávy posvěcující milosti, nemůže konati dobrých skutků, jimiž by si mohl zasloužiti království nebeské; jen tehdy může takové skutky konati, je-li ratolestí zelenou, čili jinými slovy: je-li ve stavu posvěcující milosti Boží.

Z tohoto hrubého náčrtu jest vidno, jak krásných podobenství obsahu plných, Ježíš Kristus používal, aby vštípil do srdcí svých posluchačů pravdy, vysoko převyšující každý rozum lidský.

Užívejme křídy při náboženském vyučování.

Píše A. D.

Když se téměř všechny předměty dle možnosti znázorňují, i na katechetovi jest názoru při vyučování užívati. Názornou jest biblická dějeprava, v nižších třídách se učení znázorňuje na obrazech, do školy se zavádějí diagramy a rozmanité tabulky, by i nejtěžší a nejabstraktnější předmět, jakým jest sv. náboženství, lépe do paměti vcházel a pochopitelnějším se stával. Při těchto a jiných pomůckách užívá katecheta obrazů, přehledů, které sám křídou na tabuli napíše nebo napsati dá.

Kde se křída a houba schovává, by mládež těchto věcí nekazila a ku psaní po plotech křídy nepoužívala, tam i před náboženstvím se uzavírá, jakoby k této hodině nepatřila, ale není tomu tak. Katecheta má také psáti na tabulích; třeba tyto byly pokryty výkresem, předpisem a jiným, přece některá strana je „volna“, a když učitel uvidí, že se i při náboženství píše, jak tabuli, tak i křídu a houbu k obecné potřebě ponechá. Na mnoze záleží na učitelích náboženství, by se v tom smyslu vyslovili a vůli ukázali.

Co kresliti nebo psáti? V rozmanitých třídách rozličné věci lze křídou znázorňovati. Předem budiž podotknuto, by se nepouštěl do kresby těžkých věcí, by jich slušně a to rychle nenakreslil, aby i s názorem neupadl v posměch u žáků, kteří by nedostatky brzo vystihli a s kresbou i věc znázorňovanou zlehčili. To by platilo hlavně o nákresech lidí, zvířat atd. Než takových názorů není ani třeba. Katecheta prostou čarou značí, kde stál na př. David a kde Goliáš a kde se setkali. Tím spíše nutno nakresliti oltář (z kamení), archu Noemovu i archu, kterou Israelští nosili po poušti, desky kamenné, s číslicemi dekalogu, kalich, hostii, mitru atd. Zvláště v nižších třídách katecheta napíše jména vlastní na tabuli k lepšímu a správnému zapamatování jako Abraham, Melchisedech, Jerusalém, Absolon. Děti slabikují jméno, až jim v paměti utkví. Než nutno dáti pozor na způsob psaní, jakého se právě užívá, by žáci mohli přečísti jméno. Někdy nutno psáti i na začátku malou písmenu, když dítky velkých posud neznají.

Někteří katecheté píší nebo dávají psáti celé věty jako: „Sláva na výsostech Bohu —“, „Beránku Boží —“, „Pane, nejsem hoden —“, „Bože, v ruce tvé —“ a jiné důležitější citáty, které si má dítě pro celý život osvojiti i k praktickému cvičení náboženskému.

Na tabuli se píší písně: „Narodil se Kristus —“, „Svatý, svatý —“ modlitby, by je dítky správně vyslovovaly a na místech patřičných zastávky činily. Ve vyšších třídách se jim učí z katechismu, by je správně říkaly a rozmanitým dodatkům z domova nebo změnám („nevíme hodiny smrti naší“) odvykaly.

I z katechismu dlužno mnohou věc na tabuli psáti k vůli přehledu, by ji žáci stále před očima měli a to zvláště co si musí

zapamatovati. Píší se pouze hlavní body, na př.: Kajicník se musí zpovídati: 1. skroušeně, 2. upřímně, 3. úplně (okolnosti, počet); nebo: Dostiučinění se ukládá: 1. za pokutu, 2. na výstrahu. Podobně píšeme na tabuli posty dle ročního počasí, rozdíl hříchů, vlastnosti modlitby, skutky milosrdenství, vlastnosti Boží a jiné důležité věci, a to stručně a přehledně. Do závorky lze připojiti některý jiný znak, aby v paměti zůstal.

Také citáty z Písma sv. nutno napsati, by v celém a neporušeném znění byly žákům podávány.

Nejvíce musí katecheta psáti při liturgice a to zvláště pro cizí a neznámá žákům jména a že si málokteré dítky knížku příslušnou pořizují. Musí napsati latinská slova (s výslovností českou jako kanon, vobiskum atd.) s doslovným překladem a výkladem. Advent = příchod — příprava. — Rorate = rosu dejte, vigilie = svatvečer. — Rozličné názvy na tabuli vedle se postaví jako týden svatý, velký, pašiový, velikonoční; mše sv. půlnoční (jitřní), na úsvitě (pastýřská), velká; neděle bílá, zprovoda, I. po velikonocích a podobně.

Při svěcení křestní vody vypočítá obřady: 1. modlí se, 2. dotýká se dlaní, 3. dělá tři kříže, 4. vylévá na strany, 5. dýše třikráte, 6. paškál do vody, 7. olej křtěnců a křižmo, 8. litanie. Při každém tom odstavci podá význam.

Tak utkví hlavní body snadno v mysli dětské, neboť co člověk nejenom slyší, ale i vidí, to si spíše zapamatuje.

Takovým a podobným způsobem užívejme ve škole křídy k názoru a podporování paměti, ku správnému poznávání modliteb a rozličných citátů. Někteří katecheté celé rozvrhy učiva podávají na tabuli, zpytování svědomí píší a ve stručném výtahu i liturgii žákům předpisují. Než tu nutno uvážiti, by se přílišným psaním čas nemařil. Žáci mají i knihy, v nichž náuka Kristova předložena. Proto budiž dbáno pravé míry, neboť in medio virtus.

Důst. Pány katechety, jakož i všechny důst. Pány, kteří na školách působí, upozorňujeme na

„Rajskou zahrádku“,

jež redakcí řídícího učitele p. V. Špačka, předního spisovatele pro mládež, zahájila nový (4.) ročník. Máme před sebou právě vyšlé 1. číslo. Číslo je bezvadné. U části textové chválíme zvláště mravního ducha, jenž se všemi povídkami a články vine a jenž musí býti vůdčí myšlénkou v celém systému vyučovacím; část obrázková předčí nad jiné vzorným provedením všech illustrací, zvláště několikabarevného obrázku titulního k povídce. Předmětem obrázků jsou něžné výjevy z dětského života a děje historické. „Rajská Zahrádka“ zaslouží si úplnou naši důvěru. Měsíčně vychází sešit velkého formátu o 24 stranách. Předplácí se 80 kr. na celý rok, na 5 ex. se dává 1 ex. zdarma. Expedice a administrace je v Cyrillo-Methodějské knihtiskárně V. Kotrba v Praze. Doufáme, že dpp. duchovní list mládeži české vřele doporučí.

Listy vědecké.

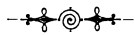

Východní liturgie mešní.

Píše Dr. Jaroslav Sedláček, suppl. professor české university.

(Pokračování.)

IV. Rozbor obou hlavních liturgií východních.

D) Proměňování (Konsekrace.)

Obřady při proměňování obětního chleba a vína v Tělo a Krev Páně vykonávány na základě ústního podání, jež pocházelo z dob apoštolských. Slova, jež obětující při konsekraci pronáší, shodují se se slovy, která Kristus Pán dle sv. evangelistů a dle listu svatého Pavla při ustanovení Nejsv. Svátosti pronesl a jsou ve východních liturgiích skorem vesměs totožná; s nepatrnými vyjimkami shodují se i se slovy naší latinské mše svaté.

Jak již předem vzpomenuto, náležely obřady a modlitby mše svaté k tajemstvím, o nichž se mluvilo za prvních křesťanských dob jen s věřícími aneb s oněmi, kteří již ku vstoupení do Církve připraveni byli; proto nelze se nám diviti, že nejsou modlitby a obřady mše svaté v nejstarších spisech sv. Otců zevrubně popsány a že zejmena slova Konsekrace ve staré liturgii Nestoriánů vůbec ani uvedena nejsou.

Řecká liturgie a syrská připomínají při slovech proměňování i té okolnosti, že do obětního vína přidáno i trochu vody; Jakobité přidali tu poznámku, že Kristus Pán užil při poslední večeři kvašeného chleba.

Slova konsekrace, která my pronášíme tiše, pějí ve východních liturgiích z pravidla hlasitě; Řekové a Arméni pronáší jen slova: „Toto jest Tělo mé“, „Tato jest Krev má“ hlasitě, ostatní šeptem.

Obětující kněz jest obrácen k obětním darům a dělá nad nimi kříž, v syrské a v koptické liturgii tři kříže; po konsekrací klaní se s lidem nejsvětější Svátosti, jak to vidíme v římsko-ka-

tolických chrámech a jak se to konalo ve všech liturgiích východních za starodávna. Nesjednocení křesťané zavedli na místě sklánění kolena pouze hlubokou inklinaci, ačkoliv dobře vědí, že mnozí ze sv. Otců východních žádali, aby se věřící vstoupivše do chrámu, vrhli před nejsvětější Svátostí na zem (prostrací); sjednocení Syrové, katoličtí Rusíné a Arménové konají při mši svaté též jen inklinace.

Slova: „Kolikrátkoli toto činiti budete atd.“, která se všichni (vyjímaje Armény) modlí, uvádí obřad syrský a obřad sv. Ambrože předchozími: „Přikázav též svým apoštolům: Kolikrátkoli atd.“

Po proměnění péje syrský chor: „Vzpomínáme, Pane, smrti Tvé, vyznáváme vzkříšení Tvé, očekáváme druhé Tvé příští: smiluj se nad námi, smiluj se nad námi, Bože, Otče všemohoucí! Kněz se pak modlí: „A my, nehodní Tvoji služebníci, díky Tobě vzdáváme“ a „Tebe oslavujeme, Tobě blahořečíme, Tobě díky vzdáváme, Pane, Tebe prosíme“, přidává chor. Podobné modlitby jsou i v ostatních. Jáhen po té upozorňuje u Syrů a u Chaldejských lid, aby mysl svou sebral a pozorně očekával sestoupení Ducha svatého.

Sem vložili východní církve vzývání Ducha svatého, jež by se obsahem svým spíše hodilo před proměňování. V modlitbě té prosí totiž kněz, aby Duch svatý mocí svou proměnil obětní dary v Tělo a v Krev Krista Pána; tak v liturgii sv. Jana Zlatoústého: „Obětujeme Tobě též tuto pravou a nekrvavou oběť, prosíce a vzývajíce: Sešli svého sv. Ducha na nás a na tyto připravené dary .... a učiň tento chléb drahocenným tělem Pomazaného .... to pak, co v kalichu jest, drahocennou krví Tvého Krista.“ Dle spisovatelů východních církví věřili všichni, že jest Kristus Pán již při proměnění přítomen ve spůsobách chleba a vína a proto se Jemu ihned klaněli; tento zázrak moci božské připisovali však mnozí třetí osobě, sv. Duchu a z toho vysvětlíme si ono vzývání Ducha svatého, které je položeno poněkud na nepravém místě; Arménové změnili tuto invokaci ve smyslu: „Jehož (Ducha sv.) činností požehnaný chléb jsi v pravdě učinil Tělem Pána našeho Ježíše Krista atd.“ Jakobité zdá se, že připisují této invokaci velikou moc, neboť ji kněz jich z plna hrdla volá a při slovech: „Vyslyš mne, Pane! vrhá se k zemi; zatím volá lid třikráte: „Kyrie eleison.“ Syrský kněz nápodobí při zmíněné modlitbě rukama svýma nad paténou a nad kalichem jaksi holubičí let, aby tím připomenul sestoupení Ducha svatého, kromě toho dělá vícekrát znamení sv. kříže, jako při ostatních liturgiích.

V následující modlitbě prosí kněz a přeje, aby byla tato oběť všem přítomným prospěšnou; po té jsou tak zvaná dypticha t. j. vzpomínka živých i mrtvých. (Dle dyptich a z nich povstaly litanie a čtení martyrologia na každý den). My činíme vzpomínku živých již před pozdvihováním, Ethiopští vzpomínají všech před čtením evangelia, Chaldejští před vzýváním Ducha svatého. V té vzpomínce se uvádí zejména Panna Maria, rozliční svatí (u Řeků svatý Jan Křtitel a svatý, jehož památka právě připadá, u Syrů jmenuje

jáhen sv. Jana Křt., sv. Štěpána. sv. Petra a Pavla, pak dlouhou řadu učitelů církve), církevní a světské vrchnosti (za krále není vzpomínka u sv. Basilia, u sv. Řehoře: za křesťanského krále, u jiných: za krále a kdož v paláci), město chrámu toho, zemřelí atd. Vzpomínky ty končí požehnáním, jež celebrant dává při slovech: „Buď milosrdenství velikého Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista s námi všemi“ (někde „s vámi všemi“, Maron: s námi a s vámi všemi.“)

Syrové, Maronité, Chaldejští a Koptičtí křesťané konají již před tímto žehnáním kající modlitby, jimiž se připravují ku svatému přijímání, řecký jáhen a podobně i kněží ostatních liturgií neb jáhnové zpívají po onom požehnání dvě litanie, při nichž se vykonává spolu tichá přípravní modlitba ku sv. přijímání.

(Dokonč.)

O závěti sebevraha, dle níž má se za něho zříditi mešní fundace.

Liturgicko-právní případ.

Sděluje Dr. ANT. BRYCHTA.

(Dokončení).

Ad II. Chtěl-li takový závětec, aby fundační mše sloužily se za něho a spolu i za spásu duše jeho zemřelých příbuzných, vykoná se poslední jeho vůle tak, jak ji vůbec vykonati lze. Poněvadž v takovém případě, jak z dosavadních vývodů vysvítá, mešní nadace za spásu duše závětce zříditi se nemůže, zřídí se nadace pouze za jeho příbuzné, aby nebyli zbaveni užitků z oběti mše sv. plynoucích, na niž mají dle závěti úplné právo.

V příčině této nemůže se namítati, že takové uskutečnění vůle zavětitele je jednostranné a proto nesprávné, poněvadž závěť, tvoříc jeden celek, nutně předpokládá, aby se všecky její k sobě náležité části neboli stipulace stejnou měrou provedly, protože co platí o ustanovení zavětitele jednom, platí nutně i o ustanovení jeho druhém.

Svrchu (ad I.) bylo totiž dokázáno, že závěť, pokud se týče zavětitele samého, provésti nelze. Než ačkoliv tím odpadne první část závěti, neodpadne tím, aniž vezme za své, část její druhá, která se důsledně, nic nezákonitého neobsahujíc, náležitého provedení dožaduje. Provede se pak, jakož svrchu naznačeno, tím spůsobem, že zřídí se mešní nadace za zemřelé příbuzenstvo zavětitele, by ve svém ze závěti pro ně plynoucím právu zkráceno nebylo. Jakkoliv v tomto případě závětní ustanovení zavětiteli samému neprospěje, prospěje přec jeho zemřelým příbuzným, čím dojde druhá podstatná část závěti, a tím i vůle zavětitele, náležitého splnění.

Mimo to nemůže se právem tvrditi, že by mezi ustanovením zavětitele, aby se za spásu jeho duše a za spásu jeho příbuzných mešní fundace zřídila, bylo tak nerozlučného spojení, že by ustanovení jedno podmiňovalo nutně též ustanovení druhé, a když by se nemohla provésti stipulace jedna, musela padnouti i stipulace druhá. Z toho vysvítá, že ačkoliv nelze vykonati závěť pokud se týče zavětitele samého, lze ji vykonati pokud se týče jeho zemřelých příbuzných a zříditi za ně mešní nadaci.

Dotýkaje stručně této zavilé otázky, učí slavný Ferraris [1]), že v takovém případě mine závět a ztrácí platnost pouze vzhledem k stipulaci, pokud se týče zavětitele, ne však pokud se týče jeho příbuzných. Ač nemůže se oběť mše sv. konati za zavětitele, může se zcela dobře konati za jeho zemřelé příbuzné, kterážto druhá část závěti má stejnou váhu a důležitost s částí její prvou. „Si anniversarium — tak praví zmíněný kanonista — ordinatum fuerit a testatore pro sua anima et animabus suorum, non cessat testamentum: quia, licet tale anniversarium non possit consequi effectum in favorem testatoris, potest tamen consequi effectum in favorem aliorum... In hac enim dispositione aeque principaliter veniunt suffragia pro animabus suorum ac pro anima sua...“

Než nemůže vykonavatel poslední vůle zemřelého tvrditi, že je biskup povinen, odkaz zavětitele na mešní fundace beze změny přijmouti a provésti?

Nikoliv. Jako jiný církevní představený, je i biskup vázán svrchu uvedenými právními předpisy; bez jeho vůle, kterýžto moment padá v ohledu tomto především na váhu, nemůže žádná fundace po zákoně býti zřízena, jak tomu dílem výše citované ustanovení dekretálního práva [2]) dílem všeobecná církevní praxe nasvědčuje. [3]) Sněm pak Tridentský velí: „Episcopi, etiam tanquam Sedis apostolicae delegati, omnium piarum dispositionum tam in ultima voluntate quam inter vivos sint executores“. [4]) Tento závazek biskupů předpokládá, že byly dotýčné, závětní odkazy na mešní nadace, dříve od nich přijaty a schváleny. Mají-li totiž biskupové dle ustanovení koncilu býti vykonavateli zbožných odkazů, pak jest nutně třeba, aby tyto odkazy dříve znali, pak jsou též oprávněni rozhodovati o tom, zdaž lze tyto odkazy vůbec přijmouti a uskutečniti. Neboť, jak dokládá ve-

---

[1]) Ferraris l. c. s. v. „Anniversarium“ num. 15.

[2]) Srovn. na př. čap. 3. 6. 17. x (lib. 3. tit. 26.).

[3]) Dokazují toho i rozličné vládní výnosy a dekrety; na př. dv. dekret ze dne 13. října 1769, ze dne 21. prosince 1815 č. 22233; nařízení česk. gubernia ze dne 23. června 1815 č. 25398, ze dne 11. července 1824 č. 29940; zvláště výnos hornorak. místodržitelství ze dne 23. června 1825 č. 14664. Srovn. Jaksch, Gesetzlexikon p. s. „Messenstiftungen“.

[4]) Trid. Sess. 22, cap. 8. de reform.

lice případně kanonista Craisson [5]) „non est verosimile, quod episcopi tam stricte alligarentur sola (ultima) voluntate subditorum a seipsis non approbata“.

Plyne to z další úvahy, že tak důležitá, do života jednotlivců i veškeré církve zasahující instituce, jakou jsou bez odporu mešní nadání, stálého a náležitého dozoru církevních orgánů vyžaduje. Bez takového dozoru nebylo by o tuto důležitou stránku církevního života a zřízení s důstatek postaráno, což by vedlo k mnohým nepřístojnostem v praktickém životě. Z té příčiny dokládají kanonisté: [6]) „Rectus ordo et regulae canonicae vetant, ne fundationes acceptentur absque praevio assensu episcopi.“ Má-li však biskup právo, mešní fundace přijímati a schvalovati, má důsledně též právo, by mohl mešní fundace zamítnouti, a to buď zcela aneb — jak to má místa v našem případě — částečně, poněvadž nemůže přec přijmouti a schváliti fundaci, která by nejen učení, ale i právu církve odporovala. [7]) Jinak bylo by právo církevních vrchních na vůli zavětitelů závislé a tím illusorní, což dle uvedených zcela jasných zákonů připustiti nelze, a církev octla by se nejednou ve vážné kollisi se svým zákoníkem a i s oprávněnými požadavky věřících. [8])

Posléze nesmí se přehlédnouti, že závětní ustanovení nadace a přijetí její biskupem má do sebe povahu smlouvy, jak to z osnovy a z formulí nadačních listů vysvítá, k uzavření však smlouvy, zvláště je-li tato contractus onerosus vyžaduje se nutně svolení stran obou. „Contractus — stanoví v ohledu tom 85. regula juris — ex conventione (z vespolného dohodnutí) legem accipere dignoscuntur.“ Každý ale závazek předpokládá svobodné sebeurčení, že ho chceme na sebe přijmouti. Důsledně závisí na vůli církve, zdali chce závětní odkaz přijmouti čili nic; tento však přijme se jen tehdy, když je mravně a právně vůbec přijatelný, co o závětném odkazu sebevraha příčetného, jak svrchu dokázáno, tvrditi nelze. [9]) — Průvodno to i z ustanovení sněmu Trident-

---

[5]) Manuale totius juris can. Pictavii 1875, ed. IV. tom. 3. pag. 704 et seqq.

[6]) Viz: Praelectiones juris can. Paris. 1880, ed. 5. tom. 2. pag. 510 et seqq. Autor výborného tohoto díla, jehož se již od mnohých let na bohosloveckém učení u sv. Sulpia v Paříži užívá, není znám.

[7]) Srovn. výše uvedené kanony; — Benedikta XIV. De Synodo dioeces. lib. 13. cap. 25.

[8]) Kdo se jen poněkud v této věci poohlédl, ví, jaké stipulace přicházejí nejednou v posledních pořízeních a jakých obtíží působívá upravení jich Bývají to druhdy podmínky takové, že jim z mnoha příčin vyhověti nelze. Takové podmínky, ponejvíce z neznalosti věci stanovené, se buď přímo zamítnou aneb přiměřeně pozmění, aniž by proto závěť vzala za své aneb její vykonavatel činil nějakých námitek.

[9]) Proto vyměřuje se též závěť: „Testamentum est voluntatis nostrae justa sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri

ského, dle něhož mohou biskupové v příčině již zřízených mešních nadací — když je na př. počet jejich při některém kostele příliš veliký a stipendium za ně nedostatečné — ustanoviti co uznají v této věci za vhodné a prospěšné po případě že mohou mešní nadace za jistých podmínek redukovati.[10]) Tomu-li tak, mohou biskupové tím spíše pouhé odkazy na mešní nadace, shledají-li jejich provedení buď nevhodným neb nemožným, změniti neb docela zamítnouti, jak to má v našem případě místa.

Proto učí vážení kanonisté, že může biskup pro svou diecesi vydati zvláštní statut a ustanoviti zevrubné podmínky, kdy mohou závětní odkazy ku zřízení mešních fundací býti přijaty.[11])

Z dosud uvedeného je samozřejmo, že se může závětní odkaz na mše sv. zcela provésti a i za zavětitele mešní fundace zříditi, když zemřel ve stavu průkazně nepříčetném, jakkoli káže i zde pastýřská obezřetnost, aby taková zádušní mše z příčin, jež jsou na snadě, buď vůbec neb aspoň po nějaký čas věřícím se neohlašovala. Průvodno to ze svrchu uvedeného rozhodnutí kongregace sv. officia, jež o pohřbu takových osob stanoví následovně: [12]) „Quando certo constat de insania (defuncti) datur ecclesiastica sepultura cum solemnitatibus exequiarum.“ Jsou-li však v takovém případě možné slavné exekvie, jichž podstatnou částí je zádušní mše sv. za zemřelého [13]) jest zajisté možná i později zřízená zádušní mše za takového zemřelého, čemu nejen mírný duch církevního zákonodárství, ale i všeobecná praxe nasvědčuje.

Z oboru právního.

Správcové matrik jsou oprávněni potvrzovati jen ty údeje, jež v matrikách jsou zjištěny.

Kdy lze listinu, v Bavorsku vydanou, považovati též v Rakousku za listinu veřejnou?

Nález správního soudu ze dne 24. září 1891. č. 3028.

Israelita Hummel, narozený v Bavorsku, byl zapsán v matrice jménem *Šalomoun*; doma však a ve škole říkali mu všeobecně

---

vult.“ Srovn. Ferraris l. c s. v. „testamentum“ art. I. num. 1. Ač bylo ustanovení takového závětce původně dispositio justa, přestalo jí býti, když se dopustil sebevraždy. I zde platí zásada: „Ad illicita non datur obligatio.“

[10]) Trid. Sess. 22. c. 8. de ref. Papež Urban VIII. a Innocenc XII právo toto biskupům sice odňal; na zvláštní však zakročení udílí jim apošt. Stolice fakultu, že mohou za jistých podmínek fundace redukovati. Srovn. Ferraris l. c.

[11]) Srovn. výše uvedené „Praelect. juris can.“ l. c. pag. 511.

[12]) Srovn. Heiner, die kirchlichen Censuren. Paderborn 1884, pag. 257.

[13]) Srovn. Rituale rom. de exequiis.

Zigmund. Později přestěhoval se do Rakouska a stav se zde státním občanem, žádal, aby v jeho dekretu o státním občanství, jakož i v úředních listinách změněno bylo jeho jméno „Šalomoun“ v „Zigmund“, anebo aspoň aby mohl podepisovati se oběma jmény: Šalomoun Zigmund H.

Odvolával se pak v žádosti své, že má k tomu právo a sice na základě vysvědčení, jež vydal mu správce matrik israelské obce v Buttenwiesenu, ze dne 4. srpna 1889., kterýmžto vysvědčením potvrzováno, že Hummlovi říkají též „Zigmund“ a tudy že jest oprávněn podepisovati se „Zigmund H.“

Ministerstvo vnitra však *odepřelo* mu tohoto domnělého jeho práva a sice výnosem ze dne 2. září 1890 č. 13688.

Do toho stěžoval si H. *správnímu soudu* a ten *stížnosť tu zamítl* a sice nálezem ze dne 24. září 1891. č. 3028. a to z těchto důvodů:

Poněvadž výše uvedené vysvědčení v království bavorském vydané nevyhovuje formálně požadavkům smlouvy o legalisaci, o níž shodlo se Rakousko-Uhersko s říší německou dne 25 února 1880., ř. z. č. 85, — nemůže býti vysvědčení toto již z tohoto (formálního) důvodu považováno *listinou veřejnou.*

Leč ani obsahem svým (t. j. věcně) nemůže vysvědčení ono míti platnosti listiny veřejné.

Neboť nad veškeru pochybu jisto, že ve příčině jména (Vorname) některé osoby správce matrik jakožto osoba úřední smí vydávati výpisy a dosvědčení *jen z matrik*, a že takovýmito výpisy *pouze údeje* (fakta) a to jen ty údeje potvrzovati jest, *jež v matrikách jsou zjištěny.*

Z tohoto zřejmo, že takovéto vysvědčení, pokud potvrzuje *právo*, nemůže váženo býti jako listina veřejná, a nemá jiné platnosti nežli mínění osoby soukromé.

Avšak jakožto *factum* potvrzuje ono vysvědčení, o něž tu jde, že skutečně Šalomounovi H. říkají též „Zigmund“, a tedy jde dále o to, zdali této věci dokázati možná z příslušných matrik či nikoli. A tu přiložený výpis z matriky narozených israel. obce nábož. buttenwiesenské ddto 10. září 1889. vykazuje, že v matrice vepsáno jest jen jméno „Šalomoun“, a jména „Zigmund“ že tam vůbec není.

Poněvadž pak o tom, jakými jmény někdo nazývati se má, rozhodují jediné a pouze matriky narozených, v nichžto však stěžující si má jméno „Šalomoun“, a poněvadž mimo to stěžující si dovolává se domnělého svého práva nazývati se „Zigmund“ na základě vysědčení, jež — jak dokázáno — i formálně i věcně jest *bez ceny a váhy*, bylo c. k. ministerstvo vnitra zákonem vázáno, žádanou změnu event. opis jména „Šalomoun“ jménem „Zigmund“ *odepříti.*

(Budwiński — XV. č. 6125.) Václav Kocián.

Žádá-li nadační listina křestního listu, pak nadace určena jest pro takové uchazeče, kteří jsou náboženského vyznání, jež křestním listem prokazováno.

Nález správního soudu ze dne 22. června 1893. čís. 2234.

Jistý Jan Tast založil nadaci studentskou a v listině nadační ustanovil, že stipendium udíleno býti má studujícím ústavů, nadační listinou uvedených, kteří narodili se v obci R. nebo v městě S. a sice tak, že přednosť dána býti má jinochům z obce R. a těm, kdož mají známky výborné, jež vždy mají rozhodovati. — Mimo to jest dle nadační listiny uchazečům o toto stipendium *vykázati se listem křestním*, dosvědčením mravní zachovalosti, jakož i vysvědčením prospěchu. —

O toto stipendium zažádal též žid Ludvík Sch., a když všecky instance i cís. král. *ministerstvo kultu a vyučování* rozhodnutím ze dne 14. června 1892. č. 11926. žádosť jeho zamítly z toho důvodu, že jsa *židem, nemůže prokázati se listem křestním*, jehož nadační listina žádá, a tedy že není dle této listiny nadační způsobilým, aby mohl stipendia toho dosíci, — *stěžoval si* do tohoto rozhodnutí *správnímu soudu.*

Správní soud však *zamítl též stížnosť jeho* nálezem ze dne 22. června 1893. č. 2234. a to z těchto důvodů:

Rozhodnutí ministerské, do něhož si stěžováno, zákonu se nepříčí. Ježto zajisté nadační listina žádá, by uchazeči o tuto nadaci předložili *křestný list*, rozhodně z toho souditi jest, že nadace tato založena jest jen pro takové uchazeče, kteří kromě ostatními požadavky (nadačními) vykázati se mohou též „konfessijní kvalitou“, jež křestním listem prokazována. t. j. pro ty, kteří jsou *náboženského vyznání*, jež prokazováno *listem křestním.*

Odvolává-li se stížnost na to, že nadační listina žádá křestního listu pouze na důkaz. že uchazeč *narodil se* v některé z obcí, nadační listinou jmenovaných, a že tedy *křestní list úplně rovná se listu rodnému*, nemohl správní soud argumentaci tuto uznati správnou, poněvadž s doslovným zněním nadační listiny se nesnáší a pak že nutně za to míti jest, že zakladatel (nadace jmenované) zvoliv a uživ slova „křestný list“, na mysli měl čili úmyslem svým tíhl ke všem těm momentům, ku jichžto dosvědčení nebo průkazu právě určen jest list křestný.

(Budw. XVII. č. 7338.) Václav Kocián.

Které jsou církevní předpisy v příčině zařízení svatostánku?

Na pastorální konferenci vikariátu generalního přednesl MATĚJ BAŤHA, kaplan u sv. Štěpána v Praze.

(Pokračování.)

Dobrá jsou dvířka železná, která uvnitř a zevnitř jsou pozlacena.

Jsou-li dřevěná, lze jich pro bezpečnost uvnitř opatřiti kovovými deskami, zevnitř pak ocelovými sponami.

Velice důležitým je vždy *dobrý zámek;* zámky s perem nebo zámky stiskací (Feder- u. Druckschlösser) rozhodně nelze odporučiti (Hartm. Liturg.)

„Mimo posvátné nádoby s velebnou Svátostí — ciboř, ostensorium a místo tohoto kustodie, — postavených vždy na čistém benedikovaném korporálu, *nemá ve svatostánku ničeho býti,* ani ostatků Svatých, ani nádob se sv. oleji, neb čeho podobného [10]).“ (S. Congr. Episc. 3 Mai 1693.)

„Poněvadž dle dekretu S. R. Congr. není dovoleno na svatostánku — super tabernaculo — chovati neb vystavovati ani ostatky sv. kříže, nelze ovšem schvalovati obyčej, aby naň stavěny byly obrazy, květiny, sochy, nástroje umučení Páně a pod., by jim byl svatostánek jaksi podstavcem.“ (Prov. Syn. pražská.)

„Hanc consuetudinem tanquam abusum eliminandam omnino esse“, dí S. R. Congr. 31. Martii 1821. [11])

„Rovněž nesluší stavěti před dvéře svatostánku nádobu s květinami, obrazy, ostatky Svatých a podobné.“ (S. R. C. 22. Jan. 1701. n. 3575.)

Nepřístojností jest pod svatostánkem schránka — zásuvka — na knihy neb bursu.

„Dle instrukce Klementinské II. V. má býti zřízen pro *slavný výstav* Nejsv. Svátosti *„in eminenti loco“* na hlavním oltáři (vyjma chrámy kathedrální) *trůn* s přiměřeným baldachýnem barvy bílé.“

A k tomu nejlépe zajisté se hodí hořejšek svatostánku, na němž pro slavný výstav nejsv. Svátosti zřízen budiž trůn a sice tak vysoko, by monstrance ode všech lidí v chrámě snadno viděna byla (Syn. praž. 1863. de Exp. S. S. Sacram.), ale zase ne tak, aby se musilo vystupovati snad až na mensum, neb snad ještě výše.

Způsob výstavu, kde *otáčecí* svatostánek se otočí, aby ona část, kde monstrance jest, od lidu viděna byla, *nevyhovuje* před-

[10]) Tedy ani bursa, lavacrum, ano ani prázdná ciboř, ovšem ale ciboř nepurifikovaná.

[11]) Ani kříž nemá tu státi, nýbrž budiž umístěn v pozadí svatostánku.

pisům a tradicím církevním o skvostné úpravě slavného výstavu pročež trpěti ho lze jenom tam, kdež stavba hlavního oltáře i svatostánku nijak nepřipouští, by zvláštní a vyvýšený trůn pro velebnou Svátost zřízen býti mohl.“ (Syn. pražská 1863. de Exp. SS. Sacramenti.)

Někde mají v hořejší části svatostánku *vsouvací prkénko*, které při výstavu vysouvají a monstranci naň vystavují Tento způsob výstavu jest *nevhodným*. Jsou i jiné způsoby výstavu [12]), které předpisům církevním o výstavu slavném rovněž nijak nevyhovují, pročež při zařízení svatostánku bedlivě dbáti jest i toho, aby zřízen byl na něm důstojný trůn pro nejsv. Svátost.

Dle Memoriale Rituum Benedicti XIII. uchovati jest velebnou Svátost *ve třech posledních dnech sv. téhodne ve zvláštní kapli* (sacellum) na oltáři ve zvláštní schránce (capsula elegans clave firmata).

Poněvadž ale při našich chrámech Páně obyčejně takých sacellí není, uchovávána bývá tu, jakož i za 40tihodinné pobožnosti a kdy toho vůbec třeba, na některém postranním oltáři ve schránce vyzdobené na způsob svatostánku.

Záhodno, aby schránka (capsula) byla i v sakristii pro ten případ, že by nastala nutnost uchovati na nějaký čas velebnou Svátost mimo kostel, na př. při opravě, znesvěcení kostela, neb konány-li jsou v kostele církevní porady a pod.

Nově zřízený svatostánek *benedikován* bývá formulí: „Benedictio tabernaculi“, ačkoliv v Rituálu Řím. tato benedikce znamená vlastně tolik co „benedictio tabernaculi seu vasculi pro SS. Eucharistia conservanda“ a patří mezi benedikce biskupské.

Důstojnou zevnější okrasou svatostánku jesti tak zvané „*Conopeum*“, (κωνωπεῖον) to jest rouška, která celý svatostánek zastírá a jej jako sídlo nejvznešenějšího tajemství a Nejsvětějšího označuje.

Tato rouška — neb velum — „z látky hedvábné, bavlněné, vlněné, lněné i konopné“ (S. R. C. 21. Julii 1855), zavěšena jest kolem vrchní části svatostánku a tak upravena býti má, by celý svatostánek zastírala, asi tím způsobem, jako pláštík ciboř s tím rozdílem ale, že jest v předu ve dvé rozdělena, by možno bylo dvířka svatostánku volně otvírati a zavírati

„Barva Conopea řídí se dle *církevní doby a dne neboli svátku* — pro temporis Festique ratione.“ —

Při výstavu Nejsv. Svátosti jest vždy barvy bílé, při zádušních službách Božích fialové, nikdy ale černé ačkoliv barva bílá stále jest dovolena (S. R. C. 21. Julii 1855. n. 5221 ad 12)

Rituál Řím. de SS. Euchar. Sacram předpisuje Conopeum toto, pročež při zřizování nového svatostánku toho přísně dbáti jest.

Kde Conopeum pořízeno býti může při svatostánku starém, budiž pořízeno, předpokládá se tu ovšem svatostánek zcela o sobě stojící.

---

[12]) Tak na př. velebná Svátost byla vystavována též zvláštním přístrojem a ne rukou kněze.

Podstatnou okrasou svatostánku jest „*věčné světlo*,“ jež v přiměřené vzdálenosti a výši před svatostánkem hořeti má a to *stále*.

„Dle Rituálu Řim. hořeti má více lamp, rozhodně však aspoň jedna dnem i nocí.“

„Lampades coram eo (sc. tabernaculo) plures vel saltem una die noctuque perpetuo colluceat“ (Tit. IV. cp. 1. Rit. Rom.)

(Dokonč.)

Posudky literární.

Institutiones Theodicaeae sive Theologiae naturalis. Secundum principia S. Thomae Aquinatis. Ad usum scholarum accomodavit Jos. Hontheim S. J. Friburgi Brisg. Sumptibus B. Herder 1893. Cena 8 marek. (Posuzuje Filip Konečný.) (Pokr.)

Kostra jednotlivých hlav jest asi tato: proslov, v němž nás auktor s věci obeznamuje; články, v nichž thése se vysvětluje a přesně byvši projádřena, syllogisticky dokazuje; po té přijdou objekce, při nichž i jejich původcové se jmenují. Objekce rozeznávají se od důkazův a vysvětlivek již tiskem (petit) Podávají i řeší se po způsobě scholastickém: distinquo, concedo, nego etc Zbývá-li co důležitého, dá se zvláštní „scholion“. Každý článek rozdělen jest několika odstavci a každý důležitější odstavec zvláště číslován, což velmi usnadňuje přehled a pomáhá hledati. Odborná literatura stará i nová ze všech moderních řečí (vyjma slovanské) předvádí se velmi hojně, a nejlepší texty její uvádějí se doslovně, což dílu věru prospívá a spis páně Hontheimův obsáhlou zbrojnicí dělá, z níž odborníci čerpati mohou. Pan auktor nevyhýbá se otázkám nižádným; vyhledává obtíže, předvádí různá mínění a ke svému rozhodně se hlásí. Ve mnohých kusech rozchází se i se školami katolickými a všude snaží se ku platnosti přivésti názor svůj. V té příčině, totiž v horlivosti pro domo sua, zdá se nám P. Hontheim někdy přílišným, rozvláčným, ba tu a tam i k odpůrcům, zvláště thomistům, nespravedlivým, což doleji ukážeme. Také se nám zdá, že v některých otázkách nezůstal pan auktor věren bohovědě přirozené a že zaběhl i do bohovědy nadpřirozené, na příklad v otázce o působení příčiny prvé ve příčiny druhé atd.

Do jednotlivostí pouštěti se nebudeme. Velmi pěknou, snad z celé knihy nejlepší, považujeme stať o jsoucnosti Boží, ač ovšem i v ní tu a tam s panem auktorem (v maličkostech) nesouhlasíme. Ve spise, jenž jest psán „secundum principia S. Thomae“ nerádi vidíme, že v důkazech o jsoucnosti Boží nevedeno si po způsobě sv. učitele a že příkladem důkaz Tomášův z pohybu, jejž sv. učitel nazývá „prima via“ a dodává „manifestior“ položen až na místo druhé. Větříme v tom stranickou obavu před principem Tomáše: „Omne, quod movetur, ab alio movetur“, jejž P. Suarez neprávem obmezil jen pohybem fysickým a nepřistojným výkladem, že prý toho není prokázáno „in omni genere motus“. Přívrženec sv. Tomáše bude však i po té poukazovati právem na „*Omne* quod movetur“, a vyloučí interpretaci Suarezovu, jež axioma to súžuje. Také důkaz historický zdá se

nám ne dosti provedený. Ve spise, jenž otázce „De motione divina“ mohl věnovati tolik místa, nerádi postrádáme obšírného důkazu historického a to tím spíše, když panu auktorovi mohl v té věcí poskytnouti znamenitý materiál jeho řeholní bratr P. Pesch.

V otázce „de essentia Dei methaphysica“, jakož i o vědění a vědomosti Boží (de scientia divina) se s auktorem rozcházím, maje za to, že otázka druhá příliš theologicky a s patrnou tendencí probrána byla.

Ve hlavě XXIX. pojednává pan auktor „De concursu“. Četl jsem tu stať dychtivě, ačkoli jsem předvídal, že novému se z ní nenaučím. Nesklamal jsem se. Pan auktor opakuje známé námitky i odpovědi. Pochopuji horlivost jeho někdy i přílišnou; — kdo by se nezastával svého! Odpouštím i ostrá tu a tam slova; uznávám nadšenost a zápal pro domo sua; neschvaluji však bezohlednosti ano i očité nepravdy proti druhému, *contra domum alteram*, i. e. proti thomistům, jimž se dokonce podstrkuje nekatolická nauka, ačkoli je a celou jejich školu Svatá Stolice rozhodně v ochranu vzala a odpůrcům jejich velmi rázně meze i cíle vytkla.*) Nechci se toho zatím zevrubně dotýkati. Pan auktor nazývá theology dominikánské a jiné přečetné kněze doktory světské, kteří s nimi souhlasí, neustále „*Baňeziani*“ a vyhýbá se úzkostlivě nazvati je pravým jménem: discipuli et fratres Divi Thomae, Pan auktor tak jest zaujat proti „Baňezianům“, že na stránce 627. řádce 5. opovážil se napsati: „voluntatem liberam a Deo physice *ad unum* praedeterminari, *ante quam* ipsa se praedeterminet“, což opakuje proloženým tiskem v poznámce čtvrté a do omrzení hlásá na stránce 782. Byl jsem vychován ve filosofii i theologii u dominikánův a četl jsem v té věci snad všecky jejich komentáře (několik i jesuitských), nikdy však nebyl jsem učen něčemu podobnému a nikde jsem u katolického auktora takového znetvoření thomistické náuky nečetl, vyjma v „Linzer Quartal-Schrift“, v němž asi před dvěma lety dr. Fuchs nestyděl se v referátku jakémsi prohlásiti, že prý přívrženců thomistické nauky nelze „v duchovní správě potřebovati“. To jest zajisté: non plus ultra! Sv. Terezie, která životu duchovnímu asi tolik jako pan dr. Fuchs rozuměla, dává P. Baňezovi, tedy nejvýtečnějšímu stoupenci toho směru, trochu jiné svědectví, a znala P. Baňeza dobře, vždyť byl jejím zpovědníkem. (Dokončení.)

---

*) Sv. Stolice prohlásila dne 6. listopadu 1724. (ústoma Benedikta XIII.): Magno igitur animo *contemnite*, dilecti filii columnias sententiis vestris de gratia praesertim per se et ab intrinseco efficaci ac de gratuita praedestinatione ad gloriam sine ulla praevisione meritorum, quas laudabiliter hactenus docuistis et quas e sanctis doctoribus *Augustino* et *Thoma* (tedy ne od Baňeza) se hausisse et verbo Dei Summorumque Pontificum et Conciliorum decretis et Patrum dictis consonas esse, schola vestra *commendabili* studio gloriatur.“

Listy homiletické.

Neděle XXIV. po Sv. Duchu.

Setníka vedla ke Kristu vřelá touha, nelíčená pokora, živá víra.

„Pane, nejsem hoden, abys všel pod střechu mou: ale toliko rci slovem a uzdraven bude služebník můj“.
Mat. 8, 6.

Známa jsou vám každému tato slova. Často je říkati slýcháte, často i sami opakujete. Když kněz při mši sv. chystá se ku přijímání Těla a nejdražší Krve Páně, tu doznává před Bohem svou nehodnost a v prsa se bije řka: „Pane, nejsem hoden . . .“ Maje pak podávati věřícím přistupujícím ke stolu Páně Beránka Božího ukazuje sv. Hostii a dí: „Ejhle Beránek Boží, který snímá hříchy světa“; a ihned třikráte dodává: „Pane nejsem hoden . . .“ což i věřící klečíce u stolu Páně třikráte opakují v prsa se bijíce. Jak z dnešní částky Písma svatého jste seznali, nejsou to slova ani Pána Krista, ani žádného z apoštolů, ani žádného svatého; jsou to slova muže pohanského, římského setníka, který tehdáž ve městě Kafarnaum jako velitel římské posádky meškal. Jest to vskutku nápadné, proč sv. Církev, při jmenovaných vznešených úkonech, při podávání Těla Páně slov těchto užívá. Příčinou toho není toliko ta vskutku neobyčejná pochvala, jíž se dostalo onomu setníkovi z úst Ježíšových, nýbrž i úmysl sv. Církve, aby nám onen setník sloužil za vzor, jak bychom měli blížiti se ku Kristu Pánu. A kterak se blížil setník, o němž v dnešním evangeliu jest řeč, ke Kristu? Ach, drazí přátelé, jej vedla ke Kristu *vřelá touha, nelíčená pokora, živá víra.* A nejinak musíme se i my ke Kristu blížiti, jak se o tom s pomocí Boží v dnešním rozjímání přesvědčíme.

Pojednání.

1. S velikou toužebností očekával setník příchod Ježíšův do města Kafarnaum; neboť bylo o něm slyšet, jaké divy a zázraky koná, jak nemocné uzdravuje a všem ubohým a opuštěným po-

máhá. Kéž by už byl zde, aby Jej mohl poprositi za nemocného služebníka svého, jenž mu byl, jak dí sv. ev. Lukáš, „vzácný“. Konečně roznesla se pověst po všem městě, že Ježíš vchází do Kafarnaum. I nemešká setník a jde Mu vstříc. Sv. evangelium dokládá, že „když všel do Kafarnaum přistoupil k Němu setník prose Ho a řka: „Pane, služebník můj leží doma šlakem poražený a zle se trápí.“

Za nemalé štěstí byl by to sobě pokládal setník, kdyby on i jeho věrný služebník zázračné moci Ježíšovy svědkem se státi mohl. —

Avšak daleko větší milost a vyznamenání jest pro křesťana, když přistupuje ku stolu Páně a tak se blíží ku svému Vykupiteli a Pánu, ano nejen k Němu se přibližuje, nýbrž i k sobě pod střechu srdce svého Jej přijímá. Ó jak touží dítko po milém otci, jak práhne spatřiti milou matku, když ze vzdálených krajin opět domů se vrací! S jakou nedočkavostí touží nemocný po přicházejícím lékaři a přítel věrný po příteli! Ó rcete nyní, kterak neměla by duše naše zahořeti touhou po milém Ježíši v Nejsvětější Svátosti, neb tu jest On jí více než přítel, více než lékař, více než matka, více než otec; tu jest On její Bůh, její život, její všecko. Jakž by neměla zatoužiti, když Ježíš tak sladce volá: „Pojďtež ke Mně všickni, kteříž pracujete, a obtíženi jste a já vás občerstvím!“ „Jako jelen práhne po praménku vody, tak žízní duše má po Tobě, ó Bože můj,“ tak vzdychal David, když vzdálen jsa toužil po stánku Hospodinově; která slova dostačila by teprv k vyjádření jeho touhy, kdyby se byl směl přiblížiti ke svatostánku, kde Ježíš Kristus dlí v Nejsvětější Svátosti oltářní, jako my. V pravdě; „mnozí králové a proroci chtěli viděti a požívati, co my vidíme, a neuzřeli.“ — S jakou toužebností měli bychom tedy přistupovati k těmto nebeským hodům lásky, kde Ježíš Kristus sám nasycuje nás ne pouhou mannou, nýbrž svým vlastním nejsvětějším, nejčistším, panenským tělem ukládaje v nás to skvostné seménko věčného života. „Já jsem chléb živý; kdo bude jísti z chleba toho, živ bude na věky,“ tak dí Sám o Sobě. Než co máme souditi, vidouce kterak mnozí křesťané nelační a netouží po tomto nebeském pokrmu andělů? Jako jest jistou známkou choroby tělesné již nastouplé aneb v patách přicházející, přestává-li chutnati chléb, tak jest to zajisté známkou choroby ano snad již smrti duševní, jestliže duše přestala lačněti po tom nebeském chlebu, jenž jest Ježíš Kristus v Nejsvětější Svátosti oltářní. Protož rozmnožujme v sobě onu svatou žádost a touhu duše po Ježíši Kristu v Nejsvětější Svátosti často Jej navštěvujíce a Jej do příbytku srdce svého přijímajíce.

2. Od setníka v evangeliu dále se učíme, abychom přistupovali ke stolu Páně, a Ježíše přijímali s hlubokou pokorou. — Sotva byl setník prosbu svou dopověděl, a Ježíš nabízí mu již pomoc Svou řka: „Já přijdu a uzdravím jej.“ Očekávali bychom zajisté od setníka, že pln radosti nad takovou ochotou, nabídnutí Pána Ježíše přijme, ano snad jej ještě ku spěchu pobídne. Ale ne — on mluví zcela jinak — jeho řeč nás překvapuje: „Pane,

nejsem hoden, abys všel pod střechu mou: ale toliko rci slovem a uzdraven bude služebník můj.“ Takovou odpověď bychom byli neočekávali. Proč by nebyl hoden? Vždyť on jest vysokým důstojníkem, jest setníkem, v celém městě známý, ctěný a vážený, bezpochyby i učený a vzdělaný! Proč to? A přece považuje se za nehodna, aby vešel Ježíš do domu jeho. On tuší v osobě Ježíše Krista bytost vyšší, něco více než pouhého člověka, jak se jiní domnívali, on v Něm tuší vyšší moc Boží; — na sobě pak viděl toliko lidskou křehkost, hříšnost a nedostatečnost. Proto dí: „Pane, nejsem hoden.“ Toť pravá pokora!

Hle, s takovouto pokornou myslí máme i my se blížiti ku Kristu Ježíši při sv. přijímání: z toho srdce máme o sobě vyznati: Pane, já nejsem hoden. Ó zajisté, uvážíš-li, kdo jest On, Jehož hodláš přijmouti v Nejsvětější Svátosti a kdo ty jsi, — pak poznáš, jak pravdivá jsou slova ta: Pane, nejsem hoden. On jest živý, všemohoucí, věčný Bůh, a svrchovaný Pán všeho tvorstva, i tvůj svrchovaný Pán — ty pak jsi Jeho tvor, dílo rukou Jeho z prachu země učiněné — On ten nejsvětější, nejčistší, Jehož oko na andělích skvrny nalezá — ty pak hříšník. A protož vyznej: „Pane, já nejsem hoden, abys vešel pod střechu srdce mého.“ Nemůžeš-li nabídnouti svému vznešenému božskému hosti za příbytek srdce ozdobené svatostí a všelikou ctností, nabídni Mu aspoň srdce pokorné a skroušené: srdcem skroušeným a pokorným, ó Bože, nezhrzíš. — Z té příčiny klade nám sv. Církev slova ta do úst před sv. přijímáním, abychom si připomínali, s jakou pokorou a skroušeností ku Kristu Ježíši blížiti se máme.

Zdaž pak ale nachází Kristus Pán u všech vyznavačů Svých takové pokory a kajicnosti? Zdaliž nevzdalují se mnozí stolu Páně a Ježíše Krista vůbec s jakousi hrdou nevšímavostí jakoby spíše říci chtěli: Pane, nejsi hoden, abys vešel pod střechu mou. Co ale dí Kristus o nich? „Pravím pak vám, žeť přijdou mnozí od východu i od západu a stoliti budou s Abrahamem a s Isákem a s Jakobem v království nebeském: synové pak království, t. j. křesťané, údové sv. Církve čili království Božího zde na zemi ku království Božímu povolaní, vyvrženi budou do temností zevnitřních“, protože sobě nevšímali těch nesmírných milostí, kteréž se jim nabízely.

3. Konečně spatřujeme na setníkovi živou víru, jakáž i nám k hojnému přijímání nezbytně potřebna jest.

Setník věří, že není třeba, aby Ježíš chtěje uzdraviti služebníka nemocného, osobně byl přítomen, že dostačí jediné slovo, a nemocný, že uzdraven bude: „Pane, toliko rci slovem a uzdraven bude služebník můj.“ On věří, že božského rozkazu Jeho vše poslouchati musí i nemoce, podobně jako vojáci svých velitelů, takže Jemu jen třeba říci jest: jdi a jde, — přijď a přijde. Tehdáž byla takováto živá víra v Ježíše Krista ještě řídkým úkazem mezi židy, aniť sotva apoštolové tak živě v Něho věřili, jakž měl ji očekávati od pohana. Protož diví se Sám Kristus Ježíš řka: Amen pravím vám, nenalezl jsem tak veliké víry v Israeli. Této víře zaslibuje

království nebeské, tato víra dochází též okamžité odměny: Jdi a jakož jsi uvěřil, staň se tobě. I uzdraven jest služebník v tu hodinu. A tak ona živá víra setníkova předobrazovala již tenkráte, kterak vřele uchopili se národové pohanští učení Ježíše Krista. Jest to ona víra pokorná a dětinná, která nevyhledává dříve na sta důkazů rozumových, než se vzdá, nýbrž která jedině spočívá na slovu Božím, na věrnosti a pravdomluvnosti vševědoucího, všemohoucího a nejvýš moudrého Boha.

A takovou víru žádá i od tebe Kristus Ježíš, když přistupuješ k sv. přijímání: víru prostou, dětinnou, spoléhající na nezvratné pravdě výroku Syna Božího. Jest tedy třeba, abys věřil živě a pevně, že Ježíš Kristus v Nejsvětější Svátosti skutečně a podstatně, s tělem a krví, člověčenstvím i Božstvím přítomen jest. Jest třeba, abys věřil, že jest celý pod způsobou chleba, a i v nejmenší částce této způsoby celý, že jest v Nejsvětější Svátosti trvale přítomen, že máme v našich chrámech Ježíše Krista skutečně přítomného tak, jak sedí na pravici Boží v slávě Boha Otce zastřeného rouškou svátostnou; jest třeba, abys věřil a tou věrou proniknut byl, že přistupuje ke stolu Páně, ve sv. hostii, kterou tobě kněz na jazyk klade, přijímáš to oslavené Tělo a nejdražší Krev Ježíše Krista, jež věčně spojeno jest s druhou božskou osobou, a že tím v nejužší spojení vcházíš se svým Bohem, se svým Stvořitelem, se svým Vykupitelem, se svým budoucím Soudcem. — Onen setník viděl očima tělesnýma v Ježíši toliko lidskou postavu, nelišící se ničím od lidí jiných, ale jeho víra viděla v Něm Syna Božího: a tak i ty vidíš v Nejsvětější Svátosti oltářní tělesným okem toliko způsobu chleba, ale vírou svou, je-li živá a pravá, vidíš Syna Božího, Boha a Pána svého. Věříš li takto, buď jist, že odmění Kristus Ježíš víru tvou, že stane se tobě, jakož jsi uvěřil.

* * *

Přibližujme se tedy vždycky k Pánu a Bohu svému v Nejsvětější Svátosti s takovou toužebností, s takovou kajicnou pokorou a živou věrou, jak jsme ji viděli na onom setníku a nebude zmařena naděje naše, že uštědří nám milost Svou přehojnou a život věčný, jakož Sám ráčil zaslíbiti: „Kdo jí mne, živ bude pro mne, a kdo bude jísti z chleba toho, kterýž já dám, živ bude na věky.“ Bude-li oživovati duši naši tato víra a naděje, roznítí v nás i lásku k Ježíši Kristu, který Sebe samého za nás vydal, a s námi v úzké spojení vejíti chce řka: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.“ Ó sladké to přebývání — On v duši naší, a ona v Něm! Protož často přijímejme s touto duševní přípravou ten nebeský pokrm s celou důvěrou, k Ježíši Kristu v pokoře volajíce: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu srdce mého, ale toliko rci slovem a uzdravena, potěšena, k životu věčnému posilněna bude duše má!“ Amen.

P. Prokop Baudyš, O. S. B.

Svátek Všech Svatých. *)

Jsme povinni státi se svatými.

„Synové Svatých jsme“.
Tob. 8, 5.

Za časů sv. Ludvíka krále žili v Bretaňsku dva křesťanští manželé, jejichž spojení Bůh požehnal a dal jim syna, jejž pojmenovali Ivo. Sotva že dítko dostávalo rozum, říkala mu často dobrá jeho matka: „Synu můj, musíš státi se svatým“. Zbožná a svatá matka tato vykládala pak dítěti svému, co znamená, býti svatým. Hoch poslouchal a vryl si do srdce hluboko naučení matky své a také dle něho se řídil. Později přišel do Paříže. Mezi jinochy kteří tu tenkráte studovali, vedli mnozí život rozpustilý, byli mezi nimi i hříšníci. Ivo připomínal si vždy slova matky své, jež hluboko do srdce si vepsal: „Synu můj musíš státi se svatým“. Ozbrojen modlitbou a sv. svátostmi bojoval statečně; vyšel ze škol neposkvrniv roucha nevinnosti své. Později stal se knězem, stal se i biskupem a nyní jest světcem. Jest to sv. Ivo, jejž matka jeho dobrá světcem učinila svým tak prostým, ale přece tak vážným napomenutím: „Synu můj, musíš státi se svatým!“

I Církev sv., matka naše, dnes v den Všech Svatých myšlénku podobnou nám připomíná uvádějíc nám na paměť slovo knihy Tobiášovy 8, 5.: „Synové svatých jsme“; já bych spíše řekl: Bratřími a sestrami svatých jsme; máme v nebesích snad milované rodiče své a mezi posluchači mými jsou zajisté otcové a matky, které mají v nebi dítky své a kteří tedy říci mohou: Jsem otcem, matkou svatého; my tedy jsme rodiči svatých, musíme také svatými se státi. —

Nuže, o této pravdě, drazí v Kristu, chci dnes několik slov promluviti k vám. Požehnej nám k tomu Nejsvětější Panna.

I.

Nejprve pravím, že jsme povinni svatými se státi. Kdo tedy jest svatý? Svatý jest snad osoba zasmušilá, zamračená, která se ani neusměje, jakási mrtvola mezi živými? — Ale nikoliv, nejmilejší; nic milostnějšího než svatý: vizme jen sv. Františka Saleského. — Svatý jest snad člověk, který činí veliké zázraky, který dovede i ptáčky k sobě přivolati, jako sv. František z Assissi, který znamením kříže uzdravuje nemocné jako sv. Jenovefa? Jest snad člověk, který zahání bouři, jako sv. Martin? Nikoliv; zázraky nejsou podstatou svatosti. Zázraky jsou znamením svatosti, leskem svatozáří její, ale samy svatost netvoří; jestiť v nebesích mnoho velikých světců, kteří neučinili ani jediného zázraku.

---

*) R. P. Bethune Redemptorist.

Kdo tedy jest svatý? — Odpovím dvěma slovy: „Svatým jest kdo miluje Boha, praví sv. Alfons, a Boha miluje, kdo plní vůli Boží“. Hle, v tomť jest summa svatosti. A když tomu tak, tu pravím, všickni povinni jsme svatými se státi. Sv. apoštol Pavel povídá nám to způsobem zcela určitým: „Toť jest zajisté vůle Boží, posvěcení vaše“ I. Thes. 4, 3. Když se nám v evangeliu a v listech sv. apoštolů udílí rada, nemluví se tímto způsobem, ale praví se: Chceš-li dokonalým býti, prodej, co máš a rozdej chudým; vstup do řádu, chceš-li k dokonalosti směřovati. Zde však nepraví apoštol: Chceš-li, ale praví křesťanům všechněm: „Toť jest zajisté vůle Boží, posvěcení vaše“. Bůh zcela určitě žádá abyste svatými byli. A dodává: Bůh před ustanovením světa vyvolil nás. Nás vyvolil Bůh, nás všecky, kteří zde přítomni jsme; z nesčetného množství tvorů možných, jež z ničeho stvořit mohl, Bůh nás vyvolil, a k čemu? „Abychom byli svatí“ Efes. 1, 4., abychom stali se svatými t. j. muži a ženami bez hříchu před obličejem jeho v lásce“. Tať jsou slova sv. apoštola Pavla.

A nic jiného, uvažme to dobře, nejmilejší, není možným: Buďto svatým býti v nebesích, anebo zavrženým býti v pekle. Když tedy nechceme dostati se do pekla a po celou věčnost zlořečiti Bohu, který nás stvořil, vykoupil a posvětil, musíme státi se svatými, abychom měli přístup do nebe, abychom získali si práva na účastenství a blaženosti samého Boha. Potřebí, abychom svatými se stali. A dobře pozorujte, že k tomu směřují všecky hrozby i všecka zaslíbení Boží. Účelem všeho, co Bůh učinil na zemi, bylo posvěcení naše. Proč dal nám Velebnou Svátost oltářní, Svátost Největší? Proto, abychom mohli každodenně nahražovati sílu duši své ku statečnému boji proti našim náruživostem; proti světu, proti tomu množství nebezpečenství, jež nás obklopují. — Proč dal nám Bůh svátost pokání? Proto, abychom mohli opět získati si milost smrtelným hříchem ztracenou, abychom mohli opět rozmnožiti si tuto milost, hříchy všedními a vlažností umenšenou. K čemu máme tolik krásných pobožností: pobožnost k Nejsv. Srdci Pána Ježíše, Panny Marie, pobožnost za duše v očistci? K čemu to množství zbožných bratrstev a spolků?

K tomu, abychom směřovali ku svatosti, abychom nezbloudili z cesty pravé, abychom věrnými zůstali svatým slibům a dobrým úmyslům; Bůh nám podává množství prostředků, jichž máme užívati. A dobře to pozorujte! Svatí nebyli jiné přirozenosti než my; chci tím říci, že i svatí měli náruživosti své jako my; měli nepřátely jako my, důkazem toho jest, že mezi Svatými jsou mnozí, kteří se obrátili až u věku pokročilejším, dříve po delší dobu náruživostem svým sloužívše. Hle, to odvahy dodává slabosti naší, když osoby našeho stavu, našeho věku, byly tak nešťastnými, že po jistou dobu urážely Boha, pak ale nabyly statečnosti, síly a milosti ku svému obrácení. Nuže, proč bychom nemohli i my z vlažnosti své přejíti k horlivosti, proč bychom nemohli úsilím vznešeným probuditi v srdci svém lásku k dobrotivému Bohu, proč bychom nemohli směřovati ku svatosti? Co učinilo tak mnoho jiných, nemohli bychom učiniti také my?

Proč nemohl bych, řekl sv. Augustin v době nepořádného svého života, učiniti to, co učinilo tak veliké množství mužů, žen i dětí, kteří odřekli se všech rozkoší tohoto světa, jen aby mohli sloužiti Bohu? — Ano, mohl bych to; a hle, to jej přivedlo k obrácení. My tedy máme státi se svatými. I připojuji ještě myšlénku druhou, kterou mohu ale jen naznačiti, že totiž svatými se státi můžeme.

II.

Řekne snad někdo: ale jest to příliš těžké, nemohu svatým se státi! — Není to pravda, nejmilejší! my můžeme svatými se státi. Proč? Nejprve proto, že Bůh nám to poroučí. A otec nikdy neporučí svému dítěti, aby vykonalo něco, co přesahuje síly dítěte tohoto, otec neřekne nikdy dítěti svému: jdi, vezmi to břímé, vím sice, že jest příliš těžké pro tvá ramena, ale na tom nezáleží, jen je zdvihni. Nuže, podobně i Bůh, dobrotivý Otec náš, nevloží na nás břímě, které by přesahovalo síly naše, a když Bůh nám praví: Chci, abyste se stali svatými, můžeme zajisté svatými se státi.

Ostatně, drazí v Kristu, čtěte jen životy svatých: ve všech stavech svaté naleznete. Naleznete je na trůnu: sv. vévoda náš Václav, sv. Ludvík král, sv. Ludmila, sv. Kunhuta, sv. Klotilda; naleznete je i v nejnižších vrstvách společnosti lidské; naleznete je mezi prostými řemeslníky a dělníky: sv. Gertruda byla děvečkou, rovněž sv. Zita; naleznete je mezi obchodníky, mezi vojíny, naleznete je v každém věku. Vizte sv. Stanislava Kostku, sv. Aloise Gonzagu: byli to mládenečkové. Sv. Anežka, sv. Lucie, byly téměř ještě dětmi a již milovaly Boha nade všecko.

Nuže tedy, není stavu, není povolání, v němž by nemohl člověk svatým se státi.

Vizte sv. Moniku, měla muže, a ten byl pohanem; byla matkou, měla syna a ten, ó běda! byl velkým hříšníkem; a hle, sv. Monika svými modlitbami, svými ctnostmi, svou trpělivostí dosáhla toho, že se manžel její obrátil, dosáhla toho, že se obrátil i její syn. Svaté Monice díky povinna jest Církev za veliké světlo své za sv. Augustina.

Nuže tedy, ještě jednou v každém stavu, v každém povolání, ať jsou překážky, nesnáze, nebezpečenství sebe větší, můžeme, budeme-li míti odvahu a vůli dobrou ozbrojujíce se svatými svátostmi, ozbrojujíce se křížem Kristovým, ozbrojujíce se modlitbou, můžeme dojíti spásy, můžeme svatými se státi.

Nuže, nejmilejší, opakujme si dnes v tento den, který nám všecky svaté a světice Boží připomíná, opakujme si často ta slova jež jsem uvedl na počátku řeči své: Synové svatých jsme, ano, jsme dítkami svatých jsme příbuznými svatých, jsou v nebesích osoby, jež mají naše jméno, osoby z naší rodiny, osoby nám velmi blízké, svazkem srdcí s námi spojené; nuže, chceme kráčeti jejich šlépějemi, chceme žíti v svatosti, to rozhodnutí vznešené v tento den milosti učiniti chceme a odevzdáme se v ochranu Marie Panny, Matky ustavičné pomoci, aby nám dodala statečnosti, bychom také

toto rozhodnutí své provedli; a každého dne, drazí v Kristu, o to usilujme, každého dne něco učiňme, bychom ku svatosti dospěli.

Vizte sochaře, který z mramoru sochu světce vytesati chce, co činí? — Pracuje, ranami dláta, ranami kladiva mramor uhlazuje; každý den pracuje o ní. Nuže, vizte, co i my činiti máme: My máme vytvořiti v sobě obraz Ježíše Krista, máme vytvořiti v nás světce, světici, nuže, neopomíjejme žádného dne o tom pracovati; modlitby své každého dne vždy lépe vykonávejme, práce své dokonale Bohu obětujme, utrpení svá posvěcujme, pokušení svá přemáhejme; srdce naše budiž naplněno odvahou, duše naše budiž oživována zásadami sv. víry, rty naše pronášejte jenom slova prodchnutá věrou, spravedlností, láskou, pokorou, čistotou; údové naši buďtež chrámy Ježíše Krista, celá osobnost naše ať, jedním slovem řečeno, roste každodenně ve svatosti; a v hodině smrti naší, drazí v Kristu, jakou to bude pro nás útěchou, když budeme moci říci: Po všecky dny života svého snažil jsem se Boha milovati nade všecko; po všecky dny života svého obětoval jsem se Ježíši Kristu; po všecky dny života svého obětoval jsem Marii Panně modlitby vroucí; a nyní doufám, že v nebesích spatřím, čemu jsem věřil zde na zemi, doufám, že uvidím Ježíše Krista, pramen svatosti veškeré, doufám, že uvidím Marii Pannu, královnu všech svatých, doufám, že požívati budu té blaženosti, které již tam požívají otec můj, matka má, přítel můj a všickni svatí, kteří již mne předešli do věčné blaženosti. Amen! Staniž se tak!

Vojtěch Kameš, farář v Chřenovicích.

Památka všech věrných zemřelých.

Láska a víra nabádají nás pomáhati duším v očistci.

„Přinesli Mu šlakem poraženého ležícího na loži.“ Mat. 9, 2.

Pro dvě příčiny Pán Ježíš šlakem poraženému i odpustil hříchy i jej uzdravil.

První příčina, kteráž sama sebou se rozuměla, výslovně se nejmenuje. Ta byla láska těch, kteříž přinesli Ježíši šlakem poraženého. Ježíš, jenž Sám jest samá láska, nemohl zůstati bez pohnutí vida, jakou ti, kteříž tak těžce až k Němu samému donesli trpícího ubožáka, jakou mají starost o uzdravení jeho, jakou mají k němu lásku.

Druhá příčina výslovně se jmenuje. Ta byla víra jejich. Ne jinam, ale jen Ježíši přinesli šlakem poraženého proto, že Jej uznávali za Pána, majícího moc božskou. Tím projevili víru. A vida Ježíš, tak výslovně dokládá sv. evangelium, víru jejich, řekl šlakem poraženému nejprve: Doufej, synu! odpouštějíť se tobě hříchové tvoji; a pak: Vstaň a choď.

I my dnes přinášíme Ježíši ubohé trpící. To jsou duše v očistci. Přinášíme Mu je modlitbami svými. Přinášíme Mu je, aby také nejprve jim odpustil hříchy jejich a pak aby je uzdravil, je osvobodil od trápení jejich. A co nás k tomu vede? Vedou i nás k tomu ty dvě příčiny: *láska* a *víra*. A pro *lásku* a *víru* svou i my doufáme, že Ježíš se smiluje nad dušemi v očistci trpícími, za něž prosíme.

Pojednání.

1. Doufáme, že Ježíš nad dušemi v očistci trpícími se smiluje pro naši *lásku*. Divná věc! Dnes jest zde v chrámu Páně samý smutek. A vy jste se sem přece tak hojně shromáždili! Čte se evangelium o dvojím vzkříšení, o vzkříšení k životu a o vzkříšení k soudu, čímž se probuzují myšlénky lekající. A vy jste přece přišli to slyšet! Povedete se pak na hřbitov mezi samé hroby. A vy jste se přece dostavili! Co jest to, co přese všecek smutek zde se ukazující, přese všecku přísnou řeč vám dnes zde se ozývající, přese všecku dnešní návštěvu hrobů nemohlo vás zdržeti, abyste sem nepospíchali? Co jest to, co vám nedalo, abyste dnes zde nescházeli? To jest *láska*. Láska k zemřelým milým vašim jest to, co vás tak táhne k dnešní slavnosti smuteční. Dnešní výroční památka zemřelých znovu probudila ve vás všecku lásku k zemřelým milým vašim. Přestali jsme své milé zemřelé míti mezi sebou, ale nepřestali jsme je milovati. A hned pro tu svou nepřestávající lásku k nim doufáme právem, že Bůh nad nimi se smiluje, že jim odpustí ostatek očistcových trestů jejich. Avšak i zlí lidé nemohli kolikrát odolati lásce kterouž dva přátelé projevili jeden ke druhému ve veliké potřebě.

Znám jest příběh o dvou přátelích Pithiovi a Damonovi, z nichž jeden byl odsouzen na smrt Dionysiem, králem Syrakuzským, pověstným ukrutníkem. Odsouzenec vyprosil si tu milost, aby se mohl ještě domů vrátiti k spořádání věcí svých, že pak jistě se vrátí Král svolil pod tou výminkou, opatří-li si přítele, jenž by se za něj vydal za rukojmě. Na štěstí měl vinník takového přítele; ten bez rozpaků představil se Dionysiovi, jenž jej dal spoutati s tou výhrůžkou, že jej samého dá popraviti, nedostaví-li se vinník v hodinu určenou. Hodina popravy se přiblížila; a když odsouzenec se nevracel, již samého rukojmě jeho vedou na smrt; ten klidně kráčí na popraviště. V tom ukáže se vinník, jenž běžel sotva dechu popadaje, a jenž přišel ještě v pravý čas, aby vysvobodil přítele svého, za něj ručícího. Taková láska a věrnost hnula samým tyranem tak, že vinníku trest smrti odpustil, a že obou žádal, aby ho třetího přijali v přátelství své. Ale Bůh jest láska. Jak pak teprv Bůh nebude hnut milosrdenstvím nad naší láskou, jakou prosíme za zemřelé přátely své, jakou svými skutky kajícími za ně jako za rukojmě se dáváme!

Čím více než svou láskou oživujeme tu svatou jednotu kteráž jest mezi svatými v nebi, mezi dušemi v očistci a mezi námi pravověřícími křesťany na zemi, kteráž se jmenuje obcování svatých,

kdež jsme všickni spoluúdové toho těla, jehož hlava jest Kristus, kdež všickni bereme užitek z neskončených zásluh Kristových, kdež duše v očistci nemohou ze zásluh Kristových jiného bráti užitku, než aby jim byly odpuštěny hříchy jejich, aby jim byly odpuštěny zbývající tresty časné a aby tak i na nich se vyplnila ta slova svatého apoštola: Především pak společnou mezi sebou lásku mějte; neboť láska přikrývá množství hříchů." Petr 4, 8. —

2. Ano, přestali jsme zemřelé milé své míti mezi sebou; ale nepřestali jsme jich milovati. A co tím vyznáváme, že zemřelé milé své pořád milujeme? Tím o nich vyznáváme, že jsou nám pořád živi. Kdyby s člověkem, jak umře, bylo již konec, pak co by byli zemřelí milí naši? Byli by nic. A nic milovati, to jest nesmysl. Ale my nepřestáváme zemřelých milých svých milovati; ta láska k nim jest v srdci našem nevyhladitelná. Proč jest nevyhladitelna? Protože Bůh nám ji v srdce vštípil. Skrze tu lásku Sám Bůh nám praví, že pořád jsou nám živi zemřelí přátelé naši. Pak tím ochotněji přisvědčujeme všem těm slovům, jimiž nám Pán Ježíš v dnešním sv. evangeliu prohlašuje, že všickni, kteří v hrobích jsou, uslyší hlas Syna Božího, a že půjdou, kteříž dobře činili, na vzkříšení života, a kteříž zlé činili, na vzkříšení soudu.

A'e tím již láska naše přechází ve *víru*. Tím dokazujeme, že věříme tomu, co byl Pán Ježíš mluvil, že nás sem dnes vede i *víra*. Přicházíme sem dnes, abychom prosili za duše zemřelých ještě trpící a se očisťující. A proč ještě mnohé duše musejí na onom světě trpěti, se ještě očisťovati? Proč mezi nebem a peklem jest očistec? Proto, že jest Bůh nejsvětější, nejspravedlivější, nejmilosrdnější. Bůh nejsvětější nemůže do nebe vzíti duší ještě chybných, v dobrém ještě nedokonalých, pokáním ještě neusmířených; ale Bůh nejspravedlivější a nejmilosrdnější nemůže také na věky zavrhnouti duší, kteréž byť i byly z toho světa odešly v mnohém ještě chybné, nedokonalé, pokáním povinné, přece odešly Boha milujíce a hříchů svých litujíce; odešly s Bohem v srdci svém smířeny.

Proto jest na onom světě místo, kdež duše ne ještě zcela čisté a dokonalé utrpením pro nebe se očisťují a připravují; proto očistec. Zakládáť se očistec na Boží svatosti, na Boží spravedlnosti, na Božím milosrdenství.

Opět *víra*, víra v Boha nejsvětějšího, nejspravedlivějšího a nejmilosrdnějšího jest to, co nás sem dnes vede, abychom prosili za duše zemřelých, za duše v očistci trpící. A oč se opíráme, prosíce za duše v očistci trpící? Opíráme se, jak jsem se toho byl dnes již jednou dotekl, o zásluhy Kristovy. Zásluhy, kterýchž byl Ježíš Kristus dobyl smrtí Svou nám všem lidem, máme za tak veliké, že stačí, aby jimi i duším v očistci se doplnilo a dokonalo nedokonané pokání jejich.

I naše *víra* v Ježíše ukřižovaného jest to, co nás sem vede, abychom tím důvěrněji prosili za duše v očistci trpící. — Viděl

Ježíš víru těch, kteříž Mu přinesli člověka šlakem poraženého, kteříž prosili za jeho uzdravení.

Proto k němu pravil: Odpouštějíť se tobě hříchové. Proto ho pak uzdravil a osvobodil od trápení jeho. Nepraví se: Vida *víru jeho*, ale: *víru jejich.*

Tím se dokazuje, že Ježíš Bůh i pro víru jiných někomu dobrodiní prokazuje, dává milost Svou. Také Ježíš vidí dnes naši víru, s kterouž Mu podáváme trápením očistcovým poražené. Vidí víru v slova Jeho o životě věčném, naši víru v svatost a spravedlnost Boží, naši víru v neskončené zásluhy smrti Jeho. Vidí i naši lásku i naši víru.

Těšmež se tedy, že Ježíš, vida takovou lásku a takovou víru naši, k duším v očistci trpícím, Jemu od nás zvláště dnes podávaným, řekne: Doufejtež, odpouštějí se vám hříchové vaši. Těšmež se, že k nim i řekne: Buďtež již osvobozeny od všeho trápení svého; pojďtež již, abyste, kde já jsem, i vy byly.

* * *

Naše láska a naše víra jsou to, co dělá platné všecky modlitby, jež konáme za věrné zemřelé. Jen hleďmež, aby naše láska vskutku byla taková, kteráž by se Ježíši líbila, kteráž by se vztahovala nejenom k zemřelým přátelům našim, nýbrž ke všem duším v očistci trpícím, kteráž by se vztahovala i ke všem bližním našim, trpícím zde na světě, kteráž by se vztahovala k přátelům i nepřátelům.

Jen hleďmež, aby byla taková víra naše, na kterouž by vskutku Ježíš dával, víra ukazující se vším dobrým životem křesťanským. Jen s takovou láskou a s takovou vírou posloužíme věrným zemřelým i sami sobě k spasení věčnému. Amen.

Karel Otman, kn. a. vikář a farář v Ořeše.

Neděle XXV. po Sv. Duchu.

O Církvi svaté jako nejbezpečnější lodičce na moři tohoto světa.

„Za onoho času, když vstoupil Pán Ježíš na lodičku, následovali Ho učenníci Jeho“. Mat. 8, 23.

Lodička, o níž vypravuje dnešní svaté evangelium, dle výkladů svatých Otců jest obrazem naší sv. Církve. Svatý apoštol Petr byl majetníkem, nebo aspoň kormidelníkem této lodičky, řídil tuto vlnami mořskými, jako později jakožto nejvyšší představený Církve Kristovy i tuto řídil a spravoval. A proto i dosavadní nástupcové svatého Petra papeži v pečeti své mají znak představující svatého Petra, kterak řídí kormidlo malé lodičky. Jako božský Spasitel náš a s ním učenníci Jeho svěřili životy své této lodičce, která náležela Petrovi, aneb aspoň ji sv. Petr řídil, tak i my, otcové

otců našich a milliony jiných ze všech zemí a národů svěřili jsme duše své, svou celou věčnost, celý život věčný duše naší lodičce Petrově, svaté katolické Církvi. Zdali tak dobře jsme učinili, zdali dobře postarali jsme se takto o duši a věčnost svou? Na tuto otázku odpovím vám v dnešní řeči své, — když poslechnete slova má jako obyčejně s bedlivou pozorností.

Pojednání.

Život lidský na zemi není ničím jiným leč plavbou z jednoho břehu na druhý — do přístavu věčnosti. Na této plavbě často zastíženi býváme bouřemi a vichřicemi, v tom životě, jako v moři jsou mnohé úskalí a nebezpečné hlubiny a proto potřebí jest nám dobré a pevné lodě, která by nás jistě přes toto moře přeplavila a bez pohromy do bezpečného přístavu věčnosti dovezla. Touto lodí jest Církev, kterou Sám Ježíš Kristus vystavěl a nám nařídil, abychom jí nesmrtelné duše své svěřili. Pozorujme však již, je-li Církev svatá skutečně dobrou a spolehlivou lodí. Když lidé hodlají do daleké ciziny se vypraviti přes nebezpečné moře, tu vyvolí si a hledají loď, která by měla aspoň tyto vlastnosti:

1. aby byla jistá a pevná;
2. aby měla dobrého, moudrého správce či řiditele;
3. aby na ní dobrý pořádek panoval a
4. aby mohla vykázati se svědectvím, že mnohé již dobře a šťastně převezla.

Pozorujme nyní, má-li vlastnosti tyto svatá Církev římsko-katolická. —

Co se prvního požadavku týče, aby byla totiž loď pevná, tu nikdo, ani ten nejzarputilejší Církve katolické nepřítel nemůže říci, že by takovou nebyla Církev katolická. Toho svědkem jest zkušenost 18 věků. Co to bouří krutých, co přívalů mocných přestála Církev katolická, a hle, ona dosud vždy obstála a Bůh dá, že obstojí. Jen v krátkosti uvedu vám na paměť aspoň ty nejhroznější bouře, které dorážely na tu Církev katolickou. V první době jejího trvání byla to krutá pronásledování od pohanů a zvláště krutých po krvi žíznivých císařů římských. Jména Neronů, Domitiánů a jiných nestvůr v podobě lidské, kteří seděli na trůnu světavládného Říma, věčně písmem krvavým zůstanou zapsána v dějinách Církve katolické. Církev katolická s povrchu země stěhovala se do sklepení a slují podzemních — a hle pominul hrdý trůn císařův římských z paláců jejich jen kamení zůstalo, rozpadla se říše světová, ale zůstala neporušená, mocná Církev katolická. Krvavé vlny pronásledování nedovedly rozbořit lodičku Petrovu, neboť kynul Pán a nastalo utišení — než ne na dlouho. Jiná bouře zastihla lodičku Petrovu Církev katolickou neméně hrozná, ale nebezpečnější než pronásledování, totiž rozličné bludy — a kacířstva; tyto již za časů apoštolů zle hrozily lodičce Církve svaté. Co povstalo bludařův za všecky věky, až na naše doby — a mnozí nepřicházeli jen s chytrostí, ale s mocí a násilím, majíce za obhajce přívržence

mocné tohoto světa. Byli to Ariáni, Obrazoborci, Wiklefisté, Husité, Lutheráni, a jiní bez počtu, kteří všickni nic jiného společného neměli, nežli zášť a zničení Církve katolické. A nebezpečné byly tyto bouře pro Církev, poněvadž pozdviženy byly od vlastních, ovšem nehodných, nezdárných synů její. Myslíte, že snad nyní již klidně pluje ta lodička Petrova, Církev katolická? Ó nikoli. — Až dosud — i nyní krutá bouře zuří proti Církvi katolické; bojuje se proti ní slovem i tiskem — vědou ovšem falešnou, ano i násilím; ale lodička Petrova pluje bezpečně jsouc přesvědčena, že až bude nejhůře, tenkráte pokyne Pán, který s ní jest a ustanou bouře i větry, nastane utišení. Drazí v Kristu, marně byste hledali takou pevnost u jiných společností náboženských a třeba si dávaly jméno církve. Jsou ode nedávna — požívaly ochrany mocných tohoto světa. Až i ony budou míti své Nerony, Domitiany t. j. až ony dokážou takovou sílu a pevnost jako po 18 set let dokázala lodička Petrova, Církev katolická, pak bychom, kdybychom ovšem dosud plavili se po moři tohoto života, kdybychom tehdy ještě živi byli, snad se mohli rozmýšleti, nemáme-li jim svěřiti duši svou. — Ale dokud nedokáží pevnost jako Církev katolická, pak nikdy nemohou žádat, abychom uznali je za pravou Církev, za bezpečnou loď, po níž by nesmrtelné duše bezpečně do přístavu blažené věčnosti se dostaly.

Druhý požadavek jest, aby loď měla dobrého a zkušeného kormidelníka a správce. Pátrejme již, jakého správce má lodička Petrova, Církev katolická? Církev katolickou řídil sám Ježíš Kristus, Jehož moře i větrové poslouchají, dokud přebýval viditelně na zemi. Když pak vstoupil na nebesa, poslal Ducha Sv., o Němž praví výslovně, že zůstane s Církví až do skonání světa, ji říditi a spravovati bude. A Duch Sv. prvně skrze sv. Petra a po něm skrze řádně zákonité nástupce řídí a spravuje Církev katolickou; zachovává ten poklad božský t. j. učení, pravdy víry a mravů neporušené, takže Církev katolická, ač po celém světě jest rozšířena a různé národy v sobě chová, přece naprostou jednotou sama jediná ze všech ostatních náboženských společností honositi se může. Uvažme jen, drazí přátelé, zřízení státní, jak to se mění! Dnes jest takové a dostane-li se ku vládě jiný panovník — jiní rádcové — jest zase jiné; a tak jest to i u ostatních náboženských společností, — nemají jednoty. Dnes tak a jindy zase jinak učí — jak vyznal vévoda saský Jiří, který pravil: co Lutheráni nyní věří, vím sice, ale co budoucí rok věřiti budou nevím a protestant Sukov veřejně vyznává, že v církvích protestantských největší pestrost, rozmanitost a odpor nejen v knihách nýbrž i u vyučování mládeže a na kazatelnách slyšeti můžeš.

Třetí vlastnost lodě dobré a spolehlivé jest, aby na ní dobrý pořádek byl. — Proto musí býti jeden nejvyšší velitel, jehož rozkazu ostatní ochotně poslouchají, a za velitele svého uznávají, a těm, které on za představené, za pomocníky své ustanovil ochotně se podrobují. A hle, nikde na světě nenajdete takové zařízení, jako v Církvi katolické. V celém světě nemají katolíci jiné nejvyšší

hlavy, jiného představeného, než biskupa římského. Zeptejte se divocha na poušti africké na víru obráceného, kdo že jest nejvyšším jeho představeným v naší Církvi, k níž přináleží, zeptejte se katolického obyvatele severní točny, kde věčný led a sníh, koho on vyznává za nejvyšší hlavu Církve a stejnou uslyšíte odpověď: biskupa římského, papeže, jenž jest pravým nástupcem sv. Petra náměstkem samého Ježíše Krista a tomuto ochotně podřízení jsou biskupové, kněží i věřící po celém světě. On zároveň s biskupy střeží učení Kristovo, aby bludem pokaženo a jednota porušena nebyla. Nebudu šířiti slov o tom, jak vypadá to u ostatních tak zvaných církví. — Vždyť víte, že u většiny z nich platí zásada, čí země, toho náboženství — jsou to církve tak zvané národní — kde panovník světský je nejvyšší hlavou jejich, tak v Německu císař německý, ve Švýcarsku president či představený republiky, v Anglicku docela žena královna anglická jest nejvyšší hlavou církve anglikánské. Víte také, že u nich zavedena jest svoboda víry, t. j. že každý může věřiti, co si z Písma sv. vyčte, čili co sám chce. Může-li za takových poměrů o pořádku býti řeči — suďte sami.

Konečně čtvrtý požadavek jest, aby loď, které cestující životy své svěřili, mohla se vykázati, že mnohé již bez pohromy šťastně do přístavu, do země, kam plují, přenesla. Naše Církev katolická takových svědectví má bez počtu, neboť počet nesčetný jest těch, které z toho života šťastně převezla do blaženosti věčné. Jsou to svatí a vyvolení v nebesích. Celý svět o nich věří, ba i sami nepřátelé víry naší o nich vyznávají, že byli to lidé a duchové velicí, již zde na zemi svatostí slynoucí: svatost jejich Bůh sám dokázal důvody nepopíratelnými. — Ti všichni věčnou blaženost svou děkují té lodičce Petrově. A dejž milosrdný Bůh, abychom i my jednou všickni totéž svědectví jí vydali! Až vykážou se ostatní náboženské společnosti takovými svědectvími, že ti, kteří svěřili jim duše své, skutečně šťastně do věčnosti blažené převezeni byli, pak uznáme, že i v nich lze spasení dosáhnouti, že jsou dobrou lodičkou. Dosud ani o jednom členu svém nedokázaly, ani ony, ani Bůh, že jest v milosti Boží, ve slávě věčné, — proto nemohou od nikoho žádati, aby je za církev uznal.

* * *

Ó, křesťané, uznejte velikou milost, jaké dostalo se vám, že jste v bezpečné lodi, která jsouc tak pevná a majíc dobrého vůdce honosí se takovým pořádkem a může se vykázati tolika svědectvími, že šťastně převezla mnohé do přístavu věčné blaženosti. Nebojte se, že zničí ji bouře — vždyť jako v lodičce, o níž vypravuje dnešní sv. evangelium, spal Kristus, pán moře i větrů, a kynul a nastalo utišení, tak i v lodičce Církve svaté jest Kristus a když nastane bouře, a zavoláme, Pane, zachovej nás hyneme; pokyne i tehdy a nastane utišení veliké. — Každý z nás zvolej a častěji opakuj slova: „Buď Bohu dík, že křesťan jsem a katolík a Církev, že mou jest mátí, k ní vždy s chloubou chci se znáti“. Amen.

Neděle XXV. po Sv. Duchu.

Výklad.

Komu popřáno bylo podívati se za končiny naší vlasti až tam, kde přestávají hranice pevniny a počínají nekonečné vody, tomu zajisté nejvíce na mysli tanulo jedno, — moře. A věru pohled to úchvatný, nezapomenutelný! Kam stačí oko tvé, všude azurová hladina vod tak tichá, že sotva jemné rozeznáváš vlnění a šepot vln jako z dálky blížící se šumot ptačích křídel. Jak divuplné v klidu svém, tak hrůzokrásné však je moře v bouři. Není to již jemné vání, ale divý meluziny skřek, jenž pronikati zdá se až ze dna moře; nejsou to již kolébající se vlnky, ale jsou to řítící se a znovu rostoucí hrady černých mass a mezi nimi jícny bezedných propastí. Běda lodi, jestli v čas pevně nezakotvila v přístavu! K smrti utancována klesá v náruč bezednou! Nadarmo pracuje ruka lidská, vedena vědou a rozumem. Blesk dovedl skrotiti duch lidský, bouři na moři utišiti se mu posud nepodařilo. Provazy a lanoví v okamžiku jsou staženy, stroje zastaveny, oheň uhašen. Avšak co platno vše, když v stožáru to praská jako za divé bouře v hlubokém lese?! A přec jen sem slétlo se mužstvo, jako včely jednoho oulu, aby nebylo smeteno s paluby. Odtud, zbroceni černou pěnou zuřícího živlu, vysýlají zraky vzhůru, odkud jedině přijíti může pomoc a spasení.

Toť obraz asi onoho výjevu, jejž líčí dnešní sv. evangelium na jezeře genezaretském. Mužstvo na lodi nemá nikoho, než Boha na nebi; apoštolé měli mezi sebou Toho, jenž již často dokázal svou moc nad duchy zlými, nad lidmi i přírodou a proto volají v zoufalství: „Pane, pomoz, hyneme!“ A co stává se na moři pochodem přirozeným, že paprsky slunce proniknou husté mraky a zuření bouře ponenáhlu ustává, to stalo se na jezeře genezaretském způsobem nepřirozeným, kromobyčejným, zázračným. „Pán pokynul a stalo se utišení veliké“.

Drazí v Kristu! Dvě věci tanou mi na mysli, uvažuji-li dnešní bouři na moři a zázračné utišení a ty jsou: Církev katolická v širším a život každého z nás v užším smyslu. Budeme-li jen trochu podobenství toto sledovati, přesvědčíme se, že zde mnoho je podobností.

Nebeský Mistr náš zbudoval Sám loď Církve a byly to tiché vody palaestinské, v nichž loď ta, opustivši loděnici, se octla. Při Svém na nebe vstoupení však vydal rozkaz kapitánu Petrovi a jeho mužstvu, opustiti tyto klidné vody a vydati se na širé moře. Krásná i ušlechtilá byla loď tato a proto což divu, že vzbudila nejen obecnou pozornost, ale i závist, která proměnila se v nenávist!?

Se všech stran hrnou se lidé, aby na lodi Petrově ochrany hledali a není to již lodička, která kdysi z vod palaestinských vyplula, je to válečný kolos, obrněný proti všem živlům, síly ohromné,

bezpečnosti vyzkušené, vytrvalosti podivuhodné. I největší nepřátelé díla Kristova nemohou neuznati, že loď Petrova, t. j. katolická Církev, je mocí světovou a že vliv její po celém světě je podivuhodný. Jako na moři nemůže býti stále klid, tak ani hladina dějin národů a jich pospolitého žití nemůže stále býti klidnou. Moře mohlo by zůstati klidným, kdyby nebylo větrů a tak zvaných vodních proudů; dějiny lidstva nevykazovaly by bouří, kdyby lidé nebyli lidmi, aneb kdyby byli lidmi bez vášní a nedostatků, hlavně bez ctižádosti. Poněvadž však lidé byli vždy lidmi, nelze se diviti, že mnohé a kruté bouře přestáti bylo lodi Petrově. Přišly mraky, jež ji kol a kol zahalily, tak že mizeti se zdála s povrchu dějin světových, nastala bouře, kdy to praskalo v jejím lanoví, tak že se zdála každé chvíle v hlubinách, ano, byli i časové, kdy vlastní mužstvo mužstvo její zoufalo a ruce chabě v klín skládalo, místo účinné pomoci; tenkrát obzvláště nepřátelé její jásali, s pevného břehu dívajíce se na její zoufalý boj a na její konec, avšak ku podivu všem, když nouze byla nejvyšší, byla pomoc Boží nejbližší. Pán, jenž ji na vody tohoto života vypravil, probudil se vždy v čas, pokynul, bouře se utišila a loď Petrova, porouchána, znavena, ale přec jen celá, houpala se opět na tichém oceánu světa, ano tím více se zastkvěla v paprscích slunce, jež si cestu mraky prodralo a je zaplašilo. Mnohou ránu zasadili sv. Církvi bludaři, mnohdy se zdálo, že to rána smrtelná a poslední, a přec nebyli tito nepřátelé její ničím víc, než ohněm, z něhož zlatý náklad pravdy, složený na palubě její, vyšel čistší a ryzejší. Bouří víc než vážnou bylo 11, 12, 13. a počátek čtrnáctého století, kdy mužstvo Kristovo s palubi její bylo vyhnáno a kdy námezdníci k veslům jejím, ba i ke kormidlu zasedli. Církev Boží stala se sukní Kristovou nesešívanou, o niž žoldnéři mocných rodin italských metali los; ba tak daleko to došlo, že ne jeden, ale tři papežové se o rybářský prsten Petrův hlásili ku posměchu nepřátel a radosti. Tenkráte se opravdu zdálo, že se loď Petrova rozbije buď o úskalí lidské pýchy a ctižádosti, aneb že zůstane vězeti na mělčině netečnosti a mravní porušenosti těch, kdož u vesel jejích seděli.

Nastaly časy lepší; Církev vyhnula se úskalí i mělčině, vyspravila své stožáry, vyzbrojila a vycvičila své mužstvo tak, že opět mohla nastoupiti cestu za svým světovým posláním, jež zahrnul Pán v památná slova: „Jdouce do celého světa, učte všecky národy atd“.

Přišlo století 16.; Luther a mnozí jiní opustili vyzývavě její palubu, ba dali se s ní i v nerovný boj a ejhle, dnes, kdy o tři sta let pošinulo se ku předu kolo světového stroje, s potěšením pozorujeme my, kteří jsme na palubě zůstali, jak na rychlo postavená loď protestantská tone a jak řady jejích, věrných opouštějí ji, aby se zachránily na jiné lodi, s níž nevlaje již ani prapor se jménem Ježíše Krista, vtěleného Syna Božího, nýbrž vlajka lidského rozumu a t. zv. svobodného bádání, čili pitvání zjevené pravdy Kristovy. Marně volá po svých věrných, marně se brání, svému osudu loď Lutrova neujde; konec její bude tím smutnější, čím více loučiti se bude s tímto životem ve výčitce, že i jej sama

zavinila a že, ač nechtějíc, nynějšímu pokolení život dala. Toto pak pokolení vrátí se tam, odkud původně vyšlo, až se přesvědčí zkušeností mnohou a snad i krvavou, že není jiného základu, na němž zbudována by mohla býti nová společnost, než který položil Kristus, že není jiné lodě, než je ona věkovitá, která před 1800 lety opustila klidné břehy kol Caesarey Filippi.

Tato lodička, na níž Pán spal, je obrazem i lidského života.

Jak klidně houpá se loďka tato v bezpečném přístavu rodinného života, jemuž láska otce a matka je pevnou hrází! Co praví básník? V klíně matky je prý pravé štěstí. Pak přijde škola a té úkolem jest, aby lodičku dětství okovala, stožár upevnila, plachty roztáhla a ji vším, co pro plavbu třeba, opatřila. A pak to jde na širé moře, cíl plavby pak je onen druhý břeh, jejž nazýváme věčností. Někdy ovšem skončí se cesta ta bez pohromy; žádná bouře, žádná nehoda nestihne člun a člověk octne se dřív, než se nadál, aneb aniž by tušil, v náruči smrti, jež ho dopraví na věčnost; ale obyčejně nebývá tomu tak. Hned na počátku plavby zdvihnou se větry, nastane nepohoda a bouře, tu úskalí, tu mělčina hrozí, stále pozor míti, stále vyhýbati se musí plavec, síly umdlévající napínati a když zásoby dojdou, i z hořké vody píti, jíž člun života kol a kol je obklopen, až konečně k smrti znaven a vysílen leží tu na dně své loďky, nyní, když bouře přestala a když lodička jeho klidně po vodách života dále mohla by plouti! Avšak tu již kyne druhý břeh, ještě chvilku a lodička zmizí s hladiny a octne se v zátoce — opět jeden člověk zmizel beze stopy s povrchu vod, jemuž říkáme život. Dojde větší část lidstva takto svého cíle? Snad; tolik však jisto, že jsou tisícové a tisícové, jichž loď života rozbila se dřív, než cíle došla.

Když jsem poprve navštívil Vídeň, byl téměř prvním, s nímž jsem se potkal, člověk ošumělý, vyzáblý, tak sešlý, že těžko bylo udati jeho stáří; byl to známý zjev z ulic velkoměstského života. Jak zhrozil jsem se však, poznav v něm syna zámožné české rodiny měšťanské, jež ho dala do Vídně, aby se na akademii malířské dále vzdělal. Ejhle, loď ztroskotaná, brak a nic více. A přec, jaké cti a snad i slávě kráčel tento mladý muž vstříc! A příčina? — Nedovedl se vyhnouti úskalí, jaké hladina velkoměstského života v sobě tají.

Drazí v Kristu! Nezkusili jste sami na sobě, že plavbou na moři je život náš? Nepřišli-li i na vás dnové, o nichž jste musili říci: „nelíbí se mi“? Jaká by to byla ale plavba bez bouře? Jaké štěstí, kdyby nebylo i neštěstí, aneb aspoň obavy, že štěstí svého pozbýti bychom mohli? Právě touto bázní nabývá štěstí člověka pravé ceny; naděje beze strachu učinila by nás lehkomyslnými a snad i zpupnými, ona by poslední jiskru mravní síly udusila v nás a vedla k zoufalství. Tak jako však tmavá noc je to, jež v mnohém jasnějším lesku zjevuje nám ty tisíce hvězd, jež za dne očím našim zůstávají zastřeny, tak i ta úskalí a mělčiny života, když jsme se jim šťastně dovedli vyhnouti, jsou nám pramenem nové a nové radosti, které bychom jinak ani byli nepoznali.

Radost a žalost učinil nám Stvořitel družkami na této plavbě života, aby tu loď naši ani vlny příliš na povrch nemetaly, ani propasti vod v sebe nepozřely, abychom se ani nevynášeli, ani na mysli neklesali. „Nešťasten“, volá již prorok Jeremiáš, „kdo spoléhá na lidi“. 17. 5. Jedna pak česká průpovídka praví asi totéž, když dí:

„Na sloup silný spolehuje,
kdo se v Boha důvěřuje,
na lidi-li spoléháš,
za podporu třtinu máš“.

Proto, drazí v Kristu, ať větry a temná noc zanese loď života našeho na mělčinu, ať bouře bije s ní o úskalí, nezoufejme! Pán snad spí, ale On o nás ví. Důvěrně volejme, jako apoštolé v dnešním evangeliu a po bouři nastane utišení, po temné noci přijde jasný den. Amen. Josef Kousal, farář v Keblově.

Neděle XXVI. po Sv. Duchu.

Pravé dobré skutky jsou jen ty, jež konáme: 1. v Bohu, 2. pro Boha, 3. s Bohem.

„Pšenici pak shromážděte do stodoly mé.“
Mat. 13, 30.

Celý svět jest krásná bohatá role Hospodáře nebeského, na níž vedle pšenice bují také koukol, rostou spravedliví i hříšníci. Až dozrají pro věčnost, pošle Pán své anděly, a ti shromáždí pšenici, t. j. spravedlivé do stodoly slávy věčné, koukol pak, t. j. hříšníci uvrženi budou k spálení do ohně věčného. Čím, drazí v Kristu, přejete vy si býti? Zajisté, že pšenicí dobrou! —

Chcete-li však býti pšenicí, třebať, abyste také vydávali ovoce pšeničné, t. j. ovoce dobrých, bohumilých skutků, nebo jen po ovoci pozná se strom. Ale věru mnohý ani neví, co jest skutek dobrý, před Bohem záslužný, a klame tak sám sebe, mysle, že bohat jest na skutky dobré, anť zatím chuďas největší. —

Nebude tedy na škodu promluviti o pravých skutcích dobrých, a uvažovati, že jsou to jen ty, jež konáme: I. v Bohu, II. pro Boha, III. s Bohem.

Pojednání.

I.

Není všecko zlato, co se třpytí, není všecko dobrý skutek, co se jím býti zdá. Dobrý skutek jest ten, kterýž konáme v Bohu, t. j. po vůli Boží. —

Již sám Pán Ježíš učí: „Ne každý, kdo mi říká: Pane, pane, vejde do království nebeského; ale kdo plní vůli Otce mého, jenž v nebesích jest, vejde do království nebeského.“ Mat. 7, 21. — Tu Svou vůli oznamuje nám Otec nebeský již rozumen, již sv. vírou, již vrch-

ností duchovní i světskou. Nežli tedy co učiníš, taž se, jest-li to rozumné, křesťanské, dovolené? Taž se, není-li zamýšlený skutek tvůj na odpor lidské důstojnosti, neprotiví-li se některému přikázání Božímu, nečelí-li proti spravedlivým a platným zákonům některé vrchnosti tobě předzřízené? — Avšak tys ještě v tom neb onom stavu a povolání: tys bohat, tys chud: tys ženat, tys mládenec; tys vdaná, tys panna; tys pán, tys služebník atd. Taž se i tu každý, co jest v stavu mém rozumné, křesťanské, dovolené? Co jest vůle Boží? — Hleď, ať při konání dobrých skutků nezanedbáš povinností svých aneb neučiníš křivdy bližnímu. Na př.: dobrý soused a přítel žádal by tě o službu nějakou, kterouž mu prokázati láska křesťanská tě zavazuje; ty bys však pro svou úslužnost k bližnímu zanedbal dne nedělního neb svátečního služby Boží, znesvětil den Páně, jen abys se bližnímu zavděčil, ač bys to dne všedního také učiniti mohl: — pak skutek tvůj z lásky k bližnímu není dobrý, ztrácí zásluhy před Bohem, ano stává se trestuhoden. — Anebo: ty bys daroval něco k účelu dobrému, ke cti a slávě Boží, k prospěchu veřejnému, dobru obecnému: ale na druhé straně, abys se za to odškodnil, ujmul bys dělníkovi neb řemeslníkovi přes míru na mzdě těžce zasloužené a tak mu ukřivdil: pak skutek tvůj dobročinný jest ceny velmi chatrné, není skutkem dobrým, bohumilým! —

Nemyslete, moji drazí, že když toho budete pilni, málo jaký dobrý skutek bude vám lze vykonati; pohleďte toliko na dvojí roli skutků těch, jež zrají před vámi. Na první rostou skutky tělesného milosrdenství, jež váží mnoho na soudu Božím. Vždyť na posledním soudě řekne Kristus Pán spravedlivým: „Lačněl jsem, a nakrmili jste mne; žíznil jsem a napojili jste mne; nah jsem byl, a přioděli jste mne; nemocen jsem byl a navštívili jste mne atd. Neboť co jste učinili nejmenšímu z bratří, mně jste učinili.“ Mat. 25. — Na druhé pak roli rostou skutky duchovního milosrdenství, a ty váží u Boha více, oč jest duše dražší nad tělo. Dobře dí blahoslavený Petr Ravennatský: „Kdo duchovně lačného chlebem slova zotavuje a žíznivého nápojem moudrosti občerstvuje, kdo v hříších bloudícího do domu Otce nebeského nazpět volá, kdo nevinného hájí, kdo mdlého u víře se ujímá a ho posiluje, kdo trápením sklíčenému přispívá outrpností aneb potěchou, ten a takový dobré skutky koná.“ — A byť i nebyl každý schopen: hřešící napomínati, neumělé učiti, pochybujícím dobře raditi, zarmoucené těšiti; přece každý může křivdy trpělivě snášeti, ubližujícím odpouštěti, za živé i za mrtvé se modliti. Ó co tu příležitostí, lehkým způsobem mnoho dobrých skutků vykonati, zásluh u Boha si získati! — Aby však skutky ty byly Bohu opravdu milé, musejí také býti konány — pro Boha!

II.

Které pak skutky jsou konány pro Boha? Jsou to skutky konány pro čest a slávu Boží! Fariseové konali též dobré skutky; modlili se a postili, dávali almužny a desátky atd., jak si sám

o tom svědectví vydal onen fariseus, jenž přišel do chrámu se modlit. Ale co dí o fariseích věčná Pravda, Pán Ježíš? „Vzali již odplatu svou!“ Mat. 6, 16. — Když se modlili, stavěli se na první místo a hlasitě odříkávali své modlitby, aby je každý slyšel a měl za lidi pobožné. — Když se postili, pochmuřovali tváře své a na hlavu popel sypali, aby každý věděl, že se postí a měl je za lidi svaté. — Když dávali almužny, troubili o tom na rozích a rozhlašovali svou dobročinnost veřejně, aby držáni byli za lidi spravedlivé. — Právě tak i za dnů našich dávají mnozí svou dobročinnost rozhlašovati veřejnými listy, ne snad, aby jiných také k dobročinnosti povzbudili, — což by ovšem dobře bylo, — ale jedině pro svou čest a chválu. — Jak ale učí nás Pán Ježíš konati skutky dobré? „Když se modlíš, vejdi do komůrky své; když se postíš, nepochmuřuj tváře své; když dáváš almužnu, ať neví levice, co činí pravice; a Otec tvůj nebeský, Jenž v skrytě vidí, odplatí tobě.“ Mat. 5, 6. Aj! tedy veřejné pobožnosti konati, veřejné posty zachovávati, veřejně k dobročiným účelům přispívati Pán Ježíš sám zakazuje! — Zvolna, milí křesťané! zvolna, neukvapujte se v úsudku svém! Vždyť praví přece tentýž Ježíš: „Kdo mne zapře před lidmi, toho zapřím i já před Otcem nebeským.“ Mat. 10, 33. A jinde opět dí: „Tak svěť světlo vaše před lidmi, aby viděli skutky vaše dobré a chválili Otce, Jenž jest v nebesích.“ Mat. 5, 16. Sám pak se Pán Ježíš všech veřejných pobožností účastňoval; veřejné i tajné posty zachovával; všechněm veřejně dobře činil, — a dokládá: „Příklad dal jsem vám, abyste jako Já činili.“ Jan 13, 15. Tak to tedy Pán Ježíš nemyslil a mysliti nemohl, aby se nekonala pobožnost veřejná, aby se obecné posty nezachovávaly, aby se almužny veřejně neudílely! Vždyť Sám řekl: „Co jste učinili jednomu z nejmenších bratří, učinili jste mně.“ Mat. 25, 40. Slovům Kristovým dlužno tedy jinak rozuměti. A jak tedy? — „Tak svěť světlo vaše před lidmi, aby viděli skutky vaše dobré a chválili Otce nebeského“; t. j. jste povinni skutky vaše veřejně konati po vůli Boží, že to Pán Bůh chce a konati je proto, že to Pán Bůh chce; nesmíte totiž hledati při skutcích svých dobrých slávu a chválu u světa, nesmíte chtít dojíti chvály a cti u lidí, aneb něco docela snad hříšného zamýšleti, alebrž ve všem musíte míti na zřeteli čest a chválu Boží. To ovšem nikdo nevidí, to jest „v komůrce“, „v úkrytu“ srdce vašeho; ale Bůh vševědoucí to ví a podle toho vám odplatí. Toť ten jedině pravý smysl slov Páně! —

V Otčenáši se modlíme: „Posvěť se jméno Tvé.“ — I taž se, milý křesťane! sám sebe: proč se modlíš, postíš, almužnu dáváš, chodíš do kostela, přijímáš sv. svátosti? Proč plníš své povinnosti, jsi pracovitý, věrný, trpělivý? — Zdaliž proto, aby lidé měli tě za křesťana pobožného, — aby tě chválili, že's člověk pořádný, spravedlivý, dokonalý; slovem, abys měl čest a chválu u lidí? Ach! pak jsou všecky ctnosti tvé jen lichým pozlátkem; pak nemáš ani jediného skutku v pravdě dobrého. Neboť pak schází tvým domnělým ctnostem a skutkům dobrým „duch oživující“, t. j. dobrý

úmysl, činiti vše pro Boha, že On to chce a jak On to chce! — Čili ke všemu říkáš: „Posvěť se jméno Tvé?“ — t. j. ze všeho, co činím, budiž především Bohu čest a chvála? — Pak budeš bohat, bohat zásluhami bohumilými, bohatší, nežli kterýkoli boháč na světě. — Proto, moji drazí! dobře si zapamatujme výrok sv. Pavla: „Buďto že jíte, aneb pijete, aneb cokoli činíte: vše čiňte ku cti a slávě Boží.“ I. Kor. 10, 31. — Avšak, moji drazí! to ještě není všecko. Mají-li skutky naše opravdu býti dobré a bohumilé, před Bohem a u Boha platné a záslužné, musejí také konány býti s Bohem, t. j. v stavu milosti Boží! —

III.

„Bez Boha nic nemohu,“ — bez posvěcující milosti Boží není ani jeden skutek dobrý. — Jedna ze základních a hlavních pravd křesťanského náboženství, bez jejího věření a vědění křesťan na věčnou spásu nároky ani činiti nemůže, jest: „že nám milosti Boží ku spasení nevyhnutelně třeba“; t. j. že člověk, který věčně chce býti blažen, který sobě u Boha zásluh chce získati, musí živ býti v stavu posvěcující milosti Boží, musí býti čist a prost všech těžkých hříchů. — To jest první podmínka a hlavní, bez které se nikdo Bohu líbiti nemůže, aniž spasen býti — My však všickni, více méně, ze své přirozenosti jsme hříšníci a ovoce valného nevydáváme. Jenom Pán Ježíš jest onen strom, s Nímž spojeni můžeme vykonati co dobrého; jenom skrze Jeho zásluhy mají naše zásluhy cenu před Bohem. Praví zajisté Kristus Pán: „Beze Mne nemůžete ničeho učiniti. Jako ratolest nemůže sama o sobě ovoce vydávati, není-li se stromem spojena, tak i vy beze Mne ovoce vydávati nemůžete. Já jsem vinný kmen, vy pak ratolesti; kdo zůstává ve Mně a Já v něm, tenť vydávati bude ovoce života věčného.“ Jan 15, 4—5. — Co nás ale s Kristem Pánem spojuje a ve spojení a jednotě s Ním udržuje: jest prostota hříchu těžkého, jest stav spravedlnosti, stav milosti Boží posvěcující! — Kdo v těžkých hříších jest postaven, jest od Krista odloučen, nemůže sobě nikterak zásluh získati u Boha. —

Jak žalostné to, když člověk opustí Ježíše, buď že v Něho nevěří, aneb že smrtelně hřeší! Jaké to neštěstí! — Hřích má mnohou kletbu na sobě, jak praví básník: „Toť jest kletba činu zlého, že jen zlé zas plodí“; — ale jedna z nejhorších jest, že všecky skutky, jinak dobré i chvály hodné, jsou-li vykonány v tomto hříšném stavu, v stavu totiž nemilosti Boží, ztrácejí všecku cenu před Bohem. A přebudiž Bohu žel! jak často se to stává! Mnohý tropí zlomyslně hněvy a sváry mezi sousedy, škodí jiným na jmění, obcuje nemravně, dává mnohé pohoršení slovem i skutky: a v stavu takovém živ jest netoliko týden a měsíc, ale rok ba více let, ano i po celý život. Vše, co jinak snad i dobrého a chvály hodného v stavu tom vykonal, jest pro věčnost ztraceno, neplatí u Boha za nic! — Praví v ohledu tom sv. Pavel: „Bych jazyky lidskými mluvil i andělskými, lásky pak kdybych neměl, (t. j. kdybych skrze

milost Boží posvěcující s Bohem spojen nebyl a z lásky k Bohu vše nekonal), byl bych jako měď zvučící anebo zvonec znějící. A bychť měl proroctví a znal všecka tajemství a všeliké umění; a kdybych měl všecku víru, tak že bych hory přenášel, lásky pak kdybych neměl, nic nejsem. Abych rozdal na pokrmy chudých všecek statek svůj a vydal tělo své k spálení, lásky pak kdybych neměl, nic mi neprospívá. I. Kor. 13, 1—3. — Což neodstraší nás to aspoň od hříchů?! —

* * *

Drazí v Kristu! Všickni zrajeme jako obilí pro věčnost; jeden dříve, druhý později. Snad již pro mnohého z nás posýlá Bůh svého žence, anděla smrti. A co najde? Pšenici anebo koukol? — Jakými budeme shledáni v hodině smrti, takový osud nás čekati bude na věčnosti. Budeme-li pšenicí, přijdou andělé a shromáždí nás do stodoly věčné. Budeme-li koukolem, přijdou též andělé, ale uvrhnou nás k spálení do ohně věčného. — Hleďme tedy a přičiňme se, abychom vždy skutky své konali *v Bohu*, t. j. podle vůle Boží; *pro Boha*, t. j. ke cti a slávě Boží; a *s Bohem*, t. j. ve stavu bezhříšném, v stavu posvěcující milosti Boží! — Pak budeme shledáni pšenicí dobrou a nemine nás odplata v nebesích. Amen.

Josef Lexa, farář na Hrubé Skále.

Neděle XXVI. po Sv. Duchu.

Výklad.

Nešťastná to byla noc, v nížto nepřítel pilnému hospodáři nasel koukole mezi pšenici. Ó jak bědoval tento přičinlivý hospodář, když jeho pšenice vzrostla, a v ní ukázal se i koukol. Nasel dobrého semene na poli svém, těšil se na dobrou žeň, na hojnost čisté pšenice; a zatím sklidil s pšenicí množství koukole. Nenadálť se, že v noci. když lidé spali, přišel nepřítel jeho, a nasel mu koukole mezi pšenici. Ó trpká to byla zkušenost tohoto pilného a přičinlivého hospodáře!

Nábožní osadníci! Takovýchto a podobných trpkých zkušeností nabýváme posud na velikém poli nebeského Hospodáře, jež nazýváme světem. Vedle dobrého semene, vedle dobrých skutků lidských ukazuje se již v dávnověkosti koukol hříchů a nepravostí. Vedle pokory ukazuje se koukol pýchy. Vedle štědroty ukazuje se koukol lakomství. Vedle čistoty ukazuje se koukol smilstva. Vedle lásky ukazuje se koukol závisti. Vedle střídmosti ukazuje se koukol obžerství a opilství. Vedle mírnosti ukazuje se koukol hněvu a pomsty. Vedle horlivosti ukazuje se koukol lenosti a zahálky. Ach Ty náš dobrotivý nebeský Hospodáři, zdaliž jsi hned na počátku i na potom nenasel dobrého semene na vezdejším poli svém? Odkudž tedy mělo koukol? A zdaliž jsi náš božský Spasiteli, Pane Jezu Kriste, zdaliž jsi nenasel, a posud rozsévati nepřestáváš dobrého semene na poli své svaté Církve? Odkudž tedy tolik koukole

mezi Tvými vykoupenci, vedle věřících tolik nevěřících, vedle nábožných tolik bezbožných, vedle spravedlivých tolik nespravedlivých, vedle kajících hříšníků tolik zatvrzelých? Jářku, křesťané, odkudž ten všechen koukol hříchů a nepravostí mezi pšenicí křesťanských ctností? Na to odpovídá Pán Ježíš v dnešním podobenství řka: „Podobno jest království nebeské člověku, kterýž nasel dobrého semene na poli svém. Když pak lidé spali, přišel nepřítel jeho a nasel koukole mezi pšenici.“

Tedy nepřítel náš od počátku, zlý duch, se svými náhončími, zlými lidmi, přichází v noci, když lidé spí, a rozsévá koukol hříchů a nepravostí do neopatrných srdcí lidských. Ejhle rozsévač koukole!

Křesťané! končím dobrou radou a prosbou: „nespěte, nýbrž stále bděte nad sebou a svými svěřenci, a modlete se, abyste neupadli v pokušení; buďte a zůstaňte vždycky dobrou pšenicí, miláčky Božími, aby vás jednou svatí andělové strážní shromáždili do stodoly nebeského Hospodáře, v životě věčném.“ Amen.

Monsign. Josef Pekárek papežský komoří a arcikněz v Blatné.

Neděle XXVII. po Sv. Duchu.

Církev svatá podobá se stromu.

„A bývá jako strom, takže ptáci nebešti přilétají a bydlejí na ratolestech jeho.“ Mat. 13, 32.

Drazí v Kristu! Jedna z hlavních známek, po kterých židé zaslíbeného Mesiáše poznati měli, byla dle předpovědění prorockých, že příští Spasitel rád v podobenstvích mluviti bude k lidu. Díť i dnešní sv. evangelium o Kristu Pánu: „Toto všecko mluvil Ježiš v podobenstvích k zástupům a bez podobenství nemluvil jim, aby se naplnilo, což povědíno bylo skrze proroka: Otevru v podobenstvích ústa svá a povím skryté věci od ustanovení světa.“

A jak rád mluvil Pán Ježíš v podobenstvích, tak nejraději mluvil o Své Církvi. Což tu podobenství o ní vyplynulo z nejsvětějších úst Jeho! — Tu praví, že Církev podobna jest městu, postavenému na hoře, aby každému bylo vidno a přístupno. Mat. 5, 14. — Tam zase přirovnává ji světlu jasnému, které na svícnu jest postaveno, a spatříno býti může ode všech. Mat. 5, 15. — Jinde připodobňuje ji síti vržené do moře, v níž množství ryb druhu rozličného polapeno. Mat. 13, 46. A opět porovnává ji s polem, na němž roste pšenice a koukol vedle sebe až do času žně. Mat. 13, 24. — Dnes pak praví, že Církev Jeho podobá se stromu, jenž sice počátkem svým malý jest a nepatrný, napotom však vzroste a slouží ratolestmi svými za odpočinek a obydlí ptactvu nebeskému.

U krásného podobenství toho zastavme se i my, abychom sobě tím více zamilovali tento strom, v jehož stínu skrze milost Boží i my odpočíváme. Rozvažujme tedy s pomocí Boží, kterak *Církev svatá v skutku podobá se stromu.*

I. Strom vzrůstá z malého zrnka, tak i Církev.

Ježíš, pochodící z Nazareta, odkudž, dle přísloví u židů platného, nic dobrého ani pocházeti nemohlo; Jan 1, 46. — Ježíš, domnělý syn Josefa tesaře Mat. 13, 56. a chudičké Panny Marie, narozený v chudobě a nouzi, tak chudý, že dle vlastního vyznání svého ani neměl, kam by hlavy své položil Mat. 8, 20.; — Ježíš, neučený, neboť nesedával u nohou žádného věhlasného mistra a učitele zákona židovského; Ježíš, nenáviděný od fariseů a zákoníků židovských, pronásledovaný a k tomu ještě potupně přibitý na kříži jako zločinec: tento Ježíš jest základem, úhelným kamenem království Božího na zemi! — A 12 rybářů, lidí to neučených, prostých, neznámých a nevážených Galilejců: toť jsou Jeho učenníci, jeho vyslanci, již přikázal, jíti do veškerého světa a hlásati Jeho učení, rozšiřovati Jeho království mezi všemi národy! Nebylo-li to v pravdě zrno horčičné, malinké, nepatrné? A aj! jaký přece strom z něho!

Již v den seslání Ducha Svatého, k slovu svatého Petra, na 5000 lidí přijalo křtem svatým víru a učení Kristovo a připočtěno jest k Církvi Jeho. — A když pak, dle rozkazu božského Mistra svého, rozešli se apoštolové po všem tehdy známém světě, co tu křesťanů v Evropě, v Asii a v Africe přidružilo se k Církvi Kristově! — A co po smrti apoštolův, skrze učenníky a nástupce jejich, co tu tisíc tisíců přibylo vyznavačů víry Kristovy! — Tak mohl již v druhém věku křesťanském napsati učený Tertullian: „Jsme jako od včírka a naplnili jsme všecky kraje: vaše města, ostrovy, hrady, sbory tábory, soudnice; jen chrámy (pohanské totiž) jsme vám zůstavili prázdné.“ — A co mám říci o dalším vzrůstu a vývinu Církve Kristovy mezi všemi národy? Čtěte o působení sv. Bonifáce, apoštola národů německých; zkoumejte dějiny sv. Cyrilla a Methoděje, apoštolů slovanských; sledujte působení sv. Vojtěcha, patrona naší vlasti: — kdo jest s to, sčísti ty miliony a miliony přivrženců, jež získali svatí věrozvěstové říši Kristově? — A co později v Americe, Indii, Australii? — co až dosaváde missionáři Církve katolické ve všech dílech světa vydobyli a vydobývají půdy, v níž strom království Kristova zapouští kořenů svých?! — Již přes dvě stě čtyřicet milionů údů čítá Církev Kristova po světě. — Vyplnilo a plní se dosud: „Jdouce do celého světa učte všecky národy.“ Mat. 28, 19. — Církev Kristova vzrostla na strom mohutný.

II. Strom zrostlý stojí pevně v zemi, tak i Církev.

Jděte, moji drazí! do lesů našich na Šumavě, v Krkonoších, a vizte ty stromy věkovité. Stojí tu mnohý pamětník mezi nimi,

pamětník dávných věků, jako šedý stařec u prostřed bujné mládeže. Co zažil, co přečkal, co zkusil již takový strom, a co dosud jest mu přestáti?! Přižene se vítr, přivalí se bouře, a vší silou zalehne do koruny takového velikána; mohutný peň se ohýbá, větve jeho praskají, kořeny zemi hýbají; i blesk udeří v obrovské to tělo, jakoby nutně záhubu vzíti mělo a musilo. — Ale stichne vítr, zajde bouře, a strom stojí nepohnut na svém místě; ano kořeny jeho hloub ještě do země se zaryly, strom okřál, sproštěn sem tam té a oné suché větve, zeleň jeho se občerstvila, vůně a svěží vzduch provívá ratolestmi jeho; a on mohutně vládne opět slabší, menší družině své!

Kolik bouří, drazí v Kristu! již se přihnalo na Církev! Nejprvé židé, jimž kříž Kristův byl pohoršením. A jaký byl konec nepřátelství a pronásledování Církve se strany židů? Jerusalém i chrám, tato pýcha národa židovského, zbořen a ztroskotán, židé dílem povražděni, dílem do veškerého světa rozptýleni, jako živý důkaz pravdivosti náboženství Kristova! — Po židech pohané, zvláště světovládný Řím, po tři století mečem i ohněm, okovy i žalářem, mukami těmi nejhroznějšími soptili proti křesťanství: a výsledek? Pohané a modloslužba jejich i říše jejich zahynuli, zanechavše po sobě toliko pamatku své moci a slávy, a to ještě křesťanstvem zachované a zachráněné! — Napotom však bludaři a kacíři všech věků: od Šimona Magy a Cerintha až do Luthra a stoupenců jeho! Kacíři a bludaři dávno jsou odsouzeni, učení jich samo zašlo aneb se rozpadlo, jako na př. učení Lutherovo v dvě stě rozličných odvětví vespolek se potírajících, a toliko v odporu proti Církvi Kristové, proti Církvi katolické, a to ještě ne všudy a ve všem sjednocených! — A nevěrci, bohoborci doby naší? I ti mezi sebou se rvou; jeden poráží druhého; jeden chce více věděti a rozuměti nežli druhý; jeden druhému v boji proti pravdě Církve Kristovy napomáhati chtě, plány vespolek si ruší; na důkaz, že lež proti pravdě, blud a klam proti poctivosti neobstojí! — Vyplnilo se, a plní se slovo Kristovo: „Na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelné jí nepřemohou.“ Mat. 16, 18. — Církev Kristova stojí pevně, jako sloup a utvrzení pravdy v moři rozbouřeném!

III. Strom šíří se z jednoho kmene, tak i Církev.

„Ty jsi Petr. a na té skále vzdělám Církev svou.“ Mat. 16, 18. — „Tobě dám klíče království nebeského.“ Mat. 16, 19. — „Pasiž ovce mé, pasiž beránky mé!“ Jan 21, 15—17. — Tak pravil druhdy božský Mistr k prvnímu a přednímu z apoštolů svých, k sv. Petrovi, a v něm i k nástupcům jeho, k biskupům Římským. — Řím jest ono srdce, z něhož proudí krev křesťanského života do všech žil mohutného, obrovského těla světa katolického; Řím jest onen střed, z něhož se šířila a šíří sv. víra; Řím jest matkou a hlavou všech Církví. — Z Říma po všecky věky vysýláni věrozvěstové na všecky strany, do všech zemí, ke všem národům. K Církvi římské i sv. Cyrill a Methoděj přikázali Slo-

vany: a blaze nám, kteří, zachovavše věrně víru sv. apoštoly slovanskými nám hlásanou, se stolicí sv. Petra v Římě spojeni jsme. V Římě posud jest zvláštní ústav (Propaganda), v němž cvičí a vychovávají se mladíci ze všech krajů a národů světa, aby rodákům svým přinesli jednou světlo učení Kristova, a stali se jim učiteli pravdy a vůdci k spasení věčnému!

I všeliká moc církevní, nejen víra, plyne nám z Říma, jako míza, jež ze kmene se rozlévá do všech větví a ratolestí stromu. — Každý biskup nabývá potvrzení svého, a tudíž i právomoci své jako vrchní pastýř svého okršlku, jen v Římě, stoje tak se sv. Otcem v úzkém svazku. — Kdo svazek ten přetrhne, již není údem Církve Kristovy, již není ratolestí na stromě království nebeského na zemi. — Biskupové pak světí zase kněze, udílejíce jim část moci a vlády, aby na místě jejich byli věřícím učiteli, rádci, pomocníky, vůdci na cestě spasení.

Proto, drazí v Kristu! vždy rádi se ohlížejme k tomu svatému městu, kdež Otec veškerého křesťanstva přebývá, ač bohužel! nyní ovšem v poměrech smutných; — modleme se za něho a přinášejme rádi, dle možnosti, nějakou oběť ve prospěch jeho, ve prospěch Církve Kristovy. — Co tam pravdou jest, toho se držme, k tomu pevně a věrně stůjme; co tam bludem, to i my zavrhujme, vědouce a vyznávajíce se sv. Augustinem: „Komu Církev není matkou, tomu i Bůh nebude otcem.“ — Vyznávejme vždy ne toliko srdcem, ale i ústy a skutky svými se sv. Pavlem: „Víme, komu jsme uvěřili.“ II. Tim. 1, 2. — Jako větev neb ratolest od stromu odťatá uschne a spálena bývá: tak i ten, kdo od stromu Církve Kristovy se odštěpí, buď srdcem neb i životem, uschne pro Boha, spráchniví a shnije pro život věčný, a bude hořeti jednou v hrozném plameni záhuby věčné. „Kdo není se mnou“, — dí Kristus Pán, — „proti mně jest.“ Mat. 12, 30. „Kdo mne zapře před lidmi, toho zapřím i já před Otcem nebeským.“ Mat. 10, 33.

IV. Strom dobrý vydává ovoce, tak i Církev.

My za dnů našich, drazí v Kristu! duchem času na mnoze pokaženi a kvasem světského, tělesného mudráctví prosáklí, ani sobě nedovedeme patřičně představiti svatý, bohumilý život prvních křesťanů. Jak krásný ale, jak nebeský život to býti musil, o tom vydávají svědectví nejúhlavnější nepřátelé víry Kristovy — pohané. Již pohané vysvědčovali o prvních křesťanech: „Hle, jak se vespolek milují, jak jsou trpělivi, mírní, pokojní, milosrdní, jak se vespolek podporují, jak jsou cudní a bez úhony!“ — Již pohanští vladařové tvrdili, že křesťané jsou nejlepšími poddanými, nejudatnějšími vojíny, nejvěrnějšími služebníky, nejobětavějšími občany. — A co mám říci o dobách pozdějších? Co mám říci o tom nepřehledném množství líbezných květů a vonného ovoce na stromě Církve Kristovy? — Kdo spočte ty tisíce tisíců sv. mučenníků? ty tisíce tisíců sv. vyznavačů, panen a vdov, ano celý ten nekonečný zástup svatých a světic Božích, kteří vykvětli a uzráli jako

ovoce bohumilé na stromě sv. Církve? Tu nezbývá jiného, leč padnouti na kolena a velebiti Boha Ducha Svatého jehož milost tak mocnou býti se osvědčila ve svatých a vyvolených Božích!

Jak milo a krásně, moji drazí! bylo by na světě, by Církev směla a mohla se rozvíjeti pokojně a svobodně, by všickni se drželi jejího učení a přikázání! — Kristus Pán praví: „Milovati Boha nade všecko, a bližního jako sebe samého"; Mat. 22, 38. — toť že celý řád života, toť přikázání, v němž záleží celý zákon i proroci! — A totéž hlásá nám sv. Církev jeho, rok od roku, den ode dne, vždy a neustále. Ó kéž by národové, kéž by obce, rodiny i jednotlivci uposlechli hlasu toho! Věřte, drazí v Kristu! svět by přestal býti slzavým údolím, a proměnil by se v ráj. Pak by nebylo hříchu, ani podvodu, ani vraždy, ani nenávisti, ani krádeže, aniž jakékoliv nepravosti. Pak by nebylo vojny, ani vzpoury. Králové spravovali by lid svůj v bázni Boží, a národové ctili by a poslouchali vrchností svých. Věčný panoval by pokoj. Všickni bychom podle učení a příkladu Ježíše Krista a svatých Jeho nesli snáze i to břímě Adamovo a země by v pravdě byla rájem. — A jak pokojně a utěšeně bychom hleděli všichni vstříc věčnosti, kde nás čeká to nejsladší, věčné ovoce, jejž Bůh připravil všem, kdož ho milují a věrně mu slouží!

* * *

Drazí v Kristu! Na stromě zvítězil ďábel v ráji nad člověkem, na stromě kříže Kristem Pánem jest přemožen. Co nám Adam s Evou na dřevě stromu poznání dobrého a zlého ztratil, toho nám opět dobyl Pán Ježíš na dřevě sv. kříže, a to nám roste nyní na stromu sv. Církve. — Jesti tedy Církev Kristova opravdu strom, jenž sice z malého vyrostl semene horčičného, ale stal se stromem mohutným, celý svět svými větvemi zastiňujícím, stromem pevným, nezlomným, šťávou svou a mízou všecky národy oživujícím a nesoucím květu a ovoce dobrého. — Buďmež i my na stromu tom ratolestmi živými, přinášejme hojné ovoce skutků dobrých, bychom jednou požívati mohli ovoce slávy věčné. Amen.

Josef Lexa, farář na Hrubé Skále.

Neděle XXVIII. a poslední po Sv. Duchu.

Nač nás tato neděle a její sv. evangelium upomíná?

„A uzří Syna člověka an přichází v oblacích nebeských s mocí velikou a velebností." Mat. 24, 30.

Výklad.

V dnešním sv. evangeliu mluví Kristus Pán o zkáze města Jerusaléma a o zkáze světa, a všeobecném soudu. Některá předpovědění Spasitelova týkají se jen zkázy Jerusaléma, jiná jen zkázy světa a všeobecného soudu a někde mluví se zároveň o obojí zkáze. Neboť hrozivé události při zkáze města

Jerusaléma byly obrazem hrůzy, která nastane při skonání světa. Z nenadání, neočekávaně přitrhli nepřátelé ku svatému městu. — Tak neočekávaně dostaví se též skonání světa. — Kdy? Nevíme. — Vždyť sám Spasitel pravil, že o dni tom nevědí ani andělé v nebi, nýbrž jen Otec nebeský. — Ovšem byla jakási znamení, byly varující hlasy před zkázou města, avšak těchto všimli si jen křesťané jerusalémští — a skutečně též z města unikli a tak se zachránili. — Zaslepení židé nedali nic na předpovědění a hrozbu Ježíše Krista — tak též ve své zaslepenosti zahynuli. — Před zkázou Jerusaléma byli falešní Kristové a falešní proroci svádějící lid — a tak to bude též před skonáním světa.

Nejmilejší! Předpovědění o zkáze Jerusaléma se hrozným spůsobem vyplnilo asi za 37 let po ukřižování Krista Pána. — Hrozným způsobem se vyplnilo rouhavé a bezbožné volání židů před Pilátem: „Krev jeho přijdi na nás a na naše děti.“ — Tatáž věčná pravda Ježíš Kristus předpověděl zkázu světa. I tato rovněž tak přijde jako zkáza Jerusaléma. Ne nadarmo dotvrzoval předpovědění svoje Kristus Pán důrazným výrokem: „Nebe a země pominou: ale slova má nepominou.“ Mat. 24, 35.

Proč na dnešní neděli předčítáno jest evangelium o zkáze města Jerusaléma a zkáze světa? — Proto, poněvadž dnešní neděle jest poslední v roce církevním. A každý rok církevní nám zobrazuje krátce všechno od Adama a Evy až do skonání světa. — Advent, jeho 4 neděle, naznačuje dobu 4000 let před Kristem Pánem, kdy dobří a nábožní po Vykupiteli vzdychali. — O vánocích víte, že slavíme narození Spasitele světa, o velikonocích jeho utrpení a z mrtvých vstání a na nebevstoupení. O letnicích oslavujeme Ducha Sv., jenž Církev sv. svým příchodem upevnil, a tato církev sv. bude pod ochranou Boží a řízením Ducha Sv. trvati až do skonání světa. Všechny neděle po Sv. Duchu naznačují tedy ona trvání a působení Církve sv. od seslání Ducha Svatého až do skonání světa. — Proto na poslední neděli po Sv. Duchu jest evangelium o tomto skonání světa. — Než obraťme se nyní k tomu, nač nás tato neděle a její sv. evangelium upomíná? O tom . . .

Pojednání.

Známa jest mnohým následující událost ze života sv. Filipa Nerejského. — Přišel kdysi ku světci tomu známý mladík. S velikou dychtivostí a radostí vypravoval, že zamýšlí nyní na slavných vysokých školách právnická študia konati. — Sv. Filip jej pokojně vyslechnuv pravil k němu: „A co pak, když študie dokonáte?“ Mladík odpověděl: „Pak stanu se advokátem.“ — „A potom? tázal se dále sv. Filip. — Mladík vykládal dále svoje zámysly do budoucnosti, že pak si svou přičinlivostí chce získati značné jmění, pohodlnou domácnost si zaopatřiti a bezpečné postavení pro stáří si zajistiti. Ale po jednotlivém výkladu vždycky dále z úst sv. Filipa následovala otázka: „A co potom?“ — A jaká byla konečná odpověď mladíkova? Váhavě naposledy odpověděl: „A potom — potom zemru.“ Sv. Filip však ještě jednou pozdviženým hlasem

se tázal: „A potom?“ — Mladík již více neodpověděl, se sklopenou hlavou, zamyšlen odešel. Toto poslední: „A co potom?“ proniklo duši jeho, nemohl je z mysli zapuditi. — Brzy potom opustil svět a sloužil věrně Bohu samému v klášteře. — Ovšem nikdo z nás není povinen, aby, jako mladík tento, svět opustil a řeholní život vedl, avšak i každého z nás se týká tato krátká a důrazná otázka: „A co potom?“ — Písmo sv. nám na tuto otázku odpovídá: „Uloženo jest lidem jednou umříti, a potom soud.“ Žid. 29, 27. To jest konec všeho našeho vezdejšího života. — Každý rozumný a opatrný člověk táže se vždy: „A jak to dále půjde, jaký konec to vezme?“ Vždyť již pohanský básník napsal: Cokoli konáš, opatrně konej a pohlížej na konec!“ — Když při každé záležitosti máme na konec pamatovati, kterak lehkomyslno by to bylo nepamatovati, nemíti častěji před očima ten poslední a nad celou věčností rozhodující konec, totiž smrt a soud. — Proto Církev sv., naše starostlivá matka tak často nám tyto věci připomíná.

Svůj rok začíná Církev sv. i končí připamatováním soudu všeobecného, neboť i na první neděli adventní i na poslední neděli po Sv. Duchu dává předčítati evangelium o soudu tomto. — A tento soud všeobecný dopadne pro nás pro každého dle toho, jaká bude naše smrt, jaký bude soud soukromý hned po smrti. — Tu již se rozhodne. — Církev sv. jakoby dnešním sv. evangeliem k nám volala: Hle, zase uplynul jeden rok. — Jako tento rok pro většinu z vás rychle, takřka nepozorovaně uplynul, tak uplyne též veškeren čas tvého vezdejšího života a dostaví se konec, a co potom?

Když nás Církev sv. častěji a důtklivě na naše poslední věci upomíná, činí totéž, co Kristus Pán tak často opakoval tak často připomínal, bychom připraveni byli na jeho příchod. („Bděte neboť nevíte, ve kterou hodinu přijde Pán.“) Mluvil o pannách moudrých, které bděly s naplněnými lampami očekávajíce příchod ženichův. V noci z nenadání přišel ženich a jen panny bdělé, opatrné vešly na svadbu. Panny pošetilé nedbaly za čas o olej, kterýmž se dobré skutky vyznamenávají, a když pak již v pozdní dobu šly oleje kupovati právě v tu dobu přišel ženich a zavřena jest brána před pannami pošetilými. Když pak přišly zpozdilé panny a tlukouce na bránu volaly: „Pane, pane, otevři nám!“, uslyšely od ženicha odpověď: „Amen pravím vám, neznám vás.“ I dodává Spasitel náš ku konci tohoto podobenství: „Bděte tedy, neboť nevíte dne ani hodiny.“ Mat. 25. kap. Proto napomínal nás Spasitel náš, bychom roucho milosti Boží, roucho nevinnosti neznečistili těžkým hříchem, bychom neztratili onoho roucha, které musí na duši míti každý, kdo chce býti účasten nebeských hodů. — Kdo tohoto roucha míti nebude, kdo ve stavu těžkého hříchu zemře, uslyší od nebeského krále ona známá slova sv. evangelia: „Příteli kterako jsi sem vešel nemaje roucha svatebního?“ I řekne král dle onoho podobenství o svatbě služebníkům svým: „Uvrzte jej do temnosti zevnitřní: tam bude pláč a skřípění zubů.“ Mat. 22, 12. 13.

Mnozí a mnozí za našich časů zvláště, kde jest bohužel takřka modou o Boha, o věčnost, o duši málo se starati, za to

jen svému tělu, světu, radovánkám více hověti, neradi slyší o smrti, o soudu, o věčnosti. — Ale což to spomůže, když tyto věci zamluviti se nedají. — Tak četl jsem nedávno, že v jakémsi místě odbývány byly missie. Jak to obyčejně bývá, nalezlo se i v tomto místě několik takových, kteří missií se nesúčastnili a proti nim promluvili. Odporovali Bohu a hlasu jeho milosti. — Jednoho dne vyšel též průvod z kostela od missionářů vedený na hřbitov, kdež nad hroby předků konáno přiměřené kázání, pak konány modlitby. Potom zpívána též píseň: „Bůh ti tento život dal.“ Blízko hřbitova bydlel též jeden z oněch, kteří se pobožnosti a missií vůbec nezúčastnili. — Když začali doznívati k němu zvuky písně této, začal nepokojně po světnici přebíhati — však dále zněly zvuky písně. — Tu zavřel i okenice, však přece dále doznával k němu zvuk: „Jenom jednu duši máš, ach proč o ni víc nedbáš, ztratíš-li tu jednu duši, vše ztracené máš.“ — Nevím pověděti, zda muž tento se obrátil čili ne; příklad tento slouží jen k tomu, bychom poznali, v jakém nepokoji jsou všichni hříšníci, jen svět a rozkoše pozemské milující, již zde na zemi, kdykoliv o duši, o smrti, soudu slyšeti musejí. Jaká však teprve na ně přijde úzkost, když se jejich smrt skutečně blížiti bude — a jaká bude věčnost jejich? — Oč lépe a moudřeji činí ti, kteří v životě svém na tyto poslední věci častěji pamatují a dle toho život svůj polepší a spravují. — „Bázeň Boží jest počátek vší moudrosti.“

Živá víra nechať tedy proniká srdce vaše. S touto živou vírou říkejme slova: „Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce Všemohoucího; odtud přijde soudit živé i mrtvé.“ Chceme býti mezi živými, to jest mezi spravedlivými na pravici? Jistě že ano. Nuže! žijme neb začněme žíti tak, bychom každou chvíli připraveni byli vydati počet. — Pak nebude pro nás den soudný dnem hrůzy, nýbrž dnem vítězství a věčné odměny. Amen!

Frant. Grydil, kaplan v Brušperku na Moravě.

Neděle XXVIII. a poslední po Sv. Duchu.

Přísný bude soud Boží.

„Syn člověka přijde v oblacích nebeských s mocí velikou a velebností.“
Mat. 24, 30.

Nebyla-li poděšena duše vaše, když jste slyšeli to dnešní svaté evangelium? Hrozné, strašlivé jest všecko, co se nám v něm staví. Jeden Španělský král, uslyšev dnešní svaté evangelium, posypal si hlavu popelem, zavřel se do pokojíku svého; nejedl, nepil, s nikým nemluvil a jen rozjímal o posledním soudu. A sv. Cyprian, přemýšleje o dnešním sv. evangeliu zvolal: „Běda mně, až budu muset předstoupiti před soud!“ Písmo svaté hlásá: „Strašno jest upadnouti v ruce Boha živého!“

Bratře, sestro! Ty se lekáš a děsíš, když letního času doráží k sluchu tvému rachot hromu z mraků tmavošedých; ty vzdycháš, když strašná vichřice spojená s lijavcem venku burácí, jakoby chtěla ze základů vyzdvihnouti hory a domy; ale což jest to proti úzkostem při posledním soudu, až budou tělesa nebeská do sebe vrážeti; až budou hvězdy za strašlivého třeskotu a hřímání padati; až slunce zatmí se; až měsíc uhasne? Tenkrát třásti se bude hříšník! Přísný bude soud Páně! A proč? Poněvadž na soudu tom nebude výmluvy a nebude přímluvy.

Soudce můj! Dejž nám již nyní poznati ouzkost soudu Tvého, abys nezatratil nás, až přijdeš soudit živé i mrtvé!

Pojednání.

1. Přísný bude soud Páně, poněvadž tam nebude žádné výmluvy. Zde na světě nepanuje vždycky spravedlnost; chodívá to všelijak. Zde na světě dá se častokráte i nejspravedlivější soudce přemluviti. Známo vám, jak velikou úlohu hrají ve světě peníze. Obžalovaný u soudu může vzíti sobě obhájce, jenž nezřídka dovede ospravedlniti jej. Nic podobného není u soudu Božího. Čím se tam hříšník může omluviti? Čím může ospravedlniti svou nedbalost? Soudce by mu řekl: „Neměl jsi kdy na pokání? Nevěděl jsi, že život tvůj jest školou, přípravou pro věčnost? Neslyšel jsi slovo Mé, hlásané svatou Církví? Nepodával jsem ti Svých milostí ve svatých svátostech? Nenapomínal jsem tě hlasem svědomí, hlasem dobrých vnuknutí?“

Čím se na soudu Božím ospravedlní hříšný kněz? Soudce mu řekne: „Ty jsi vzal jho Mé dobrovolně na sebe! Nevěděl jsi, že Já požádám duše svěřené z rukou tvých? Neměls právě ty více příležitostí, abys spasil sebe? Nebyl-li tobě zákon Můj více známý než jiným? Na soudu Božím nebude výmluvy žádné.“

Čím se tam ospravedlní nedbalý otec, nedbalá matka? Soudce řekne jim: „Neznali jste povinností svých? Nevěděli jste, že máte býti vůdci maličkých? Nesílil jsem vás? Neznali jste slov Mých: „Běda člověku, skrze něhož pohoršení přichází?“ Na soudu Božím nebude výmluvy žádné.

Čím se ospravedlní nedbalý hospodář, nedbalá hospodyně? Soudce řekne jim: „Nikdy neslyšeli jste výrok Můj: Kdo nemá péči o své domácí, zapřel víru a jest horší než pohan?“ Na soudu Božím nebude výmluvy žádné.

Nebudeš se moci nijak vymluviti; známo bude všecko! Známy budou Bohu tvé úmysly, tvá předsevzetí, co jsi konal, co jsi konati obmeškal. Známo bude Soudci, že jsi snad postil se, ale jenom z pokrytství neb z lakomství. Známo bude Soudci, že jsi uděloval almužnu, ale jen z chlouby. Známo bude Soudci, že jsi chodil do chrámu, že jsi přijímal svaté svátosti, ale jen ze zvyku.

Jako Baltasarovi ukázala se ruka píšící na stěně a psala: „Mane, Thekel, Fares“, „sčetl Bůh království tvé, zavěšen jsi na

váze a nalezen jsi lehký“: tak vyřkne Soudce nad tebou soud, a nebudeš moci ničeho namítati, nebudeš moci vymlouvati se.

2. Avšak na soudu Božím nebude též přímluvy žádné. Nyní ještě prosí za nás „vyhnané syny a dcery Eviny“, Matka milosrdenství; nyní ještě oroduje za nás svatý anděl Strážce a svatý náš patron. Nyní svatí a světice Boží prosí za nás. Nyní sám Ježíš Kristus jest Prostředníkem naším, jak praví svatý apoštol Pavel: „V oslaveném těle Svém vstoupil na nebesa, a tam oroduje za nás.“ Ale na soudu Božím nebude žádné přímluvy. A proč? Poněvadž čas milosti uplynul a čas přísné spravedlnosti nastal. Tam nebude otec, když bude mezi spravedlivými, prositi za syna, jenž bude mezi zavrženými. Tam nebude dcera, když bude mezi vyvolenými, prositi za matku, kteráž bude mezi odsouzenými. A proč? Poněvadž praví Písmo svaté: „Kam strom padne, tam zůstane ležeti.“ Spravedliví rozhodli se pro Boha, a proto věčně v Bohu radovati se budou. Zlí rozhodli se pro ďábla, a proto s ďáblem věčně trápiti se budou.

Ó dne hrozný, až nastaneš! Ó soude strašný, jenž se nedáš ani změniti ani odvolati! Proto, nejmilejší moji bratři a sestry, an děsný bude soud ten, věřme Kristu a Jeho svaté Církvi! Započněme bez odkladu věrně konati povinnosti svého stavu a povolání, jak a co nám velí Bůh. Co konati máme dnes, neodkládejme na zejtřek, aby pro nás den soudný nebyl dnem hrůzy, ale dnem spásy. Ještě popřává nám Slitovník dny polepšení a nápravy. Drazí jsou ti dnové pro vás, vy mladí lidé; nemařte je kratochvílí, aniž jich dávejte tovaryšstvům zhýralým, rozkoším záhubným, kteréž tělo baví, ale duši zabíjí. Drazí jsou dnové života, jichžto popřává Pán pro vás, kteříž stojíte ve věku dospělém. Jsouť to dnové, za kterých nejvíce můžete působiti dobrého; jsou to dnové, za kterých máte míti péči o sebe a o své svěřence; jsou to dnové, za kterých se rozhodne, zdali jste plnili důležité povinnosti své jako křesťané. Dnové, jichžto popřává Pán, jsou velice důležití i pro vás, kteříž vysokým stářím dospěli jste ke hrobu; jsou to dnové, za kterých musíte se dokonale vzpamatovati, za kterých musíte připravovati se na cestu do věčnosti.

My všickni nakloňme sobě Soudce, aby nám ráčil milostiv býti!

„Ty pak, spravedlivý Soudce viny,
zapomenouť račiž na zločiny,
soudě zemské dcery, zemské syny!
Magdaleně sňal jsi hříchy mile,
lotrovi's dal šťastně dojít cíle,
i mne spasiti buď Tvoje píle!
Počítať mne nerač k zlořečeným,
k bídným, v oheň věčný odsouzeným,
povolať mne račiž k vyvoleným.“ Amen.

Jan Šicha, farář v Liblicích.

Řeči příležitostné.

Promluva u příležitosti čtyřicetiletého jubilea vysvěcení na kněžství.*)

„V tom znamení zvítězíš.“ Tak četl v oblacích císař Konstantin.

Drazí bratři! Po 15 letech sešli jsme se opět — Po 15 letech vidíme se zase v tváři tvář! — Láska nás svolala ze všech končin diecése, abychom se vespolek potěšili, události života jeden s druhým sdělili a konečně se rozloučili na vždy, na vždy zde na této zemi. — Vážný jest tedy pro nás den dnešní a veledůležitý — jest však i velmi radostný, nebo jsme se sešli dnes v domě bratra milenéhо, kterého po 40 letech všickni zase vidíme, jehožto láska nás dnes k této slavnosti svolala sem do Jičína. — Začež jemu ve jménu všech bratří vzdávám nejsrdečnější díky!

A co mám, bratří, k uvítání nás a zároveň k rozloučení našemu promluviti? Před 15 lety, při naší 25leté slavnosti byl jsem Vám zahradníkem a snesl jsem rozmanité květy, z kterých jsem uvil věnec slavnostní a každý květ na věnci tom byl nám povzbuzením, bychom Boha vroucně milovali, bychom povinnosti své věrně konali, a sobě korunu věčné slávy vydobyli. Uplynulo od těch dob 15 roků, a jak mnoho se změnilo v tomto čase! Květy v slavnostním věnci dávno uvadly — zrak náš od marností světských pozvedá se vzhůru a na pamět přichází nám věčnost, kde se snad již brzy ocítíme, abychom účty kladli spravedlivému a vševědoucímu Bohu! V těchto 15 letech čtyři bratři odešli na věčnost: Müller, Jelínek, Hlaváček a Záleský a nám ostatním, kteří z milosti Boží zůstali jsme posud na živě, nastává ta důležitá úloha, bychom za nimi doputovali pout života ku hrobu našemu. Vždyť ze všech těch, s kterými páskou lásky jsme spojeni byli, kteří nás ke kněžskému stavu připravovali, ze všech našich miláčků a dobrodinců ni jeden na živě se již nenalezá. Ten, který nás na kněze vysvětil, biskup Karel Hanl — mrtev. Oba rektoři Valášek a Pažout, mrtvi; spiritual kanovník L Vacek, vicerektor Dr. Schazel a vicerektor Gruss mrtvi! — profesoři J. Vacek, Stárek, Gabriel, Pařour a Češka mrtvi! — Oh! ano vše mrtvo! — a pravda jest, co žalmista Páně v žalmu 89. praví: Dnové i leta naše rychle mizejí a cožkoliv činíme, zjevné jest Tobě, o Bože! Života našeho let jest sedmdesát aneb osmdesát a co přes to — jsou bolesti a bídy.

Uč nás tedy, o Pane! považiti pomijitelnost života, abychom moudřejší a lepší byli učiněni — a dej nám svou milost a lásku a milostiv budiž služebníkům Svým! — Tak volá k Hospodinu

*) Konána v Jičíně dne 25. července 1894.

korunovaný žalmista Páně v žalmu 89. a mně se zdá, že nejenom mně ale i Vám všem, bratří, v hlavě i v srdci znějí slova: „Života našeho let jest sedmdesát aneb osmdesát — a co přes to, jsou bolesti a bídy; a nám bratří neschází již mnoho do sedmdesáti let. — Dle krále Davida jest rok sedmdesátý jako hranice, za kterou pouze bolesti a bídy mnoho — a tu hranici již již musíme překročiti — a od šťastného dokončení pouti této závisí šťastná věčnost a přece ta pouť ku hrobu v našem stáří jest velmi obtížná — hrozná. K tomu jsme se sešli sem, bychom na to pomýšleli.

Před 15 lety přinesl jsem jako zahradník věnec květinový k naší tehdejší slavnosti. Dnes však chci se státi místo zahradníka řezbářem; i vyřezal jsem k dnešní slavnosti hůl poutnickou, pevnou a silnou berlu, na kterou bychom se mohli bezpečně podepříti na té naší cestě ku hrobu, který již již jest před námi.

Poutnickou hůl tuto do nebeského Jerusaléma upravil jsem tak, že vypadá jako kříž, o kterém jsme po 40 let našeho kněžství svým svěřencům tak často hlásali. Na tuto zázračnou hůl poutnickou, na kříž Kristův, chceme se ve svých pracích, ve svém soužení, ve své slabosti, v nemoci i v smrti podpírati, abychom šťastně došli ku bráně věčnosti. A poněvadž již úlohu řezbáře jsem přijmul ku dnešní slavnosti, vyřezal jsem na tu berlu na ten kříž, aby byl úhlednější, kotvu naděje a hořící srdce lásky. A tuto hůl poutnickou věnuji Vám, bratři, k dnešní 40leté jubilejní slavnosti k našemu potěšení a povzbuzení a promluvím v krátkosti o kříži, kotvě a hořícím srdci, čili o víře, naději a lásce.

Pojednání.

Ke 40letému jubileu našeho vysvěcení na kněze přináším Vám, bratří! berlu, poutnickou to hůl; — vyřezal jsem ji ve způsobě sv. kříže a ozdobil kotvou a srdcem. A proč to? Bratří! jsme poutníci, kteří urazili na pouti své zde na zemi většinu cesty své, a zbývá nám, abych tak řekl, pouze několik kroků k poslednímu cíli — však právě těch několik kroků jest nám, blížícím se již valně k sedmdesátce, těch nejobtížnějších. Jest nám zapotřebí v naší slabotě pevné berly, bychom neklesli a tu berlu — kříž Kristův — podávám Vám dnes jednomu každému z Vás se slovy: In hoc signo vinces.

Bratří! nedaleko Josefova stojí klášter, Kukukský klášter, široko daleko pověstný svými sochami, které představují hlavní ctnosti a hlavní hříchy, které jsou však tak výtečně vypracovány, že obdiv vzbuzují — a žádný neodchází z kláštera toho bez pohnutí, který jen trochu citu v sobě má. — V zahradě pak klášterní stojí socha ohromná, obrovská, z níž jakoby posvátná hrůza vycházela. Obrovská tato socha v pancíř oděná, drží v pravici obnažený meč — na levici navléknutý štít, na štítě jest kříž s Kristem ve vypouklé práci a kolem kříže Krista nápis: „Omnia propter

istum.“ — Dole pak jest nápis: „Miles Christianus!“ — Často jsem pozoroval tohoto bojovníka Kristova v zahradě klášterní a i dnes vzpomínám na to, v den 40letého jubilea našeho. — Neb co jsme my jiného, než bojovníci Kristovi, kteří jsme bojovali po 40 let mečem slova Božího proti nepřátelům Kristovým? A v tomto boji zdaž jsme se netěšili a nesílili slovy: Omnia propter Christum? A jakých ran, strastí a nevděku utržili jsme v boji tom! Chci jenom něco podotknouti. Právě za měsíc 25 srpna budou 2 roky, co vyhořela Dolní Krupa — skoro celá. — Vyhořel kostel i fara. I psal mi o tom bratr Vincenc, že sklíčena byla duše jeho až k smrti; zvláště rozedráno bylo srdce jeho tím smutným pomyšlením, že nikdy více neuslyší harmonický hlas těch rozmilých zvonů krupských, které snad po kolika století radovaly se i truchlily s farností krupskou a nyní umlkly na vždy! Však co sílilo jej v tom hrozném utrpení? Zajisté že šepotaly často rty jeho: Omnia propter Christum — a Kristus mistr vedl učenníka Svého k trpělivosti a k odevzdání se do vůle Boží! A dále: Máme mezi sebou, drazí! spolubratra, duši to šlechetnou, čistou, spolubratra, který z nás byl ten nejlepší, nejschopnější, který byl miláčkem nás všech. A tento spolubratr pracoval na vinici Páně pouze jenom 4 roky a již 36 let stížen jest chorobou hroznou, nezhojitelnou, tak že takřka donešen býti musel k této dnešní slavnosti. Dostavil se však přece i se svou chorobou! A co ho sílilo, že nezoufal si v tělesné své nemoci, nýbrž úsměv maje na rtech, šepotal často: Bůh dal zdraví, Bůh si ho vzal, budiž jméno Páně pochváleno? — Zajisté že ve svých ouzkostech podpíral se o berlu sv. kříže a volal: Omnia propter Christum! a Kristus pomohl mu nésti kříž jeho.

I mne dotkla se ruka Páně těžce.

Před 4 roky navštívila mě banda zlodějská — cikáni — kteří se po delší čas kolem Čachotína potulovali, a pobrali všecky mé po krejcaru naschráněné úspory na čtyřstové farce v Čachotíně, tak že jsem přišel o všecko a druhého dne musel jsem si vypůjčiti lžíce a nějaký ten nůž od sousedů, abychom mohli čím pojísti. Byl jsem na mizině! — Však vzpomínal jsem ve svém kříži na Krista, který neměl, kde by položil hlavu Svou, a těšil a potěšil jsem se také volaje z hlubokosti srdce svého: Omnia propter Christum!

A bratr náš, v Pánu zesnulý, Václav Záleský, když jednou služby Boží ve svém chrámu Páně konal, byl navštíven tou hroznou ranou, že při bouři blesk udeřil do chrámu lidem naplněného. I nastal pláč, o pomoc volání, a útěk z kostela, který plamenem hořel. Jak krvácelo srdce našeho spolubratra při této hrozné pohromě! A zajisté, že zvěčnělý bratr náš podepíraje se o berlu sv. kříže, k trpělivosti veden byl a k odevzdání se do vůle Boží vroucím povzdechnutím: Omnia propter Christum, čímž potěšen a posilněn byl.

A tak jedenkaždý z nás v tom 40letém boji postížen byl lecjakou ranou, lecjakým soužením, které jsme nesli zmužile opírajíce se o kříž Kristův a volajíce: Omnia propter istum!

A tak když i budoucně za naši práci svět nám nevděkem se odslouží, opírajíce se o berlu kříže volejme: Omnia propter Christum. — Když tělo naše v stáří ochabovati bude, nemohouc snášeti břímě dne i horka, podpírajíce se na tu poutnickou hůl kříže volejme: Omnia propter Christum. Když konečně přijde poslední nemoc, která nás uvrhne na smrtelné lůžko, tu podeprouce se na berlu kříže svatého volejme: Omnia propter Christum, a ten Spasitel, v Něhožto věříme s celou duší, neopustí nás.

Nedivte se však, drazí bratři, zvlášť Vy, kterých se zub času takřka netknul, že dnes na den 40letého jubilea o tak vážných věcech mluvím Vám. Ovšemť mohli byste právem říci, že jsme se dnes sešli k radosti, abychom Bohu vděčně poděkovali za tu milost, že jsme posud živi a že můžeme pro věčnost ještě zásluh si vydobýti a napraviti, co jsme v mladém věku snad zanedbali; ale sešli jsme se zároveň, abychom se navždy zde na světě rozloučili, každé pak loučení jest smutné, bolestné — proto ku potěšení našemu vyřezal jsem kotvu na poutnickou berlu naši co znamení naděje a srdce co znamení lásky. — Aj! co by si počala loď v bouři mořské bez mohutné kotvy a co by si počal člověk v pozemských trampotách bez — naděje. Ovšemť, bratři, my světských nadějí se již vzdali v našem pokročilém stáří, ale naděje naše jediná spočívá v Pánu! Pracovali jsme pro svého Krista 40 let již — vůle naše byla zajisté dobrá a ač výsledek naší práce nebyl snad vždy uspokojivý, naději máme, že Bůh dobrou naši vůli přijme milostivě za bernou minci. A tato naděje na milosrdenství Boží, spojená s vírou v Ježíše Krista a Jeho zásluhy, spojená s vroucí láskou k Bohu, posilní nás, bychom setrvali věrní až do konce.

Přijměte tedy, drazí bratří, tuto berlu, kterou jsem Vám přinesl k 40letému našemu jubileu; berla ta poutnická nám usnadní zbytek té cesty k našemu hrobu a ku věčnosti. Jest to berla víry, naděje a lásky.

A nyní s Bohem buďte, drazí bratři! Jisto jest, že ne všickni dočkáme se 50letého jubilea našeho vysvěcení na kněžství. Jisto jest, že ne všickni se v životě ještě jednou sejdeme.

Nuže tedy s Bohem! Neuvidíme-li se zde na zemi více, tedy na shledanou na věčnosti. Amen. Fr. Pochop, děkan v Josefově.

Promluva u příležitosti výstavy Velebné Svátosti na osadě smíšené.

Důvody a pohnutky návštěvy Nejsvětější Svátosti Oltářní.

„Nemocen a v žaláři jsem byl a nenavštívili jste mne.“ Mat. 25, 43.

Srdečná a upřímná úcta k Pánu Ježíši, který v Nejsvětější Svátosti Oltářní v pravdě skutečně a podstatně jest přítomen, byla nejdražším dědictvím, jež národu našemu zůstavili sv. Cyrill a

Methoděj. Od jejich dob uplynulo přes tisíc let a po celou tuto řadu let předkové naši vždy věrně a vroucně ctili Nejsvětější Svátost Oltářní. Jen jedenkráte někteří z nich zapomněli na tuto poctu, a ihned přikvačil na celou zemi naši trest Boží: nesčetné bědy, svízele a strasti rozhostily se u vnitru jejím.

Dějiny poučují nás, že na počátku 17. století ono nešťastné a kacířské učení Luterovo čím dále tím více nabývalo půdy netoliko ve své kolébce v Němcích, ale i u nás v Čechách. Předkové naši zapomínali na Krista v Nejsvětější Svátosti Oltářní, ano tak daleko pokročili, že i vyvolili sobě za krále kalvína Bedřicha falckého. S jeho vládou rozprostřela se i hrůza po celé vlasti. Brzy po své korunovaci zohavil ukrutně tento přenešťastný král český obzvláště chrám sv. Víta v Praze: oltáře, obrazy, sochy a všecky okrasy odstranil, ba mnozí kalvíni z jeho družiny šlapali nohama po svatých ostatcích. Avšak to nejhorší mělo přijíti ještě později! Bylo to právě o Hodě Božím vánočním, kdy kazatel kalvínský Abraham Skultet měl kázání plné potupy a hany na katolickou Církev, po kázání pak slavila se večeře Páně. Srdce se chvěje, hrůza objímá nitro, strach a bázeň rozlévá se po všech údech a do oka slza se vtírá při pouhé vzpomínce na to. Na kulatý stůl, jenž stál uprostřed holých zdí chrámových potažen bílý ubrus, po té přinesen na míse veliký koláč a koflík s vínem. Český král Bedřich zároveň s 11 kalvínskými pány zasedl za stůl, rozlomil onen koláč na 12 dílů, na to pojedl jeden z nich, napil se vína a ostatní páni činili totéž. A to byla, nejmilejší v Kristu, večeře Páně. Zda tu neplatila slova Daniele, proroka (9, 26) „i svatyni rozmece lid s vévodou, kterýž přijde .... přestane oběť a obětování: a bude v chrámě ohavnost spuštění ....“ Zda tu neplatila slova samého Krista Pána: „Nemocen a v žaláři jsem byl a nenavštívili jste mne“? Ano v žaláři byl tenkráte Kristus a nikdo Ho ze všech synů národa českého nenavštívil, aby překazil tomuto rouhání se velebnosti Jeho!

Než Bůh nebývá nadarmo posmíván! Přísně ztrestal nešťastného krále, přísně ztrestal oněch 11 pánů, přísně ztrestal celou českou zemi. Povstala válka, válka, která trvala po dobu 30 let. Země od východu k západu, od severu k jihu proměněna v poušť, města, vesnice, dědiny obráceny v rumy. Tak Bůh přísně potrestal neúctu k Pánu Ježíši v Nejsvětější Svátosti Oltářní!

Po těchto útrapách a svízelích národ náš rozpomenul se na své provinění a od té doby zase věrně ctí Nejsvětější Svátost Oltářní. Než, bohužel, není to celý národ náš, jsou ještě mnozí, kteří posud bloudí ve tmách Kalvínových, posud urážejí a rouhají se Kristu. Jak nešťastni, jak politování hodni jsou lidé ti, a jak naproti tomu šťastni jsme my, my katolíci, kteří pevně věříme a vyznáváme, že Kristus Pán jest v Nejsvětější Svátosti přítomen v pravdě, skutečně, podstatně, jako Bůh a jako člověk Svým tělem a Svou duší! A tato víra naše, nejmilejší v Kristu, zakládá se na důvodech na příčinách a tedy není slepá, jak nepřátelé naši rádi tvrdívají. My máme důvody, proč Krista ctíme, my máme také

pohnutky, proč Jej častěji zejména při výstavě Nejsvětější Svátosti navštěvovati máme.

Proč tedy Pána Ježíše uctíváme v Nejsvětější Svátosti Oltářní? To, nejmilejší v Kristu, již jsem vyložil ve dřívějším vypravování. My proto ctíme Krista Pána v Nejsvětější Svátosti Oltářní, protože tak po všecky věky činili naši otcové, naši předkové a protože Bůh přísně trestá každé zneuctění Její. Než postupme dále; my máme důvody ještě větší nežli právě uvedené. Zda nečinili tak svatí apoštolové, nečinila-li tak Církev po celou dobu 18 set let? Kdo může dokázati Církvi, že někdy tak nevěřila, že někdy tak neučila? — Nikdo, nikdo, ani ti nejúhlavnější nepřátelé! A toto, nejmilejší, jest důvod nejdůležitější a rozhodný tak, že více jich uváděti netřeba.

Než tažme se dále, jaké jsou pohnutky, abychom navštěvovali často a rádi Nejsvětější Svátost Oltářní? Pohnutek těchto jest mnoho a já pro krátkost času uvedu jenom dvě z nich.

Sv. Alfons praví, že mezi všemi skutky zbožnými nejmilejší Pánu Bohu jest a zároveň i také člověku nejprospěšnější návštěva Nejsvětější Svátosti Oltářní. A to jest také první pohnutka návštěvy Nejsvětější Svátosti Oltářní. Jest zajisté skutkem Bohu nejmilejším.

Kdyby některý král pozemský z lásky mezi nejchudšími svými poddanými přebývati chtěl tak, aby každým okamžikem k němu přicházeti a s ním rozmlouvati mohli, zda by tak poddaní nečinili? Ó zajisté, že by s láskou a ochotou nevídanou pospíchali k němu a neohlíželi se při tom na obtíže, jež by se jim v cestu stavěly. A nyní uvažme, kdo přebývá ve svatostánku dnem i nocí? Kdo čeká i na ty nejchudší své poddané, aby Jej navštívili, aby se s Ním potěšili? Kdo volá ustavičně: Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím? Kdo obzvláště dnes hlasem jaksi prosebným, plným něhy a lásky volá celou osadu k Sobě, aby ji přivinul na své otcovské srdce a ji občerstvil? Zda není to Kristus Ježíš, Syn Boha živého v Nejsvětější Svátosti Oltářní?

Ó duše má, jestliže pevně věříš to, čemu učí Církev svatá o Nejsvětější Svátosti Oltářní, zda můžeš býti chladnou, vidíš-li, kterak tentýž Kristus Pán, jenž dlíval uprostřed lidu židovského a který ve slávě nevyslovitelné na nebesích dlí, dnes volá tě k Sobě s povýšeného trůnu, abys Jej uctila, své bolesti a strasti, Jemu jako nejvěrnějšímu příteli a rádci zjevila a od Něho potěchu a sílu čerpala? Zda nechceš stonásobně nahraditi Kristu Pánu ten nevděk, jenž děje se Mu v Nejsvětější Svátosti Oltářní snad od tvého jinověreckého souseda, přítele, soudruha, snad i bratra, sestry, otce nebo matky? Ó, zda tě nepojímá hrůza, vidíš-li tu jejich nevšímavost ku Kristu Pánu, vidíš-li tu jejich chladnost, vlažnost a snad i dokonce rouhání!? Ó hrůza hrůzoucí, zda nenaplňuje se tu slovo předchůdce Páně: „Uprostřed vás stojí, kteréhož vy neznáte; na světě byl a svět skrze Něho učiněn jest a svět Ho nepoznal.“

Drazí v Kristu, hrůzou naplňuje se srdce naše, vzpomínáme-li, co ještě jest duší, jež nectí Krista Pána v Nejsvětější Svátosti Oltářní, protože učení bludné pojalo srdce jejich! Avšak, jak ještě větší hrůzou musí se naplniti nitro naše, vidíme-li, kterak

katolíci, synové sv. Církve, Kristem pohrdají, Jej snad za celý čas, ba snad i za celý rok ani jedenkráte nenavštěvují? Nenavštíví-li nás po nějakou delší dobu přítel náš, tu pokládáme to za urážku; ale takoví katolíci, ovšem vlažní katolíci, nenavštíví-li Krista Pána po sebe delší dobu, tu to Pán nebes a země nemá považovati za urážku? K takovým volá Isaiáš: „Syny jsem vychoval a vyvýšil a oni pohrdli mnou....“

Druhou pohnutkou návštěvy Nejsvětější Svátosti Oltářní jest ono nevyslovitelné a neobsáhlé dobro, jehož se nám dostává, kdykoliv Krista navštěvujeme.

Rozpomeňme se, nejmilejší v Kristu, na ten nepřehledný zástup lidí, katolíků, kteří před nedávným časem pospíchali do Trevíru, aby uctili roucho Krista Pána, vzpomeňme si, co jich ročně putuje do svaté země, aby spatřili místo, v němž Kristus se narodil, dům v němž přebýval, hrob z něhož z mrtvých vstal, aby spatřili všecka ona posvátná místa, na nichž Kristus Pán trpěl a i dokonal. Avšak my nemusíme ani tak daleko se ubírati, postačí, jdeme-li do chrámu Páně a tu máme — nikoliv roucho Kristovo, nikoliv domek, v němž se narodil a přebýval Spasitel náš, ale samého Krista Pána! Ó, jak jsme šťastni a blaženi!

Blaženi byli magové, blaženi byli apoštolové, první učenníci, první věřící, kteří klaněli se Kristu Pánu, pokud živ byl v Palestině. Avšak, jsme my méně šťastni, méně blaženi? Ó, nikoliv! vždyť téhož Krista máme jako oni; zda nenaplňuje se rajskou těchou duše naše v Jeho přítomnosti? Ejhle stánek Boží s lidmi, a přebývati bude s nimi. Apoc. 21, 3.

Blažena byla Maria, ona sestra Marty, jež sedíc u nohou Pána poslouchala slova Jeho. Ó zdaž méně jsme blaženi a šťastni my, kteří denně můžeme sedat u nohou Krista Pána? Jestliže až posud jsme tak nečinili, učiňme tak alespoň dnes v den pro naši osadu tak velepamátný — útěcha a slast naplní srdce naše!

Končím, nejmilejší v Kristu! V krátkosti podal jsem vám důvody a pohnutky, proč máme navštěvovati Nejsvětější Svátost Oltářní. Ne nadarmo naše Církev svatá si tak přeje, ona je pevně přesvědčena, že to byla vůle samého Krista Pána; vždyť již svatí apoštolové tak činili a zajisté, že oni by byli ničeho nekonali, co by se nesrovnávalo s vůlí jejich Mistra! Tak činila Církev svatá od počátku až na naše doby, tak činili naši slavní předkové, tak činí až posud hodní katolíci, neboť všickni tito byli a jsou přesvědčeni, že není Pánu Bohu milejšího skutku nad tento a že člověk obdržuje za tento skutek své víry největší dobré a nejhojnější milosti. Ó čiňme tak tedy i my, navštěvujme Krista Pána rádi a často a dnes, kdy Kristus Pán po celý den na naší osadě k veřejné úctě vystaven bude, modleme se vroucně i za ty, kteří Kristem v Nejsvětější Svátosti Oltářní pohrdají, aby i oni milostí Boží přivedeni byli k učení pravému a volali se žalmistou Páně Davidem: „Touží a omdlévá duše má po síních Hospodinových. Srdce mé a tělo mé plesají k Bohu živému.“ Amen.

Václav Oliva, kaplan v Krouné u Hlinska.

Listy katechetické.

Kterak lze případně vyložiti žákům tříd nižších školy obecné jádro učení katolického o Svátosti oltářní?

Píše AUG. PEROUTKA.

(Dokončení.)

Proměniv chléb v tělo Své a víno v krev Svou, dal Pán Ježíš přítomným apoštolům tělo Své jísti a krev Svou píti a řekl: „To čiňte na mou památku!“ Co měli činiti svatí apoštolové na památku Páně? Nuže to, co učinil Pán Ježíš Sám při poslední večeři! Pán Ježíš proměnil chléb v tělo Své, řka: „Totoť jest tělo mé“ a víno v krev Svou, řka: „Totoť jest krev má“, tedy i svatí apoštolové měli proměňovati chléb v tělo Krista Pána a víno v krev Pána Ježíše, tatáž slova říkajíce. A jakož Pán Ježíš rozdával tělo Své a krev Svou sv. apoštolům, tak měli také tito sv. apoštolové rozdávati tělo a krev Páně ostatním obyčejným věřícím.

Svatí apoštolové vskutku se dle přikázání Pána Ježíše zachovali. Oni vskutku proměňovali chléb a víno v tělo a krev Páně a rozdávali tělo a krev Páně obyčejným věřícím. A měli k tomu sv. apoštolové moc? Ovšem — vždyť jim tu moc dal Pán Ježíš! My víme, že sv. Petr dokonce i po vodě choditi mohl, když Pán Ježíš tomu chtěl. Jakmile však sv. Petr počal nedůvěřovati a se báti, hned se topil. Svatý Petr mohl zajisté činiti zázrak, ale nikoliv *ze své moci*, nýbrž *z moci Spasitele*, který ovšem moc Svou *komu chce a kdy chce, může přepustiti.* Tak tedy i sv. apoštolové *z moci* božského Spasitele proměňovali chléb a víno v tělo a krev Páně *a z přikazu* Páně ostatním věřícím rozdávali.

Ale žijí sv. apoštolové, sv. Petr, sv. Jan, sv. Ondřej, sv. Jakub mladší a starší atd. posud? Oni zemřeli! Nyní tedy se asi chléb a víno v tělo a krev Páně nemůže proměňovati? Kdož by toho dovedl, když sv. apoštolové zemřeli! A přece, přece jsou tací muži, kteří toho dovedou. Víte-li, milé dítky, kteří to mužové jsou?

Nástupci sv. apoštolů jsou to; a kdo jsou nástupcové sv. apoštolů? Ano biskupové a kněží. A tito biskupové a kněží, milé dítky, činí totéž, co druhdy sv. apoštolové činili. Také oni chléb a víno proměňují v tělo a krev Páně z moci božského Spasitele, který tak zajisté si přeje. Řekltˇ Pán Ježíš ku sv. apoštolům: „To čiňte na mou **památku**!“ Však opravdu na velmi krátký čas byl by Pán Ježíš památku na Sebe si pojistil a přál, kdyby toliko

svatí apoštolové byli měli chléb a víno proměňovati a věřícím udíleti. Vždyť sv. apoštolové dlouho po smrti Kristově nežili. Zajisté platila slova Spasitelova tudíž také nástupcům sv. apoštolů, jakož Vám později zřejmě bude dokázáno. Slíbilť Pán Ježíš taktéž sv. apoštolům: „Aj, já jsem s vámi až do skonání světa“ — a přece sv. apoštolové již dávno před skonáním světa sami skonali. I patrno z toho, milé dítky, že Pán Ježíš sliby Své a slova Svá činil nejen pro sv. apoštoly, nýbrž i pro jejich nástupce: biskupy a kněze. Tedy ještě jednou! — řekněte mi: Kdože proměňuje chléb a víno v tělo a krev Páně *nyní*, když již sv. apoštolové zemřeli? biskupové a kněží, a kde? Ve chrámu Páně! A kdy? Při mši sv. a to její hlavní části „Proměňování“ čili „Pozdvihování“. Při mši sv. proměňuje kněz jako zástupce Pána Ježíše slovy Pána Ježíše: „Totoť jest tělo mé, totoť jest krev má“, chléb a víno v tělo a krev Páně. Pán Ježíš se Svým tělem a krví a duší, jako člověk a jako Bůh sestoupí s nebes ke slovům těmto a přichází na oltář. Pod způsobou chleba skrývá se a do kalichu vchází a skrývá se tam pod způsobou vína. A hle! kněz při oltáři, sloužící mši sv., *pozdvihuje* sv. hostii a kalich, a věřící v kostele přítomní poklekají a bijí se v prsa a proč? Oni se klanějí Bohu na oltáři, oni se klanějí Nejsvětějšímu. Pozor dejte, milé dítky, protože kněz *pozdvihuje* sv. Hostii a kalich s krví Páně do výše, sluje část mše sv., kdy se to děje „*Pozdvihování*“; protože proměna chleba v tělo Páně a vína v krev Páně se děje na *oltáři*, jmenujeme pravé tělo a pravou krev Páně pod způsobami chleba a vína *svátost oltářní*; protože pod způsobami těmito se skrývá *Nejsvětější* Bůh, jmenujeme *svátost* tuto *nejsvětější*. (Tento odstavec dle potřeby se opakuje.)

Biskupové a kněží činí z moci Kristovy svátost oltářní, svátost nejsvětější, neboť oni proměňují, jak již řečeno, při pozdvihování chléb a víno v tělo a krev Páně.

Svatí apoštolové však činili více. Oni také tělo Páně rozdávali, jako to učinil Pán Ježíš při poslední večeři. Činí-li tak i biskupové a kněží? Činí. Sami viděli jste již, jak věřící mnohdy přiklekají, a jak duchovní jim podává tělo Páně.*)

Někdy se stává, že se sv. Hostie přelomí a tak dostane mnohý jenom půlku anebo ještě méně a jiný dostane celou sv. Hostii, mnohý dokonce dvě, když ku př. se jedna Hostie na druhou přilepí.

Františku, pověz nám, kdo pak dostane víc Pánů Bohů, ten kdo dostane dvě sv. Hostie, anebo ten, který dostal jen půlku? Ty myslíš tedy, že jeden dostane dva Pány Bohy a druhý půl Pána Boha? Tož mi tedy pověz, mnoho-li jest Pánů Bohů? Jeden! Dobrá! A Bůh jest pouhý duch, můžeme-li pak ducha děliti? Můžeš-li pak svou duši rozpůliti, co? Nuže tedy pozor! Ducha děliti nelze a proto také Pána Boha děliti není možná. Ať ku př. rozdělím sv. Hostii na 8 dílu: 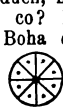 tož jest ovšem Pán Ježíš v každém tomto

*) Libo-li, tož možno tuto promluviti o příčině přijímání „pod jednou“.

dílu, ano v nejmenším dílku přítomen (tedy v každém tomto dílu, ano v nejmenším dílku jest Bůh), přece však nemohu říci:

Svatá Hostie sestává z osmi Bohů, po případě 9, 10, 100 atd. Bohů. Ať dostane při sv. přijímání jeden sv. Hostii celou anebo druhý jenom malinkou částečku, tož přece oba stejně přijali, oba přijali Boha, oba přijali Pána Ježíše, Jenž jest Bůh a spolu člověk.

Konečně ještě nám nastává otázka:

Jak dlouho pobude si Pán Ježíš pod způsobami chleba a vína? Zůstane-li tam stále či také někdy odejde ze sv. Hostie a z kalichu? Prve si povězme tolik: Jisto jest, že Pán Ježíš nad **chlebem** promluvil: „Totoť jest tělo mé". Pokud tedy způsoba chleba se nezměnila, potud skrývá se dojista Pán Ježíš ve sv. Hostii. Neboť každý, kdo neví, že to jest sv. Hostie, totiž chléb v tělo Páně proměněný, řekne: „Toť chléb", „jako chléb to vyhlíží!" Však změní-li se chléb, stala-li se z něho plesnivina, tuť přestal chléb býti chlebem. Či brává se ještě chléb zplesnivělý k jídlu? Nikoli! Jeť nechutný, nezdravý jako vůbec všecko shnilé. A vstrčíte-li, milé dítky, chleba do ohně, a shoří-li, zdaž zůstane chléb tím čím byl? Promění se v prach, a popel! Arci tak jest. Tenkráte také opustí Pán Ježíš sv. Hostii, když způsoba chleba se změnila, zkazila, rozpustila, zplesnivěla atd.

Totéž platí o způsobě vína. Pán Ježíš pravil nad **vínem**: „Totoť jest krev má". Pokud tedy tekutina v kalichu skrytá má podobu, chuť a vůni pravého vína, potud ovšem zůstává Pán Ježíš ve způsobě vína. Však ihned opustí On způsobu tuto, jakmile se změnila, zvětrala, se ztrávila atd. Ku př. stal-li se z vína ocet, možno-li ocet tento nazvati vínem? Ocet není víno a víno není ocet. Stal-li se tedy ku př. ze spůsoby vína ocet, pak jest v kalichu *pouhý* ocet, Pán Ježíš však odtud zmizel...

Končím již, o účincích Nejsvětější svátosti, o přípravě ku sv. přijímání atd. mluviti nehodlaje. Jednalo se mi toliko o plastický výklad transsubstantiace (přepodstatnění) a věty zázrak tento bezprostředně obklopující. Že slova katechismu neuvádím, budiž mi laskavě odpuštěno. Mámť na mysli žáky, kteří zůstali pozadu, (repetenty), a pro kteréž katechetovi dlužno o Svátosti Oltářní jednati, ale ovšem v přednášce srozumitelné všechněm, i učňům příliš ještě útlého mládí a proto, jakož i podle výměry učiva pro zvláštní přípravu ku sv. přijímání ještě nepovolaným.

Katechese biblické.

Píše FRANTIŠEK VOHNOUT, farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

47.

Kolik přikázání vyložil jsem vám? V krátkosti si zopakujem, co se v kterém zapovídá a poroučí.... A nyní vysvětlím vám ještě ostatní přikázání. Jak zní VII. přikázání? Zapovídá se v něm

tedy krásti; a já vám povím, kdo se krádeže dopouští. „Ten, kdo věc cizí sobě přivlastňuje a béře bez vědomí a svolení toho, komu věc ona náleží.“ (Příklady: kdo by trhal cizí ovoce, obilí; přivlastnil si věc spolužákovu atd. a to tajně, aby to vlastník nevěděl, a proti jeho vůli neb bez jeho dovolení.) Opakuj tedy N., kdo že krade? A takovému říkáme: zloděj. Jak těžkého se dopouští hříchu, můžete poznati z toho, že bývá zloděj pro krádež odsouzen a zavřen; čím přísněji bude trestati Bůh nejvýš spravedlivý zločin takový! Varujte se tedy krádeže. Však ani z toho, co máte doma, nesmíte ničeho bráti bez dovolení rodičů; nebo ne vám, ale jim to náleží. A což kdyby někdo něco našel, směl by si to nechat? Patří to jemu? Nikoli; je to věc cizí a on ji má ohlásit. Dále prohřešil by se proti tomuto přikázání, kdo by cizí věc pokazil, na př. stromky, neb po setém obilí by běhal, neb husám by obilí spásti nechal. A konečně i to by byl hřích, kdybyste věci, které vám rodiče pořídili, jako šatstvo, knihy atd. rozpustile potrhaly, pošpinily a zkazily. Na výstrahu všem dětem vypravoval Pán Ježíš příklad o nezdárném, marnotratném synu, který peníze od otce obdržené rozmařil, vrchní šat se sebe prodal a pak ošumělý zpět se vrátil: sám uznal, že není hoden, aby ho otec za syna svého zpět přijal. (Může se vypravovat podrobněji.) Nyní tedy dle toho, jak jsem vám vyložil, pamatujte si, že zapovídá se v VII. přikázání: abyste cizí věc si nepřivlastňovaly, nalezenou si nenechávaly, cizí ani vlastní věci rozpustile nekazily. (Opakovat.) A z toho snadno pochopíte, co se v VII. přikázání poroučí: Abyste každému co jeho jest nechávaly, nalezenou věc ohlásily a svých věcí si šetřily. (Opakovat.)

V VII. přikázání hájí Pán Bůh majetek lidský proti zlodějům a škůdcům. Jsou ale ještě jiní zlí lidé, kteří bližním škodí ne krádeží ale řečí, když o nich neprávě mluví a je obelhávají; proti těm dal Pán Bůh VIII. přikázání; jak zní? Vypravoval jsem vám o Isákovi, že stěžoval si rodičům na Ismaele, když neslušné věci mluvil a dělal; jednal Isák dobře, že to pověděl? A zdali pak Josef správně se zachoval, když otci na bratry pro jejich prostopášnost žaloval? Ano, tak i vy máte pověděti rodičům neb nám ve škole, kdyby kdo neslušně se choval, aby byl napomenut a polepšil se; to zamýšlel také Josef, aby bratři od otce napomenutí těch zlých věcí více se nedopouštěli. Teď ale si vzpomeňte na ženu Putifarovu; na koho ona žalovala muži svému? A dopustil se toho Josef, z čeho jej vinila? Byla to tedy žaloba lživá čili křivá. A proč tak žalovala? Chtěla se na něm pomstíti, že ji neposlechl, když jej k zlému sváděla. Jednala tedy zlomyslně. Taková nepravá, křivá a zlomyslná žaloba zapovídá se v VIII. přikázání. Tak byste se i vy prohřešily, kdybyste na někoho sváděly věci, kterých on se nedopustil, aneb přisvědčovaly k žalobě křivé; však ani o chybách osob nepřítomných nemáte mluviti, což nazývá se pomluva a na cti utrhání. Také všechna lež a nepravda protiví se Pánu Bohu a v tomto přikázání se zapovídá. Pán Ježíš sám nazval ďábla otcem lži od počátku; kdo tedy lže, jakoby stával se dítětem ďáblovým. Tak dopustili se bratři Josefovi lži, když jej prodali,

otci ale co vzkázali? Pamatujte si tedy, že v VIII. přikázání zapovídá Pán Bůh, abyste nic nepravého na jiného nesváděly, křivě nežalovaly, nesvědčily, jiného nepomlouvaly a žádnému nelhaly. (Opakovat.) Pán Ježíš napomínal, abychom vždy mluvili pravdu a upřímně s každým jednali.

Zbývají nám poslední dvě přikázání; jak zní IX. a X.? Tu dobře povšimněte si toho slova: „Nepožádáš“ a k tomu si domyslete: Nepožádáš toho, co ti nepatří a co Pán Bůh ustanovil pro jiného. Není dovoleno, cizí věc brát; v kterém přikázání se to zapovídá? V těchto dvou posledních přikázáních však zapovídá Pán Bůh, abychom ani netoužili po věcech cizích a také nezáviděli jiným, co mají. Že je závist ohavný hřích a k zlým skutkům vede, na kom jste se přesvědčily? (Kain — bratři Josefovi.) Máme tedy každému přát, co mu Pán Bůh sám neb skrze jiné poskytl.

Tak skončili jsme desatero přikázání. Pán Bůh je dal židům, Pán Ježíš je vysvětlil a doporučil i pro nás křesťany, a já jsem vám vše vyložil, abyste je nejen znaly, ale i plnily; budete? Budete-li se podle nich říditi, bude vás Pán Bůh mít rád a bude vám žehnat; na důkaz tedy, že je chcete zachovávat, pomodlíme se je nyní.

48.

O čem pak jsme se učili minule? Kdy a komu dal Bůh desatero přikázání? Zdali pak i my křesťané jsme povinni desatero přikázání zachovávati? Kdo nám to velel? Ano jak jste slyšely, Pán Ježíš tato přikázání i vysvětlil, aby každý věděl, co které poroučí a co zapovídá. I já jsem vám ta přikázání vyložil; abyste si to ale lépe pamatovaly, častěji si to neb ono přikázání zopakujem. Pán Ježíš také častěji na ta přikázání čili ten zákon Boží své posluchače pamatoval; ale nespokojil se s tím, aby ta přikázání jen znali, nébrž chtěl, aby je také zachovávali, totiž aby činili, co se v nich poroučí a toho se varovali, co se v nich zapovídá; aby je pak spíše k tomu pohnul, slíbil těm, kteří ta přikázání zachovávati budou, království nebeské. A tak i vám jménem Pána Ježíše mohu slíbiti, že se dostanete jednou do nebe, budete-li přikázání Boží zachovávati. Budete? Nezapomínejte na ten svůj slib, sice by vám nebylo nic platno, že jste se těm přikázáním Božím učily. Fariseové a zákonníci také znali ten zákon Boží, ano mohdy přicházeli k Pánu Ježíši, jakoby se chtěli dát poučit, ale ne aby to plnili, nýbrž chtěli jen Pána Ježíše pokoušet. Pán Ježiš znal to přetvářné lstivé jednání a proto káral jejich nevěru a nepravosti, vyvracel také jejich bludné náhledy a říkal jim: „Když vám pravdu mluvím, proč mně nevěříte?“ (Opakovat.) Jednou také přišel jeden fariseus k Pánu Ježíši, když o přikázáních Božích vykládal a tázal se Ho, které je největší přikázání v zákoně; i odpověděl Pán Ježíš, že největší jest ono, které je základem a souhrnem všech přikázání a t. j. dvojí přikázání lásky — lásky k Bohu a k bližnímu — a doložil, že v těch dvou přikázáních lásky obsaženo jest všech 10 přikázání. Na kolika deskách byla ta přikázání napsána? Jaké povinnosti nařizují se

nám ve 3 přikázáních napsaných na první desce? A tyto povinnosti naznačuje nám první přikázání lásky k Bohu, jež zní: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vší duše své, ze vší mysli své a ze vší síly své.“ (Opakuj mně to...) A jaké povinnosti nařizuje nám těch 7 ostatních přikázání napsaných na druhé desce? (Povinnosti k nám samým a k našim bližním.) Tyto povinnosti krátce naznačuje druhé přikázání lásky k bližnímu, jež zní: „Milovati budeš bližního svého, jako sebe samého.“ (Opakovat.)

Pán Ježíš prohlásil, že na těch dvou přikázáních záleží všechen zákon i proroci a chtěl tím říci, že v těch 2 přikázáních lásky obsaženo jest všechno, co zákon Boží velí i co Bůh skrze proroky lidem zvěstovati dal. Musíme si proto ta přikázání dobře zapamatovati. Nuže jak zní první přikázání lásky? Milovati... čili krátce: milovati budeš Pána Boha, co můžeš nejvíc, nejvroucněji, nade všecko; tedy víc než rodiče, bratry, sestry a přátely i dobrodince. Pán Ježíš také sám řekl: „Kdo miluje otce neb matku, syna neb dceru více nežli mne, není mne hoden, čili nezasluhuje, abych ho za svého vyznavače považoval.“ Takovou lásku žádal Bůh již v starém zákoně od Abrahama při jaké příležitosti? (Když chtěl, aby Mu syna Isáka obětoval.) Abraham i Isak uposlechli z lásky k Bohu a to se Pánu Bohu zalíbilo a odměnil je. Vy milujete rodiče, bratříčky, sestřičky...; kdyby si ale Pán Bůh někoho z nich chtěl vzít, zkoušel by vás jako Abrahama neb Isaka (neb Joba), milujete-li Ho nade všecko... A jak zní druhé přikázání lásky? „Milovati budeš bližního... a milujeme bližního jako sebe, když mu přejeme a činíme, čeho sobě žádáme a nic mu nepřejem a nečiníme, co bychom sami neradi měli.

Tak vysvětlil Pán Ježíš to dvojí přikázání lásky a všichni tomu mohli porozumět; ale fariseové si vykládali lásku k bližnímu jinak, totiž že milovati dlužno jen přátely; nepřátely ale že mohou nenávidět, poněvadž je za bližní nepovažovali. I otázal se tedy onen fariseus Pána Ježíše, koho míní bližním. A Pán Ježíš odpověděl, že bližní náš je každý člověk, ať je náš přítel neb nepřítel a vysvětlil to příkladem, který vám budu vypravovat; dávejte pozor. (O milosrdném Samaritánu)... Onen židovský kněz i jáhen uzřeli toho zraněného žida a poznali, jak jejich pomoci potřebuje; ale oni strachem utekli, jen aby je loupežníci také nepřepadli, poraněného ale nechali bez pomoci... Nedokázali tedy, že mají k němu lásku. Jinak jednal Samaritán. Již jsem vám povídal, že byli Samaritáné se židy v nepřátelství. Samaritán poznal hned v zraněném člověku žida; kdyby byl smýšlel jako fariseové, byl by si pomyslel: je to můj nepřítel a proto mně do něho nic není, nemusím se o něho starat. Ale Samaritán soudil jinak; myslil si, kdybych já byl tak zraněn, potřeboval bych pomoci, ošetření: co bych si ale já přál, mám činit i jiným. A skutečně tak šlechetně se k zraněnému židu zachoval. I postavil nyní Pán Ježíš otázku fariseovi, o kom se mu zdá, že dokázal lásku k zraněnému židu jako k svému bližnímu? A fariseus musil uznati, že Samaritán;

a Pán Ježíš doložil že jako Samaritán máme se chovati i my k bližním, ať jsou to naši přátelé neb nepřátelé; a proto my nyní alespoň se pomodlíme za všechny bližní, zvláště za nemocné....

Obětování cizího ohně.

Příspěvek k výkladu bible.

Podává Dr. JAROSLAV SEDLÁČEK, suppl. professor při theologické fakultě.

III. Mojž. X. 1: „A Nadab a Abiu, synové Aronovi, vzavše své kaditelnice vložili oheň a dali kadidlo svrchu a obětovali před Hospodinem cizí oheň, což jim nepřikázal.“

Otázka: — V čem záležel hřích těchto kněží?

Dle II. Mojž. XXX. 7—9, III. M. I 7, VI. 12, IX. 24, XVI. 12 bylo se říditi při obětování v příčině posvátného ohně a kadidla. Oheň na oltáři udržovaný byl posvátným, protože byl z ohně, který byl při svěcení stánku s nebe seslán a poněvadž stýkáním se s obětmi na posvátnosti úkonů svatých se stále posvěcoval. Sotva že byl Hospodin zázrakem potvrdil kněžské poslání Arona a synů jeho, již zneužili nejstarší synové Aronovi moci své a vyvolali na se trest Boží. Oba vzali své pánve neb mísky na uhlí, vložili oheň a kadidlo a přinesli cizí oheň před Jahve, což jim byl neporučil. Slova: „což jim byl nepřikázal“ jsou asi tak zvanou meiosis a znamenají tolik: „což jim přísně zapověděl“; v předchozím není však řečeno, že by neměli kněží bráti k oběti jiného ohně. Snad Mojžíš ústně tak Aronovi a synům jeho nakázal. Dle toho oheň, jehož užili, nevzali s oltáře; „cizím ohněm“ se může zváti oheň jich i proto, že nebyl předepsaným způsobem obětován právě tak, jako dle II. Mojž. XXX. 9, „cizím kadidlem“ jmenuje se ono, které není po zákonu připraveno. Snad přinesli tuto oběť kadidla v nepravou dobu: dle v. 12. a 16. událo se to mezi obětním úkonem a mezi obětními hody, jež hned následovaly, poněvadž Mojžíš přikazuje Aronovi, Eleazarovi a Ithamarovi, by zbytky obětní pojedli a ve v. 16. hledal kozla, který byl obětován za hřích a shledal, že byl již spálen. Že hned ve v. 9. Hospodin zakazuje, aby nepili vína a ničeho, což opíjeti může, když chtí vejíti do stánku svědectví a že přidána slova: „abyste nezemřeli“, mohla býti dána příležitost k tomuto napomenutí nestřídmosti synů Aronových; v nestřídmosti nedbali zákonů kněžských ani obřadních a pro to svévolné počínání stihl je trest. Někteří přidávali jim i tu vinu, že by byli chtěli jíti do Nejsvětějšího, kam nebylo dovoleno jen Nejvyššímu knězi; jest sice v následujícím řečeno, že zemřeli před Jahve, avšak tím míní se přítomnost Boží netoliko v Nejsvětějším, ale i ve Svatyni, ano i v předsíni či v nádvoří, kde dle 4. v. mrtvá těla jich ležela.

Byli synové Aronovi přísně potrestáni, aby tím stanoven byl příklad, by kněži řádu od Boha určeného dle svého zdání neměnili; od menších změn postupuje se snadno ku větším. Spolu ukázal jim Bůh, že dlužno Ho poslouchati a jíti cestou od Něho naznačenou a nelze se k Němu dostati cestou, kterou by si snad člověk sám vyhledal a vybral. Podobně varoval Hospodin Davida, krále a lid jeho, když smrtí náhlou potrestal Ozu, který proti zákazu Božímu dotkl se klonící se archy Páně.

Jako Oza, tak i Ananiáš a Safira v N. Z. zemřeli pro hříchy své, ale z části i proto, aby smrt jich byla veřejnou výstrahou, tam lidu Davidovu, zde první křesťanské Církvi a tak zdá se, bylo i u Nadab a Abiu. Byli trestáni za hřích, ale dle v. 3. i proto, aby oslaven byl Bůh stálým, lepším, bedlivějším zachováváním zákonů. Svévolný skutek synů Aronových byl tím horší, že byli oni prvními po nejvyšším knězi, že měli býti vzory všeho lidu. Oni zneuctili Jahve před lidem a potrestání jich volalo jasně lid k bedlivé poslušnosti.

Tak jako při výchově na tom záleží, aby se netrpěly a nepřehlédly první poklesky a přestupky, ale dlužno přísnějšími tresty od nich odvraceti, tak učinil Hospodin i při výchově a při vedení svého vyvoleného lidu.

Poznámka. Svatý oheň s oltářů byl i u pohanů ve velké úctě; dle Jamblicha „de mysteriis" u pohanů zakázáno, by nic cizího nebylo přinášeno k bohoslužbě. I dle zjevení sv. Jana VIII. 5, vzal anděl kaditelnici a naplnil ji ohněm s oltáře.

Některé příklady k výkladu katechismu.

Podává Dr. JOS. BURIAN.

Exempla trahunt. Dobrý katecheta užívá vykládaje katechismus přiměřených příkladů, na nichž pravda přednášená zvláště se obráží. Pravda náboženská, takto příkladem objasněná, utkví hluboko v mysli dítka. Ovšem máme dosti obšírných a dobrých sbírek příkladů (viz Černohouz, Macan a jiní); ale někdy ztrácí katecheta hledáním vhodného příkladu mnoho času, nechce-li právě použiti onoho příkladu, k němuž již dříve častokráte sáhnul. Příklady z Písma jsou ovšem nejvhodnější jednak pro svoji vniternou sílu, jednak pro svoji účinnost. Nicméně pro výklad náboženských pravd důležitosti nemalé jsou také příklady *vzaté ze života a ze spisů otců církevních.* V příkladech ze života vidí dítě jako v zrcadle, jak lidé v rozličných poměrech života si počínali, jak Bohu věrni zůstali, jak zlé přemáhali a v dobrém setrvali. Exempla trahunt — příklady táhnou. Pán Ježíš sám řekl: Jdi a čiň podobně. Chceme tudíž pokusiti se o snůšku vhodných příkladů k výkladu katechismu.

* * *

Víra.

1. Svatý Antonín, opat, dosáhnuv vzácného stáří 105 let a jsa smrti blízek, shromáždil kolem sebe své bratry. I přišli a naříkajíce obstoupili jeho smrtelné lůžko. Svatý Antonín matným hlasem je oslovil, dávaje jim poslední napomenutí. A co jim kladl na srdce? Snad aby ještě přísnější řeholi založili, oddavše se úplně životu rozjímavému? Aby snad se snažili, nejvyššího stupně dokonalosti dosáhnouti? Nikoliv. Poslední napomenutí svatého opata znělo: *Buďte vytrvalí a pevní u víře v Krista Ježíše a v pravdy katolické, jež obsaženy jsou v Písmě sv. anebo přešly na nás apoštolským ústním podáním.* (Baron. tom. III. — Scaramelli Úvod k ask. IV., 36).

2. Korutanský jeden panovník, jménem Igo, pozval jednoho času k sobě na hostinu nejvznešenější muže své země, kteří ale lnuli ještě k zvykům pohanským. Mimo tyto pozval zároveň ke stolu knížecímu muže rodem prosté — chudé občany. Když nadešla hodina hostiny, posadil kníže ty, kteří se vznešeným rodem skvěli, na konec stolu a předkládal jim pokrmy toliko obyčejné, za to ale ony chudáky vzal k sobě na místo přední a častoval je jídly a nápoji vybranými. Z toho ovšem vzali ti vznešení mužové veliké pohoršení, řkouce, že je kníže ponížil, posadiv je až na konci stolu za těmi nejnižšími. Ale zbožný panovník odvětil, aby se nedivili a sobě nestěžovali, dal-li těm chudým a prostým občanům přednost před nimi. Neboť byť i byli svým rodem nízci, přece *vynikají svou vírou*, již obdrželi na křtu svatém. A víra vedle sv. Augustina jest nad zlato, stříbro, peníze, statky a bohatství. (Scar. Asc. IV., 14.; sv. August. de verb. Apost. serm. XVII.)

3. Jsem v lůně víry svaté, a víra jest mi svatým poutem, vížícím mne s Církví; neboť jsme jen potud členy Církve, pokud nás s ní váže jedna víra; bez této jsme sbloudilými ovcemi, nalézajícími se mimo ovčinec. (Abbé Baudrand.)

4. Co jest stromu kořen co jest domu základ, co jest potoku pramen, to jest pro křesťanský život a pro ostatní ctnosti *víra*, bez níž nelze se líbiti Bohu. Z ní musí tudíž vyrůstati veškeren život křesťanský. Praví Písmo: „Spravedlivý žije z víry.“ Řím. 1, 7. (Kardinál Jan Bona.)

5. Věř, a byť jsi i umřel, budeš žíti. Nevěříš-li ale, třebas jsi i žil, jsi mrtvý. S. August., tract. 49. in Joann.

6. Koho netěší víra na pouti tohoto života, tomu málo zpomůže tam ve věčné vlasti naděje. S. Anselm.

7. Víra a skutky musí jíti spolu ruku v ruce. Skutky bez víry jsou *neužitečnými skutky* a víra beze skutků jest *mrtvou vírou*. Strom pozná se podle ovoce, pravil Spasitel a křesťan pozná se podle skutků. Nemusí se ani nikdo ptáti, a skutky musí poukazovati na naše náboženské smýšlení. Není na našich čelích vyznačeno, jaké jsme víry, ale my musíme víru svou úkony dobrými zjevovat a svým životem ukazovat, že ta víra jest svatá. (Abbé Baudrand.)

Listy vědecké.

Východní liturgie mešní.

Píše Dr. Jaroslav Sedláček, suppl. professor české university.

(Dokončení).

IV. Rozbor obou hlavních liturgií východních.

E) Svaté přijímání duchovních.

Modlitbu Páně intonuje po přípravné ekfonesí kněz a lid neb sbor pokračuje; u Řeků a Arménů modlí se celé „Pater“ sbor. K modlitbě Páně náleží v církvích syrské, chaldejské a maronitské ještě ta slova: „neboť Tvá jest vláda a moc a sláva na věky Amen“ (Matth. VI, 13), která byla při modlitbě ponechána, poněvadž se nalézala v překladech Písma svatého; u Řeků a u Arménů tvoří tento přídavek, jehož my v Otčenáši nemáme, závěreční ekfonesí, za níž zase ostatní liturgie mají modlitbu za odvrácení všeho zla, podobnou latinské modlitbě.

Celebrant po té pozdravuje lid, jáhen vyzývá lid, aby se klaněl (velebné Svátosti); ekfonesi tiché modlitby tvoří vzývání Nejsvětější Trojice, jež jest všem východním obřadům společným. Nyní teprve jest pozdvihování, jež děje se tímto způsobem: Kněz pozdvihuje Tělo Páně (u Syrů i paténu) a dí hlasitě: (u Řeků, Arménů a Koptických) „Svaté svatým“, (u Chald.) „Svaté náleží svatým v neporušenosti“, (u Mar.) „Svaté podává se svatým v neporušenosti, v čistotě a ve svatosti“, (u Syr.) „Svaté podávejž se svatým a čistým“; sbor vyznává zpěvem svým víru v Nejsv. Trojici: „Jeden svatý, jeden Pán, Ježíš Kristus, ku slávě Boha Otce Amen“ neb „Jeden Otec svatý, jeden Syn svatý, jeden Duch svatý.“ Celebrant pozdvihuje při zpěvu tom i kalich; syrský kněz drží v jedné ruce kalich, v druhé paténu.

Lámání svaté hostie děje se u Syrů, Mar. Chald. a Kop. již před Otčenášem, u ostatních lámou svatou hostii po pozdvihování na dvě neb více částí, z nichž jednu dávají do kalicha, jinou namočenou ve svaté krvi kladou k ostatním částem na paténu.

Řekové nalévají po lámání teplou vodu do kalicha, kterýžto obřad se zove Zeon. Kněz žehnaje vodu dí: „Požehnána jest horlivost (oheň) tvých světců ... jáhen vlévaje vodu praví: „horlivost víry, plná Ducha svatého Amen.“

Po té přijímají duchovní, při čemž sbor pěje zpěvy k úctě Nejsv. Svátosti.

U Řeků klade kněz do ruky jáhnovy částku svaté hostie, pak drže v ruce jinou částku dí s jáhnem: „Tělo Pána našeho Ježíše Krista dává se mi na odpuštění hříchů a k životu věčnému“ a každý přijímá svou část. Kněz pije pak na třikrát z kalicha a podá beze slov i jáhnovi; u ostatních liturgií modlí se při přijímání krve Páně podobně, jako v latinské liturgii. Ostatním přítomným duchovním podává kněz svaté přijímání přímo, a neklade jim část svaté hestie na ruce, jako to učinil při jáhnovi.

U Řeků panuje zvyk, že někteří kněži, přítomní mši svaté, spojí se v duchu s obětujícím, recitují mešní modlitby a přijímají jako jáhen s tím úmyslem, aby tím získali platnost a ovoce mše svaté tak, jako celebrant. Známo že u nás novosvěcenci při svěcení svém obětují spolu se světícím biskupem a že tím mši svatou úplně slouží jako celebrující biskup; jindy u nás mši svatou tak sloužiti dovoleno není, ač tak dosud nekteří z Maronitů činí.

Syrský kněz béře při svém přijímání Tělo Páně z kalicha lžičkou a podává tak i přítomným duchovním Dojemná jsou vyznání víry, jež při té příležitosti jednotlivé obřady pronáší; Syrský kněz drže Tělo Páně dí: Tebe držím, jenž držíš strany světa; Tebe mám, kterýž velíš hlubokostem; Tebe Bože do úst svých vkládám“ . . .; Koptický kněz: „Tělo a Krev Emmanuele Boha našeho; totoť jest v pravé skutečnosti. Věřím, věřím, věřím a vyznávám až do posledního dechnutí života, že toto jest tělo živé, jež jsi, Kriste, Bože náš, přijal z Paní všech nás, z čisté Bohorodičky, sv. Marie . . . . a dobré vyznání učinil před pontským Pilátem. Vydal jsi je za nás na sv. dřevě kříže . . . Věřím, že tak v pravdě jest.“ Zde jeví se jasně, že všichni věřili ve skutečnou přítomnost Pána Ježíše ve velebné svátosti; lid u Koptů se vrhal na zem, řecký jáhen koleno skláněl při sv. přijímání z úcty před Tělem a Krví Páně. Brána Svatyně jest při přijímání duchovních zavřena a otvírá se ku přijímání lidu.

F) Přijímání lidu. Závěrek.

Lid přijímá v lodi chrámové a z pravidla zašel kněz maje v ruce paténu se sv. částkami a jáhen s kalichem ku každému jednotlivci sám. Od dávných již dob nepodává jáhen lidu z kalicha zvláště, jako se dříve dělo; u Nestoriánů (Jakobitů) jedině vybírá dosud kněz částky z kalicha svými prsty a podává tak věřícím do úst. U Řeků vybere kněz částky namočené v krvi Páně z kalicha lžičkou a podá tak věřícím; u Syrů podává z mísky, na níž se nachází částky dotknuté krví Páně již při lámání; u Arménů drží kněz nad kalichem velkou hostii a láme z ní po částech a podává; u Arm. katolických, u Mar. a u Chaldejských shoduje se způsob podávání velebné Svátosti s naším.

O slovech, jež kněz při podávání mluví, není u Řeků ničeho psáno, dí však podobně jako při svém přijímání; syrský kněz přijímajícímu praví: „Smiřující (shlazující) oheň Těla a Krve Krista

Boha našeho podává se (čistému knězi, jáhnovi, věřícímu) na odpustění hříchů a shlazení vin na věky" (Maronité: „v obojím světě"); každý odpovídá: „Amen". Díkuvzdání koná kněz syrský hlasitě vraceje se k oltáři za sebe i ve jménu lidu; u Řeků vybízí jáhen lid a sbor, aby Bohu děkovali a kněz volá: „Spasena učiň, Bože, lid svůj ..." a brzy na to: „Jděmež v míru!" Podobně dí u Syrů jáhen a kněz obrácen k lidu propouští lid slovy: „Jděte v míru, radujíce se a veselíce se a modlete se za mne." Syrský celebrant vrací se po krátkých modlitbách jež před oltářem říká, k oltáři, přijímá zbytky sv. hostie z patény, modle se žalm: „Pán vládne mnou ..." čistí mísku i lžičku při slovech: „čím odplatím se Pánu ..." Umyv si prsty nalévá víno do kalicha a pije i vodu a čistí kalich buď houbou neb ručníčkem; každou akci provází příslušnou modlitbou. Po té sestupuje s oltáře a recituje žalm: „Soudiž mne, Bože ..." a „Přineste Pánu ..." a sundav posvátná roucha vrátí se k oltáři a praví: „Pozdraven buď oltáři Boží svatý, neboť nevím, zda se k tobě vrátím či ne ...!"

U Řeků žehná kněz ve svatyni chléb, jenž se pak lidu po starobylém a křesťanském zvyku rozdílí; zbytky konsekrovaných částek přenáší jáhen ku prothesi nesa patenu nad hlavou a kalich v ruce; tam je sám přijímá a umývá kalich i ruce, tamtéž končí se mše svatá. Arménská liturgie má ještě počátek evangelia svatého Jana I 1—18 a pak teprve dí kněz jich k lidu: „Jděte v pokoji, buďte požehnaní."

* * *

Porovnáme-li liturgii řeckou s ostatními, vidíme, že se s nimi i v postupu obřadů i v hlavních věcech shoduje. Řecká liturgie nemá v modlitbách svých žádných cizích slov, ostatní liturgie mají však jako my tu a tam řecká slova, na př. Kyrie elejson, Hagios ho Theos (na Velký Pátek), v syrské a v mar.: Sofia Theu proschomen a Kyrie elejson, v armen.: proschomen a orthoi v kopt. mnoho; ve slovanských liturgiích nalezají se řecká slova jen v obřadu nastolení biskupa. Tyto okolnosti a přídavky jiných liturgií zdají se nasvědčovati, že byla řecká liturgie nejstarší a že ostatní liturgie východní byly sestaveny a rozšířeny na základě liturgie řecké, snad oné, již zachoval sv. Jan Zlatoústý. Syrská liturgie různí se v menších věcech od řecké a byla snad již v nejstarších dobách u asijských křesťanů užívána.

Slovanská mše svatá v Istrii, v Dalmacii a na Černé hoře není ani zvláštní liturgií, poněvadž jest to liturgie latinská v chorvatské resp. slovinské řeči. V Istrii jest povolena jen na některých místech, jako v děkanátu či vikariátu Castua; zde však jen zpívané části mše svaté jsou zpívány v jazyku chorvátském, ostatní se modlí kněz latinsky; jinde zpívá jen epišt. a evang. chorvatsky. Bohužel že v tom ohledu nepanuje jednota: Kněz na př. intonuje chorvatsky, sbor pěje latinsky a naopak. V Dalmacii a na ostrovech mají missál celý tištěný glagolicí a tam jsou všechny modlitby slovanské.

Z mého denníku.

2. Svatí Otcové učí nás plně ceniti víru Kristovu.

Chceme-li dokonale poznati celou vznešenost, krásu a oblažující moc nebeského světla víry Kristovy, za niž tito velcí Otcové hrdinské zápasy podstupovali: jest nám opět zajíti zejména k oněm velkým Otcům a učitelům víry, kteří teprve po dlouhém a bolestném bloudění a hledání pravdy dospěli k poznání jejímu v oblažujícím světle víry Kristovy. Jak radostně vítáme to jarní zlaté slunko na nebi, když po dlouhé a tuhé zimě konečně vítězně proráží mrazivé chmury, kry a pokrovy, jež jak smrtonosné okovy poutaly a svíraly zemi a srdce! Hle, tak vítali naši Cyprianové a Augustinové ty zlaté paprsky pravdy Boží v Církvi Kristově, když konečně prorazily ledové kry bludů a vášní, jež posavad smrtonosně jímaly jejich duše. Tak zaplesali, když posvátným obrodem křestním vzešlo nebeské slunko té pravdy Boží v jejich myslích.

V tuto chvíli pln svatého zápalu zvolal sv. Cyprian[1]): „S hůry stéká čisté světlo do odviněných prsou; z ducha s hůry přijatého prýští se slabému duchu lidskému podivuhodná síla; nemožné jeví se mu nyní možným; zemským objevuje se mu nyní, co dříve, z těla byvši zrozeno, ve službě hříchu žilo; avšak s Bohem spojeno, co nyní Duch svatý oživuje“ A chceme poznati, jak mocným leskem zazářilo toto čisté světlo Ducha svatého v obrozené duši tohoto slavného rhétora afrického? Všecek jsa jím oblažen, rozdal všechen majetek chudým, zaslíbil se Bohu stálou čistotou, oslavil stkvělou dráhu rhetora a oddal se z té duše, bohatě nadané, studiu písem svatých a křesťanské literatury. Aj, jak podivuhodně, nade vše ponětí lidské blaží toto slunko svaté víry Kristovy!

Však, možno-li, ještě jasněji nám ozřejmuje tato vznešená pravda z obrácení Klimenta Alexandrinského. Jako žhavé slunko, jehož paprsky uzrává hojně nalité zrno pšeničné k bohaté žni. tak působí na duši naši žhavé paprsky, plné svatých zápalů, jimiž velebí světlo víry Kristovy veliký, bohatý duch tohoto „nejučenějšího všech Otců“, jak sv. Jeronym jej nazývá. Neobyčejnými dary ducha jsa nadán, probádal a obstihl veškeru vědu starých Řeků, i pohanská mysteria jejich. Ale marně. Pravdy Boží, pokoje srdce v nich nenašel. Teprve když ve vyšší katechetické škole v Alexandrii víru křesťanskou poznal a pokřtíti se dal, vzešlo i jemu slunko této pravdy, jež uzrála v bohatém duchu jeho v zlatou pšenici křesťanské filosofie. Pln zápalu božského zvolal pak: „Myť jsme od Boha samého poučeni (θεοδίδακτα) a v Písmě vskutku svatém, od Syna Božího vzděláni.“ [2]) „Proto zdá se mi, ježto sám (božský) Logos sestoupil s nebe, netřeba choditi nám za náukou lidskou do Athén a ostatního Řecka, neb dále do Jonie, bychom tam mnohému bádání se oddali. Neb .... jestliže tento

---

[1]) ad Donat. c. 3. 4. Alzog 171 n.

[2]) Strom I, 20.

učitel zvěstuje nám nyní vše: tuť stal se nyní vesmír skrze Slovo Athenami a Helladou.“ [3])

Kéž by všichni moderní nekřesťanští filosofové slyšeli tento vrchol vší moudrosti lidské a učili se z úst tohoto veleducha filosofického vedle pravdy znáti a oceniti nebeské světlo víry Kristovy! Pak by zajisté za své vzíti musila ona pitvora, za jakou si mnozí učenci naši na své mysli pravý obraz, pravou představu víry Kristovy zaměňují, hartusíce pak proti ní jako proti větrnému mlýnu hanou, satyrou, posměchem, domnívajíce se, že lámou takto oštěp ducha svého za pravdu. Ó těch ubohých Don Quixotů moderních! — A jak mnoho jest jich bohužel za našich dnů, jež plny jsou těchto pitvor pravé víry Kristovy! Proto platí tu na výsost výborná slova Moehlerova: „Hier wird es von der entschiedensten Wichtigkeit, das erste Erscheinen des Christenthums unter dem Heidenthum zu beobachten.... Zu sehen, wie damals Christus mit der lautersten Freude von grossen Gemüthern, die so recht ihr Elend fühlten, weil sie selbst den Gräueln des Heidenthums angehört hatten (Cyprian, Clemens, Augustinus etc.), begrüsst wurde, als sein himmlisches Licht zuerst in das irdische Dunkel hineingläntze, gewährt für uns eine geistige Nahrung, eine Kraft der Überzeugung, dass wir uns ganz erfrischt, unendlich gestärkt und wie neu belebt fühlen.“ [4]) Jak všedním zdá se nám vidoucím přečasto to denní světlo, že jsme nikdy nebyli slepotou stíženi; ale však a jak nevýslovnou blažeností vítá slepec toto světlo a všechnu krásu světa, poštěstilo-li se lékaři sníti mu bělmo s očí! S jak vroucím citem vděčnosti dobrořečil pak otec Tobiáš a oslavoval Pána Boha svého! Tak bývá i s námi. Vyrostli jsme v tom nebeském ovzduší svaté víry Kristovy; náš duševní zrak nepoznal nikdy děsné tmy pohanstva. Proto sevšedněla nám namnoze i ta nebeská záře Betlému a Kalvarie; však právě proto třeba jest nám, bychom tím hojněji zacházeli v duchu k oněm velkým Otcům církevním, kteří stojíce na rozhraní pohanského a křesťanského věku a světa úpěli prve sami ve vší tmě a v okovech pohanstva a potom teprve z bělma toho vyléčeni byli. Tiť právě proto mohli nejlépe poznati a oceniti plnou krásu, vznešenost a blahodějnost sv. víry Kristovy; té jest nám proto v jejich škole přiučiti se. Jako sv. Cyprian, jako Kliment Alexandrinský, podobně vyznal a zvolal i největší Otec církve latinské, sv. Augustin, tehdáž, kdy konečně obrácen a pokřtěn byl, pln nevýslovného blaha známá slova: „Jak mnoho lkal jsem tehdy v písních a zpěvích tvých, mohutně dojat sladkozvučnými Církve tvé zpěvy! Splývalyť zpěvy ty v duši mou a do srdce mého zčistěná se prýštila pravda i vzplanul

[3]) Cohort. ad gentes, c. 11.
[4]) L. c. S. 4.
[5]) Vyznání IX, 6.

tam oheň zbožnosti a proudily se slzy a dobře mi bylo v nich.“ [5]) — A jak mocně jímá i poučuje o vznešenosti víry Kristovy též onen vzácný Říman, jehož obrácení na víru hluboko dojalo i sv. Augustina tehdy ještě rhetora. Bylť Marius Victorinus — toť jméno jeho — veleučený muž, ve všech vědách sběhlý; byl proslaveným rhetorem a učitelem mnohých urozených senatorů. A tak veliká byla jeho sláva, že již tehdy postavili mu čestnou sochu na římském foru. A přece, když poznal víru křesťanskou, neváhal, ač již u vysokém věku výhost dáti vší této slávě světské pro věčnou pravdu a blaženost, jíž doznal i on ve sv. víře Kristově.[6]) A kdo pak bystřeji a hlouběji hájil tehdy na latinském západě božství vroucně milovaného Spasitele nad veledůvtipného dialektika Viktorina, jenž stal se tak Athanasiem západu?....

V záři tak vznešených světel na obloze sv. Církve Kristovy pochopíme a vystihneme teprve plný, hluboký smysl slov Isaiášových o víře: „Lid, který chodil ve tmách, viděl světlo veliké: a bydlícím v krajině stínu smrti, vzešlo světlo.“ [7])

Které jsou církevní předpisy v příčině zařízení svatostánku?

Na pastorální konferenci vikariátu generalního přednesl MATĚJ BAŤHA, kaplan u sv. Štěpána v Praze.

(Dokončení.)

„Omnino lampadem esse retinendam ante altare Sanctissimi, ut continuo ardeat“ (S. R. Congr. 29. Aug. 1699.)

„Duchovní správce těžce by obtížil svědomí své, kdyby příkazu tohoto stále přesně nedbal.[13]) Prov. Syn. Praž. 1860.)

Předpis tento jest velice důležitým, jak patrno již z účelu jeho. Vždyť věčné světlo stále hlásati má, že tu v Nejsv. Svátosti přítomen jest Ježíš Kristus, Světlo světa, od Něhož všeliké požehnání přichází na osadu věřících; ono hlásá stálou péči nebeského Pastýře o celou osadu; neb když vše v spánek jest pohříženo, bdí tu Pán.

Světlo věčné jesti stálým veřejným vyznáním víry v přítomnost Páně, jež osada na jevo dává; je symbolem úcty, jíž každá sebe chudší osada svému nebeskému Králi dnem i nocí prokazuje za tu Jeho neskonalou lásku k nám, Jemuž nebylo dosti na tom,

---

[6]) Viz Vyznání sv. Augustina. VIII. c. 2.

[7]) Is. 9, 2; Mat. 4, 16.

[13]) Moralisté (sv. Alfons Lig., Scavini, Gury, Müller a jiní) učí, že již se dopouští hříchu těžkého, když věčná lampa po celý jeden den, nebo po několik celých nocí nehořela.

že za nás trpěl a umřel, ale On ještě tak se ponížil, že se skrývá pod způsobou chleba, aby byl pokrmem duši naší k životu věčnému, by nám byl zdrojem útěchy, posily a radosti v tomto údolí pláče a slzí.

Když v tiché chvíli chrám Páně navštívíme, když tu posvátné ticho se rozhostilo, když tu věčna lampa jasně hoří: cítíme se býti na blízku milého Ježíše, slza radosti kane nám po tváři, jesti nám, jako bychom byli v společnosti nebeských andělů a s nimi volali: „Čest i sláva Sedícímu na trůnu a Beránkovi na věky věkův!“ Zjev. 5, 13. Zármutek, jenž tížil duši naši, mizí a duše radostí a posilou oplývá.

Pročež nevyhasínej v žádném chrámu P. věčné světlo, hoř dnem i nocí ku blahu duší svěřených, i těch, kteří o ně pečují.

A nestačí-li na věčné *světlo příjmy kostelní*, obrať se duchovní správce s prosbou k věřícím (Prov. Syn. Praž.), konej *sbírky* (S. Congr. Episc. 14 Mart. 16, 14), a zajisté vroucí láska věřících ku Spasiteli nedá mu uhasnouti.

Již v 3. knize Mojž. 6, 12 a 13. čteme: „Oheň pak oltáře vždycky hořeti bude, jemuž potravy dodávati bude kněz ... Oheň tento jesti ustavičný, kterýž nikdy neuhasne na oltáři.“

A jakého svítiva dovoleno užívati ku „světlu věčnému?“

Přede vším oleje olivového a jenom v krajinách, kde ho dostati nelze, nahraditi ho možno olejem rostlinným — na př. dobře čištěným olejem řepkovým — nikoliv máslem neb jiným tukem zvířecím.

Přísně zakázáno jest svítiti *lihem, plynem, petrolejem*, neb jinými *minerálními oleji*.

K otázce, lze-li ve věčné lampě svítiti *petrolejem*, když se nedostává oleje olivového, odpověděla sv. Kongregace ritů dne 9. července 1864:

„Generatim utendum esse oleo olivarum; ubi vero haberi nequeat, remittendum esse prudentiae Episcoporum, ut lampades nutriantur ex aliis oleis, quantum fieri possit vegetabilibus.“

Poněvadž mnozí duchovní správcové se domnívali, že dle vlastního dobrozdání užíti lze petroleje k osvětlení kostela, jenom když se jím před svatostánkem nesvítí, vydala sv. Kongregace ritů dne 20. března 1869 n. 5431. nový dekret:

„Minime adhiberi posse (sc. pro libitu) petroleum vel aliud oleum ex vegetabilibus ad illuminandam ecclesiam, sed in casu tantum necessitatis „ex prudentia Ordinariorum.“ (s výslovným povolením biskupským.)

Odporučiti lze pro věčné světlo patent. svítilnu od Guillona v níž nepřetržitě po 8 dní světlo hoří.

„Lampadem praecavendi humoris causa licet velo cooperire“. (S. R. C. 16. Sept. 1865 n. 5351 ad 11.)

A tímto jsem naznačil, jak dle předpisů církevních svatostánek zřízen býti má.

Konečně se táži: Kdo jest strážcem svatostánku, „tohoto sídla moudrosti věčné, tohoto stánku Božího s lidmi, tohoto nového nebe na zemi,“ jež anděle úžasem naplňuje?

Strážcem tohoto trůnu milosti jest duchovní správce.

Povinností jeho jako učitele, kněze a pastýře lidu jest, aby všemožně o to pečoval, by toto sídlo nekonečné lásky k nám co nejvíce bylo ctěno, zdobeno a krášleno, by bylo svědectvím živé víry a zbožnosti těch, jimž svatostánku stříci jest, jakož i povzbuzením k víře a zbožnosti těm, kteří sem přicházejí, by se Spasiteli v Nejsv. svátosti oltářní přítomnému klaněli.

Duchovnímu správci jesti častěji svatostánek navštíviti, by se přesvědčil, hoří-li tu věčné světlo; jemu jesti svatostánek častěji prohlédnouti, jest-li čist, jest-li vše v pořádku, by všeliké zneuctění Nejsv. Svátosti v čas předešel.

„Et si fidelis fuerit custos Domini sui, glorificetur.“ (Prov. Syn. Pr. 1860.)

Jeden věrný strážce svatostánku takto o sobě zaznamenal: „Jak mnohou radostí naplnil jsi, Pane, srdce mé, kdykoliv jsem ku stánku Tvému přišel! Jak mnohou slzu setřel jsi tu s oka mého a mnohý kámen se srdce mi sňal!

Kdykoliv jsem zde stál, nevěda si rady v povolání svém, kdykoliv srdce mé stísněno bylo a duše má v záhubu klesala: Tys byl mým přítelem, mým rádcem, mým spomocníkem, mým nejsladším Ježíšem!

Pročež po celý život svůj budu Tě velebiti a každého dne chci k Trůnu Tvému spěchati!“

Z oboru právního.

Biskup ubíraje se při kanonické visitaci slavnostním průvodem farní obcí do chrámu, vykonává funkci bohoslužebnou (§ 303 tr. zák.)

Jakkoli za dnešních dnů v soudních síních i nižších instancí i kassačního dvora není bohužel řídkým a vzácným zjevem § 303. tr. zák., přece případ, jejž tuto podáváme, jest zvláště „časový“, t. j. pro doby a poměry naše smutně významný, neboť ukazuje, jak hluboko už i u lidu venkovského proti kněžstvu rozeštvaného, poklesl cit autority, úcty a vážnosti i k nejvyšším v dioecesích repraesentantům Církve sv. Případ udál se takto:

Do jisté obce zavítal biskup na kanonickou visitaci. A tu když slavnostním průvodem, — při němž lid modlil se růženec, — ubíral se osadou do farního chrámu a došel již až prahu kostelního — v tu chvíli začali tři mužové Mat. P., Mar. J. a Č. J. a sice v nejbližším okolí osoby biskupovy — zrovna u něho — rozhazovati a roztrušovati lístky, jež obsahovaly hanlivé potupy a urážky biskupa. — Věc oznámena soudu a pachatelové byli též rozsudkem krajského soudu ve Splitu jakožto soudu rozhodovacího ze dne 6. února 1893. č. 6286. uznáni dle § 303. tr. z. vinnými přečinem proti veřejnému pokoji a řádu.

Do tohoto rozsudku si odsouzení stěžovali stížností zmateční c. k. kassačnímu dvoru. Leč kassační dvůr tuto stížnost jejich zamítl rozhodnutím ze dne 20. dubna 1894. č. 1541. a to z těchto

důvodů:

Se stanoviska § 281. č. 9. řádu trest. zmateční stížnost poukazujíc k tomu, že rozlišovati jest potestatem ordinis a potestatem jurisdictionis episcopi, popírá, že biskup konaje kanonickou visitaci, jež vyplývá ex potestate jurisdictionis, v dobu spáchaného skutku konal funkci bohoslužebnou.

Jakkoli pak rozhodně nelze neuznati, že není každý úkon nebo-li každý čin biskupův při kanonické visitaci již úkonem bohoslužebným, tak zase na obrat rovněž není správno každý jeho úkon, který stal se za visitace kanonické, vylučovati z pojmu bohoslužebného úkonu, jako činí to stížnost zmateční.

Tak na př. dojista není funkcí bohoslužebnou, prohlíží-li biskup při kanonické visitaci matriky anebo zkoumá-li zádušní účty, — jistojistě však jest úkonem bohoslužebným, když uděluje svátost sv. biřmování. Úkony biskupovy při kanonické visitaci jsou jak úkony potestatis ordinis tak i potestatis jurisdictionis; do které kategorie ten neb onen výkon biskupův přísluší, jest zkoumati jednotlivě neboli zvlášť.

V tomto případě, o nějž jde, jest zjištěno, že osobní, roztrušovanými hanlivými lístky spáchaná urážka biskupa stala se v tu dobu a v ten okamžik, když on kněžskými rouchy (mozzetou, rochetou a biretem) oděn a věřícím lidem, sv. růženec se modlícím, jsa provázen slavným processím ubíral se do farního chrámu, a že roztrušování lístků oněch stalo se v bezprostřední blízkosti jeho osoby a sice v tu chvíli, kdy již již překročoval práh chrámový. Právem tedy z těchto zjištěných okolností soudila první instance, že biskup tehdáž „vykonával funkce bohoslužebné“. Takovýmito bohoslužebnými úkony biskupovými zajisté považovati jest, že slavnostně processí se súčastnil, ano, že je i sám do chrámu vedl.

Mimo to sluší uvážiti, že v tomto případě nejde o processí věřícím lidem a duchovenstvem z vlastní iniciativy za příčinou návštěvy biskupovy uspořádané, — což by samo o sobě postačilo k applikaci § 303. tr. zák. — nýbrž že jde tu o obřad, jenž pro tento případ katolickou liturgií jest předepsán a nařízen. Neboť jak praví Pontificale Romanum (Clementis VIII. ac Urbani VIII. jussu editum postremo a S. S. Domino nostro Benedicto XIV. recognitum et castigatum), kdykoli biskup zavítá za příčinou kanonické visitace na některou osadu své dioecese, uvítají jej duchovenstvo, lid a zástupcové úřadů — účastní-li se tito poslední biskupova přivítání —, a za zpěvu antifon, responsorií, písní a hymnů slavnostním průvodem doprovodí jej do chrámu.

Dle toho tedy jde v tomto případě o náboženský obřad, určitým cirkevním nařízením předepsaný, a obřad tento jest povahou svou nepopíratelně úkonem náboženským, zrovna tak jako

biskup jsa při tomto úkonu náboženském prvním funkcionářem, vykonává tím funkce bohoslužebné.

(Rozhodnutí kassačního dvoru ze dne 20. dubna 1894, č. 1541.)

Vácslav Kocián.

Romanarum Congregationum Responsa novissima.

S Congregatio Rituum.

I.

Gnesnen. — Dubia circa consecrationem altarium.

Rmus Dnus Antonius Andreziewicz Episcopus titul. Philomelien. Suffraganeus Gnesnen, Sacrorum Rituum Congregationi insequentia dubia pro opportuna solutione humillime subjecit, nimirum:

Dubium I.: In aliquot Ecclesiis ipsius Dioeceseos altaria majora ceu fixa consecrata fuere, quorum mensa seu integra tabula lapidea nulla ex parte conjungitur structurae lateritiae inferiori.

Quaeritur, an ejusmodi altarium consecratio fuerit valida?

Dubium II.: In quadam Ecclesia consecratur altare fixum majus, cujus mensa erat ex lapide adeo fragili, ut in actu consecrationis quarta ejus pars sit abrupta et divisa. Tum caeremoniae omnes reliquae perfectae sunt, et unctiones in quatuor angulis potioris partis conjunctim cum stipite.

Quaeritur, num valide altare consecratum fuerit?

Dubium III: Quando in consecrationibus Ecclesiarum, quae fiunt diebus Dominicis, Episcopus consecrator ipsum eumdem diem adsignat ad anniversarium Dedicationis recolendum; — quaeritur, an Dominica illa, quae ex. gr. erit aliqua post Pascha, vel post Pentecosten, adsignari possit pro die mensis, in quam incidit Dominica peractae consecrationis?

Et sacra eadem Congregatio ad relationem infrascripti Secretarii exquisito voto alterius ex Apostolicarum Caeremoniarum Magistris, re mature perpensa, ita propositis Dubiis rescribendum censuit, videlicet:

Ad primum: Affirmative. Indulget autem Rmo Episcopo de speciali gratia, ut altari jam consecrato addantur stipites lapidei atque unctiones praescriptae in angulis private iterentur, ut mensa cum iisdem stipitibus conjungatur.

Ad secundum: Negative.

Ad tertium: Negative.

Atque ita rescripsit et indulsit die 8. Junii 1894.

Caj. Card. Aloisi Masella, S. R. C. Praef.
Vincentius Nussi, Secretarius.

II.

Sancti Jacobi de Chile.

Rmus Dnus Marianus Casanova Archiepiscopus Sancti Jacobi de Chile a Sacra Rituum Congregatione sequentis dubii solutionem humillime expetivit, nimirum:

Sub die 1. Julii 1874. Sacra Rituum Congregatio declaravit servari posse consuetudinem in Archidioecesi Sancti Jacobi de Chile vigentem, ut a celebrante presbytero saeculari vel regulari, benedictionem petat ille qui concionem facturus est inter Missarum solemnia. Praesente autem Episcopo in presbyterio cum rochetto et mozetta, utri competit benedictio, presbytero celebranti, an Episcopo?

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem infrascripti Secretarii, exquisito voto alterius ex Apostolicarum Caeremoniarum Magistris, ita proposito Dubio rescribendum censuit:

Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.

Atque ita rescripsit et servari mandavit die 13. Julii 1894.

† Caj Card. Aloisi Masella, S. R. C. Praef.
Aloisius Tripepi, Secretarius.

S. Congregatio Indulgent. et Reliquiarum.

Tolosana.

Redactor ephemerid., cui titulus „La Semaine Religieuse," quae in civitate Tolosana typis mandatur, exponit, quod in oratione „En ego bone et dulcissime Jesu etc." cui adnexa est quotidie plenaria Indulgentia ab his lucranda, qui eam recitant post susceptam Communionem et ante imaginem Crucifixi, in quibusdam libris circa finem ejusdem orationis nonnulla verba diversimode leguntur. In aliquibus enim legitur „quod jam in ore suo ponebat", in aliis vero, ut in Collectione orationum piorumque operum a R. R. P. P. Indulgentiis dittatorum edita Romae Anno 1886. „in ore tuo"; quaeritur igitur ab hac S. Congregatione Indulg.

1. Utrum dicendum sit in oratione praefata „ore tuo" an vero „suo"?

2. Utrum sit indifferens ad lucrandam Indulgentiam dicere „suo" vel „tuo"?

S. Congreg. relatis dubiis respondit: Ad 1. standum omnino textui Collectionis Authenticae editae Romae anno 1886. ex decreto hujus S. Congr. diei 24. Maji 1886. Ad II. provisum in I.

Datum Romae ex Secret. ejusdem S. Congr. die 29. Martii 1894.

Fr. Ignatius Card. Persico, Praef.
Alex. Archiep. Nicopol. Secretar.

Posudky literární.

Institutiones Theodicaeae sive Theologiae naturalis. Secundum principia S. Thomae Aquinatis. Ad usum scholarum accomodavit Jos. Hontheim S. J. Friburgi Brisg. Sumptibus B. Herder 1893. Cena 8 marek. (Posuzuje Filip Konečný.) (Dokonč.)

Nechci dále zabývati se touto bolavou otázkou, a mám za to, že není v zájmech molinismu ani thomismu, aby za našich nevěreckých časův učenci obojího směru přiostřovali starý a věru již dost ostrý spor obojí školy. Uznávám úplně, co se uvádívá na omluvu počínání toho; jedné však věci neuznám nikdy, té totiž, že spisy těchto sporů dýší láskou ku bližnímu a prozrazují tolik snahy po pravdě, kolik jí prozrazují po stranickém vítězství. Kdo zná historii těchto věcí od pověstných kongregací „De auxiliis divinae gratiae“ až po naše časy, ví, že slova má nejsou nespravedliva. Jako katolický kněz věřím, že Pán Bůh Církve své ani v těch otázkách neopustí a že, až na čase bude, naučí ji znáti Duch svatý, co v nich spasitelné pravdy obsaženo jest. Budiž mi dobře rozuměno! Nejsem proti tomu aby se ve školách o sporných otázkách těch disputovalo, a nejsem proti tomu, aby o nich knihy psány byly; jsem jen proti stranické vášnivosti, domnívaje se, že tím zastánci obojího směru katolické věci, kterou by pořád jen a jen na očích míti měli, nikterak neposlouží. Vždy mně zde na mysli tanou slova, která kdysi u nás ve škole o tom pronesl P. Weis. Přijdeme-li do klášterních knihoven, tak asi mluvil, a podíváme-li se na knihy, uvidíme, že spisy, v nichž katoličtí bohoslovci jeden druhého trhají, jsou velmi četně zastoupeny a snad také i upotřebovány; pátráme-li však po spisech kontroversních s jinověrci (lutherány, kalvíny, etc.), shledáme v těchto knihovnách veliké mezery, a těch několik děl, které zde najdeme, léta a léta klidně odpočívají, — málokdo jich potřeboval. Polemiky scholastické katolických auktorů vyplňují půl bibliothéky. Nejlepší theologové a filosofové věnovali své síly těmto sporům, zatím co kacíři a jinověrci postupovali na všech stranách výbojně proti církvi jejíž přední pluky gardové bojovali proti sobě.

Velice se nám líbí hlava XIII. o atheismu, materialismu a darvinismu, jakož i hlava XIV. o pantheismu, o němž vedle Gonzaleza nečetli jsme nikdy tak důkladného (byť i stručného) pojednání. Obě stati pracovány jsou po stránce filosoficko-historické. Pojednání „de optimismo“ jest příliš stručné, o pessimismu skoro žádné Také stať „de providentia“ uspokojila nás méně. Jinak spis páně Hontheimův odporučujeme.

* * *

Opravy.

Na str. 65. zdola 5. řád. místo 1893. má býti 1892.
Na str. 526. místo (Budw. XXVII.) má býti (B. XVII.)